BUTLLETÍ OFICIAL
DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

VII legislatura
Segon període

Número 34
Divendres, 19 de març de 2004

S U M A R I

3. TRAMITACIONS EN CURS
3.30. Altres tramitacions
3.30.04. Procediments relatius als informes del Síndic de Greuges

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2003 (tram. 360-00003/07). Admissió a tràmit. Tramesa a la Comissió. p. 7

4. TRAMITACIONS EN CURS
4.80. Síndic de Greuges

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2003 (tram. 360-00003/07). p. 7

LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

PRESENTACIÓ p. 8

PUNTS A DESTACAR p. 9

1. Estadística p. 9

2. Mesures organitzatives i de divulgació p. 9

2.1. El Servei d'Informació al Ciutadà p. 9

2.2. El resum de l'Informe p. 10

2.3. La web p. 10

2.4. El butlletí informatiu p. 10

2.5. Un curs universitari sobre la Institució p. 10

3. La Càtedra d'Immigració, Drets i Ciutadania p. 10

4. Collaboració amb altres institucions d'*ombudsman* p. 10

5. Consideracions sectorialment més remarcables p. 10

5.1. Administració general p. 11

5.2. Ordenació del territori p. 12

5.3. Tributari p. 13

5.4. Sanitat p. 14

5.5. Consum p. 14

5.6. Treball i Pensions p. 14

5.7. Serveis socials p. 15

5.8. Cultura p. 15

5.9. Justícia p. 16

5.10. Infants p. 17

5.11. Dones p. 17

5.12. Immigració p. 18

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART

VOLUM I p. 23

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL p. 23

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU p. 23

1. Introducció p. 23

2. El deure legal de resoldre expressament p. 24

3. Incidències en la tramitació del procediment p. 25

4. La motivació de les decisions discrecionals de l'Administració pública p. 27

5. A propòsit de la notificació i la concreció de les denúncies p. 29

6. A propòsit de la tramitació del procediment i de la pràctica de proves p. 30

7. La identificació de l'infractor p. 31

8. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general p. 33

9. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 34

FUNCIÓ PÚBLICA p. 35

1. Introducció p. 35

2. L'elevat nombre de personal no fix al servei de l'Institut Català de la Salut p. 35

3. La cobertura de serveis públics de prestació permanent p. 36

4. La mobilitat i la mobilitat per permuta en la funció pública catalana p. 37

5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general p. 38

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 39

CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA I EXPROPIACIÓ FORÇOSA p. 40

1. Introducció p. 40

2. La privatització del Laboratori General p. 40

d'Assaigs i Investigacions p. 40

2.1. Introducció p. 40

2.2. La competència del Síndic per valorar la decisió de privatitzar el LGAI. El procediment seguit per constituir una societat anònima en la qual l'Administració no té una posició majoritària p. 40

2.3. La definició del règim legal aplicable a la relació jurídica existent entre el LGAI i la societat adjudicatària, i a les tasques que aquesta societat desenvolupa en el camp de la seguretat industrial p. 41
2.4. Garantia dels usuaris p. 43
3. La garantia dels principis d'objectivitat, publicitat i concurrència en l'ús privatiu del domini públic local p. 45
4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 46
RESPONSABILITAT PATRIMONIAL p. 47
1. Introducció p. 47
2. La determinació de la responsabilitat patrimonial al marge del procediment p. 47
3. Mal estat de conservació de les voreres del carrer p. 48
4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 49
PARTICIPACIÓ EN ELS AFERS PÚBLICS p. 50
1. Introducció p. 50
2. Drets i deures dels denominats regidors no adscrits. Un nou règim jurídic per a una nova categoria d'electes? p. 50
3. La presència de les opinions plurals en els mitjans de comunicació de titularitat pública p. 52
3.1. La presència de l'opinió dels diferents grups amb representació política p. 52
3.2. L'opinió dels grups socials significatius i dels ciutadans en general p. 52
4. L'exercici del dret de vot p. 54
5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general p. 54
SECCIÓ 2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI p. 55
HABITATGE p. 55
1. Introducció p. 55
2. La qualitat dels habitatges p. 56
3. Insuficiència d'habitatge protegit i mercat lliure de difícil accés. Dues cares de la mateixa moneda p. 58
4. Reallotjament per raons d'urbanisme p. 62
URBANISME p. 64
1. Introducció p. 64
2. La participació ciutadana p. 65
2.1. L'elaboració dels plans p. 65
2.2. La gestió i l'execució de les urbanitzacions p. 66
3. Les entitats urbanístiques de conservació p. 67
4. L'execució subsidiària p. 69
MEDI AMBIENT p. 71
1. Introducció p. 71
2. L'agressió mediambiental i la seva repercussió en el dret a la protecció de la intimitat familiar p. 72
3. Relacions veïnals p. 73
4. Activitats privades en recintes tancats p. 75
5. Activitats a l'aire lliure p. 79
6. Les màquines d'ús a l'aire lliure p. 81
7. Els sorolls dels ciclomotors p. 83
7.1. La Directiva 97/24/CE, del Parlament europeu i del Consell de 17 de juny de 1997, relativa a determinats elements i característiques dels vehicles de motor de dues o tres rodes p. 83
7.2. L'aplicació de la normativa p. 84
8. Legalització i clausura d'abocadors p. 84
9. La protecció dels boscos davant del perill d'incendi p. 86
10. Els cabals mínims ecològics dels rius de les conques internes de Catalunya p. 88
11. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general p. 90
12. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 91
SECCIÓ 3. TRIBUTARI p. 92
1. Introducció p. 92
2. Algunes reflexions sobre la gestió tributària de les administracions p. 93
3. El domicili fiscal i les notificacions tributàries: el padró d'habitants i els padrons fiscals p. 95
4. El procediment de derivació de la responsabilitat tributària p. 96
5. L'Impost sobre successions i donacions, un tribut qüestionat p. 97
6. L'Impost sobre la renda de les persones físiques: l'obligació de declarar en el supòsit que el contribuent percebi rendes del treball de dos o més pagadors p. 98
7. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 99
SECCIÓ 4. SANITAT p. 99
1. Introducció p. 99
2. Rehabilitació i inserció social i laboral del malalt mental p. 99
3. Hospitalització psiquiàtrica i atenció comunitària p. 101
4. La resposta a les necessitats de la població a una atenció integral p. 105
5. Drets dels usuaris en relació amb el rescabalament de despeses, la documentació clínica i la informació p. 108
6. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general p. 110
SECCIÓ 5. CONSUM p. 110
1. Introducció p. 110
2. La gestió dels registres de solvència patrimonial i crèdit i la informació als afectats p. 112
2.1. El marc legal p. 112
2.2. La valoració del Síndic de Greuges: cal garantir que el ciutadà coneix els seus drets i sap com exercir-los p. 112
2.3. La recomanació del Defensor del Poble p. 113
3. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 114
SECCIÓ 6. TREBALL I PENSIONS p. 116
TREBALL p. 116
1. Introducció p. 116
2. La dificultat de determinats col·lectius per accedir a l'ocupació p. 117

3. Actuacions en matèria de formació professional dels aturats p. 118
4. Les prestacions i els subsidis per desocupació p. 120
PENSIONS p. 121
1. Introducció p. 121
2. Revisió del grau d'incapacitat i jubilació anticipada p. 122
3. El règim especial dels treballadors autònoms. Millores homogeneïtzadores amb contraprestació p. 124
4. Pensions minses. La incompatibilitat del SOVI i la negativa repercussió per a les vídues p. 125
5. Pensions especials per haver patit privació de llibertat. Prova i documentació p. 127
LLIBRE PRIMER p. 131
SEGONA PART p. 131
VOLUM II p. 131
SECCIÓ 7. SERVEIS SOCIALS p. 131
1. Introducció p. 131
2. Gent gran p. 132
3. Discapacitats psíquics i físics p. 133
4. L'atenció residencial als discapacitats psíquics p. 136
4.1. Tipologia d'usuaris i de serveis p. 137
4.2. Tutela del disminuït p. 139
4.3. Transport sanitari dels usuaris de residències p. 139
4.4. Incapacitació dels residents p. 139
5. Situacions de pobresa p. 139
6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 141
SECCIÓ 8. CULTURA p. 142
UNIVERSITAT p. 142
1. Introducció p. 142
2. El cost dels estudis universitaris p. 143
3. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general p. 145
4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 145
NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA p. 146
1. Introducció p. 146
2. La llengua en l'àmbit de les administracions públiques p. 146
2.1. L'ús del català en procediments administratius tramitats per l'Administració de l'Estat a Catalunya p. 146
2.2. L'ús del català a l'Administració de justícia i en l'exercici de la funció notarial p. 148
3. La llengua en l'activitat socioeconòmica p. 150
ALTRES ASPECTES CULTURALS p. 153
1. Introducció p. 153
2. Patrimoni arquitectònic p. 153
3. Límits culturals en el lliure desenvolupament de la personalitat p. 153
SECCIÓ 9. JUSTÍCIA p. 154
SEGURETAT CIUTADANA p. 154
1. Introducció p. 154
2. L'actuació de les forces de seguretat p. 155
2.1. La proporcionalitat de l'actuació p. 155
2.2. L'accés del mateix interessat a les dades del registre d'identificació de detinguts p. 156
2.3. La percepció d'inseguretat p. 156
3. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 158
ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA p. 158
1. Introducció p. 158
2. Lentitud i manca de mitjans personals als òrgans jurisdiccionals p. 159
3. Endarreriment a resoldre els recursos contra resolucions dels col·legis d'advocats en matèria de responsabilitat disciplinària p. 162
4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 163
SERVEIS PENITENCIARIS p. 164
1. Introducció p. 164
2. La malaltia mental en l'àmbit penitenciari p. 165
3. L'atenció a les drogodependències p. 167
3.1. Les comunitats terapèutiques p. 167
3.2. El programa d'intercanvi de xeringues p. 168
4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 170
SECCIÓ 10. INFANTS p. 170
1. Introducció p. 170
2. Sistema de protecció p. 171
2.1. Elements fonamentals en el sistema de protecció. El procediment de protecció p. 171
2.2. L'acolliment familiar p. 173
2.3. Els centres residencials d'acció educativa p. 176
2.4. Justícia juvenil p. 176
2.5. Menors immigrants magribins no acompanyats p. 177
2.6. Els usuaris en el sistema de protecció p. 179
3. Un model educatiu al servei de tots p. 181
3.1. La igualtat d'oportunitats en educació p. 181
3.2. El Programa d'educació compensatòria p. 183
3.3. L'educació especial p. 184
3.4. Suport al dret a l'educació p. 186
3.5. El professorat p. 188
4. Altres assumptes en matèria d'infants p. 190
4.1. Noves formes de família p. 190
4.2. Dret a la salut p. 191
4.3. Manca de places al centre residencial d'acció educativa p. 192
4.4. Ajuts a les famílies amb infants disminuïts p. 193
4.5. Els adolescents i els cossos policials p. 193
4.6. Escolta dels fills en els processos de separació matrimonial p. 194
4.7. Mediació p. 194
5. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 196
SECCIÓ 11. DONES p. 200
1. Introducció p. 200

2. Discriminació de gèneres p. 201
2.1. Reflexions generals p. 201
2.2. Violència de gènere p. 201
3. Seguiment del Llibre segon sobre violència domèstica. Consideracions efectuades a les administracions p. 202
3.1. Departament de Benestar i Família p. 202
3.2. Departament de la Presidència p. 203
3.3. Departament d'Ensenyament p. 204
3.4. Departament de Sanitat i Seguretat Social p. 204
3.5. Departament de Política Territorial i Obres Públiques p. 204
3.6. Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme p. 204
3.7. Departament de Justícia i Interior p. 205
SECCIÓ 12. IMMIGRACIÓ p. 205
1. Introducció p. 205
2. La nacionalitat amb valor de simple presumpció p. 206
3. La nacionalitat espanyola per residència p. 207
4. El visat d'estada p. 209
5. Alguns comentaris a les afectacions del marc normatiu de l'estrangeria p. 211
5.1. Modificacions normatives: la Sentència del Tribunal Suprem de 23 de març de 2003 i la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre p. 211
5.2. Algunes reformes del marc legal de l'estrangeria a partir de la Llei orgànica 14/2003, de 20 de novembre p. 213
6. Els irregulars: els grans oblidats p. 218
6.1. Mecanismes de regularització: abans i després de la reforma p. 218
6.2. Les circumstàncies excepcionals i l'arrelament p. 219
6.3. El dret d'assistència jurídica gratuïta: la Sentència del Tribunal Constitucional 95/2003, de 22 de maig p. 220
6.4. Ocupació i immigració irregular p. 220
7. Les casernes de Sant Andreu (Barcelona): s'encén una altra alarma p. 221
8. Suport a no nacionals en situacions problemàtiques p. 222
9. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors p. 223
SECCIÓ 13. ACTUACIONS D'OFICI p. 223
1. Introducció p. 223
2. Relació de les actuacions d'ofici realitzades p. 223
LLIBRE PRIMER p. 230
TERCERA PART p. 230
ANNEX 1. DADES GENERALS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES DURANT L'ANY 2003 p. 230
1.1. Dades generals de les actuacions del Síndic de Greuges durant l'any 2003 p. 231
1.2. Dades sociològiques de les queixes rebudes p. 231
1.3. Dades territorials de les queixes rebudes p. 232
1.4. Dades per àrees dels expedients p. 232
1.5. Dades per administracions afectades dels expedients p. 232
1.6. Dades de situació procedimental dels expedients p. 233
ANNEX 2. DETALL DE LES DADES DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DEL 2003 p. 236
2.1. Dades sociològiques p. 236
2.2. Dades territorials de les queixes rebudes p. 236
2.3. Classificació temàtica o per àrees p. 243
2.4. Classificació per administracions afectades p. 245
2.5. Dades procedimentals dels expedients p. 250
ANNEX 3. SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ (SIC) p. 251
1. El servei d'informació al ciutadà, en dades p. 251
2. Els desplaçaments fora de la seu p. 255
3. Les queixes privades p. 255
ANNEX 4. RELACIÓ DE RESOLUCIONS AMB UN RESUM DEL SEU CONTINGUT I LA INDICACIÓ DE LA POSICIÓ PRESA PER L'ADMINISTRACIÓ p. 256
ANNEX 5. RELACIÓ DE RESOLUCIONS AGRUPADES PER ADMINISTRACIONS AFECTADES I VALORACIÓ DE L'ACTUACIÓ p. 303
ANNEX 6. RELACIÓ D'ADMINISTRACIONS QUE NO HAN COL·LABORAT AMB EL SÍNDIC DE GREUGES p. 314
1. Expedients arxivats per manca de resposta a les peticions d'informació p. 315
2. Expedients arxivats per resposta insuficient que no ha estat completada p. 315
3. Expedients arxivats com a no acceptats presumptament, atesa la manca de resposta a les consideracions del Síndic p. 316
4. Expedients pendents de rebre resposta per part de les administracions p. 317
5. Expedients en els quals s'han substanciat amb excessiu retard les peticions d'informació del Síndic o les respostes a les seves consideracions p. 321
ANNEX 7. ALTRES ACTIVITATS DE LA INSTITUCIÓ p. 324
1. Relacions amb el Parlament p. 324
2. Visites i reunions de treball p. 325
3. Visites i inspeccions a centres i dependències administratives p. 328
3.1. Centres penitenciaris p. 328
3.2. Centres de menors i d'ensenyament p. 328
3.3. Centres sanitaris p. 329
3.4. Centres de disminuïts p. 329
4. Descentralització de l'oficina del Síndic p. 329
5. Conferències, taules rodones, cursos i seminaris p. 329
6. Actes de representació p. 331
7. Actes protocol·laris p. 336
8. Mitjans de comunicació p. 338
9. Visites docents p. 339

ANNEX 8. ORGANITZACIÓ DE LA INSTITUCIÓ I CONVENIS p. 340

1. Personal p. 340

2. Col·laboracions p. 340

3. Formació del personal p. 340

4. Convenis p. 342

5. La Càtedra d'Immigració, Drets i Ciutadania p. 344

ANNEX 9. COL·LABORACIÓ AMB ALTRES OMBUDSMAN p. 345

1. Relacions institucionals dins l'àmbit estatal p. 345

1.1 Jornades de Coordinació entre Defensors del Poble de l'Estat p. 345

1.2. Altres activitats dins l'àmbit estatal p. 346

2. Relacions institucionals dins l'àmbit català p. 346

2.1. Relacions amb els síndics locals p. 346

2.2. Relacions amb els síndics universitaris p. 346

3. Relacions institucionals dins l'àmbit internacional p. 346

3.1. IV Trobada d'Ombudsman Regionals de la Unió Europea p. 346

3.2. Reunió anual de l'European Network Ombudsman for Children p. 347

3.3. Reunió anual de la Secció europea de l'IOI p. 347

3.4. VI Congrés de l'Association d'Ombudsman et Médiateurs de la Francophonie p. 347

3.5. Participació en altres jornades i seminaris p. 347

3.6. Reunions a Barcelona amb ombudsman europeus i iberoamericans p. 348

ANNEX 10. LA FEDERACIÓN IBEROAMERICANA DEL OMBUDSMAN p. 348

ANNEX 11. PROGRAMA INSTITUCIONAL DE COOPERACIÓ AMB ELS BALCANS p. 350

1. Presentació p. 350

2. Catalunya: un model per a la regió autònoma de Vojvodina (Sèrbia) p. 350

3. Activitats realitzades en el marc del «Programa institucional de cooperació» p. 351

4. El paper dels Ombudsman regionals en la protecció dels drets fonamentals p. 351

5. L'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia: l'experiència d'un projecte-pilot p. 352

5.1. Presentació p. 352

5.2. Visites d'estudi al nostre país p. 352

5.3. Sessions de treball a Sèrbia p. 352

5.4. Continuïtat del projecte a Nis i extensió a Belgrad p. 352

5.5. La futura institucionalització de l'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia p. 353

6. Pendent d'aprovació la Llei de l'Ombudsman de Sèrbia p. 354

7. Publicitat i difusió del Programa institucional de cooperació p. 354

8. Viatges d'identificació de projectes a Bòsnia-Hercegovina p. 354

8.1. Els Ombudsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina p. 355

8.2. Els Ombudsman de la Republika Srpska p. 355

8.3. El Fiscal General de la Federació de Bòsnia-Hercegovina p. 355

8.4. La Cort Estatal de Bòsnia-Hercegovina p. 355

8.5. El Fiscal General de la Republika Srpska p. 355

8.6. El Ministeri de Justícia de la Federació de Bòsnia-Hercegovina p. 355

8.7. Conclusions p. 355

8.8. Projectes identificats basats en l'experiència catalana p. 356

ANNEX 12. CURS UNIVERSITARI SOBRE «EL SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA» p. 356

ANNEX 13. ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES p. 358

ANNEX 14. LLEI 14/1984, DE 20 DE MARÇ, DEL SÍNDIC DE GREUGES p. 360

LLIBRE SEGON p. 364

1. Introducció p. 364

2. La utilització de videocàmeres per al control, la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit p. 365

2.1. Introducció p. 365

2.2. Marc normatiu p. 366

2.3. Qüestions que se susciten p. 367

2.4. Consulta a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya p. 367

2.5. Consulta al Servei Català de Trànsit p. 368

2.6. Marc normatiu al País Basc p. 369

2.7. Conclusions p. 370

3. El procediment de renovació de les autoritzacions per installar els dispositius d'enregistrament de caràcter fix p. 372

4. L'ús de càmeres de videovigilància per les empreses de seguretat privada p. 374

5. Els treballs del Grup de l'article 29 de la Directiva 95/46/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, i del Comitè de protecció de Dades del Consell d'Europa en relació amb el tractament de dades personals mitjançant vigilància per videocàmeres p. 375

6. Apunt final p. 377

NOTES

Els documents publicats en el Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya *són una reproducció fidel dels documents originals entrats al Registre.*

La numeració del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya *no està necessàriament vinculada a una sola data.*

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

3. TRAMITACIONS EN CURS

3.30. ALTRES TRAMITACIONS

3.30.04. PROCEDIMENTS RELATIUS ALS INFORMES DEL SÍNDIC DE GREUGES

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2003
Tram. 360-00003/07

Presentació

Acord: Mesa del Parlament, sessió del 9.03.2004.

La Mesa del Parlament ha pres nota de l'Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2003 (tram. 360-000003/07).

Tramesa a la Comissió

Comissió competent: Comissió del Síndic de Greuges.

Acord: Mesa del Parlament, escoltada la Junta de Portaveus, sessions del 09.03.2004.

4. INFORMACIÓ

4.80. SÍNDIC DE GREUGES

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2003
Tram. 360-00003/07

ÍNDEX

LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

PRESENTACIÓ

PUNTS A DESTACAR

1. Estadística

2. Mesures organitzatives i de divulgació

2.1. El Servei d'Informació al Ciutadà

2.2. El resum de l'Informe

2.3. La web

2.4. El butlletí informatiu

2.5. Un curs universitari sobre la Institució

3. La Càtedra d'Immigració, Drets i Ciutadania

4. Collaboració amb altres institucions d'*ombudsman*

5. Consideracions sectorialment més remarcables

5.1. Administració general

5.1.1. Procediment administratiu

5.1.2. Funció pública

5.1.3. Contractació administrativa i expropiació forçosa

5.1.4. Responsabilitat patrimonial

5.1.5. Participació en els afers públics

5.2. Ordenació del territori

5.2.1. Habitatge

5.2.2. Urbanisme

5.2.3. Medi ambient

5.3. Tributari

5.4. Sanitat

5.5. Consum

5.6. Treball i Pensions

5.6.1. Treball

5.6.2. Pensions

5.7. Serveis socials

5.8. Cultura

5.8.1. Universitat

5.8.2. Normalització lingüística

5.8.3. Altres aspectes culturals

5.9. Justícia

5.9.1. Seguretat ciutadana

5.9.2. Administració de justícia

5.9.3. Serveis penitenciaris

5.10. Infants

5.11. Dones

5.12. Immigració

LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

PRESENTACIÓ

De conformitat amb allò establert a l'article 30 de la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges, es presenta al Parlament de Catalunya l'Informe corresponent a les actuacions de l'any 2003. Tot i que l'Informe s'ha acabat de redactar l'1 de març de 2004, es refereix a l'any 2003, per bé que hem intentat incorporar-hi les novetats en la tramitació de les nostres actuacions que poguessin ser significatives, produïdes fins a mitjan febrer.

L'Informe manté, substancialment, l'estructura del de l'any anterior amb alguns canvis que tot seguit comentarem. Novament, es compon de dos llibres, el primer dels quals s'ha dividit en tres parts de dimensió molt desigual. La primera part del Llibre primer la integren aquesta presentació i l'apartat que denominem «Punts a destacar», en el qual resumim algunes de les consideracions que ens suscita l'anàlisi de les actuacions de les administracions considerades durant l'exercici, tot seguint la sistemàtica de seccions i apartats de l'Informe. Els punts a destacar pretenen anunciar, en poques pàgines, allò que és objecte de consideració més detallada a continuació. Permeten, doncs, una visió de conjunt ràpida; però al preu d'un cert esquematisme, de perdre alguns matisos, a vegades prou importants; d'aquí la nostra insistència que es posin en relació amb el text que conté les argumentacions dels quals deriven.

La segona part del Llibre primer, dividida en seccions i apartats, i amb la qual intentem donar una visió del funcionament de les administracions públiques –en particular en els aspectes que, en la nostra opinió, haurien de millorar– recull l'exposició de la nostra activitat en la tramitació de les actuacions, les queixes dels ciutadans i les actuacions d'ofici.

En el desenvolupament de l'exposició mantenim el mateix criteri que s'ha consolidat amb el pas dels anys: una introducció a les qüestions que seran objecte de comentari en cada capítol i l'anàlisi subsegüent. Despleguem aquesta anàlisi en una seqüència constituïda per unes consideracions teòriques i la narració d'unes actuacions concretes que evidencien que es tracta d'argumentacions amb base empírica. En algunes ocasions, excepcionalment, també com en altres anys, s'ha optat per refondre dins del plantejament teòric l'exposició del relat del cas de què porta causa i aquest no es reprodueix a part.

Dels diversos assumptes que hem tractat durant l'exercici, hem optat per seleccionar aquells que volem remarcar per alguna raó: perquè afecten un nombre considerable de persones o d'administracions, per no haver estat tractats en altres ocasions, etc. Amb tot, l'Informe en més d'un punt és reiteratiu i, per tant, també ho són els punts a destacar. La raó n'és la repetició de problemes de forma prou significativa, en la nostra opinió, perquè s'escaigui que demanem, novament, l'atenció del Parlament al qual l'Informe s'adreça com a destinatari preferent, encara que no únic.

La consulta de l'annex 4, que conté una relació de resolucions amb un resum del seu contingut i la indicació de la posició presa per l'Administració, complementada amb la de l'annex 5 per tenir una visió ràpida del tipus de resposta donat per cada Administració, permet constatar que l'exposició que fem en cada apartat, normalment, no esgota la problemàtica que ens ha arribat en l'àmbit considerat (Procediment administratiu, Serveis penitenciaris...).

En la segona part del Llibre primer cal dir que l'únic retoc d'estructura ha consistit en la refosa en l'apartat d'Infants de la temàtica relativa als drets i deures dels professors, comentada en l'apartat titulat «Un model educatiu al servei de tots», i completar així la refosa iniciada en l'Informe 2001, de la secció d'Ensenyament amb la d'Infants, a fi d'intentar, allà on fos possible, accentuar els tractaments transversals.

Així, les seccions en què s'estructura aquesta segona part del Llibre primer són:

1. Administració general

– Procediment administratiu

– Funció pública

– Contractació administrativa i Expropiació forçosa

– Responsabilitat patrimonial

– Participació en els afers públics

2. Ordenació del territori

– Habitatge

– Urbanisme

– Medi ambient

3. Tributari

4. Sanitat

5. Consum

6. Treball i pensions

– Treball

– Pensions

7. Serveis socials

8. Cultura

– Universitat

– Normalització lingüística

– Altres aspectes culturals

9. Justícia

– Seguretat ciutadana

– Administració de justícia

– Serveis penitenciaris

10. Infants

11. Dones

12. Immigració

13. Actuacions d'ofici

La tercera part del Llibre primer inclou catorze annexos: els dos primers presenten dades estadístiques, i la resta desenvolupen diverses qüestions, com ara l'activitat del Servei d'Informació al Ciutadà (annex 3); alguns problemes amb què ens hem trobat, entre els quals la manca de col·laboració d'algunes administracions (annex 6), per al qual demanem una especial atenció de la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges; l'exposició d'activitats diverses de la tramitació de queixes, des de l'intent d'apropar-nos als diversos territoris del país o les conferències impartides (annexos 7 i 8) a la col·laboració amb altres institucions d'*ombudsman* de Catalunya, de l'Estat o de la resta del món (annexos 9 i 10) i al Programa de cooperació amb els Balcans (annex 11. N'incorporem un de nou (annex 12), dedicat a informar sobre un curs universitari que hem promogut, i els dos darrers, ja tradicionals, presenten la relació dels informes anuals presentats al Parlament i de les sessions en Comissió i en Ple d'aquests, i també la dels informes extraordinaris (annex 13), i el text de la nostra llei reguladora (annex 14) que, el proper dia 20 de març, compleix vint anys.

El Llibre segon, molt més breu, com sempre, pretén demanar una especial atenció del Parlament, en primer terme, i del conjunt de la societat, a continuació, sobre una qüestió que ens sembla de particular importància.

Aquest any hem efectuat algunes consideracions sobre els mitjans de videovigilància. Reprenem així una temàtica que, amb caràcter general, ja havíem tractat en l'Informe de 1996; però que, des d'aleshores, ha experimentat canvis considerables, tant perquè s'ha aprovat la normativa que havíem reclamat, com per l'ús progressiu que se'n fa.

Per acabar, res més que desitjar que aquest nou Informe anual, el dotzè que m'ha correspost presentar i el vintè en la història de la Institució, compleixi l'objectiu de subministrar als diputats de Catalunya dades que els ajudin a l'acompliment de la seva alta missió institucional: l'exercici de la potestat legislativa, l'aprovació del pressupost i el control i impuls de l'acció política i de govern.

Anton Cañellas

Síndic de Greuges de Catalunya

PUNTS A DESTACAR

1. Estadística

El nombre d'expedients iniciats l'any 2003 ha estat de 4.617. D'aquests, 46 han estat actuacions a iniciativa del Síndic o d'ofici, i els 4.571 restants, queixes presentades per persones físiques, jurídiques i col·lectius.

S'experimenta, així, un lleuger increment de l'1,65% en relació amb les actuacions iniciades l'any 2002. Si el 2002 explicàvem que havíem tingut dos grups de queixes d'igual contingut que representaven 478 actuacions, aquest any 2003 n'hem tingut un, que n'ha representades 618, relatives a la disconformitat amb la supressió del Programa d'educació compensatòria per part del Departament d'Ensenyament de la Generalitat. Insistim, però, que tot i que la matèria és la mateixa, amb els interessats o promotors ens hi relacionem personalment i individual.

Si en resulta una dada més o menys estable –el nombre d'actuacions iniciades–, també ho és el de l'origen de les queixes, ja que provenen majoritàriament de les comarques de Barcelona, tot i que aquest any notem una lleugera disminució, que podria tenir relació amb les queixes abans esmentades per la supressió del PEC, que ens han arribat d'arreu.

Aquest també és el motiu de l'increment de les queixes en matèria d'infants, on incorporem els temes relacionats amb l'ensenyament. A banda d'això, l'àmbit on rebem més queixes continua essent el d'Administració general, seguit dels de Consum i d'Ordenació del territori.

Quant a les administracions afectades, l'efecte del grup de queixes pel PEC és que l'autonòmica supera en aquesta ocasió la local, habitualment en primer lloc.

Els expedients resolts durant l'any han estat 4.459, dels quals 3.235 corresponen al mateix any 2003. Els assumptes en tràmit a 31 de desembre, 1.877, si en descomptem els 618 corresponents al PEC, del qual encara restem pendents de resposta de l'Administració, es mantenen en unes xifres semblants a les d'anys anteriors.

Pel que fa al percentatge d'acceptació de les consideracions del Síndic quan demana a les administracions que modifiquin la seva actuació, se situa el 31 de desembre de 2003 en el 74,38%. L'evolució del percentatge d'expedients pendents de resposta (13,78%) modificarà els nombres finals.

2. Mesures organitzatives i de divulgació

2.1. El Servei d'Informació al Ciutadà

El total d'actuacions del Servei d'Informació al Ciutadà ha estat de 3.241. L'Annex 3 de la tercera part del llibre primer d'aquest Informe dóna totes les dades relatives a aquestes actuacions: usuaris, territori, tipus de consulta i àmbit material. També s'hi inclou una ressenya sobre els desplaçaments de l'oficina del Síndic, que aquest any han estat al Vendrell, Cervera, Valls i Mollerussa.

2.2. El resum de l'Informe

S'ha editat una exposició abreujada de l'Informe, en català, castellà i anglès, que ha ocupat 31 pàgines. És el vuitè any consecutiu que publiquem aquest resum de l'Informe de l'any anterior. Simultàniament a la finalització de l'Informe 2003, s'està preparant el resum corresponent.

2.3. La web

La pàgina web www.sindicgreugescat.org ha experimentat, novament, un increment d'ús com a mitjà de difusió institucional. Durant l'any hi hem inserit 58 notícies, l'Informe anual de 2002, el Resum d'aquest Informe i l'Informe extraordinari *Sobre els centres residencials d'acció educativa per a infants i adolescents a Catalunya.* El nombre de visites, que el any 2001 va ser de 5.258 i el 2002 de 21.098, ha passat a 41.199. Davant 2.181 arxius descarregats l'any 2001 i 16.887 el 2002, el 2003 n'han estat 28.487. D'altra banda, hem rebut per correu electrònic 328 queixes, als promotors de les quals, excepte un que ja aportava signatura electrònica, hem demanat una ratificació.

Estem preparant una actualització de la pàgina, amb vista a fer-la més útil, que preveiem que serà operativa el 20 de març de 2004, amb motiu del vintè aniversari de l'aprovació, pel Parlament de Catalunya, de la Llei del Síndic de Greuges de Catalunya.

2.4. El butlletí informatiu

El butlletí informatiu anomenat *Drets Ciutadans* que, amb la mateixa voluntat d'incrementar la presència social de la Institució, vam començar a editar el 2002, amb una prova pilot de dos números, ha sortit en 5 ocasions, amb la qual cosa gairebé s'ha assolit la periodicitat bimestral que ens vam fixar com a objectiu.

2.5. Un curs universitari sobre la Institució

A més de mantenir les col·laboracions amb diverses universitats i instituts d'estudis per afavorir que es dediquin sessions acadèmiques a la difusió de la Institució, hem promogut, amb la Universitat Autònoma de Barcelona, un curs de 16 sessions per estudiar, amb una certa exhaustivitat, l'activitat que desenvolupem. Una informació més detallada es pot trobar a l'annex 12 de la tercera part d'aquest Informe.

3. La càtedra d'immigració, drets i ciutadania

Aquesta Càtedra que va ser creada, a final de 2001, a la Universitat de Girona amb la col·laboració d'aquesta institució universitària, el Bisbat de Girona i el Síndic de Greuges de Catalunya, ha ampliat la seva activitat durant el 2003, com es pot veure en l'apartat 5, de l'annex 8, de la tercera part de l'Informe, i confiem que es consolidi com una referència en l'estudi de determinats aspectes del fenomen migratori. En aquest període inicial, la seva activitat, centrada bàsicament en una aproximació jurídica, ha prestat una particular atenció als requeriments del mercat de treball.

4. Col·laboració amb altres institucions d'*ombudsman*

L'any 2003 hem continuat els contactes freqüents amb organitzacions de garantia de drets, en els tres àmbits on desenvolupem la nostra activitat: català, estatal i internacional. També fem una exposició resumida en la tercera part de l'Informe (annex 9), que intenta donar una visió general.

Voldríem destacar la intensificació de la col·laboració amb els síndics municipals de greuges, tant en l'organització de contactes internacionals que els puguin ajudar per tenir una perspectiva més àmplia de la seva activitat, comentada en l'annex 9 citat, com en la tramitació de casos concrets. En aquest sentit, voldríem que l'actuació sobre els sorolls dels ciclomotors, exposada en l'apartat 7 del capítol de Medi Ambient, esdevingués paradigmàtica d'alguna de les possibilitats de col·laboració entre aquesta Institució i aquells òrgans municipals.

D'altra banda, una aproximació més concreta sobre la Federació Iberoamericana de l'Ombdusman i el Programa de cooperació amb els Balcans es pot trobar en els annexos 10 i 11, respectivament. Pel que fa aquest darrer, àmpliament comentat en informes precedents, ens plau remarcar que enguany hem editat una revista divulgadora que recull la tasca de cooperació desenvolupada en el marc del Programa Institucional de Cooperació des de l'any 1999, i que hem distribuït àmpliament, en la versió castellana, sèrbia i bosniana aquí i als Balcans.

Posem en relleu els bons resultats del projecte pilot d'assistència jurídica gratuïta, una iniciativa pionera que hem implantat a la ciutat sèrbia de Nis al llarg de l'any 2003. D'altra banda, destaquem la continuïtat de la cooperació entre el Síndic de Greuges i el Parlament de la Regió Autònoma de Vojvodina (Sèrbia), que té interès en aplicar a Vojvodina l'experiència de Catalunya pel que fa la regulació de les institucions d'autogovern.

5. Consideracions sectorials més remarcables

A continuació ressenyem les consideracions que, agrupades en uns apartats que coincideixen amb les seccions o capítols de l'Informe, ens sembla convenient remarcar, entre les efectuades durant l'any 2003.

Com hem recordat en altres edicions d'aquest Informe, aquestes consideracions pretenen introduir ràpidament al que s'hi conté; però cal posar-les en relació amb l'argumentació desenvolupada en la segona part d'aquest llibre per tenir a l'abast el raonament íntegre, necessàriament simplificat aquí, car la realitat que s'hi tracta és complexa i només incorporant-ne els matisos es presenta completa.

5.1. Administració general

5.1.1. Procediment administratiu

Les queixes relacionades amb l'incompliment de l'Administració del deure de resoldre expressament no disminueixen. Atès que l'incompliment d'aquest deure és una constant que es repeteix un any rere l'altre, cal adoptar les mesures**,** bàsicament organitzatives, que posin fi a la inobservança d'aquesta obligació legal.

El Síndic aprecia una disminució dels casos relacionats amb l'activitat de l'Administració realitzada per la via de fet, això és amb infracció total i absoluta del procediment predeterminat per la legislació. Els supòsits d'invalidesa per defectes atribuïbles a una tramitació incorrecta del procediment administratiu, si bé continuen existint, no han incrementat el nombre de denúncies.

Però es continuen plantejant situacions en les quals el ciutadà s'ha vist afectat per incidències que, si bé no lesionen interessos legítims o drets subjectius, com ara lentituds i inactivitats que l'obliguen a insistir repetidament prop de l'Administració per assolir el resultat de què l'ordenament jurídic el fa creditor, es poden evitar amb una tramitació més diligent del procediment administratiu.

La motivació de les resolucions dictades en exercici de potestats discrecionals ha de ser prou entenedora i congruent perquè no es generin indicis de possible lesió de drets o llibertats susceptibles d'empara constitucional. Ha de ser l'expressió racional del judici emès. Ha de reflectir, en definitiva, el procés lògic que ha determinat una decisió administrativa concreta.

Els defectes de notificació imputables a l'Administració no interrompen la prescripció de la infracció de trànsit. Cal, doncs, que l'Administració sigui curosa en la seva pràctica, per respectar els drets de l'administrat i per evitar deixar sense sanció conductes no desitjables.

La manca de concreció dels fets en la redacció dels butlletins de denúncia pels agents denunciants priva els interessats d'exercir plenament el dret de defensa i provoca que no quedi acreditada la comissió de la infracció, la qual cosa impedeix l'exigència de responsabilitat.

La Llei sobre trànsit exigeix que el titular del vehicle identifiqui l'infractor en els supòsits en què ell no n'és el conductor. Ara bé, aquesta obligació no pot comportar per al titular del vehicle un deure que vagi més enllà d'allò que és raonablement exigible, i no ha de substituir l'activitat de l'Administració ni eximir-la de prosseguir les diligències d'investigació per esbrinar la identitat del responsable de la comissió de la infracció.

En definitiva, no és tan important el nombre de denúncies emeses com la seva tramitació curosa, fins a fer efectiva la sanció de la infracció legalment comprovada. En aquest sentit, pot tenir efectes preventius el fet de prioritzar les accions contra les infraccions més greus i els infractors reincidents.

5.1.2. Funció pública

La gran majoria de les queixes rebudes en aquesta matèria fan referència a conflictes en els procediments d'accés a la funció pública i de promoció interna, la disconformitat amb l'avaluació de les proves selectives i l'organització del treball.

En l'àmbit de l'organització volem destacar la situació de precarietat en els llocs de treball que des de fa molt temps afecta un nombrós col·lectiu de treballadors de l'Institut Català de la Salut. Un dels sindicats representants d'aquest col·lectiu ens presentà la qüestió. El mes de febrer de 2003 el Parlament de Catalunya, adoptà una resolució en què, expressant la seva preocupació per aquesta situació, instava el Govern a aplicar amb màxima celeritat els procediments establerts per a l'estabilització.

El Síndic s'adherí a aquesta preocupació i desig d'estabilització i es reservà la possibilitat de fer un seguiment del compliment dels compromisos adoptats per l'Administració.

D'altra banda, també destaquem la situació laboral que afecta els treballadors públics destinats en serveis que han de mantenir la prestació del servei 24 hores, tots els dies de l'any. La complexitat en l'establiment dels torns necessaris, la insuficiència de les plantilles o les incidències personals, poden provocar situacions que afectin seriosament la vida privada i familiar dels professionals. En aquest sentit hem recordat la necessitat de regular, mitjançant reglament, els criteris de compliment horari, torns i suplències, en comptes d'establir-ho amb meres circulars d'ordre intern.

5.1.3. Contractació administrativa i expropiació forçosa

Si bé en el procés de constitució de la societat Technological Center, SA, la voluntat de mantenir la titularitat pública dels serveis que fins ara prestava el Laboratori General d'Assaigs i Investigacions (LGAI) és clara, el Síndic ha estudiat si els mecanismes previstos en tot el marc regulador de l'operació són, des d'un punt de vista preventiu, prou garantistes dels drets dels usuaris i de la independència i neutralitat que cal preservar respecte a entitats que efectuen tasques i control en l'àmbit de la qualitat i seguretat industrial i que, a més a més, són de caràcter públic.

En aquest sentit, el Síndic ha recomanat reforçar les garanties dels usuaris en relació amb la protecció de les dades personals, que l'Administració exerceixi la seva potestat tarifària més enllà de la no discriminació, que publiqui les tarifes que s'acordin, i que incorpori en el contracte regulador de la prestació de serveis els procediments per a les reclamacions que presentin els usuaris, i que els divulgui, perquè aquests en tinguin coneixement.

En l'ús privatiu del domini públic, com ara carrers o places, quan es donen més sol·licituds de llicència que les que es poden concedir, cal garantir els principis d'objectivitat, publicitat i concurrència.

Si bé el sorteig és un dels mecanismes que garanteixen aquests principis, quan a les persones a autoritzar se'ls exigeix una qualificació especial, l'Administració pot determinar condicions objectives diferencials per efectuar la selecció (antiguitat o experiència acreditada en l'activitat que es vol exercir a la via pública), sense que

això signifiqui transgredir aquests principis, sempre que aquestes condicions objectives estiguin correctament ponderades, publicitades i que la resolució d'atorgament es motivi d'acord amb aquests criteris.

5.1.4. Responsabilitat patrimonial

En el conjunt de queixes que afecten aquesta matèria, són majoria les relacionades amb la determinació de la responsabilitat de l'Administració al marge del procediment legalment establert, la qual cosa ens obliga a reiterar el deure legal de tramitar les reclamacions d'acord amb el procediment legalment i reglamentària previst.

Quan un ciutadà demana ser indemnitzat per les lesions sofertes en caure a terra a conseqüència del mal estat de conservació de les voreres del carrer, l'Administració, de forma sistemàtica, es nega a reconèixer que s'ha produït un supòsit de responsabilitat patrimonial. La compensació de la responsabilitat patrimonial, per concurrència de causes, com una mesura favorable a la resolució d'aquestes reclamacions, és una opció que s'aplica en poques ocasions.

El Síndic entén que cal atenir-se al cas concret per esbrinar si, realment, la responsabilitat és imputable a l'Administració. Però és preocupant que, tot i haver-se elaborat uns criteris a tenir en compte en aquests casos, consolidats per reiterada jurisprudència, l'Administració persevera en la seva posició sistemàtica de no admetre la seva responsabilitat pels danys i perjudicis produïts als ciutadans, que es veuen, doncs, obligats a acudir, per reclamar-la, als tribunals de justícia, amb la consegüent inversió de temps i de diners.

5.1.5. Participació en els afers públics

Constatem un lleuger increment de queixes presentades per càrrecs electius a causa dels obstacles trobats en l'exercici del dret d'informació municipal. Atès que es podria atribuir aquest increment a les diferents incidències aparegudes amb motiu de la constitució dels nous ajuntaments, caldrà esperar uns mesos per veure si es consolida.

Han continuat presentant-se queixes motivades per l'impediment als grups situats a l'oposició d'accedir als mitjans de comunicació de titularitat municipal. El Síndic ha reiterat la necessitat, legalment establerta, de facilitar aquest accés i, en conseqüència, la conveniència de regular-lo.

Igualment, algunes interpretacions restrictives de la modificació, introduïda l'any 2002, de la normativa en matèria de règim local, han provocat la presentació de dues queixes pel que fa al règim que s'aplica als ara denominats regidors no adscrits. Per les raons expressades en l'apartat corresponent d'aquest Informe, considerem que els drets polítics d'aquests regidors no han de ser afectats. Sí que podrien considerar-se'n restringits els drets materials i econòmics, atès que són modulables.

També tractem l'accés dels grups socials i polítics significatius i dels ciutadans en general als mitjans de comunicació de titularitat pública, en compliment de la previsió continguda a l'article 20.3 de la Constitució Espanyola. Aquesta previsió no ha tingut desenvolupament normatiu que concretés quins grups socials han de ser considerats «significatius». Entenem que aquest desenvolupament normatiu esdevé inajornable, i més tenint en compte el retard ja existent en la seva definició.

Finalment, fem una referència succinta a algunes de les qüestions plantejades en relació amb l'exercici del dret de vot, en ocasió de les dues convocatòries electorals que han tingut lloc durant l'any 2003.

5.2. Ordenació del territori

5.2.1. Habitatge

L'habitatge és una de les qüestions de què es parla més avui dia. Això és comprensible si tenim en compte que la satisfacció del dret a l'habitatge és un requisit per al desenvolupament social, familiar i individual del ciutadà. Tanmateix, un gran sector de la població no pot aconseguir la satisfacció d'aquest dret en el mercat lliure.

Les circumstàncies que vam posar de manifest en l'Informe de l'any passat continuen vigents. Els preus dels habitatges són molt alts i continuen pujant molt per sobre dels ingressos de la gran major part de la població, i la protecció oficial no és suficient, sinó sovint inadequada per satisfer tota la demanda d'ajuts existent.

Per tot això s'ha d'incidir en la necessitat d'utilitzar els instruments que la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, posa a l'abast de l'Administració per intervenir en el mercat del sòl, reservant sòl per construir habitatges protegits i traient al mercat**,** en condicions que afavoreixin la realització del dret constitucional a l'habitatge, tant el sòl retingut com habitatges buits.

S'ha de potenciar l'habitatge de lloguer, tant privat com protegit, com a mitjà per mantenir en condicions el parc immobiliari de les ciutats, augmentar l'oferta de pisos i abastar la demanda de les famílies amb menys recursos econòmics.

Dins de la protecció oficial, s'ha de garantir el respecte als principis de publicitat, concurrència pública i transparència, fent ús si cal dels nous mitjans de comunicació i informació. D'altra banda, s'han d'evitar els fraus a la normativa en la transmissió d'habitatges protegits per adjudicar-ne a persones que no tenen la residència habitual en el municipi afectat i per les segones transmissions per preus superiors als autoritzats, mitjançant les facultats inspectores i punitives que la llei reconeix a l'Administració i mitjançant figures com la compravenda a carta de gràcia.

Finalment, s'ha de tenir en compte que vetllant perquè els habitatges compleixin els requisits d'habitabilitat que s'estableixin en cada moment per la normativa d'habitabilitat, tant interna com de l'entorn, es contribueix a donar solució als problemes de l'habitatge.

5.2.2. Urbanisme

El ciutadà ha de ser el protagonista de l'urbanisme perquè és en la ciutat on es desenvolupa individualment,

familiarment i socialment. Al mateix temps els ajuntaments tenen plena competència per ordenar urbanísticament el seu territori municipal. L'interès general ha de ser el principi rector d'aquesta ordenació.

En el procediment d'elaboració i aprovació dels plans, els ciutadans poden participar en el procés de decisió. Ara bé, en la pràctica és sabut que poques vegades prosperen les seves al·legacions quan aquestes impliquen un canvi de criteri a l'administració. Pensem que l'administració hauria de valorar aquests nous criteris proposats pels ciutadans sempre i quan des del punt de vista de l'interès general siguin prou vàlids.

També en els processos urbanitzadors s'han de tenir en compte els veïns afectats, escollint aquell sistema de gestió més eficaç i pràctic per dur a terme la urbanització d'una forma àgil i sense obstacles, el nivell de despeses que suposarà urbanitzar perquè no sigui desproporcionat respecte dels recursos econòmics dels parcel·listes i informant i donant resposta als interessats sobre totes aquelles qüestions que puguin plantejar sobre el decurs de la urbanització.

Una vegada feta la urbanització, tot i que l'obligació de conservar-la correspongui als propietaris que s'han de constituir en junta de conservació, no es pot oblidar que l'ajuntament en formarà part d'aquesta junta i haurà de facilitar-ne les gestions perquè aquesta desenvolupi la seva tasca i l'ajuntament pugui fer-se càrrec de la urbanització en el termini previst.

A l'últim hem de fer una referència a l'execució subsidiària com a mitjà d'execució forçosa de les ordres de conservació o d'enderroc dels ajuntaments. Tot i que a la pràctica, s'evita la utilització, i de la normativa urbanística en vigor ja no es dedueix la seva obligatorietat, no podem oblidar que continua existint i que en alguns casos serà la única forma eficaç per aconseguir que les ordres dels ajuntaments s'executin en interès general.

5.2.3. Medi ambient

Cal que els ajuntaments assumeixin el seu rol d'actors principals davant la lluita per eradicar les agressions mediambientals, en especial la contaminació acústica, a la qual, novament, ens referim en especial aquest exercici per tal com és la causa de la majoria de queixes que rebem en aquest àmbit.

Per aquest motiu els ajuntaments han de recordar, l'aplicació del principi d'executivitat dels actes administratius i, si convé, instruir procediments sancionadors i de restauració de l'ordre jurídic infringit, amb l'adopció de mesures cautelars.

La inactivitat municipal davant els sorolls qualificats d'evitables i insuportables constitueix una vulneració del dret fonamental a la intimitat personal i familiar i a la inviolabilitat del domicili, de la qual els òrgans jurisdiccionals del contenciós administratiu fan responsables els ajuntaments.

Si els municipis consideren que no tenen mitjans suficients per intervenir en aquests casos, han de demanar l'ajut o auxili de les entitats locals supramunicipals o, si escau, plantejar una delegació de competències.

Els ajuntaments han d'intervenir, amb celeritat i de manera activa i decidida, en relació amb els efectes no volguts que generen els aparells d'aire condicionat. En aquest sentit, caldria valorar la conveniència de regular, amb una ordenança municipal, la instal·lació d'aquests aparells o bé que la Generalitat promogués l'adopció d'una ordenança tipus específica en aquesta matèria.

Això no obstant, l'adopció de regulacions sempre ha de respectar el principi de jerarquia normativa. És per això que els ajuntaments han de fixar el nivell sonor dels ciclomotors tenint en compte la regulació continguda a la Directiva 97/24/CE, del Parlament Europeu i del Consell de 17 de juny de 1997, ja transposada a nivell estatal.

L'execució d'obres que comporten l'ús de màquines a l'aire lliure ha de ser objecte d'especial cura i atenció per part de les administracions amb l'objecte que la incidència acústica d'aquestes obres, d'altra banda inevitable, repercuteixi al mínim possible en els veïns dels voltants. En aquest sentit, cal vetllar perquè les màquines utilitzades compleixin les normatives comunitàries i no emetin sorolls o vibracions per sobre del nivell permès.

La preservació del medi ambient és una assignatura permanent que han de tenir present els ciutadans, però també l'Administració, que ha de materialitzar allò que les disposicions normatives li ordenen, tant en l'àmbit del manteniment del cabal ecològic dels rius de les conques internes de Catalunya com en la legalització o clausura d'abocadors de titularitat municipal, i, encara, en l'adopció de mesures per prevenir incendis i aprovar plans de protecció en aquelles entitats locals que, tot i ser declarades d'alt risc, encara no se n'han dotat.

5.3. Tributari

La majoria dels assumptes que se'ns plantegen per l'actuació de les administracions publiques en l'exercici de les funcions derivades de la potestat tributària responen a l'aplicació incorrecta de la normativa. En general, aquesta actuació administrativa és correcta, i quan no ho és i això es posa de manifest, acostuma a ser objecte de rectificació. Amb tot, en ocasions no es rectifiquen en temps i forma actuacions que comporten resultats no desitjables pels ciutadans, com són els embargaments erronis de comptes corrents o dels salaris dels ciutadans. Un cop més sol·licitem, que aquestes potestats siguin utilitzades amb la màxima cura i un cop efectuades totes les comprovacions que en dret corresponen.

Igualment, els beneficis fiscals que les lleis reconeixen cal aplicar-los en els termes que la mateixa norma reguladora preveu, evitant dilacions innecessàries.

També s'esdevé que la resolució de les peticions de devolucions d'ingressos indeguts o d'avals prestats un cop complerta l'obligació garantida no sempre es tramita amb agilitat, la qual cosa genera desconfiança en els interessats, ja que sembla un intent d'obtenir un finançament de tresoreria sense interès. Les modificacions normatives dels darrers anys insisteixen, en canvi, a agilitar aquesta activitat.

És desitjable que les administracions esmercin tots els esforços raonablement possibles, per tal de garantir que les notificacions dels actes tributaris arribin als seus destinataris. En aquest sentit, la utilització del padró d'habitants per tal d'actualitzar els domicilis fiscals dels seus contribuents, pot ser una bona eina, que ja s'empra per alguna administració i que caldria que es fes més extensiva.

L'actual regulació de la tributació de rendiments del treball personal quan aquest es percep de dos o més pagadors prevista en la Llei de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques crea confusió en alguns contribuents, donat que pensen que es veuen obligats a pagar una quota més elevada que un altre contribuent que només tingui una única font pagadora de rendiments del treball personal, quan degut a la progressivitat de l'escala de retencions això no és així. És important que l'Agència Tributària faciliti la informació adequada per desfer aquest i qualsevol altre equívoc que es pugui suscitar sobre la igualtat de les càrregues tributàries.

5.4. Sanitat

Tot i els esforços per incrementar l'equitat i l'eficiència del sistema sanitari, cal universalitzar-lo definitivament a tothom, independentment dels recursos econòmics dels usuaris, corregir a l'alça la implicació de tots els professionals de l'atenció primària tot evitant règims de dedicació molt diferents per retribucions iguals, situar les llistes d'espera en els terminis predefinits com a raonables, augmentar els recursos alternatius a l'hospitalització psiquiàtrica i facilitar l'apropament al ciutadà de més i millors prestacions sociosanitàries.

Entenem que els drets sobre la salut i l'atenció sanitària consagrats a la Carta de drets i deures dels ciutadans, que ja ha comportat un progrés, han de ser positivitzats per llei.

Determinades prestacions sanitàries, sobretot en l'àmbit bucodental, ortoprotètic i de reproducció humana assistida, s'haurien d'ampliar per respondre a una demanda avui no atesa.

5.5. Consum

L'any passat remarcàvem en aquest mateix epígraf que els ciutadans tenen sovint la percepció que es troben en una posició d'inferioritat en la relació amb les empreses prestadores de serveis, perquè els seus drets i els instruments per exercir-los no estan prou definits jurídicament. En aquest sentit, reiterem les cinc recomanacions de modificació normativa que tanquen el nostre informe extraordinari presentat al Parlament sobre el servei públic de subministrament elèctric.

A vegades, però, el problema no és tant que els drets del ciutadà estiguin prou definits ni que disposi d'instruments eficaços per exigir-ne el compliment, sinó de garantir que sap quins són aquests drets i com exercir-los.

Aquest any tractem el cas dels registres de solvència patrimonial, on assenyalem que, malgrat que el ciutadà afectat rep una protecció raonable en el marc de les normes de protecció de dades personals i amb les funcions tuïtives que aquestes normes atribueixen a l'Agència de Protecció de Dades, moltes vegades no sap quins són els seus drets ni a qui adreçar-se per exigir la cancel·lació o la modificació d'inscripcions que no responen a un deute cert i exacte.

Per evitar aquesta situació, cal garantir que el ciutadà rep aquesta informació, i la millor manera de fer-ho és obligar els responsables dels registres de solvència patrimonial a facilitar-la en el moment d'inscriure el deute.

Amb la finalitat que aquesta obligació pugui figurar en una norma de desplegament reglamentari de la Llei de protecció de dades personals, el Síndic va traslladar aquestes consideracions al Defensor del Poble, el qual ha formulat una recomanació al Ministeri de Justícia d'acord amb les nostres argumentacions.

5.6. Treball i pensions

5.6.1. Treball

Tot i les reformes laborals destinades a l'increment de l'ocupació, persisteix el repte de la seva qualitat, atesa la precarietat gairebé constant dels nous contractes de treball.

Cal continuar potenciant l'ocupació i reinserció laboral dels majors de 45 anys, de les persones discapacitades, sobretot les dones, i afavorir aquests col·lectius aplicant-los mesures de discriminació positiva.

Amb aquesta finalitat, millorar l'eficàcia i l'eficiència del Servei d'Ocupació de Catalunya és una obligació dels poders públics i una demanda dels aturats de Catalunya.

La gestió de la formació professional ocupacional dels aturats ha de preveure recursos disponibles i suficients per no endarrerir-se en el pagament a les entitats col·laboradores, que en ocasions ha posat en perill la seva viabilitat.

5.6.2. Pensions

El descontentament de molts pensionistes per la insuficiència econòmica de les prestacions de l'assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa (SOVI), per la seva incompatibilitat i les minses revaloracions de les pensions mínimes, sobretot les de viduïtat, és prou justificat. Cal, per tant, modificar el règim jurídic d'aquestes pensions i el sistema de revaloració, per tal d'ajustar-los al salari mínim interprofessional i poder garantir definitivament la suficiència econòmica als ciutadans durant la vellesa.

En el règim especial de treballadors per compte propi o autònoms (RETA), els darrers anys s'han produït diverses millores com ara el còmput de cotitzacions anteriors a l'alta, amb motiu de diverses recomanacions del Síndic vehiculades a través del Defensor del Poble, les quals, finalment, han estat acceptades pel Ministeri de Treball i Afers Socials, però, sense que se'n pugui beneficiar tot el col·lectiu, atesa la manca de retroacti-

vitat. És per això que insistim que és de justícia donar-los eficàcia retroactiva.

Pensem que s'hauria de donar solució a la desprotecció que pateixen encara determinades persones lesionades durant el servei militar i que no van poder ingressar en el Cos de Mutilats de Guerra per la Pàtria.

Insistim que s'han d'agilitar i finalitzar els expedients pendents de resolució sobre les sol·licituds d'indemnització per haver patit privació de llibertat, regulades pel Decret 288/2000, de 31 d'agost, i que també és de justícia eximir de l'impost sobre la renda de les persones físiques les corresponents indemnitzacions que percebin els seus beneficiaris.

5.7. Serveis socials

Bàsicament el que incloem en l'apartat de serveis socials és el comentari de l'atenció a la gent gran que no s'aborda en l'àmbit de sanitat o de pensions, els discapacitats i les situacions de pobresa.

Atendre aquestes persones amb especials dificultats és una de les responsabilitats públiques principals d'un model d'Estat que es defineix com a social.

Tot i les millores que s'han anat succeint, les queixes que rebem posen de manifest que el sistema de serveis socials encara deixa moltes situacions de necessitat sense atendre. I aquesta situació difícilment canviarà sense un esforç pressupostari important i la definició com a drets subjectius de determinades prestacions.

Els problemes més generalitzats a què s'enfronta la gent gran són, en essència, la jubilació, els derivats del deteriorament psíquic i físic, el creixement de la solitud i la insuficiència econòmica. Aquest any dediquem una especial atenció a la gent gran i per això hem elaborat un informe extraordinari que aborda la problemàtica general que afecta aquest sector de la població quan entra en situacions de dependència. Ens remetem, doncs, a les consideracions fetes en aquest informe extraordinari.

L'any 2003 ha estat l'Any Europeu de les Persones amb Discapacitat. Tot i la millora en l'atenció a aquestes persones, encara hi ha mancances i persisteixen els problemes denunciats en informes anteriors.

Així, continuem observant un dèficit de places per a persones amb discapacitat. Actualment l'oferta disponible no respon a tota la demanda de places residencials a Catalunya. Som conscients que les inversions per crear noves places i centres no es poden fer d'avui per demà, i ens consta que s'han fet i es continuen fent inversions per augmentar-ne el nombre. Però mentre ens continuïn arribant queixes de persones que fa temps que esperen per ingressar-hi, haurem de continuar demanant que es resolgui aquesta situació.

Pel que fa a l'accessibilitat, malgrat que hem reiterat que les millores són evidents, amb caràcter general les persones amb discapacitats estan afectades per les barreres arquitectòniques: urbanístiques, de l'edificació, en el transport i la comunicació. Insistim que és gairebé segur que no es compliran el terminis d'adaptació previstos en la normativa sobre barreres arquitectòniques, tot i que es van preveure prou dilatats. Això sembla requerir un esforç pressupostari addicional i sostingut.

D'altra banda, el sistema de serveis socials encara deixa moltes situacions de necessitat sense atendre, com ho posa de manifest el nombre de persones que malviuen en situacions de pobresa. Hem d'insistir en la necessitat de dedicar esforços preferents a l'eradicació d'aquestes situacions, que representen un evident fracàs de la nostra societat.

5.8. Cultura

5.8.1. Universitat

L'any 2003 es publicà i entrà en vigor la Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya, que pretén contribuir a la construcció d'un sistema universitari profundament universalista i particularment europeista.

L'entrada en vigor de la llei no ha estat pacífica, com ho demostra l'admissió a tràmit al Tribunal Constitucional del recurs del govern estatal, fet que va comportar que cautelarment se'n suspenguessin cinc articles.

S'ha plantejat amb especial força, i no únicament entre els estudiants universitaris, la conveniència de revisar i actualitzar el sistema de beques universitàries. La realitat socioeconòmica demana una adaptació del sistema d'atorgament i de gestió dels ajuts econòmics a les necessitats dels estudiants.

El mes de setembre de 2003, els síndics universitaris de Catalunya i de les Illes Balears van decidir impulsar un document relatiu a la revisió i actualització global del sistema de beques, iniciativa que va tenir el suport de la resta de síndics universitaris de l'Estat en la reunió d'octubre de 2003, i que va quedar reflectida en el document consensuat sobre la necessitat urgent d'actualitzar la política de beques universitàries per garantir de manera efectiva la igualtat d'oportunitats.

D'altra banda, cal destacar les queixes que sobre el cost dels estudis plantegen persones que tenen voluntat de continuar els estudis universitaris més enllà de la primera llicenciatura ja obtinguda, fins i tot un cop finalitzada la seva vida laboral i professional.

5.8.2. Normalització lingüística

Existeix una certa manca de previsió per l'Administració de l'Estat i d'algunes empreses prestadores de serveis públics, en relació amb la inexistència d'impresos, formularis o informacions, almenys bilingües, que motiva la reiteració de les queixes de ciutadans que no poden exercir el dret a relacionar-se en català amb l'Administració o el dret a disposar d'informació sobre determinats serveis en la llengua pròpia de Catalunya.

Això no obstant, constatem que davant les consideracions formulades per la Institució hi ha voluntat de col·laboració per complir les previsions legals, com s'ha palesat amb les manifestacions de desig, però també amb l'adopció de mesures efectives, entre d'altres, per l'Agència Estatal d'Administració Tributària o l'Il·lustre Col·legi de Notaris de Catalunya.

La finalitat ha de ser no únicament de normalitzar i garantir l'ús del català en tots els àmbits, sinó també d'estimular-ne i assegurar-ne el coneixement, així com també, d'acord amb el manament legal, reforçar l'impuls de la modificació legislativa de les normes estatals que siguin un obstacle per a l'ús en tots els àmbits o limitin la plena igualtat dels ciutadans i ciutadanes.

Hem manifestat que, amb independència del dret de les organitzacions empresarials de decidir en quina forma han de prestar els serveis que conformen la seva oferta, en la configuració d'aquesta s'ha de tenir en compte, entre altres paràmetres, tot allò que fa referència a la realitat plurilingüe de l'Estat perquè els ciutadans puguin fer efectius els seus drets.

Aquests drets també han de ser respectats en el si de les organitzacions empresarials en relació amb els seus treballadors, sense que el legítim ús dels drets lingüístics per aquests pugui ser sancionat per normes de funcionament intern.

5.8.3. Altres aspectes culturals

Com és habitual són poques les queixes presentades al Síndic en aquest àmbit.

Tanmateix, en destaquem dues de relatives als límits culturals en el lliure desenvolupament de la personalitat, per la novetat que representen davant les queixes més freqüents, referides a la protecció i conservació del patrimoni arquitectònic o les relacionades amb els mitjans de comunicació audiovisual.

5.9. Justícia

5.9.1. Seguretat ciutadana

El gros de les queixes que tractem en aquesta àrea, com en anys anteriors, fa referència a la inseguretat ciutadana i a la proporcionalitat en les actuacions dels cossos de seguretat.

Si la proporcionalitat és un principi fonamental de l'activitat policial que ha de regir totes les seves intervencions, incloent-hi la resposta a situacions de violència, cal ser especialment escrupolós en el seu compliment quan es tracta d'intervencions preventives, que pretenen evitar una activitat que pot lesionar drets o béns, però que encara no s'ha produït.

Tot i que el fenomen de la inseguretat ciutadana, com hem destacat reiteradament, és molt complex, perquè són diversos els factors que la generen i, per tant, ho han de ser també les mesures per abordar-la, una d'aquestes mesures ha de ser incrementar la prevenció, amb més presència de policia al carrer i una resposta àgil i eficaç davant el delicte, tant dels mateixos cossos de seguretat com dels òrgans judicials. Tanmateix, les queixes que ens arriben posen de manifest que sovint aquella presència policial preventiva no es pot aplicar perquè els cossos de seguretat no disposen d'efectius suficients per destinar-ne una part a aquesta tasca.

5.9.2. Administració de justícia

Una dotació insuficient de recursos personals i materials, tot i les millores que s'han introduït en aquest àmbit en els darrers anys, continua essent una de les causes de la lentitud a resoldre els assumptes judicials. Si l'any passat fèiem referència a la importància de proveir totes les places de secretaris judicials, per la importància d'aquesta figura en l'organització de les oficines judicials –i que, d'altra banda, la Llei orgànica 19/2003, de 23 de desembre, de modificació de la Llei 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, ha reforçat– aquest any destaquem la importància de proveir les baixes i vacants de tot el personal de l'oficina judicial i efectuem unes consideracions en el sentit que cal proporcionar una formació mínima al personal interí, de manera que el període destinat a aprenentatge durant la substitució sigui el més breu possible.

Alguns dels exemples que posem fan referència a l'oficina del Registre civil, susceptible d'experimentar millores espectaculars amb la dotació dels recursos materials, particularment informàtics, escaients.

Els col·legis d'advocats tenen encomanada la tasca de determinar la responsabilitat disciplinària dels col·legiats i, per tant, tramitar les denúncies que en aquesta matèria presenten els ciutadans. Alhora, correspon al Consell dels Col·legis d'Advocats de Catalunya de resoldre els recursos que presenten els ciutadans –o el mateix advocat imputat– quan no estan d'acord amb la resolució que ha dictat el col·legi.

El Consell dels Col·legis d'Advocats de Catalunya destina un esforç important a exercir aquesta funció, amb resolucions que compleixen adequadament, pel que hem pogut constatar, el deure legal de ponderar adequadament el recurs presentat i fonamentar la decisió. Tot i amb això, hem pogut constatar també que, sovint, el temps que triga a resoldre supera en molt el termini establert, i això genera en el ciutadà la percepció –malgrat que no sigui certa– que els òrgans col·legials no donen l'atenció adequada a la seva pretensió.

Aquesta circumstància ens ha portat a suggerir al Consell que estudiï la viabilitat d'incrementar els recursos que destina a aquest àmbit de la seva activitat, amb la finalitat d'aconseguir que els recursos es resolguin dins un termini raonable.

5.9.3. Serveis penitenciaris

Una de les qüestions que afecten el món penitenciari és la problemàtica causada per la massificació dels centres penitenciaris –tant les causes com les conseqüències que se'n deriven. L'augment de la població reclusa als centres sense l'oportú augment de places i personal per gestionar-les no és sostenible a mitjà i a llarg termini.

Les conseqüències d'aquest augment són, com hem repetit sovint, que afecta les possibilitats de tractament, que es redueixen, la conflictivitat, que augmenta, i la vigilància, que es fa més difícil.

Un enfocament de la resposta penal que no recaigués exclusivament en la presó hi ajudaria; però amb les lleis vigents i l'aplicació que se'n fa, com també hem dit en

altres ocasions, és obligat d'actualitzar el diagnòstic de places penitenciaries tot aplicant la legislació vigent pel que fa a condicions materials i separació entre interns preventius i penats, com cal també afrontar la necessitat de construir noves presons i, a més a més, adoptar mesures alternatives per pal·liar la situació de massificació dels centres.

Hem volgut centrar l'informe en dues qüestions sanitàries que, d'altra banda, sovint no estan al marge del fet que els avui interns hagin comès delictes: la malaltia mental i les toxicomanies.

L'inici d'activitats de la Unitat hospitalària psiquiàtrica penitenciària es destaca com un avenç molt considerable en l'atenció a la malaltia mental en l'àmbit penitenciari.

En relació amb els problemes dels interns toxicòmans, és evident que en la nostra població penitenciària hi ha un alt índex d'interns en aquesta situació. Per aquest motiu, pel que fa al funcionament de les comunitats terapèutiques, destaquem el percentatge d'èxit a evitar recaigudes en l'addicció, i també destaquem, fent referència al programa d'intercanvi de xeringues, els esperançadors resultats registrats després dels primers sis mesos de funcionament, com a pla pilot, a la presó de Tarragona.

Així doncs, entenem, si es confirmen els resultats, que caldrà implantar-lo ràpidament en el conjunt dels centres penitenciaris del país.

5.10. Infants

Enguany hem dividit l'informe en tres grans apartats corresponents al sistema públic de protecció, al sistema públic d'educació i un tercer bloc constituït per temes diversos, els quals, si bé s'haurien pogut incloure en els epígrafs anteriors, destaquen més si s'aborden des de perspectives diferents.

Com a complement de l'informe monogràfic que s'ha presentat aquest any sobre els centres residencials d'acció educativa, s'han visitat altres centres que atenen infants i adolescents amb necessitats específiques, com ara nois i noies que pateixen problemes de salut mental o centres d'atenció als menors immigrants magribins no acompanyats.

La necessitat de promoure l'acolliment, d'equiparar l'acolliment familiar en família extensa amb el de família aliena, són, entre d'altres, qüestions que se'ns han fet evidents a través de les visites realitzades als serveis d'acolliment familiar i de les queixes que hem rebut.

Hem visitat també, enguany, novament, els centres de justícia juvenil; i hem constatat, com un aspecte important, que cal augmentar el nombre de places existents a través de la creació de nous centres, distribuïts al llarg del territori.

En l'àmbit de l'educació hem completat les actuacions d'ofici iniciades l'any passat per conèixer els recursos compensatoris de que disposa el nostre sistema educatiu per fer front a les situacions de desigualtat. A partir d'aquesta actuació d'ofici hem considerat que aquestes situacions de desigualtat s'han de conèixer i acceptar com un primer pas per establir amb realisme les estratègies compensadores.

Altres queixes que hem rebut, relacionades amb la igualtat d'oportunitats, han estat la presentada per un nombre molt respectable de professionals de l'educació en desacord amb la modificació de les funcions del Programa d'Educació Compensatòria, i també de diverses queixes referides a la integració escolar d'infants discapacitats.

Les beques de menjador i el transport d'infants discapacitats són temes recurrents que hem seguit rebent i que considerem importants per assegurar el dret a l'educació.

Quant als professors, ens hem centrat en aquells assumptes el contingut dels quals té incidència en la qualitat de la tasca docent, com ha estat la sol·licitud dels mestres de les llars d'infants del Departament d'Ensenyament de tenir una jornada laboral equiparable a la dels altres cossos docents.

Entre d'altres assumptes no tan fàcilment classificables entre els dos grans apartats dels sistemes públics de protecció i d'educació, destaquem la queixa presentada per l'Associació de Gais-Lesbianes que posa sobre la taula les dificultats amb les que es troben els infants d'aquest tipus de famílies.

Els conflictes generats per les separacions familiars són altres temes que han seguit arribant al Síndic de forma creixent i hem d'assenyalar-ho amb tot i que no és possible la nostra intervenció directa en aquests casos.

Finalment, hem insistit un any més en la necessitat de reglamentar la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció i protecció als infants i als adolescents, constatada enguany a través de la manca d'un reconeixement normatiu dels serveis de mediació en les relacions entre pares i fills.

5.11. Dones

El seguiment del Llibre segon de l'Informe de l'any 2002, dedicat a la violència domèstica contra les dones, ens ha permès conèixer les iniciatives preses per l'Administració catalana per prevenir els maltractaments i per millorar l'atenció a les dones maltractades, les quals resumim en aquest Informe.

Estem a l'aguait de si es concreta la possibilitat, que s'estudiava, de reservar un percentatge dels pisos de protecció oficial a aquest col·lectiu, que pateix especials dificultats per trobar habitatge quan surten dels centre d'acollida.

Finalment, sobre la necessitat de rebre una preparació específica per a la integració al món laboral, es va destacar, en la informació rebuda, que el Fons Social Europeu destina bona part dels seus amplis recursos a afavorir la participació de les dones en el mercat de treball i a la integració laboral de persones amb dificultats especials, conceptes que integren les dones víctimes de la violència de gènere. Així doncs, valorar l'efectivitat de les polítiques desenvolupades en aquest concepte és cabdal per adoptar les modificacions que les facin més útils.

5.12. Immigració

La presència creixent de ciutadans estrangers en el nostre territori comporta un increment de peticions d'atorgament de la nacionalitat espanyola amb valor de simple presumpció per als fills d'estrangers la legislació nacional dels quals no els atribueix cap nacionalitat.

Els registres civils han de vetllar, doncs, per no deixar cap infant sense nacionalitat i verificar si la inscripció del naixement del menor en el registre consular és qualificada per la legislació estrangera aplicable com a requisit imprescindible i no formal per adquirir la nacionalitat dels pares. Constatat pel registre civil l'esmentat caràcter de la inscripció no practicada, cal atorgar al menor la nacionalitat espanyola per evitar que quedi en situació d'apàtrida originària.

En aquest sentit, entenem que cal que el Ministeri de Justícia incrementi els mitjans per evitar les dilacions extremes que es detecten en la tramitació de les sol·licituds de la nacionalitat espanyola per residència.

Només un diagnòstic acurat de la realitat permet l'adopció de mesures eficaces en el temps. És per això que suggerim que els òrgans competents reflexionin sobre el grau d'eficàcia dels canals legals d'immigració laboral previstos, en particular, pel que fa al sector domèstic, per tal de no ignorar per on discorre la realitat quotidiana, i prendre les determinacions conseqüents.

En aquesta línia d'encertar en el diagnòstic, considerem que el Reglament d'estrangeria hauria de precisar si, per tramitar un visat d'estada, paga la pena mantenir l'acta notarial d'invitació d'un ciutadà espanyol per la qual aquest garanteix el compliment dels requisits exigits al ciutadà estranger, i a més a més se'n responsabilitza, quan s'observa que aquesta acta és un document que no elimina els recels dels consolats a atorgar els esmentats visats.

Atesa l'experiència acumulada pel Govern de l'Estat i l'Administració en la gestió del flux migratori, pensem que el Reglament d'estrangeria, que encara s'ha d'aprovar, s'hauria de caracteritzar per contenir una regulació sobre els mecanismes de regularització dels estrangers en situació irregular que fos clara, precisa i entenedora, que no donés lloc a interpretacions ambigües i diferents entre els diferents òrgans territorials de l'Administració de l'Estat i que no posés entrebancs als qui acreditin raons excepcionals que permetin autoritzar la seva residència a Espanya.

Episodis recurrents evidencien que hi ha d'haver una intervenció decidida de totes les administracions (municipal, autonòmica i estatal) a traduir en termes de coordinació, per respondre a la insuficiència de dispositius capaços d'atendre la demanda d'atenció en situacions de vulnerabilitat dels immigrants i autòctons sense recursos.

Les entitats socials que atenen els immigrants en risc d'exclusió social, amb la seva assistència i orientació, eviten una fractura en la cohesió social i esdevenen un mur de contenció per evitar la marginació de col·lectius creixents, sense percebre, en contrapartida, prou recursos per afrontar-ho com caldria.

Per aquest motiu, cal posar en marxa un dispositiu d'atenció permanent que vagi més enllà de la contenció momentània, i dotar econòmicament i de forma suficient les entitats socials implicades perquè puguin realitzar la labor que se'ls demana.

L'accés inconsentit a les dades d'inscripció patronal dels estrangers per part de la Direcció General de la Policia, prevista a la disposició addicional setena de la Llei 7/1985, és respectuosa amb el principi de reserva de llei, necessària per a la limitació del dret; el que és difícil de concretar, a partir de la LO 14/2003 de 20 de novembre, són els pressupòsits materials de la limitació del dret que en legitimen la restricció. En tot cas, entenem que no habilita per emprendre accions de «pentinat» de la base de dades per esbrinar, per aquesta via, el grau de compliment de la normativa de regularitat d'estada.

Som del parer que el sistema electrònic de comunicació de dades anomenat Vigía, que apareix recollit a la Circular 3/2003, de 20 de setembre, del Consell General del Notariat, pot qüestionar-se a partir de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades.

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART

VOLUM I

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU

1. Introducció

2. El deure legal de resoldre expressament

– El dret a la devolució de les entrades d'un espectacle ajornat

– Una petició de canvi de denominació d'una Escola sense resposta

3. Incidències en la tramitació del procediment

– Defectes en la tramitació de la preinscripció a les proves per a l'obtenció del certificat de català de nivell K

– El requeriment per esmenar una sol·licitud d'inscripció en el registre de societats laborals

– Anomalies en la tramitació d'un concurs públic per a la provisió de beques de col·laboració

4. La motivació de les decisions discrecionals de l'Administració pública

– Desestimació no motivada d'una petició per instal·lar unes parades cobertes a la via pública

– Retirada de cartells del mobiliari urbà

– La col·laboració d'un ciutadà en l'elaboració d'una publicació local

5. A propòsit de la notificació i la concreció de les denúncies

– Notificació de denúncia a l'antic domicili de la titular del vehicle

– Manca de concreció en una denúncia de trànsit respecte als presumptes fets de la infracció

6. A propòsit de la tramitació del procediment i de la pràctica de proves

– Indefensió ocasionada per la vulneració del procediment en la tramitació d'un expedient sancionador

– Impossibilitat de practicar proves en la fase procedimental

7. La identificació de l'infractor

– Retirada del permís de conduir al titular del vehicle que no era l'infractor

– Notificació de sancions per infraccions comeses amb un vehicle d'un nou propietari

– Inexistent responsabilitat de l'anterior propietari del vehicle respecte de la infracció notificada

– Dades suficients per identificar l'infractor

8. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Els permisos expedits per països no comunitaris vàlids per conduir a Espanya

9. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Caràcter supletori del dret de petició

– Subvencions per activitats a realitzar per entitats d'Alcanar

– Execució subsidiària del programa de restauració d'una activitat extractiva

– La infracció d'un senyal d'obligació sense concreció

FUNCIÓ PÚBLICA

1. Introducció

2. L'elevat nombre de personal no fix al servei de l'Institut Català de la Salut

– El treball interí i temporal a l'Institut Català de la Salut

3. La cobertura de serveis públics de prestació permanent

– Conflictes amb el compliment de les jornades de treball i vacances, en serveis d'atenció continuada

4. La mobilitat i la mobilitat per permuta en la funció pública catalana

– Dificultats per a la permuta entre membres dels cossos de policies locals i del cos de Mossos d'Esquadra

5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Exclusió d'una convocatòria per a la provisió de places

– La redacció de les condicions de convocatòria d'un concurs ocasiona confusió

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Criteris d'interpretació del dret de consort

– Rescissió del contracte durant el període de prova a una auxiliar administrativa, per avaluació de tasques no pròpies del lloc de treball

CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA I EXPROPIACIÓ FORÇOSA

1. Introducció

2. La privatització del Laboratori General d'Assaigs i Investigacions

2.1. Introducció

2.2. La competència del Síndic per valorar la decisió de privatitzar el LGAI. El procediment seguit per constituir una societat anònima en la qual l'Administració no té una posició majoritària

2.3. La definició del règim legal aplicable a la relació jurídica existent entre el LGAI i la societat adjudicatària, i a les tasques que aquesta societat desenvolupa en el camp de la seguretat industrial

2.3.1. Règim jurídic aplicable a la relació entre el LGAI i la societat

2.3.2. Règim jurídic aplicable a les tasques que la societat desenvolupa en el camp de la seguretat industrial

2.4. Garantia dels usuaris

2.4.1. Previsions en matèria de confidencialitat

2.4.2. Control de tarifes pel LGAI

2.4.3. Vies de resolució previstes per dirimir els conflictes que es puguin plantejar entre els usuaris i la societat a conseqüència de la prestació de serveis

– Els drets dels treballadors i dels usuaris del LGAI Technological Centre,SA

3. La garantia dels principis d'objectivitat, publicitat i concurrència en l'ús privatiu del domini públic local

– Suggeriments a l'Ajuntament de Barcelona en relació amb les activitats artístiques a la Rambla

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Ampliació d'un restaurant a la zona de serveis del port del Masnou

– Presumpta discriminació en l'ús d'un local de titularitat municipal

RESPONSABILITAT PATRIMONIAL

1. Introducció

2. La determinació de la responsabilitat patrimonial al marge del procediment

– La responsabilitat de l'Ajuntament de Balaguer pels danys d'un nen a conseqüència d'una caiguda en un parc infantil

– Retard en la tramitació d'una reclamació de responsabilitat patrimonial per caiguda a la via pública

3. Mal estat de conservació de les voreres del carrer

– Responsabilitat de l'Administració per modificacions del paviment dels carrers efectuades per un tercer

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Danys a un vehicle en un dipòsit municipal gestionat per una societat mercantil amb capital íntegrament públic

PARTICIPACIÓ EN ELS AFERS PÚBLICS

1. Introducció

2. Drets i deures dels denominats regidors no adscrits. Un nou règim jurídic per a una nova categoria d'electes?

– Entrebancs a la tasca dels regidors que abandonen el grup municipal pel qual van ser elegits. Impossibilitat de formar un grup mixt

– Negativa a considerar membre de la Comissió Especial de Comptes un regidor que ha abandonat el seu grup municipal

3. La presència de les opinions plurals en els mitjans de comunicació de titularitat pública

3.1. La presència de l'opinió dels diferents grups amb representació política

3.2. L'opinió dels grups socials significatius i dels ciutadans en general

– Dificultats dels grups amb representació social per accedir als mitjans de comunicació de titularitat pública

– Silenci municipal davant la petició d'informació d'un ciutadà sobre el procediment a fi que el butlletí municipal publiqui les seves opinions

4. L'exercici del dret de vot

5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Regidors amb dificultats per accedir a informació sobre l'activitat municipal

– Accés a còpies de la documentació municipal i de cintes amb l'enregistrament dels plens municipals

SECCIÓ 2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

HABITATGE

1. Introducció

2. La qualitat dels habitatges

– Manca d'estanqueïtat en un habitatge

– Un clavegueram insuficient

– Seguiment del suggeriment al Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació amb la documentació necessària per obtenir la cèdula d'habitabilitat

3. Insuficiència d'habitatge protegit i mercat lliure de difícil accés. Dues cares de la mateixa moneda

– Un habitatge per a una parella conflictiva

– Dos anys després

– La titularitat d'un habitatge

4. Reallotjament per raons d'urbanisme

– Reallotjats en una promoció finalista. El dret a la subvenció a fons perdut

– Remodelatge de Can Tunis

URBANISME

1. Introducció

2. La participació ciutadana

2.1. L'elaboració dels plans

– Canvi de figura de planejament en tràmit d'elaboració. Resposta a les al·legacions presentades pels particulars

2.2. La gestió i l'execució de les urbanitzacions

– Notificacions a un domicili incorrecte

3. Les entitats urbanístiques de conservació

– La dissolució d'una entitat urbanística de conservació per «imperatiu legal»

4. L'execució subsidiària

– Inactivitat de l'Ajuntament de Blanes davant l'incompliment d'una ordre de legalització d'obres

– Una sortida de fums per enderrocar

– El nombre d'expedients dificulta poder complir els terminis

MEDI AMBIENT

1. Introducció

2. L'agressió mediambiental i la seva repercussió en el dret a la protecció de la intimitat familiar

3. Relacions veïnals

– L'aparell d'aire condicionat del veí

– La brutícia s'escampa

4. Activitats privades en recintes tancats

– El fum d'un restaurant

– Molèsties causades per un taller mecànic

– Les irregularitats d'una discoteca que funciona per una autorització presumpta

5. Activitats a l'aire lliure

– Els timbals del parc de la Ciutadella

– La festa major no deixa descansar

6. Les màquines d'ús a l'aire lliure

– Les obres d'urbanització

– La construcció d'un aparcament subterrani

7. Els sorolls dels ciclomotors

7.1. La Directiva 97/24/CE, del Parlament europeu i del Consell de 17 de juny de 1997, relativa a determinats elements i característiques dels vehicles de motor de dues o tres rodes

7.2. L'aplicació de la normativa

8. Legalització i clausura d'abocadors

– Un abocador sense mesures de control

– La regeneració d'un espai degradat

9. La protecció dels boscos davant del perill d'incendi

– Una urbanització en continuïtat amb la trama urbana

– Perill d'incendi per manca de neteja d'una parcel·la

10. Els cabals mínims ecològics dels rius de les conques internes de Catalunya

– Determinació del cabal mínim ecològic dels rius de les conques internes de Catalunya

11. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Recomanació al Departament de Medi Ambient perquè estableixi una zona de seguretat a l'entorn d'un refugi de fauna salvatge amb edifici habitat per evitar el perill de la pràctica de la caça permesa a la zona limítrofa amb el refugi

12. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– La llicència provisional empara una tolerància prèvia de funcionament d'un bar musical

– Seguiment de la proposta al Departament de Presidència per incloure els centres d'esplai en la reforma del Reglament d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves

– Sol·licitud de llicència que requereix un informe preceptiu sobre prevenció d'incendis

– Construcció d'un polígon industrial en una zona amb risc d'inundació

SECCIÓ 3. TRIBUTARI

1. Introducció

2. Algunes reflexions sobre la gestió tributària de les administracions

– Suggeriment a l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona sobre un expedient executiu relatiu a uns impostos en relació amb els quals el ciutadà no és el subjecte passiu

– Retard de l'Administració en la tramitació d'un expedient d'ingressos indeguts

– L'Administració no reconeixia un benefici fiscal regulat per la llei

– Suggeriment a l'Ajuntament de Blanes perquè s'atorgui a un ciutadà un benefici fiscal

– Desacord d'un contribuent amb les subvencions de l'Administració per la domiciliació dels tributs que es cobren per padró

3. El domicili fiscal i les notificacions tributàries: el padró d'habitants i els padrons fiscals

– Suggeriment a l'Administració perquè actualitzi el domicili fiscal d'un contribuent mitjançant el padró d'habitants

4. El procediment de derivació de la responsabilitat tributària

– Garanties en el procediment de derivació de responsabilitat

5. L'Impost sobre successions i donacions, un tribut qüestionat

– Ciutadans que manifesten desacord amb l'Impost de successions i donacions

6. L'Impost sobre la renda de les persones físiques: l'obligació de declarar en el supòsit que el contribuent percebi rendes del treball de dos o més pagadors

– Les normes tributàries i el dret dels contribuents a disposar d'una informació entenedora

7. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– La denúncia d'un ciutadà és objecte de taxa

SECCIÓ 4. SANITAT

1. Introducció

2. Rehabilitació i inserció social i laboral del malalt mental

– Recursos per a la inserció social i laboral dels malalts mentals

3. Hospitalització psiquiàtrica i atenció comunitària

– Visita al Parc Hospitalari Martí i Julià, de Salt

– Visita a l'Hospital de Sant Maria, de Lleida

– Hospital psiquiàtric penitenciari

4. La resposta a les necessitats de la població a una atenció integral

– Atenció sanitària als immigrants

– Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre l'atenció a la salut dels immigrants de les casernes de Sant Andreu (Barcelona)

– Reestructuració dels dispositius assistencials d'una àrea bàsica de salut

5. Drets dels usuaris en relació amb el rescabalament de despeses, la documentació clínica i la informació

– Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre prestacions excepcionals i rescabalament de despeses d'una clínica privada

– La informació que han de donar els serveis sanitaris

– Dificultats per obtenir la història clínica

6. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social per tal de corregir la percepció il·legal de conductes per part de determinats metges

SECCIÓ 5. CONSUM

1. Introducció

2. La gestió dels registres de solvència patrimonial i crèdit i la informació als afectats

2.1. El marc legal

2.2. La valoració del Síndic de Greuges: cal garantir que el ciutadà coneix els seus drets i sap com exercir-los

2.3. La recomanació del Defensor del Poble

– Els registres de solvència patrimonial i de crèdit

3. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– El tancament d'acadèmies d'ensenyament d'idiomes

– En relació amb la pràctica de facturar serveis que l'usuari no té constància d'haver contractat

– En relació amb la circulació de motocicletes i ciclomotors que no tenen formalitzada la pòlissa d'assegurança obligatòria

– Sobre determinades irregularitats d'empreses que gestionen la tramitació de recursos contra multes de trànsit

SECCIÓ 6. TREBALL I PENSIONS

TREBALL

1. Introducció

2. La dificultat de determinats col·lectius per accedir a l'ocupació

– El difícil accés al treball a partir d'una determinada edat

– Disfuncions en l'abonament de les subvencions atorgades pel Departament de Treball, Indús-tria,Comerç i Turisme

3. Actuacions en matèria de formació professional dels aturats

– Possibilitat frustrada de seguir un curs de formació ocupacional per no haver-hi estat seleccionat

– Suggeriment al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme perquè agiliti els pagaments a una entitat col·laboradora d'accions de formació ocupacional

4. Les prestacions i els subsidis per desocupació

– Denegació de sol·licitud de pròrroga del subsidi per desocupació, posterior extinció del dret i percepció indeguda de prestacions

– Incompatibilitats per accedir al Programa de renda activa d'inserció de l'Institut Nacional d'Ocupació

PENSIONS

1. Introducció

2. Revisió del grau d'incapacitat i jubilació anticipada

– Revisió del grau d'incapacitat a una determinada edat

– Denegació de pensió de jubilació per manca de carència específica

3. El règim especial dels treballadors autònoms. Millores homogeneïtzadores amb contraprestació

– Increment del 20% de la prestació econòmica d'incapacitat permanent total quan s'arriba a 55 anys

– Cotitzacions al règim especial d'autònoms sense eficàcia per a prestacions

4. Pensions minses. La incompatibilitat del SOVI i la negativa repercussió per a les vídues

– Prestació econòmica de la pensió condicionada al pagament de quotes

– Embargament de pensió no contributiva d'incapacitat per deutes a la Seguretat Social

5. Pensions especials per haver patit privació de llibertat. Prova i documentació

– La prova en els expedients de sol·licitud d'indemnització per privació de llibertat

– Dificultats per accedir a la indemnització per haver patit privació de llibertat

RELACIÓ D'ABREVIATURES UTILITZADES

AATM	Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques
ABS	Àrea Bàsica de Salut
ACA	Agència Catalana de l'Aigua
ADF	Agrupacions de defensa forestal
ADIGSA	Administració, Promoció i Gestió, SA
AEAT	Agència Estatal d'Administració Tributària
ANECA	Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación
AOMF	Association d'Ombudsman et Mediateurs de la Francophonie
BOE	Boletín Oficial del Estado
BOPC	Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya
CAD	Centre d'atenció als disminuïts
CAP	Centre d'Atenció Primària
CE	Constitució Espanyola
CRAE	Centre residencial d'acció educativa
CRAM	Centre de Reconeixement i Avaluacions Mèdiques
CREDA	Centre de recursos per a deficients auditius
CSMIJ	Centre de salut mental infanto-juvenil
DAE	Departament d'atenció especialitzada
DGAIA	Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència
DGRN	Direcció General dels Registres i del Notariat
DOGC	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya
DURSI	Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació
EAIA	Equips d'atenció a la infància i l'adolescència
EAP	Equips d'atenció psicopedagògica
ECAI	Entitat col·laboradora d'adopció internacional
ENAC	Entidad Nacional de Acreditaciones
ENOC	European Network Ombudsman for Children
EOI	European Ombudsman Institute
EPA	Enquesta de població activa
FATEC	Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya
FIO	Federación Iberoamericana del Ombudsman
IAS	Institut d'Assistència Sanitària
IBI	Impost sobre béns immobles
ICASS	Institut Català d'Assistència i Serveis Socials

ICIF	Institució col·laboradora d'integració familiar
ICS	Institut Català de la Salut
IES	Institut d'Estudis de la Salut
INE	Institut Nacional d'Estadística
INEM	Instituto Nacional de Empleo
INSS	Instituto Nacional de la Seguridad Social
IOI	International Ombudsman Institute
IRPF	Impost sobre la renda de les persones físiques
IVA	Impost sobre el valor afegit
ITV	Inspecció tècnica de vehicles
LGAI	Laboratori General d'Assaigs i Investigació
LGSS	Llei general de la Seguretat Social
LGT	Llei general tributària
LOCE	Llei orgànica de qualitat de l'educació
LOGSE	Llei d'ordenació general del sistema educatiu
LOREG	Llei orgànica del règim electoral general
LRJPAC	Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú
LUC	Llei d'universitats de Catalunya
MEINA	Menors estrangers indocumentats no acompanyats
PAANE	Pla d'atenció a l'alumnat de nacionalitat estrangera
PAE	Programa d'Atenció Específica
PEC	Programa d'educació compensatòria
PIX	Programa d'intercanvi de xeringues
PSI	Programa de Serveis Individualitzats
PUA	Programa d'ajudes d'atenció social a persones amb disminució
RETA	Règim especial de treballadors autònoms
RGLCAP	Reglament general de la Llei de contractes de les administracions públiques
ROM	Reglament orgànic municipal
SAF	Servei d'atenció familiar
SAIER	Servei d'Ajuda a Immigrants Estrangers Residents
SAT	Servei d'atenció transitòria
SATAV	Servei d'assessorament tècnic i atenció a la víctima
SCS	Servei Català de la Salut
SEDEC	Servei d'ensenyament de català
SNS	Sistema Nacional de Salud
SOC	Servei d'Ocupació de Catalunya
SOMIA	Servei d'orientació i mediació
SOVI	Assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa
TEDH	Tribunal Europeu de Drets Humans
TRLCAP	Text refós de la llei de contractes de les administracions públiques
TSI	Targeta sanitària individual
UCA	Unitat de crisi d'adolescents
UE	Unió Europea
URPI	Unitat de referència psiquiàtrica infantil i juvenil
ZER	Zona educativa rural

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART

VOLUM I

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU

1. Introducció

Aquest primer capítol de la secció Administració general inclou les queixes que afecten els drets dels ciutadans en el procediment administratiu. L'any 2003, en relació amb aquestes qüestions, hem rebut 471 demandes d'actuació i hem iniciat 4 actuacions d'ofici.

Les queixes relacionades amb l'incompliment de l'Administració del seu deure de resoldre expressament no disminueixen. Així, el Síndic es veu en l'obligació d'insistir en la necessitat de donar compliment a aquest tràmit.

També destaquem queixes que posen de manifest errors en la tramitació del procediment administratiu, com per exemple incidències tècniques en procediments telemàtics, que generen unes molèsties que es poden evitar amb una tramitació més diligent.

L'obligació de motivar els actes administratius que es dicten en l'exercici de potestats discrecionals és també objecte d'anàlisi en aquest capítol. El Síndic relata dues actuacions on emfasitza que cal una especial cura en el compliment d'aquest requisit en aquells casos en què és fàcilment interpretable que amb la decisió administrativa es poden lesionar drets o llibertats susceptibles d'empara constitucional.

Els fets relatats afecten drets fonamentals relacionats amb la participació en afers públics i, per tant, susceptibles de ser explicats en el capítol de l'Informe dedicat a aquesta matèria. Tanmateix, hem considerat més oportú d'incloure'ls en aquest capítol.

Aquest any, però, dediquem una especial atenció a les queixes relatives a un procediment administratiu especial, com és el procediment sancionador en matèria de trànsit.

En aquest àmbit, les qüestions que el Síndic analitza són l'obligació del titular del vehicle d'identificar l'infractor i les condicions per articular aquest deure de col·laboració amb l'Administració; determinades incidències en la concreció de les denúncies i en la pràctica de les proves, i la necessària cura en la pràctica de les notificacions, per respectar els drets dels administrats i evitar que unes conductes no desitjables quedin sense sanció.

En relació amb la taxa per la retirada de vehicles en els casos en què els expedients sancionadors instruïts no finalitzen amb una resolució que imputa al conductor del vehicle la comissió de la infracció que ha donat lloc a aquesta actuació, el Síndic de Greuges ha mantingut que és procedent la devolució de l'import prèviament abonat en concepte de taxa, ja que no s'ha demostrat

que el fet imposable li sigui imputable i, per tant, el conductor no pot ser considerat obligat tributari.

Malgrat que aquest criteri va ser inicialment acceptat per diversos ajuntaments, en la tramitació de les queixes de 2003 hem palesat un canvi de determini, ja que s'ha considerat que en aquests casos el cobrament de la taxa és conforme a la llei, perquè els agents denunciants es ratifiquen en les denúncies cursades o perquè el fet imposable de la taxa ha quedat suficientment acreditat en els informes d'aquests agents.

En aquest sentit s'han fet diversos suggeriments perquè es revisi la decisió de mantenir la validesa del cobrament de la taxa, que no han estat acceptats.

Una recomanació relacionada amb els permisos vàlids per circular a Espanya expedits per països no comunitaris i el seguiment d'actuacions d'anys anteriors finalitzades en el transcurs de l'any 2003 posen fi al capítol.

2. El deure legal de resoldre expressament

L'article 42.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques, determina que l'Administració està obligada a dictar resolució expressa en tots els procediments i a notificar-la sigui quina sigui la seva forma d'iniciació. S'exceptuen d'aquesta obligació els supòsits d'acabament del procediment per pacte o conveni, així com també els procediments relatius a l'exercici de drets sotmesos únicament al deure de comunicació prèvia a l'Administració.

Amb la resolució expressa, el ciutadà té un coneixement fefaent del determini adoptat per l'Administració en relació amb la seva sol·licitud. Així, pot resoldre el que millor li convé en defensa dels seus interessos (vegeu queixes núm. 1137/02 i 183/03).

El deure legal de les administracions públiques de resoldre expressament les sol·licituds que li adrecen és una qüestió tractada a bastament en aquests informes, per raó de la tramitació d'altres queixes en què això era un aspecte més a recordar.

Atès que l'incompliment d'aquest deure és una constant que es repeteix un any darrere l'altre i que es continua posant de manifest en un nombre considerable de les queixes que ens adrecen els ciutadans, el Síndic entén que cal fer menció específica d'aquest problema perquè les administracions adoptin les mesures que posin fi a la inobservança d'aquesta obligació legal.

Queixa núm. 1137/02

El dret a la devolució de les entrades d'un espectacle ajornat

L'Ajuntament de Mollerussa organitza el concurs nacional de vestits de paper. En la seva 36a. edició, que va celebrar el 15 de desembre de 2001, una agrupació de gent gran de Manresa va reservar 22 entrades. El mateix dia 15 de desembre, a conseqüència de les inclemències del temps, es va decidir no celebrar el concurs, que es posposà fins al dissabte següent, 22 de desembre.

Si bé aquesta variació es va comunicar a tots els grups amb reserva anticipada, l'agrupació promotora de la queixa va tenir coneixement de la data proposada per a la celebració del concurs el dia 21 de desembre, i no va disposar de temps suficient per organitzar el trasllat i avisar-ne tots els seus membres. És per això que, el 2 de gener de 2002, va sol·licitar la devolució de l'import de les entrades, però l'Ajuntament no va contestar per escrit a la seva petició.

En resposta a la sol·licitud d'informació formulada pel Síndic, l'Ajuntament va explicar que, malgrat ser un grup inferior a vint-i-cinc persones, en aquest cas es va aplicar un descompte especial del 25% per a grups de més de vint-i-cinc. A més a més, s'havia ofert a l'entitat promotora altres prestacions compensatòries de l'import de les entrades, una visita al museu dels vestits de paper i una projecció privada del vídeo d'aquesta edició del concurs, que no acceptà. L'Ajuntament entenia que la petició no es podia atendre atès que les entrades reservades ja no es podien posar a la venda.

El Síndic va entendre que aquest concurs era una activitat cultural i social sotmesa a la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics, i al Reial decret 2816/1982, de 27 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament general de policia d'espectacles públics i activitats recreatives.

De conformitat amb l'article 58 b) del Reial decret 2816/1982, de 27 d'agost, el públic en general té dret a obtenir la devolució de l'import de les localitats adquirides, en cas de no trobar-se conforme amb la variació de l'espectacle o activitat o de les condicions o requisits disposats per l'empresa, llevat que aquest ja hagués començat i la variació obeís a causes de força major. En els mateixos termes, i en el supòsit dels abonats, l'article 63.2 disposa que aquests tenen dret, en tot cas, a la devolució dels diners pagats pels espectacles que no se celebrin o que hagin estat objecte d'una variació amb la qual no estiguin d'acord.

Vist el marc normatiu i les circumstàncies d'aquest cas, el Síndic va suggerir a l'Ajuntament de Mollerussa que atengués el dret de l'entitat promotora a la devolució de l'import abonat per les entrades d'aquest concurs.

L'Ajuntament va acceptar el suggeriment formulat pel Síndic i va ordenar la devolució dels ingressos.

Queixa núm. 183/03

Una petició de canvi de denominació d'una escola sense resposta

El 17 de gener de 2003 un ciutadà s'adreçà al Síndic perquè el Departament d'Ensenyament, havent transcorregut més de vint mesos, no havia donat resposta a diverses instàncies amb les quals sol·licitava el canvi de denominació d'una escola a Sant Miquel de Balenyà.

Amb aquests escrits, el promotor manifestava que el nom atorgat a l'escola «Les Basseroles» era incorrecte i proposava la denominació «Escola del Pla de les Basserones».

Es va demanar informe al Departament, que va explicar al Síndic que per modificar la denominació d'un centre educatiu infantil i primària cal seguir el procediment establert en el Decret 198/1996, de 12 de juny. La modificació la proposa el consell escolar del centre, que s'hi ha de mostrar favorable per una majoria de dos terços. En l'expedient ha de constar un informe del consell escolar en el qual es justifica la conveniència del canvi i un informe favorable de l'ajuntament on radica el col·legi.

En aquest cas, el servei d'ensenyament del català del mateix Departament va proposar, d'acord amb la petició del promotor de la queixa, el canvi de denominació específica del centre per «Basserones», nom tradicional del topònim amb què es coneix l'indret de l'escola, derivat de les basses que en altre temps hi havia. És aquesta una proposta que, d'acord amb el procediment descrit, es va trametre al consell escolar del centre, per a la seva valoració el 28 d'agost de 2003.

Tanmateix, de la comunicació del Departament no es deduïa que s'hagués fet avinent la informació al promotor, per la qual cosa el Síndic li recordà el deure legal que obliga totes les administracions públiques a resoldre expressament els procediments iniciats pels ciutadans i li suggerí que, en cas de no haver-ho fet, la traslladés al promotor, per tal que tingués coneixement fefaent del seu contingut i pogués resoldre el que millor convingués en defensa dels seus interessos.

El 8 de setembre de 2003, el Departament va comunicar al promotor de la queixa tota aquesta informació.

3. Incidències en la tramitació del procediment

El procediment administratiu és un complex ordenat d'actes dirigits a la presa d'una resolució final per un òrgan de l'Administració pública. L'elaboració de l'acte administratiu està subjecta, doncs, a una forma prescrita per l'ordenament jurídic i que es designa amb l'expressió de procediment administratiu.

A partir de l'estudi dels casos que es plantegen davant d'aquesta Institució, el Síndic aprecia una disminució dels relacionats amb l'activitat de l'Administració realitzada sense subjecció al procediment legalment establert, és a dir, per la via de fet. Així mateix, els supòsits d'invalidesa dels actes administratius, ja sigui vici de nul·litat o anul·labilitat, per defectes atribuïbles a una tramitació incorrecta del procediment administratiu, si bé continuen existint, no han incrementat el nombre de denúncies que rep el Síndic.

Però sí que es continuen plantejant situacions en les quals el ciutadà s'ha vist afectat, ja sigui per incidències en la tramitació del procediment que no li són imputables o bé per un impuls d'aquest procediment, per part de l'Administració, sense esgotar totes les seves possibilitats. Si bé és possible que aquests perjudicis no lesionin interessos legítims o drets subjectius, són inoportuns i generen unes molèsties que es poden evitar amb un tramitació més diligent del procediment administratiu.

Algunes de les incidències plantejades són les que tot seguit analitzem i, posteriorment, exposem en el relat de les queixes corresponents.

A l'Informe de l'any 2000 el Síndic ja va manifestar que l'ús dels mitjans tècnics en les relacions dels ciutadans amb les administracions públiques és una pràctica que cal potenciar per millorar la qualitat en la prestació dels serveis públics (vegeu BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001, pàg. 19 i 20). En aquest sentit, cal valorar positivament l'aprovació, durant aquest any, de procediments telemàtics en diversos departaments.

També afirmàvem que la incorporació d'aquests mitjans no ha d'implicar, però, un cert relaxament de l'Administració quant a l'obligació d'actuar respectant les garanties i els requisits previstos en cada procediment administratiu, i de conformitat amb les limitacions que la Constitució i les lleis posen a la seva utilització.

Així, l'article 12.2 del Decret 324/2001, de 4 de desembre, relatiu a les relacions entre els ciutadans i l'Administració de la Generalitat de Catalunya a través d'Internet, disposa que en les actuacions administratives fetes per mitjà de sistemes telemàtics s'han d'adoptar les mesures tècniques que assegurin la identitat, la integritat, la disponibilitat, el no rebuig per raons tècniques, la conservació de la informació i, si escau, la confidencialitat i l'accessibilitat de totes les persones.

Cal, doncs, esmerçar recursos per evitar les incidències tècniques en aquests procediments telemàtics i, si són de difícil o impossible previsió, en cas que aquestes generin perjudicis que l'interessat no ha de suportar, utilitzar les vies previstes a l'ordenament per solucionar-los, d'acord amb les condicions que concorrin i complint els requisits previstos a la norma (rectificació, revocació, validació, conservació d'actes, rectificació d'errors, etc.) (vegeu queixa núm. 1591/03).

El principi *in dubio pro actione,* o regla general de la interpretació més favorable a l'exercici d'accions, deriva de la Constitució i obliga a interpretar les normes en el sentit més favorable a l'eficàcia dels drets fonamentals. Els dubtes en un procediment administratiu s'han de resoldre, doncs, en el sentit més propici a la seva continuació. Per exemple, l'òrgan administratiu està obligat a requerir l'interessat perquè elimini defectes o aporti documents, abans de dictar una resolució desestimatòria de la seva sol·licitud per aquests motius (vegeu queixa núm. 3993/02).

Davant d'una convocatòria de beques que preveu un termini per presentar sol·licituds, l'Administració no pot resoldre sobre l'atorgament abans de la finalització del termini de presentació. Si el nombre de sol·licituds no és suficient per cobrir les beques ofertes, es poden declarar desertes les restants i obrir un nova convocatòria per cobrir-les (vegeu queixa núm. 865/03).

Queixa núm. 1591/03

Defectes en la tramitació de la preinscripció a les proves per a l'obtenció del certificat de català de nivell K

L'11 de febrer de 2003, la senyora X es va inscriure, per telèfon, a les proves per a l'obtenció del certificat de capacitació per a la correcció de textos orals i escrits, convocades per la Direcció General de Política Lingüística. Mitjançant aquesta gestió telefònica se li va adju-

dicar un número de referència i se li va comunicar que en un termini de quatre dies rebria la butlleta de pagament perquè efectués l'ingrés de la taxa corresponent.

Malgrat haver esperat la carta de pagament per fer la inscripció i haver-se adreçat als serveis territorials del Departament a Lleida, la interessada no va rebre la butlleta de pagament i, quan hi va insistir i va tornar a trucar, ja estava fora de termini per fer el pagament. L'11 de març es va desestimar la seva sol·licitud de participar a les proves i, contra aquesta desestimació, la senyora X va presentar un recurs d'alçada, que també es va desestimar.

El 15 de maig, la interessada s'adreçà al Síndic per posar de manifest la seva disconformitat amb la manca de tramesa de la documentació per poder fer el pagament, tot i haver fet la preinscripció; per la manca d'informació facilitada i pel defectuós funcionament dels mitjans telemàtics que, pretesament, haurien d'haver facilitat la inscripció i el pagament de la taxa de l'examen.

En resposta a la petició d'informació formulada, el Departament va comunicar al Síndic que hi havia constància, no tan sols del fet que mai no se li va trametre la carta de pagament per poder-la fer efectiva, sinó també d'un intent infructuós d'efectuar el pagament per via telefònica mitjançant targeta de crèdit, dins de termini, d'acord amb allò previst a la resolució per la qual es convoquen les proves. A causa d'una incidència en el centre telefònic de CAT365, aquest darrer tràmit tampoc no va finalitzar correctament.

Ateses les circumstàncies exposades i el fet que el pagament fora de termini no comportaria cap greuge per a la resta dels participants en la convocatòria ni els deixava en situació menys avantatjosa, el 20 de maig el Síndic suggerí al Departament que valorés la conveniència de revisar d'ofici la resolució dictada a fi de permetre que, el dia 7 de juny, la interessada pogués accedir a la realització de la prova.

El Departament va comunicar al Síndic la revocació de la resolució i l'acceptació del pagament de la taxa per a la inscripció, per la qual cosa la promotora de la queixa va poder participar en aquesta prova.

Queixa núm. 3993/02

El requeriment per esmenar una sol·licitud d'inscripció en el registre de societats laborals

El senyor X, en representació d'una societat laboral, es va adreçar al Síndic per manifestar la seva disconformitat amb la denegació de diverses sol·licituds de subvenció per al desenvolupament de l'economia social.

La causa de la denegació va ser que la societat no complia el requisit d'estar inscrita en el Registre Mercantil i en els específics en funció de la seva activitat. La societat era de nova creació i, per inscriure-la al Registre Mercantil, calia la qualificació i inscripció prèvia en el registre de societats laborals, de caire administratiu, tasca que corresponia al mateix òrgan administratiu competent per atorgar les subvencions.

En opinió del promotor, la qualificació i inscripció al registre administratiu es van demorar i això va generar la desestimació de la seva sol·licitud de subvenció.

Admesa la queixa a tràmit i posats en contacte amb el Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, aquest va acreditar que la sol·licitud d'inscripció en el registre es va resoldre dins de termini, d'acord amb la normativa reguladora d'aquest registre (Reial decret 2114/1998, de 2 d'octubre). Concretament, la inscripció es va desestimar per defectes formals en l'escriptura de constitució i en la certificació bancària, que calia esmenar.

D'altra banda, el Síndic també va constatar que, certs problemes en la pràctica de les notificacions i la demora de l'interessat a aportar determinada documentació per requeriment de l'Administració, havien repercutit en la tramitació d'aquesta inscripció.

El Síndic entén, però, que els motius pels quals es va desestimar la inscripció es fonamenten en defectes formals fàcilment esmenables dins d'un termini atorgat a l'efecte i de forma prèvia a la desestimació de la sol·licitud, a l'empara de l'article 71.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, gestió que no es va dur a terme.

Certament, atesa l'actuació de l'interessat, no podem afirmar que l'absència d'aquest tràmit vagi generar un perjudici. Amb tot, entenem que considerar-lo hauria pogut influenciar en una tramitació més àgil i favorable als interessos del promotor.

Amb aquestes consideracions, el 14 de maig de 2003 el Síndic va finalitzar la seva intervenció en aquest assumpte.

Queixa núm. 865/03

Anomalies en la tramitació d'un concurs públic per a la provisió de beques de col·laboració

El 10 de març de 2003, la senyora X es va adreçar a aquesta Institució per denunciar que l'Escola d'Administració Pública de Catalunya no havia atès una sol·licitud per conèixer la relació de sol·licitants de la convocatòria de nou beques de col·laboració i les puntuacions assignades a cadascú, de conformitat amb els criteris fixats a les bases.

En resposta al requeriment d'informació, el portaveu de l'Escola ens va comunicar que, per escrit d'11 de març, es va respondre a la petició anterior.

A partir de l'estudi de les resolucions publicades en el DOGC relatives a la convocatòria de les beques, el Síndic va constatar que es va obrir un nou termini de presentació de sol·licituds i d'adjudicació de beques, i que aquestes es van adjudicar el 31 de gener, quan el termini de presentació de sol·licituds finalitzava el 18 de febrer. La publicació d'un nou termini es va efectuar perquè la convocatòria en el DOGC no havia facilitat el coneixement i la difusió d'aquesta entre els estudiants, que tan sols havien presentat sis sol·licituds.

A la vista d'aquestes dades, vam considerar la possibilitat que s'hagués produït una adjudicació no respectuosa amb els criteris de selecció fixats a les bases, atès que

s'havia dut a terme una adjudicació parcial de les beques abans d'haver transcorregut el termini de presentació de sol·licituds, és a dir, sense conèixer prèviament els mèrits al·legats per tots els possibles sol·li-citants.

Examinades les puntuacions dels candidats a les dues comissions de selecció i les adjudicacions realitzades, aquesta Institució va constatar que no s'havia produït cap adjudicació contrària als criteris de selecció de les bases.

Tanmateix, per evitar situacions com la descrita, el Síndic va recomanar a l'Escola d'Administració Pública que gestionés la publicació de la convocatòria en el DOGC amb l'antelació suficient perquè arribi convenientment als seus destinataris. Si això no es pot assolir, que no s'adjudiqui cap beca fins que hagi transcorregut el nou termini de presentació de sol·licituds, per estudiar-les de forma conjunta.

Per últim, el Síndic també va indicar que, cas que la publicació no es pugui efectuar amb antelació suficient i es consideri necessari adjudicar les beques, malgrat no haver-se presentat un nombre suficient de sol·licituds per atorgar-les, se'n faci l'adjudicació, declarant desertes les restants, que es poden cobrir amb una nova convocatòria.

Amb aquestes consideracions, el Síndic finalitzà la seva intervenció.

4. La motivació de les decisions discrecionals de l'administració pública

La motivació és l'exigència de fer públiques les raons de fet i de dret que fonamenten l'acte administratiu. La manca de motivació és determinant de l'anul·labilitat d'aquell, perquè dóna lloc a la indefensió.

L'article 54.1 *f)* de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, exigeix la motivació respecte dels actes administratius que es dictin en l'exercici de potestats discrecionals, amb expressió succinta dels fets i fonaments de dret i la relació causal que existeix entre tots dos. Segons la jurisprudència, si bé no es requereix una exposició de raonaments extensa, és necessari que la motivació sigui expressió racional del judici emès, i ha de reflectir el procés lògic i jurídic que ha determinat una decisió administrativa concreta.

L'autorització de llicències per a l'ús de les vies públiques és un dels àmbits d'actuació de l'Administració que exerceix aquestes potestats discrecionals i on la motivació de la decisió adoptada és una exigència derivada del principi d'interdicció de l'arbitrarietat dels poders públics (vegeu queixa núm. 3142/03).

En qualsevol cas, la motivació de les resolucions dictades en l'exercici de potestats discrecionals ha de ser prou entenedora i congruent perquè no es generin indicis de possible lesió de drets o llibertats susceptibles d'empara constitucional.

L'article 20 de la Constitució Espanyola reconeix el dret a la llibertat d'expressió i el dret a la informació. El dret a la informació es dirigeix als ciutadans amb l'objecte que puguin formar les seves pròpies conviccions, ponderant les opinions que poden ser contradictòries i participar d'aquesta forma en els assumptes públics. Es configura doncs, el dret a la informació com a vinculat a un valor fonamental en una societat democràtica com és el pluralisme polític.

La jurisprudència ha reconegut la possibilitat de regular l'exercici material d'aquest dret quan pot entrar en col·lisió amb altres drets i interessos igualment legítims, com seria, per exemple, el dret a preservar i mantenir en condicions adequades el mobiliari i el paisatge urbà. En qualsevol cas, el que no es pot restringir és el contingut essencial d'aquest dret, la possibilitat de difondre les idees i opinions, i a rebre informació.

La prohibició d'utilitzar mobiliari urbà no significa tant una limitació de l'exercici del dret com una ordenació de la forma instrumental en què aquest s'expressa, que ha de ser proporcional i justificada perquè, a la pràctica, no ofegui l'exercici del dret.

Ara bé, quan l'Administració adopta la decisió de condicionar l'exercici d'un dret fonamental com aquest, cal que ho faci seguint de forma escrupolosa el procediment administratiu aplicable, perquè no es pugui interpretar que, amb aquesta decisió, es lesiona un dret fonamental (vegeu queixa núm. 4439/02).

La llibertat ideològica i la llibertat d'associació són elements bàsics de la nostra organització de convivència, constitucionalment establerts. La militància en un partit polític no és un demèrit social i només pot ser considerada incompatible per a l'exercici d'activitats quan la llei ho preveu expressament. Davant d'un procés de selecció per col·laborar voluntàriament en una iniciativa cultural de l'Administració, en què aquesta pot escollir els col·laboradors per raó de criteris diversos, la referència al perfil polític actiu com a motiu per a la no elecció s'ha de suprimir, per evitar percepcions errònies que fonamentin una interpretació contrària als principis d'igualtat i de no-discriminació (vegeu queixa núm. 4478/02).

Queixa núm. 3142/03

Desestimació no motivada d'una petició per instal·lar unes parades cobertes a la via pública

El president d'una entitat religiosa es va dirigir al Síndic per mostrar la seva disconformitat amb la decisió de l'Ajuntament de Barcelona, per la qual el municipi desestimà la seva petició d'instal·lar, durant un dia, unes parades cobertes a la via pública, per donar a conèixer la seva doctrina.

Examinat l'escrit pel qual es denegava aquest permís, aquesta Institució va constatar que s'emparava en la discrecionalitat de l'Administració per atorgar autoritzacions per a l'ocupació de la via pública i que es fonamentava en la circumstància que no es considerava adequat atendre la proposta de l'interessat, ateses les circumstàncies de la petició i els antecedents.

Si bé aquesta Institució coincideix amb el caràcter discrecional d'aquestes autoritzacions i considera que no li pertoca opinar quant a la seva oportunitat, entén que la motivació de l'acte administratiu esdevé insuficient, per la qual cosa es podria qualificar d'arbitrària.

D'altra banda, el Síndic també va recordar a l'Ajuntament que la petició del promotor de la queixa s'havia de resoldre d'acord amb el procediment administratiu previst a l'Ordenança municipal sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona, mitjançant una resolució administrativa dictada per l'òrgan competent documentada amb tots els elements descrits a l'article 89 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

En la mesura que la resolució municipal a la petició d'ocupació de la via pública objecte de la queixa no complia els requisits esmentats, el Síndic conclogué que es tractava d'un acte nul de ple dret, en haver estat dictat per un òrgan incompetent per raó de la matèria i prescindint totalment i absoluta del procediment legalment establert.

A l'informe de l'Ajuntament amb què es dóna resposta a les consideracions formulades pel Síndic s'expliciten els motius pels quals es va denegar aquesta sol·licitud. Concretament, s'addueix que «el criteri existent és el de no atorgar permisos d'ocupació de la via pública a esglésies o confessions religioses per dur a terme exposicions referides a les seves pràctiques o creences, en atenció al principi de laïcitat de les administracions públiques». Però d'aquest informe no es desprèn que aquestes consideracions s'hagin traslladat al promotor mitjançant resolució expressa dictada per l'òrgan competent.

És per això que el Síndic, el 4 de febrer de 2004, ha reiterat l'obligació legal de resoldre expressament, perquè el promotor conegui els fonaments d'oportunitat i de dret que emparen la resolució de l'Ajuntament, i de notificar en deguda forma, perquè el seu dret de defensa resti preservat.

Queixa núm. 4439/02

Retirada de cartells del mobiliari urbà

Uns veïns de Begues es van adreçar al Síndic per posar de manifest la seva disconformitat amb una resolució de l'alcaldia que ordenava la retirada d'uns cartells fixats a fanals i pals de la llum, mitjançant els quals es manifestava la disconformitat de diferents grups ciutadans i polítics amb el pla especial de pedreres. Els promotors entenien que amb aquesta actuació municipal s'impedia l'exercici del dret constitucional de lliure difusió del pensament, les idees i les opinions.

Admesa la queixa a tràmit i valorada la informació facilitada per l'Ajuntament de Begues en compliment del requeriment efectuat, el Síndic entengué que l'acció de retirada dels cartells d'unes instal·lacions no destinades a aquest ús, segons l'ordenança d'aplicació, no significa una vulneració de l'exercici del dret de llibertat d'expressió.

El municipi té capacitat per regular els requisits materials i l'emplaçament dels suports utilitzats per a qualsevol tipus de publicitat o per difondre missatges, de manera que es pugui preservar els béns de domini públic o el paisatge urbà. En el cas de Begues, aquest disposa a la via pública de mobiliari urbà especialment dissenyat per enganxar cartells.

Això no obstant, aquesta Institució va constatar que el procediment utilitzat no havia estat l'idoni, en la mesura que s'havia invocat una normativa que, en opinió del Síndic, no era d'aplicació.

L'informe municipal afirma que el marc normatiu que empara l'acció de retirada de cartells és l'Ordenança municipal de publicitat i la Llei 9/2000, de 7 de juliol, de regulació de publicitat dinàmica de Catalunya. En aquest sentit, el Síndic entén que no resulta adequat aplicar aquesta llei, ja que no som davant d'un supòsit de publicitat dinàmica, entesa com una activitat econòmica dirigida a donar a conèixer la venda de productes, serveis o a la propagació d'idees.

Els promotors de la queixa no exerceixen cap activitat econòmica quan col·loquen al mobiliari els cartells que fan referència al pla especial de pedreres urbà i, a més a més, tampoc utilitzen cap dels mitjans descrits a la norma per exercir la publicitat dinàmica. És més, el Síndic entén que l'acció objecte de la queixa es podria incloure en un dels supòsits expressament exclosos de l'àmbit d'aplicació de la llei, en el que significa de materialització del dret de llibertat a expressar i difondre, per si mateixos, els pensaments, idees i les opinions, i el de participació en afers públics.

D'altra banda, en aquest cas, en què participen grups polítics, l'Ajuntament fonamenta la seva acció en la circumstància que no van sol·licitar la preceptiva autorització i ordena la retirada immediata dels cartells.

Estudiada l'ordenança que empara les actuacions dirigides a evitar o corregir l'emplaçament inadequat dels cartells, vam comprovar que en el cas dels grups polítics no es requereix sol·licitud d'autorització per a aquesta pràctica i que, a més a més, constatat l'ús inadequat de les instal·lacions públiques per difondre el missatge, cal concedir un termini de 48 hores per retirar-lo, amb advertència d'execució subsidiària dels responsables dels cartells.

Amb aquestes consideracions, que el Síndic va adreçar a l'Ajuntament de Begues a fi que puguin ser tingudes en compte en actuacions futures, va finalitzar aquesta actuació.

Queixa núm. 4478/02

La col·laboració d'un ciutadà en l'elaboració d'una publicació local

El senyor X es va adreçar al Síndic per posar de manifest el seu desacord amb la desestimació de l'oferta adreçada al Museu de Gavà, de titularitat municipal, en tant que estudiós local i col·laborador d'una de les seccions del Museu, per formar part de la comissió assessora del projecte d'una publicació de caire històric i fotogràfic local promoguda pel museu i una empresa editorial. Aquesta col·laboració era de caràcter voluntari i no gratificada.

En resposta al seu oferiment de col·laboració, el Museu de Gavà desestimà l'oferta tenint en compte les pautes marcades per l'editorial. Quan el Museu donà a conèixer els perfils de persones que l'editorial busca per compondre la citada comissió, assenyala, entre d'altres, el fet que s'evita la participació dels ciutadans que tinguin, en el moment de la redacció del llibre, un perfil polític actiu.

La lectura d'aquesta resposta i les circumstàncies personals del promotor de la queixa –militant d'un partit del qual exerceix la secretaria local de política municipal– permet pensar que pot no haver estat acceptada la seva oferta per aquest motiu.

I això preocupa el Síndic perquè suposa qüestionar el respecte als principis constitucionals d'igualtat i no discriminació, tenint en compte que la militància en un partit polític no és un demèrit social i que només pot ser considerada incompatible per a l'exercici d'activitats quan la llei ho preveu expressament, com s'esdevé, per exemple, amb la designació de determinats càrrecs públics.

No seria admissible que en l'encàrrec d'una publicació es poguessin veure afectats elements bàsics de la nostra organització de convivència, constitucionalment establerts.

Admesa la queixa a tràmit, l'Ajuntament de Gavà informà que la comissió assessora de la publicació no és de caràcter públic ni creada per l'Administració pública, sinó constituïda i totalment dependent d'una empresa privada amb uns objectius clars i definits. L'Ajuntament indicà que, lògicament, totes les persones que es van proposar a l'editorial no van ser elegides, ja que el nombre de components era, necessàriament, limitat.

Tanmateix, el Síndic va ser informat que en cap cas no es poden confirmar les sospites de l'interessat sobre els motius pels quals no va ser escollit, atès que en l'esmentada comissió hi ha una persona que, en les passades eleccions municipals, era un dels candidats de la llista electoral del partit en el qual milita el mateix promotor.

A la vista d'aquesta informació, el Síndic va recomanar a l'Ajuntament que, en futures ocasions, a l'hora d'establir els perfils de les persones que es busquen per fonamentar les raons de la desestimació d'una oferta de col·laboració, aquests perfils siguin prèviament examinats i se suprimeixin tots aquells la lectura dels quals pot conduir a interpretacions errònies, com en aquest cas, amb la referència al fet d'evitar ciutadans amb un perfil polític actiu.

Amb aquestes consideracions, el Síndic finalitzà la seva intervenció.

5. A PROPÒSIT DE LA NOTIFICACIÓ I LA CONCRECIÓ DE LES DENÚNCIES

Per imperatiu legal s'han de notificar als interessats les resolucions i els actes administratius que afectin els seus drets i interessos i sempre dintre dels terminis legalment establerts.

La importància d'aquesta exigència és tal, que el fet de vulnerar-la, bé perquè ocasiona indefensió, lesionant així el dret a la tutela judicial efectiva, dret susceptible d'empara constitucional, bé perquè significa prescindir del procediment establert, pot comportar la declaració de nul·litat de l'acte administratiu.

En el procediment sancionador de trànsit, la finalitat perseguida amb la notificació d'una denúncia és posar en coneixement de la persona afectada un acte administratiu, perquè hi pugui presentar les al·legacions procedents o proposar la pràctica de les proves que consideri oportunes en defensa dels seus drets i interessos, però també que es pugui beneficiar del pagament de la sanció amb la reducció de la quantia provisionalment fixada (vegeu queixa núm. 3843/02).

Cal, doncs, que la notificació es practiqui d'acord amb els requisits legalment establerts i dintre dels terminis que permetin fer efectius els drets dels interessats.

Un d'aquests requisits de la notificació és, d'acord la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, que es practiqui per qualsevol mitjà que permeti tenir-ne constància i, quan es fa al domicili de l'interessat, que es lliuri a qualsevol persona que s'hi trobi i que faci constar la seva identitat.

L'esmentada norma estableix que, si s'ignora el lloc de la notificació o, intentat, aquest acte no es pot practicar, la notificació es dugui a terme mitjançant notificacions edictals.

El Reial decret legislatiu 339/1990, de 2 de març, pel qual s'aprova el text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària, determina a l'article 78.1 que el domicili del conductor i del titular del vehicle, a l'efecte de notificacions de les denúncies de trànsit, serà el que expressament aquests hagin assenyalat i, no havent-n'hi, el que figuri al Registre de conductors i infractors i en el de vehicles, respectivament.

Igualment, el Reglament de procediment sancionador de trànsit, aprovat pel Reial decret 320/1994, de 25 de febrer, estableix que les notificacions s'han de fer en el domicili previst a l'article abans esmentat i ajustar-se al règim i els requisits previstos a la Llei 30/1992 (vegeu queixa núm. 3843/02)

D'altra banda, els defectes de notificació imputables a l'Administració no interrompen la prescripció de la infracció, per la qual cosa no cal tan sols que l'Administració sigui curosa en la seva pràctica per tal de respectar els drets dels administrats, sinó també per evitar de deixar sense sanció unes conductes no desitjables (vegeu queixa núm. 533/03).

Aquesta circumstància de manca de concreció dels fets en la redacció dels butlletins de denúncia pels agents denunciants dóna lloc que, al llarg de la tramitació del procediment sancionador de trànsit, no únicament es privi els interessats d'exercir plenament el dret de defensa, sinó també que quedi acreditada la comissió de la infracció, la qual cosa impedeix l'exigència de responsabilitat.

Queixa núm. 3843/02

Notificació de denúncia a l'antic domicili de la titular del vehicle

El 4 de novembre de 2002, la senyora X es va adreçar al Síndic manifestant la seva disconformitat amb una resolució sancionadora de trànsit, que feia referència a uns fets que van tenir lloc el 16 d'abril de 2002, la denúncia de la qual va ser notificada incorrectament.

La responsable del telèfon 906 427017 va informar la interessada que la notificació de la denúncia s'havia

efectuat al domicili anterior a Barcelona, del qual feia sis anys que s'havia traslladat.

De la documentació aportada per la promotora de la queixa es comprovà que efectivament, des del 2 de juliol de 1999, al permís de circulació del seu vehicle ja constava la seva adreça actual, a Sant Antoni de Vilamajor.

El Síndic va admetre la queixa a tràmit i va adreçar un escrit al director de l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona fent un recordatori del deure legal de notificar les denúncies de trànsit de forma eficaç, ja que el desconeixement de l'acte objecte de la notificació defectuosa va impossibilitar a la interessada, no tan sols d'optar per atendre el pagament de la sanció amb descompte, sinó també de formular-hi les al·legacions que hagués estimat oportunes per a la seva defensa.

El director de l'organisme esmentat va respondre al Síndic amb un informe segons el qual, revisades les actuacions dutes a terme, es va constatar que la notificació de la denúncia s'havia practicat a un domicili diferent del que constava al fitxer informatitzat de vehicles de la Prefectura Provincial de Trànsit i, per aquest motiu, es va acordar anul·lar la multa i deixar sense efecte el procediment sancionador.

Queixa núm. 533/03

Manca de concreció en una denúncia de trànsit respecte als presumptes fets de la infracció

El senyor X es va adreçar al Síndic en disconformitat per la resolució d'una sanció imposada amb motiu de la tramitació d'un procediment sancionador instruït per la comissió d'una infracció descrita en la forma següent: «Estacionar un vehicle obstaculitzant greument la circulació».

L'interessat manifestà haver fet diversos escrits i aportat proves per demostrar que el vehicle no obstaculitzava la circulació de cap cruïlla i la inexistència de cap senyal o placa de senyalització vertical o horitzontal.

Examinada la documentació aportada pel reclamant, es comprovà que al butlletí de denúncia assenyalava com a lloc de la infracció l'avinguda principal, sense concretar però l'emplaçament concret del vehicle en el moment dels fets denunciats ni la forma en què contribuïa a obstaculitzar greument el trànsit.

Així mateix, es detectà que a l'expedient no constava cap esment de la ratificació de l'agent denunciant i que el peu de recurs de la notificació de la resolució sancionadora només feia referència a la possibilitat d'interposar recurs contenciós administratiu.

Admesa la queixa a tràmit, el Síndic va formular a l'alcalde de Collbató una sèrie de consideracions en el sentit que, atesa la manca de concreció respecte del lloc on van produir-se els fets i vist que la mateixa ordenança municipal reguladora de la circulació de vehicles de motor estableix que a les denúncies de trànsit cal indicar el risc que s'ha creat, no s'apreciaven a l'expedient administratiu elements suficients per tenir per acreditada la pertorbació denunciada.

Igualment, s'exposà la necessitat de fer constar a la resolució de sanció el fet que, amb caràcter previ al recurs contenciós administratiu, cal interposar-ne un de reposició.

Per tot això, el Síndic va suggerir a l'Ajuntament que considerés la revocació de la resolució de la sanció imposada.

Ateses les consideracions d'aquesta Institució, l'alcalde de Collbató va resoldre revocar la sanció.

6. A PROPÒSIT DE LA TRAMITACIÓ DEL PROCEDIMENT I DE LA PRÀCTICA DE PROVES

D'acord amb l'article 127.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, la potestat sancionadora de les administracions públiques s'exercirà amb aplicació del procediment previst.

Així mateix, l'article 134 de l'esmentada norma estableix que l'exercici de la potestat referida requereix el procediment legalment o reglamentàriament establert, la qual cosa no comporta sinó una garantia per als administrats, perquè en aquells casos en què no s'hagi tramitat el necessari procediment no se'ls podrà imposar cap sanció.

El Tribunal Constitucional ja es va pronunciar en el sentit que els valors constitucionals relatius a la seguretat jurídica, la interdicció dels poders públics o el dret de defensa no quedarien salvaguardats si s'admetés que l'Administració pot imposar sancions sense observar cap procediment i, per tant, sense permetre l'exercici del dret de defensa previ a la presa de la decisió, amb la càrrega consegüent per als administrats d'haver de recórrer contra l'acte per evitar que esdevingui ferm.

La garantia de l'ordre constitucional, doncs, exigeix que els acords s'adoptin mitjançant la tramitació d'un procediment que atorgui al presumpte inculpat l'oportunitat d'aportar i proposar proves i al·legar allò que estimi procedent en la seva defensa.

En matèria de trànsit, el procediment sancionador per la comissió d'una infracció és regulat pel Reial decret 320/1994, de 25 de febrer, que preveu que l'han d'incoar les autoritats competents que tinguin coneixement dels fets que puguin ser constitutius d'infracció. En tot allò no previst en l'esmentat reglament és d'aplicació el Reial decret 1398/1993, de 4 d'agost, reglament del procediment per a l'exercici de la potestat sancionadora.

La incoació dels expedients ha d'anar seguida de la comunicació de la denúncia al presumpte infractor, al qual s'ha d'atorgar un termini de 15 dies per a l'al·legació d'allò que estimi convenient i per a la proposta de les proves que consideri oportunes.

L'obertura d'un període de prova, per part de l'instructor de l'expedient, no té altra finalitat que esbrinar i qualificar els fets o bé determinar les possibles responsabilitats, i només es podrà rebutjar, mitjançant resolució motivada, la proposició de proves per part dels interessats quan aquestes siguin improcedents (vegeu queixa núm. 2872/02).

Així mateix, la tramitació correcta del procediment exigeix que, un cop closa la instrucció i practicada l'audiència a l'interessat, llevat que no figurin al procediment ni es tinguin en compte en la resolució altres fets i altres al·legacions i proves que les adduïdes per l'interessat, s'elevi la proposta de resolució a l'òrgan que tingui atribuïda la competència per dictar la resolució que escaigui.

La proposta de resolució del procediment sancionador, d'acord amb l'article 19 del Reial decret 1398/1993, concedirà un nou termini de quinze dies per formular al·legacions i presentar documents i informacions, però no es preveu la possibilitat de sol·licitar cap nova pràctica de proves (vegeu queixa núm. 3076/03).

Queixa núm. 2872/02

Indefensió ocasionada per la vulneració del procediment en la tramitació d'un expedient sancionador

El senyor X es va adreçar al Síndic per exposar la seva disconformitat amb la sanció de trànsit imposada per l'Ajuntament de Polinyà en relació amb la comissió d'una infracció pel fet que en la instrucció de l'expedient s'havia vulnerat el procediment reglamentàriament establert.

De la documentació aportada pel promotor es comprovà que un cop se li va notificar la denúncia de trànsit i dintre del termini concedit a l'efecte, l'interessat hi va formular al·legacions i va proposar l'obertura d'un període per a la pràctica de diverses proves.

En la resolució municipal no es va fer cap referència a aquesta circumstància ni tampoc consta que en cap moment l'instructor del procediment rebutgés de forma motivada la seva pràctica per considerar-les improcedents.

Igualment, la resolució sancionadora va excloure la possibilitat d'interposar cap recurs en via administrativa, ja que s'hi comunicava que l'acte posava fi a aquesta via i abocava en tot cas el reclamant a la jurisdiccional.

Així doncs, el Síndic va efectuar un recordatori de deures legals al consistori municipal valorant que en la tramitació de l'expedient no s'havien tingut en compte determinats requisits del procediment sancionador que van ocasionar al reclamant una situació d'indefensió.

El suggeriment del Síndic, que va proposar que, previs els actes que en dret corresponguessin, es deixés sense efecte l'expedient sancionador incoat contra l'interessat, va ser acceptat per l'alcaldessa de Polinyà, que el 13 de maig de 2003 va dictar un decret deixant sense efecte l'esmentat expedient i ordenant-ne l'arxivament definitiu.

Queixa 3076/03

Impossibilitat de practicar proves en la fase procedimental

El promotor de la queixa es va adreçar al Síndic per manifestar que quan va rebre la notificació de la denúncia per una presumpta infracció de trànsit, per circular amb excés de velocitat, dintre del termini per formular al·legacions i sol·licitar la pràctica de proves, va requerir la tramesa de la fotografia acreditativa dels fets denunciats i de la documentació relativa a l'homologació del cinemòmetre, a fi d'estudiar-la i actuar en defensa dels seus drets.

L'esmentada documentació li va ser tramesa de forma conjunta amb la proposta de resolució i, per aquest motiu, quan l'interessat va interposar recurs contra l'esmentat acte, el Servei Català de Trànsit va resoldre'l manifestant que la fase de recurs no era el moment procedimental oportú per reproduir el període de prova del qual l'interessat ja havia disposat i que havia gaudit d'un tràmit d'audiència previ a la resolució del procediment per manifestar allò que estimés adient.

El Síndic va considerar que quan l'interessat va demanar la tramesa de les proves documentals ja va manifestar la voluntat d'actuar en conseqüència un cop les hagués estudiat i, per tant, la manca d'atenció a aquesta sol·licitud expressa per part de l'Administració, amb caràcter previ a la redacció de la proposta de resolució, va privar l'interessat de la possibilitat de proposar la pràctica de proves dintre del període previst a la normativa reglamentària.

Basant-se en aquestes consideracions, el Síndic va adreçar-se al director del Servei Català de Trànsit perquè, d'acord amb les previsions establertes a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, sobre la revocació d'actes administratius i rectificació d'errors, revisés el determini sobre la negativa a la pràctica de les proves que haurien permès determinar la veracitat dels fets imputats.

L'esmentat organisme, però, no va acceptar el suggeriment.

7. La identificació de l'infractor

La responsabilitat constitueix un dels principis de l'exercici de la potestat sancionadora de les administracions públiques.

Aquest principi, d'acord amb l'article 130 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, estableix que únicament poden ser sancionades per la comissió de fets constitutius d'infracció administrativa les persones físiques i jurídiques que en resultin responsables encara que només sigui per simple inobservança.

Aquest principi queda reflectit en la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària, que a l'article 72 determina que la responsabilitat per les infraccions en aquest àmbit recauran directament en l'autor del fet constitutiu d'infracció.

En tot cas, el titular que figuri al Registre de Vehicles és responsable per les infraccions relatives a la documentació, a l'estat de conservació del vehicle –quan les deficiències afectin les condicions de seguretat– i per les derivades de l'incompliment de les normes sobre reconeixements periòdics.

La Llei sobre trànsit preveu per al titular del vehicle l'obligació d'identificar l'infractor en els supòsits en què ell no en sigui el conductor.

Així, si el titular incompleix aquesta obligació en el tràmit procedimental oportú sense causa justificada, o si tot i haver identificat l'infractor no es pot notificar la denúncia per causa imputable al titular del vehicle, aquest últim serà el sancionat.

El Tribunal Constitucional s'ha pronunciat en relació amb aquest deure de col·laboració amb l'Administració que correspon al titular del vehicle, atès el risc potencial que genera el fet de servir-se'n, i que l'obliga a saber qui el condueix.

En ocasions, tot i que el titular del vehicle hagi actuat amb la diligència que li és exigible, l'Administració ha continuat la tramitació del procediment incoat sense tenir en compte la identificació del presumpte infractor, la qual cosa ha motivat la presentació davant la nostra Institució de diverses queixes (vegeu queixes núms. 3647/03, 4095/03 i 4335/03).

El Síndic entén que, en tot cas, l'obligació imposada per la Llei sobre trànsit no pot comportar per al titular del vehicle un deure de col·laboració que vagi més enllà d'allò que és raonablement exigible, i que aquesta obligació tampoc no ha de substituir l'activitat de l'Administració, eximint-la, tot i les dificultats i esforços que comporta, de prosseguir les diligències d'investigació adreçades a esbrinar la identitat del responsable de la comissió de la infracció. En aquest sentit, les consideracions efectuades a l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona que, acceptades, han comportat un canvi de criteri en relació amb les dades a aportar pel titular del vehicle per considerar que ha complert el seu deure de col·laboració (vegeu queixa núm. 3943/01).

Queixa núm. 3647/03

Retirada del permís de conduir al titular del vehicle que no era l'infractor

El senyor X es va adreçar al Síndic després d'haver intentat infructuosament que s'anul·lés la tramitació del procediment sancionador per una infracció de trànsit comesa pel seu cunyat, però amb el vehicle del qual ell és titular i que l'expedient seguís contra l'infractor correctament identificat, que va acceptar la responsabilitat del fets i va abonar la sanció.

Això no obstant, el promotor de la queixa va rebre un ofici en què se li anunciava la fermesa de la resolució i se li notificà que disposava d'un termini de cinc dies per fer efectiu el lliurament del permís de conduir.

La Institució va fer diverses gestions telefòniques fins a esbrinar que, malgrat el recurs presentat pel promotor identificant l'infractor, per error, es va notificar la sanció de retirada del permís de circulació.

Un cop fetes aquestes gestions, la Prefectura Provincial de Trànsit va dictar la resolució del recurs, que va ser favorable al promotor de la queixa, ja que es deixà sense efecte la mesura de suspensió de l'autorització per conduir.

Queixa núm. 4095/03

Notificació de sancions per infraccions comeses amb un vehicle d'un nou propietari

El promotor de la queixa exposà al Síndic que malgrat que l'any 1999 havia transmès a una tercera persona un vehicle de la seva propietat, des del 3 de juny de 2000 va anar rebent notificacions de multes i provisions de constrenyiment, en relació amb les quals havia presentat diversos recursos no resolts de forma expressa per l'Ajuntament de Rubí.

Igualment, l'interessat havia rebut un seguit de notificacions d'avís previ a l'embargament a conseqüència d'aquests fets.

Iniciades diverses gestions, l'organisme esmentat va trametre un informe sobre la queixa plantejada, d'acord amb el qual es van donar de baixa els expedients de multa tramitats contra l'interessat, ja que, arran d'aquestes, es va consultar l'historial del vehicle i es va palesar que en les dates en què es van cometre les infraccions el promotor de la queixa no n'era titular.

Queixa núm. 4335/03

Inexistent responsabilitat de l'anterior propietari del vehicle respecte de la infracció notificada

El senyor X es va adreçar al Síndic per exposar-li una queixa per una notificació d'embargament, contra la qual va presentar recurs, per la comissió d'una infracció per no disposar d'assegurança obligatòria d'un vehicle. El promotor entenia no tenir cap responsabilitat en aquest afer, ja que el vehicle no era de propietat seva en el moment en què van tenir lloc els fets.

Malgrat que l'interessat no podia demostrar que s'hagués fet el canvi de nom del vehicle que va transmetre a un tercer, podia acreditar, mitjançant sentències penals, que en el moment dels fets no n'era el propietari i que els fets finalment es van imputar a una altra persona que n'era el conductor.

Examinada la documentació aportada pel promotor, el Síndic, tenint en compte que els fets declarats provats per resolució judicial penal ferma vinculen els òrgans administratius respecte dels procediments sancionadors que se substanciïn, es va adreçar al Servei Català de Trànsit perquè revisés la resolució de sanció dictada i alhora en donés trasllat a l'Agència Tributària perquè deixés sense efecte l'execució de la sanció iniciada amb la diligència d'embargament.

El Servei Català de Trànsit, en resposta a les consideracions del Síndic, va estimar el recurs de l'interessat i deixà sense efecte el procediment instruït contra ell.

Queixa núm. 3943/01

Dades suficients per identificar l'infractor

El promotor de la queixa es va adreçar al Síndic en disconformitat amb l'actuació de l'Institut Municipal d'Hisenda, ja que, malgrat haver comunicat la identitat de la persona a qui corresponia la imputació, com a conductor del vehicle en el moment de cometre's la infracció, mitjançant el nom, cognom i domicili, se li exigia l'aportació d'altres dades com ara el DNI, el NIF o altra documentació de caràcter personal de l'infractor, que resideix a l'estranger.

El Síndic entengué que les dades aportades pel titular del vehicle servien per entendre raonablement complert el deure d'identificació legalment establert, sense que l'Administració competent quedés eximida de prosseguir les diligències d'investigació corresponents per aconseguir identificar el conductor.

D'acord amb les consideracions formulades pel Síndic, l'Institut Municipal d'Hisenda va comunicar a aquesta Institució el nou determini a aplicar en els casos d'identificació de conductors responsables de la infracció pels titulars dels vehicles, que en síntesi és el següent:

Quan el titular del vehicle identifiqui una persona física amb domicili a Espanya, s'acceptarà que aquesta identificació consisteixi, com a mínim, en el nom, cognoms, domicili, població i província del subjecte responsable de la infracció, sense la necessitat de fer constar expressament el número del DNI d'aquest subjecte identificat.

Això no obstant, en els supòsits en què el notificador acrediti que, al domicili indicat, no hi viu cap persona que respongui al nom de la persona identificada, com també quan l'adreça del conductor identificat com a responsable de la infracció sigui inexistent o bé la persona identificada com a responsable de la infracció s'adreci a l'Institut Municipal acreditant que, en la data de la infracció, ell no era a Barcelona, s'entendrà que la identificació del conductor responsable de la infracció no ha estat correcta.

En el cas que les persones identificades siguin persones físiques no nacionals amb residència a l'estranger, s'exigirà que els titulars dels vehicles identifiquin els subjectes responsables de la infracció, únicament amb el nom, cognom/s, domicili complet, població i país, sense necessitat d'indicar el número d'identificació nacional d'aquest.

D'acord amb aquest nou criteri adoptat, es va acordar l'anul·lació de la multa imposada al promotor de la queixa.

8. ALTRES RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS DE CARÀCTER GENERAL

Actuació d'ofici núm. 924/03

Els permisos expedits per països no comunitaris vàlids per conduir a Espanya

Aquesta Institució ha tramitat una queixa presentada per posar de manifest la disconformitat en relació amb la imposició d'una multa per conduir amb un permís internacional que no es considera vàlid a Espanya, que s'ha resolt amb l'expedient 1296/02 i que es resumeix a l'annex 4 d'aquest Informe.

Arran de la tramitació d'aquesta queixa el Síndic va poder comprovar que l'article 41.6 de la Convenció de Viena, de 8 de novembre de 1968, disposa que els estats no estan obligats a reconèixer la validesa dels permisos expedits a conductors la residència normal dels quals, en el moment d'expedir-los, no estigui situada al territori on el permís ha estat expedit, o bé que hagin transferit la seva residència a un altre territori després de l'expedició del permís.

Tanmateix, aquest requisit addicional de residència no s'incorpora al text de l'article 30 del Reglament general de conductors, que regula els permisos expedits per països no comunitaris que es consideren vàlids per conduir per Espanya.

En aquest sentit, considerem que perquè aquesta previsió sigui operativa respecte a l'Estat espanyol i respectuosa amb els principis de tipicitat i seguretat jurídica, requereix un desenvolupament normatiu que s'expressi en aquest sentit, ja sigui mitjançant la corresponent reserva, que no ens consta, o incorporant aquest requisit addicional a l'ordenament jurídic intern.

Atès que, d'acord amb l'article 1 de la Llei orgànica 3/1981, de 6 d'abril, correspon al Defensor del Poble supervisar l'Administració de l'Estat, el Síndic es va adreçar a aquesta Institució per tal que valorés l'oportunitat de dirigir-se a l'Administració competent per recomanar, en el cas que l'Estat espanyol opti per la previsió inclosa a l'article 41.6 de la Convenció de Viena, la modificació normativa corresponent.

El Defensor del Poble es va dirigir a la Direcció General de Trànsit en sol·licitud d'un informe sobre aquesta qüestió.

La Direcció General de Trànsit va manifestar que no considera necessari modificar l'apartat 2 de l'article 30 del Reglament general de conductors. En opinió d'aquesta Administració, és l'Estat qui impedeix l'autorització per conduir l'obligat a comunicar a la persona interessada que el permís pot no ser reconegut en altres països, si no té la residència habitual al territori d'expedició. Així doncs, es considera que si existeix inseguretat jurídica, és creada per l'Estat que expedeix un permís nacional o internacional en aquelles condicions.

D'acord amb aquesta informació, el Defensor del Poble va donar per finalitzada la seva intervenció.

9. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 2828/02

(pàg. 25 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Caràcter supletori del dret de petició

Un ciutadà comunicà al Síndic que l'Ajuntament de Llavaneres havia vulnerat el seu dret de petició, pel fet de no donar resposta a diversos escrits.

Examinades les peticions formulades, el Síndic va comprovar que la invocació d'aquest dret era incorrecta, en la mesura que l'ordenament jurídic ja regula un procediment administratiu específic per donar resposta a les peticions formulades.

El Síndic, doncs, va recordar a l'Ajuntament el règim jurídic derivat de la Llei orgànica 4/2001, de 12 de novembre, reguladora del dret de petició, així com el deure de donar resposta expressa sobre la procedència de la resta de demandes plantejades i, en concret, sobre la petició d'accés al registre d'interessos i activitats dels regidors.

El 17 de juny de 2003, l'Ajuntament comunicà al promotor de la queixa el règim jurídic d'accés a aquest registre.

Seguiment de la queixa núm. 505/02

(pàg. 27 i 28 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Subvencions per activitats a realitzar per entitats d'Alcanar

El Síndic va recordar a la Corporació que, sens perjudici que les bases de la convocatòria determinin que la manca de resolució expressa dins de termini produeix efectes desestimatoris, això no eximeix del deure de resoldre expressament les sol·licituds presentades, per tal que els interessats tinguin coneixement dels motius de desestimació i puguin resoldre allò que els convingui en defensa dels seus interessos.

L'Ajuntament d'Alcanar va comunicar al Síndic que, en el marc de la convocatòria de l'any 2002, s'havia atorgat una subvenció a l'entitat promotora de la queixa.

Aquesta Institució va constatar que, en aquest cas, es va resoldre expressament la sol·licitud. Amb tot, va insistir davant la Corporació en el seu recordatori del deure legal de l'Administració de donar resposta expressa a totes les sol·licituds presentades, amb independència del sentit de la resolució que s'adopti.

Amb aquestes consideracions, el Síndic finalitzà la seva intervenció en aquest assumpte.

Seguiment de la queixa núm. 694/01

(pàg. 26 i 27 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Execució subsidiària del programa de restauració d'una activitat extractiva

El Síndic va recordar al Departament de Medi Ambient que, si el titular d'una activitat extractiva no executa el programa de restauració, la decisió d'iniciar un procediment d'execució subsidiària, a costa de la persona obligada, no pot quedar condicionada a l'acabament d'un procediment sancionador i, en qualsevol cas, l'ús de la potestat sancionadora no ha de disminuir la fiança destinada a garantir l'aplicabilitat de les mesures de protecció del medi ambient mitjançant el seu embargament per respondre de la sanció.

El Síndic entén que davant l'incompliment d'actes administratius que poden ser executats per tercers, en què l'obligat ha demostrat manifestament la intenció de no complir i la demora excessiva pot generar més perjudicis, l'opció entre execució subsidiària i multa coercitiva s'ha de resoldre a favor de la primera de les alternatives, en la mesura que es garanteix una resolució més ràpida i s'assoleix el fi perseguit per l'acte amb més celeritat.

El Departament va considerar més oportú efectuar l'execució forçosa per mitjà de la multa coercitiva, sense excloure la possibilitat de realitzar l'execució subsidiària si, transcorregut un termini prudencial, el titular de l'explotació continuava amb l'incompliment.

En la mesura que, des de l'any 2001, l'obligat havia estat requerit a complir el programa de restauració i aquest persistia en la voluntat de no complir-lo, el 6 de març de 2003, el Síndic va donar per finalitzada la seva actuació, entenent que el seu recordatori de deures legals no havia estat acceptat.

Seguiment de la queixa núm. 4317/02

(pàg.31 i 32 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

La infracció d'un senyal d'obligació sense concreció

El Síndic va recomanar a l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona que a l'hora de resoldre el recurs d'alçada interposat per la interessada, tingués en compte la indefensió causada pel fet de no haver-la informat concretament de l'acusació formulada.

El 26 de juny de 2003, l'organisme esmentat va fer avinent la decisió d'anul·lar la multa i deixar sense efecte el procediment sancionador perquè, un cop revisades les actuacions administratives, va poder constatar que al moment d'instruir-se aquest i d'imposar-se la sanció no s'havia confirmat el tipus d'infracció que es va cometre.

FUNCIÓ PÚBLICA

1. Introducció

L'any 2003 no ha portat novetats legals significatives en matèria de funció pública d'àmbit general que puguin tenir una incidència especial en les qüestions comentades en els darrers informes o que hagin donat lloc a queixes d'unes característiques determinades.

Els temes més habituals presents en les 103 queixes que se'ns han plantejat i 1 actuació d'ofici que hem iniciat han estat conflictes en els procediments d'accés a la funció pública i promoció interna, qüestions referents a l'organització del treball, o disconformitat amb l'apreciació i avaluació de les proves d'accés.

També és cert, però, que almenys durant l'any present, es destaquen dos col·lectius que, per les especials característiques del servei públic al qual estan adscrits, han demanat la nostra intervenció. Es tracta del col·lectiu format pels Mossos d'Esquadra i dels treballadors de la sanitat pública.

Són col·lectius que treballen en àmbits en què cal l'atenció permanent dels serveis durant totes les hores del dia, tots els dies de l'any, o bé preveure l'increment d'efectius davant situacions o activitats extraordinàries. En aquests serveis cal mantenir prou efectius davant les incidències que poden significar la disminució en el seu nombre: baixes per malaltia, per assistència a cursos de formació o increment de la càrrega de feina (vegeu queixes núm. 3221/01 i 2092/02), situacions totes elles que afegeixen complexitat a la gestió per mantenir un servei públic adequat i, al mateix temps, respectar els drets dels treballadors públics i els dels ciutadans als quals van dirigits aquells serveis.

En aquest apartat també plantegem la manca de desenvolupament de la previsió legal de possibilitar la mobilitat i permuta entre funcionaris que pertanyen a diferents administracions públiques. Aquest cas l'exemplifiquen, un cop més, en els col·lectius dels Mossos d'Esquadra i policies locals (vegeu queixa núm. 768/03).

Per il·lustrar altres temes plantejats, relatem dues queixes presentades en relació amb conflictes propis de les convocatòries per realitzar proves d'accés a la funció pública (vegeu queixes núm. 2581/03 i 971/03).

Finalment, com a seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors fem referència als determinis adoptats pel Departament de Justícia i Interior i per l'Ajuntament de Cambrils que, tot acceptant les consideracions del Síndic, va interpretar el dret de consort incloent-hi el personal laboral de l'Administració i va admetre que el període de prova s'havia de circumscriure a les tasques definides a la convocatòria, respectivament.

2. L'elevat nombre de personal no fix al servei de l'Institut Català de la Salut

En informes anteriors al Parlament de Catalunya ens hem referit als problemes que provoca la situació d'interinitat en què es troba una part dels empleats públics i, en especial, hem tractat el cas dels professionals de la funció pública docent (vegeu els informes corresponents als anys 1995, 1997, 2000 i 2001 que enguany comentem al capítol d'Infants).

En aquesta ocasió volem cridar l'atenció sobre la situació d'interinitat i temporalitat en què es troba un nombrós col·lectiu de treballadors de l'Institut Català de la Salut, (en endavant ICS), a què fa referència la queixa núm. 3221/01.

Els promotors de la queixa van aportar còpia de contractes de diferents treballadors com a zeladors, monitors, metges, personal d'infermeria, etc., en els quals es comprovà que, des de l'any 1975, alguns d'ells havien mantingut diferents relacions jurídiques successives d'interinitat, o per temps determinat, amb una durada que podia anar des d'un dia fins a 13 anys, per raons d'interinitat, substitució o acumulació de treball. Igualment van aportar diverses sentències de la jurisdicció social que declaraven de caràcter indefinit algunes d'aquestes relacions jurídiques.

Segons els promotors de la queixa, el nombre d'afectats per aquesta precarietat laboral és de 12.000 treballadors de l'ICS.

L'any 2003 el Defensor del Poble va elaborar un informe monogràfic titulat, *Funcionarios Interinos y Personal Eventual: La provisionalidad y temporalidad en el empleo público*. En aquest informe xifra el nombre de treballadors interins i temporals en les institucions sanitàries públiques de Catalunya en 5.378, segons dades corresponents a l'any 2002 facilitades per la mateixa Administració sanitària.

El règim general de contractació de personal eventual, interí i laboral no permanent, és recollit en els articles 123 i següents del Text únic dels preceptes en matèria de funció pública, aprovat pel Decret legislatiu 1/1997. No obstant això, la recentment derogada Llei estatal 30/1999, de selecció i provisió de personal estatutari dels serveis de salut, establia un règim específic que, en substància, no diferia del general.

Cal tenir en compte també allò que preveu el Reial decret 2720/1998, de 18 de desembre, que desenvolupa l'article 15 de l'Estatut dels treballadors en matèria de contractes de durada determinada, especialment, quan defineix els diferents tipus i condicions de legalitat, així com també els efectes previstos en l'article 9, sota l'epígraf «presumpcions».

Davant l'elevat nombre de personal sanitari en situació de precarietat laboral i l'imminent traspàs de les competències de gestió sanitària de l'Insalud a les comunitats autònomes, les Corts Generals aprovaren la Llei 16/2001, que regula un procés extraordinari de consolidació i provisió de places de personal estatutari. Tot i el caràcter bàsic de la norma, la disposició addicional primera excloïa de la seva aplicació les comunitats autònomes amb gestió transferida abans d'entrar en vigor la llei, si bé podien optar a acollir-se a les seves previsions.

Catalunya no ha fet ús d'aquesta opció. No obstant això, l'Acord general sobre condicions de treball del personal de l'àmbit d'aplicació de la Mesa General de Negociació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, publicat per resolució del director general de Relacions Laborals, de data 5 de setembre de 2000, estableix: «En l'àmbit del personal estatutari, s'efectua-

ran els processos de selecció necessaris perquè, al final del període de vigència d'aquest Acord [31 de desembre de 2003], l'índex global d'estabilitat arribi al 95%.»

D'altra banda, l'Acord de la Mesa Sectorial de Negociació de Sanitat sobre condicions de treball del personal de les institucions sanitàries de l'ICS, de novembre de 2001, en el seu apartat 6.1, es remetia a allò previst en el primer dels acords ressenyats, a fi de crear places de cobertura definitiva i la possibilitat de consolidar les places respecte als professionals amb vinculació temporal.

La Resolució 1695/VI del Parlament de Catalunya, de 19 de febrer de 2003, sobre l'estabilització de la plantilla de l'ICS, expressava «la preocupació per l'elevat nombre de treballadors de l'ICS que tenen contractes com a interins o temporals», i «considera del tot necessari que es procedeixi a l'estabilització de la plantilla de l'ICS amb criteris i procediments que permetin la màxima inclusió del personal que hi treballa, d'acord amb els mecanismes establerts per a l'accés a la funció pública i la negociació col·lectiva, i que en la valoració dels mèrits dels candidats se'ls tingui en compte l'experiència professional, el temps treballat i la formació». Finalment «insta el Govern a aplicar amb la màxima celeritat els procediments establerts per a l'estabilització de la plantilla de l'ICS».

En tràmit de control del compliment de l'esmentada Resolució 1695/VI, i mitjançant informe d'1 de juliol de 2003, el conseller de Sanitat feia referència als acords adoptats amb les organitzacions sindicals i manifestava que l'ICS duia a terme els processos selectius previstos segons els terminis allà establerts. En conseqüència, el 31 de desembre de 2003 hauria d'haver-se assolit l'estabilitat del 95% en àmbit de personal estatutari sanitari.

La darrera novetat en matèria d'estabilitat del personal estatutari al servei de la sanitat pública ha estat l'aprovació per les Corts Generals de la Llei 55/2003, de 16 de novembre, d'E*statuto marco del personal estatutario de los servicios de salud*. Aquesta llei és de caràcter bàsic i per tant, aplicable al personal estatutari dels centres i institucions sanitàries dels serveis de salut de les comunitats autònomes. L'article 9.3, regula el nomenament del personal estatutari temporal, i respecte a aquest estableix: «Si se realizan más de dos nombramientos para la prestación de los mismos servicios por un período acumulado de 12 o más meses en un perío-do de dos años, procederá el estudio de las causas que lo motivaron, para valorar, en su caso, si procede la creación de una plaza estructural en la plantilla del centro».

En diversos informes ens hem referit que reiterades contractacions per atendre punts de feina pot palesar, si no hi ha disfuncions organitzatives, plantilles infradotades. La norma citada intenta afavorir que s'hi doni resposta.

Queixa núm. 3221/01

El treball interí i temporal a l'Institut Català de la Salut

A final de l'any 2001, el Sindicat de Sanitat de Barcelona de la Confederació General del Treball es dirigí per escrit al Síndic manifestant la seva disconformitat amb determinades condicions de treball de personal contractat per l'Institut Català de la Salut, per realitzar substitucions de treballadors en situació de baixa temporal o vacances. Rebuda la informació demanada al Departament de Sanitat i Seguretat Social, es comunicà als promotors de la queixa el contingut substancial de la resposta, en la qual el Síndic no va observar cap actuació irregular.

No obstant, més tard, la queixa va ser ampliada amb motiu de la suposada manca d'actuació de l'Administració sanitària per resoldre la situació de llarga precarietat en la feina que pateix un nombrós col·lectiu de treballadors al servei de l'ICS, que són contractats de forma continuada, mitjançant diferents tipus de contractes temporals.

En essència, els representants dels treballadors demanaven que l'Administració iniciés un procés extraordinari de regularització del personal no fix, mitjançant concurs de mèrits, prenent com a referència les previsions contingudes en la Llei de les Corts Generals 16/2001, de 21 de desembre, per la qual s'estableix un procés extraordinari de consolidació i provisió de places de personal estatutari. En el cas de Catalunya, però, l'aplicació d'aquesta disposició és potestativa, per estar transferides les competències de gestió en matèria sanitària, abans que el text legislatiu esmentat entrés en vigor.

Simultàniament amb la petició d'intervenir en aquesta qüestió, el conseller de Sanitat i Seguretat Social respongué a la Mesa del Parlament la pregunta que li havia estat formulada pel Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana en relació amb el mateix problema. Igualment aquesta situació donà lloc a la Resolució 1695/VI del Parlament de Catalunya i al control del seu compliment en la forma i els termes que detallem en l'exposició més àmplia que hem fet d'aquest problema.

Tenint en compte l'activitat parlamentària oberta sobre aquesta qüestió, vam contestar als promotors de la queixa donant-los-en informació detallada i expressant-los la nostra adhesió a la preocupació manifestada pel Parlament.

Atesa la resolució del Parlament, els compromisos adquirits pel Govern i la funció de control parlamentari, vam comunicar als interessats que de moment no iniciaríem actuacions, sens perjudici que en un futur pròxim ens interessèssim prop del Departament de Sanitat i Seguretat Social per l'evolució del procés d'estabilització del personal interí i temporal.

3. La cobertura de serveis públics de prestació permanent

Evidentment en el sector públic hi ha serveis que cal assegurar que es presten amb la continuïtat necessària de vint-i-quatre hores el dia, tots els dies de l'any. En aquests serveis cal assegurar una atenció bona i eficaç del servei públic, i preservar, al mateix temps, els drets dels treballadors públics a unes condicions que permetin conciliar-la amb la vida privada i familiar.

Un d'aquests sectors és el de la sanitat pública, al qual hem dedicat l'apartat anterior. Una de les causes dels

problemes descrits és la necessitat de disposar de personal suficient per atendre totes les incidències que puguin aparèixer, de forma permanent i inexcusable.

L'article 108.2.g del Text únic en matèria de funció pública aprovat per Decret legislatiu 1/1997 estableix que són deures del personal de la Generalitat «complir estrictament la jornada i l'horari de treball, els quals es determinaran per reglament en funció de la millor atenció als administrats, dels objectius assenyalats en els serveis i del bon funcionament d'aquests».

Un altre servei de prestació continuada és el que realitzen els membres de la policia autonòmica. En aquest cas, la Llei 10/1994, d'11 de juliol, de creació del cos, determina expressament que la jornada i horari de treball es determinarà reglamentàriament, i així es va fer mitjançant el Decret 146/1996, de 30 d'abril.

El conflicte descrit en el relat de la queixa núm. 2092/02 ens va ser plantejat pels treballadors del Centre d'Informació Viària de Catalunya –en endavant CIVICAT–, que depèn del Servei Català de Trànsit.

Aquest personal, pels objectius mateixos de la tasca que té encomanada, també ha d'assegurar la cobertura permanent del CIVICAT. La necessitat de cobrir les incidències per absència de personal ocasionava modificacions en la jornada de treball, incrementant-la o treballant dies no previstos, que ocasionaven perjudicis en el seus drets al descans i a una vida privada digna. El director del Servei Català de Trànsit va dictar la Circular 2/2001, que establia l'organització i l'horari dels treballadors operadors del CIVICAT.

La Llei 14/1997, de 24 de desembre, de creació del Servei Català de Trànsit, no preveia res pel que fa a tractament de l'horari i les jornades de treball del seu personal, ni habilitava cap òrgan per establir-ho. D'altra banda, el Decret 389/2000, de 5 de desembre, sobre jornada i horaris de treball del personal funcionari al servei de l'Administració de la Generalitat, ara derogat pel recent Decret 188/2003, no excloïa del seu àmbit d'aplicació el personal del Servei Català de Trànsit.

En conseqüència, l'establiment d'unes condicions de jornada i horaris específic havien de fer-se per reglament, i així ho va fer saber el Síndic al Departament de Justícia i Interior, el qual contestà que, en atenció a les nostres consideracions, s'estudiava «l'instrument jurídic idoni per regular les condicions que es pactin amb la representació dels treballadors.»

Queixa núm. 2092/02

Conflictes amb el compliment de les jornades de treball i vacances, en serveis d'atenció continuada

Els treballadors del Centre d'Informació Viària –CIVICAT–, dependent del Servei Català de Trànsit, van demanar la intervenció del Síndic disconformes amb l'organització de les jornades laborals que havien de complir.

El CIVICAT és un servei públic que, per les tasques que té encomanades, ha d'estar actiu les 24 hores del dia, tots els dies de l'any. En essència, els promotors manifestaven que tant el baix nombre de persones adscrites al CIVICAT com el sistema establert de torns i substitucions en cas d'absència per diverses raons els ocasionaven greus problemes en haver de realitzar jornades de treball superiors a les habituals i també en festius i vacances. En aquesta matèria, les instruccions són establertes pel mateix servei, mitjançant circulars internes.

Les solucions a les incidències, que es notifiquen amb poc temps de preavís, alteren el planejament de treball, els dies de descans i vacances i, en conseqüència, s'afecta greument el dret a la vida privada i familiar dels treballadors.

A la vista de la informació facilitada pel Departament de Justícia i Interior, el Síndic davant d'una manca d'habilitació legal per establir un règim singular d'aquest col·lectiu en allò que fa referència a les jornades de treball, torns i vacances, va recomanar que es dugués a terme la necessària previsió reglamentària.

En la seva resposta, la consellera comunicà que, en atenció a les nostres consideracions, s'havia endegat un procés per introduir millores en la gestió del personal d'aquest col·lectiu i alhora adequar el règim de jornada i horari, el gaudi de les vacances i els permisos, a la normativa aplicable en matèria de funció pública. D'altra banda també se'ns informà que estava en estudi l'instrument jurídic idoni per regular les condicions que es pactessin amb la representació dels treballadors.

En aquest punt vam donar per finalitzada la nostra actuació, amb la petició al Departament de Justícia i Interior que ens tingués informats del resultat final del procés.

4. La mobilitat i la mobilitat per permuta en la funció pública catalana

El dret de mobilitat de funcionaris a altres administracions diferents a aquella en què van ingressar en la funció pública és recollit a l'article 17 de la Llei estatal 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública, que té caràcter bàsic. Cal, però, que aquesta possibilitat sigui prevista a les relacions de lloc de treball de les administracions corresponents. La norma no es justifica només en l'objectiu d'ampliar les expectatives professionals dels funcionaris, sinó bàsicament en la possibilitat d'un ús més eficient dels recursos humans necessaris per al funcionament de les administracions en conjunt.

En l'àmbit català la mobilitat i permuta són previstes a la disposició addicional 24a. del Text únic de preceptes en matèria de funció pública, aprovat per Decret 1/1997, de 31 d'octubre, que hi va ser afegida per la Llei 25/1998, de 31 de desembre, de mesures administratives, fiscals i d'adaptació a l'euro.

L'apartat *a*), de l'esmentada disposició incorpora el mandat dirigit a l'Administració de la Generalitat de Catalunya, l'Administració local i les universitats perquè realitzin totes les actuacions que siguin necessàries a fi que, almenys un 5% dels llocs de treball d'administració i serveis, puguin ser proveïts amb personal de qualsevol d'aquestes administracions, de conformitat

també amb el que es prevegi a les relacions de llocs de treball.

Igualment es preveu la possibilitat d'autoritzar permutes de llocs de treball de les esmentades administracions sempre que els llocs tinguin la mateixa categoria, tinguin una destinació definitiva i hi hagi un tracte recíproc en aquestes administracions respecte al personal de l'Administració de la Generalitat. Aquesta disposició autoritza «el Govern per establir per reglament el procediment adequat per fer efectives aquestes permutes, i a aquest efecte s'ha de modificar el Decret 123/1997, de provisió de llocs de treball i promoció professional dels funcionaris de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.»

El Govern no ha fet ús d'aquella autorització per reglamentar el procediment de permuta entre diferents administracions, ni ha modificat el Decret 123/1997, que només preveu el procediment de permuta, com a sistema de provisió de llocs de treball, dins la mateixa Administració de la Generalitat de Catalunya.

La manca d'execució del mandat contingut a l'apartat *a*) de la ja descrita disposició 24a. i la no incorporació generalitzada en les relacions de llocs de treball de la mobilitat interadministrativa o la permuta, com a sistemes de provisió, fa que en la pràctica aquells drets formalment reconeguts siguin d'impossible exercici, a l'hora que impedeix el millor aprofitament dels recursos humans.

No obstant això, en l'àmbit de les policies locals finalment s'ha desenvolupat la previsió reglamentària de mobilitat. Per Decret 233/2002, de 25 de setembre, s'aprovà el Reglament d'accés, promoció i mobilitat de les policies locals. Els articles 54 i següents preveuen el procediment per a la permuta entre membres dels cossos de policia local dels municipis situats en el territori de Catalunya i del cos de Mossos d'Esquadra, però ni tan sols així es facilita l'exercici de la permuta.

La queixa núm. 768/03 fa referència a aquesta impossibilitat de l'exercici de la permuta entre un agent de la Guàrdia Urbana de Barcelona i un funcionari del cos de Mossos d'Esquadra.

Malgrat les previsions i requisits recollits a l'esmentat reglament, la Direcció General de Seguretat Ciutadana nega la permuta «per no estar inclòs en la relació de llocs de treball susceptibles de ser ocupats per funcionaris d'altres administracions públiques», inclusió que depèn de la voluntat de les mateixes administracions.

Queixa núm. 768/03

Dificultats per a la permuta entre membres dels cossos de policies locals i del cos de mossos d'esquadra

El Col·lectiu Autònom de Treballadors Mossos d'Esquadra demanà la nostra intervenció davant la negativa del Departament de Justícia i Interior a autoritzar la permuta entre membres dels cossos de les policies locals i dels mossos d'esquadra.

Tot i que la possibilitat de permuta és prevista en el recent Reglament d'accés, promoció i mobilitat de les policies locals, aprovat per Decret 233/2002, de 25 de setembre, la negativa a autoritzar-la es basa en el fet que encara no es disposa del disseny de carrera professional del cos de mossos d'esquadra, que ha de determinar els requisits d'accés i permanència per ocupar les diferents especialitats en què s'agruparà el cos i, en conseqüència, identificar els llocs de treball de mossos d'esquadra susceptibles de ser ocupats per membres de les policies locals. Això es manifesta en la resposta del Departament de Justícia i Interior a la demanda d'informació del Síndic.

En el seu determini, el Síndic recorda que la necessitat d'incorporar en les relacions de llocs de treball –RLT– la forma d'accés –i la permuta n'és un cas– ja es coneixia d'antuvi, amb anterioritat a l'aprovació de l'esmentat reglament. El Síndic entén que el termini per fer les adaptacions de les RLT no és absolut i troba els seus límits en el moment que es decideix regular la mobilitat, per tal que aquesta i la permuta siguin aplicables efectivament.

En conseqüència, el Síndic recomana agilitar la tramitació del decret de modificació de provisió de llocs de treball de funcionaris del cos de mossos d'esquadra, i que, paral·lelament, s'iniciï l'adaptació de la RLT.

Mentrestant, pensem que és lícit recórrer com a modalitat interpretativa a la tècnica de l'efecte directe a l'hora de valorar les sol·licituds de permuta que s'efectuïn mentre no s'enllesteix el procés de modificació i adaptació normativa.

D'aquesta manera, fins que hi hagi la determinació a la RLT de les places susceptibles de permuta, aquesta conclusió –davant la inactivitat reglamentària– es podria extreure de l'anàlisi o examen dels llocs a permutar, a través dels mitjans d'acreditació que, per a l'elaboració dels informes, s'estimin necessaris.

Restem pendents de conèixer el determini que finalment adoptarà l'Administració sobre aquestes consideracions.

5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

Queixa núm. 2581/03

Exclusió d'una convocatòria per a la provisió de places

El promotor de la queixa es va adreçar al Síndic per exposar-li la seva disconformitat respecte a l'exclusió de la convocatòria del Departament de Justícia i Interior de la Generalitat de Catalunya per proveir, mitjançant adscripció provisional, sis places d'educador de medi obert de la Direcció General de Justícia Juvenil, les funcions d'una de les quals es corresponien amb les desenvolupades per l'interessat fins al moment de la convocatòria, mitjançant un encàrrec en funcions.

L'exclusió va ser determinada perquè un dels requisits de la convocatòria establia la necessària pertinença, mitjançant adscripció definitiva, a centres educatius o equips de medi obert de l'esmentada Direcció General adscrita al Departament de Justícia i Interior, quan la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adoles-

cència (Departament de Benestar i Família) a la qual l'interessat pertany des de 1990, com a contractat laboral indefinit, ha experimentat diversos canvis de nom i adscripcions també diverses, entre d'altres al mateix Departament de Justícia i Interior.

En resposta a l'informe sol·licitat pel Síndic, l'actuació del Departament es justificà amb l'objecte d'afavorir que les persones que guanyen una adscripció provisional puguin després consolidar la plaça amb la finalitat d'evitar una excessiva rotació dels equips.

El Síndic entengué que la finalitat pretesa no justifica que s'exigís com a requisit de participació la pertinença amb caràcter definitiu a una organització administrativa concreta en un moment determinat i que, si es vol estalviar una afectació negativa en el tractament dels menors, no es tingués en compte la naturalesa de les funcions desenvolupades fins al moment per l'interessat com a educador de medi obert.

El Síndic va adreçar un suggeriment al Departament actuant, perquè reconsiderés l'exigència d'uns requisits contingents per poder optar a la plaça convocada, per entendre que excedien els límits que ha de respectar una actuació discrecional de l'Administració en exercici de la seva potestat d'autoorganització.

El Departament de Justícia i Interior no va acceptar aquestes consideracions i va comunicar que la Federació Local de Barcelona de la Confederació del Treball de Catalunya (CGT) havia presentat una demanda contra la convocatòria a què feia referència la queixa.

Queixa núm. 971/03

La redacció de les condicions de convocatòria d'un concurs ocasiona confusió

La senyora X demanà la intervenció del Síndic, disconforme amb la resolució d'un concurs que li atorgava un lloc de treball que ella considerava que no era el que li corresponia, en funció de la puntuació obtinguda i les condicions del concurs.

La promotora de la queixa ocupava una plaça d'auxiliar administrativa en règim de comissió de serveis, adscrita al Departament d'Ensenyament.

El Departament de Governació i Relacions Institucionals convocà un concurs de mèrits i capacitats per proveir llocs de treball de l'escala auxiliar administrativa del cos corresponent.

La senyora X hi va concórrer tot aspirant a un lloc de treball al qual entenia que podria tenir accés segons la interpretació que podia fer-se del terme «ocupant actual» en el règim de concurs anomenat «per resultes», que figurava en l'esmentada convocatòria. La Secretaria d'Administració i Funció Pública no va admetre la seva reclamació i la promotora demanà la nostra intervenció.

De les actuacions del Síndic, resultà que la redacció que figurava en la convocatòria, quant al règim de concurs, no havia estat prou clara en tant que per «ocupant actual» havia d'entendre's que ho era com a titular o en comissió de serveis, fet que resultà aclarit en la resposta que ens facilità l'Administració. Això ocasionà la confusió de la funcionària, que veié frustrades les seves expectatives.

El Departament de Governació i Relacions Institucionals acceptà la recomanació del Síndic, en el sentit de ser més acurat en la redacció de les bases dels concursos perquè els participants no puguin interpretar-los de manera dubtosa, recomanació que afirmà que tindria en compte en ocasions futures.

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 2407/01

(pàg. 35 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Criteris d'interpretació del dret de consort

El Departament de Justícia i Interior contestà a les consideracions del Síndic i al recurs de reposició interposat pel promotor de la queixa, i hi adjuntà còpia de la seva resolució.

La consellera estimava la pretensió del recurrent –funcionari– de valoració del mèrit de destinació prèvia de la seva cònjuge –laboral al servei de l'Administració– i, en conseqüència, el destinava de manera definitiva a una plaça d'educador del Centre Penitenciari de Ponent.

Més tard, el promotor ens facilità còpia de la resolució del mateix Departament, per la qual era adscrit al lloc de treball definitiu.

En conseqüència vam donar per finalitzada l'actuació, considerant acceptades les nostres consideracions.

Seguiment de la queixa núm. 2003/02

(pàg. 37 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Rescissió del contracte durant el període de prova a una auxiliar administrativa, per avaluació de tasques no pròpies del lloc de treball

Pels motius ja relatats d'inadequació del període de prova a les tasques definides a la convocatòria, el Síndic recomanà a l'alcalde de Cambrils que revisés l'acte que havia donat lloc a la baixa de la promotora, en la plantilla municipal.

L'alcalde contestà a les nostres consideracions enviant-nos còpia de la resolució de la Comissió de Govern pel qual, d'acord amb les consideracions formulades pel Síndic, es retrotreia el procés de selecció al moment en què s'havia de superar el període de prova. Igualment s'acordava contractar laboralment i amb caràcter indefinit, la promotora de la queixa com a auxiliar administrativa, subjecta a un nou període de prova de tres mesos.

Vam donar per finalitzades les actuacions, tot considerant que la nostra recomanació havia estat acceptada.

CONTRACTACIÓ ADMNISTRATIVA I EXPROPIACIÓ FORÇOSA

1. Introducció

El nombre total d'actuacions del Síndic en els àmbits de la contractació administrativa i de l'expropiació forçosa ha estat de 52.

El Síndic continua rebent queixes de titulars de drets funeraris a perpetuïtat disconformes amb determinades actuacions municipals que els limiten temporalment. Aquestes actuacions es resumeixen a l'Annex 4.

En relació amb aquest assumpte, el Síndic manté el seu criteri de recordar el principi constitucional d'interdicció de la irretroactivitat de les disposicions restrictives de drets individuals, així com el determini de respecte i manteniment de la característica de perpetuïtat d'aquestes concessions, matisat per la jurisprudència actual sobre aquesta matèria, que les limita a una durada màxima de 99 anys.

Segons aquesta jurisprudència, finalitzat aquest període, tindria lloc la prescripció immemorial, que no és admissible tractant-se de béns de domini públic. Així doncs, transcorregut aquest termini, s'entén recuperada la lliure disposició de l'enterrament per les autoritats municipals.

Respecte a les queixes relacionades amb la contractació administrativa, el Síndic vol destacar aquest any la seva actuació en el procés de privatització del Laboratori General d'Assaigs i Investigacions.

Sota l'enunciat «La garantia dels principis d'objectivitat, publicitat i concurrència en l'ús privatiu del domini públic», relatem els suggeriments formulats a l'Ajuntament de Barcelona, que tenen per objectiu facilitar instruments i mecanismes per donar compliment a aquesta garantia quan es donen més sol·licituds de llicència de les que es poden concedir.

Com a seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors fem referència als determinis adoptats per l'Ajuntament de Vilobí del Penedès en relació amb una presumpta discriminació en l'ús d'un local de titularitat municipal, i pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació amb l'autorització d'una instal·lació desmuntable a la zona de serveis del port del Masnou.

2. La privatització del laboratori general d'assaigs i investigacions

2.1. Introducció

El 25 de setembre de 2002, el Govern de Catalunya va adoptar l'acord per autoritzar la constitució de la societat LGAI Technological Center, SA, a l'empara d'allò que estableix l'article 35, apartats 1, 2 i 3, de la Llei 4/1985, de 29 de març, de l'estatut de l'empresa pública catalana.

El Laboratori General d'Assaigs i Investigacions (en endavant LGAI), que, d'acord amb la seva normativa reguladora (la Llei 23/1984, de 28 de novembre), és una entitat de dret públic subjecta al règim jurídic privat, hi participa inicialment mitjançant la titularitat del 40% del capital, a fi de completar la participació inicial del soci privat que resulti seleccionat mitjançant concurs públic, que ha de subscriure el restant 60%.

D'acord amb l'operació aprovada pel Govern, la participació del LGAI es reduirà progressivament mitjançant successius augments de capital, fins a arribar a una participació mínima del 5%. En un termini màxim de 10 anys, a comptar des de la data de constitució de la societat, l'adjudicatari de les accions representatives del 60% del capital social assumeix el compromís de realitzar successius augments de capital, íntegrament subscrits i desemborsats, que impliquin necessàriament l'adquisició d'un mínim del 90% i d'un màxim del 95% del capital social.

D'altra banda, a l'anunci de la convocatòria per seleccionar el soci privat també s'inclou, com a objecte del concurs, la subscripció de la societat amb el LGAI d'un contracte de gestió de serveis per un període inicial de 30 anys, prorrogable fins a un màxim de 50, per gestionar els serveis d'assaig, anàlisi, calibratge, innovació tecnològica, control de qualitat, homologació, certificació, inspecció, assessorament i altres de característiques anàlogues, titularitat del LGAI.

El comitè d'empresa del LGAI va sol·licitar la intervenció del Síndic (vegeu queixa núm. 4327/02), la qual cosa va obligar-lo a plantejar-se les qüestions esmentades que tot seguit s'enuncien.

La primera, relativa a la competència del Síndic per valorar la decisió governamental de privatitzar la prestació d'un determinat servei i al procediment seguit per constituir una societat anònima en la qual l'Administració no té una posició majoritària. En segon lloc, la definició del règim legal aplicable a la relació jurídica existent entre el LGAI i la societat, així com també l'aplicable a les tasques que aquesta desenvolupa en el camp de la seguretat industrial, a fi i efecte d'avaluar la suficiència dels mecanismes previstos en aquesta operació per garantir els drets dels usuaris de la LGAI Tecnological Center, SA, concretament, en relació amb les previsions en matèria de confidencialitat de les dades personals, de control de tarifes per part del LGAI i de les vies de resolució previstes per dirimir els conflictes que es puguin plantejar entre els usuaris i la societat, a conseqüència de la prestació de serveis.

2.2. La competència del Síndic per valorar la decisió de privatitzar el LGAI. El procediment seguit per constituir una societat anònima en la qual l'Administració no té una posició majoritària

Aquesta Institució va tenir ocasió de pronunciar-se en relació amb el fenomen de la privatització de l'activitat administrativa en el Llibre segon de l'Informe al Parlament de Catalunya a l'any 1995 (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 30, de 21 de març de 1996, pàgines 2487 i 2488), així com també a conseqüència de la tramitació d'una queixa presentada pel comitè d'empresa del Centre Informàtic de la Generalitat (CIGESA), que es documenta a l'Informe al Parlament de Catalunya de l'any 1998 (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 380, de 19 de març de 1999, pàgines 31140 a 31145).

En aquestes ocasions vam entendre que la decisió privatitzadora, tant si és adoptada pel Parlament com si és presa pel Govern, seguint el procediment determinat per l'ordenament jurídic, està exclosa de fiscalització. Això no obstant, la denúncia d'eventuals vulneracions dels drets dels ciutadans que pugui provocar l'actuació dels serveis privatitzats, i l'adequació del procediment a la normativa d'aplicació, sí que són un assumpte en què el Síndic pot i ha d'intervenir.

Pel que fa al procediment a seguir per constituir aquesta societat, el Síndic entén que és una operació complexa que no troba encaix exprés en les previsions de l'estatut de l'empresa pública catalana, sinó que es deriva d'una interpretació sistemàtica del conjunt de l'ordenament.

Des d'un punt de vista organitzatiu, el resultat és que ens trobem davant d'una operació en virtut de la qual l'Administració, amb un control absolut del LGAI, com a entitat de dret públic subjecta al dret privat que gestiona directament els serveis que constitueixen el seu objecte, veu aquesta capacitat de control disminuïda, en la mesura que, en la societat constituïda per a la gestió indirecta d'aquests serveis, no té la condició de soci majoritari.

És aquesta una situació amb resultat similar al que ens trobem davant d'operacions en les quals l'Administració perd la posició majoritària en societats ja constituïdes; aquesta circumstància sí que és expressament prevista per l'estatut de l'empresa pública catalana.

L'article 35.1 de la Llei 4/1985, de 29 de març, habilita el Consell Executiu perquè, dins les previsions pressupostàries, acordi la constitució de societats subjectes a normes civils i mercantils per assolir les finalitats assignades per l'Estatut d'Autonomia, i complir així els requisits establerts en aquest article.

Amb tot, el punt 5 del mateix article disposa que la pèrdua de la posició majoritària en aquestes societats ha de ser aprovada per llei del Parlament. En el mateix sentit, l'article 5 *d)* de la Llei de finances públiques estableix que la pèrdua de la posició majoritària de la Generalitat en les societats és matèria de llei del Parlament de Catalunya.

L'aplicació analògica d'aquests dos articles a l'operació que ens ocupa, en absència de regulació expressa i prenent com a fonament la coincidència dels resultats obtinguts (disminució del control per causa de la condició de soci minoritari), pot donar lloc a interpretar que aquesta hauria d'haver estat autoritzada per llei del Parlament, llevat que hi hagués una habilitació legal expressa, ja sigui per raó de la matèria o de caràcter temporal, que facultés el govern per acordar l'alienació de títols representatius de capital, fins i tot si aquesta alienació comportés la pèrdua de la posició majoritària. Així ho preveu la disposició addicional desena de la Llei 16/1997, de 24 de desembre, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a l'any 1998, però exclusivament per a aquell any.

Aquesta habilitació legal és una previsió que no vam saber localitzar, per la qual cosa, l'11 de juny de 2003 ens vam adreçar al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme per conèixer la seva opinió en relació amb aquesta vessant de l'operació objecte d'estudi.

El Departament va explicar que l'apartat 5 de l'article 35 de la Llei 4/1985, de 29 de març, es refereix a societats on el capital social de les quals té una posició majoritària (ja sigui inicialment en la constitució o per actes posteriors per compra venda o ampliacions de capital), extrems que no es produeixen en el LGAI Technological Center, SA. Atès que la Generalitat no ha tingut ni perdut respecte d'aquesta societat una posició majoritària, el Departament va considerar que no li era aplicable el procediment de llei del Parlament de Catalunya que autoritzés la pèrdua de la posició majoritària. Ultra l'opció per una o altra interpretació entenem que seria convenient una actualització de l'estatut de l'empresa pública catalana per clarificar el procediment escaient en casos com el considerat.

2.3. La definició del règim legal aplicable a la relació jurídica existent entre el LGAI i la societat adjudicatària, i a les tasques que aquesta societat desenvolupa en el camp de la seguretat industrial

A la informació facilitada pel Departament és constant la referència a les funcions de control i direcció atribuïdes al LGAI, en la mesura que manté la titularitat dels serveis. I és aquesta una voluntat que, també de forma perseverant, es dedueix de tota la documentació que empara aquesta operació i, en especial, del contracte regulador de la prestació de serveis i que es manifesta, en la seva màxima expressió, en la facultat del LGAI d'extingir el contracte, prèvia denúncia, si aquest considera que la societat incompleix alguna de les obligacions assumides en virtut del citat contracte.

Si bé la voluntat de mantenir la titularitat pública d'aquests serveis és clara, cal analitzar si els mecanismes previstos en tot el marc regulador de l'operació, a fi de fer operatives aquestes funcions de control i direcció atribuïdes al LGAI, són, des d'un punt de vista preventiu, suficientment garantistes dels drets dels usuaris i de la independència i neutralitat que cal preservar, respecte a entitats que efectuen tasques de control en l'àmbit de la qualitat i seguretat industrial i que, a més a més, són de caràcter públic.

És la mateixa normativa aplicable en l'àmbit de la qualitat i seguretat industrial la que fa palesa aquesta exigència d'imparcialitat, independència i neutralitat, quan determina que les activitats dels organismes de control són incompatibles amb qualsevol vinculació tècnica, comercial, financera o de qualsevol altre tipus que puguin afectar la seva independència i influenciar el resultat de les seves activitats de control reglamentari.

En relació amb aquesta qüestió, el Departament va manifestar que la societat ha assumit el compromís d'assignar els treballs a personal que no tingui cap tipus de vincle amb l'empresa sollicitant dels serveis, de manera que no es pugui posar en dubte la imparcialitat, independència i neutralitat necessàries per realitzar la seva actuació, així com també el seu caràcter multiusuari, i a no adquirir ni mantenir en el futur cap vincle que pugui comportar dubtes sobre la imparcialitat, independència i neutralitat necessàries per prestar els serveis.

L'Administració també va insistir en la previsió de l'article 9 del contracte d'accionistes, en virtut del qual Applus (entitat guanyadora del concurs) i el LGAI es comprometen a garantir l'autonomia, independència i neutralitat de la societat. També s'estableix que qualsevol relació que la societat mantingui amb les seves societats filials, els seus accionistes o amb societats que pertanyin al mateix grup que AGBAR s'haurà de fer en condicions usuals de mercat.

En aquest sentit, el Síndic entengué que, més enllà de l'aplicació de les regles de mercat o l'assignació de treballs a personal que no tingui cap vincle amb l'empresa sol·licitant del servei, cal evitar la percepció que la independència d'aquesta societat, realment o potencialment, està en perill. Això és una percepció suposable, en la mesura que una part de la participació accionarial de la societat correspon a operadors que actuen en el mercat respecte al qual aquesta entitat efectua tasques de control en l'àmbit de la qualitat i de la seguretat industrial.

Quins poden ser els mecanismes preventius que permetin articular i concretar aquesta funció de control i inspecció, així com també garantir aquesta independència i neutralitat, es pot definir determinant prèviament el règim legal aplicable a la relació jurídica existent entre el LGAI i la societat adjudicatària; així com l'aplicable a les tasques que aquesta societat desenvolupa en el camp de la seguretat industrial.

2.3.1. Règim jurídic aplicable a la relació jurídica entre el LGAI i la societat

En tota la documentació analitzada, el règim jurídic no s'esmenta de forma específica. Això no obstant, l'anàlisi dels trets fonamentals de l'operació (constitució d'una societat amb participació de l'Administració, a través d'una entitat pública, perquè gestioni els serveis que presta el LGAI; limitació de la durada de les relacions contractuals a un màxim de 50 anys; pagament d'un cànon per l'ús dels béns immobles cedits; conservació de les funcions de control i inspecció per part del LGAI, que manté la titularitat dels serveis, etc.), tot plegat permet identificar aquest règim legal.

Aquesta Institució va entendre que la societat queda sotmesa a les normes que conformen el règim jurídic dels contractes administratius de gestió de serveis públics mitjançant la modalitat de societat d'economia mixta, que es dedueixen del Text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques (en endavant TRLCAP) i del Reial decret 1098/2001, pel qual s'aprova el reglament que desenvolupa la llei (en endavant RGLCAP).

És el títol II del llibre II del TRLCAP el que determina el règim jurídic regulador dels contractes de gestió de serveis públics, en virtut dels quals les administracions públiques encomanen a una persona, natural o jurídica, la gestió d'un servei públic. Una de les modalitats que adopta aquest tipus de contractació és la societat d'economia mixta, a la qual s'atorga la gestió d'un servei i en la qual l'Administració participa, en major o menor proporció i per si mateixa o per mitjà d'una entitat pública (LGAI), en concurrència amb persones naturals o jurídiques. En aquesta modalitat, la societat figura com a contractant amb l'Administració i, d'acord amb allò disposat a l'article 182 del RGLCAP, li corresponen els drets i obligacions propis del concessionari de serveis públics.

El Departament va manifestar la seva discrepància amb aquesta valoració. En aquest sentit considera que, en la mesura que el LGAI no presta un servei públic titularitat de la Generalitat, no li són d'aplicació les previsions legals citades, és a dir, que no ens trobem davant un supòsit en què l'Administració encomana a una persona física o jurídica la gestió d'un servei públic.

És aquesta una reflexió que s'acompanya d'un pronunciament dels tribunals. Així, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, a la Sentència 1222/2001, de 22 de novembre, quan se li va sotmetre a consideració si un contracte de subministrament, convocat pel LGAI, estava sotmès a la Llei 13/1995, de 18 de maig, aquest va concloure que l'entitat no estava inclosa en l'àmbit d'aplicació subjectiva d'aquesta llei. Aquesta conclusió la deriva el Tribunal de la constatació que el LGAI no exerceix potestats administratives i, a més a més, va ser creat per satisfer necessitats d'interès general de la indústria catalana, serveis privats de sol·licitud voluntària, que es presten en concurrència amb altres empreses públiques o privades, sense l'exercici de cap facultat exorbitant pròpia del dret administratiu.

Certament, el Síndic entén que aquesta és una interpretació a considerar, més si tenim en compte que allò que s'entén per servei públic no és, avui per avui, una qüestió pacífica. Amb tot, també considerem que l'aplicació d'aquesta jurisprudència seria viable si es tractés d'un supòsit de fet anàleg al que genera la sentència, la qual cosa entenem que no s'esdevé. L'operació objecte d'estudi no és un contracte convocat pel LGAI per proveir-se de subministraments.

Estem davant d'un procés de privatització autoritzat per acord del Govern de la Generalitat en virtut del qual es vol seleccionar el subscriptor de les accions d'una nova societat que formalitza un contracte de gestió amb el LGAI per prestar els serveis titularitat d'aquest. I, tal com ja hem esmentat, dels trets fonamentals de l'operació es desprèn un seguit de condicionants (limitació de la durada de les relacions contractuals a un màxim de 50 anys; pagament d'un cànon per l'ús dels béns immobles cedits; conservació de les funcions de control i inspecció per part del LGAI, possibilitat de rescissió unilateral del contracte per determinades causes, etc.) que es fonamenten en l'exercici de potestats exorbitants per part de l'Administració, difícilment acceptables si no és en el marc d'una relació contractual de caire administratiu, que es justifica precisament en l'existència d'un servei públic a gestionar a la qual és d'aplicació, amb les modulacions que exigeixi l'operació, el marc legal citat.

2.3.2. Règim jurídic aplicable a les tasques que la societat desenvolupa en el camp de la seguretat industrial

Cal tenir en compte el marc normatiu que regula el conjunt d'entitats i organismes que conformen la infraestructura per a la qualitat i seguretat industrial, deter-

minat, fonamentalment, per la Llei 21/1992, de 16 de juliol, d'indústria, i pel Reial decret 2200/1995, de 28 de desembre. Aquest reial decret distingeix entre el que anomena infraestructura acreditable per a la qualitat (entitats de certificació, laboratoris d'assaigs, entitats auditores i d'inspecció i laboratoris de calibratge industrial), de la infraestructura acreditable per a la seguretat industrial (organismes de control i verificadors mediambientals).

El LGAI Tecnological Center, SA, disposa d'acreditacions de l'Entidad Nacional de Acreditaciones (ENAC) per certificar, inspeccionar, per realitzar calibratges i assaigs en múltiples àrees i està autoritzat per desenvolupar aquestes tasques tant en l'àmbit reglamentari, és a dir en matèria de seguretat industrial, com en l'àmbit voluntari i, per tant, en matèria de qualitat.

En aquest sentit, d'acord amb l'article 6.2 del Reial decret 2200/1995, de 28 de desembre, els agents acreditats per a més d'una de les activitats pròpies de la infraestructura per a la qualitat i la seguretat industrial han de tenir establerts i documentats els mecanismes necessaris que garanteixin el compliment de les condicions, requisits i obligacions que estableix el Reglament per a cadascuna d'aquestes activitats.

2.4. Garanties dels usuaris

2.4.1. Previsions en matèria de confidencialitat

Quan el tractament de dades personals es fa per compte de tercers, el legislador ha volgut dotar aquest tractament d'un plus de garantia, per evitar situacions d'inseguretat jurídica, que el Síndic no va localitzar en el contracte regulador de la prestació de serveis i que creu que s'hi hauria d'incorporar si la societat adjudicatària fa tractament de dades, d'acord amb la definició que, d'aquesta acció, es desprèn de l'article 3.c) de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre.

Així doncs, l'article 12.2 d'aquesta llei orgànica determina que la realització de tractaments per compte de tercers ha de ser regulada per contracte on expressament s'estipuli que l'encarregat del tractament (en aquest cas LGAI Technological Center, SA), únicament tractarà les dades conforme a les instruccions del responsable de tractament (LGAI), que no les aplicarà o utilitzarà amb finalitat diferent de la que figuri al contracte, ni les comunicarà, ni tan sols per a conservació, a altres persones. A més a més, en el contracte també cal estipular les mesures de seguretat que l'encarregat s'obliga a adoptar.

L'exigència de constància nítida d'aquestes condicions en contracte per escrit ha estat corroborada per una Sentència de l'Audiència Nacional (Sala Contenciosa Administrativa), de 15 de novembre de 2002.

2.4.2 Control de tarifes pel LGAI

Examinada la informació facilitada pel Departament sobre aquesta qüestió, vam deduir que és la societat qui determina les tarifes amb el compromís que no tindran caràcter discriminatori, sens perjudici de les funcions de control i direcció a favor del LGAI. Així doncs, unes tarifes que, fins ara, fixava una entitat de dret públic, ara les determina, sense control previ, la societat adjudicatària de la gestió dels serveis, tot i que, continuen essent titularitat del LGAI, amb el condicionant de no discriminació descrit.

Certament, en el cas que ens ocupa les tarifes s'han de definir de preus privats, en la mesura que els serveis es gestionen indirectament, per mitjà d'un gestor subjecte a un contracte de gestió de serveis públics i que aquestes tarifes s'ingressen, directament, a la caixa del gestor.

Amb tot, el Síndic entén que el LGAI, com a titular del servei, gaudeix d'una potestat tarifària que, en l'articulat del contracte, s'hauria de fer palesa, més enllà de la previsió de no discriminació o de possible rescissió del contracte en cas d'incompliment.

La intensitat amb què s'hagi de posar de manifest aquesta potestat tarifària varia en funció del control que, sobre les tarifes, vulgui exercir l'Administració titular del servei: des de la fixació unilateral per part de l'ens titular, la seva conformació contractual amb l'adjudicatari, fins a la determinació de les tarifes pel gestor amb el vistiplau previ de l'Administració titular del servei, que, en el cas que ens ocupa, es podria articular amb la necessitat del vot favorable dels dos representats del LGAI, amb dret de veto, en el consell d'administració de la societat.

Determinar com exercir aquesta potestat tarifària és una cosa que no correspon a aquesta Institució, però entenem que s'hauria de concretar en l'articulat del contracte regulador de la prestació dels serveis, amb la incorporació de l'obligació de fer públiques les tarifes que finalment s'acordin a fi que els usuaris en tinguin coneixement.

2.4.3. Vies de resolució previstes per dirimir els conflictes que es puguin plantejar entre els usuaris i la societat a conseqüència de la prestació de serveis

Les pautes per definir aquestes vies de resolució es poden extreure del marc normatiu que hem esbossat.

Així doncs, quin serà el paper del LGAI en la resolució d'aquests conflictes pot resultar definit pel règim jurídic que, en aquesta matèria, preveu el TRLCAP, concretament l'article 97 d'aquesta Llei.

D'altra banda, en la mesura que el LGAI (i ara la societat gestora dels serveis) està acreditat i desenvolupa activitats pròpies tant d'infraestructura per a la qualitat com per a la seguretat industrial, tal com ja hem esmentat, d'acord amb l'article 6.2 del Reial decret 2200/1995, de 28 de desembre, ha de tenir establerts i documentats els mecanismes necessaris de compliment de les condicions, requisits i obligacions establerts pel Reglament per a cadascuna d'aquestes activitats.

Per tant, quan el LGAI Tecnological Center, SA desenvolupi les activitats en l'àmbit reglamentari, és a dir, com a organisme de control, haurà de complir els requisits i les condicions que s'exigeixen a aquests organismes abans d'autoritzar-los, entre els quals cal esmentar

la necessitat de disposar de procediments específics per al tractament de les reclamacions que puguin rebre's dels clients o d'altres parts afectades per les seves activitats (art. 43 i 46 del Reial decret 2200/1995, de 28 de desembre).

Són aquests procediments específics per al tractament de les reclamacions els que considerem que haurien de preveure's en el contracte regulador de la prestació de serveis i donar-se a conèixer als usuaris d'aquests, mitjançant la publicació.

A més a més, atesa la naturalesa juridicopública del titular del servei i, des de la perspectiva garantista que impregna tot aquest estudi, aquesta Institució va aconsellar estendre i preveure aquests procediments per a la resta d'activitats que desenvolupi aquesta entitat, ja sigui en l'àmbit voluntari com en el reglamentari.

El 10 de novembre de 2003, el Departament va comunicar al Síndic que el LGAI havia decidit subscriure un acord marc amb la societat, destinat a regular les obligacions que han de complir ambdues parts en el supòsit de fet regulat a l'article 12 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre. D'altra banda, també va fer avinent l'existència de procediments per donar resposta a les reclamacions formulades pels clients o per terceres parts, així com als recursos interposats contra les decisions de la certificació i les entitats d'inspecció, d'acord amb l'article 43 del Reglament de seguretat industrial.

Per últim, pel que fa al control de tarifes per part del LGAI, aquesta Administració considera suficients les previsions que, en aquest respecte, es preveuen en el contracte de gestió. Això no obstant, el Departament manifestà que es tindrien molt en compte les recomanacions relatives a la potestat tarifària, vetllant per tal que mai tinguin caràcter discriminatori per a cap empresa, la qual cosa serà efectiva en la mesura que, amb independència de quina sigui la participació accionarial en el LGAI Technological Center SA, la Generalitat de Catalunya mantindrà les facultats de direcció i control.

El Síndic va finalitzar la seva actuació el 12 de desembre de 2003, considerant que els seus suggeriments havien estat acceptats, llevat del relacionat amb la potestat tarifària de l'Administració, ja que entén que aquesta s'hauria de fer palesa més enllà de la previsió de la no discriminació, tot incorporant l'obligació de fer públiques les tarifes.

Queixa núm. 4327/02

Els drets dels treballadors i dels usuaris del LGAI Technological Center, SA

El 12 de desembre del 2002, el comitè d'empresa del LGAI es va adreçar al Síndic de Greuges per manifestar la seva preocupació en relació amb determinats aspectes d'aquest procés que acabem de comentar, no pas per qüestionar la privatització d'aquesta entitat.

Els promotors manifestaven la inquietud pels efectes que la privatització pot tenir en la permanència de les prop de 300 persones que hi treballen, així com amb el manteniment del rol social de determinades funcions d'aquesta entitat, algunes d'elles d'arbitratge, que no són econòmicament rendibles però sí necessàries. També manifestaven la preocupació per l'ús que la societat pugui fer de la informació tècnicament sensible que els clients faciliten al laboratori. Per últim, opinaven que aquesta operació l'havia de decidir el Parlament de Catalunya, en la mesura que va ser mitjançant la Llei 24/1984, de 28 de novembre, que es va crear aquesta entitat.

Vistes les previsions que, en relació amb el personal afectat als serveis, s'inclouen al plec de clàusules del concurs així com en el contracte regulador de la prestació de serveis, el Síndic va constatar que s'hi havia previst la subrogació en els contractes de treball del LGAI en el dia d'inici efectiu de la prestació de serveis, en funció d'una relació on consten els contractes del personal, amb indicació de la categoria professional de cada treballador, el servei al qual està adscrit i les seves condicions laborals essencials. D'altra banda, també vam poder apreciar la previsió d'una garantia addicional, més enllà d'allò previst a la normativa laboral per als casos de successió d'empresa, consistent en el compromís de l'adjudicatari de mantenir, com a mínim durant un termini de dos anys, el nivell d'ocupació del LGAI.

En conseqüència, el Síndic entengué que totes aquestes previsions s'adequaven al marc normatiu en matèria de successió d'empreses, i eren les garanties previstes en aquest marc les que serien d'aplicació en cas d'acomiadament.

Estudiada la documentació facilitada pel Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme a requeriment del Síndic, aquest va formular els suggeriments següents:

a) Cas que LGAI Technological Center, SA (la societat) tracti dades de caràcter personal, que s'incorpori expressament en el contracte regulador de la prestació de serveis que aquesta societat únicament tractarà les dades conforme a les instruccions del LGAI, que no les aplicarà o utilitzarà amb finalitat diferent de la que figuri en el contracte, ni les comunicarà, ni tan sols per a conservació, a altres persones. A més a més, en el contracte també cal determinar les mesures de seguretat que LGAI Technological Center, SA. està obligada a adoptar.

b) Que el LGAI, com a titular dels serveis la gestió dels quals s'ha adjudicat a la societat, exerceixi la potestat tarifària, més enllà de la previsió de no discriminació prevista en el contracte o de possible rescissió d'aquest en cas d'incompliment d'aquesta exigència, fent públiques les tarifes que finalment s'acordin, perquè els usuaris en tinguin coneixement.

c) Que incorpori en el contracte regulador les previsions relatives als procediments específics per a les reclamacions que presentin els usuaris, a conseqüència de la prestació de serveis i les publiqui, a fi i efecte que aquests en tinguin coneixement.

La major part de les consideracions antecedents van ser acceptades pel Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, com s'exposa a l'epígraf precedent.

3. La garantia dels principis d'objectivitat, publicitat i concurrència en l'ús privatiu del domini públic local

L'ús privatiu que no comporta la transformació o la modificació del domini públic està sotmès a l'atorgament d'una llicència.

Si els sol·licitants d'una llicència són més d'un, l'article 56.4 del Reglament de patrimoni dels ens locals, aprovat per Decret 336/1988, de 17 d'octubre, estableix que s'han de tenir en compte els principis d'objectivitat, publicitat i concurrència.

Quan es produeixen més sol·licituds de llicència de les que és possible concedir, o quan sigui previsible aquesta circumstància, la concessió de llicències se sotmetrà a un procediment en el qual es garanteixin els principis citats.

El sorteig és un dels procediments que garanteixen aquests principis, atès que és l'atzar el que determina qui ha d'obtenir el benefici que representa l'ús o aprofitament especial a concedir. Tanmateix, considerem que aquest és un mètode a utilitzar quan a l'Administració li és indiferent qui siguin les persones a autoritzar, perquè no se'ls exigeix cap qualificació especial.

Ara bé, quan als sol·licitants se'ls exigeix aquesta qualificació especial, l'Administració pot determinar condicions objectives diferencials per efectuar la selecció, mitjançant concurs, sense que això signifiqui transgredir els principis esmentats o establir criteris de dubtosa equanimitat, sempre que aquests estiguin correctament ponderats, publicitats i que la resolució d'atorgament es motivi d'acord amb aquests mateixos criteris.

Així doncs, el Síndic considera que el criteri de l'antiguitat o de l'experiència acreditada en l'activitat que es vol exercir a la via pública poden ser condicions objectives a tenir en compte (vegeu queixa núm. 111/02)

En aquest sentit, l'article 92.1 de la Llei 33/2003, de 3 de novembre, del patrimoni de les administracions públiques, que, d'acord amb la disposició final segona de la llei, té caràcter de legislació bàsica, distingeix entre el règim de concurrència i el sorteig, i vàlida els dos sistemes, en els termes següents: «Las autorizaciones se otorgarán directamente a los peticionarios que reúnan las condiciones requeridas, salvo si, por cualquier circunstancia, se encontrase limitado su número, en cuyo caso lo serán en régimen de concurrencia y si ello no fuera procedente, por no tener que valorarse condiciones especiales en los solicitantes, mediante sorteo, si otra cosa no se hubiese establecido en las condiciones por las que se rigen».

D'altra banda, si hi ha una pluralitat indeterminada de persones interessades en un procés de concurrència competitiva, en virtut del principi de seguretat jurídica, la publicitat en un diari oficial és necessària, sens perjudici que, per a una major difusió, es doni a conèixer el procés normatiu i la convocatòria en els mitjans de comunicació.

Queixa núm. 111/02

Suggeriments a l'Ajuntament de Barcelona en relació amb les activitats artístiques a la Rambla

La promotora de la queixa, en representació de l'associació de pintors i dibuixants de la Rambla de Barcelona i titular d'un llicència que li permet exercir l'activitat d'artista en aquest carrer, es va adreçar al Síndic per posar de manifest la seva disconformitat amb la normativa específica aprovada per l'Ajuntament de Barcelona, que regula l'ús d'aquest espai.

La interessada explicà que va ser el mateix col·lectiu d'artistes, atesa la saturació de l'espai, el que va sol·licitar l'aprovació d'aquesta normativa, però considerà que els havia perjudicat. El fet que el criteri de l'antiguitat no es tingui en compte en l'atorgament anual de les llicències, ja sigui concedint punts per aquest concepte o sortejant exclusivament les places vacants que es generen de forma constant cada any, provocà una situació d'incertesa respecte a la continuïtat de la seva activitat.

L'Ajuntament de Barcelona va comunicar al Síndic que, com a fórmula de reducció dels possibles peticionaris, els sol·licitants, a més dels requisits inherents a tota petició d'una llicència municipal, acrediten, davant una comissió mixta de prestigi i imparcialitat reconeguts, les seves condicions artístiques. També es nomenen dos titulars per parada. L'Ajuntament va recórrer al sorteig d'aquestes com a fórmula d'atorgament, que se celebra d'una manera pública i transparent, en la mesura que és el sistema que garanteix els principis d'objectivitat, concurrència i publicitat. En opinió de l'Ajuntament, tenir en compte criteris com el de l'antiguitat és de dubtosa equanimitat.

El Síndic constatà la dificultat que planteja la regulació d'aquest assumpte i va valorar que les actuacions municipals descrites posen de manifest la voluntat de trobar-hi una solució.

Això no obstant, havent efectuat una anàlisi del marc normatiu que regula els establiments de venda no sedentària d'altres municipis, on funcionen activitats assimilables, vam poder comprovar que en alguns casos no s'utilitza el sorteig, sinó una licitació en què el criteri de l'experiència o l'antiguitat es té en compte com a condició objectiva diferencial. Aquest criteri s'utilitzava, ja sigui adjudicant tan sols les parades vacants i renovant les existents, o tenint-lo en compte junt amb altres per concedir les llicències, mitjançant processos de licitació.

El 30 de gener de 2003 el Síndic va recomanar a l'Ajuntament de Barcelona que valorés la possibilitat d'atorgar les llicències mitjançant licitació, seleccionant les peticions en funció de diversos criteris objectius, entre els quals es podia incorporar el de l'antiguitat.

Així mateix, el Síndic considerà la possibilitat de formalitzar convenis per a aquestes activitats a la via pública, com ja se n'apliquen en altres col·lectius, no per contradir el contingut de l'ordenança sobre l'ús de les vies i espais públics de Barcelona, a la qual estan sotmesos tots els col·lectius afectats, sinó per preveure aspectes que, essent més específics, no són regulats a la normativa general.

Per últim, en virtut del principi de seguretat jurídica, el Síndic va suggerir que la normativa reguladora i la convocatòria es publiquin en un diari oficial, i la possibilitat que els serveis municipals inspeccionin l'activitat dels pintors de la Rambla, atès que un control més exhaustiu, prèvia la tramitació del corresponent procediment sancionador, donaria com a resultat la pèrdua dels permisos i encara generaria un nombre més gran de vacants, amb les quals es podria donar resposta a la demanda creixent.

El 13 de gener de 2004 vam rebre el determini adoptat per l'Ajuntament als suggeriments formulats. En aquesta comunicació, el portaveu municipal manifesta la voluntat de publicar la convocatòria en els mitjans de comunicació que es considerin adients, com també de promoure l'activitat inspectora municipal, per evitar els incompliments d'horaris, l'exercici de l'activitat per persones estranyes o l'exposició d'obres artístiques diferents de les autoritzades.

El Síndic considera, doncs, que l'Ajuntament ha acceptat el darrer dels suggeriments formulats, relatiu a les tasques d'inspecció.

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 3625/01

(pàg. 40 i 41 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Ampliació d'un restaurant a la zona de serveis del port del Masnou

El Síndic va recordar al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que l'ampliació del restaurant, considerada una instal·lació desmuntable, només pot disposar d'una autorització màxima de tres anys i no pot anar lligada al final de la concessió administrativa del port, tal com la té en l'actualitat.

El Departament entén que, per la sistemàtica de la Llei 5/1998, de 17 d'abril, de ports de Catalunya, la limitació en el temps de l'autorització només és aplicable al domini públic portuari gestionat per l'empresa pública Ports de la Generalitat. En el cas del port esportiu del Masnou, atorgat per concessió per un període de 30 anys, l'autorització de les obres d'ampliació es fa pel mateix termini.

El Síndic considera que, si efectivament estem davant d'una iniciativa particular per construir una instal·lació lleugera, desmuntable i no permanent i aquesta descripció és rellevant per a l'atorgament de l'autorització, costa discernir quins motius fonamenten el diferent tracte jurídic, pel que fa a la durada, en funció que la instal·lació estigui situada en un port gestionat per l'empresa pública Ports de la Generalitat o per un concessionari.

En resposta a aquests dubtes interpretatius, el Departament va manifestar que el fet que s'exigeixi que la instal·lació tingui aquestes característiques obeeix exclusivament a aspectes estètics i d'integració paisatgística i urbanística. D'altra banda, va reiterar que, en el cas de ports gestionats per un concessionari, el termini de les autoritzacions dependrà de la naturalesa de la activitat que es proposi, amb la limitació màxima imposada pel termini concessional.

Amb aquestes reflexions, el 3 d'abril de 2003, el Síndic va donar per finalitzada la seva actuació, entenent que el seu suggeriment havia estat parcialment acceptat pel que fa al compromís de redactar el Pla especial del port.

Amb posterioritat, en el DOGC núm. 3999, de 30 d'octubre de 2003, es va publicar el Decret 258/2003, de 21 d'octubre, d'aprovació del Reglament de desenvolupament de la Llei 5/1998, de 17 d'abril, de ports de Catalunya.

És l'article 40 d'aquest Decret el que regula el règim jurídic a aplicar a les autoritzacions en el domini públic portuari de ports en règim de concessió administrativa, que han de ser autoritzades per la direcció general competent en matèria de ports, previ informe de la concessionària. D'acord amb allò establert al punt 3 d'aquest article, quan es tracti d'ocupacions amb béns mobles o instal·lacions desmuntables o destinades a activitats no habituals, és d'aplicació a aquestes autoritzacions el que estableix l'article 39.

L'article 39 regula el règim jurídic a aplicar en les autoritzacions en domini públic portuari adscrit als Ports de la Generalitat, per ocupacions amb instal·lacions desmuntables. Quan en el punt 2 s'enumeren els requisits que ha de complir la sol·licitud per obtenir aquesta autorització, es fa menció expressa que el termini durant el qual se sol·licita l'ocupació no pot ser superior a tres anys. El reglament recull així la nostra argumentació.

Seguiment de la queixa núm. 1067/02

(pàg. 41 i 42 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Presumpta discriminació en l'ús d'un local de titularitat municipal

Una associació cultural sense ànim de lucre que desenvolupa la seva activitat en un local municipal de Vilobí del Penedès supeditava l'accés o les condicions econòmiques d'entrada a determinats actes culturals a la circumstància de ser soci de l'entitat i resident en el municipi.

L'any 2001 l'entitat va impedir l'accés als residents no socis a la festa de Carnestoltes i, l'any 2002, els la va permetre, però a un preu d'entrada superior al cost fixat per als no residents.

Aquesta Institució entén que, si bé en l'àmbit privat les entitats poden restringir l'accés a les seves activitats a persones estranyes, aquesta situació és difícilment justificable quan l'entitat organitza activitats obertes al públic en un local de titularitat municipal i sota un règim de cessió que comporta destinar-lo a una finalitat pública o d'interès social.

El Síndic suggerí a l'Ajuntament que fes les gestions necessàries per evitar que l'associació pogués gaudir

d'espais i de fons públics per dur a terme la seva activitat, si persistia en aquesta situació de discriminació, en tant que s'estava utilitzant un procediment il·legítim per aconseguir un major nombre de membres entre els residents.

El 3 de setembre de 2003, l'alcalde va comunicar al Síndic que s'havien adoptat les mesures adients per evitar situacions com les que van generar l'escrit de queixa.

RESPONSABILITAT PATRIMONIAL

1. Introducció

En aquest àmbit de responsabilitat patrimonial de l'Administració hem tramitat 35 expedients de queixa.

En relació amb aquest institut jurídic i les queixes que es generen a conseqüència d'aquest, el Síndic vol destacar que és potser la matèria de la secció d'Administració General on es fa més palesa la manca de col·laboració amb aquesta Institució, i on el percentatge de no acceptació de les nostres consideracions és més elevat. Si bé aquesta tendència ha estat constant, potser aquest darrer any s'ha fet més evident.

A l'Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2002 vam relatar les reflexions i propostes que van generar l'actuació d'ofici iniciada per aquesta Institució per estudiar diferents vessants de la responsabilitat extracontractual de les administracions, tant des d'un aspecte procedimental com substantiu.

Els aspectes teòrics d'aquest estudi han servit per a la resolució d'algunes de les queixes presentades. Concretament aquest any el Síndic vol destacar que es continuen tramitant reclamacions de responsabilitat patrimonial al marge del procediment legalment establert.

Sota aquest epígraf també relatem una de les queixes presentades relacionades amb les lesions patides pels ciutadans en caure a terra a conseqüència del mal estat de conservació del carrer. El Síndic entén que cal atenir-se al cas concret per esbrinar si, realment, la responsabilitat és imputable a l'Administració. Però és preocupant que, tot i haver-se elaborat unes pautes a tenir en compte en aquests casos, consolidats per una reiterada jurisprudència, de forma general l'Administració persevera en la seva posició de rebutjar, en qualsevol cas, aquestes reclamacions.

Són aquestes unes pautes que s'han incorporat a l'acord marc sobre responsabilitat patrimonial de les administracions públiques, de 24 d'octubre de 2003, subscrit pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, la Diputació de Barcelona, la Generalitat de Catalunya, el Col·legi d'Advocats de Barcelona i l'entitat Winthertur Seguros. L'objectiu d'aquest acord és de col·laborar a donar solució als conflictes plantejats en relació amb aquesta matèria i els signants es comprometen a difondre'l i a promoure'n la general aplicació amb caràcter orientatiu, amb total respecte a l'esfera de la seva competència.

És aquesta una iniciativa que el Síndic vol destacar com un pas més per millorar la tramitació dels expedients administratius de responsabilitat patrimonial.

Amb el seguiment d'un recordatori de deures legals formulat a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, pels danys en un vehicle al dipòsit municipal, finalitzem aquest capítol.

2. La determinació de la responsabilitat patrimonial al marge del procediment

Si bé en l'epígraf d'aquest Informe on es relaten les queixes que afecten els drets dels ciutadans en el procediment administratiu afirmem que el Síndic aprecia una disminució de les queixes relacionades amb l'activitat de l'Administració realitzada sense subjecció al procediment legalment establert, pel que fa a la determinació de la responsabilitat patrimonial aquella afirmació general s'ha de matisar.

En el conjunt de queixes que afecten aquesta matèria, les relacionades amb la determinació de la responsabilitat de l'Administració al marge del procediment legalment establert són majoria, la qual cosa obliga a reiterar les reflexions que el Síndic, ja en altres ocasions, ha relatat en aquest Informe.

Hem recordat a l'Administració el deure legal de tramitar les reclamacions de responsabilitat patrimonial d'acord amb el procediment legalment i reglamentària previst, i hem reiterat les seves consideracions en relació amb el paper que creiem que han de tenir les companyies d'assegurances quan l'Administració assegura el risc que deriva de la seva responsabilitat civil (vegeu queixa núm. 2693/00).

D'altra banda, en el cas de danys eventualment ocasionats per contractistes de l'Administració, hem recordat que, si l'afectat s'adreça a l'òrgan de contractació perquè es pronunciï sobre la part contractant a qui correspon la responsabilitat dels danys, el procediment a seguir és l'establert a l'article 97.3 del Reial decret legislatiu 2/2000, de 16 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques (vegeu queixa núm. 1174/03).

Queixa núm. 2693/00

La responsabilitat de l'Ajuntament de Balaguer pels danys d'un nen a conseqüència d'una caiguda en un parc infantil

El 8 de setembre de 2000, un veí de Balaguer es va adreçar al Síndic mitjançant un escrit en què qüestionava les condicions de seguretat d'un parc infantil i la manca d'interès de l'Ajuntament de Balaguer davant aquest problema. A l'escrit de queixa explicava que, recentment, el seu fill havia caigut a les instal·lacions situades a la plaça Joaquim Vedruna d'aquest municipi i que havia denunciat aquest accident a la Policia-Mossos d'Esquadra.

El Síndic li comunicà que, en relació amb la seguretat dels parcs infantils, l'any 1999 aquesta Institució havia presentat un informe extraordinari sobre els espais públics de joc a Catalunya (BOPC número 12, de 5 de gener de 2000). D'altra banda, vist que no havia interposat cap reclamació davant l'Ajuntament pels danys

soferts pel seu fill, aquesta Institució li suggerí que la presentés.

Amb posterioritat, el 15 de novembre de 2001, el senyor X s'adreçà novament a aquesta Institució per denunciar la manca de resposta de l'Ajuntament de Balaguer a la seva reclamació, que presentà el 7 de desembre de 2000.

Admesa la queixa a tràmit, el 5 de desembre de 2001 el Síndic sol·licità informació sobre aquest assumpte a l'Ajuntament de Balaguer. El 9 de juliol de 2002, l'alcalde va comunicar al Síndic que hi havia hagut diverses converses amb la companyia d'assegurances de responsabilitat civil de l'Ajuntament de Balaguer perquè l'Ajuntament prengués l'acord corresponent.

Atesa aquesta informació, aquesta Institució va constatar que l'Ajuntament no havia tramitat la reclamació del promotor d'acord amb el procediment administratiu establert en el Reial decret 429/1993, de 26 de març.

És per això que el 17 de setembre de 2002 va recordar a l'Ajuntament de Balaguer que les administracions han de determinar la seva responsabilitat mitjançant un expedient administratiu que tingui en compte tots els elements d'instrucció necessaris per determinar l'existència d'aquesta.

El fet que s'asseguri amb empreses privades el risc, segons les normes civils i el contracte d'assegurança firmat, no significa que la resolució administrativa hagi de basar-se exclusivament en l'informe de la companyia d'assegurances o delegar-la-hi. El criteri de la companyia ha de servir únicament per establir si el risc d'una possible lesió és assumible per la companyia o no, d'acord amb el contracte jurídic privat vinculant per a ambdues parts.

La manca de resposta de l'Ajuntament al recordatori de deures legals relatat ens porta a presumir que ha estat desestimat.

Queixa núm. 1174/03

Retard en la tramitació d'una reclamació de responsabilitat patrimonial per caiguda a la via pública

La promotora s'adreçà al Síndic el 30 de maig de 2003, a fi de queixar-se del retard en la resolució de la seva reclamació contra l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, que va presentar el 26 de juliol de 2002, per una caiguda soferta el 28 de juny en un carrer d'aquest municipi, on, per la celebració del dia de la «Botiga al carrer», s'havia tapat amb una catifa una rasant oberta per executar unes obres a la via pública.

Examinats els antecedents facilitats per la interessada junt amb el seu escrit de queixa, el Síndic va constatar que l'Ajuntament s'havia adreçat a l'empresa contractista de les obres perquè fos aquesta la que atengués la reclamació.

Atès això, el Síndic va recordar a la Corporació que és l'òrgan competent de l'Administració local el que ha de resoldre la reclamació, d'acord amb el procediment legalment establert. En el cas de danys eventualment ocasionats per contractistes de l'Administració, el Text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques estableix el procediment a seguir, quan els afectats requereixen a l'òrgan de contractació que es pronunciï sobre la part contractant a la qual correspon la responsabilitat dels danys, un cop escoltat el contractista.

En resposta a aquest recordatori de deures legals, l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès va manifestar que la reclamació es tramità d'acord amb el procediment relatat, si bé amb certa dilació, a conseqüència del retard de l'empresa contractista a donar resposta al requeriment municipal.

Així doncs, l'Ajuntament es comprometé a accelerar els tràmits per finalitzar la fase d'instrucció de l'expedient i fer proposta de resolució o, si l'empresa atenia directament la sol·licitud indemnitzatòria, donar per arxivades les actuacions.

Informada l'interessada, vam donar per finalitzades les nostres actuacions.

3. Mal estat de conservació de les voreres del carrer

Ja en altres ocasions el Síndic s'ha pronunciat sobre la sistemàtica negativa de l'Administració a reconèixer que s'ha produït un supòsit de responsabilitat patrimonial quan un ciutadà demana ser indemnitzat per lesions patides en caure a terra a conseqüència del mal estat de conservació de les voreres del carrer.

En aquests casos les administracions solen considerar que no s'ha acreditat l'existència del nexe causal en el sentit de relació de causa efecte entre l'estat de la vorera i els perjudicis soferts, però no arriben a motivar com caldria aquesta afirmació.

En altres casos, es nega l'existència de responsabilitat patrimonial amb l'argument que les deficiències en el paviment o la vorera entren en l'àmbit d'allò que és permissible en el marc de la doctrina del risc tolerat o que la persona afectada no ha adoptat les precaucions degudes, adequant la seva personal actuació a les característiques de la via.

La compensació de la responsabilitat patrimonial de l'Administració, per concurrència de causes, com una mesura favorable a la resolució d'aquestes reclamacions, és una opció que, en poques ocasions, es preveu.

A l'Informe de l'any 1998 (vegeu BOPC núm. 380, de 19 de març de 1999, pàg. 31145 i 31146), vam indicar que cal motivar la manca del nexe causal, i que, a més, no és admissible la negació de la responsabilitat quan l'estat deficient de conservació comporta un risc per als vianants, atesa l'obligació inexcusable de l'Administració local de garantir la seguretat dels qui transiten per les vies públiques, sense que sigui permissible l'existència d'obstacles o dificultats per a la normal circulació dels transeünts.

El Síndic entén que cal estar al cas concret per esbrinar si, realment, la responsabilitat és imputable a l'Administració. Però és preocupant que, tot i haver-se elaborat uns criteris a tenir en compte en aquests casos, consolidats per una reiterada jurisprudència que es deriva de les demandes presentades pels ciutadans que no han

vist ateses les seves reclamacions, l'Administració persevera en la seva posició.

Així doncs, el títol d'imputació als municipis és doble, és a dir, es deriva de la competència en matèria de disciplina urbanística i pavimentació de les vies públiques (art. 25.2.*d)* de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases del règim local), que els obliga a mantenir les voreres en condicions d'un trànsit adequat, i de la titularitat pública del domini (art. 79.3 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril). En aquest sentit, el municipi no es desvincula de la titularitat ni es deslliga de les seves obligacions, davant de qui pugui disposar d'una llicència d'utilització del bé (vegeu queixa núm. 1561/02).

És en un dels punts de l'acord al qual hem fet esment a la introducció d'aquest epígraf on es resumeixen els criteris jurisprudencials citats, en els termes següents: «[...] 9. Responsabilidad objetiva: relación de causalidad material con la actuación/omisión administrativa; se rompe, total o parcialmente, por fuerza mayor o por la concurrencia de otras concausas ajenas a la Administración que fracturen aquel nexo. La presencia de obstáculos, piedras, desprendimientos, manchas de aceite en las vías públicas no exonera de responsabilidad a la Administración, excepto de acreditarse que ésta no tuvo posibilidad razonable de limpiar/retirar aquellos. En el caso de que esos obstáculos fueren visibles a una distancia suficiente para evitarlos o pudieren haber sido salvados, sin mayor problema, se estaría a una concurrencia de causas.»

Queixa núm. 1561/02

Responsabilitat de l'Administració per modificacions del paviment dels carrers efectuades per un tercer

La senyora X va presentar una reclamació de danys i perjudicis contra l'Ajuntament de Blanes pels danys corporals soferts a conseqüència d'una caiguda a la via pública, ocasionada per la instal·lació d'una portella d'enllumenat, d'uns focus encastats a la vorera del carrer, que il·luminaven les façanes d'un restaurant. La reclamació la va presentar el 24 de gener de 2000, i el 14 de maig de 2002, quan es va adreçar al Síndic per denunciar aquest greuge, segons la promotora la seva reclamació encara no havia estat resolta.

En resposta al requeriment d'informació del Síndic, l'Ajuntament facilità una còpia de l'acord de la comissió de govern de 14 de juny de 2001, pel qual es desestimava la reclamació; també aportà el comprovant de recepció de la interessada, de 25 de juny de 2001.

Si bé la qüestió examinada incorpora una relació cronològica de fets, aquesta no té com a objectiu esbrinar si hi concorren els requisits que, segons la doctrina i la jurisprudència són necessaris per estimar el dret d'indemnització, en funció de les proves aportades en el procediment per la interessada, la mateixa Administració i els tercers que poguessin resultar afectats. No s'estableix cap lligam entre aquells fets i aquests requisits i és per això que el Síndic entengué que, per decidir de forma motivada sobre la reclamació, hauria d'incorporar-se una anàlisi respecte a la possible concurrència d'aquells requisits.

Dels informes municipals que cita la resolució, es desprèn que no existeix cap permís municipal per a ocupació especial de la via pública a favor del restaurant, pel que fa als llums encastats a la vorera, que, segons la promotora de la queixa, li van provocar la caiguda a la via pública. Així mateix, també s'afirma que, en el permís d'obres per a la construcció de l'edifici on està instal·lat aquest restaurant, no consta la instal·lació dels focus encastats en el paviment dels carrers, situats en cada una de les cantonades i que serveixen per il·luminar-ne les façanes.

En la mesura que, dins dels serveis públics municipals hi ha el de conservar en estat d'ús segur les vies públiques i que, d'acord amb els informes municipals esmentats, aquesta corporació no havia autoritzat la instal·lació d'aquests focus encastats a la vorera, és difícil afirmar que el dany no és imputable a l'Administració a conseqüència del funcionament anormal d'un servei públic.

Així doncs, el Síndic entengué que si s'arribava a la conclusió que, entre el dany i el funcionament del servei públic és dóna una relació de causalitat, caldria atendre la reclamació de la senyora X, sens perjudici de repetir-lo contra el titular de l'esmentat restaurant, per haver executat unes obres no autoritzades a la via pública.

El 23 de setembre de 2002, el Síndic va suggerir a l'Ajuntament de Blanes que, a l'empara d'allò establert a l'article 105.1 de la Llei 30/1992, estudiés la possibilitat de revocar la resolució per la qual es desestimava la reclamació de la interessada, a fi i efecte de dictar-ne una altra per la qual es resolgués si, d'acord amb els fets provats en el procediment instat a l'efecte, concorrien els requisits per determinar que l'Ajuntament era responsable de l'accident sofert per la promotora de la queixa.

L'Ajuntament de Blanes no va acceptar el suggeriment.

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 3081/02

(pàg. 50 i 51 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Danys a un vehicle en un dipòsit municipal gestionat per una societat mercantil amb capital íntegrament públic

Davant una reclamació pels desperfectes en un vehicle, en recuperar-lo del dipòsit, després de ser retirat per la grua municipal, el Síndic va recordar a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat que havia de resoldre el cas d'acord amb el procediment establert al Decret 429/1993, de 26 de març i pronunciar-se sobre l'existència de responsabilitat d'acord amb el règim de responsabilitat objectiva que es deriva de la Constitució.

A l'activitat de les societats mercantils amb capital íntegrament públic hi són d'aplicació les normes generals de responsabilitat patrimonial derivada del funcionament dels serveis públics.

El 18 de març de 2003, l'Ajuntament va comunicar al Síndic que la societat gestora del dipòsit està sotmesa als principis de la responsabilitat patrimonial, d'acord amb allò establert en els seus estatuts i, en conseqüència, que la reclamació es resoldria seguint el procediment establert al Decret 429/1993, de 26 de març.

PARTICIPACIÓ EN ELS AFERS PÚBLICS

1. Introducció

Sota aquest epígraf fem referència a algunes de les queixes que ens han presentat tant regidors municipals com altres ciutadans, pels entrebancs amb què s'han trobat quan han volgut exercir alguns drets específics en matèria de participació en els afers públics.

Durant l'any 2003, han estat 22 les queixes presentades per grups municipals o càrrecs electius en relació amb aquests problemes. L'increment respecte a l'any passat podria atribuir-se als conflictes que poden sorgir en la constitució dels nous ajuntaments i la seva posada en funcionament.

En aquesta ocasió volem cridar l'atenció, de forma especial, sobre dues queixes ocasionades per l'aplicació de la reforma de la Llei 8/1987, municipal i de règim local de Catalunya, realitzada per Llei 3/2002, que introdueix la figura dels regidors no adscrits. Els promotors de les queixes entenien que l'aplicació que en feien els corresponents equips de govern municipal els impossibilita d'exercir el dret de participació en els afers públics, reconegut a l'article 23 de la Constitució Espanyola (vegeu queixes núm. 858/03 i 1885/02).

D'altra banda, també fem referència, un altre cop, al dret de presència en els mitjans de comunicació de titularitat pública, i fem seguiment de les queixes comentades en el darrer informe al Parlament, així com també en relatem dues de noves presentades per ciutadans que, tot i no ocupar càrrecs de representació política, reclamen tenir accés a aquests mitjans.

Finalment, atès que durant l'any 2003 s'han realitzat dues consultes electorals, donem compte d'algunes de les qüestions que han plantejat els ciutadans en relació amb l'exercici del dret de vot.

2. Drets i deures dels denominats regidors no adscrits. un nou règim jurídic per a una nova categoria d'electes?

La reforma legislativa de què hem fet esment en la introducció responia a la voluntat del Parlament de Catalunya de reflectir en els textos legals l'acord signat pel Govern de l'Estat i els partits polítics amb representació parlamentària el 7 de juliol de 1998, sobre un codi de conducta política en relació amb el transfuguisme en les corporacions locals.

El Síndic ja va tenir ocasió de pronunciar-se sobre els problemes que provoca el fenomen del transfuguisme. Així, l'any 2000 el grup parlamentari d'Iniciativa per Catalunya/Verds demanà la nostra intervenció perquè es donés compliment a l'esmentat acord.

Amb motiu d'aquesta demanda d'intervenció, en l'Informe al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2000 vam dir: «El Síndic entén la preocupació dels partits polítics per la influència que el transfuguisme pot tenir en la configuració del govern municipal. Aquesta preocupació és compartida pels ciutadans que, cada cop amb més freqüència, s'adrecen al Síndic reclamant que els seus representants compleixin els compromisos assumits durant la campanya electoral.» (vegeu BOPC núm. 165 de 27 de març de 2001, pàg. 41 i 42). En aquell moment el Departament de Governació i Relacions Institucionals ens contestà que es tramitava una proposició de modificació de la Llei 8/1987, que finalment va veure la llum.

Llegit el preceptiu dictamen previ a l'aprovació de la reforma de la llei emès pel Consell Consultiu, es pot comprovar que se'n dedica una gran part a analitzar la possible conculcació de l'article 23.2 de la Constitució Espanyola per part del text proposat, a la llum de les sentències del Tribunal Constitucional.

La primera redacció de la modificació proposada establia tan sols que «els regidors que abandonin el grup format per la candidatura per la qual es van presentar a les eleccions locals no poden integrar-se en el grup mixt sinó que queden com a regidors no adscrits.»

El Consell Consultiu, davant el silenci de la modificació proposada respecte de les conseqüències que per als regidors no adscrits té la prohibició d'integrar-se en el grup mixt, manifestà que «s'hauria de concretar, com a mínim, quin és l'estatut d'aquests electes locals o quins són els drets o facultats que es veurien afectades per la mesura adoptada, amb més raó, tractant-se de l'exercici d'un dret fonamental com el de l'article 23.2 de la Constitució Espanyola.»

El resultat és la vigent redacció de l'article 48.5r. de la Llei 8/1987. Després de reconèixer als regidors no adscrits els drets i deures individuals, incloent-hi els de caràcter material i econòmic, propis de l'estatut dels membres de les corporacions locals, diu que «participen en les activitats pròpies de l'ajuntament de manera anàloga a la resta de regidors.»

Hem de recordar que l'apartat 5 del mateix article, en referir-se a la participació en els afers municipals del grup mixt, també utilitza l'expressió «anàloga» per descriure el caràcter de la seva participació, respecte de la resta de grups municipals, i s'admet que cal interpretar-la en estrictes termes d'igualtat.

Consultada l'acta del debat parlamentari previ a l'aprovació per unanimitat de la quarta modificació de la Llei 8/1987 (*Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, sèrie P, núm. 81, pàg., 3 i ss. del 13 de març de 2002), observem que algun grup manifestà la possible situació d'ambigüitat de la reforma a la vista de la jurisprudència del Tribunal Constitucional. D'altra banda semblaria deduir-se també l'opinió unànime que no es tracta tant de escurçar els drets dels regidors afectats com de limitar els drets econòmics que es podrien derivar de la seva constitució com a grup mixt.

Aprovada la llei, s'ha obert un debat doctrinal sobre quina ha estat realment la voluntat del legislador i si podria estar en contradicció amb la jurisprudència constitucional.

Hi ha qui interpreta que els regidors no adscrits, en virtut d'aquesta modificació legal en tant que no poden formar grup, tampoc no poden participar en els òrgans municipals en què la representació es realitza per mitjà del grup municipal, com per exemple la comissió especial de comptes.

Creiem que, manifestant la norma que aquests regidors participen en les activitats pròpies de l'ajuntament de manera anàloga a la de la resta de regidors, de la mateixa manera que el grup mixt intervé en els afers municipals de forma anàloga –equivalent– a la resta de grups municipals i essent un dret i una obligació de tots els regidors participar en els afers municipals mitjançant la integració en un grup municipal, no pot negar-se aquest dret a aquells que renuncien al grup municipal al qual inicialment es van adscriure. Almenys sembla que no hi ha raons per privar-los de participar amb veu i vot en els òrgans municipals de representació mitjançant grup municipal, de forma anàloga a la dels seus companys regidors.

Entendre el contrari pot deixar sense efecte la funció representativa dels regidors, el seu dret i obligació de participació en els afers municipals públics, així com també l'exercici de la funció de control de l'acció de govern, tasques constitucionalment reconegudes i per a les quals els ciutadans els van elegir.

Creiem que el tracte diferencial podria restringir-se al règim d'assignació dels drets materials i econòmics que són modulables i propis dels grups municipals, fet que no afectaria l'estatut essencial dels regidors, que dota de contingut el dret de participació en els afers públics municipals en règim d'igualtat (article 23.2 de la Constitució Espanyola).

En relació amb aquesta problemàtica, el Tribunal Suprem, en Sentència de la Sala Contenciosa Administrativa, secció 7a., de data 26 de setembre de 1998, a propòsit de la negativa d'un ajuntament a crear el grup mixt per la incorporació d'una regidora que havia abandonat el seu d'origen, manifesta en el seu fonament quart, apartat 3:

«Existe un derecho-deber de los Concejales de estar adscritos a uno de los Grupos, sea el correspondiente a la organización política del Concejal o bien el mixto, por lo que forzoso es concluir que al impedirse a uno de ellos integrarse en el Grupo Mixto, colocándole en la situación de Concejal no adscrito a ningún Grupo político, se le está impidiendo desarrollar su función representativa en las mismas condiciones que el resto de los Concejales, con vulneración, por tanto, del artículo 23.2 de la Constitución.»

Creiem, doncs, que una interpretació restrictiva dels drets dels regidors considerats ara no adscrits, a la vista de l'apartat 5 ter de l'article 48 de la Llei 8/1987, pot entrar en contradicció amb l'esmentada doctrina del Tribunal Suprem.

Per finalitzar, recordem que l'acord signat a Madrid el 7 de juliol de 1998 entre el Govern espanyol i els partits polítics anava dirigit a combatre les perversions del fenomen del transfuguisme. En el preàmbul de l'esmentat Acord es descriu el transfuguisme com aquelles situacions en les quals «...regidors que van ser elegits en una formació política han passat a una altra de diferent durant la mateixa legislatura, debilitant els mecanismes establerts per reforçar l'estabilitat governamental...»

En el cas a què fa referència la queixa núm. 1885/02, el regidor que demanà la nostra intervenció havia abandonat l'únic grup municipal existent al seu municipi, com a resultat de l'única llista presentada a les eleccions. En conseqüència, existeix una impossibilitat conceptual i material pel fet que l'abandonament de l'únic grup municipal per part dels seus regidors pugui ser considerat transfuguisme.

Queixa núm. 858/03

Entrebancs a la tasca dels regidors que abandonen el grup municipal pel qual van ser elegits. Impossibilitat de formar un grup mixt

Tres regidors que formaven part del grup municipal integrant de l'equip de govern de l'Ajuntament de Vallromanes van abandonar l'esmentat grup, amb la voluntat de constituir-se en grup municipal.

A partir del moment en què van prendre aquella decisió, van veure obstaculitzat l'exercici de les tasques necessàries per exercir la seva funció com a càrrecs d'elecció: entre d'altres, manca d'accés a determinats documents municipals, manca de convocatòria a sessions de comissions, negativa a disposar de mitjans materials per exercir la seva funció i negativa a incloure mocions en l'ordre del dia de les sessions plenàries. Segons van informar, la raó adduïda per l'alcaldia és que no eren grup municipal, sinó regidors no adscrits i, per tant, no calia convocar-los.

No obstant això, per acord del ple municipal del dia 3 de desembre de 2003 i amb el vot favorable dels regidors no integrants de l'equip de govern, s'aprovà la constitució del corresponent grup mixt. La Direcció General d'Administració Local va requerir l'Ajuntament per tal que anul·lés i deixés sense efecte aquell acord, contrari a la normativa catalana vigent en matèria de règim local.

El Síndic, per les raons ja expressades en l'exposició general d'aquest tema, s'adreçà a l'alcaldia de Vallromanes i al Departament de Governació i Relacions Institucionals, als quals recordà que els regidors no adscrits a cap grup municipal continuen gaudint dels seus drets i deures polítics, en tant que elegits, de forma anàloga a la resta de regidors, si bé amb restricció en el règim d'assignació dels drets materials i econòmics que són modulables i propis dels grups municipals.

Tant el conseller de Governació i Relacions Institucionals com l'alcaldessa de Vallromanes van acceptar les consideracions del Síndic.

Queixa núm. 1885/02

Negativa a considerar membre de la Comissió Especial de Comptes un regidor que ha abandonat el seu grup municipal

Tant durant l'anterior legislatura municipal com en l'actualitat, l'Ajuntament de Llorac és format per un sol grup municipal.

Un dels membres de l'anterior consistori decidí abandonar aquest únic grup i passar a constituir el que considerava que podia ser el grup mixt.

El Ple municipal li denegà aquesta possibilitat, donat que el funcionament dels grups polítics no és previst en aquell Ajuntament. En conseqüència no s'acceptà tampoc la seva consideració de membre de la Comissió Especial de Comptes.

El regidor exclòs demanà la intervenció del Síndic. Acceptada la queixa a tràmit i sol·licitada informació a l'Ajuntament, l'alcalde ens confirmà les raons d'exclusió i invocà, per fonamentar la decisió, la recent modificació de la Llei municipal de règim local de Catalunya, per la Llei 3/2002.

El Síndic, per les raons i fonamentacions ja expressades en l'exposició general d'aquest tema, recordà a l'alcalde el dret i deure de tots els regidors de participar com a membres de la Comissió Especial de Comptes.

L'alcalde ha contestat a les nostres consideracions aportant còpia del Decret d'Alcaldia de data 28 de gener de 2004, pel qual s'acorda «acceptar els suggeriments del Síndic» quant al règim de drets dels regidors no adscrits.

3. La presència de les opinions plurals en els mitjans de comunicació de titularitat pública

3.1. La presència de l'opinió dels diferents grups amb representació política

Donem compte del resultat de les queixes núm. 1216/02 i 1217/02, comentades en l'Informe corresponent a l'any 2002, relatades en les pàgines 54 i 55 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003.

Quant a la queixa núm. 1216/02, el Síndic havia manifestat a l'Ajuntament de Barcelona que «caldria articular algun mecanisme que fes possible que tant en la revista *Barcelona Informació* com en el web municipal tinguessin accés els representants de les diferents opcions polítiques presents al consistori i les entitats de participació ciutadana a fi de garantir el dret a la informació i a la participació pública en els assumptes públics». L'Ajuntament contestà informant que la Junta de Portaveus havia arribat a un acord per reservar un espai en la publicació *Barcelona Informació* als diferents grups municipals i que s'estudiava d'aplicar similar reserva en el web. Més tard, el mes de maig de 2003, l'Ajuntament de Barcelona ens comunicà que des del mes de gener els grups municipals ja disposaven d'un espai en aquella revista. Quant al web, informaren que hi apareixien tots els regidors, agrupats per partits polítics, amb el seu nom, adreça electrònica, relació de càrrecs, fotografia i enllaç als webs propis de cada grup municipal.

El Síndic donà per finalitzada la seva actuació, considerant que el seu suggeriment havia estat acceptat.

Quant a la queixa núm. 1217/02, recordem que el Síndic havia recordat a l'alcaldessa de Palau-solità i Plegamans l'obligació legal de facilitar l'accés dels diferents grups polítics als mitjans de comunicació de titularitat municipal i en especial a la publicació *L'Ajuntament Informa*. L'alcaldessa contestà que l'Ajuntament actuaria «elaborant i aprovant una futura reglamentació de les condicions d'ús i accés dels mitjans de referència.» Vam donar per finalitzades les nostres actuacions, considerant acceptat el nostre recordatori.

Durant l'any 2003, hem rebut quatre queixes més de grups municipals per dificultats en l'accés als mitjans de comunicació de titularitat municipal.

3.2 L'opinió dels grups socials significatius i dels ciutadans en general

L'article 20.3 de la Constitució Espanyola estableix que una llei garantirà l'accés als mitjans de comunicació social que depenguin de l'Estat o de qualsevol entitat pública, dels grups socials i polítics significatius.

Una associació demanà al Síndic el seu pronunciament davant la manca desenvolupament legal de la previsió constitucional (vegeu queixa núm. 347/03).

L'articulació d'aquest dret d'accés, d'acord amb les previsions que defineixi el legislador, s'ha expressat en la jurisprudència del Tribunal Constitucional, en la Sentència 63/1987, de 20 de maig, per la qual entenem que correspon al legislador definir la qualificació constitucional de «significatiu», que es predica dels grups socials i polítics en el text de l'article 20.3, per accedir als mitjans de comunicació social públics, tenint en compte el marc d'aquesta interpretació jurisprudencial.

En aquest sentit, si bé en relació amb els partits polítics el legislador ha equiparat «significació» amb «representació» a les cambres legislatives, d'acord amb el marc normatiu electoral, pel que fa a la interpretació que de la mesura objectiva «significatiu» cal atribuir als grups socials perquè puguin tenir accés als mitjans de comunicació social públics, el legislador encara no s'ha pronunciat.

Aquesta manca de desenvolupament normatiu ha estat objecte de crítica per part de la doctrina jurídica, que l'exigeix per fer efectiu el dret d'accés i, en conseqüència, potenciar la llibertat d'informació i el pluralisme polític i social en aquests mitjans. El Defensor del Poble també se'n va fer ressò al seu Informe de l'any 1999. De forma prèvia també ho havia fet a l'Informe de l'any 1996, arran d'una queixa presentada per diversos grups socials en relació amb aquesta matèria.

Entre altres criteris hermenèutics, les normes s'han d'interpretar en relació amb el context i la realitat social del temps en les quals han de ser aplicades.

En aquest sentit, el deure dels poders públics de facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social és una obligació que dimana de la mateixa Constitució i que, en virtut dels esmentats criteris interpretatius, ha experimentat una

evolució profunda des de la seva incorporació al text constitucional de l'any 1978.

Certament, el concepte de participació ciutadana en els afers públics és, ara per ara, molt més complex i ric, afortunadament, per la qual cosa l'esmentat desenvolupament normatiu de l'article 20.3 de la Constitució, a fi i efecte de concretar quins grups socials es consideren «significatius» per accedir als mitjans de comunicació social públics, esdevé inajornable, i més tenint en compte el retard ja existent en la seva definició.

En l'àmbit concret de l'Administració local, i en allò que fa referència al dret d'accés dels regidors als mitjans de comunicació de titularitat municipal, la novetat introduïda per la reforma de la Llei municipal i de règim local de Catalunya i ara reflectida en l'article 170.2 del Text refós d'aquesta mateixa norma, aprovat per Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, comentada en l'anterior Informe (vegeu pàg. 52 i 53 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003), significa un desenvolupament legal específic d'aquell dret pel que fa als càrrecs electius municipals.

No obstant això, no es fa cap esment concret de la forma en què els ciutadans que sense càrrecs representatius poden tenir-hi accés (vegeu queixa núm. 2580/03). Com en el cas plantejat en aquesta queixa i que es relata més endavant, entenem que, en no existir cap obstacle legal, és convenient per a un millor funcionament democràtic que sigui per mitjà del reglament orgànic municipal corresponent –el reglament a què fa referència l'esmentat article 170.2 de la Llei municipal i de règim local de Catalunya o qualsevol altre en el qual es reguli la participació ciutadana en els afers municipals– que s'estableixin els requisits i instruments de presència de l'opinió dels ciutadans en aquells mitjans de comunicació.

Queixa núm. 347/03

Dificultats dels grups amb representació social per accedir als mitjans de comunicació de titularitat pública

Una associació que agrupa professionals que treballen en l'àmbit dels mitjans de comunicació, preocupats davant el que consideren insuficient desenvolupament del dret d'accés als mitjans de comunicació de titularitat pública, es van adreçar al Síndic demanant el seu pronunciament i actuació davant aquesta situació.

La comunicació i reflexió dels comunicants no es referia a cap Administració pública o mitjà concret, sinó que expressava la possible conculcació dels drets reconeguts a l'article 20 de la Constitució Espanyola, per manca de desenvolupament legal i reglamentari, en tant que estableix que per llei es garantirà aels grups socials i polítics significatius l'accés a aquests mitjans.

El Síndic, en la resposta als promotors, fa un repàs del que han dit la jurisprudència del Tribunal Constitucional i la doctrina en relació amb la manca de desenvolupament de la previsió constitucional continguda en l'article 20.3 de la Constitució Espanyola.

En substància el Tribunal Constitucional trasllada al legislador la missió d'establir la regulació concreta del dret reclamat i, concretament, d'establir els criteris que definiran la condició de «grup social significatiu».

D'altra banda la doctrina, i també la Institució del Defensor del Poble en dues ocasions, els anys 1996 i 1999, s'han fet ressò de la necessitat de desplegar normativament aquella previsió constitucional, per tal que l'exercici del dret reconegut sigui real i eficaç.

Tot i que compartit el motiu de desestimació de la reclamació que el promotor presentà davant el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, el 25 de juliol de 2001, el Síndic comunicà als promotors de la queixa que comparteix la preocupació i crítica, per la manca de desenvolupament normatiu que considera inajornable atès el temps transcorregut i el deure dels poders públics de facilitar la participació de tots els ciutadans en els afers públics.

Igualment el Síndic va comunicar la possibilitat de fer-se ressò d'aquesta preocupació en el proper informe anual al Parlament, com fem amb la incorporació del relat de la present queixa i els comentaris que la precedeixen.

Queixa núm. 2580/02

Silenci municipal davant la petició d'informació d'un ciutadà sobre el procediment a fi que el butlletí municipal publiqui les seves opinions

Un veí de Sant Perpètua de Mogoda es dirigí per escrit a l'Ajuntament demanant informació sobre com podia fer ús del dret que li atorga l'article 125 del Reglament Orgànic Municipal (en endavant ROM) quan preveu que els mitjans de comunicació municipal «estaran oberts a totes les opinions i s'establiran espais i temps específics a disposició dels ciutadans i de llurs associacions.»

L'Ajuntament no contestà a la seva demanda i l'interessat reclamà la intervenció del Síndic.

Acceptada la queixa a tràmit, ens vam dirigir a l'alcaldessa per tal que ens informés. L'Ajuntament, en la seva resposta, manifestava que, si bé s'havia previst reservar un espai d'opinió oberta a la ciutadania en la publicació municipal *L'Informatiu*, raons d'espai i d'aplicació dels criteris de selecció de les opinions a publicar, van aconsellar que finalment això no es fes. Alternativament es va optar perquè la ciutadania es dirigís als diferents grups municipals que, si ho consideraven oportú, podrien cedir el seu espai de *L'Informatiu* als ciutadans. També se'ns comunicà que aquesta publicació, mensualment, dedica una pàgina a una entitat o agrupacions locals i s'informa de les seves activitats i iniciatives. La ràdio municipal disposa d'un espai de comunicació directa dels ciutadans amb l'alcaldessa.

El Síndic comunicà que aquestes actuacions no respectaven les previsions contingudes en el ROM i que no es podia fer recaure en la bona voluntat dels grups municipals la presència dels ciutadans en els mitjans de comunicació. En conseqüència, o bé es procedia a modificar el ROM o a reconsiderar l'opció d'obrir un espai d'opinió a la ciutadania, on el criteri de selecció s'hauria de concretar al si del consell de mitjans de comunicació.

L'Ajuntament contestà que promouria la modificació de l'article 125 del ROM per adaptar-lo a la pràctica real i que es preveia «crear una capçalera municipal que complementi la informació dels mitjans de comunicació de titularitat pública i que sobretot disposi d'un apartat d'opinió ciutadana i cartes al director per tal que la ciutadania de Santa Perpètua pugui expressar-se en un mitjà de comunicació local.»

Vam donar per finalitzades les nostres actuacions, considerant que les nostres havien estat acceptades parcialment.

4. L'exercici del dret de vot

Durant l'any 2003 hi ha hagut dues convocatòries electorals: eleccions municipals el mes de maig, i al Parlament de Catalunya, el mes de novembre.

Sempre que es produeix una convocatòria electoral rebem queixes de ciutadans que troben algun impediment per exercir el dret de vot.

Aquest any hem rebut 23 queixes i hem iniciat 1 actuació d'ofici.

Ordinàriament poden ser consultes o incidències que es plantegen amb una certa urgència de temps atesos els breus terminis a què estan sotmeses les diferents fases del procediment electoral. És per això que intentem tutelar o orientar el ciutadà sobre el com i el lloc on solucionar el problema de la forma més àgil. És el cas d'errors en la confecció del cens electoral o incidències en la gestió del vot per correu, o de ciutadans que es trobaran fora de l'Estat en la data de la consulta electoral. En el cas d'incidències o observacions que poden afectar les previsions normatives contingudes en la Llei orgànica 5/1985, de 19 de juny de règim electoral general (en endavant LOREG), remetem la queixa al Defensor del Poble, amb els comentaris que puguin ser necessaris.

Aquest any ens ha estat plantejada una qüestió d'objecció electoral, per la mateixa persona que es va dirigir a nosaltres l'any 1996 (vegeu BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11637 i 11638), objecció que va provocar la seva condemna. En aquest cas, la promotora recelava, del procediment de sorteig que l'Ajuntament de la seva localitat havia realitzat per escollir els membres de les meses electorals. La senyora X havia estat escollida per actuar de vocal suplent. Per la informació documental i els comentaris facilitats per l'Ajuntament, vam comprovar que el sorteig havia estat regular. No obstant això, cal tenir en compte que la combinació dels requisits de formació exigits als membres de les meses establerts en l'article 26 de la LOREG, i un baix nombre de població del municipi, pot ocasionar una major possibilitat estadística que determinats ciutadans repeteixen com a membres de les meses en diferents convocatòries.

Altres qüestions plantejades feien referència al conflicte que ocasiona a una parella amb obligacions familiars el fet d'haver estat tots dos escollits per formar part d'una mesa electoral, o el lucre cessant que haurà de suportar el titular d'un quiosc de premsa també membre de mesa electoral, situacions no previstes en la llei electoral.

Cal recordar que l'article 28 de l'esmentada llei estableix que, si la jornada electoral coincideix amb dia feiner, els treballadors por compte d'altri i els funcionaris que han de formar part de les meses electorals tenen dret a permís retribuït durant el dia de la votació i, en tot cas, dret a una reducció de jornada de cinc hores el dia posterior. No hi ha res previst, però, en el cas dels treballadors autònoms, i és per això que es demanà la nostra intervenció. Per raó de la matèria, la queixa ha estat enviada al Defensor del Poble.

5. Recomanacions i suggeriments de caràcter general

Queixa núm. 3670/02

Regidors amb dificultats per accedir a informació sobre l'activitat municipal

Durant el mes d'octubre de 2002, un grup municipal situat a l'oposició a l'Ajuntament d'Alcanar demanà la intervenció del Síndic davant els impediments per consultar determinada informació municipal necessària per a la seva tasca de control de l'acció de govern.

Demanada informació a l'Ajuntament, l'alcalde contestà que la diversa documentació reclamada estava al despatx de l'alcaldia a disposició del grup municipal per tal que el mateix alcalde els la facilités. Igualment acompanyava còpia de certificació d'un acord de la Comissió de Govern, pel qual s'establia que qualsevol consulta o petició d'informació, «haurà de fer-se per escrit dirigit i adreçada a l'Alcaldia que, com a cap de personal, ordenarà la seva realització».

El Síndic contestà a l'alcalde recordant els criteris establerts a la normativa en matèria de règim local, per a l'accés dels regidors a la documentació municipal. De forma especial es detallaren els supòsits en que no cal la mediació prèvia de l'Alcaldia per autoritzar l'accés i el règim del silenci administratiu davant la demanda expressa d'informació.

L'alcalde contestà manifestant que en aquella mateixa data de l'escrit feia lliurament de la documentació a la secretaria general per tal que els promotors la poguessin recollir. Quant a l'esmentat acord de la Comissió de Govern i davant la imminent celebració de les eleccions locals, traslladava al nou equip de govern la decisió de deixar-lo sense efecte.

Vam donar per finalitzades les nostres actuacions considerant acceptat el recordatori de deures legals.

Queixa núm. 4144/02

Accés a còpies de la documentació municipal i de cintes amb l'enregistrament dels plens municipals

Una regidora pertanyent a un grup municipal de l'oposició a l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans demanà la intervenció del Síndic davant els obstacles que trobava per obtenir còpia de determinats documents que considerava necessaris per exercir la seva funció.

Bàsicament es tractava de documentació de les següents característiques: còpia d'un conveni de col·labo-

ració interadministrativa, còpia d'un estudi sobre la contaminació atmosfèrica del municipi i còpia de les cintes amb l'enregistrament dels plens municipals.

L'alcaldessa, en la resposta, ens informà que, pel que feia a les dues primeres peticions de còpia, s'havia facilitat a la promotora de la queixa la consulta de la documentació, si bé no se li lliurà còpia perquè es va considerar que no es tractava de documentació de lliure accés. Quant als enregistraments dels plens municipals, no hi havia obligació legal de lliurar còpia de les cintes on s'havien enregistrat, i les actes compleixen la funció de deixar constància dels temes tractats i els acords adoptats. Altres peticions d'informació havien estat contestades, si bé excedint els cinc dies que preveu la normativa aplicable en aquesta matèria.

El Síndic considerà que no es podia negar la còpia d'un conveni l'aprovació del qual havia estat tractada per la Comissió de Govern. Els membres de la Corporació, formin o no part del òrgans de govern, han de disposar de la documentació íntegra dels assumptes inclosos en l'ordre del dia. D'altra banda, els regidors tenen dret a disposar de còpia de la documentació a la qual tenen accés.

Quant a la denegació d'una còpia de l'estudi sobre contaminació atmosfèrica, la promotora l'havia poguda consultar i, en conseqüència, també tenia dret d'obtenir-ne una còpia. A més, la Llei 38/1995, de 12 de desembre, regula l'accés a la informació en matèria de medi ambient i taxa els supòsits de denegació, entre els quals no figura el supòsit de la documentació reclamada.

Finalment, quant a l'obtenció de còpies de les cintes amb l'enregistrament dels plens municipals, el Síndic considerà que, si bé pel retard en la resposta el silenci havia de considerar-se positiu, el fet de no haver-hi cap previsió legal en aquesta matèria i de complir les actes la funció de testimoni dels temes tractats, restava a la decisió discrecional de la presidenta de la Corporació accedir o no lliurar-ne còpies.

L'alcaldessa contestà a les consideracions del Síndic, aportant còpia de l'escrit adreçat a la promotora de la queixa amb el qual li facilitava les còpies dels documents demanats. Quant al lliurament de còpies de les cintes enregistrades, l'alcaldessa es ratificava en la decisió adoptada, atesa la possibilitat d'accés a les actes.

Amb això vam donar per finalitzades les nostres actuacions, considerant acceptat el nostre recordatori de deures legals.

SECCIÓ 2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

HABITATGE

1. Introducció

L'habitatge és una de les qüestions centrals en el debat polític i social de l'actualitat. Aquesta anàlisi davant de l'opinió pública de la situació actual, dels problemes i de les possibles solucions és important. Però hem de posar-nos a treballar de valent perquè com han corroborat les 114 queixes rebudes l'any 2003, hi ha molta feina a fer i sabem que els resultats de les polítiques d'habitatge s'obtenen a mitjà i llarg termini.

El problema de l'habitatge no és una qüestió que només afecti Catalunya. Aquest any 2003, amb motiu de les Jornades de Coordinació de Defensors del Poble d'Espanya, es va realitzar un taller de treball a Lleó sobre l'habitatge. L'anàlisi de la qüestió i les conclusions a les quals es va arribar recullen en bona part allò que el Síndic de Greuges ha anat dient en els seus Informes al Parlament i que en el present Informe tornem a referir.

Continuem insistint com a punt de partida que l'habitatge és un pressupòsit fonamental per al desenvolupament integral de la personalitat de tot ciutadà, tant en la seva dimensió individual com quant a part d'un grup familiar i social. Es tracta d'un requisit, quasi ineludible, per al desenvolupament d'un projecte de vida d'acord amb els drets reconeguts a totes les persones en els estats democràtics de dret.

La Constitució, i no hem de cansar-nos de repetir-ho, va reconèixer el dret de tothom a gaudir d'un habitatge digne i adequat. Aquest dret es configura com un dels principis rectors de la política social i econòmica que han de desenvolupar els poders públics. Conseqüentment, l'acció d'aquests ha de tendir a garantir que sigui efectiu.

L'habitatge permet gaudir també d'altres drets fonamentals reconeguts en la mateixa Constitució, com el dret a la igualtat, entesa com una igualtat real entre tots els ciutadans, el dret a la intimitat personal i familiar, sense oblidar la relació entre el dret a l'habitatge, reconegut en l'article 47 de la Constitució i d'altres principis rectors com la protecció al medi ambient, la protecció i defensa dels consumidors i usuaris, la conservació del patrimoni històric i la integració dels disminuïts.

La importància que la garantia d'aquest dret té exigeix que els poders públics actuïn per establir les condicions necessàries perquè tothom pugui gaudir d'un habitatge digne i adequat. Així s'estableix en l'article 47 de la Constitució i en la Carta dels drets fonamentals de la Unió Europea, que en el seu article 34 disposa que la Unió reconeix i respecta el dret a ajuts a l'habitatge per garantir una existència digna a totes aquelles persones que no disposin de recursos suficients.

L'examen del resultat fins avui dia de l'actuació pública en matèria d'habitatge, com ja vam dir en l'Informe corresponent a l'any 2002, ens obliga a qualificar aquesta actuació d'insuficient i en alguns casos d'inadequada.

En el context econòmic i social actual, determinats grups de població es troben amb forts obstacles per accedir al mercat immobiliari lliure. El constant increment del preu de l'habitatge lliure, molt superior al dels ingressos dels ciutadans, unit als nombrosos habitatges buits i la insuficiència de l'oferta d'habitatges protegits, afavoreixen que l'esforç i el nivell d'endeutament que actualment han d'assumir les famílies per adquirir un habitatge digne es pugui qualificar d'excessiu.

Si hi afegim la contínua degradació del parc immobiliari o la consolidació d'espais marginals en alguns barris dels gran nuclis de població, es fa necessari reconduir l'actuació de totes les institucions públiques en matèria d'habitatge.

Cal més coordinació entre la Generalitat i els ajuntaments per dissenyar i executar els instruments d'intervenció pública en matèria d'habitatge. D'altra banda, l'acció pública adreçada a facilitar l'accés a l'habitatge ha de tractar preferentment els col·lectius que, per les seves especials circumstàncies, necessiten una atenció singular. La gent gran, joves, immigrants, discapacitats, membres de famílies nombroses o dones amb càrregues familiars per processos de separació i divorci o per necessitat d'allunyament respecte de les seves parelles per evitar maltractaments, tenen uns problemes específics de renda i d'integració social que han de ser atesos en les polítiques d'intervenció que es duguin a terme.

La dignitat i l'adequació, no tan sols dels habitatges sinó també del seu entorn, la insuficiència de la protecció oficial per atendre les demandes dels ciutadans que no poden satisfer la seva necessitat d'habitatge en el mercat lliure i els problemes que es poden presentar en els reallotjaments d'afectats per actuacions urbanístiques són els temes que hem considerat importants per reflectir en aquest Informe, perquè aglutinen els problemes principals que ens plantegen les queixes dels ciutadans.

Tanmateix, cal fer la precisió que, dins l'ordenació del territori, en parlar de política de l'habitatge hem de referir-nos a qüestions urbanístiques i, en parlar d'urbanisme, hem de fer esment de la implicació d'algunes qüestions en política d'habitatge. Això és així, perquè un dels instruments que les administracions tenen al seu abast per desenvolupar els seus programes d'habitatge és l'urbanisme. En aquest sentit, hem de recordar que des de la Llei del Sòl de 1956, una de les principals preocupacions de la legislació urbanística ha estat evitar l'increment dels preus dels habitatges.

2. La qualitat dels habitatges

Ja hem manifestat en els informes anteriors que el dret a un habitatge no es refereix a qualsevol tipus d'habitatge, sinó a aquell que compleix uns requisits de dignitat i adequació. Totes les persones tenen dret a accedir a un espai vital que s'ajusti a unes condicions d'habitabilitat i tingui uns equipaments mínims adequats, interiors (serveis higiènics, calefacció, instal·lació elèctrica,...), urbanístics (abastament d'aigua, connexió a les xarxes de clavegueres, enllumenat públic...).

A diferència del que passa en altres comunitats autònomes, Catalunya té una normativa que regula les condicions mínimes d'habitabilitat. Però, certament, quan la necessitat d'habitatge, entès com a allotjament, és tan urgent per a determinats col·lectius amb pocs recursos econòmics com és avui dia, poques vegades queden garantits aquests requisits de dignitat i adequació.

Per això, no hem d'oblidar que el dret constitucional del gaudi a un habitatge no s'ha d'entendre només com un dret a accedir a un habitatge-unitat, sinó que ha de ser previst en una dimensió global, i considerar degudament l'entorn ambiental immediat i el medi, urbà o rural, en què s'insereix l'habitatge.

Les queixes que rep la nostra Institució en relació amb les condicions dels habitatges dels ciutadans que se'ns adrecen presenten un ampli ventall de situacions. Els nuclis antics de les ciutats estan formats majorment per edificis d'habitatges en pèssimes condicions. Els propietaris han deixat de mantenir-los perquè no són rendibles. Es tracta de pisos que, en el cas millor, tot just tenen els serveis mínims, però en una situació precària i molt desfasada d'allò que actualment es considera correcte. Els elements comuns dels edificis es troben molt malmesos per la manca de reparacions, per l'ús intensiu i per conductes incívics. En aquestes condicions, en un mateix habitatge i en espais dissenyats per a altres usos com ara locals comercials o magatzems, poden aplegar-se diverses persones que arriben a utilitzar-los per torns.

D'altra banda, en aquestes zones es dóna una més alta densitat constructiva, una pràctica inexistència d'espais lliures i, de vegades, la coexistència dels habitatges amb nombrosos locals d'oci que comporten molèsties, sorolls i inseguretat.

Hi ha determinats barris formats històricament per habitatges de promoció pública. Sovint, ni els habitants ni les administracions gestores han esmerçat gaires recursos a mantenir-los. Tanmateix, val a dir que en molts casos el problema es plantejava ja d'inici, perquè la qualitat constructiva no havia estat l'objectiu primordial d'aquestes promocions.

Ens arriben nombroses queixes de llogaters d'habitatges gestionats per ADIGSA que denuncien filtracions d'aigua, condensacions i problemes amb l'evacuació de les aigües residuals (vegeu queixes núm. 94/2003 i 2620/2002). Aquests casos es van resolent mitjançant petites obres de reparació, però posen de manifest defectes constructius en l'aïllament dels edificis i en el disseny dels serveis.

El transcurs del temps fa que aquests barris es vagin degradant i els seus habitatges perdin notablement les seves condicions d'habitabilitat. També s'ha de tenir en compte que, a hores d'ara, el règim de protecció oficial d'aquests habitatges ha caducat i, consegüentment, són els propietaris els qui s'han d'enfrontar a les obres de reparació. Això comporta un esforç econòmic important tant per als particulars com per l'Administració, que en el millor dels casos participa en les rehabilitacions mitjançant els ajuts previstos i, en el cas més extrem, ha d'emprendre obres de remodelació integral del barri.

Ja hem dit que a Catalunya disposem d'una normativa que regula els requisits mínims d'habitabilitat. Aquesta normativa ha anat variant per adaptar-se a l'evolució dels paràmetres que configuren el concepte d'habitabilitat. Allò que es podia considerar correcte fa vint anys, avui dia es pot sotmetre a una major exigència. Aquesta tendència provocarà una millora del parc immobiliari nou.

La cèdula d'habitabilitat és el document que acredita el compliment d'aquests mínims i, a conseqüència de la Llei de l'Habitatge 24/1991, de 29 de novembre, també ha d'acreditar la solidesa de l'edifici. La cèdula d'habitabilitat era regulada per un decret de l'any 1984.

Quan es tracta d'habitatges de promoció pública, el document equivalent a la cèdula d'habitabilitat és la qualificació definitiva.

L'evolució a la qual ens referíem abans ha fet necessària una nova regulació. El Decret 259/2003, de 21 d'octubre, sobre requisits mínims d'habitabilitat en els edificis d'habitatges i de la cèdula d'habitabilitat, ha introduït unes novetats en el règim jurídic vigent fins ara que considerem importants.

S'ha establert una vigència temporal de la cèdula, no tan sols per garantir que els habitatges nous compleixen les noves exigències, sinó que els ja construïts les mantenen. Perquè tots els habitatges existents disposin de cèdula d'habitabilitat vigent, s'estableixen uns terminis esglaonats d'acord amb la data de construcció. Cal pensar però, que el nivell d'habitabilitat exigible als habitatges usats no és tan alt com el que s'imposa als habitatges nous.

L'any 1994 se'ns va plantejar en una queixa (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament,* núm. 313, del 17 de març de 1995, pàg. 20869 a 20871) la descoordinació existent en alguns municipis entre les normes d'edificació contingudes en el planejament –normes que ja venien d'antic– i els requisits previstos en el Decret 346/1983, de 8 de juliol, llavors en vigor, sobre nivell d'habitabilitat objectiva. Tot i que aquest decret establia que per actualitzar aquestes normes d'edificació els plans urbanístics havien de regular les condicions d'habitabilitat, en molts casos aquestes actualitzacions no s'havien efectuat. Conseqüentment, es podia donar el cas que un edifici d'habitatges es construís amb llicència municipal perquè no vulnerava el planejament vigent i, no obstant això, els habitatges resultants mai no podien obtenir la cèdula d'habitabilitat perquè no complien els requisits.

Posteriorment això es va modificar i, en el Decret 28/1999, de 9 de febrer, s'establia que els ajuntaments, per atorgar llicència d'obres, havien de realitzar el control a fi que els habitatges projectats tinguessin el nivell d'habitabilitat objectiva fixat per aquest decret.

L'any 2000 (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament* núm. 275, del 22 de març de 2002, pàg.60 a 62*)* se'ns va plantejar una altra qüestió que feia referència també a la coordinació entre les autoritzacions municipals per construir i la cèdula d'habitabilitat. La llicència de primera ocupació d'un edifici, que atorga l'ajuntament, té com a finalitat acreditar que allò que es va projectar i que es va autoritzar mitjançant la llicència d'obres és el que efectivament s'ha executat. Va arribar al Síndic de Greuges un escrit de queixa pel qual els interessats exposaven haver comprat un habitatge amb cèdula d'habitabilitat; tanmateix, l'edifici no havia pogut obtenir la llicència de primera ocupació perquè les obres d'edificació no havien acabat. La promotora dels habitatges, després de signar l'escriptura pública, no va complir els seus compromisos i va abandonar l'obra.

A conseqüència d'aquesta queixa ens vam adreçar al Departament de Política Territorial i Obres Públiques per recomanar que es modifiqués la normativa reguladora de la cèdula d'habitabilitat en el sentit d'incorporar als requisits de la sol·licitud la presentació de la llicència de primera ocupació atorgada per l'ajuntament.

Vam considerar que si, d'acord amb el Decret 28/1999, de 9 de febrer, sobre requisits mínims d'habitabilitat, s'imposava l'obligació als ajuntaments de realitzar el control que els habitatges projectats tenen el nivell d'habitabilitat establert per aquest decret, abans de concedir la llicència d'obres, el seu incompliment en l'edificació havia d'impedir l'atorgament de la llicència de primera ocupació. D'aquesta manera la possessió d'aquesta llicència garantiria als possibles compradors que els promotors dels habitatges han complert les seves obligacions i, sobretot, la finalització total de l'obra.

El Departament de Política Territorial no va acceptar la nostra recomanació i va al·legar que es tractava de dos documents amb finalitats i abast diferents, la tramitació dels quals corresponia a diferents administracions també. D'altra banda, l'arquitecte, director de l'obra es responsabilitzava d'allò manifestat en el certificat de final d'obra i en la sol·licitud de la cèdula.

No obstant això, el Decret 259/2003, de 21 d'octubre, disposa en l'article 10 que, en el cas de sol·licitud que es refereixi a habitatges nous o resultants d'una gran rehabilitació, s'ha d'acreditar que té la llicència d'obres o document equivalent, el certificat final d'obra i d'habitabilitat, signat pel personal tècnic competent i visat pel col·legi respectiu, el certificat de compliment del Programa de control de qualitat i, això és important, la llicència municipal de primera ocupació o la seva sol·licitud (vegeu seguiment queixa núm. 595/2000).

Considerem molt positiu aquest canvi, ja que reforça el control de l'Administració respecte de l'edificació i les garanties dels compradors d'habitatges enfront dels possibles fraus de les promotores.

Finalment, hem d'insistir en el fet que un bon estat del parc immobiliari, tant nou com usat, a conseqüència d'una execució acurada de programes de conservació i manteniment, aporta una ajuda important per solucionar el problema relatiu a l'habitatge.

Queixa núm. 94/03

Manca d'estanqueïtat en un habitatge

Segons comunicà el promotor de la queixa, d'ençà que vivia en el seu habitatge de promoció pública, s'havien detectat goteres degudes a la deficient col·locació de les teules del terrat. També li entrava aigua per les finestres i, en conseqüència, les parets de pladur es deformaven. Ho havia denunciat reiteradament a ADIGSA, però passava el temps i no s'efectuaven les reparacions pertinents, la qual cosa va motivar la queixa.

A la petició d'informe del Síndic de Greuges, ADIGSA va respondre comunicant que un tècnic havia fet una visita d'inspecció al domicili de l'interessat. A conseqüència del que es va poder observar, es va decidir aixecar la zona de la coberta que ocasionava les filtracions d'aigua i tornar a fer la impermeabilització d'un baixant. També s'havia previst desmuntar les caixes de dos dormitoris i segellar-les per evitar l'entrada d'aigua de pluja.

A la vista d'aquest informe, el Síndic va finalitzar la seva intervenció en aquest assumpte i així ho va comunicar a l'interessat.

4.80.

Queixa núm. 2620/02

Un clavegueram insuficient

El promotor d'aquesta queixa, en representació de dues comunitats de veïns d'uns blocs d'habitatges de promoció pública, exposà que el clavegueram que donava servei als dos edificis, d'una banda no estava adaptat al nombre d'habitatges connectats i, de l'altra, transcorria per sota de les terrasses particulars de dos pisos d'un dels blocs. En conseqüència, els baixants s'embussaven amb molta freqüència i s'inundaven les terrasses d'aquests dos habitatges.

Els veïns van demanar a ADIGSA una nova canalització del clavegueram, adaptada al nombre de veïns de les dues comunitats, que passés pel jardí comunitari sense afectar les terrasses particulars. Davant del retard d'ADIGSA a resoldre aquests problemes, ens van adreçar la seva queixa.

ADIGSA ens va informar que, amb posterioritat a la nostra sol·licitud d'informe, s'havia decidit independitzar la xarxa dels dos edificis, de manera que les aigües residuals de l'un no passessin per l'altre. També se'ns va indicar que s'havia iniciat el procés d'adjudicació de les obres.

Vist l'informe d'ADIGSA vam donar per finalitzada la nostra intervenció en aquest assumpte.

Seguiment del SUGGERIMENT al Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació amb la documentació necessària per obtenir la cèdula d'habitabilitat (Queixa núm. 595/2000)

(pàg. 62 del BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002)

El senyor X havia adquirit uns habitatges en construcció al carrer Nou de la Rambla, de Barcelona. En el moment d'escripturar la compra, se li va facilitar la cèdula d'habitabilitat. Poc després la constructora va fer fallida i deixà l'edifici d'habitatges sense acabar i consegüentment, sense la llicència de primera ocupació pertinent.

D'acord amb un informe tècnic de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, en realitat l'edifici incomplia el Decret 28/1999, de mínims d'habitabilitat objectiva dels habitatges. Per obtenir el nivell requerit per aquest decret i la llicència de primera ocupació, els actuals propietaris havien de finançar l'acabament de les obres a més de liquidar els préstecs hipotecaris que havien subscrit per comprar els habitatges.

El Síndic de Greuges va suggerir al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, per evitar situacions com la plantejada, que s'exigís com a requisit per obtenir la cèdula d'habitabilitat la llicència de primera ocupació. El Departament de Política Territorial i Obres Públiques no va acceptar aquest suggeriment.

Tanmateix, el Decret 259/2003, de 21 d'octubre sobre requisits mínims d'habitabilitat en els edificis i de la cèdula d'habitabilitat, en l'article 10 estableix la necessitat d'acreditar la possessió de la llicència de primera ocupació o d'haver-ne formalitzat la sol·licitud com a requisit per obtenir la cèdula d'habitabilitat.

3. INSUFICIÈNCIA D'HABITATGE PROTEGIT I MERCAT LLIURE DE DIFÍCIL ACCÉS. DUES CARES DE LA MATEIXA MONEDA

Parlar d'insuficiència de l'habitatge protegit per satisfer la demanda, és parlar del preu de l'habitatge en el mercat lliure. Són dues qüestions que van íntimament relacionades. El primer grup de la població que demana habitatges protegits és aquell que no té capacitat econòmica suficient per adquirir-ne un en el mercat lliure. Com més alts seran els preus i més esforç econòmic comportarà accedir a l'habitatge, més demanda hi haurà de protecció pública.

Poc podem afegir a la diagnosi que vam fer en l'Informe de l'any passat (vegeu BOPC núm. 409 del 26 de març de 2003, pàg. 59 a 63). No obstant això, aquest any, en recollir el que ja vam esmentar, remarcarem determinats aspectes que considerem interessants.

Les polítiques públiques pel que fa a l'habitatge incideixen en dos àmbits. D'una banda, la política de foment de l'habitatge dirigida a col·locar en el mercat d'habitatges per abastar la demanda dels col·lectius amb més precarietat econòmica (promoció pública d'habitatge) i garantir que una part de la demanda pugui ser satisfeta en el mercat mitjançant ajuts, tant a la construcció d'habitatges protegits com a l'adquisició.

De l'altra, hem de remarcar la incidència de la política urbanística de les administracions en matèria d'habitatge. Els poders públics, segons l'article 47 de la Constitució Espanyola, regularan la utilització del sòl d'acord amb l'interès general per impedir l'especulació. La comunitat ha de participar en les plusvàlues que generi l'acció urbanística de les entitats públiques.

a) Protecció pública de l'habitatge

Quant al primer grup d'actuació dels poders públics, les queixes que arriben a la nostra Institució continuen palesant la insuficiència de la protecció pública per abastar la demanda d'habitatge dels que es veuen marginats del mercat lliure. Relacionats amb aquesta qüestió, se'ns plantegen diversos problemes: la insuficiència del mercat de lloguer, l'existència d'habitatges buits, manca de transparència en les adjudicacions, desacords amb la puntuació obtinguda com a resultat de l'aplicació dels barems establerts per la norma i fraus en segones transmissions d'habitatges protegits.

També un dels problemes que se'ns planteja és el de la gent gran, propietaris d'habitatges, que en alguns casos havien estat de protecció oficial, que viuen en pisos alts d'edificis sense ascensors. Es tracta de gent que resta obligada a romandre a casa i a no poder-ne sortir si no és amb l'ajut dels veïns o familiars. Certament, existeixen línies d'ajuts per condicionar aquests habitatges, i la Llei de propietat horitzontal ha facilitat l'adaptació dels edificis a les normes de supressió de barreres arquitectòniques. No obstant això, molts d'aquests afectats demanen la permuta del seu habitatge.

Segons les administracions consultades, un dels primers problemes per poder efectuar aquesta permuta és la manca d'habitatges per part de l'Administració per reallotjar els sol·licitants. Es tracta d'un problema que anirà creixent a mesura que la població anirà envellint, com hem manifestat en l'Informe extraordinari sobre

l'atenció a la gent gran dependent a Catalunya, presentat el 4 de febrer passat.

Pel que fa a l'activitat dels poders públics de foment de l'habitatge, hem de tornar a insistir en la importància del foment del lloguer per facilitar l'accés a l'habitatge al sector de la població que no pot accedir al mercat de compra.

El ventall de possibilitats d'intervenció pública en aquesta matèria és ampli. Va des de les mesures tendents a incentivar els arrendaments, fins a l'increment de promoció pública d'habitatges destinats al lloguer.

S'ha d'incidir en la importància de l'adopció de mesures fiscals que fomentin la construcció d'habitatge per ser arrendat posteriorment amb algun règim de protecció i que incrementin la rendibilitat dels lloguers, tant per a l'arrendatari com per a l'arrendador. També cal dotar d'una major cobertura jurídica i de garanties les relacions contractuals. Hem de pensar que una de les principals causes de les reticències dels propietaris a llogar habitatges és el temor als perjudicis que poden causar els incompliments de contracte dels arrendataris.

Els ajuts a la rehabilitació d'habitatges, amb l'obligació de destinar-los a lloguer, d'una banda, poden aconseguir una millora del parc immobiliari i, de l'altra, acompanyats d'altres mesures com poden ser les de caràcter fiscal, poden forçar la sortida al mercat d'una part important d'habitatges avui dia desocupats.

També cal remarcar la importància de la promoció directa per part de les administracions públiques d'habitatges destinats al lloguer. Aquesta promoció d'habitatges és un instrument especialment convenient per aconseguir la integració social dels grups de població amb major grau de necessitat.

En aquest sentit, hem d'assenyalar les dificultats existents avui dia per allotjar persones que plantegen problemes de convivència amb la resta dels veïns (vegeu queixa núm. 1257/02). No hem d'oblidar que dins d'una actuació global d'inserció és important la satisfacció d'una primera necessitat com és l'habitatge.

La promoció pública d'habitatges, de lloguer o de compra, ha d'anar precedida d'un exhaustiu estudi en relació amb les zones on aquestes són més necessàries, així com també de la tipologia d'habitatges que es demana. En aquesta tasca és molt important la col·laboració entre la Generalitat i els ajuntaments, que són coneixedors de les necessitats dels seus municipis.

Pel que fa a l'adjudicació, s'ha de garantir el respecte als principis de publicitat, concurrència pública i transparència. Els barems de puntuació han de ser objectius. No sempre els ciutadans tenen la sensació que els processos d'adjudicació han estat del tot correctes (vegeu queixa núm. 115/01). Cal una informació completa sobre les promocions, els requisits per accedir-hi, els barems i les puntuacions obtingudes. Alguns ajuntaments han donat transparència a la gestió de promocions fent ús de la possibilitat de posar a l'abast del ciutadà informació mitjançant les noves tècniques de comunicació.

Una vegada més hem d'insistir en la importància d'un exercici adequat de les facultats punitives de l'Administració davant conductes infractores en matèria d'habitatges protegits. Dos dels incompliments del règim jurídic de protecció oficial que continuen plantejant-nos els ciutadans és la inobservança de l'obligació de destinar l'habitatge a domicili habitual i permanent (vegeu queixa núm. 417/2003) i les segones transmissions d'habitatges per un preu de venda superior al màxim establert.

Aquests dos incompliments generen una desviació de fons públics, que acaben finançant l'adquisició de segones residències o contribueixen al benefici especulatiu de l'adjudicatari.

Per evitar aquestes conductes cal que l'Administració faci ús de les seves facultats d'inspecció i una vegada detectada la infracció reaccioni sancionant i exercint el dret de retracte. La compravenda a carta de gràcia, reconeguda per la Llei d'urbanisme tot acceptant la nostra recomanació, pot ser un instrument per prevenir i posar remei a la sortida d'habitatges del mercat protegit amb infracció de llei.

b) La política urbanística i l'habitatge

Les administracions públiques tenen, en compliment de les seves competències en matèria urbanística, la possibilitat de gestionar amb criteris públics el patrimoni que resulti de les operacions urbanístiques i d'utilitzar les tècniques d'intervenció en el mercat privat.

Si bé l'encariment dels preus de l'habitatge no es deu únicament a motius urbanístics i la gestió urbanística no és l'única via per posar fre a les tendències del mercat, sí que pot contribuir a satisfer les necessitats d'habitatge, i evitar així participar en les disfuncions del mercat.

La Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, ha heretat la preocupació per evitar l'encariment de l'habitatge que havia inspirat les regulacions contingudes en les lleis del sòl que s'han anat succeint des de 1956. I no és això sol, sinó que ha establert instruments que milloren els sistemes en vigor fins ara o ha remarcat la importància de determinades figures existents per intervenir en el mercat.

Una d'aquestes figures que ja existien és el patrimoni públic del sòl, que té com a objectiu que l'Administració disposi de sòl per fer política urbanística. Aquest patrimoni no persegueix la intervenció directa de l'Administració en el mercat privat, sinó la creació d'un conjunt de béns per garantir que no tota la gestió urbanística de la ciutat es regeix per criteris d'estricta rendibilitat econòmica. La comunitat, mitjançant aquest patrimoni en mans de l'Administració, ha de participar en el desenvolupament urbanístic i excloure'l de les lleis de mercat.

Mitjançant aquest patrimoni es pot facilitar l'execució del planejament tot evitant que la iniciativa privada, quan els seus interessos no coincideixen amb l'interès públic, pugui dificultar el desenvolupament urbà determinat en el planejament. També comporta la recuperació per part de la comunitat de les plusvàlues derivades de l'acció urbanística i el control de l'oferta d'habitatges quan aquesta és insuficient respecte de la demanda.

En la pràctica no ha estat així. La manca de finançament dels ajuntaments ha provocat que utilitzin els seus

béns com a forma d'obtenir ingressos per satisfer altres necessitats. Conseqüentment, l'Administració local, en molts casos, ha perdut la capacitat d'incidir en el creixement de les ciutats, i l'existència d'immobles exclosos del mercat és insuficient per atendre les necessitats que aquest no satisfà.

La Llei d'urbanisme, com hem dit, recull la tradició i imposa que els béns vinculats a les finalitats del patrimoni municipal del sòl i de l'habitatge (el sòl derivat de les cessions d'aprofitament, les finques expropiades per incompliment de la funció social de la propietat, els diferencials que s'obtinguin en la transmissió de finques incloses en el Registre de Solars i l'import de les sancions urbanístiques) es gestionin de forma separada de la resta de béns municipals.

Aquesta gestió separada comporta que els ingressos obtinguts en la seva gestió es reinverteixin en el mateix patrimoni i no es converteixin en una font anòmala de finançament municipal. El criteri de gestió d'aquest patrimoni és essencialment urbanístic i no de rendibilitat econòmica.

Cal doncs, que els ajuntaments constitueixin formalment el seu patrimoni del sòl i de l'habitatge. D'altra banda, encara que la Llei d'urbanisme només imposi als ajuntaments aquesta obligació de constituir separadament un patrimoni públic del sòl i de l'habitatge, s'hauria d'estendre també a la resta de patrimonis públics.

Una de les novetats importants de la llei, com ja vam dir, consisteix en el fet que la transmissió d'aquests béns es farà per concurs públic, la qual cosa permetrà tenir en compte, a l'hora d'adjudicar el bé, altres criteris a més del preu de la transmissió, com ara la qualitat dels habitatges, els preus de venda i les condicions dels adjudicataris.

Una de les novetats en matèria urbanística amb incidència en la política de l'habitatge que ha introduït la Llei d'urbanisme és la reserva d'un percentatge en sòl urbà i urbanitzable per a la construcció d'habitatges subjectes a algun règim de protecció pública. L'índex mínim establert és del 20%. No obstant això, seria desitjable que les administracions fessin una prospecció de mercat dels municipis per determinar quin percentatge de reserva és el més adequat a les necessitats d'habitatge protegit.

Pel que fa a la gestió urbanística, i encara que es parli contínuament de manca de sòl, el problema radica més aviat en la insuficiència del sòl urbanitzat apte per ser edificat. El sistema de planejament continua essent massa rígid per permetre als promotors una gestió ràpida i rendible, tot i que s'ha pretès flexibilitzar-lo amb l'eliminació d'instruments (els Programes d'Actuació Urbanística i els Estudis de Detall) i la simplificació, en determinats casos, de la tramitació del planejament derivat. També cal establir mecanismes d'agilitació administrativa tendents a evitar retards en la tramitació dels procediments.

S'ha d'evitar la retenció especulativa del sòl. Partint de l'establiment de terminis d'execució respecte de la urbanització del sòl en l'instrument de planejament que correspongui, s'hauran d'implantar mesures que garanteixin el compliment d'aquests terminis, i afavorir, especialment, la labor urbanitzadora, bé mitjançant la intervenció directa de l'Administració, bé mitjançant figures d'intervenció privada.

A tall de resum, podem dir que hi ha un sector ampli de la població que no pot satisfer la necessitat d'habitatge en el mercat. Deixant de banda la polèmica sobre l'existència o no d'una bombolla immobiliària, el cert és que cal un esforç econòmic i un endeutament desproporcionat respecte de la capacitat econòmica de moltes famílies per poder adquirir un habitatge.

L'Administració disposa a hores d'ara de dues vies per corregir les disfuncions del mercat. Una d'aquestes vies consisteix en la política de foment de l'adquisició, lloguer o compra, d'habitatge. L'altra via, potser la que ha estat més oblidada en la pràctica, consisteix a utilitzar els instruments urbanístics previstos a la llei per incidir en el mercat i disposar de sòl per construir habitatge protegit.

Tanmateix, continuem pensant que, dins el marc constitucional, hi ha un marge en el qual es pot moure el legislador per assolir l'objectiu de facilitar l'accés a l'habitatge sense posar en perill l'estabilitat del sistema econòmic, tal com vam dir a l'Informe de l'any passat.

Queixa núm. 1257/02

Un habitatge per a una parella conflictiva

El promotor de la queixa va formalitzar una sol·licitud d'habitatge al Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona perquè havia estat desnonat de l'habitatge on vivia per manca de pagament i s'havia assenyalat ja el dia i l'hora del llançament.

El Patronat Municipal de l'Habitatge li havia comunicat la puntuació obtinguda d'acord amb els barems establerts al Decret 195/2001, de 10 de juliol, pel qual es regula el procediment d'adjudicació d'habitatges. D'acord amb aquesta puntuació, la seva sol·licitud se situava en la posició 1.227 d'un total de 2.836. Davant d'això i del fet que en un termini breu l'interessat es veuria al carrer sense habitatge, ens va adreçar la seva queixa.

El Síndic de Greuges es va adreçar al Patronat Municipal de l'Habitatge per sol·licitar informació i aquest va respondre indicant que no es considerava acreditat que es donés en aquest cas una situació de llançament judicial que justifiqués de no aplicar l'ordre de llista d'espera. En aquest sentit, tampoc quedava acreditat que el promotor de la queixa ocupés de forma permanent l'habitatge en el temps immediatament anterior al llançament, ja que no havia aportat els rebuts de consums domèstics corresponents a aquest període.

El Síndic de Greuges va assenyalar al Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona que les especials característiques del sol·licitant i la seva parella, constituïda per una suma de factors, on la manca d'habitatge permanent és un element essencial de la seva problemàtica, però no l'únic, generaven una situació de certa marginalitat, en el marc de la qual era difícil acreditar els requisits d'ús permanent de l'habitatge.

D'altra banda, el que sí que s'havia acreditat era la realitat del desnonament i el llançament, com també el fet que no disposava d'un habitatge alternatiu, ni de recursos suficients per accedir-hi.

D'altra banda, en resposta al fet que Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona afegia en el seu informe que les característiques d'aquestes persones feien que no es considerés viable adjudicar-los un habitatge, el Síndic de Greuges va suggerir que, si bé la problemàtica social del promotor i de la seva parella era complexa i que la seva integració social requeria una intervenció que anés més enllà de la disponibilitat d'habitatge, aquest era un factor indispensable d'estabilitat perquè aquesta integració fos possible, en el marc d'una actuació de més abast i que inclogui altres vessants assistencials.

El Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona no va acceptar el suggeriment del Síndic de Greuges.

Seguiment de la queixa núm. 115/01

(pàg.65 i 66 del BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002)

Dos anys després

L'any 2001, la senyora X ens va escriure per exposar la seva situació. Es tracta d'una dona separada, que té a càrrec seu la mare, malalta, i el fill d'un germà, mort de sida. Viuen en una furgoneta al terme municipal de Cornellà de Llobregat, on està empadronada.

La salut de la promotora de la queixa és molt precària: pateix un trastorn per ansietat generalitzada molt greu, epilèpsia d'origen traumàtic, a conseqüència dels maltractaments del marit, que, a més, van ocasionar-li un avortament als nous mesos de gestació, cervicobraquiàlgia, dorsàlgia mecànica, cefalees, episodis de bronquitis obstructiva aguda i fibromiàlgia segons els informes mèdics. Atès tot això, és atesa amb regularitat als serveis d'atenció primària tant sanitaris com socials a Cornellà mateix.

Si bé ADIGSA li va llogar un habitatge a Balsareny, que no era de protecció oficial, ja que a Cornellà no hi havia disponibilitat de pisos de promoció pública recuperats per desnonaments o renúncies, la interessada hi va renunciar perquè li representava allunyar-se tant del nucli sociofamiliar com dels equips socials i sanitaris que la porten. Aquesta va ser la causa que de primer moment arxivéssim el seu expedient.

Segons va explicar després la mateixa promotora, havia acceptat llogar novament el pis de Balsareny amb la promesa d'ADIGSA que, si es recuperava algun habitatge a Cornellà, es tindria en compte la seva sol·licitud. En tenir constància que hi havia la disponibilitat de dos pisos, es va interessar per la tramitació de la seva sol·licitud. Se li va comunicar que, efectivament. es comptava amb ella com a possible adjudicatària, però la seva puntuació era baixa perquè no podia acreditar que el seu nebot estigués al seu càrrec i perquè disposava d'un altre habitatge.

Per aquest motiu es va posar en contacte novament amb la nostra Institució. Vam sol·licitar informe tant a l'Ajuntament de Cornellà com al Departament de Benestar i Família. Totes dues administracions ens van confirmar que no se li havia adjudicat cap dels dos habitatges de Cornellà perquè no havia renunciat al pis de Balsareny.

Però el problema era molt més complex: si renunciava al pis de Balsareny, no tenia on deixar els mobles ni diners per pagar-ne el trasllat. D'altra banda, es trobava amb la incertesa que, tot i renunciar, no se li adjudiqués un dels habitatges de Cornellà.

Val a dir que aquesta Institució és coneixedora que les relacions de la promotora de la queixa amb l'entorn social no sempre es desenvolupen amb normalitat, i que té de vegades actituds conflictives, fins i tot agressives. Tanmateix, considerem que la seva situació és desesperada, que fa molts anys que malviu en condicions totalment indignes i que la seva salut mental de vegades no li permet controlar els seus impulsos. Tots aquests factors contribueixen que el seu comportament no s'ajusti a uns paràmetres de normalitat.

Amb aquests condicionants i considerant que la senyora X és d'ètnia gitana i té el seu nucli de amistats i familiars a Cornellà, entenem que fracassés el procés d'adaptació a Balsareny.

Tot i que la Institució ha fet nombroses gestions per resoldre la situació de la promotora de la queixa –gestions que no han tingut un resultat positiu–, continuem fent un seguiment del seu cas davant de les administracions competents.

Queixa núm. 417/03

La titularitat d'un habitatge

La promotora de la queixa vivia en un habitatge adjudicat per l'Instituto Nacional de la Vivienda, el 1980. En aquell moment, l'adjudicatari havia de ser el titular del llibre de família, que en el cas dels matrimonis corresponia al marit.

El 1990, la promotora es va separar del seu marit. El 1991, ADIGSA va avisar per signar el contracte de compra venda. Quan la interessada va comunicar que era separada, va ser informada que el contracte s'havia de formalitzar amb el titular de l'adjudicació, per la qual cosa el que havia estat el seu marit va signar el contracte només a nom seu.

Si bé la interessada sempre s'havia fet càrrec personalment dels pagaments per amortitzar el preu i, d'altra banda, la sentència de separació li atorgava l'ús de l'habitatge, el que havia estat marit de la interessada havia demanat la modificació de les mesures establertes en la sentència de separació i reproduïdes en la de divorci, en el sentit que se li atribuís l'ús de l'habitatge, tot i que, segons constava en el Registre de la Propietat, en posseïa un com a titular en règim lliure en el mateix municipi.

ADIGSA va respondre a la nostra sol·licitud d'informe comunicant-nos que no es podia modificar la titularitat de l'habitatge.

4. Reallotjaments per raons d'urbanisme

Quan hem parlat de la qualitat de l'habitatge ens hem referit també a les condicions d'habitabilitat dels barris. En bona part dels municipis existeixen barris sencers construïts per albergar una població d'escassos recursos econòmics, que es van traslladar als anys seixanta a Catalunya per motius laborals. Aquestes zones, inicialment situades a la perifèria de les ciutats, però que amb el creixement hi han anat quedant integrades, es van edificar majorment responent a un criteri de rendibilitat.

Seguint aquesta tendència, es dóna una densitat alta d'habitatges amb manca d'equipaments i espais lliures i una baixa qualitat dels materials constructius. Tot això, juntament amb l'escassa capacitat econòmica dels seus habitants, ha contribuït a accelerar el ritme de degradació d'aquests barris.

D'altra banda, també tenim els nuclis històrics amb construccions molt antigues i amb una manca d'ordenació racional dels espais, en els quals les condicions d'habitabilitat són molt precàries.

Hem de remarcar l'esforç dels ajuntaments per dotar d'habitabilitat aquests espais. Reordenar un sector comporta una forta inversió sobretot si tenim en compte que els afectats per una actuació urbanística, als quals s'expropia l'habitatge, han de ser reallotjats.

La disposició addicional cinquena de la Llei 8/1990, de 25 de juliol, sobre reforma del règim urbanístic i valoració de sòl, disposava que els ocupants legals d'immobles que siguin la seva residència habitual han de tenir garantit en les actuacions urbanístiques que impliquin el desallotjament, el dret a ser reallotjats.

Aquestes previsions legals van quedar textualment recollides –com a disposició addicional quarta i amb el títol de «Realojamiento y retorno»– en el text refós de la Llei sobre règim del sòl i ordenació urbana, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1992, de 26 de juny.

Aquesta disposició addicional va ser qualificada de legislació bàsica, tant per la disposició final primera de la Llei 8/1990 com per la disposició final única de l'esmentat text refós, i continua actualment vigent, d'acord amb les expresses previsions de la disposició derogatòria única de la Llei 6/1998, de 13 d'abril, sobre règim del sòl i valoracions.

No obstant això, els afectats han de complir els requisits establerts per la normativa reguladora dels habitatges de protecció oficial i les condicions que s'hi estableixin per a cada promoció. La finalitat d'aquest dret al reallotjament consisteix a garantir a aquelles famílies que no poden accedir a un habitatge en el mercat lliure que no es veuran privades d'habitatge a causa de l'actuació urbanística de l'Administració. Es tracta d'un dret preferent de les persones que compleixen els requisits per obtenir un habitatge de protecció oficial (vegeu queixa núm. 1614/03).

Se'ns ha plantejat el problema de famílies expropiades que han de transmetre el seu pis sense càrregues a l'Administració i es troben que l'import de la indemnització no cobreix el capital pendent de la hipoteca que grava l'habitatge expropiat. Per poder resoldre aquests casos, s'estudia la possibilitat d'acumular a la hipoteca dels pis nou la quantitat pendent de l'habitatge de procedència. Això comporta la requalificació de l'habitatge com a règim declarat protegit a fi que el seu preu permeti l'increment de la hipoteca i l'establiment de garanties suficients a favor de l'Administració per evitar qualsevol tipus d'especulació.

L'article 114 de la Llei d'urbanisme reconeix aquest dret de reallotjament en referir-se a l'execució del planejament urbanístic mitjançant el desplegament de les modalitats del sistema d'actuació urbanística per reparcel·lació. Ara bé, la mateix llei introdueix en el seu article 150 la figura de l'ocupació directa.

L'ocupació directa té com a finalitat l'obtenció de terrenys afectats pel planejament que s'hagin d'incorporar per cessió obligatòria al domini públic. És un sistema per remoure els obstacles que poden oposar els propietaris privats al desenvolupament de la urbanització. L'Administració, mitjançant l'ocupació directa, reconeix el drets dels propietaris a participar en el repartiment just de les càrregues i dels beneficis en un sector d'actuació.

Aquest article parla del dret dels propietaris i de titulars d'altres béns i drets a ser indemnitzats per l'ocupació anticipada i a participar en l'expedient reparcel·latori. No s'hi esmenta, però, el dret a ser reallotjats en el moment de l'ocupació. La nostra Institució va considerar que aquest aspecte ha de quedar clar per no afectar el dret de l'habitatge. El Decret 287/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament parcial de la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, en el seu article 41.5 diu: «És d'aplicació als casos d'ocupació directa el dret de reallotjament en les condicions i amb els requisits que preveu l'article 114 de la Llei».

A través de les queixes dels ciutadans hem pogut comprovar que, respecte d'aquestes promocions anomenades finalistes, es poden donar casos de picaresca, sobretot per part de familiars de gent gran propietària d'habitatges pendents d'expropiació.

En aquests casos, s'ha de tenir en compte el que estableix el Decret 195/2001, de 10 de juliol, sobre el procediment d'adjudicació d'habitatges promoguts per la Generalitat de Catalunya. Segons l'article 20, un dels requisits que s'exigeixen als possibles adjudicataris és ocupar l'habitatge objecte de substitució amb anterioritat a la data que fixi l'Administració promotora de cada promoció finalista. En cas de no haver-n'hi, cal atenir-se a la data d'aprovació definitiva de l'instrument de planejament en què es fixi el sistema d'actuació del sector.

La finalitat d'aquest requisit és evitar que en els processos de remodelació de barris, els quals normalment duren anys, apareguin possibles beneficiaris que, tot i no ocupar els habitatges en el moment de fer la relació de béns i drets expropiables, vulguin gaudir de la possibilitat d'obtenir-ne un de protecció oficial sense passar per les llistes d'espera i a un preu molt assequible.

Finalment, hem de fer un advertiment sobre la segregació espacial que existeix en algunes ciutats mitjançant la concentració de grups socialment homogenis en determinades zones de les ciutats que es converteixen en

focus de marginalitat i degradació. Les experiències viscudes per algun dels països de nostre entorn, en relació amb la creació d'autèntics guetos urbans, han de servir de referència en el moment de dissenyar i implantar les polítiques d'habitatge amb la finalitat d'evitar el desenvolupament d'aquest fenomen.

En aquest sentit, els instruments de planificació general han de fugir de zonificar d'una forma estricta i han de perseguir una ciutat més integrada, basada en un model urbà sostenible des d'un punt de vista social, econòmic i ambiental. La distribució d'acord amb criteris racionals en el territori dels terrenys qualificats per equipaments destinats a cultes religiosos, també incidirà en una redistribució de grups socials i evitarà la segregació espacial. Així mateix, mitjançant els instruments d'intervenció en el mercat del sòl als quals hem fet referència en parlar de la insuficiència de l'habitatge protegit, s'ha de procurar evitar concentracions socials homogènies (vegeu el seguiment de l'actuació d'ofici núm. 463/00).

L'eliminació dels focus de marginalitat existents en l'actualitat s'ha d'abordar a través de la creació de plans d'infraestructura i serveis i de suport a àrees declarades de rehabilitació i transformació d'infrahabitatge.

Queixa núm. 1614/03

Reallotjats en una promoció finalista. El dret a la subvenció a fons perdut

Diversos afectats per l'expedient de reparcel·lació de la unitat 8 del PERI Diagonal-Poblenou ens van plantejar que havien formalitzat la compra d'un habitatge de protecció oficial en règim especial amb el Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona. El mateix Patronat va tramitar els ajuts davant la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge.

Segons la informació rebuda pels interessats de l'Institut Municipal d'Urbanisme, en aquests casos d'expropiació, tots els afectats eren considerats com de primer accés a l'habitatge.

Tot i amb això, la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge en les seves resolucions no va aplicar als interessats el règim de primer accés i, conseqüentment, no van rebre l'ajut consistent en una subvenció a fons perdut del 10%. Per aquest motiu, ens van presentar la seva queixa.

Segons l'informe que va adreçar al Síndic de Greuges el Patronat Municipal de l'Habitatge, els sol·licitants, en emplenar els models de sol·licitud, van declarar que es tractava d'un primer accés a la propietat, però van oblidar manifestar la seva opció entre l'ajut directe a l'entrada o la subsidiació d'interessos.

Assabentat d'això el Patronat per la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, i per evitar desplaçaments innecessaris als interessats, va comunicar a la direcció general esmentada que totes les famílies eren propietàries. Altrament, el Patronat ignorava les informacions que l'Institut Municipal d'Urbanisme havia donat als afectats pel PERI.

El Síndic de Greuges, en resposta a aquest informe va precisar que les famílies promotores de les queixes, en el moment de l'adjudicació dels habitatges per ser reallotjades, ja no eren propietàries perquè s'havia formalitzat ja l'expropiació.

Conseqüentment, d'una banda, eren adjudicataris procedents d'una actuació finalista de remodelació de barri, de les regulades en l'article 19 del Decret 282/1995, d'11 d'octubre; i d'altra banda, si bé havien estat propietaris, es veien privats de l'ús de l'habitatge en virtut de l'expropiació.

El Síndic de Greuges també va constatar que l'Institut Municipal d'Urbanisme i el Patronat Municipal de l'Habitatge havien actuat en aquest assumpte amb una certa descoordinació, tot i tractar-se de dos organismes del mateix ajuntament.

Tot i que el Síndic valora positivament la intenció del Patronat, d'evitar als interessats desplaçaments innecessaris, considera que no li corresponia decidir sobre el compliment dels requisits i, conseqüentment, hauria hagut de comunicar als interessats el defecte de forma que havia palesat la direcció general perquè fossin ells els qui manifestessin, sota la seva responsabilitat, allò que consideressin oportú.

Per tot això, el Síndic de Greuges va suggerir al Patronat Municipal de l'Habitatge que revisés els expedients dels interessats i que esmenés davant la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge el possible error en l'apreciació de les circumstàncies dels afectats.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe no s'ha rebut resposta al suggeriment.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 463/00

(pàg. 65 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Remodelatge de Can Tunis

El Síndic de Greuges ha fet un seguiment del procés de reordenació de l'espai de Can Tunis i de reallotjament dels veïns d'aquest barri, que es va iniciar l'any 2000 i que encara no ha conclòs.

En els informes corresponents als anys 2001 i 2002 hem reflectit, succintament, quines van ser les consideracions que el Síndic va formular, des de l'inici d'aquest procés, a l'Ajuntament de Barcelona en relació amb les condicions amb què s'hauria de fer el desallotjament dels veïns del barri.

Hem remarcat també les dificultats amb què ha topat l'equip que gestiona aquest procés de reallotjament per trobar habitatges al mercat secundari en condicions d'habitabilitat que fos, alhora, assumible per les famílies afectades; com també la necessitat d'aportar al procés una quantitat substancial d'habitatges de promoció pública per poder donar una solució a les famílies disposades a ser reallotjades, però sense possibilitat de ferho amb la compensació econòmica que rebien pel desallotjament i els seus propis recursos.

Pel que fa a aquesta darrera qüestió, en l'Informe corresponent a l'any 2002 remarcàvem que, per culminar

aquest procés, calia disposar d'aproximadament 20 habitatges de promoció publica i una col·laboració més intensa que la que hi havia hagut fins aleshores entre l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya.

Durant l'any 2003, l'Ajuntament de Barcelona ha iniciat el procés legal de recuperació dels terrenys que no han estat desallotjats, actualment en tramitació.

Les darreres dades que l'equip gestor del procés ens va facilitar indiquen que, al mes de desembre de 2003, un total de 97 famílies havien estat reallotjades i 24 famílies continuaven vivint al barri.

En el moment de tancar la redacció d'aquest informe, l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya no han indicat a aquesta Institució si s'ha concretat, i en quins termes, l'aportació d'habitatges que permeti fer efectiu el reallotjament de les famílies que encara viuen al barri i que han manifestat la seva disposició a deixar-lo.

URBANISME

1. Introducció

La regulació de la base física, el sòl, en la qual la persona desenvolupa la seva vida i les seves relacions, ha estat una de les principals preocupacions del legislador. En principi, perquè es tracta d'un bé quantitativament limitat. Tanmateix, altres aspectes han anat adquirint rellevància i, així, la protecció del medi ambient o l'ordenació econòmica del territori tenen com a finalitat preservar la dimensió humana d'un bé que hi ha el perill de ser considerat només des del vessant lucratiu.

En la secció dedicada a política de l'habitatge ens hem referit a l'ordenació urbanística com a instrument per contribuir a fer efectiu l'exercici del dret a un habitatge digne i adequat, al qual es refereix l'article 47 de la Constitució. La nostra Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, que segueix la tradició de les anteriors normes reguladores del sòl estatals, estableix un lligam explícit i clar entre sòl i habitatge.

Si partim de la perspectiva de la persona en exercici del seus drets, com a centre de l'urbanisme, cal que ens preguntem sobre la seva efectiva participació en els processos urbanístics, des de l'elaboració i aprovació dels plans fins a la seva execució, un cop en vigor. Pensem que tal vegada cal anar més enllà de la participació del ciutadà en l'elecció dels membres dels poders polítics que el representaran i que prendran les decisions més convenients des del punt de vista de l'interès general. La experiència pràctica ens ha mostrat que la responsabilitat del ciutadà respecte d'aquestes decisions és molt difusa perquè quasi mai no tenen una relació causal directa.

Davant de cada circumstància concreta, de cada barri, de cada entorn, de cada sector de la població, els organismes competents en matèria d'urbanisme es trobaran amb necessitats i demandes de solucions concretes i específiques. Aquestes solucions hauran d'integrar-se en paquets de decisions de caràcter general per a tot el territori.

Per aquest motiu, cal trobar un equilibri entre la participació ciutadana en els processos urbanístics i la potestat discrecional de l'Administració a l'hora de decidir quin és el model territorial més convenient des del punt de vista de l'interès general. En tot cas, aquesta participació i intervenció del ciutadà en la planificació i execució dels plans no ha d'impedir o dificultar la presa de decisions per part de les administracions competents.

Com a conseqüència de les queixes que rebem, en les quals els afectats manifesten les dificultats que tenen per ser escoltats i atesos per les administracions competents en els processos de formació del planejament municipal i l'execució de les urbanitzacions, hem cregut oportú aquest any dedicar a aquesta qüestió un tema del nostre Informe.

Molt lligat amb la intervenció dels propietaris afectats en la gestió urbanística, el segon tema d'aquest Capítol l'hem dedicat a les entitats urbanístiques de conservació i als problemes que plantegen quant a les finalitats, la vigència i el funcionament. Molts d'aquests problemes han sorgit de la manca d'una regulació explícita sobre aquestes entitats.

A conseqüència dels nous textos legals vigents avui a Catalunya –la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, i el Decret 287/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprovà el Reglament que desenvolupa parcialment aquesta llei–, hem de posar en relació les qüestions que ens han plantejat les queixes fins ara amb la nova regulació. Amb el temps podrem comprovar la incidència que tindrà en la pràctica el règim jurídic de les juntes de conservació.

Finalment, el tercer tema tracta d'una qüestió a la qual ens hem referit en informes anteriors: l'execució subsidiària, tant en relació amb les ordres de conservació i manteniment –article 189 de la Llei 2/2002– com les ordres de restauració de la realitat física alterada com a conseqüència d'unes obres il·legals –article 198 de la Llei 2/2002.

L'execució subsidiària com a sistema d'execució forçosa de les ordres de l'Administració en exercici de les seves competències en matèria de disciplina urbanística ha anat perdent protagonisme en la legislació del sòl, respecte de les multes coercitives. De fet, la normativa ha plasmat allò que en la pràctica ja passava. Les administracions, davant del paper actiu que els correspon en l'execució subsidiària dels seus actes, prefereixen l'activitat de caràcter més recaptador de les multes coercitives.

Tanmateix, la normativa no ha abandonat totalment l'execució subsidiària, que continua essent un dels mitjans d'execució forçosa i s'haurà de valorar i ponderar davant d'alguns casos com el mitjà més eficaç per aconseguir les finalitats per les quals es dicten les ordres de conservació o d'enderroc.

Finalment, hem de tornar a incidir en la importància d'una participació integrada i conjunta tant dels ciutadans com de les administracions competents en la consecució d'un urbanisme que permeti el total desenvolupament de la persona amb la relació més harmònica possible amb el seu entorn.

Així, aquest any 2003 el Síndic ha tramitat 212 queixes i 1 actuació d'ofici.

2. La participació ciutadana

Molts ciutadans tenen la sensació que es troben al marge dels processos urbanístics. I aquesta percepció s'entreveu en les queixes que ens arriben en matèria d'urbanisme.

Molts propietaris directament afectats pel planejament tenen la impressió que la seva opinió no es té en compte en l'elaboració dels plans, que se'ls imposen els sistemes d'actuació i que, salvant el sistema de compensació, tampoc no tenen ni veu ni vot en l'execució de les urbanitzacions.

L'article 9.2 de la Constitució diu que correspon als poders públics de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups als quals pertany siguin reals i efectives; de remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud, i de facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.

També l'article 105 de la Constitució diu que la llei ha de regular:

a) L'audiència dels ciutadans, directament o mitjançant les organitzacions i associacions reconegudes per la llei, en el procediment d'elaboració de les disposicions administratives que els afectin.

b) L'accés dels ciutadans als arxius i als registres administratius, salvant allò que afecti la seguretat i la defensa de l'Estat, la indagació dels delictes i la intimitat de les persones.

c) El procediment pel qual han de fer-se els actes administratius, amb garantia, quan sigui procedent, de l'audiència de l'interessat.

Les successives lleis reguladores del sòl, des de 1956, s'han ocupat de definir i perfilar aquesta participació ciutadana. Des de la perspectiva de la normativa i posant-la en relació amb la tipologia de les queixes que rebem, podem diferenciar dos moments dins un procés urbanístic en què el ciutadà, en general, i el propietari afectat per un pla, en particular, hi poden participar: l'elaboració dels plans, la gestió i l'execució de les urbanitzacions.

2.1. L'elaboració dels plans

La participació ciutadana en el planejament s'articulava en la Llei del sòl de 1956 en el tràmit d'informació pública. Arran de les crítiques de la doctrina jurídica per aquesta limitada possibilitat d'intervenció, la reforma de 1975 va establir un tràmit d'informació pública abans de l'aprovació inicial perquè els administrats poguessin formular suggeriments i alternatives de planejament, sens perjudici del tràmit d'informació pública tradicional en la legislació urbanística. També la llei de 1976 va permetre al particular elaborar el pla, previ concert amb l'Administració competent.

El Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria d'urbanisme, també preveu a l'article 78 que les persones privades puguin formular plans municipals, especials i projectes d'urbanització. Si han obtingut l'autorització prèvia de l'ajuntament, els organismes públics els han de facilitar tota la informació necessària per poder redactar el pla.

Aquesta possibilitat d'elaborar plans pot ser una forma de remoure els obstacles per fer ús de les facultats que la llei reconeix als propietaris de terrenys, com, a tall d'exemple, el dret a edificar. Tanmateix, si bé un propietari pot elaborar un pla parcial, és difícil pensar que pugui arribar a redactar tot un pla general, que exigeix una visió de conjunt i tenir en compte uns interessos generals, que són propis dels ens locals.

També s'ha de tenir en compte que és l'Administració qui, en decidir sobre l'aprovació definitiva, i actuant fonamentalment amb criteris de conveniència i oportunitat només limitats per la llei, pot modificar o denegar l'aprovació dels plans redactats per particulars.

Aquí podríem fer referència a aquelles queixes motivades per l'afectació de terrenys per plans municipals antics, la qualificació dels quals, avui dia i a causa del desenvolupament de la ciutat, ha perdut sentit. Els propietaris ni poden afrontar les despeses d'una modificació del planejament i, sovint, ni són escoltats pels ajuntaments quan demanen que es revisin aquestes qualificacions.

La Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, sota el títol «Publicitat i participació en els processos de planejament i de gestió urbanístics», continua la línia del Decret legislatiu 1/1990 en parlar d'iniciativa privada en la formulació de plans urbanístics. Ara bé, disposa que, si es tracta de plans generals municipals, els promotors necessiten l'autorització de l'ajuntament competent, autorització que no caldrà quan es tracti de formular planejament derivat.

En l'elaboració del planejament també poden intervenir els particulars. Per facilitar la participació dels ciutadans i de les institucions en el planejament durant els treballs previs d'elaboració del pla general, l'article 56 del Decret legislatiu 1/1990 establia que se n'havia de donar àmplia informació pública a través dels mitjans de comunicació locals i generals i també s'havien de presentar propostes i solucions alternatives adequadament explicitades.

La Llei 2/2002, d'urbanisme, després de dir en l'article 8 que s'han de garantir i fomentar els drets d'iniciativa, d'informació i de participació dels ciutadans en els processos urbanístics de planejament i de gestió, introdueix la figura dels consells assessors urbanístics, com a òrgans locals de caràcter informatiu i deliberatiu.

Aquests consells poden ser constituïts de forma voluntària pels ajuntaments. Segons el Decret 287/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament parcial de la Llei 2/2002, els consells són formats pels membres que designin els ajuntaments, com ara representants d'altres administracions públiques, corporacions, associacions i altres institucions de la societat civil, així com també per experts en urbanisme, habitatge, medi ambient i matèries connexes.

Es tracta d'un pas endavant en el procés de facilitar l'accés de la societat civil en l'ordenació territorial i urbanística d'un municipi.

Altrament, en l'acord pel qual es decideix l'inici dels treballs de formació de les figures de planejament, l'ajuntament ha d'aprovar el programa de participació ciutadana, que ha d'expressar les mesures i les actuacions previstes per garantir i fomentar els drets d'iniciativa i de participació dels ciutadans.

L'altra via d'intervenció dels ciutadans en l'elaboració dels plans és el tràmit d'informació pública (vegeu queixa núm. 4070/01). A partir de les queixes que ens adrecen els interessats podem comprovar que, si bé, com a conseqüència de les al·legacions, els ajuntaments corregeixen els errors materials que hi pugui haver en la redacció dels instruments de planejament, majorment les qüestions dels particulars sobre les solucions urbanístiques previstes i les possibles alternatives proposades són rebutjades pels ajuntaments.

Es tracta d'actuacions que són correctes des del punt de vista legal, en tant que l'Administració té una potestat discrecional a l'hora de decidir i proposar l'ordenació del territori i de l'urbanisme que consideri convenient des del punt de vista de l'interès general. Les seves decisions són motivades; ara bé, de vegades no es tenen en compte altres opcions proposades pels particulars que podrien ser igualment o fins i tot més vàlides que la decisió finalment adoptada.

El ciutadà arriba a la conclusió que la seva opinió i les seves iniciatives no tenen cap valor davant l'Administració quan aquesta pren una determinació sobre el planejament.

Queixa núm. 4070/01

Canvi de figura de planejament en tràmit d'elaboració. Resposta a les al·legacions presentades pels particulars

Una associació de veïns ens va presentar un escrit de queixa en relació amb l'aprovació de les Normes subsidiàries de planejament del municipi de Sant Ramon. Els veïns havien presentat al·legacions en el tràmit d'informació pública de l'aprovació inicial de les normes, respecte de les quals no havien tingut resposta.

Segons ens va informar l'Ajuntament, s'havia considerat oportú, a la vista de les al·legacions formulades i de la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, elaborar un projecte de Pla d'ordenació urbanística i valorar les al·legacions en el marc de la tramitació d'aquest instrument de planejament.

Aquest pla estava pendent d'aprovació inicial i les seves directrius havien estat exposades a l'associació, promotora de la queixa.

El Síndic de Greuges va valorar positivament aquesta tasca informativa d'acord amb allò que estableix l'article 8 de la Llei 2/2002. Tanmateix, va recordar a l'Ajuntament el dret dels ciutadans que van fer les al·legacions a rebre una resposta fonamentada i notificada personalment.

I atès que les Normes subsidiàries s'havien substituït per un altre instrument de planejament, un Pla d'ordenació municipal, el Síndic de Gregues també va suggerir que la resposta a les al·legacions s'incorporés a la documentació del pla i que es notifiqués l'aprovació inicial a tots aquells que van fer al·legacions, sens perjudici del tràmit preceptiu d'informació pública i de la possibilitat de formular noves al·legacions a l'aprovació inicial.

L'Ajuntament de Sant Ramon va acceptar el suggeriment del Síndic de Greuges.

2.2. La gestió i l'execució de les urbanitzacions

Mitjançant la compensació, per la qual els propietaris inclosos en una unitat d'actuació o en un polígon, l'urbanitzen al seu càrrec, és el sistema en el qual el particular té més participació. Quan la urbanització es duu a terme pel sistema de cooperació, aquesta participació es canalitza a través de les associacions administratives.

L'elecció del sistema d'actuació correspon a l'ajuntament, que en decidirà, pel sistema que considerarà més adequat d'acord amb les necessitats, els mitjans econòmics, financers i la col·laboració de la iniciativa privada, entre altres circumstàncies.

Pel que fa al sistema de cooperació, se'ns presenten queixes d'associacions de propietaris (vegeu queixa núm. 3378/01) que, quan formulen denúncies sobre aspectes concrets de les obres d'urbanització, no obtenen resposta escrita de l'ajuntament. Els ajuntaments justifiquen aquesta pràctica perquè consideren que en les reunions que tenen els veïns amb els representants municipals se'ls facilita la informació que sol·liciten i es debaten els problemes que es poden plantejar en l'execució de la urbanització.

El deure de les administracions de donar resposta expressa als interessats sobre les sol·licituds d'informació o sobre les denúncies té com a objectiu evitar col·locarlos en una situació d'indefensió, i possibilitar que recorrin contra les resolucions administratives si són perjudicials o contràries als seus interessos.

Per aquest motiu, s'ha de notificar al domicili correcte la resposta de l'ajuntament a les denúncies formulades en relació amb les obres d'urbanització, independentment del fet que els veïns estiguin assabentats de les decisions municipals mitjançant les reunions tingudes.

Les persones, les famílies i els grups socials fan la seva vida a la ciutat. L'ordenació territorial i urbanística dels municipis condiciona el *modus vivendi* dels particulars i la satisfacció de les seves necessitats personals, econòmiques i socials. Conseqüentment, els ciutadans han de poder tenir una participació activa en la configuració d'aquests espais.

D'altra banda, els ajuntaments representen els interessos generals a partir dels quals han de decidir quin és el model de ciutat més convenient en el seu àmbit territorial. Amb aquesta finalitat han de preveure l'evolució històrica de la ciutat, les diverses necessitats dels diferents grups socials que hi resideixen i les previsions pel que fa al creixement de la població.

S'ha de trobar l'equilibri entre les opinions dels ciutadans, en tant que expressen uns interessos d'abast més reduït, i l'interès general. Creiem que entre les posicions veïnals i les dels ajuntaments, moltes vegades existeix un marge ampli dins el qual aquests últims poden actuar, discrecionalment, en exercici de les seves competències en matèria de planejament.

Queixa núm. 3378/01

Notificacions a un domicili incorrecte

El senyor X, en nom i representació d'un grup de veïns afectats per una unitat d'actuació al municipi de la Roca del Vallès, va presentar una queixa per la manca de resposta de l'ajuntament a les denúncies per diverses qüestions relatives a les obres d'urbanització.

S'havia donat el cas que amb anterioritat els veïns afectats havien denunciat un abocament il·legal de terres per reomplir un carrer situat sobre la canalització d'un torrent. La resolució de l'expedient de disciplina urbanística no s'havia notificat als interessats.

Segons l'informe que l'Ajuntament de la Roca del Vallès va trametre en resposta al Síndic, s'havia notificat les resolucions al domicili d'un dels afectats, que constava com a president de la comissió de veïns. No obstant això, els promotors van precisar que aquesta persona feia molt de temps que havia cessat en el càrrec, la qual cosa havia estat posada en coneixement de l'Ajuntament, i que a les denúncies es reflectia clarament el domicili correcte on s'havien de fer les notificacions. Així mateix, l'Ajuntament considerava que els veïns estaven suficientment informats de les actuacions municipals a través de les reunions que havien tingut amb el tècnic coordinador de l'obra.

D'altra banda, pel que feia a les obres d'abocament de terres denunciades pels veïns quan s'estaven efectuant i respecte de les quals l'Ajuntament no va intervenir fins que havien estat acabades, la llicència d'obres no va precisar com s'havien de reomplir els carrers, tot i que el projecte d'urbanització era força clar. Consegüentment, l'Ajuntament havia ordenat el desmunt del carrer, fent-se càrrec del cost de les obres, atès que era responsable de la imprecisió de la llicència d'obres.

El Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament de la Roca del Vallès el deure de les administracions de resoldre expressament les sol·licituds dels interessats i, consegüentment, va demanar que es donés resposta a les denúncies de la comissió de seguiment de les obres al domicili fixat per a notificacions.

L'Ajuntament de la Roca del Vallès, que va prendre determinis en relació amb l'abocament de terres, no va donar resposta, en canvi, al nostre recordatori de deures legals de resoldre expressament la sol·licitud.

3. Les entitats urbanístiques de conservació

Les entitats urbanístiques de conservació, anomenades juntes de conservació per la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, són agrupacions de particulars formades per conservar les obres d'urbanització i mantenir les dotacions i instal·lacions de serveis públics en el termini que correspongui.

És a dir, aquesta entitat té caràcter administratiu i s'ocupa de conservar la urbanització en el temps que va des que s'han finalitzat les obres i les ha rebudes l'ajuntament fins que aquest se'n pot fer càrrec pressupostàriament.

Aquesta és la teoria i allò que fóra desitjable; la realitat moltes vegades és diferent. Hi ha entitats urbanístiques de conservació que, a més de mantenir els serveis existents, s'ocupen de crear els que falten. Es tracta de casos en què els promotors de la urbanització no han complert els seus deures i els parcel·listes, mitjançant l'entitat, desencallen el procés d'urbanització amb el beneplàcit de l'ajuntament.

En l'Informe de l'any 1997 (vegeu BOPC núm. 266, de 20 de març de 1998, pàgina 21560) ja vam posar de manifest la importància de determinar la necessària finalització i recepció de les obres d'urbanització per l'ajuntament com a requisit previ a la constitució d'aquestes entitats. Ni el Reglament de gestió urbanística ni el Decret legislatiu 1/1990, del 12 de juliol, pel qual s'aprovava la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, no hi feien referència i la jurisprudència era contradictòria en aquest sentit.

Sembla que el Decret 287/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament parcial de la Llei 2/2002, de 14 de març d'urbanisme, resol aquesta qüestió, tot i que no d'una forma directa. Aquest reglament diferencia entre les entitats col·laboradores provisionals i les definitives, i aquestes poden ser voluntàries o obligatòries.

Les juntes de conservació voluntàries tenen les finalitats que derivin del conveni que hagin formalitzat amb l'ajuntament. Les juntes de conservació obligatòries, és a dir les imposades pel planejament, tenen com a finalitat la conservació de les obres i han de formular els seus estatuts en el termini de tres mesos des de la recepció de les obres per part de l'ajuntament.

D'altra banda, la disposició final quarta de la Llei 2/2002, d'urbanisme, disposa que el Govern ha de regular per decret les condicions, els requisits i els terminis pels quals el planejament urbanístic pot imposar als propietaris l'obligació de conservar les obres i les instal·lacions d'urbanització executades, més enllà del moment en què l'ajuntament les rebi definitivament. Es pot deduir, doncs, que perquè es puguin constituir les juntes de conservació obligatòries és necessari que l'ajuntament hagi rebut prèviament les obres d'urbanització.

Un altre dels problemes que se'ns plantegen sovint en la nostra Institució és la dissolució de les entitats urbanístiques de conservació quan aquestes, per problemes de funcionament intern, són inoperants quant al compliment de les seves finalitats. S'ha arribat a produir el cas que l'ajuntament consideri dissolta l'entitat per imperatiu legal (vegeu queixa núm. 262/03), i accepti la urbanització per fer-se càrrec posteriorment de les obres de conservació necessàries.

D'acord amb l'article 24 del Reglament de gestió urbanística, les entitats urbanístiques col·laboradores, com ara per exemple les entitats urbanístiques de conservació, s'havien de regir pels seus estatuts. L'Administració tutelar, l'ajuntament, es veu obligada també per aquests estatuts en virtut de l'acte d'aprovació.

Pel que fa a la dissolució de les entitats, els seus estatuts n'han d'establir el termini de durada i el quòrum i majoria necessària per aprovar la proposta de dissolució, ben entès que per dissoldre l'entitat cal que aquesta hagi complert la finalitat per a la qual va ser creada.

Amb independència dels problemes que hi pugui haver en el funcionament de les entitats, considerem que els ajuntaments han d'intentar trobar una solució sense apartar-se dels límits que la llei i els seus propis actes esdevinguts ferms, li imposen.

Consegüentment, per dissoldre una entitat de conservació cal fer correctament la convocatòria de l'assemblea, d'acord amb allò que disposen els estatuts garantint que es pugui provar fefaentment la convocatòria de l'assemblea i de l'ordre del dia. En aquest sentit, les normes dels estatuts han de ser interpretades d'acord amb el que han dit la doctrina i la jurisprudència en relació amb les notificacions d'actes administratius.

En aquest sentit, hem de tenir en compte que, si bé l'activitat material de la notificació pot ser duta a terme per la mateixa Administració amb els seus mitjans personals, també és aplicable el principi general que recull l'article 59.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i de procediment administratiu comú (en endavant LRJPAC). Segons aquest article, «las notificaciones se practicaran por cualquier medio que permita tener constancia de la recepción por el interesado o su representante, así como de la fecha, la identidad y el contenido del acto».

En el cas que s'admetés la notificació feta per personal de l'ajuntament, aquest hauria d'haver lliurat la còpia de la convocatòria a l'interessat, el qual, en garantia del que estableix l'article 59.1 de la LRJPAC, hauria de signar la diligència acreditativa o el duplicat del document, expressant la data de recepció.

En el cas de la notificació per correu, el justificant de recepció acreditaria que el destinatari ha tingut coneixement de la convocatòria i, consegüentment, és un acte determinant de la validesa i de l'eficàcia de la notificació.

També és important que en l'acta de l'assemblea es faci constar el nombre de membres assistents personalment o per representant i acreditar que hi ha el quòrum suficient establert en els estatuts per prendre la decisió de dissoldre l'assemblea.

En aquest punt, i en relació amb la dissolució de les entitats urbanístiques de conservació, ens tornem a retrobar amb una de les qüestions que vam assenyalar en l'Informe de l'any 1997: la durada de les entitats urbanístiques de conservació. Una interpretació de la normativa urbanística (Reglament de gestió urbanística i Decret legislatiu 1/1990) ens feia concloure que era improcedent obligar els propietaris a una conservació indefinida de les urbanitzacions. Tot i amb això, la jurisprudència del Tribunal Suprem s'inclinava per la tesi contrària.

Segons la Llei 2/2002, d'urbanisme, i el reglament que la desenvolupa, la durada de les juntes de conservació serà fixada pels estatuts. El Govern, segons la disposició final quarta de la llei, regularà per decret els terminis durant els quals el planejament podrà imposar als particulars l'obligació de conservar. Mentre no s'aprovi aquest decret, el planejament pot establir aquesta obligació per raons justificades de desproporció entre els costos i els tributs, fins que l'àmbit arribi a tenir consolidada l'edificació en dues terceres parts i, en qualsevol cas, com a màxim durant cinc anys a partir de la recepció, total o parcial, de les obres d'urbanització.

Finalment, un altre problema que se'ns ha plantejat és l'accés dels membres d'una entitat col·laboradora als comptes. Com sempre, aquesta qüestió s'havia de resoldre a la vista d'allò que disposessin els estatuts. En el cas que no es preveiés res, la solució tampoc no la donava la normativa urbanística.

El Reglament de desenvolupament parcial de la Llei d'urbanisme estableix que els membres d'una junta de conservació tenen el dret a obtenir certificacions acreditatives dels assentaments dels llibres socials. Aquestes certificacions han de ser lliurades en el termini de quinze dies des del moment que es presenti la sol·licitud.

En definitiva, creiem que la nova normativa ha resolt o pot ajudar a resoldre aquells problemes que se'ns plantejaven amb les entitats urbanístiques de conservació per manca d'una regulació específica.

Queixa núm. 262/03

La dissolució d'una entitat urbanística de conservació per «imperatiu legal»

El senyor X es va queixar al Síndic de Greuges perquè no havia rebut la convocatòria de l'assemblea per la qual s'havia dissolt l'entitat urbanística de conservació de la qual era membre. A més, a l'acta que se li havia tramès no constava el nombre d'assistents ni el resultat de la votació de la proposta de dissolució, que tampoc no era degudament signada. D'altra banda, no s'havien justificat degudament els comptes de l'entitat.

L'Ajuntament de Castellnou de Bages va informar a petició del Síndic de Greuges que un treballador de l'Ajuntament encarregat d'aquestes tasques va dipositar personalment la convocatòria a l'apartat de correus del promotor de la queixa i per converses amb altres membres de l'entitat es tenia la certitud que el promotor l'havia rebuda.

Pel que fa a la constitució de l'assemblea, l'Ajuntament ens va comunicar que no s'havia pogut comptabilitzar amb exactitud el nombre d'assistents, perquè es van anar incorporant propietaris durant la reunió.

En relació amb la dissolució de l'entitat, va manifestar que no s'havia sotmès a votació perquè només es va informar que era procedent de dissoldre-la per imperatiu legal.

El Síndic de Greuges, a la vista d'aquesta informació, va considerar que el fet de dipositar la convocatòria a l'apartat de correus del promotor de la queixa no permet tenir constància ni de la recepció, ni de la data, ni de la identitat ni del contingut d'allò dipositat, d'acord amb el que estableix l'article 59. 1 de la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i de procediment administratiu comú.

D'altra banda, els estatuts de l'entitat establien en l'article 20 que la convocatòria per una assemblea general es fa per cèdula tramesa per correu, amb vint dies naturals d'antelació, als domicilis designats pels interessats.

En el cas de la notificació per correu, que és a la que es refereixen els estatuts, el justificant de recepció acreditaria que el destinatari va tenir coneixement de la convocatòria i consegüentment és un acte determinant de la validesa i de l'eficàcia de la notificació.

En el cas que s'admetés la notificació feta per personal de l'Ajuntament, aquest hauria d'haver lliurat la còpia de la convocatòria a l'interessat, el qual, en garantia del que estableix l'article 59.1 de la LRJPAC, hauria d'haver signat la diligència acreditativa o el duplicat del document, expressant la data de recepció.

L'article 21 dels estatuts, que regulava la constitució de les assemblees, establia que en primera convocatòria l'assemblea serà vàlidament constituïda si hi són presents o representats cent cinquanta associats. En segona convocatòria, que s'ha de celebrar una hora després de la primera, quedarà vàlidament constituïda l'assemblea qualsevol que sigui el nombre d'associats, sempre que no sigui inferior a cinquanta.

Amb independència dels associats que es van anar incorporant durant la reunió, en l'acta de l'assemblea no constava quants associats hi eren presents en segona convocatòria per poder determinar si l'assemblea tenia el quòrum suficient per entendre's ben constituïda.

Pel que fa a la dissolució de l'entitat, els estatuts establien que l'associació té caràcter indefinit (article 36) i la proposta de dissolució requerirà el vot unànime dels associats. Aquests estatuts havien estat aprovats definitivament per l'Ajuntament, el 7 de març de 1986. No constava al Síndic que l'Ajuntament n'hagués aprovat cap modificació posterior relativa al règim de dissolució regulat per aquests articles.

Consegüentment, s'hauria de considerar que l'Entitat de Manteniment i Conservació tenia caràcter indefinit i per dissoldre-la era necessària la unanimitat dels associats, amb la condició d'haver complert els fins per als quals va ser creada. Aquesta dissolució requeriria, en tot cas, l'aprovació de l'òrgan sota el control del qual actuava l'associació.

No obstant, el Síndic de Greuges va observar que l'últim paràgraf de l'acta de l'assemblea, deia textualment que es va «donar l'assemblea per acabada i l'Entitat de Manteniment del Serrat va quedar dissolta».

Per tot això, el Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament que, si bé calia trobar una solució als problemes de funcionament que pogués tenir l'Entitat Urbanística de Conservació, també era cert que l'Ajuntament es trobava limitat pel seus propis actes, tant per l'aprovació dels estatuts, com pel que disposa la llei.

En aquest sentit, el Síndic de Greuges va suggerir que, o bé s'havien de modificar els estatuts amb el procediment establert a tal efecte, o bé s'havien de respectar el seus termes, dissolent l'entitat en la forma que els seus articles estableixen i amb el quòrum d'assemblea fixat a tal efecte. Segons l'article 24 dels estatuts esmentats, la modificació dels estatuts requeriria el vot favorable de setanta associats que representessin, com a mínim, el 10% de les unitats de valor incorporades a l'entitat.

L'Ajuntament de Castellnou de Bages encara no ha donat resposta al suggeriment del Síndic de Greuges.

4. L'EXECUCIÓ SUBSIDIÀRIA

Amb molta freqüència, les queixes que ens adrecen els ciutadans, tant en qüestions relatives a l'habitatge com en problemes urbanístics, són motivades perquè els particulars incompleixen les ordres dels ajuntaments. Es tracta de situacions que semblen no tenir solució: el promotor de la queixa ha presentat la denúncia a l'ajuntament, el qual ha inspeccionat i constatat els fets denunciats, ha tramitat l'expedient i finalment ha resolt ordenant executar unes obres o enderrocar allò que s'havia fet de forma il·legal.

Si l'interessat a qui va adreçada l'ordre no l'executa voluntàriament, comença el calvari per al denunciant i l'expedient s'eternitza a les dependències municipals. Passen els anys, els fets denunciats es consoliden si són obres contràries al planejament, o s'agreugen quan es tracta de problemes per manca de reparació o manteniment de finques. És aleshores quan els qui s'havien adreçat a l'Administració cercant una solució al problema, ens fan arribar la queixa (vegeu queixa núm. 2106/03).

En principi, la llei preveu els mecanismes per evitar que aquestes situacions es produeixin en considerar, com ja hem dit en informes anteriors, que els actes administratius són plenament executius i susceptibles de ser executats forçosament per l'Administració mitjançant el constrenyiment sobre el patrimoni, l'execució subsidiària, la multa coercitiva o la compulsió sobre les persones. És l'Administració qui ha d'escollir quin d'aquests mitjans d'execució forçosa és el més adequat per compel·lir el particular al compliment d'allò ordenat en l'acte administratiu.

Fins ara, la normativa urbanística semblava decantar-se per l'execució subsidiària com el mitjà d'execució forçosa més adequat tant pel que fa a les ordres d'execució d'obres com a les d'enderroc. El Reglament de disciplina urbanística (Reial decret 2187/1978, de 23 de juny) en els articles 10 i 29, parla de l'execució de l'ordre per l'organisme que l'ha dictat, a càrrec, això sí, del particular. Aquesta preferència es pot justificar si tenim en compte que l'ordenament urbanístic obliga tant l'administrat com l'Administració, que, a més, té competències en matèria de protecció de la legalitat urbanística.

Tanmateix, en la pràctica, els ajuntaments opten més sovint per la imposició de multes coercitives (vegeu seguiment de la queixa núm. 2656/02) que per l'execució subsidiària perquè la tramitació d'aquesta és complexa, no sempre resulta amb èxit el càrrec a l'interessat i, d'altra banda, no es poden transferir a la resta d'administrats les despeses que es derivin de l'execució d'una ordre incomplerta pel responsable.

El cert és que aquesta pràctica s'ha anat reflectint en la normativa. A hores d'ara, tant la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, com el Decret 287/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el reglament parcial d'aquesta llei, no regulen exclusivament l'execució subsidiària en el cas d'incompliment d'una ordre, d'obres o d'enderroc, sinó que preveuen la possibilitat que els ajuntaments, discrecionalment, puguin determinar quin és el mitjà d'execució forçosa més adequat en aplicació del principi de proporcionalitat.

El principi de proporcionalitat expressa, en general, la necessitat d'una adequació o harmonia entre el fi d'interès públic que es persegueix i els mitjans que s'utilitzen per aconseguir-lo. En dret administratiu, la proporcionalitat es manifesta en diferents àmbits i permet una interpretació equilibrada de l'interès públic.

El principi de proporcionalitat opera en dos tipus de supòsits:

a) amb caràcter ordinari, en aquells casos en què l'ordenament jurídic admet la possibilitat d'escollir un entre diversos mitjans utilitzables, i

b) amb caràcter excepcional i en connexió amb els principis de bona fe i equitat, quan existeix un únic mitjà, aquest és clarament inadequat i excessiu amb les característiques del cas previst.

En virtut d'aquest principi de proporcionalitat, si es permet una intervenció de l'Administració per raó de l'interès públic, amb la cobertura legal necessària, ens hem de preguntar:

a) si la mesura és necessària;

b) si hi cap una intervenció alternativa que pugui satisfer igualment l'interès públic, i

c) si aquesta mesura és més favorable a l'esfera de llibertat de l'administrat.

En matèria urbanística el principi de proporcionalitat es pot tenir en compte a l'hora d'ordenar les mesures de reposició i en el moment d'escollir quin mitjà d'execució forçosa s'ha d'aplicar per aconseguir l'execució de la mesura de reposició ordenada.

Les normes de planejament pertanyen a la categoria de les normes imperatives. En virtut de la seva coercibilitat, transgredir aquelles normes desencadena el mecanisme de la restauració de la legalitat vulnerada. Consegüentment, finalitzat el termini de dos mesos des de l'ordre de legalització sense sol·licitar llicència o sense haver-la pogut obtenir per incompatibilitat amb el planejament, s'ha de dictar l'ordre de demolir allò construït il·legalment per restituir la realitat física a l'estat en què es trobava abans de produir-se la transgressió. Així es garanteix el compliment forçós de la norma urbanística vulnerada.

Aquest procediment és compatible amb la imposició de sancions als responsables, amb la prèvia tramitació del procediment sancionador corresponent. La coercibilitat de la norma urbanística es plasma en aquests dos mecanismes de protecció connectats i compatibles entre ells.

Si la restauració de la realitat física alterada no és voluntàriament executada per la persona responsable, l'ajuntament, com ja hem dit, d'acord amb la legislació vigent del sòl, podrà optar per l'execució forçosa mitjançant multes coercitives o mitjançant l'execució subsidiària, i aquesta decisió la prendrà a la llum del principi de proporcionalitat i de menys restricció a l'esfera de llibertat de l'administrat.

A conseqüència de les nostres actuacions d'investigació de l'objecte de les queixes, hem constatat que davant de l'incompliment voluntari d'ordres similars, en relació amb les mateixes infraccions, a Barcelona, a tall d'exemple, segons el districte, s'opta per diferents mitjans d'execució forçosa. Així, mentre que el Districte de Ciutat Vella habitualment recorre a les multes coercitives, el de Sants-Montjuïc utilitza l'execució subsidiària.

D'altra banda, també hem constatat que hi ha un volum considerable de casos en què les multes coercitives no són del tot efectives a l'hora d'aconseguir que l'interessat executi l'ordre municipal.

Per tot això, considerem que s'han de fer les reflexions següents a l'entorn de l'elecció del millor mitjà d'execució forçosa:

– Cal precisar en quines situacions ha de ser obligatòria l'execució subsidiària si constitueix el sistema d'execució forçosa que garanteix millor l'interès general representat per la normativa urbanística. No és el mateix una infracció urbanística consistent en el tancament d'un balcó i, consegüentment, en l'augment de volum d'un habitatge, que l'incompliment d'una ordre de conservació d'una façana. El perill de tercers i la transcendència en l'incompliment de l'ordre quant a l'exercici del dret de l'habitatge podrien ser criteris a tenir en compte.

– La tramitació de l'execució forçosa mitjançant multes coercitives ha de ser àgil, tot i respectar sempre els terminis establerts per la llei per no obstaculitzar l'exercici dels drets dels interessats. Certament, a vegades es produeixen retards deguts principalment a problemes en les notificacions dels actes de tràmit o resolutius. Ara bé, també es donen casos en què, entre la imposició de la multa coercitiva, la constatació que l'ordre continua sense complir i la imposició d'una nova multa, tot i que a l'interessat se li ha donat un termini no superior a dos mesos, passen com a mínim dos anys per lentitud de l'Administració competent. L'eficàcia de les multes coercitives, consegüentment, en resulta molt afeblida.

– Naturalment, si l'Administració no executa tots els actes per cobrar l'import de les multes, no té cap sentit aquesta mesura com a mitjà d'execució forçosa. Es pot donar el cas que s'imposi una nova multa coercitiva sense que l'ajuntament hagi cobrat la primera ni l'hagi entrat tan sols en via de constrenyiment.

– Finalment, s'ha de tenir en compte que, amb independència de l'execució forçosa d'una ordre, l'ajuntament pot sancionar també la conducta infractora de l'interessat. Com hem dit, aquesta mesura reforça la garantia de la legalitat urbanística juntament amb la restauració de la realitat física alterada.

En aquells casos en què les multes coercitives no han estat eficaces, l'Administració s'hauria de plantejar la possibilitat d'executar subsidiàriament les seves ordres. Tot i l'evolució que hem constatat en la legislació urbanística en el sentit de deixar de considerar l'execució subsidiària com el sistema principal d'execució forçosa de les ordres d'obres o d'enderroc, no deixarem d'insistir que en determinats casos pot ser de més utilitat per protegir la legalitat urbanística i l'exercici del dret a un habitatge digne i adequat.

En primer lloc, perquè l'incompliment d'una ordre d'enderroc pot consolidar, pel transcurs del termini de

prescripció, unes obres contràries a l'ordenament, és a dir, en una situació d'excepcionalitat en relació amb la normativa urbanística: ni susceptibles de legalització, ni d'enderroc (vegeu queixa núm. 185/03).

En segon lloc, perquè, per incidir en la conservació i el manteniment del parc immobiliari, l'Administració ha d'exercir les competències que l'ordenament jurídic li atorga i vetllar pel compliment de les seves ordres de conservació.

Queixa núm. 2106/03

Inactivitat de l'Ajuntament de Blanes davant l'incompliment d'una ordre de legalització d'obres

El senyor X, des de setembre de 2001 i de forma reiterada, havia anat denunciant a l'Ajuntament de Blanes la construcció d'una paret d'obra sense llicència en un local en planta baixa. Tanmateix, dos anys més tard, encara no s'havia enderrocat la paret. Per aquest motiu formulà aquesta queixa.

El Síndic de Greuges va sol·licitar informació a l'Ajuntament de Blanes, que comunicà que s'havien obert diversos expedients de disciplina urbanística contra l'empresa responsable de les obres. Tanmateix, l'Ajuntament no feia cap referència a les actuacions iniciades per restaurar la realitat física alterada.

Per aquest motiu, vam recordar a l'Ajuntament de Blanes que, passat el termini atorgat per legalitzar unes obres no emparades per la llicència, l'Ajuntament ha d'acordar l'ordre d'enderroc i cessació dels usos il·legals. Si aquesta ordre no era complerta voluntàriament pel responsable de les obres, calia executar-la forçosament mitjançant l'execució subsidiària per part de l'Ajuntament.

Els articles 254 a 256 del Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprovà la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, regulaven la reacció de l'Administració davant actes d'edificació il·legals. A hores d'ara, el règim jurídic aplicable és el contingut en els articles 197 a 199 de la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme.

L'Ajuntament de Blanes ens comunicà que havia iniciat l'expedient de restauració de la realitat física alterada per les obres executades sense llicència i no legalitzables.

SEGUIMENT de la queixa núm. 2656/02

(pàg. 74 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Una sortida de fums per enderrocar

El promotor de la queixa es va adreçar al Síndic de Greuges perquè l'Ajuntament de Sabadell no havia reaccionat davant l'incompliment d'una ordre d'adaptació d'una xemeneia de sortida de fums al que disposen les ordenances municipals d'edificació.

L'Ajuntament de Sabadell a petició del Síndic de Greuges va informar que, a conseqüència de l'incompliment de l'esmentada ordre d'adaptació, s'havia iniciat un expedient sancionador. L'Ajuntament considerava que l'execució subsidiària no era una mesura d'execució forçosa proporcional al tipus d'infracció.

El Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament que el Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprovà la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, preveu l'execució forçosa quan les ordres no són voluntàriament complertes pels interessats.

L'Ajuntament de Sabadell ha respost al nostre recordatori de deures legals que l'expedient de disciplina urbanística no havia finalitzat i estava en tràmit l'expedient sancionador. Més endavant, l'Ajuntament valorarà si és procedent de dur a terme l'execució subsidiària de les obres d'adequació de la sortida de fums.

Queixa núm. 185/03

El nombre d'expedients dificulta poder complir els terminis

La promotora de la queixa havia denunciat el 3 d'octubre de 2002, a l'Ajuntament de Sitges, una possible infracció urbanística consistent en una construcció il·legal en el terrat de la finca veïna al seu habitatge. El gener de 2003, atès que l'Ajuntament encara no havia iniciat cap actuació, la interessada va presentar la seva queixa.

Ens vam adreçar a l'Ajuntament de Sitges perquè ens informés sobre les causes del retard. L'Ajuntament va respondre que un volum considerable d'expedients i sol·licituds havien desbordat la capacitat dels serveis municipals i per aquest motiu no es podien complir els terminis de resolució establerts per la normativa aplicable.

El Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament de Sitges els terminis de prescripció establerts per l'article 219 de la Llei d'urbanisme 2/2002, de 14 de març, segons els quals és necessària la intervenció de l'Ajuntament per evitar la consolidació de situacions de fet contràries a l'ordenament urbanístic.

A hores d'ara, el Síndic de Greuges no ha rebut resposta al seu recordatori de deures legals.

MEDI AMBIENT

1. INTRODUCCIÓ

Les queixes que hem rebut al llarg d'aquest exercici en relació amb el medi ambient han estat 238; també hem iniciat 4 actuacions d'ofici.

Novament ens veiem obligats a reflectir que, en aquest àmbit, el principal motiu de la preocupació dels ciutadans que se'ns adrecen continuen essent les molèsties per sorolls.

En resposta a aquesta inquietud i a aquest malestar hem enfocat aquesta matèria des del vessant dels drets fonamentals que es poden veure afectats per la contamina-

ció acústica. Per reforçar aquest argument ens hem valgut de la doctrina jurisprudencial dels tribunals, elaborada a partir d'una de les sentències de referència en aquest àmbit, la sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans de 9 d'octubre de 1994, en l'assumpte López Ostra contra Espanya.

Les molèsties provenen normalment d'activitats musicals a l'aire lliure o en recintes tancats; també d'activitats comercials, que per les seves particularitats són considerades activitats potencialment contaminadores per soroll, i també d'aparells d'ús domèstic que s'han estès a molts domicilis particulars, com els d'aire condicionat.

Enguany ens referim a la normativa reguladora de les màquines d'ús a l'aire lliure, amb motiu de les queixes pel soroll d'obres al carrer.

Tot i que aquest any no ho exposem de forma expressa, hem de manifestar que les molèsties pels sorolls d'animals domèstics persisteixen, i la nova Llei 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals, no ha atès de forma expressa aquesta problemàtica.

En aquest sentit, s'ha desaprofitat, doncs, l'oportunitat que havíem reclamat en els nostres darrers informes de donar resposta a aquesta qüestió a través de la llei; resposta que fins ara hem intentat trobar en el Decret 6/1999, de 26 de gener, pel qual s'estableixen les condicions de manteniment dels animals de companyia, cap a l'aplicació del qual orientàvem als ajuntaments quan les circumstàncies del cas ens ho permetien. Atès que el Departament de Medi Ambient ha posat en dubte l'aplicació d'aquest decret a aquests casos, la Institució ha obert una actuació d'ofici amb el número 4348/03, de la qual donem compte en el capítol 13 d'aquest informe.

Ha estat objecte d'estudi el soroll dels ciclomotors amb motiu de la preocupació manifestada pel Defensor del Ciutadà de Mataró i en detectar, també, una regulació diversa dels nivells sonors entre els diferents àmbits municipals. Ha estat la regulació continguda a la Directiva 97/24/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de juny de 1997, ja transposada a l'àmbit estatal, el que ens ha permès mantenir que no és possible fixar uns nivells sonors diferents dels recollits a la fitxa de característiques tècniques del ciclomotor.

Un altre àmbit en què ha incidit el descontentament dels ciutadans ha estat el del funcionament d'abocadors de runes al marge de qualsevol llicència, en el qual la manca de condicions d'ús, afegida a l'incivisme d'alguns veïns, repercuteix negativament en les propietats dels particulars que hi confronten.

La deixadesa en l'estat de manteniment, neteja i conservació de parcel·les sense edificar properes a habitatges és motiu de preocupació pel perill d'incendi que pot suposar la vegetació descontrolada que hi creix.

La consciència social per a la preservació de l'entorn també s'estén a la salvaguarda del cabal ecològic dels rius, que és el que ha de garantir la continuïtat de la vida de les diferents comunitats ecològiques presents, a més del respecte al paisatge i una qualitat de l'aigua suficient.

Hem d'assenyalar que la instal·lació i el funcionament d'antenes de telefonia mòbil continua essent causa d'inquietud d'alguns ciutadans que hi viuen a prop.

El Síndic ha intervingut també amb la formulació d'una recomanació expressa al Departament de Medi Ambient davant d'un cas en què la vida de les persones podia perillar per l'activitat de caça practicada a la zona limítrofa d'un refugi de fauna salvatge amb edifici destinat a habitatge.

Finalment, l'exposició d'aquest capítol es tanca amb el seguiment de queixes tractades en exercicis anteriors.

2. L'AGRESSIÓ MEDIAMBIENTAL I LA SEVA REPERCUSSIÓ EN EL DRET A LA PROTECCIÓ DE LA INTIMITAT FAMILIAR

A l'Informe corresponent a l'any 1996 ens vam referir a la inviolabilitat del domicili, en tant que dret fonamental amb dos vessants dins el problema de la contaminació acústica.

En el desenvolupament d'aquell apartat ens fèiem ressò de la important sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans (en endavant TEDH), dictada el 9 d'octubre de 1994, en l'assumpte López Ostra contra Espanya, arran de la qual s'havia donat una dimensió ambiental al dret fonamental a la intimitat personal i familiar i a la inviolabilitat del domicili de l'article 18 de la Constitució Espanyola.

Concretament, el TEDH va vincular la protecció del medi ambient amb el dret al respecte a la vida privada i familiar i al domicili, recollit a l'article 8 del Conveni europeu per a la protecció des drets humans i les llibertats fonamentals, signat a Roma el 4 de novembre de 1950 i ratificat posteriorment per Espanya (en endavant Conveni de Roma). En aquest sentit el TEDH va assenyalar que els atemptats greus al medi poden afectar el benestar d'una persona i privar-la del gaudiment del seu domicili i perjudicar la seva vida privada i familiar.

Per aquest motiu, es pot mantenir que, si una agressió mediambiental, si una activitat contaminant, és de tal entitat que impedeix o limita el gaudiment efectiu d'un dels drets reconeguts al Conveni de Roma, els òrgans del Conveni tindran en compte aquestes agressions determinants de la lesió.

La doctrina del TEDH en el cas López Ostra s'ha vist confirmada en altres casos, com els de les sentències d'aquest mateix tribunal de 19 de febrer de 1998 i de 2 d'octubre de 2001 del cas Guerra i altres contra Itàlia, i el cas Halton i altres contra el Regne Unit, respectivament.

I, com era d'esperar i ja vam posar de manifest en l'Informe de l'any 1996 (vegeu BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11686 a 11688), aquesta doctrina del TEDH ha estat rebuda i acollida pels nostres òrgans jurisdiccionals, tenint en compte el valor que cal reconèixer a la doctrina del TEDH, com a criteri interpretatiu dels preceptes constitucionals que tutelen els drets fonamentals, en aplicació de l'article 10.2 de la Constitució Espanyola.

En aquest sentit, la Sentència 119/2001, de 24 de maig del Tribunal Constitucional té en compte aquesta doc-

trina, quan resol un recurs d'empara en què s'al·lega la violació dels drets fonamentals reconeguts als articles 15 de la Constitució Espanyola (dret a la vida) i 18 (intimitat personal i familiar i inviolabilitat del domicili) per la inactivitat d'un ajuntament davant les molèsties per soroll de la zona d'oci de què es troba envoltat l'immoble on viu la recurrent, tot i que el Tribunal fa un matís: assenyala que el fet de tenir en compte aquesta doctrina no comporta traslladar de forma mimètica el pronunciament del TEDH i ignorar les diferències normatives existents entre la Constitució i el Conveni de Roma.

Interessa, per tant, d'aquesta sentència, l'elaboració doctrinal que efectua el Tribunal Constitucional en analitzar la possible afectació del dret fonamental a la integritat física i moral que recull l'article 15 de la Constitució Espanyola.

Així doncs, el Tribunal manté que no tot supòsit de risc o dany per a la salut implica una vulneració de l'esmentat article 15. Tanmateix, quan els nivells de saturació acústica que hagi de suportar una persona, arran d'una acció o omissió dels poders públics, superin el llindar a partir del qual es posa en perill greu i immediat la salut, podrà quedar afectat el dret garantit a l'article 15 de la Constitució Espanyola.

Cal remarcar que un dels vots particulars de la sentència assenyala que, per entendre vulnerat aquest article, no cal exigir un perill greu i immediat per a la salut; n'hi ha prou amb l'existència de qualsevol efecte nociu.

Pel que fa a l'article 18 de la Constitució Espanyola, entenem que és prou il·lustratiu reproduir el darrer paràgraf del fonament jurídic sisè de la sentència: *«...una exposición prolongada a unos determinados niveles de ruido, que puedan objetivamente calificarse como evitables e insoportables, ha de merecer la protección dispensada al derecho fundamental a la intimidad personal y familiar, en el ámbito domiciliario, en la medida en que impidan o dificulten gravemente el libre desarrollo de la personalidad, siempre y cuando la lesión o menoscabo provenga de actos u omisiones de entes públicos a los que sea imputable la lesión producida».*

Finalment, en relació amb aquesta sentència, és interessant destacar l'aportació formulada en un altre vot particular, que apunta que les agressions acústiques poden comportar una violació al dret a la lliure elecció de domicili previst a l'article 19 de la Constitució Espanyola, quan el soroll arriba a ser tan insuportable que obliga el qui el pateix a canviar de domicili.

Com dèiem anteriorment, la doctrina del TEDH ha estat acollida pels nostres òrgans jurisdiccionals, la qual cosa no abasta només el Tribunal Constitucional, com ja hem vist, sinó també el Tribunal Suprem, amb pronunciaments de les sales Civil, Penal i Contenciosa Administrativa i, evidentment, altres òrgans jurisdiccionals.

En la major part de les sentències hem pogut observar una nota comuna: la passivitat o inactivitat de l'Administració pública per encarar-se a una agressió mediambiental reiteradament denunciada pels particulars i que afecta el seu benestar i qualitat de vida, i la preservació dels drets fonamentals abans esmentats.

La manca de resposta dels poders públics als reclams d'intervenció que els formulen els ciutadans, amb l'aplicació, eficaç i immediata dels instruments que els proporcionen les disposicions normatives vigents per corregir, minimitzar o fer cessar l'activitat generadora de les molèsties, condueix inevitablement, pel transcurs del temps, a agreujar la situació inicialment denunciada, que esdevé insostenible i generadora de lesions a drets fonamentals.

D'acord amb la via de protecció judicial iniciada pel particular, aquesta situació que no ha estat aturada per la manca d'intervenció o actuació insuficient dels poders públics competents pot arribar a cloure amb un pronunciament que ordeni el tancament o clausura de l'activitat i la indemnització per danys morals i perjudicis causats com a mesura per restablir la situació jurídica individualitzada que ha estat vulnerada, però també pot arribar a condemnar penalment els titulars de l'establiment si es prova la comissió de la infracció prevista a l'article 325 del Codi penal, com es posa de manifest a la Sentència del Tribunal Suprem de 24 de febrer de 2003, en relació amb la contaminació acústica produïda per una sala de festes.

L'examen de l'article 325 del Codi penal revela que la nota clau que permet establir la frontera entre l'il·lícit administratiu i l'il·lícit penal és la gravetat del risc produït.

Finalment, assenyalem que la doctrina del TEDH s'ha incorporat també a les disposicions normatives darrerament dictades, com la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica, quan l'article 2, en fixar les finalitats bàsiques que persegueix la llei, assenyala, entre altres, el dret a la intimitat, el dret a la protecció de la salut i el benestar i la qualitat de vida dels ciutadans, o, a l'exposició de motius de la Llei estatal 37/2003, de 17 de novembre, del soroll, en què l'apartat I paràgraf segon disposa que la protecció constitucional enfront de la contaminació acústica troba suport en alguns drets fonamentals, entre altres el dret a la intimitat personal i familiar, recollit a l'article 18.1 de la Constitució Espanyola.

A continuació examinarem algunes de les agressions mediambientals més significatives que hem tractat i que hem considerat adequat agrupar en quatre àmbits: les produïdes en les relacions veïnals, en el desenvolupament d'activitats privades en recintes tancats i a l'aire lliure, i, finalment, les produïdes per la utilització de màquines d'ús a l'aire lliure.

3. Relacions veïnals

El canvi climàtic al qual ens referim col·loquialment per exclamar-nos de l'augment de les temperatures, potser ja no tan insòlit, i de l'allargament de l'època estival, que sembla iniciar-se un cop entrada la primavera i estendre's fins ben entrada la tardor, ha comportat per a molts de nosaltres el desig de beneficiar-nos dels progressos de la tècnica per incorporar als nostres habitatges els aparells de climatització que els fan més confortables.

Aquest confort, però, de vegades pot causar un malestar no volgut a altres persones, normalment veïns de

l'immoble, com ja vam posar de manifest a l'Informe de l'any 2001 (vegeu BOPC núm. 275, de 22 de març de 2003, pàg. 73 a 75).

La resposta dels ajuntaments davant d'aquesta situació no sol ser tan ràpida com seria desitjable, atès que, un cop efectuada la denúncia, normalment el veí afectat ha de suportar les molèsties, tant per l'escalfor com pel soroll de l'aparell, durant tot el període estival.

A l'Informe de l'any 2001 ens centràvem a analitzar la regulació dels aparells d'aire condicionat a Barcelona, i citàvem les prescripcions contingudes a l'Ordenança general del medi ambient urbà i a l'Ordenança dels usos del paisatge urbà. Fèiem esment que, d'acord amb les frigories de l'aparell, només cal comunicar la instal·lació a l'Ajuntament; si l'aparell s'instal·la en celoberts o patis de parcel·la, cal la conformitat dels veïns que hi tenen accés, els quals han de manifestar-hi la conformitat d'acord amb l'ordenament d'aplicació en matèria de comunitats.

Arran de la queixa núm. 3275/03, vam interessar-nos davant l'Ajuntament de Barcelona per saber com es materialitzava a la pràctica aquesta previsió normativa. L'informe facilitat assenyala que cal el permís dels veïns, permís que s'ha de tenir però que no s'ha de presentar a l'Ajuntament, ja que les instal·lacions domèstiques de condicionament d'aire no estan subjectes a cap tràmit previ d'autorització ni de comunicació.

Si cap instal·lació domèstica de condicionament no està subjecta a cap tràmit de comunicació, a diferència del que preveu la norma municipal per a les instal·lacions entre 2.000 i 20.000 frigories, entenem que caldrà revisar aquest requeriment concret que conté la norma o unificar els criteris d'actuació en la seva aplicació en els diferents districtes.

D'altra banda, ens plantegem si, a l'efecte de la intervenció administrativa, es pot exigir la demostració del consentiment previ que han de prestar els veïns afectats per la instal·lació, en edificis ja construïts, d'equips d'aire condicionat, refrigeració o aireig als patis de parcel·la o celoberts, en aplicació de l'ordenament en matèria de comunitats, malgrat la previsió que en aquest aspecte conté l'article 57.2 de l'Ordenança general del medi ambient urbà de l'Ajuntament de Barcelona.

Ens ho plantegem pel fet que, si les llicències municipals, en general, s'atorguen «salvat el dret de propietat i sens perjudici de tercer», això vol dir que l'Administració no pot interferir en les relacions privades mentre constati que la instal·lació autoritzada compleix els requisits tècnics preceptius, que, en aquest cas, serien els relatius al nivell acústic i a l'emplaçament.

Així també, en l'àmbit civil hi ha hagut pronunciaments jurisprudencials en relació amb la instal·lació d'aparells d'aire condicionat en elements comuns de l'immoble sense el consentiment unànime dels propietaris, contràriament al que exigeix la Llei 49/1960, de 21 de juliol, sobre propietat horitzontal. Aquests pronunciaments s'han inclinat per fer una interpretació més flexible de la norma per conciliar el conflicte entre la necessitat que els veïns puguin gaudir de les comoditats del progrés i l'interès de tots els veïns que no es deteriorin la façana i els elements comuns.

En aquest sentit, la Sentència de 18 de febrer de 2000 de l'Audiència Provincial de València, assenyala que quan la instal·lació es fa sense necessitar obres pròpiament dites i quan el que es pretén aconseguir és acoblar instal·lacions modernes en edificis antics, mitjançant la col·locació de màquines en patis interiors, suportades amb perfils de ferro o alumini mínimament subjectes a les parets, la interpretació de les normes de conformitat amb la realitat social i amb l'evolució tecnològica obliga a realitzar-ne una flexibilització.

Tanmateix, pel que fa als sorolls que emeten aquests aparells, qüestió que també es denunciava, la sentència assenyala que els aparells no poden superar els nivells permesos a les ordenances municipals.

És per això que, tenint en compte les reiterades queixes i demandes d'intervenció que per qüestions d'emplaçament generen els aparells de climatització a la vista de la previsió continguda a l'article 21 de la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica, ens plantegem si no seria bo que els ajuntaments que encara no ho han fet decidissin fer una regulació clara i precisa, a través d'una ordenança municipal reguladora de la instal·lació d'aparells d'aire condicionat, ventilació i refrigeració, que determinés com ha de ser la instal·lació, amb tot el que comporta pel que fa a la sortida d'aire, mecanismes per amortir les vibracions, emissió de sorolls, així com també evitar els vessaments d'aigua a la via pública. A aquest efecte pensem que, per facilitar la tasca d'elaboració normativa, la Generalitat podria promoure l'aprovació d'una ordenança tipus específica en aquesta matèria.

Comencen a sovintejar també les queixes presentades pels veïns d'immobles que es troben afectats per les molèsties per pudors provinents d'un pis del mateix edifici.

En aquests casos, normalment és necessari fer un doble plantejament: d'una banda, les actuacions d'inspecció i execució immediata de les tasques de neteja, amb caràcter subsidiari davant la desatenció del requeriment municipal a l'ocupant i/o titular de l'habitatge; i, de l'altra, les actuacions corresponents a la tasca de serveis socials, en tant que aquesta situació deriva de la malaltia d'una persona no apta per mantenir el seu habitatge en condicions mínimes de neteja i salubritat (vegeu queixa núm. 3083/03).

Queixa núm. 3275/03

L'aparell d'aire condicionat del veí

Les molèsties per sorolls i escalfors sofertes per un grup de veïns a causa de la instal·lació d'un aparell d'aire condicionat al celobert d'un immoble va motivar que el Síndic demanés a l'Ajuntament de Barcelona quines actuacions havia dut a terme i amb quin resultat.

El Síndic també es va interessar per l'aplicació pràctica de la previsió continguda a l'article 57.2 de l'Ordenança general del medi ambient urbà, en relació amb la conformitat que han de manifestar prèviament els veïns afectats quan es volen instal·lar aparells d'aire als celoberts o patis de parcel·la, així com també el tipus

d'autorització o llicència que requereixen els aparells; en definitiva, el Síndic demanà quin règim d'intervenció administrativa se segueix en aquestes instal·lacions.

L'Ajuntament de Barcelona va informar que l'inspector municipal havia constatat la realitat de les molèsties denunciades, per la qual cosa el 31 de juliol de 2003 va proposar que es dictés una ordre de condicionament.

Abans d'adoptar la resolució d'ordre de condicionament, l'Ajuntament havia atorgat la vista de l'expedient a la titular de l'aparell. Hi va haver dos intents de notificació, la qual cosa allargà la tramitació del procediment; el segon, realitzat el 25 de setembre de 2003 es va poder practicar amb èxit, i la titular de l'aparell va manifestar el mes d'octubre següent la seva disposició a corregir la situació, tot i mostrar estranyesa pels fets denunciats davant l'existència d'altres aparells com el seu en el mateix celobert.

Pel que fa a l'aplicació pràctica de les previsions normatives, l'informe tècnic assenyala que per instal·lar l'aparell de climatització al pati o a la finestra, però donant directament al pati, cal el permís previ dels veïns, permís que s'ha de tenir, però que no s'ha de presentar a l'Ajuntament, ja que les instal·lacions domèstiques de condicionament d'aire no estan subjectes a cap tràmit previ d'autorització ni de comunicació.

A la vista d'aquesta informació, el Síndic es va adreçar a l'Ajuntament per interessar-se per l'execució material de les mesures correctores que havia d'introduir la titular de l'aparell; d'altra banda, el Síndic formulà unes reflexions a l'Ajuntament en la línia de les apuntades a l'epígraf precedent, i està pendent de conèixer el determini de l'Administració.

Queixa núm. 3083/03

La brutícia s'escampa

La representant d'una comunitat de veïns d'un immoble de Barcelona va manifestar al Síndic el seu malestar davant la situació d'insalubritat causada per la brutícia i la presència de rosegadors a l'immoble arran de la conducta d'un veí de la finca.

Segons informava, el veí es dedicava a recollir brossa i residus, que després guardava a casa seva, on no tenia aigua corrent ni llum.

La promotora de la queixa manifestava que els fets havien estat posats en coneixement de l'Ajuntament de Barcelona en nombroses ocasions i que ocasionalment la guàrdia urbana hi havia actuat; tanmateix la situació es reproduïa contínuament.

L'any 1998 l'Ajuntament havia informat la comunitat de veïns que, a banda de l'ordre de neteja del local que havia adreçat al propietari i al veí en qüestió, havia comunicat la situació als serveis personals del districte i a la Generalitat pel que fa a la situació d'habitabilitat.

El Síndic es va interessar prop de l'Ajuntament per conèixer les actuacions efectuades per posar fi a la situació d'insalubritat denunciada i les mesures adoptades per atendre les necessitats socials del probable causant de la situació, i del seguiment que s'havia fet del trasllat d'actuacions derivades als serveis personals i a la Generalitat.

L'Ajuntament va informar que el local no disposava de cèdula d'habitabilitat, que s'havien fet dos requeriments a la propietària del local perquè el netegés i aportés la cèdula; desatesos aquests requeriments, es va ordenar una execució subsidiària de neteja del local el 24 d'octubre de 2001 i s'imposaren dues multes coercitives, una l'any 2002 i l'altra el 2003.

L'Ajuntament manifestava que els serveis socials havien de traslladar l'ocupant del local a algun centre adequat a la seva malaltia i així el Departament de Llicències i Inspecció podria portar a terme l'execució subsidiària de la neteja del local i, posteriorment, precintar l'espai per resoldre el problema.

És evident que el cas exposat requeria un tractament que excedia les mesures que temporalment l'Ajuntament pogués executar per mantenir el local afectat en les condicions mínimes d'higiene i salubritat; per aquest motiu el Síndic va reiterar, entre altres qüestions, que l'Ajuntament atengués la petició d'informació relativa al contingut de les actuacions dels serveis socials del districte en aquest afer. També va suggerir si no seria convenient fer una nova neteja del local, tenint en compte que la darrera s'hi havia fet feia més de dos anys.

El Síndic està pendent de rebre l'ampliació d'informació requerida.

4. Activitats privades en recintes tancats

Les denúncies dels particulars per les molèsties per sorolls, fums, etc., produïdes pel funcionament d'activitats privades en locals tancats no són ateses amb immediatesa.

Aquest fet té un doble efecte per al ciutadà: carregar l'Administració amb nous escrits i requeriments d'actuació, així com també amb trucades a la policia local per sol·licitar-ne la intervenció, i generar una situació de desconfiança i malfiança envers els interessos que, al seu parer, protegeix l'Administració.

La situació que descrivim podria respondre al concepte d'inactivitat o passivitat administrativa que, quan és apreciada per la jurisdicció contenciosa administrativa, comporta unes determinades conseqüències que, bàsicament, es poden sintetitzar en una indemnització al ciutadà pels danys morals que li ha ocasionat el fet que l'Administració no exercís les seves competències i una ordre adreçada a l'ajuntament perquè adopti una actuació concreta envers l'activitat denunciada.

En aquest sentit, podem citar la sentència de la sala 3a. del Tribunal Suprem de 29 de maig de 2003, en relació amb les molèsties pels sorolls d'una discoteca. El Tribunal manté que la passivitat municipal comporta un abandonament de la competència i la responsabilitat que, en matèria de medi ambient, correspon als ajuntaments. Per aquest motiu condemna l'ajuntament que mantingui la clausura o tancament de l'activitat fins que els tècnics municipals comprovin que disposa de mesures eficaces per impedir que els sorolls i vibracions no afectin les vivendes properes, i que indemnitzi el ciu-

tadà pels danys soferts per la vulneració del dret fonamental a la inviolabilitat del domicili, per tal que el restabliment d'aquest dret vulnerat i la seva tutela no siguin teòrics.

La Sentència de la sala 3a. del Tribunal Suprem de 18 de novembre de 2002 també es pronuncia en relació amb les molèsties ocasionades pel funcionament de diferents locals d'oci situat en els baixos de l'immoble del reclamant, i condemna l'ajuntament en tant que no havia desplegat una activitat exigible i proporcionada a les infraccions que els establiments havien comès. Per aquest motiu, el Tribunal Suprem considera que aquesta conducta havia incidit en la vulneració dels drets fonamentals recollits a l'article 15 de la Constitució Espanyola i dels articles 18.1 i 2 d'aquesta. Per tot això, condemna l'ajuntament que indemnitzi econòmicament el veí afectat.

Actuacions de les administracions com les que es posen de manifest a les queixes que relatem a continuació, entenem que són inactivitats, encara que es prengui alguna iniciativa, com ara efectuar inspeccions que no porten enlloc, és a dir, que no es tradueixen en requeriments concrets d'actuació (vegeu queixa núm. 774/03); la realització de mesuraments sonomètrics que, de vegades, no reflecteixen com cal el nivell sonor que genera habitualment el funcionament de l'activitat, i en què no es té en compte, per exemple, que determinats tallers d'automòbils estan dintre de la relació d'activitats potencialment contaminadores per soroll incloses a l'Annex III.6 de l'Ordenança general del medi ambient urbà de Barcelona (vegeu queixa núm. 2186/02); o la tramitació de procediments i adopció de mesures cautelars de tancament, que s'aixequen tan aviat com el titular de l'activitat informa de l'adopció de mesures correctores sense que se'n verifiqui l'eficàcia i es tornin, conseqüentment, a reproduir les molèsties, gairebé l'endemà d'aixecar-se la mesura (vegeu queixa núm. 3195/02).

L'Administració ha de recordar que un dels principis generals que han de presidir la seva actuació és el de l'eficiència i el servei als ciutadans, com estableix l'article 3.2 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, del règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. Aquesta mateixa norma també recorda, a l'article 41, que en la tramitació dels assumptes cal adoptar les mesures oportunes per remoure els obstacles que impedeixin, dificultin o retardin l'exercici de ple dret de les persones interessades o el respecte als seus interessos legítims, i han de disposar el que calgui per evitar i eliminar tota anormalitat en la tramitació dels expedients.

D'altra banda, no haurien de quedar sense efecte els compromisos que s'adopten quan es ratifiquen instruments nous, com és el cas de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans de la ciutat, signada a Saint-Denis (França) el 18 de maig de 2000 per diferents ciutats europees, entre les quals Barcelona. El plenari de l'Ajuntament de Barcelona la va ratificar el 21 de juliol de 2000. Entre els compromisos que s'hi adopten en volem destacar el que es recull a l'article XVIII, relatiu al dret al medi ambient, en raó del qual les autoritats municipals adopten, sobre la base del principi de precaució, polítiques de prevenció de la contaminació, incloent-hi la contaminació acústica.

Abans d'il·lustrar aquest apartat amb les queixes citades, cal indicar que les administracions no han d'oblidar que, a hores d'ara, les disposicions normatives vigents, tal com la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica, la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics, la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'administració ambiental, les ordenances municipals dictades en desenvolupament d'aquestes normes, entre d'altres, ofereixen instruments suficients d'actuació –per bé que poden ser millorades– per donar una resposta més àgil a les reclamacions dels ciutadans i evitar arribar a situacions que poden posar en perill certs drets fonamentals que l'Administració ha de protegir igual que el lliure desenvolupament de la personalitat, que es pot veure afectat per la saturació acústica.

En aquest sentit, diferents interlocutòries del Tribunal Suprem dictades davant els recursos presentats pels titulars d'activitats contra la denegació de la sol·licitud de suspensió de l'execució d'un acte pel qual s'ordena el tancament de l'activitat recorden que, en la ponderació dels interessos en conflicte, el de l'activitat empresarial i la protecció de la tranquil·litat dels habitants d'una zona amb un elevat índex de contaminació acústica no es pot anteposar l'interès empresarial.

Queixa núm. 774/03

El fum d'un restaurant

El representant de la comunitat de propietaris d'un immoble es va adreçar al Síndic davant la manca de resposta de l'Ajuntament de Barcelona a la seva reclamació per les molèsties causades pel fum d'un restaurant.

Els veïns havien presentat quatre instàncies a l'Ajuntament al llarg de l'any 2002 i no n'havien obtingut cap resposta.

El Síndic s'interessà prop de l'Ajuntament per conèixer les actuacions realitzades en aquest assumpte.

A partir de la informació facilitada s'observà que el 17 d'abril de 2002 la Guàrdia Urbana havia aixecat una acta en què feia constar la presència de fums molestos originats pel restaurant.

Gairebé un any més tard, l'11 de març de 2003, i per la insistència dels veïns, es realitzà una nova inspecció, que va constatar el mal estat del tub d'extracció de fums. L'informe tècnic proposava ordenar el condicionament de la instal·lació i no cuinar fins que fos reparada.

Des de l'esmentada data no consta cap altra actuació municipal.

El Síndic comprovà, doncs, que la proposta continguda a l'informe de la inspecció no s'havia materialitzat en cap acte administratiu pel qual es requerís al titular de l'activitat el condicionament de la instal·lació; condicionament que, d'altra banda, el responsable del restaurant tampoc no havia realitzat, atès que el promotor de la queixa manifestava que les molèsties persistien.

Per aquest motiu, després d'invocar les disposicions normatives que doten l'Ajuntament d'instruments suficients per intervenir en situacions com la descrita, de recordar els principis generals pels quals s'han de regir les administracions en les seves relacions amb els ciutadans i d'invocar els valors continguts a la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, ratificada per l'Ajuntament de Barcelona, el Síndic va recordar el deure legal d'actuar a fi de solucionar definitivament el problema plantejat.

En definitiva, el Síndic reclama que la intervenció municipal pugui fer compatible el dret a l'exercici d'una activitat empresarial amb el dret dels veïns a una qualitat de vida adequada i de no haver de tolerar més molèsties que les que tenen el deure jurídic de suportar.

En el moment de cloure el present informe, el Síndic espera conèixer el determini de l'Ajuntament.

Queixa núm. 2186/02

Molèsties causades per un taller mecànic

Les contínues molèsties causades pel funcionament d'un taller mecànic situat en els baixos de l'immoble on viu la promotora d'aquesta queixa constituïen, en essència, l'objecte de la seva petició al Síndic de Greuges.

La promotora manifestava que, malgrat les denúncies presentades i els resultats dels informes tècnics, les molèsties persistien.

L'examen dels mesuraments sonomètrics no permetien al nostre entendre afirmar amb total seguretat que els nivells sonors enregistrats s'ajustessin als recollits a l'Ordenança general del medi ambient urbà.

Per aquest motiu, el Síndic va demanar un informe a l'Ajuntament de Barcelona, petició que no va ser atesa, malgrat que s'havia realitzat una nova inspecció en el domicili de l'afectada. D'aquest fet en vam tenir coneixement a partir de la tramesa, per la promotora de la queixa, dels resultats de la inspecció i mesuraments sonomètrics realitzats. L'informe de la inspecció manifestava que no es detectava cap irregularitat.

Tanmateix, a la vista dels mesuraments sonomètrics, el Síndic dubtà sobre si la valoració efectuada per l'Administració era encertada. Per aquest motiu va requerir l'assessorament del Col·legi d'Enginyers de Catalunya, amb el qual la Institució té signat un conveni de col·laboració, perquè assenyalés si a la vista dels informes es podia concloure que es respectaven els valors continguts a l'esmentada Ordenança general del medi ambient urbà.

Les conclusions del consultor acústic assignat pel Col·legi d'Enginyers, que fem nostres, ens van conduir a adreçar-nos a l'Ajuntament per donar-li a conèixer el contingut de l'informe elaborat, i recomanar, en conseqüència, la realització, sense demora, de nous mesuraments en una situació que tingués en compte el funcionament gairebé coincident, a la pràctica, del sorolls de les màquines instal·lades en el taller i dels cops realitzats amb les eines que habitualment s'hi utilitzen.

El Síndic va reclamar també que es comprovés si la maquinària i les instal·lacions del taller autoritzades amb motiu de la llicència corresponien amb les que té en l'actualitat, amb l'objecte de verificar que no se n'hagués efectuat una ampliació no autoritzada i, finalment, va reclamar l'adopció de mesures provisionals d'acord amb els nivells sonors enregistrats, per evitar el manteniment de les condicions de funcionament reiteradament denunciades.

Per últim, havent detectat que en un dels mesuraments realitzats per la Guàrdia Urbana s'havia utilitzat un sonòmetre no adequat als requeriments de l'Ordenança municipal, el Síndic va recomanar que es comprovés si es tractava d'un cas aïllat o d'una situació generalitzada i, a la vista del resultat, s'adoptessin les mesures oportunes per evitar que els mesuraments puguin ser invalidats per aquest motiu.

El Síndic espera conèixer el determini adoptat per l'Ajuntament.

Queixa núm. 3195/02

Les irregularitats d'una discoteca que funciona per una autorització presumpta

La senyora X, en representació d'una comissió de veïns afectats pel funcionament d'una discoteca a Tossa de Mar, es va adreçar al Síndic per manifestar la seva preocupació per la manca de celeritat de l'Ajuntament de Tossa de Mar a resoldre el problema denunciat pel veïnat; bàsicament pel soroll generat per la posada en marxa de l'establiment.

L'examen de la completa documentació facilitada per la promotora va permetre fer una anàlisi de la situació, que va derivar en un seguit de recomanacions i consideracions a l'Ajuntament.

Pel que fa a l'autorització de funcionament de l'activitat, es va comprovar que l'activitat s'havia posat en marxa sense disposar de la llicència municipal corresponent, per bé que havia estat sol·licitada, i que l'Ajuntament, per acord de la Comissió de Govern i en aplicació de l'article 32 de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'Administració ambiental (en endavant Llei 3/1998), va entendre estimada la sol·licitud de llicència per silenci positiu.

En aquest respecte, el Síndic va estimar convenient recordar que, per prescripció legal, l'informe que havia d'emetre l'òrgan ambiental del consell comarcal en el curs de la tramitació de la sol·licitud de llicència era preceptiu i vinculant en el cas de ser desfavorable o imposar mesures preventives.

Així també, l'activitat de discoteca estava sotmesa a informe preceptiu del Departament d'Interior pel que fa a prevenció d'incendis, en tant que es tracta d'una activitat de les incloses a l'Annex IV A del Decret 136/1999, de 18 de maig, pel qual s'aprova el reglament que desenvolupa la Llei 3/1998.

A més a més, l'Ajuntament havia de trametre a la Delegació Territorial del Govern a Girona l'expedient de tramitació de llicència, perquè aquest òrgan pogués

comunicar-li els condicionaments de la llicència, en compliment de la normativa vigent en matèria d'espectacles, activitats recreatives i establiments públics.

A banda d'això, el Síndic va recordar que l'article 43.1 de la Llei 3/1998 preveu la necessitat d'una actuació de control inicial en el període de posada en marxa de les instal·lacions i l'inici de l'activitat; aquest control serà el que habilitarà per a l'exercici de l'activitat una vegada comprovat que les instal·lacions s'ajusten al projecte i les mesures funcionen amb eficàcia. Aquesta previsió també és expressament recollida a la normativa vigent en matèria d'espectacles.

El Síndic també va assenyalar que els efectes del silenci positiu no han de fer oblidar la necessitat de posar tots els mitjans perquè s'emeti una resolució expressa que contingui totes les determinacions necessàries perquè el funcionament de la instal·lació no vulneri l'ordenament jurídic. Cas que l'informe del consell comarcal fos desfavorable, el Síndic ja va avançar que caldria posar en marxa els mecanismes de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, per revocar la llicència.

A més, vam creure necessari recordar que el funcionament de l'activitat no hauria de comportar un risc per a la seguretat de les persones que accedeixen al local i als veïns, sobre els quals repercuteixen les deficiències que en matèria d'insonorització i aïllament acústic presentava l'establiment, la qual cosa, al seu torn, implicava una vulneració de les previsions que en aquesta matèria recollia el planejament municipal.

Per tot això, el Síndic va manifestar que no es podia tolerar el funcionament d'una activitat sense tenir la certesa que no constituïa cap risc per a la seguretat de les persones i, per tant, reclamà de verificar-ne l'eficàcia amb la inspecció corresponent, si calia amb l'auxili de la Delegació Territorial del Govern i del Consell Comarcal. En el cas de detectar-se una situació de risc, recomanava el tancament del local, en aplicació de la previsió continguda a la Llei reguladora dels espectacles públics i activitats recreatives.

En relació amb les molèsties per sorolls, havíem constatat que s'havia instruït un procediment sancionador durant la tramitació del qual s'adoptaren mesures cautelars, una de les quals fou el tancament provisional de l'activitat; tancament, que s'aixecà divuit dies més tard quan el titular de l'establiment va acreditar haver construït una barrera sònica per corregir les deficiències detectades.

Tot i amb això, la promotora manifestava que les molèsties per sorolls persistien, no es respectaven els horaris de tancament i havia enregistrat un vídeo com a prova del que denunciava.

D'altra banda, el Departament de Medi Ambient havia fet uns mesuraments de la discoteca durant el cap de setmana, i concloïa que l'impacte sonor generat per l'activitat era sever. Aquest informe acústic era posterior a la data d'aixecament de la mesura cautelar de tancament provisional.

Per aquest motiu, el Síndic va recomanar que es verifiqués al més aviat possible l'eficàcia de les mesures correctores per complir els nivells sonors d'immissió i que s'adoptés, d'acord amb els resultats, la mesura cautelar corresponent amb la incoació del corresponent procediment sancionador.

Totes aquestes consideracions foren trameses també, als efectes oportuns, al president del Consell Comarcal de la Selva i al delegat territorial del Govern a Girona.

La resposta facilitada per l'Ajuntament de Tossa de Mar al Síndic no contenia cap determini en relació amb les consideracions formulades, motiu pel qual el Síndic les va considerar no acceptades. Tanmateix, l'escrit municipal informava que el titular de l'activitat havia recorregut judicialment contra la multa imposada a l'establiment i que durant l'estiu de 2003 s'havia tingut cura de fer-hi complir els horaris de tancament i d'evitar els aldarulls a la sortida del local.

Finalment, l'Ajuntament aportava l'informe d'una consultora acústica, elaborat a instàncies del titular de l'activitat, en què es predeia que amb les mesures correctores realitzades i en condicions normals de funcionament es respectarien les previsions recollides a la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica.

Tot això contrastava amb la percepció manifestada pels veïns, a l'escrit adreçat a l'Ajuntament durant el darrer mes d'agost.

És per això que el Síndic va instar l'Ajuntament a dotar-se d'instruments necessaris per realitzar mesuraments sonomètrics per verificar i atendre les denúncies dels ciutadans així com també de personal preparat per al maneig d'aquests instruments.

La Delegació Territorial del Govern a Girona va confirmar que no tenia constància de la tramesa de l'expedient instruït amb motiu de la llicència sol·licitada, per la qual cosa el reclamaria a l'Ajuntament. També va informar que havia requerit als Mossos d'Esquadra la realització d'una inspecció, arran de la qual s'havien detectat deficiències d'ordre tècnic, en particular respecte del funcionament de les sortides d'emergència.

Aquests fets van motivar l'obertura d'un procediment sancionador per part de la Delegació Territorial, a banda del requeriment d'esmena a l'interessat amb l'advertència de la mesura cautelar de tancament. Malgrat que el titular de l'activitat havia informat la Delegació de l'esmena de les deficiències, en una comprovació posterior els Mossos d'Esquadra van detectar que les portes d'emergència continuaven amb les mateixes irregularitats. Aquesta situació ha comportat la incoació d'un procediment sancionador nou.

El Síndic ha sol·licitat a la Delegació Territorial que l'informi del desenllaç dels dos procediments sancionadors instruïts, situació que està pendent de conèixer.

D'altra banda, la Delegació Territorial ens va comunicar que havia informat desfavorablement sobre l'expedient de llicència pel fet que no complia la normativa en matèria de seguretat, la qual cosa coincidia amb l'informe desfavorable emès el 27 d'octubre de 2003 per la ponència comarcal d'avaluació ambiental.

Per aquest motiu, el Síndic recomanà a l'Ajuntament que, si no ho havia fet, posés en marxa els mecanismes

previstos a l'ordenament jurídic per deixar sense efecte l'estimació de la sol·licitud de llicència ambiental per silenci positiu, tenint en compte el caràcter vinculant de l'informe del consell comarcal.

El Síndic espera conèixer el determini adoptat en aquest respecte.

5. Activitats a l'aire lliure

Les activitats espontànies que sorgeixen quan un col·lectiu de persones amb afinitats i inquietuds similars s'aplega a l'aire lliure per tocar instruments musicals per exemple, o les activitats realitzades en el marc de celebracions festives, per bé que autoritzades per un ajuntament, no sempre estan exemptes de generar molèsties per sorolls.

De fet, les queixes que exposem a continuació es caracteritzen pel fet de posar en relleu la situació de molèsties al veïnat per la contaminació acústica generada per les activitats a l'aire lliure.

Com ja hem assenyalat, aquestes situacions poden i han de ser objecte d'intervenció i control dels ajuntaments, que han d'utilitzar els mitjans que les disposicions normatives posen al seu abast per actuar.

Així, en el cas de la queixa núm. 3996/02, relativa als timbals que es fan sonar al parc de la Ciutadella, hem de recordar que l'exposició de motius de l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona estableix que hi ha un límit essencial a la llibertat dels ciutadans, que és el respecte als altres. Per aquest motiu l'ordenança formula els principis de llibertat i respecte, que s'articulen de manera conjunta i constitueixen la clau de volta de la norma municipal.

L'article 28.2 de l'ordenança estableix que les actuacions musicals al carrer amb amplificadors, altaveus de qualsevol potència o amb instruments de percussió requereixen llicència.

L'article 10 d'aquesta mateixa ordenança, relatiu al capteniment general a la via pública, disposa que, si bé els ciutadans tenen dret a comportar-se lliurement a la via i als espais públics de Barcelona i a ser respectats en la seva llibertat, aquest dret és limitat pel deure de respectar les altres persones i els béns privats, per la qual cosa no és permès realitzar actes o produir sorolls que pertorbin el descans dels veïns.

El règim disciplinari d'aquesta ordenança considera infracció, entre altres coses, els comportaments següents:

– pertorbar la utilització lliure dels espais públics per part d'altres persones sense llicència;

– portar a terme activitats restringides per aquesta o altres ordenances o per l'alcalde en la seva funció d'harmonitzar els usos que es desenvolupen a la via pública; o

– portar a terme activitats que es corresponen amb l'ús comú especial sense la llicència oportuna.

Les infraccions esmentades tenen prevista una sanció econòmica, per bé que aquesta Institució entén que es pot tenir en compte la previsió que recull l'ordenança de substituir la sanció de multa per treballs per a la comunitat, així com també la possibilitat de comissar els instruments musicals, que han de quedar sota la custòdia municipal fins que finalitzi el procediment sancionador.

Recordar a l'Ajuntament aquests mecanismes d'actuació ha estat la labor desenvolupada pel Síndic en la tramitació d'aquesta queixa.

En el nostre intent de mostrar alguns reculls jurisprudencials sobre els assumptes que se'ns plantegen voldríem assenyalar la referència que, en matèria de soroll, conté la Sentència del Tribunal Constitucional 195/2003, de 27 d'octubre.

Aquesta sentència va ser dictada amb motiu d'un recurs d'empara dictat enfront de les limitacions imposades per la Subdelegació del Govern a Santa Cruz de Tenerife a l'exercici del dret de reunió-concentració a la plaça de la Basílica de la Candelaria, en suport a la convocatòria d'un referèndum d'autodeterminació al Sàhara occidental.

Una de les limitacions que els demandants entenien que vulnerava l'article 21 de la Constitució Espanyola, sobre el dret de reunió, era la imposició governativa que l'ús de la megafonia s'acomodés als límits marcats en matèria de soroll a les ordenances municipals.

El fonament jurídic 8è de la sentència assenyala que les normes municipals tenen per finalitat preservar valors o béns constitucionalment protegits, com són la conservació del medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona o la protecció de la salut enfront de la contaminació acústica. A aquest efecte cita els articles 45 i 43 de la Constitució Espanyola, respectivament.

El Tribunal considera que el contingut del dret de reunió no empara situacions que comprometin els referits valors constitucionals que, en cas de produir-se, han de considerar-se una extralimitació en el seu exercici, ni que, en aquest cas, els límits municipals sobre el soroll puguin restringir, més enllà del que és raonable o proporcionat, l'ús de la megafonia com a instrument d'expressió o difusió d'idees.

Les actuacions, espectacles, manifestacions populars o culturals a la via pública o en espais oberts derivades de la tradició, com ara revetlles, festes, fires, etc., els actes cívics, culturals o recreatius excepcionals i tot acte de naturalesa similar requereixen l'autorització corresponent de l'ajuntament, el qual imposa les condicions per a la incidència possible per soroll a la via pública, segons la zona on els actes han de tenir lloc. Aquesta previsió es recull a l'article 28.3 de l'Ordenança general de convivència ciutadana i via pública de l'Ajuntament de la Roca del Vallès. Malgrat això, i com es pot veure en el relat de la queixa núm. 2110/03, l'Ajuntament considera innecessària la realització de mesuraments sonomètrics perquè és evident que s'emeten sorolls elevats quan es porten a la pràctica aquests tipus de celebracions.

En aquest respecte, considerem interessant assenyalar el pronunciament del Tribunal Suprem, a la Sentència

de 23 de juny de 2003, amb motiu de les molèsties per sorolls que ocasiona a una comunitat de propietaris la celebració d'espectacles prop del seu domicili amb motiu de la Semana Negra de Gijón.

El Tribunal Suprem assenyala que el fet que la sentència d'instància declari que en edicions successives no podrà instal·lar-se l'espectacle en el parc on ho feia habitualment, una vegada comprovat que el soroll produït per les atraccions instal·lades durant la Semana Negra superen àmpliament els límits de l'ordenança municipal i generen molèsties insuportables als veïns, no comporta pas condicionar el dret de l'Ajuntament a utilitzar un bé de domini públic municipal en la forma que estimi pertinent. El Tribunal indica que no existeixen potestats discrecionals en contra de la legalitat.

Per tant, el Tribunal conclou que l'Ajuntament ha actuat il·legalment no ponderant degudament la naturalesa de les activitats desenvolupades en un lloc immediat a una zona residencial, tot i ser coneixedor de les molèsties produïdes, la importància de les quals relativitza pel fet de limitar-se uns quants dies l'any.

Queixa núm. 3996/02

Els timbals del parc de la Ciutadella

La concentració d'un nombrós grup de persones al parc de la Ciutadella per tocar timbals i altres instruments de percussió, i la conseqüent pertorbació del descans dels veïns de l'entorn pels sorolls i les vibracions d'aquesta activitat, va motivar la queixa de la senyora X.

L'Ajuntament de Barcelona va informar que la intervenció realitzada per aturar aquesta problemàtica va començar amb un intent de diàleg amb els timbalers i va continuar amb una campanya de sensibilització al llarg del mes de maig de 2002 en col·laboració amb un grup ecologista, seguida d'un control dels accessos al parc per part de la Guàrdia Urbana per impedir-hi l'entrada d'instruments de percussió i amplificadors i el compliment de l'horari de tancament del parc. Aquest seguiment va ser més intens durant la primavera i l'estiu.

El Síndic va valorar positivament les mesures endegades per la corporació; tanmateix, la promotora de la queixa manifestava que, si bé havia notat alguna millora durant la campanya, les molèsties s'havien reproduït i, fins i tot, agreujat. A més, manifestava que el so dels timbals era diari, des de mig matí fins a les 10 del vespre, que superava l'horari de tancament del parc i que juntament amb l'activitat de percussió hi havia activitats de venda de mercaderies, balls, etc.

El Síndic considerà, doncs, que la campanya no havia donat els fruits desitjats i calia estar, per tant, les previsions que, en aquest respecte, consten en el marc normatiu que regula els espais públics de Barcelona i al qual ens hem referit en la presentació de l'epígraf sobre les activitats a l'aire lliure. Per això el Síndic va recordar les previsions recollides a l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona, atès que les gestions realitzades fins aleshores en apel·lar al civisme del grup de joves no havien generat els resultats volguts.

L'Ajuntament va informar que era coneixedor dels problemes dels caps de setmana a l'interior del parc i de la normativa municipal aplicable. També la Guàrdia Urbana del districte, amb el suport d'altres unitats centralitzades, havia continuat intervenint a la zona en la mesura que les seves possibilitats ho havien permès. Finalment assenyalava que, atesa la dificultat de resoldre aquest situació, per la desproporció entre els participants a les activitats i els recursos disponibles, especialment els caps de setmana, s'havia plantejat una futura intervenció coordinada amb altres unitats de la Guàrdia Urbana i la resta d'actors implicats.

L'informe municipal coincidia amb la informació dels mitjans de comunicació sobre l'inici d'una altra campanya de sensibilització.

El Síndic, doncs, espera comprovar els resultats de les actuacions iniciades per la corporació.

Queixa núm. 2110/03

La festa major no deixa descansar

La senyora X va exposar al Síndic el seu malestar davant la manca d'actuació de l'Ajuntament de la Roca del Vallès per les molèsties per sorolls que li causaven la major part de les activitats musicals i lúdiques organitzades pel consistori en el pati de l'institut d'ensenyament secundari situat, aproximadament, a 20 metres de les finestres del seu domicili.

La interessada relatava la situació viscuda amb motiu de la celebració d'un sopar de comerciants, en què la música es va iniciar a les 17,30 hores, fou interrompuda pel sopar i un sorteig, i va seguir amb un duet musical fins a les 2,45 hores. La recollida posterior de taules, cadires i deixalles va fer que el soroll s'allargués fins a les 4 de la matinada.

Després de requerir-ne la intervenció, la policia local informà la promotora que no podia aturar la música perquè els permisos estaven en regla i li indicà que no calia fer mesuraments perquè el soroll es dóna per suposat en aquests casos.

La interessada manifestava preocupació per la propera celebració dels actes de la festa major en el pati de l'escola. L'Ajuntament li havia fet saber que els actes se celebren tradicionalment en aquest pati i que no existeix en tot el municipi un indret alternatiu que compleixi les mateixes característiques; per aquest motiu, l'Ajuntament li demanava comprensió, atès el caràcter excepcional d'aquests actes festius.

El Síndic es va adreçar a l'Ajuntament per sol·licitar informació respecte del nombre d'actuacions que se celebren durant l'any en el pati de l'escola, dels motius pels quals no es realitzen mesuraments sonomètrics, i, en particular, des de quan se celebraven els actes festius en el pati i si els edificis d'habitatges que l'envoltaven sempre hi havien estat. També demanava a l'Ajuntament que valorés la possibilitat de trobar indrets alternatius o complementaris al pati, per no fer-hi recaure exclusivament les celebracions o actuacions musicals del municipi.

El Síndic entenia que el cas denunciat no era necessàriament fruit d'incomprensió respecte de la celebració dels actes festius organitzats amb motiu de la festa major del municipi, atès el seu caràcter excepcional, sinó que podia venir del fet que el pati fos l'indret escollit per realitzar altres celebracions al llarg de l'any, sense que el ciutadà pogués requerir de l'Administració cap control dels sorolls que aquests actes generen.

L'informe municipal, entre altres qüestions, donava a conèixer que la festa major se celebra en el pati i a la vora de la plaça de Sant Jordi des de 1982, i que el conjunt d'habitatges que hi ha als voltants del pati de l'escola són de la dècada dels anys noranta. Per tant, quan es va començar a celebrar la festa major en el pati no hi havia cap construcció al voltant destinada a habitatge.

El Síndic va entendre que aquesta circumstància havia de ser tinguda en compte pel consistori des del moment en què considera que l'indret és apte per a l'ús residencial, i en aquest sentit hauria de tendir, en l'adopció dels seus actes, a trobar un cert equilibri entre el dret dels veïns al descans i a no patir intromissions sonores en el seu domicili i, d'altra banda, el dret a l'oci, concretat en aquest cas a organitzar les activitats culturals i festives d'interès social i arrelament, com són els actes derivats de la festa major.

La programació prevista per a la festa major que l'Ajuntament va facilitar al Síndic va permetre observar la concentració d'espectacles musicals i activitats recreatives, activitats susceptibles d'ocasionar molèsties, durant gairebé totes les nits, en el pati de l'escola i a les hores més sensibles per al descans de les persones.

Per això, el Síndic va assenyalar que, malgrat el cert marge de tolerància que es pot demanar als vilatans davant d'aquests actes, l'Ajuntament hauria de valorar si l'equilibri al qual ha de tendir s'aconseguia en aquest cas i, per tant, la balança es decantanva cap a una banda, en detriment de la salvaguarda i protecció dels drets fonamentals que els poders públics han de garantir als ciutadans.

Per aquest motiu, el Síndic va recomanar que s'estudiés la idoneïtat del pati de l'escola com a indret on concentrar les actuacions, i es valorés la possibilitat de trobar indrets alternatius o complementaris per amortir els efectes de la situació. També va recordar l'Ajuntament la subjecció d'aquestes celebracions a les previsions recollides a l'Ordenança general de convivència ciutadana i via pública i la possibilitat d'imposar, a la seva empara, condicions orientades a minimitzar les molèsties per soroll i d'aquesta manera possibilitar el control de la policia local en els domicilis afectats, sense excloure'l d'entrada per estimar-lo innecessari.

L'Ajuntament va comunicar al Síndic que, al seu entendre, ha de prevaler el fet d'organitzar activitats culturals i festives d'interès general de les quals gaudeixen tots els veïns del municipi, durant uns dies concrets de la festa major, sobre el dret dels veïns al descans; tanmateix, l'Ajuntament es va comprometre a limitar el nombre d'activitats al pati de l'escola durant la festa major.

A la vista d'aquesta informació el Síndic va entendre que les seves recomanacions no havien estat acceptades.

6. Les màquines d'ús a l'aire lliure

La Directiva 2000/14/CE del Parlament europeu i del Consell de 8 de maig de 2000, reguladora de les emissions sonores a l'entorn degudes a les màquines d'ús a l'aire lliure, té l'objectiu següent: harmonitzar els requisits sobre el soroll emès per aquestes màquines a fi de prevenir els obstacles a la seva lliure circulació en l'àmbit de la Unió Europea i protegir alhora la salut i el benestar dels ciutadans i el medi ambient.

La transposició de la directiva mitjançant l'adopció i publicació de les disposicions legals, reglamentàries i administratives necessàries s'havia de realitzar, a tot estirar, el 3 de juliol de 2001.

Amb cert retard, aquesta directiva va ser transposada a l'ordenament jurídic espanyol amb el Reial decret 212/2002, de 22 de febrer, publicat en el *Boletín Oficial del Estado* núm. 52, d'1 de març de 2002 (vegeu queixa núm. 2484/03).

L'entrada en vigor del Reial decret es va produir al cap de tres mesos de ser publicat en el BOE, és a dir, l'1 de juny de 2002.

La normativa distingeix dues categories de màquines d'ús a l'aire lliure:

a) aquelles el nivell de potència acústica garantit de les quals no supera el nivell de potència acústica admissible fixat en el quadre de valors límit que conté l'annex XI del Reial decret. Aquest quadre de valors preveu dues fases per aconseguir reduir el soroll: la primera fase, a partir de l'entrada en vigor del Reial decret, és a dir, l'1 de juny de 2002; i la segona fase, a partir de l'1 de gener de 2006, així es possibilita que els fabricants que no tenen la suficient tecnologia disposin de prou temps per adaptar els dissenys als límits sonors més exigents;

b) aquelles el nivell de potència acústica garantit de les quals està subjecte únicament a marcatge d'emissió sonora: són les màquines consignades a l'annex XII del Reial decret.

La informació als usuaris s'aconsegueix amb el marcatge de les màquines, tal com ho preveu l'article 10 de la norma. El marcatge CE de conformitat consistirà en el logotip «CE» acompanyat de la indicació del nivell de potència acústica garantit, que s'ha de col·locar de manera visible, llegible i indeleble a cada màquina.

Es presumeix que les màquines d'ús a l'aire lliure que duguin el marcatge CE, la indicació del nivell de potència acústica garantit i que vagin acompanyades d'una declaració CE de conformitat, compleixen les disposicions del Reial decret.

Pensem que és interessant destacar la previsió que recull l'apartat *a)* de la disposició addicional única del reial decret, que possibilita reglamentar l'ús de les màquines a l'aire lliure en aquelles zones que es considerin sensibles, incloent-hi la possibilitat de limitar les hores de funcionament de les màquines.

La Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica, preveu expressament, a l'article 15, que l'emissió sonora de la maquinària que s'utilitza a les obres públiques i a la construcció s'ajusti a les

prescripcions que estableix la normativa vigent, d'acord amb la directiva abans esmentada. També fixa l'horari de funcionament de la maquinària que pot ser utilitzada en els treballs a la via pública i a la construcció entre les 8 i les 20 hores, llevat de les obres urgents, les que es fan per raons de necessitat o perill i les que per les seves característiques no es poden fer durant el dia. Així també, preveu que el treball nocturn sigui expressament autoritzat per l'ajuntament.

Als ajuntaments els correspon l'elaboració i aprovació d'ordenances reguladores de la contaminació per sorolls i vibracions, com així ho preveu l'article 21 de l'esmentada llei. Aquestes ordenances, entre altres qüestions, han de regular els treballs a la via pública, especialment l'arranjament de calçades i voreres, els treballs de neteja i recollida de residus i les activitats pròpies de les relacions de veïnatge. Pensem que aquesta normativa municipal pot ser l'instrument idoni per materialitzar la previsió de la disposició addicional única *a)* del Reial Decret, sobre la reglamentació de l'ús de les màquines a l'aire lliure en zones sensibles, i per preveure limitacions en els horaris de funcionament.

Amb tot, arran de l'estudi de les queixes que li han arribat (vegeu queixa núm. 2804/03), la Institució ha considerat que, si bé l'ús d'aquestes màquines, per raons òbvies de la funcionalitat per a la qual estan dissenyades, estan autoritzades a generar uns nivells de contaminació acústica superiors als definits per a les situacions quotidianes, quan es tracta d'obres de dimensions considerables amb un termini d'execució llarg pot ser convenient establir fórmules que facin compatibles els interessos en joc i que minorin les molèsties per sorolls.

Aquestes fórmules poden materialitzar-se amb la previsió de condicions a incorporar a la llicència, tant en la fase prèvia de planificació com en la posterior, de concreció amb el contractista, amb l'objecte de conciliar raonablement el dret a executar una obra emparada per una llicència, per una banda, amb el dret al respecte a la intimitat i a gaudir d'una qualitat de vida adequada, per l'altra, drets fonamentals que la jurisprudència ha considerat prevalents respecte d'altres drets que també hi puguin concórrer.

En aquest sentit, i en l'àmbit civil, paga la pena recordar la sentència dictada per l'Audiència Provincial de Madrid, el 20 de novembre de 2000, que va condemnar una immobiliària a indemnitzar els propietaris d'un immoble pels sorolls que havien hagut de patir durant l'execució d'una obra a l'edifici confrontant amb el de la comunitat afectada, atès que s'havia utilitzat maquinària més potent que la permesa.

Queixa núm. 2484/03

Les obres d'urbanització

El senyor X va manifestar al Síndic que prop del seu habitatge estaven construint un carrer i un bloc de pisos, i que, com a conseqüència de l'ús continuat de maquinària, les vibracions que afectaven el seu habitatge eren molt fortes, feien trepidar els vidres i el terra, situació que el preocupava per si en podia resultar afectada l'estructura de l'immoble.

La ràpida resposta dels serveis tècnics de l'Ajuntament de Granollers davant la inquietud dels veïns va permetre descartar el perill per a la seguretat dels habitatges. L'Ajuntament també va informar que l'empresa constructora complia els horaris previstos a la Llei 16/2002, de 28 de juny, per a la realització d'obres.

El Síndic va recordar a l'Ajuntament que la problemàtica de les emissions sonores a l'entorn, a conseqüència de l'ús de determinades màquines a l'aire lliure, ha estat objecte de tractament legislatiu comunitari a partir de l'aprovació d'una directiva que, posteriorment, ha estat transposada a l'ordenament jurídic estatal amb el Reial decret 212/2002, de 22 de febrer.

Per aquest motiu, i atès que aquest Reial decret estableix que per a determinades màquines s'ha de tenir en compte el quadre de valors límit, segons el qual des de l'1 de juny de 2002 són exigibles els valors definits a l'annex XI per a la fase I, se suggerí, per al cas que les molèsties per sorolls persistissin, de fer una inspecció de la zona i els corresponents mesuraments per comprovar si la maquinària utilitzada per l'empresa complia la normativa.

En el moment de cloure l'Informe, el Síndic està a l'espera de rebre la resposta de l'Ajuntament.

Queixa núm. 2804/03

La construcció d'un aparcament subterrani

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Vic amb motiu de les molèsties per sorolls patides per un ciutadà a conseqüència de les obres de construcció de l'aparcament subterrani promogut per una empresa privada prop del seu domicili. Les obres, iniciades feia més d'un mes, eren actives durant dotze hores el dia, sense cap interrupció.

L'informe municipal assenyalava que l'Ajuntament no disposava de cap ordenança reguladora dels sorolls produïts per la maquinària a les obres públiques i a la construcció; per aquest motiu, s'havia tingut en compte l'article 15.2 de la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica, que, al seu torn, remet a les prescripcions de la normativa vigent, d'acord amb la Directiva 2000/14, de 8 de maig de 2000.

En aquest sentit, l'informe afirmava que les màquines que treballaven a l'obra complien la directiva i tenien la declaració CE de conformitat.

Tot i amb això, el promotor insistia en el fet que les màquines piconadores o martells pneumàtics no tenien, en lloc visible, el senyal CE de conformitat, juntament amb la indicació del nivell de potència acústica garantit, tal com preveu l'article 10 del Reial decret 212/2002, de 22 de febrer.

Per aquest motiu, el Síndic va recomanar a l'Ajuntament que esbrinés si la maquinària identificada per l'interessat complia les prescripcions del citat reial decret i, en el cas que no fos així, adoptés les mesures perti-

nents atès que la presumpció de conformitat de la màquina amb les prescripcions de la norma esdevindria inoperant.

Així també, el Síndic va estimar convenient formular unes reflexions amb l'objecte de conciliar de forma raonable el dret a executar una obra emparada per una llicència amb el dret al respecte a la intimitat i a una qualitat de vida adequada.

Amb aquestes reflexions, el Síndic va donar per finalitzades les seves gestions en relació amb aquest assumpte.

7. Els sorolls dels ciclomotors

El Defensor del Ciutadà de Mataró ens va exposar la seva preocupació per la situació en la qual es troben els titulars dels ciclomotors que pretenen circular per la població, atès que l'Ordenança municipal de circulació estableix uns valors límit d'emissió més restrictius que els fixats en els certificats de característiques tècniques d'aquests vehicles.

Per aquest motiu, el Síndic va creure oportú obrir una actuació d'ofici, tramitada amb el número 4552/03, en tant que la situació plantejada es podia traslladar a altres municipis i afectar una pluralitat de ciutadans.

De fet, de l'examen d'algunes ordenances municipals s'havia observat que, pel que fa als ciclomotors, els nivells sonors màxims admissibles diferien considerablement d'un municipi a l'altre. A títol d'exemple, si a l'ordenança d'un municipi es fixava per a les motocicletes i ciclomotors amb una cilindrada inferior o igual a 80 cm^3 un nivell sonor màxim admissible de 84 db, a l'ordenança d'un altre municipi es fixava per al mateix tipus de vehicles un nivell sonor màxim de 78 db.

A la pràctica, a l'hora de circular entre diferents municipis, el conductor del ciclomotor hauria de conèixer prèviament els nivells sonors corresponents a cadascun d'ells per poder adaptar convenientment el vehicle abans d'entrar dins del terme municipal.

Davant aquesta situació xocant, vam iniciar l'estudi a partir de l'examen de la normativa europea en aquesta matèria.

En primer lloc, cal partir del fet que l'harmonització de les legislacions dels estats membres de la Unió Europea (en endavant UE) en relació amb l'homologació de tipus de vehicles automòbils, remolcs, semiremolcs, les parts i peces d'aquests vehicles així com també dels ciclomotors, té com a finalitat contribuir a l'establiment del mercat interior i garantir la lliure circulació de mercaderies.

7.1. La Directiva 97/24/CE, del Parlament europeu i del Consell de 17 de juny de 1997, relativa a determinats elements i característiques dels vehicles de motor de dues o tres rodes

Aquesta Directiva introdueix per primer cop en l'àmbit de la Unió Europea valors límit del nivell sonor pel que fa als ciclomotors.

En els considerants de la directiva es posa de manifest la necessitat de garantir el funcionament del mercat interior amb l'eliminació dels obstacles que comporta que els estats membres estableixin per a aquests vehicles uns requisits tècnics que difereixen d'un Estat membre a un altre; i, d'altra banda, procurar que els avenços de la tècnica no vagin en detriment del medi ambient, per la qual cosa la directiva fixa, entre altres aspectes, els valors límit del nivell sonor per ser aplicats al més aviat possible.

Els estats membres de la UE havien de posar en vigor les disposicions necessàries per complir allò que preveu la Directiva abans del 18 de desembre de 1998; i aquestes disposicions s'havien d'aplicar a partir del 17 de juny de 1999.

El capítol 9 de la Directiva es refereix al nivell sonor admissible i dispositius d'escapament dels vehicles de motor de dues o tres rodes. L'annex I del citat capítol conté una taula relativa als valors límit del nivell sonor en decibels i dates d'entrada en vigor de l'homologació, en allò que fa referència al nivell sonor admissible d'un tipus de vehicle de motor de dues o tres rodes.

Els valors límit del nivell sonor tenen efecte a partir del 17 de juny de 1999.

En tant que centrem el nostre estudi en els ciclomotors, hem de tenir en compte que ens referim als vehicles de dues o tres rodes amb un motor de cilindrada no superior a 50 cm^3.

La tècnica que utilitza l'Estat espanyol per transposar les directives comunitàries relatives a l'homologació de tipus de vehicles és la de recollir per reial decret els preceptes que es preveu que tindran caràcter de norma permanent, com s'ha fet amb l'aprovació del Reial decret 2028/1986, de 6 de juny.

Els annexos del Reial decret es poden modificar, conforme preveu la disposició final primera del reial decret, mitjançant ordre ministerial. D'aquesta manera es facilita l'adaptació de la normativa a l'evolució produïda per la publicació de noves directives i reglaments, que recullen fonamentalment normes de caràcter tècnic.

Els annexos esmentats estan estructurats a còpia de panells que contenen, entre altres apartats, les matèries objecte de regulació; la directiva que les regula; la data a partir de la qual seran d'aplicació les disposicions de la directiva per als tipus de vehicles que hagin de ser homologats i la data a partir de la qual s'aplicaran les disposicions de la directiva als vehicles que es matriculin a Espanya.

Així doncs, l'Ordre ministerial de 9 de desembre de 1997 adapta els annexos del reial decret citat i preveu l'entrada en vigor de les disposicions de la Directiva 97/24 recollides en el capítol 9, relatiu al nivell sonor, fent dues distincions:

– a partir del 17 de juny de 1999 els nous tipus de vehicles que hagin de ser homologats a Espanya hauran de respectar les disposicions contingudes en el capítol 9 de la Directiva,;

– a partir del 17 de juny de 2003 tots els vehicles que es matriculin a Espanya hauran de complir els requisits tècnics previstos en el capítol 9 de la Directiva.

7.2. L'aplicació de la normativa

La tècnica per mesurar les emissions sonores dels ciclomotors és recollida a l'annex II.2 del capítol 9 de la Directiva 97/24. En el citat annex es preveuen dos tipus de mesuraments:

– el corresponent al soroll del ciclomotor de dues rodes en marxa, en el qual es descriuen les condicions i el mètode de mesurament per al control del vehicle a l'homologació; en aquest cas la directiva fixa els valors límit del nivell sonor admissible.

– el corresponent al soroll del ciclomotor aturat, en el qual es descriuen les condicions i el mètode de mesurament per al control del vehicle en circulació; l'objectiu que es persegueix, doncs, és de facilitar el control dels ciclomotors en circulació; en aquest cas no hi ha uns valors límit del nivell sonor, a diferència del que succeïa en el mesurament del ciclomotor en marxa; el nivell sonor del vehicle aturat que es tindrà en compte serà la mitjana de tres mesuraments i es farà constar en el certificat d'homologació del nivell sonor admissible a què fa referència l'apèndix 1 B de la Directiva 97/24.

A partir d'aquí ens vam preguntar si existeix algun tipus de documentació del vehicle que hagi d'estar en poder del conductor i en el qual figuri el citat nivell sonor obtingut amb el ciclomotor aturat en el procés d'homologació del vehicle.

La resposta la trobem en examinar l'article 26 del Reial decret 2822/1998, de 23 de desembre, pel qual s'aprova el reglament general de vehicles, que determina quins són els documents que el conductor del vehicle està obligat a portar i exhibir davant dels agents de l'autoritat que els hi sol·licitin. A l'efecte del nostre estudi ens interessa el document relatiu a la targeta d'inspecció tècnica de vehicles (ITV) o el certificat de característiques tècniques, en el cas dels ciclomotors.

La normativa reguladora del model i les instruccions per emplenar el certificat de característiques tècniques corresponent als ciclomotors, Ordre ministerial de 17 d'abril de 2000, conté un apartat en el qual s'ha de consignar el soroll del vehicle aturat en decibels db (A).

Una altra qüestió que ens vam plantejar fou en quin moment s'havien d'emetre els certificats de característiques tècniques. La disposició tercera de la citada ordre ministerial estableix que els nous certificats de característiques que figuren a l'annex de l'Ordre poden ser emesos des de la publicació en el *Boletín Oficial* del *Estado*, que es va dur a terme el 26 d'abril de 2000; aquesta facultat va esdevenir obligatòria a partir de l'1 de gener de 2001.

Si les disposicions de la Directiva 97/24 s'apliquen, com hem assenyalat a l'inici, als vehicles matriculats a Espanya a partir del 17 de juny de 2003, ens vam haver de preguntar quina és la regulació aplicable als ciclomotors matriculats abans d'aquesta data.

L'examen dels annexos al Reial decret 2028/1986, de 6 de juny, a què ens hem referit anteriorment, permet comprovar una remissió al Decret de 25 de maig de 1972 pel que fa als límits màxims admissibles de nivell sonor dels ciclomotors.

Finalment ens fem la següent reflexió: l'11 d'octubre de 2002 va entrar en vigor la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica. L'article 15.1 de la llei es refereix als valors límit d'emissió sonora dels vehicles de tracció mecànica i es remet als valors que conté l'annex 6 de la llei. L'annex 6 fa referència als valors límit d'emissió dels vehicles de motor aturats i de les motocicletes i remet als valors que figuren a la fitxa d'homologació de cada tipus de vehicle de motor i motocicleta. Per al procediment de mesurament es remet, entre d'altres, a la Directiva 97/24 per a les motocicletes.

La disposició transitòria segona de la llei disposa que els municipis que abans de la promulgació de la llei hagin aprovat ordenances o reglaments de regulació del soroll i les vibracions hi han d'adaptar el seu contingut abans de dos anys, si bé poden mantenir les mesures preventives i correctores que atorguin un major grau de protecció ambiental pel que fa a activitats i comportaments ciutadans.

Al nostre entendre, l'entrada en vigor de la llei i la disposició transitòria segona no poden interferir en l'aplicació efectiva del contingut de la Directiva 97/24, ja transposada, com hem vist, a l'ordenament jurídic espanyol, en tant que ja no cal cap altre procés d'adaptació.

Considerem que no és possible que els ajuntaments puguin establir, per tant, valors límit d'emissió diferents dels que resulten de l'aplicació de la citada directiva.

Finalment, no ens resta més que informar que el contingut de l'anàlisi jurídica elaborada en aquest assumpte, es pot descarregar de la nostra web: www.sindicgreugescat.org, a l'apartat de Novetats.

8. Legalització i clausura d'abocadors

La Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora dels residus (en endavant Llei 6/1993), ha estat modificada per la Llei 15/2003, de 13 de juny, per ajustar, entre altres motius, la regulació de les activitats de gestió de residus a les prescripcions de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'Administració ambiental. Aquesta Llei 15/2003 ha entrat en vigor l'1 de gener de 2004 i ha canviat el nom de la Junta de Residus, que passa a denominar-se Agència de Residus.

La Llei 6/1993, juntament amb altres disposicions normatives que citarem, dóna resposta a situacions que encara sovintegen en alguns indrets del nostre territori, com és la utilització d'espais de terreny com a abocadors incontrolats de residus que no estan legalitzats i són tolerats i mantinguts pels ajuntaments. Aquesta tolerància té conseqüències en el medi ambient, repercuteix negativament en el paisatge i pot afectar els drets de tercers, propietaris de terrenys que hi confronten i que veuen com es malmeten per conductes incíviques que, tanmateix, tenen origen en la tolerància practicada.

La situació fins ara descrita té el seu reflex a les queixes núm. 2591/02 i 1034/03, en relació amb abocadors de runa i de terres que s'utilitzen de forma indiscriminada com a abocadors de tota mena d'andròmines i on la manca de legalització i, en conseqüència, l'absència de condicions d'explotació té efectes negatius en propietat aliena.

L'article 6 bis apartat *c)* de la Llei 6/1993, introduït per la Llei 15/2003, disposa que les mesures que l'Administració de la Generalitat adopti en el marc d'aquesta llei han de tenir, entre altres objectius, evitar l'abandonament incontrolat dels residus i restaurar les àrees degradades per descàrregues incontrolades. Per aquest motiu, la Junta de Residus –ara l'Agència de Residus– convoca anualment ajuts per a la clausura i la revegetació bàsica dels abocadors municipals d'enderrocs i altres residus de la construcció fora d'ús i de punts d'abocament incontrolats amb les mesures correctores adients per eliminar els impactes ambientals ocasionats.

L'article 28.2 de la Llei 6/1993, en la redacció donada per la Llei 15/2003, disposa que les activitats de disposició del rebuig dels residus en plantes externes resten sotmeses a la intervenció administrativa ambiental corresponent.

Així també, l'article 40 *a)* en la redacció donada per la citada llei estableix que la instal·lació i l'exercici de l'activitat de les plantes de reciclatge, de tractament i de disposició del rebuig dels residus municipals estan subjectes a la intervenció administrativa ambiental corresponent i, si escau, a la declaració d'impacte ambiental, d'acord amb la normativa vigent reguladora de l'avaluació d'impacte ambiental.

L'article 15 de la Llei 6/1993 estableix a qui i de quina manera correspon d'efectuar els treballs de regeneració d'espais degradats per descàrregues incontrolades.

Pel que fa als enderrocs i altres residus de la construcció, el Decret 201/1994, de 26 de juliol, modificat pel Decret 161/2001, de 12 de juny, regula les operacions de gestió d'aquests residus que es destinen a l'abandonament, i n'exigeix la llicència ambiental corresponent.

Finalment, el Decret 1/1997, sobre la disposició del rebuig dels residus en dipòsits controlats, regula les condicions tècniques i administratives que aquests dipòsits han de complir. L'article 8 del decret conté una referència concreta als monodipòsits controlats de terres i runa, que remet, a les condicions tècniques de l'article 6, el qual remet, al seu torn, a les condicions fixades als annexos del Decret. Algunes de les mesures que recull l'annex IV, que podrien ser idònies per posar fi a la situació detectada a l'abocador de Rodonyà (vegeu queixa núm. 2591/02 citada) poden ser la previsió d'una zona destinada a la tria de materials recuperables a càrrec d'una persona responsable de la instal·lació i la necessitat d'adoptar mesures per evitar les molèsties resultants del dipòsit controlat en forma d'emissió d'olors, materials emportats pel vent, etc.

Queixa núm. 2591/02

Un abocador sense mesures de control

La senyora X es va adreçar al Síndic per manifestar la seva disconformitat amb l'actuació de l'Ajuntament de Rodonyà en relació amb el manteniment d'un abocador municipal on, al costat del seu domicili, es dipositen tota mena de deixalles com ara runa, materials d'enderroc o aparells electrodomèstics.

La interessada manifestava que la recollida de les deixalles s'efectua un cop l'any i que aquesta situació causa problemes de salubritat en el seu domicili particular.

L'Ajuntament de Rodonyà ens va informar que l'abocador de terres s'havia allunyat de la propietat de la interessada, i detallava les mesures introduïdes per facilitar les tasques d'extinció de possibles incendis forestals. També assenyalava que la situació de l'abocador i l'estat en què es trobava la propietat de la interessada eren fruit de l'ús indegut que en fan alguns veïns, motiu pel qual l'Ajuntament estudiava les mesures per controlar totalment els materials abocats.

La interessada va manifestar que, efectivament, l'abocador s'havia enretirat uns quants metres del lloc on inicialment havia estat situat; tanmateix, afegia que s'hi continuaven abocant no tan sols runa i material de construcció, sinó també mobles vells, plàstics, cartrons, etc.

El Síndic assenyalà a l'Ajuntament que, a banda de la conducta incívica dels veïns, la vigilància i les condicions de manteniment de l'abocador podrien no ser les idònies per posar fi a la situació denunciada.

Per aquest motiu, va considerar que la repercussió que això generava a la propietat de la interessada no havia d'impedir que l'Ajuntament adoptés les mesures necessàries per legalitzar l'abocador, si és que no ho estava, dotar-lo de les condicions tècniques adients per al seu funcionament i per al control dels materials que s'hi dipositen, i evitar les molèsties a tercers, especialment pels materials emportats pel vent.

El Síndic va considerar que l'Ajuntament també havia d'adoptar mesures perquè la propietat de la interessada quedés alliberada dels materials que, per l'impacte del vent i del dipòsit incontrolat dels veïns, malmetien les condicions de salubritat del seu terreny.

L'Ajuntament de Rodonyà va informar de la posada en marxa de la deixalleria mòbil comarcal, que havia entrat en servei juntament amb la recollida d'andròmines, la qual cosa havia de repercutir en els residus a dipositar a l'abocador. Així mateix, ens informava que havia sol·licitat la col·laboració del Consell Comarcal de l'Alt Camp per aconseguir la gestió correcta i la legalització de l'abocador. No responia, però, a les consideracions del Síndic sobre la conveniència d'adoptar mesures per recollir les andròmines que, per l'efecte del vent i les actuacions incontrolades dels veïns, embrutaven la propietat de la interessada. Per aquest motiu, el Síndic va entendre que aquesta consideració concreta no havia estat acceptada.

El Consell Comarcal confirmà que havia inspeccionat la finca que s'utilitza com a abocador, i que estava pendent de concretar una reunió amb l'Ajuntament que servís per definir les línies d'actuació a seguir en aquest cas.

El Síndic va donar per finalitzades les seves actuacions, tot demanant a l'Ajuntament que no demorés la decisió que havia d'adoptar respecte del manteniment o clausura de l'abocador tenint en compte la situació contrària a la legalitat en què aquest es trobava, però també les repercussions negatives en l'entorn i en propietats alienes.

Queixa núm. 1034/03

La regeneració d'un espai degradat

La utilització de part d'una finca de propietat privada sense el consentiment del propietari, com a prolongació de l'abocador municipal de runa, va motivar la presentació d'una queixa al Síndic.

L'interessat havia posat els fets en coneixement de l'Ajuntament de l'Ametlla de Mar, el qual li va comunicar que enviaria un tècnic per fer un reconeixement del lloc. Aquest reconeixement no es va dur a terme.

Per aquest motiu, el Síndic es va adreçar a l'Ajuntament i al Departament de Medi Ambient en sol·licitud d'informació sobre aquest assumpte.

El Departament va informar que la Delegació Territorial a les Terres de l'Ebre va requerir l'Ajuntament, a partir d'una acta aixecada pels agents rurals, que adoptés les mesures necessàries per aturar els abocaments i sanejar la zona afectada. També va informar que la Junta de Residus havia fet arribar a la citada Delegació Territorial la denúncia presentada pel promotor de la queixa a fi d'obrir l'expedient sancionador corresponent.

L'Ajuntament de l'Ametlla de Mar informava que l'abocador no estava legalitzat, que havia estat clausurat i que el consistori havia contractat una gestora de residus de la construcció fins que el municipi pogués disposar d'un abocador municipal. El municipi no deia res de la restauració i sanejament de la zona afectada.

Per aquest motiu, el Síndic va recordar a l'Ajuntament el deure de regenerar i netejar els espais degradats, en aplicació de la llei reguladora dels residus.

En el moment de cloure aquest informe, el Síndic espera conèixer el determini de l'Ajuntament.

9. La protecció dels boscos davant del perill d'incendi

La manca de manteniment adequat de parcel·les on la vegetació creix sense una mínima atenció, conservació i cura pot generar, en determinades circumstàncies, una situació de perill d'incendi forestal.

El Decret 64/1995, de 7 de març, (en endavant Decret 64/1995), pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals estableix, a l'article 2, una sèrie de mesures adreçades a les urbanitzacions que no tenen una continuïtat immediata amb la trama urbana i situades a menys de cinc-cents metres de terrenys forestals (vegeu queixa núm. 1102/02)

Les dificultats d'ordre jurídic per aconseguir l'execució efectiva d'aquestes mesures de protecció va motivar l'aprovació d'una llei –la 5/2003, de 22 d'abril, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat immediata amb la trama urbana (en endavant Llei 5/2003)– amb el rang adequat per establir els mecanismes coercitius i de repressió per a l'execució de les mesures preventives.

L'article 3 d'aquesta Llei 5/2003 recull les obligacions a què estan sotmeses les citades urbanitzacions així com també les edificacions i les instal·lacions aïllades situades en terrenys forestals. L'article 4 assenyala qui són els subjectes obligats a complir aquestes mesures de prevenció. Bàsicament, es preveu que han de ser l'òrgan de gestió o la junta de la urbanització, constituïts d'acord amb les normes urbanístiques, els qui han de complir les obligacions; si no s'ha creat un d'aquests òrgans, les urbanitzacions n'han de constituir un; si no se n'ha constituït cap, els propietaris dels terrenys responen solidàriament del compliment de les obligacions establertes per l'article 3.

Ens plantegem, però, què ocorre quan el procés urbanitzador ha finalitzat i s'ha dissolt l'entitat urbanística de conservació perquè l'ajuntament ja pot assumir el cost econòmic de la conservació de les obres, del manteniment de les instal·lacions de les dotacions i serveis públics. El compliment de les obligacions de la llei, correspon a l'ajuntament o als propietaris de les finques de la urbanització? El text normatiu no dóna una resposta precisa a aquesta qüestió.

Tanmateix, la naturalesa d'alguna de les obligacions que fixa l'article 3 fa difícil pensar que hagi de ser l'ajuntament el subjecte obligat en tant que, per exemple, mantenir lliures de vegetació les parcel·les de propietat privada no edificades difícilment pot ser exigit a l'Administració, per bé que aquesta hagi d'executar subsidiàriament el requeriment de neteja desatès pel titular de la parcel·la. Tanmateix, hi ha altres obligacions, com és el cas de l'elaboració d'un pla d'autoprotecció o disposar d'una xarxa d'hidrants homologats en què caldrà, al nostre entendre, que tant els particulars com l'ajuntament acordin conjuntament la redacció i l'assumpció del cost de la instal·lació o ampliació, si escau, de la xarxa.

Un altre marge d'incertesa es produeix quan l'article 4.4 estableix que corresponen a l'ajuntament les tasques de neteja dels vials i els camins interns i d'accés a la urbanització, d'acord amb el que estableix la legislació de règim local. El mateix apartat del citat article també fa referència a la facultat que té l'ajuntament de recórrer a l'execució forçosa dels treballs de neteja previstos a les lletres *a*, *b* i *e*, de l'article 3.1, quan l'obligat no ho ha fet.

Aquests treballs de neteja són els relatius a mantenir lliures de vegetació seca la franja exterior de protecció de vint-i-cinc metres d'amplada al voltant, el terreny de les parcel·les no edificades i els vials de titularitat privada, tant els interns com els d'accés i les cunetes. I és en aquesta darrera previsió que es planteja la confusió per determinar en qui recau l'obligació de realitzar aquestes tasques de neteja: correspon als òrgans de gestió de la urbanització, a través dels mitjans d'execució forçosa que pot emprar l'ajuntament si no compleixen els requeriments dictats, o a l'ajuntament per si mateix, en tant que és el competent per a la conservació de camins i vies rurals, d'acord amb la normativa de règim local de Catalunya?

En qualsevol cas, el que és clar és que per mantenir el terreny de les parcel·les no edificades, pertanyents a urbanitzacions que no tenen continuïtat immediata amb la trama urbana i que estan a menys de 500 metres de terrenys forestals, lliures de vegetació seca i amb la massa arbòria aclarida, l'ajuntament, a banda d'aplicar

el règim sancionador establert a la Llei 5/2003, tenint en compte que només té potestat per sancionar les infraccions qualificades de greus i lleus, i aplicar, si escau, multes coercitives davant l'incompliment de les obligacions derivades dels requeriments formulats, pot recórrer a les mesures d'execució forçosa a l'empara de la citada llei.

En matèria de prevenció d'incendis forestals també tenen, sens dubte, un paper important els plans de prevenció d'incendis forestals que han de tenir les entitats locals situades en zones d'alt risc d'incendi identificades a l'annex del Decret 64/1995, en els termes que estableix l'article 40 de la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya (vegeu queixa núm. 2201/02).

Aquest pla de prevenció s'inclourà en el pla d'actuació municipal, un cop aquest hagi estat homologat per la comissió de protecció civil de Catalunya.

L'assignació de funcions en matèria de prevenció d'incendis forestals al Departament de Medi Ambient i la reestructuració parcial del Departament efectuada en el seu moment pel Decret 181/2002, de 25 de juny, atribuïa al Servei de Prevenció d'Incendis l'elaboració dels plans de prevenció d'incendis forestals, i a la Direcció General de Prevenció de Riscos del Medi Natural l'aprovació dels citats plans.

Tanmateix, el Departament de Medi Ambient atorga anualment uns ajuts adreçats a les agrupacions de defensa forestal (en endavant ADF) que tenen per objecte, entre altres aspectes, la redacció o actualització dels plans de prevenció. També se'ns va informar que l'Oficina de Prevenció d'Incendis de la Diputació de Barcelona dóna suport als ajuntaments d'aquesta província per a la redacció dels plans de prevenció.

Per aquest motiu, el Síndic, en la tramitació de la queixa núm. 2201/02 citada, en conèixer que l'ajuntament afectat no disposava de pla de protecció d'incendis forestals malgrat estar en zona d'alt risc d'incendi, va interessar-se prop del Departament de Medi Ambient per conèixer les gestions que podia fer per corregir aquesta situació i el suport i ajut que podia prestar a les entitats locals que han de disposar d'aquests plans i no en tenen. I, d'altra banda, va reclamar un aclariment respecte de l'aparent contradicció existent, a la vista de la redacció de les disposicions normatives citades, pel fet que s'assenyalés com a competent per a l'elaboració del pla un òrgan del Departament i, en canvi, s'atorguessin subvencions a les ADF per redactar aquests plans.

El Departament ens va donar a conèixer les convocatòries d'ajuts adreçades a la consecució del compliment de les obligacions de les entitats locals que han de disposar d'un pla, així com també la disposició dels tècnics del Servei de Prevenció d'Incendis Forestals per resoldre qualsevol qüestió. Pel que fa a l'aparent contradicció, assenyalà que l'article 40 de la Llei 6/1988,de 30 de març, forestal de Catalunya, obliga les entitats locals situades en zones d'alt risc d'incendi a disposar d'un pla de prevenció; és a dir, que la redacció i elaboració correspon a aquestes entitats locals. Per aquest motiu el Departament va informar que prendria en consideració el suggeriment efectuat per la Institució en el sentit de precisar amb més claredat les funcions dels òrgans del Departament en relació amb l'elaboració dels plans, amb l'objecte d'eliminar possibles confusions.

Queixa núm. 1102/02

Una urbanització en continuïtat amb la trama urbana

El senyor X va qüestionar un acord adoptat per una associació de propietaris d'una urbanització de Taradell amb l'objecte de posar en marxa una zona de protecció de 25 metres d'amplada a comptar des del perímetre exterior.

L'interessat considerava que aquest acord, adoptat per donar compliment a una de les condicions previstes a l'article *2a)* del Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen les mesures de prevenció d'incendis forestals, no era d'aplicació a la urbanització.

Al seu parer, el nucli residencial afectat per la mesura era una urbanització en continuïtat immediata amb la trama urbana. Aquesta opinió la reforçava amb el fet que l'Ajuntament de Taradell havia col·locat a l'entrada un rètol indicatiu del caràcter de «zona residencial».

Per aquest motiu, el promotor considerava que els propietaris rurals que limiten amb la zona residencial i l'Ajuntament havien d'abonar també les despeses que generava l'execució d'aquesta obligació.

El Síndic es va adreçar a l'Ajuntament de Taradell per saber si la zona a la qual es referia l'interessat tenia continuïtat immediata amb la trama o zona urbana del nucli de Taradell; d'aquesta manera es determinaria si hi era d'aplicació el decret.

L'Ajuntament va informar que l'actuació objecte de la queixa no era municipal, atès que l'havia dut a terme l'associació de propietaris de la urbanització; i que aquesta urbanització no té continuïtat immediata amb la trama urbana, de la qual està separada uns sis-cents metres. Pel que fa al rètol, s'indicava que era merament informatiu i que estava situat en zona urbana, una mica abans d'on comença el camí d'accés a la urbanització.

El Síndic va informar l'interessat que, a l'efecte de constatar la distància des de la urbanització a la zona urbana del nucli de Taradell, es podia adreçar a l'Ajuntament i sol·licitar tenir accés al pla topogràfic de delimitació de la urbanització, amb la qual cosa va donar per acabada la seva actuació.

Queixa núm. 2201/02

Perill d'incendi per manca de neteja d'una parcel·la

El senyor X es va adreçar al Síndic per exposar la seva preocupació davant la manca de resposta de l'Ajuntament de la Palma de Cervelló a les demandes d'intervenció d'una situació susceptible de generar un incendi forestal.

L'interessat exposava que la seva casa confronta amb un bosc o terreny de propietat privada en situació de deixadesa, i ni el propietari ni l'Ajuntament prenien cap mesura per prevenir-hi un possible incendi forestal.

A requeriment del Síndic, l'Ajuntament va informar que per valorar l'estat en què es trobava el bosc s'havia demanat un informe a l'arquitecte municipal. L'informe sobre l'estat del terreny afirmava que s'hi detectava manca de neteja i conservació; en determinades circumstàncies, això podia comportar perill d'incendi.

Per aquest motiu l'Ajuntament va contactar amb el titular de la parcel·la per atorgar-li un termini de 20 dies per fer la neteja.

En el seguiment del procés de neteja de la finca, uns mesos més tard, l'Ajuntament va informar novament el Síndic que en les darreres converses que hi havia tingut, el titular havia manifestat la intenció immediata de netejar-la. Per aquest motiu, l'Ajuntament atorgava un nou termini d'un mes; en cas contrari, iniciaria el procés d'execució subsidiària a càrrec de l'interessat.

Atès que la darrera comunicació era del mes de juny i que ja érem a l'inici de l'època estival, el Síndic va recordar a l'Ajuntament que, tan bon punt constatés l'incompliment del termini, havia de posar en marxa les mesures d'execució forçosa previstes a l'article 189.4 de la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme, per evitar més dilacions que poguessin incrementar el risc d'incendi, tenint en compte, entre altres circumstàncies, l'informe de l'arquitecte municipal.

Per bé que l'Ajuntament no va donar resposta expressa a aquesta recomanació, l'interessat ens va comunicar que s'havia realitzat una neteja parcial i una tallada d'alguns arbres que amenaçaven de caure a casa seva.

D'altra banda, el Síndic també es va interessar per saber si el municipi tenia un pla de protecció d'incendis forestals, pel fet que estava situat en zona d'alt risc L'Ajuntament va informar que no en tenia, motiu pel qual el Síndic li va fer unes reflexions amb l'objecte que pogués iniciar els tràmits per dotar-se, al més aviat possible, del pla de prevenció corresponent.

El Síndic també va adreçar-se al Departament de Medi Ambient per exposar aquesta situació i requerir informació sobre com articular la redacció, elaboració, presentació i aprovació del pla de prevenció, atès que de l'examen de la normativa d'aplicació semblava que en corresponia l'elaboració i aprovació al Departament, i així poder corregir la situació plantejada en aquest municipi.

El Departament ens va informar de les convocatòries d'ajuts per aconseguir el compliment de les obligacions de les entitats locals que, situades en zona d'alt risc d'incendi forestal, han de disposar d'un pla de prevenció i encara no en tenen.

D'altra banda, ens va indicar que, segons la Direcció General de Prevenció i Riscos del Medi Natural, l'elaboració dels plans de prevenció correspon als municipis.

Atesa l'aparent contradicció que, des del punt de vista normatiu, plantejava aquesta qüestió, el Síndic va suggerir, com hem comentat en l'exposició inicial d'aquest apartat, que, per evitar possibles confusions, seria convenient precisar o matisar el contingut de la normativa d'aplicació al cas. El Departament va prendre en consideració aquest suggeriment i va comunicar que ho tindria en compte quan en un futur s'hagués de dur a terme una modificació del projecte de decret que regula, entre altres, les funcions de la citada direcció general.

El Síndic es va adreçar novament a l'Ajuntament de la Palma de Cervelló per informar-lo del suport i l'ajut que el Departament pot prestar a les entitats locals que han de tenir plans de prevenció d'incendis, i requerí novament que se l'informés del determini adoptat perquè l'Ajuntament pogués disposar-ne.

En el moment de cloure l'Informe, el Síndic espera rebre la resposta de l'Ajuntament.

10. Els cabals mínims ecològics dels rius de les conques internes de Catalunya

A conseqüència de la queixa presentada per una entitat de defensa del medi, el Síndic va estudiar la manca de definició i aplicació pràctica dels cabals mínims ecològics dels quals han de ser portadors els rius de les conques internes de Catalunya (vegeu queixa núm. 574/03), i exposà el seu criteri sobre aquest cas.

L'augment de la consciència social per la preservació de l'entorn natural ha impulsat la necessitat de garantir que per les lleres dels rius circuli, almenys, el cabal mínim que faci possible la continuïtat de vida de les diferents comunitats biològiques presents, una qualitat de l'aigua suficient i el respecte al paisatge.

El mandat de disposar d'un cabal mínim ha estat reflectit en diferents textos legals en matèria d'aigües i s'ha incorporat com un dels elements obligatoris a tenir en compte en la gestió de les conques i, per tant, en els diferents plans hidrològics que han de redactar-se i executar-se.

Així, la Llei d'aigües 29/1985, de 2 d'agost, ja preveu a l'article 40.a l'obligació d'incorporar en els plans hidrològics l'inventari dels recursos hidràulics, i en l'apartat *d*) del mateix article també estableix l'obligatorietat d'incorporar «la asignación y reserva de recursos para usos y demandas actuales y futuros, así como para la conservación y preservación del medio natural».

La reforma de l'esmentada llei per la 46/1999, de 13 de desembre, ja incorporà, de forma explícita, el concepte de cabal ecològic, de manera que l'article 59.7 del text refós aprovat per Reial decret legislatiu 1/2001 estableix que els cabals ecològics no tindran la consideració d'ús a l'efecte de fixar l'atorgament de preferència en les concessions, sinó que han de considerar-se una restricció amb caràcter general als sistemes d'explotació, que es fixarà en els plans hidrològics de conca.

Just abans de la reforma de 1999 de la Llei d'aigües, per Reial decret 1664/1998,de 24 de juliol, s'aprovà el Pla hidrològic de les conques internes de Catalunya. Per edicte de 16 de març de 1999, publicat al DOGC de data 25 de juny de 1999, es féu públic el text que recull les determinacions de contingut normatiu de l'esmentat pla. Els articles 12, 13 i 14 inclouen el mandat exprés dirigit a l'Administració hidràulica de determinar les necessitats de cabal, així com també alguns criteris sobre la metodologia a emprar per determinar-lo i les

actuacions a emprendre en cas de trobar-se amb el que el text denomina trams de riu ocupats.

També la Llei del Parlament de Catalunya 6/1999, d'ordenació, gestió i tributació de l'aigua, insisteix en la determinació, recuperació i manteniment dels cabals ecològics com un dels objectius bàsics de la planificació hidrològica.

Finalment la Directiva 2000/60/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'octubre de 2000, per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües, es proposa mantenir i millorar el medi aquàtic en allò que es refereix a la qualitat, i garantir el subministrament suficient d'aigua superficial o subterrània en bon estat, tal com demana un ús de l'aigua sostenible, equilibrat i equitatiu, (art.1.e), objectiu reiterat en l'article 4 del mateix text.

D'altra banda, en allò que fa referència a l'objecte de la queixa núm. 574/03 esmentada, el Parlament de Catalunya, per Resolució 12V, publicada en el BOPC núm. 28 del 18 de març de 1996, instà el Govern a garantir el manteniment ecològic del darrer tram del riu Gaià una vegada s'aprovi el Pla hidrològic de les conques internes de Catalunya i es redacti el pla sectorial corresponent.

Una nova resolució del Parlament de Catalunya, la 62/VI, publicada al BOPC de 28 d'abril de 2000, insta el Govern a «redactar el Pla de cabal mínim definit en el Pla hidrològic de les conques internes de Catalunya, com a pas previ per a determinar el cabal mínim a adoptar per al riu Gaià.».

També en diversos documents de treball corresponents a l'Agenda 21 de Catalunya es destaca la conveniència de definir i respectar els cabals ecològics dels rius.

Segons la informació que ens facilità l'Agència Catalana de l'Aigua (en endavant ACA), la tasca encomanada per mandat legal, ja des de l'any 1985, és d'una gran complexitat tècnica, cosa per la qual cal tenir en compte moltes variables i caldrà la presa de decisions d'una envergadura significativa i transcendental.

Fins al moment present, el Consell d'Administració de l'ACA ha aprovat, en data 4 de juliol de 2001, el denominat Pla sectorial de cabals de manteniment de les conques internes de Catalunya.

Segons se'ns informa, «el Pla sectorial proposat inclou exclusivament la definició del règim de cabals de manteniment proposat a cada tram del riu. No inclou, en canvi, el programa d'actuacions que han de permetre la seva implantació real». L'informe de l'ACA continua afirmant que «la previsió en aquest sentit és aprovar primer un pla sectorial que defineixi la magnitud dels cabals i desenvolupar posteriorment els programes d'implantació corresponents». L'ACA descriu les principals dificultats amb què pot trobar-se la implantació dels cabals de manteniment, com poden ser: existència d'aprofitament en derivació i per concessió, ús intensiu dels recursos hídrics i dèficits hidràulics propis de les conques internes. L'ACA ha analitzat tant les actuacions possibles tant de caire tècnic com administratiu, i en aquests moments estudia la possibilitat real de portar-ne a terme la implantació.

En conseqüència, entenem que, en relació amb determinats rius o trams, existeix una tensió possiblement molt difícil de superar, entre els recursos hídrics bruts d'una determinada conca i les necessitats d'aigua per atendre els drets concessionals d'aprofitaments hidràulics en vigor i els aprofitaments intensius i, d'altra banda, el cabal ecològic que es pugui considerar efectivament suficient per garantir la qualitat ecològica de les aigües i del curs del riu.

Així les coses, es podria esdevenir que en determinats trams de riu no fos possible garantir els cabals ecològics sense intervenir sobre els drets concessionals atorgats o situacions d'impossible respecte del cabal, tot i l'absència de concessions.

El primer d'aquest supòsits és previst a l'article 14 de les determinacions normatives del Pla hidrològic de les conques internes de Catalunya, que qualifica aquests trams de «trams de riu ocupats». En aquests casos l'Administració hidràulica ha de redactar els plans zonals orientats a recuperar els cabals que han de tenir «com a objectiu prioritari la restitució d'un riu o tram ocupat, de manera que garanteixi la pervivència dels ecosistemes que hi estan associats» (art. 14.1 i 2).

Igualment es preveu establir criteris de prioritat en l'actuació, així com un càlcul de les indemnitzacions a què pot donar lloc la revisió de les concessions preexistents, (art. 14.3). Recordem que, igualment, la Llei d'aigües ja preveia aquesta possibilitat. Així, els articles 65 i 66 del text refós de l'esmentada llei estableixen els supòsits de revisió, caducitat o indemnització per exigència d'adequació als plans hidrològics.

Comprenem la complexitat i el temps de dedicació que requereix la tasca iniciada per mandat legal. Possiblement per aquesta raó el mandat no incloïa un termini de compliment; però si el termini de realització d'aquests estudis preliminars i la consegüent presa de decisions finals es dilatés indefinidament en el futur, en la pràctica se'n seguiria buidar de contingut i deixar sense efecte la voluntat del legislador, manifestada inicialment l'any 1985 i completada posteriorment.

Caldrà arribar a conclusions identificant, fins i tot possiblement, zones en què és materialment impossible establir qualsevol cabal. O, alternativament, optar per la indemnització de concessions que no es considerin preferents al bé jurídic d'establiment d'un determinat cabal ecològic o revisar o declarar la caducitat d'altres concessions per manca d'ús efectiu o d'adequació a la finalitat que les va justificar.

Tampoc no s'ha de descartar la possibilitat prevista a la directiva marc de l'aigua, ja esmentada, d'establir objectius menys rigorosos atenent la impossibilitat justificada d'assolir els desitjables (art.4.5), la qual cosa permetria fer tractaments singulars fonamentats d'acord amb les circumstàncies de cada cas. Però, en qualsevol cas, entenem que cal adoptar decisions.

El Síndic ha rebut resposta del conseller de Medi Ambient i Habitatge a aquestes consideracions. En l'apartat dedicat a la descripció de la queixa que figura a continuació es dóna compte del contingut de la resposta.

Queixa núm. 574/03

Determinació del cabal mínim ecològic dels rius de les conques internes de Catalunya

Una entitat ecologista es dirigí al Síndic per tal que demanés a l'Administració pública responsable que es determinés, al més aviat possible, el cabal ecològic corresponent al riu Gaià.

En relació amb el cabal d'aquest riu, el Parlament de Catalunya ja havia adoptat la resolució 62/VI de data 5 d'abril de 2000 per la qual s'instava el Govern a redactar el Pla de cabal mínim, com a pas previ per determinar el del Gaià i a finalitzar l'estudi previst dels usos de l'aigua a la conca del riu, en el termini més breu possible.

En data 25 de gener de 2001 i en tràmit de control de compliment d'aquella resolució, el conseller de Medi Ambient informà per escrit la Mesa del Parlament que s'havia convocat concurs per redactar estudis de caracterització i prospectives de les demandes d'aigua de les conques internes de Catalunya i d'actualització d'avaluació dels seus recursos hídrics.

Demanada informació, el conseller contestà al Síndic donant compte de les darreres actuacions realitzades per l'Agència Catalana de l'Aigua i expressant que «la implantació dels cabals de manteniment pot ser dificultosa, tant per l'existència de drets concessionals vigents com pel caràcter deficitari dels recursos hídrics a les nostres conques internes. En tal sentit l'Agència Catalana de l'Aigua està valorant, a hores d'ara, la factibilitat de la implantació dels cabals de manteniment, segons la metodologia aprovada».

El Síndic, en les seves consideracions, tot comprenent les dificultats tècniques del treball, tant com el dèficit de recursos hídrics, recordava les diferents normatives d'àmbit estatal, autonòmic i europeu, que ordenen una millor gestió dels recursos hídrics i l'obligació d'establir els cabals de manteniment.

Igualment recordava els mecanismes previstos a l'esmentada normativa, consistents en la possible revisió, caducitat o indemnització de les concessions atorgades a fi de fer possible l'establiment dels cabals mínims ecològics o les situacions d'excepció, degudament fonamentades allà on no siguin factibles aquells cabals.

En conseqüència el Síndic suggerí al Departament de Medi Ambient que en el termini més curt possible l'autoritat hidràulica es manifestés en relació amb la possibilitat real d'implantar els cabals mínims de manteniment dels rius o trams de rius de les conques interns de Catalunya, entre els quals lògicament hi havia d'haver el Gaià.

També indicava que en cas que no s'hagués fet encara, es considerés l'estat jurídic i d'ús real i efectiu, almenys d'aquelles concessions d'aprofitaments hidràulics públics que poden tenir més incidència en la definició i implantació dels cabals mínims ecològics, per si és possible procedir a la seva revisió, caducitat o indemnització per exigència d'adequació al pla hidrològic de conques internes.

El conseller de Medi Ambient i Habitatge ha contestat a les consideracions del Síndic informant, en síntesi, del següent: s'han realitzat estudis pilot per valorar les implicacions de l'establiment d'aquests cabals. Un estudi avalua les concessions d'aprofitament atorgades, entre les quals es troben les que afecten el riu Gaià. Un altre estudi és el de «Modelització i planificació de la gestió hidràulica a Catalunya», a fi d'analitzar la incidència que tindria la implantació dels cabals de manteniment i la possibilitat del seu compliment en relació amb les demandes actuals i futures en comparació amb el règim natural.

El conseller finalitza manifestant que comparteix els criteris del Síndic i que ha donat instruccions a l'Agència Catalana de l'Aigua perquè presenti una proposta d'actuacions prioritàries d'inspecció i control, en relació amb determinats rius, entre els quals es troba el Gaià. Aquesta actuació s'inclourà en el Programa d'actuació del Departament de Medi Ambient i Habitatge.

11. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

Recomanació al Departament de Medi Ambient perquè estableixi una zona de seguretat a l'entorn d'un refugi de fauna salvatge amb edifici habitat per evitar el perill de la pràctica de la caça permesa a la zona limítrofa amb el refugi (Queixa núm. 4151/02)

La denegació pel Departament de Medi Ambient de la sol·licitud presentada pel propietari i administrador d'un refugi de fauna salvatge perquè es reconegués una zona de seguretat a l'entorn d'aquest va motivar la queixa que exposem.

L'interessat informava del perill que comportava l'existència d'una zona de caça limítrofa amb el seu refugi, afectat en més d'una ocasió pels trets dels caçadors dirigits a l'interior del refugi i a l'edifici destinat a habitatge i administració, situat vint-i-cinc metres dins el seu límit. Concretament, alguns dels trets havien impactat en una olivera quan ell hi estava al costat, i havien mort la seva gossa.

El Departament de Medi Ambient denegava la sol·licitud, bàsicament, per la manca de legitimació de l'interessat per promoure la creació d'una zona de seguretat i per la manca d'idoneïtat de la demanda formulada a les finalitats i els supòsits recollits a la normativa reguladora de la caça.

El reglament de la Llei de caça, aprovat per Decret estatal 506/1971, de 25 de març, preveu, a l'article 14, una clàusula oberta que vincula la declaració de zones de seguretat als llocs en què s'hagin d'adoptar mesures de precaució especials per garantir la protecció adequada de les persones i els seus béns. Aquest mateix article també preveu que s'han de considerar zones de seguretat, entre d'altres, els edificis aïllats habitables.

El Síndic va considerar que si els esdeveniments que l'interessat relatava eren certs, era evident que la vida i els béns de l'interessat reclamaven una protecció especial o bé el cessament de l'activitat de caça.

El Síndic, doncs, va posar de manifest que si la Llei reguladora de protecció dels animals prohibeix la caça en els refugis de fauna salvatge, la inexistència d'una zona de seguretat a l'entorn del refugi podia significar, a la pràctica, la possibilitat d'abatre animals protegits sense necessitat d'envair el territori del refugi.

El Síndic va considerar que no n'hi havia prou amb la disposició mostrada pel Departament d'incrementar amb agents rurals la vigilància per prevenir la presència de caçadors en el refugi.

Per aquest motiu, el Síndic va recomanar al Departament que acordés l'establiment d'una zona de seguretat tot al voltant del refugi a l'empara de les previsions recollides a l'article 14 del reglament de caça.

El Departament va manifestar que no es podia reconèixer una zona de seguretat a l'entorn del refugi en tant que no constitueix una de les causes incloses en el reglament de la llei de caça. No obstant això, el Departament va manifestar que, d'ofici, podria declarar-se zona de seguretat el terreny on està situat l'edifici i també, per a major efectivitat, la distància que pot superar el projectil. També va manifestar que es comunicaria al propietari de l'àrea de caça la necessitat de respectar els requeriments aplicables al refugi i a la zona de seguretat, amb l'advertiment que, si es detectava la comissió d'una infracció, podria suspendre's l'activitat cinegètica.

El Síndic va recordar al Departament que, si aquesta era la solució definitiva, el reglament de la llei de caça requeria que, per fer efectiu el reconeixement de la zona de seguretat, l'Administració decidís els límits definitius de la zona i la senyalització a instal·lar-hi per fer-la pública.

Finalment, el Departament va manifestar que estudiaria la possibilitat de declarar d'ofici una zona de seguretat en els terrenys que envolten l'habitatge per assegurar una franja de seguretat de sis-cents metres amb la zona habitada, per la qual cosa es demanaria a l'interessat un plànol exacte de la ubicació concreta de l'habitatge per delimitar exactament el territori.

A la vista d'aquesta informació, el Síndic va considerar acceptada la recomanació al Departament i finalitzà les seves actuacions en aquest afer.

12. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 495/00

(pàg. 91 i 92 del BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002)

La llicència provisional empara una tolerància prèvia de funcionament d'un bar musical

L'Ajuntament de l'Escala va acceptar la recomanació del Síndic de fer un mesurament sonomètric del bar musical que produïa molèsties. La comprovació va ser encarregada a la policia local, perquè la fes des dels domicilis afectats.

A requeriment de la Institució, l'Ajuntament va comunicar que, per la utilització indeguda de la terrassa del local, instruïa un expedient sancionador al titular del bar, per bé que estudiaria altres vies d'actuació. També va indicar que, eventualment, es fan mesuraments per comprovar el funcionament de l'aparell limitador de volum i el nivell sonor, i que l'Ajuntament estava en tràmits de realitzar mesuraments amb la col·laboració del Departament de Medi Ambient.

El Síndic va cloure aquestes gestions amb el desig que, amb la major celeritat, s'actués per resoldre la situació reiteradament denunciada. És per això que va manifestar a l'Ajuntament que, a parer d'aquesta Institució, el municipi no havia fet un ús suficient dels mecanismes per aconseguir de protegir el dret a la intimitat i la integritat física sobre els interessos econòmics dels empresaris.

Seguiment de la proposta al Departament de Presidència per incloure els centres d'esplai en la reforma del Reglament d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves (Queixa núm. 2920/01)

(pàg. 86 i 87 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

El Departament de Presidència va informar el Síndic de la publicació del Decret 140/2003, de 10 de juny, d'aprovació del Reglament d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves. Durant el període d'elaboració i debat es va estudiar la proposta d'inclusió de la regulació de les condicions tècniques de les instal·lacions que allotgen casals d'estiu.

Com que la regulació de les condicions requereix la màxima participació i debat amb les entitats implicades, el Departament ens va comunicar que havia considerat oportú no aturar la tramitació del citat reglament i iniciar un nou procés normatiu que regulés les exigències d'aquestes activitats. Segons informà el mateix Departament, el procés es va iniciar amb motiu de la tramitació d'una proposició de llei de reconeixement i foment de l'associacionisme educatiu per a infants i adolescents en el temps de lleure, que ha determinat la preparació, també, d'un projecte de llei que incideixi en la regulació dels casals de vacances.

El Síndic ha comprovat a través de la web del Parlament que la tramitació de la proposició de llei va decaure per finiment de la legislatura el 23 de setembre de 2003.

Seguiment de la queixa núm. 3244/01

(pàg. 88 i 89 del BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002)

Sol·licitud de llicència que requereix un informe preceptiu sobre prevenció d'incendis

Al requeriment del Síndic a l'Ajuntament de Sant Pere de Torelló perquè incorporés a la tramitació de la llicència ambiental la documentació de seguretat en matèria de prevenció d'incendis amb caràcter previ a la resolució definitiva de la llicència, el consistori va informar

que havia sol·licitat a l'oficina de gestió ambiental unificada del Departament de Medi Ambient una còpia de l'informe que, en aquesta matèria, havia d'emetre el Departament d'Interior.

Després de les gestions del Síndic, l'informe en matèria de protecció d'incendis es va emetre. Aquest informe requeria la instal·lació d'unes portes d'entrada resistents al foc, per la qual cosa la llicència ambiental es va atorgar condicionada, entre altres requisits, a l'exigència que el local fos sector d'incendis respecte dels veïns i, per tant, al compliment de la instal·lació d'aquestes portes específiques.

El Síndic va cloure les gestions entenent que les recomanacions havien estat acceptades.

Seguiment de la queixa núm. 128/02

(pàg. 86 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Construcció d'un polígon industrial en una zona amb risc d'inundació

El Síndic formulà un seguit de consideracions al Departament de Medi Ambient pel que fa a la situació de vulnerabilitat per inundació en què es podia trobar el polígon industrial del Molí del Racó (Sant Sadurní d'Anoia), a la vista de les dades que ens havien estat facilitades.

El Departament respongué que disposaria d'un millor criteri un cop finalitzessin els treballs de diagnòstic de la planificació d'espais fluvials de les conques del Baix Llobregat, Rubí i Anoia.

Un cop finalitzat el diagnòstic se'ns comunicaren les dades de les delimitacions definitives de les diferents taques d'inundabilitat per als períodes de retorn de 10, 100 i 500 anys.

El resultat donava un lleuger increment de cabals i calats i, el que és més important, les afectacions següents: tenint en compte que el tauler del nou pont d'accés al polígon és de 111,5 metres i que la cota del polígon industrial és inferior, per un cabal de període de retorn de 500 anys la làmina d'aigua arriba fins a la cota 112, de manera que l'aigua passa per sobre de la calçada. Per cabals d'un període de retorn de 100 anys, és a dir, de més alta recurrència, el pont es troba al límit de la seva capacitat i la làmina d'aigua coincideix amb la cota inferior del cantell de la biga del pont. En definitiva, això significa que en ambdues situacions el polígon queda negat.

La comunicació del Departament també manifestava que es preveia que es formulessin les «propostes de mesures estructurals i de gestió que siguin necessàries adoptar, d'acord amb la informació de què es disposa».

El Síndic donà per finalitzades les actuacions i manifestà al Departament de Medi Ambient la confiança que es portarien a terme a fi d'eliminar o minorar el perill.

D'altra banda, també ens vam dirigir a l'alcalde de Sant Sadurní d'Anoia, al qual facilitàrem un resum de les actuacions i dels resultats, per al seu coneixement. Al mateix temps, se li recordava l'obligació legal d'incorporar en el Pla d'actuació municipal per a situacions de risc aquelles previsions contingudes en el Pla especial davant el risc d'inundacions (Inuncat), atès que l'estudi de delimitació de zones inundables qualifica aquesta zona de perill alt.

SECCIÓ 3. TRIBUTARI

1. Introducció

El nombre d'actuacions del Síndic pel que fa a qüestions tributàries ha estat de 196.

Com altres anys, el 2003 un nombre considerable de queixes es poden incloure en l'apartat que anomenem de Gestió Ttributària, que, entesa en sentit molt ampli, inclou les actuacions de liquidació, notificació, recaptació i inspecció. En l'àmbit de la recaptació es reiteren les queixes relatives a procediments executius incoats per l'Administració amb els quals s'arriba a embargar béns dels ciutadans i que la mateixa Administració posteriorment deixa sense efecte per errades que motiven que s'iniciï un nou expedient, el de devolució d'ingressos indeguts, expedient que no sempre es tramita amb agilitat.

També són freqüents les qüestions que fan referència al fet que les administracions no sempre concedeixen els beneficis fiscals establerts per una llei quan aquests no s'han previst a les seves ordenances.

En aquest apartat, ens referim també a les queixes relatives a la normativa de l'impost sobre la renda de les persones físiques i la confusió que genera en alguns contribuents la tributació per l'impost quan es perceben rendes del treball personal de dos o més pagadors. També ens referim a la disconformitat manifestada per alguns contribuents en relació amb l'impost de successions, les dificultats que pot generar el pagament de les seves quotes a persones amb ingressos no elevats, i la conveniència de plantejar-ne una modificació amb més profunditat.

Finalment, fem esment de l'aprovació de la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària (LGT), norma d'indiscutible transcendència dins de l'ordenament jurídic tributari que substitueix a la Llei general tributària de 1963.

En el moment que es redacta el present informe, la citada norma és una novetat legislativa massa recent per valorar-ne amb profunditat l'abast de les modificacions que introdueix.

De tota manera, voldríem referir-nos a la modificació dels recàrrecs del període executiu, és a dir, aquells que l'Administració aplica a partir del dia següent de finalitzar el període voluntari de pagament dels deutes.

La nova LGT regula un procediment amb tres tipus de recàrrecs: 5%, 10% i 20%.

El del 5% s'aplicarà quan es satisfaci la totalitat del deute abans de la notificació de la provisió de constrenyiment.

El del 10% s'aplicarà quan es satisfaci la totalitat del deute i el recàrrec abans del dia 20 de mateix mes o del dia 5 del mes següent, segons s'hagi rebut la notifica-

ció de la provisió de constrenyiment entre els 1 i 15 de cada mes o entre els dies 16 i últim de cada mes.

Finalment, quan hagin transcorregut aquests terminis sense haver abonat el deute, el ciutadà haurà de satisfer un recàrrec del 20% més els interessos de demora corresponents.

Així mateix, volem destacar que la nova LGT, junt a l'obligació de l'Administració de reemborsar al ciutadà pels costos de les garanties que ha suportat per obtenir la suspensió de l'execució dels actes impugnats, introdueix com a novetat l'obligació d'abonar, també, l'interès legal generat pel cost d'aquelles.

L'exposició de motius de la nova llei valora com a una forma de potenciar el deure d'informació i d'assistència als obligats tributaris, el fet que amb l'entrada en vigor de la llei, tindran caràcter vinculant totes les contestacions a les consultes tributàries escrites i no escrites tant pel consultant com per altres obligats tributaris sempre que el supòsit que es plantegi sigui idèntic.

Quant al termini per interposar el recurs de reposició i la reclamació econòmica-administrativa, s'estableix per ambdós casos en un mes.

La nova LGT entra en vigor el dia 1 de juliol de 2004, no obstant això la regulació d'infraccions i sancions que s'estableix en la nova Llei és d'aplicació a les infraccions comeses amb anterioritat a la seva entrada en vigor, sempre que la sanció no hagi esdevingut ferma i resulti mes favorable pel subjecte infractor.

2. Algunes reflexions sobre la gestió tributària de les administracions

Com en exercicis anteriors, fem esment d'una tipologia de queixes que es van reiterant en cada exercici i que corresponen a reclamacions de ciutadans que han considerat que l'Administració, amb la seva actuació, lesiona els seus drets com a contribuents.

La manca de coordinació entre diferents àrees d'una mateixa Administració ha provocat que s'incoessin procediments executius i s'embarguessin els béns d'un ciutadà que havia complert escrupolosament les seves obligacions fiscals. Malgrat que l'afectat ho havia manifestat, l'òrgan responsable no li ho va prendre en consideració fins que aquesta Institució es va adreçar a l'Administració amb uns suggeriments que van ser acceptats i van permetre que es restituïssin els drets econòmics de l'afectat (vegeu queixa núm. 4255/02).

En altres supòsits, l'Administració ja ha adoptat una resolució favorable al contribuent, de manera que ha esmenat l'actuació no ajustada a dret que genera una devolució d'ingressos indeguts, però es demora a reintegrar-los, de manera que aquesta Institució s'ha d'adreçar a les administracions afectades fent-los esment de les obligacions que les normes tributàries preveuen en aquests supòsits (vegeu queixa núm. 1598/03).

Destaquem també les reticències o la manca de previsió de les administracions per reconèixer beneficis fiscals als contribuents.

En altres ocasions, tot i que la normativa determina que, quan es donen les circumstàncies de fet previstes, cal reconèixer una determinada exempció, l'Administració no ho considera suficientment argumentat i, si aquell supòsit no està incorporat a les seves ordenances fiscals. no s'avé a concedir el benefici sol·licitat. Aquest era el cas que relata la queixa núm. 3989/01.

Un altre cas a remarcar és el de les ordenances fiscals que preveuen beneficis fiscals per a un ventall de contribuents amb ingressos econòmics escassos i als quals, per tant, la capacitat econòmica real no permet de satisfer les quotes tributàries. Com que en certes ocasions hi ha dubtes sobre el moment des què són vigents aquests beneficis, el Síndic ha hagut de suggerir una interpretació de la vigència d'aquestes exempcions fiscals (vegeu queixa núm. 3101/03).

Malgrat això, no tot tracte fiscal diferenciat ha de ser vist com un greuge. Aquest cas és el de la queixa núm. 1897/01, en què no es va apreciar tracte fiscal discriminatori en el fet que l'Administració tributària preveiés dins una ordenança fiscal general una norma anomenada de subvenció que té l'efecte de reduir el gravamen de l'impost sobre béns immobles (IBI). Cal tenir en compte que jurídicament no és un autèntic benefici fiscal, ja que no està integrat dins de l'estructura de l'obligació tributària.

Aquestes normes de subvenció no contravenen els principis constitucionals de reserva de llei, de capacitat econòmica i d'gualtat.

Suggeriment a l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona sobre un expedient executiu relatiu a uns impostos en relació amb els quals el ciutadà no és el subjecte passiu

(Queixa núm. 4255/02)

El senyor X va presentar un escrit de queixa per disconformitat amb l'expedient executiu que l'Administració li havia incoat, per no haver pagat, en període voluntari, l'impost sobre vehicles de tracció mecànica, corresponent a l'exercici 2002, atès que el mes d'octubre de 2001 havia cedit el vehicle en qüestió a la citada Administració municipal.

Malgrat les sol·licituds que va presentar a l'Ajuntament, el procediment executiu es va continuar tramitant de manera que se li va embargar un compte corrent.

Presentada la queixa davant aquesta Institució, es va constatar que, des del moment en què va tenir lloc la cessió del vehicle, l'Administració se n'havia fet responsable pel que fa a les incidències, ja que així es manifestava de forma expressa, en el document de cessió signat per ambdues parts. No resultava ajustat a dret imputar al reclamant el pagament de l'any 2002 i tampoc incoar-li un expedient executiu.

D'acord amb aquestes circumstàncies, el Síndic va suggerir a l'Administració que, prèvia l'adopció dels preceptius acords, deixés sense efecte l'expedient executiu i que al senyor X se li retornés l'import embargat més els corresponents interessos de demora per tractar-se d'un ingrés indegut.

Els citats suggeriments van ser acceptats.

Queixa núm. 1598/03

Retard de l'Administració en la tramitació d'un expedient d'ingressos indeguts

El senyor X va presentar un escrit de queixa en el qual manifestava la seva disconformitat pel retard amb què es tramitava una sol·licitud de devolució d'ingressos indeguts d'una quantitat que l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona li havia embargat erròniament.

El Síndic va recordar a aquesta Administració l'obligació de retornar al contribuent l'import embargat, més els corresponents interessos de demora fins a la data de la devolució.

L'Administració va acceptar el recordatori en els termes en què li havien estat formulats.

Queixa núm. 3989/01

L'Administració no reconeixia un benefici fiscal regulat per la llei

El senyor X va presentar un escrit de queixa manifestant la seva disconformitat amb una resolució de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona per la qual se li denegava la bonificació que havia sol·licitat a l'empara de la Llei 25/1971, de 19 de juny, de protecció a les famílies nombroses.

L'Administració fonamentava la negativa en el fet que no tenia prevista la citada bonificació en l'Ordenança fiscal que regula les taxes de l'Institut del Teatre.

El Síndic va suggerir que, donat que la Llei 25/1971 era vigent i preveia aquesta bonificació, no es podia denegar aquest dret fiscal al contribuent pel fet no hagués estat previst a l'ordenança fiscal, per aplicació del principi de jerarquia normativa.

L'Institut del Teatre per Resolució de 2 de desembre de 2003 va acceptar el suggeriment i va reconèixer al senyor X el dret a la bonificació que inicialment li havia estat denegada, tot retornant-li l'import abonat en concepte de matrícula.

SUGGERIMENT a l'Ajuntament de Blanes perquè s'atorgui a un ciutadà un benefici fiscal

(Queixa núm. 3101/03)

El senyor X va presentar un escrit de queixa perquè considerava que l'Ajuntament de Blanes podia haver lesionat els seus drets econòmics, perquè li havia reconegut una exempció fiscal, per raó de la seva discapacitat física, amb efecte d'1 de gener de 2004, quan ell interpretava que, de conformitat amb la llei, també li corresponia gaudir-ne respecte a l'exercici de 2003. Per aquest benefici fiscal, el reclamant quedava exempt de pagament de l'impost de circulació.

El Síndic va adreçar un escrit a aquesta corporació municipal, fent esment que l'article 94 de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals, modificat per la Llei 51/2002, de 27 de desembre, havia possibilitat que el reclamant gaudís de l'esmentada exempció fiscal. Si la modificació legislativa havia entrat en vigor el dia 1 de gener de 2003, aquesta Institució considerava ajustat a dret que l'Administració li apliqués els beneficis fiscals en qüestió també per l'any 2003.

Per tot això, va suggerir a l'Ajuntament que, en aplicació de les citades normes, fos retornat l'import del rebut de l'impost de circulació que el reclamant havia abonat corresponent a l'any 2003 amb els corresponents interessos de demora.

En el moment de tancar el present Informe, no s'havia rebut contesta en relació amb aquest suggeriment.

Queixa núm. 1897/01

Desacord d'un contribuent amb les subvencions de l'Administració per la domiciliació dels tributs que es cobren per padró

El senyor X va presentar un escrit de queixa manifestant la seva disconformitat amb el sistema de pagament subvencionat que l'Ajuntament de Barcelona aplica en relació amb l'Impost sobre Béns Immobles (IBI) en els supòsits de pagament a través de domiciliació bancària i de forma fraccionada.

El reclamant considerava discriminatori que l'Administració actués en el sentit exposat i no ho fes quan la quota del tribut es paga íntegrament.

Aquesta Institució va sol·licitar un informe a l'Administració afectada, vist el qual va dirigir un escrit al senyor X en el sentit que l'actuació administrativa no era susceptible d'ocasionar vulneració dels seus drets.

Si analitzem jurídicament aquesta qüestió, veiem que la norma que preveu aquesta disminució de l'import a pagar és una norma anomenada de subvenció i té com a efecte reduir el gravamen de l'IBI quan es domicilïn els seus rebuts, raó per la qual, des del punt de vista dels seus efectes, cal qualificar-la com a tècnica de desgravació fiscal.

Ara bé, una cosa és que des del punt de vista econòmic tingui uns efectes similars als dels beneficis tributaris, i altra molt diferent és que jurídicament sigui un autèntic benefici fiscal. Al nostre entendre, no estem davant d'un autèntic benefici fiscal, ja que no s'integra dins de l'estructura de l'obligació tributària. S'articula com una subvenció pròpia de les regulades a l'article 120.2 del Reglament d'organització i funcionament de les administracions locals, atès que comporta una atribució efectiva de diners del contribuent.

L'Ajuntament, per altra banda, està legitimitat per establir normes de subvenció que tinguin efectes de desgravació fiscal sempre que es compleixin els requisits previstos per l'ordenament jurídic, cosa que succeeix en el cas que ens ocupa.

Tot i amb això, els eventuals dubtes que encara poguessin subsistir han quedat dissipats amb la Llei 51/2002, de 27 de desembre, de reforma de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals, que

ha establert de forma expressa la possibilitat que les ordenances incloguin una bonificació de fins el 5 per 100 de la quota a favor dels subjectes passius que domiciliïn els seus deutes de venciment periòdic en una entitat financera, anticipin pagaments, o bé, realitzin actuacions que impliquin col·laboració en la recaptació d'ingressos.

Per tots aquests motius, el Síndic va donar per acabades les seves actuacions.

3. El domicili fiscal i les notificacions tributàries: el padró d'habitants i els padrons fiscals

En el procediment de gestió tributària, un dels aspectes que adquireixen especial rellevància és el derivat de l'enviament i recepció de notificacions als interessats.

En informes anteriors hem tractat aquesta qüestió des de diferents perspectives (vegeu BOPC, núm. 380, de 19 de març de 1999, pàg. 31204 a 31206; vegeu BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002, pàg. 107; vegeu BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003, pàg. 95 i 96). En aquesta ocasió analitzarem quin ús pot fer l'Administració tributària de les dades del padró d'habitants als efectes d'actualitzar el domicili fiscal dels contribuents, i que les notificacions assoleixin la màxima garantia per ser rebudes pels seus destinataris.

L'obligació que tenen els ciutadans de comunicar a l'Administració tributària els canvis de domicili ha provocat pronunciaments de la doctrina tributària i de la jurisprudència que en certa manera han modificat la dita obligació, establerta tant per l'article 45.2. de la Llei general tributària de 1963, encara vigent, com per l'article 48.3, que regula la nova Llei general tributària 58/2003, de 18 de desembre.

Ara bé, l'apartat 4 del citat article 48 admet que cada Administració comprovi i rectifiqui el domicili fiscal declarat pels obligats tributaris, en relació amb els tributs dels quals té la competència de gestió. Amb un abast prou ampli, aquesta possibilitat es pot vincular amb el que és objecte del present tema, això és, que la mateixa Administració actualitzi els domicilis fiscals a través de les dades que li proporciona el padró d'habitants (vegeu queixa núm. 3233/02).

El Tribunal Constitucional, en sentències entre d'altres com la 14/1987, de 11 de febrer, imposa a l'Administració, abans de donar per vàlida una notificació, una tasca d'investigació per tal de garantir el coneixement per part de l'administrat de l'acte que es notifica.

Per aquesta raó cal valorar com a positives les gestions d'algunes administracions que s'han preocupat d'anar més enllà de la pura formalitat legal en la pràctica de les notificacions tributàries i que es concreten en actuacions com les descrites en la queixa núm. 3233/02.

L'Agència de Protecció de Dades, en resposta a una consulta que li va ser formulada per l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, va entendre que:

1) L'article 11 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, estableix que la comunicació de dades a un tercer implica la necessitat de disposar del consentiment de l'interessat.

2) La Llei 7/1985 recull en l'article 16.3 els principis que es refereixen a la transmissió de «dades del padró municipal», en establir que aquelles es cediran, sense el consentiment previ de l'afectat, a altres administracions públiques, solament quan siguin necessàries per a l'exercici de les respectives competències, i exclusivament per a assumptes en els quals la residència o el domicili siguin dades rellevants. També poden servir per elaborar estadístiques oficials sotmeses al secret estadístic.

Ara bé, amb excepció d'aquests supòsits, les dades del padró són confidencials.

D'altra banda, l'expressió «dades del padró municipal» de l'article 16.3, esmentat anteriorment, es refereix, segons l'Agència, a les dades que serveixen per atendre la finalitat a la qual es destina el padró: la determinació del domicili o residència habitual dels ciutadans i l'acreditació de la residència i domicili, entre d'altres.

Per tot això, qualsevol cessió de les dades del padró s'haurà de fonamentar en el fet que siguin dades necessàries per exercir les seves competències i per a assumptes en què la residència o el domicili siguin rellevants.

En l'àmbit de la fiscalitat local, conèixer el domicili dels subjectes passius, bé per saber si són subjectes passius dels tributs municipals o bé per enviar-hi les notificacions fiscals; es tractaria, així, d'una cessió de dades habilitada per l'article 16.3 esmentat.

Amb tot, en tractar-se d'actuacions de l'administració tributària local, l'Agència entén que l'article 2.2 de la Llei 39/88, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals, determina que, en l'exercici de les seves competències, s'aplicarien a les hisendes locals les mateixes prerrogatives que la Llei general tributària atribueix a la hisenda estatal.

Per tant, són d'aplicació a l'Administració tributària local els articles 111 i 112 de la Llei general tributària que habiliten aquesta Administració per recollir aquelles dades necessàries per a la gestió, inspecció i recaptació tributàries, sense que, en aquests casos, sigui necessari el consentiment previ de l'afectat.

En conseqüència, la Llei general tributària també dóna cobertura a la cessió de dades a la qual ens referim, sempre que dites dades serveixin a la finalitat de comunicar als veïns els actes amb trascendència tributària, és a dir, per procedir adequadament a la pràctica de les notificacions dels actes de naturalesa tributària que hagi d'efectuar l'entitat local.

Un cop més, aquesta Institució advoca perquè, per sobre de les pures formalitats legals, l'Administració faci ús dels instruments que té al seu abast per tal que les notificacions que s'adrecen als administrats compleixin la finalitat intrínseca de garantir que els contribuents tenen un coneixement efectiu dels actes que es dicten i els afecten.

SUGGERIMENT a l'Administració perquè actualitzi el domicili fiscal d'un contribuent mitjançant el padró d'habitants

(Queixa núm. 3233/02)

El senyor X va presentar un escrit de queixa on manifestava la seva disconformitat amb l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en relació amb la notificació del recàrrec que havia d'abonar, donat que no havia pagat en període voluntari uns tributs de l'Ajuntament de l'Ametlla del Vallès.

El reclamant va residir al municipi de Montornès del Vallès fins l'any 2000, i el mes de gener de 2001 s'empadronà a l'Ametlla del Vallès, on havia traslladat la seva residència i va domiciliar el pagament dels tributs en una entitat bancària a fi d'evitar possibles problemes de terminis de pagament.

L'Administració li va notificar el període en què podia abonar els diferents tributs al seu antic domicili de Montornès del Vallès i, quan en va tenir coneixement, ja havia finalitzat el període de pagament voluntari i els va haver d'abonar amb un recàrrec.

El Síndic, invocant criteris d'equitat i valorant que de les actuacions del contribuent no es podia derivar una intenció d'eludir les seves obligacions fiscals, va suggerir a aquest Organisme que retornés l'import del recàrrec, més els corresponents interessos de demora perquè, a més, l'Administració podia haver practicat les notificacions tributàries que afectaven el senyor X al seu nou domicili, si hagués consultat el padró d'habitants.

Els suggeriments no van ser acceptats, si bé l'esmentat Organisme va posar en coneixement a aquesta Institució que, el mes de febrer de 2003, havia formulat una consulta a la Agència de Protecció de Dades, en el sentit que si la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, permetia que l'Administració tributària local pogués accedir a les dades referides al nom i domicili dels veïns, que estan reflectides en el corresponent padró d'habitants de cada municipi.

La consulta realitzada va ser resposta en sentit positiu l'abril de 2003.

Pel que respecta al cas objecte de queixa, donat el canvi de domicili del senyor X, el Síndic es va tornar a dirigir a l'Administració a fi que l'informés sobre el caràcter de les notificacions practicades al reclamant, és a dir, si es tractava d'una notificació de primera liquidació en la que l'Administració ha d'esmerçar tots els esforços per tal que arribi a coneixement del contribuent.

En el moment de tancar el present Informe no s'ha rebut contesta a aquesta darrera petició.

4. EL PROCEDIMENT DE DERIVACIÓ DE LA RESPONSABILITAT TRIBUTÀRIA

La responsabilitat tributària en el dret positiu no es pot considerar una figura jurídica amb unes bases sòlides. La seva escassa aplicació, les modificacions normatives i les controvèrsies doctrinals no han ajudat especialment que les administracions en facin un ús habitual en els corresponents procediments recaptatoris.

Es regula en la Llei 230/1963, de 28 de desembre, general tributària, modificada parcialment per la Llei 25/1995, de 20 de juliol, i en la Llei 1/1998, de 26 de febrer, de drets i garanties dels contribuents.

Totes aquestes normes quedaran derogades en tot allò que s'oposi a la nova Llei general tributària 58/2003, de 17 de desembre, quan entri en vigor el juliol del 2004.

Els motius que van moure el legislador a crear la figura del responsable són fonamentalment de caràcter fiscal i responen a la necessitat de facilitar i garantir la recaptació dels tributs.

El responsable tributari es constitueix en garant del pagament del deute tributari, si bé aquest instrument de garantia ha creat dubtes respecte a la seva constitucionalitat, atès que el subjecte que esdevé responsable tributari ha de pagar un deute tributari que l'Administració no ha pogut cobrar al subjecte passiu. Segons el criteri de part de la doctrina, aquesta situació és susceptible de vulnerar el principi de capacitat econòmica, perquè no hi ha relació entre el pagament del tribut i la capacitat econòmica del responsable.

Hem de significar que en l'última redacció de la Llei general tributària, Llei 58/2003, de 17 de desembre, s'ha introduït un paràgraf en l'article 41, que de forma expressa estableix que els responsables tenen dret a exigir al subjecte passiu que els retorni la quantitat que ells han abonat a l'Administració, d'acord amb la legislació civil.

L'eficàcia d'aquesta possibilitat legal és més que dubtosa.

En qualsevol cas, la regulació actual i la que entrarà en vigor el proper dia 1 de juliol de 2004 exigeixen que l'Administració concedeixi un tràmit d'audiència a l'interessat, previ a la declaració de responsabilitat, per tal que tingui coneixement de les actuacions tributàries que el poden afectar i perquè, si escau, pugui fer ús de les accions que en dret li corresponen.

La queixa núm. 1258/03 il·lustra aquesta qüestió. i el Síndic ha sol·licitat de ser informat sobre la tramitació de l'expedient de derivació de responsabilitat, atès que, en cas de no haver-se seguit el procediment legalment establert, en resultarien afectats els legítims drets de la persona física a qui s'ha derivat l'exigència de pagament d'un deute tributari.

Queixa núm. 1528/03

Garanties en el procediment de derivació de responsabilitat

El senyor X va presentar un escrit de queixa en considerar que l'Administració no havia seguit el procediment legalment establert a fi de declarar la insolvència del deutor inicial d'uns dèbits tributaris i derivar-li l'acció de cobrament respecte dels seus béns, atesa la seva condició legal d'obligat al pagament dels tributs esmentats.

L'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona va informar el Síndic dels tràmits que s'havien efectuat, informació que vam demanar que s'ampliés amb la documentació següent:

– Les actuacions relatives als intents de cobrar els dèbits fiscals amb l'embargament de comptes corrents, atès que en l'informe de l'Administració constava que totes les gestions efectuades en aquest sentit havien resultat negatives.

– Les actuacions relatives als intents de cobrament amb l'embargament de sous o salaris, atès que la mateixa Administració aportava dades i documentació que reflectien que el subjecte passiu cobrava una nòmina mensual derivada del contracte de treball que el vinculava laboralment amb una empresa. En aquest cas, també constava que les gestions havien resultat negatives.

En el mateix sentit, es va fer extensiva la sol·licitud en relació amb l'embargament de béns immobles.

Finalment es va sol·licitar que s'informés en relació amb l'ordre de prelació d'embargaments seguida.

En el moment de tancar el present informe restem a l'espera de la resposta de l'Administració.

5. L'IMPOST SOBRE SUCCESSIONS I DONACIONS, UN TRIBUT QÜESTIONAT

L'impost sobre successions i donacions és un tribut que grava els increments de patrimoni obtinguts amb caràcter lucratiu per les persones físiques i és regulat per la Llei 29/1987, de 18 de desembre, i el Reial decret 1629/91, de 8 de novembre.

En l'exposició de motius de la llei, s'especifica que aquesta tancava el marc legislatiu de la imposició directa i atorgava a l'impost el caràcter de tribut complementari de l'impost sobre la renda de les persones físiques (en endavant IRPF). Així mateix, s'indicava que amb el seu redactat s'havia procurat de trobar l'harmonia fiscal amb els altres tributs que integren la imposició directa, especialment amb l'impost sobre el patrimoni.

Durant els anys de vigència de la Llei 29/1987, han estat considerables les opinions jurídiques que han valorat que aquesta harmonia no s'havia assolit i que, a més, s'havia generat una sobreimposició amb altres figures tributàries, en especial amb l'IRPF. A més d'això, els seus preceptes són especialment complexos, cosa que dificulta l'autoliquidació de l'impost als ciutadans.

D'acord amb la normativa estatal, existeixen dos règims de finançament autonòmic diferenciats: el corresponent a les anomenades autonomies de dret comú, entre les quals Catalunya, i les de règim especial foral.

Quant a les comunitats autònomes de règim comú, s'ha seguit una dinàmica de progressiu reconeixement de competències en relació amb els impostos cedits, en dues fases temporals ben diferenciades.

La primera, fins al dia 1 de gener de 1997, que es caracteritza per la manca de poder normatiu de les comunitats autònomes en relació amb aquest Impost en tant que tribut cedit.

La segona, a partir d'aquesta data i a conseqüència del model de finançament vinculat al quinquenni 1997-2001, que ha comportat una ampliació de la capacitat normativa de les comunitats autònomes respecte dels tributs cedits.

Entre d'altres, la Llei de cessió 21/2001, de 27 de desembre, atorga a les comunitats autònomes la potestat de regular els anomenats «elements directes de quantificació», que inclou la tarifa de l'impost, les quanties i els coeficients del patrimoni preexistent i les deduccions i bonificacions de la quota a pagar i preveu també la possibilitat d'establir reduccions en la base imposable.

De fet, la regulació i el tractament que s'ha fet d'aquest tribut han estat diversos, amb l'aprovació de diferents tipus de reduccions.

Les Corts d'Aragó van aprovar la Llei 26/2003, de 30 de desembre, de mesures tributàries i administratives per a l'exercici 2004, en la qual, entre d'altres, es preveuen reduccions per a fills del causant menors d'edat, del 100% sobre la base imposable amb un límit que no pot excedir de tres milions d'euros.

També s'estableix una reducció de la base imposable del 100% en el supòsit de persones amb discapacitat igual o superior al 65%.

D'altra banda, el Parlament d'Andalusia va aprovar la Llei 18/2003, de 29 de desembre, de mesures fiscals i administratives per a l'any 2004, on va establir una reducció per al cònjuge i familiars directes per herències de patrimonis no superiors a 500.000 euros.

Finalment la Comunitat Autònoma de la Rioja va aprovar la Llei 10/2003, de 19 de desembre, de mesures fiscals i administratives per a l'any 2004. Aquesta norma ha ampliat substancialment les reduccions fiscals aplicables, de tal forma que s'ha eliminat pràcticament el gravamen successori de pares a fills, d'avis a néts, entre ascendents i descendents o entre cònjuges. La tècnica utilitzada és la deducció de quota aplicant una reducció per al càlcul de la base liquidable d'un 99%.

Pel que fa referència a Catalunya, el Ple del Parlament en sessió de 19 de desembre de 2002 va aprovar la Llei de mesures fiscals i administratives. En la secció tercera capítol I es va incrementar la reducció per parentiu, descendents menors de 21 anys i la reducció per discapacitat del subjecte passiu en grau igual o superior al 65%. També es va establir una bonificació del 80% de la quota de l'impost per les donacions fins a 18.000 euros a favor de descendents, amb destinació específica a l'adquisició del seu primer habitatge habitual.

Tot i això, els ciutadans que s'han adreçat al Síndic en desacord amb l'actual regulació d'aquest tribut (vegeu queixa núm. 3735/03) valoren que la seva capacitat econòmica no és proporcional a la despesa que els comporta abonar la quota de l'impost.

La discussió doctrinal és donada, entre altres raons pel fet de la coexistència de l'impost de successions i donacions i l'impost sobre la renda de les persones físiques i les possibles duplicitats que es poden generar en meritar ambdós tributs.

En principi, ambdós impostos graven els increments patrimonials que provenen de les adquisicions lucratives. La doctrina tributària s'inclina per la tesi que la renda és l'índex més idoni i adequat per mesurar la capacitat econòmica d'una persona i, per tant, un sistema tributari més avançat i just, ha de prestar atenció especial a un impost personal sobre la renda. Per altra banda, els partidaris d'una progressiva desaparició de l'impost sobre successions i donacions argumenten en el sentit que els ingressos recaptats per aquest tribut no són gaire elevats.

Aquesta Institució solament ha volgut deixar palès el sentir d'alguns ciutadans que s'hi han adreçat sol·licitant que els poders públics competents es pronunciïn sobre aquesta qüestió, tot i que considerem que aquest assumpte presenta suficients elements jurídics, socials i econòmics perquè sigui objecte d'un estudi posterior i de l'adopció de les normes que se'n derivin.

Queixa núm. 3735/03

Ciutadans que manifesten desacord amb l'impost de successions i donacions

La senyora X va presentar un escrit de queixa on manifestava la seva disconformitat amb l'actual regulació de l'impost sobre successions i donacions.

La promotora exposava que estava obligada a autoliquidar aquest impost a conseqüència de ser l'hereva d'uns béns immobles propietat d'un familiar amb parentiu de segon grau.

Es donava la circumstància que aquests béns ja havien tributat pel mateix tribut un any abans, quan havia tingut lloc el decés del seu primer titular. A més, la reclamant manifestava que la seva capacitat econòmica no li permetia satisfer la quota que havia d'abonar, perquè no tenia cap ingrés directe i s'havia vist obligada a sol·licitar a altres familiars l'import a pagar.

El Síndic la va informar de la legislació vigent i indicà que prenia nota de la seva queixa i que en donaria trasllat al Parlament de Catalunya en ocasió de la presentació de l'Informe de l'any 2003.

6. L'IMPOST SOBRE LA RENDA DE LES PERSONES FÍSIQUES: L'OBLIGACIÓ DE DECLARAR EN EL SUPÒSIT QUE EL CONTRIBUENT PERCEBI RENDES DEL TREBALL DE DOS O MÉS PAGADORS

L'any 2003 han estat diverses les queixes de contribuents que, en confeccionar l'autoliquidació de l'impost sobre la renda de les persones físiques (en endavant IRPF) corresponent a l'exercici de 2002, obtenien una quota a pagar que consideraven que no els podia correspondre perquè el seu nivell d'ingressos en concepte de rendes del treball personal no era elevat (vegeu queixa núm. 1634/03).

La normativa d'aplicació al present assumpte la trobem en la Llei 40/1998, de 9 de desembre, modificada parcialment per la Llei 46/2002, de 18 de desembre, (articles 79,80.80 bis i 81), i en el Reial decret 214/1999, de 5 febrer, que va aprovar el Reglament de l'IRPF, modificat pel Reial decret 27/2003, (articles 59,60,61.62.63 i 64).

L'article 79 de la Llei 40/1998 indica quines persones, contribuents de l'impost, estan obligades o no a presentar declaració, d'acord amb els límits i les condicions que reglamentàriament s'estableixen.

Són exclosos de l'obligació de declarar els contribuents amb un volum de rendes insuficient perquè quedi justificada la imposició d'aquesta obligació formal, amb el corresponent estalvi de tràmits als ciutadans i a l'Administració.

Pel que pertoca a l'exercici 2002, no són obligats a declarar els contribuents que van obtenir rendiments del treball, individualment o conjuntament, inferiors a 21.035,42 euros bruts anuals. Aquest límit es redueix a 7.813,16 euros:

a) en el supòsit que els rendiments procedeixin de més d'un pagador, si bé, en aquest cas, si la suma de les quantitats percebudes del segon i successius pagadors no supera la quantitat de 601,01 euros bruts anuals (100.000 ptes.), el límit serà de 21.035,42 euros;

b) en el cas que es percebin pensions de separació o divorci o anualitats per aliments, llevat que aquestes últimes procedeixin dels pares per decisió judicial, i

c) en el supòsit que el pagador dels rendiments no estigui obligat a practicar retenció d'acord amb el que disposa l'article 78.2 del Reglament de l'impost.

En cap cas no són obligats a declarar els contribuents que obtinguin exclusivament rendiments del treball, del capital, d'activitats econòmiques o per guanys patrimonials, quan la suma de tots ells no excedeixi un total de 601,01 euros bruts anuals.

L'obligació de declarar dels contribuents en els quals concorren les circumstàncies descrites anteriorment es fonamenta en l'interès de l'Administració de no perdre informació d'una franja de contribuents que perceben rendes del treball personal, i d'equiparar la tributació derivada de la percepció de rendes del treball.

Com que el contingut d'algunes queixes presentades a aquesta Institució dóna a entendre que s'ha estès la idea que el fet de rebre dues o més rendes de pagadors diferents comporta sistemàticament abonar una quota superior per l'impost que no pas quan els rendiments del treball provenen d'un sol pagador, el Síndic considera que cal tenir en compte que:

Els pagadors de rendes del treball calculen l'import de les retencions d'acord amb allò establert legalment, sense tenir en compte la possibilitat que el receptor rebi rendiments del treball d'altres pagadors. En conseqüència, cada pagador aplicarà les reduccions mínimes establertes i, a causa de la progressivitat de l'impost, les retencions resultants seran inferiors a les que esdevindrien aplicables si es sumessin totes les rendes i fossin satisfetes per un únic pagador.

El respecte a l'equitat horitzontal (igual pressió fiscal als que reben la mateixa quantitat de renda) exigeix que les persones que suporten menys retencions en els decurs d'un exercici fiscal completin posteriorment la seva participació en el finançament de la despesa pública presentant la corresponent declaració-liquidació.

Cal deixar clar que el contribuent (a l'efecte de la declaració de renda del mes de juny) tributa el mateix tant

si els rendiments del treball els rep d'un sol pagador com si provenen de dos pagadors.

Queixa núm. 1634/03

Les normes tributàries i el dret dels contribuents a disposar d'una informació entenedora

La senyora X va presentar un escrit de queixa on manifestava la seva disconformitat amb la l'actual redacció de la normativa de l'impost sobre la renda de les persones físiques, pel que feia referència a la quota a pagar quan es perceben rendes del treball de més d'un pagador, atès que considerava que per aquesta circumstància pagava més que un altre contribuent que solament tingués un pagador.

El Síndic va informar-la de la legislació que li resultava d'aplicació, en especial la Llei 40/1998, de 9 de desembre, que regula l'impost sobre la renda de les persones físiques, parcialment modificada per la Llei 46/2002, de 18 de desembre, i el Reial Decret 214/1999, de 5 de febrer, que va aprovar el Reglament de l'impost.

En el cas de la reclamant es donaven els supòsits de fet que motivaven que estigués obligada a declarar i alhora a pagar; ara bé, estudiat l'objecte de la queixa, en resultava que, obligada a declarar, esdevenia també obligada a tributar i, per altra banda, el fet que quan les rendes del treball es perceben de més d'un pagador, l'obligació de declarar es fixa a partir d'un import inferior al del cas que es percebin d'un sol pagador, no implicava que es pagués més en un cas que en l'altre.

7. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa 2217/02

(pàg. 91 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

La denúncia d'un ciutadà és objecte de taxa

L'Ajuntament de Reus va informar el Síndic que els epígrafs de l'Ordenança fiscal reguladora de la taxa per expedició de documents administratius, que inclou com a documents objecte d'exacció les denúncies per habitabilitat i els escrits de denúncia per motius que perjudiquin directament l'interès privat del denunciant i que no es refereixin a serveis públics municipals, han estat suprimits de la citada ordenança, d'acord amb les consideracions del Síndic, amb motiu de l'expedient d'imposició i supressió de tributs o preus públics municipals i d'aprovació, derogació o modificació de les respectives ordenances fiscals reguladores, que han de regir a partir d'1 de gener de 2004.

SECCIÓ 4. SANITAT

1. Introducció

El Govern de la Generalitat ha fet esforços per incrementar l'equitat i l'eficiència del sistema sanitari, tant en l'àmbit de l'atenció primària com en el de l'especialitzada i hospitalària. En el BOPC núm. 345, de 24 d'octubre de 2002, s'exposa l'informe extraordinari que presentà el Síndic al Parlament sobre l'aproximació a la situació de l'atenció primària de la salut, el qual reflecteix la problemàtica i les consideracions de la reforma del primer graó assistencial, durant els quasi 20 anys d'implantació, i en el qual ens ratifiquem.

Tot i haver-se acceptat moltes de les nostres recomanacions i suggeriments, des de l'anàlisi de les 188 actuacions iniciades l'any 2003, 5 de les quals d'ofici, hem de reiterar la manca d'universalització de l'assistència sanitària per a tots els ciutadans, independentment dels seus recursos econòmics, així com també per la manca de positivització legislativa dels drets consagrats a la Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària.

Tampoc no s'ha resolt encara el problema de les llistes d'espera, tot i l'establiment reglamentari de terminis màxims d'accés a determinats procediments quirúrgics a càrrec del Servei Català de la Salut.

Malgrat la reconversió gradual de l'hospitalització psiquiàtrica, l'establiment de recursos alternatius a l'hospitalització no ha de minvar, si es vol complir amb la integració de l'assistència psiquiàtrica al sistema sanitari general i, alhora, oferir una atenció integral als malalts mentals, perquè puguin inserir-se en el món del treball i a la societat, com es reflecteix en els temes i a les actuacions d'ofici següents.

S'ha de continuar garantint la protecció a la salut en condicions d'igualtat, tot i les ingents necessitats sociosanitàries, de les persones immigrants, garanties que enguany han estat reforçades per la Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut.

Destaquem també el problema de les prestacions sanitàries i la dificultat d'ampliar-les (vegeu BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002, pàg.120, com el tan reiterat suggeriment del Síndic sobre les bucodentals); l'exercici del dret de l'usuari reconegut legalment, com el d'informació i accés a la documentació clínica; i, per acabar, remarquem l'acceptació de les recomanacions adreçades al Departament de Sanitat, amb motiu d'unes sol·licituds de rescabalament de despeses ocasionades pels promotors de les queixes fora de la xarxa hospitalària pública.

2. Rehabilitació i inserció social i laboral del malalt mental

Un aspecte principal que ens ha preocupat molt especialment durant els darrers anys ha estat l'atenció sanitària als malalts mentals i la prevenció de possibles vulneracions dels seus drets, especialment els drets fonamentals, no respectats en algunes ocasions, com hem

hagut de denunciar (vegeu Informe 1998, BOPC núm. 380, de 19 de març de 1999, pàg. 31224).

Això no obstant, després d'avaluar l'atenció sanitària dels malalts als hospitals monogràfics, així com també la prevenció de la possible vulneració dels seus drets en els aspectes clínicosanitaris, s'ha volgut verificar el desplegament de la xarxa de serveis comunitaris des de la interdepartamentalitat.

Sens perjudici de conèixer la precarietat de serveis i recursos comunitaris, com també la manca d'una normativa que ordeni com planificar, hi ha diversos programes que, malgrat no abastar tot el territori, s'han executat de manera experimental i que el Síndic ha considerat positius després d'analitzar els recursos per a la inserció social i laboral dels malalts mentals a l'actuació d'ofici núm. 1459/00 que tot seguit despleguem, sobre els recursos per a la inserció social i laboral d'aquests ciutadans.

El patiment del malalt mental i de la seva família no és prou considerat per la societat, la qual continua etiquetant el malalt, segregant-lo i excloent-lo.

No hi ha dubte que la seva imatge social fa que la societat el discapaciti i l'exclogui. El sistema sanitari i social de l'Administració, doncs, ha de corregir aquests dèficits amb un conjunt divers d'intervencions, a fi de donar una resposta adequada i integral a la seva problemàtica, amb recursos mèdics, psicològics, farmacològics, socials i rehabilitadors.

Per això, en el marc de la pretensió de construir una societat inclusiva, hem recomanat amb insistència d'adaptar els criteris i conceptes per als discapacitats a les característiques pròpies dels malalts mentals, amb processos evolutius diferents, i establir mesures flexibles d'inserció i formació, tenint present el context sociolaboral i potenciant la coordinació interdepartamental(Sanitat-Serveis Socials-Treball-Ensenyament-Justícia) a fi d'afavorir l'eficiència de les mesures de suport domiciliari (pisos assistits o de transició), amb el desplegament de programes específics d'inserció social i laboral, amb seguiment i continuïtat entre el centre de rehabilitació comunitària i la formació ocupacional.

L'efectivitat dels tractaments als malalts en la fase hospitalària, (sempre qualificada pel Síndic de correcta, positiva i en bones condicions, amb motiu de les avaluacions fetes els darrers anys; vegeu «Salut mental i assistència psiquiàtrica» en l'Informe 1999, BOPC núm. 34 de 24 de març de 2000, pàg. 144 a 151), així com també l'atenció ambulatòria a través dels centres de salut mental, pot perdre la seva eficàcia si no interactua amb el suport dels equipaments assistencials i la coordinació dels recursos terciaris i equipaments comunitaris. Per aquest motiu, sempre hem trobat encertat definir les prioritats assistencials d'atenció específica dels malalts mentals, amb necessitats complexes, tant des del punt de vista de l'articulació de recursos com de la naturalesa d'aquests.

Per completar l'actuació d'ofici sobre el nivell assistencial dels malalts mentals, vam sol·licitar els recursos socials i de rehabilitació que ofereixen els departaments de Sanitat i Seguretat Social, Benestar i Família i Treball i Indústria, així com també la coordinació amb la resta d'administracions implicades, per oferir als afectats l'exercici dels seus drets i l'accés als serveis comunitaris de rehabilitació i reinserció social i laboral en salut mental. Calia verificar els recursos socials especialitzats, integrats en la comunitat, i que el Departament de Sanitat i Seguretat Social, mitjançant els proveïdors corresponents, havia implantat, així com també els recursos dels departaments de Benestar i Família i de Treball i Indústria.

Informat per tots tres departaments, el Síndic va suggerir el desenvolupament dels programes i recursos que considerats adients i la implantació de les mesures necessàries per atendre adequadament els malalts i les seves famílies.

Més tard, corresponguereu als nostres suggeriments els diferents departaments en el sentit d'allò que el nou Pla de salut de Catalunya proposa, en l'àmbit de la salut mental, com és l'adopció de mesures orientades a la millora de la detecció, l'atenció i la rehabilitació de les persones amb trastorns mentals, així com també la promoció de la salut mental en la comunitat.

Així, coincidint amb allò que es va suggerir, s'indicava que la col·laboració i la complementarietat intersectorial entre les escoles, els serveis sanitaris i socials i l'Administració de justícia és essencial, ja que en l'atenció als trastorns mentals, la resposta dels dispositius assistencials implicats és clau i pot condicionar la remissió del procés o bé l'evolució cap a la cronicitat. Per això, vam trobar positiva la implantació dels programes i recursos explicitats pel Departament de Sanitat a l'actuació d'ofici.

Pel que fa al Departament de Benestar i Família, tot i admetre la desviació entre els programes i la realitat, s'havien realitzat actuacions no previstes inicialment, atenent les necessitats sorgides amb el col·lectiu de malalts mentals sobre acolliments residencials i suport a les famílies, amb els recursos que s'especifiquen a l'actuació d'ofici.

El Departament de Treball i Indústria ens informà dels programes de plans d'ocupació, d'escoles taller i de formació ocupacional i d'inserció laboral implantats durant l'any 2003.

Plans d'ocupació, per facilitar la pràctica i experiència professional als aturats, amb una durada d'entre tres i nou mesos; tallers d'ocupació, amb programes públics d'ocupació i formació que tenen com a finalitat millorar les possibilitats d'ocupació de les persones amb 25 anys o més en situació d'atur i amb especials dificultats d'inserció laboral; i, finalment, les accions integrades, amb programes específics de formació ocupacional i d'inserció laboral, amb l'objectiu de dotar els participants (amb risc d'exclusió social) dels coneixements i habilitats necessàries per obtenir una bona capacitació laboral, partint de la realitat del col·lectiu a què van dirigides i incorporant valors que afavoreixen l'autonomia personal, explicitades a continuació, i en síntesi, a l'esmentada actuació d'ofici núm. 1459/00.

Actuació d'ofici núm. 1459/00

Recursos per a la inserció social i laboral dels malalts mentals

El Síndic inicià la present actuació d'ofici durant l'any 2000 i sol·licità informes als departaments de Sanitat i Seguretat Social, Benestar i Família i Treball i Indústria, els quals van correspondre a les sol·licituds en terminis diferents i durant els anys 2001 i 2002. Rebuts els informes, el Síndic suggerí als corresponents departaments el desplegament dels programes, serveis i, en definitiva, dels recursos destinats a l'atenció dels malalts mentals. A aquests suggeriments es va rebre resposta durant l'any 2003.

Departament de Sanitat i Seguretat Social

El Servei Català de la Salut, després d'haver implantat el Programa d'Atenció Específica (PAE) a les persones amb trastorns mentals severs en tots els centres de salut mental de Catalunya i haver desenvolupat dues experiències pilot del Programa de Serveis Individualitzats (PSI), els quals es preveu seguir desenvolupant, ha previst continuar creant nous serveis de rehabilitació comunitària en salut mental (centres de dia, que en l'actualitat ofereixen 1.651 places en 58 centres). Alguns d'ells són específics en reinserció laboral, amb projectes individualitzats de rehabilitació i reinserció per a cada malalt, amb programes funcionals d'activitats rehabilitadores, d'atenció a les famílies i d'intervenció comunitària.

Per una altra banda, se'ns indicà la creació de nous equipaments amb unitats polivalents, amb noves places de serveis de rehabilitació comunitària i residencials per a malalts mentals, concertades aquestes darreres amb el Departament de Benestar i Família, amb programes de respir per a les famílies i en convenis amb el Departament de Treball per promoure els programes de formació ocupacional i inserció laboral, amb plans d'ocupació, tallers i accions integrades, participant conjuntament en projectes finançats en part pel Fons Social Europeu (Horizon i Equal), la qual cosa vam trobar molt positiva.

Departament de Benestar i Família

Pel que fa al suport a l'acolliment residencial i habitatge alternatiu, en l'actualitat hi ha 10 residències en funcionament amb un total de 296 places, 10 projectes en fase de construcció i 12 projectes identificats i pendents d'iniciar-se'n les obres. Per a l'any 2003 es preveia posar en marxa set residències més, amb les quals s'arribarà a un total de 480 places de llars residencials, és a dir, el 54% de la cobertura teòrica, a les quals s'han d'afegir 215 places de llar amb suport, i estava previst arribar a 218 l'any 2003.

S'ha posat en funcionament el programa de suport a la vida autònoma en la mateixa llar, que consisteix en un suport d'una persona per part d'un equip especialitzat, amb el propòsit d'ajudar-la a gestionar la seva vida amb uns objectius d'autonomia personal.

Pel que fa al suport a la rehabilitació psicosocial i a la integració social i laboral, s'havia previst que l'any 2003 hi hagués més serveis amb activitats de lleure que permetessin a les persones amb malalties mentals realitzar activitats estructurades i programades. Hi havia 20 clubs socials en funcionament.

S'havien previst 15 serveis prelaborals en funcionament per a la capacitació de persones amb malaltia mental, per tal d'iniciar el seu itinerari d'inserció laboral, així com el suport de set centres especials de treball amb unes 300 persones per l'any 2003.

En el marc del programa Viure en família es beneficiaven 137 persones/famílies d'una ajuda econòmica de 240 euros mensuals, dins del suport a les famílies i associacions.

S'han realitzat diverses actuacions en cooperació institucional i sensibilització social, amb jornades i dies de sensibilització, suport a les fundacions tutelades, formació de professionals, millora de qualitat, entre altres projectes amb experiències pilot de llars amb suport per a persones amb problemes amb trastorns alimentaris i problemes socials associats que requereixen un procés integral de rehabilitació.

Departament de Treball i Indústria

Els centres col·laboradors del Departament són els encarregats de detectar les necessitats formatives, dissenyar les accions, impartir la formació i realitzar les gestions d'inserció necessàries, mantenint una relació permanent amb les empreses per adequar els projectes a les necessitats del mercat laboral. El Departament se centra en l'homogeneïtat de criteris, el seguiment de programes, el control de la qualitat i l'avaluació de les accions realitzades.

Per tant, l'esmentat Departament compartia els suggeriments del Síndic i creia que les variables que s'han de tenir en compte en el processos d'inserció de les persones amb trastorn de salut mental són diverses i complexes i exigeixen la participació d'equips tècnics capaços d'integrar-les i donar resposta a les diferents casuístiques que es plantegen, per tal de facilitar la seva inserció al mercat laboral.

La majoria dels projectes han estat portats a terme i, desenvolupats per entitats que gestionen centres de dia (centres de rehabilitació comunitària), s'han consolidat projectes que han establert metodologies i estratègies formatives i d'inserció laboral adequades a les necessitats d'aquest col·lectiu, la qual cosa permet ser optimistes.

Vistos els informes dels diferents departaments i atès el seu contingut, amb la relació de tots els programes, les entitats amb projectes atorgats, els contractes subvencionats, així com també els tallers d'ocupació i les accions integrades per a les persones amb trastorns mentals, vam entendre acceptats els nostres suggeriments i, sens perjudici que es continuï avançant en la implantació de programes i de les mesures necessàries per facilitar la rehabilitació i inserció laboral de les persones amb trastorns mentals, vam finalitzar la present actuació d'ofici.

3. Hospitalització psiquiàtrica i atenció comunitària

La inversió en nous serveis i dispositius assistencials, sobretot en els terciaris, encara és insuficient, a conseqüència de l'associació històrica de la salut mental amb

la beneficència, apartada de la medicina, i competència de l'Administració local, en què es primava l'aspecte de protecció social en lloc del terapèutic.

La integració de l'assistència psiquiàtrica al sistema sanitari general, com una especialitat mèdica més, d'acord amb allò que preveu la Llei general de sanitat de 1986; la creació dels centres de salut mental, d'adults i infantils de referència; la implantació dels centres de rehabilitació comunitària, hospitals de dia, residències i pisos assistits, ha estat lenta i amb dotacions escasses, si es té en compte l'augment de la demanda assistencial dels darrers anys. Per això, després de més de vint anys de treballs sobre la reforma psiquiàtrica, encara es fa difícil conceptuar, l'existència o el traspàs a un model de psiquiatria comunitària.

L'esmentada insuficiència de recursos disponibles, humans i materials, contrasta amb el bon funcionament de la clínica hospitalària i les bones condicions materials i assistencials destinades als malalts aguts i subaguts dels hospitals monogràfics, tot i les necessitats per atendre malalts amb estades llargues d'internament (depressius, bipolars, anorèxics, ludòpates, entre altres deficiències de la gent gran i els adolescents). Aquests malalts requereixen centres dotats d'instal·lacions adients per poder millorar les seves patologies i contribuir a la normalitat de les seves vides tant com a la plena efectivitat dels seus drets.

S'ha esmenat, però, en l'àmbit hospitalari, amb l'acceptació d'un recomanació del Síndic de l'any 1996 (vegeu BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997, pàgina 11703), l'atenció als ciutadans malalts penats, objecte de l'actuació d'ofici núm. 2739/03, sobre l'atenció psiquiàtrica penitenciària, que comentem al final.

Enguany el Síndic ha volgut verificar els canvis produïts en l'atenció psiquiàtrica dels hospitals monogràfics de Salt i de Lleida, ja visitats l'any 1997, amb l'objectiu d'avaluar l'efectivitat de la tutela integral de la salut dels malalts ingressats.

Així, hem posat en consideració del Departament de Sanitat i Seguretat Social l'anàlisi de les visites efectuades al nou Parc Hospitalari Martí i Julià, de Salt (actuació d'ofici 1486/03) i a l'Hospital Santa Maria, de Lleida (actuació d'ofici 1487/03). Les visites permeteren constatar les millores en la gestió clínica, de les incapacitats, de les tuteles, del respecte als drets dels malalts, de la promoció de protocols en qualsevol activitat, amb un relleu especial en la gestió integral a la Regió Sanitària de Lleida i l'execució dels projectes del Parc Hospitalari Martí i Julià de l'Institut d'Assistència Sanitària a la Regió Sanitària de Girona.

Actuació d'ofici núm. 1486/03

Visita al Parc Hospitalari Martí i Julià, de Salt

La present actuació té relació amb la visita efectuada el passat mes de maig al Parc Hospitalari Martí i Julià, pel que fa a l'atenció hospitalària especialitzada en psiquiatria, prestada per l'Institut d'Assistència Sanitària (en endavant IAS), empresa pública catalana que presta atenció psiquiàtrica i de salut mental a tota la regió sanitària de Girona.

Ha estat un punt de confluència crític, el de la situació dels malalts de llarga estada (crònics) als hospitals monogràfics, així com les necessitats inversores per modernitzar els centres i possibilitar l'acompliment dels compromisos assolits l'any 1999, sobre la reconversió de les unitats de mitjana i llarga estada.

De la visita efectuada al Parc Hospitalari Martí i Julià sis anys després de la visita efectuada l'any 1997, la resolució i síntesi de la qual fou publicada a l'Informe d'aquell any, BOPC núm. 266 de 20 de març de 1998, pàgs. 21610 a 21613, se'n desprèn la transformació de l'Hospital Psiquiàtric de Salt en l'actual Parc Hospitalari Martí i Julià, que ha passat d'un model de protecció paternalista a un model de serveis d'assistència integral i de qualitat.

De l'anàlisi comparativa de les dades de l'informe de 1997 amb les de final de l'any 2002 i començament de l'any 2003, se'n desprèn, en síntesi, el descens de les persones ateses a urgències, la reducció de l'estada mitjana de l'hospitalització d'aguts a 15 dies i dels subaguts a 50 dies, l'enderrocament de pavellons dels serveis de mitjana i llarga estada, amb disminució a 324 malalts, amb nous edificis per a la unitat de rehabilitació i 50 llits nous a psicogeriatria, amb un substancial increment de persones incapacitades, d'ingressos voluntaris i havent-ne disminuït els involuntaris.

Es comprovà la progressiva implantació del projecte anunciat l'any 1997 i es va visitar l'hospital de dia inaugurat el novembre de 2002, amb un menjador per a trastorns alimentaris, un taller ocupacional i una sala per al control d'infermeria.

A continuació vam visitar la nova unitat de llarga estada, composta de dues plantes, amb 50 places per planta, a la qual es van traslladar els malalts d'edificis antics el mes de maig. Les habitacions són dobles, amb dutxa, WC i lavabo, llits adherits al terra, amb capçals i tauletes de nit de fusta, amplis finestrals i estructures amb tallafocs als passadissos; tot plegat mereixedor d'una bona impressió, residencial i de qualitat.

Amb posterioritat vam adreçar-nos al Pavelló de la República, pendent encara d'enderrocament, ateses les deficients condicions, i posterior execució del projecte de reformes del parc hospitalari, per tal de poder-hi traslladar els pacients, separats actualment per tipologies de dependència i graus d'autonomia, la majoria envellits i reposant en sales de 12 i 18 llits, sense cortines separadores i amb manca d'intimitat, la qual cosa caldria corregir.

Per tot això, hem de continuar recordant l'esmentat dèficit que, tot i la reconversió produïda i la catalogació adequada per tipologies, sotmet encara els malalts a una atenció poc individualitzada, la qual no permet incrementar el seu nivell de qualitat de vida, ni beneficiar-se dels serveis comuns de caràcter rehabilitador i integral que oferirà el parc hospitalari quan estigui acabat.

Malgrat no haver visitat la cuina, aquesta mantenia el dèficit d'extractors i, per tant, no s'havia corregit la mancança observada l'any 1997. Això no obstant, ja es construeix el nou Hospital de Santa Caterina, on s'ha de traslladar el servei de psiquiatria d'adults, infantil i juvenil i les urgències psiquiàtriques, alhora que s'hi està construint una nova cuina.

Cal destacar positivament l'inici del treball sobre la integració de les urgències psiquiàtriques a l'hospital general, així com el projecte d'història clínica unificada i única per a tots els serveis de la xarxa de salut mental.

Vam constatar, doncs, els problemes de trasllat gradual dels malalts als nous edificis, els quals resten pendents d'acabament i execució de l'excel·lent estructura dels projectes.

Destaquem en els recursos comunitaris el notable augment que han sofert, i la constitució de la fundació privada Drissa, dedicada a la reinserció laboral dels malalts mentals, amb 25 treballadors destinats a tasques de pintura, jardineria i agricultura biològica.

Han estat satisfactòriament atesos els nostres suggeriments de l'any 1997, sobre el dèficit de llits en psiquiatria infantil i juvenil, com també els programes sobre el tractament de l'addicció al joc, ja que, amb anterioritat, els eventuals usuaris s'havien de desplaçar als serveis que oferien els centres de Barcelona, i avui poden ser acollits pels serveis de l'IAS a les comarques gironines.

La construcció del Parc Hospitalari Martí Julià ha de permetre, en definitiva, implantar el nou model sanitari que integri la psiquiatria i la salut mental al conjunt del sistema sanitari i que l'usuari rebi una atenció integral i de qualitat, per la qual vetlla actualment el nou servei d'atenció a l'usuari i admissions, principal contacte administratiu entre l'usuari i l'IAS.

Per tot això, no hi ha dubte que l'activitat del centre ha continuat els plans de reconversió previstos, tot i que el procés s'ha desenvolupat amb certa lentitud en les millores de qualitat assistencials de les persones grans de mitjana i llarga estada. Vam suggerir, doncs, que s'accelerés l'acabament de les obres iniciades i l'execució dels projectes endegats, per tal que la finalització porti a coronar les expectatives positives de millora de l'assistència dels malalts i, en definitiva, la consolidació i integració de la psiquiatria a la sanitat.

Actuació d'ofici núm. 1487/03

Visita a l'Hospital de Santa Maria, de Lleida

Desplegant les funcions garantistes dels drets dels malalts, vam visitar el dia 19 de juny de 2003, després d'haver-ho fet l'any 1998, la Unitat de Psiquiatria de l'Hospital de Santa Maria, de Lleida, gestionat per l'empresa pública Gestió de Serveis Sanitaris amb recursos destinats a l'atenció dels pacients amb trastorns mentals i amb problemes de drogodependències de la regió sanitària de Lleida.

Els recursos existents atenen pràcticament en exclusiva les necessitats de salut mental de la regió sanitària. Aquest fet afavoreix en gran manera la coordinació entre les diferents unitats i el flux dels pacients, de cara a mantenir la continuïtat assistencial, la qual cosa ja vam trobar molt positiva l'any 1998.

El servei de salut mental i drogodependències consta en l'actualitat de diferents unitats d'hospitalització, de les quals visitàrem la unitat d'hospitalització psiquiàtrica d'aguts, situada dins de l'Hospital de Santa Maria en connexió a la resta de serveis, reformada totalment el 1997, amb 15 habitacions dobles i serveis individuals, però sense cortines separadores, la qual cosa ja vam advertir fa cinc anys i no s'ha pogut corregir encara.

La unitat de subaguts està situada a la planta baixa del mateix edifici, amb quatre habitacions dobles, sense cortines separadores.

En la primera visita, l'any 1998, la unitat de subaguts disposava de cinc habitacions dobles, una de les quals ha estat reconvertida en cessió per a infants i joves.

Es complia en aquells moments la legislació en matèria de protecció contra incendis i es disposava d'un pla d'emergència i d'evacuació, característiques que se segueixen complint en aquests moments.

L'any 1997 s'inaugurà l'hospital de dia d'adults que, en no haver experimentat modificacions, no vam visitar.

La unitat de referència psiquiàtrica infantil i juvenil (en endavant URPI) va ser inaugurada el setembre de 1999 dins el recinte de l'Hospital de Santa Maria. Disposa d'una habitació doble i dues d'individuals. S'ha evidenciat una depauperació en la renovació del mobiliari i material existent a la URPI, que caldria reformar i ferne el conseqüent manteniment, ateses les contínues destrosses.

Vam visitar també l'hospital de dia infantil i juvenil, dins el recinte de l'Hospital Santa Maria, en un mòdul independent, però en connexió directa amb la URPI i amb la resta de l'hospital, mitjançant un vestíbul rebedor. Disposa de diversos espais, alguns d'ells de difícil manteniment, com la URPI, per la conducta dels joves.

Se'ns anuncià la imminent creació d'una unitat física d'urgències de psiquiatria, la qual donarà resposta a l'augment d'activitat a l'àrea d'urgències durant els últims anys.

L'ampliació dels recursos i dels serveis ha comportat un augment substancial i considerable de psicòlegs, psiquiatres i treballadors socials i ocupacionals, però en canvi es mostra un afebliment del col·lectiu d'auxiliars; entenem que caldria estudiar la possibilitat, si fos el cas, de la seva ampliació.

L'ocupació durant l'any 2002 a la unitat d'aguts ha estat d'un 105%. Destaca un augment de l'ocupació durant els últims anys, ja que s'ha passat d'ocupacions de l'ordre del 80-90% els primers anys de la inauguració de la unitat a ocupacions superiors al 95% aquests últims anys. Aquest fet es justifica per un major nombre d'ingressos, ja que l'estada mitjana fins i tot ha disminuït, 15 dies en aguts, la qual cosa també és positiva, però caldria plantejar-se l'ampliació i poder separar els malalts pels tipus de patologia que pateixen.

La immensa majoria (82,7%) dels ingressos han estat voluntaris. S'utilitzen mitjans protocol·litzats de comunicació amb els malalts i amb els jutjats per tal de tractar les incidències.

La gran majoria dels ingressos (68%) hi van acudir de forma pròpia via urgències. Solament una tercera part dels casos (32%) van arribar a urgències de psiquiatria derivats d'altres centres hospitalaris, des de les ABS o com a ingressos programats.

En l'actualitat, hi ha tres centres de rehabilitació comunitària a Lleida, Balaguer i Tàrrega, inaugurats els anys 1994, 1998 i 2003, respectivament.

Es realitzen diferents reunions periòdiques de coordinació, tant internes entre membres dels equips assistencials, com amb altres unitats de salut mental de la zona, com, encara, reunions amb professionals d'altres institucions que també treballen en l'àmbit de la salut mental.

Per tot això, entenem que hi ha hagut un augment qualitatiu i quantitatiu de recursos, tant materials com humans, dins la regió sanitària, i en particular dins l'empresa Gestió de Serveis Sanitaris.

El fet que la majoria dels recursos de salut mental de la regió sanitària siguin gestionats per una mateixa empresa afavoreix de gran manera la coordinació, una millor gestió dels recursos (evitant duplicitats), i assegura la continuïtat assistencial dels pacients pels diferents recursos i unitats, per bé que també es pot assolir, amb la plataforma de coordinació adequada, quan concorre més d'un proveïdor. A més a més, ha afavorit de posar en marxa nous programes, especialment els que requereixen de més d'una unitat, com són, entre altres, els de trastorn mental sever, de trastorns de l'alimentació i trastorns de la personalitat.

Vam considerar, en conclusió, que cal corregir els aspectes negatius que pot produir la sobreocupació, atesa la creixent demanda dels darrers anys i les diferents patologies, i també tractar adequadament cada malalt, evitant la barreja de patologies i preservar el dret a la intimitat dels malalts, separant els dos llits de què disposen les confortables habitacions, amb mampares o elements separadors sempre que sigui possible.

Actuació d'ofici núm. 2739/03

Hospital psiquiàtric penitenciari

Finalment, s'ha acceptat una de les nostres recomanacions als departaments de Sanitat i Seguretat Social i de Justícia, com és la creació d'un hospital psiquiàtric penitenciari per atendre adequadament els malalts mentals empresonats, la qual cosa va motivar l'obertura d'aquesta actuació d'ofici sobre l'hospitalització psiquiàtrica penitenciària, a la qual també al·ludim en la secció de Serveis Penitenciaris d'aquest Informe.

El 9 de juliol de 2003, el Síndic va rebre el director mèdic de l'Hospital Psiquiàtric de Sant Joan de Déu, Serveis de Salut Mental, el director de psiquiatria penitenciària i dos membres de la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil, que li exposaren el projecte d'assistència psiquiàtrica a les presons, amb què es transforma les infermeries penitenciàries en unitats polivalents (psiquiàtriques) i es crea la unitat d'hospitalització (hospital penitenciari) a la presó de Brians (finançada pel Departament de Sanitat i Seguretat Social) amb 67 llits per a urgències, d'aguts, de subaguts i de crònics per a tot Catalunya.

Com sigui que el Síndic havia recomanat, ja fa anys, la creació d'un hospital psiquiàtric penitenciari (vegeu, entre altres, l'Informe de 1996, al BOPC núm. 153 de 21.3.1997, pàg. 11702), l'objecte de la visita esmentada era de comunicar la posada en marxa del projecte d'atenció psiquiàtrica penitenciària presentat per Sant Joan de Déu, Serveis de Salut Mental.

Les finalitats del pla són de potenciar els elements sanitaris i de salut mental en els centres penitenciaris; millorar l'assistència psiquiàtrica penitenciària tenint en compte les diverses necessitats; permeabilitzar les relacions amb la xarxa pública normalitzada; generar coneixement científic especialitzat a través de la formació, la docència i la investigació, i, finalment, augmentar la professionalització i satisfacció dels professionals.

Els aspectes més rellevants del model assistencial són l'homogeneïtat interna de criteris i en relació amb el sistema judicial i penitenciari; el caràcter sanitari i preeminència de les decisions clíniques; l'adaptació a la normativa d'internaments en establiments penitenciaris; i unes relacions coherents i cooperatives amb la xarxa psiquiàtrica pública, integrant els serveis amb una direcció única i treball en equip.

La unitat d'hospitalització psiquiàtrica de Catalunya està situada dins del recinte penitenciari de la presó Brians a Sant Esteve Sesrovires. La unitat, inaugurada el dia 19 de setembre passat és gestionada per la Institució Sant Joan de Déu, Serveis de Salut Mental i té com a objectiu marc l'assistència global i integral a la població reclusa que pateix de malaltia mental i que requereix hospitalització, tant per episodis aguts com per un treball de rehabilitació psiquiàtrica.

El circuit psiquiàtric penitenciari compta amb la unitat psiquiàtrica polivalent de Quatre Camins, les infermeries psiquiàtriques del Centre Penitenciari de Brians i d'Homes de Barcelona, la unitat penitenciària hospitalària de Terrassa, el centre de dia Pinell i les consultes psiquiàtriques dels centres penitenciaris. La unitat, vertebradora de l'assistència psiquiàtrica penitenciària, es coordinarà amb la resta d'Unitats i serveis articulant-s'hi per mitjà d'una gestió única.

L'hospital disposa de 67 llits distribuïts en:

1 Unitat d'aguts amb 10 llits en habitacions individuals

1 Unitat de subaguts amb 15 llits

3 Unitats de mitjana i llarga estada (una de 27 llits i les altres dues de 15 llits en total)

La unitat disposa també de:

1 àrea d'urgències de 24 hores el dia, 365 dies l'any

1 àrea de consultes i tallers

1 àrea de treball administratiu, biblioteca i aules, per a les tasques de coordinació interna, formació continuada dels professionals, docència i investigació

S'hi preveu una ràtio de personal de 1,3/llit (aproximadament uns 90 professionals).

Garantir la funció rehabilitadora i de reinserció social del malalt mental empresonat, així com els diferents programes previstos, n'és un dels aspectes més rellevants, el qual, juntament amb una bona coordinació amb la resta de la xarxa assistencial, coronarà una assistència integral i personalitzada per a aquests malalts.

Vist, doncs, l'esmentat projecte, en part fet realitat, no hi ha dubte que podrà donar, quan s'hagi desplegat del tot, una assistència psiquiàtrica integral i adequada als malalts mentals de les presons a Catalunya; però ja ara implica un avanç important.

Per això, considerant altament positiu l'acord subscrit amb el proveïdor sanitari, Sant Joan de Déu, Serveis de Salut Mental, el Síndic tancà la present actuació d'ofici, després d'evidenciar una millora de l'assistència sanitària dins l'àmbit de la salut mental penitenciària a Catalunya, la qual ha estat l'objecte d'una comunicació a les Jornades de Coordinació de Defensors del Poble, el tercer trimestre de l'any passat a Albacete.

4. La resposta a les necessitats de la població a una atenció integral

Tenim un sistema sanitari públic quasi universal i equitatiu, en expansió per raó del creixement de la demanda de serveis, l'envelliment de la població, amb ingents necessitats sociosanitàries, i l'augment generalitzat dels moviments migratoris.

La distribució de competències establertes per la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya provocà que es dictessin la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, i la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, amb el naixement del Sistema Nacional de Salud (en endavant SNS) i del Servei Català de la Salut, respectivament.

El Servei Català de la Salut, configurat per a tots els recursos sanitaris de cobertura pública a Catalunya, és l'ens públic responsable d'oferir a tots els ciutadans la prestació dels serveis sanitaris i de vetllar pel manteniment i la millora del nivell de salut de la població, amb equitat, eficiència i qualitat. Aquestes garanties també són reflectides a la recent Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del SNS, la qual estableix accions de coordinació entre les diferents administracions sanitàries.

És precisament per garantir la protecció a la salut en condicions d'igualtat que vam iniciar l'actuació d'ofici 1914/03, d'atenció sanitària als immigrants, d'acord amb l'assegurament universal predicat a la Llei general de sanitat i l'esmentada Llei de cohesió i qualitat del SNS.

Hem d'indicar, però, que no s'han regulat ni modificat les condicions per a l'accés a l'atenció sanitària universal per a les persones espanyoles i els estrangers empadronats als municipis on resideixen. O sigui, l'any 1986 la Llei general de sanitat ja preveié la universalització de l'assistència sanitària, reconeguda, però, des de 1989 a tot ciutadà que no tingui recursos econòmics suficients.

A partir de l'any 2000, es féu extensiva l'esmentada universalització als immigrants estrangers inscrits al padró municipal o que necessitin una atenció urgent, siguin menors de divuit anys o dones embarassades, als quals no s'exigeix el requisit d'empadronament, d'acord amb allò que disposà la modificada Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social. (Vegeu a la queixa núm. 3858/03 la diversa problemàtica ocasionada per les necessitats d'atenció sanitària de la població immigrada, que ocupava les casernes del districte de Sant Andreu de Barcelona, població a la qual, des d'una altra perspectiva, fem esment al capítol d'Immigració).

Avui, els serveis de salut de cada comunitat autònoma de l'Estat espanyol gestionen directament els recursos destinats a l'atenció sanitària, i tenen l'obligació de garantir la igualtat d'accés als serveis d'assistència sanitària pública de tot el territori espanyol i als desplaçats de la Unió Europea o països amb conveni de reciprocitat. Per això, l'esmentada Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del SNS, té per objectiu millorar l'atenció sanitària dels ciutadans i crear un sistema sense desigualtats, en el qual es preservin els principis d'accessibilitat, de temps i de qualitat de les prestacions. També regula la col·laboració entre l'Estat i les comunitats autònomes en diversos aspectes, com el de les prestacions del SNS, els sistemes d'informació sanitària i els de qualitat, entre d'altres, del sistema sanitari, i és rellevant, al nostre entendre, la revisió de la composició i de les funcions del Consell Interterritorial, havent disminuït la presència de l'Administració central.

Les prestacions establertes a l'esmentada llei –avui però encara regulades pel Reial decret 63/1995, de 20 de gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries del SNS– són responsabilitat financera de les comunitats autònomes, de conformitat amb els mínims fixats al sistema de finançament regulat per la Llei 21/2001, de 27 de desembre. En aquesta llei s'estableixen les mesures fiscals i administratives de l'actual sistema de finançament i es creà el Fons de cohesió sanitària per garantir la igualtat d'accés als serveis de tot el territori espanyol. Aquestes prestacions no sempre es poden oferir a tots els serveis de salut o, fins oferint-los, comporten determinats problemes als ciutadans.

Evidentment, no ens referim a serveis que han tingut una gran acollida pels ciutadans, com pot ser el de «Sanitat Respon» creat l'any 2001, i consolidat com a referent d'informació sanitària, sinó a determinades prestacions o programes especials sobre drogodependències o, com és el cas del programa d'intercanvi de xeringues a les àrees bàsiques de salut del Tarragonès, relacionat amb la disminució de riscos associats amb el consum de drogues no institucionalitzades, especialment per via parenteral, el qual no fou ben rebut per la població de l'Àrea Bàsica de Salut on s'implantà.

Estan en aquest cas els eventuals problemes d'inseguretat al centre d'atenció primària, que també estaven a la rel de l'oposició al programa d'intercanvi en els centres penitenciaris, que comentem al capítol de serveis penitenciaris; allà on hi havia el programa d'intercanvi de xeringues, hi calien reforços, tant de seguretat com de tècnics per preservar la salut pública. Vegeu també la queixa sobre reestructuració dels dispositius assistencials d'una àrea bàsica de salut (queixa número 444/03), en què s'evidencia el problema de la participació del ciutadà en l'àmbit de les decisions de planificació i organització de serveis i de la política sanitària, de difícil encaix per satisfer a tothom.

Actuació d'ofici núm. 1914/03

Atenció sanitària als immigrants

Garantir l'atenció sanitària als immigrants estrangers empadronats a Barcelona ciutat, mitjançant el servei d'ajuda a immigrants estrangers residents (en endavant SAIER) ha estat una de les preocupacions del Síndic, la qual cosa, però, ha suposat un increment de la pressió assistencial per als Equips d'Atenció Primària dels Centres d'Atenció Primària de les àrees bàsiques de salut de diversos barris dels municipis de Catalunya.

Per tal de comprovar si s'han adoptat les mesures adients per satisfer les necessitats i exigències dels ciutadans, sobretot, quant a l'accessibilitat i equitat, així com d'altres mesures de recepció i tractament dels estrangers (informació i suport), vam fer diverses preguntes al Departament de Sanitat i Seguretat Social, per tal que ens informés sobre la implantació de plans de receptivitat que han pogut adoptar els proveïdors sanitaris, a fi d'adaptar l'organització i els recursos humans i materials dels CAP afectats a les necessitats dels seus usuaris.

Les dades més actuals de què disposava la Divisió d'Atenció al Client i Qualitat del CatSalut eren les següents:

D'acord amb els preceptes de la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre, de reforma de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social s'havien rebut i tramitat 189.819 sol·licituds d'estrangers empadronats fins al 30 d'abril de 2003, entre totes les regions sanitàries.

S'identificaren els CAP amb més activitat i corresponents també a una major població immigrant; en general, els més freqüentats eren els serveis d'atenció a la dona (servei d'atenció a la salut sexual i reproductiva) i d'obstetrícia als hospitals, com també els de pediatria.

El Servei d'Atenció a Immigrants Estrangers i Refugiats (en endavant SAIER), com a punt important d'entrada de persones nouvingudes a Barcelona, ha adreçat aquestes persones històricament amb preferència al CAP de les Drassanes, que és el que atén més immigrants, i coincideix que és a Ciutat Vella, on viuen molts d'ells.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social treballava, però –i així es negociava amb els responsables de l'Ajuntament de Barcelona– amb la informació que proporciona SAIER, per tal que adrecés l'immigrant al CAP més proper a la residència real, que de vegades no consta a l'empadronament, en la línia de normalitzar el màxim l'atenció arreu del territori.

Se'ns indica que els CAP amb més pressió assistencial han anat adaptant els seus recursos en funció de l'increment real de la població. Malgrat que hi ha dificultats per palesar en els registres del padró aquests augments, els darrers dos o tres anys s'ha incrementat molt l'empadronament i, per tant, la constància oficial d'un major nombre de persones de la població que ha de ser atesa.

No obstant això, els proveïdors de serveis assistencials adapten els seus recursos no tant en funció de ràtios de població coberta, sinó de població atesa. I potser aquesta no es constata tant en general, a excepció de llocs com els CAP de Ciutat Vella, on es concentra un nombre més elevat d'immigrants.

Així, i per aquesta necessitat específica d'especial atenció a persones immigrades, i no únicament per xifres poblacionals, els darrers tres anys s'han augmentat, de mitjana, en dos metges i dues infermeres cada un dels quatre EAP de Ciutat Vella, a banda d'alguns altres recursos administratius i unitats específiques.

L'intercanvi d'experiències i la dinamització d'algunes estratègies a l'atenció primària de l'ICS durant el darrer any, així com el lligam amb el Pla interdepartamental d'immmigració, van permetre prendre altres mesures que milloren qualitativament la situació dels recursos existents, com ara:

L'elaboració d'un *Quadern de bona praxi* consensuat amb els Consells dels Il·lustres Col·legis professionals de Catalunya.

Un Pla de formació per a tots els professionals, començant per l'atenció primària (per a gairebé 7.000 professionals, incloent-hi sanitaris i no sanitaris, també els farmacèutics) acordat amb l'IES (Institut d'Estudis de la Salut), que ja s'ha iniciat enguany i acabarà l'any vinent.

Un estudi sobre necessitats sanitàries específiques de la població immigrant, encarregat a l'Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques (AATM).

Un web específic que permeti l'intercanvi d'informació entre professionals, i fins i tot funcions de consultoria.

Onze diccionaris de conversa mèdica, elaborats per experts lingüistes, com a suport als professionals.

Una unitat especialitzada de referència, com és la Unitat de Malalties Tropicals del CAP Drassanes.

Col·laboració amb Sanitat respon, que ja realitza traduccions quan es requereix, tot millorant l'atenció i informació, així com l'elaboració de materials traduïts.

L'elaboració de protocols específics sobre determinats problemes de salut (salut mental, tuberculosi, atenció pediàtrica, atenció a l'adult asimptomàtic, etc.).

La constitució d'un grup d'experts que aprovi com a idònies aquestes i altres mesures, així com el funcionament d'un grup de treball amb les regions sanitàries i els proveïdors i un grup amb les organitzacions no governamentals per tal de conèixer i millorar la coordinació en tot el que té relació amb l'assistència sanitària a la població immigrant.

Vista la resposta de l'Administració sanitària catalana a les diverses necessitats invocades pel Síndic, de la qual s'evidencia que s'han anat prenent mesures per afrontar la demanda d'assistència, potser insuficients (amb recursos humans i materials) per contenir la forta pressió assistencial en alguns dels EAP dels CAP afectats, i atesa també la creació de l'Oficina de Cooperació Sanitària Internacional i Salut Migracional, la qual ha suposat, amb el suport del departament de Sanitat i Seguretat Social, un instrument d'integració i de resposta als problemes de salut de la població immigrant, el Síndic proposà al Departament de Sanitat i

Seguretat Social que continués millorant les condicions assistencials i augmentant les avaluacions continuades del sistema, així com els recursos dels serveis d'urgència dels CAP amb més afluència d'immigrants, utilitzant tots els recursos disponibles en benefici de tots els usuaris, nacional i no nacionals. Així, es continuaria complint una de les finalitats de la Llei d'ordenació sanitària de Catalunya, com és de promoure la millora de la qualitat, l'equitat i eficiència de l'atenció sanitària a tota la població.

SUGGERIMENT al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre l'atenció a la salut dels immigrants de les casernes de Sant Andreu (Barcelona)

Queixa núm. 3858/03

Vam rebre un escrit de queixa presentat pel president de Metges del Món-Catalunya, en relació amb els problemes específics de salut dels immigrants de les casernes.

Sens perjudici de l'assumpció de les responsabilitats derivades del Pla interdepartamental d'immigració 2001-2004, a través de les actuacions del Programa núm. 14.2 del Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb l'objectiu de millorar la salut de les persones immigrants, així com de les accions endegades amb l'Oficina de Cooperació Sanitària Internacional i Salut Migracional, vam admetre la queixa a tràmit per la denunciada manca de control i de les deficients condicions de les persones habitants de les casernes de Sant Andreu, de Barcelona.

Se'ns indicà que els representants de Metges del Món-Catalunya s'havien posat en contacte amb el regidor de Salut Pública de l'Ajuntament de Barcelona, el qual els manifestà que estava al corrent de la presència de persones amb tuberculosi, malgrat no poder concretar les mesures que en aquest respecte havia iniciat l'Institut Municipal de Salut.

Altrament, tot i la insistència de Metges del Món-Catalunya a desenvolupar la seva tasca a les casernes, orientant les persones malaltes cap als serveis públics de salut, prèvia l'obtenció de la targeta sanitària individual, ens indicaren que no havia estat possible aconseguir-ho del tot.

Finalment, Metges del Món-Catalunya havia fet saber als responsables del Servei d'Urgències de l'Hospital del Mar de Barcelona la necessitat de proporcionar, a les persones malaltes d'aquest col·lectiu, les dosis integrals del medicament, ja que algunes persones afectades, sempre en els termes exposats per l'ONG que presenta la queixa, eren donades d'alta sense haver iniciat el tractament i amb una recepta que els resultava ineficaç per obtenir medicaments. Al contrari, els immigrants derivats als hospitals de la Vall d'Hebron i de Sant Pau havien estat correctament atesos i a través de la farmàcia hospitalària se'ls facilitaren els medicaments necessaris.

Vista la problemàtica denunciada i amb l'intent de vetllar per la salut de les persones afectades en el marc del programa esmentat al principi, vam admetre la queixa a tràmit i suggerírem al Departament de Sanitat i Seguretat Social que expedís la corresponent targeta sanitària individual als afectats, facilitant la designació del domicili del Servei d'Atenció a Immigrants Estrangers i Refugiats, per a l'empadronament, a fi d'oferir-los la corresponent assistència a través dels CAP o hospitals i poder accedir als medicaments necessaris per al corresponent tractament.

Així mateix, vam suggerir que es verifiqués l'actuació duta a terme en relació amb la detecció de tuberculosi i si s'havien seguit els protocols d'actuació corresponents, a fi d'evitar la dispersió de les persones en risc de ser infectades i propagar la malaltia.

Segons l'informe del Departament, el 80% dels immigrants tenien TSI; pel que fa a la resta, es procedia a tramitar-la o bé eren derivats a l'ONG Salut i Família. Se'ns informà, també, que la Creu Roja de Barcelona havia facilitat tots els medicaments prescrits pels facultatius.

Per tot això, i com que s'actuà amb l'objectiu de facilitar l'accés a l'atenció sanitària en el si de la xarxa normalitzada i s'havien adoptat també les mesures oportunes per al control de la tuberculosi i per complir amb els drets dels immigrants i, no havent-hi cap motiu per a la prossecució de l'expedient, vam finalitzar les nostres actuacions.

Queixa núm. 444/03

Reestructuració dels dispositius assistencials d'una àrea bàsica de salut

S'adreçà al Síndic l'alcalde de Constantí queixant-se de la reestructuració dels dispositius assistencials de l'Àrea Bàsica de Salut, els quals es reagruparen en horari de 8.00 a 15.00 hores a partir d'una determinada data.

Segons escrit del director del Servei d'Atenció Primària de Tarragona-Valls adreçat a l'esmentat Ajuntament, la principal causa d'aquesta decisió era la tasca d'intercanvi de xeringues als malalts addictes al consum de drogues per via intravenosa.

L'Ajuntament indicà que després d'haver fet un gran esforç per eradicar la venda i consum de drogues a la vila i gaudir d'uns serveis d'atenció primària en les màximes condicions i amb assistència continuada les 24 hores del dia, es trobaven pressionats per la concentració de l'intercanvi de xeringues a l'ABS de Constantí, que presumptament el CatSalut decidia.

Per això, l'Ajuntament va sol·licitar que finalitzés l'esmentat intercanvi de xeringues, ja que aquest afer havia fracassat, i que l'intercanvi es distribuís en tots els centres sanitaris.

També va sol·licitar que es tornessin a desenvolupar, entre els matins i les tardes, els serveis de l'ABS, perllongant els horaris dels vigilants de seguretat, a fi de garantir la integritat dels diferents dispositius assistencials.

Vam admetre la queixa a tràmit i vam suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que iniciés la corresponent negociació amb l'Ajuntament, a fi de tro-

bar una solució a la reestructuració dels esmentats dispositius assistencials. El Departament va correspondre a la nostra petició d'informe i atès que si bé l'esmentada reestructuració, finalment, no es dugué a terme, es va assolir un acord entre l'Ajuntament, el CatSalut i l'Institut Català de la Salut, i vam donar per closes les nostres actuacions.

5. Drets dels usuaris en relació amb el rescabalament de despeses, la documentació clínica i la informació

L'article 43 de la Constitució Espanyola reconeix el dret a la protecció de la salut i la Llei general de sanitat regulava determinats drets dels pacients en relació amb la informació i la documentació clíniques. Malgrat que el reconeixement d'aquests drets va comportar un notable avenç del nostre dret positiu, a Catalunya resta pendent la regulació, per llei, de tots els drets i deures de les persones en relació amb la salut, i que estan previstos a la «Carta de drets i deures dels ciutadans, en relació amb la salut i l'atenció sanitària» elaborada pel Departament de Sanitat i Seguretat Social i que implicà un progrés en relació amb la situació preexistent, però sense força jurídica vinculant.

La interpretació de la normativa fixada tant a la Llei general de sanitat com a l'Ordre d'acreditació de centres hospitalaris de Catalunya sobre els drets dels usuaris hospitalitzats ha originat debats i conflictes fins a la publicació de la nova Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica, la qual derogà parcialment determinats drets dels articles 10, 11 i 61 de la Llei general de sanitat, i que està en vigor des del 16 de maig de 2003. Aquesta llei té la condició de bàsica per a totes les comunitats autònomes, les quals han de respectar l'esmentat marc normatiu comú per a tots els ciutadans de l'Estat.

Abans, però, de la publicació de l'esmentada llei, la manca de normativa específica féu que Catalunya regulés la primera llei sobre l'autonomia del pacient, amb la Llei catalana 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica, la qual acollí diversos suggeriments del Síndic, com es pot veure a l'Informe 2001, BOPC número 275, de 22 de març de 2002, pàgines 113 i 114.

Tot i l'acceptació de molts dels nostres suggeriments per part del Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre els drets dels usuaris, el Síndic ha verificat que és difícil encara una atenció immediata a determinades prestacions sanitàries, atesa la problemàtica de les llistes d'espera per accedir a una intervenció quirúrgica o a determinades proves diagnòstiques (vegeu el darrer informe del Síndic al Parlament al BOPC núm. 409 de 26 de març de 2003, pàgines 100 a 103, els criteris de gestió i d'informació sobre llistes d'espera).

Tot i haver-se fixat terminis màxims per a les intervencions quirúrgiques, amb el Decret 354/2002, de 24 de desembre, pel qual s'estableixen els terminis màxims d'accés a determinats procediments quirúrgics a càrrec del Servei Català de la Salut, encara hi ha ciutadans que, considerant-se en perill de mort amb motiu de la seva malaltia, s'adrecen a un centre privat i paguen la seva intervenció amb recursos propis, per després sol·licitar al servei públic de salut el corresponent rescabalament de les despeses ocasionades al centre privat.

El Reial decret 63/1995, de 20 de gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut, vigent mentre no es desplegui la cartera de serveis prevista a la Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut, fixa les prestacions bàsiques i comunes per a una atenció integral i les condicions per utilitzar-la. L'esmentat reial decret indica que en casos d'assistència sanitària urgent, immediata i de caràcter vital, que hagin estat atesos fora del SNS, se'n reemborsaran les despeses, una vegada comprovat que no es van poder utilitzar oportunament els serveis d'aquell, i que no constitueix una utilització desviada o abusiva d'aquesta excepció.

Doncs bé, els serveis de salut han d'oferir les prestacions, al més aviat possible i amb criteris d'equitat, la qual cosa no sempre es produeix. És el cas de la queixa núm. 2948/03, on s'explica la denegació a la interessada d'una prestació excepcional en una clínica privada, però en la qual es va admetre el suggeriment del Síndic de considerar l'excepció sobre «urgència immediata i de caràcter vital» per poder-se rescabalar de les despeses ocasionades fora de la xarxa hospitalària pública de Catalunya.

Altrament, el mateix reial decret imposa als serveis de salut l'obligació d'informar els ciutadans sobre els drets i deures, de les prestacions i serveis del SNS i dels requisits necessaris per al seu ús. Així, es considera que els serveis d'informació i documentació sanitària són una modalitat de prestació sanitària del SNS finançada amb fons estatals, la qual és específicament regulada a l'apartat 5 de l'annex I de l'esmentat reglament. Això motivà el Síndic a suggerir un determinat capteniment al Departament de Sanitat i Seguretat Social (vegeu la queixa núm. 1117/03).

El mateix reial decret també fixà l'obligació de comunicar o lliurar, a petició de l'interessat, un exemplar de la seva història clínica, sense especificar gran cosa més. Això comportà, com s'ha indicat al principi, moltes queixes i controvèrsies fins a la publicació de la Llei catalana 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica, la qual regulà, a bastament, el contingut dels drets d'informació, autonomia del pacient i documentació clínica a Catalunya, i que posteriorment inspirà la proposició de llei, avui Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica d'aplicació a tot l'Estat.

La llei catalana regula en profunditat, en el capítol cinquè tot allò que fa referència a la documentació clínica, i especifica els drets dels usuaris i les obligacions dels centres sanitaris en aquest sentit. Així, el pacient té dret a accedir a la documentació de la història clínica i obtenir una còpia de les dades que hi figuren, com també al fet que els centres estableixin un mecanisme de custòdia activa i diligent de les històries clíniques. El

Departament de Sanitat i Seguretat Social ha de vetllar perquè aquests drets siguin respectats per tots els proveïdors sanitaris, i això és el que féu en el cas de la queixa núm. 1755/03, que descrivim més endavant.

SUGGERIMENT al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre prestacions excepcionals i rescabalament de despeses d'una clínica privada

(Queixa núm. 2948/03)

La promotora s'adreçà al Síndic en relació amb la desestimació d'una sol·licitud d'autorització d'assistència de caràcter excepcional per a la intervenció i tractament del seu fill en una clínica privada.

La interessada, preocupada pel retard en el tractament oncològic del seu fill a la xarxa pública de Catalunya, la qual cosa féu que li creixés el tumor a la cama esquerra, va ser informda que el seu fill era candidat a la cirurgia radical i se li havia de tallar la cama. Tot i això, si el tumor no es tractava, se li indicà que faria metàstasi i, si no es trobava un tractament per salvar la cama, el nen es podria morir. Aquest era el protocol d'actuació previst en el SNS.

A Catalunya només li oferien l'amputació de l'extremitat, sense donar-li cap més alternativa i se li indicà que el seu fill no responia a la quimioteràpia (quimioresistent), la qual cosa feia perillar la seva esperança de vida, mentre que a la clínica privada es feia un tractament acreditat, des de fa més de 20 anys, amb el qual es preveia reduir el tumor i conservar-li l'extremitat.

El Síndic admeté la queixa a tràmit i es va adreçar al Departament de Sanitat i Seguretat Social indicant que entenia que l'inici del tractament a la clínica privada responia a una decisió conscient del perill que corria l'infant a Catalunya, ja que s'havia optat per no administrar-li més quimioteràpia i, alhora, amputar-li l'extremitat. Aquesta decisió es podria considerar adoptada per una urgència vital i, en cas que oportunament es reclamessin les despeses ocasionades amb motiu del tractament privat, s'haurien de considerar realitzades per aquest concepte.

Altrament, vam proposar que s'autoritzessin, a fi de seguir preservant l'extremitat del seu fill, els tractaments d'hipertèrmia d'extremitat aïllada, procediment d'acreditada eficàcia a la clínica privada, el qual no es realitzava a Catalunya.

Per això, vam suggerir que es donessin les ordres oportunes per estudiar la possibilitat de revisar l'acord de desestimació de la petició de la interessada i, d'altra banda, es pogués considerar l'autorització d'assistència de caràcter excepcional per als tractaments especials a la clínica privada, a fi de no malmetre la salut del fill de la interessada, ni penalitzar socialment i econòmicament la família de l'adolescent.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social va correspondre als nostres suggeriments indicant que la comissió d'assistència sanitària per convenis internacionals i prestacions de caràcter excepcional va considerar que la sol·licitud no tenia caràcter excepcional, però considerà viable la via de rescabalament de despeses, fet que hauria de valorar l'òrgan competent, que era la regió sanitària.

Atès que la regió sanitària va valorar la possibilitat de gestionar el rescabalament de despeses, acollint així el suggeriment del Síndic, per tal com es considerà un supòsit excepcional justificat per la interessada com d'urgència vital, aprovant, doncs, el mes d'octubre passat per la regió sanitària la sol·licitud de rescabalament, vam donar per closes les nostres actuacions i considerarem resolt satisfactòriament l'objecte de la queixa.

Queixa núm. 1117/03

La informació que han de donar els serveis sanitaris

La promotora s'adreçà al Síndic denunciant la desinformació que havia patit i els perjudicis causats amb motiu de la descoordinació entre el metge de capçalera, l'Institut Català d'Avaluacions Mèdiques (abans CRAM) i una mútua d'accidents de treball, en l'expedició de les altes i baixes per incapacitat temporal (IT).

La interessada es queixava del desconeixement del metge de capçalera sobre els passos a seguir per tal que el CRAM validés la ratificació de la seva baixa i del tracte rebut d'alguns professionals, la qual cosa li havia provocat indefensió i li va comportar la pèrdua d'alguns mesos de subsidi d'incapacitat temporal i la pèrdua de la prestació d'atur.

Vam admetre la queixa a tràmit i vam sol·licitar un informe al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre la presumpta descoordinació dels òrgans de l'Administració sanitària.

L'informe tramès reconeixia en l'actuació del CRAM la possible manca de coneixement del procediment a seguir en els casos d'IT per part del metge de capçalera: *«Cal assenyalar que, tot i que la tasca principal dels facultatius i de la qual se'ls pot responsabilitzar, és la d'aplicar correctament els seus coneixements mèdics als pacients. Considerem que cal incrementar la formació dels facultatius en relació amb els aspectes relacionats amb els tràmits burocràtics a seguir en els historials mèdics en els quals participen. En aquest sentit, el Departament de Sanitat i Seguretat Social està treballant en la millora de l'eficàcia i la qualitat de la gestió dels procediments d'IT». P*er això vam recordar al Departament que el possible desconeixement de determinades funcions burocràtiques, de gestió o d'administració, pot comportar l'enervament de l'eficàcia del servei, així com dificultar la tasca de coordinació i, en definitiva, impedir la continuïtat assistencial i provocar desassistència.

Per això, es suggerí que es donessin les ordres oportunes per tal que, seguint els objectius del Pla de salut de Catalunya en el manteniment de la continuïtat assistencial, amb els diferents dispositius que presten l'atenció de la salut a l'usuari, se seguís millorant el nivell d'informació dels professionals sanitaris, especialment els del CAP (metges de capçalera), a fi de complir les obligacions que els imposen la Llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut (article 26) i el Reial decret 63/1985, de 20 de

gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut (article 6), ja que els serveis d'informació i documentació sanitària són una modalitat de prestació sanitària. Tot això sens perjudici de verificar i corregir, si era el cas, pels conductes reglamentaris i disciplinaris pertinents, les possibles disfuncions del personal sanitari objecte de l'esmentada queixa, el qual hauria de respondre per via obligatòria de regrés, com podia passar, en el cas que la interessada interposés demanda de responsabilitat patrimonial contra l'Administració sanitària catalana.

Amb això, finalitzàrem les nostres actuacions, si bé amb desconeixement de les accions que la interessada hagi pogut interposar.

Queixa núm. 1755/03

Dificultats per obtenir la història clínica

La interessada, de fora de Catalunya, s'adreçà al Síndic per tal com no podia consultar ni obtenir la història clínica del seu fill, d'un hospital privat de Barcelona. El Síndic estudià la documentació facilitada per la interessada i comprovà les diverses sol·licituds d'aquesta sense obtenir cap resultat. Aquest problema també s'havia observat en altres queixes, sobretot, en relació amb hospitals no pertanyents a la xarxa pública.

Per això, vam admetre la queixa a tràmit, per tal com podia constituir una vulneració de la Llei catalana 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent a la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social va correspondre a la nostra petició d'informe indicant-nos l'actuació de la Subdirecció General d'Avaluació i Inspecció d'Assistència Sanitària i facilitant-nos còpia dels escrits que l'esmentada Subdirecció General havia adreçat a la interessada i a la gerència de l'Hospital. Per això, sens perjudici de recordar al Departament l'adreça correcta de la interessada, en haver-se posat en comunicació la clínica privada amb la interessada, vam donar per closes les nostres actuacions, vista l'actuació correcta del Departament de Sanitat i Seguretat Social i comprovant la resposta a la interessada per part de la clínica privada.

6. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

Actuació d'ofici núm. 1485/03

Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social per tal de corregir la percepció il·legal de conductes per part de determinats metges

Un grup d'usuaris de la sanitat pública de diferents pobles d'una comarca de Lleida s'adreçà al Síndic fent una denúncia anònima dels fets que afecten un o més metges d'un centre d'atenció primària, el qual percep una conducta (coneguda com «iguala») dels ciutadans dels respectius pobles de l'Àrea Bàsica de Salut.

És per això que, en haver-se d'arxivar l'expedient per anònim i en ser il·legal la percepció de conductes («iguales») pels metges dependents de la sanitat pública, vam obrir la present actuació d'ofici, a fi d'investigar l'esmentada pràctica, la qual contravé la legalitat vigent.

Uns dies després de rebre l'esmentada queixa es publicava en un diari de Lleida que la pràctica de les conductes continuava viva en desenes de poblacions de la província de Lleida, on determinats veïns segueixen pagant «una taxa mensual als metges per assegurar-se que els atendran fora del seu horari».

Així doncs, malgrat que ja fa més d'una dècada que es va implantar la reforma d'atenció primària, amb els corresponents CAP a totes les capitals de comarca de Lleida, l'esmentat desplegament no ha aconseguit acabar el cobrament de la històrica conducta.

Per tot això, el Síndic suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social que prengués les mesures adients per corregir, si era el cas, l'actuació dels esmentats facultatius i que investigués la possibilitat de més casos a la regió sanitària de Lleida, amb els corresponents expedients disciplinaris i sancionadors, si calia.

També vam creure convenient enviar fotocòpia de l'escrit publicat en un diari, segons el qual semblava que el problema abastés diferents comarques de la província de Lleida i desenes de metges.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué al Síndic indicant-li que l'Institut Català de la Salut havia obert expedient informatiu, per la suposada percepció de conductes per part de determinats professionals sanitaris en diferents poblacions de la província. Els metges havien estat citats per tal de recaptar-ne informació i exposar-los el contingut de l'article 66.3 *f)* de l'Estatut jurídic de personal mèdic de la seguretat social, estatut substituït per la recent Llei 55/2003, de 16 de desembre, de l'Estatut marc del personal estatutari dels serveis de salut, en vigor des del dia 18 de desembre de 2003.

Se'ns indicà també, que un cop s'hauria tancat l'expedient informatiu, en seríem informats.

En el moment de tancar el present informe el Síndic té constància de la instrucció d'expedients disciplinaris, i va reiterar el desembre passat que se'ns informés de les resolucions corresponents.

SECCIÓ 5

CONSUM

1. Introducció

En aquest capítol ressenyem les nostres consideracions en relació amb l'activitat dels poders públics adreçada a garantir la defensa dels drets dels consumidors i usuaris. Aquesta delimitació cal entendre-la en un sentit extensiu, ja que fem referència tant a les relacions privades entre els ciutadans i les empreses que aporten serveis o productes al mercat, on l'Administració té assignades unes funcions de control i tutela d'aquells

drets, com a aquelles en què l'Administració és part en la relació de consum, com a prestadora directa del servei en règim de servei públic, o bé quan, tot i no formar part de la relació privada de consum, l'ordenament jurídic li assigna una funció reguladora o de supervisió que va més enllà de l'estricta funció tuïtiva que abans hem esmentat.

Aquest és el cas dels serveis públics que han estat liberalitzats, com ara l'electricitat o el telèfon, però que mantenen un contingut de prestacions essencials, en termes de cobertura i qualitat, que han d'arribar a tots els ciutadans, i on els poders públic tenen assignat un paper preponderant per garantir-ho. Ens remetem, en aquest sentit, a l'informe monogràfic sobre la qualitat de la xarxa de subministrament elèctric a Catalunya, al qual ja hem fet referència en altres ocasions i que el Síndic ha presentat al Parlament el mes de gener de 2004 (vegeu BOPC núm. 8, de 23 de gener de 2004).

Les actuacions en aquest àmbit durant l'any 2003 han estat 581, de les quals 4 s'han iniciat d'ofici.

Els telèfons 012 i 010, d'informació al ciutadà, que tenen establerts la Generalitat de Catalunya i alguns ajuntaments han estat també objecte de queixa durant l'any 2003. En relació amb allò que ja hem assenyalat en informes anteriors sobre aquesta qüestió, destaquem que l'any 2003 aquesta Institució va iniciar una actuació d'ofici per valorar tant el cost de les trucades a aquests números d'informació com els serveis i prestacions que es canalitzen a través seu. Sobre la primera de les qüestions indicades, i atès que és competència del Ministeri de Ciència i Tecnologia determinar les tarifes assignades a aquests números d'informació, vam considerar oportú traslladar aquesta qüestió al Defensor del Poble, per tal que valorés iniciar algun tipus d'actuació, a l'empara de les funcions que li encomana l'article 1 de la Llei orgànica 3/1981, de 6 d'abril, que regula aquella Institució. El Defensor del Poble va informar el Síndic de les actuacions dutes a terme en relació amb telèfons d'informació de l'Administració de l'Estat. Del contingut d'aquesta informació se'n desprèn que el Defensor del Poble no ha considerat oportú iniciar cap actuació pel que fa específicament a la determinació normativa de la tarifa que s'assigna a aquests telèfons.

En relació amb la segona qüestió que va motivar aquesta actuació, el Síndic ha demanat una informació complementària a la que les administracions li han facilitat inicialment.

El mes d'agost de 2003, els mitjans de comunicació es van fer ressò àmpliament de la situació generada per la crisi de l'entitat Eurobank. Les actuacions que han generat les queixes rebudes en relació amb aquest assumpte –i que se circumscriuen a la supervisió de l'actuació de l'Administració de la Generalitat en relació amb les mútues de previsió social vinculades a Eurobank, ja que aquesta Administració no té competències de control sobre les entitats bancàries– es troben en tramitació al moment de cloure la redacció d'aquest informe.

Les deficiències en el subministrament dels serveis domiciliaris de llum, aigua i telèfon concentren, també l'any 2003, una part important de les queixes que rep el Síndic en l'àmbit de consum. Dins aquesta tipologia de queixes, remarquem el desacord amb els consums facturats i l'endarreriment a reparar avaries a les xarxes elèctriques i de telefonia. Tanmateix, aquesta Institució vol fer públic el seu agraïment per la col·laboració rebuda, un any més, de l'Oficina d'Atenció a Reclamacions i la Direcció de Relacions Institucionals de Telefónica i també de la Direcció Comercial de Fecsa-Endesa.

Com altres anys, han estat diversos els ciutadans residents en zones de baixa concentració de població que s'han adreçat al Síndic per expressar-li les dificultats que tenen per rebre el servei de telefonia fixa, malgrat tractar-se d'un servei que es configura legalment com de cobertura universal. Alhora, cal recordar que, en compliment de la legislació vigent sobre telecomunicacions, a final d'aquest any 2004, el proveïdor que té encomanada la prestació del servei universal de telefonia ha de tenir enllestit el procés de substitució del sistema TRAC per una altra tecnologia que s'adeqüi al contingut funcional del servei universal, que inclou la possibilitat de transmetre dades i l'accés a Internet.

Coincidint amb l'expansió en l'ús d'Internet i la contractació de connexions d'alta velocitat, remarquem les queixes rebudes a causa d'aquest servei, relacionades fonamentalment amb la qualitat del servei, que a vegades no s'adiu amb la que ofereix el proveïdor, i les dificultats per donar-se'n de baixa.

Igual que els darrers anys, aquesta Institució s'ha de fer també ressò de les queixes de ciutadans que viuen en zones pendents de regularitzar urbanísticament i que, per aquesta raó, no tenen accés al servei públic municipal de subministrament domiciliari d'aigua potable. El Síndic considera que, tot i que l'establiment de la xarxa i les conduccions d'aigua potable s'ha de portar a terme en el marc de l'execució de les obres d'urbanització del sòl, quan aquestes s'endarrereixen substancialment, la manca d'un servei públic essencial com el subministrament d'aigua no pot emparar-se en aquesta causa i cal proveir, ni que sigui de forma provisional, aquest servei. Així ho assenyalàvem a l'apartat «Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general» d'aquesta mateixa secció corresponent a l'informe de l'any 2001 i ho hem reiterat en aquells casos que se'ns han plantejat en el decurs de l'any 2003.

A final de l'any 2002 vam iniciar una actuació d'ofici relativa al tractament de dades personals per part dels responsables dels registres de solvència patrimonial i de crèdit, tenint en compte els perjudicis que pot ocasionar en l'activitat econòmica del particular una anotació registral que no respongui a la realitat o l'endarreriment a l'hora de cancel·lar la inscripció d'un deute ja pagat, i amb la finalitat de valorar els instruments que l'ordenament jurídic posa a disposició dels ciutadans per reclamar davant d'aquestes situacions.

El resultat d'aquesta valoració i les actuacions que ha generat, les relatem de forma circumstanciada en l'epígraf següent d'aquesta secció.

Finalment, dediquem l'epígraf tercer al seguiment d'actuacions iniciades l'any 2002. Concretament, completem la informació recollida en l'informe anterior sobre el tancament de les acadèmies d'ensenyament

d'idiomes i relatem la tramitació de tres actuacions d'ofici que a final de l'any 2002 tot just havíem iniciat i, en conseqüència, figuraven només breument ressenyades a la secció tretzena del Llibre Primer de l'informe corresponent a aquell any.

2. La gestió dels registres de solvència patrimonial i crèdit i la informació als afectats

2.1. El marc legal

Els registres de solvència patrimonial i de crèdit, anomenats col·loquialment registres de morosos, contenen dades sobre crèdits i préstecs a ciutadans i empresaris que no han estat satisfets al seu venciment.

Es tracta de fitxers de dades gestionats per entitats de naturalesa privada, que les entitats financeres utilitzen com a font d'informació sobre la solvència de les persones o entitats que els sol·liciten un crèdit i, concretament, per conèixer si són deutors de crèdits vençuts i no pagats.

Sense qüestionar genèricament la legitimitat d'aquest sistema d'informació, cal tenir en compte, però, els perjudicis que es poden ocasionar en l'esfera dels interessos patrimonials dels particulars quan en aquests registres consten dades que no són certes o són inexactes sobre deutes no pagats, o bé quan no es cancel·la en un termini raonable la inscripció d'un deute ja satisfet.

En el marc d'aquestes consideracions, el Síndic de Greuges va considerar oportú iniciar una actuació d'ofici, amb la finalitat de valorar si els mecanismes previstos per l'ordenament jurídic ofereixen una protecció adequada als afectats per aquests supòsits. Concretament, amb aquesta actuació es va voler analitzar si els ciutadans disposen d'instruments de reacció eficaços per obtenir, en un termini raonable, la cancel·lació de les dades que no s'emparen en un deute exigible i no pagat, sens perjudici de les accions generals que en matèria de responsabilitat civil estableix l'ordenament per rescabalar-se dels danys que l'endarreriment a rectificar o cancel·lar la inscripció els pot provocar.

La regulació d'aquesta matèria es troba, fonamentalment, a la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, que fa referència expressa a aquesta tipologia de fitxers de dades en l'article 29, i la Instrucció 1/1995 de l'Agència de Protecció de Dades estatal, que, tot i haver estat dictada en el marc de la legislació anterior sobre protecció de dades personals, conté algunes previsions que són d'aplicació a aquests supòsits.

Així, l'article 29 de la Llei orgànica 15/1999, abans esmentada, estableix l'obligació –cal entendre que dels responsables dels registres de solvència patrimonial– de comunicar a l'interessat la incorporació de dades relatives al compliment o incompliment d'obligacions dineràries en el termini de trenta dies comptadors des de la inscripció d'aquestes dades.

Aquesta previsió ha de complementar-se amb allò que preveu l'article 16 de la mateixa llei, que regula genèricament l'exercici dels drets de rectificació i cancel·lació, i que obliga els responsables dels fitxers a donar resposta a la sol·licitud de cancel·lació o rectificació en el termini de 10 dies.

Una vegada transcorregut aquest termini, i a l'empara d'allò establert a l'article 18 de la mateixa llei, cal entendre que l'afectat pot adreçar-se a l'Agència de Protecció de Dades per demanar la seva intervenció, amb la finalitat d'obtenir la cancel·lació o rectificació, tot i que, certament, això és una qüestió que hauria de concretar-se en la regulació processal que es dicti en desplegament de la llei, i a la qual aquest mateix precepte fa remissió.

Finalment, cal tenir també en compte allò que estableix la Instrucció 1/1995 de l'Agència de Protecció de Dades estatal, també esmentada, i que fixa l'obligació del creditor de comunicar al responsable del fitxer, en el termini d'una setmana, la cancel·lació del deute.

2.2. La valoració del Síndic de Greuges: cal garantir que el ciutadà coneix els seus drets i sap com exercir-los

A criteri d'aquesta Institució, la regulació que hem ressenyat i, en especial, el fet que s'hagi establert un termini raonablement breu per respondre a la sol·licitud de rectificació o cancel·lació de dades i per demanar la intervenció de l'Agència de Protecció de Dades quan no es faci efectiva en aquest termini, ofereix als ciutadans una protecció adequada contra eventuals abusos o negligències en la cancel·lació o rectificació d'inscripcions que no se sustenten en un deute cert i vençut; sens perjudici, tal com abans s'ha indicat, de la possibilitat d'exercir les accions previstes legalment per al rescabalament dels danys que, eventualment, l'endarreriment hagi pogut causar.

Tot i amb això, la percepció del Síndic és que els ciutadans no sempre coneixen la possibilitat d'adreçar-se a l'Agència de Protecció de Dades –l'òrgan d'àmbit estatal, que té la competència de control de la gestió dels fitxers de dades personals de titularitat privada– quan el responsable del fitxer no ha atès la seva sol·licitud de cancel·lació o rectificació de dades en el termini en què la norma preveu que s'ha de complir aquesta obligació o bé ha desestimat la sol·licitud.

Certament, aquest desconeixement es pot donar també en relació amb altres tipus de registres de dades personals, però els perjudicis en l'activitat econòmica dels particulars que pot ocasionar el manteniment de dades incorrectes sobre deutes no pagats, fa encara més necessari, en aquest cas concret, que l'afectat conegui amb exactitud els mecanismes de reacció davant aquests supòsits que l'ordenament jurídic posa a la seva disposició; i que sàpiga com exercir-los i davant qui.

A criteri d'aquesta Institució, la millor manera de garantir que aquesta informació arribi al ciutadà, sens perjudici d'altres mesures de difusió general que es puguin considerar oportunes, seria exigir als gestors dels fitxers, com a responsables de tractar adequadament les dades, que comuniquin a l'interessat el seu dret a sol·licitar la rectificació o cancel·lació de les dades i d'adreçar-se a l'Agència de Protecció de Dades si els la deneguen.

Perquè aquesta informació sigui realment eficaç, hauria de ser facilitada en el moment en què es comunica al ciutadà la incorporació de les dades al registre –30 dies des de la inscripció, d'acord amb l'article 29 de la Llei orgànica 15/1999–, atès que és ja des d'aquest moment que l'afectat necessita conèixer la possibilitat de demanar la rectificació o cancel·lació de les dades, el termini en què s'ha de resoldre aquesta sol·licitud i la possibilitat de reclamar davant l'Agència de Protecció de Dades, en cas que es denegui la sol·licitud o no es resolgui dins el termini establert.

D'altra banda, el Síndic considera que una informació rigorosa i assequible no contribuiria només a un exercici eficaç d'aquests drets, sinó també a evitar, en aquest aspecte concret, la sensació de desprotecció i manca de mecanismes de reacció eficaços que cada vegada amb més freqüència perceben els ciutadans en diferents sectors d'activitat, dels quals el sector financer no és una excepció. Així ho assenyalàvem, amb un abast més ampli, en l'informe corresponent a l'any 2002, en l'epígraf 3 de l'apartat de Consum (vegeu BOPC núm. 403, de 26 de març de 2003, pàgines 113 a 115).

El Síndic va considerar oportú traslladar aquestes consideracions a l'Agència de Protecció de Dades estatal –com a organisme competent per al control d'aquests fitxers - per tal de conèixer el seu parer en relació amb les reflexions anteriors.

En resposta a aquestes consideracions, el director de l'Agència de Protecció de Dades va trametre al Síndic l'informe elaborat per l'assessoria jurídica d'aquell ens sobre les qüestions plantejades.

Una de les conclusions de l'informe jurídic indicat assenyala la viabilitat jurídica d'imposar als responsables dels fitxers l'obligació d'informar els afectats del seu dret a demanar la tutela de l'Agència.

Això no obstant, atès el contingut obligacional d'aquesta proposta, l'informe assenyala que aquesta obligació d'informar hauria de ser prevista expressament en una norma jurídica. Dit d'una altra manera, aquesta previsió no seria contrària a la Llei orgànica 15/1999, si bé, en la mesura que aquesta llei no ho ha establert així directament, cal que una altra norma ho determini expressament, perquè tingui caràcter d'obligació exigible jurídicament.

En aquest sentit, el director de l'Agència apunta la possibilitat d'incorporar aquesta previsió a un eventual reglament de desplegament de la llei, si ho considera oportú l'òrgan competent per aprovar-lo.

Afegeix l'informe esmentat que aquella obligació hauria d'establir-se genèricament per a tot registre de dades personals, ja que la regulació legal dels drets indicats no justifica un tractament diferenciat per als fitxers regulats a l'article 29 de la Llei orgànica 15/1999.

Aquesta Institució comparteix les consideracions jurídiques indicades, si bé, pel que fa al moment en què cal facilitar la informació als afectats, entén que si, com assenyala l'informe de l'Agència, la informació s'oferís en el moment de notificar la resolució que denega la cancel·lació o rectificació de les dades, no s'ajudaria pas el ciutadà a saber el termini en què el responsable del fitxer ha de donar resposta a la seva sol·licitud i la possibilitat d'adreçar-se a l'Agència de Protecció de Dades si no rep resposta en aquest termini.

És per això que, com s'ha assenyalat abans, el Síndic va entendre que la informació completa sobre l'exercici dels drets de cancel·lació i rectificació hauria de donar-se en el mateix moment en què es comunica el fet de la inscripció, per permetre un exercici ple dels mecanismes de reacció al fet de la inscripció.

2.3. La recomanació del Defensor del Poble

En coherència amb aquest plantejament i atès que l'Administració competent per aprovar el desplegament reglamentari de la Llei orgànica 15/1999 és l'Administració central de l'Estat, vam considerar oportú sotmetre aquest assumpte a la consideració del Defensor del Poble, de conformitat amb les funcions de supervisió de l'actuació de l'Administració de l'Estat que té atribuïdes.

El Síndic va comunicar aquesta decisió al director de l'Agència de Protecció de Dades estatal, el qual, al seu torn, va indicar que aquest organisme treballava en l'elaboració d'un esborrany de reglament de desplegament de la Llei orgànica 15/1999.

Posteriorment, el Defensor del Poble va comunicar-nos que, en relació amb les reflexions que li vam traslladar, compartia el plantejament del Síndic de Greuges sobre aquest assumpte –hi afegia determinades consideracions en relació amb l'exigibilitat, per a aquest tipus de registres, de les obligacions d'informació que preveu l'article 5.4 de la Llei orgànica 15/1999– i, en conseqüència, havia considerat oportú formular al Ministeri de Justícia una recomanació en els termes que reproduïm a continuació:

«Que en el desenvolupament reglamentari de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, es concreti l'abast de les obligacions que corresponen als responsables dels fitxers, especialment pel que fa a la informació que han de proporcionar als titulars de les dades incloses en aquests fitxers, per tal de garantir que aquests, en tenir coneixement d'aquesta circumstància, coneguin la existència del fitxer i del tractament que se'n pot efectuar, la finalitat de la recollida de les dades i els destinataris de la informació, així com la possibilitat d'exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició, i els mecanismes i terminis per fer ús d'aquestes facultats, com també la identitat i l'adreça del responsable del tractament o, en el seu cas, del seu representant, i, finalment, la possibilitat que tenen d'adreçar-se a l'Agència de Protecció de Dades o, si escau, a l'organisme competent de cada comunitat autònoma, per obtenir la tutela dels drets que, al seu criteri, hagin estat vulnerats».

En el moment de cloure la redacció d'aquest Informe, el Síndic no té constància que el Ministeri de Justícia hagi acceptat la recomanació del Defensor del Poble.

Actuació d'ofici núm. 4510/02

Els registres de solvència patrimonial i de crèdit

A final de l'any 2003, la senyora X es va adreçar al Síndic de Greuges mitjançant un escrit al qual acompanyava una sentència judicial que reconeixia a favor seu el dret a percebre una indemnització pels perjudicis que li havia ocasionat constar de forma injustificada en un registre de solvència patrimonial i crèdit.

En l'escrit esmentat assenyalava que, al seu parer, aquesta situació es produïa amb certa freqüència i que els ciutadans es trobaven desprotegits davant possibles abusos i negligències de les entitats financeres i dels gestors d'aquests fitxers.

Més enllà d'aquest cas concret, el Síndic de Greuges va considerar oportú iniciar una actuació d'ofici per valorar si l'ordenament jurídic ofereix una protecció adequada al ciutadà en aquests supòsits.

El resultat d'aquesta anàlisi, així com la valoració que en va fer l'Agència de Protecció de Dades estatal i la recomanació que, amb motiu de les consideracions del Síndic, va formular el Defensor del Poble al Ministeri de Justícia, es ressenyen en l'apartat anterior d'aquest mateix epígraf.

3. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 3049/02

(pàg. 111 a 113 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

El tancament d'acadèmies d'ensenyament d'idiomes

A final de l'estiu de l'any 2002 l'entitat Opening English School, dedicada a l'ensenyament d'idiomes, va deixar de prestar serveis, i això comportava que un nombre important d'alumnes, atesa la implantació d'aquesta escola a Catalunya, no rebessin el servei que havien contractat.

Posteriorment, es va produir el tancament escalonat d'altres entitats que operaven en el sector d'ensenyament no reglat d'idiomes, en el que calia qualificar com una crisi general d'aquest sector d'activitat, que va deixar un nombre significatiu d'alumnes sense la formació contractada. Al mateix temps, el tancament generalitzat de centres va fer aflorar la pràctica generalitzada del recurs a la figura del crèdit al consum per finançar aquests cursos, de manera que una bona part dels alumnes afectats es van trobar que, al perjudici que el mateix tancament els suposava en el sentit de veure frustrada la legítima expectativa de rebre la formació que havien contractat, s'hi afegia el fet d'haver de continuar pagant per una prestació que ja no rebrien.

Les consideracions que el Síndic de Greuges va formular a l'anterior Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme sobre aquesta situació, així com també la informació que es va facilitar als afectats que es van adreçar a aquesta Institució, per orientar-los en la defensa dels seus interessos, figuren en l'Informe corresponent a l'any 2002.

El mes d'abril de 2003, el Departament esmentat va donar resposta a les consideracions del Síndic en relació amb aquest assumpte i va aportar un seguit d'informació complementària a la ja facilitada.

En la informació aportada es concretaven les previsions del Pla de reestructuració del sector que el Departament aplicava aleshores i que preveia, entre altres mesures, elaborar un codi ètic i de bones pràctiques, amb la finalitat de garantir la transparència en la contractació i evitar la publicitat enganyosa.

En aquest sentit, i tal com assenyalàvem a l'epígraf 3 de la Secció de Consum de l'Informe al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2002 (vegeu BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003, pàgs. 113 a 115) en fer referència a la importància de delimitar els termes de la relació entre usuari i prestador de serveis i els drets i obligacions de cadascú, el Síndic considera que promoure l'autoregulació d'un sector d'activitat de serveis pot ser, en determinats casos, una opció eficaç per assolir aquest objectiu de clarificació i transparència i per disposar d'instruments eficaços per donar resposta a les irregularitats que es puguin produir.

D'altra banda, en la línia d'allò que assenyalàvem en el mateix informe, considerem que, perquè aquestes mesures tinguin eficàcia, cal també que el ciutadà que contracta el servei conegui els seus drets i la forma en què pot exercir-los. És per això que vam valorar també positivament l'esforç d'informació als consumidors que el Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme indicava haver iniciat per difondre entre els usuaris la importància de conèixer el contingut precís dels contractes que formalitzen i un decàleg de recomanacions a tenir en compte abans de contractar el servei.

En la línia d'aquestes reflexions, aquesta Institució va indicar també que compartia el criteri que cal actuar de forma preventiva, potenciant i reforçant la informació als consumidors i promovent l'autoregulació del sector, com a forma més eficaç per protegir els interessos dels consumidors.

Tanmateix, el Síndic va considerar oportú remarcar que aquestes mesures s'havien adoptat després del tancament escalonat d'una part de les empreses del sector. En aquest sentit, va insistir en el fet que una actuació preventiva potser no hauria evitat la crisi del sector, però possiblement hauria permès avançar aquestes mesures i reduir –no pas evitar totalment– el perjudici als usuaris.

Aquesta Institució va remarcar que, tot i que, certament, els recursos que l'Administració pot destinar a aquestes actuacions no són il·limitats i cal fer-ne un ús eficient, l'esforç que aleshores vam constatar que es dedicava a reconduir aquest sector i reforçar els mitjans de control hauria estat més eficaç abans de la crisi, quan ja hi havia indicis d'irregularitats en el sector que aconsellaven una actuació de tipus preventiu.

Finalment, pel que fa a les consideracions que el Síndic havia formulat sobre la possibilitat de promoure la modificació de la legislació sobre crèdits al consum, el Departament esmentat va indicar que s'havia adreçat als òrgans competents de l'Administració de l'Estat, proposant-los la modificació de la Llei 7/1995, de 23 de

març, de crèdit al consum, en uns termes que s'adeien amb el suggeriment formulat per aquesta Institució.

Amb les consideracions precedents vam donar per finalitzada la nostra intervenció en aquest assumpte.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 4254/02

(pàg. 230 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

En relació amb la pràctica de facturar serveis que l'usuari no té constància d'haver contractat

L'any 2002 diversos ciutadans es van adreçar al Síndic de Greuges fent referència a la pràctica d'algunes empreses de facturar serveis pretesament contractats per telèfon o mitjançant agents comercials a domicili, però que els usuaris no tenen constància d'haver contractat.

Primerament, el Síndic va informar els ciutadans que s'hi havien adreçat que la contractació telefònica és una possibilitat prevista al nostre ordenament jurídic; els informà així mateix dels requisits que s'han de complir perquè aquesta contractació sigui vàlida, com també de les alternatives per reclamar contra les empreses que els havien facturat serveis no contractats.

Sens perjudici, però, de les actuacions que poguessin dur a terme aquests ciutadans en relació amb el seu cas particular, aquesta Institució va considerar oportú iniciar una actuació d'ofici i posar les pràctiques denunciades en coneixement de l'anterior Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, i li va demanar que l'informés sobre les actuacions que havia iniciat en relació amb aquest assumpte.

El mes de març de 2003, el Departament va informar el Síndic que, amb motiu de diverses denúncies rebudes a la Direcció General de Seguretat Industrial i Consum, els serveis d'inspecció havien constatat diversos casos de facturació de serveis no contractats per l'usuari, que s'havien resolt amb la devolució dels imports cobrats indegudament i l'anul·lació dels contractes no consentits en tots els casos.

Així mateix, va informar el Síndic que, en el marc d'una actuació de vigilància i control de les empreses que operen en el sector de les telecomunicacions, s'havien instruït tres expedients sancionadors relacionats amb aquestes pràctiques, els quals, en el moment d'emetre aquella informació, es trobaven en tramitació.

El Síndic va informar d'aquestes actuacions els ciutadans que s'hi havien adreçat, i va donar per finalitzada aquesta actuació.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 3948/02

(pàg. 229 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

En relació amb la circulació de motocicletes i ciclomotors que no tenen formalitzada la pòlissa d'assegurança obligatòria

Els mitjans de comunicació s'han fet ressò en diverses ocasions de les dificultats que tenen molts propietaris i conductors de motos i ciclomotors per formalitzar l'assegurança obligatòria, ja sigui perquè les pòlisses ofertes tenen un cost molt elevat, proporcionalment superior al d'altres vehicles subjectes a aquesta obligació, o bé perquè no troben cap companyia asseguradora disposada a contractar-la.

Des de la perspectiva de la defensa dels drets dels ciutadans, aquesta Institució es preocupa pel fet que els conductors de motos i ciclomotors que han de subscriure una assegurança prevista com a obligatòria no puguin complir aquesta obligació o hi tinguin moltes dificultats, així com també pel risc que implica, tant per als mateixos conductors com per a la resta de ciutadans, que aquestes dificultats puguin comportar a la pràctica –encara que en cap cas justificar– que circulin vehicles sense assegurar.

El Síndic de Greuges va decidir, doncs, iniciar una actuació d'ofici per conèixer l'abast d'aquest problema i les mesures adoptades per les administracions públiques per resoldre'l.

En el marc d'aquesta actuació, vam adreçar-nos inicialment a l'anterior Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, per tal que ens informés de les reclamacions rebudes sobre aquest assumpte i la informació que, si esqueia, es facilitava als reclamants, sens perjudici de les competències dels òrgans de l'Administració de l'Estat en aquesta matèria .

De la informació facilitada pel Departament es desprenia que l'Institut Català del Consum havia rebut diverses consultes sobre aquesta matèria, si bé en un nombre poc significatiu. En aquests casos, se'ns va indicar que s'adreçava el reclamant al Consorci de Compensació d'Assegurances, com a organisme que podia oferir directament l'assegurança sol·licitada, si més no en la modalitat obligatòria, de cobertura a tercers.

Més recentment, aquesta Institució ha demanat al Departament d'Economia i Finances que l'informi de les actuacions del Govern de la Generalitat sobre aquest assumpte, en el marc de la resolució adoptada per la Comissió de Justícia, Dret i Seguretat Ciutadana del Parlament, en data 6 de febrer de 2003, sobre l'assegurança obligatòria i altres mesures per contribuir a la circulació més segura de les motocicletes i els ciclomotors.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, restem a l'espera de rebre la informació sol·licitada.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 3947/02

(pàg. 229 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Sobre determinades irregularitats d'empreses que gestionen la tramitació de recursos contra multes de trànsit

Aquesta Institució ha pogut conèixer, a través d'algunes de les unitats administratives que gestionen la imposició i el cobrament de sancions de trànsit i dels mateixos ciutadans que han contractat algunes de les empreses que gestionen la tramitació de recursos contra sancions de trànsit, determinades irregularitats en la prestació d'aquest servei.

El mes de gener de 2003, el Síndic es va adreçar al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme perquè l'informés del seu capteniment en relació amb aquest sector d'activitat.

El mes de març de 2003, el Departament esmentat informà el Síndic sobre les actuacions dutes a terme en relació amb aquest àmbit d'activitat. Segons aquesta informació, s'ha constatat els dos darrers anys un increment de les denúncies d'usuaris en aquest sector d'activitat i l'actuació dels serveis d'inspecció de consum ha permès detectar diversos casos d'irregularitats relacionades amb la qualitat del servei prestat i amb la publicitat enganyosa que algunes empreses fan dels seus serveis, contra les quals s'han incoat un total de 16 expedients sancionadors en el període esmentat.

D'altra banda, l'actuació inspectora va detectar indicis de delicte d'estafa en tres de les empreses denunciades i, per aquest motiu, va traslladar aquestes actuacions a l'autoritat judicial penal.

Estudiada aquesta informació, el Síndic de Greuges ha considerat que, malgrat que valora positivament les actuacions del Departament esmentat en exercici de les funcions de tutela dels drets dels consumidors i usuaris que té atribuïdes, l'abast que presumiblement tenen aquestes pràctiques i el nombre d'afectats –més enllà dels casos concrets denunciats davant aquella Administració– cal una actuació de més ampli abast.

Certament, l'actuació d'inspecció dels casos denunciats pels ciutadans i l'aplicació de les sancions previstes legalment quan es constata la comissió d'una infracció té una especial importància per evitar la percepció d'impunitat –tant del ciutadà víctima de l'actuació irregular com del mateix infractor– i limitar la reiteració d'aquestes pràctiques. Tanmateix, a criteri d'aquesta Institució, l'actuació de l'Administració ha d'anar més enllà de la persecució de les infraccions.

En aquest sentit, i en la línia d'allò que ja vam assenyalar en l'Informe corresponent a l'any 2002 (vegeu BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003, pàgs. 113 a 115) i que aquí donem per reproduït, el Síndic ha suggerit al Departament de Comerç, Turisme i Consum que valori la possibilitat d'iniciar actuacions que puguin tenir un efecte preventiu sobre eventuals pràctiques que perjudiquin els usuaris d'aquests serveis, com ens costa que s'ha fet en altres sectors d'activitat, com ara, per citar-ne dos que han estat objecte d'intervenció d'aquesta Institució, la pràctica d'algunes empreses de facilitar, previ pagament, una llista de pisos per arrendar que després resulten no existir o estar llogats, i el sector d'ensenyament no reglat d'idiomes.

A criteri del Síndic, aquesta actuació preventiva podria tenir un doble vessant:

D'una banda, difondre als potencials usuaris d'aquests serveis una informació que hauria d'incloure una relació de recomanacions a tenir en compte a l'hora de contractar, i els mitjans per reclamar quan el ciutadà considera que l'actuació de l'empresa ha estat irregular i l'ha perjudicat.

De l'altra, promoure l'autoregulació del sector, amb la finalitat que els mateixos empresaris fixin un marc d'actuació transparent per a la seva activitat, com a forma de fomentar la confiança dels ciutadans en aquesta activitat i marginar les empreses que actuen irregularment –i que de ben segur són minoritàries en el conjunt del sector. El Síndic considera que si aquesta iniciativa prosperés possiblement ajudaria a eradicar –o, si més no, limitar– les pràctiques irregulars que han motivat aquesta actuació.

En qualsevol cas, permetria tant a la mateixa Administració, en exercici de les funcions de control i inspecció, com als ciutadans disposar d'un referent regulador que defineixi les condicions que han de regir la relació contractual en aquest àmbit d'activitat.

En el moment de cloure la redacció d'aquest Informe, el Departament de Comerç, Consum i Turisme no ha indicat encara el seu determini en relació amb les consideracions que el Síndic li va formular.

SECCIÓ 6. TREBALL I PENSIONS

TREBALL

1. Introducció

L'ocupació, la formació i la intermediació en les polítiques actives han estat de nou objecte de diverses queixes, com també les dificultats d'accés al treball de determinats col·lectius, o l'accés a les prestacions i subsidis d'atur. Millorar l'eficàcia del Servei d'Ocupació de Catalunya és encara un objectiu que els poders públics han de tenir en compte a fi de combatre l'atur.

Altrament, els conflictes individuals en les relacions de treball han obligat el Síndic a orientar els afectats en els seus respectius drets i accions judicials.

Les queixes en matèria laboral han estat escasses, comptabilitzant-se 51, i la majoria han estat plantejades per aturats de llarga durada i majors de 45 anys, tot i les mesures adoptades a la Llei 62/2003, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, on es tornen a preveure subvencions i bonificacions a les quotes socials, a fi d'incentivar la contractació indefinida per a determinats col·lectius de treballadors, fet ja considerat pel Síndic com a positiu en anteriors informes al Parlament, així el de 1999 (vegeu BOPC núm. 34 de 24 de març de 2000, pàg.161).

La gestió de la formació professional ocupacional dels aturats ha continuat provocant reticències d'algunes persones que no hi podien accedir i que denunciaven presumptes discriminacions.

També hi ha hagut associacions i entitats col·laboradores del Departament de Treball i Indústria que s'han queixat pels retards continuats en el pagament dels cursos de formació ocupacional, la qual cosa impedia d'assegurar-ne la continuïtat.

Finalment, tot i la renovació de la Llei bàsica d'ocupació 51/1980 de 8 d'octubre, amb la Llei 56/2003, de 16 de desembre, d'ocupació, l'entitat gestora de les prestacions d'atur aplica inflexiblement els rigorosos requisits d'accés a les prestacions o per mantenir-les, també en els casos de la permanència en el programa de la

renda activa d'inserció, problema que, per raó de competència, hem traslladat al Defensor del Poble.

2. La dificultat de determinats col·lectius per accedir a l'ocupació

El dret al treball reconegut a l'article 35 de la Constitució Espanyola és un dret bàsic de tots els treballadors previst al vigent Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, que aprova el Text refós de la Llei de l'estatut dels treballadors.

Amb la declaració del dret al treball hi estan vinculats determinats encàrrecs als poders públics, com ara de realitzar una política orientada a la plena ocupació i de mantenir un règim públic de seguretat social per a tots els ciutadans, que en cas de falta de feina garanteixi l'assistència i les prestacions socials suficients.

Doncs bé, segons l'enquesta de població activa (en endavant EPA), l'ocupació ha mantingut un creixement sostingut durant l'any 2003 i s'ha evidenciat una major solidesa del mercat de treball, reflectida també en el nombre d'afiliats a la seguretat social. Aquest fenomen s'ha d'atribuir en part al creixement de l'ocupació regular de persones immigrades, tot i ser aquesta inferior a la de l'any 2002, atès el lent procés d'integració laboral i legal d'aquest col·lectiu, problemàtica que tractem al capítol d'immigració.

El comportament positiu de l'ocupació indicat per l'EPA i el manteniment de la contractació indefinida no fa reduir, però, la important taxa de temporalitat i l'abús d'aquesta modalitat de contractació, la qual representa, desgraciadament, la gran majoria dels contractes nous.

Tot i que el treball a temps parcial representa una proporció relativament reduïda de l'ocupació, el cert és que aquesta modalitat es consolida com una fórmula d'integració de la dona al mercat de treball, com ja apuntàvem en els darrers anys, malgrat que la taxa d'atur de la població femenina se situa en el conjunt de l'Estat en el 13%, enfront del 6% de l'atur masculí.

El cessament d'activitats industrials a Catalunya, recentment objecte d'informació dels mitjans de comunicació i de preocupació dels poders públics, pot continuar deixant sense feina moltes persones i famílies, les quals tenen com a únic recurs els ingressos del treball. La deslocalització ha de contrarestar-se amb la incorporació d'estratègies i plans de modernització tecnològics consensuats amb tots els agents socials, a fi de poder mantenir la competitivitat empresarial i crear ocupació en activitats de major valor afegit.

L'atur, doncs, no ha disminuït tant com s'esperava en relació amb l'any 2002, i manté una taxa de més de l'11% a l'Estat, si bé ha baixat el nombre d'aturats inscrits a Catalunya, amb una taxa de més del 8%.

Per tant, cal continuar afrontant la constant problemàtica d'aquesta xacra, amb polítiques actives i la col·laboració de tots els agents implicats, fixant-se com una prioritat l'increment dels llocs de treball, així com també una millor utilització del Servei d'Ocupació de Catalunya (en endavant SOC), per posar fi a la indesitjable estabilitat de la taxa d'aturats i poder aconseguir la plena ocupació.

A Catalunya, des de la Llei 17/2002, de 5 de juliol, el SOC és un organisme autònom adscrit al Departament de Treball i Indústria, el qual ha d'integrar i gestionar el conjunt de polítiques ocupacionals en matèria d'informació i orientació professional, formació professional ocupacional i continuada, intermediació en el mercat de treball i foment de l'ocupació i l'autoocupació, i ha d'esdevenir, encara, un instrument bàsic, juntament amb el Pla general d'ocupació de Catalunya, per crear formació, ocupació i combatre l'atur.

La lenta posada en marxa del SOC i la manca de recursos materials i humans en la reconversió de les oficines de treball i del servei de col·locació ha fet baixar les expectatives dels perceptors d'ajudes i serveis ocupacionals, com es pot veure a la queixa núm. 4206/03, la qual cosa esperem que s'esmeni ben aviat. Això no obstant, de la queixa esmentada no es desprenia cap actuació irregular del Departament en les tasques d'intermediació laboral a través de la base de dades del Servei Català de Col·locació, sinó la preocupació de les persones més grans de 45 anys, aturades de llarga durada i perceptores de prestacions, subsidis o cursos de formació.

No podem oblidar, malgrat no haver tingut queixes en matèria d'ocupació, les persones discapacitades i la seva dificultat d'inserció laboral. L'índex molt elevat de discapacitats sense feina és una exclusió inacceptable d'aquest col·lectiu, i una vegada més es continua incomplint la Llei d'integració social dels minusvàlids per les empreses de més de cinquanta treballadors i aquest col·lectiu continua sotmès a barreres importants per accedir a l'ocupació.

Recentment, la Llei 53/2003, de 10 de desembre, sobre ocupació pública de discapacitats, reconeix que l'accés de les persones amb discapacitat a l'ocupació pública continua oferint un panorama desolador i, tot i les exigències legals, la realitat és el lamentable incompliment de la llei. Per tant, es reconeix que no s'ha produït cap avenç i el problema creix quan es tracta de dones amb alguna discapacitat.

No es poden acceptar més incompliments i dilacions en aquest respecte, i cal potenciar les mesures per eradicar l'índex d'atur dels discapacitats, sobretot de les dones; en aquest sentit, s'han de recordar els efectes positius de les exempcions, bonificacions o reduccions en les quotes de la seguretat social, les subvencions o altres ajudes de foment de l'ocupació i formació professional establertes per les diferents modalitats de contractació o els programes de suport a la creació d'ocupació, comentades pel Síndic en altres informes al Parlament i que s'han incorporat de nou per la Llei 53/2003 (vegeu l'Informe 1999 en el BOPC núm. 34 de 24 de març de 2000, pàg. 160 a 162).

Abans de tancar aquest informe, s'ha publicat el Reial decret 170/2004, de 30 de gener, de foment de l'ocupació de persones amb discapacitat, que corona les mesures adoptades per a altres col·lectius a la Llei 62/2003, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, la qual aprovà el Programa de foment de l'ocupació per al 2004. En aquest reglament es detallen els diferents supòsits en què escau l'aplicació de les subvencions i bonificacions per incentivar la

contractació indefinida, sobretot per a dones desocupades, els majors de 45 anys i aturats perceptors del subsidi per desocupació, entre altres col·lectius amb dificultats d'inserció laboral.

Les bonificacions establertes en el programa de foment de l'ocupació es fan extensives a les empreses, treballadors autònoms o entitats sense ànim de lucre que contractin també, en aquest cas, treballadors desocupats en situació d'exclusió social, i es determinen com a tals als perceptors de rendes mínimes d'inserció i altres persones amb problemes de drogaaddicció o d'excarceració. Vegeu, però, les dificultats d'algun d'aquests col·lectius de treballadors incorporats a cooperatives o societats anònimes laborals, o establerts com a autònoms en aquestes, els quals perceben la prestació de pagament únic de l'atur a través de subvencions en les quotes a la seguretat social. Les esmentades dificultats són de no poder percebre a temps les subvencions, amb motiu de la deficient gestió per part del Departament de Treball (vegeu el seguiment de la queixa núm. 1149/02).

Queixa núm. 4206/03

El difícil accés al treball a partir d'una determinada edat

El promotor de la queixa s'adreçà al Síndic indicant-li que feia més de vuit anys que havia ingressat com a demandant d'ocupació inscrit en el Servei Català de Col·locació (SCC), sense haver rebut cap oferta de treball, tot i haver seguit diferents cursos de formació ocupacional.

Denunciava també que el Departament de Treball i Indústria no havia fet res per donar feina als aturats majors d'una determinada edat, com l'interessat, que tenia 53 anys, i que la contesta del departament a una queixa que havia formulat no complia les expectatives del seu dret al treball.

Vam estudiar la queixa i vam verificar que de la documentació aportada se'n desprenia que tant el Servei d'Ocupació de Catalunya com el conseller de Treball, Indústria, Comerç i Turisme havien correspost a la queixa, informant l'interessat de les funcions i competències dels citats organismes, dedicats a gestionar les ofertes i demandes d'ocupació a través de la intermediació laboral, de la qual no se'n desprenia cap irregularitat que pogués motivar la nostra intervenció.

Això no obstant, el Síndic indicà a l'interessat que havia denunciat en diverses ocasions als poders públics la manca de mesures per combatre l'atur estructural dels majors de 45 anys o, com era el seu cas, majors de 52 anys. Els suggeriments havien estat acceptats pels poders públics i, així, el Govern espanyol havia articulat diverses mesures per lluitar per la millora de les condicions d'aquests col·lectius, amb més dificultats d'inserció, ja que ni els cicles econòmics favorables ni el mercat laboral han pogut solucionar els problemes estructurals esmentats.

Així, es van prorrogar les polítiques d'inserció laboral dels treballadors desocupats de llarga durada, majors de 45 anys, amb la renda activa d'inserció, a la qual reconeix el dret l'Institut Nacional d'Ocupació, combinant mesures d'ocupació actives amb la percepció d'una renda, fixant-ne els requisits al Reial Decret 945/2003, de 18 de juliol.

Altrament, desconeixent si l'interessat complia els requisits per accedir a l'esmentada renda o al subsidi per desocupació de majors de 52 anys, se l'informà dels seus drets i diferents programes ocupacionals indicant-li que el Síndic seguirà insistint davant dels poders públics per tal que segueixin millorant la situació d'aquests col·lectius, amb polítiques actives d'ocupació, com ara el foment i la formació ocupacional i d'intermediació en el mercat de treball, competència de la Generalitat de Catalunya. No observant, però, cap actuació irregular de l'esmentat departament, vam cloure les nostres actuacions.

Seguiment de la queixa núm. 1149/02

(pàg. 122 i 123 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Disfuncions en l'abonament de les subvencions atorgades pel Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme

El promotor de la queixa denuncià la lentitud del Departament de Treball a retornar-li les cotitzacions socials a què amb motiu d'una subvenció tenia dret pel fet d'haver capitalitzat la prestació d'atur.

Admesa la queixa a tràmit, se sol·licità del Departament de Treball la corresponent agilitació de la devolució i la informació sobre la gestió de les esmentades subvencions, les quals encara no havia percebut l'interessat.

El Departament de Treball correspongué al Síndic indicant-li que s'havien pres les mesures oportunes per agilitar la tramitació dels presents expedients, dels quals es desprenia la situació dels pagaments a una determinada data.

Atès, doncs, l'estat dels pagaments efectuats segons la relació acompanyada, d'on es desprenien les corresponents ordres de pagament, vam cloure les nostres actuacions, tot recordant a l'esmentat Departament els deures legals en l'actuació de l'Administració i la submissió dels poders públics a l'ordenament jurídic, a fi que no es repetissin els retards en el pagament per devolució de cotitzacions socials.

3. Actuacions en matèria de formació professional dels aturats

El Reial decret 1618/1990 regulava la formació professional dels treballadors desocupats i també la formació continuada dels treballadors en actiu, si bé l'any 1991 es traspassà a la Generalitat de Catalunya l'execució de la formació i inserció professionals. Això no obstant, posteriors acords dels agents socials estatals i el Ministeri de Treball i Afers Socials, amb la possible invasió de competències autonòmiques en matèria de formació professional continuada, exclogueren de la gestió l'Administració catalana.

La Generalitat de Catalunya impugnà les disposicions estatals, i el Tribunal Constitucional resolgué a la Sentència 95/2002, de 25 d'abril, encabir dins l'àmbit de l'article 149.1.7 de la Constitució la formació continuada dels treballadors en actiu, per la qual correspon a les comunitats autònomes, amb competències en la matèria, la corresponent execució. Per això, es reconeix que l'execució d'aquests programes i dels recursos destinats a aquests accions, corresponen a la comunitat autònoma.

Altrament, sens perjudici de la formació continuada dels treballadors assalariats i dels recursos econòmics que això comporta, el Síndic ha rebut diverses queixes sobre la formació professional de les persones aturades.

La majoria de les actuacions de la política ocupacional endegades s'han destinat a la formació i orientació professional ocupacional per a persones aturades i el reciclatge dels treballadors en actiu. S'ha donat preferència als programes adreçats a col·lectius amb dificultats especials d'inserció laboral, seguint així els objectius del Departament de Treball i el Fons Social Europeu.

L'import majoritari de les subvencions es destina, però, a la formació professional ocupacional dels aturats, a la qual no tots es poden acollir, com es pot seguir a la queixa núm. 2837/03, que denuncia una presumpta discriminació en les proves de selecció per a la inscripció a un curs d'ofimàtica i l'actuació dels centres col·laboradors del Departament de Treball en l'elaboració dels programes i objectius formatius, així com també l'establiment dels sistemes de selecció que garanteixin la viabilitat del curs i la posterior inserció laboral.

El Síndic havia suggerit al Departament de Treball, amb anterioritat a l'esmentada queixa i fent referència al col·lectiu de majors de 45 anys –edat en la qual es trobava el promotor– que es tingués una sensibilitat especial cap a aquest col·lectiu, amb mesures de discriminació positiva que atenguessin les seves peculiaritats i necessitats (vegeu el suggeriment al Departament de Treball a l'Informe 2001, al BOPC núm. 275 de 22 de març de 2002, pàg.137).

Les queixes sobre cursos de formació ocupacional, però, no sempre han provingut d'aturats, sinó també d'entitats col·laboradores del Departament de Treball, les quals han denunciat les dificultats per mantenir oberts els centres i poder continuar treballant, per causa del retard en el pagament dels cursos, la qual cosa malmetia la gestió i les possibilitats de seguiment d'aquests, com exposa la queixa núm. 2734/03, en què el Síndic suggerí agilitar els pagaments corresponents i la subjecció dels poders públics a la llei i al dret.

Queixa núm. 2837/03

Possibilitat frustrada de seguir un curs de formació ocupacional per no haver-hi estat seleccionat

El promotor de la queixa s'adreçà al Síndic denunciant una presumpta discriminació per la manca de resposta a una queixa presentada davant del Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, sobre les proves de selecció per a la inscripció a un curs d'ofimàtica. L'interessat també s'havia adreçat a l'INEM per tal com la Oficina de Treball de la Generalitat li havia proposat seguir aquell curs, al qual no havia estat seleccionat.

El Síndic admeté la queixa a tràmit, ja que per Reial Decret 1577/1991, de 18 d'octubre, s'havia produït el traspàs de la gestió de la formació professional ocupacional a la Generalitat de Catalunya i, per tant, corresponia a l'òrgan competent d'aquesta indicar els criteris que s'han de seguir en el procés de selecció de l'alumnat dels diferents cursos de formació.

De l'informe del cap del Servei de Control de Qualitat i Inspecció de la Subdirecció General de Planificació i Suport Tècnic de la Direcció General d'Ocupació del Departament de Treball, se'n desprenia la notificació que havia enviat a l'interessat el Servei de Control de Qualitat, amb la valoració feta en relació amb els fets exposats a la seva queixa.

Així mateix, de l'esmentada i extensa informació rebuda, se'n derivava, en síntesi, que el motiu més rellevant pel qual l'interessat no fou seleccionat, va ser la seva actitud negativa i la manca de motivació per seguir el curs, factors considerats pel centre com a possibles causes de les baixes o abandonaments de l'alumnat, amb els consegüents problemes de substitució.

Tot i considerar que era una valoració subjectiva i que no s'ajustava a les expectatives de l'interessat, vam entendre, però, que no implicava cap irregularitat, ni acció il·legítima que pogués motivar la prossecució de la present queixa per part de la nostra Institució.

Això no obstant, vam indicar a l'interessat que el Síndic havia suggerit en diverses ocasions al Departament de Treball que, en casos com el seu, en què l'interessat és major de 45 anys, es donessin les màximes facilitats, amb una discriminació positiva, a fi que fos més fàcil accedir als cursos, ateses les dificultats de reinserció laboral d'aquest col·lectiu, les seves peculiaritats i les necessitats laborals més peremptòries.

Queixa núm. 2734/03

SUGGERIMENT al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme perquè agiliti els pagaments a una entitat col·laboradora d'accions de formació ocupacional

El promotor de la queixa s'adreçà al Síndic com a president d'una associació, entitat col·laboradora del Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme en la realització d'accions de la renda mínima d'inserció i en el programa experimental d'inseridors laborals, entre d'altres, denunciant la seva disconformitat pel retard en el pagament del 25% dels cursos corresponents als anys 2000, 2001 i 2002. En total, el deute pendent era de 186.371 euros, sense comptar-hi la part corresponent al 75% dels cursos d'enguany, que en aquell moment encara no s'havia fet efectiu i que era de 278.032,67 euros.

La situació de l'associació era insostenible i si continuava així comportaria el tancament dels cursos de formació ocupacional i els centres de dia en salut mental que gestionaven, com també de les empreses d'inserció per a malalts mentals, la qual cosa perjudicaria uns 300 usuaris.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i sol·licità un informe sobre l'estat dels pagaments a l'esmentada associació. De l'informe rebut se'n desprenia, en síntesi i d'acord amb la informació facilitada per la directora general d'Economia Social i Cooperatives, que no hi havia constància de cap pagament pendent amb aquesta entitat respecte als anys 2002 i anteriors. Respecte a l'any 2003, el Departament de Treball havia fet les gestions necessàries amb el Departament d'Economia i Finances encaminades a possibilitar aquests pagaments.

D'acord amb la informació facilitada per la subdirectora general, pel que fa als pagaments pendents de les tres accions de formació dutes a terme l'any 2000 ja s'havia iniciat la tramitació d'una d'elles; les altres dues estaven subjectes a un expedient de revocació parcial del pagament, iniciat mitjançant Resolució, de data 29 d'octubre de 2003, del director del Servei d'Ocupació de Catalunya, el qual se suggerí que s'agilités i es resolgués al més aviat possible.

D'altra banda, respecte de les tres accions de formació ocupacional dutes a terme pel centre l'any 2001, el Departament d'Economia i Finances havia efectuat, en data 10 de setembre de 2003, l'ingrés de les quantitats corresponents al 25% restant de la subvenció en relació amb dues de les accions dutes a terme. Així mateix, respecte de la darrera, ja s'havia iniciat la tramitació del pagament pendent, la qual també vam suggerir que s'agilités.

El Síndic fou informat que, en relació amb les quatre accions de formació ocupacional dutes a terme pel centre durant l'any 2002, dues estaven al Departament d'Economia i Finances pendents de programar-ne l'ingrés al centre i, de les altres dues, ja s'havia iniciat la tramitació del pagament.

De les altres accions de formació ocupacional atorgades durant l'any 2003, el Departament d'Economia i Finances havia procedit, en data 9 d'octubre de 2003, a ingressar les quantitats corresponents al 75% de les subvencions atorgades per quatre de les accions i, respecte de la cinquena, s'havia iniciat la tramitació de la bestreta corresponent al 75% de la subvenció atorgada.

Per tant, vist que no s'havia complert amb els pagaments i només s'havien adoptat mesures parcials per resoldre el problema objecte de la queixa, vam suggerir al departament que s'adrecés al d'Economia i Finances per tal que agilités la tramitació dels ingressos pendents, així com la programació i el pagament de la resta de cursos pendents al Departament de Treball. En l'actualitat resta pendent d'acceptar-se el nostre suggeriment.

4. Les prestacions i els subsidis per desocupació

A final de l'any 2003 es derogà la fins ara vigent Llei bàsica d'ocupació 51/1980, de 8 d'Octubre, aprovada en un context ben diferent a l'actual, amb escasses polítiques actives, mentre que les passives es limitaven a concedir la prestació econòmica de l'Institut Nacional d'Ocupació. La llei derogada ha estat substituïda per la Llei 56/2003, de 16 de desembre, d'ocupació, que incorpora els elements de l'evolució del mercat de treball amb l'intent de protegir els col·lectius més sensibles a la pèrdua i obtenció de llocs de treball, la temporalitat de l'ocupació, l'escassa participació dels serveis públics en la intermediació laboral i la creació del Sistema Nacional d'Ocupació, integrat pel Servei Públic d'Ocupació Estatal i els serveis públics d'ocupació de les comunitats autònomes.

La darrera reforma de les prestacions d'atur operada per la Llei 45/2002, de 12 de desembre, de mesures urgents de protecció per desocupació i millora de l'ocupabilitat, introduí, de nou, modificacions substancials al Reial decret Llei 5/2002, de 24 de maig, en què es regulà el nou concepte de col·locació adequada i el règim de les prestacions per desocupació, la qual restablia, en alguns casos, la legislació anterior a l'esmentat reial decret llei.

Així, es confirmà l'accés directe a les prestacions d'atur, sense necessitat d'impugnar l'acomiadament, ateses les eventuals necessitats de protecció per atur dels interessats. Vegeu, comentat però, un altre tipus de protecció, com és el subsidi d'atur i les exigències legals per accedir-hi, a la queixa núm. 4316/03.

També es limita el concepte de col·locació adequada, en el qual no es considera el treball localitzat a més de trenta quilòmetres de la residència habitual del treballador, o quan el temps de desplaçament superi el 25% de la jornada o el 20% del salari, la qual cosa havia motivat, amb anterioritat, un suggeriment del Síndic al Departament de Treball per al segellat dels aturats a les oficines de treball de la Generalitat (vegeu Informe 2000, BOPC núm. 165, de 27 de març, de 2001, pàg. 113).

S'esmena i es torna a rehabilitar el dret a la percepció dels salaris de tramitació en els supòsits d'acomiadament improcedent, si bé limitant les possibilitats de percebre'ls. Es restableix l'obligació de pagament per l'Estat dels salaris de tramitació quan entre la demanda i la sentència que declara la improcedència de l'acomiadament transcorren més de seixanta dies hàbils, regulació que havia estat derogada pel reial decret llei esmentat, amb la qual cosa es rectifiquen, en part, les mesures adoptades amb anterioritat.

La llei ratifica com a requisit d'accés a les prestacions per desocupació la subscripció del denominat compromís d'activitat; durant cent dies eximeix l'aturat de l'obligació de participar en les accions de millora de l'ocupabilitat, requisit que també s'exigeix per a la incorporació i permanència en el Programa de renda activa d'inserció, a més a més de complir altres obligacions i requisits molt restrictius, que no es complien en el cas exposat a la queixa núm. 4101/03, en què s'aprecien les incompatibilitats amb el treball o amb les pensions no contributives, o afectades per la modificació legal del concepte de renda computable a l'efecte del subsidi per desocupació (per determinar la concurrència del requisit de carència de rendes); aquesta consideració només s'elimina de les indemnitzacions per extinció del contracte en la quantia legal, independentment que les indemnitzacions es percebin d'un sol cop o de forma periòdica.

Finalment, el Programa de renda mínima d'inserció que regulava el reiterat reial decret llei s'amplia per incloure en el seu àmbit de protecció els treballadors eventuals agraris que n'estaven exclosos, i s'hi mantenen en l'àmbit d'aplicació els desocupats entre 45 i 65 anys inscrits com a demandants d'ocupació durant dotze mesos ininterromputs, que no tinguin dret a prestacions per desocupació ni rendes superiors al 75% del salari mínim interprofessional, així com també minusvàlids, emigrants retornats i víctimes de la violència domèstica.

Queixa núm. 4316/03

Denegació de sol·licitud de pròrroga del subsidi per desocupació, posterior extinció del dret i percepció indeguda de prestacions

La promotora de la queixa s'adreçà al Síndic indicant que havia sol·licitat la renovació de la pròrroga del subsidi per desocupació, el juny de l'any 2003, a l'Institut Nacional d'Ocupació. L'esmentada entitat gestora li comunicà la denegació de la pròrroga indicant-li que la seva situació econòmica familiar havia canviat des de la concessió del subsidi i això afectava el seu dret de percepció.

El fet que la interessada no comuniqués aquesta dada a l'entitat gestora havia provocat que el subsidi estigués en tràmit d'extinció. Amb posterioritat l'INEM resolgué sobre la percepció indeguda de prestacions per desocupació i l'extinció d'aquestes.

La resolució de l'INEM es fonamentà en l'article 215 del text refós de la Llei general de la seguretat social, el qual indica que, per ser beneficiari de l'esmentat subsidi per desocupació, el treballador ha de tenir responsabilitats familiars, entenent per aquestes tenir cònjuge a càrrec, fills menors de 26 anys o majors discapacitats, quan la renda del conjunt de la unitat familiar així constituïda, incloent-hi el sol·licitant, dividida pel nombre de membres que la componen, no supera el 75% del salari mínim interprofessional vigent, excloent-ne la part proporcional de dues pagues extraordinàries.

Com sigui que la queixa afectava un àmbit de l'activitat pública competència de l'Administració de l'Estat, vam trametre la queixa al Defensor del Poble perquè verifiqués l'actuació de l'esmentada entitat gestora i actués de conformitat amb el que estableix la Llei Orgànica 3/1981, de 6 d'abril.

El Defensor encara espera l'informe sol·licitat a l'INEM, segons comunicà al Síndic el mes de desembre passat.

Queixa núm. 4101/03

Incompatibilitats per accedir al Programa de renda activa d'inserció de l'Institut Nacional d'Ocupació

El promotor de la queixa manifestà al Síndic la seva disconformitat amb el fet que l'INEM li havia denegat la sol·licitud d'admissió al Programa de renda activa d'inserció regulat al Reial Decret llei 945/2003, de 18 de juliol. A la sol·licitud hi acompanyà un contracte laboral a temps parcial, amb el qual acreditava un treball de 45 hores anuals, i també indicà que convivia amb el seu pare, de 93 anys, i especificà quins eren els recursos econòmics de la unitat familiar.

Això no obstant, l'INEM resolgué denegar la sol·licitud d'incorporació a l'esmentat programa perquè va considerar que havia interromput la demanda d'ocupació, pel fet d'haver treballat, durant l'any anterior a la sol·licitud, un període acumulat de 90 o més dies.

Sens perjudici d'indicar a l'interessat que podia interposar reclamació prèvia, a la via jurisdiccional social contra l'esmentada resolució de l'INEM que li denegava la sol·licitud d'incorporació al Programa de renda activa d'inserció, entenent que afectava un àmbit de l'activitat pública competència de l'Administració de l'Estat, vam haver de trametre la queixa al Defensor del Poble, a fi que verifiqués si l'interessat complia els requisits d'accés al programa quan va formular la sol·licitud i avalués l'actuació de l'entitat gestora.

El Defensor del Poble està tramitant la queixa.

PENSIONS

1. Introducció

Aquest any 2003 hem iniciat un total de 114 queixes.

Tot i un reglament recent per establir la durada dels terminis per a la resolució dels procediments administratius per al reconeixement de les prestacions en matèria de seguretat social, fa anys que el Síndic remarca la bona gestió de l'Institut Nacional de la Seguretat Social (en endavant INSS) i també de la Tresoreria General de la Seguretat Social. Ambdues entitats gestores tenen àmbit estatal, per la qual cosa en aquesta matèria hem de coordinar-nos i col·laborar amb el nostre homòleg estatal, el Defensor del Poble.

Això no obstant, són moltes les queixes de descontentament que el Síndic continua rebent per la dificultat d'obtenir una pensió d'incapacitat permanent, o a conseqüència de determinades recomanacions acceptades pel Ministeri de Treball i Afers Socials en relació amb el règim especial de treballadors per compte propi o autònoms, però de les quals no es pot beneficiar una certa part d'aquest col·lectiu, per tal com la nova normativa no té caràcter retroactiu.

També han estat moltes les queixes que objectaven l'incompliment del principi rector de la política social i econòmica tipificat a l'article 50 de la Constitució Espanyola, que obliga els poders públics a garantir la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat, mitjançant pensions adequades i actualitzades periòdicament. Així mateix, les migrades pensions de l'assegurança de vellesa i invalidesa (SOVI), la seva incompatibilitat amb altres pensions del sistema de seguretat social, les no menys minses pensions no contributives, així com també les pensions mínimes de viduïtat, incapacitat o jubilació han contribuït a les 114 actuacions iniciades l'any 2003.

Un any més, la llei de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, enguany la Llei 62/2003, de 30 de desembre, modifica part de la normativa social, precisament quan havia estat un any productiu (legislativament parlant) en aquest àmbit.

En el primer tema ens aproximem a la problemàtica que genera l'edat per accedir a les prestacions. Les previsions de la Llei 35/2002, de 12 de juliol, de mesures per establir un sistema de jubilació gradual i flexible, permet la jubilació després de complir 65 anys, però determinades queixes qüestionen la no modificació de la normativa de les prestacions d'incapacitat, com també la no incidència de l'esmentada llei en les derogades jubilacions forçoses com a instrument de política d'ocupació, amb la qual cosa es crea incertesa sobre l'eventual existència de la jubilació forçosa (obligatòria) pactada en els convenis col·lectius.

En el segon tema fem esment dels problemes del règim especial d'autònoms i de l'acceptació de les nostres recomanacions en els reials decrets 1273/2003, de 10 d'octubre i 463/2003, de 25 d'abril.

Finalment, qüestionem la garantia de la suficiència econòmica dels ciutadans a través de les pensions que perceben, revalorades pel recent Reial decret 2/2004, de 9 de gener, així com també les incidències de la Llei 52/2003, de 10 de desembre, de disposicions específiques en matèria de seguretat social, i del Reial decret 1795/2003, de 26 de desembre, de millora de les pensions de viduïtat, en la millora de les prestacions econòmiques.

Acabem, com sempre, recordant la desprotecció de les víctimes d'accident o lesions durant el servei militar abans de l'any 1985, així com també el cas de les mesures adoptades per indemnitzar les persones que van patir privació de llibertat al finalitzar la Guerra Civil Espanyola de 1936-1939.

2. Revisió del grau d'incapacitat i jubilació anticipada

La Constitució Espanyola obliga els poders públics a mantenir un règim públic de seguretat social per a tots els ciutadans que garanteixi l'assistència i les prestacions socials suficients en les situacions de necessitat. L'esmentat règim públic de seguretat social garanteix, a les persones compreses en el seu camp d'aplicació, un dret a la protecció adequada enfront de les contingències i situacions previstes a la Llei general de la seguretat social.

Per tant, la invalidesa, entre altres contingències, es protegeix amb la prestació d'incapacitat corresponent, determinada pel legislador en la seva llibertat de configuració de l'acció protectora. Així, l'esmentada llei no reconeix el dret a les prestacions d'incapacitat permanent derivada de contingències comunes quan el beneficiari té l'edat per accedir a la pensió de jubilació. Així mateix, es pot instar la revisió, per agreujament o millora, de la incapacitat sempre que no s'hagin complert 65 anys d'edat. Aquest requisit addicional d'edat fou introduït per la Llei 24/1997, de 15 de juliol, de consolidació i racionalització del sistema de la seguretat social, concretant que l'interessat, en el moment del fet causant, no tingui l'esmentada edat o més, i compleixi tots els requisits per accedir a la pensió de jubilació.

El desig d'accedir a una nova prestació, amb motiu d'una situació de necessitat derivada d'un agreujament de la incapacitat dels possibles afectats, es nega, doncs, als majors de l'esmentada edat, com es pot seguir a la queixa núm. 1386/03. L'esmentat límit d'edat ha estat qüestionat d'inconstitucional per una presumpta infracció de l'article 14 de la Constitució Espanyola, qüestió que fou desestimada pel Tribunal Constitucional a la Sentència de 30 d'octubre de 2003, en un cas d'una gran invalidesa, basant-se en el fet que, tot i poder ser l'edat un criteri de distinció objectiva i raonable en matèria de seguretat social, la seva aplicació en el cas considerat és justificada, ja que el tractament que diferencia els qui per edat tenen aptitud laboral i els qui estan jubilats és raonable.

També la normativa comunitària avala la legitimitat dels criteris d'edat per regular la protecció en matèria de seguretat social. En aquest sentit, cal citar l'article 7 de la directiva 2000/78/CE, de 27 de novembre, del Consell, relativa a l'establiment d'un marc general per a la igualtat de tracte en l'ocupació, segons la qual «els estats membres podran disposar que no constituirà discriminació per motius d'edat la determinació, per als règims professionals de seguretat social, d'edats per poder beneficiar-se de prestacions de jubilació o invalidesa o bé per optar-hi, incloent-hi l'establiment per a aquests règims de diferents edats per als treballadors, i la utilització, en el marc d'aquests règims, de criteris d'edat en els càlculs actuarials, sempre que això no comporti discriminacions per raó de sexe».

Així, no és l'edat en sentit aïllat i selectivament considerada allò que desencadena la diferenciació entre dos grups de persones, sinó l'edat en la mesura que implica la separació entre la situació de vida laboral activa i el final d'aquest estat.

Es tracta, per tant, de situacions diferents que obeeixen a diferents fonaments. La jubilació, que abans es basava en el declivi de les facultats adequades per treballar, avui es justifica també com a dret al descans socialment retribuït que es reconeix al treballador com a contrapartida a l'esforç desplegat durant la vida laboral.

La incapacitat, ben al contrari, deriva d'unes reduccions anatòmiques o funcionals greus que, malgrat que la persona estigui en edat de treballar, disminueixen o anul·len la seva aptitud per al treball.

Així doncs, el declivi de les facultats per raó de l'edat que presumeix el règim de jubilació i el dret al descans socialment retribuït enfront del patològic sobrevingut pel treball durant la vida activa, independentment de l'edat, defineix dues situacions diverses i, conseqüentment, dos marcs diferents de protecció. En el cas de la queixa 1386/03 citada n'haguérem d'informar la promotora, a part de recordar als poders públics l'escassa previsió de les necessitats derivades de les situacions d'incapacitat sorgides després d'haver complert 65 anys, a la llum dels principis rectors de la política social i econòmica reconeguts per la Constitució Espanyola als articles 41 i 50, que han d'informar la legislació positiva.

D'altra banda, el Reial decret llei 16/2001, de 27 de desembre, de mesures per a l'establiment d'un sistema de jubilació gradual i flexible, preveié la jubilació després de 65 anys, regulada amb la Llei 35/2002, de 12 de juliol, i possibilità, però, malgrat que el treballador tingués 65 o més anys, la incapacitat derivada d'una accident de treball o de malaltia professional. També es possibilità l'accés a una incapacitat permanent derivada de contingències comunes (article 9 de l'esmentat Reial decret llei) quan no es compleixen els requisits per jubilar-se, tot i tenir 65 anys. En aquests casos, per evitar el tracte més favorable per als pensionistes d'incapacitat respecte als de jubilació, es redueix la base reguladora aplicant-hi un percentatge del 50% (que és el mínim per una carència de 15 anys de cotització a la pensió de jubilació).

Això no obstant, el desplegament de la jubilació gradual i flexible amb el Reial decret 1132/2002, de 31 d'octubre, ha permès retardar la jubilació més enllà dels 65 anys, amb un augment de la base reguladora (2% per any treballat) i la possibilitat de tornar a treballar per a les persones que ja s'havien jubilat.

Això serà el que haurà de fer la promotora de la queixa núm. 1397/03, si vol percebre la pensió de jubilació.

Certament, el requisit imposat legalment d'haver de tenir dos anys cotitzats dins els darrers 15 anys (abans i des de la reforma de 1985, dos anys dins dels darrers vuit anys) impedeix accedir a alguns jubilats a la pensió de jubilació, per la qual han cotitzat, com el cas de la promotora de l'esmentada queixa, més de 25 anys. En aquests casos, s'imposa un requisit que castiga molt greument l'eventual pensionista, que es veu obligat a jubilar-se amb una pensió no contributiva, o bé a treballar durant dos anys per poder accedir a la corresponent pensió de jubilació.

Queixa núm. 1386/03

Revisió del grau d'incapacitat a una determinada edat

La promotora de la queixa s'adreçà al Síndic exposant la seva vida laboral i de cotitzacions socials, així com el reconeixement d'una incapacitat permanent en el grau de total per a la professió habitual, en la quantia del 55% de la base reguladora. Denuncià que l'Institut Nacional de la Seguretat Social no volia revisar-li el grau de la pensió, perquè tenia més de 80 anys. Efectivament, sens perjudici d'informar la interessada sobre els seus drets i la legalitat vigent, vam trametre la queixa al Defensor del Poble, per raó de competència, però no poguérem donar una solució positiva a la interessada en relació amb la revisió del seu grau d'incapacitat un cop superada l'edat de la jubilació.

Això no obstant, tot i desconèixer les vicissituds de les seves diferents cotitzacions i els diferents règims dels sistema de la seguretat social als quals podia haver cotitzat, vam indicar-li que l'any 2003 s'havia produït una millora de les prestacions de determinats règims especials, regulada per la llei 53/2002, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i d'ordre social, la qual s'havia desplegat reglamentàriament.

L'esmentada millora segueix les nostres recomanacions i suggeriments, en el sentit de tendir a homogeneïtzar l'acció protectora dels diversos règims del sistema de la seguretat social. Així, determinats règims especials no incloïen l'augment del 20% de la prestació econòmica d'incapacitat permanent total per a la professió habitual quan s'arribava a 55 anys (total qualificada). Doncs bé, l'esmentada normativa preveu que els règims especials del mar, autònoms i agrari puguin percebre també l'esmentat 20% d'augment quan compleixin 55 anys.

Per això, vam suggerir la interessada adreçar-se a l'oficina o agència de l'Institut Nacional de la Seguretat Social més propera al seu municipi, per tal de sol·licitar informació sobre aquest 20%, ja que a la seva edat no podia demanar una revisió del grau d'incapacitat per imperatiu legal, per deixar constància dels greuges soferts per les persones que es troben en la seva situació.

Queixa núm. 1397/03

Denegació de pensió de jubilació per manca de carència específica

La promotora de la queixa s'adreçà al Síndic queixantse d'una resolució de l'Institut Nacional de la Seguretat Social que li denegava la pensió de jubilació.

La interessada havia cotitzat 27 anys a la seguretat social i, en fer-ne 65, va demanar la pensió de jubilació, la qual li fou denegada perquè no complia el requisit de carència específica (dos anys de cotització dins dels darrers quinze anys) exigit per la Llei 24/1997, de 15 de juliol, per accedir al dret a la prestació per jubilació.

De fet, la interessada tampoc no tenia la carència específica exigida amb anterioritat a l'esmentada llei, de dos anys dins dels darrers vuit anys abans del fet causant, d'acord amb allò que preveia la Llei 26/1985, de 31 de juliol.

Per tant, per accedir a la prestació per jubilació, havia d'acreditar un mínim de 730 dies de cotització en els darrers quinze anys abans de jubilar-se.

Així, la interessada, tot i acreditar el període mínim de cotització exigit per la llei (15 anys), com que no complia tots els requisits imposats pel sistema contributiu de la seguretat social per poder-se jubilar, com són, a més tenir cobert el període exigit amb caràcter general, el d'haver-ne cotitzat dos dins dels quinze immediatament anteriors al moment de causar el dret, no tenia dret a la prestació i considerà que era una apropiació indeguda i un engany a denunciar.

El Síndic informà la interessada dels termes en els que es tenia dret a les pensions contributives i no contributives del sistema de la seguretat social, i va trametre la queixa al Defensor del Poble, el qual ratificà com a correcta la resolució del Institut Nacional de la Seguretat Social.

3. El règim especial dels treballadors autònoms. Millores homogeneïtzadores amb contraprestació

Des dels inicis de l'activitat institucional el Síndic ha rebut moltes queixes referides al règim especial dels treballadors autònoms (en endavant RETA).

Des de la primera queixa, el Síndic ha denunciat aquesta situació al Parlament de Catalunya, i suggerit al Defensor del Poble l'inici d'actuacions prop del Ministeri de Treball i Afers Socials a fi de corregir les situacions de desigualtat en l'acció protectora, ja que ha estat un dels col·lectius més oblidats pels poders públics en aquest sentit (vegeu Informe 1984, BOPC núm. 56 de 17 d'abril de 1985, pàg. 2553).

Per això, el Síndic ha suggerit sempre un tracte més homogeni en les prestacions dels diferents règims del sistema de la seguretat social.

Només per posar-ne un exemple, fa més de 10 anys aquests treballadors no podien accedir a la prestació d'invalidesa provisional, un cop esgotat l'antic subsidi d'incapacitat laboral transitòria; la Tresoreria de la Seguretat Social exigia les quotes fins als cinc anys anteriors a la baixa en el règim especial, malgrat haver cessat en l'activitat; l'enquadrament als règims de la seguretat social aplicables als socis i òrgans d'administració que prestaven serveis en les societats mercantils havia provocat molta inseguretat jurídica; no accedien a la invalidesa permanent en grau de total si no tenien 45 anys; no tenien el 20% d'augment de la base reguladora de la pensió d'invalidesa en grau de total quan complien 55 anys; i, entre d'altres mancances, el problema que els havia afectat més, almenys quantitativament i pel volum de queixes que rebíem, havia estat la ineficàcia de les cotitzacions corresponents a períodes anteriors a l'alta.

Tots aquests problemes eren bona part de les queixes que rebia el Síndic dels treballadors autònoms, que es van reflectir al BOPC núm. 203 de 16 de març de 1994, pàg. 13115 i que s'anirien resolent, en part, com aquest darrer problema, tal com indicàvem en l'esmentat Informe al Parlament de l'any 1993.

Després de molts anys de suggeriments i també de canvis en el mercat de treball, amb l'aparició de previsions socials precàries per als treballadors autònoms dependents, els quals no treballen en un règim de dependència jurídica, però que econòmicament, almenys, depenen d'una o més empreses, i als quals cal regular una protecció homologable a la de la resta de treballadors per compte d'altri, s'han començat a introduir millores. Així ho féu darrerament la Llei 53/2002, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, a fi de poder millorar de forma voluntària l'acció protectora amb la incorporació de la protecció per accidents laborals i malalties professionals, sempre que tinguin coberta la incapacitat temporal per contingències comunes, d'acord amb allò que disposa el Reial decret 1273/2003, de 10 de d'octubre, que modifica també l'efectivitat de les prestacions per contingències comunes a partir del quart dia de baixa, en lloc del quinzè.

També s'ha inclòs la millora –amb la qual cosa s'accepta el nostre antic suggeriment– d'incrementar en un 20% la pensió d'incapacitat permanent total (Reial decret 463/2003, de 25 d'abril) quan el treballador té l'edat de 55 anys i no exerceix cap altra activitat. L'esmentat benefici, però, només és d'aplicació a les situacions d'incapacitat permanent que es declarin a partir de l'1 de gener de 2003 (disposició addicional única de l'esmentat Reial decret). La Llei 36/2003, d'11 de novembre, de mesures de reforma econòmica, també s'ocupa d'atendre els treballadors autònoms i, tendint a establir la homogeneïtat dels règims especials respecte al règim general, redueix temporalment cotitzacions per als que s'incorporen per primer cop a aquest règim especial, en el cas de menors de 30 anys i dones de més de 45, per bé que aquesta reducció també afectarà les prestacions, o l'exoneració de quotes als majors de 65 anys per als règims d'autònoms, agrari i treballadors del mar.

Tot i les esmentades millores, amb les quals s'accepten finalment les nostres recomanacions, continuem rebent queixes que denuncien la manca d'eficàcia retroactiva d'aquests beneficis i prestacions, i molts d'aquests treballadors encara no hi poden accedir. La promotora de la queixa núm. 3956/03, la qual, com altres pensionistes en la mateixa situació, es troba injustament exclosa d'uns beneficis a què altres pensionistes tenen dret des de fa molts anys.

Malgrat haver-se corregit l'eficàcia de les cotitzacions efectuades amb anterioritat a l'alta, les quals ja produeixen efecte per a les corresponents prestacions des de fa 10 anys, tampoc no es resol el cas de la queixa núm. 4084/02, en la qual veiem que només s'aplica als treballadors que van formalitzar l'alta a partir de l'1 de gener de 1994.

Queixa núm. 3956/03

Increment del 20% de la prestació econòmica d'incapacitat permanent total quan s'arriba a 55 anys

La promotora de la queixa s'adreçà al Síndic indicant-li que formava part del col·lectiu de pensionistes del règim especial de treballadors per compte propi o autònoms i que, havent cessat en el seu treball per declaració d'incapacitat total per a la professió habitual, percebia una pensió del 55% de la seva base reguladora, d'acord amb allò que preveu el Decret 2530/1970, de 20 d'agost.

Es queixava que havia complert cinquanta-cinc anys d'edat i, malgrat no exercir cap activitat retribuïda, cosa molt improbable ateses les circumstàncies de la seva invalidesa i la situació laboral del moment, la Seguretat Social no li havia incrementat la pensió amb un 20% com es feia en d'altres règims del sistema de seguretat social.

Més tard, quan va complir 65 anys, va ser incorporada, per imperatiu legal, com la resta de pensionistes per invalidesa, al grup de pensionistes per jubilació, la qual cosa no comportava cap augment de pensió i, d'altra banda, privava aquests pensionistes d'una possible revisió de la invalidesa.

Amb tot això, la interessada es trobava amb una pensió equivalent al 55% de la seva base reguladora i sense

possibilitat legal d'augmentar-la, perquè tenia l'edat de 55 anys, havia arribat a 65, ni per agreujament de la invalidesa.

Quan semblava que el Govern de l'Estat s'havia fet ressò d'aquesta situació i dels greuges que comportava per a molts pensionistes (es dictà el Reial decret 463/2003, de 25 d'abril, en desplegament de la Llei 53/2002, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social que incorporava en diversos règims especials, entre ells el d'autònoms, l'augment del 20% de la prestació econòmica d'incapacitat permanent total per a la professió habitual, o sigui, la incapacitat permanent total qualificada, i d'acord amb aquesta modificació els pensionistes per aquesta incapacitat que arribessin a 55 anys i no tinguessin cap activitat retribuïda tenien dret a un increment del 20% de la seva base reguladora), es deixà fora d'aplicació de l'increment de la pensió a les situacions d'incapacitat permanent declarades amb anterioritat a l'1 de gener de 2003, d'acord amb allò que disposa la disposició addicional única del Reial Decret 463/2003, de 35 d'abril.

Novament, la interessada, com molts altres pensionistes en la mateixa situació, es trobà injustament exclosa d'uns beneficis a què altres pensionistes tenen dret des de fa molts anys.

La interessada indicava que, així com no hi havia justificació en la discriminació que fins llavors patien els règims especials agrari, del mar i autònoms, pel fet de no tenir reconegut en el seu règim protector la prestació d'incapacitat permanent qualificada, tampoc no hi havia motiu per excloure d'aquests beneficis els pensionistes que ho eren abans de l'1 de gener de 2003.

El Síndic va admetre la queixa a tràmit, i com sigui que, ja fa anys, havia suggerit al Defensor del Poble instar la correcció d'aquest greuge quan afecta determinats règims especials, recomanació que fou acceptada, i el greuge esmenat, però sense efectes retroactius, així ho reiterà al seu homòleg, si bé resta pendent, per ara, la correcció d'aquesta situació.

Queixa núm. 4084/02

Cotitzacions al règim especial d'autònoms sense eficàcia per a prestacions

El promotor de la queixa s'adreçà al Síndic plantejant un problema recurrent a la nostra Institució, com és l'eficàcia de les quotes pagades amb anterioritat a l'alta en el règim especial de treballadors per compte propi o autònoms. L'interessat havia recorregut contra la resolució de l'INSS i no estava d'acord que les seves cotitzacions, acceptades per la Tresoreria de la Seguretat Social fa més de 30 anys, ara no tinguessin cap valor ni efecte. Sens perjudici de trametre, per raó de competència, la seva queixa al Defensor del Poble, vam indicar-li les actuacions del Síndic sobre les cotitzacions efectuades amb anterioritat a l'alta, en el seu cas, dels anys 1966 a 1971, les quals no produeixen efectes per a prestacions.

Així, se l'informà que, ja fa anys, el Síndic formulà al Defensor del Poble determinats suggeriments sobre aquesta problemàtica per tal que els traslladés al Ministeri de Treball i Afers Socials.

Certament, des dels inicis de la nostra activitat institucional hem rebut moltes queixes de ciutadans que, com el promotor, havien adquirit la condició d'afiliat mutualista autònom cinc anys abans de l'alta. Com l'interessat, aquestes persones van ingressar i pagar les corresponents quotes endarrerides dels anys que reunien els requisits per ser inclosos en el règim especial d'autònoms (RETA) i amb els recàrrecs corresponents.

Des de la primera queixa, el Síndic ho denuncià al Parlament de Catalunya i suggerí al Defensor del Poble que iniciés actuacions prop del Ministeri de Treball i Afers Socials, perquè consideràvem que es produïen situacions de desigualtat que podien vulnerar els articles 9.3., 14,24, i 50 de la Constitució Espanyola.

El problema arribà al Tribunal Constitucional, el qual, pronunciant-s'hi en ple (Sentència núm. 189/87, de 24 de novembre), no observà la vulneració de cap dret fonamental.

Finalment, la disposició addicional desena de la Llei 22/1993, de 29 de desembre, de mesures fiscals, acceptà les nostres recomanacions i preveié la validesa de les quotes pagades amb anterioritat a l'alta, però només les fetes després de l'1 de gener de 1994. Per això vam suggerir al Defensor del Poble que estudiés la possibilitat de revisar les situacions produïdes abans de l'1 de gener de 1994, la qual cosa no va ser acceptada pel Ministeri de Treball i Seguretat Social.

Per això, malgrat haver estat acollida la nostra recomanació, l'esmentada normativa no té caràcter retroactiu pel que fa a les quotes d'abans de 1994, com era el cas de l'interessat (1966-1971).

El Defensor del Poble va contestar a l'interessat i al Síndic en el sentit abans esmentat, sense que s'hagi produït cap canvi en la normativa vigent.

4. Pensions minses. La incompatibilitat del SOVI i la negativa repercussió per a les vídues

La part principal de la despesa del sector públic estatal es concentra en el pagament de les prestacions contributives als més de vuit milions de pensionistes. D'aquests, però, n'hi ha molts que denuncien, amb raó, les indignes pensions que perceben, o que ni poden percebre, com és el cas de la queixa núm. 3444/03, en què, després de ser-li reconeguda una pensió d'invalidesa d'un règim especial condicionada al pagament d'unes quotes que tenia al descobert, l'interessat no pot accedir a una pensió de l'Assegurança Obligatòria de Vellesa i Invalidesa (en endavant SOVI) per incompatibilitat.

Garantir la suficiència econòmica dels ciutadans durant la vellesa, mitjançant pensions adequades i actualitzades periòdicament, és un mandat constitucional. Tant la Llei 61/2003, de 30 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per al 2004, com el Reial decret 2/2004, de 9 de gener, sobre revaloració de les pensions del sistema de la seguretat social, n'han fixat els criteris i els límits per enguany.

Tot i la revaloració per compensar la pèrdua de poder adquisitiu de les pensions –com estableix l'article 48 del text refós de la Llei general de la seguretat social (en endavant LGSS)–, no s'han satisfet les expectatives dels ciutadans que han de percebre pensions mínimes, sobretot a les comunitats autònomes on l'índex de preus al consum se situa per damunt de la mitjana l'estatal, situació, entre d'altres, a bastament denunciada pels jubilats a través de la FATEC (Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya), sobretot, pel que fa a les pensions de les vídues, incompatibles amb les pensions del SOVI.

Malgrat que l'esmentada revaloració preveu increments superiors per a determinades pensions, especialment les mínimes de jubilació i viduïtat, així com també les del SOVI, per entendre l'abast del problema només cal esmentar les minses quanties fixades per a algunes pensions.

Així, per a l'any 2004 tenim limitat l'import de la pensió màxima a 2.086 euros el mes o 29.205 euros en còmput anual.

Doncs bé, la pensió del SOVI s'ha fixat en 4.195 euros anuals, molt similar en la seva quantia a les pensions no contributives de la seguretat social, que han quedat fixades en 3.868 euros íntegres anuals, alguna de les quals ha estat, fins i tot, objecte d'embargament, com es pot seguir a la queixa núm. 344/03.

Les pensions de jubilació i viduïtat dels majors de 65 anys sense cònjuge a càrrec es fixen en 5.765 euros l'any, i les dels menors de 65 anys, en 5.371 euros l'any. Tanmateix, per al reconeixement dels complements necessaris per arribar a la quantia de la pensió mínima cal que el pensionista no percebi ingressos de capital o treball personal superiors a 5.915 euros l'any. Per tant, les quanties de les pensions mínimes són de les més baixes d'Europa, i el límit per poder percebre el complement per mínims, ja denunciat pel Síndic en informes anteriors (vegeu Informe 2000, BOPC núm. 165 de 27 de març de 2001, pàg. 117, sobre la necessitat d'ampliar quantitativament el límit d'ingressos de capital o treball del perceptor), tampoc no s'ha augmentat com seria necessari per acomodar-se al principi de l'article 50 de la Constitució.

D'altra banda, les indefinides fronteres entre assistència social i seguretat social han motivat el debat sobre la titularitat competencial entre l'Estat i les comunitats autònomes en el complement de les pensions, la qual cosa no sembla que hagin resolt la Sentència del Tribunal Constitucional 239/2002, d'11 de desembre, ni la modificació de l'article 38 de la Llei general de la seguretat social, amb la recent Llei 52/2003 de 10 de desembre, de disposicions específiques en matèria de seguretat social.

Això no obstant, tant l'Estat, amb el Reial decret 1795/2003, de 26 de desembre, de millora de les pensions de viduïtat –el qual ha augmentat el percentatge de la base reguladora de la pensió de viduïtat al 52% (abans 48%) – com el Departament de Benestar i Família, amb l'Ordre 8/2004, de 16 de gener –per la qual es convoca la concessió d'ajuts complementaris a les pensions de viduïtat per a l'exercici 2004–, han continuat regulant mesures que han significat un molt petit avenç en relació amb les pensions de viduïtat i les propostes per millorar-ne l'accés i la quantia econòmica en el cas de les més baixes fetes pel Síndic i el Defensor del Poble.

D'un estudi proposta enviat a la Comissió del Pacte de Toledo i al Ministeri de Treball i Afers Socials, se'n desprèn la tipologia de les queixes sobre la problemàtica que hem rebut els ombudsmen durant els darrers anys respecte a les esmentades pensions, com ha estat a bastament reflectit en els nostres informes al Parlament de Catalunya, així com també a les Corts Generals.

En síntesi, es proposava la introducció de modificacions en el règim vigent de la pensió de viduïtat, seguint les recomanacions del Pacte de Toledo, a fi de reforçar els principis de solidaritat i de suficiència econòmica. Es proposà la supressió del requisit d'alta per al causant de la pensió; l'establiment d'un subsidi de viduïtat temporal, per tenir fills a càrrec o manca de recursos econòmics; la regulació de pensió per a les unions de fet; la compatibilitat de les pensions de vellesa o invalidesa del SOVI amb d'altres del sistema de la seguretat social; la modificació de determinats règims especials (agrari i del mar) en relació amb el dret a causar les prestacions; i, finalment, la modificació de la quantia de les pensions de viduïtat de les persones menors de 60 anys. Cap d'aquestes propostes no ha estat acceptada encara.

Queixa núm. 3444/03

Prestació econòmica de la pensió condicionada al pagament de quotes

El promotor de la queixa s'adreçà al Síndic exposant la seva vida laboral, durant la qual havia cotitzat més de 27 anys entre diferents règims del sistema de seguretat social.

Quan arribà a l'edat de 65 anys va sol·licitar la incapacitat permanent, la qual li fou concedida per l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), però condicionada al pagament d'unes quotes que tenia al descobert d'anys enrere.

Com que no podia percebre la corresponent prestació econòmica, va sol·licitar la pensió de vellesa del SOVI (assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa), la qual li fou reconeguda en la via judicial i la va percebre durant alguns mesos.

L'Institut Nacional de la Seguretat Social va interposar recurs de suplicació contra la sentència del jutjat social que li reconeixia la pensió SOVI. Aquest recurs fou estimat pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que al seu torn revocà la sentencia del jutjat social. Conseqüentment l'INSS donà de baixa l'interessat del SOVI i li continuà reclamant les quotes impagades.

El Síndic, sens perjudici d'informar l'interessat sobre la legalitat vigent i del dret d'impugnar l'esmentada sentència amb un recurs de cassació per a la unificació de doctrina davant del Tribunal Suprem, traslladà a efectes informatius la queixa al Defensor del Poble, el qual hagué d'arxivar-la per tal com no entra dins les compe-

tències dels comissionats parlamentaris revisar les resolucions judicials, qüestió objecte de la queixa de l'interessat.

Queixa núm. 344/03

Embargament de pensió no contributiva d'incapacitat per deutes a la Seguretat Social

El promotor de la queixa, en representació d'una persona indigent que percebia de la seguretat social una única prestació no contributiva per incapacitat, va adreçar-se al Síndic exposant que la Tresoreria General de la Seguretat Social havia iniciat un expedient de constrenyiment contra el seu representat per deutes a un règim especial de la Seguretat Social i amb posterioritat havia embargat els fons dipositats en un compte corrent que l'interessat tenia en una entitat.

El promotor de la queixa havia recorregut contra l'embargament i manifestà davant la Tresoreria de la Seguretat Social el seu desacord amb la retenció esmentada, al·legant que els únics ingressos de què es nodria el compte embargat provenien de la percepció d'una prestació no contributiva d'incapacitat, per la qual cosa sol·licitava la devolució de l'import retingut.

La Tresoreria desestimà el recurs interposat pel promotor i confirmà l'actuació de la Unitat de Recaptació Executiva invocant el Reial Decret 1637/1995, de 6 d'octubre, que aprova el Reglament general de recaptació dels recursos del sistema de la Seguretat Social, pel qual la trava s'efectuava sobre el dipòsit, sense entrar en la naturalesa o procedència del fons d'aquest.

El Síndic, per raó de competència, traslladà l'esmentada queixa al Defensor del Poble tot remarcant l'embargament de diners procedents d'una pensió no contributiva.

El Defensor del Poble correspongué al promotor de la queixa i al Síndic arxivant l'expedient per tal com no apreciava irregularitat en l'actuació de la Tresoreria, d'acord amb l'informe que aquesta li havia enviat.

Vista l'esmentada resolució del nostre homòleg i d'acord amb les nostres competències, ens vam posar de nou en comunicació amb el Defensor del Poble, en relació amb l'acceptació de l'informe de la Tresoreria General de la Seguretat Social, ja que en el cas objecte de queixa consideràvem que s'hauria d'aixecar l'embargament i la pràctica d'aquest adequar-la als límits quantitatius que estableix l'article 607 de la vigent Llei d'enjudiciament civil.

Per això, vam indicar al promotor el nostre criteri i que l'havíem fet avinent de nou al Defensor del Poble.

L'oficina del Defensor del Poble ens va comunicar que, en un cas similar al que li havíem plantejat, havia defensat l'aplicació dels límits citats i que, si s'acceptava, demanaria que també s'apliqués a aquest cas.

D'altra banda, també va comunicar la possibilitat de suggerir que s'especifiqués reglamentàriament o es modifiqués, en desplegament del Reglament general de recaptació dels recursos del sistema general de la Seguretat Social, aquesta qüestió.

En el moment de tancar aquest informe no s'ha produït cap variació a l'esmentat embargament.

5. Pensions especials per haver patit privació de llibertat. Prova i documentació

Tot i que no s'han resolt encara molts expedients d'indemnització a les víctimes que van patir privació de llibertat, per motius polítics, després de l'any 1939, s'han acceptat sempre les recomanacions, que des del principi formulà el Síndic al Departament de la Presidència, tant per atorgar aquestes ajudes (vegeu en l'Informe 1999, l'actuació d'ofici núm. 2148/99 al BOPC núm. 34 de 24 de març, de 2000, pàg.175), com sobre els requisits més instrumentals per accedir-hi, a través de la documentació i els mitjans de prova pertinents (vegeu en els Informes 2000 i 2001, el BOPC núm. 165 de 27 de març de 2001, pàg. 118, i el BOPC núm. 275 de 22 de març de 2002, pàg. 149 i 150, on s'exposa l'acceptació de les nostres recomanacions).

Continuem, però, rebent queixes de molts ciutadans que no poden acreditar l'estada en camps de concentració o batallons disciplinaris de soldats. En aquests casos l'Administració competent no pot concedir els beneficis ni resoldre els expedients per manca de prova. N'és paradigma la queixa núm. 1961/03, el promotor de la qual dubta dels documents que acrediten l'atorgament dels beneficis a companys seus, els quals ja perceberen la indemnització corresponent afavorits pels certificats oficials expedits pels organismes competents.

Al contrari, a la queixa núm. 2045/03 l'interessat es queixava que no es resolia el seu expedient ja que als arxius militars i administratius corresponents no constaven antecedents de la privació de llibertat patida, però sí que tenia un document de l'època que acreditava l'estada en batallons de treballadors, la qual cosa motivà el Síndic a suggerir la resolució de l'expedient tenint en compte l'esmentat document.

Malgrat no haver rebut queixes, un dels problemes que continuen afectant el col·lectiu d'indemnitzats és la càrrega fiscal sobre les indemnitzacions que han percebut, les quals no estan exemptes de l'impost sobre la renda de les persones físiques i que, per tant, han de pagar a l'Administració tributària la part que els correspon de l'esmentada indemnització. El Defensor del Poble no ha pogut, fins aquest moment, que el Govern de l'Estat eximeixi els afectats d'aquest pagament.

D'altra banda, com cada any, continuem recordant als poders públics un altre problema no resolt, com és el de les persones excloses de les prestacions derivades de la protecció de contingències, amb motiu d'accidents soferts durant el servei militar. Així, un col·lectiu de persones amb lesions i incapacitats derivades d'aquests accidents abans de l'any 1985 i que no van poder ingressar en el Cos de Mutilats de Guerra per la Pàtria continuen sense percebre'n cap prestació.

Queixa núm. 1961/03

La prova en els expedients de sol·licitud d'indemnització per privació de llibertat

El promotor de la queixa s'adreçà al Síndic manifestant el seu desacord amb la denegació de la sol·licitud d'indemnització per haver patit privació de llibertat.

L'interessat es queixava que diferents companys seus, de la mateixa localitat, tot i trobar-se en les mateixes circumstàncies que ell, havien percebut la indemnització.

L'interessat es demanava quins eren els documents o referències que avalaven la concessió de les ajudes als afavorits i on les havien localitzat, ja que a ell no li apareixien dades ni antecedents relacionats amb l'estada en camps de concentració ni batallons disciplinaris de soldats treballadors, segons els certificats expedits pels organismes competents.

El Síndic admeté la queixa a tràmit i, com sigui que, des de l'inici de la normativa que regula les indemnitzacions, havia recomanat que s'admetés qualsevol mitjà de prova en la tramitació dels expedients, sol·licità una investigació del cas que denunciava l'interessat.

De la informació rebuda del Departament de la Presidència se'n desprenia que l'expedient de l'interessat estava en suspensió, pendent d'acreditar documentalment la privació de llibertat en camps de concentració. Si altres companys de l'interessat havien percebut la indemnització corresponent era perquè havien acreditat la privació de llibertat amb certificacions i documents.

També se'ns confirmà que no es feia cap tipus de limitació a la documentació que es podia acompanyar a l'expedient i que s'admetia qualsevol mitjà de prova vàlida en dret com acreditativa de la privació de llibertat, tal com havia recomanat el Síndic, i que no estaven vetades les actes de notorietat i d'informació testimonial per a perpètua memòria.

Per tot això, vam informar l'interessat de la prova que podia aportar, sense que s'advertís cap actuació irregular del Departament de la Presidència, per la qual cosa vam cloure les nostres actuacions.

Queixa núm. 2045/03

Dificultats per accedir a la indemnització per haver patit privació de llibertat

El promotor de la queixa s'adreçà al Síndic indicant que havia presentat una sol·licitud d'indemnització per haver patit privació de llibertat regulada pel Decret 288/2000, de 31 d'agost, però el seu cas no es resolia, ja que als arxius militars i administratius corresponents no constaven antecedents de la seva privació de llibertat.

Atès que l'interessat acompanyava documentació de l'època, la qual acreditava l'estada (ingrés i sortida) en batallons de treballadors, el Síndic va admetre la queixa a tràmit i va suggerir al Departament de la Presidència que estudiés la possibilitat de valorar i acceptar l'esmentada documentació, a l'efecte de poder resoldre l'expedient d'indemnització per privació de llibertat de l'interessat.

El Departament de la Presidència correspongué al Síndic indicant-li que l'esmentat expedient restava pendent de la recerca que duia a terme el Departament de Justícia i Interior, el Ministeri de Defensa i el Tribunal de Comptes de Madrid. Això no obstant, si no es rebia la documentació dels organismes esmentats, l'interessat podia presentar l'esmentada documentació de l'època, la qual es presentaria a la Mesa de Valoració amb l'objecte de resoldre l'expedient. Així ho féu l'interessat, que ens comunicà la resolució favorable de l'expedient.

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART

VOLUM II

SECCIÓ 7. SERVEIS SOCIALS

1. Introducció

2. Gent gran

– Desacord amb una resolució que denega ajut residencial

– Denegació d'ajut econòmic

3. Discapacitats psíquics i físics

– Sol·licitud d'ingrés en un centre d'una persona amb disminució psíquica i trastorns de conducta

– Empedrat de la zona Maremàgnum de Barcelona

– Barreres arquitectòniques

– Manca de transport adaptat

– Supressió de la prestació social substitutòria

4. L'atenció residencial als discapacitats psíquics

4.1. Tipologia d'usuaris i de serveis

4.2. Tutela del disminuït

4.3. Transport sanitari dels usuaris de residències

4.4. Incapacitació dels residents

5. Situacions de pobresa

– Dificultats per subsistir tenint el marit a la presó

– Manca de recursos econòmics

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Tramitació d'una denúncia que rep qualificacions contradictòries

– L'actuació de l'Administració davant un conflicte entre els responsables d'un centre i l'usuari i la seva família

SECCIÓ 8. CULTURA

UNIVERSITAT

1. Introducció

2. El cost dels estudis universitaris

– Denegació d'una beca universitària per manca de matriculació d'un nombre de crèdits suficient

– Al·legació de circumstàncies excepcionals davant la manca del nombre mínim de crèdits aprovats per poder rebre una beca

– Ajuts a persones jubilades per a estudis universitaris

– Disconformitat amb el recàrrec per estudis universitaris de segona llicenciatura

3. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Suggeriment a la Universitat de Barcelona sobre la convalidació parcial d'estudis entre assignatures coincidents per a l'obtenció d'un títol universitari

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Necessitat d'adoptar mesures per facilitar els estudis universitaris a alumnes amb deficiències auditives

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

1. Introducció

2. La llengua en l'àmbit de les administracions públiques

2.1. L'ús del català en procediments administratius tramitats per l'Administració de l'Estat a Catalunya

– Vulneració dels drets lingüístics en la tramitació d'un procediment a l'Agència Estatal de l'Administració Tributària

– Manca d'impresos en català per fer les declaracions d'IVA i IRPF

– Ús del català en els procediments administratius tramitats per l'Administració de l'Estat a Catalunya

2.2. L'ús del català a l'Administració de justícia i en l'exercici de la funció notarial

– Manca d'ús del català en l'expedició d'un certificat de naixement internacional

– Manca d'atenció telefònica i escrita per part del jutjat al qual es fa una sol·licitud en català

– Manca de lliurament en català per fedatari públic d'una còpies compulsades

Redacció d'una escriptura de constitució d'una empresa en castellà sense respectar els drets lingüístics de l'atorgant

3. La llengua en l'activitat socioeconòmica

– Manca d'ús del català en la retolació i la pàgina web d'un servei públic

– Manca d'atenció telefònica en català al servei d'informació de RENFE

– Manca d'atenció en català al telèfon d'atenció al client de correus

– RENFE: incoació d'un expedient disciplinari a un empleat per l'ús del català a la feina

– Canvi en la llengua emprada en el logotip de l'empresa CORREOS i manca d'existència d'impresos i informació en català a les oficines de Catalunya

ALTRES ASPECTES CULTURALS

1. Introducció

2. Patrimoni arquitectònic

– Deficient estat de conservació d'esglésies romàniques

3. Límits culturals en el lliure desenvolupament de la personalitat

SECCIÓ 9. JUSTÍCIA

SEGURETAT CIUTADANA

1. Introducció

2. L'actuació de les forces de seguretat

2.1. La proporcionalitat de l'actuació

– Una actuació dels Mossos d'Esquadra no totalment proporcionada

2.2. L'accés del mateix interessat a les dades del registre d'identificació de detinguts

– L'accés al llibre registre d'identificacions

2.3. La percepció d'inseguretat

– La inseguretat a la via pública

3. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Els mecanismes de control en relació amb els serveis de vigilància de seguretat privada en determinats espectacles, activitats recreatives i establiments públics

ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

1. Introducció

2. Lentitud i manca de mitjans personals als òrgans jurisdiccionals

– La situació dels jutjats encarregats del Registre Civil de Barcelona i al Prat de Llobregat

– L'absència de secretari judicial alenteix el funcionament d'un jutjat

– Un procés judicial que s'allarga més d'onze anys

3. Endarreriment a resoldre els recursos contra resolucions dels col·legis d'advocats en matèria de responsabilitat disciplinària

– La resolució d'un recurs que s'endarrereix excessivament

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Deficiències de l'edifici dels jutjats de la Bisbal d'Empordà

SERVEIS PENITENCIARIS

1. Introducció

2. La malaltia mental en l'àmbit penitenciari

– Visita al centre penitenciari d'Homes de Barcelona

– Visita al centre penitenciari de Ponent

3. L'atenció a les drogodependències

3.1. Les comunitats terapèutiques

3.2. El programa d'intercanvi de xeringues

– Visita al centre penitenciari de Tarragona

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Presumpta pallissa a un intern del centre penitenciari de Joves

SECCIÓ 10. INFANTS

1. Introducció

2. Sistema de protecció

2.1. Elements fonamentals en el sistema de protecció. El procediment de protecció

– Protecció d'uns infants acollits en família

– Centre d'atenció educativa Can Rubió

2.2. L'acolliment familiar

– Institucions col·laboradores d'integració familiar

– Grup d'avis acollidors del districte de Sant Andreu de Barcelona, AVIS.NÉTS.com

– Retard en el pagament a les famílies acollidores

2.3. Els centres residencials d'acció educativa

2.4. Justícia juvenil

– Visita als centres de justícia juvenil

2.5. Menors immigrants magribins no acompanyats

– Repatriació de menors immigrants no acompanyats

– Instrucció 3/2003 de la Fiscalia General de l'Estat sobre el retorn de menors d'edat

2.6. Els usuaris en el sistema de protecció

– Disconformitat amb l'actuació de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència

– Disconformitat amb l'internament d'un infant acollit de fet per la seva família extensa

– Manca de revisió de la situació d'un grup de germans tutelats

– Situació de presumpte risc d'un infant adoptat

3. Un model educatiu al servei de tots

3.1. La igualtat d'oportunitats en educació

– Sobre la igualtat d'oportunitats en educació

3.2. El Programa d'educació compensatòria

– Disconformitat amb la modificació de les funcions i les responsabilitats dels professionals del Programa d'educació compensatòria

3.3. L'educació especial

– Participació dels pares en les decisions escolars sobre els fills

– Integració escolar dels infants amb discapacitats

– Visita a l'Institut d'ensenyament secundari Dolors Mallafré

3.4. Suport al dret a l'educació

– La proximitat de l'escola al domicili familiar

– Beques de menjador insuficients

– El dret a l'educació d'un infant malalt

– Manca de transport escolar adaptat per a un grup d'infants pluridiscapacitats

3.5. El professorat

– Recomanació que es modifiqui el Decret 133/2001 per tal que, superat un llindar de quilòmetres, la renúncia a una destinació no comporti la baixa de la borsa de treball

– Impossibilitat d'exercir la funció docent per situació familiar greu

– Equiparació de l'horari dels mestres de primer cicle d'educació infantil de les llars d'infants del Departament d'Ensenyament

– Impossibilitat que els mestres ocupin el càrrec de cap de departament didàctic als instituts d'educació secundària

4. Altres assumptes en matèria d'infants

4.1. Noves formes de família

– Adopció conjunta per part de parelles lesbianes o gais

4.2. Dret a la salut

– Problemes que afecten els infants al·lèrgics

4.3. Manca de places al centre residencial d'acció educativa

– Manca de places residencials per a adolescents que pateixen disminucions greus

4.4. Ajuts a les famílies amb infants disminuïts

– Ajuts a les famílies que pateixen algun tipus de disminució

4.5. Els adolescents i els cossos policials

– El tracte dels cossos policials als adolescents

– El tracte dels cossos de policia als menors immigrants magribins no acompanyats

4.6. Escolta dels fills en els processos de separació matrimonial

– L'interès superior d'un infant dins un procés de separació: el dret a ser escoltat

4.7. Mediació

– Visita al Servei d'Orientació i Mediació

5. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Menors immigrants no acompanyats. Alberg Alcor i Centre de Trànsit

– Aplicació de la Llei 5/2000, reguladora de la responsabilitat dels menors

– La condició d'infant ha de prevaler a la de discapacitat

– Dificultats en la intervenció protectora

– Manca d'atenció adequada en un centre residencial d'acció educativa

– Manca d'autorització a un pare per assistir a les reunions del consell escolar d'un centre

– Tracte pedagògic inadequat

– Manca de reconeixement del dret a consolidar part del complement específic per exercir el càrrec de director als directors de les ZER

– Manca d'informació respecte de la gratuïtat dels serveis de transport i menjador dels alumnes escolaritzats obligatòriament en centres concertats fora dels seus municipis

– L'atenció als infants sords

SECCIÓ 11. DONES

1. Introducció

2. Discriminació de gènere

2.1. Reflexions generals

2.2. Violència de gènere

3. Seguiment del Llibre segon sobre violència domèstica. Consideracions efectuades a les administracions

3.1. Departament de Benestar i Família

3.2. Departament de la Presidència

3.3. Departament d'Ensenyament

3.4. Departament de Sanitat i Seguretat Social

3.5. Departament de Política Territorial i Obres Públiques

3.6. Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme

3.7. Departament de Justícia i Interior

SECCIÓ 12. IMMIGRACIÓ

1. Introducció

2. La nacionalitat amb valor de simple presumpció

– Fill de pares colombians nascut a Espanya

3. La nacionalitat espanyola per residència

– La pèrdua de validesa automàtica de la targeta de resident

– Demora en la resolució de la sol·licitud d'atorgament de la nacionalitat espanyola per residència

4. El visat d'estada

– Uns avis que volen conèixer la néta

– La frustrada visita de la promesa

5. Alguns comentaris a les afectacions del marc normatiu de l'estrangeria

5.1. Modificacions normatives: la Sentència del Tribunal Suprem de 23 de març de 2003 i la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre

5.2. Algunes reformes del marc legal de l'estrangeria a partir de la Llei orgànica 14/2003, de 20 de novembre

5.2.1. La funció del visat

5.2.2. El contracte de treball d'un estranger en situació irregular

5.2.3. El visat per trobar feina

5.2.4. Els mecanismes de regularització permanent

5.2.5. Les dades del padró municipal

5.2.6. El règim jurídic del padró municipal

5.2.7. La remissió de dades a l'Institut Nacional d'Estadística

5.2.8. L'accés a la informació i col·laboració entre administracions públiques

5.2.9. Les inadmissions a tràmit de sol·licituds

6. Els irregulars: els grans oblidats

6.1. Mecanismes de regularització: abans i després de la reforma

6.2. Les circumstàncies excepcionals i l'arrelament

6.3. El dret d'assistència jurídica gratuïta: la Sentència del Tribunal Constitucional 95/2003, de 22 de maig

6.4. Ocupació i immigració irregular

7. Les casernes de Sant Andreu (Barcelona): s'encén una altra alarma

8. Suport a no nacionals en situacions problemàtiques

– El suport d'un institut a una alumna no nacional

– La revisió d'una resolució d'expulsió

9. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Denegació del visat de reagrupament familiar per demostració no concloent del parentiu

SECCIÓ 13. ACTUACIONS D'OFICI

1. Introducció

2. Relació de les actuacions d'ofici realitzades

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART

VOLUM II

SECCIÓ 7. SERVEIS SOCIALS

1. Introducció

La secció de serveis socials engloba el que serien les prestacions que configuren el sistema català de serveis socials, en els termes que preveu el Decret legislatiu 17/1994, de 16 de novembre, que refon les normes legals en matèria d'assistència i serveis socials. Per tant, tot i que en una concepció àmplia d'atenció social hi entrarien també les prestacions econòmiques de la seguretat social –protecció a l'atur i pensions, fonamentalment–, aquestes qüestions les tractem en una altra àrea de l'informe– Treball, pensions i seguretat social. A banda de sanitat i seguretat social, també les queixes d'infància

i immigració les tractem com a seccions diferents: bàsicament el que incloem en l'apartat de serveis socials és l'atenció a gent gran, discapacitats i situacions de pobresa.

D'acord amb aquests paràmetres, l'any 2003 hi ha hagut un total de 142 queixes, i hem iniciat 3 actuacions d'ofici.

El sistema de serveis socials a Catalunya s'articula com un conjunt de prestacions complementàries a les prestacions econòmiques del sistema de seguretat social. La finalitat d'aquestes prestacions és donar resposta a les situacions específiques de persones i col·lectius que, per circumstàncies personals, socials o econòmiques, o totes alhora, necessiten determinats serveis.

Es tracta, per tant, de persones una part de les quals està en una situació d'especial vulnerabilitat i que necessiten el suport dels poders públics, ja sigui de tipus econòmic o proveint-los serveis específics que necessiten i als quals no poden accedir amb els seus propis recursos.

Per això, atendre aquestes persones amb especials dificultats és una de les responsabilitats públiques principals d'un model d'Estat que es defineix com a social.

Tot i les millores que s'han anat succeint, les queixes que rebem posen de manifest que el sistema de serveis socials encara deixa moltes situacions de necessitat sense atendre. I aquesta situació difícilment canviarà sense un esforç pressupostari important i la definició com a drets subjectius de determinades prestacions.

Les queixes derivades de gent gran que hem cregut oportú subratllar en aquest apartat fan referència als ajuts d'acolliment residencial per a gent gran, que és un dels casos que justifiquen més queixes. Ens remetem a les consideracions fetes a l'informe extraordinari que vam lliurar al Parlament el passat 4 de febrer en relació amb els problemes que afecten aquest sector de la població quan entra en situacions de dependència.

Quant a les persones amb discapacitats, constatem per les queixes rebudes que encara hi ha un dèficit de places, sobretot, quan parlem de persones amb discapacitats psíquiques amb trastorns de conducta.

També incloem en aquest apartat les conseqüències derivades de la supressió de la prestació social substitutòria.

Durant l'any 2003 hem continuat visitant centres residencials per a disminuïts psíquics. Així hem visitat les residències Montserrat Montero, de Cerdanyola del Vallés, i Josep Mas i Dalmau, de Sant Joan Despí. Hem dedicat dins d'aquesta secció un apartat a l'atenció residencial als discapacitats psíquics.

Durant l'any 2003 hem continuat rebent queixes relatives als problemes dels ciutadans amb limitacions de mobilitat. Les queixes rebudes denoten les mancances en aquest àmbit, tot i els avanços que hi ha hagut des de l'entrada en vigor de la Llei 20/1991, de 25 de novembre, de promoció de l'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques i d'aprovació del codi d'accessibilitat.

En l'últim apartat de la secció de serveis socials, fem referència a les queixes el contingut de les quals reflecteix les situacions de necessitat que pateixen els ciutadans a conseqüència dels escassos recursos econòmics.

Finalment, comentem el seguiment de diverses actuacions d'exercicis anteriors: la tramitació d'una denúncia que rep qualificacions contradictòries (vegeu queixa núm. 3713/99) i l'actuació de l'administració davant un conflicte entre els responsables d'un centre i l'usuari i la seva família (vegeu queixa núm. 2409/02).

2. Gent gran

La recuperació de la imatge de la vellesa com a font de saviesa, autoritat i reflexió, és una de les qüestions fonamentals per col·locar la nostra gent gran en el lloc de respecte i privilegi que mereixen. És feina de tots fer realitat la idea que la vellesa és una etapa més del procés de vida.

És obvi que, l'esperança de vida ha augmentat considerablement els darrers anys. El progressiu envelliment de la població és un fet objectiu i indiscutible, com també ho és que ha crescut l'índex de sobreenvelliment, és a dir, augmenta el nombre de les persones, dins d'aquest sector, que sobreviuen fins a edats més avançades. Això determina que hi hagi més persones que han de rebre més atencions i durant més temps.

En el decurs d'aquests anys, constatem que les diverses administracions han fet esforços dirigits cap aquest sector de la població i que l'interès de la societat per donar resposta a les necessitats dels més grans ha crescut.

La xarxa de serveis socials per a la gent gran també ha augmentat considerablement els darrers anys, tant en la capacitat com en la varietat d'oferta, i així hi ha hagut actuacions que han incidit en la millora de la situació social de la gent gran en general, i altres de dirigides a establir serveis, recursos i equipaments que permeten a la persona gran mantenir-se en el seu domicili i entorn habitual; a això cal afegir altres recursos destinats a prestar l'atenció necessària en el moment que no és viable que la persona gran continuï vivint a casa. Malgrat aquest creixement tan important, es constaten dèficits molt notables en l'atenció donada a aquesta població.

Els problemes més generalitzats a què s'enfronta la gent gran són, en essència, la jubilació, els derivats del deteriorament psíquic i físic, el creixement de la solitud i la insuficiència econòmica. Enguany hem volgut dedicar una especial atenció a la gent gran i per això hem elaborat un informe extraordinari que aborda la problemàtica general que afecta aquest sector de la població quan entra en situacions de dependència. Ens remetem, doncs, a les consideracions fetes en aquest informe extraordinari que conclou amb trenta-dues propostes i suggeriments.

Respecte a altres queixes sobre la problemàtica derivada de la gent gran, hem cregut oportú referir-nos especialment als ajuts a l'acolliment residencial per a gent gran, que és un dels casos sobre els quals ens arriben més queixes. Aquest ajut és una aportació econòmica pública per pagar l'estada en una residència.

No entrarem en els detalls del càlcul d'aquesta aportació, amb els paràmetres que fixa el Decret 394/1996, de 12 de desembre, que són bastant complexos, però direm que, a la pràctica, això implica deixar sense ajut les famílies amb ingressos mitjans i fa que l'ajut a l'acolliment residencial arribi només a les famílies amb ingressos més baixos.

Com hem remarcat repetides vegades –i ja ho dèiem també a l'Informe al Parlament corresponent a l'any 2002–, això significa deixar sense atenció moltes famílies que, si bé potser inicialment poden pagar la residència, no poden fer-ho de manera indefinida. Es tracta, per tant, d'un cas de desassistència i, en aquest sentit, hem demanat a l'Administració un esforç pressupostari per no deixar aquest segment de població, especialment nombrós, sense accés a un servei que necessita (vegeu queixes 4426/02 i 19/03).

El mes d'agost de l'any 2003 es va publicar el Decret 182/2003, de 22 de juliol, que regula els centres de dia per a gent gran, que preveu que, per calcular l'aportació que ha de fer l'usuari, no es tindrà en compte la capacitat econòmica dels familiars obligats. Per tant, només es considerarà la capacitat econòmica de la persona gran. Això seria una novetat molt important, perquè el fet que els familiars hagin de contribuir a finançar el servei és un dels aspectes que constatem que desperta més rebuig entre els ciutadans.

Per tant, en la mesura que això implica que el suport econòmic públic arribi a més gent, ho hem de valorar en principi positivament. A més, contribueix a potenciar l'accés a un servei alternatiu a la residència, que permet mantenir la gent gran en el seu medi social i afectiu; i aquesta és també una mesura que reclamem des de fa anys. En tot cas, les mesures concretes a prendre estan en funció de la resposta que socialment donem a la pregunta de quins són els compromisos i, per tant, les obligacions del mateix afectat, de les famílies i el conjunt de la societat en relació amb la dependència derivada de l'edat. L'informe extraordinari a què ens hem referit intenta formular i exposar la gran diversitat d'aspectes que conflueixen en aquesta qüestió, com també les possibles respostes a considerar.

Queixa núm. 4426/02

Desacord amb una resolució que denega ajut residencial

El senyor X va formular el seu desacord amb la resolució que denegava l'ajut per a l'acolliment residencial que havia demanat per la seva mare.

El Síndic de Greuges, vista la informació reclamada al Departament de Benestar i Família sobre aquest assumpte, va considerar que l'actuació de l'Administració havia estat correcta en aplicar les previsions del Decret 394/1996, de 12 de desembre, per determinar si corresponia l'ajut sol·licitat.

Al marge d'això, el Síndic va tornar a insistir al Departament de Benestar i Família en la necessitat de destinar els recursos necessaris a l'atenció residencial de les persones afectades quan, si bé elles mateixes o les seves famílies poden atendre inicialment el cost d'una plaça residencial, no ho poden fer amb caràcter indefinit, de manera que rebin del sistema de serveis socials el suport econòmic que necessiten.

Queixa núm. 19/03

Denegació d'ajut econòmic

L'interessat s'adreçà al Síndic manifestant la seva disconformitat amb la denegació de l'ajut de suport a l'acolliment residencial per la seva mare.

L'interessat aportava documentació segons la qual inicialment la sol·licitud havia estat desestimada per manca de disponibilitat pressupostària, i se l'informava que seria tinguda en compte en la convocatòria de l'any següent.

Posteriorment, dins la convocatòria de l'any 2002, l'interessat va rebre una nova resolució denegatòria, en aquest cas pel fet de «disposar de recursos econòmics i/o personals suficients».

L'interessat considerà contradictòries aquestes dues resolucions i expressà el seu desacord amb el fet que la resolució en cap moment concretés l'aplicació dels paràmetres o barems utilitzats per decidir sobre la dita capacitat.

El Síndic de Greuges va demanar informació al Departament de Benestar i Família sobre aquest assumpte. Segons l'informe de resposta, per calcular l'aportació que havia motivat la denegació, es va tenir en compte la pensió de viduïtat i d'invalidesa de la beneficiària, la declaració de renda de la seva filla i la declaració de l'interessat.

Analitzada aquesta informació, el Síndic assenyalà al Departament de Benestar i Família que la motivació adduïda a la resolució denegatòria pel fet de tenir capacitat econòmica és insuficient i considerà que es genera una situació d'indefensió a l'interessat, que no pot verificar si el Decret 394/96, de 12 de desembre, ha estat aplicat correctament i presentar el recurs corresponent, o bé efectuar una nova sol·licitud en cas de canvis en la seva situació econòmica. Per això, el Síndic va suggerir al Departament que les resolucions dels procediments en què és d'aplicació l'esmentat Decret continguessin el càlcul dels ingressos i el patrimoni tinguts en compte i el seu barem.

Així mateix, suggerí que es valorin totes i cadascuna de les sol·licituds d'ajut, independentment de l'existència de crèdit pressupostari, per tal que els ciutadans que no compleixen els requisits puguin rebre una resposta ràpida i no es mantinguin situacions d'expectativa innecessàries.

El suggeriment va ser acceptat pel Departament de Benestar i Família i el Síndic donà per acabada la seva actuació.

3. Discapacitats psíquics i físics

L'any 2003 ha estat l'Any Europeu de les Persones amb Discapacitat. Conseqüència de l'evolució registrada al

llarg d'aquests darrers anys pel que fa als aspectes que afecten les persones discapacitades, hem pogut observar el desenvolupament de les polítiques socials i econòmiques a Catalunya, a l'Estat espanyol i a la Unió Europea, i hem de constatar el canvi d'actitud de la societat envers aquestes persones, que ha facilitat el desenvolupament de la persona en una vida participativa en relació amb el seu entorn i no aïllada de la resta de la població.

Tot i aquesta millora en l'atenció de les persones amb discapacitat, encara hi ha mancances i persisteixen els problemes denunciats en informes anteriors; així ho denoten les queixes que el Síndic ha rebut durant l'any 2003.

Les qüestions que tractem a continuació reflecteixen, encara que no de manera exhaustiva, les mancances que pateixen aquestes persones i que de manera reiterada han estat tractades ja en els nostres informes.

Les queixes presentades per aquests ciutadans fan palès que encara hi ha un dèficit de places per a persones amb discapacitat. La situació actual és que l'oferta disponible no respon a tota la demanda de places residencials a Catalunya, i, tot i que som conscients que al llarg dels darrers anys l'assistència a aquests sectors de la població ha millorat substancialment, no podem deixar d'expressar preocupació per aquesta situació.

Com hem dit en els nostres informes, si no es facilita l'ingrés en un termini raonable, s'està vulnerant el dret d'aquestes persones i les seves famílies a rebre l'assistència que necessiten, i moltes vegades se'ls situa en una situació d'angoixa i desemparament difícilment suportables. Pensem, per exemple, en el cas de discapacitats psíquics amb trastorns de conducta, en els quals la convivència familiar pot ser literalment impossible.

Som conscients que les inversions per crear noves places i centres no es poden fer d'avui per demà i ens consta que s'han fet i es continuen fent inversions per augmentar el nombre de places disponibles. Però mentre ens continuïn arribant queixes de persones que fa temps que esperen per ingressar, haurem de continuar demanant que es resolgui aquesta situació (vegeu queixa 1195/03).

En relació amb altres problemes que afecten les persones amb discapacitats, malgrat que la normativa vigent reconeix els drets d'aquests ciutadans a unes determinades prestacions, en la majoria de casos aquests drets no es configuren com a drets subjectius i continuen subjectes a les disponibilitats pressupostàries, ja que depenen del desenvolupament econòmic i de l'aprovació dels pressupostos anuals.

Amb tot, hem de destacar una novetat en positiu. El programa d'ajuts a les persones amb dependència que viuen en la seva família, en la convocatòria del 2003, amplia sensiblement la cobertura, perquè el límit d'ingressos familiars per tenir-hi dret s'ha fixat en poc més de 36.000 euros. Aquest ajut s'adreça a les famílies que tenen a càrrec seu una persona amb dependència, amb motiu d'alguna discapacitat psíquica o física –amb un nivell mínim determinat–, i ja sigui menor de 65 anys o major. L'ajut és periòdic –fins a un màxim de 240 euros mensuals– i té per finalitat ajudar a mantenir la persona amb dependència en el seu entorn familiar. En l'informe extraordinari sobre gent gran dependent ens hem referit a aquesta mesura i l'hem valorada en el marc més ampli d'un model conceptual d'atenció a la dependència, tot assenyalant els efectes de les prestacions en metàl·lic.

Pel que fa a l'accessibilitat, malgrat que hem de reiterar que les millores són evidents, amb caràcter general les persones amb discapacitats estan afectades per les barreres arquitectòniques: urbanístiques, de l'edificació, en el transport i la comunicació. Quan s'apropa la fi del termini d'adaptació que estableix la Llei 20/1991, de 25 de novembre, de promoció de l'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques i d'aprovació del Codi d'accessibilitat, hem de tornar a assenyalar que difícilment es complirà l'objectiu de plena adaptació en tots els àmbits, ja que no totes les ciutats ni els mitjans de transport públic es troben al mateix nivell d'accessibilitat (vegeu queixes núm. 2495/02 i 3058/03 i seguiment de la queixa núm. 1268/00) sobre transport assistit porta a porta. Pel que fa a aquesta qüestió, ens remetem a les consideracions fetes a l'Informe del 2000 i 2001, ja que entenem que s'ha de fer un esforç de col·laboració de totes les administracions implicades perquè tothom pugui gaudir d'aquest servei.

El Síndic també vol exposar la seva preocupació per les conseqüències derivades de la supressió de la prestació social substitutòria, en relació amb aquells serveis que, fins ara, prestaven els objectors de consciència (vegeu actuació d'ofici núm. 878/00).

Queixa núm. 1195/03

Sol·licitud d'ingrés en un centre d'una persona amb disminució psíquica i trastorns de conducta

La senyora X va adreçar-se a la nostra Institució en relació amb la sol·licitud d'ingrés del seu fill afectat d'una deficiència mental profunda amb trastorns de conducta associats. Presentada la sol·licitud al Departament de Benestar i Família el 19 de febrer de 2001, l'ingrés no s'havia pogut efectuar.

La interessada manifestava no poder-se fer càrrec ella sola del seu fill, ja que la conducta d'aquest era cada cop més violenta; i el seu marit estava malalt, i ella, en tractament psiquiàtric.

La resposta del Departament de Benestar i Família a la petició del Síndic indicava que la sol·licitud s'havia qualificat d'urgent, si bé restava en llista d'espera per manca de places disponibles. No obstant, s'havia ofert a la família la possibilitat d'efectuar l'ingrés en un centre privat, amb la contribució econòmica del Departament a la despesa, mitjançant el Programa d'atenció social per a persones amb disminució, i afegia que això no excloïa continuar considerant aquest ingrés en un centre de la xarxa tan aviat com fos possible.

Amb això el Síndic va donar per acabada la seva actuació en aquest assumpte.

Queixa núm. 2495/02

Empedrat de la zona Maremàgnum de Barcelona

L'interessat posa de manifest en la seva queixa que l'empedrat de la zona Maremàgnum de Barcelona, dins l'espai portuari, dificulta la deambulació de persones amb mobilitat reduïda.

L'informe demanat pel Síndic de Greuges a l'Autoritat Portuària de Barcelona indica que no considera imprescindible la supressió de la llamborda en la zona Maremàgnum, dins l'espai portuari, per garantir l'accessibilitat a les persones amb mobilitat reduïda, tenint en compte el valor urbanístic d'aquest paviment.

Tanmateix, indica que s'està estudiant l'eliminació de les dificultats de mobilitat plantejades.

El Síndic de Greuges suggereix a l'Autoritat Portuària de Barcelona que valori la viabilitat d'habilitar una franja de paviment llis que, sense suprimir globalment el paviment de la llamborda, faciliti la deambulació en aquest espai.

La informació rebuda indica que s'ha perllongat la franja de paviment llis en la segona fase d'obres de remodelació, de manera que es pot deambular per tota la franja marítima del Port Vell a través d'aquest espai.

Queixa núm. 3058/03

Barreres arquitectòniques

El senyor X s'adreçà al Síndic en relació amb l'incompliment de la promotora del conjunt d'habitatges on resideix, al municipi de Calafell, de la normativa vigent en matèria de barreres arquitectòniques.

A la resposta del Departament de Política Territorial i Obres Públiques a la nostra petició d'informe, corresponguérem amb l'observació que consideràvem ajustada a dret la incoació d'un procediment sancionador en els termes expressats en la informació facilitada, sens perjudici que els promotors de la queixa poguessin estar-hi en desacord.

No obstant això, i pel que fa a l'itinerari de l'ascensor, el Síndic indicava que, més enllà de si es considerava sancionable el fet que aquest no arribés al soterrani de l'aparcament, no se'ns indicava si s'havia requerit l'empresa promotora perquè executés les obres necessàries perquè l'ascensor hi arribés.

En aquest sentit, l'informe jurídic emès per la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, Servei Territorial de Tarragona, establia que l'ascensor de l'edifici havia d'arribar a la zona soterrani o aparcament, en tant que aquesta és d'ús comunitari, perquè la construcció s'ajustés a la normativa vigent.

El Síndic, indicà a l'esmentat Departament que corresponia fer complir les previsions normatives sobre accessibilitat, en els termes en què havien estat interpretades per l'informe jurídic esmentat, la qual cosa no es garantia amb la mera imposició d'una sanció administrativa. La sanció administrativa compleix la finalitat de prevenir la comissió de futures infraccions i evitar la sensació d'impunitat tant del mateix infractor com d'aquells ciutadans que en resulten perjudicats i que han sol·licitat l'exercici de la potestat sancionadora, però no comporta l'execució de l'obra d'acord amb la normativa d'accessibilitat. D'altra banda, afegia el Síndic, calia tenir en compte que la sanció no s'havia imposat per aquest incompliment, sinó pel relatiu a la rampa d'accés a l'aparcament.

Per aquest motiu, el Síndic va demanar que se l'informés si l'empresa promotora havia estat requerida a executar les obres necessàries per fer arribar l'ascensor al pàrquing, tal com proposava l'informe tècnic de la Direcció General d'Actuacions Concertades, Arquitectura i Habitatge, servei territorial de Tarragona, en concordança amb l'informe jurídic del mateix servei territorial, abans mencionat.

Així mateix, deia el Síndic que, en cas que fos així, però no s'hagués executat l'obra en el termini atorgat, calia saber si s'havien adoptat mesures o s'havia previst adoptar-ne per fer-la executar forçosament.

Restem a la espera de la resposta del Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

SEGUIMENT de la queixa núm. 1268/00

(pàg. 142 i 143 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Manca de transport adaptat

A la vista de la resposta del Departament de Benestar i Família a les consideracions d'aquesta Institució en relació amb la manca de transport adaptat, el Síndic s'hi va tornar a adreçar entenent que la normativa que el Departament havia anunciat tenir en preparació per regular aquest servei hauria de fixar clarament els criteris d'atribució de competències a les administracions territorials, ja que la tramitació de les queixes rebudes en aquest àmbit ens havia permès constatar que la regulació vigent dóna lloc a interpretacions contradictòries quan el domicili de l'usuari i el lloc de destinació no es troben dins el mateix àmbit territorial.

El Síndic també va demanar de ser informat sobre la cobertura de demanda d'aquest servei, previst per a l'any 2003, i l'estimació de serveis que quedarien per atendre en el conjunt del territori.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe restem pendents de resposta.

Actuació d'ofici núm. 878/00

Supressió de la prestació social substitutòria

Arran de la finalització del servei militar obligatori, vam iniciar una actuació d'ofici en relació amb l'impacte social de la supressió de la prestació social substitutòria respecte als serveis que fins llavors prestaven els objectors de consciència.

Ens vam adreçar als departaments de la Presidència, de Benestar i Família i de Treball, Indústria, Comerç i

Turisme, com també a diverses entitats que es podrien veure afectades per la supressió de la prestació social substitutòria.

Estudiada i analitzada la informació rebuda dels departaments i organismes anteriors, el Síndic es tornà a adreçar als dits departaments indicant-los que, pel que feia a la informació rebuda, s'havia constatat que les administracions implicades havien fet un important esforç per dur a terme un seguit d'actuacions per minorar l'impacte social de la supressió de la prestació social substitutòria (impulsar els programes de voluntariat, facilitar la incorporació de voluntariat a les entitats, promoure un pla d'ocupació, impulsar noves figures al sector associatiu, donar eines per avançar en la millora de la qualitat.... etc.).

Quant la informació rebuda de les diferents entitats constatà també que la supressió de la prestació les havia afectat de manera desigual. Pel que fa a les entitats grans, no se'n van veure greument perjudicades i aquesta incidència hi va ser mínima, però en canvi les entitats més petites sí que hi van trobar una disfunció important.

Aquestes darreres entitats indicaren que les que se n'havien vist més afectades eren les més petites, que dediquen atenció a persones que pateixen discapacitats. Hi afegien que la desaparició de la prestació social substitutòria va significar que un bon nombre d'entitats del sector es replantegessin molts dels seus programes i algunes fins de deixar d'executar-los per manca de personal. Els serveis d'acompanyament i suport que s'atenien gràcies als objectors es van deixar de donar.

Indicaven també que els principals afectats per aquesta situació són en últim terme les persones que pateixen discapacitats, ja que veuen reduïts els serveis de suport que les seves entitats els prestaven. Tampoc no es pot oblidar –deien– les famílies i els cuidadors d'aquest col·lectiu, que malauradament també es veuen afectats.

D'altra banda, volem dir, que fruit de l'anàlisi de tota la informació de què disposem, hem pogut constatar, que amb una de les mesures endegades per l'Administració per minorar l'impacte de la supressió de la prestació social substitutòria no s'han obtingut els resultats desitjats.

Ens referim al fet de remetre les entitats a la possibilitat d'acollir-se als plans d'ocupació. Entenem que la modificació de les bases reguladores de la convocatòria de subvencions destinades a contractar treballadors desocupats per a la realització d'obres i serveis d'interès general (Ordre 32/2002, de 28 de gener, DOGC 3576, de 15 de febrer de 2002), a conseqüència de la publicació de la Llei estatal 12/2001, de 9 de juliol, de mesures urgents de la reforma del mercat de treball per a l'increment de l'ocupació i la millora de la seva qualitat, va comportar la impossibilitat que moltes entitats petites poguessin accedir a aquesta convocatòria.

El problema de la convocatòria corresponent a l'any 2002 és que, a conseqüència de la Llei 12/2001, que incorpora l'obligació de contractar mitjançant el contracte d'inserció, només es pot abonar el 50% del salari, amb la qual cosa l'entitat ha de finançar la resta. Les entitats petites no es podien permetre assumir la part corresponent al cost de la contractació que la subvenció no cobria. Això va fer que la majoria no s'hi acollissin, i, en conseqüència, una partida d'ajuts presumptament molt important va quedar sense atorgar.

Es podria qüestionar la viabilitat d'organitzacions que no poden subvenir al pagament del 50% del salari d'un empleat; però no hi ha cap mena de dubte que la tasca desenvolupada en favor de persones amb discapacitats, encara que amb uns recursos econòmics més que precaris, no la fa ni directament ni subsidiàriament cap altra organització.

Davant d'això entenem que, si el marc normatiu no ho permet –ja que es va haver d'adaptar l'ordre de convocatòria de subvencions esmentada a la normativa estatal, Llei 12/2001– i mentre no es modifiqui, caldria obrir noves vies de subvenció o ajuts destinats a fer que les diferents entitats i institucions poguessin fer aquesta tasca, o bé articular mecanismes substitutius que permetin adoptar mesures encaminades a suplir les places dels objectors, per a unes feines que, d'altra banda, serveixen per millorar, i molt, la qualitat de vida de les persones afectades.

El Síndic va demanar els esmentats departaments que l'informessin de la possible previsió d'alguna actuació concreta que doni resposta a les necessitats posades de manifest en les consideracions precedents.

La informació rebuda en data 28 de gener del Departament de Treball ens indica que no s'ha endegat cap actuació a fi de minorar l'impacte de la supressió de la prestació social substitutòria.

En data 9 de febrer hem rebut la informació de la Secretaria General de Joventut, actualment adscrita al Departament d'Ensenyament, en la qual se'ns indica que, arran de les conclusions de la Comissió d'Estudi i Seguiment de l'Impacte de la Desaparició de la Prestació Social Substitutòria, s'ha prioritzat l'ajut a diferents entitats a través, d'una banda, de les quantitats atorgades per la Junta de Distribució d'Herències Intestades. Això no obstant, anualment la Secretaria General de Joventut atorga subvencions per al funcionament ordinari d'aquestes mateixes entitats. Paral·lelament, també s'atorguen altres ajuts per facilitar la integració de joves discapacitats a les activitats d'estiu.

També se'ns indica que es considera prioritari l'impuls d'actuacions que comportin una millora de la qualitat de vida de tots els ciutadans i, en particular, dels qui més ho necessiten

Restem a l'espera de rebre la resposta del Departament de Benestar i Família.

4. L'atenció residencial als discapacitats psíquics

Els darrers anys, i també l'any 2003, hem visitat centres residencials per a discapacitats psíquics, com a forma de conèixer de prop la realitat dels serveis que el sistema de serveis socials presta a aquest col·lectiu.

Volem aportar algunes consideracions a l'entorn d'aquest servei, nascudes d'allò que hem observat en les nostres

visites als centres, de les converses amb els responsables dels serveis i els seus usuaris o familiars, i de les queixes que ens fan arribar els ciutadans.

Es tracta, per tant, de reflexions obertes i que busquen només cridar l'atenció sobre alguns dels problemes que planteja l'atenció residencial, com a contribució que la nostra Institució vol fer al debat sobre l'atenció als disminuïts psíquics.

4.1. Tipologia d'usuaris i de serveis

En l'atenció residencial a disminuïts psíquics profunds hem pogut observar que, en el model actual d'assistència, es barregen diferents tipologies d'usuaris en una mateixa residència i compartint els mateixos espais.

En aquest sentit, hem pogut constatar que això afecta el bon funcionament del centre, ja que dificulta la convivència entre residents, no sempre compatible, i, molt especialment, fa difícil poder prestar a cada resident l'atenció específica que necessita.

Certament, en el moment en què es van posar en funcionament bona part de les residències actuals, ara farà uns quinze anys, en un context de dèficit de places molt considerable, va calgué cercar prioritàriament donar assistència al major nombre possible de persones, sense agrupar els residents per raó de les seves característiques.

Aquesta situació, que s'ha anat consolidant amb el pas dels anys, comporta un problema afegit, en el sentit que quan s'han fet ingressos d'urgència encara que l'entorn residencial no sigui el més idoni per les característiques d'aquella persona, si s'ha deixat transcórrer molt temps abans de traslladar-la al centre adient a les seves necessitats, el trasllat comportarà dificultats d'adaptació, tant per al resident com per als seus familiars.

Cal tenir en compte, però, que l'agrupació dels residents d'acord amb la seva tipologia no necessàriament ha de comportar l'internament en centres diferents, sinó que pot ser suficient adaptar espais diferenciats en un mateix centre.

D'aquesta manera es podria aconseguir l'objectiu d'agrupar els usuaris per raó del seu perfil, mantenint alhora el criteri de proximitat del centre a la residència familiar, per afavorir el contacte del resident amb la família. Un exemple d'això l'hem observat en la nostra visita al centre Montserrat Montero, de Cerdanyola del Vallès, en el qual la diversitat de les característiques de les persones ateses fa que aquestes s'hagin d'agrupar i organitzar, atenint-se a criteris d'edat i autonomia.

En qualsevol cas, pensem que hauria de ser possible de definir uns perfils diferenciats d'usuaris de residències per a disminuïts psíquics profunds, fixar les necessitats assistencials de cadascun, i les ràtios de personal per a cada tipologia.

Així, som conscients que l'adaptació de les residències a aquest plantejament hauria de ser progressiva, mantenint en tot moment el nivell actual d'assistència, i que la prioritat ha de ser donar atenció residencial a totes les persones que en necessiten.

Aquest plantejament implica també planificar l'ingrés dels disminuïts tenint en compte el seu perfil i les seves necessitats. Ja hem assenyalat en alguna altra ocasió que la població de disminuïts psíquics és estable i relativament escassa. En aquest sentit, la planificació de les necessitats presents i futures de cada persona no hauria de presentar dificultats especials per al sistema de serveis socials, tot i tenir en compte que sempre es poden produir variacions en la situació personal o familiar que facin variar aquestes necessitats.

D'altra banda, la definició de les necessitats específiques de cada perfil pot comportar la necessitat d'establir determinats serveis que ara no es presten a les residències.

Pensem, per exemple, en el cas de les persones discapacitades que envelleixen, ja que sovint les residències no disposen dels mitjans ni del personal format específicament per atendre les patologies pròpies de la gent gran. D'altra banda, les persones discapacitades envelleixen abans i més ràpidament, la qual cosa pot transformar una ratio de personal de suficient a insuficient en molt poc temps.

Les mateixes consideracions serien aplicables als disminuïts amb malaltia mental associada, perquè normalment, les residències no disposen de professionals en atenció psiquiàtrica que puguin atendre aquest aspecte de les seves necessitats.

Ara bé, això no significa necessàriament que calgui crear centres específics per a gent gran amb disminució o amb malaltia mental associada, però sí que cal adoptar mesures per garantir que rebin una atenció adequada a les seves necessitats específiques i que aquesta atenció es presti, si és possible, a la mateixa residència on està ingressada aquesta població.

Alhora, pensem que no necessàriament en tots els casos cal incorporar professionals per atendre cada necessitat específica. Una alternativa a considerar a aquests efectes podria ser la creació d'equips externs de suport, que assessoressin els professionals de les residències en aquells aspectes als quals el perfil d'aquests professionals no permet donar resposta adequada; sense necessitat d'incrementar el personal de cada residència.

Com a consideració de caràcter general en relació amb la tipologia de serveis i d'usuaris, considerem que cal que el sistema públic de serveis socials dediqui més esforços a fomentar la creació de més pisos amb suport, com a solució més idònia per a les persones que tenen un nivell de disminució que els permet viure integrats en una comunitat de veïns sense la presència permanent d'un monitor i només amb suport puntual per a determinats aspectes. D'aquesta manera, no tan sols es facilitaria una millor integració d'aquestes persones pel fet de rebre el servei més adequat al seu perfil, sinó que s'evitaria que les entitats que presten serveis als disminuïts psíquics sovint hagin de mantenir aquestes persones en una llar residència, perquè aquest servei rep finançament públic, amb el contrasentit que comporta, des de la perspectiva global d'eficiència del sistema, mantenir una plaça en un servei amb un cost superior, quan seria més adequat i més barat un altre servei, que a hores d'ara no es cobreix amb finançament públic.

En l'atenció a disminuïts cal valorar la possibilitat que sigui inadequat atribuir al sistema de serveis socials aquelles persones que, malgrat patir una disminució psíquica, tenen un perfil en què predomina la malaltia mental.

Actualment, els serveis de salut mental deriven els casos de malalts mentals amb disminució associada cap a les residències per a disminuïts psíquics. Però les residències, com ja hem dit, tenen dificultats per atendre correctament les persones amb malaltia mental associada, perquè no disposen dels recursos personals i materials dels centres de salut mental i la seva estabilització amb medicació és més difícil que la de les persones que presenten un quadre clínic de malaltia mental sense disminució associada. Alhora, aquesta circumstància genera problemes en l'atenció conjunta amb altres disminuïts que no tenen aquestes característiques, especialment quan la malaltia mental comporta trastorns de conducta, com ja hem tingut ocasió d'assenyalar.

Des d'aquesta perspectiva, potser caldria estudiar la possibilitat de crear un servei de característiques similars als centres sociosanitaris per a gent gran, que englobessin i coordinessin l'atenció sanitària i social, però específicament per a disminuïts amb malaltia mental associada. Es tracta, en definitiva, de valorar la conveniència de crear un tipus de servei específic per a aquestes persones que tingui en compte les especificitats que requereix la seva atenció.

Pel que fa a l'evolució del perfil de disminució psíquica, alguns responsables de centres residencials opinen que, en el nostre entorn neixen menys disminuïts severs, pels avenços de detecció precoç i la possibilitat legal d'interrompre l'embaràs en aquests supòsits, però el creixement de naixements prematurs, que abans eren inviables i que ara sobreviuen, però en alguns casos amb disminucions psíquiques, està modificant el perfil de les persones amb disminució i, a llarg termini, probablement obligarà a modificar el tipus d'assistència que es presta a aquest col·lectiu.

En aquesta evolució del perfil dels disminuïts psíquics, cal tenir en compte també l'increment de disminucions associades a lesions cerebrals, ja siguin d'origen traumàtic –accidents de trànsit, fonamentalment– o per altres causes, que presenten també unes necessitats específiques i que sovint es troben amb uns serveis pensats per a altres perfils de disminució i que els generen dificultats d'adaptació.

El reconeixement d'aquestes especificitats hauria de comportar moltes vegades també incrementar la ràtio de personal d'atenció directa, o bé incorporar determinats professionals.

Afegirem només que on és més evident aquesta necessitat és en els centres que atenen persones amb trastorns de conducta; on l'atenció només pot ser l'adequada amb una dotació de personal molt superior que, alhora, els centres només podran sostenir si l'Administració social assumeix pagar un mòdul superior per atendre aquestes persones.

Cal tenir en compte que són justament les persones disminuïdes amb trastorns de conducta les que presenten una llista d'espera superior, probablement perquè requereixen més personal i més especialitzat, i sense un tracte econòmic diferenciat és molt difícil que es creïn noves places, llevat que siguin finançades directament pel sistema públic de serveis socials.

En definitiva, entenem que la correcta atenció al col·lectiu de disminuïts amb trastorns de conducta associats requereix un doble esforç pressupostari: augmentar la ràtio de personal d'atenció directa en els centres que els atenen –amb el correlatiu augment del mòdul de pagament– i dotar de noves places adequades aquest perfil.

Valorem positivament la publicació del Decret 271/2003, de 4 de novembre, dels serveis d'acolliment residencial per a persones amb discapacitat (DOGC 4013 de 19.11.2003), perquè distingeix diferents tipologies de centres residencials, per raó del tipus i intensitat de l'atenció que s'hi presta, i perquè preveu ràtios de personal inferiors per a determinades tipologies d'usuaris. Tot i amb això, aquestes ràtios diferenciades no cobreixen tots els supòsits que abans assenyalàvem. Així, per exemple, no hi ha un reconeixement a l'increment de les necessitats assistencials per raó d'envelliment, quan aquesta situació afecta un segment molt significatiu de la població atesa en aquests centres.

Amb tot, els professionals dels centres entenen que l'esmentat Decret haurà d'anar acompanyat de la corresponent ajuda econòmica perquè siguin una realitat les millores introduïdes en l'atenció residencial per a discapacitats psíquics.

També amb aquest decret es regulen els criteris i els barems per determinar l'ingrés de la persona incapacitada. Havíem assenyalat en diverses ocasions la necessitat de regularitzar aquest criteris i barems, a fi d'ordenar i dotar de transparència i seguretat jurídica la gestió dels recursos en aquest àmbit.

En aquest sentit, tant en les visites als centres com a les queixes rebudes es constatava que la manca d'informació en aquest àmbit provocava inseguretat i angoixa en els familiars dels usuaris.

Els responsables d'alguns centres visitats també han posat de manifest les dificultats amb què es troben per complir la normativa sobre immobilitzacions i restriccions de llibertat als residents, quan es tracta de persones amb trastorns de conducta que comporten agressivitat i que són un risc per a altres residents. A banda que requereixen una atenció més intensa, moltes vegades les crisis es presenten de forma sobtada i requereixen adoptar mesures immediates i freqüents, difícils de conciliar amb el requisit d'autorització judicial requerit legalment i previst, com hem constatat, en els protocols d'actuació.

Un altre problema es pot plantejar, en tot cas, en mesures restrictives de menor entitat i major freqüència, com ara en les quals l'autorització judicial pot constituir, certament, un destorb per al normal funcionament del centre, però que, al mateix temps, no s'haurien de deixar al lliure criteri dels responsables d'aquest centre.

D'altra banda, les peculiaritats dels residents fan també difícil de complir determinades regles dels plans de seguretat i d'incendis (complexitat de l'evacuació, dificultat per mantenir accessos permanentment oberts...), que topen amb les prevencions i mesures que cal adoptar en l'atenció a aquestes persones.

4.2. Tutela del disminuït

Hem de destacar la importància del paper de les entitats tutelars en la substitució de les funcions de guarda i protecció del disminuït, que normalment pertoquen als familiars. Els responsables d'alguns dels centres visitats, en fer referència a l'activitat d'aquestes institucions, han destacat la tasca d'apropament a les famílies que fan, abans que sigui necessària la seva intervenció com a tutors, perquè això tranquil·litza els familiars, que saben qui es farà càrrec de defensar els interessos del seu fill quan ells ja no podran fer-ho.

En la relació amb les famílies, els centres residencials procuren fer compatible la satisfacció per l'ingrés davant una situació normalment insostenible, i per la possibilitat de recuperar la relació familiar-parella, amb el sentiment de culpa que normalment viuen els pares quan han de deixar el fill en una residència perquè ja no són capaços d'atendre les seves necessitats. Aquest sentiment de culpa obliga a treballar psicològicament tant amb els pares com amb els curadors i el personal de direcció que s'hi relaciona, per evitar que aquesta reacció provoqui friccions i malentesos.

4.3. Transport sanitari dels usuaris de residències

Sovint les persones amb disminució psíquica presenten limitacions de mobilitat que requereixen un transport adaptat i, en molts casos, un acompanyant.

Això pot ser problemàtic quan s'ha de traslladar el resident a un centre d'assistència sanitària, si no es disposa amb facilitat de transport sanitari adaptat.

Aquesta situació té el seu origen en la consideració de l'atenció al disminuït com una competència estrictament de l'Administració social, que no disposa de mitjans de transport sanitari. Per contra, l'Administració sanitària, que en té, no ha previst aquest servei per a aquestes persones, més enllà del que els pertoca com a usuaris del sistema sanitari. Es tracta, novament, d'un problema de coordinació de l'actuació de les administracions i d'aprofitament dels recursos existents.

Aquest problema s'agreuja quan els disminuïts resideixen amb les famílies, les quals encara tenen menys recursos al seu abast per resoldre la necessitat de trasllat sanitari.

En aquest sentit, les dificultats per accedir al transport per atenció sanitària poden ser la causa que famílies que, amb aquest problema resolt, podrien tenir la persona disminuïda a casa, demanin l'ingrés residencial. Això constitueix un perjudici tant per al disminuït i la seva família, pels avantatges afectius per a tots dos de mantenir l'estada amb la família quan això és viable, com per a l'Administració social, atès el major cost de mantenir l'estada residencial, en relació amb el que caldria esmerçar per resoldre el problema de transport sanitari.

Per tot això, considerem que cal un esforç per estudiar aquest problema de forma conjunta i coordinada entre els departaments de Benestar i Família i de Sanitat i Seguretat Social, a fi de donar una resposta que satisfaci aquesta necessitat.

4.4. Incapacitació dels residents

Arran de les visites fetes aquests anys, hem pogut constatar que en alguns centres el nombre de residents incapacitats és inferior al dels qui, pel seu estat, haurien d'estar-hi.

Es tracta d'un problema que ens preocupa especialment per la incidència en la protecció dels drets dels residents que pot tenir el fet de no disposar d'un tutor legalment designat.

Som conscients, d'altra banda, que el procés d'incapacitació requereix de la col·laboració de les famílies, que no sempre entenen la conveniència d'instar aquest procés en interès del presumpte incapaç –continua essent un procés que una bona part de ciutadans percep amb una connotació pejorativa– i, com a tot procediment judicial, està afectat pels problemes propis de l'Administració de justícia, en especial la lentitud en la tramitació dels procediments i els costos de representació i defensa processal.

Cal, doncs, apostar per la màxima implicació de jutges i fiscals en la tramitació, resolució i seguiment d'aquests procediments i, sobretot, augmentar els recursos personals i materials perquè aquesta funció de garantia o tutela jurisdiccional es pugui exercir de manera raonablement satisfactòria. En aquest sentit, la realitat del volum creixent de persones internades en centres socials que no poden decidir per elles mateixes, no únicament a les residències per a discapacitats, sinó especialment en residències per a gent gran i sociosanitàries, requereix una resposta decidida dels responsables de l'Administració de justícia, en forma de dotació de recursos.

Malgrat que, certament, la implicació de jutges i fiscals en aquests procediments té també un component d'actitud personal que no és homogeni, el fet que aquestes persones rebin una protecció adequada del sistema judicial depèn més d'una dotació suficient de mitjans que d'aquesta actitud, perquè les mancances en aquest àmbit no es poden suplir només amb voluntarietat i predisposició personal, que sens dubte és l'actitud més freqüent en els col·lectius esmentats.

Tot i amb això, creiem que també cal un esforç més intens dels centres per convèncer les famílies perquè instin la incapacitació per fer el seguiment del procés.

Pensem, també, que el Departament de Benestar i Família, en exercici del deure de tutela dels drets dels usuaris (article 5, apartat 1, lletra h) del Decret 284/96, de 23 de juliol, de regulació del sistema català de serveis socials), ha de vetllar perquè s'incapaciti tots els residents que no estiguin en condicions d'autogovernar-se. Cal, doncs, al nostre entendre, una decidida actuació per fomentar la regulació d'aquestes situacions a tots els centres i el control i seguiment dels procediments d'incapacitació que estiguin en tràmit.

5. Situacions de pobresa

En els seus consecutius informes al Parlament, el Síndic ha denunciat un any i un altre les situacions de pobresa existents en la nostra societat. Tot i que el nivell

de vida de part de la població en general, ha augmentat i el d'una part important ho ha fet de forma significativa i que la provisió dels serveis socials és més alta que mai, és sabut que la pobresa, que afecta persones concretes de totes les edats, existeix entre nosaltres, encara que els seus rostres i els seus noms els substituïm, nosaltres els primers, per expressions menys interpel·lants com ara «bosses de pobresa», «quart món», «sense sostre»...

Juntament amb les bosses de pobresa i marginació tradicionals, que continuen existint (minories ètniques, famílies desestructurades, gent gran que viu sola, toxicòmans), han aparegut noves formes d'empobriment que afecten persones que abans estaven integrades socialment. Així, la crisi de sectors tradicionals de l'economia productiva i la pèrdua de llocs de treball de persones que tenen molt difícil de trobar-ne una altra han abocat algunes famílies a situacions de pobresa i marginació, i difícilment podran sortir d'aquesta situació si no reben atenció específica (vegeu queixes 1061/02 i 4001/03).

A aquesta situació s'afegeixen, en especial els darrers anys, les dificultats per accedir a un habitatge. Tot i que aquest problema afecta un segment de població molt més ampli, és especialment greu en els casos de famílies sense recursos o amb molt pocs ingressos. Amb un mercat privat que exclou una part molt important de la població i tenint en compte que la disponibilitat d'habitatges de protecció pública és molt baixa, la manca d'habitatge és causa i conseqüència alhora de situacions de marginació i pobresa.

Càritas ha assenyalat en alguna ocasió que el perfil dels sense sostre ha canviat els últims cinc anys, ja que conviuen els que són persones sense casa un temps llarg de la seva vida amb altres que poden tenir una història vital com qualsevol de nosaltres, que han perdut la feina, que es veuen abocades a un procés que no els permet trobar-ne, que perden les seves coses i la seva unitat familiar, i acaben al carrer.

Hem d'afegir-hi aquí les persones que pateixen les situacions més extremes i severes de necessitat: són els sense sostre, els més visibles als carrers dels grans centres urbans, especialment als barris on hi ha centres d'acolliment, albergs, menjadors etc. La situació d'aquests centres s'ha complicat els últims anys amb l'increment de demanda derivada de l'arribada d'immigrants, que per raons diverses estan en una situació de necessitat (vegeu queixa 1482/03 a la secció d'immigració). Aquests centres es troben col·lapsats i no són suficients per atendre totes les persones que necessiten aquests serveis.

El Síndic ha continuat rebent queixes de ciutadans que denoten trastorns de conducta i d'altres que pateixen malalties mentals. La situació d'aquestes persones és de difícil solució. Són persones que moltes vegades no reconeixen que pateixen aquests trastorns o malalties i no es deixen ajudar, i moltes d'aquestes persones acaben abocades a viure al carrer.

Com que els perfils de les situacions de pobresa són molt diferents, també ho han de ser els recursos i les prestacions per aconseguir la integració.

Així per exemple, un perfil de pobresa que va en augment és el de dones de la tercera edat que viuen soles. S'han de fer actuacions adreçades a garantir-los uns ingressos mínims per subsistir, augmentant les quanties de les pensions mínimes –contributives o no– i les de viduïtat, l'import de les quals hauria de permetre viure amb dignitat. Insistim una vegada més a remarcar que la quantia de moltes pensions de jubilació i de viduïtat i la totalitat de les pensions no contributives és insuficient per sostenir una família. En aquest sentit, ens permetem recordar algunes quanties.

L'any 2004 la jubilació mínima d'una persona de més de 65 anys, amb cònjuge a càrrec, és de 485 euros mensuals (comptant catorze pagues anuals) i la de viduïtat, amb més de 65 anys, de 412 euros mensuals. L'import del SOVI és de 300 euros mensuals i el de les pensions no contributives de 276 euros mensuals.

En el cas de les persones en edat laboral i amb responsabilitats familiars, la solució és més complexa. Sobretot quan parlem de dones soles amb fills a càrrec, cal promoure la integració laboral –en un mercat de treball que cada vegada és més selectiu i exigeix més formació– i, al mateix temps, garantir uns ingressos mínims a la família mentre no pugui accedir a un treball remunerat. De fet, el Programa PIRMI apunta en aquesta direcció, perquè, juntament amb uns ingressos mínims per subsistir, preveu un programa personalitzat d'actuacions per a la inserció laboral i social. Per tant, aquesta és una experiència que, com hem dit reiteradament, valorem positivament, tot i que no sempre s'aconsegueix l'objectiu d'inserció que es busca.

En el cas dels menors d'edat que viuen en situació de pobresa i exclusió social, encara és més important una atenció i un seguiment educatius especials, perquè només garantint-los una formació adequada podran trencar el cercle tancat de marginació que viuen des de petits.

Tot i les millores que s'han anat succeint, les queixes que rebem posen de manifest que el sistema de serveis socials encara deixa moltes situacions de necessitat sense atendre. I aquesta situació difícilment canviarà sense un esforç pressupostari important.

No es tracta només de gestionar amb eficiència els recursos que es tenen per atenció social, sinó que cal també que s'hi destinin tots els recursos que les necessitats de la societat demanen que s'hi destinin.

Hem d'insistir, doncs, en la necessitat de dedicar esforços preferents a l'eradicació d'aquestes situacions, que generen els casos de major necessitat i desemparament a la nostra societat.

No volem acabar sense assenyalar la bona rebuda que ha tingut la Institució en totes les administracions, institucions i estaments que treballen en serveis socials. Així mateix, aplaudim en general la tasca dels professionals que hi treballen, que són els que s'enfronten, a vegades amb més professionalitat i voluntat que recursos, als problemes de l'usuari dia a dia.

Queixa núm. 1061/02

Dificultats per subsistir tenint el marit a la presó

El senyor X exposà al Síndic de Greuges que estava internat en un centre penitenciari complint una pena de presó, i que la seva esposa i el seu fill, sense recursos per subsistir, havien intentat recórrer als serveis socials del municipi de l'Alt Empordà on eren empadronats, però no n'havien rebut cap d'ajut.

L'ajuntament esmentat informà el Síndic que abans del naixement del fill, la muller del promotor de la queixa havia tingut entrevistes amb els serveis socials, que li van donar dia d'entrevista per facilitar-li feina, però la interessada no hi va comparèixer.

En l'informe de l'ajuntament consten les repetides actuacions, primer per afavorir la inserció laboral de l'esposa del promotor i, posteriorment, per permetre-li uns ingressos, mitjançant la tramitació d'un ajut de la renda mínima d'inserció.

El Síndic considerà que, tot amb tot, la situació familiar plantejada –el progenitor internat a la presó; la mare sense ingressos, i els ingressos precaris de la família extensa paterna– i els indicadors feien pensar que, a banda de l'ajut econòmic, la cònjuge de l'interessat podia requerir algun tipus de suport per exercir la maternitat.

D'acord amb això, el Síndic va suggerir a l'ajuntament que intentés trobar, per mitjà dels serveis socials, la forma d'apropar-se a la cònjuge de l'interessat i aconseguir la seva voluntat per acceptar aquest acompanyament en la criança del seu fill.

L'ajuntament va acceptar el suggeriment i informà el Síndic de l'inici de la intervenció dels serveis socials amb aquesta família.

Queixa núm. 4001/03

Manca de recursos econòmics

La senyora X, demanà la intervenció del Síndic i li exposà que és mare de dues criatures, no disposava de recursos econòmics, i no podia pagar l'habitatge, i afegia també que els serveis socials corresponents no l'havien ajudada.

El Síndic va demanar informació a l'ajuntament afectat. Segons la informació rebuda, els serveis socials coneixien aquesta família des de l'any 1998 i havien intentat orientar-la per trobar recursos estables que incloguessin un sistema de vida adequat a la situació, però la interessada, que no sempre ho havia entès així, va fer creure que no tenia parella i cobrava el PIRMI.

Per millorar la situació els serveis socials havien concedit beques de menjador per als fills, ajuts econòmics per al lloguer de l'habitatge i li havien ofert ajut a domicili, però la interessada es va negar sempre a rebre'l. Citada a una entrevista per oferir-li un pla de treball, no hi va assistir, etc.

Segons l'ajuntament, els problemes de la interessada amb els serveis socials van sorgir quan es van detectar la situació de risc per als menors. Intervingueren llavors els equips d'Atenció Infància i Adolescència. Actualment la guarda i custòdia la té l'àvia paterna. La interessada, amb trastorns psicològics, és un cas de difícil solució.

El Síndic, en veure aquesta informació i atès que els serveis socials prestaven suport a la família, va donar per acabada la seva actuació.

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 3713/99

(pàg. 129 del BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002 i pàg. 116 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Tramitació d'una denúncia que rep qualificacions contradictòries

A la secció corresponent a consum dels informes dels anys 2001 i 2002 fèiem referència a la queixa presentada pel senyor X amb motiu de la denúncia que havia formulat contra els responsables d'un local obert al públic on s'havien negat a servir-lo a ell i el seu fill, discapacitat psíquic.

La tramitació d'aquest queixa va permetre constatar que les administracions que havien intervingut en la tramitació de la denúncia havien interpretat de forma diferent com s'havia de qualificar la infracció comesa i, en conseqüència, quina era l'Administració competent, si esqueia, per sancionar-la.

D'acord amb aquest plantejament, el Síndic va entendre necessari, en el marc dels principis de coordinació i eficàcia que han de regir l'actuació administrativa, que les administracions que havien intervingut en aquest cas iniciessin les actuacions que calguessin per valorar conjuntament els aspectes indicats, amb la finalitat de donar una resposta homogènia a aquests supòsits, amb independència de l'Administració receptora de la denúncia i la que finalment la tramités i resolgués.

La resposta que van donar les administracions a les consideracions del Síndic la vam reflectir en l'informe corresponent a l'any 2002.

L'any 2003, el Síndic ha donat per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte i ha considerat parcialment acceptat el seu suggeriment. Sens perjudici d'això, ha demanat de ser informat del resultat i les conclusions de la valoració conjunta d'aquests supòsits, una vegada es concretin.

Més enllà, però, de les consideracions que vam formular en relació amb la tramitació i qualificació d'aquestes denúncies i infraccions, hem volgut recollir aquesta actuació en la secció corresponent a Serveis Socials per remarcar que, malgrat els avenços inqüestionables en la integració social de les persones amb discapacitat, malauradament encara es donen casos –pensem que cada vegada més aïllats– de discriminació d'aquest collectiu en l'accés a determinats serveis o activitats, que fan necessària una actuació sancionadora que eviti la impunitat de l'infractor i previngui eventuals reiteracions en aquesta conducta.

Seguiment de la queixa núm. 2409/02

(pàg. 145 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

L'actuació de l'Administració davant un conflicte entre els responsables d'un centre i l'usuari i la seva família

En la resposta al suggeriment del Síndic, el Departament de Benestar i Família ens va indicar que havia ofert a la família la possibilitat de traslladar-se a un altre centre, però aquest oferiment va ser rebutjat per la família. El Departament assenyalà, però, que el seu oferiment continuava obert.

Amb això el Síndic va creure acceptat el seu suggeriment i va donar per acabada la seva actuació en aquest assumpte.

SECCIÓ 8. CULTURA

UNIVERSITAT

1. Introducció

En l'àmbit de l'ensenyament universitari el nombre total d'actuacions durant l'any 2003 ha estat de 28.

El 20 de febrer de 2003 es va publicar al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* la Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya, a l'empara de les competències que corresponen a la Generalitat en matèria d'ensenyament i recerca que, inserida en el marc bàsic establert a la Llei orgànica 6/2001, d'universitats, pretén contribuir a la construcció d'un sistema universitari profundament universalista i, en particular, europeista.

En la tasca d'afrontar les noves realitats, la Llei té com a premisses bàsiques l'existència d'una realitat universitària catalana, la voluntat d'aquesta realitat d'integrar-se plenament en l'espai europeu d'ensenyament superior i assolir un paper protagonista en la seva construcció i, finalment, l'excel·lència i la qualitat com a instrument de progrés en tots els àmbits de l'activitat universitària: la docència, la recerca i la transferència de tecnologia i de coneixements.

La Llei s'emmarca en el procés de creació d'un espai europeu d'ensenyament superior a partir de la Declaració de Bolonya de 1999 del qual són aspectes fonamentals l'estructura cíclica dels ensenyaments i la transportabilitat dels títols universitaris.

Amb la finalitat d'aconseguir la convergència europea, doncs, la universitat haurà d'impartir noves titulacions que permetin la convalidació immediata d'estudis i que posi fi a les traves a la mobilitat. L'adaptació unificarà les actuals diplomatures i enginyeries tècniques amb les llicenciatures en una titulació de graduat, i es crearà un segon nivell de postgraduat que conduirà al títol de màster o doctor.

Aconseguir, però, l'objectiu no està exempt de polèmiques. Així, els darrers mesos de l'any 2003 s'han palesat les discrepàncies entre el Govern de l'Estat i el Consell de Coordinació Universitària (màxim òrgan de planificació del sistema educatiu superior), en relació amb la titularitat de la competència per establir els criteris d'avaluació de l'oficialitat dels títols universitaris de la qual el projecte de reial decret pretén excloure les autonomies en benefici de l'Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA).

Tampoc no ha estat pacífica l'entrada en vigor de la Llei 1/2003, d'universitats de Catalunya (en endavant LUC), contra la qual el Tribunal Constitucional, en data 3 de juny de 2003, va admetre a tràmit el recurs del govern estatal i va suspendre cautelarment cinc articles, dos dels quals fan referència a un dels pilars de la normativa catalana: el desplegament de la via contractual de professorat amb caràcter estable i el paper acreditador d'aquest professorat de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.

Igualment, es qüestiona que la LUC atorgui als professors contractats com a doctors la denominació de catedràtics; que els professors contractats a temps parcial puguin formar part del consell social d'una universitat i que el còmput de professors s'efectuï segons els contractats a temps complet.

Per part de la Institució, en l'àmbit de l'ensenyament universitari les actuacions durant l'any 2003 han estat 28, de les quals es pot fer la classificació següent: relatives al cost dels estudis universitaris (beques, recàrrecs, inexistència d'exempcions en virtut de determinades circumstàncies personals, etc.), relatives al funcionament dels centres (incompliment de la prohibició de fumar, informació sobre la matrícula etc.), les presentades pels professors universitaris (interpretació sobre el cobrament d'un complement retributiu, avaluació per un tribunal universitari en ocasió d'un procés selectiu) i, finalment, les que fan referència a les homologacions de títols universitaris obtinguts a l'estranger (retards en la tramitació, manca d'informació des del Ministeri d'Educació, Ciència i Esport).

Algunes d'aquestes queixes encara estan en tràmit i per això no són tractades en l'Informe, però n'hi ha d'altres que no s'esmenten en la classificació, malgrat se'n fa referència a l'Informe, pel fet que corresponen a queixes la tramitació de les quals es va iniciar abans de l'any 2003. En parlem per referir-nos al seguiment de què han estat objecte al llarg d'aquest exercici.

A l'Informe d'enguany fem una referència especial al cost dels estudis universitaris, ja que precisament el major nombre de queixes rebudes responen a aquesta qüestió, ja sigui en ocasió de la denegació de beques o en relació amb el cobrament de recàrrecs per estudis de segona llicenciatura, o bé perquè l'Administració no ha previst una exempció o ajut per a algun col·lectiu específic.

En ocasió de la darrera reunió de síndics de les universitats de Catalunya i les Illes Balears organitzada per la Síndica de la Universitat de les Illes Balears, que va tenir lloc el 5 de setembre de 2003 a Palma de Mallorca i a la qual vam assistir, es va plantejar amb especial força la conveniència de revisar i actualitzar el sistema de beques dirigides als estudiants universitaris.

Cal remarcar un cop més, com ja s'ha destacat als darrers informes, la bona entesa i l'esperit de col·laboració dels síndics de les diferents universitats amb la Institu-

ció, la qual cosa ajuda a una tramitació més àgil i eficaç de les queixes plantejades al llarg de l'any.

2. El cost dels estudis universitaris

A l'empara de les competències en matèria d'ensenyament i de recerca que corresponen a la Generalitat, reconegudes pels articles 15 i 9.7 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en matèria d'ensenyament i de recerca, el 19 de febrer de 2003 es va promulgar la Llei 1/2003, d'universitats de Catalunya.

La llei reconeix que l'accés al sistema universitari públic de Catalunya ha de respectar els principis d'igualtat, mèrit i capacitat, i el departament competent en matèria d'universitats ha de garantir que els estudiants concorrin als processos d'accés en igualtat d'oportunitats.

Aquest any les queixes tramitades per la Institució se centren, però, no pas en l'accés a la universitat, sinó en la fase posterior, ja que el cost dels estudis universitaris pot donar lloc al fet que les condicions d'igualtat en l'exercici del dret a l'educació no quedi garantit.

Amb aquesta finalitat, l'article 45 de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats, preveu l'establiment d'un sistema general de beques i ajuts a l'estudi per remoure els obstacles d'ordre socioeconòmic que impedeixen o dificulten l'accés o la continuïtat dels estudis superiors d'aquells estudiants que es troben en condicions de cursar-los amb aprofitament.

La Llei catalana d'universitats es remet en aquest tema al marc del sistema general ja establert, i encarrega al departament competent en matèria d'universitats articular una política de crèdits i beques que garanteixi que ningú que compleixi el requisit abans esmentat no resti exclòs per raons econòmiques de l'ensenyament universitari.

Aquesta política de crèdits i beques també ha de permetre, d'acord amb el manament legal, adaptar el sistema general a les necessitats socioeconòmiques i territorials de Catalunya.

Mitjançant l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca, creada per la Llei 7/2001, de 31 de març, i coordinadament amb les universitats, el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (en endavant DURSI) ha d'articular un sistema de gestió eficient i eficaç dels crèdits, les beques i els ajuts a l'estudi i la recerca universitaris.

Així ho reconeix el mateix DURSI, que va manifestar al Síndic que la creació d'aquesta Agència respon a la voluntat de tenir a punt un instrument eficient per assumir la gestió d'un futur traspàs de competències en matèria de beques –la convocatòria, gestió i resolució de les quals continua depenent del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport– que no s'ha fet efectiu, malgrat la Sentència del Tribunal Constitucional 188/2001, de 20 de setembre, favorable a la contínua reivindicació per part de la Generalitat.

Així mateix, el DURSI s'ha pronunciat en el sentit que, amb la finalitat de tenir un sistema de beques més equitatiu, a més d'estudiar els nivells de renda més adequats a la realitat social del nostre país, es revisin els requeriments acadèmics exigits per poder conservar l'ajut (vegeu queixa núm. 1919/03 i 1271/03)

Això enllaça amb la voluntat manifestada pels síndics de les universitats de Catalunya a la reunió que va tenir lloc a la Universitat de les Illes Balears al setembre de 2003, a la qual aquesta Institució va ser convidada a participar, d'impulsar un document relatiu a la revisió i actualització global del sistema de beques per als estudiants universitaris.

Aquest document, consensuat per tots els síndics universitaris de l'Estat en una reunió d'octubre de 2003, recull la voluntat de manifestar la seva posició enfront de la necessitat urgent d'actualitzar tota la política de beques universitàries dels sistema educatiu espanyol per garantir de manera efectiva la igualtat d'oportunitats.

Es detecta que, en l'actualitat, la majoria dels problemes entorn del sistema vigent de concessió de beques són conseqüència d'unes disposicions administratives obsoletes que no responen plenament a les condicions actuals de vida dels estudiants.

Els síndics universitaris entenen que la profunda transformació social, l'accés generalitzat a la formació universitària, la implantació del districte obert, els constants canvis d'estil i de modalitat de vida dels joves, tot plegat requereix el replantejament global del contingut i dels criteris que regeixen el sistema d'ajuts, que cal adaptar a la nova realitat social i econòmica.

La coordinadora de la Comissió Permanent dels Defensors Universitaris de l'Estat Espanyol ha comunicat al Síndic que aquestes reflexions han estat trameses per cada síndic universitari al rector de la respectiva universitat.

El tema del cost dels estudis universitaris no ha quedat només reflectit en les queixes presentades pels alumnes en relació amb les beques, sinó que, un cop més, hem tingut coneixement de la disconformitat dels alumnes amb el recàrrec que se'ls imposa a la matrícula en voler cursar una segona llicenciatura (vegeu queixes núms. 3066/03 i 3535/03).

A l'Informe de l'any 1997 el Síndic ja va tenir oportunitat de pronunciar-se sobre aquest recàrrec, que es fixa anualment en el decret pel qual s'aproven els preus per a la prestació de serveis acadèmics a les universitats públiques des del curs 1996-1997.

La motivació de la mesura rau en la voluntat de garantir que els recursos públics vagin destinats, tal com passa amb les beques, a donar les màximes oportunitats d'estudi i, per tant, a subvencionar en major mesura, els preus als alumnes que cursen per primera vegada una carrera en una universitat pública.

D'aquest recàrrec, d'acord amb la regulació vigent, queden eximits els estudiants que, havent superat els estudis d'un únic primer cicle, vulguin prosseguir els estudis en un segon cicle; els estudiants que hagin obtingut títols universitaris oficials únicament en universitats privades o centres docents adscrits que apliquin preus privats, i els estudiants que compleixen els requisits acadèmics i econòmics fixats a la convocatòria estatal de beques i ajuts a l'estudi de caràcter general que els permetrien, si hi poguessin accedir, de ser beneficiaris d'una beca.

En relació amb aquest darrer supòsit d'exempció, el Síndic va manifestar la seva satisfacció a l'Informe al Parlament de 1997, ja que, amb la seva introducció per primera vegada al decret que regulava els preus per al curs 1997-1998, es pal·liaven els efectes derivats de l'anterior normativa, que preocupaven aquesta Institució, perquè es podia arribar a la situació no desitjada que uns alumnes amb menys recursos econòmics es veiessin privats de la possibilitat de cursar una carrera.

També en relació amb el cost dels estudis universitaris, vam tenir ocasió de formular un suggeriment al DURSI, arran de la queixa presentada per un jubilat que, en el moment de matricular-se amb la intenció de cursar una segona llicenciatura, va comprovar que la seva condició no era tinguda en compte per gaudir de cap descompte ni exempció (vegeu queixa núm. 3066/03).

El DURSI va manifestar que, tot i no haver-hi cap exempció per als jubilats en el decret de preus vigent per al curs 2003-2004, traslladava el suggeriment d'estudiar-ne la inclusió al Consell Interuniversitari de Catalunya, com a òrgan de consulta i assessorament de les universitats públiques, a fi que examinés la proposta i considerés si escau incloure-la en un futur.

Queixa núm. 1919/03

Denegació d'una beca universitària per manca de matriculació d'un nombre de crèdits suficient

El promotor de la queixa es va adreçar al Síndic per exposar-li que sempre havia gaudit de beca al llarg dels estudis universitaris. El curs 2002-2003, la beca no li va ser concedida perquè no es va matricular d'un nombre de crèdits suficient.

El cert és que, exclosos els 30 crèdits que corresponien al treball de fi de carrera, la resta de crèdits pendents era de 36,5, dels quals només 4,5 són d'una matèria obligatòria i en mancaven 32 per completar els estudis.

D'aquests 32 crèdits, l'interessat només va poder-se matricular de 20 (matèries optatives del seu interès); i la resta (10 crèdits) no s'impartien fins al segon quadrimestre, i 2 crèdits de lliure elecció no els podia cursar fins a l'estiu.

L'informe del Servei de Gestió Acadèmica de la Universitat Politècnica de Catalunya a petició del Síndic assenyalava que, tot i no haver-hi docència de les assignatures optatives que interessaven a l'estudiant, això no implicava que no es pogués matricular d'altres, la qual cosa li hauria permès conservar la beca.

El Síndic va entendre que l'actuació de l'interessat havia estat legítima i coherent amb les característiques que els plans d'estudis atorguen a les matèries optatives a què corresponien els crèdits dels quals no s'havia pogut matricular. Matricular-se d'assignatures per no cursar-les, i empitjorar així l'expedient acadèmic personal, comporta un efecte certament no volgut per la norma.

Si s'atén únicament a la literalitat en la interpretació de la norma reguladora de les beques, i no a la finalitat d'aquestes com a ajut econòmic per a qui compleix determinats requisits de capacitat i nivell de renda i ha seguit els requisits de matriculació exigits, es pot arribar a un resultat incongruent.

Per aquests motius, i atenent a les circumstàncies concurrents, ens vam adreçar al rector de la Universitat perquè valorés el determini de denegar a l'interessat la sol·licitud de beca, sense que fins al moment en què s'elabora aquest Informe hàgim rebut cap resposta.

Igualment, ens vam adreçar al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació per recomanar que, en el marc d'una futura conferència sectorial, s'estudiï la possibilitat d'introduir en la norma elements clarificadors o flexibilitzadors que evitin situacions com la que va ser objecte de la queixa.

El Departament va manifestar que no s'ha fet efectiu el traspàs de competències a la Generalitat en matèria de beques. Això no obstant, la creació de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca respon a la voluntat de tenir a punt un instrument eficient a l'hora de poder assumir aquesta gestió.

Igualment, es va comunicar al Síndic que per tenir un sistema de beques més equitatiu s'estan revisant els requisits acadèmics exigits per poder conservar l'ajut.

Lamentablement, el promotor de la queixa s'ha quedat sense beca tot i reunir els requisits que depenien d'ell.

Queixa núm. 1271/03

Al·legació de circumstàncies excepcionals davant la manca del nombre mínim de crèdits aprovats per poder rebre una beca

El promotor de la queixa, un estudiant de segon curs d'Història, es va adreçar al Síndic per requerir la seva intervenció, davant la denegació d'una beca, pel fet que no tenia aprovat un nombre mínim de crèdits del curs anterior.

L'interessat va al·legar no haver pogut atendre l'activitat docent universitària per causa la situació excepcional viscuda, ja que 12 dies abans dels exàmens de juny el seu pare havia mort a conseqüència d'una malaltia detectada pocs mesos abans.

La Institució va fer diverses gestions que van cloure amb la informació a l'interessat que el seu cas havia estat revisat pel departament d'afers acadèmics de la universitat i que s'havia tramès al Ministeri d'Educació amb el vistiplau favorable pel que feia referència als requisits acadèmics.

El mes de juliol, l'interessat va comunicar al Síndic que, finalment, se li havia concedit la beca.

Queixa núm. 3066/03

Ajuts a persones jubilades per a estudis universitaris

El senyor X es va adreçar al Síndic per manifestar la seva disconformitat amb el fet que no tan sols no va rebre cap ajut o rebaixa en el preu de la matrícula universitària a la facultat de Física per la seva condició de

jubilat, sinó que, a més a més, va haver de pagar-ne un recàrrec del 50%, pel fet que anteriorment havia obtingut una llicenciatura en una altra facultat de la mateixa universitat.

El Síndic va demanar al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació el seu parer respecte de futures previsions normatives que preveiessin situacions com l'exposada.

El Departament va comunicar al Síndic que havia donat trasllat del suggeriment d'incloure una exempció en els preus acadèmics universitaris per a persones jubilades al Consell Interuniversitari de Catalunya, a fi que examinés la proposta i la considerés en un futur.

El Síndic va agrair la col·laboració del Departament, si bé resta a l'espera de conèixer el determini del Consell en relació amb el suggeriment precedent.

Queixa núm. 3535/03

Disconformitat amb el recàrrec per estudis universitaris de segona llicenciatura

El promotor de la queixa va exposar al Síndic la seva disconformitat amb el fet, segons ell discriminatori, que, per cursar estudis d'una segona titulació, havia de pagar un recàrrec del 40% sobre el preu de la matrícula.

El Síndic ja havia tingut ocasió de manifestar-se en relació amb aquesta mesura, presa en virtut d'un decret pel qual es fixen els preus per la prestació de serveis acadèmics a les universitats públiques, en l'Informe al Parlament de l'any 1997, quan llavors el recàrrec era del 50%, del qual trameté còpia al promotor de la queixa.

Això no obstant, va informar l'interessat que el fonament de la mesura es troba en la garantia que els recursos públics vagin destinats a donar les màximes oportunitats d'estudi i, per tant, a subvencionar en major mesura els preus als alumnes que cursen per primera vegada una carrera en una universitat pública.

En sentit contrari, aquesta mesura pretén contribuir al finançament del cost de l'ensenyament dels estudiants que ja tenen un títol universitari oficial finançat bàsicament amb fons públics; però, tot i el recàrrec, el preu de l'estudi, d'acord amb la norma reguladora, continua essent majoritàriament finançat amb càrrec als pressupostos públics.

3. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

Suggeriment a la Universitat de Barcelona sobre la convalidació parcial d'estudis entre assignatures coincidents per a l'obtenció d'un títol universitari (Queixa núm. 3374/01)

Les senyores X i Y es van adreçar a la Institució exposant que, malgrat disposar de la llicenciatura en Ciències Econòmiques i Empresarials en l'especialitat d'Economia Política i Sociologia per la facultat d'Econòmiques de la Universitat de Barcelona, el Departament d'Ensenyament de la Generalitat no els reconeixia aquesta titulació com a idònia per impartir l'especialitat d'Economia als batxillerats.

La manca d'idoneïtat es basava en el fet que el títol de les interessades queda homologat a la llicenciatura en Sociologia i no a la d'Economia, d'acord amb allò previst al Reial decret 1954/94, de 30 de setembre, sobre homologació de títols als del Catàleg de títols universitaris oficials.

Després de diverses gestions i un cop conegut el determini del Departament d'Ensenyament el Síndic es va adreçar al Defensor del Poble per tal d'instar, si ho considerava convenient, la seva intervenció en una possible modificació de l'esmentat Reial decret amb la finalitat que es reconegués als llicenciats en Econòmiques de l'especialitat d'Economia Política i Sociologia de la Universitat de Barcelona la capacitat per impartir l'assignatura d'economia.

El Defensor del Poble es va adreçar a la Direcció General d'Universitats del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, que va trametre un informe que conclou que podria ser raonable proposar la modificació del catàleg esmentat, per tal que quedés homologat, a tots els efectes, el títol de les interessades al de llicenciat en Economia.

Aquest assumpte es va sotmetre a la consideració de la Subcomissió d'Avaluació de Ciències Socials i Jurídiques del Consell de Coordinació Universitària.

Amb posterioritat el secretari de l'esmentat Consell va trametre al Defensor del Poble l'acord adoptat, segons el qual l'esmentat organisme considera que la Universitat de Barcelona podria, per als posseïdors del títol de llicenciat en Econòmiques de l'especialitat d'Economia Política i Sociologia interessats a obtenir la llicenciatura en Economia, estudiar la possibilitat d'una convalidació parcial d'estudis entre assignatures coincidents, i fixar les que quedarien pendents per cursar per a l'obtenció del títol de llicenciat en Economia.

El Síndic va adreçar al rector de la Universitat el suggeriment esmentat, del qual, en el moment de redactar aquest informe, resta pendent de conèixer el determini.

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment queixa núm. 1448/01

(pàg. 164 del BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002)

Necessitat d'adoptar mesures per facilitar els estudis universitaris a alumnes amb deficiències auditives

La Federació de Sords de Catalunya va sol·licitar la intervenció del Síndic perquè es prevegin recursos adaptats a les persones sordes que volen tenir accés als estudis universitaris.

El Síndic va adreçar-se al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, que va indicar que el Consell Interuniversitari de Catalunya té una comissió per a la integració de persones discapacitades a la universitat que estudiaria la resposta més adequada per a aquests alumnes.

Al llarg de l'any 2003 l'esmentat Departament va adreçar diverses comunicacions al voltant de la integració dels estudiants sords a la universitat manifestant, entre d'altres, que la Comissió, un cop analitzada la problemàtica, havia decidit que el servei d'intèrpret de signes només es tindria en compte com un més dels sistemes existents i que el més adequat per als alumnes amb una discapacitat auditiva que no arribi al 100% és utilitzar amplificadors d'ona.

El Síndic respecta l'opinió dels experts universitaris que integren la Comissió del Consell que no entén com a prioritària l'adopció d'alguna de les mesures d'integració proposades, com ara el servei d'interpretació de signes, però es va adreçar al Departament per recomanar que, si encara no s'havia fet, es prenguessin mesures per posar en marxa mètodes com els amplificadors d'ona.

Arran de la publicació de la Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats, es va acordar la creació de la Comissió d'Acció Social i el Departament s'ha compromès a posar a l'ordre del dia de la seva primera sessió la proposta sobre la mesura esmentada i fer arribar al Síndic la decisió que finalment s'adopti.

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

1. Introducció

En l'àmbit de la normalització lingüística, el nombre total d'actuacions del Síndic durant l'any 2003 ha estat de 47.

La major part de les queixes han estat referides, però, a l'àmbit de la normalització lingüística, on seguim el criteri sistemàtic dels informes d'anys anteriors a l'hora de fer-ne el tractament en dos grans blocs.

Així, en primer lloc, exposarem les queixes rebudes en relació amb la utilització de la llengua en l'àmbit de les administracions públiques i, en segon lloc, les rebudes pel que fa a l'ús en l'àmbit socioeconòmic, amb especial èmfasi aquest any en l'ús del català als serveis públics.

A diferència d'altres anys, en què hi ha hagut més equilibri, hem de destacar que bàsicament les queixes en matèria de normalització lingüística han estat presentades per la manca de respecte dels drets lingüístics respecte al català i, minoritàriament, envers el castellà.

Una de les queixes amb més ressò mediàtic ha estat la relativa a la decisió de l'empresa estatal Correus i Telègrafs d'utilitzar, en tot l'Estat, el logotip de l'empresa CORREOS únicament en castellà, quan fins fa poc aquest era bilingüe en totes les comunitats autònomes amb dues llengües oficials.

D'altra banda, en el desenvolupament de la temàtica relativa a l'activitat socioeconòmica constatem una progressiva millora en la normalització de l'atenció telefònica i de la documentació, d'aquesta empresa, en català. Igualment, cal palesar avenços, com ara en l'àmbit de col·laboració en matèria de normalització lingüística amb organismes dependents de l'Administració central, com és el cas de l'Agència Estatal d'Administració Tributària, que s'ha mostrat molt receptiva a atendre i respondre, en la mesura possible. a les queixes presentades davant el Síndic en l'àmbit de la seva competència.

2. La llengua en l'àmbit de les administracions públiques

2.1. L'ús del català en procediments administratius tramitats per l'Administració de l'Estat a Catalunya

Tal com ja s'ha palesat en els darrers informes al Parlament, el Síndic propugna que les administracions públiques emparin i defensin el sistema constitucionalment previst en relació amb el pluralisme lingüístic i que siguin especialment respectuoses amb la voluntat manifestada pels ciutadans d'obtenir la documentació relativa als expedients administratius en els quals tinguin la consideració de part interessada en la llengua oficial desitjada.

Tanmateix, cal recordar que el dret dels administrats no pot obviar la previsió legal de reconèixer validesa a les actuacions fetes pels òrgans de Administració general de l'Estat en qualsevol de les llengües oficials a Catalunya sense necessitat de traducció, d'acord amb l'article 12.1 de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística.

D'aquesta manera cal concloure que, en la tramitació dels procediments pels òrgans esmentats a Catalunya, correspon als interessats manifestar la voluntat expressa que el procediment es tramiti en la llengua escollida (vegeu queixa núm. 303/03).

Allò que es posa de manifest en la tramitació de les queixes presentades en aquest àmbit és una certa manca de previsió de l'Administració de l'Estat, ja que algunes són reiterades, com ara la manca d'impresos en català per fer les declaracions d'IVA i IRPF (vegeu queixa núm. 975/03).

Arran de diverses gestions dutes a terme per la Institució en relació amb la normalització lingüística per l'Agència Estatal d'Administració Tributària (en endavant AEAT), vam tenir coneixement que es disposa de models en català per fer les declaracions de l'impost sobre la renda de les persones físiques i de l'impost sobre el patrimoni.

La gravació de les declaracions es fa, però en castellà i, en conseqüència, quan una oficina de gestió tributària consulta un expedient, ho fa informàticament i no sap si és redactat en català o castellà.

En cas de discrepància entre les dades que l'Administració té i les declarades, es pot emetre un requeriment o bé una notificació de tràmit d'audiència i proposta de liquidació, tant l'un com l'altra en castellà.

L'AEAT afirma que si s'efectua un requeriment i el ciutadà respon demanant comunicar-se en català, es fa en aquesta llengua la notificació de tràmit d'audiència i proposta de liquidació que, eventualment, s'emeti.

Atès que no existeix una aplicació informàtica en català, sinó unes traduccions o memòries que s'han d'emplenar, la tramitació en català dóna més feina al funcionari que se n'encarrega, i això afavoreix que, davant la pressió de feina i la necessitat de complir uns terminis, siguin resistents a l'ús del català.

Després de les al·legacions presentades pel ciutadà, s'emet una notificació de liquidació provisional que, manualment –mitjançant memòries i no per aplicació informàtica– es poden fer i s'han de fer, si es demana, en català.

Les cartes de pagament (corresponents al model 002) porten uns codis de barres incorporats que fan molt difícil, encara que no impossible, emetre-les en català. En tot cas, s'haurà de fer manualment.

Això no obstant, ens plau fer-nos ressò de la voluntat de col·laboració de l'AEAT per aconseguir la normalització lingüística en les seves relacions amb els ciutadans de Catalunya, que vam palesar arran dels comentaris adreçats al cap regional de Relacions Institucionals i Comunicació de la Delegació Especial de Barcelona.

En resposta a aquests comentaris, el 27 de juny de 2003 es van comunicar els resultats obtinguts quant a la normalització de l'ús del català per l'AEAT exposats a l'última reunió del Consell Territorial de Direcció per a la Gestió Tributària a Catalunya, entre els quals destaca la instal·lació d'un programa informàtic i el desenvolupament d'una aplicació de suport que facilita la tramesa de documents a traduir amb l'objectiu de proporcionar als funcionaris l'eina necessària per a la traducció de qualsevol document que el contribuent demani en català.

Igualment, cal fer referència a la instrucció directa del director general de l'Agència Tributària per a l'execució d'un pla especial per oferir, al més aviat possible, la pàgina web de l'esmentat organisme i tots els seus serveis en català, així com també per trametre en aquesta llengua tota mena de requeriments i sol·licituds.

Aquesta actitud contrasta, però, amb la d'altres òrgans de l'Administració de l'Estat als quals el Síndic s'ha adreçat en relació amb la llengua en què s'han de tramitar diversos procediments.

En ocasió de la tramitació de la queixa núm. 1148/02, per la manca d'expedició en català de la llicència d'estació d'aficionat i d'estació radioelèctrica, per la Prefectura Provincial d'Inspecció de Telecomunicacions, el Síndic va fer una sèrie de consideracions al Ministeri de Ciència i Tecnologia perquè es revisés el determini adoptat en base a l'informe de l'Advocacia de l'Estat al Ministeri, d'aplicar el règim jurídic de la llengua de l'òrgan titular de la competència en la tramitació dels procediments en exercici de competències delegades.

El Síndic entén que la llengua de tramitació dels procediments és determinada per l'àmbit territorial de l'òrgan de l'Administració de l'Estat que se n'encarrega.

La Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques, no diu que la llengua del procediment hagi de ser determinada per l'òrgan que té atribuïda la competència, sinó, a petició del ciutadà, per l'òrgan que tramita.

El Síndic sosté que poden donar-se diverses interpretacions al terme «tramitació», però sens dubte tramita qui gestiona per delegació. La justificació de la delegació no és la comoditat del titular de l'òrgan delegant, sinó la millor realització, més eficaç, més eficient, etc., de les finalitats públiques confiades a l'organització, entre les quals, el millor servei al ciutadà.

Malgrat l'anunci del Ministeri de tenir en compte els suggeriments i comentaris del Síndic a la nova Llei 32/2003, de 3 de novembre, general de telecomunicacions, aquests no hi són reflectits.

Amb tot, considerem innecessari un canvi normatiu, perquè només cal aplicar el mandat legal recollit a l'article 36 de la Llei 30/1992, que preveu que els interessats que s'adrecin als òrgans de l'Administració General de l'Estat amb seu al territori d'una comunitat autònoma poden fer servir qualsevol llengua cooficial. En aquest cas, el procediment es tramitarà en la llengua escollida per l'interessat.

Queixa núm. 303/03

Vulneració dels drets lingüístics en la tramitació d'un procediment a l'Agència Estatal d'Administració Tributària

El promotor es va adreçar al Síndic per la vulneració dels seus drets lingüístics en la tramitació d'un procediment seguit contra ell per l'Agència Estatal d'Administració Tributària, ja que no se li van fer les comunicacions en català.

Atès que els administrats tenen dret que la tramitació dels procediments per òrgans de l'Administració general de l'Estat amb seu en el territori d'una comunitat autònoma en què existeix cooficialitat de llengües es faci en la que escullin, la Institució va fer diverses gestions per aconseguir, com així va ser, que tant la resposta a les al·legacions presentades per l'interessat com el recurs a liquidació provisional es fessin en català.

Igualment l'interessat va ser informat de la validesa de les actuacions practicades en castellà per l'AEAT en tant que llengua oficial a Catalunya.

Queixa núm. 975/03

Manca d'impresos en català per fer les declaracions d'IVA i IRPF

Una associació es va adreçar al Síndic per comunicar que l'Agència Estatal d'Administració Tributària no disposava d'impresos redactats en català per formular les declaracions d'IVA i IRPF, cosa que consideraven que vulnera el dret dels contribuents a relacionar-se amb l'Administració en una de les llengües oficials a Catalunya.

Tot i que s'exposà que els fet havia estat comunicat a la delegada del Govern a Catalunya, al conseller d'Economia i Finances i al director general de Política Lingüística, la Institució en va informar el cap de relacions institucionals de l'AEAT, perquè fos tractat a l'ordre del dia del Consell Territorial de Direcció per a la Gestió Tributària a Catalunya.

El Síndic va comunicar a l'associació promotora de la queixa els darrers avenços en l'esforç per arribar a la normalització lingüística endegats per l'AEAT i el desig manifestat de continuar avançant per normalitzar el bilingüisme en tots el models d'impresos escrits.

148

Seguiment de la queixa núm. 1148/02

(pàg. 152 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Ús del català en els procediments administratius tramitats per l'Administració de l'Estat a Catalunya

El promotor de la queixa s'adreçà al Síndic per expressar la discriminació de la qual es considera objecte pel fet que les llicències d'estació d'aficionats i el diploma d'operadors d'estacions radioelèctriques d'aficionats no s'expedeixen en llengua catalana, cosa que limita el dret d'opció lingüística.

A l'informe de 2002 (vegeu queixa núm. 1148 pàgina 152 del BOPC núm. 409 de 26 de març) ja s'exposà que de la interpretació de l'article 36 de la Llei 30/1992, de règim jurídic de les administracions públiques, se'n deriva que el procediment per expedir els documents més amunt esmentats s'ha de tramitar en la llengua oficial que escull el ciutadà.

Efectuada aquesta consideració a la Delegació del Govern a Catalunya, aquesta en va donar trasllat a l'òrgan central titular de la competència, que és exercida per delegació per un òrgan radicat a Catalunya.

Igualment, el Síndic va adreçar al Ministeri de Ciència i Tecnologia les seves consideracions en relació amb la llengua dels procediments que s'han delegat a òrgans amb seu en una comunitat autònoma amb dues llengües oficials.

En data 27 de febrer de 2003, el Ministeri va comunicar a la Institució que en el marc general que havia d'establir la nova Llei general de telecomunicacions, la legislació relativa als radioaficionats es modificaria i que els suggeriments i comentaris del Síndic serien considerats en el procés d'elaboració de la nova legislació.

Tanmateix, un cop publicat el text legal esmentat (Llei 32/2003, de 3 de novembre, l'entrada en vigor del qual serà efectiva el 4 de febrer de 2004), s'ha posat de manifest que la legislació no ha sofert cap modificació en relació amb la qüestió objecte de la queixa.

Atès que la Institució va fer totes les actuacions que la norma permet, l'expedient es va cloure i es va facilitar aquesta informació a l'interessat.

2.2. L'ús del català a l'Administració de justícia i en l'exercici de la funció notarial

Tota l'actuació del Síndic en l'àmbit lingüístic és avalada pel reconeixement exprés de l'article 4 de la Llei 1/1998, de política lingüística, que preveu la possibilitat que tothom s'hi pugui adreçar sol·licitant que, en l'àmbit de les seves competències, actuï per garantir els drets lingüístics de forma específica.

L'esmentada norma estableix en la disposició addicional setena una obligació per a la Generalitat de Catalunya de vetllar perquè la normativa i l'actuació administrativa dels altres poders públics de l'Estat respectin els principis de l'ordenament constitucional i estatutari i d'aquesta llei, i d'impulsar la modificació legislativa de les normes estatals que siguin un obstacle per a l'ús del català en tots els àmbits o limitin la plena igualtat lingüística dels ciutadans.

Conjugant aquests dos preceptes, enguany hem recomanat al Departament de Cultura plantejar davant el Ministeri de Justícia la modificació de la certificació internacional de naixement perquè a Catalunya aquesta es pugui expedir també en llengua catalana (vegeu queixa núm. 980/03).

També dintre de l'àmbit de la Justícia, en relació amb el dret legalment reconegut de relacionar-se amb l'Administració de justícia en la llengua oficial escollida i «a ser atesos», aquest any hem hagut d'intervenir en relació amb una queixa presentada contra un jutjat de Barcelona per manca d'atenció a la promotora que va fer servir el català per relacionar-s'hi (vegeu queixa núm. 2808/03).

Si bé el Síndic ja va tenir ocasió de pronunciar-se en l'Informe al Parlament de l'any 2000 en el sentit que, de la interpretació literal de la norma sembla quedar a criteri de les autoritats i funcionaris públics de l'Administració de justícia decidir en quina llengua han de ser correspostos els ciutadans que s'hi adrecen, tot i que seria possible arribar a una altra interpretació més favorable a l'ús del català, allò que és indubtable és el reconeixement del dret a ser atesos en la llengua per ells escollida.

Per aquests motius, tot i que en el cas objecte de la queixa l'Administració va al·legar, entre d'altres, certes dificultats pel que fa a mitjans materials i personals per dur a terme les tasques encomanades al jutjat, la Institució va fer les gestions adients per fer efectiu el règim de cooficialitat al qual el poder judicial no pot ser indiferent, malgrat les justificacions exposades.

La Llei de política lingüística preveu en l'article 36 que tant el Govern de la Generalitat com els col·legis professionals han de fomentar l'ús del català en les activitats professionals.

Aquesta previsió legal va permetre que, en ocasió de dues queixes presentades al Síndic, una per la manca de lliurament per part d'un notari d'unes fotocòpies compulsades en català (vegeu queixa núm. 3534/03) i una altra per manca de respecte als drets lingüístics en l'atorgament d'una escriptura de constitució d'una societat (vegeu queixa núm. 3309/03), es formulés un suggeriment al Departament de Cultura de la Generalitat perquè estudiés la possibilitat de dur a terme alguna actuació conjunta amb l'Il·lustre Col·legi de Notaris de Catalunya amb la finalitat d'impulsar i assegurar el coneixement, l'ús i la protecció de la llengua catalana en relació amb l'activitat professional del col·lectiu esmentat.

D'acord amb l'informe del Departament, el 16 d'abril de 1997, abans de la publicació de la Llei de política lingüística, ja es va signar un conveni de col·laboració amb l'Il·lustre Col·legi per garantir que els despatxos dels fedataris públics estiguessin en condicions d'atendre la ciutadania en qualsevol de les llengües oficials.

Arran d'aquest conveni es van oferir cursos en català per al personal de les notaries i es va dotar l'esmenat

organisme d'un servei de traducció assistida per ordinador i s'ofereix un servei de traducció professional amb càrrec al fons de l'Il·lustre Col·legi.

Amb tot, la Generalitat ha palesat que l'increment de l'ús de la llengua catalana entre aquest col·lectiu ha estat més lent que el d'altres professionals del món del dret i, fins i tot, es va detectar que no hi havia una relació clara entre les comarques amb menys documents notarials en català i la seva realitat sociolingüística.

Arran d'aquest fet, la Direcció General de Política Lingüística va creure convenient planificar un seguit d'actuacions concretes i es va dissenyar un pla experimental de mesures per incrementar l'ús del català a la documentació notarial a Lleida, perquè un cop avaluats els resultats s'estudiés la possibilitat d'aplicar programes concrets en altres territoris de Catalunya.

El Departament de Cultura va acceptar expressament el suggeriment del Síndic i va comunicar la seva decisió de fer un balanç de la col·laboració duta a terme fins llavors i dels resultats obtinguts en aquest àmbit; alhora, va manifestar la voluntat de treballar en la seva aplicació en un futur immediat.

El Col·legi de Notaris també va adreçar al Síndic unes consideracions en relació amb la queixa 3309/03, justificant l'actuació d'un dels seus membres, que no va atorgar una escriptura de constitució d'una societat en català, en el dilema amb què es troben els notaris davant la disjuntiva de prestar les seves funcions amb la major celeritat possible o retardar l'esmentada prestació davant el dubte de quina serà la llengua escollida pels atorgants.

El Col·legi entén que l'elecció es fa a vegades difícil i el notari assumeix sempre el risc de ser denunciat per una prestació no diligent de la seva funció o per la prestació amb una absoluta diligència, però en una llengua no elegida pels atorgants.

Això no obstant, el Col·legi de Notaris de Catalunya va fer avinent al Síndic que s'havia advertit el notari implicat de la necessitat d'indagar la voluntat dels atorgants en relació amb la llengua de redacció dels documents notarials.

Queixa núm. 980/03

Manca d'ús del català en l'expedició d'un certificat de naixement internacional

El promotor de la queixa es va adreçar al Síndic denunciant un presumpte incompliment de la Llei de política lingüística pel fet que l'imprès corresponent al certificat de naixement internacional, que va sol·licitar al Registre Civil de Granollers, no està pas redactat en català.

D'acord amb el manament que atribueix a la Generalitat el deure de vetllar perquè la normativa i l'actuació dels altres poders públics de l'Estat respectin els principis de l'esmentada norma, i d'impulsar la modificació legislativa de les normes que siguin un obstacle per a l'ús del català en tots els àmbits o que limitin la plena igualtat lingüística, el Síndic va adreçar un suggeriment al Departament de Cultura.

El Síndic va suggerir que el Departament estudiés la possibilitat d'adreçar-se al Ministeri de Justícia impulsant la modificació de la certificació de naixement internacional perquè a Catalunya es pugui expedir també en llengua catalana.

El Departament de Cultura va acceptar el suggeriment i va fer avinent al Síndic el seu determini d'iniciar les corresponents gestions.

Queixa núm. 2808/03

Manca d'atenció telefònica i escrita per part del jutjat al qual es fa una sol·licitud en català

La interessada es va adreçar al Síndic per exposar la manca d'atenció telefònica de què havia estat objecte per part del personal d'un jutjat de Barcelona al qual va demanar una informació, en català, sobre un escrit que va trametre sol·licitant que se li lliurés testimoni d'una sentència i en relació amb el qual no havia obtingut resposta.

La magistrada-jutgessa va justificar els fets atribuint-los a una impossibilitat transitòria que els funcionaris que van intervenir en l'incident atenguessin la promotora de la queixa en català, atès que feia pocs mesos que vivien a Catalunya.

Igualment, va lamentar l'incident al·legant que en cap cas aquests van ser deguts a una voluntat deliberada de vulnerar els drets lingüístics, sinó fruit del nerviosisme que atribueix a la insuficiència de mitjans personals i materials adequats per dur a terme les tasques atribuïdes al Jutjat.

El Síndic va manifestar que la cosa desitjable hauria estat que a la interessada l'hagués atès algun funcionari que conegués el tema a tractar i exposà el coneixement que té la Institució sobre les dificultats amb què es troba l'Administració de justícia per complir amb agilitat i eficàcia les funcions que té encomanades.

Després de diverses gestions telefòniques amb el jutjat, s'aconseguí que la petició de la promotora de la queixa fos atesa.

Queixa núm. 3534/03

Manca de lliurament en català per fedatari públic d'unes còpies compulsades

El senyor X es va adreçar al Síndic per exposar-li la situació viscuda en ocasió de la sol·licitud de lliurament d'unes còpies compulsades per un notari de Barcelona, en relació amb les quals, en primer lloc, se li va voler cobrar un preu sensiblement més alt que el fixat quan va reclamar i, finalment, no se li van lliurar sinó en castellà.

Atès que el promotor ja havia comunicat aquests fets a l'Il·lustre Col·legi de Notaris de Catalunya, el Síndic va entendre improcedent una nova actuació davant la Comissió de Deontologia de l'organisme esmentat.

Això no obstant, atès que les queixes eren contra professionals d'aquest col·lectiu en relació amb la norma-

lització lingüística i l'ús del català, es va comunicar a l'interessat el suggeriment adreçat al Departament de Cultura en el sentit que estudiés la possibilitat de dur a terme alguna actuació conjunta amb el col·legi professional esmentat amb la finalitat d'impulsar i assegurar el coneixement, l'ús i la protecció de la llengua catalana en relació amb l'activitat professional del col·lectiu.

El Departament va acceptar el suggeriment del Síndic i prengué el determini d'adreçar-se formalment a l'organisme esmentat per fer un balanç de la col·laboració duta a terme fins al moment en un pla experimental aplicat entre 2002 i 2003 a la ciutat de Lleida i dels resultats obtinguts, alhora que per reforçar la seva implantació en un futur immediat.

Queixa núm. 3309/03

Redacció d'una escriptura de constitució d'una empresa en castellà sense respectar els drets lingüístics de l'atorgant

El senyor X es va adreçar a la Institució per exposar que li va ser impossible d'obtenir l'escriptura de constitució d'una empresa en català, contràriament a allò que preveu la Llei de política lingüística.

Així, tot i que la comunicació amb la secretària de la notaria en què es va fer l'atorgament va ser en català i que també era en català el nom de l'empresa, no se li va demanar explícitament en quina llengua el volia fer ni quan es va demanar la redacció del document en català es va poder fer efectiva la petició, atès el retard no desitjat que això implicava.

Atès que l'Il·lustre Col·legi de Notaris de Catalunya disposa d'un servei de traducció i normalització a disposició dels col·legiats, el Síndic exposà al degà la situació viscuda per l'interessat i suggerí d'adoptar les mesures adients per evitar que en el futur es produïssin noves situacions anòmales.

Igualment, el Síndic informà el promotor de la queixa del dret a sol·licitar i obtenir una còpia en català de l'escriptura de constitució de la societat a què feia referència en la queixa.

L'Il·lustre Col·legi de Notaris de Catalunya va advertir el notari implicat de la necessitat d'indagar la voluntat dels atorgants en relació amb la llengua de redacció dels documents notarials.

3. La llengua en l'activitat socioeconòmica

No hi ha cap dubte sobre la importància del foment de l'ús del català en l'activitat socioeconòmica, un dels àmbits que més poden contribuir a la normalització de la llengua, i així ho ha entès aquest Parlament, que a la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, hi dedica el capítol V.

Aquest any, d'acord amb les queixes que s'han plantejat al Síndic, palesem les dificultats amb què s'han trobat algunes persones per fer efectius els seus drets lingüístics en la condició de consumidors i usuaris de serveis en relació amb les empreses que ofereixen serveis públics.

L'article 31 de la Llei de política lingüística preveu que les empreses i les entitats públiques o privades que ofereixen serveis públics, com ara les de transport, de subministraments, de comunicacions i d'altres, han d'emprar, almenys, el català en la retolació i en les comunicacions.

Respecte de la retolació, enguany una associació va presentar una queixa contra l'empresa RENFE perquè no tenia en català els cartells que indicaven l'origen i la destinació dels trens; alhora, exposava que a la pàgina web de la societat mercantil només es feia servir el castellà (vegeu queixa núm. 3057/03).

Aquests fets, d'acord amb les previsions de la disposició addicional cinquena de la Llei de política lingüística, són considerats com una negativa injustificada a satisfer les demandes de les persones consumidores i usuàries a les quals és d'aplicació el règim sancionador que estableix la Llei 1/1990, de 8 de gener, sobre la disciplina del mercat i defensa dels consumidors i dels usuaris.

En l'exercici de les seves activitats a Catalunya les empreses prestadores de serveis públics, com qualsevol altra de dedicada a la venda de productes o a la prestació de serveis, han d'estar en condicions d'atendre els consumidors i les consumidores quan s'expressen en qualsevol de les llengües oficials.

Aquest any, en relació amb la manca d'atenció a aquests en la llengua pròpia de Catalunya, el Síndic ha tramitat dues queixes referides a empreses prestadores de serveis públics: RENFE i CORREOS.

En relació amb RENFE, l'interessat s'havia adreçat telefònicament al servei d'informació internacional de l'empresa i hi va sol·licitar expressament ser atès en català; però, d'acord amb les informacions rebudes de l'empresa, aquest servei es presta des de diverses localitats de l'Estat, la qual cosa impedeix a RENFE garantir el dret de l'usuari a ser atès en la llengua escollida (vegeu queixa núm. 3472/03).

El Síndic entén que, com tota organització empresarial, RENFE pot decidir en quina forma vol prestar als consumidors i usuaris els serveis que conformen la seva oferta.

Ara bé, en la configuració d'aquesta oferta s'han de tenir en compte, entre altres paràmetres, els que fan referència a la realitat plurilingüe de l'Estat, com també s'ha de respectar el conjunt de normes vigents en aquest àmbit.

El Síndic entén que, si bé l'esforç que representa prestar aquesta atenció sense vulnerar els drets reconeguts a la Llei de política lingüística pot repercutir en l'agilitat del servei, el cert és que el règim de cooficialitat de llengües ha donat lloc que altres empreses, també prestadores de serveis públics, hagin adoptat mesures perquè els ciutadans puguin fer efectius els seus drets.

En aquest sentit, altres empreses també prestadores de serveis públics, com ara la Sociedad Estatal de Correos y Telégrafos, SA, han adoptat solucions diverses, com ara l'establiment de plataformes d'atenció telefònica en una llengua o altra segons l'àmbit de procedència de les trucades (vegeu queixa núm. 3078/03).

La Llei de política lingüística es proposa entre altres objectius principals emparar i fomentar l'ús del català per tots els ciutadans i ciutadanes, així com també normalitzar-lo i fomentar-ne l'ús, entre d'altres, en el món socioeconòmic.

En tant que llengua oficial, la llei esmentada estableix que el català pot ser emprat en totes les activitats públiques i privades sense discriminació, i això no és sinó un reconeixement del dret que tothom té a Catalunya d'expressar-se en qualsevol de les dues llengües oficials, oralment i per escrit, en les relacions i actes públics i privats.

La invocació del dret, així establert i reconegut, per un treballador de l'empresa RENFE a qui es va obrir un expedient sancionador per l'ús del català en la transcripció dels telefonemes en el llibre de bloqueig, va motivar la intervenció del Síndic i la tramitació d'un expedient a la nostra Institució (vegeu queixa núm. 2008/03)

El Síndic entén que al·legar preteses raons de seguretat per justificar l'ús d'una única llengua per tots els agents intervinents en la circulació ferroviària no pot emparar la vulneració de drets lingüístics legalment reconeguts.

Tot i ser conscient del fet que la justificació, en aquest cas, de l'exigència de l'ús d'un idioma de coneixement obligat a tot l'Estat en les comunicacions té la finalitat de garantir la seguretat en la prestació del servei públic, el Síndic entén que és possible una interpretació matisada que, salvaguardant la seguretat, no arribi a l'absurd d'imposar a dos agents d'una organització que fan servir habitualment una de les llengües oficials, l'ús d'una altra d'igualment oficial, per la circumstància que un agent de la mateixa organització, que no intervé en la conversa, la desconegui.

En tot cas, el Síndic considera que el reglament intern d'una empresa no pot preveure com a infracció, ni tampoc pot establir-hi sancions, les conductes que no responen sinó al legítim ús dels drets lingüístics atorgats als ciutadans de Catalunya en aplicació del que disposa la Constitució.

La Llei de política lingüística estableix que la senyalització i els cartells d'informació general de caràcter fix i els documents d'oferta de serveis per a les persones usuàries i consumidores dels establiments oberts al públic han de ser redactats, almenys, en català. Ara bé, hi preveu també una excepció important, ja que aquesta norma no s'aplica a les marques, als noms comercials i als rètols emparats per la legislació de la propietat industrial.

La decisió de la Sociedad Estatal de Correos y Telégrafos, SA, de fer servir, en endavant, únicament el castellà al seu logotip i la manca d'impresos i altre material a les oficines de Catalunya en català van motivar la queixa d'un ciutadà (vegeu queixa núm. 3036/03)

El Síndic, reconeix i admet l'existència de l'exclusió legalment establerta per als logotips i marques comercials, però pel que fa a la justificació de l'empresa que considera que el canvi del logotip, que fins fa poc era bilingüe en aquelles comunitats amb dues llengües oficials, respon a la idea que la societat sigui coneguda amb el nom de la marca amb independència de l'àmbit territorial de la seva actuació, va adreçar unes reflexions al president de la societat mercantil.

El Síndic entén que l'ús d'una única llengua en el logotip d'una empresa prestadora del servei universal de correus arreu de l'Estat plurilingüe no contribueix, precisament, al fet que una part dels ciutadans de Catalunya, com ara els que s'han adreçat a la Institució, considerin l'entitat que gestiona aquest servei com a pròpia, i així ho va comunicar al president de la societat.

Això no obstant, amb la voluntat d'aconseguir una major sensibilització de l'empresa en relació amb la realitat plurilingüe, el Síndic va fer avinent a la societat mercantil la solució adoptada en altres estats del nostre entorn en els quals hi ha més d'una llengua oficial, fins i tot parlada per una població sensiblement inferior en nombre a la de Catalunya.

Igualment, en relació amb els incompliments normatius detectats, com ara la manca d'algunes informacions referides a tarifes dels serveis i impresos en forma bilingüe, el Síndic va adreçar a l'entitat unes consideracions recordant a Correos que les comunicacions i notificacions i altres documents de tràfic de les empreses que presten serveis públics a Catalunya han de fer-se com a mínim en català.

Aquestes consideracions van ser expressament acceptades pel president de la societat mercantil, que va comunicar al Síndic la voluntat d'avançar en la posada a disposició de tots els ciutadans de Catalunya d'impresos bilingües per als diferents serveis que presta l'empresa, alhora que va informar sobre la propera redacció de les tarifes de Correos, que es facilitaran en les dues llengües oficials a Catalunya.

Queixa núm. 3057/03

Manca d'us del català en la retolació i la pàgina web d'un servei públic

Una associació es va adreçar al Síndic per exposar la queixa presentada per un dels seus socis en relació amb la manca de rètols de l'empresa RENFE que indiquin en català l'origen i la destinació dels trens. Igualment, l'interessat mostrava la seva disconformitat amb el fet que a la pàgina web de l'empresa només s'utilitzi el castellà.

L'associació informà el Síndic que havia comunicat aquests fets al director general de l'Institut Català del Consum i al director general de Política Lingüística.

El Síndic entén que l'actuació de l'associació és la més adient per sensibilitzar els agents de l'àmbit socioeconòmic i cultural en relació amb l'ús del català, ja que els fets denunciats vulneren allò establert a la Llei 1/1998, de 7 de gener de política lingüística.

Igualment, atès que els fets són constitutius d'una infracció administrativa per la negativa injustificada a satisfer les demandes dels consumidors i dels usuaris, tipificada en la legislació vigent en matèria de política lingüística i de defensa de consumidors i usuaris, l'Associació s'ha adreçat als òrgans competents per a l'aplicació, si s'escau, de possibles sancions.

Queixa núm. 3472/03

Manca d'atenció telefònica en català al servei d'informació de RENFE

El senyor X va adreçar al Síndic una queixa per una manca d'atenció telefònica al servei d'informació internacional de RENFE, des del qual la persona que va respondre a la trucada es va negar a atendre'l si continuava la conversa en català.

L'interessat va manifestar que quan va sol·licitar que se'l posés en contacte amb algú que l'atengués en català la resposta va ser negativa.

La companyia va manifestar que l'esmentat servei es presta des de diverses localitats de l'Estat que es troben fora de Catalunya i que per aquesta raó no es pot garantir l'atenció en català.

El Síndic, tot respectant que en l'àmbit de les organitzacions empresarials aquestes poden decidir com han d'organitzar-se per prestar els seus serveis, es va adreçar a RENFE perquè, d'acord a la realitat plurilingüe de l'Estat constitucionalment reconeguda i amb les previsions legals, es prenguin les iniciatives escaients perquè els ciutadans puguin fer efectius els seus drets lingüístics.

Queixa núm. 3078/03

Manca d'atenció en català al telèfon d'atenció al client de correus

El promotor de la queixa es va adreçar al Síndic manifestant que al servei d'atenció ciutadana de la Generalitat (O12) se li havia facilitat un número d'atenció al client de la Societat Estatal Correos y Telégrafos, SA, on no va poder exposar en català la seva queixa i es va veure obligat a parlar en castellà si volia ser atès, ja que el servei estava centralitzat a Madrid.

Atesa la previsió legal d'atendre els consumidors i consumidores en qualsevol de les llengües oficials de Catalunya, el Síndic es va adreçar a l'esmentada empresa per exposar els motius de la queixa.

El president de la societat va trametre un informe exposant que el servei d'atenció telefònica al client es presta des del número 902 197 197 a través de dues plataformes, una d'elles situada a Madrid i l'altra a Barcelona, que són ateses per operadors en qualsevol de les llengües cooficials, en funció de l'àmbit territorial d'origen de la petició.

L'empresa va atribuir els fets relatats per l'interessat al fet que possiblement la trucada es va fer a algun dels serveis de Correos diferent de l'establert per a aquest servei d'atenció.

La Institució va fer diverses gestions i va comprovar la l'efectivitat del servei al·ludit en la informació proporcionada per l'empresa, que, alhora, va ser tramesa a l'interessat.

Queixa núm. 2008/03

RENFE: incoació d'un expedient disciplinari a un empleat per l'ús del català a la feina

L'interessat va presentar una queixa al Síndic perquè l'empresa RENFE li va instruir un procediment sancionador pel fet que, en visites efectuades a l'estació on treballa uns dies de febrer de l'any 2002, es va palesar que havia transcrit en català el telefonemes en el llibre de bloqueig.

L'empresa al·legà raons de seguretat per justificar que l'única llengua emprada en la comunicació verbal i escrita pels agents que intervenen en la circulació ferroviària sigui el castellà.

Tanmateix, el Síndic, entre d'altres consideracions, va manifestar que deixar constància en el llibre de bloqueig en un idioma o altre de les incidències en relació amb el trànsit ferroviari, quan es fa referència a fets que ja han tingut lloc al moment en què són transcrits a l'esmentat llibre, no pot afectar gens la seguretat de la circulació dels trens.

Per aquesta raó, el Síndic va adreçar-se a l'empresa perquè faciliti als seus empleats l'exercici dels drets lingüístics legalment reconeguts en els supòsits que no puguin constituir cap obstacle per a la seguretat en la circulació ferroviària.

Queixa núm. 3036/03

Canvi en la llengua emprada en el logotip de l'empresa CORREOS i manca d'existència d'impresos i informació en català a les oficines de Catalunya

El senyor X es va adreçar al Síndic per presentar una queixa contra la voluntat expressada per l'empresa Sociedad Estatal de Correos y Telégrafos, SA, d'utilitzar únicament el castellà en el logotip de l'entitat, el qual fins poc abans era bilingüe en les comunitats autònomes en què hi ha cooficialitat de llengües. La queixa també denunciava la inexistència d'impresos i material informatiu bilingüe a les oficines de Correos a Catalunya.

El Síndic, tot respectant la literalitat de la llei, que exclou l'obligatorietat de l'ús del català en relació amb el logotip, marca, nom comercial i rètols emparats per la legislació industrial, va adreçar a la societat mercantil una sèrie de consideracions, entre les quals va manifestar que el canvi d'actitud de l'empresa no ha estat sensible a la realitat plurilingüe del nostre Estat i va fer referència a la solució donada a una situació similar en altres països del nostre entorn com ara Suïssa, Bèlgica, Finlàndia i especialment la Gran Bretanya, on Royal Mail i Post Office fa servir al seu logotip el gal·lès i el gaèlic escocès, llengües amb una població de parlants sensiblement inferior a la catalana.

Pel que fa als incompliments normatius en matèria de política lingüística, i davant les al·legacions de l'empresa que els imputava a circumstàncies puntuals, el Síndic, després de diverses comprovacions, va haver de reiterar les deficiències palesades.

Davant la manca d'informació de tarifes dels serveis i de diverses ofertes i impresos dels quals l'empresa només disposa en castellà, ens vam adreçar a la societat per tal que considerés l'esmena d'aquestes irregularitats que vulneren els drets lingüístics dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya.

El president de l'entitat va manifestar al Síndic la voluntat de l'empresa d'avançar en la posada a disposició de tots els ciutadans de Catalunya d'impresos bilingües per als diferents serveis que presta i el va informar que les properes tarifes es facilitaran en les dues llengües oficials.

ALTRES ASPECTES CULTURALS

1. Introducció

Al llarg de l'any 2003, s'han presentat en aquest àmbit 11 queixes, principalment relacionades amb qüestions de patrimoni arquitectònic, amb els mitjans de comunicació audiovisual –que ens ha semblat escaient trametre al Consell de l'Audiovisual de Catalunya– i dues de relatives als límits culturals en el lliure desenvolupament de la personalitat.

2. Patrimoni arquitectònic

La Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, té com a objectiu la protecció i la conservació del patrimoni. Aquest objectiu ha de ser compatible tant amb l'exercici del dret de propietat com amb l'exercici de les competències urbanístiques dels ajuntaments. La llei esmentada estableix les condicions i els mitjans pels quals s'ha d'instrumentar aquesta compatibilitat.

Sigui quin sigui el propietari d'un bé qualificat com a bé d'interès nacional o com a bé catalogat, el seu deure és preservar-lo i mantenir-lo per assegurar la integritat del seu valor cultural (vegeu seguiment de l'actuació d'ofici núm. 1416/02).

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 1416/02

(pàg. 231 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Deficient estat de conservació d'esglésies romàniques

Amb motiu de les informacions de diversos particulars es va tenir coneixement dels desperfectes que, com a conseqüència del deficient estat de conservació, té l'església de Sant Julià dels Garrics del municipi de Sisquer, a l'Alt Urgell.

El Síndic va sol·licitar a l'Ajuntament de la Vansa i Fórnols un informe sobre l'estat de conservació i les previsions relatives al deure legalment establert de preservació i manteniment d'aquest bé immoble per assegurar la integritat del seu valor cultural.

L'alcalde va informar-nos que el criteri de l'Ajuntament és que l'església es pugui reparar, i per aquest motiu va sol·licitar i obtenir del titular jurídic, el Bisbat d'Urgell, l'autorització per iniciar-hi els treballs d'arranjament i restauració un cop complerts els tràmits administratius necessaris.

Segons la informació de què disposem, els tràmits d'adjudicació de l'obra es van iniciar el 23 de juny de 2003 i es preveia que els treballs començarien el juliol de 2003.

3. Límits culturals en el lliure desenvolupament de la personalitat

Al llarg de l'any 2003 s'han presentat a la Institució dues queixes, amb postures oposades, en relació amb l'exercici del nudisme.

D'una banda, una associació en defensa del dret a la nuesa s'adreçà al Síndic, mentre que, d'una altra, ho feren uns particulars contraris a la pràctica del nudisme a les platges de Catalunya.

La reforma del Codi penal del 21 de juny de 1989 va despenalitzar els delictes d'escàndol públic i les faltes contra la moral, els bons costums i la decència pública, conceptes que, segons el Tribunal Suprem, eren obsolets per l'evolució experimentada els darrers anys en matèria de costums.

L'evolució de la cultura i dels costums del país ha fet que també desapareguessin de l'àmbit de la infracció administrativa conductes considerades fins aleshores com d'escàndol públic, i així es va posar de manifest de manera formal amb l'expressa derogació, per part de la Llei de seguretat ciutadana, de la Llei d'escàndol públic de l'any 1959, a l'empara de la qual se sancionaven com a infraccions conductes considerades immorals.

El Parlament de Catalunya, en resolucions dels anys 1997 i 1999, s'ha pronunciat en relació amb el reconeixement del dret a la nuesa en el sentit que, partint de la igualtat dels drets i llibertats reconeguts a tots els ciutadans, cada persona pot exercir-lo mentre no topi amb els dels altres, la qual cosa en subordina l'exercici a la tolerància i el respecte mutus.

Igualment el Parlament ha constatat la necessitat que les administracions competents adoptin iniciatives i mesures per suprimir els obstacles reglamentaris que impedeixin la pràctica del nudisme.

Davant la reivindicació del dret al nudisme en qualsevol lloc, el Síndic ha recordat que la convenció social que ens els espais públics cal anar vestit s'ha consolidat durant milers d'anys i no és possible revertir-la d'un dia per un altre. Així, l'exercici del dret a la nuesa en tot lloc i sense condicionaments d'espai o temps topa amb el rebuig d'una part de la societat.

És per això que entenem que la interpretació d'aquest dret ha de ser flexible, procurant observar els principis de tolerància i respecte, impedir que ningú no es vegi privat de l'exercici del seu dret, però evitant que aquest s'imposi de manera que pugui afectar la resta de ciutadans.

SECCIÓ 9. JUSTÍCIA

SEGURETAT CIUTADANA

1. Introducció

Les actuacions en l'àmbit de seguretat ciutadana durant l'any 2003 han estat 79, 1 de les quals d'ofici.

Com en els darrers anys, l'objecte de les queixes rebudes se centra, principalment, en dos aspectes de l'activitat dels cossos policials: la percepció d'inseguretat en determinats espais, i la desproporció entre l'actuació policial i la situació concreta a la qual pretén donar resposta. Així, sota l'epígraf genèric d'actuacions de les forces de seguretat fem referència a la proporcionalitat d'aquestes actuacions, a la seguretat ciutadana i, com a qüestió més específica, a l'accés del mateix interessat a les dades del registre d'identificació de detinguts.

En l'apartat de seguiment d'actuacions corresponents a exercicis anteriors fem referència a l'actuació d'ofici núm. 355/02, que té el seu origen en els reiterats problemes d'ordre públic en determinats espais lúdics que, en ocasions, com el cas que relatem, tenen conseqüències molt greus.

En aquesta mateixa secció de l'Informe corresponent a l'any 2002 assenyalàvem que benestar social i seguretat ciutadana són dos conceptes íntimament relacionats, però no només perquè la seguretat es percep com un factor determinant del benestar i la qualitat de vida d'una societat, sinó també perquè una política activa d'integració social dels més desfavorits actua com a prevenció de situacions d'inseguretat i afavoreix la cohesió del conjunt de la societat. Dèiem aleshores que la societat ha de tenir un aparell policial que atorgui seguretat a les persones i els seus béns. Però també remarcàvem que una política de prevenció i cohesió social ha de ser una prioritat (vegeu BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003, pàg. 156).

Així, la seguretat dels ciutadans demana prevenir els delictes amb unes dotacions de forces de seguretat suficients per garantir una presència dissuasiva i la vigilància de les persones i els béns, i també donar una resposta prou àgil i eficaç –policialment i judicial– quan el delicte s'ha produït. Cal més policia i una justícia ràpida i eficaç. Però també cal habilitar els recursos necessaris per garantir que els col·lectius amb més dificultats disposin dels mitjans indispensables per viure amb dignitat, i articular els instruments que, des de diferents vessants –accés al treball i a l'habitatge, l'educació i la inserció laboral, entre d'altres– els permetin inserir-se socialment i trencar el cercle tancat de la pobresa i la marginació. Aquesta integració, que per si mateixa i per raons de justícia social és un objectiu prioritari, ho és també a l'hora d'abordar un problema complex com el de la seguretat ciutadana.

Pel que fa a les dotacions dels cossos de seguretat i el desplegament de la policia autonòmica, remarquem que el replegament de fet del Cos de Policia Nacional a l'àrea metropolitana –conseqüència de trasllats i no cobertura ràpida de les vacants– s'ha produït de forma brusca i anticipada al desplegament del Cos de Mossos d'Esquadra, de manera que, durant el període de transició, en diferents moments, ha disminuït de forma significativa el nombre real d'efectius policials disponibles.

Alguns responsables en matèria de seguretat han destacat que, durant aquest procés, s'ha reduït el nombre de denúncies dels ciutadans, de manera que no es pot relacionar el procés de replegament del Cos Nacional de Policia amb un increment de la inseguretat ciutadana. Tot i amb això, cal pensar que si el nombre de delictes ha disminuït quan el d'efectius s'havia reduït significativament –en lloc d'incrementar-se, com defensaven alguns responsables municipals de l'àrea metropolitana–, encara haurien baixat més si s'hagués mantingut estable la presència policial fins al moment de fer efectiu el traspàs.

Per aquesta raó, el Síndic vol insistir a remarcar que cal que el procés de substitució de cossos policials es porti a terme de forma coordinada i que s'evitin situacions com la descrita. En aquest sentit, cal recordar que els responsables dels cossos de seguretat si bé no poden evitar que els seus membres demanin legítimament el trasllat a altres zones, avançant-se al trasllat forçós per raó del desplegament d'un altre cos policial, sí que disposen d'instruments de gestió –l'establiment de determinats complements retributius o ajuts, entre d'altres– per incentivar que el major nombre possible d'agents vulguin romandre al seu destí fins al moment en què es fa efectiu el traspàs.

L'any 2003 els mitjans de comunicació també han reflectit diversos incidents en matèria de seguretat ciutadana que, per als ciutadans que s'hi han vist afectats, no han tingut una resposta adequada per part de les forces de seguretat.

Remarquem, a tall d'exemple i per citar-ne dos d'originats per grups d'orientació ideològica ben oposada, els incidents provocats per grups d'estètica *skin* durant la festa major de Castellar del Vallès i els aldarulls ocasionats, al mes de desembre, pels ocupants de l'edifici de l'Ateneu de Cornellà.

Com hem assenyalat en ocasions anteriors, la seguretat ciutadana no és una responsabilitat exclusiva de la policia. Els poders públics –i la mateixa societat, en darrer terme– han de ser capaços d'articular els mecanismes necessaris per desactivar les situacions de conflicte que poden derivar en esclats de violència. Però quan l'actuació violenta es desencadena, és violència, tant se val si *skin* o *okupa,* i les forces de seguretat han de donar la resposta adequada en el marc del nostre ordenament jurídic i preservar la seguretat de les persones i els béns, que és la tasca que constitucionalment tenen assignada.

Pel que fa a la proporcionalitat en les actuacions de les forces de seguretat –que continua sent el motiu, com dèiem, d'una part significativa de les queixes que tractem en aquesta secció– cal reiterar, com hem assenyalat en ocasions anteriors, que es tracta d'un principi essencial que ha de regir l'actuació policial. Així, quan la resposta a una determinada situació exigeix la compulsió sobre les persones, la intensitat d'aquesta intervenció ha de ser l'adequada a la conducta o situació que es pretén evitar o aturar; només la necessària i su-

ficient per permetre la defensa dels drets amenaçats o vulnerats. I això no sempre és fàcil, especialment quan es tracta de donar resposta a una situació de violència ja desencadenada.

Una formació adequada dels membres dels cossos de seguretat i dels seus comandaments és, probablement, la millor garantia que la resposta proporcionada sigui la norma, i l'excés l'excepció. Destaquem, en aquest sentit, la tasca que du a terme l'Escola de Policia de Catalunya que dedica una part important dels seus esforços formatius a la preparació dels policies que han de participar en intervencions en matèria d'ordre públic.

Finalment, hem de fer esment en aquesta secció a la Llei 4/2003, de 7 d'abril, del sistema de seguretat pública de Catalunya, que, en un context ja molt avançat de desplegament de la policia autonòmica, regula les competències de la Generalitat en matèria policial i de seguretat. Destaquem, només, que un dels principis en què s'inspira el sistema general de seguretat pública de Catalunya és la coordinació i cooperació entre autoritats, administracions i serveis (article 2, lletra *h*).

La Llei preveu els següents instruments per concretar aquests principis: la figura del Consell de Seguretat de Catalunya, participat per totes les administracions amb responsabilitats en aquesta matèria (article 6); una comissió específica per tractar la coordinació entre la policia de la Generalitat i les policies locals d'àmbit de tot el territori de Catalunya (article 8); l'obligatorietat que tots els municipis amb policia local tinguin una junta local de seguretat, com a òrgan de col·laboració i coordinació de totes les forces de seguretat que operen al territori municipal i de participació ciutadana en el sistema de seguretat (article 9); i instruments específics de col·laboració, assistència mútua i gestió conjunta de determinats serveis, entre la policia de la Generalitat i les policies locals (articles 26, 27 i 29).

2. L'ACTUACIÓ DE LES FORCES DE SEGURETAT

2.1. La proporcionalitat de l'actuació

En aquesta mateixa secció de l'Informe corresponent a l'any 2001 assenyalàvem que l'actuació de les forces de seguretat ha d'estar d'acord amb els principis bàsics que fixa l'article 5 de la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de cossos i forces de seguretat, entre els quals destacàvem que la seva funció s'ha d'exercir amb absolut respecte a la Constitució i a la resta de l'ordenament jurídic i que cal impedir qualsevol pràctica abusiva, arbitrària o discriminatòria que comporti violència física o moral.

Remarcàvem també aleshores que la resposta de les forces de seguretat ha de ser proporcionada, ja que, en la línia de la doctrina establerta pel Tribunal Constitucional, la limitació dels drets fonamentals ha de ser interpretada amb criteris restrictius i en el sentit més favorable a l'eficàcia i l'essència dels drets.

Si aquesta proporcionalitat és exigible en totes les situacions en què intervenen les forces de seguretat –incloent-hi, per tant, les situacions de violència, en què no sempre és fàcil calibrar i mantenir aquesta proporcionalitat– ho ha de ser especialment quan es tracta d'actuacions preventives, que pretenen evitar actuacions que puguin pertorbar l'exercici de drets d'altres ciutadans. A continuació relatem una queixa d'aquestes característiques. Malgrat que l'actuació dels agents hi va ser globalment proporcionada, el Síndic va considerar que la intervenció de determinat material limitava indegudament el legítim exercici del dret a expressar una opció ideològica.

Queixa núm. 3086/03

Una actuació dels Mossos d'Esquadra no totalment proporcionada

El senyor X va presentar una queixa al Síndic de Greuges perquè considerava que l'actuació dels Mossos d'Esquadra quan van intervenir-li material divers que portava al seu cotxe, en un acte d'escorcoll, vulnerava els seus drets.

Aquests fets s'havien produït el dia en què a l'Acadèmia de Talarn se celebrava l'acte de lliurament de diplomes a una nova promoció de sergents de l'exèrcit.

El mateix senyor X ja s'havia adreçat a aquesta Institució l'any 2000, quan, amb motiu d'un acte similar, també va ser objecte d'un escorcoll.

El Síndic va indicar aleshores al Departament d'Interior que considerava justificada la intervenció d'una cadena de metall que el promotor de la queixa portava al vehicle, ja que, certament, es podia utilitzar per boicotejar o impedir la celebració de l'acte amb algun tipus d'acció de protesta com encadenar-se a la porta de l'Acadèmia, la qual cosa hauria comportat una alteració de l'ordre públic, que amb la mesura d'intervenció es pretenia evitar.

Per contra, el Síndic va assenyalar també que considerava desproporcionada la intervenció d'escrits i pancartes de contingut antimilitarista, ja que aquest material no es podia utilitzar per sabotejar l'acte, sinó que la seva finalitat era, simplement, d'expressar una opció ideològica.

Vam remarcar aleshores que el Tribunal Constitucional, en la Sentència 20/1990, de 15 de febrer, va manifestar que la llibertat ideològica consagrada a l'article 16.1 de la Constitució –amb el correlatiu dret a expressar-la que garanteix l'article 20.1, apartat a, de la mateixa norma– està indissolublement unida al pluralisme polític, que exigeix la màxima amplitud en el seu exercici i, naturalment, no tan sols en allò que coincideix amb la Constitució i amb la resta de l'ordenament jurídic, sinó també en allò que resulta contraposat als valors i béns que consagren aquestes normes, excloent-ne sempre la violència per imposar els criteris propis, però permetent exposar-los lliurament en els termes que imposa una democràcia avançada. D'altra banda, el Tribunal Constitucional assenyala en la mateixa sentència que només es poden excloure de l'àmbit de protecció de la llibertat d'expressió les frases o expressions injurioses o ofensives i les seves manifestacions violentes.

Entre altres consideracions, aquesta Institució va assenyalar també que, d'acord amb l'article 104 de la Cons-

titució i l'article 1 de la Llei orgànica 1/1992, una de les funcions de les forces de seguretat és justament de protegir el lliure exercici dels drets i les llibertats, dels quals formen part la llibertat ideològica i d'expressió.

D'acord amb aquest plantejament, el Síndic va considerar que la intervenció d'una pancarta i escrits de contingut antimilitarista, que no contenien cap expressió injuriosa o ofensiva, sinó que es limitaven a exercir el dret de crítica contra uns actes i postulats concrets, constituïa una actuació desproporcionada que vulnerava la llibertat d'expressió del senyor X.

En el cas que ara ressenyem, i d'acord amb les mateixes consideracions que acabem de reproduir, el Síndic va considerar que, malgrat que l'actuació dels agents havia estat globalment proporcionada, no semblava raonable que les pancartes intervingudes poguessin utilitzar-se per sabotejar l'acte públic al qual el senyor X s'adreçava ni, tampoc en aquest cas, contenien expressions injurioses o ofensives que justifiquessin, d'acord amb allò que abans s'ha assenyalat, aquesta intervenció.

D'altra banda, el Síndic va voler remarcar que la intervenció d'aquest material semblava contradictòria amb l'actuació dels mateixos cossos de seguretat, que, segons s'assenyalava en la informació que el Departament d'Interior va facilitar al Síndic, havien evitat l'actuació d'uns particulars que pretenien arrencar les pancartes amb contingut antimilitarista que el mateix promotor de la queixa havia penjat a la població de Tremp.

Amb aquestes consideracions, que va traslladar al Departament d'Interior i al promotor de la queixa, el Síndic va donar per concloses les actuacions.

2.2. L'accés del mateix interessat a les dades del registre d'identificació de detinguts

L'any 1999, les Corts Generals van aprovar la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, que té per objecte garantir i protegir els drets a l'honor i a la intimitat personal i familiar, i que derogava la Llei orgànica 5/1992, de 29 d'octubre fins aleshores vigent.

Aquesta llei i les normes que la despleguen articulen els instruments que l'ordenament jurídic ha previst per garantir que el tractament de les dades personals dels ciutadans es faci amb ple respecte als drets que acabem d'esmentar, independentment de si aquestes dades figuren en fitxers de titularitat pública o privada i de la finalitat amb què s'obtenen.

D'acord amb aquest marc normatiu, els responsables dels fitxers de dades personals han de garantir que aquestes dades només siguin accessibles a tercers en els casos i amb les condicions establertes legalment, d'acord amb la tipologia de fitxers, però també han de fer possible l'exercici del dret de la persona les dades de la qual figuren al registre o fitxer a accedir-hi i, si escau, demanar-ne la rectificació o la cancel·lació.

Cal, doncs, fer compatibles l'accés del mateix afectat a la informació personal que figura en el registre o fitxer amb la deguda reserva pel que fa a dades d'altres persones que consten en el mateix fitxer.

A continuació relatem una queixa relacionada amb una intervenció dels Mossos d'Esquadra, en què el Síndic va considerar que calia facilitar a l'interessat la informació del llibre de registre d'identificacions que l'afectava, sense incloure-hi aquella altra que feia referència a terceres persones.

Queixa núm. 1404/03

L'accés al llibre registre d'identificacions

El senyor X va formular una queixa al Síndic de Greuges en relació amb una actuació dels Mossos d'Esquadra que considerava que no s'ajustava a dret.

El relat dels fets continguts a la queixa i el que figurava en l'informe de la Direcció General de Seguretat Ciutadana eren rotundament contradictoris. Tanmateix, corresponia als òrgans jurisdiccionals pronunciar-se sobre els fets controvertits, en el marc del procés iniciat amb motiu d'aquella actuació policial. Per aquesta raó, el Síndic va considerar que, d'acord amb l'article 16.2 de la Llei reguladora d'aquesta Institució, calia suspendre les actuacions, fins que l'autoritat judicial determinés els fets que calia considerar provats.

Sens perjudici d'això, aquesta Institució va considerar que sí que podia valorar una de les qüestions que plantejava la queixa del senyor X, ja que es tractava d'un aspecte independent d'aquells que s'havien sotmès a control judicial.

Concretament, el promotor de la queixa assenyalava que li havia estat denegat l'accés al llibre de registre d'identificacions on s'havien fet constar les seves dades personals. En relació amb aquesta qüestió, la Direcció General de Seguretat Ciutadana va indicar al Síndic que el llibre de registre d'identificacions contenia dades de caràcter personal no tan sols de l'interessat, sinó també de tercers i, per tant, considerava que l'accés a aquest llibre de registre havia de ser restringit i protegit.

El Síndic va considerar, però, que les raons adduïdes per la Direcció General de Seguretat Ciutadana no eren suficients per negar la informació sol·licitada i, per aquesta raó, va suggerir que s'articulés un mecanisme àgil per facilitar als interessats la informació del registre d'identificacions que els afecti, sense reproduir aquella que faci referència a altres persones.

En el moment de tancar la redacció d'aquest informe, el Departament d'Interior no ha indicat encara el seu determini en relació amb les consideracions que el Síndic li va formular.

2.3. La percepció d'inseguretat

En els informes dels darrers anys hem tractat reiteradament el problema de la inseguretat ciutadana, perquè les queixes dels ciutadans en aquest àmbit reflectien que aquestes situacions no sempre reben una resposta adequada de les administracions.

En l'anàlisi que el Síndic ha fet d'aquest problema ha destacat que els factors que conflueixen a crear les situacions d'inseguretat són múltiples i sovint prou complexes, de manera que el seu abordatge no pot ser només des de la vessant d'intervenció policial –a vegades fins i tot aquesta no ha de ser l'actuació principal a l'hora de resoldre el conflicte, encara que sí la més immediata–, sinó que cal també adoptar mesures des d'altres àmbits d'actuació, com ara l'atenció social i educativa o l'accés al món laboral.

El Síndic ha destacat en diverses ocasions que un dels efectes de les situacions de marginació i pobresa que persisteixen a la societat pot ser la generació de situacions d'inseguretat –tot i que només sigui una part petita dels col·lectius que pateixen aquestes situacions els que practiquin la delinqüència– i que l'actuació policial i penal en aquests casos, malgrat ser necessària, no pot ser l'única resposta de la societat a una situació que té el seu origen en la manca de recursos i d'expectatives.

Cal tenir en compte, com hem assenyalat diverses vegades en els mateixos informes, en parlar de serveis socials i situacions de pobresa, que el grau de cohesió d'una societat es mesura també per la capacitat de fer arribar les condicions de benestar i els recursos per portar una vida digna a aquells que no poden accedir-hi pel seu compte.

Hem destacat també que un efecte positiu associat a l'atenció d'aquestes situacions de necessitat seria probablement una disminució de la petita delinqüència, que té la base, encara que no la justificació, en la manca de recursos per sobreviure.

En aquesta mateixa línia, a l'Informe de l'any 2001, quan fèiem referència al fenomen de la immigració, destacàvem, entre altres qüestions, que la població immigrant en situació irregular que viu al nostre país sense ingressos ni possibilitat d'obtenir-ne hauria de disposar d'eines lícites per viure amb un cert grau de dignitat mentre es mantingués aquesta situació (vegeu BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002, pàgines 212 i 213).

Sens perjudici, però, de l'atenció a aquests altres factors que cal tenir en compte en analitzar el fenomen de la inseguretat ciutadana, cal destacar que la solució als problemes d'inseguretat demana d'augmentar les mesures de prevenció, amb més presència policial al carrer, i donar una resposta eficaç al delicte, tant dels cossos de seguretat a l'hora de perseguir-lo, com dels òrgans jurisdiccionals a judicar-lo. I perquè això sigui així, cal incrementar els mitjans personals i materials de què disposen els uns i els altres. En el cas de l'activitat jurisdiccional penal, cal també abordar les reformes legislatives necessàries, de manera que la norma processal, tot i mantenir les necessàries garanties dels drets constitucionals, no esdevingui un obstacle a la resolució àgil i eficaç del procés.

S'insereix en aquesta línia d'agilitar el funcionament de la justícia penal, per a determinats il·lícits, la Llei orgànica 8/2002, de 24 d'octubre, dels judicis ràpids. Ja avançàvem, però, a l'Informe de l'any 2002, en la secció corresponent a Administració de justícia, que l'eficàcia d'aquesta llei depenia, en bona mesura, de dotar els òrgans que l'han d'aplicar dels mitjans necessaris –remarcàvem que calia reforçar les dotacions del ministeri fiscal– i d'aplicar-la plenament a tot el territori.

Segons les dades que figuren a la pàgina web del Consell General del Poder Judicial, en el semestre de maig a setembre de 2003, un total de 1.438 jutjats d'instrucció –o de primera instància i instrucció– van tramitar 103.829 judicis ràpids (dels quals 247 jutjats i 18.048 assumptes corresponen a Catalunya).

Tot i que es tracta d'una xifra prou significativa, en les mateixes dates en què es feien públiques aquestes dades els mitjans de comunicació recollien l'opinió de representants de diversos dels estaments que participen en l'aplicació de la llei (jutges, fiscals i advocats, fonamentalment), que assenyalaven l'alt percentatge de procediments iniciats que no finalitzaven amb la celebració de l'acte de judici oral –prop del 40%–, per manca de dotació adequada de mitjans personals i materials i una aplicació territorialment poc equilibrada, ja que el gros de procediments es concentrava a les grans ciutats.

Si això era així l'any 2003, no sembla que les coses, si més no pel que fa a la dotació de mitjans, hagin de millorar l'any 2004. El mes de gener d'aquest any, els mitjans de comunicació es feien ressò de la resposta del Ministeri de Justícia a una pregunta parlamentària, en la qual s'assenyalava que el pressupost destinat a l'aplicació de la Llei de judicis ràpids per a l'any 2004 era d'aproximadament la meitat del que s'hi havia destinat l'any 2003 (10,57 milions d'euros enfront dels 22,22 del pressupost de l'any 2003), sens perjudici que el pressupost global destinat a l'Administració de justícia, segons els mateixos mitjans de comunicació citant la mateixa font, s'incrementaria en un 7'5 per cent en relació amb el de l'any 2003.

També aquest any hem de fer referència en aquesta secció a la inseguretat ciutadana, perquè ens continuen arribant queixes de ciutadans que perceben una situació d'inseguretat en l'entorn on despleguen la seva vida privada o social i consideren que els poders públics no els aporten la solució que aquesta situació demana. La queixa que relatem tot seguit pot ser prou il·lustrativa en aquest sentit.

Queixa núm. 3070/03

La inseguretat a la via pública

Els veïns d'un carrer de Badalona van adreçar-se al Síndic per queixar-se d'un grup de joves que reiteradament feien ús de la via pública a les nits per a la pràctica de carreres automobilístiques i de ciclomotors, tràfic i consum de drogues i per les molèsties per soroll que els impedien dormir.

L'Ajuntament de Badalona va informar el Síndic que les pràctiques denunciades havien donat lloc a diverses actuacions d'identificació i escorcoll, sense que s'hagués pogut constatar la comissió de cap il·lícit.

Per una altra part, l'informe municipal indicava que la policia municipal feia controls preventius i que s'havia incrementat la presència d'efectius a la zona.

Tanmateix, l'Ajuntament de Badalona assenyalava que els fets que havien motivat la queixa succeïen també amb certa regularitat en altres zones del municipi i que la dotació de personal de la policia municipal no permetia mantenir a tot arreu una presència policial de caràcter preventiu amb la regularitat necessària per eradicar aquestes conductes.

El Síndic va traslladar aquesta informació als veïns que havien formulat la queixa i, informant-los de les consideracions de la Institució en relació amb el problema de la inseguretat ciutadana, va donar per finalitzada l'actuació, sens perjudici que noves incidències o la reiteració de les conductes denunciades puguin motivar actuacions futures.

3. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de l'actuació d'ofici 355/02

(pàg. 161 i 162 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Els mecanismes de control en relació amb els serveis de vigilància de seguretat privada en determinats espectacles, activitats recreatives i establiments públics

Les reflexions formulades pel Síndic el mes de febrer de 2003 al Departament de Justícia i Interior i la resposta d'aquest es poden sintetitzar així:

– Actuacions tendents a concentrar en una mateixa empresa de seguretat la vigilància privada del complex i dels establiments públics, amb l'objecte d'aconseguir una coordinació d'actuacions i unificació de criteris. Aquesta reflexió tenia en compte, però, que per assolir la citada proposta calia que l'empresa arrendadora del complex així ho estipulés a l'hora de llogar els locals de concurrència pública que han de comptar obligatòriament amb aquest servei de vigilància privada; tanmateix, el Síndic entenia que les administracions públiques competents podien tenir un paper important per assolir-ho.

El Departament coincidí amb el Síndic en els beneficis d'aquesta concentració, però també hi coincidí en el sentit que no la pot imposar, sinó tan sols aconsellar, indicar i proposar.

Per aquest motiu, el Síndic es va adreçar novament al Departament per saber si havia endegat alguna actuació en el sentit expressat.

– Establiment de criteris i protocols d'actuació per part del Consell de Coordinació de la Seguretat Privada davant la possible detecció d'incidents en relació amb els espectacles i activitats recreatives on s'han de desenvolupar les tasques de vigilància.

El Departament també comparteix les reflexions del Síndic i informa de la intenció de la Direcció General de Seguretat Ciutadana de convocar properament l'esmentat Consell per fixar aquests criteris.

El Síndic s'ha interessat per saber com s'ha materialitzat aquesta proposta d'actuació i en què s'ha concretat.

– Establiment d'un protocol d'actuació a través de la Junta local de Seguretat per a la zona del port de Barcelona.

El Departament informa de dues reunions poc després dels tràgics esdeveniments, a les quals van assistir la delegada del Govern, el conseller d'Interior, l'alcalde de Barcelona i el president de l'Autoritat Portuària per tractar de les mesures de seguretat del complex Maremàgnum.

Tanmateix, el Síndic ha considerat que la manca de definició sobre l'abast de les mesures porta a entendre que no s'ha arribat a cap determinació concreta; per si això es confirmava, va reclamar al Departament la concreció i determinació dels criteris d'actuació per mantenir la seguretat pública en aquest espai.

– Control de l'exercici de les competències sancionadores delegades per part del Departament de Justícia i Interior en aplicació de la previsió continguda a l'article 36 de la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics, davant la constatació de la manca de resposta a la informació requerida pel Departament a les administracions delegades.

El Síndic recordà al Departament la possibilitat d'exercir les facultats de direcció i control amb suspensió o revocació de la delegació previstes a la normativa de règim local.

– Valoració de la problemàtica de la Federació d'Organitzacions d'Empresaris de Sales de Festa i Discoteques de Catalunya davant la dificultat d'atendre els requeriments del Decret 205/2001, de 24 de juliol, pel qual es regulen els serveis de vigilància.

El Departament va informar que tenia en estudi la regulació de l'habilitació professional dels porters dels locals musicals, la qual cosa permetria reconsiderar el marc legal dels vigilants de seguretat en els establiments públics i activitats recreatives.

El Síndic espera que el Departament d'Interior l'informi del seu determini en relació amb aquestes darreres consideracions.

ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

1. Introducció

En aquesta secció tractem les queixes que fan referència a la relació dels ciutadans amb les oficines judicials i, en general, amb el funcionament de l'Administració de justícia i aquelles relacionades amb els col·legis professionals (l'accés al benefici de justícia gratuïta i la tramitació de les denúncies en matèria de deontologia, principalment).

L'any 2003, les actuacions iniciades en aquest àmbit han estat 397.

Una part de les queixes relacionades amb l'Administració de Justícia no fan referència a deficiències en el funcionament dels òrgans judicials, sinó que expressen el desacord del ciutadà amb el contingut de la resolució judicial.

En aquests casos, el Síndic informa els ciutadans que la independència del poder judicial –article 117 de la Constitució– impedeix que qualsevol altre òrgan o poder diferent dels òrgans jurisdiccionals pugui pronunciar-se sobre un assumpte que ha estat sotmès a la consideració dels tribunals; i que el desacord s'ha d'expressar per mitjà dels recursos que estableix l'ordenament jurídic, d'acord amb els requisits i terminis establerts en cada cas.

Tanmateix, com cada any, una part important de les queixes que classifiquem en aquesta secció fan referència a endarreriments i lentitud en la tramitació dels assumptes judicials, que tenen el seu origen en l'excés de càrrega de treball de molts òrgans judicials i en la manca de mitjans personals i materials adequats. Per aquest motiu, aquesta Institució ha de reiterar que, malgrat les millores que s'han introduït en aquest àmbit els darrers anys i els esforços que s'hi han esmerçat, l'Administració de justícia, com a pilar fonamental de l'Estat de dret, és lluny encara dels paràmetres d'agilitat i rapidesa que l'haurien de caracteritzar. A aquesta qüestió dediquem l'epígraf següent d'aquesta secció.

A l'Informe corresponent a l'any 2002, remarcàvem la necessitat de proveir les places vacants de secretari per a un bon funcionament dels òrgans judicials, amb més motiu si tenim en compte la voluntat expressada pel Govern de l'Estat de potenciar aquesta figura dins l'organització judicial. Tanmateix, la necessitat de cobrir les vacances i baixes d'una certa durada s'ha de fer extensiva de tot el personal de l'oficina judicial, perquè tots ells tenen un paper determinant en el bon funcionament que se n'espera. Al mateix epígraf segon d'aquesta secció, fem referència a la provisió de baixes i vacants i recollim les consideracions del Síndic en relació amb la conveniència de proporcionar una formació mínima al personal interí que cobreix baixes temporals sobre les tasques que haurà de desenvolupar, de manera que el temps d'aprenentatge a la mateixa oficina judicial on presti serveis es redueixi al mínim possible (vegeu queixa núm. 237/03).

Pel que fa a les queixes relacionades amb l'activitat dels col·legis professionals, un nombre important fan referència a l'atorgament del benefici d'assistència jurídica gratuïta, tot i que cal remarcar que el col·legi d'advocats no és l'únic òrgan que intervé en aquest procés. Així, per exemple, a l'Informe corresponent a l'any 2002, recollíem una queixa sobre la lentitud de la Comissió d'Assistència Jurídica Gratuïta a resoldre una petició d'atorgament d'aquest benefici (vegeu BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003, pàg. 167).

Dins aquest grup de queixes, cal esmentar també les que expressen el desacord del ciutadà amb la desestimació de la sol·licitud quan es considera que la pretensió per a la qual demana el benefici és insostenible davant els tribunals. En aquests casos, el Síndic informa el ciutadà sobre quin és el procediment per declarar insostenible la pretensió i verifica si s'han complert les garanties establertes en aquest procediment, regulat als articles 32 i següents que hi concorden de la Llei estatal 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta. Si ha estat així, comunica al ciutadà la regularitat de l'actuació i que el Síndic no pot substituir la valoració que han fet del seu cas els òrgans que tenen legalment encomanada aquesta funció (col·legi d'advocats, ministeri fiscal i Comissió d'Assistència Jurídica Gratuïta).

El nostre ordenament jurídic atribueix als col·legis professionals la determinació de la responsabilitat disciplinària dels seus col·legiats, mitjançant la instrucció del procediment regulat al Capítol XIII del Codi de l'advocacia catalana, aprovat l'1 de març de 2001 pel Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya. Aquest procediment, d'acord amb allò que preveu l'article 99 del codi esmentat, s'ha de subjectar als principis continguts al Títol IX de la llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

En aquesta mateixa secció de l'Informe corresponent a l'any 2001, el Síndic assenyalava que la resolució que acorda d'arxivar les diligències prèvies sense incoar expedient disciplinari havia de ser motivada, i que aquesta motivació havia de constar en la notificació al denunciant, ja que es tractava d'una resolució contra la qual l'interessat podia formular recurs (vegeu BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002, pàg. 179 i 180). Aquest any ressenyem, a l'epígraf tercer d'aquesta secció, un cas en el qual la resolució d'un recurs davant el Consell dels Col·legis d'Advocats triga més temps del que seria raonable esperar.

Finalment, a l'apartat de seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors, fem referència a l'actuació d'ofici iniciada l'any 2002 en relació amb les deficiències de l'edifici dels jutjats de la Bisbal d'Empordà.

El Síndic vol expressar, també, el seu agraïment al President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya per l'atenció amb què rep les consideracions d'aquesta Institució i per la col·laboració que li presta en la tramitació de les queixes plantejades pels ciutadans.

Aquest agraïment s'ha de fer extensiu al fiscal en cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i a tots aquells membres de la fiscalia a qui s'ha adreçat en alguna ocasió, per la disposició a col·laborar amb la Institució del Síndic que sempre han tingut.

Fem extensiu també aquest reconeixement als presidents de les audiències provincials, els jutges, magistrats i secretaris judicials i, en general, a totes les persones que treballen a l'Administració de Justícia a qui ens hem adreçat en algun moment.

En aquest sentit, volem destacar l'oportunitat que, des de l'Escola Judicial del Consell General de Poder Judicial, se'ns ha donat, novament l'any 2003, de compartir les nostres valoracions sobre diversos aspectes d'interès per aquells que exerceixen la funció jurisdiccional amb els seus alumnes i professors.

2. Lentitud i manca de mitjans personals als òrgans jurisdiccionals

Dèiem a la introducció d'aquesta secció que els endarreriments en la tramitació dels assumptes sotmesos als tribunals de justícia continuen essent la causa d'un nombre significatiu de les queixes que classifiquem en

aquesta àrea. En aquest epígraf en relatem tres que ens semblen prou significatives per il·lustrar aquesta realitat.

Aquesta percepció coincideix amb les dades de la memòria del Consell General del Poder Judicial –les que hem pogut consultar corresponen a l'any 2002–, en la qual es destaca que el percentatge més elevat de reclamacions dels ciutadans davant d'aquell òrgan fa referència a la dilació a resoldre els procediments judicials.

En el diagnòstic que el Síndic fa des de fa anys de la situació de l'Administració de justícia s'ha remarcat que calen reformes normatives. Les normes processals han de proveir, sense menystenir les garanties de les parts, uns procediments prou àgils perquè els òrgans jurisdiccionals puguin donar una resposta ràpida i eficaç a les qüestions que els són sotmeses. Cal també introduir modificacions en l'organització de l'Administració de justícia per adaptar-la a la realitat de la societat a la qual ha de servir.

Però hem assenyalat també reiteradament que, per modernitzar l'Administració de Justícia i dotar-la dels recursos personals i materials que li permetin donar el servei que la societat demanda, cal incrementar significativament les dotacions pressupostàries que s'hi destinen.

El Pacte d'Estat per a la reforma de la justícia, subscrit al Parlament estatal l'any 2001, apunta en aquesta direcció, amb l'aportació de 1.500 milions d'euros en un termini de vuit anys. Certament, quan l'Administració de justícia ha estat durant molts anys patint un dèficit de dotacions, en comparació amb altres àmbits de l'actuació pública, difícilment aquesta situació es pot redreçar en un termini curt. Segons les dades que ha fet públiques el Ministeri de Justícia, el pressupost destinat a l'Administració de justícia creix un 10,02% l'any 2004 i significa un increment acumulat d'un 25,41% els darrers tres anys, des que es va iniciar l'aplicació del pacte indicat. En aquesta informació s'assenyala també que s'han creat vuit-centes noves oficines judicials i s'ha triplicat el percentatge d'increment de la plantilla del ministeri fiscal en relació amb anys anteriors.

A Catalunya, cal destacar la creació de quatre noves oficines judicials l'any 2003: els jutjats de Primera Instància i Instrucció núm. 5 del Prat del Llobregat i núm. 5 de Martorell, el Jutjat Penal número 3 de Lleida i el Jutjat de Menors núm. 6 de Barcelona.

En el bon funcionament de les oficines judicials hi té una incidència cabdal, no cal dir-ho, l'adequat dimensionament i cobertura de les plantilles de personal judicial i no judicial.

Pel que fa a les places de jutges i magistrats, remarcàvem en l'Informe de l'any 2002 que, per primera vegada, s'havien proveït totes les disponibles. Tot i amb això, assenyalàvem també aleshores que una tercera part dels jutjats de Catalunya tenien la plaça de secretari judicial sense proveir (vegeu BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003, pàgina 164). Hi afegim ara, pel que fa al personal no judicial, que les queixes rebudes aquest any posen de manifest el problema que pateixen algunes oficines judicials, amb motiu d'un dimensionament inadequat de les plantilles i de la manca d'una provisió prou àgil i amb persones formades adequadament de les baixes temporals (vegeu queixa núm. 237/03).

Algunes innovacions organitzatives, com ara que diversos jutjats comparteixin serveis administratius comuns, que es van introduint poc a poc, permeten aprofitar millor uns recursos sempre limitats i minimitzar l'impacte d'aquestes baixes.

Com a novetats legislatives que han de tenir incidència en el funcionament de l'Administració de justícia, hem fet referència en anys anteriors a la nova Llei d'enjudiciament civil i les successives modificacions de la Llei d'enjudiciament criminal, entre d'altres. En la secció corresponent a Seguretat Ciutadana d'aquest Informe fem referència també a la Llei de judicis ràpids i les dificultats d'aplicar-la, lligades fonamentalment a la manca de recursos suficients, sobretot pel que fa al dimensionament de les plantilles del ministeri fiscal, com ja remarcàvem també en l'Informe de l'any 2002 (vegeu BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003, pàgina 164).

De les innovacions normatives que s'han produït durant l'any 2003, destaquem la modificació de la Llei orgànica del poder judicial, que s'insereix en el marc de les mesures previstes en el Pacte d'Estat per a la reforma de la justícia. La Llei 19/2003, de 23 de desembre, de modificació de la Llei 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, introdueix una reforma en profunditat de l'organització judicial, amb importants i nombroses novetats, que excediria l'objecte d'aquest Informe provar de ressenyar exhaustivament. En subratllem només tres aspectes, perquè fan referència a qüestions a les quals el Síndic s'ha referit en altres ocasions.

D'una banda, destaca la voluntat de reforçar la figura del secretari en l'organització de l'oficina judicial, que es converteix en una de les peces clau de la reforma –així ho assenyala expressament l'exposició de motius de la llei– i a qui s'atribueixen noves funcions, tal com ja havia anunciat el Govern de l'Estat amb anterioritat i remarcàvem en l'Informe de 2002 (vegeu BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003, pàgina 164). Ja assenyalàvem aleshores –i hem de reiterar-ho ara, amb més èmfasi si cal– que aquest reforçament de la figura del secretari fa més necessari encara proveir els llocs vacants que es produeixen amb la celeritat necessària per evitar dilacions en el funcionament de l'oficina judicial per aquesta causa. En aquest mateix epígraf ressenyem una queixa que il·lustra com, malauradament, aquests problemes s'han continuat produint l'any 2003 (vegeu queixa núm. 952/03).

D'altra banda, cal assenyalar que l'exposició de motius de la llei remarca que un dels seus objectius és adequar el marc jurídic de l'organització judicial a la realitat de l'atribució de competències a les comunitats autònomes. En l'Informe de l'any 2000 destacàvem que «L'Administració de justícia funciona amb un nivell d'ineficàcia, en general, superior a la resta d'organitzacions administratives de l'Estat. La causa d'aquest fet deriva en gran part del laberint competencial i de la manca d'assumpció recíproca de responsabilitats entre el Govern central i les autoritats autonòmiques».

Afegíem també en el mateix Informe: «L'obstacle perquè la Generalitat pugui exercir les competències pre-

vistes a l'Estatut d'Autonomia, en relació amb el personal al servei de l'Administració de justícia, és la Llei orgànica del poder judicial, concretament el caràcter de cossos nacionals, que l'article 454.2 atribueix als cossos de funcionaris al servei de l'Administració de justícia. És aquest caràcter nacional dels cossos el que fa, a criteri del Tribunal Constitucional (STC 56/1990) que restin excloses de la clàusula subrogatòria –en virtut de la qual correspon als poders autonòmics l'exercici de totes les facultats que la Llei orgànica del poder judicial atribueixi al Govern de l'Estat–, aquelles atribucions que, encomanades per la Llei orgànica del poder judicial al Govern de l'Estat, resulten, obligatòriament, reservades a aquest per mantenir el caràcter propi de cos nacional» (vegeu BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001, pàgines 160 i 161).

Remarcàvem també en aquelles mateixes pàgines que, tal com ja va manifestar el Consell General del Poder Judicial en el *Libro Blanco de la Justicia*, calia simplificar la concurrència competencial en matèria de personal no judicial, entre l'Administració de l'Estat i la de la Generalitat en favor d'aquesta darrera; i que perquè això fos factible, calia superar el model de cossos nacionals.

En el mateix Informe de l'any 2000 dèiem que «[...] l'article 18.2 [de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya] atribueix a la Generalitat la facultat de fixar la delimitació de les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals a Catalunya, i la localització de llur capitalitat. Pel que fa a fixar la delimitació de les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals, l'article 35.2 de la Llei orgànica del poder judicial impedeix que es pugui exercir aquesta competència i limita la capacitat de les comunitats autònomes a fer propostes al Govern central» (vegeu BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001, pàgina 160).

Doncs bé, tot i que l'exposició de motius de la llei assenyala que pretén «[...] assentar bases sòlides i segures que permetin la normal i pacífica execució, per part de les comunitats autònomes, de totes aquelles competències que han estat o seran transferides [...]», just a continuació remarca que «[...] el text manté el caràcter nacional dels cossos al servei de l'Administració de justícia [...]». Alhora, la nova redacció que es dóna a l'article 29 de la Llei orgànica del poder judicial atribueix només a les comunitats autònomes la facultat d'iniciativa –«instar»– la revisió de la planta dels jutjats i tribunals. D'altra banda, l'article 35.2 de la Llei orgànica del poder judicial que abans esmentàvem no ha estat modificat.

No sembla, doncs, que aquesta modificació legal hagi d'aportar avenços significatius, si més no pel que fa als aspectes de racionalització del marc competencial que hem reclamat reiteradament com a peça necessària –però no pas única– en el procés de reorganització de l'Administració de justícia que la converteixi en un servei públic àgil i eficient.

Finalment, com a tercer aspecte de la reforma que volem destacar –i aquest en sentit positiu– s'atorga contingut obligacional, amb rang de llei orgànica, al deure d'informació i atenció adequada als ciutadans, en la línia marcada per la Carta de drets dels ciutadans davant la justícia. Recordem només, en relació amb aquesta qüestió, que el Síndic ha assenyalat en diverses ocasions que el ciutadà rep, en general, poca informació sobre la tramitació dels procediments judicials que l'afecten i que aquest factor contribueix a augmentar una percepció negativa de l'Administració de justícia (vegeu BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002, pàgina 174).

Queixa número 237/03

La situació dels jutjats encarregats del Registre Civil a Barcelona i al Prat del Llobregat

La senyora X va presentar una queixa al Síndic de Greuges perquè havia sol·licitat una certificació de naixement del seu fill, nascut a Barcelona, al Registre Civil del Prat de Llobregat i, passats més de quatre mesos, encara no li havia estat lliurada.

La investigació de la queixa plantejada va permetre al Síndic constatar que eren diversos els factors que motivaven la lentitud del Registre Civil del Prat de Llobregat a facilitar les dades sol·licitades.

D'una banda, com a qüestió d'abast general, les normes processals que regulen el funcionament de les oficines del Registre Civil i el lliurament de certificacions són antigues i no s'adeqüen a la realitat a la qual han de fer front aquestes oficines judicials.

Alhora, la gestió d'aquestes sol·licituds a l'oficina del Prat de Llobregat no havia estat informatitzada, i això n'alentia encara més la tramitació.

D'altra banda, vam constatar que una dificultat afegida era que l'oficina havia sofert successives absències –per malaltia, trasllat o llicència– del personal auxiliar que gestiona aquestes sol·licituds, i les vacants no sempre es proveïen interinament i, en ocasions, la provisió trigava excessivament. El jutge titular remarcava, també, que a vegades la persona designada no tenia la formació i experiència adequades per al lloc a ocupar, de manera que una part del període de suplència s'havia de destinar a la formació en les tasques concretes que se li encomanaven.

En el cas que la queixa plantejava s'hi afegia el problema que la partida de naixement que es demanava l'havia de lliurar el Registre Civil de Barcelona, qui, segons se'ns va indicar, tramitava aquestes sol·licituds amb força lentitud.

Davant d'aquesta situació, vam demanar a l'anterior Departament de Justícia i Interior que l'informés sobre la possibilitat d'adoptar mesures que modifiquin la situació denunciada, tot suggerint, amb aquesta finalitat, la possibilitat de proveir provisionalment totes les places vacants, incloent-hi els supòsits de vacances, amb prou celeritat; que en el nomenament dels professionals que han de cobrir les vacants es tingui en compte la formació, experiència i capacitat professional en relació amb les tasques concretes a exercir; i esbrinar les causes de la lentitud del Registre Civil de Barcelona a lliurar les certificacions i partides de les dades enregistrades.

El Departament de Justícia i Interior va indicar al Síndic que la majoria de baixes que es produïen en els òrgans judicials es cobrien interinament, especialment a les oficines judicials on hi havia una especial càrrega de treball.

Pel que fa a la celeritat a proveir la vacant, s'assenyalava que les normes de gestió de la borsa d'interins, que preveu que l'adjudicació es faci en un acte públic sempre que sigui possible, i la necessitat d'establir prioritats en la provisió podia comportar que no sempre es fes de forma immediata.

En relació amb la formació del personal interí, el Departament va destacar que el creixement sostingut, des de l'any 1996, de la plantilla dels òrgans judicials a Catalunya feia materialment impossible que la borsa d'interins fos constituïda íntegrament per persones amb experiència en tots els àmbits de l'activitat judicial. Remarcava també que el personal interí sense experiència havia de superar un procés selectiu que consistia en un curs de formació i un període de pràctiques de tres mesos en el lloc de treball a proveir.

Finalment, pel que fa a la situació del Registre Civil de Barcelona, el Departament va indicar que es cobrien totes les baixes en la plantilla d'aquesta oficina judicial i que s'havia proveït un reforç de quatre auxiliars per a la Secció d'Estrangeria. Tanmateix, assenyalava també que havia informat el Ministeri de Justícia que calia instal·lar un sistema informàtic de gestió d'aquest registre al més aviat possible, i que la informatització de l'oficina no s'havia fet efectiva en el moment de lliurar aquell informe.

D'acord amb aquesta informació, que es va traslladar a la promotora de la queixa i al jutge titular del Registre Civil del Prat del Llobregat, el Síndic va demanar al Defensor del Poble que, en el marc de les funcions que té encomanades, valorés l'oportunitat de demanar al Ministeri de Justícia que l'informés sobre la dimensió de les plantilles dels registres civils de Barcelona i el Prat de Llobregat, i la possibilitat d'incrementar-les, i també sobre la fase en què es trobava el procés d'instal·lació del sistema informàtic.

Alhora, el Síndic va adreçar-se novament al Departament de Justícia i Interior perquè l'informés sobre si havia determinat un estàndard de qualitat pel que fa al temps de cobertura de les baixes (això és, el temps que considerava òptim per cobrir les baixes sense que el funcionament del servei se'n ressentís) i si disposava d'algun estudi sobre substitucions efectuades, a ser possible en òrgans judicials, que especifiqués la causa de la substitució, la durada i el temps trigat en proveir-la.

Durant la redacció d'aquest Informe, el Departament de Justícia ha donat resposta a la darrera informació sol·licitada, la qual el Síndic té pendent de valoració.

Queixa núm. 952/03

L'absència de secretari judicial alenteix el funcionament d'un jutjat

La senyora X va presentar una queixa al Síndic de Greuges perquè considerava que l'endarreriment que patia un procediment que tramitava un jutjat de Granollers –iniciat l'any 1996– li causava un seguit de perjudicis.

El president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va interessar-se, a petició nostra, pel cas plantejat. Segons la informació rebuda, el jutjat esmentat patia una situació d'endarreriment generalitzat, motivat fonamentalment per l'absència de secretari judicial, la inexperiència dels funcionaris interins nomenats per suplir vacants, i també perquè no s'havia proveït l'increment de plantilla sol·licitat.

El president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va informar el Síndic que s'estaven adoptant les mesures adients per resoldre la situació creada als jutjats de Granollers, entre les quals destacava la creació de nous jutjats l'any 2002, el nomenament de secretaris judicials en provisió temporal per als jutjats d'aquesta població i de personal de reforç per agilitar la tramitació dels assumptes.

Amb aquesta informació, que va traslladar a la promotora de la queixa, vam donar per finalitzada la nostra intervenció en aquest assumpte.

Queixa número 1222/03

Un procés judicial que s'allarga més d'onze anys

Diversos processats en el procediment judicial obert arran dels incidents esdevinguts la matinada del dia 8 de novembre de 1991, durant la celebració de la Fira de Teatre de Tàrrega, van presentar una queixa al Síndic de Greuges perquè consideraven que s'havien produït diverses irregularitats en el procés de detenció, arrest i interrogatori que no havien estat degudament tingudes en compte en el procediment judicial. Alhora, la queixa esmentada, a banda de fer referència a irregularitats del mateix procediment judicial, destacava que l'endarreriment a celebrar judici oral per un període tan llarg de temps els havia comportat una situació d'angoixa i la vulneració dels seus drets.

En l'entrevista que va tenir el Síndic amb els promotors de la queixa a la seu de la Institució els va assenyalar que no podia investigar les qüestions ja sotmeses a pronunciament judicial. No obstant això, va suggerir als interessats la possibilitat d'adreçar-se al Consell General del Poder Judicial, a fi que aquest òrgan pogués valorar la idoneïtat de la seva intervenció en el cas plantejat.

En el moment de cloure la redacció d'aquest Informe, el Síndic té constància que els promotors van adreçar-se al Consell General del Poder Judicial en els termes suggerits.

3. Endarreriment a resoldre els recursos contra resolucions dels col·legis d'advocats en matèria de responsabilitat disciplinària

El Codi de l'advocacia catalana, aprovat pel Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya en data 1 de març de 2001, regula, entre altres qüestions, el

procediment que ha de seguir la tramitació i la resolució de les denúncies formulades pels ciutadans en matèria de responsabilitat disciplinària dels advocats.

A la introducció d'aquest capítol, hem assenyalat que aquest procediment s'ha d'ajustar, en allò que no preveu el codi esmentat, a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i, en qualsevol cas, als principis continguts al títol IX d'aquesta llei, que fa referència a l'exercici de la potestat sancionadora.

D'altra banda, d'acord amb l'article 120 i 121.2 del codi esmentat, contra les resolucions dels col·legis d'advocats que posin fi al procediment disciplinari i els actes de tràmit que determinin la impossibilitat de continuar el procediment, produeixin indefensió o bé un perjudici irreparable a drets i interessos legítims, es pot formular recurs d'alçada davant el Consell dels Col·legis d'Advocats de Catalunya (en endavant, el Consell).

El Consell ha de resoldre i notificar el recurs dins els tres mesos següents a la recepció del recurs i els antecedents (article 125 del codi).

Certament, si transcorre aquest termini sense que s'hagi resolt i notificat el recurs, el ciutadà pot entendre desestimat el seu recurs i formular-ne un de contenciós administratiu o bé, potestativament, recurs de reposició davant el mateix Consell (arts. 121 i 125 del Codi).

No obstant això, cal tenir en compte que el transcurs del termini per resoldre i, l'operativitat del mecanisme del silenci administratiu, no eximeix l'Administració de l'obligació de resoldre expressament. D'altra banda, com que es tracta d'un supòsit de silenci administratiu negatiu, el sentit d'aquest silenci no vincula l'Administració, que pot dictar resolució expressa que estimi la pretensió del ciutadà que ha formulat el recurs, tal com assenyala l'article 43 de la Llei 30/1992, abans esmentada, en la redacció que ha donat a aquest precepte la Llei 4/1999, de 13 de gener.

D'acord amb això, el ciutadà pot, legítimament, esperar que es dicti resolució expressa, malgrat que hagi transcorregut el termini en què pot considerar desestimat per silenci el seu recurs, davant l'eventualitat que el Consell pugui estimar –en tot o en part– les argumentacions adduïdes en el seu recurs.

Ara bé, quan aquesta resolució s'endarrereix molt enllà del termini establert per resoldre i notificar, això pot crear en el ciutadà la percepció –malgrat que no sigui certa– que la seva pretensió no rep l'atenció adequada dels òrgans col·legials.

Certament aquesta Institució pot entendre que darrere d'aquests endarreriments hi ha la dificultat del Consell per resoldre –amb la ponderació i fonamentació necessària– el cúmul de recursos presentats en aquest àmbit.

Tot i amb això, el Síndic ha entès que les queixes presentades fan pensar que un endarreriment superior a un any en la resolució d'aquests recursos –sens perjudici dels casos singulars en què concorren circumstàncies que ho justifiquen– no és un fet aïllat i, per aquest motiu, ha suggerit al Consell que estudiï la viabilitat d'incrementar els mitjans que destina a aquest àmbit, amb la finalitat d'aconseguir que es resolguin dins un termini raonable.

Queixa núm. 985/01

La resolució d'un recurs que s'endarrereix excessivament

L'any 2001, el senyor X va formular una queixa al Síndic de Greuges perquè, l'any anterior, havia presentat una denúncia al Col·legi d'Advocats de Barcelona contra un advocat que considerava que havia defensat incorrectament els seus interessos.

El Col·legi d'Advocats de Barcelona va comunicar al Síndic que havia acordat arxivar l'expedient disciplinari incoat, ja que considerava que les actuacions practicades no permetien constatar que l'advocat hagués comès cap infracció. Indicà, també, que el promotor de la queixa havia formulat recurs contra aquesta resolució d'arxivament, que el Col·legi va trametre al Consell en data 19 de desembre de 2001.

Per aquesta raó, el Síndic va sol·licitar al Consell que l'informés sobre la tramitació d'aquest recurs. El Consell va indicar que el recurs esmentat es trobava pendent de resolució.

El mes de juny de 2003, aquesta Institució va suggerir al Consell que, atès el temps transcorregut des que el Col·legi d'Advocats de Barcelona havia tramès el recurs esmentat, el 19 de desembre de 2001, adoptés les mesures oportunes per agilitar la tramitació d'aquest expedient.

El mes d'octubre de 2003, el Consell va indicar que encara no havia estat possible resoldre el recurs. Per aquesta raó, el Síndic va considerar oportú formular al Consell les consideracions que hem ressenyat en aquest mateix epígraf.

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 3877/02

(pàg. 167 i 168 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Deficiències de l'edifici dels jutjats de la Bisbal d'Empordà

L'any 2002, arran de la informació publicada per diversos mitjans de comunicació, que es feien ressò de les deficiències de l'edifici dels jutjats de Primera Instància i Instrucció números 1, 2 i 3 de la Bisbal d'Empordà, el Síndic va iniciar una actuació d'ofici per investigar la situació de l'espai físic on estan emplaçades aquestes oficines judicials.

En aquesta mateixa secció de l'informe corresponent a l'any 2002, vam ressenyar la visita que vam fer a les dependències judicials, el dia 7 de novembre de 2002, les deficiències que hi vam observar i la informació que el Síndic va demanar a l'anterior Departament de Justícia i Interior.

Afegim ara que l'anterior consellera del Departament esmentat va informar el Síndic que el Registre Civil i el Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 1 de la Bisbal d'Empordà es traslladarien a un local que el Departament havia arrendat, la qual cosa permetria disposar de més espai per a la resta de jutjats que ocupaven l'edifici i fer-hi les obres necessàries de condicionament per millorar-ne la situació.

Tanmateix, el Síndic va considerar oportú demanar una ampliació d'aquesta informació, per tal de conèixer les actuacions concretes que el Departament havia previst per resoldre els problemes estructurals de l'edifici i de seguretat dels accessos, com també el termini previst per executar-les.

En el moment de cloure la redacció d'aquest Informe, aquesta petició d'informació addicional resta pendent de resposta.

SERVEIS PENITENCIARIS

1. Introducció

Les actuacions iniciades en l'àmbit dels serveis penitenciaris durant aquest any 2003 han estat 72, de les quals 5 són d'ofici.

Aquest Parlament ja ha pogut comprovar que un dels aspectes que preocupen el Síndic, dins el marc de competències que té atribuïdes, és la situació penitenciària a Catalunya, amb l'objectiu de vetllar pel respecte dels drets fonamentals dels ciutadans privats de llibertat, ja que ho són a causa d'una resolució judicial, però continuen gaudint en general de la resta de drets fonamentals; també és objecte de l'atenció del Síndic comprovar el funcionament de les institucions penitenciàries.

Una de les qüestions que afecten el món penitenciari i en què hem insistit molt en els nostres informes és la problemàtica causada per la massificació dels centres penitenciaris, tant les causes com les conseqüències que se'n deriven.

En les nostres visites hem pogut comprovar que la massificació als centres penitenciaris de Catalunya és preocupant, i és per això que hem de tornar a insistir en consideracions que ja havíem fet en informes anteriors.

Com hem dit, la població penitenciària ha augmentat significativament, la qual cosa no ha anat acompanyada de la creació del nombre de places necessàries. Segons dades de la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil, a les presons catalanes hi ha, a mitjan gener 2004, més de 7.400 interns.

Aquest augment respon al fet que la majoria dels interns compleixen condemnes d'acord amb l'aplicació del nou Codi penal, en el qual les penes són més elevades i se n'ha eliminat la redempció de condemnes pel treball, i això fa que sigui menor el nombre de persones que assoleixen la llibertat.

D'altra banda, les penes alternatives no privatives de llibertat que preveu el Codi penal no s'apliquen gaire, com tampoc la llibertat condicional a les dues terceres parts de la condemna o l'indult particular com a mecanismes de reducció del temps de presó que també preveu.

A tot això s'afegeix el fet que, s'han reduït les sortides a causa del descens de la concessió de permisos. S'ha registrat un fort increment dels presos estrangers, però hem de tenir en compte que també s'ha produït un augment del nombre de presos de nacionalitat espanyola; per tant, no podem atribuir l'augment de la població reclusa únicament el fet que hi hagi un nombre més elevat de presos estrangers.

Com hem dit, l'augment de la població reclusa als centres sense l'oportú augment de places i personal per gestionar-les no és sostenible a mitjà i llarg termini.

Les conseqüències d'aquest augment són que afecta les possibilitats de tractament, que es redueixen, la conflictivitat, que augmenta, i la vigilància, que es fa més difícil.

Les circumstàncies que hem descrit ens van moure a fer unes consideracions a l'Informe de l'any passat, les quals donem aquí per reproduïdes (vegeu BOPC núm. 409, de 26 de març 2003, pàg. 169 a 172).

El Síndic ha continuat el seguiment dels centres penitenciaris de Catalunya, en el marc de les visites que hi fa cada any per conèixer-ne la realitat i les possibles necessitats i mancances. Els centres penitenciaris visitats l'any 2003 han estat els de Ponent (actuació d'ofici núm. 2043/03), d'Homes de Barcelona (actuació d'ofici núm. 1828/03) i de Tarragona (actuació d'ofici núm. 2168/03). Amb aquestes visites s'ha efectuat un seguiment de les realitzades anteriorment i de la resposta del Departament de Justícia als nostres suggeriments formulats arran d'aquelles visites.

Els aspectes analitzats són la infraestructura, les mesures de seguretat i higiene, la distribució dels interns, el servei sanitari, l'alimentació i el tractament.

D'altra banda, hem atès les queixes i consultes que ens han adreçat directament els interns als centres penitenciaris o bé els seus familiars o advocats, que demanen que la Institució intervingui en qüestions específiques que afecten la seva situació penitenciària. Les queixes rebudes fan referència a revisió de sentència, qüestions relatives al tractament penitenciari, concessió de permisos, i trasllat a altres centres penitenciaris.

Les dues qüestions que analitzem, més detalladament, en aquest Informe són els malalts psiquiàtrics a les presons i l'atenció a les drogodependències. Tot i que, específicament, tractem la problemàtica dels malalts mentals als centres penitenciaris, no podem deixar de banda els problemes dels disminuïts físics. En aquest sentit, volem recordar que els establiments penitenciaris no estan pensats per a persones com els cecs o els paraplègics. Abans hi havia interns disposats a fer funcions d'atenció a aquests malalts perquè hi havia la redempció extraordinària de penes pel treball; avui, si hi ha un voluntari és per pur altruisme.

L'inici d'activitats de la Unitat Hospitalària Psiquiàtrica Penitenciària es destaca com un avenç molt considerable en l'atenció a la malaltia mental en l'àmbit penitenciari. Aquest progrés rebrà un nou impuls quan sigui operativa la unitat polivalent del centre d'Homes de Barcelona i s'efectuïn les obres de remodelació de la infermeria del centre penitenciari de Ponent.

D'altra banda, quant a les persones que pateixen toxicomanies, fem un comentari sobre el funcionament de les comunitats terapèutiques, tot destacant el percentatge d'èxit en evitar recaigudes en l'addicció. Acabem aquest apartat amb una referència al programa d'intercanvi de xeringues i els esperançadors resultats registrats després dels primers sis mesos de funcionament, com a pla pilot, a la presó de Tarragona.

Finalment, es fa el seguiment de l'actuació d'ofici núm. 2739/02.

2. La malaltia mental en l'àmbit penitenciari

La Llei orgànica penitenciària preveu la separació dels interns que presentin malaltia o defecte físic o mental d'aquells interns que poden seguir el règim normal de l'establiment. En realitat, aquesta prescripció legal es compleix només en part.

Els malalts físics estan destinats al departament d'infermeria durant la malaltia, sens perjudici de les sortides a centres hospitalaris quan és necessari. Els malalts psiquiàtrics, i això és un greu problema, si la gravetat ho exigeix, són traslladats als hospitals psiquiàtrics penitenciaris, dels quals només n'hi havia dos a tot Espanya: València i Sevilla.

A més a més, no tot malalt mental requereix un hospital psiquiàtric; però no hi ha alternativa: presó o hospital. No hi ha centres intermedis on haurien de ser destinats aquests interns que, per les seves característiques, no poden estar en un centre penitenciari en règim ordinari. I a vegades els que no són més que malalts, en major o menor grau, per la seva inadaptació a aquest règim, cauen en el primer grau, que és el més estricte i rígid dels existents. Així, un sistema teleològicament orientat a la reinserció accentua en canvi, a la pràctica, la marginació d'unes persones.

D'altra banda, els centres penitenciaris haurien de tenir un equip especialitzat per a l'atenció i tractament dels interns amb disminució psíquica, amb el qual es treballessin objectius i programes concrets per a ells, de manera que fos més fàcil la sortida cap a un altre recurs, tant institucional com de l'àmbit familiar.

A l'article 56 del Reglament penitenciari es defineixen els centres de caràcter especial, on prevalen les finalitats assistencials. En l'actualitat no existeixen centres específics de deficients psíquics.

En els psiquiàtrics penitenciaris no hi ha departaments especials per als disminuïts psíquics ni equips d'intervenció específics; per tant, estan tots junts amb la resta de malalts mentals, la qual cosa genera, a vegades, problemes de convivència.

A les presons, atès el seu estat de massificació, és molt difícil la classificació i tractament d'aquests malalts, i no s'hi dóna tampoc la reeducació i reinserció corresponent. El tractament penal dels deficients psíquics hauria de dur-se a terme d'acord amb els principis d'individualització previstos a la Llei general penitenciària (vegeu actuació d'ofici núm. 1269/00, BOPC núm. 165 de 27 de març de 2001, pàg. 213 i 214).

En relació amb la presó preventiva, atès que el tractament està enfocat per al penat, i a més opera el principi de presumpció d'innocència, el preventiu no és susceptible de ser tractat, fet extensiu al deficient psíquic.

En la nostra visita al centre penitenciari d'Homes de Barcelona, vam considerar insuficient la ràtio de personal de psiquiatria (vegeu actuació d'ofici núm. 1828/03). Igualment, arran de la visita al centre penitenciari Ponent vam recordar al Departament que no s'havia executat la separació compromesa entre malalts psiquiàtrics i orgànics (vegeu actuació d'ofici núm. 2043/03).

Amb tot, som conscients que, en el sistema penitenciari de Catalunya, l'atenció sanitària ha millorat considerablement els darrers anys com a conseqüència del conveni de col·laboració de l'any 1991 entre els departaments de Justícia i Sanitat del Govern català.

Des de fa un temps podem afirmar que l'atenció sanitària als interns es dóna amb uns estàndards de qualitat perfectament comparables als que regeixen, en un mateix territori, la relació de qualsevol ciutadà amb el sistema nacional de salut.

No obstant això, tot i que s'han introduït millores, com dèiem, l'atenció psiquiàtrica ha tingut mancances. Mancances que, d'altra banda, també afectaven la psiquiatria no penitenciària, els malalts que no havien comès cap il·lícit. Així ho havíem assenyalat en diversos informes al Parlament. En el de 1997 dèiem: «El punt de confluència crític, però, de tots els hospitals visitats i on en radica el gran dèficit històric és l'hospitalització de llarga estada i rehabilitació, on el futur dels prop de 4.000 malalts crònics de Catalunya «institucionalitzats» als hospitals psiquiàtrics no està definit amb prou claredat, segons els centres visitats. (…)» (vegeu BOPC núm. 266, de 20 de març de 1998, pàg. 21607). Els increments de despesa pública en aquest àmbit, comentats en els nostres darrers informes, han portat a una situació força millor avui.

En els mateixos informes al Parlament hem assenyalat que les infermeries dels centres, fins i tot i quan tenien la separació adequada entre els malalts orgànics i psiquiàtrics, no es trobaven en disposició de donar determinada assistència. Aquest dèficit s'ha pal·liat amb l'habilitació d'unes habitacions dependents de la unitat hospitalària penitenciària, o habilitant unes places en centres psiquiàtrics, com és el cas del recinte Torribera, de Santa Coloma de Gramenet.

L'assistència en un recinte hospitalari psiquiàtric sense connotacions penitenciàries no està exempta de problemes, com hem comprovat en les nostres visites. En aquest sentit, en comentar en l'Informe de 1998 la visita al recinte Torribera, de Santa Coloma de Gramenet, dèiem: «Els interns ingressats per via judicial, que haurien de ser atesos en un hospital psiquiàtric penitenciari (cinc persones en el moment de la visita, el dia 18 de juny de 1998) generen disfuncions. És per això que s'ha reiterat al Departament de Sanitat i Seguretat Social que coordini les seves actuacions amb el Departament de Justícia, a fi de crear un establiment psiquiàtric penitenciari destinat al compliment de les mesures de seguretat privatives de llibertat aplicades pels tribunals, bo i pal·liant alhora el problema que representa per als

hospitals psiquiàtrics» (vegeu BOPC núm. 380, de 19 de març de 1999, pàg. 31228).

Finalment, es va acceptar una de les nostres recomanacions al Departament de Sanitat i Seguretat Social i al Departament de Justícia i Interior, amb la creació d'un hospital psiquiàtric penitenciari per atendre adequadament els malalts mentals empresonats, fet que va motivar el 2003 l'obertura de l'actuació d'ofici núm. 2739/03, sobre l'hospitalització psiquiàtrica penitenciària, actuació que es tracta en la secció de sanitat.

El setembre passat finalment es va inaugurar la unitat hospitalària psiquiàtrica penitenciària, la qual disposa de 67 places.

Aquesta realització ha estat possible en aplicació de l'acord de col·laboració que l'any 2001 es va firmar entre els departaments de Justícia i Interior i Sanitat i Seguretat Social i l'Orde Hospitalari de Sant Joan de Deu, amb l'objectiu d'assegurar la prestació de l'atenció en salut mental en els centres penitenciaris de Catalunya, sota una concepció integrada i integral del sistema sanitari d'utilització pública de Catalunya.

La gestió d'aquesta unitat s'encarrega a l'entitat Sant Joan de Déu. Serveis de Salut Mental i s'inspira en els valors de l'orde esmentat i en el model assistencial que pren la persona malalta com a centre de l'assistència, integral i personalitzada, amb l'objectiu d'oferir un servei de qualitat, basat en la eficàcia i eficiència, adaptada per raons òbvies a la normativa penal i penitenciària.

Es tracta de donar atenció hospitalària a malalts mentals amb especials necessitats de custòdia, pel fet d'estar privats de llibertat. Però cal subratllar que l'únic dret del qual estan privats és el de la llibertat.

La unitat s'integra en una xarxa assistencial de la qual formen part els recursos següents: infermeries psiquiàtriques, unitat polivalent del centre penitenciari Quatre Camins, unitat penitenciaria hospitalària de Terrassa, Centre de dia Pinel, consultes psiquiàtriques dels centres penitenciaris.

En un futur immediat caldrà verificar que la unitat desplega la seva activitat d'acord amb els paràmetres previstos, però creiem que l'esmentat projecte, ara en part fet realitat, que podrà donar, quan s'haurà desplegat del tot, una assistència psiquiàtrica integral i adequada als malalts mentals de les presons a Catalunya.

Garantir la funció rehabilitadora i de reinserció social del malalt mental empresonat, així com els diferents programes previstos, juntament amb una bona coordinació amb la resta de la xarxa assistencial, coronarà una assistència integral i personalitzada a aquests malalts. És per això que celebrem la posada en marxa de la nova unitat hospitalària, que evidencia una millora important dins de l'àmbit de la salut mental penitenciària a Catalunya.

Actuació d'ofici núm. 1828/03

Visita al centre penitenciari d'Homes de Barcelona

Es va visitar el centre penitenciari d'homes de Barcelona, en el marc de les visites que cada any es duen a terme per conèixer la realitat dels centres penitenciaris i les seves possibles necessitats i mancances.

Després de la visita, el Síndic fa notar al Departament de Justícia i Interior que:

En relació amb la infraestructura, resta pendent la instal·lació de calefacció a les galeries segona, tercera i quarta i a la resta de dependències i espais comuns del centre.

Respecte a les mesures de seguretat, caldria fer extensiu el sistema de detecció d'incendis a tot el centre.

Quant a l'alimentació, es constata la manca de carretons tèrmics per traslladar el menjar i un incompliment del RD 3484/00, que assenyala la necessitat que la cuina disposi de maquinària per rentar els estris de cuina, ja que això permet una major temperatura i per tant, una millor desinfecció.

Respecte al tractament, caldria augmentar les ofertes de treball productiu per tal que un major nombre d'interns hi pugui tenir accés.

En relació amb la substitució dels centres penitenciaris de Barcelona, caldria valorar si és necessari variar les dates d'execució del procés de substitució dels centres penitenciaris, atesa la massificació que s'hi observa o bé estudiar altres possibilitats.

Sobre la distribució dels interns, caldria separar els interns penats i els interns preventius tal com estableix el reglament penitenciari o bé, si no es considera rellevant a efectes de classificació, instar l'oportuna modificació normativa i, en tot cas, prendre mesures per solucionar el problema relatiu a la massificació dels interns.

Quant al servei sanitari, es denuncia la manca de ventilació i de separació entre els malalts orgànics i psiquiàtrics a la infermeria del centre. I pel que fa a la ràtio de personal, es considera que, tenint en compte la massificació del centre, és insuficient, especialment la de personal de psiquiatria.

Com hem dit anteriorment respecte a la creació d'un establiment psiquiàtric penitenciari, el nostre suggeriment va ser acceptat.

Durant la visita, l'octubre del 2001 se'ns va informar que es preveia que l'1 de novembre de 2001 començarien a funcionar totes les unitats polivalents als grans centres penitenciaris de Catalunya. De moment estaven en funcionament als centres de Quatre Camins i Brians. Es preveia que en el centre penitenciari d'homes de Barcelona la unitat estaria establerta l'any 2002.

Aquesta unitat polivalent per a malalts psiquiàtrics encara no s'ha posat en marxa.

La infermeria té 13 anys d'antiguitat. No oblidem la gran millora que va implicar la seva inauguració aleshores; però el transcurs del temps exigeix una adaptació.

En aquest sentit, el fet de no tenir reixes sinó finestres comporta un problema de ventilació que s'ha agreujat

amb la disminució de la potència de l'equip d'aire condicionat com a conseqüència del seu ús continuat.

El fet de compartir els malalts orgànics i psiquiàtrics el mateix pati ocasiona que aquests interns gaudeixin de dues hores menys de pati que la resta d'interns del centre.

El nombre de psiquiatres adscrits al centre continua essent de dos, a temps complet, amb l'increment respecte a l'any anterior d'un psiquiatre de reforç tres cops per setmana, 1 ATS i dos auxiliars.

Amb la ràtio de personal de psiquiatria no és possible realitzar la tasca encomanada amb l'estàndard de qualitat desitjable.

El nombre de places (40) tampoc s'ha incrementat, si bé, durant tot l'any la mitjana d'ocupació ha estat de 43/44 interns. La direcció creu que aquesta situació millorarà amb l'entrada en funcionament de la Unitat Hospitalària Psiquiàtrica Penitenciària.

Actuació d'ofici núm. 2043/03

Visita al centre penitenciari de Ponent

Arran de la visita efectuada, el Síndic fa notar al Departament de Justícia i Interior que:

La distribució dels interns, que acusa la massificació i la ràtio insuficient de personal, reclama una separació entre interns penats i preventius.

Respecte a la infraestructura, no s'ha fet l'ampliació de potència del sistema elèctric prevista en el pla quadriennal 2000-2004, ni la separació de les dependències destinades a malalts psiquiàtrics de les que ocupen els malalts amb patologia orgànica; també és notable la manca d'espai físic a la infermeria.

Pel que fa al tractament, s'hauria de disposar d'una dotació de funcionaris suficient per donar cobertura a la separació dels interns sancionats dels classificats en primer grau del Departament Especial.

Quant el voluntariat, s'haurien de ponderar les mesures de seguretat establertes perquè aquestes no impliquin una desincentivació dels voluntaris a l'hora de treballar.

Restem pendents de resposta.

3. L'ATENCIÓ A LES DROGODEPENDÈNCIES

En relació amb la problemàtica dels interns toxicòmans, és evident que en la nostra població penitenciària hi ha un alt índex d'interns en aquesta situació.

Des que l'any 1984 la Generalitat de Catalunya va assumir les competències en matèria penitenciària, la intervenció en l'àrea de les drogodependències als centres penitenciaris ha esdevingut un objectiu preferent.

A conseqüència de l'estreta relació entre drogodependència i conducta delictiva, en el medi penitenciari es concentra un gran nombre de persones amb problemes de consum i dependència, persones que, en ocasions, no han rebut mai tractament i que no han estat en contacte amb la xarxa assistencial.

Conscients d'aquest fet, els departaments de Justícia i de Sanitat i Seguretat Social col·laboren des de l'any 1990 portant a terme diferents actuacions encaminades a oferir alternatives d'atenció als interns drogodependents.

En l'actualitat tots els centres penitenciaris de Catalunya apliquen programes d'intervenció amb drogodependents.

També s'ha potenciat la col·laboració amb entitats externes que poden oferir suport i seguiment als interns, i que completen l'oferta assistencial que hi ha als centres penitenciaris.

Avui tots els centres penitenciaris tenen almenys una entitat comunitària especialitzada en toxicomanies i/o sida que col·laboren en el desenvolupament de diferents programes d'intervenció o en el seguiment i acollida dels interns en el medi extrapenitenciari.

Cal destacar l'important increment, la consolidació i el desenvolupament de programes, així com també remarcar l'augment de les derivacions a recursos comunitaris de la Xarxa d'Atenció a Drogodependències.

3.1. Les comunitats terapèutiques

Fruit de tot això va ser l'aprovació del Decret 184/1990, de 20 de juny, que creà el Programa d'atenció especialitzada per al tractament de conductes addictives (DAE), en règim de comunitat terapèutica dins del centre penitenciari Quatre Camins, que va ser la primera comunitat terapèutica de tot l'Estat.

El Síndic va visitar el departament d'atenció especialitzada (DAE) per darrera vegada, els anys 2000 i 2001.

De la informació obtinguda sobre els resultats d'aquest programa destaquem que, des de l'inici del programa, el nombre de demandes d'ingrés al DAE s'ha incrementat tant que el temps mitjà per acollir-s'hi és de vuit mesos. El 90% de les demandes provenen del centre mateix. Aquest increment ha estat possible gràcies a una disminució del temps d'estada al programa, que s'ha anat apropant a nou mesos, i a un augment de les places.

L'important augment del nombre d'ingressos amb una trajectòria personal molt conflictiva ha dificultat la possibilitat de disminuir més la durada del programa i d'incrementar-ne el nombre de places.

La major part dels interns, un 62%, finalitzen el tractament. Aquesta dada és especialment significativa si tenim present que a les comunitats terapèutiques de la xarxa pública catalana aquest percentatge se situa al voltant del 27,6%.

L'abandonament del tractament és molt baix (5%). Les dades dels últims tres anys milloren de manera significativa. El 71% dels interns finalitzen el tractament en aquest últim període.

La durada del programa DAE per a aquells que finalitzen el tractament s'ha anat apropant progressivament, com hem dit, a nou mesos.

Els interns que no finalitzen el programa reben tractament al DAE una mitjana de sis mesos. Aquestes dades

també són especialment significatives si tenim en compte que a les comunitats terapèutiques de la xarxa pública catalana els usuaris reben tractament durant una mitjana de tres mesos. Això suposa que un nombre elevat d'interns reben al DAE una intervenció terapèutica intensiva durant un període de temps significativament important.

Els darrers tres anys només s'han produït quatre trencaments de condemna en les sortides a l'exterior del DAE d'un total de 497 sortides. Això significa un percentatge del 0,08 de trencament de condemnes a les sortides d'aquest departament.

Els interns que segueixen el programa DAE disminueixen de manera significativa el risc de reincidència. Entre els interns que van estar al DAE en el període 1991-1994, la taxa mitjana de reincidència en l'addicció era del 32,77%. Aquesta taxa és molt semblant a l'obtinguda pels usuaris de les comunitats terapèutiques de la xarxa pública, però els usuaris del DAE presenten uns perfils de major història delictiva i addictiva. Aquesta dada és significativa si tenim en compte que la taxa de reincidència addictiva observada en interns drogodependents que no han rebut tractament és del 73,4%.

Tenint en compte els bons resultats del DAE del centre penitenciari Quatre Camins, la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació va considerar de crear un departament d'atenció especialitzada per a dones. El DAE per a dones es va inaugurar a final de 1993 al centre penitenciari Brians.

L'oficina del Síndic va visitar també aquest departament l'any 2000.

Hem d'assenyalar que aquest programa té un funcionament i una estructura molt similar al DAE per a homes del centre de Quatre Camins. Les diferències més significatives entre els dos programes són que el DAE de Brians té una capacitat menor: en el moment de la visita era per a 18 internes; disposa també de menor nombre de recursos personals i una infraestructura més deficitària.

El DAE del centre penitenciari de Brians no és un programa totalment lliure de drogues, atès que, a final de 1998, s'hi va començar a acceptar l'ingrés d'internes que es trobaven en tractament amb metadona.

Podem destacar que fins l'any 2000 hi han passat 236 internes, de les quals 15 rebien també tractament amb metadona.

El volum de demandes d'ingrés al programa de les dones és proporcionalment menor que el dels homes.

El nombre d'altes terapèutiques, també molt elevat, se situa en un 50%, mentre que les expulsions es mantenen a un nivell semblant al DAE d'homes (un 32%) i el nombre de renúncies és, igual que en els homes, molt baix: un 4%.

No s'han detectat problemes especials pel fet que hagin ingressat dins d'aquesta comunitat terapèutica internes amb tractament de metadona.

En el programa es fan un conjunt d'activitats orientades a deixar les drogues i a preparar la vida en llibertat. En el DAE, l'abordatge de la toxicomania es fa des d'una perspectiva integral. És a dir, el tractament va més enllà d'intentar que l'intern no consumeixi. L'objectiu és aprofitar aquest període d'abstinència induïda perquè els interns superin dèficits personals i desenvolupin els aspectes que, en última instància, els ajudaran a modificar el seu estil de vida i, d'aquesta manera, afavorir la consolidació de l'abstinència: millora de la salut, de la formació i preparació per al treball, de la situació legal, de les relacions socials i familiars i de la utilització del temps lliure.

L'objectiu del tractament és aconseguir el major període possible d'abstinència de drogues, però, principalment, donar eines i aprenentatges per provocar un canvi d'estil de vida que permeti consolidar l'abstinència.

En valorar els bons resultats obtinguts fins ara per les dues unitats d'intervenció en drogodependències DAE, l'Administració penitenciària hauria de considerar la creació de noves comunitats terapèutiques penitenciàries per al tractament de les drogodependències.

Una de les línies de treball a impulsar en l'actualitat és la creació d'una unitat dependent per a interns i internes que finalitzen el programa DAE. L'objectiu d'aquest projecte és crear un pas intermedi en el procés d'apropament a l'exterior d'aquests interns que doni continuïtat al tractament integral, immediat i individualitzat dut a terme als departaments d'atenció especialitzada dels nostres centres penitenciaris.

3.2. El programa d'intercanvi de xeringues

Un altra alternativa d'intervenció en drogodependències per als interns dels centres penitenciaris de Catalunya és el Programa d'intercanvi de xeringues.

El consum de drogues per via intravenosa és la principal causa de difusió de la sida a l'Estat espanyol i a Catalunya, conseqüència directa de la pràctica de compartir el material d'injecció entre els drogoaddictes.

Per això diferents institucions i col·lectius han endegat programes especialment dirigits a aquestes persones amb la finalitat d'eradicar les pràctiques de risc i oferir-los informació sobre la sida i les drogodependències entenent que la prevenció és l'única solució possible pel fet que encara no s'ha trobat cap sistema eficaç per combatre-la. És en aquesta direcció que es dirigeixen molts dels esforços que es fan actualment.

Una d'aquestes estratègies són els programes d'intercanvi de xeringues. L'any 1993 comencen a consolidar-se a Catalunya, i hem de destacar que en aquest programa hi participen: centres d'atenció primària de salut, oficines de farmàcia i centres de tractament de drogodependències, entre d'altres, de manera que es pot facilitar, a més de material d'injecció, la integració dels usuaris de drogues com a malalts en el sistema sanitari.

L'objectiu principal d'aquests programes és disminuir els riscos derivats de l'ús de drogues per via parenteral, tant als consumidors,-facilitant que no comparteixin xeringues, que utilitzin material estèril per injectar-se i oferint educació sanitària per reduir els danys associats a aquest tipus de pràctica addictiva–, com al conjunt de la població, reduint l'abandonament de xeringues usa-

des pel carrer que poden provocar punxades accidentals.

Nombrosos estudis han demostrat que aquests programes redueixen l'hàbit de compartir el material d'injecció i, per tant, també la incidència d'infecció per VIH, i a més, no incrementen el nombre d'usuaris ni tampoc el consum de drogues en l'àmbit comunitari. Podem dir que hi ha una oferta assistencial a la qual els usuaris de drogues es poden incorporar per assegurar i millorar els seus nivells de salut.

Tot i que de consumidors de drogues per via parenteral també se'n troben a les presons, aquesta oferta és limitada. És cert que no és feina fàcil implantar aquests programes dins les presons, per les seves característiques i condicions en què cal aplicar-los. Però també és cert que, aquests programes s'apliquen a la resta de l'Estat espanyol des de l'any 1997, actualment en 35 centres penitenciaris. El primer lloc on es va iniciar aquest programa va ser el País Basc, a la presó de Basauri, on es demostrà que era perfectament possible aquest tipus de programa a la presó. Aquest programa de la presó de Basauri, complementàriament a altres programes, implica un grup específic de consumidors de drogues intravenoses. Permet als serveis de sanitat tenir un contacte més gran amb aquestes persones i amb el seu problema i pot portar-los a programes més ambiciosos.

Aquest Parlament va aprovar per unanimitat el 6 de febrer de 2003, mitjançant una proposició no de llei, instar el Govern de la Generalitat a l'aplicació progressiva del Programa d'intercanvi de xeringues (PIX) a tots els centres penitenciaris de Catalunya.

D'acord amb aquesta proposició, la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil va elaborar un programa pilot per aplicar aquest programa al centre penitenciari de Tarragona.

La posada en marxa d'aquest programa a la presó de Tarragona com tots sabem no va ser fàcil, com a conseqüència de l'oposició d'una part del personal funcionari; malgrat aquestes dificultats actualment ja està en funcionament.

En la visita al centre penitenciari de Tarragona el mes de juny 2003, el Síndic va constatar la instauració d'aquest programa i la previsió de fer-ne una avaluació al cap de sis mesos de funcionament (vegeu actuació d'ofici 2168/03).

Tot i això el Síndic, es va dirigir al Departament de Justícia i Interior indicant-li que entenia que la implantació del programa d'intercanvi de xeringues es va negociar amb els sindicats fins a assolir un acord que alterava substancialment el contingut inicialment programat per tal com eliminava la intervenció del personal sanitari prèvia i el seu seguiment. Una aplicació acceptada de bon grat pels funcionaris s'entén que sigui valorada com a positiva pel Govern; però des del punt de vista del rol institucional dels agents implicats, planteja dificultats que una política penitenciària impulsada pel Parlament de Catalunya es negociï amb els representats sindicals. No es discuteix la participació sindical en la fixació de condicions en l'àmbit salarial, d'horaris, d'higiene en el treball; però determinar si el programa d'intercanvi de xeringues ha de tenir un contingut sanitari (les xeringues han de ser dispensades per l'equip sanitari prèvia entrevista amb l'intern) o bé s'ha d'articular un altre sistema que canviï aquesta naturalesa sanitària no sembla el contingut propi de la negociació sindical.

En tot cas, es va constatar que l'incompliment per part del personal del centre de l'acord assolit entre el Govern i els sindicats en aquest punt va reintegrar el programa a l'àmbit sanitari i de la confidencialitat de la seva aplicació. Amb caràcter general, el Síndic va donar el seu parer que cal valorar els límits d'allò susceptible de negociació amb vista a garantir la desitjable pau sindical.

De les informacions de què disposem després de sis mesos d'aplicar el programa, es pot afirmar que no s'ha registrat cap alta de VIH a la presó i que no s'ha produït cap incident remarcable derivat de l'ús de les xeringues amb l'agulla retràctil que s'utilitzen en el programa.

Així doncs, aquesta Institució considera que s'hauria d'avaluar sense demora el programa pilot i, si es confirmen les dades precedents, implantar-lo ràpidament en el conjunt dels centres penitenciaris del país.

Actuació d'ofici núm. 2168/03

Visita al centre penitenciari de Tarragona

Amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Tarragona, el Síndic es va interessar per la implantació del programa d'intercanvi de xeringues.

Se'ns indicà que, actualment aquest programa funciona bé. La previsió és d'avaluar el programa quan faci sis mesos que estigui en funcionament.

La instauració del programa mitjançant els serveis mèdics ha permès conèixer la realitat (d'una altra manera podrien donar-se casos de sobredosis, ja que hi havia interns consumint grans quantitats de metadona o interns psiquiàtrics que es punxaven).

Davant la possibilitat d'actuar des de l'àmbit sanitari, com a condició per entrar en el programa es fa una entrevista sanitària, un programa de salut i s'intenta que canviïn els hàbits. Els interns signen un contracte.

Es garanteix la confidencialitat.

Se'ns va indicar que no hi havia problemes amb el funcionaris ni amb el retorn de xeringues.

Arran de la visita, el Síndic suggereix al Departament de Justícia i Interior:

En relació amb la distribució dels interns, que es faci la separació entre interns penats i preventius exigida pel Reglament penitenciari.

Respecte a la infraestructura del centre, que es construeixi un nou centre penitenciari en aquesta demarcació i que s'acabin les obres pendents. El Síndic constata que les obres de més envergadura que requereixen la intervenció de contractació externa es van demorant exercici rere exercici.

Respecte a les mesures de seguretat, el Síndic posa de manifest l'insuficient sistema de detecció d'incendis i la manca de detectors de fum.

En alimentació, s'hauria de disposar de carretons tèrmics per traslladar el menjar i s'haurien de remodelar les cameres frigorífiques.

Quant el tractament, caldria augmentar la plantilla del centre i reduir el nombre d'interns del departament especial.

Caldria valorar el grau de motivació i satisfacció dels funcionaris de vigilància i plantejar les mesures necessàries que, congruents amb la finalitat de la institució, tendeixin a incrementar-lo.

Pel que fa a les relacions amb el jutge de vigilància penitenciària i amb la fiscalia, el Síndic constata que com a criteri per concedir permisos, ja que únicament es té en compte el criteri temporal, temps efectiu de compliment, i no els criteris de tractament i de programa individualitzat dels interns.

El Síndic també posà de manifest que encara no es disposa de llicència per a l'emissora de ràdio.

Restem pendents de resposta.

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 2739/02

(pàg. 232 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Presumpta pallissa a un intern del centre penitenciari de Joves

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació va informar el Síndic que l'evolució penitenciària del senyor X, sobre la qual el Síndic es va interessar, havia estat negativa.

Al senyor X se li havien incoat dos nous expedients disciplinaris i estava classificat en primer grau de tractament. També se'ns reiterà la voluntat de la direcció del centre de facilitar-li els mitjans de què, en aplicació de les lleis vigents, es disposa per ajudar-lo en el seu procés de compliment i reinserció. Però la mateixa Direcció General afegia que, si no hi havia una decidida col·laboració per part d'ell, el marge d'actuació era molt limitat.

El Síndic, després d'efectuar diverses consideracions a l'intern, va donar per acabada la seva actuació.

SECCIÓ 10. INFANTS

1. Introducció

Una vegada –era durant l'acte de presentació en Comissió del nostre Informe anual– una diputada parlà de «els clàssics del Síndic» per referir-se als temes més recurrents que solem tractar. En l'àmbit d'infància hi ha uns clàssics, unes qüestions que, amb matisos diferents, es repeteixen, es completen o es ramifiquen; i que un moment donat prenen una determinada direcció. També hi ha una manera de dirigir-nos a l'Administració, que té alguna cosa de suplència, perquè els infants, els nois i noies, no acaben d'acudir directament a la nostra Institució. Ho fan els pares com a primers representants seus, i no acostumen a confondre els seus interessos amb els dels fills. D'altra banda, agraïm que tants professionals de la infància s'hagin dirigit a nosaltres en nom seu. Però és per conèixer millor la realitat que, en aquest camp s'emprenen nombroses actuacions d'ofici, enguany: 15. I en tots els casos procurem generalitzar amb el convenciment que només amb una visió general dels problemes de la infància es podrà enfocar la seva resolució.

Així, en aquesta àrea en la qual hem rebut, deflectades les que tenen el mateix objecte, 250 queixes, ens hem de referir sovint al problema dels recursos. La protecció de la infància i de l'adolescència comporta una despesa important. Però massa sovint topem amb qüestions com les partides tancades per atendre el pagament dels mestres que es dediquen als infants malalts a casa, o les beques de menjador, el transport adaptat d'infants pluridiscapacitats o els ajuts assignats a les famílies extenses acollidores. En més d'una ocasió hem comentat l'article 16 de la Llei 8/1995, d'atenció i protecció de la infància i l'adolescència, segons el qual «La Generalitat ha de procurar que els seus pressupostos tinguin en compte de manera prioritària les activitats d'atenció [...] dels infants i adolescents de Catalunya».

L'atribució de mitjans ens sembla trobar-la darrere de la redefinició d'algun servei, per exemple en la manera d'acotar restrictivament, en una circular interna, les funcions del servei d'urgència de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (en endavant DGAIA). L'aplicació de la llei sobre la responsabilitat penal dels menors reeixirà si s'hi dediquen els recursos suficients. Ara es parla de l'enduriment d'aquesta llei, en part perquè costa d'assumir a molts ciutadans. Aquesta Institució creu que no es tracta d'endurir-la, ans d'aplicar-la en profunditat. La justícia juvenil és la prevenció més pensada, és un acte de fe en les possibilitats de rehabilitació d'aquests joves. La pedagogia que s'ha de fer respecte a aquesta llei ha de tenir en compte aquest punt. Nosaltres així ho hem advertit al Departament.

En qüestió de recursos primer hi ha d'haver un reconeixement i una acceptació de la realitat (així ho va fer el Departament de Benestar i Família, pel que fa als acolliments en família extensa), i després cal avançar en la concreció de les necessàries reserves pressupostàries.

De fet, doncs, podem dir que, en general, les qüestions que afecten la infància sempre són recurrents; i que ho són a tot arreu. Ho comprovem a les reunions anuals de la Xarxa europea d'ombudsman infantils, European Network Ombudsman for Children (en endavant ENOC), de la qual la nostra Institució forma part i representada per l'Adjunt per als infants.

Ens trobem en aquesta situació quan voldríem, per exemple, tenir el perfil ideal dels pares acollidors; uns acollidors la condició dels quals fos propera a la dels infants i que actuessin amb prou generositat per anar més enllà dels propis naturals desigs i, amb simplicitat, sense enganyar-se, sense dissimular un acolliment pre-

adoptiu amb un acolliment presentat inicialment com a temporal, que no pretenguin, ni que sigui involuntàriament, apropiar-se els infants i que interioritzin durant la vida quotidiana l'últim objectiu d'un acolliment, amb la consciència que hi ha uns pares biològics que no han de ser descartats. Aquesta visió podria traslladar-se a l'adopció. Les institucions col·laboradores d'integració familiar (en endavant ICIF) tenen una responsabilitat important en l'assoliment d'aquests objectius. Les visites que el 2003 va fer l'Adjunt per als infants van desvelar algunes d'aquestes qüestions.

Altrament, la nostra Institució, ho hem dit més d'un cop, és una talaia privilegiada per conèixer el sentir dels ciutadans i els moviments que agiten la vida social. El Síndic vol estar-hi atent, i moltes vegades aquest sentiment ens arriba en forma de queixa. És el cas de la situació de les noves realitats familiars i la seva incidència en la vida dels infants. A final del 2002 ens arribà una queixa de l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais en la qual es manifestava la preocupació per la manca de reconeixement legal i la discriminació que pateixen els seus fills en relació amb els de famílies constituïdes per una parella heterosexual. Creien que la legislació catalana, amb tot i els progressos que s'hi han produït, hauria almenys d'admetre l'adopció conjunta per part de parelles lesbianes o gais. Que la qüestió és al carrer ho evidenciava el fet que s'hi dedicà una taula rodona en el congrés sobre Models de Famílies, al Col·legi d'Advocats de Barcelona el 16 de maig de 2003.

La nostra Institució ha potenciat tant com ha pogut la mediació familiar, especialment en casos de separacions matrimonials o divorcis. D'una manera reiterada ens arriben, cada any, queixes sobre les conseqüències dels plantejaments judicials dels trencaments matrimonials. Els infants en són sempre els més perjudicats; i, com que no hi hem d'intervenir per respecte a les decisions judicials, procurem fer pedagogia sobre una cultura de la separació que ens manca, i recomanem d'acudir a la mediació. També intentem potenciar la mediació entre pares i fills i hem demanat, per una altra vegada –és un altre *clàssic*–, un reglament per a la Llei 8/1995, general de la infància, que preveu aquesta intervenció en l'article 22.1.

Durant el 2003 han aparegut publicacions d'un gran interès que fan propostes en la línia dels suggeriments que sovint hem fet a l'Administració o que constitueixen un aprofundiment de les situacions que el Síndic ha estudiat. Així, «Magribins a les aules. El model de Vic a debat» (de J. Carbonell, N. Simó i A. Tort, Eumo Editorial, Vic, 2003), exposa els resultats d'una recerca sobre la possibilitat de distribució d'alumnes immigrants per a una millor integració, i ve a abonar algunes tesis defensades ja fa temps per la nostra Institució. El mateix podria dir-se d'un estudi elaborat pel Defensor del Poble, titulat «La escolarización del alumnado inmigrante en España: análisis descriptivo y estudio empírico» (Defensor del Pueblo, Informes, estudios y documentos, Madrid, 2003). En la part que dedica a Catalunya, i també en general, manté unes posicions semblants a les nostres. El tema és tractat encara per la Fundació Jaume Bofill, la qual sempre ha mostrat una gran sensibilitat per aquest col·lectiu, en l'opuscle «Immigració i igualtat d'oportunitats a l'ensenyament obligatori. Aportacions al debat sobre una futura llei d'educació a Catalunya» (F. Carbonell i A. Quintana, coordinadors, col·lecció Finestra oberta, juliol 2003). Volem citar, a més a més, l'obra «Els menors immigrants en desemparament a Catalunya» (E. Aja i D. Moya, Fundació Carles Pi i Sunyer d'estudis autonòmics i locals, col·lecció Estudis, Barcelona 2003) i el resultat d'una llarga investigació portada a terme pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada respecte als menors estrangers indocumentats no acompanyats, MEINA, recollit provisionalment en sengles fullets d'aquest organisme (núm. 24 d'«Invesbreu» I NÚM. 35 DE «Justidata», ambdós del mes d'abril de 2003; i es confia que aviat aparegui el llibre que *in extenso* conté tot el treball realitzat), presentats públicament el 29 d'abril de 2003.

Citem aquestes publicacions com a mostra, i la nostra Institució se'n congratula, de l'atenció que des de diversos angles i àmbits es dedica «al continuat i intens flux migratori procedent fonamentalment del Magreb», com diuen els responsables del treball realitzat a Vic. En el present informe, en comparació amb els d'anys anteriors, hem d'assignar menys espai a la qüestió dels menors immigrants. Els nostres informes són un testimoni de com s'ha anat enfocant el treball amb aquest col·lectiu, des que, cap a la fi dels anys noranta, es començà a prendre consciència d'aquesta realitat.

Més espai consagrem a la igualtat d'oportunitats en educació, que també inclou una bona part dels alumnes immigrants com una part dels infants que pertanyen al món de l'exclusió. En aquesta actuació d'ofici conflueixen i es concentren altres actuacions i queixes que en aquest marc més general prenen sentit; i constitueix un instrument de reflexió sobre el futur del nostre sistema educatiu.

I per bé que en l'àmbit d'infància la nostra atenció s'ha de dirigir fonamentalment cap als sistemes públics de protecció i d'educació, hi ha unes qüestions que ens ha semblat més adient de tractar aïlladament perquè, així destacades, es comprenguin millor.

2. Sistema de protecció

2.1. Elements fonamentals en el sistema de protecció. El procediment de protecció

En el procés seguit per l'Estat per protegir els infants i els adolescents trobem uns elements fonamentals, com són: 1. L'estudi de la situació personal i familiar de l'infant. 2. L'avaluació d'aquesta situació. 3. La proposta de mesura administrativa i de recurs alternatiu a la família, si cal. 4. La presa de la mesura. 5. L'adjudicació del recurs. 6. El seguiment de la mesura adoptada. 7. Una nova proposta. 8. El retorn a casa quan és possible.

Tots aquests elements són diferents parts d'aquest procés de protecció, però constitueixen també drets dels infants i dels adolescents, previstos a la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels infants en els articles 19, 20, 21, 25 i 36. Previ als esmentats articles, no podem deixar de recordar l'article 18, en el qual la Convenció estableix la responsabilitat dels pares i el

deure dels estats a ajudar-los en la criança dels fills. Ens sembla oportú recordar-ho perquè aquesta atenció en la criança és, al mateix temps, una previsió de les possibles situacions a protegir.

El Síndic ha de vetllar per una bona actuació de l'Administració en aquests elements fonamentals de la intervenció protectora. Amb aquest objectiu es recullen les queixes que hi fan referència i s'obren les actuacions d'ofici que hi tenen relació. En els informes dels darrers anys, en l'àrea d'infants hem anat fent constar la dificultat de la intervenció protectora. En aquest sentit, l'article 19 de la Convenció estableix la necessitat que no sigui només la legislació relativa a aquest assumpte la que s'adigui amb la Convenció, sinó que també ho han de fer les polítiques i les pràctiques que se segueixen en l'aplicació d'aquesta normativa. El mateix article fa referència a la conveniència de desenvolupar la formació dels professionals que treballen en aquest àmbit, així com també la sensibilització i la conscienciació dels ciutadans envers aquesta qüestió. Però també esmentàvem l'any passat que, amb tot, de vegades no n'hi ha prou amb les bones pràctiques i amb la voluntat dels professionals, sinó que, a més, es necessiten programes i recursos específics de cara a les dificultats inherents a la intervenció en nuclis familiars amb especials i greus dificultats.

En relació amb l'estudi de la situació personal i familiar de l'infant i amb l'avaluació d'aquesta situació, han acudit al Síndic pares i mares que no estaven d'acord a ser objecte d'estudi, o que no creien tenir obligació de signar cap pla de millora per resoldre els problemes familiars que afectaven els infants, o bé que discrepaven de l'avaluació i la proposta realitzades, que no els agradava el recurs assignat als seus fills, o fins i tot no se sentien escoltats en la seva sol·licitud que els infants tornessin a casa. Però també hem rebut professionals de diversos àmbits que denunciaven el retard en la presa d'una mesura o en l'adjudicació d'un recurs necessaris per fer efectiva la protecció d'uns infants; o que exposaven la manca de resposta de l'Administració al tracte inadequat o maltractador d'uns acollidors o d'un centre residencial; o bé la insuficiència de recursos o d'eines per atendre situacions familiars molt greus; i també familiars i amics de nois i noies en espera del recurs adequat.

En aquest apartat no ha estat fàcil decidir quines eren les queixes més adequades per relatar, però hem volgut destacar la d'un equip d'atenció a la infància i l'adolescència (vegeu queixa núm. 4445/03) que demanà la intervenció del Síndic perquè no es feia efectiva la proposta d'internament de dos germans, malgrat que les places en un centre residencial ja estaven adjudicades i que l'interès superior dels infants, a parer de tots els professionals implicats, era l'internament. Una altra situació que fa referència al dret dels infants a disposar del recurs apropiat quan no viuen amb la família és la dels que necessiten un recurs específic, com ara una atenció educativa intensiva i terapèutica. Aquests nois i noies tenen el recurs al centre Can Rubió, que hem visitat (vegeu actuació d'ofici núm. 3681/03) i valorat positivament. Però cal fer constar que hi ha llistes d'espera per poder-hi ingressar, fet que hem recollit de diverses instàncies, i també arran d'una queixa presentada per una família col·laboradora per les contínues fugides d'una noia que es trobava en espera d'ingressar-hi.

Es constata també la necessitat de més places en altres comarques de Catalunya, atès que aquest centre es troba a la demarcació de Barcelona.

Queixa núm. 4445/03

Protecció d'uns infants acollits en família

Un equip d'atenció a la infància i l'adolescència (en endavant EAIA) i l'advocada de la mare d'uns infants tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència van demanar la intervenció del Síndic, en relació amb la situació de dos germans en acolliment familiar amb una família acollidora aliena.

En la documentació rebuda es referia que hi havia una proposta d'internament en un centre residencial per a aquests infants i places reservades per a ells, però no s'havia fet efectiva la resolució de desemparament. El motiu de la proposta d'internament era l'atenció inadequada que rebien dels acollidors, l'obstaculització de les visites de la mare, i que, malgrat que els infants feia temps que presentaven símptomes severs de pertorbació psicològica, no se'ls havia donat l'atenció psicològica que necessitaven i que els havia estat prescrita.

Segons es referia, el motiu de no procedir a l'internament en aquells moments era el fet que la família acollidora havia demanat que els nens no marxessin de casa fins després de les festes de Nadal, en contra de l'opinió de tots els tècnics implicats directament i indirectament en el cas. L'ingrés era considerat urgent perquè l'interès dels infants ho requeria, atesa la situació d'alt risc en la qual es trobaven.

Estudiada la informació continguda en l'expedient, el Síndic va adreçar-se al Departament de Benestar i Família demanant que es fes efectiu l'internament cautelar d'aquests infants i se suspenguessin les visites amb els acollidors. Aquest expedient està pendent de resposta, però hem pogut saber que l'internament s'ha produït després de festes.

Actuació d'ofici núm. 3681/03

Centre d'atenció educativa Can Rubió

El mes d'octubre l'Adjunt al Síndic de Greuges per als Infants va visitar el centre Can Rubió (abans, centre El Garraf), d'Esparreguera.

Aquest establiment és un centre propi de la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència, amb una doble dependència, ja que el Departament de Sanitat i Seguretat Social en té la responsabilitat mèdica, a través de l'equip clínic que depèn de l'Hospital de Sant Joan de Déu. La població que s'hi atén són nois i noies tutelats per la DGAIA, de totes les comarques de Catalunya, que pateixen alteracions psicològiques greus i que per aquest motiu necessiten una atenció específica. És un centre obert, altament contenidor i està pensat

com un dispositiu que cobreixi les necessitats educatives i terapèutiques d'aquests tipus de nois i noies.

Va començar a funcionar l'any 1992 en el seu antic enclavament, i fa un any i mig va traslladar-se a l'actual. En el nou edifici s'han augmentat les places en cinc, augment que es fa sentir especialment en l'atenció personal i personalitzada als nois i noies, en les relacions amb els pares, en la relació amb els diferents equips que intervenen amb el noi o noia, etc.

El centre disposa de vint-i-cinc places per a nois i noies amb trastorns que no es poden tractar en un centre residencial d'acció educativa ordinari. Aquests nois i noies presenten també altres mancances: higienico-sanitàries, afectivo-relacionals, intel·lectuals i cognoscitives, d'aprenentatge, etc., motius pels quals poden beneficiar-se molt poc dels recursos que la societat els pot oferir.

Els nois i noies han d'estar valorats i diagnosticats pel centre de salut mental infantojuvenil (CSMIJ), però l'avaluació i la proposta es fan conjuntament entre l'equip d'atenció a la infància i l'adolescència, EAIA o el CRAE d'origen, i el CSMIJ. Els nois i noies provenen majoritàriament d'altres centres residencials d'acció educativa, i malgrat que l'objectiu terapèutic del centre faria desitjable que l'estada fos temporal a fi de retornar al centre d'origen, és habitual que s'hi estiguin fins a la majoria d'edat.

Alguns nois i noies tornen amb la família, però això es dóna en pocs casos. Els més greus ingressen en residències psiquiàtriques per a adults, quan hi ha plaça, però n'hi ha que es queden al centre en llista d'espera.

S'observa que els darrers anys ha augmentat el nombre de nois i noies tutelats amb problemes mentals, i en aquest centre hi van els casos més extrems. També es constata un agreujament de les patologies.

En la valoració del centre s'observa que: *a*) aquest recurs residencial especialitzat respon a una necessitat d'un grup de nois i noies tutelats, per necessitats que no poden satisfer-se en centres residencials d'acció educativa; *b*) el perfil dels nois i noies susceptibles d'ingressar-hi és elaborat i està confirmat per l'experiència dels anys de funcionament del centre; *c*) el personal que atén la població acollida està preparat per a la tasca encomanada, i l'organització d'aules i tallers respon a les particulars característiques que tenen els nois i noies, amb una presència intensiva dels elements mèdics que la seva problemàtica requereix.

Es constata, però, que és l'únic centre d'aquestes característiques que hi ha en funcionament i comprèn, per tant, tota la població de Catalunya de nois i noies tutelats amb aquestes necessitats. Aquest fet, juntament amb una creixent problemàtica psíquica dels nois i noies en els centres, el fa insuficient per a les necessitats detectades i confirmades en aquest moment.

Les llargues llistes d'espera per ingressar-hi, formades per nois i noies d'altres centres, genera conseqüències negatives per a ells mateixos i per als altres residents.

En conseqüència, tot i que el centre ha de ser considerat positiu i adequat a les especials necessitats d'atenció especialitzada en salut mental d'alguns nois i noies tutelats per l'Administració, hem fet arribar al Departament els següents suggeriments:

– que es creïn més recursos com el de Can Rubió, especialment a les circumscripcions de Tarragona, Lleida i Girona, ja que tot i entendre que aquest tipus de centre ha de ser excepcional a fi de mantenir el principi de normalització que ha de guiar la creació de recursos socials, la creació d'un d'aquests centres per atendre les necessitats de les comarques de cada província tindria un doble efecte positiu: oferir les places necessàries per a la demanda actual, i apropar aquest recurs als nois i noies de tot Catalunya i a les seves famílies;

– que es promogui la creació de recursos intermedis per a nois i noies que surten de la unitat de crisi d'adolescents, UCA, els quals, malgrat el seu estat d'un cert tipus de «convalescència», s'han d'integrar a la vida quotidiana del centre en el cas de Can Rubió, d'altres centres residencials d'acció educativa i dels centres d'acolliment i també de centres docents, amb l'objectiu que el retorn als centres d'aquests nois i noies es faci en les millors condicions.

2.2. L'acolliment familiar

L'any 2002, tal com es relatà en l'Informe corresponent, el Síndic va obrir diverses actuacions d'ofici sobre les institucions col·laboradores d'integració familiar. S'explicaven els motius d'aquesta obertura d'actuacions d'ofici així com també el capteniment del Departament de Benestar i Família en relació amb determinats aspectes de l'acolliment familiar. El conjunt dels suggeriments d'aquesta Institució relatius a aquest recurs s'han fet amb l'objectiu que aquest tingui més pes com a recurs alternatiu al nucli familiar quan els infants no hi poden viure, i també que l'atenció rebuda quan són acollits en família sigui de qualitat.

En el present Informe relatem el seguiment de les actuacions d'ofici sobre les ICIF; exposem la tramitació seguida en l'expedient relatiu al grup d'avis acollidors que denominem AVIS.NÉTS.com i, finalment, referim el cas d'un retard en el pagament de l'ajut a les famílies acollidores (vegeu queixa núm. 3254/03). Amb això il·lustrem algunes de les dificultats que troba el recurs de l'acolliment familiar en el nostre país.

En primer lloc, arran de les visites a les ICIF (vegeu el seguiment d'actuacions d'ofici núm. 2237/02, 2238/02, 2239/02 i 2240/02), es va considerar que calen esforços de l'Administració per arribar a la generalització d'aquest recurs, i perquè sigui veritablement un acolliment i no una adopció encoberta. Entre els suggeriments al Departament de Benestar i Família destaquem la difusió de l'acolliment, disposar d'un banc de famílies suficient per a les propostes d'acolliment familiar que realitzen els equips avaluadors i el suport adequat a les famílies biològiques per facilitar la superació de la situació que no permet la convivència amb els seus fills.

En segon lloc, la qüestió dels ajuts que les famílies reben, la seva adequació a les necessitats dels infants i el compliment d'aquest pagament. Una de les qüestions pendents (vegeu seguiment queixa núm. 4322/02) respecte als ajuts és la necessària, i repetidament demana-

da, equiparació del que reben les famílies acollidores alienes i les famílies acollidores extenses, pels motius que hem exposat en informes anteriors. Tal com s'explica en el relat dels avis acollidors, el mes d'abril de 2003 el Departament de Benestar i Família va acceptar el nostre suggeriment en aquest sentit, però sense concretar quan es faria efectiu. Cal tenir en compte que als avis i oncles acollidors no se'ls ha apujat ni tan sols l'IPC des que els ajuts van instituir-se, i que aquesta situació ocasiona una càrrega afegida a la criança dels infants acollits per part de la família, ateses les particularitats pròpies d'aquest tipus d'acolliment. També respecte als ajuts, el Síndic, arran de la queixa presentada per una associació de famílies acollidores, ha fet constar que cal prendre mesures perquè no es produeixin endarreriments en el pagament a les famílies, ateses les despeses que els acolliments comporten.

En aquest sentit, cal buscar solucions a la insuficiència de la previsió pressupostària si aquesta s'esdevé, solucions que no repercuteixin en les famílies, i directament o indirecta en els infants acollits.

Actuacions d'ofici núm. 2237/02, 2238/02, 2239/02, 2240/02 i 2241/02

(pàg. 187 i 188 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Institucions col·laboradores d'integració familiar

L'any 2002 s'obriren actuacions d'ofici sobre les Institucions Col·laboradores d'Integració Familiar de Catalunya. El Síndic n'ha visitades quatre.

De les visites fetes i de les reunions amb els seus equips, s'ha pogut observar que:

– l'acolliment familiar no es proposa com a primera mesura sinó que els infants hi arriben quan ja han passat molts anys en centres residencials i després de molt temps d'intervenció dels serveis socials i els equips d'atenció a la infància i l'adolescència; a causa de les llistes d'espera d'aquests i de l'allargament dels processos, el tipus d'acolliment que necessiten aquests nois i noies ha de ser permanent, pel fet que normalment ja s'han esgotat abans les possibilitats de millora del nucli familiar;

– la normativa catalana no preveu l'acolliment permanent, mentre que la majoria dels acolliments que es fan són d'aquest tipus. Hi ha pocs infants que retornen a casa, i encara menys que hi tornin aviat. Aquest fet genera disfuncions, ja que les famílies acollidores es preparen per a la separació i la pèrdua del retorn de l'infant al seu nucli, i després cal acompanyar-les en l'allargament indefinit d'aquest acolliment, que a la pràctica esdevé permanent; en conseqüència, es necessiten moltes més famílies, mentre que, si els acolliments fossin temporals, les mateixes famílies servirien per a diversos infants, i es disposaria per tant, d'un banc de famílies més ampli;

– el suport a les famílies biològiques és insuficient per permetre el retorn dels infants amb la seva família per la saturació de casos dels EAIA, que no permet oferir-los un acompanyament proper, i per la manca de recursos disponibles per ajudar aquests pares a sortir de la greu situació en la qual es troben; en aquest sentit, s'assenyala que si fos possible una intervenció preventiva dels serveis socials amb les famílies en un moment més inicial de l'emergència de les greus dificultats en què es troben, es podria evitar el deteriorament que s'instaura sovint de forma crònica;

– malgrat que s'ha observat una millora dels ajuts econòmics a les famílies, amb un augment de l'ajut bàsic i l'atorgament de plus especials per diverses circumstàncies, els ajuts per acolliments familiars d'urgència són massa justos, ja que són un acolliment que requereix que un adult del nucli familiar acollidor no treballi fora de casa per atendre l'infant les vint-i-quatre hores del dia;

– es destaquen els problemes derivats del sistema de visites dels infants acollits amb els seus pares, especialment en relació amb l'horari i el lloc en el que es fan. Pel que fa a l'horari, quan les visites són en locals de la DGAIA, els nois i noies han de perdre classe per veure els pares, i els acollidors han d'acompanyar-los també en horari de treball.

També als pares biològics se'ls exigeix que tinguin una feina, però després se'ls demana que tinguin lliure un matí o una tarda per veure els fills. Això comporta inconvenients importants, fet que ha generat peticions repetides perquè aquests locals estiguin oberts els caps de setmana. Diverses ICIF intenten que aquestes visites a la DGAIA siguin les menys possible, a fi de normalitzar els contactes infants-pares majoritàriament, però sempre queda un grup en què cal que les visites siguin vigilades pels Mossos d'Esquadra.

En conclusió, el Síndic va creure convenient fer arribar els següents suggeriments al Departament de Benestar i Família, atès que es consideren mesures necessàries perquè l'acolliment familiar s'implanti amb normalitat com a primer recurs alternatiu a la família, tal com estableix la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets dels infants:

1. Que s'endeguin mesures que facin possible les propostes d'acolliment familiar com a primera mesura per part dels EAIA i dels equips tècnics dels centres d'acolliment.

2. Que es revisi la legislació catalana a fi que prevegi altres tipus d'acolliment a més a més dels actualment previstos, entre altres l'acolliment familiar permanent.

3. Que s'estableixin mesures per millorar i adequar els horaris i els espais de visita dels infants amb els seus pares, quan no poden portar-se a terme amb normalitat, com seria desitjable.

4. Una major i més continuada difusió de l'acolliment familiar, que permeti augmentar el nombre de famílies acollidores disponibles, a fi que els infants i els adolescents que es troben en llista d'espera per a aquest recurs puguin accedir-hi.

5. Que es facin les actuacions pertinents per donar un millor tractament fiscal a les famílies acollidores.

Aquests suggeriments han estat fets recentment.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 4322/02

(pàg. 188 i 189 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Grup d'avis acollidors del districte de Sant Andreu de Barcelona AVIS.NÉTS.com

En relació amb la insuficiència d'ajuts que reben els avis acollidors dels seus néts, el Síndic va exposar les preocupacions d'aquest grup d'avis acollidors, relatades en l'Informe corresponent a l'any 2002, i va suggerir al Departament de Benestar i Família que les dificultats de caràcter econòmic es corregeixin amb l'augment dels ajuts base; que es prenguin les mesures necessàries per evitar el retard en la regularització de l'acolliment; que es faciliti l'obtenció dels permisos de sortida de Catalunya i dels altres tràmits que per a ells constitueixen un esforç suplementari a la criança dels infants amb dificultats.

El Departament respongué que era voluntat seva dirigir els seus esforços envers l'equiparació de l'ajut econòmic base ofert a les famílies acollidores alienes i extenses. Respecte dels altres punts esmentats, el Departament digué que, quan no era possible agilitar la resolució, s'emetia un certificat en el qual es feia constar que la regularització de l'acolliment es trobava en tràmit; respecte dels permisos de sortida de Catalunya, s'estudiava trobar-hi alternatives com ara els permisos oberts.

Els promotors tornaren a exposar les seves dificultats, i com que encara no s'havia concretat l'augment previst, el Síndic va tornar a adreçar-se al Departament de Benestar i Família exposant els diversos problemes plantejats. El tema principal seguien essent els ajuts econòmics, però s'insistí també en els altres, que exposem a continuació:

– els perjudicis del retard en la regularització de l'acolliment, pel fet que les autoritzacions d'estada a les quals es refereix el Departament sovint no són acceptades per les institucions i organismes amb els quals han de fer tràmits; i entre ells es troben: el padró, el registre civil, la seguretat social, l'escola, el mateix Departament de Benestar i Família per a la concessió d'ajuts a les famílies amb infants petits, l'Administració de l'Estat per a les ajudes a fills a càrrec. Els avis exposen que l'acceptació o no d'aquesta autorització per part de les institucions depèn de la bona voluntat del funcionari que ha de fer el tràmit;

– la dificultat que suposa per a ells demanar cada vegada que volen sortir de Catalunya l'autorització administrativa, que els treu llibertat de moviments i els obliga a planificar qualsevol sortida amb molt de temps per sol·licitar el permís i rebre l'autorització;

– la càrrega econòmica que els representen, amb els seus escassos mitjans econòmics, les despeses de transport, llibres de text, material escolar i excursions escolars, i la seva sol·licitud que sigui l'Administració qui es faci càrrec d'aquestes despeses, com a tutora dels infants;

– la impossibilitat d'accedir a les beques de menjador, atès que al barri del Bon Pastor hi ha hagut una gran arribada d'immigrants sense recursos que necessiten aquestes beques, i no h poden accedir ells perquè no s'han augmentat les dotacions pressupostàries d'acord amb l'increment de les necessitats.

Estudiada tota la informació d'aquest expedient, i d'acord amb els suggeriments que hem anat fent arribar al Departament, vam creure convenient recollir-los i trametre'ls-hi de nou, de la forma que segueix:

En primer lloc, la necessitat que es concreti un perfil més complet de la figura i les responsabilitats de la família acollidora extensa com a guardadora dels infants, i de les responsabilitats de l'Administració com a tutora d'aquests. En aquest sentit, exposàrem que fóra bo determinar de què s'haurien de fer càrrec els tutors i de què els guardadors.

En segon lloc, volguérem reiterar la necessitat d'equiparar els ajuts base a les famílies acollidores extenses amb els ajuts a les famílies acollidores alienes. Aquest suggeriment, que havia estat acceptat pel Departament el mes d'abril, no està encara concretat, i creiem que és especialment urgent, atès que l'ajut de 190 euros que actualment reben les famílies acollidores alienes no ha estat incrementat en cap moment amb la pujada de l'IPC. Tot això, juntament amb la situació econòmica de molts dels avis i oncles acollidors, així ho requereix.

En tercer lloc, i pel que fa a la regularització de l'acolliment, cal insistir en la necessitat de l'agilitació dels tràmits administratius, atès que el retard d'aquests té conseqüències negatives en una etapa tan delicada de l'acolliment com és el seu inici. Tot i més, tenint en compte que aquest tipus d'acolliment té la seva arrel en l'impossible o inadequat exercici de la pàtria potestat dels pares dels infants i fills dels avis acollidors, amb el sentiment de fracàs i el patiment que comporta. Les mancances econòmiques per atendre les despeses del nét són un element més de patiment, però, en aquest cas, evitable.

Així, hem dit al Departament que és en benefici de tots els infants i els adolescents que es troben en aquest recurs d'acolliment familiar en família extensa que ens hi adrecem en relació amb aquest assumpte. Aquests suggeriments han estat fets recentment i es troben pendents de resposta.

Queixa núm. 3254/03

Retard en el pagament a les famílies acollidores

Vam rebre un escrit presentat per l'Associació de Famílies Acollidores de Girona, en relació amb la manca de cobrament dels ajuts establerts en el cas de diverses famílies acollidores que havien iniciat l'acolliment uns mesos abans. Demanat informe al Departament de Benestar i Família, aquest ens informà que: *a*) la situació exposada havia estat causada per un desajust administratiu en la transferència de partides pressupostàries; *b*) aquesta situació ja havia estat solucionada, atès que s'havia normalitzat el procés de pagament dels ajuts i aquestes famílies havien rebut el corresponent ingrés en els seus comptes bancaris.

Estudiat l'informe, vam creure convenient tornar-nos a adreçar al Departament i recordar-li que aquest fet s'havia produït en altres ocasions a d'altres famílies acollidores; que no es tractava de l'endarreriment d'un mes, sinó de cinc mesos; que les despeses que comporta l'acolliment d'infants petits són elevades, i que aquests fets generen una manca de confiança que afecta la disponibilitat de les famílies i limita la possibilitat d'acollir per nuclis familiars que no puguin finançar aquestes despeses amb anticipació. Per aquest motiu vam sol·licitar al Departament que es prenguessin les mesures adients per assegurar el pagament a totes les famílies acollidores amb la regularitat prevista i, en cas contrari, que es corregís l'endarreriment tan aviat com fos possible.

El Departament manifestà que des de la creació de l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció sempre s'ha fet efectiu el pagament de tots els ajuts assignats per acolliment a les famílies acollidores, i que anualment es fa una previsió pressupostària de l'import global de tots els ajuts que es donaran a les famílies en concepte d'acolliment familiar, previsió que es fa tenint en compte tots els aspectes que poden influir en el nombre d'acolliments que es constituiran. El Departament hi afegí que, quan la previsió es veu superada per un increment superior, cal reajustar el pressupost global i augmentar la partida corresponent a aquest concepte, que és el que s'havia esdevingut darrerament i provocat una demora en el pagament. El Departament conclogué dient lamentar aquestes situacions, perquè comparteix la idea del Síndic que cal fer fermament costat a la mesura d'acolliment familiar des de tots els angles i donar el suport tècnic i econòmic a les famílies que fan aquesta tasca tan important per als infants.

Recentment el Síndic es tornà a adreçar al Departament manifestant entendre la situació que es va produir, però que el reajust no hauria de repercutir en les famílies, pels motius ja assenyalats en l'escrit anterior.

2.3. Els centres residencials d'acció educativa

Aquest any s'ha presentat al Parlament l'*Informe sobre els Centres Residencials d'Acció Educativa per a Infants i Adolescents* (BOPC núm. 446, d'11 de juliol de 2003), fruit de les visites realitzades els anys anteriors, de l'estudi de diversa documentació relativa a aquest recurs residencial, i dels resultats del qüestionari que es va passar a tots els centres d'acció educativa de Catalunya sobre diversos aspectes de la vida dels infants i adolescents.

En l'informe esmentat, que va ser tramès al Departament de Benestar i Família, s'ha posat especial èmfasi en la relació dels infants amb la seva família, en la vida quotidiana dins dels centres, en la privacitat i la intimitat dels nois i noies, i en la seva participació. S'hi han fet constar també unes conclusions i diversos suggeriments.

2.4. Justícia juvenil

La justícia juvenil va ser un dels temes objecte d'atenció a la trobada anual de la Xarxa Europea d'Ombudsman Infantils que es va celebrar el proppassat mes d'octubre. Com a resultat d'aquesta reunió l'assemblea general va aprovar un manifest adreçat a tots els governs dels estats membres d'ENOC.

En aquest manifest els ombudsman infantils van expressar la seva preocupació pel to del debat polític i per la direcció que prenen les polítiques públiques i els canvis legals pel que fa als joves infractors en molts països. Recorden que els infractors són en primer lloc infants, i que la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets dels infants proposa un sistema separat i diferenciat de justícia juvenil que tingui per objectiu la rehabilitació i la reintegració.

El manifest dels ombudsman també recorda la distinció entre criminalització i responsabilització: els infants haurien de ser considerats «responsables» de les seves accions d'acord amb el concepte de capacitats de desenvolupament; hi hauria d'haver un procés formal per determinar-ne la responsabilitat. Aquest procés, però, no ha de conduir a criminalitzar els infants.

En promoure aquestes polítiques de respecte dels drets humans dels infractors, el manifest remarca que no es desatenen els drets i el sofriment de les víctimes, les quals han de rebre la reparació apropiada i el suport de l'Estat. Però els seus interessos no se satisfan per mitjà de polítiques que fracassen en la rehabilitació dels infractors i que tendeixen, al contrari, a fer-los més propensos a delinquir, i possiblement més violents. També es destaca el fet que els infants són més sovint víctimes de delictes, inclòs el delicte violent, que no pas perpetradors.

El manifest d'ENOC també assenyala, i creiem que val la pena recordar-ho pel que fa als internaments, que treballs d'investigació indiquen que les ràtios d'infractors reincidents, i en particular d'aquells que han comès delictes violents, s'incrementen per la privació de llibertat dels infants, i que l'única raó legítima per detenir-los, abans o després del judici, ha de ser que representin un greu i immediat risc per als altres.

La Xarxa Europea d'Ombudsman Infantils fa observar que aquestes són també preocupacions de les institucions de vigilància dels drets humans i dels mecanismes del Consell d'Europa sobre els drets humans, com el Comitè Europeu de Drets Socials, el Tribunal Europeu de Drets Humans, el Comitè Europeu per a la Prevenció de la Tortura i el Comitè dels Drets dels Infants.

Enguany al nostre país s'han continuat sentint algunes veus que demanaven l'enduriment de la normativa que regula la responsabilitat penal dels menors, sobretot coincidint amb alguns fets dramàtics però aïllats que han tingut un fort ressò mediàtic. Davant d'això hem trobat a faltar –ja ho havíem dit– una pedagogia de la normativa que regula la responsabilitat dels menors, que expliqui als ciutadans que la finalitat educativa de la llei no vol dir desresponsabilitzar els menors.

El Síndic creu que tenim una bona normativa, tant en l'àmbit estatal com a Catalunya, que s'adequa a les previsions de la Convenció dels Drets de l'Infant, i que el que cal no és endurir-la sinó explicar-la, i destinar els recursos necessaris perquè es pugui aplicar.

Així ho hem observat en les visites fetes aquest any 2003 a tots els centres (a excepció del Folch i Torres), com a continuació de les efectuades l'any 2002, per conèixer com s'aplica actualment la Llei orgànica 5/2000, a Catalunya, passats dos anys i mig de la seva entrada en vigor i superada la fase inicial de transició.

Arran d'aquestes actuacions (vegeu actuació d'ofici núm. 4149/03) hem observat que ha augmentat de forma insuficient el nombre de places als centres, i que aquest increment s'ha fet efectiu incrementant el nombre de places als centres que ja existien.

Creiem que aquesta opció no afavoreix l'assoliment dels objectius d'educació i reinserció propis de la justícia de menors, perquè, encara que es mantinguin les ràtios d'educadors, la grandària dels centres incideix en el tipus d'intervenció que s'hi duu a terme, en el sentit que es produeix un debilitament del component educatiu-afectiu que diferencia un centre de menors d'un centre penitenciari d'adults.

Durant les visites també hem observat l'elevat índex d'ocupació dels centres: alguns es trobaven a la seva capacitat màxima, en d'altres es trobava depassada. Creiem que aquest és un altre factor que en distorsiona el funcionament, incideix en la qualitat de la intervenció respecte als nois i noies, i genera tensions en el personal educatiu que també poden acabar influint en la funció educativa.

L'atenció al nombre creixent d'adolescents amb trastorns de salut mental als centres, sovint associats al consum de tòxics, és un altre aspecte que al nostre parer caldria millorar en el sentit de donar-hi una atenció més específica. Considerem que en alguns casos es tracta d'adolescents que requereixen una atenció molt personalitzada que no es pot reconduir a les activitats educatives ordinàries del centre. Per aquest motiu, considerem necessària la creació d'un centre terapèutic o d'unitats annexes en els centres ja existents per atendre els adolescents amb patologies psiquiàtriques, d'acord amb les previsions que conté la Llei orgànica 5/2000.

Altres necessitats que hem observat, a banda de la creació de noves places en centres més petits, han estat la de crear un centre a la demarcació de Tarragona, que eviti que els adolescents d'aquestes comarques hagin de complir mesures molt allunyats dels seus domicilis, la de crear més places per a noies distribuïdes al territori, i trobar de forma urgent una nova ubicació al centre Folch i Torres.

Creiem –també ho hem dit– que disposem d'una bona normativa, i d'un model de justícia juvenil que en el seu moment va ser capdavanter, però temem que si no s'esmercen recursos i se'n fa una pedagogia convençuda des dels poders públics, la funció educativa de la justícia per als menors corre el risc d'anar-se afeblint en favor d'un model cada vegada més proper al sistema penitenciari d'adults.

Actuació d'ofici núm. 4149/03

Visita als centres de justícia juvenil

Durant l'any 2003 l'Adjunt per als Infants ha visitat els centres Oriol Badia, El Segre, Til·lers, Montilivi i l'Alzina. L'objectiu d'aquestes visites ha estat fer un seguiment de les actuacions iniciades l'any 2001 per conèixer com s'aplica la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, atès que han transcorregut dos anys i mig de la seva entrada en vigor.

Com a resultat d'aquestes actuacions el Síndic ha efectuat els suggeriments següents al Departament de Justícia:

a) Que s'incrementi el nombre de places disponibles en aquests centres.

b) Que aquest augment es faci efectiu amb la creació de nous centres de dimensions més reduïdes que les assolides en els centres actuals amb les darreres ampliacions.

c) Que es creï un centre a Tarragona.

d) Que es creïn places per a noies a totes les demarcacions.

e) Que es creï un centre terapèutic o unitats terapèutiques annexes a centres ordinaris.

f) Que de forma urgent es trobi un nou emplaçament al centre Folch i Torres.

g) Que s'augmenti el nombre de sales de visita al centre El Segre i es millorin les condicions de la carretera per accedir-hi.

Aquesta actuació es troba en fase de tramitació.

2.5. Menors immigrants magribins no acompanyats

Aquest any s'ha tancat l'actuació d'ofici oberta l'any 1998 sobre la situació dels menors immigrants magribins no acompanyats, i s'han visitat dos nous recursos per a aquest grup de nois: el Servei d'Atenció Transitòria (en endavant SAT) El Bosc i el centre Vilana. Aquests nous recursos creiem que contribueixen a oferir una diversitat de serveis a aquest grup de nois sense família al nostre país.

El SAT El Bosc és un servei obert d'atenció transitòria, creat amb l'objectiu de donar atenció diürna als nois que passen la nit a l'alberg L'Alcor, on es potencia al màxim tot allò que faciliti la seva integració al sistema de protecció i la seva col·laboració en el recurs que se'ls ofereixi posteriorment.

Aquest servei va començar a funcionar el febrer de 2003 i és de gestió delegada. Es va crear per a 60 places, i està obert de 9 del matí a les 19,30 del vespre, tots els dies de la setmana. La mitjana d'estada al servei és de dos o tres mesos, però s'hi poden arribar a estar un any mentre es busca el recurs adequat. L'accés al SAT El Bosc es fa a través del servei d'urgències de la DGAIA, al qual arriben a través dels educadors de carrer, la fiscalia, la policia autonòmica o bé per sol·licitud d'un adult acompanyant, i en ocasions els nois hi arriben sols.

Els recursos amb els quals es treballa són els tallers els dies laborables i les activitats lúdiques, el dissabte i el diumenge. Aquesta Institució va considerar aquest servei molt necessari com a primer pas per a una atenció i intervenció efectiva amb l'objectiu de protegir els nois magribins no acompanyats que es troben a les comarques de Barcelona. Es considera també adequat el circuit establert per a la primera acollida d'aquests nois, del qual aquest servei n'és una part.

Pel que fa al centre Vilana, té per objectiu acollir nois magribins no acompanyats tutelats per la DGAIA que es troben preparats per iniciar la inserció laboral. Per aquest motiu s'han fet convenis amb diversos centres de formació ocupacional, per mitjà d'entitats especialitzades del sector privat, i també d'altres administracions. Se'ls ensenya a buscar feina i se'ls tramita la documentació per aconseguir la nacionalitat espanyola. Creiem que el nou centre Vilana és un recurs apropiat per a les necessitats dels nois magribins no acompanyats que es troben en la fase de preparació laboral, quan ja han superat l'etapa d'adaptació al sistema de protecció de Catalunya, s'han format en les llengües del país i han rebut un mínim d'educació escolar general. En aquest sentit, s'observa que s'ha aconseguit un centre amb un funcionament menys rígid que l'habitual en els centres de protecció, amb permisos i horaris flexibles, propi de centres amb nois a punt d'arribar a la majoria d'edat. I això, malgrat les dificultats inherents a un grup de població estranger en l'etapa de l'adolescència.

Una bona part dels suggeriments realitzats als departaments de Justícia i de Benestar i Família en relació amb la situació d'aquests nois han estat adoptats per l'Administració en aquests cinc darrers anys, però encara n'hi ha alguns que es troben pendents d'acceptació. Entre aquests hi ha l'afer de l'assumpció de la tutela administrativa i el de la repatriació. Totes dues qüestions han estat treballades arran de l'actuació d'ofici oberta sobre la repatriació (vegeu actuació d'ofici núm. 616/03) i arran d'una queixa presentada per SOS Racisme (vegeu queixa núm. 4377/03), actuacions que es troben en tràmit.

Actuació d'ofici núm. 616/03

Repatriació de menors immigrants no acompanyats

El Síndic va tenir coneixement a través dels mitjans de comunicació de la possible repatriació de menors immigrants magribins no acompanyats, motiu pel qual va obrir una actuació d'ofici sobre aquest assumpte, a fi de conèixer les condicions i circumstàncies en les quals es preveia fer-la. Amb aquest objectiu, vam demanar al Departament de Benestar i Família de ser informats sobre: *a*) si s'havien efectuat repatriacions de menors immigrants magribins no acompanyats durant l'any 2002 i els primers tres mesos del 2003; *b*) si es tenia prevista la repatriació d'aquests menors en els propers mesos; *c*) en quines circumstàncies es feien les repatriacions; *d*) com es tenia coneixement de la situació familiar dels nois en el seu país d'origen i de quina manera es garantia la seva atenció en retornar-hi; i *e*) si els menors repatriats o que es preveia de repatriar es troben tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

El Departament va informar-nos que el procés de reagrupament familiar es feia segons el que estableix l'article 62 del Reglament d'execució de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, reformada per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre. En aquest sentit, atès que la resolució de reagrupament té com a requisit previ l'informe dels Serveis de Protecció de Menors, el Departament va indicar que la DGAIA valorava en cada cas la mesura més adient a través de l'estudi de la situació personal i familiar, i que es procurava el retorn del menor al nucli familiar sempre que no es trobés en situació de desemparament al seu país d'origen. El Departament ens digué també que la DGAIA emetia informe amb la identificació del noi, la situació personal i familiar, i la valoració i proposta, i que aquesta informació s'elaborava amb les dades disponibles facilitades pel noi mateix i a partir de les converses telefòniques al país d'origen amb els pares i els germans del menor. El Departament afegí que es comprovava que el menor arribés al domicili familiar.

Estudiada aquesta informació, hi havia dues qüestions que ens seguien preocupant: 1. Quin era el motiu pel qual no s'assumia la tutela d'aquests nois mentre es tramitava el procés de reagrupament familiar; i 2. Quins requisits mínims de l'entorn familiar es requerien per demanar el reagrupament, i de quina forma es garantia que el menor no estaria desemparat en el seu país d'origen, atesa la manca d'implantació d'una xarxa de serveis socials públics al Marroc.

El Departament, respecte del primer punt, no veia necessària la suspensió de la potestat dels pares, pel fet de tractar-se d'una situació transitòria i perquè la proposta era de retorn. Malgrat això, el Departament feia constar que es garantia l'atenció integral al menor mentre durava el procés de repatriació. En relació amb la segona qüestió, exposà les gestions que s'efectuaven per connectar amb la família dels nois mitjançant els contactes telefònics, i quan això no era possible, s'utilitzava la figura administrativa del *M'kadem* (mediador) situat a l'oficina del districte, que actuava com a intermediari entre l'Administració i la família.

Del nou informe, en férem les següents consideracions, respecte a cada un dels punts:

1. El supòsit dels menors que no estan atesos pels seus pares ni en companyia seva és un dels que preveu la Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, que en l'article 2 diu: «Es considera que el menor està desemparat: *a*) Quan manquen les persones a les quals per llei correspon d'exercir les funcions de guarda...», que afecta, a parer nostre, aquest grup de nois immigrants no acompanyats. En definitiva, es tracta d'una situació de desemparament de fet. En conseqüència, vam manifestar al Departament que discrepàvem de les raons adduïdes en la seva resposta, atès que la transitorietat no és un factor que la llei consideri com a excepció, ja que la mesura pot prendre's cautelarment mentre s'estudia la situació del noi. Vam afegir que, altrament, queden desemparats els que seran retornats durant el

període en què es fan les gestions pertinents, però també el grup, més nombrós, que no serà retornat.

2. Les actuacions per conèixer quines condicions té l'entorn familiar no sembla que garanteixin una atenció adequada, ja que, tal com s'esmentava en la resposta, no existeix una xarxa específica de serveis socials al país d'origen. D'altra banda, amb el coneixement de què disposem sobre el país d'origen, la utilització de la figura del mediador-intermediari del districte, creiem que presenta febleses importants a l'hora d'assegurar l'atenció del menor.

En conseqüència, com ja havíem manifestat en altres ocasions arran de les actuacions d'ofici obertes sobre la situació d'aquest col·lectiu de nois no acompanyats, considerarem que cal procedir a una protecció administrativa i material dels nois no acompanyats des del primer moment, i que és necessari garantir que tornen a un entorn en el qual no s'apreciï un exercici inadequat o inexistent de la pàtria potestat per part dels seus pares.

Aquests suggeriments van ser enviats recentment i estem pendents de resposta.

Queixa núm. 4377/03

Instrucció 3/2003 de la Fiscalia General de l'Estat sobre el retorn de menors d'edat

La Federació Estatal de SOS Racisme va demanar la intervenció d'aquesta Institució davant la Instrucció 3/2003 de la Fiscalia General de l'Estat sobre el retorn de menors d'edat que entrin al territori de l'Estat per vies diferents de les previstes a la Llei O. 8/2000. La Federació promovent de la queixa entenia que aquesta instrucció vulnerava la normativa nacional i internacional sobre protecció de menors i atemptava contra el principi de l'interès superior de l'infant.

Estudiat l'escrit rebut i la instrucció esmentada, vam entendre que es referia a actuacions de l'Administració de l'Estat, i d'acord amb el que disposa l'article 4 de la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, vam trametre al Defensor del Poble la queixa plantejada. El mateix Defensor del Poble ja havia fet pública la seva valoració crítica sobre aquesta Instrucció.

Amb tot, vam creure convenient posar-ho en coneixement de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, a la qual demanàrem també el seu captenir sobre la qüestió, o sobre les conseqüències que la publicació d'aquesta instrucció havia produït a aquest organisme.

Pendent de resposta.

2.6. Els usuaris en el sistema de protecció

Els primers usuaris en el sistema de protecció són els infants; no hem d'oblidar-ho. Però ells no es queixen al Síndic, i per això cal obrir actuacions d'ofici a fi de conèixer com es preveuen els seus drets. Aquesta ha estat una de les raons de l'Informe sobre els Centres Residencials d'Acció Educativa, dins del qual es va voler saber també quins eren els circuits de queixa en els recursos residencials.

Massa sovint interpretem la realitat d'un infant susceptible de ser protegit a través de la perspectiva dels adults que el cuiden o dels que hi treballen, fins i tot dels que els exploren i estudien. I així, el tornem a fer objecte, no pas subjecte, del risc o de la vulnerabilitat.

Ens agradaria que els infants i els adolescents ens exposessin el seu malestar i la seva disconformitat, però no és així encara. Els que «subsidiàriament» ens manifesten la seva disconformitat són els adults, sempre invocant el major interès dels infants. És aquí, creiem, on cal discernir per quins interessos es treballa i on cal tenir clar qui és el primer usuari del sistema de protecció. En molts casos són els pares o altres familiars els que vénen al Síndic, com en el relat de la primera queixa que presentem (vegeu queixa núm. 595/03), en la qual una mare demana que el Síndic intervingui davant l'Administració competent perquè els seus fills han estat ingressats en un centre d'acolliment. En aquest cas no vam poder intervenir, atès que la resolució administrativa era motivada. En altres casos similars, però, l'estudi dels quals ens diu que ens manca informació, en demanem al Departament de Benestar i Família (vegeu queixa núm. 2062/03). El que investiguem en aquestes ocasions és si s'ha escoltat els pares i els fills, si es fan constar indicadors de risc que motivin la separació dels infants dels seus pares, si es duu a terme l'estudi per l'equip corresponent, si la proposta és coherent amb els resultats d'aquest, i si s'adjudica el recurs adequat.

En altres casos (vegeu queixa núm. 3404/03), després de rebre la informació demanada i segons la documentació aportada pels interessats, fem suggeriments amb referència al dret dels infants a tenir contacte amb els seus pares i germans, i que el cas es revisi periòdicament. En aquest darrer cas, van ser l'advocada d'ofici i els pares dels infants qui van manifestar la seva disconformitat amb l'Administració, i es dóna la circumstància que no es va adjudicar el recurs proposat per l'equip d'atenció a la infància i l'adolescència corresponent, ni s'havien tingut els contactes entre els germans.

En altres ocasions les manifestacions de disconformitat han estat per la manca d'intervenció de l'Administració, com la sol·licitud rebuda (vegeu queixa núm. 4277/03) arran del presumpte risc en què es trobava un infant adoptat sense que es preveiessin mesures per protegir-lo. També aquí es pot fer difícil discriminar quin és el major interès de l'infant, si no es té ben present que el tracte inadequat i el maltractament psicològic constitueixen situacions d'alt risc, de la mateixa manera que altres tipus de tracte inadequats que poden donar-se en qualsevol situació familiar, independentment de si són fills biològics o adoptats, i del seu estatus social i cultural. Però es constata encara una resistència a reconèixer, en la pràctica, que determinats tractaments als infants demanen una actuació perquè cessi el patiment de l'infant.

Queixa núm. 595/03

Disconformitat amb l'actuació de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència

Una mare va adreçar-se a aquesta Institució demanant la seva intervenció arran de la retirada de casa seva dels seus dos fills petits, que van ser internats en un centre d'acolliment. En la còpia de la resolució administrativa que va aportar constaven els indicadors de risc que es manifestaven en els infants, motiu pel qual va considerar-se que la resolució i, el consegüent ingrés dels infants, era motivada. No es van apreciar, doncs, signes d'irregularitat en l'actuació de l'Administració. i el Síndic no pogué iniciar una investigació.

En aquest cas, vam adreçar-nos a la mare promotora de la queixa, telefònicament i per escrit, per comunicar-li que, atès que la DGAIA és l'organisme competent en matèria de protecció de menors a Catalunya i té l'encàrrec de prendre les mesures adequades per evitar que els infants i adolescents pateixin situacions que vulneren els seus drets o bé en les quals les seves necessitats bàsiques no queden satisfetes, havia decidit la mesura posant per davant els interessos dels infants sobre qualsevol altre, incloent-hi els d'ella, tal com sostenen la Convenció dels drets dels infants i la normativa catalana de protecció a la infància.

Entenent, però, que per a ella la decisió presa constituïa una situació difícil i dolorosa, vam reiterar-li que l'ingrés en un centre d'acolliment és una mesura provisional a fi d'estudiar més a fons la situació personal i familiar dels infants i adolescents, i que d'aquest estudi en resultaria la proposta més adient per als seus fills i un pla de millora amb la família. En aquest sentit, l'encoratjàrem a col·laborar amb els equips tècnics i educatius del centre per ajudar els seus fills, atès que era ella qui millor els coneixia i qui podia aportar dades significatives per a un bon resultat d'aquest estudi.

Queixa núm. 2062/03

Disconformitat amb l'internament d'un infant acollit de fet per la seva família extensa

Una ciutadana va presentar un escrit de queixa manifestant la seva disconformitat amb l'internament d'una neboda de tres anys que ella havia tingut acollida des del moment de néixer, i també amb l'atenció que rebia en el centre residencial d'acció educativa en el qual estava acollida.

En resposta a la nostra sol·licitud d'informació sobre aquest assumpte, el Departament de Benestar i Família ens comunicà que:

– la nena residia amb la seva tia perquè la mare patia una malaltia mental greu, i el motiu d'haver estat ingressada en un centre era que presentava un retard evolutiu important que es manifestava en què no parlava, no menjava aliments sòlids i no controlava els esfínters, entre d'altres;

– en els darrers temps, la tia s'havia traslladat fora de Catalunya i la nena es trobava en mans també d'un altre familiar, desoint les indicacions de l'equip que en feia el seguiment;

– l'equip d'atenció a la infància i l'adolescència corresponent havia tingut diverses entrevistes amb la família i havia rebut informacions dels diferents professionals que coneixien la situació en el lloc de residència;

– es valorà que, malgrat que l'acollidora manifestava afecte per la nena, presentava limitacions serioses que dificultaven l'atenció de les seves necessitats. Per tot això, atesos els indicadors de risc que presentava, era aconsellable l'adopció de la mesura presa mentre s'elaborava una proposta a llarg termini, adequada a les necessitats de la nena. El contacte amb la família continuava a fi d'evitar-ne la desvinculació.

Segons la informació citada, la mesura d'internament havia estat adoptada en interès de la petita i, en conseqüència, s'explicà a la promotora de la queixa aquesta valoració i es tancà l'expedient.

Queixa núm. 3404/03

Manca de revisió de la situació d'un grup de germans tutelats

Els pares de cinc fills tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (en endavant DGAIA), assistits per la seva advocada d'ofici, van acudir al Síndic exposant que feia dos anys que els dos petits no veien els seus pares i germans; que aquesta manca de contacte era deguda al fet que als petits se'ls havia adjudicat una família preadoptiva i que, malgrat que aquest recurs no va reeixir, la suspensió de visites no s'havia aixecat. L'Administració adduïa també que els germans grans no demanaven veure els petits. Es demanà informe al Departament de Benestar Social i Família, especialment sobre el motiu de mantenir la suspensió de visites dels pares amb els dos fills petits durant un període tan llarg; sobre la data de la darrera revisió de la situació familiar i personal dels infants; sobre la valoració de la situació dels pares, i sobre les propostes tècniques i administratives que es proposaven en el darrer informe.

El Departament va comunicar al Síndic que la situació dels infants ja era en aquell moment objecte de revisió per part dels diferents tècnics que intervenien en el cas i que es plantejava un canvi de mesura i de règim de visites. El Departament feia constar que l'evolució de les mesures restava pendent de l'informe que l'equip d'atenció a la infància i l'adolescència elaboraria a partir de l'anàlisi de la situació.

Observant que el cas es trobava en revisió, i atesa l'extensa i detallada documentació aportada pels interessats, vam creure oportú fer arribar al Departament les nostres consideracions i els següents suggeriments: que es busqués centre residencial per a tots els germans junts, tal com s'havia proposat en la primera avaluació de la situació familiar; que s'intensifiquessin les visites dels dos fills petits amb els seus pares, equiparant-les a les que tenien amb els fills grans; i que aquestes es re-

alitzessin el mateix dia i a la mateixa hora per a tots els fills d'aquesta família.

Pendent de resposta del Departament.

Queixa núm. 4277/03

Situació de presumpte risc d'un infant adoptat

Els oncles adoptius d'un infant van denunciar la presumpta situació de risc en què es trobava el seu nebot i la manca d'intervenció de l'Administració davant les seves denúncies.

Els interessats relataven que de bon començament la mare havia manifestat rebuig cap a l'infant, però no pas cap a la germana, també adoptada, i indicaven que tenia un comportament molt hostil cap a ambdues.

Les dificultats van anar creixent, l'infant anà canviant d'escola i començà a rebre tractament medicopsiquiàtric. Finalment va anar a viure amb aquests oncles en un nucli rural, a través de la formalització d'un document privat de cessió de tutela.

Sembla que allà va manifestar un comportament correcte i molt bona integració a l'escola i a l'entorn, la qual cosa evidenciava que la problemàtica convivencial no residia en l'infant, sinó en els pares, especialment la mare. L'infant també referia maltractaments de la mare adoptiva.

Aquesta constatació va ser confirmada pels professionals de l'entitat col·laboradora d'adopció internacional (en endavant ECAI) que havia intervingut en l'adopció de l'infant i del centre on estava escolaritzat quan vivia amb els pares.

Informats pels interessats de la seva valoració de la situació i de les gestions amb els professionals, els pares adoptius de l'infant se'l van endur de forma imprevista del seu domicili, on havia viscut nou mesos, i no pogueren tornar-hi a tenir contacte.

D'aquesta situació en va tenir coneixement la Direcció General d'Atenció a la Infància, a la qual els pares adoptius s'adreçaren en principi per sol·licitar l'ingrés de l'infant en un centre; l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció, per mitjà de la intervenció de l'ECAI, i el Consorci de Benestar Social d'Olot, al qual s'havien adreçat els interessats, sense que cap d'aquestes administracions dugués a terme cap actuació.

El Síndic va adreçar-se al Departament de Benestar i Família i va comunicar la presentació de la queixa a la fiscalia per part dels interessats, atès que ens havien manifestat que també s'hi havien adreçat.

Actualment aquesta sol·licitud d'informació es troba pendent de contesta.

3. UN MODEL EDUCATIU AL SERVEI DE TOTS

3.1. La igualtat d'oportunitats en educació

Dins de l'apartat destinat al sistema educatiu, el relat de l'actuació d'ofici que s'ocupa de la igualtat d'oportunitats en educació pren un relleu singular. Fou curosament preparada, ha tingut el seu ple desenvolupament durant l'any 2003 i està pendent d'una última resposta del Departament d'Ensenyament. De fet, concentra totes les altres actuacions i queixes que hem emprès i s'han rebut en l'àmbit del sistema educatiu, i els dóna sentit. Perquè un model educatiu al servei de tots comporta, fins al màxim possible, trobar les estratègies per compensar les desigualtats, integrar a l'escola ordinària els que sofreixen alguna mena d'incapacitat i remoure els obstacles que dificulten de manera puntual la satisfacció del dret a l'educació.

L'interès del Síndic per conèixer les accions previstes en el nostre sistema educatiu a fi de compensar les desigualtats d'oportunitats en educació venia de lluny; i podríem dir que aquesta actuació d'ofici (vegeu actuació d'ofici núm. 2151/02 i altres) se'ns va imposar d'una forma insensible després d'haver-nos ocupat durant molt temps de qüestions d'absentisme, de gratuïtat de l'ensenyament, d'ajuts i beques de menjador i transport escolar, de l'escolarització d'alumnes estrangers, de l'educació especial, d'un sistema equilibrat d'admissió d'alumnes; en definitiva, era com un corol·lari de totes aquestes qüestions.

Si el principi de la igualtat d'oportunitats ja s'havia recollit i reiterat en les resolucions del Parlament de Catalunya sobre els drets dels infants 37/1991, de 10 de desembre de 1981, i 194/III, de 7 de març de 1991, el trobàvem a faltar en una norma que desenvolupa allò que diu l'article 9.2 de la Constitució i l'article 8.2 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Crèiem que per afrontar les situacions de desigualtat calia una filosofia i un model de societat. I pensàvem que la tradició pedagògica catalana del primer terç del segle passat ens podria servir per al treball en aquest camp.

Les situacions de desigualtat s'han de reconèixer i acceptar amb simplicitat, com un primer pas per establir amb realisme les estratègies compensadores.

Hi ha grups d'alumnes que, privats per raons socials d'un bagatge cultural que uns altres, en entrar a l'escola, ja posseeixen com una herència per tradició familiar, tenen el risc quasi ineludible –i no pas per causa del talent–, de no arribar mai a una formació completa, amb totes les conseqüències que això comporta per al seu futur acadèmic, laboral i de benestar personal. Per això cal situar les accions compensadores dins del terreny de la lluita contra l'exclusió, amb programes diferenciats.

La majoria dels mestres viuen aquesta realitat amb un sentiment que qualificaríem de fatalisme esperançat. Se'n surten fins al punt que són *resilients*, per utilitzar un mot i un concepte que es va generalitzant, en el sentit de la capacitat de resistir a les dificultats. Pretenen estroncar aquest determinisme, i han cercat sovint pel seu compte solucions per encarar els problemes que es troben a les mans. Per part nostra, ens sembla que és responsabilitat del mateix Departament planificar i impulsar experiències pilot que il·lusionin els educadors.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 2151/02 i d'altres

(pàg. 200 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Sobre la igualtat d'oportunitats en educació

L'informe corresponent a l'any 2002 recollia els plantejaments que d'entrada fèiem al Departament d'Ensenyament amb motiu d'aquesta actuació d'ofici. Ens semblava que a Catalunya es podia parlar d'una realitat dual en apreciar l'existència d'un grup d'alumnes que, com acabem de dir, privats per raons socials –no per talent– d'un bagatge cultural que altres, en entrar a l'escola, ja posseeixen com una herència per tradició familiar, i aleshores tenen un futur acadèmic i vital compromès; i un altre grup d'alumnes que, més ben armats des de tots els punts de vista, tenen unes possibilitats òptimes per reeixir.

Trencar aquest dualisme és l'objectiu de les mesures compensatòries que el nostre sistema educatiu hauria arbitrat per acabar, amb les desigualtats en educació, o almenys per pal·liar-les.

Però d'entrada trobàvem a faltar una definició de la igualtat d'oportunitats i una acceptació d'aquesta realitat, perquè sense això no es poden arbitrar estratègies vàlides per enfrontar-s'hi. Les visites als centres i altres serveis, i el contacte amb professors, ens havien fet conscients d'aquesta realitat, davant la qual fèiem consideracions sobre la necessitat de més coordinació, l'avaluació dels recursos compensatoris, la revisió de les funcions d'aquests mateixos recursos, sobre la insuficiència del nombre de mestres de compensatòria, la necessitat d'equips estables d'educadors, sobre absentisme... Sol·licitàvem dades estadístiques i començàvem a insinuar la conveniència de tendir a un sistema únic d'educació. Demanàvem explícitament una definició de l'educació compensatòria.

En aquesta primera interpel·lació al Departament no vam parlar d'alumnat immigrant; parlàvem tan sols d'alumnes que formaven part del món de l'exclusió.

Tot al llarg del 2003 hi ha hagut un encreuament d'escrits entre el Departament i la nostra Institució, a través dels quals formulàvem consideracions sobre la qüestió plantejada; i visitàrem encara vuit centres més, que ens refermaren en les nostres posicions.

El maig de 2003, en la seva primera contesta, el Departament, correspongué a la petició d'una definició d'educació compensatòria manifestant que les mesures compensatòries eren presents en tota acció del Departament, i oferint un detall del conjunt d'activitats ordinàries i extraordinàries que duia a terme; hi afegia que les actuacions dels professionals del Programa d'educació compensatòria (en endavant PEC) en són només una petita part.

El Departament explicava també les accions ja realitzades i en procés de realització que es consideraven mesures compensatòries. Pel que fa a ajuts, expressava que no podia anar més enllà de les partides pressupostàries tancades i que, en tot cas, corresponia al Parlament decidir en un altre sentit.

Després d'exposar en quina consideració tenia el PEC dins de les mesures compensatòries, afirmava que aquest programa era tan sols una petita part de les actuacions globals, i que amb la posada en marxa del Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera (en endavant PAANE), es revisaven les funcions del PEC; però, en tot cas, una tal revisió anava en la línia de potenciar les actuacions d'assessorament. Ja veurem de seguida com, en aquest punt, es produeix una divergència tant respecte al punt de vista del Síndic com dels professionals del PEC.

Davant l'al·lusió del Síndic a la possibilitat d'emprendre determinades experiències per combatre les desigualtats d'oportunitats observables en la realitat catalana, el Departament alertava sobre els efectes d'algunes experiències. Per exemple, les conseqüències respecte a la socialització dels infants si es decidís adaptar entre nosaltres uns assaigs semblants als de les anomenades «comunitats d'aprenentatge» o les «escoles acceleradas».

Finalment, el Departament exposava algunes actuacions llavors en procés, com un protocol per als casos d'absentisme, un servei d'acollida matinal, el mateix PAANE i el Pla director d'educació especial, que adjuntava a la seva contesta.

En la rèplica a aquests escrits del Departament, el Síndic –érem ja a finals d'agost de 2003– estableix el seu desacord amb un dels punts bàsics de la posició del Departament. El Síndic estima que no basta una «oferta educativa per a tothom», sinó que caldria un programa separat i estructurat, i donar al PEC una identificació més clara, una rellevància superior i una potenciació més forta pel que fa a l'atenció dels alumnes que formen part del món de l'exclusió, i no tan sols dels immigrants. Considerem la immigració un factor que, en determinades circumstàncies afavoreix l'exclusió i creiem que el PEC és, per la seva concepció, un programa d'abast més ampli que el PAANE.

Després que el mes de maig féssim aquestes consideracions al Departament, el juny següent el Síndic va rebre un bloc de més de sis-centes queixes de professionals diversos del PEC, d'altres serveis d'Ensenyament, de claustres i fins de dos ajuntaments, que denunciaven la desvirtuació del PEC. Se'n fa un comentari a part.

Amb referència a les possibles experiències que podrien ajudar a establir estratègies per lluitar contra les desigualtats en educació, pensàvem que de vegades l'acceleració de coneixements pot servir, en posar un infant a l'altura d'un altre, precisament per afavorir la socialització del més feble. També érem del parer que pertoca al Departament suscitar i promoure el grau de conscienciació indispensable per dur a terme amb profit aquestes experiències.

El Departament insistí, dos mesos i mig més tard, en la seva posició que el PAANE constitueix un esforç de coordinació de totes les actuacions compensatòries; que el PEC s'adscriu al PAANE; que el PAANE coordina el PEC i el Servei d'Ensenyament de Català; que s'ha fet una revisió del PEC, però que no hi ha hagut supressió de llocs de treball de mestres de compensatòria, ni tampoc pèrdua de funcions i competències del PEC. Reco-

negué que la redistribució de llocs de treball duta a terme en ocasió de posar en marxa el PAANE hauria pogut causar una certa incertesa, però que no constava que els centres destinataris d'aquests suports haguessin fet cap escrit argumentant aspectes contra la redistribució efectuada.

El Síndic, a mitjan gener de 2004, s'ha adreçat de bell nou al Departament i ha intentat una síntesi dels plantejaments i posicions adoptats en aquesta actuació d'ofici i a continuació ha proposat una sèrie de suggeriments que, de forma succinta, es poden enunciar d'aquesta manera:

1) Conveniència d'emprendre un estudi per conèixer la realitat de les desigualtats d'oportunitats en educació a Catalunya. 2) Acceptació d'aquesta realitat com a primer pas per encarar-s'hi. 3) Conveniència de formular una definició operativa de la realitat de les desigualtats en educació. 4) Revisió crítica dels actuals recursos compensatoris. 5) Formulació d'estratègies compensatòries separades, distintes de les accions dirigides a tot l'alumnat en general, per a l'atenció dels alumnes que formen part del món de l'exclusió. 6) Determinació del lloc que ocupa el factor de la immigració dins d'una estratègia de lluita contra les desigualtats que pateixen els alumnes del món de l'exclusió. 7) Inclusió tant de la definició de la situació de desigualtats d'oportunitats en educació com dels objectius a assolir per les activitats compensadores en una norma del més alt grau jurídic. 8) Reconsideració del Pla d'atenció als alumnes de nacionalitat estrangera i revitalització del Programa d'educació compensatòria. 9) Aplicació i generalització del Pla d'educació especial. 10) Consideració i foment de les propostes dels claustres que desitgen posar en pràctica estratègies compensadores a través d'experiències pilot, i impulsar-ne i planificar-ne des del Departament. 11) Equiparació de l'horari de les escoles públiques i les privades concertades. 12) Reconsideració de l'objectiu de les activitats extraescolars i dotarles d'un propòsit compensador, especialment a les escoles públiques. 13) Elaboració definitiva i aplicació d'un protocol sobre absentisme. 14) Orientació cap a un model educatiu únic, amb el convenciment que moltes de les mesures compensadores –l'aplicació del Pla d'educació especial, per exemple– no es faran efectives del tot fins que aquest model es materialitzarà.

3.2. El Programa d'educació compensatòria

Aquest programa, el PEC, el més idoni, segons els seus objectius inicials, per lluitar contra l'exclusió en el camp de l'ensenyament, va néixer l'any 1984, i les seves funcions les va establir el Decret 320/2000. El Departament n'ha fet una revisió amb motiu de la posada en marxa del Pla d'atenció a l'alumnat de nacionalitat estrangera. Aquesta revisió ha estat contestada per molts professionals i tècnics d'ensenyament per claustres i algun ajuntament, que no hi veuen una revisió sinó una modificació substancial de les funcions del PEC.

El Síndic considera el PEC un instrument bàsic per lluitar contra les desigualtats en educació; i creu que té un abast més ampli que el PAANE, ja que preveu qualsevol forma d'exclusió, mentre que el PAANE és pensat per als alumnes immigrants. En plantejar la nostra actuació d'ofici sobre la igualtat d'oportunitats no fèiem esment de l'alumnat immigrant, considerant la immigració un possible factor d'exclusió. Ja es comprèn, doncs, que els plantejaments del Síndic i els del Departament en aquest punt hagin estat fins ara divergents.

L'oposició de molts professionals a les modificacions que s'han introduït al PEC figuren en el relat de la queixa núm. 2033/03 i del bloc d'unes sis-centes més rebudes amb el mateix objectiu.

Queixa núm. 2033/03 i altres

Disconformitat amb la modificació de les funcions i les responsabilitats dels professionals del Programa d'educació compensatòria

El mes de juny, més de sis-cents professionals del sistema educatiu d'arreu de Catalunya, la majoria individuals i nominals, però també equips docents i fins el ple d'un ajuntament, van demanar al Síndic la seva intervenció en relació amb la seva disconformitat per la modificació del Programa d'educació compensatòria. Aquests professionals adscrits al Programa d'educació compensatòria, o a altres serveis del Departament, o que manifesten conèixer i valorar el PEC, expressaven la seva preocupació per la forma com s'havia començat a aplicar el Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera, ja que, al seu parer, en quedava afectat el compliment dels objectius del programa de compensatòria.

Segons els interessats, hi havia hagut un canvi substancial en el disseny de les funcions dels professionals del PEC, és a dir, el que era elaborar propostes, criteris, actuacions i assessorament a centres, el que afavoria un abordatge més global i complet per garantir la igualtat d'oportunitats de l'alumnat més desfavorit, es convertia en un suport a la tasca docent del professorat. Un altre dels objectius del PEC, la promoció de la interculturalitat, quedava substituït per una referència més indeterminada a una educació en sentit genèric. Aquest canvi, segons els interessats, s'havia traduït en una reducció del professorat destinat al PEC, pel fet que molts d'ells havien d'assumir, en una part important de la jornada, el suport de català a alumnes immigrants. Els promotors de la queixa afegien que en les instruccions per al curs següent, 2003-2004, havien desaparegut totes les referències al PEC, i que per això creien molt minvades les competències d'aquest programa, i això podia significar una greu pèrdua, perquè es tractava de l'instrument més idoni per lluitar contra l'exclusió i garantir la igualtat d'oportunitats dels infants més desfavorits.

Per aquest motiu els nombrosos promotors de la queixa, amb alguns dels quals es va entrevistar l'Adjunt per als Infants, demanaven: *a*) la paralització del procés d'eliminació i pèrdua de les funcions, competències i nombre de professionals del PEC; *b*) el disseny i desplegament d'un pla específic que esmenés, del PAANE, tot allò que perjudiqués l'aplicació del Programa d'educació compensatòria; i *c*) que, mentrestant, el PEC conservés la totalitat dels seus efectius i funcions.

Davant la important manifestació d'una àmplia preocupació d'una part important de la comunitat educativa docent pel que consideraven que comportaria unes mancances greus, en la pràctica, d'un programa que es valorava d'utilitat provada, el Síndic es va adreçar al Departament d'Ensenyament demanant de ser informat sobre: *a*) la significació de l'entrada en vigor del PAANE; *b*) si s'havia estudiat l'impacte de la supressió de facto d'una part central del PEC; i *c*) del captenir ment del Departament sobre les peticions referents al Programa d'educació compensatòria.

Mentrestant, continuaren arribant queixes sobre el mateix assumpte, fins que el mes de novembre vam tenir la resposta del Departament, segons la qual: *a*) el PAANE havia significat un esforç més gran de coordinació de totes les actuacions del Departament; el PEC havia estat adscrit a aquest pla i que se li havia adjudicat la responsabilitat de coordinar totes les seves actuacions i també les del Servei d'Ensenyament de Català (en endavant SEDEC), unificant les seves actuacions i formant un nou equip que les integrés totes; *b*) no s'havia realitzat cap estudi d'impacte de la supressió de la part central del PEC perquè la creació de l'equip PEC-SEDEC i la revisió del PEC s'havien dut a terme amb la posada en marxa del PAANE, sense que això signifiqués la supressió de professionals de compensatòria, sinó una redistribució territorial per atendre millor les necessitats de les diferents zones; i *c*) el Departament considerava que les peticions rebudes pel Síndic no tenien raó de ser perquè no s'havien eliminat professionals del PEC ni tampoc les seves funcions i competències, que li seguien essent atribuïdes per la disposició addicional segona del Decret 320/2000, de 26 de setembre. El Departament finalitzava l'informe manifestant que no creia necessari dissenyar i desplegar un pla específic que esmenés el PAANE, atès que en aquest s'enumeraven les línies d'actuació del Departament sense especificar –perquè ja estava establert en els corresponents decrets– quina direcció general, programa o servei educatiu té la responsabilitat de la posada en pràctica de cadascuna.

Estudiada aquesta informació, i atès que, en tot moment, aquesta Institució havia vist aquesta queixa lligada a la desigualtat d'oportunitats en educació, vam tornar a adreçar-nos al Departament fent les següents consideracions:

1. El PEC té un abast més ampli, atès que el seu objectiu és compensar les desigualtats independentment de l'origen d'aquestes: un pobre entorn econòmic, cultural o social, pertorbacions o disfuncions familiars que obstaculitzen l'aprenentatge, aïllament familiar, social o cultural, etc. Per contra, el PAANE estaria dins del PEC, com un programa específic per fomentar i complementar la compensació escolar per a un grup concret: els immigrants. Però no s'observava cap motiu perquè fos al revés.

2. S'observava que, efectivament, s'havien suprimit algunes funcions del PEC arran de la posada en marxa del PAANE, com reflecteix en l'afirmació del Departament que, en la revisió del PEC, va en la línia de potenciar l'assessorament als centres. Es constata que la redistribució que s'esmenta en l'informe del Departament significa en la pràctica que a un nombre significatiu de professionals del PEC se'ls ha adjudicat l'ensenyament del català per aplicació del PAANE.

3. S'evidencia a través de la massiva presentació de queixes al Síndic, que el PEC tenia una valoració molt alta entre els professionals del sistema educatiu quant a la seva utilitat per als centres docents i els seus claustres tal com s'aplicava abans de l'endegament del PAANE. Així, no s'ha de menystenir el malestar que aquest nombrós grup de professionals ha fet arribar a aquesta Institució, explicitant les mancances que la modificació ha suposat per als centres i els alumnes. Per aquest motiu, caldria, a parer nostre, donar a aquesta manifestació de disconformitat el pes que es mereix.

En conseqüència, hem suggerit al Departament que:

– Es recuperi, es potenciï i es revitalitzi la idea inicial del Programa d'educació compensatòria.

– Es redefineixi el PEC atorgant-li una rellevància superior, i s'hi englobin els altres programes compensatoris per a grups específics.

– Es reconsideri i es resitüi el PAANE dins del PEC.

– Aquest procés es faci amb la participació dels diferents equips professionals del sistema educatiu, que puguin aportar les necessitats que la modificació del PEC ha comportat des de les diferents perspectives que els atorga el seu encàrrec professional: tècnics del PEC, mestres, EAP, etc.

3.3. L'educació especial

Un altre tema clàssic en l'àmbit d'infància és l'educació especial. Ens n'hem ocupat de manera recurrent en els informes anuals des que la nostra Institució va començar la seva activitat, ara farà vint anys.

Dos dels problemes clau de l'educació especial són la integració a l'escola ordinària i la disconformitat dels pares amb els dictàmens dels equips d'atenció psicopedagògica (en endavant EAP), els quals determinen la destinació dels alumnes a una escola especial. La resistència dels pares és sovint comprensible, pendents com estan del desenvolupament personal dels seus fills. El Pla d'educació especial, que el mateix Departament ens va enviar en ocasió del tractament donat a la nostra actuació d'ofici sobre la igualtat d'oportunitats, admet una major participació dels pares en aquests casos. Per part nostra (vegeu queixa núm. 3409/03) hem suggerit que, en casos complexos i de clara discrepància entre els professionals mèdics que porten l'alumne/a i els tècnics encarregats del dictamen, es consideri la conveniència d'una segona opinió, tal com passa amb moltes qüestions mèdiques. S'ha de poder anar fins al final, dèiem al Departament, atès que l'assistència a una escola especial pot sentenciar una criatura (vegeu queixa núm. 3912/03).

De totes maneres, tot dependrà de l'aprovació i aplicació d'aquest Pla d'educació especial, que haurà de vèncer, també, un altre tipus de resistències, les que presenten els mateixos centres, que aspiren a una homogeneïtzació que faciliti el seu treball diari. Final-

ment, la integració d'alumnes amb determinades incapacitats en centres ordinaris (vegeu actuació d'ofici 4521/03) estarà condicionada, en definitiva, per un model d'educació que faci efectiva la distribució dels alumnes entre l'escola pública i la privada concertada.

Queixa núm. 3409/03

Participació dels pares en les decisions escolars sobre els fills

El pare d'una alumna que pateix un retard psicomotor va presentar una queixa en disconformitat amb el dictamen segons el qual la seva filla havia d'assistir a una escola d'educació especial. L'interessat referia que malgrat que la seva filla no tenia diagnosticada cap lesió cerebral, el seu procés d'aprenentatge motor havia estat més lent que l'habitual, però que els darrers anys havia aconseguit uns resultats extraordinaris pel que fa al comportament social, la capacitat d'aprenentatge i el potencial intel·lectual. Així ho havien considerat diversos metges, encara que l'afectació motriu li dificultava la motricitat fina i la parla. El promotor de la queixa indicava que els metges recomanaven que fos escolaritzada en el mateix municipi de residència a fi que s'integrés en un entorn més competitiu on els seus companys tinguessin un aprenentatge normal. Per aquest motiu, feia dos anys que havien sol·licitat plaça al CEIP del seu poble, el claustre del qual, després de revisar tota la documentació mèdica, va aprovar d'escolaritzar-la-hi i va sol·licitar un professor de suport. L'equip d'assessorament psicopedagògic, però, va dictaminar en el sentit que no podia escolaritzar-se en un centre ordinari, i, rebatuts els seus arguments pels metges i pels pares, se'ls havia respost que el problema era pressupostari i que aquesta manca de recursos impossibilitava la dotació d'un professor de suport al CEIP.

Estudiada la documentació de l'expedient vam adreçar-nos al Departament amb les següents consideracions:

– Que, pels nombrosos casos d'educació especial comunicats, aquesta Institució sap que els pares s'aferren a una esperança que no és compartida pels professionals. Aquests són més realistes, i tendeixen a una igualació de situacions, la qual, però també pot donar lloc a propostes possibilistes quant a la viabilitat, més que a fer les propostes més idònies per als alumnes.

– Que en casos complexos i d'oberta discrepància entre els professionals mèdics que porten el cas i els tècnics encarregats del dictamen, abans de qualsevol decisió, caldria una altra oportunitat, una segona opinió, que permetés anar fins al final, atès que és notori que l'assistència a una escola especial pot sentenciar un infant.

– La defensa del dret a l'educació demana d'esgotar tots els recursos possibles, sense que els pressupostos hi posin límits. Per aquest motiu creiem que la queixa presentada no és contra els professionals que fan el dictamen, sinó que voldríem que aquest criteri professional fos més lliure i no condicionat per la viabilitat del recurs. Això ho vam recordar arran del que estableix la Llei d'infància de Catalunya, 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció als infants i als adolescents, que en el seu article 16, sobre la prioritat pressupostària, diu: «La Generalitat ha de procurar que els seus pressupostos tinguin en compte de manera prioritària les activitats d'atenció, formació, promoció, reinserció, protecció, *integració* i lleure dels infants i els adolescents....», com hem invocat a la introducció d'aquesta Secció.

Queixa núm. 3912/03

Integració escolar dels infants amb discapacitats

La Comissió Ciutadana Pro Integració Escolar ens exposà la situació escolar d'una alumna de set anys, afectada per la síndrome de Down, que havia estat escolaritzada durant dos cursos en una escola d'ensenyament primari juntament amb els seus germans, però amb vista al curs 2003-2004 l'equip d'assessorament psicopedagògic havia cregut convenient que seguís l'escolarització en un centre docent d'educació especial. Els pares no van estar-hi d'acord i van presentar un recurs d'alçada, que va ser resolt a favor seu. En conseqüència, l'alumna va poder incorporar-se al centre ordinari, encara que va iniciar amb retard el curs escolar.

La Comissió Ciutadana Pro Integració Escolar manifestava la seva preocupació perquè malgrat que aquest cas s'havia resolt, s'havien hagut de fer molts esforços per aconseguir que la nena seguís a la mateixa escola, en la qual es trobava ben integrada, amb uns resultats satisfactoris, i a la qual assistien també els seus germans. Aquests van ser els motius que van ser valorats en la resolució del Departament, que donava la raó als pares. Atès que l'esmentada comissió demanava la intervenció d'aquesta Institució a fi que casos com aquest no es tornessin a produir, recentment vam fer arribar al Departament aquesta petició.

D'altra banda, vam trametre als promotors de la queixa còpia de les referències a aquest assumpte en els darrers informes al Parlament.

Actuació d'ofici núm. 4521/03

Visita a l'Institut d'ensenyament secundari Dolors Mallafré

L'Adjunt al Síndic per a la Defensa dels Drets dels Infants visità l'IES Dolors Mallafré, de Vilanova i la Geltrú, amb l'objectiu de conèixer la integració escolar d'alumnes amb discapacitats.

A la comarca del Garraf hi ha una tradició d'integració dels alumnes amb discapacitats en els centres d'ensenyament primari ordinaris El Llebeig i Margalló, d'acord amb un pla pilot per a la integració escolar endegat als anys vuitanta. En aquestes escoles es van anar mantenint alumnes amb discapacitats, els quals, per edat, haurien d'haver passat a secundària, però no va ser fins el curs 2002-2003, que el Departament d'Ensenyament va veure viable que els alumnes amb discapacitats lleus s'integressin als instituts d'ensenyament secundari (IES); els de grau mitjà, en règim d'educació compartida, i els més severs, en escoles d'educa-

ció especial. Aquesta integració pot tenir diverses formes, des de la col·locació dels alumnes amb discapacitats en un centre dins del centre ordinari, la integració mitjançant aules d'educació especial dins del mateix institut amb activitats compartides amb els altres alumnes, i la inclusió de manera que la participació en les activitats i l'organització del centre docent sigui total. Els centres docents no veuen clara la inclusió perquè creuen que afegeix molta complexitat a uns centres ja prou complicats. Es considera que la idea és bona, però que no es pot imposar.

L'IES Dolors Mallafré té 450 alumnes, dels quals 150 són de batxillerat. La integració es fa a l'ESO. En aquest IES el curs passat s'hi van integrar dotze alumnes, sis en edat de passar a secundària i sis de més grans, i en un altre IES de la comarca hi van anar quatre alumnes més.

Els alumnes amb discapacitats tenen dues aules en una ala de l'edifici, de nova construcció, i han compartit les següents activitats: crèdit de síntesi, sortides amb mestres de suport, educació física i preparació i celebració de festes escolars. Es va intentar incloure'ls en les tutories, però no va ser possible. La ràtio d'alumnes per classe a l'IES Dolors Mallafré és de 32 alumnes, amb un nombre important d'alumnes immigrants i d'incorporació tardana.

L'experiència ha estat profitosa, però s'observen dificultats importants, especialment pel nombre d'alumnes del centre integrats respecte del total d'alumnes i pels trastorns associats que presenten alguns d'aquests alumnes i que poden fer perillar el model. En el segon curs d'aquesta experiència, s'observa que si el nombre d'alumnes integrats és baix, al voltant del 2,5%; la integració es fa bé, amb el suport de professors per a activitats concretes.

En aquest sentit, es vol destacar que al final del curs passat van passar un qüestionari als alumnes, i que la valoració que feien de l'experiència era molt positiva, en part perquè molts alumnes havien cursat primària amb alumnes discapacitats, i ja hi estan acostumats.

El Departament d'Ensenyament té previst generalitzar aquest tipus d'ensenyament, i als centres on es porta a terme l'experiència es creu en el concepte d'integració a secundària, però demanarien la concurrència també dels centres concertats.

3.4. Suport al dret a l'educació

El dret a l'educació pot quedar afectat si no es solucionen determinats problemes pràctics. Les queixes que hem escollit ho il·lustren prou. Un trajecte massa llarg de casa a l'escola pot condicionar l'assistència a classe d'un nen petit (vegeu queixa núm. 1516/03), i aquesta circumstància depèn sovint dels mecanismes de matriculació.

A la introducció ja hem fet referència al problema que comporta atendre algunes necessitats amb partides pressupostàries tancades, perquè converteixen en ajuts graciables –quan se'n donen– el dret a l'accés a determinats serveis. S'afecta, aleshores –de vegades greument– la satisfacció del dret a l'educació. Exposem més avall tres casos que ens semblen paradigmàtics: les beques de menjador en una zona del Baix Llobregat (vegeu queixa núm. 4549/03); el pagament dels mestres que atenen l'escolaritat d'un nen malalt a casa (vegeu queixa núm. 3980/03), i la necessitat urgent de transport adaptat per a quatre infants menors de tres anys afectats de pluridiscapacitats molt severes (vegeu queixa núm. 3778/03).

Queixa núm. 1516/03

La proximitat de l'escola al domicili familiar

La mare d'un infant va presentar un escrit de queixa en relació amb la denegació de plaça de P3 per al seu fill en els dos centres sol·licitats en primer i segon lloc, propers a casa seva, i l'adjudicació d'una plaça en un centre encara en construcció, que es trobava a mitja hora caminant de casa seva. Aquest fet obligava l'infant a caminar un trajecte molt llarg per la seva edat, i no li permetria dinar a casa seva.

El Departament d'Ensenyament, en resposta a la petició d'informe, assabentà el Síndic del procediment seguit per adjudicar una plaça al fill de la interessada, i també que el centre docent esmentat estaria construït a l'inici de curs, però no esmentava el problema de la llunyania del domicili de l'infant. Estudiat l'informe, ens vam dirigir al Departament exposant que enteníem que el procediment d'admissió havia estat correcte, però que no responia al fet de la llunyania del centre escolar adjudicat al domicili familiar. Hi afegírem també que a l'edat de tres anys la proximitat de l'escola és important, per tal com és un factor que pot canviar la vida quotidiana de l'infant en permetre-li, o no, dinar a casa.

El Departament respongué que el centre triat per la interessada com a tercera opció era més lluny del domicili familiar que el centre en el qual s'havia assignat plaça escolar a la seva filla. El Síndic indicà que aquest era precisament el motiu pel qual no havia estat triat en les primeres opcions, però entengué que no responia a la qüestió plantejada: el canvi de vida que pot comportar per a un infant petit la distància entre el domicili i l'escola. Per això considerà que aquests casos es donen quan la demanda de places supera l'oferta, fet pel qual era convenient oferir-ne un nombre adequat perquè cal evitar aquestes situacions.

Queixa núm. 4549/03

Beques de menjador insuficients

L'Ajuntament de Castelldefels va fer arribar al Síndic la moció que havia tramès al Departament d'Ensenyament en relació amb els ajuts de menjador a alumnes dels centres d'aquell municipi. En aquesta moció es denunciava la manca de recursos necessaris que atorga el Departament d'Ensenyament per a ajuts de menjador a la comarca del Baix Llobregat, i se sol·licitava l'increment de la partida pressupostària per adequar-la a les necessitats. Es feia constar l'increment de població de la comarca, molt per sobre de la resta de Catalunya; el

fet que aquest increment estava format majoritàriament per famílies joves amb fills petits, tant d'origen estranger com autòctones amb menor poder adquisitiu; l'augment constatat d'alumnes matriculats en els centres escolars de la comarca, i un increment de la demanda de tota mena de recursos per a l'educació.

Enfront d'això, la moció feia constar que, malgrat l'increment de la partida pressupostària del Departament pel que fa als ajuts de menjador, la moció arribava al reconeixement de la despesa que per aquest concepte havia assumit el Consell Comarcal i, per tant, no hi havia hagut un increment dels ajuts atorgats. El resultat havia estat que més de quatre-cents alumnes valorats com a més necessitats es quedessin sense l'ajut el curs escolar 2002-2003, i vuit-cents més el curs actual, 2003-2004. Per aquest motiu, l'Ajuntament demanava al Departament la dotació econòmica suficient per atendre les necessitats esmentades.

Es dóna la circumstància que l'any 2002, el Grup de Justícia i Pau de Sant Just Desvern, també del Baix Llobregat, havia demanat la intervenció del Síndic pel mateix motiu i amb els mateixos arguments. En aquella ocasió, el Síndic, després de demanar les xifres exactes d'alumnes amb aquesta necessitat, havia fet arribar al Departament diverses consideracions:

– que, a pesar que l'increment de l'import que destina el Departament als ajuts escolars ha estat més gran que l'augment de la matrícula, això no semblava garantia que les necessitats d'aquest ajut fossin més ben cobertes, perquè el que compta en aquest cas, a l'hora de valorar la suficiència o insuficiència dels diners destinats a aquest fi, és l'augment d'alumnes matriculats que efectivament necessiten aquest ajut, és a dir, la renda del nucli familiar dels alumnes. Segons la documentació que havien aportat els interessats, la major part d'aquestes famílies es troba sotmesa a la precarietat laboral i les activitats laborals submergides, amb el resultat de rendes per càpita molt baixes i, per tant, la necessitat d'ajuts de menjador escolar havia augmentat significativament;

– tot i que la despesa real s'havia incrementat, no n'hi havia prou per cobrir les necessitats d'aquell moment, i el Síndic creia que era el Departament d'Ensenyament l'únic organisme que podia millorar aquesta situació mitjançant una major transferència de diners per a aquest fi, atès que els consells comarcals només poden gestionar les partides que reben.

En conseqüència, vam suggerir al Departament que augmentés les partides destinades als ajuts per menjador escolar, a través de partides obertes segons les necessitats detectades. I ho diguérem perquè observàvem que era una necessitat que arribava de diferents àmbits institucionals, d'organitzacions i entitats que treballen en el camp de la pobresa, que crèiem que no s'haurien de desoir.

En la seva resposta, el Departament indicà que seguiria vetllant perquè cap alumne no deixés de gaudir de l'escolarització obligatòria per falta d'ajut de menjador, perquè a cap alumne que ho necessités per les seves condicions personals o familiars no li faltés l'ajut de menjador, i que, en la mesura que els pressupostos de la Generalitat ho permetessin, els recursos destinats a facilitar la millor acollida i atenció escolar de la població immigrada i, en general, de tota la població, fossin els necessaris i suficients.

Però aquesta Institució, tot i observar un capteniment de respondre a la creixent demanda de beques de menjador, va entendre que el suggeriment no havia estat acceptat, la qual cosa lamentà.

Per tot el que s'ha exposat, en aquests moments i arran de la moció presentada, vam creure convenient reiterar el suggeriment anterior, tot demanant el capteniment del Departament sobre aquesta qüestió.

Queixa núm. 3980/03

El dret a l'educació d'un infant malalt

La mare d'una nena de sis anys va acudir a la nostra Institució exposant la necessitat de la seva filla de disposar d'un professor permanent de suport escolar domiciliari a causa del seu particular estat de salut. La nena havia estat objecte d'un trasplantament renal, i per aquest motiu havia de prendre diàriament diferents medicaments per evitar el rebuig de l'òrgan trasplantat; i aquesta pauta mèdica estaria en vigor mentre mantingués viu aquest òrgan. Això li produïa un inevitable descens de les defenses naturals amb un risc elevat d'infeccions, una disminució de les possibilitats de recuperació i l'augment de les probabilitats de complicacions davant de qualsevol infecció. En la seva escolaritat hi haurà sempre llargs períodes de baixes, com demostra el seu expedient acadèmic: les seves comptabilitzades assistències s'alternen amb lapses de quinze dies i d'un mes o dos d'absències. És impossible, per tant, una escolarització mínimament acceptable.

En iniciar l'escolarització obligatòria, amb el primer de primària, l'ajuda que necessita és d'un professional que estigui en constant relació amb l'escola, amb el desenvolupament del currículum del seu nivell i amb el tutor que li va tocant. Els pares estimen que el seu cas va més enllà del supòsit d'una «malaltia perllongada» previst a l'Ordre del Departament d'Ensenyament 139/2003, de 25 de març (de fet l'Ordre que cada any dicta el Departament d'Ensenyament per facilitar uns ajuts no recurrents amb càrrec a un crèdit tancat del pressupost de la Generalitat).

El Síndic va adreçar-se al Departament recordant que en més d'una ocasió aquesta Institució ha assenyalat que l'ajut per cobrir l'atenció domiciliària d'un alumne malalt no hauria de dependre d'un crèdit pressupostari tancat. Per tant, va demanar que: *a*) els serveis corresponents del Departament fessin un estudi del cas exposat i, en aquest sentit, es consultés el director de l'escola, que ja s'havia dirigit al delegat territorial i a la inspecció; *b*) es considerés l'elaboració d'un protocol que pogués comprendre tot tipus d'ajuda que contribueixi a assegurar el dret a l'educació de la nena, fent una previsió del tipus d'escolaritat que hauria de seguir, donades les circumstàncies; i *c*) que es pogués resoldre la qüestió amb la possible promptitud, atès el moment del curs en què ens trobàvem.

Queixa núm. 3778/03

Manca de transport escolar adaptat per a un grup d'infants plurisdiscapacitats

Un grup de quatre famílies d'infants de menys de tres anys amb una severa discapacitat i que resideixen fora de Barcelona es van adreçar al Síndic per exposar les moltes dificultats a què s'enfronten, la més urgent de les quals és la manca de transport escolar adaptat per anar a l'escola bressol.

Tots ells estan escolaritzats en una escola bressol de Barcelona especialitzada en l'atenció d'infants pluridiscapacitats, és a dir, que alhora presenten un trastorn motor important i una deficiència mental severa o profunda.

L'assistència dels infants a aquesta escola bressol esdevé indispensable per al seu desenvolupament, atès que és l'única de Catalunya que ofereix l'espai educatiu propi de les necessitats d'aquesta edat i alhora respon a les necessitats específiques que genera la pluridiscapacitat.

Els pares assenyalaven que l'Ajuntament de Barcelona es fa càrrec del transport dels alumnes que viuen en aquesta ciutat, i relataven les dificultats que en el seu cas, venint d'altres indrets, els suposa el transport diari d'aquests infants, que troben molts obstacles per fer servir el transport públic pel tipus de cotxets que fan servir i pels trastorns inherents a la pluridiscapacitat.

Per aquest motiu s'havien adreçat als ajuntaments respectius, als consells comarcals del Vallès Oriental, el Vallès Occidental i el Maresme, al Departament d'Ensenyament i al Departament de Benestar i Família, però no n'havien obtingut respostes concretes i havien anat essent derivats d'uns serveis als altres.

El Síndic va adreçar-se a totes aquestes administracions i de moment ha rebut només contesta del Consell Comarcal del Vallès Oriental, del Consell Comarcal del Maresme i del Departament d'Ensenyament que ha informat de les gestions fetes i de la seva intenció d'exposar la situació davant el Departament d'Ensenyament per incloure-la dins el conveni que hi té subscrit.

3.5. El professorat

Aquest any hem volgut incloure dins l'apartat d'educació les queixes dels mestres i professors dels centres públics en relació amb la seva situació laboral. Ens ha semblat important remarcar la doble perspectiva des de la qual hem analitzat els casos estudiats en aquest àmbit: d'una banda, com a membres del col·lectiu de funcionaris públics, però també, i sobretot, com a integrants de la comunitat educativa les circumstàncies dels quals afecten la tasca docent.

En alguns casos hem vist com l'objecte de la queixa incidia de forma directa en la vida personal i familiar dels afectats. Ens referim a tots aquells professors que per motius diferents han estat adscrits a llocs de treball molt allunyats dels seus llocs de residència habitual i de les seves famílies.

En alguns casos no hem detectat irregularitats en l'aplicació de la normativa i les instruccions del Departament d'Ensenyament; tot i amb això, s'han produït situacions que queden lluny de facilitar la conciliació del treball amb la vida familiar.

És des d'aquesta perspectiva, i amb motiu de la queixa que va presentar un ciutadà que havia estat exclòs de la borsa de treball per prestar serveis amb caràcter temporal com a personal interí docent, que el Síndic va decidir iniciar una actuació d'ofici (vegeu actuació d'ofici núm. 1777/03) que conclogué amb la recomanació al Departament d'Ensenyament que, atesa l'extensió d'algunes delegacions territorials, modifiqués la normativa que regula la borsa de treball esmentada en el sentit d'introduir-hi la possibilitat que, a partir d'un determinat llindar de quilòmetres des del lloc de residència al centre de treball, fos possible renunciar a la destinació sense ser donat de baixa de la borsa.

El Departament d'Ensenyament va valorar la possibilitat d'acceptar la proposta i, atesa la complexitat del procés d'adjudicació de destinacions al professorat, va expressar la voluntat d'estudiar-ho de cara a futures modificacions de la normativa, les quals el Síndic espera que es puguin concretar ben aviat.

Altres queixes plantejaven, en canvi, com determinades situacions familiars o personals de salut de professors incideixen en la capacitat d'exercir la funció docent.

Ens referim a casos de professors que patien alguna discapacitat física o situació familiar de caràcter greu que els feia difícil exercir la seva tasca amb normalitat. Aquests mestres es queixaven (vegeu queixa núm. 4146/03) que, havent estat adscrits temporalment a llocs de treball més adequats a la seva situació, el Departament havia resolt deixar en suspens aquesta adscripció, amb la qual cosa es veien obligats a tornar al lloc de treball que tenien assignat com a definitiu o, en cas de malaltia, ser declarats en situació d'incapacitació laboral.

Amb tot, la situació que hem observat que podia tenir una incidència més clara en l'atenció educativa que reben els alumnes ha estat la plantejada pel Comitè Intercentres del personal laboral del Departament d'Ensenyament, en relació amb l'horari dels mestres de les llars d'infants del Departament (vegeu queixa núm. 2018/03).

Aquests mestres tenen assignat un horari d'atenció directa i continuada als infants fins a tres anys de vuit hores diàries, i no disposen d'un espai horari per preparar les classes, reunir-se amb els pares i coordinar-se entre ells, tot i que sí que en tenen la resta de docents, incloent-hi els de segon cicle d'educació infantil, que no tenen un nombre d'hores d'atenció directa als infants tan elevat. Tot i amb això, les funcions que el Departament els assigna són bàsicament les mateixes que la resta de col·lectius docents.

El Comitè Intercentres es referia a la discriminació que aquesta situació comportava respecte d'altres mestres del mateix Departament, i a les conseqüències que una atenció tan llarga i en infants de tan curta edat podia tenir en la qualitat de la tasca educativa. Per aquest motiu, el comitè havia proposat al Departament d'En-

senyament que inclogués una persona de reforç tres hores diàries a cada aula en l'horari del migdia, si bé el Departament només va acceptar un suport de dues hores per aula dos cops per setmana.

Després de demanar informació al Departament d'Ensenyament, el Síndic va considerar que aquesta proposta era insuficient, i va suggerir que s'equiparés l'horari dels mestres de les llars d'infants del Departament d'Ensenyament amb el de la resta de mestres, a fi que puguin dur a terme les funcions que els són encomanades.

Finalment esmentem les nombroses queixes rebudes de mestres definitivament destinats en instituts d'educació secundària i als quals no s'ha permès de continuar ocupant el càrrec de departament didàctic tot i tenir el suport de la resta de membres dels seus departaments.

El motiu d'aquesta decisió rau en la previsió que conté la Llei de qualitat de l'educació en el sentit que aquest càrrec pot ser ocupat únicament per professors pertanyents al cos de professors d'educació secundària. Com que es tracta d'un precepte que té caràcter bàsic d'una norma estatal, no ha estat possible la intervenció del Síndic, si bé hem volgut deixar constància que no compartim aquest criteri (vegeu queixa núm. 3763/03).

Actuació d'ofici núm. 1777/03

Recomanació que es modifiqui el Decret 133/2001 per tal que, superat un llindar de quilòmetres, la renúncia a una destinació no comporti la baixa de la borsa de treball

Arran de la queixa d'un docent per la seva exclusió de la borsa de treball per prestar serveis amb caràcter temporal com a personal interí, el Síndic va tenir coneixement que amb caràcter general el Departament d'Ensenyament no considerava justificades les renúncies a les destinacions que s'assignaven quan aquestes es trobaven dins de la demarcació de la Delegació Territorial sol·licitada per l'interessat.

El Síndic va considerar que l'actuació del Departament s'ajustava a la literalitat d'allò que preveu el Decret 133/2001, sobre la regulació de la borsa de treball per prestar serveis amb caràcter temporal com a personal interí docent, però també va observar que la problemàtica plantejada estava relacionada amb el fet que el domicili de l'interessat era molt allunyat de la destinació assignada, perquè, tot i trobar-se dins de la demarcació sol·licitada, aquesta comprenia una extensió molt àmplia.

En atenció a l'extensió d'algunes d'aquestes delegacions territorials, i en considerar que cal tenir en compte la conciliació de la vida familiar i laboral, el Síndic va recomanar al Departament d'Ensenyament que estudiés la conveniència d'introduir a la normativa reguladora de la borsa de treball esmentada la possibilitat que a partir d'un determinat llindar de quilòmetres de distància del lloc de residència dels docents fins al lloc de treball a què fossin destinats, aquests hi puguin renunciar sense que això comporti la baixa de la borsa.

En resposta a aquest suggeriment el Departament d'Ensenyament va comunicar al Síndic que havia valorat la possibilitat d'acceptar aquesta proposta i que, atesa la complexitat del procés d'adjudicació de destinacions al professorat, seria estudiada de cara a futures modificacions de la normativa esmentada.

Queixa núm. 4146/03

Impossibilitat d'exercir la funció docent per situació familiar greu

Un mestre de primària es va adreçar al Síndic expressant el seu desacord amb el fet que el Departament d'Ensenyament l'hagués destinat a un centre i li hagués denegat la sol·licitud de romandre adscrit a l'EAP on havia estat prestant serveis.

L'interessat exposava que el seu fill de tretze anys patia una malaltia crònica greu que requeria atenció sanitària diària dels pares i ingressos hospitalaris freqüents.

Afegia que aquesta situació familiar li causava una simptomatologia de tipus ansiós depressiu que l'incapacitava psicològicament per exercir la funció docent.

Per aquest motiu demanava poder romandre a l'EAP, on podia desenvolupar el tipus de funció propi d'aquest lloc de treball amb més eficàcia.

El Síndic es va adreçar al Departament d'Ensenyament per demanar informació, i actualment es troba pendent de rebre'n resposta.

Queixa núm. 2018/03

Equiparació de l'horari dels mestres de primer cicle d'educació infantil de les llars d'infants del Departament d'Ensenyament

El comitè intercentres del personal laboral del Departament d'Ensenyament es va adreçar al Síndic exposant el seu desacord amb l'horari dels mestres de les escoles bressol del Departament d'Ensenyament, i les conseqüències que aquesta situació tenia en la qualitat de l'atenció que reben els alumnes i en les condicions de treball dels professionals.

Els interessats van assenyalar que aquests mestres tenen assignades vuit hores diàries d'atenció directa als infants. A diferència dels mestres del segon cicle d'educació infantil i de primària, no tenen assignat un temps per preparar les classes, de reflexió, per informar els pares o per coordinar-se amb els altres mestres de la llar.

Per dinar, aquests mestres han de posar-se d'acord entre ells per vigilar els infants que fan la migdiada, ja que no disposen de temps per fer-ho, i només poden reunir-se una tarda de divendres cada mes, i aleshores els infants no poden assistir a la llar.

Els mestres van indicar que havien proposat al Departament que s'assignés una persona de reforç tres hores diàries a l'aula al migdia, però que la proposta no havia estat acceptada.

El Síndic va adreçar-se al Departament d'Ensenyament, el qual va informar que havia fet la proposta d'incorpo-

rar monitors en la franja horària de migdia amb una freqüència de dues hores setmanals per grup, i que aquesta proposta no havia estat acceptada; hi afegia que, no obstant la manca d'acord, el Departament tenia la voluntat de continuar tractant aquest assumpte.

A la vista d'aquesta informació, el Síndic va adreçar-se novament al Departament d'Ensenyament, al qual va recordar que els mestres d'educació infantil són l'únic col·lectiu docent que té una atenció directa i continuada als infants vuit hores diàries, i que no tenen un horari compensat entre hores lectives i hores no lectives de preparació de materials, reunions, programació i atenció a pares.

Així mateix el Síndic va considerar que l'oferta del Departament de dues hores setmanals de personal de reforç per a l'activitat no lectiva és insuficient i va assenyalar que, tot i que a cada etapa educativa les activitats no lectives poden demanar diferent temps de dedicació, en totes es preveuen com a funcions a realitzar. La diferència del col·lectiu de mestres de llars d'infants respecte als altres col·lectius de docents no se sustenta, a parer del Síndic, en unes diferències substancials en la tasca encomanada, que inclou en tots els casos: *a*) atenció als infants-alumnes; *b*) preparació i planificació de classes; i *c*) atenció a pares.

Per tots aquests motius el Síndic va suggerir al Departament d'Ensenyament que equipari l'horari d'atenció directa als infants dels mestres de les escoles bressol amb la dels altres mestres, a fi que es puguin portar a terme aquelles altres funcions que també els són encomanades.

Aquest suggeriment es troba actualment pendent de contesta del Departament d'Ensenyament.

Queixa núm. 3763/03

Impossibilitat que els mestres ocupin el càrrec de cap de departament didàctic als instituts d'educació secundària

Diferents professors pertanyents al cos de mestres i destinats definitivament en instituts d'educació secundària es van adreçar al Síndic per exposar el seu desacord amb el fet que no els hagués estat permès ocupar el càrrec de cap de departament o seminari tot i haver estat elegits i tenir el suport dels membres dels departaments respectius, pel fet de no formar part del cos de professors d'educació secundària.

El Síndic va adreçar-se al Departament d'Ensenyament, el qual va informar que aquesta decisió obeïa a les previsions de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació (en endavant LOCE), que al seu article 85.3 estableix que correspon ocupar aquest càrrec als funcionaris membres del cos de catedràtics i que, en absència d'aquests, es pot atribuir a professors funcionaris del cos de professors d'ensenyament secundari. La mateixa LOCE estableix que aquest article té caràcter bàsic, per la qual cosa és d'obligat compliment a Catalunya.

El Síndic va donar trasllat d'aquesta informació als interessats.

4. Altres assumptes en matèria d'infants

A part dels assumptes que es destaquen en els apartats dedicats al sistema de protecció i al sistema d'educació, que fan referència a aquests drets, han arribat al Síndic demandes sobre qüestions relatives a presumptes vulneracions d'altres drets dels infants i dels adolescents continguts en la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets dels infants. Algunes d'aquestes haurien pogut ser incloses en els apartats anteriors, però en les que s'inclouen en aquest apartat s'hi donen circumstàncies que requereixen una lectura des de perspectives diferents i que volem destacar.

4.1. Noves formes de família

L'evolució de la nostra societat en el camp de les noves realitats familiars constitueix el rerefons de la queixa que a final de 2002 va presentar l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais, aleshores en tràmit de constituir-se i registrar-se (vegeu queixa núm. 4354/02). Aquesta associació manifestava que hi havia una discriminació envers els fills de famílies lesbianes o gais, per comparació amb els de famílies heterosexuals. Afegien que la seva realitat familiar gaudeix del reconeixement i l'acceptació social, però que, en canvi, no té reconeixement legal, i que aquesta discriminació podria solucionar-se si s'admetés l'adopció conjunta per part dels seus dos membres, o bé l'adopció per l'altre membre de la parella en el cas de fills/es d'un dels dos membres de la parella. Una de les ponències del Primer Congrés de Models de Família i Normes Legals, al Col·legi d'Advocats de Barcelona el 16 de maig de 2003, anà més lluny en demanar un model matrimonialista per al col·lectiu de lesbianes i gais, com és el cas d'Holanda.

Queixa núm. 4354/02

Adopció conjunta per part de parelles lesbianes o gais

L'escrit inicial d'aquesta queixa, presentada per l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais, enumerava una sèrie de discriminacions de les quals eren objecte els fills de famílies lesbianes o gais, entre elles la situació en què es troben quan només una de les figures parentals és reconeguda legalment, i en canvi la criatura se sent doblement estimada i protegida; quan no se'ls permet identificar-se amb els cognoms de dues mares o dos pares; quan no es poden identificar plenament per aplicació de l'actual legislació sobre el Registre Civil; o els problemes que poden plantejar-se en cas de mort de la mare o el pare. Aquestes discriminacions podrien solucionar-se, o almenys pal·liar-se, segons els interessats, si s'admetés la figura de l'adopció conjunta de les mares o els pares. El Síndic s'adreçà al Departament de Justícia i Interior demanant-li el seu capteniment sobre la qüestió plantejada i que l'informés sobre si existeix o s'ha elaborat algun estudi oficial respecte a aquesta qüestió, que tendeixi a establir una normativa que permeti legislar a favor de les tesis formulades pels interessats.

El Departament contestà que amb la Llei 10/1998, de 15 de juny, d'unions estables de parella, ja s'havien reconegut drets al col·lectiu homosexual, i que amb motiu de l'elaboració d'aquesta llei s'havia examinat i analitzat el dret comparat; i que seguint la tendència unànime de les regulacions europees es va proposar l'exclusió de l'adopció conjunta per membres d'una parella homosexual, en considerar que l'adopció no és una conseqüència necessària del dret de convivència. El Departament recordava que, fins aleshores, l'admissió a Europa de les adopcions fetes per parelles homosexuals era molt tímida, ja que només s'havien admès a Holanda i a Suècia, i a Islàndia quan l'adoptat és proper a la família adoptant; pel que fa a l'Estat Espanyol, tan sols dues comunitats autònomes havien aprovat lleis en aquell sentit, Navarra i Euskadi. Acabava dient que el dret està al servei de la societat per recollir situacions que la societat requereix, però que sempre s'ha de legislar de forma meditada i reflexiva.

4.2. Dret a la salut

Altres qüestions que han arribat a aquesta Institució fan referència a la satisfacció del dret a la salut, previst a l'article 24 de la Convenció i que, en alguns casos, també estan en relació amb el dret a l'educació. Ja en l'Informe de l'any 2002 presentàvem els problemes amb què es troben, a la vida diària, els infants que pateixen al·lèrgies, sobretot en l'àmbit escolar (vegeu queixa núm. 4461/02).

En aquest sentit, observem que aquest problema de salut repercuteix en tots els àmbits de la vida dels infants i dels adolescents que pateixen especialment al·lèrgies alimentàries, i també que falta una adequació de determinats recursos i serveis a les necessitats d'aquest grup cada vegada més nombrós de nois i noies. Els recursos, quan hi són, sovint estan adreçats al conjunt de la població escolar o infantil i juvenil, però es troba a faltar la possibilitat de donar resposta a infants i adolescents en situacions diferents de les habituals. La reacció de les institucions o de les entitats responsables és, sovint, rebutjar el servei de menjador o fer que els pares dels alumnes afectats se n'encarreguin. Però creiem que, perquè aquests alumnes puguin disposar de les mateixes oportunitats que la resta de companys, fa falta donar informació i formació sobre aquesta qüestió als diferents membres de la comunitat educativa i al personal adscrit als serveis d'àpats i de menjador.

Tot i amb això, es constata que la integració dels infants i dels adolescents demana anar més enllà de l'entorn escolar, i és per aquest motiu que el Síndic considera que fa falta un protocol interdepartamental que estableixi i coordini les mesures apropiades. També ha fet suggeriments a tres departaments, a més del Departament d'Ensenyament, al de Benestar i Família, per la possible consideració de disminució de les persones afectades; al de Sanitat i Seguretat Social pel que fa a la divulgació, la formació i l'elaboració de dietes personalitzades; i al de Treball i Indústria, per a la inspecció de l'etiquetatge correcte.

Seguiment de la queixa núm. 4461/02

(pàg. 190 i 191 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Problemes que afecten els infants al·lèrgics

En l'Informe de l'any 2002 es relatava la queixa presentada per l'Associació d'Al·lèrgics Alimentaris Immunitas Vera en relació amb els problemes que sofreixen els infants afectats d'al·lèrgies alimentàries. En aquell moment estàvem pendents dels informes demanats als departaments de Sanitat i Seguretat Social i d'Ensenyament.

El Departament d'Ensenyament va informar en el sentit següent:

– les consultes formulades fins aquell moment respecte a les al·lèrgies alimentàries i al servei de menjador dels centres docents no havien estat gaire freqüents, però els alumnes que patien al·lèrgies simples ho comunicaven al centre docent i se'ls tenia en observació;

– per evitar riscos derivats d'aquestes situacions. els alumnes podien portar-se el dinar, si la família ho preferia, alternativa que en els casos extrems és aconsellable. Els alumnes, en aquests casos, estan sota l'atenció directa dels monitors;

– en la majoria de centres docents es faciliten uns menús adaptats a les al·lèrgies específiques, però és difícil garantir que els components químics o orgànics dels diferents productes alimentaris que s'inclouen en els menjars s'adeqüin exactament a les necessitats concretes derivades de les malalties d'aquests alumnes;

– per tant, atès que les conseqüències que es poden derivar de la ingestió d'aliments inadequats podrien ser greus per a la salut dels alumnes, molts centres opten per recomanar a les famílies que, en els casos més greus, els alumnes es portin el menjar de casa.

El Departament feia constar que no es tractava en cap cas de la negació d'un dret, sinó de l'exercici d'una responsabilitat envers la salut dels infants, per la qual cosa alguns centres docents, per les circumstàncies que sigui, no ho podien assumir amb la mateixa eficàcia i seguretat amb què ho podia fer un altre centre o un centre hospitalari.

El Departament afegia que proporciona assessorament gratuït en tots els casos per mitjà del Programa d'educació per a la salut a l'escola, programa que dóna pautes per a elaborar les dietes alimentàries en cada cas.

D'altra banda, el Departament de Sanitat i Seguretat Social ens informà sobre la definició de les al·lèrgies, les causes, la seva incidència i els factors de risc, el diagnòstic, el tractament i la resposta del sistema sanitari.

Estudiat el contingut d'aquests informes i atesa la complexitat i amplitud d'aquest assumpte. es va creure convenient tenir una reunió amb els promotors de les queixes. En aquesta reunió es va fer palès que aconseguir la integració dels infants i dels adolescents que pateixen malalties al·lèrgiques implica poder disposar de tots els recursos humans i materials necessaris per a una bona qualitat de vida. En conseqüència, recentment hem fet

arribar les consideracions que segueixen als departaments implicats.

En primer lloc, es digué al Departament d'Ensenyament que cal assegurar el dret a l'educació dels alumnes que pateixen al·lèrgies alimentàries i que, per tant, cal prendre les mesures apropiades per assegurar-los també el dret al menjador escolar quan els pares dels alumnes ho sol·licitin. Entre aquestes mesures, hem assenyalat: la formació de les persones que es troben al càrrec de la confecció i l'elaboració dels menús, i també dels monitors, perquè els alumnes puguin tenir una atenció especialitzada.

En segon lloc, el Síndic formulà al Departament de Sanitat i Seguretat Social la consideració que sembla necessari: *a*) fer la divulgació del que són les al·lèrgies alimentàries; *b*) confeccionar dietes personalitzades; *c*) elaborar un protocol interdepartamental que hauria de dirigir aquest Departament, que és el que té la competència en l'àmbit de la salut; i *d*) la formació continuada del personal sanitari.

Al Departament de Benestar i Família vam suggerir que estudiï la conveniència de reconèixer les al·lèrgies com a malaltia que implica un cert grau de disminució i, en conseqüència, que se'n segueixi la certificació i les prestacions socials adequades.

Finalment, vam demanar al Departament de Treball i Indústria que prengui les mesures adequades per garantir que es respecta la normativa vigent sobre l'etiquetatge, a fi que els usuaris puguin saber sempre la composició exacta dels productes.

4.3. Manca de places al centre residencial d'acció educativa

Una altra qüestió plantejada al Síndic és l'absència de recursos d'atenció residencial per a adolescents que pateixen retard mental i trastorns psíquics greus. Aquestes queixes (vegeu queixa núm. 776/03) poden emmarcar-se en l'article 23 de la Convenció de les Nacions Unides, sobre els drets dels infants, que reconeix les necessitats especials dels infants amb discapacitats i estableix que cal assegurar la seva cura i atenció a través dels serveis apropiats. El mateix article exposa la necessitat d'evitar l'internament d'aquests nois i noies sempre que sigui possible. Però en aquests casos es tracta d'un grup de nois i noies que pateixen trastorns afegits a la seva disminució, i que, en algun moment de la seva evolució, a l'adolescència, necessiten ser internats en una institució.

Però cal assenyalar que aquesta necessitat no té origen en la manca d'atenció o el tracte inadequat per part dels pares, sinó que és causada per les seves circumstàncies: la impossibilitat de contenir manifestacions agressives envers ells mateixos i els que els envolten dins del nucli familiar, i cal buscar una institució especialitzada per atendre'ls.

La resposta a aquesta necessitat ha estat llargament demanada per la nostra Institució, mentre que el captenyiment del Departament de Benestar i Família sobre la previsió de creació d'un centre d'aquestes característiques ha estat, en principi, favorable, però sense que s'hagi fet efectiva.

En conseqüència, la situació d'aquests nois ha quedat desatesa, i els suggeriments del Síndic, no acceptats. Hi ha famílies que esperen aquests recursos des de fa dos o tres anys, mentre que, sovint, la convivència a casa ha esdevingut crítica des que es va sol·licitar el recurs, i ha tingut conseqüències destructives per a la salut psíquica dels altres membres de la família.

L'any 2003, el Departament, en els seus darrers escrits, ens ha comunicat que ha encarregat un estudi de necessitats, un projecte de recurs a entitats especialitzades, i que s'ha dissenyat un instrument específic de valoració per al sistema d'acolliment residencial. Afegia, a més, que el Departament estava preparat perquè el procés resultant d'aquestes accions s'apliqués en el moment d'entrar en vigor.

El Síndic ho agraí, però reiterà la sol·licitud d'atorgar plaça residencial al noi objecte de l'esmentat expedient i als altres que es troben en la mateixa situació, de forma immediata, ateses les circumstàncies i el temps d'espera.

Queixa núm. 776/03

Manca de places residencials per a adolescents que pateixen disminucions greus

La mare d'un adolescent que pateix retard mental, alteració de la conducta i autisme infantil demanà la intervenció del Síndic per la manca de plaça residencial per al seu fill. La promotora referia que des del juliol de 2002 el seu fill havia començat a empitjorar de forma progressiva, amb manifestacions de problemes amb el menjar, agressions a si mateix i trastorns del son, fet pel qual havia estat ingressat a l'Hospital de Sant Joan de Déu durant tot el mes d'agost i, posteriorment, tot l'octubre, i un altre cop a final del mes de gener fins al moment de presentar la queixa, el març de l'any 2003. A causa de les conductes agressives que presentava amb ell mateix, la mare manifestava que a casa no el podien atendre i que es trobaven desbordats.

Aquesta família exposava que havia fet un llarg itinerari per aconseguir que el seu fill fos atès en una residència adequada per a ell: havia acudit al Centre d'Atenció als Disminuïts (en endavant CAD), per sol·licitar plaça, però aquest centre l'havia adreçat als serveis socials d'atenció primària del seu barri, a fi que aquests el derivessin a l'equip d'atenció a la infància i l'adolescència corresponent. La mare manifestava que el Departament de Benestar i Família l'havia informada verbalment que mentre fos menor d'edat l'atenció del seu fill corresponia a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

La promotora de la queixa deia que l'EAIA actua quan hi ha una situació de desprotecció, i que no era el seu cas, ja que la seva demanda de plaça en un centre es basava en el perill que el noi representava per a ell mateix, i sense que en cap moment la família volgués perdre el contacte amb ell. La interessada adjuntava documentació que incloïa informes mèdics, socials,

psicològics, i pedagògics, els quals vam estudiar. Una vegada analitzats, observàrem que, efectivament, no es tractava d'una situació familiar del noi que requerís la protecció de l'Administració, sinó d'un trastorn amb una base important de retard mental, i per aquest motiu demanàrem al Departament de Benestar i Família que ens informés sobre el recurs que considerava més apropiat per a aquest noi, així com de la viabilitat d'obtenir-lo.

El Departament, en la seva resposta, ens digué que:

– havia iniciat una sèrie de mesures en coordinació amb la resta de departaments implicats per a l'atenció residencial als joves que pateixen disminució i trastorns de conducta;

– havia iniciat una anàlisi exhaustiva i global de la situació d'aquests nois i de les seves famílies, i s'havien posat en marxa mesures concretes per ajudar a cobrir les seves necessitats més urgents;

– s'havia encarregat a una entitat especialitzada un projecte detallat sobre la situació actual, les necessitats personals i familiars i els serveis més adients per atendre aquests nois i noies, projecte que seria presentat en breu i que havia de constituir la base de futures actuacions en l'àmbit residencial;

– s'havia dissenyat un instrument de valoració específic per al sistema d'acolliment residencial que considerava aspectes com el comportament autolesiu, l'heteroagressivitat, la destrucció d'objectes o la conducta disruptiva, els hàbits atípics i repetitius;

– s'estava muntant ja tot el procés operatiu perquè l'aplicació fos viable des del moment d'entrar en vigor.

Estudiada aquesta informació, el Síndic es tornà a adreçar al Departament reconeixent el fet que ja es treballés per endegar els millors recursos per a l'atenció d'aquest grup de nois i noies en un futur, però que entenia que cap d'aquestes mesures donava resposta, en el moment present, a l'assumpte plantejat: l'atenció residencial per al grup d'adolescents amb trastorns mixtos, que per la mateixa naturalesa de la seva afecció no poden, en un determinat període de la seva evolució, viure amb les seves famílies i, especialment, sobre el capteniment del Departament per donar atenció residencial al fill de la interessada i als altres nois que es trobaven en la mateixa situació, i demanà una solució per part del Departament.

El Departament indicà que havia adoptat una sèrie de mesures en coordinació amb la resta de departaments implicats, i citava el treball de la Comissió Interdepartamental de Coordinació d'Actuacions envers els Infants i Adolescents Discapacitats, i els serveis de respir. El Síndic entengué que tampoc cap d'aquestes mesures responia a la urgència de l'assumpte plantejat en els seus escrits. En aquest sentit va recordar al Departament que en la tramitació de diversos expedients diligenciats en aquesta Institució els darrers tres anys, el Síndic havia estat informat de la previsió de crear un centre per atendre aquesta necessitat manifesta, sense que fins al moment s'hagués portat a terme. En conseqüència va sol·licitar al Departament que es donés recurs residencial a aquest noi i a d'altres que també han acudit al Síndic. Aquest escrit s'ha reiterat recentment.

4.4. Ajuts a les famílies amb infants disminuïts

També al mateix article 23 de la Convenció fan referència les queixes relatives als ajuts que poden sol·licitar els pares dels infants i adolescents que pateixen disminució (vegeu queixa núm. 933/00). En aquest àmbit, aquesta Institució ha seguit la tramitació relativa al Programa d'ajudes d'atenció social a persones amb disminució (en endavant PUA), i el Síndic ha considerat que aquests ajuts no haurien de ser graciables. El Departament de Benestar i Família, tot i expressar que tindria en compte aquest suggeriment per a properes revisions del programa, es manifestà contrari al plantejament universal d'aquests ajuts.

Seguiment de la queixa núm. 933/00

(pàg. 181 i 182 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Ajuts a les famílies que pateixen algun tipus de disminució

Arran d'aquest expedient i d'altres de posteriors i tal com s'explicà en l'Informe de l'any 2002, el Síndic va suggerir al Departament de Benestar i Família: *a*) que els ajuts no haurien de ser graciables i s'haurien d'atorgar d'ofici; *b*) que no haurien d'estar sotmesos a prioritats pressupostàries.

El Departament respongué que considerava aquests suggeriments d'interès per a properes revisions del Programa d'ajudes d'atenció social a persones amb disminució, però que, tal com estableix l'article 6.2, del Decret 24/1998, de 4 de febrer, de regulació del PUA, «el programa es finançarà amb càrrec al pressupost de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, amb les limitacions de les disponibilitats pressupostàries de cada exercici i dels crèdits fixats en cada convocatòria». Així, el Departament finalitzava el seu escrit dient que no es pot considerar, sota l'ordenament jurídic actual, la universalitat que aquesta Institució suggeria.

Estudiat el contingut de l'escrit, el Síndic entengué que els esmentats suggeriments no havien estat acceptats.

4.5. Els adolescents i els cossos policials

Acabem aquest apartat amb una referència a unes queixes que, tot i ser diferents, tenen en comú el tracte als adolescents per part dels cossos policials. Canvien les circumstàncies, els motius, i els cossos policials, però en totes hi ha adults (pares i mares, educadors, guardadors) que manifesten que els nois no han estat tractats com calia.

En un cas, els pares denunciaven no haver estat avisats d'un accident de trànsit; en un altre, que els agents havien tractat incorrectament un adolescent que havia comès una infracció amb la seva motocicleta (vegeu queixa núm. 1793/02); en una altra, el guardador d'un noi immigrant denunciava que l'adolescent havia estat abordat per la policia i portat a comissaria per raó, només, del color de la pell i perquè no tenia residència en

el país (vegeu queixa núm. 491/03). Finalment, una ONG denunciava que dos nois magribins no acompanyats tutelats per l'Administració i residents en un centre havien estat víctimes d'un tracte vexatori en no poder acreditar la residència al país. Amb aquestes sol·licituds d'intervenció, hem observat que falta una cultura de l'adolescència, una cultura de com s'ha de tractar un adolescent. Unes vegades són tractats com a infants, per passar tot seguit a ser tractats com a adults, però, fins i tot, amb més duresa.

És clar que no són ni una cosa ni l'altra, i que cal tenir en compte que tenen els mateixos drets que qualsevol altre ciutadà: per exemple, el dret a expressar la seva opinió i el dret a ser informat, però aquests drets s'han de satisfer de forma diferent de com es faria amb un adult.

D'una banda, tenen menys informació sobre el funcionament de la societat, i cal incloure-hi el factor educatiu. De l'altra, s'ha de tenir clar que depenen dels adults que en tenen la cura i la responsabilitat i que, per tant, aquests han de ser inclosos en el tracte amb els adolescents per part dels cossos de policia.

Queixa núm. 1793/02

El tracte dels cossos policials als adolescents

La mare d'un noi de quinze anys presentà un escrit de queixa pel tracte que la Guàrdia Urbana havia donat al seu fill, arran d'una infracció de trànsit quan el jove circulava amb una motocicleta. La promotora referia que dos agents havien aturat el noi i li havien demanat el permís de conduir, tot dient-li que no el tornaria a veure i que tampoc no podria tornar a conduir mai més. Sempre segons la interessada, el xicot va ser requerit a signar la denúncia sense ser informat abans sobre els motius que la justificaven, sobre la no obligatorietat de signar-la i sobre quines conseqüències tenia el fet de no signar-la. La mare del noi expressà també el seu enuig perquè el noi no va ser acompanyat a casa seva ni els seus pares informats. La família del noi havien acudit a la caserna de la Guàrdia Urbana a la qual pertanyien els agents, on no van prendre seriosament la queixa.

El Síndic va demanar a l'Ajuntament de Barcelona de ser informat sobre aquest assumpte, com també sobre si hi havia instruccions en relació amb el tracte dels agents de la Guàrdia Urbana amb la població adolescent en l'exercici de les seves funcions, amb una referència especial sobre la informació que calia donar als adolescents en aquests casos, i de quina forma calia donar-la.

Estudiada la resposta de l'Ajuntament, s'observà, d'una banda, una informació pobra respecte als fets denunciats i, de l'altra, que no es donava resposta a les preguntes sobre: *a*) si hi havia instruccions en relació amb el tracte dels agents de la Guàrdia Urbana amb la població adolescent en l'exercici de les seves funcions; *b*) si hi havia instruccions sobre la informació que cal donar als adolescents en aquests casos; i *c*) si hi havia instruccions sobre la forma en què cal donar aquesta informació. El Síndic indicà a l'Ajuntament que amb aquestes preguntes es tractava de saber l'existència de directrius o indicacions que facilitessin el tracte de l'autoritat municipal amb la població adolescent. A continuació, féu a l'Ajuntament les consideracions següents:

– els adolescents necessiten rebre més informació que els adults, ja que els manca una cultura relacionada amb les institucions i les lleis, que els adults ja tenen;

– un mal coneixement de la infància i de l'adolescència pot portar a un tracte paternalista en excés en el cas dels infants, i a una exigència punitiva en el cas dels adolescents, quan, de fet, no es passa d'infant a adult d'una forma sobtada, sinó que es tracta d'un procés que porta d'un estadi a l'altre;

– ens preocupen les actituds dels representants de l'autoritat davant els adolescents perquè en aquestes edats es formen d'una manera més conscient com a ciutadans responsables, integrant els drets i deures de forma interelacionada, mentre aprenen a participar en la societat, acceptant les normes i la jerarquia;

– cal acostumar-se a tractar els adolescents amb normalitat, una normalitat que sorgeix del coneixement d'aquests, i també d'una intencionalitat educativa des d'aquesta perspectiva de la participació activa en la societat que els envolta.

Per aquests motius, el Síndic suggerí que es donessin instruccions sobre el tracte que han de rebre els adolescents en ser objecte de denúncies, sobre la informació que se'ls ha de donar, en presència de qui se'ls ha d'explicar el motiu i l'abast de la sanció, i de quina forma cal fer-ho.

En la resposta, l'Ajuntament va informar de les circumstàncies dels fets: una infracció molt greu de velocitat molt més alta de la permesa; la manca de respecte de cinc semàfors vermells consecutius en una via ràpida i de molt trànsit de la ciutat; les dificultats dels agents per aturar-lo, que van generar una reprovació; i la no immobilització del ciclomotor, que explicaria la manca d'acompanyament del noi a casa. Estudiada i revisada tota la informació que constava en l'expedient amb la nova informació aportada per la interessada i per l'Ajuntament, no es van observar irregularitats en l'actuació de l'Administració, ja que ens trobàvem davant d'uns fets greus que podien comportar perill per a la vida, fet que confirmava per l'ampliació de la primera informació de l'Ajuntament.

Així ho vam dir a la promotora, a la qual també vam indicar que cal distingir entre el procediment sancionador aplicat i el tracte rebut, ja que a través dels escrits de la interessada aquests conceptes semblaven confondre's. Podria ser que el primer fos correcte, però que el tracte no fos l'adequat. Així, vam assenyalar que aquesta Institució treballa perquè es trobin formes adequades de tractar amb els infants i els adolescents des de diferents instàncies, però que l'objectiu d'evitar un accident que hauria pogut costar la vida al noi, possiblement podia haver comportat una reacció brusca dels agents, que certament és justificable, ja que estarien prioritàriament atents a protegir el dret a la vida.

Pel que fa al tema genèric del tracte de la Guàrdia Urbana amb els adolescents, l'Ajuntament trameté al Sín-

dic un dossier de formació sobre menors per a la Guàrdia Urbana, amb instruccions i directrius. Aquest era complet i encertat, i el Síndic manifestà a l'Ajuntament que era convenient fer un seguiment especial sobre la seva aplicació, per la mateixa naturalesa de les situacions en què es troben els infants i adolescents quan es requereix la intervenció de les forces de seguretat.

Queixa núm. 491/03

El tracte dels cossos de policia als menors immigrants magribins no acompanyats

Va arribar a aquesta Institució un escrit de queixa presentat per SOS Racisme en relació amb uns fets referits per l'equip educatiu d'un centre per a menors immigrants magribins no acompanyats. Segons els interessats, tres nois magribins acollits en el centre van ser agredits per agents de la Guàrdia Urbana de Barcelona. La raó adduïda pels agents per intervenir-hi era que els menors no tenien residència legal al país, ja que disposaven només del carnet de la Direcció General d'Atenció a la Infància, no reconegut legalment. Sembla que aquesta era una forma de pressió prop dels nois a fi que revelessin els noms de possibles traficants de drogues que operaven en el barri.

En altres ocasions aquesta Institució havia tingut notícia que els diferents cossos policials no reconeixen aquest carnet, expedit per la DGAIA i pel centre quan els nois es troben en seguiment per aquell organisme.

Vam adreçar-nos a l'Ajuntament de Barcelona demanant ser informats sobre els fets relatats, i també sobre aquests casos de forma genèrica. L'Ajuntament informà que segons la informació rebuda de la Guàrdia Urbana no constava cap intervenció amb menors en les dates que havíem assenyalat, ni minuta que tingués relació amb els fets denunciats. Finalitzava dient que, en tot cas, per procurar insistir en la investigació de les presumptes agressions, els caldria disposar de més informació relativa al lloc i hora dels fets.

Atès que l'informe tramès per l'Ajuntament no aportava suficient informació per resoldre el seguiment de la tramitació o el tancament de l'expedient, ja que el retard de la resposta, la manca de resposta concreta al que es demanava i el fet que les presumptes agressions rebudes pels nois magribins no acompanyats s'havien produït feia un any, es cregué convenient mantenir un altre contacte amb els promotors de la queixa, SOS Racisme.

Aquesta organització va informar que la DGAIA i el centre on residien els nois havien tingut contactes amb els diferents cossos de policia i que s'havien abordat diferents qüestions relatives a aquest grup de població, principalment el reconeixement dels carnets. SOS Racisme comunicà al Síndic que havia estat informat de l'absència de problemes en relació amb aquest reconeixement, en aquell moment, fruit d'un acord segons el qual els agents reconeixien el carnet i en cas de dubtes o d'incidències, es posarien en contacte directament amb el centre de referència que consta en el mateix carnet.

4.6. Escolta dels fills en els processos de separació matrimonial

Al Síndic han continuat arribant queixes que dimanen de disputes entre cònjuges i que ens fan veure que encara ens manca una cultura de la separació. En aquesta línia, una sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona feta pública recentment als mitjans de comunicació instava uns progenitors a no fer servir, pel bé dels infants, la via penal per fixar les visites dels fills i a evitar situacions de «permanent conflictivitat».

L'interès superior d'un infant, i el dret d'aquest a ser escoltat en les decisions que l'afectin com a element imprescindible –quan tingui prou coneixement– per definir aquest interès, van determinar que el Síndic trametés a la Fiscalia la queixa d'un progenitor separat que relatava la imminent execució d'una sentència que atribuïa la custòdia del seu fill a l'altre progenitor, amb el qual l'infant no havia conviscut des dels sis mesos (vegeu queixa núm. 628/03). La Fiscalia va comunicar al Síndic que havia demanat la suspensió de l'execució esmentada i havia sol·licitat un informe al servei d'assessorament tècnic perquè l'infant pogués ser escoltat.

Queixa núm. 628/03

L'interès superior d'un infant dins un procés de separació: el dret a ser escoltat

El pare d'un infant de vuit anys que havia conviscut amb el seu progenitor des que tenia sis mesos va exposar al Síndic la seva preocupació per l'execució imminent d'una sentència judicial que n'atribuïa la custòdia a la mare.

El Síndic va informar l'interessat que el problema plantejat quedava fora del seu àmbit de competències per causa de l'imprescindible respecte a la independència del poder judicial, que obliga que cap altre poder o autoritat diferent dels òrgans jurisdiccionals pugui pronunciar-se respecte als assumptes sotmesos als jutges i tribunals.

Això no obstant, el Síndic, havent observat que en cap moment del procediment no s'havia escoltat l'infant, ni directament ni indirecta, va adreçar-se a la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya exposant la situació.

La Fiscalia va comunicar al Síndic que havia sol·licitat la suspensió cautelar de l'execució de la sentència atès el temps transcorregut des que s'havia dictat, i que havia sol·licitat un informe del servei d'assessorament tècnic i atenció a la víctima per tal com ho havia considerat preferible que realitzar l'exploració de l'infant.

El Síndic va agrair la intervenció de la Fiscalia i va donar per finalitzada la seva intervenció.

4.7. Mediació

El recurs a la mediació com a procediment per a la resolució de conflictes s'ha anat estenent de forma creixent dins la nostra societat amb resultats positius. Per

aquest motiu, havent-se creat el centre de mediació familiar de Catalunya per a les situacions de separació i divorci, i també introduïda també en l'àmbit de l'ensenyament la mediació de conflictes, el Síndic va visitar el Servei d'Orientació de Mediació vinculat al Telèfon de la Infància (vegeu actuació d'ofici núm. 3561/03).

Aquest servei, que atén les demandes d'intervenció en situacions de conflicte familiar prenent sempre com a protagonista l'infant, constitueix una eina molt valuosa per atendre i conèixer la infància en la seva totalitat, no tan sols la que és objecte d'intervenció dels serveis socials. És des d'aquesta perspectiva que el Síndic ha demanat al Departament de Benestar i Família el desplegament reglamentari de la Llei 8/1995, d'atenció i protecció dels infants i adolescents, també pel que fa a la mediació, amb l'objectiu de potenciar aquest servei i donar-li una cobertura normativa.

Actuació d'ofici núm. 3561/03

Visita al Servei d'Orientació i Mediació

L'Adjunt al Síndic per als Infants va visitar el Servei d'Orientació i Mediació (en endavant SOMIA), vinculat al Telèfon de la Infància, que gestiona una entitat privada a través d'un conveni amb la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

El SOMIA va sorgir com un complement del Telèfon de la Infància, per poder aprofundir i fer un seguiment d'algunes de les demandes plantejades al Telèfon.

Cal recordar que el Telèfon de la Infància té per objecte atendre les demandes dels infants i adults en relació amb els infants que plantegen qualsevol tipus d'inquietud relacionada amb el seu benestar, i presta orientació i informació i, si escau, posa en coneixement dels organismes competents les situacions de risc.

El Servei d'Orientació i Mediació pretén acollir aquestes demandes per prevenir, elaborar o millorar les problemàtiques que plantegen. Presta atenció permanent amb entrevistes concertades, de forma confidencial i gratuïta i intervé a través d'entrevistes d'orientació, assessoraments psicològics, mediacions i intermediacions, amb els objectius específics de propiciar l'escolta, facilitar la reflexió, informar i assessorar de com actuar, contenir les angoixes, marcar objectius d'actuació, facilitar els recursos més escaients i afavorir sempre que es pugui els processos de mediació.

L'objecte és majoritàriament el nucli familiar, però prenent sempre com a protagonista l'infant.

El Síndic va valorar molt positivament aquest servei perquè atén la infància en la seva totalitat, la infància global, no únicament la que es troba en situació de risc social, i va considerar que és un servei que cal potenciar. Per fer-ho va considerar imprescindible donar-li un reconeixement normatiu i una regulació amb què pugui esdevenir un servei estable i més conegut. Per aquest motiu va recomanar al Departament de Benestar i Família que elabori el reglament de desplegament de la Llei 8/1995, d'atenció i protecció dels infants i dels adolescents, que doni aquesta cobertura normativa, d'acord amb allò que preveu l'article 22 de la llei esmentada, en el sentit que la Generalitat ha d'establir un sistema de mediació amb la finalitat de garantir l'efectivitat del dret dels infants i adolescents a relacionar-se amb llurs famílies, i en les qüestions que afectin, de manera directa o indirecta, els infants.

En resposta a aquesta recomanació el Departament de Benestar i Família va assenyalar que al llarg d'aquest any l'Observatori de la Infància i l'Adolescència havia potenciat i impulsat diversos programes i actuacions per oferir un servei d'atenció familiar; que treballa per desplegar reglamentàriament la Llei 8/1995 pel que fa al procediment sancionador, i que l'Assessoria Jurídica del Departament considera que allò referent a la mediació hauria d'anar inclòs en una disposició normativa diferent.

Aquesta resposta es troba pendent d'estudi.

5. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de les actuacions d'ofici núm. 2940/98, 409/01 i 410/01

(pàg. 184 i 185 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Menors immigrants no acompanyats. Alberg Alcor i Centre de Trànsit

L'expedient d'actuació d'ofici núm. 2940/98, sobre la situació dels menors immigrants magribins no acompanyats, s'ha prolongat des l'any 1998 fins al 2003. Tal com es va relatar en l'Informe de l'any 2002, respecte de l'atenció a aquest grup de nois, es valorà que a poc a poc s'havia anat configurant un model que possibilita l'atenció als nois que viuen al carrer, tot i que arribar fins aquí havia costat força temps. Quedaven, però, assumptes pendents que preocupaven per la incidència que tenien en la vida quotidiana dels nois i en el seu futur immediat, especialment la satisfacció del dret a l'educació i l'absència d'una atenció diürna, amb tot el que comporta, per als nois de l'Alberg Alcor. Aquestes qüestions han quedat esmenades amb la posada en funcionament del Servei d'Atenció Transitòria (en endavant SAT) El Bosc.

D'altres assumptes, com la preparació i la inserció laboral, són abordats des del centre Vilana. Aquests dos centres van ser visitats per l'Adjunt al Síndic per a la Defensa dels Drets dels Infants, que es reuni amb els responsables d'aquests serveis, com també amb els responsables de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. En conseqüència, es va considerar convenient tancar el present expedient. Les qüestions que queden per resoldre, principalment les referents a la tutela administrativa i a la repatriació, han donat lloc a l'obertura de nous expedients.

Seguiment de la queixa núm. 2279/02

(pàg. 193 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Aplicació de la Llei 5/2000, reguladora de la responsabilitat dels menors

En l'Informe de l'any 2002 relatàvem la queixa que havia presentat l'òrgan de representació dels treballadors en règim laboral del Departament de Justícia per expressar la seva preocupació per com s'aplicava la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors. Els interessats constataven una reducció de centres i un canvi en el seus objectius, una plantilla i una inversió escasses i una planificació insuficient.

El Síndic es va adreçar al Departament de Justícia i Interior, a la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i al Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya.

La Fiscalia va trametre al Síndic informació relativa a les visites efectuades pels fiscals de menors als centres.

El Departament de Justícia i Interior va assenyalar que ni l'any 2001 ni el 2002 no eren indicatius per emetre un judici definitiu sobre les previsions que s'havien efectuat respecte a la llei pels factors transitoris que s'havien donat, com el traspàs inicial de casos de la jurisdicció penal a la de menors, l'elevat nombre de mesures cautelars i el fet que de primer moment es va donar prioritat a les causes en què es preveien mesures més greus.

El Departament de Justícia també es va referir a l'adscripció del centre El Segre a la Direcció General de Justícia Juvenil, a la seva capacitat de 20 places i a la previsió d'incrementar-la a 30; va considerar que les places dels centres mixtos Til·lers i Montilivi permeten gestionar correctament les mesures d'internament de noies a Catalunya; que els problemes de salut mental han de ser tractats a la xarxa especialitzada; també va informar que s'havien adjudicat les obres de correcció de riscos laborals a diversos centres; que s'havia posat en marxa el servei de guàrdies a totes les fiscalies de menors de Catalunya, amb el suport vint-i-quatre hores dels equips tècnics corresponents, els quals havien incrementat els seus efectius; que no s'havien produït queixes dels joves ingressats, i que se cercava un nou emplaçament al centre Folch i Torres.

Atesa aquesta informació, el Síndic va considerar convenient visitar novament els centres per actualitzar les dades aportades pel Departament de Justícia i veure els efectes de l'aplicació de la Llei orgànica 5/2000, en un moment en què ja es podia parlar de la seva plena aplicació.

Per aquest motiu es van realitzar les visites que es recullen a l'actuació d'ofici núm. 1449/03, el resultat de les quals figura en aquest mateix informe.

El Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya no ha respost les sol·licituds d'informació efectuades pel Síndic dins aquest expedient.

Seguiment de la queixa núm. 2640/02

(pàg. 176 i 177 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

La condició d'infant ha de prevaler a la de discapacitat

En l'Informe corresponent a l'any 2002 relatàvem la queixa que havia presentat una associació de famílies de persones amb discapacitat psíquica en disconformitat amb el fet que des de l'any 1999 dos infants nascuts aquell mateix any i tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència romanguessin en un centre de disminuïts profunds de persones adultes i no haguessin estat traslladats, com en principi s'havia previst, a la llar d'infants de què disposa l'associació que va presentar la queixa.

Després d'estudiar la informació rebuda dels departaments de Justícia i de Benestar i Família, el Síndic va considerar que la condició d'infant ha de prevaler a la de discapacitat i va suggerir al Departament de Benestar i Família que atorgués amb celeritat plaça als infants en un centre residencial d'acció educativa per a infants, sens perjudici que quan s'haguessin trobat famílies acollidores adequades passessin a conviure-hi.

El Departament de Benestar i Família va acceptar inicialment aquest suggeriment, tot assenyalant que efectivament el centre de l'associació esmentada era l'únic que permetia als infants conviure i relacionar-se amb altres infants alhora que atenia les necessitats derivades de la discapacitat.

Posteriorment, però, el Síndic va ser informat pels promotors de la queixa que el trasllat no s'havia realitzat. Després de reiterades sol·licituds d'informació, el Departament de Benestar i Família va informar el Síndic que s'havia produït un canvi en la decisió inicial perquè els infants evolucionaven positivament en el centre d'adults, i perquè es preveia que a mitjà termini es formalitzaria l'acolliment dels infants amb una família.

El Síndic va considerar que no havien estat acceptades les seves consideracions i el seu suggeriment, i va expressar al Departament de Benestar i Família la seva preocupació per la intervenció duta a terme amb aquests infants gairebé des del seu naixement pel que fa al tipus de recurs alternatiu a la família que se'ls havia ofert, tot i que els nens rebien en el centre una atenció afectuosa.

Igualment, observant que no hi havia una previsió temporal d'acolliment dels infants, el Síndic va demanar ser informat de la constitució de l'acolliment en el moment en què es fes efectiu.

A hores d'ara el Síndic no ha rebut cap informació en aquest sentit.

Seguiment queixa núm. 3861/02

(pàg. 184 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Dificultats en la intervenció protectora

En l'Informe de l'any 2002 es relatà la disconformitat dels pares d'uns infants tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, pel manteniment de l'internament dels seus fills en un centre residencial d'acció educativa malgrat que, al seu parer, els problemes que l'havien provocat havien estat resolts. En aquell moment, el cas es trobava pendent de resposta del Departament de Benestar i Família. Aquest, en el seu informe, digué:

– que, donada la situació de desemparament dels infants, i no havent-hi família extensa que se'n pogués fer càrrec, l'Administració havia assumit les funcions tutelars d'ambdós; així mateix, els infants havien estat ingressats en un centre residencial mentre l'equip tècnic realitzava l'estudi diagnòstic de la seva situació personal i familiar;

– que a mesura que s'avançava en l'estudi i davant l'evolució positiva dels pares, s'havien incrementat les sortides puntuals de caps de setmana i períodes de vacances;

– que en el moment de fer l'escrit al Síndic, els infants vivien amb els seus pares per tal de continuar l'estudi i valorar la convivència entre els diferents membres de la família;

– que la previsió tècnica apuntava a proposar la mesura d'acolliment en la pròpia família, amb el manteniment de les funcions tutelars per part de l'Administració;

– que calia tenir present que els pares havien evolucionat favorablement en relació amb l'atenció que els seus fills requerien i que els infants disposaven d'eines personals i de diferents professionals als quals recórrer, per si es tornava a produir un episodi de crisi familiar.

Estudiada aquesta informació, el Síndic entengué que la demanda dels pares de retorn dels infants a casa havia estat possible; que la DGAIA vetllava per l'interès dels infants, i que comptaven amb la col·laboració dels pares. Per això, donà per finalitzades les seves actuacions.

Seguiment queixa núm. 4089/02

(pàg. 186 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Manca d'atenció adequada en un centre residencial d'acció educativa

En l'Informe de l'any 2002 es relatà la queixa d'un professor d'una escola d'educació primària arran de la situació d'un alumne seu, tutelat per l'Administració i que residia en un centre residencial d'acció educativa. El noi havia deixat d'assistir a l'escola i estava afectat per un greu deteriorament personal a causa del descontrol que hi havia al centre. El motiu semblava el fet que els nois i noies residents en el centre s'havien assabentat que el centre tancaria properament. Després que l'Adjunt per als Infants visités el centre, el Síndic féu arribar diversos suggeriments al Departament de Benestar i família.

En el moment de la redacció de l'esmentat Informe no s'havia rebut la resposta del Departament, que, més endavant, comunicà que:

– el centre va tancar el 31 de desembre de 2002;

– entre els dies 20 de novembre i 16 de desembre els nois i noies que hi residien van ser traslladats als centres que la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència va considerar més idonis segons les característiques dels adolescents i la disponibilitat de places en aquell moment;

– durant els darrers quinze dies, i un cop realitzats els trasllats, el centre va romandre obert, l'equip educatiu va cloure els processos documentals i va fer la coordinació amb els nous centres per a una òptima derivació tècnica;

– mentrestant, el tècnic referent de la DGAIA va estar en contacte permanent amb l'equip educatiu del centre, fent efectives les estratègies de relació i els circuits de derivació i donant suport al procés de trasllat.

Estudiat el contingut d'aquest informe el Síndic entengué que la DGAIA havia vetllat per un adequat tancament del centre i trasllat dels nois i noies que hi residien. Tot amb tot, va recordar al Departament la necessitat de crear més centres, especialment per a adolescents, a fi d'atendre les seves necessitats personals i familiars.

Seguiment de la queixa núm. 1406/02

(pàg. 204 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Manca d'autorització a un pare per assistir a les reunions del consell escolar d'un centre

Un professor d'ensenyament secundari del Departament d'Ensenyament es va adreçar al Síndic disconforme amb la negativa del director del centre d'ensenyament públic en el qual prestava serveis a autoritzar-lo a assistir a les convocatòries del consell escolar dels centres dels quals era membre en representació dels pares.

El Departament d'Ensenyament va assenyalar que l'assistència no tenia el caràcter de deure inexcusable de caràcter públic perquè no derivava d'un deure imposat en una disposició de compliment obligatori sinó d'un acte voluntari de l'interessat.

Això no obstant, el Síndic va considerar que calia haver reconegut a l'autor de la queixa el dret a obtenir el permís per assistir a les reunions dels consells escolars, atesa la condició d'òrgan de caràcter administratiu d'aquests i que les funcions que s'hi duen a terme són de caràcter públic.

El Departament d'Ensenyament no va acceptar el suggeriment del Síndic, en considerar que l'assistència a les reunions no podia ser considerada un deure de compliment inexcusable.

Així i tot, va afegir que les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres del curs 2002-2003 havien previst que les reunions del consell escolar se celebrin en un horari que permeti l'assistència dels representants de mares i pares.

Seguiment de la queixa núm. 1895/02

(pàg. 196 i 197 de BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Tracte pedagògic inadequat

En l'Informe de l'any 2002 relatàvem la queixa presentada per un grup de pares i mares d'una escola d'ensenyament primari, en relació amb la reincorporació d'una mestra a la qual havia estat retirada la tutoria el curs 1996-1997. Els pares manifestaven no sentir-se escoltats pel Departament d'Ensenyament, i reclamaven una actuació decidida d'aquest Departament davant del tracte inadequat d'aquesta mestra als seus alumnes, els mètodes coercitius que emprava i el patiment que en sofrien. En el moment de tancar l'Informe, el Departament no havia respost a les nostres consideracions.

Finalment, el Departament indicava que per sobre de tot estimava els seus alumnes, i que precisament perquè aquests poguessin gaudir de l'educació que es mereixen, estimaven els seus mestres, als quals tenen el deure de respectar els seus drets i ajudar en tot moment perquè puguin fer bé la seva tasca. El Departament es ratificava que en cap dels informes s'apreciava cap maltractament de la professora als seus alumnes ni cap incompliment dels seus deures; que els alumnes no veien pertorbat el seu aprenentatge ni la seva educació; i que si s'apreciava que els seus drets no eren degudament atesos, el Departament actuaria en conseqüència. Però que, mentrestant, i sense cap prova d'incompliment de la mestra, tenia l'obligació de respectar la seva actuació.

El Departament comunicava també que les especials circumstàncies d'aquest cas obligaven a fer-ne un seguiment especial per tal d'aconseguir, al mateix temps, garantir els drets dels infants, facilitar l'actuació de la mestra i millorar el clima escolar, tot contribuint a fer més fàcils les relacions de la mestra amb la resta dels membres de la comunitat educativa. A aquest fi, s'havia encarregat a la delegada territorial que vetllés especialment per la situació de la mestra i l'atenció dels seus alumnes.

El Síndic digué al Departament d'Ensenyament que en cap cas no posava en dubte que el Departament no vetllés pels diferents membres de la comunitat escolar, però recordà que calia trobar una solució personalitzada a la situació presentada. I malgrat que lamentà que els seus suggeriments no haguessin estat acceptats, expressà la confiança que, mitjançant el seguiment proper que s'havia encomanat, es trobés la solució adequada a aquesta situació. En aquest sentit, va reiterar les consideracions fetes en la carta anterior pels motius ja exposats.

Seguiment de la queixa núm. 2875/02

(pàg. 203 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Manca de reconeixement del dret a consolidar part del complement específic per exercir el càrrec de director als directors de les ZER

Un mestre d'educació primària es va adreçar al Síndic per expressar el desacord amb la manca de reconeixement del dret a consolidar part del complement específic per a l'exercici del càrrec de director de centres docents públics de Catalunya a les persones que, com ell, havien estat directors de Zona Educativa Rural (en endavant ZER).

En resposta a la sol·licitud d'informació del Síndic, el Departament d'Ensenyament va assenyalar que el Decret 413/2000, pel qual es regula la consolidació del complement esmentat, estableix que pot beneficiar-se'n el professorat nomenat per al càrrec de director d'acord amb el procediment de la Llei orgànica 9/1995, de 20 de novembre, de la participació, avaluació i govern dels centres docents. Com que aquesta llei no regula el procediment de nomenament dels directors de les ZER, va considerar que no es tractava d'un supòsit que, d'acord amb l'esmentat Decret 413/2000, donés lloc a la consolidació esmentada.

El Departament també va informar que el promotor de la queixa tenia consolidada la part del complement específic de director corresponent al període en què havia ocupat aquest càrrec en un centre d'educació infantil i primària, període que coincidia amb aquell en què va ser director de la ZER.

El Síndic va considerar que el complement específic, pel fet que no és un complement personal que retribueixi les condicions subjectives del funcionari, no ha de portar aparellat necessàriament el dret a exigir-ne la consolidació i, per aquest motiu, va entendre que és una opció legítima del legislador limitar el reconeixement de la consolidació de part del complement retributiu als directors dels centres públics sense estendre'l a d'altres supòsits com el que plantejava l'interessat.

No obstant això, el Síndic va fer una reflexió al Departament d'Ensenyament perquè avalués la conveniència que, en les reunions que amb motiu de les conferències sectorials es duguin a terme entre els representants de les comunitats autònomes i del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, es valori la possibilitat de consolidar part del complement específic previst per als directors de les zones escolars rurals, per tal d'atorgar-los un tractament similar respecte de la previsió recollida a la Llei orgànica 9/1995, per al complement específic dels directors de centres públics docents.

Seguiment de les queixes núm. 3598/00 i 4105/01

(pàg. 199 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Manca de informació respecte de la gratuïtat dels serveis de transport i menjador dels alumnes escolaritzats obligatòriament en centres concertats fora dels seus municipis

En l'Informe corresponent a l'any 2002 relatàvem la queixa de dues famílies per la manca de gratuïtat del servei de menjador per als alumnes que el Departament d'Ensenyament deriva a escoles d'educació especial concertades fora del seu municipi.

El Departament havia considerat que les famílies afectades havien de sol·licitar els ajuts de menjador que regula el Decret 160/1996, de 14 de maig, pel qual es regula el servei de menjador escolar, però el Síndic va assenyalar que, cobrint únicament una part de la despesa de menjador, aquests ajuts no eren suficients i no complien el principi de gratuïtat que per situacions en què és obligat el trasllat de municipi estableixen la Llei d'ordenació general del sistema educatiu (en endavant LOGSE) i l'actual Llei de qualitat de l'ensenyament, i així ho va comunicar al Departament d'Ensenyament.

Davant la resposta del Departament remetent-se novament a la regulació que conté el Decret 160/1996 dels ajuts de menjador, el Síndic va recordar-li que mitjançant una norma amb rang reglamentari no es pot restringir la previsió de gratuïtat que, sense excepcions, estableixen la LOGSE i la LOCE, i va suggerir al Departament d'Ensenyament que adoptés les mesures necessàries per fer-la efectiva en situacions en què els alumnes es veuen obligats a desplaçar-se de municipi i es troben escolaritzats en centres d'educació especial concertats.

El Departament d'Ensenyament va acceptar aquest suggeriment i va informar que s'havia previst que a partir del curs 2003-2004 els alumnes obligats a desplaçar-se fora del seu municipi de residència per inexistència en aquest d'oferta del nivell educatiu corresponent, i que cursessin l'ensenyament obligatori en un centre privat concertat d'un altre municipi prèviament determinat pel Departament d'Ensenyament, rebrien les mateixes prestacions per al servei de menjador que els alumnes escolaritzats per les mateixes circumstàncies en un centre públic.

Seguiment de la queixa núm. 239/00

(pàg. 178 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

L'atenció als infants sords

En l'Informe de l'any 2002 s'explicava la tramitació d'un assumpte plantejat per una associació de pares d'infants sords i la resposta de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió. El Síndic va adreçar-se també al Departament d'Ensenyament i reiterà el suggeriment efectuat l'any 2000 en el sentit que calia reforçar els CREDA i augmentar els materials didàctics per a sords en català.

Al Departament de Cultura vam demanar que s'augmentessin les dotacions pressupostàries per a la subtitulació en català de pel·lícules i vídeos per a infants i adolescents, així com per a jocs i altre material lúdic, ja que, altrament, els infants i adolescents que pateixen discapacitats auditives, i la llengua primera dels quals és el català, es veuen privats de veure en aquesta llengua les pel·lícules de les quals podrien gaudir. En la seva resposta, aquest Departament informà que mitjançant la Direcció General de Política Lingüística s'havia previst destinar l'any 2003 un ajut important per traduir al català el canal Visual Web, i que inclouria aquest projecte en una de les convocatòries de subvencions adreçades a augmentar el coneixement i la cultura catalanes. El Departament comunicà al Síndic que aquest projecte havia estat presentat per la Federació de Sords de Catalunya i l'informà sobre els programes específics d'aquest canal. El Síndic cregué que aquest canal seria d'una gran utilitat per als nois i noies sords i així ho manifestà al Departament. Va insistir també en la necessitat d'augmentar les dotacions per a material accessible a través de la televisió i en format de conte. Amb aquests suggeriments es tancà l'expedient amb el compromís de continuar vetllant perquè els infants i adolescents que pateixen algun tipus de limitació auditiva estiguin en igualtat de condicions per a l'aprenentatge i el joc que la resta d'infants.

SECCIÓ 11. DONES

1. Introducció

En les darreres dècades, l'avenç en la lluita contra la discriminació ha estat molt important, en gran part com a conseqüència de la massiva incorporació al treball de les noves generacions de dones joves. Per això, avui potser no és prou adequat parlar del conjunt de les dones com un col·lectiu vulnerable en referència, amb caràcter general, a la garantia dels drets humans, però sí com a condició que, en determinades circumstàncies, és susceptible de donar origen a situacions objectives de discriminació. Cal, doncs, prestar una particular atenció a aquestes circumstàncies, per poder actuar preventivament i prendre amb agilitat mesures per combatre qualsevol indici de discriminació.

En la primera part d'aquest capítol es fan algunes consideracions de caràcter general sobre la discriminació de gènere, per després tractar específicament el problema de la violència de gènere. La segona part inclou un seguiment detallat del Llibre segon sobre violència domèstica contra les dones, que formava part de l'Informe de l'any 2001. Arran de les consideracions fetes i de la resposta rebuda, en l'Informe de l'any passat es va incloure un conjunt detallat de propostes dirigides als diferents departaments de la Generalitat, les respostes dels quals s'han resumit en aquest apartat.

A llarg de l'any 2003 hem rebut només sis queixes directament originades per discriminacions de gènere. Això no exclou el fet que altres queixes –classificades en altres capítols d'aquest Informe– també tinguin elements en què es pot identificar igualment aquest tipus de discriminació.

2. Discriminació de gènere

2.1. Reflexions generals

L'article 2 de la Declaració universal de drets humans, aprovada per les Nacions Unides l'any 1948, proclama: «Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra mena». En el mateix sentit, l'article 14 de la Constitució Espanyola prohibeix «cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social». Així doncs, la prohibició de qualsevol discriminació per raó de sexe constitueix un dels pilars fonamentals del nostre sistema de drets humans.

Els darrers anys, els sectors que més s'han significat en la lluita contra aquesta discriminació s'han inclinat majoritàriament per utilitzar l'expressió «discriminació de gènere» per evitar l'ambigüitat semàntica d'algunes expressions utilitzades en aquest àmbit com ara «discriminació sexual» o «violència sexual». Per això, tot i reconèixer que l'expressió «sexual» és etimològicament i lingüísticament més correcta per expressar la diferència entre homes i dones, ens inclinem en aquest Informe per utilitzar també –i de manera preferent– l'expressió «de gènere».

En aquest sentit, creiem que és necessària l'adopció de determinades mesures afirmatives per contrarestar les discriminacions objectives existents, en la línia que avui segueixen totes les administracions. Així per exemple, ens congratulem de totes les iniciatives preses en aquest sentit per les administracions europea, estatal i catalana per afavorir el treball de la dona.

Hem de constatar també que les dones de determinats col·lectius es troben generalment en circumstàncies particularment difícils que les poden arrossegar a una situació de vulnerabilitat. Les institucions i les persones que hem rebut l'encàrrec de vetllar per la defensa dels drets dels ciutadans prestem una atenció especial a aquests col·lectius i, en exercici de les nostres responsabilitats, animem les administracions públiques a endegar iniciatives per defensar-los.

Així per exemple, en el nostre Informe corresponent a l'any 1995 vam posar de manifest la necessitat de replantejar la forma d'abordar l'impagament de la prestació econòmica per part del cònjuge en els casos de separació o de divorci. Aquesta situació afecta majoritàriament les dones, ja que habitualment són elles les que es fan càrrec dels fills menors d'edat, constituint sovint famílies monoparentals, amb una particular fragilitat quant al nivell d'ingressos i a la disponibilitat de temps. Per això en aquell informe subratllàvem la necessitat de prendre iniciatives per protegir els drets d'aquest col·lectiu de dones i, entre d'altres, proposàvem que l'Estat havia «d'assumir les quantitats degudes mitjançant la creació, com ja existeix en altres països, d'un Fons de Garantia Estatal». Aquesta solució era «a hores d'ara, l'única que permetria aconseguir un doble objectiu: d'una banda, protegir un sector de la població (cada vegada més gran i fonamentalment compost per dones i infants) impedint que passin a formar una nova bossa de pobresa i marginació, i d'altra banda que, amb els mitjans de determinació de béns i patrimoni de què disposa l'Estat, no sigui tan fàcil al condemnat deixar de complir el que disposa una sentència» (vegeu l'Informe 1995, BOPC número 30, del 21 de març de 1996).

Ens congratulem, doncs, que aquest criteri hagi estat finalment compartit pel Govern de la Generalitat, que recentment ha anunciat la creació d'un fons de garantia per pagar les pensions de divorci.

2.2. Violència de gènere

De manera particular, la lluita contra la violència de gènere en l'àmbit domèstic ha estat sempre una prioritat d'aquesta Institució, fet que ens va dur a dedicar a aquest problema el Llibre segon de l'Informe de l'any 2001 i a fer-ne un seguiment molt detingut a l'Informe de l'any 2002.

Segons l'informe que el Consell General del Poder Judicial va elaborar sobre els procediments incoats per maltractament familiar entre novembre de 2002 i juny de 2003, en aquest període a Catalunya es van registrar o incoar 8,6 assumptes de violència domèstica per cada 10.000 habitants, xifra molt inferior a la de Madrid (25,6) o Andalusia (23,2), però superior a les del País Basc (3,5) o Navarra (4,9). Tanmateix, les dades aportades per l'Observatori de la Violència Domèstica, dependent del mateix Consell General del Poder Judicial, ens parlen d'una incidència més elevada d'aquest problema a Catalunya. Així, Catalunya va ser la comunitat que va rebre més demandes de protecció des de l'1 d'agost de 2003 –quan va entrar en funcionament la nova ordre de protecció– fins al 31 de desembre del mateix any (1.557, un 19,7% del total de l'Estat) i on se'n van concedir més (1.227, un 23,3% del total), en la major part dels casos a demanda de dones víctimes de la violència de gènere. D'altra banda, el nombre de dones mortes l'any 2003 a tot l'Estat víctimes de la violència domèstica va augmentar un 47,7% (44 l'any 2002 i 65 l'any 2003, 14 d'elles a Catalunya). Cap de les dones que van obtenir protecció a Catalunya va resultar morta. A conseqüència de les denúncies es van detenir a Catalunya durant l'any 2003, 559 presumptes agressors, un 41% més que els 329 dels detinguts l'any anterior.

Aquestes xifres inviten a reflexionar. No hi ha dubte que els darrers anys les administracions han desplegat més mitjans per lluitar contra els maltractaments i ho han fet amb més eficàcia. Les actuacions són avui més àgils i coordinades del que ho eren fa pocs anys. Sembla probable que el coneixement d'aquesta determinació de les administracions i el rebuig social massiu a aquestes conductes mogui actualment moltes dones a rebel·lar-se contra una situació que patien des de fa molts anys. Això comporta en el període de transició un augment de les denúncies, de les demandes de protecció i, en alguns casos aïllats, un augment de l'agressivitat de l'agressor, que pot dur-lo, fins i tot, a l'assassinat. Però no hi ha dubte que en aquest procés s'estan afirmant socialment nous valors i una manera d'entendre les relacions interpersonals entre homes i dones,

més respectuosa amb els drets, de manera que previsiblement en el futur els comportaments maltractadors seran molt més excepcionals del que ho han estat en el passat.

De tota manera encara queda molt per fer. L'informe de l'Organització Mundial Contra la Tortura presentat l'any 2002 al Comitè Contra la Tortura de les Nacions Unides destacava que l'Estat espanyol encara no tenia una legislació prou específica per castigar o prevenir de manera particular la violència domèstica. Els actes habituals de violència domèstica encara eren penats sota les disposicions generals del Codi penal en matèria d'agressions a les persones. Tanmateix, cal constatar que el setembre de 2003 les Corts Generals van aprovar la Llei orgànica 11/2003 de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers. Aquesta llei conceptua ja com a delicte conductes violentes realitzades en l'àmbit domèstic que anteriorment eren considerades tan sols falta de lesions.

El mateix informe assenyala que la lentitud del procés judicial dissuadeix moltes víctimes de portar les denúncies al tribunal, tot i que hem de destacar que en aquest àmbit els avenços en els darrers temps han estat importants.

3. Seguiment del Llibre Segon sobre violència domèstica. Consideracions efectuades a les administracions

Sobre la base de les consideracions efectuades en el Llibre segon del nostre Informe de l'any 2001 (vegeu BOPC núm. 275, de 22 de març de 2002) i de la resposta rebuda de les diferents administracions, l'Informe de l'any 2002 va incloure un seguit de propostes específiques a tots els departaments que intervenen d'alguna manera en la prevenció de la violència domèstica i l'atenció a les dones maltractades. La resposta dels diferents departaments va ser desigual, com es pot apreciar en el resum de les respostes que presentem a continuació.

3.1. Departament de Benestar i Família

En el nostre Informe corresponent a l'any 2002 posàvem en relleu, entre altres problemes, la rigidesa dels criteris d'accés als centres, el temps d'espera excessiu i la manca d'agilitat en la tramitació dels recursos.

En la resposta, el Departament de Benestar i Família subratlla que els serveis socials d'atenció primària valoren el cas i proposen l'ingrés, i que el Servei de Valoració de l'ICASS fa les gestions necessàries, però que, si es detecten patologies mentals, es deriven a un recurs especialitzat. El temps d'espera atribuïble a l'ICASS és mínim, però, prèviament, l'assistent social necessita un cert temps per estudiar el cas. En aquest sentit, el Departament indicava que els tràmits es fan en 15-30 dies, però a vegades poden ser més lents si hi ha problemes de judicis o tutela dels fills.

També demanàvem major ajuda per a les dones amb càrregues familiars, ampliar l'horari del servei psicològic, més atenció psicològica als seus fills i una millora de la coordinació amb els serveis socials i amb el Departament de Justícia pel que fa als problemes que aquests plantegen.

El Departament destaca que les dificultats de constituir una família monoparental amb càrregues familiars són comunes a totes elles, però que no es produeix l'alta fins que es té la certesa que la dona pot assolir l'autonomia amb totes les garanties; el seguiment posterior dura sis o dotze mesos. També comunica que l'atenció psicològica específica dels menors es considera dins del pla de millora de la unitat familiar, i que s'estudiarà l'ampliació de l'horari d'atenció psicològica general. Així mateix, afirma que des de la casa mateixa es du a terme la coordinació entre els diferents serveis i que aquesta és una eina fonamental en la rehabilitació.

Igualment demanàvem fomentar l'organització de jornades de debat, insistir en la formació del personal i millorar les ràtios de personal en els contractes.

Les jornades tècniques realitzades amb el personal propi del Departament han donat peu a la formulació del nou model d'atenció a la dona víctima, previst al IV Pla d'Actuació social 2002-2006, i a la implantació de nous recursos. Els professionals reben regularment un mínim de 20 hores anuals de formació específica. En les revisions anuals de plantilles s'han atès sempre les reivindicacions de les entitats gestores i no se n'ha rebut formalment cap queixa.

Així mateix, subratllàvem els problemes d'organització dels centres i demanàvem mesures de seguretat específiques i un estudi sobre els riscos laborals en aquesta tasca.

Ens informen que el Gabinet Tècnic del Departament ha emès un dictamen sobre l'obligació de mantenir dispositius de seguretat, encara que, de tota manera, s'hauran de tornar a estudiar. L'organització interna de cada casa és facultat de la seva directora.

En el mateix sentit, demanàvem al Departament de Benestar i Família el seu criteri sobre els problemes detectats en el procés de sortida dels centres d'acollida que ja havíem destacat al Llibre segon de l'Informe de l'any 2001, com ara la dificultat d'accés al món laboral o facilitar l'accés a l'habitatge protegit i ampliar l'oferta de pisos pont.

El Departament destaca que té especial cura a proporcionar el recurs formatiu ocupacional més adient a cada dona, però que el desconeixement de l'idioma i dels costums d'algunes dones immigrants planteja dificultats especials i, a més, si no tenen permís de residència no tenen accés a cap prestació pública en aquest àmbit. Totes les dones, en sortir del centre, poden romandre entre sis mesos i un any en un pis pont, totalment gratuït, gestionat per la mateixa casa d'acollida i atès pel mateix equip de professionals. A més, tenen prioritat en l'accés als ajuts personalitzats al lloguer que concedeix el Departament mateix.

També demanàvem suport per compaginar la feina i l'atenció als fills –com podria ser la creació d'una xarxa de cangurs per a la cura del fills menors–, estudiar mesures alternatives als centres d'acolliment i treballar, si escau, el retorn amb l'agressor.

A les cases d'acolliment es te cura dels fills menors i, per a altres situacions, s'està experimentant un servei de mainaderes. Des de l'últim trimestre de 2002 funciona un servei d'atenció especialitzada urgent que és complementari del servei que poden oferir les cases d'acolliment. En el tractament ofert a les dones es preveu la possibilitat del retorn amb l'agressor a fi que pugui marcar noves pautes de convivència. A més, un programa ofereix un tractament de rehabilitació a l'agressor.

3.2. Departament de la Presidència

En l'Informe de l'any 2002 destacàvem que el protocol d'actuació no funciona prou bé per manca de coordinació entre les institucions implicades, com ara les de serveis socials, fiscalia, Mossos d'Esquadra o jutges.

En la resposta, el Departament de la Presidència ens informa que, en aplicació del III Pla d'actuació per a la igualtat d'oportunitats de les dones (1998-2000), el gener de l'any 1998 es va crear la Comissió d'Anàlisi dels Actes de Violència contra les Dones, que va elaborar el «Protocol interdepartamental d'atenció a la dona maltractada en l'àmbit de la llar», aprovat pel Govern de la Generalitat de Catalunya el 22 de setembre de 1998. Aquest protocol permet garantir l'assistència a les dones víctimes de maltractaments a través de serveis i reforçar les accions de sensibilització i de caire educatiu. Posteriorment, aquest protocol ha quedat integrat en el Pla integral de prevenció de la violència de gènere i d'atenció a les dones que la pateixen 2002-2004, orientat a la coordinació dels serveis assistencials, locals i nacionals, tant jurídics com de primera intervenció.

Igualment el Departament de la Presidència ens va informar que l'Institut Català de la Dona va signar un Conveni amb el Col·legi de Psicòlegs de Catalunya perquè aquest proporcioni professionals per atendre les dones que ho sol·licitin mitjançant la fiscalia, el servei d'atenció telefònica o l'Institut mateix, servei que es va començar a prestar a partir del novembre de 2002. A més, el mateix Institut ha obert una oficina que proporciona assessorament jurídic social, psicològic i laboral a qualsevol dona. També ens van informar de la intenció d'establir que totes les ordres de protecció s'adrecin al Servei d'Atenció a la Víctima, del Departament de Justícia i Interior, i als Mossos d'Esquadra

En l'Informe de l'any 2002 també demanàvem la utilització dels mitjans de comunicació públics per assolir una major sensibilització de la societat i fer que les dones víctimes de maltractaments prenguin consciència de la seva problemàtica.

En la resposta, el Departament de la Presidència va recordar que –en el marc de la campanya «Amb violència et quedaràs sol», iniciada l'any 2000– l'any 2002 s'havia iniciat una nova actuació de sensibilització, organitzada per l'Institut Català de la Dona, a la qual s'havien adherit gratuïtament 24 diaris, amb la publicació d'anuncis, i 6 canals de televisió, que van emetre anuncis en hores de màxima audiència. També es van editar 1.500 cartells i es van distribuir 20.000 pins del llaç lila amb crespó negre. D'altra banda, l'Institut Català de la Dona ha actuat diverses vegades contra els programes i elements discriminatoris –que fomenten la violència de gènere– emesos pels mitjans de comunicació, especialment la publicitat. En aquests casos l'Institut s'adreça a les empreses responsables i els demana la modificació o retirada dels elements discriminatoris. A més, s'ha donat àmplia publicitat al telèfon 900 900 120 d'atenció a les dones en situació de violència, amb inclusió d'alguns anuncis informatius i presència diària en la secció de serveis de diferents diaris.

El Departament de la Presidència també ens informà que –en el marc del Pla integral de prevenció de la violència de gènere i d'atenció a les dones que la pateixen (2002-2004) i amb la col·laboració de l'Institut Català de la Dona, el Col·legi de Periodistes de Catalunya, el Col·legi de Publicistes de Catalunya i el Consell de l'Audiovisual de Catalunya– s'elaborava un manual de mesures concretes dirigides específicament als mitjans de comunicació i de publicitat per abordar la violència de gènere. També tenia en preparació un material didàctic, elaborat conjuntament pel Departament d'Ensenyament i l'Institut Català de la Dona. D'altra banda un protocol específic –publicat l'any 2002 i elaborat conjuntament per tècnics de diferents departaments de la Generalitat– preveu actuacions en àmbits molt diversos, com ara el de la comunicació, per prevenir la mutilació genital femenina.

En l'Informe de l'any 2002 també insistíem en la promoció del treball femení i de la igualtat de la dona. El Departament de Presidència ens informà que totes les actuacions abans esmentades fetes en l'àmbit dels mitjans de comunicació s'havien orientat en aquest sentit. A més, es van atorgar els premis «Equitat diferència» a l'actuació més destacada en favor de la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en l'àmbit del periodisme i de la publicitat. També ens recordà que a Catalunya es desenvolupa el IV Pla d'actuació del Govern de la Generalitat per la igualtat d'oportunitats per a les dones.

Seguint la recomanació formulada per les Nacions Unides, el Consell Europeu i el Parlament Europeu d'impulsar la recerca i l'estadística sobre la violència de gènere, en l'Informe de l'any 2002 demanàvem mesures per ordenar i unificar les estadístiques en aquest àmbit.

El Departament de Presidència correspongué amb les dades generades pel telèfon d'atenció a les dones en situació de violència, per les oficines d'atenció a la víctima del delicte del Departament de Justícia i Interior, per l'enquesta de salut als adolescents escolaritzats de Catalunya i per l'enquesta de seguretat pública de Catalunya. Aquestes xifres acrediten que les denúncies han crescut a un ritme del 20% l'any 2001 i del 30% l'any 2002 i que l'any 2002 l'Oficina d'Atenció a la Víctima va atendre 1.418 dones que havien patit violència de gènere a Catalunya. Aquestes dades concorden amb les ofertes pel Servei d'Atenció a la Dona del Cos Nacional de Policia, que indiquen que a Barcelona l'any 2003 hi va haver 1.029 casos de maltractament a l'àmbit familiar –concepte que inclou la violència exercida contra les dones en aquest àmbit– amb un increment del 12,9% respecte a l'any anterior. A més, ens informen que, en el marc del Pla integral de prevenció

de la violència de gènere i d'atenció a les dones que la pateixen (2002-2004), es treballa en la creació de l'Observatori Català de Gènere, en el qual s'integrarà un observatori específic de la violència de gènere.

3.3. Departament d'Ensenyament

A l'Informe de l'any 2002 demanàvem al Departament d'Ensenyament un reforç de les polítiques orientades a la conscienciació de la igualtat de sexes i el foment de mitjans no violents de solució de conflictes.

El Departament d'Ensenyament informà que preparava, en col·laboració amb l'Institut Català de la Dona i la Secretaria de la Joventut, una campanya específica adreçada al professorat per promoure les relacions personals saludables i el rebuig de la violència de gènere, amb el suport de recursos didàctics i material específic. També va informar que el Servei de Mitjans Audiovisuals del Departament havia editat el vídeo didàctic «Mediació de conflictes als centres docents». També va destacar que al Programa d'acollida a l'alumnat estranger s'havia millorat la capacitat dels professionals per incidir en la prevenció de situacions de discriminació per raó de gènere.

3.4. Departament de Sanitat i Seguretat Social

A l'Informe de l'any 2002 demanàvem al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'establiment als centres sanitaris de programes de formació dirigits als professionals en matèria de detecció precoç de la violència de gènere, col·laboració en el tractament i prevenció, així com també sobre les vies d'accés als centres d'acolliment.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social ens va proporcionar una relació de les jornades i sessions informatives orientades a la prevenció de la violència de gènere organitzades l'any 2002. També va informar que el Consorci Sanitari de Barcelona havia impulsat la difusió als centres sanitaris del Protocol del maltractament intrafamiliar a la dona.

També demanàvem al Departament una millora en la coordinació de les xarxes públiques de salut de la comunitat amb els centres d'acolliment.

En la resposta, el Departament ens va comunicar que al Pla de salut de Catalunya 2002-2003 s'havia inclòs l'objectiu específic de millorar la detecció i el tractament de les situacions de maltractament. Així, el Servei Català de la Salut havia creat un grup de treball per al desenvolupament de les mesures sobre violència domèstica integrat pel Departament de Sanitat, les regions sanitàries, el Col·legi Oficial de Metges de Barcelona i professionals de l'atenció hospitalària i primària.

A la Regió Sanitària de Girona un conjunt d'institucions van signar –ja l'any 1998– el Protocol d'actuació en casos de violència domèstica i s'han elaborat models únics sobre informació policíaca i sobre lesions. A la Regió Sanitària Costa de Ponent els programes sanitaris d'atenció a la dona han col·laborat amb els ajuntaments en l'elaboració de protocols d'àmbit municipal.

Al Consorci Sanitari de Barcelona s'ha treballat en l'elaboració d'un circuit d'actuació en casos de dones víctimes de violència. A la Regió Sanitària Centre el Departament només ens informa d'actuacions fetes a determinats centres sanitaris. A la Regió Sanitària de Lleida, l'any 2002 es va crear un grup de treball –en què participen les institucions sanitàries, socials, policíaques i judicials més rellevants– que havia establert un circuit d'actuació a Lleida i un full de registre unificat. A més, en diverses comarques d'aquella província també s'havien establert protocols d'actuació coordinada. Sobre la Regió Sanitària de Tortosa, ens informaren que es treballava en un protocol d'actuació conjunta entre els departaments de Sanitat i Seguretat Social i de Benestar Família, que s'havia distribuït a tots els centres sanitaris, amb informació sobre els serveis d'assessorament a la dona que treballen en l'àmbit de la regió. A la Regió Sanitària del Barcelonès Nord i el Maresme es van elaborar de manera coordinada protocols d'actuació en diversos municipis.

Finalment, l'Institut Català de la Dona actualitzava la Guia de Serveis i Circuits dirigida a les víctimes de violència de gènere i als professionals que hi treballen.

D'altra banda, també demanàvem un tractament preferent a la xarxa de salut mental per facilitar l'accés als afectats d'alguna manera per la violència de gènere.

En aquest sentit, el Departament ens informà de l'acord entre l'Institut Català de la Dona i el Col·legi de Psicòlegs per derivar a la Unitat de Psiquiatria de la Vall d'Hebron els casos que es consideressin més necessaris.

3.5. Departament de Política Territorial i Obres Públiques

A l'Informe de l'any 2002 subratllàvem la manca de pisos de lloguer de baix cost –i de facilitats a l'hora de llogar-los– que demanàvem per a les víctimes de la violència de gènere.

La resposta va destacar la prioritat atorgada en el Pla de l'habitatge 2002-2007 a l'augment del parc d'habitatge de lloguer. Igualment va assenyalar que en l'adjudicació d'habitatges de protecció oficial hi ha la possibilitat d'afegir uns criteris addicionals per afavorir determinats col·lectius, com ara les víctimes de la violència de gènere. Aquests criteris poden establir-se en protocols acordats entre determinats municipis, l'Institut Català del Sòl i el Departament de Benestar i Família o en el procés d'adjudicació concret. A més, com a conseqüència del conveni de col·laboració entre l'Institut Català de la Dona i la Creu Roja de Catalunya, aquesta institució pot subvencionar part del parament de la llar i fins a un màxim de dos mesos de lloguer. D'altra banda, se'ns informà que s'estudiava la possibilitat de reservar a aquest col·lectiu un percentatge dels pisos de protecció oficial.

3.6. Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme

Al Departament de Treball demanàvem mesures de formació i inserció laboral per a les dones víctimes de

la violència de gènere i d'altres orientades a la universalització del treball femení.

La resposta destaca que el Fons Social Europeu constitueix un instrument important per promoure la inserció laboral d'aquestes dones ja que bona part dels seus amplis recursos s'han de dirigir a afavorir la participació de les dones en el mercat de treball i a la integració laboral de persones amb dificultats especials, conceptes que integren les dones víctimes de la violència de gènere.

3.7. Departament de Justícia i Interior

A l'Informe de l'any 2002 demanàvem a les forces de policia una preparació específica en aquest àmbit, una actuació més urgent quan es produeix l'agressió, facilitar les denúncies i protegir millor les dones amenaçades. També demanàvem de garantir a la dona una informació adequada en tot moment.

La resposta genèrica del Departament destacava que els Mossos d'Esquadra mantenen contactes a nivell regional amb els diferents serveis que treballen en aquest àmbit –com ara l'Administració de justícia, altres departaments de la Generalitat de Catalunya o l'Administració local– i que estudiaven definir coordinadament un itinerari per a la informació. També se'ns va informar d'una prova pilot amb determinats dispositius electrònics per facilitar ajuda immediata a la dona si és agredida, i de la inclusió d'un curs específic sobre violència domèstica –organitzat en col·laboració amb la Federació de Municipis de Catalunya– dins de les activitats de formació programades a l'Escola de Policia de Catalunya.

Demanàvem també la màxima sensibilització dels jutges, personal als jutjats amb preparació específica per a l'atenció urgent a aquestes dones i unes normes de repartiment eficaces en favor del tribunal que ha conegut de casos anteriors.

Dins de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia s'ha creat una unitat especialitzada en violència domèstica. S'ha promogut que les normes de repartiment permetin que el mateix òrgan judicial conegui dels fets comesos per un mateix individu.

En el mateix sentit, demanàvem més coordinació entre la jurisdicció civil i la penal i entre el ministeri fiscal, la policia i els serveis socials.

Com a resposta, se'ns va informar de diverses actuacions orientades a l'aplicació del Pla integral de violència domèstica, com ara la creació de 38 jutjats nous, els judicis ràpids, els sistemes de videoconferència per evitar posar a la víctima en presència de l'agressor, i la instal·lació d'un programa informàtic que permet unificar el tractament de les dades de tots els processos en què està afectat l'agressor. D'altra banda, es constata que s'han signat convenis amb tots els col·legis d'advocats de Catalunya a fi que les víctimes de delictes de violència domèstica rebin una atenció especial com ara el torn especial d'ofici remunerat pel Departament de Justícia i Interior

També constatàvem que no sempre es complien les mesures cautelars, i que les de la jurisdicció civil eren particularment rellevants quan hi havia fills. Demanàvem solucions a l'incompliment de les sentències per part del maltractador i menys dificultats per obtenir una ordre de restricció. També demanàvem que els menors estiguessin acompanyats en el règim de visites i l'establiment de punts de trobada per aquestes reunions. També demanàvem garantir assistència mèdica, psiquiàtrica i psicològica a l'agressor durant les setanta-dues hores màximes de privació de llibertat i potenciar la seva participació en programes rehabilitadors.

No hem rebut resposta específica a aquestes peticions. D'altra banda, cal constatar que el setembre de l'any 2003 les Corts Generals van aprovar la Llei orgànica de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers. Aquesta llei ha conceptuat com a delicte les conductes violentes realitzades en l'àmbit domèstic, que abans estaven conceptuades tan sols com a falta de lesions.

SECCIÓ 12. IMMIGRACIÓ

1. Introducció

En aquest àmbit el nombre d'assumptes que rebem és inferior al d'altres matèries en què intervenim. Enguany hem tramitat 148 actuacions, de les quals una d'ofici. Això no obsta perquè hi continuem dedicant esforços i interès, i alhora vulguem conèixer i aprofundir el contingut de la regulació de la matèria –en canvi constant– i fer públiques, per mitjà d'aquest Informe, les consideracions i els dubtes que alguns d'aquests canvis ens plantegen.

Volem destacar que, sense la cooperació amb el Defensor del Poble i la col·laboració dels responsables de les àrees bàsiques en aquesta matèria, com són les subdelegacions del Govern, per l'origen de les queixes, molts dels casos no haurien tingut una solució viable.

Enguany iniciem el nostre recorregut tot exposant la incidència de la regulació de la nacionalitat espanyola en els ciutadans estrangers: en uns casos per no deixar apàtrida el fill nascut a Espanya de pares estrangers en què la llei de cap d'ells no atribueix al fill la seva nacionalitat i, en d'altres, per veure alguns dels entrebancs que poden sorgir en la tramitació de la nacionalitat espanyola per residència.

Ens aturarem breument a analitzar l'eficàcia pràctica de l'acta notarial d'invitació, emesa com a garantia del compliment dels requisits exigits al ciutadà estranger que sol·licita un visat d'estada; també parlem de l'entrada en escena de la circular anomenada «Vigía», del Consell General del Notariat, concebuda com a mecanisme per mantenir l'eficàcia i el prestigi de la documentació notarial, que pot perillar pel fet que aquests documents, segons s'assenyala a l'exposició de motius, són l'objectiu potencial de les xarxes de delinqüència organitzada. El contingut d'aquesta circular ens obliga, d'entrada, a posar-la en relació amb la Llei orgànica reguladora de la protecció de dades de caràcter personal, que novament ens servirà d'eina per examinar la

regulació relativa a l'accés a les dades del padró municipal per part de la Direcció General de la Policia.

A continuació entrem de ple a examinar algunes de les afectacions al marc normatiu de l'estrangeria, a partir de les dues reformes de la Llei orgànica d'estrangeria que han tingut lloc durant l'any 2003, així com també els efectes de l'anul·lació de determinats preceptes del reglament d'estrangeria a la Sentència del Tribunal Suprem de 20 de març de 2003. Observarem que determinades innovacions no pretenen més que regular per llei les previsions reglamentàries que van ser anul·lades perquè contravenien disposicions amb rang de llei.

Entenem que algunes de les reformes són positives, com la que amplia els efectes de la no invalidació del contracte de treball d'un estranger en situació irregular a la possibilitat d'obtenir les prestacions que li puguin correspondre, o l'ampliació dels supòsits en què no es té en compte la situació nacional d'ocupació per obtenir una autorització de treball o les excepcions obtenir-ne.

Altres modificacions afecten la regulació del padró municipal a la Llei de bases de règim local, a la Llei de competència deslleial i a la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. En aquest darrer cas, per declarar la supletorietat d'aquesta llei davant dels procediments regulats a la Llei d'estrangeria; supletorietat, d'altra banda, ja coneguda pel que fa als procediments a seguir davant les missions diplomàtiques i oficines consulars.

Les afectacions del marc normatiu deixen, en aquests moments, poc marge d'actuació per obrir un camí d'esperança als milers d'estrangers en situació irregular que es mantenen en la incertesa jurídica, i en la marginació i explotació en molts casos. Aquest fet ens condueix a remetre'ns als treballs de les institucions de la Unió Europea en relació amb les sinergies de la immigració i l'ocupació irregular.

La resposta dels serveis socials als immigrants en situació de vulnerabilitat social i l'important paper de contenció que realitzen les entitats socials que han de fer mans i mànigues per atendre'ls és objecte d'atenció a partir de la situació a les casernes de Sant Andreu de Barcelona.

Finalment, hem considerat convenient mantenir l'epígraf que vam encetar a l'Informe de 2002 relatiu al «Suport a no nacionals en situacions problemàtiques» per donar cabuda a dos casos que exemplifiquen la nostra tasca.

2. La nacionalitat amb valor de simple presumpció

L'elecció del territori espanyol com a lloc de residència de ciutadans estrangers de diferents nacionalitats porta associada la consolidació de nuclis familiars en el nostre territori. Aquest fet pot tenir diferents implicacions, i entre elles volem referir-nos a les conseqüències del naixement a Espanya de fills de pares estrangers la legislació nacional dels quals no els atribueix cap nacionalitat.

L'article 7 de la Convenció sobre els drets de l'infant, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989 i ratificada per Espanya el 30 de novembre de 1990, reconeix, entre d'altres, el dret de l'infant a adquirir una nacionalitat des del moment del naixement.

El nostre ordenament jurídic, amb ple respecte a la disposició del citat conveni internacional, preveu a l'article 17.1 *c)* del Codi civil el reconeixement de la nacionalitat espanyola d'origen per *ius soli* als nascuts a Espanya de pares estrangers que no tinguin cap nacionalitat o si la legislació de cap d'ells no atribueix al fill una nacionalitat.

És cada cop més freqüent, doncs, que en els registres civils es tramitin expedients per declarar la nacionalitat espanyola amb valor de simple presumpció.

Això comporta una important labor d'estudi de les legislacions estrangeres en matèria de nacionalitat per als jutges encarregats del registre, atès que no sempre són prou clarificadors els certificats que en aquest sentit poden emetre els consolats.

Atès que les resolucions dels jutges encarregats del Registre Civil es poden impugnar davant la Direcció General dels Registres i del Notariat (en endavant DGRN), les resolucions que emet aquest òrgan contribueixen a extreure determinats criteris sobre les situacions en les quals és factible obtenir una resolució favorable en la tramitació dels expedients per a la declaració amb valor de simple presumpció de la nacionalitat espanyola.

Perquè la previsió de l'article 17.1 *c)* del Codi civil pugui ser aplicada cal concloure, amb tots els mitjans de prova possibles, que, conforme a la legislació de cadascun dels estats al qual pertanyen els progenitors, cap d'aquest no atribueix la nacionalitat *ius sanguinis* al fill nascut fora del país del qual són nacionals els pares.

Cal tenir en compte, tanmateix, la importància de constatar que la sol·licitud d'inscripció del naixement en el registre consular no sigui un mer requisit formal per adquirir la nacionalitat dels pares.

Aquest criteri s'extreu, per exemple, de la resolució de la DGRN de 8 de febrer de 2003, en relació amb el cas del fill d'uns pares colombians. La resolució assenyala que, de conformitat amb el coneixement adquirit de la legislació colombiana aplicable, els fills de colombians nascuts a l'estranger no adquireixen automàticament la nacionalitat colombiana pel sol fet del naixement, la qual només pot adquirir-se per un acte posterior.

Es tracta, doncs, d'una situació d'apàtrida originària en la qual s'imposa l'atribució *iure soli* de la nacionalitat espanyola. El fet que el menor pugui adquirir posteriorment la nacionalitat dels seus progenitors *iure sanguinis* no comporta la pèrdua de la nacionalitat espanyola atribuïda per llei en el moment del naixement (vegeu queixa núm. 1308/03).

Aquesta situació també es produeix en el cas del fill de peruans nascut fora del Perú. La resolució de la DGRN de 10 de desembre de 1996 ha establert que, arran de l'estudi de la legislació peruana aplicable, és un requisit imprescindible per atribuir la nacionalitat peruana al

menor nascut fora del Perú que algun dels pares sol·liciti la inscripció en el registre corresponent durant la minoria d'edat del fill. Aquest requisit de la inscripció es qualifica d'imprescindible i no formal per adquirir la nacionalitat peruana.

En cas contrari, és a dir, en el cas que la inscripció en el registre consular s'exigís com a requisit formal per reconèixer la nacionalitat, ja atribuïda per llei al menor, no podrà ser d'aplicació l'article 17.1 *c*) del Codi civil.

Aquest és el cas que planteja la resolució de la DGRN de 10 de setembre de 2001, en el supòsit del fill de pares nigerians nascut a Espanya. La resolució assenyala que, d'acord amb el coneixement adquirit de la legislació nigeriana, són nigerians els nascuts a l'estranger quan un dels pares sigui nigerià, sense que la inscripció del naixement a la secció consular de l'ambaixada pugui funcionar com a condició indispensable per atribuir la nacionalitat nigeriana. La inscripció en aquest cas actua com a requisit formal per reconèixer la nacionalitat que s'atribueix per llei al menor i que els pares poden fer efectiva en qualsevol moment, però no com a element determinant per a l'atribució de la nacionalitat.

Un altre cas interessant és el que planteja la resolució de la DGRN de 30 de desembre de 1992 en el supòsit del fill matrimonial de pares de nacionalitat xinesa. La resolució assenyala que el fill de ciutadans xinesos nascut a l'estranger té *iure sanguinis* la nacionalitat dels progenitors; aquesta nacionalitat no se li atribueix en el cas que per naixement li correspongui *iure soli* la nacionalitat del país on hagi tingut lloc aquest fet.

Atès el caràcter subsidiari que té en el nostre dret l'atribució de la nacionalitat espanyola *iure soli* i que la finalitat perseguida és evitar situacions d'apàtrida originari, circumstància que en aquest cas no es produeix, no es pot reconèixer la nacionalitat espanyola amb valor de simple presumpció al fill de nacionals xinesos nascut en territori espanyol.

Queixa núm. 1308/03

Fill de pares colombians nascut a Espanya

La consulta formulada per uns pares de nacionalitat colombiana amb l'objecte que es reconegués la nacionalitat espanyola del seu fill, nascut a Espanya, va ser atesa quan el Síndic els va facilitar la informació exposada a l'apartat precedent.

Atès que la legislació de Colòmbia no reconeix de forma automàtica la nacionalitat al fill de pares colombians nascut a l'estranger, en aquest cas se segueix el criteri d'atorgar la nacionalitat espanyola amb valor de simple presumpció, en aplicació de la previsió que recull la legislació espanyola en matèria de nacionalitat.

3. La nacionalitat espanyola per residència

Els articles 21 i 22 del Codi civil subjecten la concessió de la nacionalitat espanyola per residència a dos tipus de requisits: uns de caràcter definit, com són la formulació de la sol·licitud corresponent i la residència legal, continuada i immediatament anterior a la petició durant el termini de deu, cinc, dos o un any, segons els casos que s'hi preveuen; i uns altres configurats com a conceptes jurídics indeterminats, bé de caràcter positiu, com és el cas de la justificació de la bona conducta cívica i el suficient grau d'integració a la societat espanyola, o bé de caràcter negatiu, com són els motius d'ordre públic o interès nacional, que poden justificar la denegació.

Dels requisits configurats com a conceptes jurídics indeterminats, direm que, per la seva naturalesa, necessiten una concreció adequada a les circumstàncies concurrents en cada cas, sense que siguin possibles solucions alternatives pròpies de la discrecionalitat administrativa. Deixarem per a una altra ocasió, si escau, l'estudi d'aquests requisits, i ens centrarem en els primers, que, d'entrada, no haurien de plantejar problemes d'apreciació.

La residència legal vol dir que el ciutadà estranger pot acreditar que està en aquesta situació administrativa, regulada a la legislació aplicable en matèria d'estrangeria.

La residència continuada implica que no s'ha produït cap interrupció en el termini o període de residència previst normativament.

I, finalment, cal acreditar que aquest període de residència correspon al moment immediatament anterior a la sol·licitud.

Doncs bé, el cas que exposem (vegeu queixa núm. 2806/03) se centra en la denegació de la concessió de la nacionalitat espanyola per residència a un ciutadà estranger pel fet que, malgrat haver acreditat una residència legal durant el període previst normativament, es considera que no ha acreditat la continuïtat en el temps fins al moment immediatament anterior a la sol·licitud.

La situació plantejada afecta un ciutadà uruguaià amb targeta de familiar de resident comunitari emesa el 9 de maig de 1997 i amb validesa fins al 8 de maig de 2002, i que acredita més de dos anys de residència legal a Espanya.

Tanmateix, la resolució desestimatòria del Ministeri de Justícia, gairebé tres anys després d'haver presentat la sol·licitud, es fonamenta en la sentència de divorci del seu cònjuge espanyol, dictada abans de formular la petició. A criteri del Ministeri, a partir de la data de la sentència, el 5 de maig de 2000, es produeix la interrupció de la legalitat de la residència, i des d'aquell moment la targeta de resident no té validesa. Aquest fet comporta el trencament del requisit relatiu a l'acreditació del període de residència amb continuïtat en el temps immediatament anterior a la petició.

A aquest efecte, la normativa d'aplicació al cas –el que es coneix com a règim comunitari– disposa que la vigència i la renovació de les targetes de residència es condiciona al fet que el titular continuï trobant-se en algun dels supòsits que donen dret a obtenir-la.

En aquest sentit, el Reial decret 178/2003, de 14 de febrer, sobre entrada i permanència a Espanya de nacionals d'estats membre de la Unió Europea i d'altres estats part a l'Acord sobre l'espai econòmic europeu, que va entrar en vigor l'1 de març de 2003, disposa que

els interessats han de comunicar els canvis de circumstàncies a les autoritats competents. El Reial decret 766/1992, de 26 de juny, derogat amb l'entrada en vigor de la citada norma, assenyalava que la renovació de la targeta es condiciona a l'acreditació del manteniment dels requisits que van permetre d'obtenir-la.

En qualsevol cas, la resolució de denegació de la renovació se subjecta a l'emissió d'un informe previ, que avui dia ha d'emetre l'advocacia de l'Estat a la província.

L'òrgan competent per resoldre la concessió i renovació de targetes és el subdelegat del Govern o el delegat del Govern a les comunitats autònomes uniprovincials.

Aquest cas, doncs, pot posar de manifest una possible arrogació de competències per part del Ministeri de Justícia davant la decisió de considerar sense validesa la targeta de resident, decisió que, al nostre entendre, correspondria apreciar a l'òrgan competent per a la concessió i renovació, el subdelegat del Govern.

La sentència dictada per l'Audiència Nacional el 29 d'octubre de 2002 resol un supòsit similar a l'exposat. El fonament jurídic tercer assenyala que no pot tenir virtualitat la no comunicació per la demandant de la sentència de divorci a l'efecte d'interrompre la legalitat de la seva residència quan durant tot el temps anterior ostentava la legalitat de la residència, que en cap cas ha estat qüestionada per l'autoritat que va emetre la targeta.

D'altra banda, aquest cas posa de manifest el retard de l'Administració a resoldre les sol·licituds de concessió de la nacionalitat espanyola per residència.

La disposició addicional primera del Reial decret 1879/1994, de 16 de setembre, pel qual s'aproven normes procedimentals en matèria de justícia i interior, disposa que els procediments relatius a l'adquisició o recuperació de la nacionalitat espanyola hauran de ser resolts en el termini màxim d'un any des que la sol·licitud ha tingut entrada a la Direcció General dels Registres i del Notariat.

A partir de l'entrada en vigor de la Llei 4/1999, de 13 de gener, per la qual es modifiquen diferents preceptes de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, l'article 42.2 de la llei modificada estableix quin és el termini màxim en què s'han de notificar les resolucions. Així doncs, el termini màxim és el fixat a la norma reguladora del corresponent procediment, sempre que el termini no sigui superior a sis mesos, llevat que una norma amb rang legal estableixi un termini més ampli o així es prevegi a la normativa comunitària.

D'aquesta manera, el termini per resoldre les sol·licituds en aquesta matèria passava a ser de sis mesos a partir del 14 d'abril de 1999, data d'entrada en vigor de l'esmentada modificació.

Aquest termini de sis mesos s'ha mantingut vigent fins al 9 de gener de 2003, data en què va entrar en vigor la Llei 36/2002, de 8 d'octubre, de modificació del Codi civil en matèria de nacionalitat, la disposició addicional primera del qual recupera, ara sí per disposició legal, el termini màxim d'un any per resoldre les sol·licituds.

En el cas exposat, la sol·licitud es va presentar el 12 de maig de 2000 al Registre Civil de Barcelona i va tenir entrada a la DGRN el 28 de juny de 2000. L'interessat va ser informat que el termini màxim per dictar la resolució era de sis mesos. Fins a l'11 d'abril de 2003 no es va dictar la resolució desestimatòria.

La demora considerable que pateix l'Administració a l'hora de resoldre les sol·licituds pot produir efectes no desitjats en situacions transcendentals per a la vida d'una persona (vegeu queixa núm. 388/02).

Queixa núm. 2806/03

La pèrdua de validesa automàtica de la targeta de resident

L'objecte d'aquesta queixa rau en la disconformitat manifestada pel promotor, de nacionalitat uruguaiana, davant la denegació de la concessió de la nacionalitat espanyola per residència, transcorreguts gairebé tres anys des que va presentar la sol·licitud.

La resolució desestimatòria dictada pel Ministeri de Justícia assenyala el següent:

– que el sol·licitant resideix legalment a Espanya des de fa més de dos anys;

– que els anys de residència legal no s'han acomplert amb continuïtat en el temps immediatament anterior a la petició, ja que consta sentència de divorci del cònjuge espanyol de 5 de maig de 2000, per la qual cosa des d'aquesta data no té validesa la targeta de familiar de resident comunitari pel fet de desaparèixer les causes que en motivaren la concessió;

– que aquesta denegació no impedeix tornar a sol·licitar la nacionalitat un cop acomplert el termini de residència legal, continuada i efectiva, de dos anys immediatament anterior a la petició.

Contra la citada denegació l'interessat va formular el recurs potestatiu de reposició.

La queixa fou tramesa al Defensor del Poble, amb les consideracions que recull l'exposició precedent, el qual l'ha admès a tràmit i ha iniciat les actuacions pertinents.

Queixa núm. 388/02

Demora en la resolució de la sol·licitud d'atorgament de la nacionalitat espanyola per residència

La senyora X, de nacionalitat uruguaiana, va manifestar la seva preocupació pel retard de l'Administració a l'hora de resoldre la seva sol·licitud per a la concessió de la nacionalitat espanyola de residència.

La sol·licitud havia estat formulada davant del Jutjat de Rubí el 23 de desembre de 1999. El desembre de 2000 efectuà una consulta telefònica al Ministeri de Justícia, que la va informar de no tenir constància de cap expedient tramitat a nom seu. Davant d'aquesta situació, la

interessada s'adreçà al Jutjat on havia presentat la sol·licitud, el qual la informà que no havia tramès encara l'expedient al Ministeri.

L'interessada afegia al seu escrit que aquesta demora l'afectava enormement en tant que es trobava a l'atur, era infermera, i el fet de no tenir la nacionalitat d'un país de la Unió Europea no li permetia accedir als llocs de treball que per a aquesta categoria s'ofereixen en diferents països de la Comunitat Europea.

Admesa a tràmit, la queixa fou tramesa al Defensor del Poble, el qual informà la promotora que el 9 de maig de 2002 li havia estat concedida la nacionalitat espanyola per residència, segons les dades que li havien estat facilitades per la Secretaria d'Estat de Justícia.

4. El visat d'estada

Cada vegada és més freqüent que els ciutadans estrangers que viuen al nostre territori vulguin celebrar i compartir els esdeveniments familiars amb la resta de la família que roman al seu país d'origen (el naixement de néts, el casament de fills, etc.) o bé, de vegades, aquells que requereixin la seva estada temporal al nostre país per prestar suport i auxili familiar en situacions delicades, com pot ser el període de convalescència de resultes d'una operació complicada (vegeu queixa núm. 798/03).

La presència temporal o estada al nostre territori dels ciutadans que viuen a l'estranger també pot ser fruit dels llaços d'amistat o relacions afectives que aquests hagin pogut establir amb ciutadans espanyols en el decurs dels viatges fora del país (vegeu queixa núm. 1513/03).

Aquestes situacions, que no ens haurien de sorprendre, ja que formen part de les relacions fruit de la sensibilitat i els sentiments de les persones, de vegades no es poden materialitzar i es veuen obstaculitzades per les autoritats que han de donar el vistiplau a l'entrada.

Els ciutadans procedents dels països als nacionals dels quals s'exigeix visat per a estades de durada inferior a tres mesos han d'acreditar el compliment de determinats requisits fixats a la normativa aplicable en matèria d'estrangeria perquè se'ls pugui concedir el visat d'estada corresponent.

En aquest sentit, l'article 15 del Conveni d'aplicació de l'Acord de Schengen, de 14 de juny de 1985, estableix que els visats per a estades de curta durada només es podran expedir si l'estranger compleix les condicions d'entrada establertes a les lletres *a), c), d) i e)* de l'apartat primer de l'article 5.

Les condicions que s'hi contenen per permetre l'entrada per a estades de durada inferior a tres mesos són les que actualment recull l'article 11 del Reial decret 864/2001, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament d'estrangeria, en relació amb la documentació requerida per als visats de trànsit i estada.

Així doncs, s'exigeix acreditar documentalment l'objecte del viatge i les condicions de l'estada prevista; la disposició de mitjans de subsistència suficients per al període sol·licitat; la disposició d'allotjament en el territori espanyol i les garanties de retorn al país de procedència.

El reglament preveu que quan, per abonar la seva sol·licitud, el sol·licitant del visat aporti una carta d'invitació d'un ciutadà espanyol, aquest haurà de garantir i responsabilitzar-se del compliment de cadascun dels requisits abans citats.

És possible també requerir al sol·licitant, entre d'altres, els documents que acreditin la residència al lloc de la sol·licitud així com també els vincles o arrelament en el país de residència, la seva situació professional i socioeconòmica. Finalment, el reglament preveu que la missió diplomàtica o l'oficina consular pugui requerir la compareixença al sol·licitant i tenir-hi una entrevista amb ell quan s'estimi necessari.

La Instrucció consular comuna adreçada a les missions diplomàtiques i oficines consulars de carrera, adoptada pel comitè executiu creat pel Conveni d'aplicació de l'Acord de Schengen i publicada en el DOCE C 310 de 19 de desembre de 2003, estableix els criteris de base per a l'examen de la sol·licitud de visat i assenyala que davant del risc d'immigració il·legal, l'avaluació de la documentació presentada correspon enterament a aquelles.

Per tant, l'objectiu de l'examen de les sol·licituds és de detectar les persones que tenen la intenció d'emigrar i intentar establir-se en el territori de les parts a l'empara d'un visat de turisme, estudis, negocis o visita familiar. La instrucció continua dient que serà convenient exercir una vigilància especial pel que fa a la «població de risc», és a dir, aturats, persones sense recursos estables, etc., i en cas de dubte sobre l'autenticitat dels documents caldrà abstenir-se d'expedir el visat. Els controls es flexibilitzaran en el cas dels sol·licitants coneguts com a persones de bona fe, les dades dels quals seran intercanviades en el marc de la cooperació consular.

La instrucció fixa, a títol d'exemple, com a document justificatiu de l'objecte o motiu del viatge, la carta d'invitació; com a document justificatiu dels mitjans de subsistència i dels mitjans de transport i retorn, el diner en efectiu, els xecs de viatge, talonaris d'un compte en divises, targetes de crèdit, etc., i el bitllet d'anada i tornada, respectivament, i com a document justificatiu de l'allotjament, entre d'altres, el compromís d'allotjament manifestat pel qui el convida.

La nostra Institució ha estimat, en les consideracions que ha adreçat al Defensor del Poble davant les queixes rebudes per denegacions de visat d'estada, que per acreditar els mitjans econòmics s'hauria de tenir en compte la previsió continguda a l'Ordre ministerial de 22 de febrer de 1989, sobre mitjans econòmics la possessió dels quals han d'acreditar els estrangers per poder entrar a Espanya, norma que no ens consta que hagi estat derogada.

Aquesta ordre preveu que els qui acreditin tenir abonat prèviament l'allotjament en hotels o establiments públics similars durant tot el temps que hagi de durar l'estada estan exceptuats del requisit d'acreditar la disponibilitat dels mitjans econòmics. Considerem que es pot

fer una interpretació àmplia d'aquesta excepció per incloure-hi els casos en què un estranger tingui una carta d'invitació.

La instrucció afegeix que l'exhibició dels documents de compromís d'allotjament en document oficial o públic o a través d'un certificat de compromís emès per qui convida en un imprès harmonitzat no implica la imposició d'un nou requisit per expedir visats; tanmateix, són instruments d'utilitat pràctica per justificar en el consolat la disponibilitat d'allotjament i, si escau, els mitjans de subsistència. La instrucció també assenyala que en el cas que una part contractant utilitzi un document d'aquest tipus aquest ha de precisar, en tot cas, la identitat del qui convida, la del convidat, l'adreça de l'habitatge, la durada i el motiu de l'estada, l'eventual relació de parentiu i la situació de regularitat de l'estada del qui convida.

Aquestes verificacions, continua dient la instrucció consular, tenen per objecte evitar les invitacions de favor, fraudulentes o realitzades per estrangers en situació irregular o precària. La instrucció també preveu que, després d'expedir el visat, el consolat hi estamparà el seu segell i inscriurà el número de visat en el document per evitar que pugui tornar a ser utilitzat.

Amb tot, hem tingut coneixement que el Consell General del Notariat ha desenvolupat la creació d'un sistema electrònic de comunicació de dades, anomenat «Vigía», que apareix recollit a la Circular 3/2003, de 20 de setembre de 2003. L'exposició de motius de la circular fonamenta la posada en marxa d'aquest sistema en el fet que l'autorització de documents públics d'invitació a estrangers, per la seva transcendència, és un objectiu potencial de les xarxes de delinqüència organitzada, que mitjançant manipulacions i falsificacions podrien arribar a posar en greu perill l'eficàcia i el prestigi de la documentació notarial.

En aquest sentit, s'assenyala que aquest sistema permetrà a les autoritats espanyoles confirmar *on line* els casos dubtosos de documents notarials d'invitació a estrangers, que exhibeixen en el control de fronteres ciutadans comunitaris que desitgen entrar en territori nacional.

La implantació d'aquest sistema, segons estableix la circular, comporta la comunicació dels compromisos notarials d'invitació a les forces i cossos de seguretat de l'Estat, i en resten excloses les actes notarials de reagrupament familiar. La circular preveu que en el cos del document notarial es faci constar el consentiment del qui convida perquè el notari comuniqui les dades a les autoritats públiques.

Aquest consentiment, però, és gairebé forçat, en tant que col·loca l'interessat davant la disjuntiva d'acceptar la comunicació si no vol que el notari li denegui l'autorització del document.

Segons indica la circular, la denegació de l'autorització rau en el caràcter obligatori i inexcusable per al notari de la comunicació en compliment del deure de col·laboració amb l'Administració pública, en especial, en les investigacions que puguin contribuir a la lluita contra la delinqüència organitzada.

Segons han publicat alguns mitjans de comunicació, determinats organismes han anunciat que presentaran una queixa formal al Defensor del Poble contra la citada circular.

Caldrà, doncs, posar en relació el contingut de la circular amb les previsions de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal.

A aquest efecte, entre altres qüestions, es podria plantejar si el consentiment de l'interessat per a la comunicació de les seves dades i les de la persona convidada, a fi de nodrir el fitxer que a aquest efecte s'hauria de crear per a la possible prevenció contra les xarxes de delinqüència organitzada, segons sembla desprendre's de la circular, és realment una manifestació de la voluntat lliure, tenint en compte, que si no hi consent, les seves dades no es comunicaran perquè el notari no emetrà cap document públic.

D'altra banda, ens hauríem de preguntar si queda justificat el tractament de les dades obtingudes a partir de les actes notarials d'invitació, encara que hagi mediat el consentiment de l'interessat en les condicions abans descrites, en el sol fet de la prevenció genèrica enfront de les xarxes de delinqüència organitzada.

L'article 11.3 de la llei citada entén que és nul el consentiment per a la comunicació de les dades de caràcter personal a un tercer quan la informació que es proporcioni a l'interessat no li permeti conèixer la finalitat a què es destinen les dades la comunicació de les quals s'autoritza.

Cal tenir en compte també que la llei conté una previsió expressa per a la recollida i el tractament per a finalitats policials de dades de caràcter personal per les forces i cossos de seguretat sense el consentiment de les persones afectades. Aquest tractament només serà possible en aquells supòsits i categories de dades necessaris per a la prevenció d'un perill real per a la seguretat pública o per a la repressió d'infraccions penals.

Finalment, hem d'assenyalar que, a partir de les queixes rebudes, observem que l'aportació de l'acta notarial d'invitació no elimina els recels dels consolats a atorgar el visat d'estada als ciutadans estrangers. En aquest sentit, malgrat que la sol·licitud de visat s'acompanyi d'una carta d'invitació, protocol·litzada per notari, per mitjà de la qual el ciutadà espanyol garanteix el compliment de tots i cadascun dels requisits exigits al seu convidat estranger i se'n responsabilitza, el visat es denega.

Per aquest motiu potser caldria que es valorés si en el nou reglament d'estrangeria paga la pena mantenir-hi la presència d'aquest document o bé, si s'optés per mantenir-lo, explicitar amb claredat si la seva exhibició és un simple complement que pot reforçar, però no substituir, l'acreditació dels requisits exigits a l'estranger per tramitar la sol·licitud de visat o, contràriament, és suficient per ell sol per obtenir-lo.

Queixa núm. 798/03

Uns avis que volen conèixer la néta

La senyora X, amb doble nacionalitat, peruana i espanyola, manifestava la seva disconformitat amb la denegació de la sol·licitud de visat d'estada formulada pels seus pares amb l'objecte que vinguessin a conèixer la seva néta.

La notificació de denegació assenyalava que l'expedient s'havia resolt desfavorablement per acreditació jutjada insuficient de les garanties de retorn.

La queixa va ser tramesa i admesa a tràmit pel Defensor del Poble. La Direcció General d'Assumptes Consulars i Protecció dels Espanyols a l'Estranger va informar que el consolat havia apreciat un risc migratori, ja que constava que hi havia quatre sol·licitants de visat d'estada.

La família de la promotora es compon dels pares i sis fills, dels quals quatre resideixen a Espanya, i els altres dos, juntament amb els pares, són els qui tenien el desig de visitar Espanya. Com que no quedava cap membre de la família directa al Perú, es considerà que desapareixia l'arrelament familiar. Tampoc no hi ha un arrelament laboral o econòmic.

Per aquest motiu, el consolat va informar els sol·licitants de la possibilitat que els pares tramitessin els visats de reagrupament familiar, que una de les filles obtingués una oferta de treball a Espanya i tramités un visat de treball; per a l'altra filla, discapacitada, es podria intentar una residència per altres causes.

Queixa núm. 1513/03

La frustrada visita de la promesa

El senyor X ens va manifestar el seu desconcert per la denegació del visat d'estada sol·licitat per la qui havia de ser la seva futura esposa, de nacionalitat peruana.

La notificació de denegació assenyalava que l'expedient s'havia resolt de forma desfavorable per acreditació jutjada insuficient de les garanties de retorn.

La còpia de l'escriptura de compromís d'invitació emesa per un notari de Barcelona recollia expressament el contingut dels compromisos assumits pel promotor de la queixa, en compliment del que exigeix el reglament d'estrangeria.

La queixa es va trametre al Defensor del Poble, que va considerar que, en aplicació de la normativa vigent en matèria d'estrangeria, que deixa a l'Administració la fixació concreta dels motius en què fonamentar la concessió o denegació dels visats i, per tant, pel fet de tractar-se d'una potestat discrecional que exerceixen les oficines diplomàtiques, no hi havia hagut una actuació de l'Administració que impliqués infracció de les normes reguladores de la matèria.

5. Alguns comentaris a les afectacions del marc normatiu de l'estrangeria

Els darrers anys ha estat habitual trobar-nos amb continus canvis en el marc normatiu de l'estrangeria, fet que genera un clima de constant incertesa per als operadors jurídics que han d'assessorar els ciutadans estrangers.

Alguns d'aquests canvis tenen la seva raó de ser en la necessitat de transposar a l'ordenament espanyol les disposicions aprovades per la Unió Europea fruit de la comunitarització de certs àmbits de justícia i afers interiors, com els relatius a les polítiques d'immigració i asil. La Llei orgànica 14/2003, de 20 de novembre, de reforma de diferents disposicions normatives, entre les quals, la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, modificada per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre (en endavant, la LO 14/2003), així ho confirma a l'apartat segon de la seva exposició de motius.

D'altres canvis obeeixen a la incidència de la Sentència del Tribunal Suprem de 23 de març de 2003, publicada en el Butlletí Oficial de l'Estat (en endavant BOE) núm. 117, de 16 de maig de 2003, que anul·la alguns preceptes del Reial decret 864/2001, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament d'estrangeria per infracció del principi de legalitat.

Finalment, la resta de canvis, per simplificar, encaixarien en la voluntat de millorar la gestió dels procediments d'estrangeria, de lluitar contra l'ús fraudulent dels procediments administratius i contra la immigració il·legal i el tràfic d'éssers humans. De retruc, però, aquests canvis comporten la introducció de modificacions a la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local (en endavant Llei 7/1985), de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (en endavant Llei 30/1992) i de la Llei 3/1991, de 10 de gener, de competència deslleial.

5.1. Modificacions normatives: la Sentència del Tribunal Suprem de 23 de març de 2003 i la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre

Iniciem aquest repàs d'algunes de les modificacions normatives operades recordant, en primer lloc, que ja havíem qüestionat l'habilitació legal d'alguns dels preceptes del reglament d'estrangeria que, posteriorment, han estat anul·lats per la sentència citada.

Concretament, en el capítol corresponent a Immigració de l'Informe de 2000, i malgrat no haver-se aprovat encara el reglament d'estrangeria, ja avançàvem que no era possible aplicar les mesures d'internament als acords de devolució dictats contra l'estranger que pretengués entrar il·legalment al país.

L'article 127.2 apartat *c)* del reglament, que preveia la possibilitat d'acordar l'internament als acords de devolució, s'anul·la perquè comporta introduir per via reglamentària una mesura cautelar que afecta el dret a la llibertat a supòsits no previstos legalment.

Tanmateix, una de les recents reformes incorporades a la Llei d'estrangeria per la LO 14/2003 s'ha encarregat

d'estendre la mesura d'internament als dos supòsits de devolució que recull, si aquesta devolució no es pot executar en el termini de 72 hores. A més, a les devolucions dictades per als qui pretenen entrar il·legalment al país s'hi afegeix una prohibició d'entrada en el territori espanyol per un termini màxim de tres anys.

A l'Informe de 2002 advertíem que no hi havia habilitació legal en el fet que es requerís que la convivència conjugal d'un any, necessària per a la tramitació de l'exempció del visat de residència per ser cònjuge d'estranger resident legal o d'espanyol, hagués de ser a Espanya.

La sentència esmentada anul·la aquest plus del lloc on s'havia de produir la residència perquè considera que constitueix una infracció del principi de legalitat.

Això no obstant, l'exempció de visat perd la raó de ser amb la reforma de la Llei d'estrangeria arran dels canvis introduïts en matèria de visats. D'aquesta manera, l'exposició de motius de la llei assenyala que, si el visat no serveix només per entrar a Espanya, sinó que també habilita per romandre-hi i treballar-hi, no té sentit mantenir-ne l'exempció.

Així ho confirma la nota sobre els criteris d'aplicació de les novetats introduïdes per la LO 14/2003, que es recull a la web del Ministeri de l'Interior (www.mir.es), en què s'indica que, fins a l'aprovació i entrada en vigor del nou reglament d'estrangeria, els supòsits que podien donar lloc a l'exempció de visat de l'article 49.2 del Reglament d'estrangeria vigent s'inclouran dins de l'àmbit d'autorització de residència temporal per circumstàncies excepcionals, prèvia l'acreditació de trobar-se en un dels supòsits que donaven lloc a l'exempció de visat i de complir la resta de requisits per accedir a l'autorització de residència llevat, naturalment, del visat.

Aquesta novetat estén el seu reflex al règim comunitari d'estrangeria, que regula el Reial decret 178/2003, de 14 de febrer. D'aquesta manera, els familiars d'un ciutadà comunitari que acreditin trobar-se en algun dels supòsits d'exempció de visat obtindran la targeta de familiar de resident comunitari sense necessitat de tramitar aquella exempció.

A l'Informe de 2000, quan en el capítol d'Immigració ens referíem a la «Inseguretat ciutadana en determinats barris», analitzàvem l'article 57.7 de la Llei d'estrangeria, tot indicant que «La comissió de delictes, quan l'estranger també està incurs en un procediment d'expulsió, li permet sostreure's a la immediatesa d'aquest procediment d'expulsió en emparar-se en l'autorització necessària del jutge que conegui la causa. Aquesta situació li permet, d'alguna manera, una 'permanència autoritzada'. A més a més, si són múltiples els procediments en què es troba processat o imputat i en coneixen diferents jutges, es complicarà encara més la possibilitat d'autoritzar l'expulsió i, en contrapartida, augmentarà la seguretat de l'estranger».

Per aquest motiu apuntàvem que «caldria adoptar una estratègia coherent i coordinada perquè residís en una única autoritat judicial el coneixement de totes les causes penals pendents [...]».

La Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (en endavant, LO 11/2003), dóna una nova redacció a l'apartat 7 de l'article 57 de la Llei d'estrangeria per encarar-se, segons diu l'exposició de motius, als problemes que deriven dels supòsits en què els estrangers es troben subjectes a un o diferents procediments penals amb una pena privativa de llibertat inferior a sis anys i alhora tenen una ordre d'expulsió dictada. Amb la finalitat de garantir l'eficàcia de l'ordre d'expulsió, es fixa un límit temporal de tres dies com a màxim perquè el jutge, amb l'audiència prèvia del ministeri fiscal, autoritzi l'autoritat governativa a executar l'expulsió, llevat que, de forma motivada, aprecií l'existència de circumstàncies excepcionals que en justifiquin la denegació.

Al nostre entendre, el transcurs del límit temporal dels tres dies sense haver obtingut autorització judicial no pot comportar una autorització tàcita de l'expulsió per silenci.

La modificació normativa efectuada no dóna resposta als casos en què un estranger es troba subjecte a diferents processos penals tramitats en diferents jutjats, ja que es continua indicant que cal que l'autoritat governativa insti l'autorització judicial de cadascun dels òrgans jurisdiccionals.

El que sí s'observa en la nova redacció del precepte és que s'han ampliat les circumstàncies subjectives dels estrangers destinataris d'aquesta previsió normativa. La redacció anterior es referia a l'estranger processat o inculpat en un procediment per delictes castigats amb penes privatives de llibertat inferiors a sis anys. A l'Informe de 2000 ens preguntàvem què succeïa amb la comissió de faltes penals i apuntàvem que eren múltiples les interpretacions que se suscitaven: unes conduïen a obviar el requisit de l'autorització judicial prèvia; d'altres, a entendre que en aquests casos calia esperar que es dictés sentència, per substituir-la posteriorment per l'expulsió si la pena era privativa de llibertat. Per portar claror a aquestes múltiples interpretacions, reclamàvem que només calia que l'article 57.7 de la Llei d'estrangeria es referís als delictes i també a les faltes.

Doncs bé, la nova redacció del precepte predica la necessària autorització judicial no únicament als casos en què l'estranger es trobi processat en un procediment judicial per delicte, sinó també per falta per a la qual la llei prevegi una pena privativa de llibertat inferior a sis anys o una pena de naturalesa diferent.

Finalment, volem esmentar que la LO 11/2003 també modifica alguns apartats de l'article 89 del Codi penal, relatiu a la substitució de la pena privativa de llibertat inferior a sis anys imposada a l'estranger no resident legalment a Espanya per l'expulsió. Si la redacció anterior formulava aquesta substitució en termes potestatius, la reforma en canvia el to, per considerar-la com a regla general, llevat que el jutge o el tribunal, amb l'audiència prèvia del ministeri fiscal, excepcionalment i de forma motivada, aprecií que la naturalesa del delicte justifica el compliment de la condemna en un centre penitenciari a Espanya.

Tanmateix, cal anar en compte amb aquesta regla general que imprimeix la nova redacció del precepte perquè no ens porti a situacions absurdes davant la comissió de determinades infraccions penals. Infraccions penals que podrien veure exclòs el seu efecte coercitiu i dissuasori en, en certa manera, incitar els estrangers, d'una banda, a continuar cometent aquestes infraccions i generar al ciutadà que compleix la llei, de l'altra, una sensació de desprotecció i desconfiança enfront de la comissió d'algunes conductes delictives considerades socialment greus.

Aquest advertiment es posa de manifest de forma molt clara a la interlocutòria de l'Audiència Provincial de Madrid de 29 de desembre de 2003 dictada en resposta al recurs de súplica interposat contra la interlocutòria que no estimava la petició de substitució de la pena de cinc anys per l'expulsió del territori nacional en la comissió d'un delicte contra la seguretat pública, consistent en el tràfic de gairebé mig quilogram de droga.

Si la resposta a la comissió d'aquestes delictes ha de ser automàticament aplicar la substitució de la pena per l'expulsió, això pot comportar, en paraules de l'Audiència, una mena d'invitació als milions de ciutadans dels països on s'obté i es produeix la cocaïna perquè viatgin a Espanya, ja que la resposta punitiva que poden arribar a tenir és una vista oral i el retorn al país d'origen amb el bitllet de tornada pagat.

L'Audiència, doncs, assenyala que la reforma de l'article 89 del Codi penal no persegueix de ben segur aquest criteri de l'automaticitat, perquè el precepte permet establir-hi excepcions, com les que, d'acord amb la raonabilitat i el sentit comú, s'han exposat. L'Audiència manifesta que, segurament, el legislador tampoc no pretenia arribar a aquestes situacions, malgrat que, atès l'excés de tràfec normatiu que darrerament es produeix, és possible que no hagi confeccionat en aquest cas un text legal prou clar, meditat i previsor respecte de les conseqüències reals.

Tot això ens porta a recordar que l'eficàcia que es persegueix amb els canvis normatius en determinades àrees del dret, en establir regles generals i criteris d'automaticitat en l'actuació dels jutges i tribunals– davant la tensió que es produeix a l'hora d'aplicar les mesures previstes en el marc de la política criminal i les previstes en el marc de la política d'estrangeria– no pot deixar de banda ni oblidar, per raons òbvies, l'estudi de cada cas amb deteniment.

A l'Informe de 2002, en el capítol de Justícia i en l'àmbit dels «serveis penitenciaris», analitzàvem la modificació legislativa anunciada, materialitzada avui amb la LO 14/2003, des de l'àmbit de l'eventual alliberament de places que podrien implicar aquests possibles canvis normatius. I en aquest sentit assenyalàvem que des de l'experiència de l'aplicació de la mesura d'expulsió, ja coneguda en la legislació vigent d'estrangeria, aquest alliberament de places pot ser més teòric que real, en tant que l'experiència que en tenim és que un percentatge molt alt d'expulsions no s'executen.

5.2. Algunes reformes del marc legal de l'estrangeria a partir de la Llei orgànica 14/2003, de 20 de novembre

En aquest apartat reflectim algun dels canvis normatius que introdueix la LO 14/2003, acompanyats de petites reflexions i comentaris que se'ns susciten sobre els seus efectes positius, quan hi són, o bé dels dubtes i interrogants que en aquests moments ens planteja l'aplicació pràctica, sense pretendre, ni de bon tros, abastar amb detall tots i cadascun dels canvis.

5.2.1. La funció del visat

Si, com havíem apuntat en un altre apartat d'aquesta exposició, un dels objectius que perseguia la reforma de la Llei d'estrangeria era la millora de la gestió mitjançant la simplificació dels tràmits administratius, sembla que aquest objectiu es troba amb el fet de dotar el visat d'una funció addicional a la que fins ara tenia –la d'habilitar l'entrada al territori espanyol– pel fet de permetre al ciutadà estranger de romandre a Espanya per a la situació per a la qual li ha estat emès el visat, ja sigui per residir-hi o per residir-hi i treballar-hi.

Això no exclou l'obligació dels estrangers als quals s'ha expedit un visat o una autorització per romandre a Espanya per un període superior a sis mesos de sol·licitar la tramitació de la targeta d'identitat d'estranger, l'incompliment de la qual es tipifica d'infracció greu.

En aquest cas seria inevitable tornar a remetre'ns a les nostres crides sobre l'important paper de les oficines consulars i missions diplomàtiques pel que fa a l'execució de la política exterior de l'Estat i el seu contrast amb les disfuncions que s'hi detecten, fruit d'una particular interpretació de la submissió a la llei i al dret amb què els poders públics han d'actuar. A aquest efecte, a l'Informe de 1999 reconeixíem la importància del visat, la tramitació del qual és una de les principals tasques assignades als consolats, i posàvem l'accent en la lentitud d'expedició, que angoixa els ciutadans estrangers, o les denegacions basades en causes desconcertants, com ara considerar la manca de signatura d'un formulari de demanda de sol·licitud de visat com a causa d'emissió d'una resolució desfavorable.

El nostre desig és ara comprovar els avenços i les millores que han d'experimentar aquests òrgans arran de les paraules pronunciades per l'anterior delegat del Govern per a l'estrangeria i la immigració, senyor Ignacio González González, amb motiu de la compareixença a la Comissió de Justícia i Interior del Congrés dels Diputats, el 8 d'octubre de 2003, transcrites en el *Diari de Sessions del Congrés* número 849, on assenyalava que s'augmentarien les dotacions per a les oficines d'estrangers i per a la millora dels serveis consulars i de les ambaixades, destinant-hi més de 5.500.000 euros, la qual cosa suposa respecte de l'any anterior un increment important de més d'un dos-cents per cent.

5.2.2. El contracte de treball d'un estranger en situació irregular

A l'Informe de 2002 indicàvem que una altra resposta de l'ordenament jurídic que s'havia de considerar encertada és la que recull l'article 36.3 de la Llei d'estrangeria. La llei assenyalava que la manca d'autorització administrativa per treballar no invalida el contracte de treball respecte als drets del treballador estranger. En aquest sentit fèiem esment d'alguna sentència il·lustrativa del reconeixement legal al treballador irregular dels seus drets laborals i, per tant, de la possibilitat d'exercir l'acció contra l'acomiadament.

La modificació de la Llei d'estrangeria amplia l'apartat tercer d'aquest article 36, de manera que el contracte de treball no és tampoc cap obstacle per a l'obtenció de les prestacions que poden correspondre al treballador irregular. Això podria interpretar-se com un reconeixement de les prestacions de la seguretat social que li poden correspondre, com podria ser la prestació per la incapacitat permanent a conseqüència d'un accident de treball. El que faria aquesta modificació normativa, doncs, és introduir la doctrina emesa per la Sala Social del Tribunal Suprem, i en aquest sentit ens remetem a les sentències de 9 de juny de 2003 i de 7 d'octubre de 2003.

La previsió que ara la llei positivitza també connectaria amb l'article 57.5 apartat *d)* de la Llei d'estrangeria, apartat que no ha estat reformat, quan preveu que la sanció d'expulsió del territori no pot imposar-se als estrangers que siguin beneficiaris d'una prestació per incapacitat permanent per al treball a conseqüència d'un accident de treball o malaltia professional produïts a Espanya, així com també als qui perceben una prestació contributiva d'atur, per exemple.

Hi ha qui ha mostrat preocupació i incertesa sobre com pot afectar el reconeixement d'aquests drets, que la llei preveu als treballadors en situació irregular, la previsió normativa de l'article 48 de la Llei 62/2003, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social (en endavant Llei 62/2003). Aquest article preveu que s'incrementi l'import de la multa, prevista a la Llei d'estrangeria al sancionar aquell que doni feina a un treballador estranger i l'utilitzi sense la preceptiva autorització de treball, amb la quantia que resulti de calcular el que hauria correspost ingressar per quotes de seguretat social i altres conceptes de recaptació conjunta, des del començament de la prestació del treball del treballador estranger fins a l'últim dia en què es constati aquesta prestació de serveis. L'import corresponent a l'increment d'aquesta sanció s'ha de fer efectiu a la Tresoreria de la Seguretat Social.

El temor es fonamenta en el fet que es pugui buidar de contingut el reconeixement de les prestacions de la seguretat social als treballadors en situació irregular que proclama l'article 36.3 de la Llei d'estrangeria, en substituir el pagament de les cotitzacions efectives, necessari per poder tenir dret a les prestacions, per una multa equivalent al seu import.

En aquest respecte, i deixant clar que seran, com sempre, els tribunals els qui hauran de resoldre els conflictes interpretatius que el joc d'aquestes dues normes pot suscitar, pensem que cal tenir en compte el següent:

D'una banda, que no s'ha produït en cap moment una derogació expressa de l'article 36.3 de la Llei d'estrangeria; de l'altra, que, de ben segur, el que persegueix la norma introduïda per la Llei 62/2003 és que els empresaris no s'enriqueixin injustament pel fet de tenir un treballador en situació irregular, en tant que, fins ara, la Tresoreria General de la Seguretat Social anul·lava les actes de liquidació aixecades per la Inspecció de Treball davant la constatació d'un empresari que no havia cotitzat per un treballador en situació irregular i, finalment, que en cap cas no podem oblidar els efectes de la normativa internacional protectora del treballador, com són alguns dels convenis de l'Organització Internacional del Treball ratificats per Espanya i que, en conseqüència, formen part del nostre ordenament jurídic.

5.2.3. El visat per trobar feina

L'article 39 de la Llei d'estrangeria, relatiu al contingent de treballadors estrangers, recull una previsió força interessant: l'establiment d'un nombre de visats per trobar feina. Aquesta previsió es configura sota una modalitat subjectiva, ja que poden anar a adreçats a fills o néts d'espanyol d'origen i sota una modalitat objectiva, ja que poden anar adreçats a determinats sectors d'activitats o ocupacions en les condicions que es determinin.

Aquests visats autoritzaran el desplaçament al territori espanyol amb la finalitat de trobar-hi feina durant un període d'estada de tres mesos, en els quals el ciutadà estranger es podrà inscriure en els serveis públics d'ocupació, si bé haurà de sortir del territori espanyol si transcorregut aquest termini no en troba.

Hem de dir que la Resolució de 29 de desembre de 2003, per la qual s'aprova el contingent de treballadors estrangers per al 2004, no concreta cap d'aquestes dues previsions, llevat de la referència, ja incorporada en els darrers contingents, respecte dels llocs de treball estable en el servei domèstic per a ofertes genèriques, del qual si bé desconeixem els resultats, sí que podem afegir que no resol el desig que ens plantegen aquells que compten amb personal de confiança en el servei domèstic: regularitzar-los la situació.

Per saber com es concreta aquesta previsió legal caldrà esperar la regulació que pugui recollir el nou reglament d'estrangeria.

5.2.4. Els mecanismes de regularització permanent

La modificació de la Llei d'estrangeria també ha canviat els mecanismes de regularització permanent que el nostre ordenament jurídic oferia, amb certes dificultats i amb criteris interpretatius divergents a l'hora de posar-se en pràctica, com ja vam apuntar a l'Informe de 2002.

L'article 31.3 de la Llei d'estrangeria enumera determinades situacions que poden donar lloc a la concessió d'una autorització de residència temporal en les quals, evidentment, no serà exigible el visat: l'arrelament, les

raons humanitàries, la col·laboració amb la justícia i altres circumstàncies excepcionals que es determinin reglamentàriament.

Per tant, estem novament en mans de la concreció d'aquesta previsió en el nou reglament d'estrangeria. En aquest sentit, demanem que s'estableixi una redacció clara, entenedora, que eviti la disparitat de criteris dels diferents òrgans territorials de l'Estat, com malauradament s'ha esdevingut fins ara amb la interpretació de la redacció de l'article 41.2.*d)* del Reglament d'estrangeria en relació amb el concepte de «situació excepcional i acreditada d'arrelament», al qual ens vam referir amb deteniment a l'Informe de 2002 (vegeu pàg. 217 i 218 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003).

5.2.5. Les dades del padró municipal

La Llei d'estrangeria modifica alguns preceptes relatius a la Llei 7/1985. Ens centrarem en la cessió de les dades del padró.

La cessió de dades del padró a altres administracions públiques que en sol·licitin sense el consentiment previ de l'afectat no constitueix cap novetat.

L'article 16 apartat 3 de la Llei 7/1985, en la redacció donada per la Llei 4/1996, de 10 de gener, sobre el padró municipal d'habitants, ja preveia la cessió de dades inconsentida.

Aquesta cessió, que es realitzarà a sol·licitud de les administracions públiques, té un condicionant doble: només es pot produir quan siguin dades necessàries per exercir les seves competències i per a assumptes en què la residència o el domicili siguin dades rellevants.

La modificació de l'apartat 3 d'aquest precepte s'ha limitat a eliminar la referència a la confidencialitat de les dades i la referència a les lleis reguladores del tractament de dades, atesa la seva obvietat.

L'Agència Espanyola de Protecció de Dades ha tingut ocasió de referir-se a l'expressió «dades del padró municipal» de l'esmentat article. En aquest sentit, l'Agència manifesta que es refereix a les dades que en sentit propi serveixen per atendre la finalitat a la qual es destina el padró municipal: la determinació del domicili o residència habitual dels ciutadans, l'atribució de la condició de veí, la determinació de la població del municipi i l'acreditació de la residència i domicili. Per això, assenyala, qualsevol cessió de les dades del padró s'ha de fonamentar en la necessitat, per part de l'Administració cessionària, en l'exercici de les seves competències, de conèixer la dada relativa al domicili de la persona afectada, ja que de l'article 4.2 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (en endavant LO 15/1999) es deriva la impossibilitat del tractament de les dades per a finalitats diferents de les que en van motivar la recollida, llevat que així ho consenti l'afectat o la llei ho prescrigui.

Per tant, fins aquí, les facultats d'accés al padró, per conèixer les dades relatives al nom i domicili o per facilitar la pràctica de les notificacions, romanen tal com ja estaven des de la Llei 4/1996, de 10 de gener, abans citada.

S'ha introduït una nova disposició addicional setena a la Llei 7/1985, relativa a l'accés a les dades del padró. Aquesta disposició legal habilita la Direcció General de la Policia a accedir a les dades d'inscripció padronal dels estrangers existents en els padrons municipals, preferentment per via telemàtica.

Per a quina finalitat? La redacció de la disposició es limita a dir que és per a l'exclusiva finalitat de l'exercici de les competències establertes a la Llei orgànica d'estrangeria sobre el control i permanència dels estrangers a Espanya. La disposició incorpora uns mecanismes de seguretat en la realització d'aquest accés: assenyala que quedarà constància a la Direcció General de la Policia de cada accés, la identificació de l'usuari, data i hora en què es va realitzar i les dades consultades.

L'informe emès per l'Agència de Protecció de Dades en examinar l'avantprojecte de la Llei orgànica de reforma de la Llei d'estrangeria, de la Llei de bases de règim local i de modificació d'altres normes, assenyala que la comunicació de dades que preveu aquesta disposició addicional pot tenir encaix en la previsió de l'apartat 3 de l'article 16 de la Llei 7/1995, abans citada. L'Agència proposa que la llei informada especifiqui que la comunicació és per exercir les competències, d'índole administrativa, establertes a la Llei orgànica d'estrangeria, i exemplifica casos que podrien quedar sota l'empara de la Llei orgànica de protecció de dades de caràcter personal: com ara, la possibilitat de realitzar comunicacions administratives que puguin interessar els residents que hagin canviat de domicili sense comunicar aquest canvi, la localització d'estrangers arran de sol·licituds realitzades per les seves ambaixades o consolats o la determinació de si l'estranger té un domicili en territori espanyol amb l'objecte d'evitar-ne l'internament en un centre pel fet de no constar el seu domicili.

Vist això, considerem convenient realitzar el repàs normatiu següent:

L'article 21.1 de la LO 15/1999, en la redacció resultant de la Sentència del Tribunal Constitucional 292/2000, de 30 de novembre, estableix que les dades de caràcter personal recollides o elaborades per les administracions públiques per al desenvolupament de les seves atribucions només poden ser comunicades a altres administracions per a l'exercici de competències idèntiques o de competències sobre matèries similars.

L'article 11.1 de la LO 15/1999 preveu que les dades de caràcter personal objecte de tractament puguin ser comunicades a un tercer per al compliment de finalitats directament relacionades amb les funcions legítimes del cedent i del cessionari amb el consentiment previ de l'interessat. Això no obstant, aquest consentiment no és necessari en els casos previstos a l'apartat 2 de l'article 11, entre els quals quan hi hagi una norma amb rang de llei que doni cobertura a la cessió.

La cessió de les dades del padró per als assumptes en què la residència o el domicili siguin dades rellevants, ja hem vist que té empara en l'article 16.3 de la Llei 7/1985.

La disposició addicional segona de la LO 15/1999 també preveu la possibilitat que l'Administració general de l'Estat i les administracions de les comunitats autònomes sol·licitin a l'Institut Nacional d'Estadística (en

endavant INE), sense el consentiment de l'interessat, una còpia actualitzada del fitxer format amb les dades del nom, els cognoms, el domicili, el sexe i la data de naixement que consten en els padrons municipals d'habitants i en el cens electoral corresponents en els territoris on exerceixin les seves competències, per a la creació de fitxers o registres de població. Aquests registres de població tenen com a finalitat, segons diu la llei, la comunicació dels diferents òrgans de cada Administració pública amb els interessats residents en els territoris respectius, respecte a les relacions juridicoadministratives derivades de les competències respectives de les administracions públiques.

A la vista d'aquestes previsions normatives ens tornem a demanar quina és la finalitat concreta que es persegueix amb la redacció d'aquesta nova disposició addicional setena de la Llei 7/1985, que possibilita l'accés a les dades d'inscripció padronal dels estrangers inscrits en els padrons municipals quan les dades relatives al domicili, nom i residència, es poden cedir, com ja hem vist, en virtut de l'article 16.3 d'aquesta darrera llei, i també es poden obtenir les dades relatives al nom, domicili, sexe i data de naixement a través de l'INE per permetre la comunicació dels òrgans de cada Administració pública respecte de les relacions jurídicoadministratives derivades de les seves competències.

L'apartat V de l'exposició de motius de la LO 14/2003, en el paràgraf segon, diu textualment: «También se introduce una habilitación genérica de acceso al Padrón Municipal a favor de la Dirección general de la Policía con el objeto de mejorar el ejercicio de las competencias legalmente establecidas sobre el control y permanencia de los extranjeros en España...».

El dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal reconegut a l'article 18.4 de la Constitució Espanyola, com qualsevol dret fonamental, no és un dret il·limitat. Els límits han de ser fixats per la llei, sempre que la delimitació sigui necessària, proporcional al fi legítim previst, i respectuosa amb el dret restringit.

Formalment, la cessió de dades o l'accés a les dades inconsentida prevista a la disposició addicional setena de la Llei 7/1985 és respectuosa amb el principi de reserva de llei, necessari per a la limitació del dret. El que és difícil de concretar, a partir de la LO 14/2003, són els pressupòsits materials de la limitació del dret que en legitimen la restricció; és a dir: quina és la traducció de «la finalitat per a l'exercici de les competències establertes a la Llei d'estrangeria sobre control i permanència dels estrangers a Espanya»?

Aquesta manca de certesa i previsibilitat dels casos en què és factible, per llei, la limitació del dret, aquesta indeterminació de la finalitat genera, doncs, dubtes encara més seriosos quan, com hem vist, l'exposició de motius ens parla d'una habilitació genèrica d'accés, encara que la llei hagi fixat uns mecanismes de seguretat, i quan hi pot haver una afectació mediata a l'exercici d'altres drets fonamentals vinculats a la inscripció en el padró municipal, com és el dret a l'ensenyament i a l'assistència sanitària.

En aquest darrer cas parlaríem d'un possible efecte dissuasori que generaria aquesta previsió legal d'accés a les dades del padró en l'exercici d'altres drets per part dels estrangers en situació irregular.

Finalment, tampoc no és exagerat d'arribar a pensar que una de les finalitats del padró que preveu la Llei 7/1985, que és de constituir un registre administratiu on constin tots els veïns d'un municipi, es pugui veure desvirtuada des del moment en què uns determinats habitants dels municipi no gosin inscriure-s'hi o els que s'hi inscriguin ho facin en domicilis falsos, per dificultar de ser localitzats.

Per concloure:

1) Si del que es tracta és de conèixer el domicili del ciutadà estranger amb l'objecte de practicar una notificació, entenem que la cessió de dades ja estava habilitada per l'article 16.3 de la Llei 7/1985, i no calia crear una nova disposició addicional.

2) Si el que es persegueix són finalitats d'índole policial, l'article 22 de la LO 15/1999 habilita les forces i cossos de seguretat de l'Estat per obtenir i tractar les dades sense el consentiment de les persones afectades. L'Agència Espanyola de Protecció de Dades ja ha tingut ocasió de pronunciar-s'hi i ha assenyalat que en aquests casos cal complir un seguit de condicions:

– que l'obtenció de les dades resulti necessària per a la prevenció d'un perill real i greu per a la seguretat pública o per a la repressió d'infraccions penals;

– que la petició sigui concreta, específica i degudament motivada; la qual cosa la fa incompatible amb l'exercici de sol·licituds de dades en massa;

– que les dades siguin cancel·lades quan no siguin necessàries per a les investigacions que havien motivat d'emmagatzemar-les.

3) Consentir la cessió de dades a tercers forma part del contingut essencial del dret fonamental a la protecció de dades. L'accés inconsentit, que no seria més que la cessió de dades a un tercer, per procedir a un tractament amb finalitats diferents de les que n'havien motivat la recollida inicial, només pot ser autoritzat pel legislador en atenció a drets i béns de rellevància constitucional. Per tant, prescindir del consentiment de l'afectat per cedir les seves dades amb una finalitat diferent d'aquella per a la qual es van recollir només és permès, constitucionalment, si és justificat, proporcionat i establert per llei.

Justificar la limitació en les funcions de control dels estrangers obre un espai d'incertesa perquè tota activitat administrativa que impliqui entaular una relació jurídica amb un administrat comporta, de forma ordinària, la potestat de l'Administració de verificar i controlar que l'administrat ha actuat conforme al règim jurídic administratiu de la relació jurídica establerta amb aquella.

Aquesta tercera conclusió s'esdevé bàsicament de la lectura dels fonaments jurídics 13è i 17è de la Sentència del Tribunal Constitucional 292/2000, de 30 de novembre.

5.2.6. El règim jurídic del padró municipal

La LO 14/2003 introdueix altres modificacions en la regulació del padró, que comporten la fixació d'un doble règim jurídic d'aplicació a la regulació de la inscripció al padró municipal:

D'una banda, el règim aplicable als estrangers no comunitaris sense autorització de residència permanent: és a dir, estrangers amb autorització de residència temporal, amb autorització de residència per circumstàncies excepcionals o en situació irregular; i de l'altra, la resta d'estrangers, és a dir, els estrangers amb permís de residència permanent i els ciutadans comunitaris, així com també els nacionals.

Doncs bé, només per als primers s'estableixen uns requisits per al manteniment de la inscripció que l'article 15 de la mateixa Llei de bases de règim local exigeix a tota persona que visqui a Espanya. A les obligacions i requisits propis de la regulació relativa a la situació juridicoadministrativa que conté la Llei d'estrangeria, ara s'hi afegeix l'obligació de «tramitar més papers» pel fet que se n'exigeix la renovació periòdica cada dos anys. La llei preveu una conseqüència al transcurs del termini sense fer la renovació: declarar de forma automàtica, és a dir, *ope legis*, sense necessitat d'audiència prèvia de l'interessat, la caducitat de la inscripció. Aquesta possibilitat de no donar audiència respon a l'eventualitat que les persones afectades estiguin il·localitzables.

En aquest respecte ens plantegem si és justificat aquest tractament diferenciat que sotmet a uns requisits més carregosos l'obligació legal d'inscripció i, alhora, de manteniment en el padró municipal dels estrangers que resideixen habitualment en un municipi amb autorització temporal de residència o en situació irregular. L'apartat III de l'exposició de motius de la Llei d'estrangeria fonamenta la modificació de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, als efectes de perfeccionar la informació continguda en el padró municipal relativa als estrangers empadronats.

Es pot conjecturar que aquest doble règim jurídic pretén evitar mantenir altes irreals, la qual cosa és certament possible, atesa la mobilitat elevada d'aquesta població. El risc d'efectes no volguts, com ara baixes automàtiques malgrat viure en el municipi, aconsella donar audiència abans de declarar la caducitat llevat dels casos que no siguin localitzables.

5.2.7. La remissió de dades a l'Institut Nacional d'Estadística

Una altra de les modificacions que s'introdueixen a la regulació del padró és el fet de transformar en obligatòria la remissió de les dades relatives als padrons municipals per part de l'Institut Nacional d'Estadística als instituts estadístics de les comunitats autònomes o òrgans competents en la matèria i, si s'escau, a altres administracions públiques, només pel que fa a les dades relatives als padrons en els municipis del seu àmbit territorial en els quals es produeixin altes o baixes d'estrangers, en les condicions assenyalades a l'article 16.3 de la Llei de bases de règim local, és a dir, només per als assumptes en què el domicili i residència siguin dades rellevants.

5.2.8. L'accés a la informació i col·laboració entre administracions públiques

La LO 14/2003 introdueix una nova disposició addicional cinquena a la Llei d'estrangeria per la qual es preveu que les administracions públiques han de col·laborar en la cessió de dades relatives a persones que siguin considerades interessades en els procediments regulats a la Llei orgànica d'estrangeria i les normes que la desenvolupen. Amb aquesta finalitat la Tresoreria General de la Seguretat Social, l'Agència Estatal d'Administració Tributària i l'Institut Nacional d'Estadística han de facilitar l'accés directe als fitxers en què constin les dades que hagin de contenir els expedients, sense el consentiment dels interessats, i de conformitat amb la llei sobre protecció de dades.

Inevitablement, aquesta previsió ens condueix novament a pensar quines poden ser les finalitats preteses quan tractàvem de la previsió legal respecte de l'accés inconsentit a les dades del padró municipal.

De la lectura d'aquesta disposició deduïm, com a mínim, que l'òrgan competent de l'Administració de l'Estat que requereixi les dades ha de tenir endegat un procediment administratiu; procediment regulat a la Llei d'estrangeria, per al qual és necessari completar les dades relatives a les persones que tenen la condició d'interessats en el procediment.

L'Agència de Protecció de Dades entén que es tracta de la concreció, via legal, del que estableix l'article 13.2 del Reial decret 263/1996, de 16 de febrer (en endavant RD 263/1996), pel qual es regula la utilització de tècniques electròniques, informàtiques i telemàtiques de l'Administració general de l'Estat, en la redacció introduïda pel Reial decret 209/2003, de 21 de febrer, pel qual es regulen els registre i les notificacions telemàtiques, així com també la utilització de mitjans telemàtics per a la substitució de l'aportació de certificats pels ciutadans.

L'article 13.2 citat disposa que, sempre que l'interessat ho autoritzi o una norma amb rang legal ho disposi, els certificats administratius en suport paper han de ser substituïts per certificats telemàtics o per transmissions de dades.

La disposició transitòria única, apartat segon, del Reial decret 209/2003, estableix que els certificats emesos per l'Agència Estatal d'Administració Tributària i per la Tresoreria General de la Seguretat Social per a la seva aportació a un procediment administratiu seran substituïts per certificats telemàtics o transmissions de dades, a partir de l'entrada en vigor del citat reial decret, de conformitat amb la previsió dels articles 13, 14 i 15 del RD 263/1996.

Si aquesta és la interpretació que cal donar al citat precepte de la Llei d'estrangeria, potser hauria contribuït a dotar de claredat el seu contingut una remissió a les disposicions del RD 263/1996 o una cita expressa.

5.2.9. Les inadmissions a tràmit de sol·licituds

La Sentència del Tribunal Suprem de 20 de març de 2003 va declarar contraris a una norma amb rang de llei, la Llei 30/1992, els apartats 2 i 6 de l'article 84 del Reglament d'estrangeria.

Aquests apartats regulaven les inadmissions a tràmit de les sol·licituds de permís de treball; en un cas, quan falta la competència de l'òrgan al qual s'adreça la sol·licitud i, en un altre, quan la sol·licitud s'ha presentat utilitzant procediments inadequats. El Tribunal Suprem va estimar que es vulneraven l'article 20 i l'article 71 de la Llei 30/1992, respectivament. Així mateix, recordava en el fonament desè de la sentència, que la Llei 30/1992 és aplicable a totes les administracions públiques i a tots els procediments administratius.

Doncs bé, la LO 14/2003 introdueix una disposició addicional quarta a la Llei d'estrangeria per la qual es preveu una relació de supòsits d'inadmissió a tràmit de sol·licituds relatives als procediments que regula la llei. D'altra banda, i per lligar caps, la LO 14/2003 introdueix una nova disposició addicional a la Llei 30/1992 per la qual es declara la supletorietat d'aquesta llei en tant que els procediments regulats a la Llei d'estrangeria es regiran per la seva normativa específica. Aquesta previsió recorda ni més ni menys la disposició que es va introduir a la Llei 30/1992 a partir de la modificació efectuada per la Llei 4/1999, de 13 de gener, per la qual els procediments administratius instats a les missions diplomàtiques i oficines consulars es regeixen per la seva normativa específica, i la Llei 30/1992 s'hi aplica supletòriament. S'accentua, doncs, la tendència a crear un procediment administratiu especial per a la temàtica d'estrangeria.

De les causes d'inadmissió a tràmit que s'hi recullen ens hem fixat en la de l'apartat 4: quan consti un procediment administratiu sancionador contra el sol·licitant en el qual pugui proposar-se'n l'expulsió o quan s'hagi decretat contra ell una ordre d'expulsió, judicial o administrativa.

En primer lloc, volem indicar que si hi ha un procediment administratiu sancionador en tràmit i encara no resolt, aquest ha de respectar el principi de la presumpció d'innocència. Inadmetre a tràmit una sol·licitud, doncs, perquè consta que s'ha incoat un procediment en el qual pugui proposar-se l'expulsió, implicaria vulnerar aquest principi constitucional.

A més, aquesta causa d'inadmissió a tràmit contradiria la mateixa Llei d'estrangeria, la qual, a partir de la reforma introduïda per la LO 11/2003, preveu a l'article 57.4 que només l'expulsió –s'entén que es tracta de la resolució administrativa que l'acorda– comporta, en tot cas, l'extinció de qualsevol autorització per romandre a Espanya, així com també que s'arxivi qualsevol procediment que tingui per objecte l'autorització a l'estranger expulsat per residir o treballar a Espanya.

A aquest efecte, i per acabar aquesta exposició, ens sembla oportú referir-nos als efectes indirectes dels actes administratius que recull la Sentència del Tribunal Suprem de 18 de març de 2003.

L'acte administratiu objecte de recurs havia acordat desestimar l'oferta de treball presentada pel demandant en relació amb una ciutadana estrangera pel fet que havia estat dictada una ordre d'expulsió, ordre que havia estat suspesa judicialment.

El Tribunal Suprem recorda que l'executivitat d'un acte administratiu és l'expressió de la facultat de l'Administració de dur-lo a terme pels seus propis mitjans sense l'auxili dels tribunals i en contra de la voluntat dels obligats. L'acte administratiu pot produir diferents efectes des del moment en què es dicta, entre altres els efectes preresolutoris o determinants de la resolució que s'ha de dictar en un procediment administratiu diferent.

Per tant, si s'ha produït la suspensió d'un acte administratiu com a mesura cautelar, com és el que s'esdevé amb la mesura cautelar de suspensió de l'ordre d'expulsió, aquesta mesura no s'estén només a l'ordre d'expulsió dictada, sinó també al conjunt dels seus efectes.

Quins són aquests efectes? Són el que es coneix per efectes indirectes de l'acte administratiu dictat en un procediment, que s'estenen a un procediment diferent.

En el cas objecte de la sentència, la resolució d'expulsió dictada impediria o obstacularitzaria la legalització del ciutadà estranger. És per això que la mesura cautelar de suspensió de l'ordre d'expulsió també ha d'estendre els seus efectes a un procediment administratiu diferent del que havia donat lloc a l'expulsió, com és el procediment administratiu instat per tramitar el permís de treball i residència del ciutadà estranger, ja que, altrament, es frustraria la finalitat de la mesura cautelar acordada.

Per aquest motiu, l'automaticitat d'inadmetre a tràmit qualsevol procediment en què consti que s'està tramitant un procediment amb proposta d'expulsió, que pot cloure o no amb l'esmentada sanció, o quan s'hagi dictat una ordre d'expulsió administrativa, pot ser molt agosarada i menystenir els drets fonamentals del ciutadà estranger.

6. ELS IRREGULARS: ELS GRANS OBLIDATS

A l'exposició precedent, quan al·ludíem a alguns dels canvis normatius introduïts per la LO 14/2003, ens referíem, entre d'altres, als mecanismes de regularització permanent.

Assenyalàvem que l'article 31.3 de la Llei d'estrangeria enumera determinades situacions que poden donar lloc a la concessió d'una autorització de residència temporal. Aquestes situacions, que no s'enumeren de forma taxativa, són: l'arrelament, les raons humanitàries, la col·laboració amb la justícia i altres circumstàncies excepcionals, la concreció de les quals es deixa al Reglament d'estrangeria.

6.1. Mecanismes de regularització: abans i després de la reforma

La Llei d'estrangeria, abans de ser modificada per la LO 14/2003, es referia al permís de residència tempo-

ral per raons humanitàries, circumstàncies excepcionals o quan s'acrediti una situació d'arrelament, per a la concreció de la qual es remetia al Reglament d'estrangeria.

La Llei també preveia la possibilitat d'atorgar un permís temporal als estrangers que n'haguessin obtingut i no l'haguessin pogut renovar, així com també als qui acreditessin una permanència mínima de cinc anys en territori espanyol; es deixava així, també, la seva concreció al Reglament d'estrangeria.

Com veiem, doncs, les modificacions que la LO 14/2003 incorpora a la Llei d'estrangeria fan desaparèixer, si més no del seu articulat, aquests dos darrers supòsits de regularització: el de cinc anys de permanència continuada en situació irregular i el dels qui no han pogut renovar el permís.

A l'Informe de 2002 ja vam exposar a bastament els maldecaps i els greuges comparatius que ocasiona la manca d'unitat en els criteris a aplicar i seguir pels òrgans territorials de l'Administració de l'Estat a l'hora d'interpretar els requisits que ha de complir l'estranger que sol·licita el permís de residència temporal per arrelament, a l'empara de la previsió continguda a l'article 41.2 *d)* del Reglament d'estrangeria.

D'aquesta manera, assenyalàvem que, segons sembla, a determinades províncies del territori espanyol els òrgans competents de l'Administració de l'Estat exigeixen que s'acrediti la concurrència del requisit de la incorporació real al mercat de treball i dels vincles familiars, mentre que en d'altres és suficient d'acreditar-ne un (vegeu pàg. 217 i 218, del BOPC 409, de 26 de març de 2003*)*.

D'altra banda, l'article 41.3 del citat Reglament preveu –entenem que de forma no taxativa– les circumstàncies excepcionals que poden donar lloc a la concessió d'un permís de residència temporal. I diem que no taxatives perquè l'article 51.4 del Reglament, quan regula la tramitació del permís de residència, preveu que el permís per circumstàncies excepcionals es pot atorgar per una causa diferent de les previstes a l'article 41.3 del Reglament.

Doncs bé, amb la Llei modificada i fins que es publiqui el nou Reglament d'estrangeria, la nota informativa sobre els criteris d'aplicació de la llei que recull la web del Ministeri de l'Interior, a què ens hem referit a l'anterior epígraf, estableix que l'article 31.3 de la Llei d'estrangeria necessita desenvolupament reglamentari i no és d'aplicació directa. D'aquesta manera, la nota assenyala que fins a l'aprovació i entrada en vigor del Reglament d'estrangeria s'ha de continuar aplicant als estrangers en situació irregular el que preveuen els articles 41.2 *b) c) d*) i 41.3 del Reglament vigent als estrangers en situació irregular.

El contingut de la nota informativa, que permet continuar aplicant els preceptes del Reglament d'estrangeria referits a aquests supòsits permetria concloure, *a priori*, que malgrat la manca de referència explícita a la llei, aquestes situacions s'entenen implícitament recollides en el concepte d'arrelament o de circumstàncies excepcionals.

Però fins a veure la concreció que pugui contenir el nou Reglament d'estrangeria, és de desitjar que aquest reculli una redacció clara, precisa i entenedora, que no doni lloc a interpretacions ambigües i diferents.

6.2. Les circumstàncies excepcionals i l'arrelament

En aquest sentit, pot ser convenient donar una ullada a la jurisprudència del Tribunal Suprem quan interpretava el concepte de «raons excepcionals», en la justificació de la dispensa del visat conforme a la normativa d'aplicació aleshores.

Diferents sentències esmenten que les raons excepcionals no tenen un significat merament temporal, oposat i contrari a freqüent, corrent o ordinari, sinó que posseeixen un valor qualitatiu equivalent a important, transcendent o de pes, qualsevol que sigui la freqüència o reiteració amb què es produeixin.

Davant de la sol·licitud de suspensió d'una ordre d'expulsió, el Tribunal valora la circumstància de l'arrelament o de la intensitat dels vincles amb la societat espanyola per raons familiars, econòmiques o socials, en relació amb les quals l'execució de l'ordre d'expulsió produiria uns perjudicis de difícil reparació que afectarien la seva esfera personal.

Es valora, doncs, que és més digne de protecció el dret del peticionari a la tutela cautelar que li permet romandre en territori espanyol fins que es resolgui el fons de l'assumpte amb l'objecte de facilitar la unitat de la família, que no pas l'interès públic d'executar immediatament l'ordre d'expulsió.

En una interessant sentència de 18 de juliol de 2000, el Tribunal Suprem acorda la suspensió d'una ordre d'expulsió davant l'acreditació d'arrelament familiar de la interessada, en una convivència com a unió de fet amb una persona resident legalment al territori espanyol.

S'assenyala que no es considera justificada la distinció entre cònjuge i parella de fet quan allò de què es tracta és d'atendre aspectes relacionats amb la situació de fet de convivència i afecte de la parella.

En altres sentències, però, el Tribunal Suprem havia manifestat que la simple acreditació d'un període de permanència continuada en territori espanyol que no vagi acompanyada d'altres proves pot constituir únicament una prova de desarrelament i marginació, que no mereix protecció com l'arrelament per vincles familiars, econòmics, laborals, fiscals o professionals.

Tampoc no hem d'obviar les disposicions del dret comunitari derivat, com poden ser les directives i els convenis ratificats per l'Estat espanyol que, d'acord amb l'article 10.2 de la Constitució Espanyola constitueixen importants criteris hermenèutics del sentit i abast dels drets i llibertats que aquesta reconeix.

Ens referim al dret a la vida familiar, que té protecció constitucional a l'article 18.1 de la Constitució, interpretat de conformitat amb l'article 8 del Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i llibertats fonamentals, fet a Roma el 4 de novembre de 1950, conforme als criteris jurisprudencials del Tribunal Europeu de Drets Humans.

Conforme a aquests criteris, en el dret a la protecció a la vida íntima i familiar, la convivència familiar és considerada com a arrelament digne de protecció. Els estats tenen l'obligació de controlar l'entrada i residència dels estrangers, però les decisions d'expulsió, en tant que poden comportar una ingerència en el dret protegit a l'article 8.1 del Conveni de Roma, han de ser justificades per una necessitat social imperiosa i proporcionades al fi legítim protegit.

La recent Directiva 2003/86/CE, del Consell, de 22 de setembre de 2003, sobre el dret de reagrupament familiar, disposa a l'article 17 que a l'hora d'adoptar la decisió de denegar una sol·licitud, retirar el permís de residència, denegar-ne la renovació o decidir retornar el reagrupant o un membre de la seva família, cal que els estats membres tinguin en compte la naturalesa i solidesa dels vincles familiars de la persona, la durada de la seva residència en un Estat membre, així com també el fet que hi hagi llaços familiars, culturals o racials amb el seu país d'origen.

Per tant, cal tenir en compte, en tota decisió, aquest reconeixement del dret a viure en família.

6.3. El dret d'assistència jurídica gratuïta: la Sentència del Tribunal Constitucional 95/2003, de 22 de maig

Parlàvem també dels estrangers en situació irregular com els grans oblidats, perquè, malgrat les darreres modificacions de la Llei d'estrangeria, cap d'elles ha adaptat l'article 22 de la Llei, relatiu al dret a l'assistència jurídica gratuïta, a l'esmentada sentència.

Aquesta sentència resol el recurs d'inconstitucionalitat promogut pel Defensor del Poble contra l'incís «que residan legalment en España» de l'apartat *a)* de l'article 2 de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta, (en endavant Llei 1/1996) tot entenent que la regulació introduïda a la Llei d'estrangeria per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre, respecte de l'assistència jurídica que s'ha de prestar als estrangers, no satisfà plenament les mancances que, des d'un punt de vista constitucional, s'assenyalaven en el recurs presentat.

El Tribunal Constitucional aprecia la inconstitucionalitat en l'exigència del requisit de la legalitat de la residència que la Llei 1/1996 exigia perquè els estrangers poguessin beneficiar-se del dret a l'assistència jurídica gratuïta en determinats processos.

D'aquesta manera es conclou que els estrangers que es trobin a Espanya, amb independència de la seva situació jurídica, i compleixin les condicions legalment requerides podran accedir a l'assistència jurídica gratuïta en relació amb qualsevol tipus de procés del qual gaudeixin de la legitimació necessària.

L'article 22 de la Llei d'estrangeria manté la diferenciació pel que fa al dret a l'assistència jurídica gratuïta, per raó de la situació de residència legal o no, i en aquest darrer cas només la reconeix per a determinats procediments administratius o judicials.

6.4. Ocupació i immigració irregular

A nivell comunitari, la Comunicació de la Comissió al Consell, al Parlament Europeu, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions, sobre Immigració, Integració i Ocupació, de 3 de juny de 2003, COM (2003) 336, conté un epígraf que titulat: «El problema dels immigrants il·legals». En destacarem el següent:

Com a regla general s'assenyala que, en el context de la política d'immigració, l'únic plantejament coherent sobre els residents il·legals és d'assegurar-se que retornin al seu país d'origen.

Les excepcions a aquesta regla, però, són les raons jurídiques, humanitàries o *pràctiques* (ho destaquem perquè ens fa pensar en els casos d'impossible execució de les ordres d'expulsió dictades) que no permeten aplicar aquesta política a un nombre considerable de casos.

Des del punt de vista de l'impacte en el mercat laboral, la seva presència influeix negativament perquè són font de mà d'obra precària, propícia a patir una explotació laboral i, a llarg termini, un obstacle a la necessària reforma estructural del mercat de treball. El treball no declarat i la immigració laboral s'alimenten mútuament, per la qual cosa hi ha una relació clara amb les polítiques generals destinades a prevenir i combatre el treball no declarat que, a criteri de la Comissió, s'han de reforçar en el marc d'un ventall ampli de polítiques orientat a transformar-lo en ocupació legal.

Les polítiques d'integració no aconseguiran complir els seus objectius de forma plena si no s'aborden els problemes derivats d'aquest grup. S'assenyala que alguns estats membres han aplicat mesures de regularització que poden considerar-se un factor favorable al procés d'integració, però també poden generar més immigració il·legal. Tanmateix, tot això, continua dient la Comunicació, s'ha de contraposar als problemes que planteja la presència de residents il·legals.

Finalment recorda que els immigrants en situació irregular estan sota la protecció de normes universals de drets humans i han de gaudir de determinats drets bàsics, com l'atenció sanitària urgent i l'educació primària per a infants.

A continuació destacarem algunes de les aportacions interessants que com a consideracions conté la Resolució del Parlament Europeu a la citada Comunicació de la Comissió:

– considera que la repressió i la intervenció contra l'ocupació il·legal forma part de la lluita contra la immigració il·legal, però assenyala que facilitar l'accés legal dels immigrants al mercat laboral pot reduir tant l'oferta com la demanda de treball il·legal.

– considera que els estats membres han d'adoptar mesures urgents perquè surti a la llum el treball il·legal, especialment en el sector del treball domèstic i assistencial a la família, en què estan ocupades un gran nombre de dones immigrants, segons Resolució del Parlament Europeu de 30 de novembre de 2000, sobre la normalització del treball domèstic en l'economia informal. Aquesta Resolució pretén la dignificació, el reconeixement i la protecció social d'aquesta ocupació.

– considera que la lluita contra la immigració il·legal no pot donar lloc a una política repressiva orientada contra els immigrants en situació irregular; aquesta ha d'anar adreçada contra els traficants i els qui en treuen profit.

La Resolució del Consell sobre la transformació del treball no declarat en treball regular, publicada en el *Diari Oficial de la Unió Europea*, C 260, de 29 d'octubre de 2003, pren en consideració la Comunicació de la Comissió abans citada i estableix unes accions i sancions de caire preventiu adreçades a eliminar el treball no declarat. En destacarem la de reforçar el control, quan calgui amb el suport actiu dels interlocutors socials, i l'aplicació de sancions adequades, en particular contra els que organitzen el treball clandestí o se'n beneficien, garantint alhora la protecció adequada als perjudicats pel treball no declarat, en cooperació amb les autoritats pertinents (com les oficines fiscals, les inspeccions de treball o la policia) d'acord amb la pràctica nacional.

Finalment, i en tant que l'hem citada, la Resolució del Parlament Europeu de 30 de novembre de 2000, sobre la normalització del treball domèstic en l'economia informal, fa unes consideracions sobre el treball domèstic que conviden a reflexionar sobre els motius de l'augment de la demanda d'aquest sector, com ara: l'augment constant de llars en què el nucli familiar treballa a temps complet, i també l'increment de persones grans que viuen soles i necessiten ajuda domèstica, a les quals ens hem referit a l'Informe extraordinari sobre l'atenció a la gent gran dependent a Catalunya, recentment presentat. Per això, aquesta Resolució demana als estats, entre altres qüestions, que instin al reconeixement d'aquesta activitat, per millorar-ne la imatge, com a sector professional. I així també, recomana, com a mitjà per estructurar l'organització del mercat de treball domèstic remunerat, que els estats membres defineixin un marc a través d'empreses de prestació de serveis domèstics, ONG i agències locals d'ocupació. Recomanacions que hem recollit en l'esmentat Informe (vegeu BOPC núm. 17, de 12 de febrer de 2004, pàg. 49).

Tot això ens porta inevitablement a remetre'ns a allò que havíem apuntat a l'apartat de l'exposició anterior sobre el visat per trobar feina. Així, dèiem que la previsió en el contingent de llocs de treball en el servei domèstic per a ofertes genèriques no dóna resposta als reclams de regularització de la situació del personal de confiança que a hores d'ara realitza les tasques de servei domèstic i assistencials.

Per tant, aquesta previsió que fa descansar el procés de selecció en origen sobre l'existència d'un programa específic d'intermediació que han d'assumir els serveis públics d'ocupació davant la presentació d'ofertes d'ocupació no ateses, no resol la situació real de funcionament d'aquest sector concret. I, d'altra banda, evidencia que els canals legals d'immigració, sectors tradicionalment ocupats per dones, com és el servei domèstic, són gairebé escassos i ineficaços, la qual cosa margina les dones immigrants.

Finalment, voldríem apuntar que les darreres dades que reflectien els mitjans de comunicació sobre el resultat de l'aplicació del contingent corresponent a 2003 han estat percentualment inferiors al nombre de llocs de caràcter estable coberts l'any 2002, malgrat els canvis que el Govern estatal va introduir en el contingent de 2003 perquè el procediment de contractació fos més àgil.

Conseqüentment, pensem que cal reflexionar sobre el grau d'eficàcia dels canals legals d'immigració laboral previstos, no ignorar per on discorre la realitat del dia a dia i prendre les determinacions consegüents.

7. Les casernes de Sant Andreu (Barcelona): s'encén una altra alarma

La situació de les casernes de Sant Andreu, de Barcelona, va posar de manifest importants mancances en la materialització efectiva de les previsions que han de possibilitar la posada en pràctica de la xarxa d'acollida bàsica, és a dir, allotjament i atenció integral als immigrants en situació de vulnerabilitat.

Com s'havia esdevingut amb l'ocupació de la plaça de Catalunya de Barcelona els estius de 2000 i 2001, i amb el tancament dels immigrants a l'església del Pi de la mateixa ciutat, el gener de 2001, la situació de les casernes no deixa de ser un llum d'alarma, gairebé permanentment encès, que posa de manifest importants mancances en els serveis socials d'atenció primària; sistema que té com a destinataris tant els ciutadans nacionals com els estrangers, amb independència de la seva situació administrativa.

Els immigrants en situació de vulnerabilitat o que corren el risc d'exclusió social, segons el Reial decret 864/2001, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament d'estrangeria, haurien de trobar resposta en una xarxa pública de centres de migració destinada a les funcions d'atenció, acollida i intervenció social.

A Catalunya sembla que s'ha optat per no construir un centre d'estada temporal i materialitzar la previsió del Reglament d'estrangeria per mitjà de convenis de col·laboració, com el subscrit el 2 de gener de 2002 entre el Departament de Benestar i Família i l'Institut de Migracions i Serveis Socials per al desenvolupament d'actuacions conjuntes en matèria d'acollida bàsica a immigrants, que va ser objecte d'addenda el 25 de novembre de 2002.

Al seu torn, per a l'any 2002 el Departament de Benestar i Família va articular un sistema per acollir els immigrants en situació de vulnerabilitat a través d'un conveni de col·laboració subscrit amb Càritas Diocesana de Barcelona i la Creu Roja de Catalunya.

Per a les intervencions excepcionals derivades de l'arribada d'immigrants en situació de vulnerabilitat, el juny de 2003 el Departament de Benestar i Família va signar un conveni de col·laboració amb la Creu Roja, tot destacant la necessitat que les ajudes es canalitzessin a través d'aquesta entitat, atès el seu paper en l'atenció als problemes de les persones immigrades que es troben a les casernes.

Tanmateix, aquesta Institució considera que les alarmes que s'encenen, i la de les casernes n'és una més, posen de manifest dues coses:

1) La inadequació del marc jurídic actual en matèria d'estrangeria per donar resposta als col·lectius d'estrangers en situació irregular, qüestió reiteradament tractada per la nostra Institució en els informes anuals al Parlament de Catalunya.

2) La insuficiència del sistema de serveis socials per atendre les necessitats de les persones més desvalgudes, siguin nacionals o estrangeres.

Aquesta reflexió la vam manifestar amb motiu de la tramitació de dues queixes, amb els números 1933/03 i 1482/03, que una plataforma de ciutadans i una ONG ens van fer arribar, i en què es reflectia la preocupació manifestada per la situació de les casernes i dels seus ocupants.

La Institució va voler transcendir el cas concret i, més enllà del plantejament assistencial que se seguia en aquest cas, va procurar tractar la problemàtica exposada en termes generals.

El Síndic entén que les dues reflexions apuntades es tradueixen en una problemàtica de fons, que abasta tant el marc legal existent com el marc, si es pot dir, estructural, que evidencia una insuficiència de dispositius d'atenció ordinària als nouvinguts, com poden ser albergs i pensions, malgrat l'increment del nombre d'immigrants i persones sense recursos a atendre.

Les entitats socials que atenen els immigrants en risc d'exclusió social actuen com a mur de contenció d'una realitat que, a la vegada que s'incrementa, es fa més visible i evident, sense percebre, en contrapartida prou recursos per afrontar-ho com caldria.

És per això que entenem que cal una intervenció decidida de totes les administracions que s'ha de traduir en termes de coordinació.

Conèixer quines són les vies d'accés dels immigrants en situació de vulnerabilitat perquè se'ls pugui acollir i evitar ocupacions itinerants; conèixer l'avaluació que es fa sobre la suficiència del nivell d'atenció social primària ateses les necessitats existents, no és tasca fàcil; però vistos els resultats sembla que no s'ha creat un dispositiu prou dotat, capaç d'atendre la demanda d'atenció en situacions de vulnerabilitat.

Una previsió de 247 places d'allotjament temporal a Barcelona, entre les concertades i les de titularitat municipal, o el fet que el 18 de desembre de 2003 el Departament de Benestar i Família ens informi que ha impulsat un grup de treball amb la finalitat d'estudiar la creació d'un dispositiu d'acollida temporal als immigrants més vulnerables i les seves característiques, són una mostra de les mancances que aquesta Institució posa de manifest.

Amb això no volem, en cap cas, menystenir els esforços que duen a terme el personal de les administracions públiques implicades, però entenem que cal insistir en una coordinació eficaç en el disseny i posada en marxa d'un dispositiu d'atenció permanent, que vagi més enllà d'una contenció puntual, i en què les entitats socials implicades en la gestió d'aquesta problemàtica, a més de participar en el disseny d'aquest dispositiu, puguin comptar amb la dotació econòmica necessària per realitzar la labor que se'ls demana.

8. Suport a no nacionals en situacions problemàtiques

A l'Informe de 2002 ja vam encetar aquest nou epígraf, que mantenim enguany, per encabir alguns casos que creiem que poden exemplificar millor la labor d'ajut i suport que la Institució del Síndic procura quan, estudiada la problemàtica presentada, estima que convé una intervenció pràctica.

Aquest és el cas de la preocupació manifestada pels professors i la direcció d'un institut d'ensenyament secundari en relació amb una alumna marroquina, amb capacitat acadèmica per cursar estudis superiors però en situació de desemparament (vegeu queixa núm. 1512/03).

També relatem la situació exposada per l'advocat d'un ciutadà equatorià, al qual s'havia instruït un procediment sancionador resolt amb una sanció d'expulsió, en la instrucció del qual no s'havia fet una valoració adequada de la seva situació personal (vegeu queixa núm. 1520/03).

Queixa núm. 1512/03

El suport d'un institut a una alumna no nacional

La direcció d'un institut d'ensenyament secundari va demanar al Síndic la seva intervenció per ajudar una alumna de nacionalitat marroquina, amb una capacitat acadèmica brillant que veia limitada la possibilitat de prosseguir els estudis atesa la seva situació de desemparament.

L'alumna, que havia residit de forma itinerant en diverses localitats del territori espanyol, no havia crescut envoltada d'un ambient familiar estable.

L'any 2001, la Direcció General d'Atenció al Menor va resoldre apreciar aquesta situació de desemparament i va assumir les funcions tutelars. El juliol de 2002 va arribar a la majoria d'edat, la qual cosa comportava la fi de la tutela administrativa i l'inici d'un difícil camí per poder atendre les seves necessitats, perquè no disposava de recursos econòmics ni tampoc de permís de treball que li permetés realitzar una activitat per compte d'altri.

Les gestions d'aquesta Institució prop del Departament de Benestar i Família van permetre que la interessada pogués accedir als ajuts previstos en el pla de majors de 18 anys, destinats a persones que han estat en una situació de tutela administrativa.

D'altra banda, la interessada va poder obtenir un permís de residència amb treball, prèvia la tramitació oportuna i pel fet que tenia una oferta de treball.

A la vista de tot això, el Síndic va finalitzar les seves gestions.

Queixa núm. 1520/03

La revisió d'una resolució d'expulsió

L'advocat d'un ciutadà equatorià s'adreçà al Síndic davant la resolució d'expulsió que havia estat dictada al

seu client, contra la qual havia interposat un recurs de reposició.

La resolució d'expulsió es fonamentava en el fet que el ciutadà estranger es trobava en situació irregular dins del territori; d'altra banda, la resolució indicava que no s'havien formulat al·legacions en el termini atorgat.

Examinada la documentació aportada vam observar que, durant la instrucció del procediment sancionador, s'havien presentat al·legacions extemporànies en què es posava de manifest que l'any 2001 l'interessat havia presentat una sol·licitud de permís de treball i residència.

Durant la tramitació de la sol·licitud es va demanar una ampliació de documentació, que va ser atesa de forma parcial, la qual cosa va motivar que, d'una banda, s'emetés un informe laboral desfavorable respecte de la sol·licitud de visat cursada i, de l'altra, que s'arxivés l'expedient. Posteriorment, es va presentar la documentació que mancava, la qual cosa va permetre reobrir l'expedient, fet que no comportava la reobertura automàtica de la sol·licitud de visat que havia estat denegada.

I és aquí on rau la clau de l'assumpte, ja que l'interessat ignorava que, en un supòsit de reobertura d'expedient, havia de tornar a demanar el visat.

El recurs de reposició presentat per l'advocat va ser estimat parcialment en valorar-se que l'interessat havia sol·licitat un permís de treball i de residència i que, per error, no havia sol·licitat el visat. Per aquest motiu, la resolució d'expulsió va ser substituïda per la imposició d'una sanció de multa.

9. Seguiment d'actuacons d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 2062/01

(pàg. 226 del BOPC núm. 409, de 26 de març de 2003)

Denegació del visat de reagrupament familiar per demostració no concloent del parentiu

L'informe requerit pel Defensor del Poble a la Direcció General d'Assumptes Consulars i Protecció dels Espanyols a l'Estranger per verificar que el recurs de reposició presentat contra la denegació del visat de reagrupament familiar es resolgués expressament va ser atès, no tan sols amb la confirmació d'aquella resolució, sinó també amb la còpia de la resolució dictada.

SECCIÓ 13. ACTUACIONS D'OFICI

1. Introducció

Aquest capítol dóna compte de les 46 actuacions d'ofici tramitades l'any 2003 pel Síndic, a l'empara d'allò que disposa l'article 1.2 de la Llei que regula la Institució. Algunes d'aquestes actuacions són conseqüència d'informacions divulgades a través dels mitjans de comunicació social, que posaven de manifest presumptes actuacions de les administracions públiques que suscitaven un dubte raonable sobre la seva correcció.

Cal recordar que l'inici d'una actuació per pròpia iniciativa del Síndic no prejutja la irregularitat de l'activitat o inactivitat administrativa considerada, sinó que pretén escatir en què consisteix aquesta. En alguns supòsits, les actuacions han conclòs constatant una actuació irregular i en altres, en canvi, s'ha evidenciat la plena correcció de les intervencions administratives.

En la mesura que s'adrecin al Síndic càrrecs electius locals invocant interessos generals en la petició d'intervenció, d'acord amb els criteris de funcionament derivats de la interpretació de l'article 12 de la Llei reguladora d'aquesta Institució, considerem que si l'esmentada petició justifica iniciar una actuació, aquesta té el caràcter d'ofici o per pròpia iniciativa.

La relació a continuació, segueix la sistemàtica de les àrees en què s'organitza l'activitat del Síndic i les seccions d'aquest Informe, en les quals s'han exposat. Algunes, però, són objecte de comentari en aquest mateix capítol per plantejar temàtiques que, enguany, no són objecte de consideració en la secció corresponent.

Les actuacions iniciades en exercicis anteriors i que han prosseguit el 2003 es comenten en els epígrafs relatius a seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors de cada capítol o secció.

2. Relació de les actuacions d'ofici realitzades

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU

***A/O 924/03.** Els permisos expedits per països no comunitaris vàlids per conduir a Espanya*

***A/O 1369/03.** Les barreres de seguretat metàl·liques a les carreteres*

L'alcalde de Dosrius va adreçar un escrit a aquesta Institució, acompanyat d'un dossier amb prop de 2000 signatures dels veïns i veïnes d'aquest municipi i de persones que diàriament utilitzen la carretera B-510, per posar de manifest la seva preocupació sobre l'alt índex de sinistralitat en el tram de carretera que va des de Dosrius fins a sota el pont de la B-60. En menys de sis mesos hi van perdre la vida quatre persones residents a Dosrius.

En opinió de l'alcalde, les tanques metàl·liques protectores instal·lades l'any 1998, molt al costat de la carretera, generen una perillositat extrema i no aporten cap element de seguretat, sinó que incrementen les possibilitats que els accidents siguin mortals.

Examinada la documentació facilitada pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques a requeriment del Síndic, vam constatar que en els accidents de trànsit objecte d'estudi, la velocitat inadequada i la infracció d'una norma de circulació van ser els factors concurrents. En cap accident, els Mossos d'Esquadra no van considerar que la barrera metàl·lica fos un factor concurrent.

Amb tot, considerant el trànsit d'aquesta carretera, el Departament informà que s'havia iniciat la redacció d'un projecte que inclou la millora del traçat, la reordenació d'accessos i l'eixamplament de l'actual plataforma fins a una secció transversal de set metres de calçada i un metre i mig de voral a cada costat.

Atesa aquesta informació, el Síndic va traslladar-la al promotor i li va comunicar que el Parlament de Catalunya ha tingut ocasió de pronunciar-se en relació amb el model de barrera de seguretat emprat en les carreteres catalanes mitjançant les resolucions 1619/VI i 1940/VI.

En el debat d'aquestes resolucions no es fa referència als perills denunciats a l'escrit de queixa, respecte al possible rebot del vehicle que topa amb les barreres, sinó a la substitució d'aquestes per unes altres amb un cantell més arrodonit, perquè no presentin riscos per a motoristes i acompleixin les previsions que, en aquest respecte, es deriven de la normativa del Ministeri de Foment sobre barreres de seguretat, Ordre circular 321/1995, del 24 d'octubre.

La proposta formulada pel promotor, en representació dels veïns i veïnes de Dosrius, en el sentit de retirar les barreres de seguretat en el tram descrit, és una altra opció possible per reduir les condicions que poden coadjuvar que hi hagi accidents de circulació i que, en el cas que ens ocupa, no van concórrer, però aquesta proposta és diferent de les solucions que, en opinió de l'Administració, són tècnicament més aconsellables.

En opinió del Síndic, d'acord amb el seu mandat, triar entre una solució o l'altra no correspon a aquesta Institució. És una decisió a adoptar per l'Administració que ha d'exercir la competència que li atorga l'ordenament jurídic sobre aquesta matèria.

Sens perjudici del que hem exposat, el 10 de desembre de 2003 el Síndic va suggerir al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que destinés tots els recursos necessaris a fi i efecte d'agilitar les intervencions que cal efectuar en aquest tram de carretera per augmentar la seguretat viària.

Amb aquest suggeriment, el Síndic va donar per finalitzada la seva actuació.

A/O 4259/03. *Petició de col·laboració del Defensor del Ciutadà de Mataró*

Aquesta actuació d'ofici documenta la resposta facilitada pel Síndic de Greuges a la petició de col·laboració del Defensor del Ciutadà de Mataró, bàsicament sobre les tres qüestions següents:

1. Devolució de la taxa de la grua quan la infracció ha estat declarada prescrita.

2. Regulació del nivell sonor dels ciclomotors a l'ordenança municipal.

3. Utilització de les dades del padró municipal d'habitants per part de l'Òrgan de gestió tributària de la Diputació de Barcelona.

La primera de les qüestions va ser atesa quan vam donar a conèixer al Defensor del Ciutadà quin era el criteri mantingut per la Institució, que figura als informes anuals al Parlament de Catalunya, corresponents als exercicis 1999, 2001 i 2002 (vegeu pàg. 23 i 24 del BOPC núm. 34, de 24.3.2000; pàg.21 i 22 del BOPC núm. 275, de 22.3.2002; i pàg. 29 del BOP núm. 409, de 26.3.2003)

La segona qüestió es tracta de forma específica en un dels epígrafs de la secció de Medi Ambient d'aquest Informe, al qual ens remetem.

Finalment, la tercera qüestió també és objecte de tractament específic en un dels epígrafs de Tributari del present Informe.

A/O 4341/03. *El traçat de l'AVE a Montmeló*

El 26 de novembre de 2003, l'alcalde de Montmeló es va adreçar al Síndic per posar de manifest la disconformitat amb la proposta del Ministeri de Foment en relació amb el traçat de l'AVE a l'altura de Montmeló, que no soluciona el problema de la divisió del municipi en dos nuclis, des de fa 150 anys, per la línia fèrria, i proposa soterrar la via del tren.

L'alcalde invocava els interessos generals del municipi, per la qual cosa el Síndic va iniciar una actuació d'ofici.

Tanmateix, en la mesura que l'assumpte plantejat afecta l'àmbit de l'activitat pública competència de l'Administració de l'Estat, en compliment del que disposen els articles 1.1 i 4.1 de la Llei 14/1984, de 20 de març, el 10 de desembre, el Síndic va trametre aquestes consideracions al Defensor del Poble, perquè decideixi si és procedent una intervenció d'aquella Institució, en el marc del que estableix la Llei orgànica 3/1981, de 6 d'abril.

QÜESTIONS ELECTORALS

A/O 1517/03*. Exercici de vot per correu*

Un ciutadà va manifestar el seu desacord amb les previsions d'uns terminis massa restrictius que li impedien exercir un dret fonamental, malgrat haver fet la sol·licitud del vot per correu en la forma legalment prevista.

L'interessat havia formulat la sol·licitud per exercir per correu ordinari el dret de vot en les eleccions municipals del mes de maig de 2003. Tanmateix, el termini d'un mes que havia de transcórrer per a la tramesa de les paperetes electorals als domicilis dels votants, que coincidia amb la data de l'inici d'un viatge, fins a la data en què tenia previst el retorn, posterior a la data de celebració de les eleccions, l'impossibilitava per fer-ho efectiu.

El Síndic va adreçar-se al Defensor del Poble per si creia convenient, en exercici de les seves competències, recomanar la modificació de les previsions legislatives en relació amb l'ampliació dels terminis establerts per facilitar, d'aquesta manera, l'exercici del dret fonamental de sufragi actiu quan aquest es duu a terme mitjançant el correu ordinari.

El Defensor del Poble entén que els terminis qüestionats són coherents amb els preceptes en què es configuren altres fases prèvies del desenvolupament del procés electoral i que, per tant, són justificats mentre que és improcedent la seva intervenció en la línia proposada per la Institució. Atesa aquesta informació es decidí arxivar l'expedient.

SECCIÓ 2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

URBANISME

***A/O 3885/03.** Desacord de l'Ajuntament de Sant Quirze de Safaja amb el projecte de la carretera C-59*

L'alcaldessa de l'Ajuntament de Sant Quirze Safaja ens va trametre un escrit manifestant la manca de resposta per part de la Direcció General de Carreteres als escrits que l'ajuntament havia adreçat plantejant diverses qüestions a resoldre en el projecte de carretera C-59.

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques ha comunicat al Síndic de Greuges en resposta a la seva sol·licitud d'informe que, tant bon punt es va rebre el nostre escrit, el Secretari General del departament es va posar en contacte telefònic amb l'alcaldessa qui li va comunicar que la Direcció General de Carreteres ja s'havia posat en contacte amb ella per resoldre els temes pendents en relació amb la C-59.

Atesa aquesta resposta, hem arxivat la present actuació d'ofici.

MEDI AMBIENT

***A/O 1351/03.** El desenvolupament reglamentari de la Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn*

Aquesta llei té per objecte la regulació de les instal·lacions i els aparells d'enllumenament exterior i interior, pel que fa a la contaminació lumínica que poden produir.

L'article 4.2 d'aquest text normatiu defineix els usos a què és destinat l'enllumenat i, d'acord amb l'article 6.2, els nivells màxims de llum per a cadascun d'aquests usos s'han d'establir per via reglamentària, tenint en compte les recomanacions internacionals, amb mecanismes que en permetin l'adequació en cas de modificació de les esmentades recomanacions.

La disposició final tercera de la Llei 6/2001, de 31 de maig, estableix que, en el termini de dos mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, s'ha de regular i constituir una comissió de prevenció i correcció de la contaminació lumínica, amb la participació dels diversos sectors implicats, amb la funció d'impulsar i promoure l'aplicació d'aquesta llei i qualsevol altra que li sigui atribuïda. El punt 2 d'aquesta disposició final determina que el desplegament reglamentari d'aquesta llei s'ha d'efectuar en el termini de nou mesos a partir de la constitució de la citada comissió.

Aquest desplegament reglamentari permetrà fixar els nivells màxims de llum a què fa referència l'article 6.2 i, per tant, comportarà de posar en marxa les previsions establertes en aquest marc normatiu.

La llei es va publicar en el DOGC núm. 3407 de 12 de juny de 2001 i, d'acord amb la seva disposició final setena, va entrar en vigor al cap de tres mesos d'haver estat publicada. A partir del 13 de setembre de 2001 es compten els dos mesos per constituir la comissió de prevenció i correcció de la contaminació lumínica. Així doncs, a final de l'any 2001 havia d'estar constituïda aquesta comissió que, en un termini de nou mesos, n'havia d'efectuar el desplegament reglamentari.

El 8 d'abril de 2003 aquest reglament encara no s'havia aprovat, la qual cosa no permet aplicar la Llei 6/2001, de 31 de maig, en tota la seva eficàcia i, per tant, l'assoliment de les finalitats d'aquesta llei, que es descriuen en el seu article segon.

Atès això, el Síndic va iniciar una actuació d'ofici i es va adreçar al Departament de Medi Ambient per conèixer les previsions i accions endegades en relació amb aquest assumpte.

El Departament respongué a aquest requeriment el 21 de maig de 2003. Va explicar que la comissió per a la prevenció i correcció de la contaminació acústica havia debatut les propostes de regulació que hauria d'incloure el projecte de reglament, i que el Departament tenia en tràmit la proposta de decret per la qual s'aprovaria el reglament que, el 13 de maig, es va sotmetre a informació pública.

Atès que ja s'havien iniciat els tràmits per aprovar el Reglament, el Síndic va finalitzar la seva actuació, no sense adreçar-se prèviament al Departament per recordar la necessitat d'agilitar al màxim aquest procés, d'acord amb el procediment legal establert, a fi i efecte que les previsions establertes a la Llei 6/2001, de 31 de maig, per evitar la contaminació lumínica, siguin plenament aplicables.

***A/O 3151/03.** Ajuntament d'Argentona. L'activitat d'una pedrera*

El Defensor del Vilatà d'Argentona va sol·licitar al Síndic un dictamen jurídic en relació amb l'abast del contingut d'una llicència d'activitat atorgada l'any 1969 per explotar una pedrera granítica i sobre la possibilitat de limitar-ne les dimensions i els horaris de pas dels camions.

El Síndic va atendre la petició, si bé prèviament va assenyalar que les orientacions ofertes no substituïen en cap cas l'anàlisi realitzada pels serveis jurídics i de cooperació jurídica de la diputació o el consell comarcal.

Respecte a la primera qüestió, el Síndic va entendre que la resposta s'hauria de trobar en l'examen minuciós de l'expedient tramitat per atorgar la llicència, amb independència del nom que s'hagués donat a l'activitat autoritzada.

Pel que fa a la segona qüestió, el Síndic va assenyalar quin era el títol competencial que faculta els municipis a intervenir en l'ordenació del trànsit de les vies urbanes i informà també de la possibilitat d'ordenar la prohibició total o parcial d'accés a parts de la via, amb caràcter general o per a determinats vehicles o usuaris.

El Síndic va recordar així mateix que les vies urbanes són béns de domini públic municipal afectats a un ús públic i, per tant, com que correspon al titular de la via conservar els béns, és possible adoptar mitjans d'intervenció per evitar el deteriorament de la via a causa de la utilització especial del bé. És a dir, en aquest cas estaríem davant d'un ús comú especial, que és aquell en el qual concorren circumstàncies singulars de perillositat, intensitat d'ús o altres de similars, i que es pot subjectar a llicència.

L'anàlisi efectuada no es fonamenta només en l'anàlisi normativa, sinó també en un ampli recull jurisprudencial.

A/O 4348/03. *Molèsties per sorolls d'animals domèstics*

El Síndic de Greuges ha obert aquesta actuació després de formular-se una sèrie de qüestions arran de l'informe jurídic del Departament de Medi Ambient amb motiu de la proposta de resolució elevada al Departament per un ajuntament, en virtut del procediment sancionador instruït a l'empara de la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals (en endavant Llei 3/1998) en relació amb el Decret 6/1999, de 26 de gener, pel qual s'estableixen les condicions de manteniment dels animals de companyia (en endavant, decret).

La nostra Institució ha manifestat en diferents informes l'absència d'una regulació precisa amb l'objectiu d'evitar o corregir el deteriorament de la convivència ciutadana causat per animals inadequadament mantinguts o educats. Tanmateix, a criteri nostre, aquesta deficiència no ha de ser un obstacle a la capacitat d'intervenció municipal. Aquesta capacitat es fonamenta en la normativa invocada quan les condicions d'habitabilitat dels animals no són les adequades i per aquesta raó els animals adopten un comportament generador de molèsties als veïns.

La Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica, estableix que correspon als ajuntaments elaborar i aprovar ordenances reguladores de la contaminació per sorolls i vibracions en el marc del que regula la llei i preveure els aspectes relatius al comportament dels animals. A criteri del Síndic, en la tipificació de les infraccions que conté la llei sembla que tenen un encaix difícil les molèsties que poden ocasionar els animals domèstics, ja que no és gaire operatiu haver d'apreciar si se superen o no els llindars sonors permesos, amb tot el que comporta realitzar aquesta determinació.

Concretament, l'informe del Departament de Medi Ambient a què fèiem referència al començament assenyalava dues dificultats que presentava l'expedient sancionador instruït per l'ajuntament. L'una, derivada de la tipificació aplicada als fets, i l'altra, dels efectes de l'entrada en vigor de la nova Llei 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals.

Pel que fa a la tipificació dels fets, el Departament considera que, a partir del raonament jurídic de la sentència 106/2001, de 30 de juliol, dictada pel Jutjat Contenciós Administratiu núm. 2 de Girona, no es poden sancionar els fets denunciats com a maltractament d'animals. El fonament jurídic tercer de la sentència assenyala que l'incompliment del deure de conducta establert a l'article 6 del Decret 6/1999 –mesures de seguretat– no es troba tipificat com a infracció a la Llei 3/1988, la qual ni tan sols es remet a una norma reglamentària posterior per definir aquesta infracció. Per aquest motiu es considera que s'ha vulnerat el principi de legalitat penal, derivat de l'article 25.1 de la Constitució Espanyola.

En aquest respecte, el Síndic formula una sèrie de consideracions al Departament que van des del fet que la sentència invocada només es pronuncia en relació amb l'article 6 del decret, sense que hi hagi més elements que permetin estendre els efectes d'aquesta decisió a la resta de l'articulat, passant pel fet que el titular del jutjat tampoc no ha plantejat la qüestió d'il·legalitat, fins a arribar a valorar si el decret no és més que una col·laboració reglamentària que contribueix a identificar les conductes tipificades a la Llei 3/1988. Fetes aquestes reflexions, el Síndic sol·licita al Departament que les valori i que informi del seu determini sobre la vigència o no del Decret 6/1999 i, si s'escau, la conveniència de derogar-lo expressament per evitar situacions d'inseguretat jurídica.

Respecte de la segona qüestió, el Departament considera que els fets encaixarien a la tipificació de la infracció, qualificada de greu a la Llei 3/1988, relativa a tenir les instal·lacions inadequades des del punt de vista del benestar dels animals. Tanmateix, atès que la Llei 22/2003 havia entrat en vigor el 5 d'agost, i atès el principi de retroactivitat de les disposicions sancionadores favorables, la infracció comesa podria qualificar-se de lleu a l'empara d'aquesta nova llei, en tant que de l'expedient instruït no es derivaven riscos o perjudicis. Com que la nova llei atribueix als alcaldes la competència per sancionar les infraccions lleus, el Departament considerava que qui havia de resoldre l'expedient era l'ajuntament.

En relació amb aquesta segona qüestió, el Síndic va manifestar que subsumir els fets dintre de la infracció tipificada com a manteniment en instal·lacions inadequades no semblava gaire apropiat, per tal com de la llei es desprenia que les instal·lacions van referides exclusivament als establiments on es guarden els animals de companyia i se'n té cura.

En el moment de cloure aquest Informe, el Síndic espera conèixer el determini adoptat pel Departament.

A/O 4552/03. *Els sorolls dels ciclomotors*

SECCIÓ 4. SANITAT

***A/O 1485/03**. La percepció il·legal de conductes per part de determinats metges*

***A/O 1486/03**. Visita al Parc Hospitalari Martí i Julià, de Salt*

***A/O 1487/03**. Visita a l'Hospital de Santa Maria, de Lleida*

***A/O 1914/03**. Atenció sanitària a immigrants*

***A/O 1938/03**. Control d'estupefaents al servei d'anestesiologia i reanimació d'un hospital*

El Síndic va saber que s'havien posat en coneixement dels responsables del servei d'anestesiologia i reanimació d'un hospital diverses incidències relatives al control de les drogues que se subministraven als pacients: anomalies en la reposició de medicació i possibles irregularitats en la conducta d'un professional del centre.

Atesa la gravetat dels fets, el Síndic els va comunicar al Departament de Sanitat i Seguretat Social i li demanà que l'informés en el termini més breu.

El Departament va informar el Síndic que en el moment en què es van detectar les incidències se'n va alertar les diferents direccions de l'hospital i posteriorment es van emprendre actuacions personals per possibles irregularitats, teràpies i seguiments específics.

Segons la informació facilitada, la persona afectada va ser tractada en dues ocasions dintre del Programa d'atenció integral al metge malalt del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona.

Igualment, se'ns comunicà l'adopció de mesures en l'àmbit de la dispensació restringida de medicació del servei de farmàcia a les unitats i que s'implantarien uns dispositius nous a fi d'incorporar les noves tecnologies i la seguretat en la dispensació de medicaments.

Vam agrair la informació facilitada pel Departament i alhora demanàrem que tan bon punt les noves tecnologies esmentades s'incorporessin en fos informada aquesta Institució.

***A/O 2739/03.** Hospital psiquiàtric penitenciari*

SECCIÓ 5. CONSUM

***A/O 984/03 i 985/03.** El servei públic de subministrament elèctric*

Des de fa ja uns anys, la prestació del servei de subministrament elèctric en condicions de qualitat i regularitat ha estat objecte d'anàlisi per la institució del Síndic de Greuges.

L'any 1993, amb motiu d'un incendi esdevingut el 24 d'agost en una estació transformadora arran d'una tempesta, molts ciutadans es van veure privats d'energia elèctrica durant unes quantes hores. Llavors el Síndic va sol·licitar al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme la informació disponible sobre les responsabilitats en l'incident i les mesures adoptades per evitar aquestes situacions.

La incidència dels aiguats del setembre de 1999 en les línies de transport va motivar l'obertura d'una actuació d'ofici en relació amb l'estat de les xarxes i les mesures adoptades per les empreses subministradores per reduir el temps de les interrupcions de subministrament imprevistes.

Segons els informes que el departament va trametre al Síndic, l'Administració havia posat tots els mitjans econòmics i tècnics per evitar aquestes situacions.

Però les nevades del 14 de desembre de 2001 van tornar a suscitar les queixes de la ciutadania, que va palesar els perjudicis d'aquestes suspensions, i van qüestionar la capacitat de les empreses d'electricitat per respondre a aquests imprevistos climàtics, igual com l'eficàcia dels esforços de l'Administració de la Generalitat per garantir el subministrament en condicions de qualitat i regularitat.

El Síndic continuava rebent queixes pels problemes de subministrament elèctric. Aquestes queixes provenien tant de particulars com d'ajuntaments que expressaven el malestar dels seus veïns i mostraven que segons l'opinió pública el servei no complia els requisits de qualitat desitjables.

Certament, aquests dos últims anys s'han produït uns canvis normatius importants a Catalunya en aquest sentit. La Generalitat, en exercici de les competències que deriven de l'article 149.1.22 i 25 de la Constitució i els articles 9.16 i 10.1.5 de l'Estatut, ha reglamentat diversos aspectes de la prestació del servei, en la línia encetada per la Llei 45/1997, de 24 de novembre, del sector elèctric.

Quatre dies després d'aquelles nevades, el 18 de desembre de 2001, es publica en el Diari Oficial de la Generalitat el Decret 329/2001, de 4 de desembre, pel qual s'aprovava el Reglament del subministrament elèctric.

Aquesta nova regulació de determinats aspectes del subministrament d'energia elèctrica ha estat un gran avanç en la determinació dels criteris de qualitat d'aquest servei. El seu estudi, però, ens ha plantejat diverses qüestions.

D'una banda, vam constatar diversos aspectes de la relació entre usuaris i empreses que pensem que és necessari regular. D'acord amb aquestes consideracions vam efectuar al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme un seguit de recomanacions que vam tractar en la nostra actuació d'ofici núm. 984/03.

D'altra banda, fent un repàs de les obligacions de les empreses envers l'Administració, se'ns van suscitar diverses preguntes sobre el seu compliment, que vam plantejar al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme en la sol·licitud d'informe continguda en la nostra actuació d'ofici núm. 985/03.

A conseqüència de la resposta de l'Administració a les nostres recomanacions i a la nostra sol·licitud d'informe, el Síndic de Greuges va elaborar l'informe extraordinari *El servei públic de subministrament elèctric. Una reflexió sobre els drets dels ciutadans,* que va ser publicat en el BOPC núm. 8 del 23 de gener de 2004.

***A/O 1458/03**. El funcionament dels serveis telefònics d'informació 012 i 010*

Aquesta actuació es relata a la introducció de la secció corresponent a Consum del Llibre Segon d'aquest Informe.

***A/O 3105/03**. El servei 092 de trucades a la policia municipal de l'Ajuntament de Cunit*

L'Ajuntament de Cunit va exposar al Síndic de Greuges les dificultats que tenia per disposar de la connexió al telèfon 092 d'urgències de la policia municipal, i li va demanar que intervingués per resoldre aquest problema.

El Síndic es va adreçar al director de Relacions Institucionals de Telefónica a Catalunya perquè l'informés sobre aquest assumpte.

Posteriorment, Telefónica va indicar al Síndic que s'havia posat en contacte amb l'Ajuntament de Cunit per proveir-lo del servei de connexió 092.

Amb aquesta informació vam donar per finalitzada aquesta actuació.

SECCIÓ 6. TREBALL I PENSIONS

***A/O 1065/03.** Requisits per a l'obtenció d'ajuts al transport per als alumnes de cursos de formació ocupacional*

A conseqüència d'una queixa presentada per una alumna d'un curs de formació ocupacional, vam observar que, per accedir als ajuts de transport, es demanava un determinat requisit que podia ser d'impossible compliment.

Concretament, als alumnes que residien en una població diferent d'aquella on s'impartien els cursos se'ls demanava que aportessin, entre altra documentació, certificació municipal de no existència de transport públic o de l'empresa transportista, en cas de manca d'adequació dels horaris a les necessitats de l'estudiant.

Un ajuntament es negà a lliurar l'esmentat certificat al·legant que això no era matèria de la seva competència ni informació municipal susceptible de ser certificada.

Demanada informació al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, se'ns informà que, tenint en compte les dificultats amb què alguns alumnes s'havien trobat per aconseguir la certificació reclamada, seria la mateixa Administració qui obtindria d'ofici la informació sobre els mitjans de transport públic.

SECCIÓ 7. SERVEIS SOCIALS

***A/O 3682/03**. Visita a la residència per a disminuïts psíquics Montserrat Montero de Cerdanyola del Vallès*

***A/O 4226/03.** Visita a la residència per a disminuïts psíquics Josep Mas i Dalmau de Sant Joan Despí*

***A/O 3780/03**. L'atenció a la gent gran depenent a Catalunya*

L'any 2003, el Síndic de Greuges de Catalunya va iniciar una actuació d'ofici per valorar la situació de les persones grans amb dependència a Catalunya i el model d'atenció actual, així com també reflexionar sobre les possibilitats de millorar-lo.

En el marc d'aquesta actuació, hem elaborat un informe extraordinari, presentat al Parlament, que recull un seguit de suggeriments i propostes en relació amb aquest àmbit de l'atenció social (BOPC núm. 8, de 23 de gener de 2004).

SECCIÓ 9. JUSTÍCIA

SEGURETAT CIUTADANA

***A/O 544/03**. Seguiment de les visites realitzades l'any 2000 a diverses comissaries dels Mossos d'Esquadra*

L'any 2000, el Síndic de Greuges va visitar les comissaries dels Mossos d'Esquadra de Blanes, Lloret de Mar, Lleida, Balaguer, Vic i Girona. Les consideracions sobre aquestes visites les vam recollir en aquesta mateixa secció de l'Informe corresponent a aquell any (vegeu BOPC núm. 3165, de 27 de març de 2001, pàg. 45 i 46).

Tanmateix, algunes qüestions que aleshores plantejàvem requerien un seguiment posterior.

Per aquesta raó, l'any 2003 vam iniciar una actuació d'ofici en el marc de la qual ens vam adreçar a l'anterior consellera de Justícia i Interior a fi que informés en relació amb els aspectes següents: les gestions realitzades per habilitar els espais adients per al dipòsit d'objectes a disposició judicial; el problema que plantejava la custòdia i dipòsit de vehicles a disposició judicial, i l'anàlisi de les conseqüències de l'aplicació de la Llei 38/2002, de 28 d'octubre, de reforma parcial de la Llei d'enjudiciament criminal, en la utilització dels serveis dels Mossos d'Esquadra per a la pràctica de notificacions i citacions judicials.

En el moment de cloure la redacció d'aquest informe no hem finalitzat l'actuació.

SERVEIS PENITENCIARIS

***A/O 255/03**. Incidències en l'àmbit penitenciari de l'any 2003*

Igual que en anys anteriors, hem obert una actuació d'ofici per a totes aquelles situacions produïdes en cas de mort violenta d'un intern en centres penitenciaris de Catalunya i de les quals, d'acord amb el que es va con-

venir, ens informa d'ofici l'Administració. Cas que apreciem que pot haver-hi indicis d'irregularitat per part de l'Administració penitenciària, obrim l'expedient d'actuació d'ofici individualitzat corresponent.

***A/O 1828/03**. Visita al centre penitenciari d'Homes de Barcelona*

***A/O 2043/03**. Visita al centre penitenciari de Ponent*

***A/O 2168/03**. Visita al centre penitenciari de Tarragona*

***A/O 4094/03**. Transsexuals a la presó*

Atesa la notícia publicada en un mitjà de comunicació, relativa a la necessitat de trobar una solució per a una transsexual ingressada a la presó Model des de feia sis mesos, vam iniciar una actuació d'ofici.

Ens vam dirigir al Departament de Justícia i Interior sol·licitant informació sobre:

Les mesures que s'han arbitrat per possibilitar el lliure exercici i el desenvolupament de la personalitat dels transsexuals a les presons de Catalunya.

Els programes de tractament individualitzat que s'apliquen a aquest col·lectiu.

Els criteris seguits per determinar les destinacions més adequades a fi que la seva transsexualitat no comporti un plus d'agreujament de la seva situació penitenciaria.

La informació rebuda en data 18 de febrer de 2004 de la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil del Departament de Justícia ens diu en relació amb la primera qüestió que el Síndic plantejava que, anyalment, el nombre d'interns en procés de reassignació de gènere ingressats en els centres és molt petit. En la data esmentada consten 9 interns entre preventius i penats.

Això implica una greu dificultat per poder assignar-los a un espai específic i exclusiu que no comporti un detriment en l'exercici dels seus drets com a interns. Malgrat tot, s'han donat indicacions clares als centres perquè aquests interns puguin compartir, de forma voluntària, la cel·la amb altres interns de les seves característiques o sinó que gaudeixin de cel·les individuals. L'accés a les dutxes es fa de forma individual per garantir la seva intimitat.

Ens indiquen que no existeix cap diferència quant als programes de tractament individualitzats i els criteris utilitzats per determinar les destinacions més adequades, aquests són els mateixos que per a la resta d'interns. Cas que un intern s'hagi sotmès a una operació de canvi de sexe, li serà assignat un centre o unitat penitenciària de dones.

En el moment de tancar la redacció d'aquest informe aquesta informació resta pendent de valoració.

SECCIÓ 10. INFANTS

***A/O 616/03**. Repatriació de menors immigrants no acompanyats*

***A/O 1777/03**. Recomanació que es modifiqui el Decret 133/2001 per tal que, superat un llindar de quilòmetres, la renúncia a una destinació no comporti la baixa de la borsa de treball*

Actuacions d'ofici núm. 2798/03 (visita al CEIP Àngel Guimerà, del Vendrell), núm. 2799/03 (visita IES Andreu Nin, del Vendrell), núm. 2800/03 (visita CEIP Jaume Balmes, de Cervera), núm. 2801/03 (visita IES Antoni Tarroja, de Cervera), núm. 4150/03 (visita IES Jaume Huguet, de Valls), núm. 4543/03 (visita IES Terres de Ponent, de Mollerussa) i núm. 4544/03 (visita CEIP Pompeu Fabra, de Mollerussa)

És continuació del seguiment 2151/02

***A/O 3561/03**. Visita al Servei d'Orientació i Mediació*

***A/O 3681/03**. Centre d'atenció educativa Can Rubió*

***A/O 4149/03**. Visita als centres de justícia juvenil*

***A/O 4403/03 i 4404/03.** Centres residencials d'acció educativa Sant Josep de la Muntanya i L'Aura*

Dels resultats del qüestionari passat als centres residencials d'acció educativa (CRAEs), recollits en *l'Informe sobre els Centres Residencials d'Acció Educativa per a Infants i Adolescents a Catalunya* lliurat al Parlament de Catalunya el maig de 2003 (BOPC núm. 246, d'1 de juliol de 2003), se'n desprèn que hi pot haver diferències entre els infants i els adolescents que viuen en centres petits i aquells que viuen en centres grans.

En conseqüència, atès que es considera que el nombre de places del centre afecta especialment determinats aspectes de la vida quotidiana dels infants i dels adolescents, i vista la participació en el funcionament del centre i les funcions dels educadors, és té previst visitar alguns d'aquests centres grans. Per començar aquestes actuacions, es pensà en els centres residencials d'acció educativa Sant Josep de la Muntanya i L'Aura. Una de les visites s'ha realitzat en el curs de la redacció d'aquest Informe i l'altra es troba pendent.

***A/O 4521/03**. Visita a l'Institut d'ensenyament secundari Dolors Mallafré*

SECCIÓ 12. IMMIGRACIÓ

***A/O 929/03.** Ofertes de treball enganyoses per mitjà d'Internet*

El Síndic va tenir coneixement dels serveis oferts a través d'internet per una empresa amb domicili social a Màlaga que es dedicava a proporcionar treballadors,

entre ells, ciutadans extracomunitaris, per fer treballs de temporada en empreses del sector hoteler d'àmbit estatal, seguint un procediment de contractació inadequat i al marge del que fixa la normativa vigent en matèria d'estrangeria.

Atès que el domicili social de l'empresa es trobava a Màlaga, el Síndic va remetre al Defensor del Poble Andalús, l'assumpte amb tota la documentació que en tenia i les consideracions oportunes, amb la petició d'intervenir-hi i per determinar i confirmar si existia una actuació fraudulenta i, si esqueia, de traslladar l'assumpte a la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia.

El Defensor del Poble Andalús ens informà que s'havia adreçat a la Subdelegació del Govern a Màlaga. De resultes de les actuacions del citat òrgan de l'Administració es va saber, entre altres coses, que l'empresa no estava inscrita a la Seguretat Social. Així mateix, la Guàrdia civil, en tant que encarregada de seguir la investigació, va informar que fins en aquell moment s'havien detingut tres persones en relació amb el cas.

Els detinguts, com a presumptes responsables dels delictes d'estafa, falsificació de documents i contra els drets dels treballadors, han estat posats a disposició dels corresponents jutjats d'instrucció.

Amb aquesta informació, el Defensor del Poble Andalús i també el Síndic han donat per closes les actuacions en aquest cas.

LLIBRE PRIMER
TERCERA PART

ANNEX 1. DADES GENERALS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES DURANT 'ANY 2003

1.1. Dades generals de les actuacions del Síndic de Greuges durant l'any 2003
1.2. Dades sociològiques de les queixes rebudes
1.3. Dades territorials de les queixes rebudes
1.4. Dades per àrees dels expedients
1.5. Dades per administracions afectades dels expedients
1.6. Dades de situació procedimental dels expedients

ANNEX 2. DETALL DE LES DADES DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DEL 2003
2.1. Dades sociològiques
2.2. Dades territorials de les queixes rebudes
2.3. Classificació temàtica o per àrees
2.4. Classificació per administracions afectades
2.5. Dades procedimentals dels expedients

ANNEX 3. SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ (SIC)
1. El servei d'informació al ciutadà, en dades
2. Els desplaçaments fora de la seu
3. Les queixes privades

ANNEX 4. RELACIÓ DE RESOLUCIONS AMB UN RESUM DEL SEU CONTINGUT I LA INDICACIÓ DE LA POSICIÓ PRESA PER L'ADMINISTRACIÓ

ANNEX 5. RELACIÓ DE RESOLUCIONS AGRUPADES PER ADMINISTRACIONS AFECTADES I VALORACIÓ DE L'ACTUACIÓ

ANNEX 6. RELACIÓ D'ADMINISTRACIONS QUE NO HAN COL·LABORAT AMB EL SÍNDIC DE GREUGES
1. Expedients arxivats per manca de resposta a les peticions d'informació
2. Expedients arxivats per resposta insuficient que no ha estat completada
3. Expedients arxivats com a no acceptats presumptament, atesa la manca de resposta a les consideracions del Síndic
4. Expedients pendents de rebre resposta per part de les administracions
5. Expedients en els quals s'han substanciat amb excessiu retard les peticions d'informació del Síndic o les respostes a les seves consideracions

ANNEX 7. ALTRES ACTIVITATS DE LA INSTITUCIÓ
1. Relacions amb el Parlament
2. Visites i reunions de treball
3. Visites i inspeccions a centres i dependències administratives
3.1. Centres penitenciaris
3.2. Centres de menors i d'ensenyament
3.3. Centres sanitaris
3.4. Centres de disminuïts
4. Descentralització de l'oficina del Síndic
5. Conferències, taules rodones, cursos i seminaris
6. Actes de representació
7. Actes protocol·laris
8. Mitjans de comunicació
9. Visites docents

ANNEX 8. ORGANITZACIÓ DE LA INSTITUCIÓ I CONVENIS
1. Personal
2. Col·laboracions
3. Formació del personal
4. Convenis
5. La Càtedra d'Immigració, Drets i Ciutadania

ANNEX 9. COL·LABORACIÓ AMB ALTRES *OMBUDSMAN*
1. Relacions institucionals dins l'àmbit estatal
1.1 Jornades de Coordinació entre Defensors del Poble de l'Estat
1.2. Altres activitats dins l'àmbit estatal
2. Relacions institucionals dins l'àmbit català
2.1. Relacions amb els síndics locals
2.2. Relacions amb els síndics universitaris
3. Relacions institucionals dins l'àmbit internacional
3.1. IV Trobada d'Ombudsman Regionals de la Unió Europea
3.2. Reunió anual de l'European Network Ombudsman for Children
3.3. Reunió anual de la Secció europea de l'IOI
3.4. VI Congrés de l'Association d'Ombudsman et Médiateurs de la Francophonie

3.5. Participació en altres jornades i seminaris
3.6. Reunions a Barcelona amb ombudsman europeus i iberoamericans

ANNEX 10. LA FEDERACIÓN IBEROAMERICANA DEL OMBUDSMAN

ANNEX 11. PROGRAMA INSTITUCIONAL DE COOPERACIÓ AMB ELS BALCANS
1. Presentació
2. Catalunya: un model per a la regió autònoma de Vojvodina (Sèrbia)
3. Activitats realitzades en el marc del «Programa institucional de cooperació»
4. El paper dels Ombudsman regionals en la protecció dels drets fonamentals
5. L'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia: l'experiència d'un projecte-pilot
5.1. Presentació
5.2. Visites d'estudi al nostre país
5.3. Sessions de treball a Sèrbia
5.4. Continuïtat del projecte a Nis i extensió a Belgrad
5.5. La futura institucionalització de l'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia
6. Pendent d'aprovació la Llei de l'Ombudsman de Sèrbia
7. Publicitat i difusió del Programa institucional de cooperació
8. Viatges d'identificació de projectes a Bòsnia-Hercegovina
8.1. Els Ombudsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina
8.2. Els Ombudsman de la Republika Srpska
8.3. El Fiscal General de la Federació de Bòsnia-Hercegovina
8.4. La Cort Estatal de Bòsnia-Hercegovina
8.5. El Fiscal General de la Republika Srpska
8.6. El Ministeri de Justícia de la Federació de Bòsnia-Hercegovina
8.7. Conclusions
8.8. Projectes identificats basats en l'experiència catalana

ANNEX 12. CURS UNIVERSITARI SOBRE «EL SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA»

ANNEX 13. ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

ANNEX 14. LLEI 14/1984, DE 20 DE MARÇ, DEL SÍNDIC DE GREUGES

ANNEX 1

DADES GENERALS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES DURANT L'ANY 2003

1.1. Dades generals de les actuacions del Síndic de Greuges durant l'any 2003

– Queixes rebudes	4.571
– Actuacions d'ofic (a iniciativa del Síndic)	46
Total	4.617

1.2. Dades sociològiques de les queixes rebudes

(Vegeu Annex 2, apartat 2.1)

Característiques dels reclamants

	Nombre	%
– Dones	2.166	47,39
– Homes	2.100	45,94
– Col·lectius	305	6,67
Total	4.571	100

Forma de presentació de les queixes

	Nombre	% pres. direct. ciutadà	% total present
Queixes presentades directament pel ciutadà	2.729		59,70
– Queixes presentades per correu ordinari o fax	2.401	87,98	
– Queixes presentades per correu electrònic	328	12,02	
Queixes presentades a través del SIC	1.842		40,30
Total	4.571		100

Llengua emprada en les queixes presentades directament pel ciutadà

	Nombre	%
– Català	2.023	74,13
– Castellà	703	25,76
– Altres	3	0,11
Total	2.729	100

1.3. Dades territorials de les queixes rebudes

(Vegeu Annex 2, apartat 2.2)

	Nombre	% Catalunya	% total
– Procedents de Catalunya	4.293		93,92
Barcelona	3.422	79,71	74,86
Girona	397	9,25	8,68
Tarragona	293	6,82	6,42
Lleida	181	4,22	3,96
– Procedents de fora de Catalunya	63		1,38
D'altres comunitats de l'Estat	53		1,16
D'altres estats	10		0,22
– No donen dades	215		4,70
Total	4.571		100

1.4. Dades per àrees dels expedients

(Vegeu Annex 2, apartat 2.3)

1.4.1. Queixes

	Nombre	%
Infants	(1)868	18,99
Administració general	706	15,44
Consum	577	12,62
Ordenació del Territori	564	12,34
Justícia	542	11,86
Privades	390	8,53
Tributari	196	4,29
Sanitat	183	4,00
Treball i Pensions	164	3,59
Immigració	147	3,22
Serveis Socials	142	3,11
Cultura	86	1,88
Dones	6	0,13
Total	4.571	100

(1) 618 queixes d'igual contingut corresponents al Programa d'Educació Compensatòria

1.4.2. Actuacions d'ofici

	Nombre	%
Infants	15	32,62
Justícia	6	13,04
Administració General	6	13,04
Ordenació del territori	5	10,87
Sanitat	5	10,87
Consum	4	8,70
Serveis Socials	3	6,52
Immigració	1	2,17
Treball	1	2,17
Total	46	100

1.5. Dades per administracions afectades dels expedients

(Vegeu Annex 2, apartat 2.4)

1.5.1. Queixes

	Nombre	%
Autonòmica	1.631	35,68
Local	1.125	24,61
Privades	780	17,06
Judicial	276	6,04
Central	226	4,94
Perifèrica	225	4,92
Universitat i col·legis prof.	146	3,20
Serveis públics privatitzats	132	2,89
Altres administracions	30	0,66
Total	4.571	100

1.5.2. Actuacions d'ofici (2)

	Nombre	%
Autonómica	38	82,61
Central	3	6,52
Local	2	4,35
Serveis Públics privatitzats	2	4,35
Altres Administracions	1	2,17
Total	46	100

(2) El Síndic només formula recomanacions o suggeriments davant la administracions on exerceix la seva competència, tot i que això no impedeix que n'estudiï el cas, en detecti el problema i el traslladi a qui correspongui.

1.6. Dades de situació procedimental dels expedients

(Vegeu Annex 2, apartat 2.5)

1.6.1. Expedients registrats durant l'any 2003

	Nombre	% total	% tràmit
Resolts	3.235	70,07	
En tràmit	1.382	29,93	
– En estudi	201		4,55
– Tramitació amb l'interessat	98		7,09
– Tramitació Administració	(3)1.083		8,36
Total	4.617		100

1.6.2. Expedients registrats i tramitats durant l'any 2003

	Nombre
Expedients iniciats l'any 2003	4.617
Expedients en tràmit d'exercicis anteriors al 2003	1.536
Expedients pendents de resposta al suggeriment del Síndic	41
Expedients tramesos al Defensor del Poble abans del 2003 i resolts el 2003	83
Expedients arxivats i reoberts durant el 2003	59
Total expedients tramitatsdurant l'any 2003	6.336

	Nombre	% total exped.
Expedients conclosos i arxivats	4.459	70,39
Expedients pendents a 31.12.03	(3)1.877	29,61
Total	6.336	100

(3) 618 queixes d'igual contingut corresponents al Programa d'educació compensatòria

1.6.3. Distribució de queixes concloses durant l'any 2003

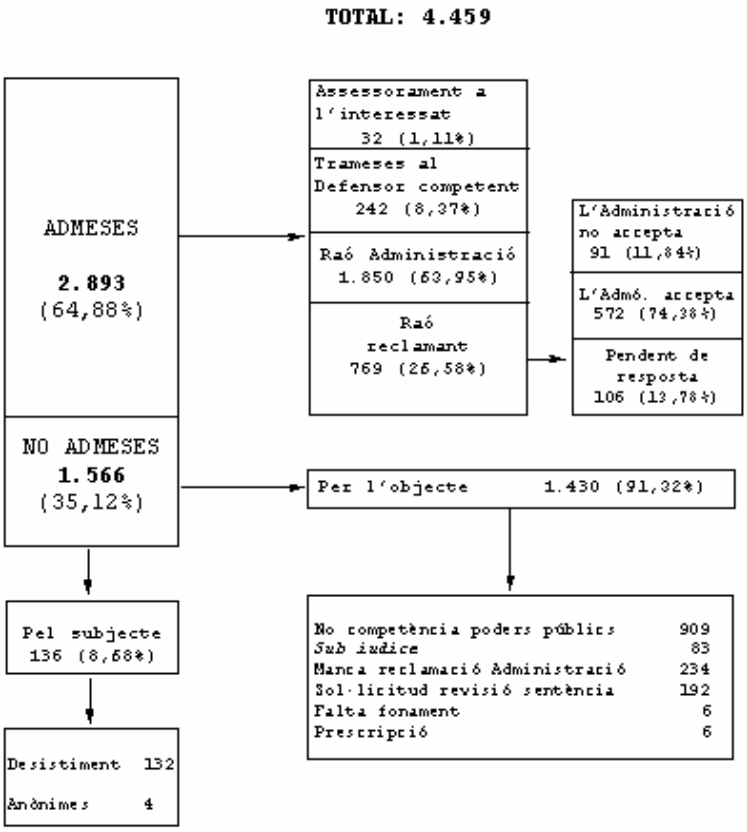

(Vegeu Annex 2, apartats 2.5.3, 2.5.4. i 2.5.5)

1.6.4. Grau d'acceptació de les consideracions del Síndic

1.6.4. GRAU D'ACCEPTACIÓ DE LES CONSIDERACIONS DEL SÍNDIC

TOTAL: 769

RAÓ RECLAMANT (4)
769

L'Administració no accepta
91

L'Administració accepta
572

Pendent de resposta
106

	Acceptació	No acceptació	Pendent
Administració general	171	31	20
Ord. Territorial	115	23	31
Tributari	32	4	2
Sanitat	71	1	3
Consum	30	1	3
Treball i Pensions	18	1	2
S.Socials	26	6	1
Cultura	13	2	3
Justicia	22	6	4
Infants	66	16	37
Immigració	16	-	-

(4) S'agrupen sota l'epígraf "Raó reclamant" tots aquells assumptes resolts durant l'any 2003, en els quals el Síndic va considerar que, per una o altra raó, l'Administració hauria hagut d'actuar d'una forma diferent de com ho havia fet (que han donat lloc a un advertiment o recordatori de deures legals, suggeriment interpretatiu o organitzatiu i propostes de conciliació o acord) o bé, en els quals va entendre que s'esqueia una modificació de l'ordenament jurídic.

També s'inclouen aquells casos en què el Síndic va demanar informe a l'Administració, per haver rebut una queixa, quan havia transcorregut el termini que l'Administració té per resoldre i la informació que aquesta va lliurar adjuntava còpia de la resolució ja adoptada.

(Vegeu Annex 2, apartat 2.5.6)

ANNEX 2

DETALL DE LES DADES DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DEL 2003

2.1. DADES SOCIOLÒGIQUES

2.1.1. Gràfic de les característiques dels reclamants

TOTAL: 4.571

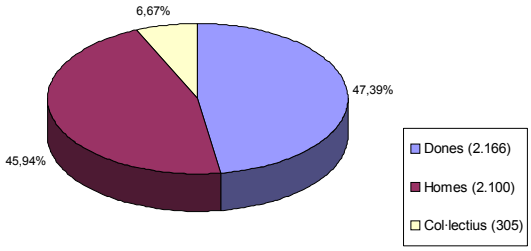

2.1.2. Gràfic de la forma de presentació de les queixes

Total: 4.571

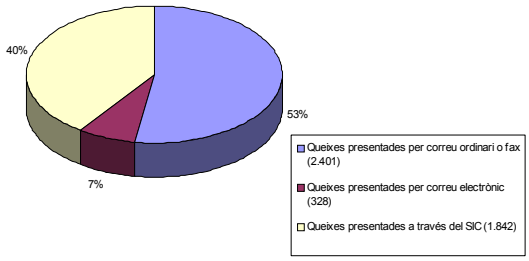

2.1.3. Gràfic de la llengua emprada en les queixes presentades directament pel ciutadà

Total: 2.729

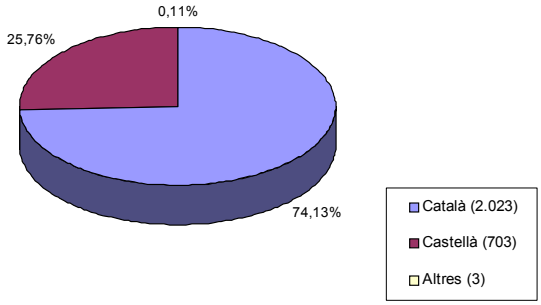

2.2. DADES TERRITORIALS DE LES QUEIXES REBUDES

2.2.1. Taula comparativa de les queixes per provincia / índex de població

	COMPARACIÓ	% POBLACIÓ	% QUEIXES	
Població	Nombre habitants (1)	% Població	Nombre Queixes	Percentatge Queixes s/4.293
Catalunya	6.704.146	100%	4.293	100%
Barcelona	5.052.666	75,37%	3.422	79,71%
Girona	619.692	9,24%	397	9,25%
Tarragona	654.149	9,76%	293	6,82%
Lleida	377.639	5,63%	181	4,22%

1) Estadística de població 2003. Informació més actualitzada disponible per l'Institut d'Estadística de Catalunya

Total 4.571

(S'inclouen les 278 queixes procedents de la resta de l'Estat, de l'estranger i les que no donen dades)

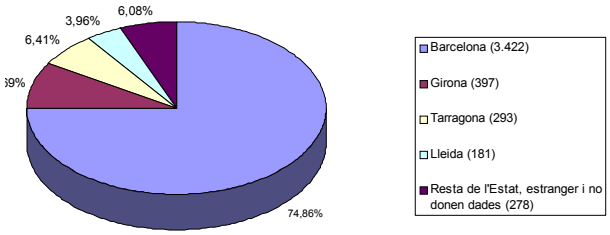

2.2.2. Mapa de les queixes presentades per comarca

Divisió comarcal definida per la Llei 6/1987, de 4 d'abril, sobre l'organització comarcal de Catalunya, modificada per la Llei 5/1988, de 28 de març i la Llei 3/1990, de 8 de gener.

Les xifres en el mapa indiquen les queixes escrites rebudes l'any 2003 procedents de Catalunya (4.293), sense incloure les de la resta de l'Estat espanyol (53), les de l'estranger (10) i aquelles de les que no disposem de la dada (215).

2.2.3. Distribució geogràfica de les queixes comparades amb l'índex de població

Estadística de població 2003. Informació més actualitzada disponible per l'Institut d'Estadística de Catalunya

1 Queixa per:

de 0 a 1.000 habitants:

Alt Empordà, Alt Penedès, Pallars Jussà, Segarra

de 1.001 a 1.500 habitants:

Baix Empordà, Baix Penedès, Barcelonès, Maresme, Priorat

de 1.501 a 2.000 habitants:

Alt Camp, Alta Ribagorça, Baix Llobregat, Berguedà, Garraf, Garrotxa, Gironès, Pallars Sobirà, Pla d'Urgell, Ripollès, Urgell, Vallès Oriental

de 2.001 a 3.000 habitants:

Alt Urgell, Anoia, Bages, Baix Camp, Baix Ebre, Conca de Barberà, Garrigues, Noguera, Osona, Pla de l'Estany, Selva, Tarragonès, Vallès Occidental

de 3.001 a 5.000 habitants:

Ribera d'Ebre, Segrià, Terra Alta, Val d'Aran

> de 5.000 habitants:

Cerdanya, Montsià, Solsonès

Als efectes de les dades relacionades, cal tenir en compte que en elles s'hi inclouen les queixes presentades per reclusos en centres penitenciaris, en el nombre i la distribució comarcal següent:

Alt Empordà	1
Barcelonès	13
Baix Llobregat	9
Gironès	1
Segrià	7
Tarragonès	8
Vallès Oriental	13
Total Catalunya	52

2.2.4. taula de queixes per municipi, agrupats per comarques i províncies

Comarca-Població	Nombre de Queixes
Alt Penedès	*140*
Avinyonet del Penedès	6
Castellet i la Gornal	3
Gelida	7
La Granada del Penedès	1
Mediona	3
Olèrdola	1
El Pla del Penedès	2
Pontons	1
Puigdàlber	1
Sant Cugat Sesgarrigues	1
Sant Llorenç d'Hortons	1
Sant Martí Sarroca	4
Sant Pere de Riubebitlles	7
Sant Quintí de Mediona	9
Sant Sadurní d'Anoia	29
Subirats	3
Torrelavit	4
Torrelles de Foix	7
Vilafranca del Penedès	48
Vilobí del Penedès	2
Anoia	*48*
El Bruc	1
Cabrera d'Igualada	2
Calaf	1
Capellades	2
Castellfollit de Riubregós	2
Igualada	19
La Llacuna	3
Masquefa	5
Montmaneu	1
Piera	7
Sant Martí de Tous	1
Santa Margarida de Montbui	3
Vilanova del Camí	1
Bages	*76*
Artés	5
Balsareny	1
Calders	2
Castellbell i el Vilar	3
Castellfollit del Boix	1
Castellnou de Bages	1
Manresa	36
Moià	1
Monistrol de Montserrat	1
Navàs	1
Sallent	9
Sant Feliu Sassera	1
Sant Joan de Vilatorrada	3
Sant Salvador de Guardiola	1
Sant Vicenç de Castellet	4
Santa Maria d'Oló	2
Santpedor	3
Súria	1
Baix Llobregat	*391*
Abrera	3
Begues	2
Castelldefels	48
Castellví de Rosanes	1
Cervelló	2
Collbató	1
Corbera de Llobregat	14
Cornellà de Llobregat	42
Esparreguera	8
Esplugues de Llobregat	24
Gavà	29
Martorell	7
Molins de Rei	14

Olesa de Montserrat	5
La Palma de Cervelló	4
Pallejà	8
El Papiol	2
El Prat de Llobregat	39
Sant Andreu de la Barca	7
Sant Boi de Llobregat	34
Sant Climent de Llobregat	4
Sant Esteve Sesrovires	10
Sant Feliu de Llobregat	17
Sant Joan Despí	12
Sant Just Desvern	5
Sant Vicenç dels Horts	19
Santa Coloma de Cervelló	5
Torrelles de Llobregat	2
Vallirana	5
Viladecans	18
Barcelonès	*1.818*
Badalona	69
Barcelona	1.596
L'Hospitalet de Llobregat	109
Sant Adrià de Besòs	15
Santa Coloma de Gramenet	29
Berguedà	*22*
Bagà	1
Berga	9
Borredà	1
Cercs	3
Gironella	7
Puig-reig	1
Garraf	*67*
Canyelles	2
Cubelles	2
Olivella	3
Sant Pere de Ribes	8
Sitges	19
Vilanova i la Geltrú	33
Maresme	*307*
Alella	4
Arenys de Mar	15
Arenys de Munt	6
Argentona	16
Cabrera de Mar	1
Cabrils	7
Caldes d'Estrac	1
Calella	25
Canet de Mar	11
Dosrius	4
Malgrat de Mar	5
El Masnou	25
Mataró	42
Montgat	3
Òrrius	2
Palafolls	2
Pineda de Mar	24
Premià de Dalt	11
Premià de Mar	31
Sant Andreu de Llavaneres	4
Sant Cebrià de Vallalta	2
Sant Iscle de Vallalta	1
Sant Pol de Mar	8
Sant Vicenç de Montalt	2
Santa Susanna	6
Teià	6
Tiana	6
Tordera	6
Vilassar de Dalt	10
Vilassar de Mar	21
Osona	*56*
El Brull	1
Centelles	1
Gurb	2
Els Hostalets de Balenyà	1
Manlleu	2
Les Masies de Voltregà	1
Montesquiu	2
Prats de Lluçanes	3
Roda de Ter	3
Rupit i Pruit	1
Sant Hipòlit de Voltregà	3
Sant Pere de Torelló	3
Sant Quirze de Besora	1
Santa Eulàlia de Riuprimer	1
Santa Maria de Besora	1
Seva	1
Torelló	7
Vic	21
Vidrà	1
Vallès Occidental	*318*
Badia del Vallès	3
Barberà del Vallès	17
Bellaterra	3
Castellar del Vallès	4
Castellbisbal	9
Cerdanyola del Vallès	23
Gallifa	1
Matadepera	7
Montcada i Reixac	13
Palau-solità i Plegamans	10
Polinyà	1
Ripollet	7
Rubí	24
Sabadell	78
Sant Cugat del Vallès	28
Sant Llorenç Savall	1
Sant Quirze del Vallès	1
Santa Perpètua de Mogoda	9
Sentmenat	1
Terrassa	68
Vacarisses	4
Valldoreix	5
Viladecavalls	1
Vallès Oriental	*179*
Aiguafreda	2
L'Ametlla del Vallès	6
Bigues i Riells	3
Caldes de Montbui	2
Canovelles	2
Cànoves i Samalús	4
Cardedeu	7
Les Franqueses del Vallès	2

La Garriga	10
Granollers	39
La llagosta	3
Lliçà d'Amunt	6
Lliçà de Vall	5
Llinars del Vallès	4
Martorelles	6
Mollet del Vallès	28
Montmeló	5
Montornès del Vallès	5
Parets del Vallès	3
La Roca del Vallès	11
Sant Antoni de Vilamajor	3
Sant Celoni	1
Sant Feliu de Codines	2
Sant Fost de Campsentelles	6
Sant Pere de Vilamajor	2
Sant Quirze Safaia	1
Santa Eulàlia de Ronçana	2
Santa Maria de Palautorderes	5
Vallromanes	1
Vilalba Saserra	2
Vilanova del Vallès	1
Total comarques de Barcelona	3.422

GIRONA

Alt Empordà	*111*
L'Armentera	2
Boadella d'Empordà	2
Borrassà	1
Cadaqués	6
Capmany	2
Castelló d'Empuries	15
L'Escala	9
Espolla	1
Figueres	33
La Jonquera	3
Lladó	2
Llançà	4
Llers	2
Navata	2
Palau-saverdera	3
Pau	1
Pedret i Marzà	1
Peralada	1
Pontons	1
El Port de la Selva	2
Portbou	1
Roses	4
Sant Miquel de Fluvià	1
Siurana	1
Térrades	1
Vilafant	6
Vilamalla	2
Vilamaniscle	1
Vila-sacra	1
Baix Empordà	*89*
Begur	5
La Bisbal d'Empordà	9
Calonge	8
Castell-Platja d'Aro	5
Mont-ras	1
Palafrugell	7
Palamós	28
Pals	1
La Pera	1
Regencós	2
Sant Feliu de Guíxols	7
Santa Cristina d'Aro	2
La Tallada d'Empordà	2
Torroella de Montgrí	9
Vall-llòbrega	2
Cerdanya	*2*
Puigcerdà	1
Urús	1
Garrotxa	*29*
Argelaguer	1
Besalú	3
Olot	16
Les Preses	5
Sant Aniol de Finestres	1
Sant Jaume de Llierca	1
Sant Joan les Fonts	1
La Vall d'en Bas	1
Gironès	*80*
Bescanó	3
Bordils	1
Celrà	2
Cervià de Ter	1
Girona	48
Llagostera	6
Salt	9
Sant Gregori	5
Sarrià de Ter	2
Vilablareix	2
Viladecasens	1
Pla de l'Estany	*9*
Banyoles	6
Fontcoberta	1
Porqueres	1
Vilademuls	1
Ripollès	*14*
Camprodon	1
Molló	3
Ogassa	1
Ribes de Freser	3
Ripoll	3
Sant Joan de les Abadesses	2
Sant Pau de Segúries	1
Selva	*63*
Arbúcies	2
Blanes	20
Breda	1
Caldes de Malavella	9
Hostalric	2
Lloret de Mar	11
Maçanet de la Selva	2
Riells i Viabrea	3

Riudarenes	1
Sant Feliu de Buixalleu	3
Santa Coloma de Farners	3
Tossa de Mar	1
Vidreres	2
Vilobí d'Onyar	3
Total comarques de Girona	397

LLEIDA

Alta Ribagorça	*2*
El Pont de Suert	1
La Vall de Boí	1
Alt Urgell	*8*
Coll de Nargó	1
Organyà	1
La Seu d'Urgell	5
La Vansa i Fórnols	1
Garrigues	*9*
L'Albi	1
Les Borges Blanques	3
Castelldans	1
La Floresta	1
Granyera de les Garrigues	1
Juneda	1
Vinaixa	1
Noguera	*15*
Artesa de Segre	2
Balaguer	6
Menàrguens	1
La Sentiu de Sió	1
Tiurana	1
Torrelameu	1
Vallfogona de Balaguer	3
Pallars Jussà	*13*
Isona i conca Dellà	1
La Pobla de Segur	5
Sant Esteve de la Sarga	1
Sarroca de Bellera	1
Talarn	1
Tremp	4
Pallars Sobirà	*4*
Soriguera	3
Sort	1
Pla d'Urgell	*17*
Bell-lloc d'Urgell	1
Bellvís	1
Ivars d'Urgell	3
Linyola	3
Miralcamp	1
Mollerussa	7
Sidamon	1
Segarra	*31*
Cervera	20
Guissona	3
Massoteres	2
Montornès de Segarra	3
Sanaüja	1
Talavera	1
Torà	1
Segrià	*56*
Aitona	2
Alcarràs	2
Alcoletge	1
Alfarràs	1
Alguaire	3
Almacelles	1
Almenar	1
Lleida	41
Maials	1
Rosselló	1
Sucs	1
Sudanell	1
Solsonès	*2*
Pinós	1
Solsona	1
Urgell	*21*
Agramunt	2
Anglesola	2
Ciutadilla	3
La Fuliola	2
Preixana	2
Tàrrega	8
Tornabous	2
Val d'Aran	*2*
Arties e Garós	1
Naut Aran	1
Cerdanya	*1*
Lles de Cerdanya	1
Total comarques de Lleida	181

TARRAGONA

Alt Camp	*19*
Alcover	1
Figuerola del Camp	1
Mont-ral	2
Vallmoll	1
Valls	14
Baix Camp	*64*
Almoster	1
Les Borges del Camp	1
Botarell	1
Cambrils	4
Castellvell del Camp	1
Mont-roig del Camp	1
Pratdip	1
Reus	46
Riudecanyes	1
Riudecols	1
Vandellòs	5
Vilaplana	1

Baix Ebre	*27*
Aldover	1
L'Ametlla de Mar	4
Camarles	1
Deltebre	5
Jesús	3
Paüls	1
Roquetes	1
Tortosa	11
Baix Penedès	*50*
Albinyana	1
L'Arboç	1
Bellvei	2
La Bisbal del Penedès	1
Calafell	13
Cunit	7
Llorenç del Penedès	1
El Montmell	1
Sant Jaume dels Domenys	1
Santa Oliva	1
El Vendrell	21
Conca de Barberà	*7*
Montblanc	3
Les Piles	1
Santa Coloma de Queralt	2
Vilaverd	1
Montsià	*12*
Alcanar	1
Amposta	4
Sant Carles de la Ràpita	2
La Sènia	5
Priorat	*8*
Bellmunt de Priorat	1
Falset	2
Marçà	1
El Masroig	1
Poboleda	1
Porrera	1
La Vilella baixa	1
Ribera d'Ebre	*6*
Ascó	1
Ginestar	1
Móra d'Ebre	2
Móra la Nova	1
Riba-roja d'Ebre	1
Tarragonès	*97*
Altafulla	2
El Catllar	1
Constantí	2
Creixell	2
Els Pallaresos.	4
La Riera de Gaià	1
Roda de Berà	1
Salou	4
Tarragona	67
Torredembarra	7
Vila-seca	6
Terra Alta	*3*
Gandesa	1
Horta de Sant Joan	1
La Pobla de Massaluca	1
Total comarques de Tarragona	293
Total Catalunya	4.293

2.2.5. Taula de les queixes procedents de la resta de l'Estat i de l'estranger

Procedents de la resta de l'Estat	
Alacant	7
Almeria	2
Astúries	1
Balears	5
Càceres	1
Castelló	1
A Coruña	1
Madrid	14
Màlaga	3
Osca	3
Palencia	1
Pontevedra	1
Saragossa	5
Sevilla	2
Terol	1
València	5
Total	53

Procedents de l'estranger	
Classificació per països	
Alemanya	2
Algèria	1
França	1
Itàlia	2
Regne Unit	4
Total	10
No donen dades	215
Total	225
TOTAL	4.571

2.3. CLASSIFICACIÓ TEMÀTICA O PER ÀREES

2.3.1. Gràfic de les queixes per àrees

Total: 4.571

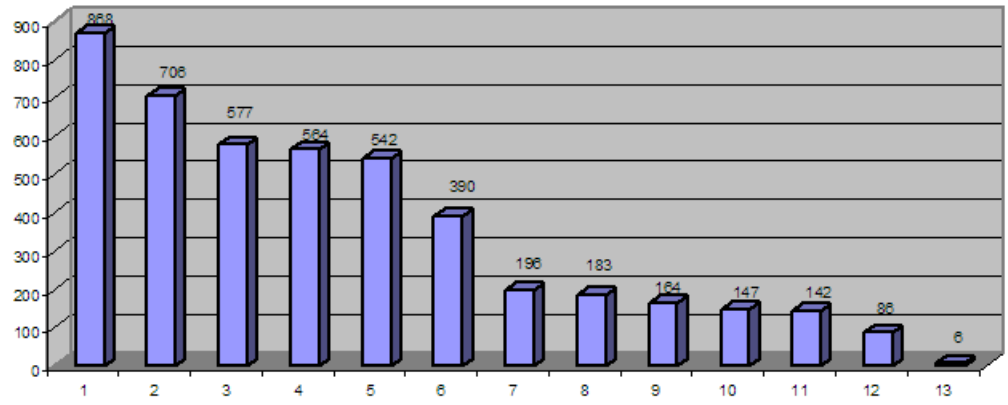

1 Infants [1] (18,99%)
2.Administració general (15,44%)
3.Consum (12,62%)
4.Ordenació del territori (12,34%)
5.Justícia (11,86%)
6.Privades (8,53%)
7. Tributari (4,29%)
8. Sanitat (4%)
9. Treball i Pensions (3,59%)
10. Immigració (3,22%)
11. Serveis Socials (3,11%)
12. Cultura (1,88%)
13. Dones (0,13%)

(1) 618 queixes d'igual contingut corresponents al Programa d'Educació Compensatòria

2.3.2. Gràfic de les actuacions d'ofici per àrees

Total: 46

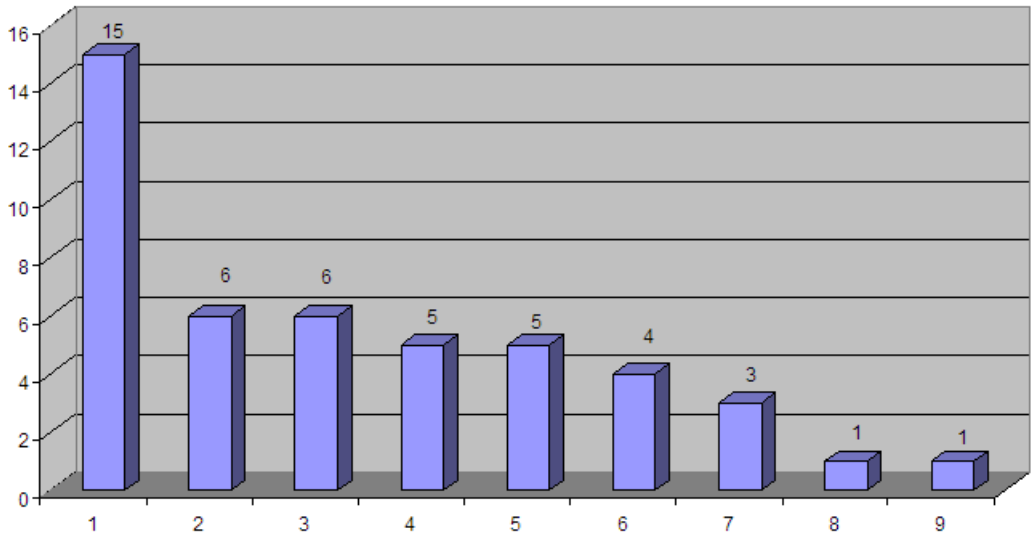

1. Infants (13,04%)
2. Justícia (13,04%)
3. Administració general (13,04%)
4. Ordenació del territori (10,87%)
5.Sanitat (10,87%)
6. Consum (8,70)
7. Serveis socials (6,52%%)
8. Immigració (2,17%)
9. Treball i Pensions (2,17%)

2.3.3. Detall de la classificació dels expedients per la temàtica que plantegen

	Q	A/O	Total
1. Administració general			
- Procediment administratiu	471	4	475
- Funció Pública	103	1	104
- Contractació administrativa i expropiació forçosa	52	-	52
- Responsabilitat patrimonial de l'Administració	35	-	35
- Participació en els afers públics	22	-	22
- Qüestions electorals	23	1	24
Total	706	6	712
2. Ordenació del Territori			
- Habitatge	114	-	114
- Urbanisme	212	1	213
- Medi ambient	238	4	242
Total	564	5	569
3. Tributari			
- Tributs	25	-	25
- Preus Públics	1	-	1
- Gestió Tributària	170	-	170
Total	196	-	196
4. Sanitat			
- Salut Pública	24	2	26
- Deficiències sanitàries	159	3	162
Total	183	5	188
5. Consum			
- Consum	577	4	581
Total	577	4	581
6. Treball i pensions			
- Treball	50	1	51
- Seguretat Social	92	-	92
- Pensions	22	-	22
Total	164	1	165
7. Serveis Socials			
- Gent gran	33	1	34
- Discapacitat física	3	-	30
-.Discapacitat psíquica	15	2	17
- Altres serveis socials	64	-	64
Total	142	3	145
8. Cultura			
- Alumnes universitat	23	-	23
- Gestió acadèmica universitat	5	-	5
Subtotal Universitat	*28*	-	*28*
- Normalització lingüística	47	-	47
- Altres aspectes culturals	11	-	11
Total	86	-	86
9. Justícia			
- Seguretat ciutadana	78	1	79
- Administració de Justícia	397	-	397
- Serveis penitenciaris	67	5	72
Total	542	6	548
10.Infants			
- Protecció	72	7	79
- Alumnes ensenyament[(2)]	720	7	727
- Personal docent	76	1	77
Total	868	15	883
11. Dones			
- Dones	6	-	6
Total	6	-	6
12. Immigració			
- Immigració	147	1	148
Total	147	1	148
Queixes privades i/o inconcretes			
- Privades	371	-	371
- Inconcretes	19	-	19
Total	390	-	390
TOTAL EXPEDIENTS	4.571	46	4.617

[(2)] 618 queixes d'igual contingut corresponents al Programa d'Educació Compensatòria

2.4. CLASSIFICACIÓ PER ADMINISTRACIONS AFECTADES

2.4.1. Gràfic de les queixes per administracions afectades

Total: 4.571

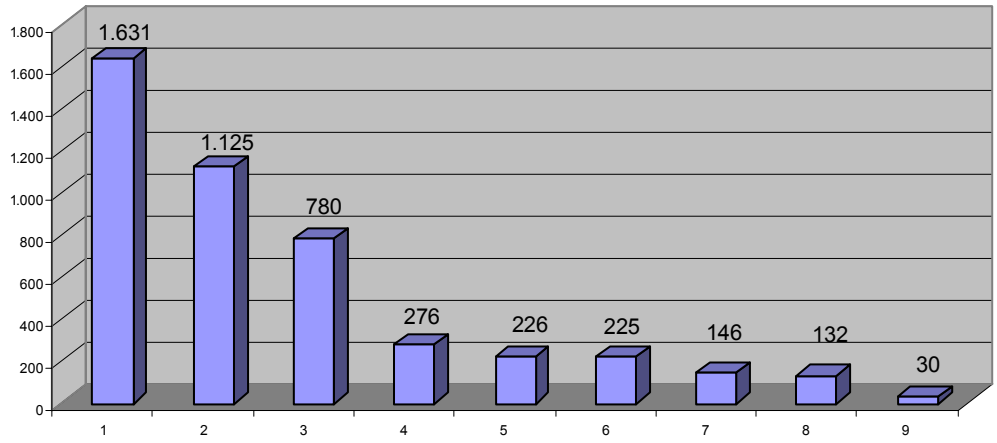

1.Autonòmica (35,68%)[3]
2.Local (24,61%)
3.Privades (17,06%)
4.Judicial (6,04%)
5. Central (4,94%)
6. Perifèrica (4,92%)
7. Universitat i Col·ls Profs. (3,20%)
8. Serveis públics privatitzats (2,89%)
9. Altres administracions (0,66%)

[3] 618 queixes d'igual contingut corresponents al Programa d'Educació Compensatòria

2.4.2. Gràfic de les actuacions d'ofici per administracions afectades

Total: 46

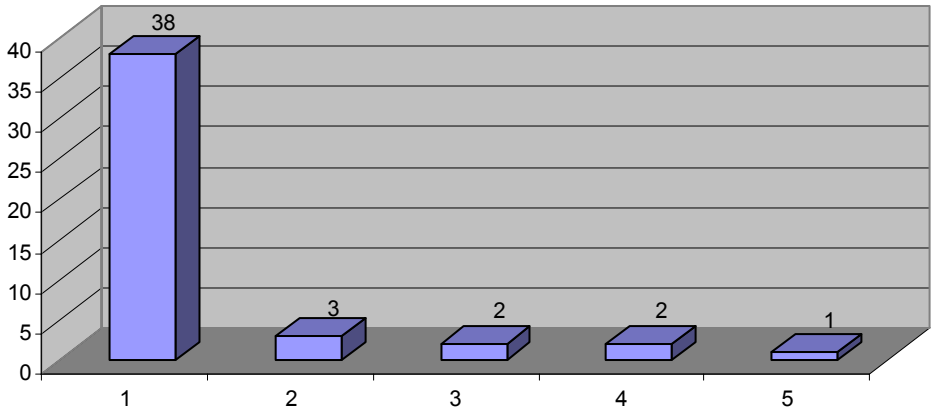

1. Autonòmica (82,61%)
2. Central (6,52%)
3. Local (4,35%)
4. Serveis Públics Privatitzats (4,35%)
5. Altres Administracions (2,17%)

2.4.3. Gràfic de les queixes i actuacions d'ofici davant l'Administració autonòmica per departaments

Total: 1.669

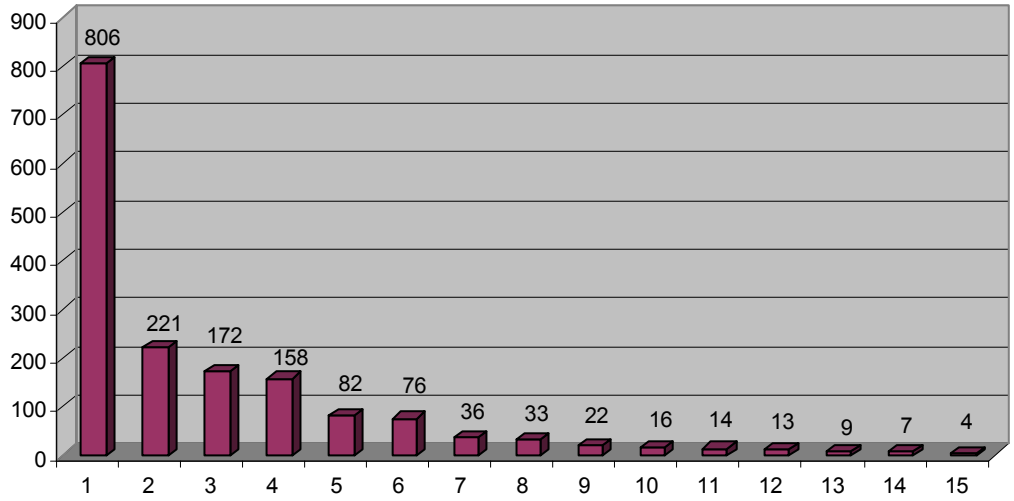

1. Ensenyament [4]
2. Sanitat i Seguretat Social
3. Justícia i Interior
4. Benestar i Família
5. Treball,Indústria, Comerç i Turisme
6. Pol. Territ. i Obres Públiques
7 Presidència
8. Medi Ambient
9. Economia i Finances
10. Cultura
11. Agricultura R. i Pesca
12. Governació i R. Inst.
13. Universitats,Recerca i Societat de la Informació
14. Parlament de Catalunya
15. Corp.Cat.Ràdio i TV

[4] S'inclouen les 618 queixes d'igual contingut corresponents al Programa d'Educació Compensatòria

2.4.4. desglòs de les queixes i actuacions d'ofici davant l'Administració local

Municipis	1.089
Diputacions	20
Consells comarcals	3
Entitats metropolitanes	13
Consorcis	2
Total	1.127

2.4.5. Relació d'ajuntaments davant els quals s'ha interposat queixa o iniciat expedient d'ofici

Comarca-Població	Nombre de queixes
BARCELONA	
Alt Penedès	*16*
Castellet i la Gornal	4
Gelida	1
Mediona	2
Pontons	1
El Pla del Penedès	2
Sant Martí Sarroca	1
Sant Pere de Riudebitlles	1
Torrelles de Foix	1
Vilafranca de Penedès	2
Vilobí del Penedès	1
Anoia	*13*
Cabrera d'Igualada	2
Castellfollit de Riubregós	1
Els Hostalets de Pierola	1
Igualada	3
La Llacuna	1
Masquefa	2
Montmaneu	1
Piera	2
Bages	*27*
Artés	2
Calders	1
Castellbell i el Vilar	2
Castellnou de Bages	1
Manresa	8
Moià	3
Sallent	3
Sant Joan de Vilatorrada	1
Sant Salvador de Guàrdiola	1
Sant Vicenç de Castellet	2
Sant Pedor	2
Súria	1
Baix Llobregat	*101*
Begues	1
Castelldefels	9
Cervelló	3
Collbató	2
Corbera de Llobregat	11
Cornellà de Llobregat	10
Esparreguera	3
Esplugues de Llobregat	4
Gavà	7
Martorell	3
Molins de Rei	7
Olesa de Montserrat	1
La Palma de Cervelló	1
Pallejà	4
El Papiol	1
El Prat de Llobregat	3
Sant Andreu de la Barca	3
Sant Boi de Llobregat	6
Sant Esteve Sesrovires	1
Sant Feliu de Llobregat	6
Sant Joan Despí	2
Sant Just Desvern	2
Sant Vicenç dels Horts	5
Santa Coloma de Cervelló	1
Vallirana	1
Viladecans	4
Barcelonès	*437*
Badalona	13
Barcelona	397
L'Hospitalet de Llobregat	17
Sant Adrià de Besòs	4
Santa Coloma de Gramenet	6
Berguedà	*10*
Bagà	1
Berga	2
Borredà	2
Cercs	2
Gironella	1
Puigreig	2
Garraf	*28*
Canyelles	1
Olivella	1
Sant Pere de Ribes	7
Sitges	14
Vilanova i la Geltrú	5
Maresme	*56*
Arenys de Mar	2
Argentona	2
Cabrils	3
Calella	3
Canet de Mar	5
Dosrius	1
Malgrat de Mar	5
El Masnou	2
Mataró	9
Montgat	1
Palafolls	1
Pineda de Mar	3
Premià de Dalt	1
Premià de Mar	2
Sant Andreu de Llavaneres	2
Sant Cebrià de Vallalta	2
Sant Pol de Mar	3
Santa Susanna	1
Teià	1
Tiana	2
Tordera	4
Vilassar de Mar	1
Osona	*12*
El Brull	1
Gurb	1
Montesquiu	1
Roda de Ter	1
Rupit i Pruit	1
Sant Hipòlit de Voltregà	1
Sant Pere de Torelló	1
Sant Quirze de Besora	1
Torelló	2
Vic	2

Vallès Occidental	*78*
Barberà del Vallès	3
Castellar del Vallès	1
Castellbisbal	5
Cerdanyola del Vallès	5
Matadepera	2
Palau-solità i Plegamans	1
Rubí	10
Sabadell	13
Sant Cugat del Vallès	10
Sant Quirze del Vallès	1
Santa Perpètua de Mogoda	4
Terrassa	16
Vacarisses	3
Valldoreix	3
Viladecavalls	1
Vallès Oriental	*64*
L'Ametlla del Vallès	3
Bigues i Riells	4
Canoves i Samalús	2
Cardedeu	2
La Garriga	1
Granollers	9
Lliçà d'Amunt	2
Lliçà de Vall	6
Llinars del Vallès	2
Martorelles	3
Mollet del Vallès	10
Montmeló	1
Montornès del Vallès	2
Parets del Vallès	2
La Roca del Vallès	2
Sant Antoni de Vilamajor	3
Sant Celoni	1
Sant Fost de Campsentelles	2
Sant Feliu de Codines	1
Sant Pere de Vilamajor	2
Vallromanes	1
Vilalba Sasserra	2
Vilanova del Vallès	1
Total comarques de Barcelona	842

GIRONA

Alt Empordà	*12*
Bascara	1
Cadaqués	1
La Jonquera	1
Palau-Saverdera	1
El Port de la Selva	1
Roses	1
Sant Miquel de Fluvià	1
Siurana	1
Viladamat	1
Vilafant	3
Baix Empordà	*25*
Albons	1
La Bisbal d'Empordà	1
Calonge	4
Castell-Platja d'Aro	2
Mont-ras	1
Palafrugell	1
Palamós	11
Sant Feliu de Guíxols	3
Santa Cristina d'Aro	1
Cerdanya	1
Puigcerdà	1
Garrotxa	*8*
Besalú	1
Olot	3
Les Preses	1
Sant Aniol de Finestres	1
Sant Jaume de Llierca	1
Santa Pau	1
Gironès	*12*
Aiguaviva	3
Bescanó	2
Girona	5
Sant Gregori	1
Sarrià de Ter	1
Pla de l'Estany	*4*
Banyoles	2
Cornellà de Terri	1
Porqueres	1
Ripollès	*2*
Queralbs	1
Sant Joan de les Abadeses	1
Selva	*27*
Arbúcies	2
Blanes	8
Caldes de Malavella	4
Hostalric	1
Lloret de Mar	7
Maçanet de la Selva	1
Riells i Viabrea	1
Sant Feliu de Buixalleu	2
Vidreres	1
Total comarques de Girona	91

LLEIDA

Alta Ribagorça	*1*
La vall de Boí	1
Alt Urgell	*2*
Coll de Nargó	1
Ribera d'Urgellet	1
Garrigues	*6*
L'Albi	1
Les Borges Blanques	1
Castelladans	1
La Floresta	1
Juneda	1
Vinaixa	1

Noguera	*5*
Artesa de Segre	1
Balaguer	1
Ballfogona de Balaguer	1
Bellcaire d'Urgell	1
Preixens	1
Pallars Jussà	*2*
Abella de la Conca	1
Isona i Conca Della	1
Pallars Sobirà	*1*
Sort	1
Pla d'Urgell	*5*
Bell-lloc d'Urgell	1
Ivars d'Urgell	3
Linyola	1
Segarra	*12*
Cervera	7
Guissona	1
Massoteres	2
Montornés de Segarra	1
Ribera d'Ondarra	1
.	
Segrià	*7*
Albatàrrec	1
Alguaire	1
Guissona	1
Lleida	3
Rosselló	1
Urgell	*9*
Agramunt	1
Ciutadilla	3
La Fuliola	1
Preixana	1
Tàrrega	2
Vilagrassa	1
Val d'Aran	*1*
Naut Aran	1
Total de les comarques de Lleida	51

TARRAGONA

Alt Camp	*14*
Alcover	1
Mont-ral	4
Querol	1
Valls	8
Baix Camp	*16*
L'Albiol	2
Alforja	1
Cambrils	2
Castellvell del Camp	2
Montbrió del Camp	2
Pratdip	1
Reus	2
La Selva del Camp	*1*
Vandellós	2
Vilaplana	1
Baix Ebre	*6*
L'Ametlla de Mar	3
Camarles	1
Tortosa	2
Baix Penedès	*29*
Albinyana	1
L'Arboç	1
Banyeres del Penedès	1
La Bisbal del Penedès	1
Calafell	9
Cunit	3
Sant Jaume del Domenys	1
El Vendrell	12
Conca de Barberà	*3*
Montblanc	2
Santa Coloma de Queralt	1
Montsià	*8*
Alcanar	3
La Sènia	3
Sant Carles de la Ràpita	1
Ulldecona	1
Priorat	*3*
El Masroig	1
Falset	1
La Vilella Baixa	1
Ribera d'Ebre	*1*
Ginestar	1
Tarragonès	*25*
Altafulla	1
El Catllar	1
Creixell	1
Roda de Berà	1
Salou	7
Tarragona	7
Torredembarra	6
Vila-seca	1
Total comarques de Tarragona	105
Total Catalunya	1.089

2.5. DADES PROCEDIMENTALS DELS EXPEDIENTS

2.5.1. Taula sobre situació d'expedients d'anys anteriors al 2003

(1992-2001) A 31.12.2003

Any	Total expedients	En tràmit
1992	2.492	-
1993	2.601	-
1994	2.602	-
1995	2.500	-
1996	3.360	-
1997	3.845	2
1998	3.921	3
1999	3.858	10
2000	3.966	21
2001	4.289	30
2002	4.542	100

2.5.2. Gràfic dels expedients registrats durant el 2003

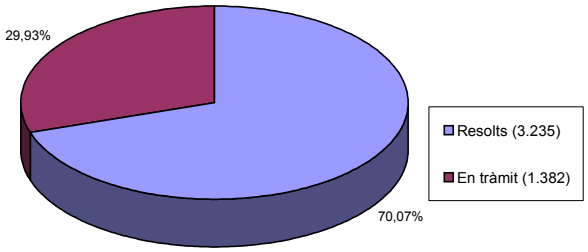

2.5.3. Gràfic de la distribució de les queixes concloses el 2003

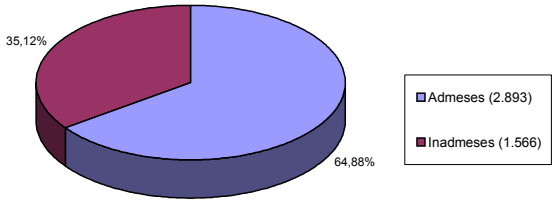

2.5.4. Gràfic de la distribució de les queixes inadmeses durant el 2003

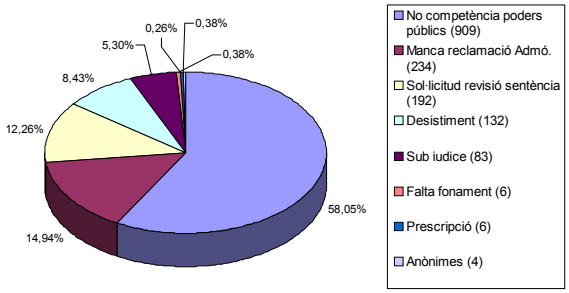

2.5.5. Gràfic de la distribució de les queixes admeses durant el 2003

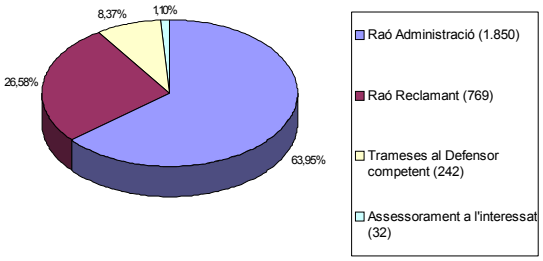

2.5.6. Nombre de consideracions del Síndic per àrees i temàtica plantejada

	Acceptada	No accept.	Pendent
1. Administració General			
- Procediment administratiu i participació afers públics	118	17	16
- Funció pública	28	5	3
- Contractació administrativa i expropiació	17	3	1
- Responsabilitat patrimonial	8	6	-
Total 222:	171	31	20
2. Ordenació del Territori			
- Habitatge	9	4	6
- Urbanisme	36	4	7
- Medi ambient	70	15	18
Total 169:	115	23	31

3. Tributari			
- Tributs	1	-	-
- Preus públics	-	-	-
- Gestió tributària	31	4	2
Total 38:	32	4	2
4. Sanitat			
- Salut pública	4	-	1
- Deficiències sanitàries	67	1	2
Total 75:	71	1	3
5. Consum			
- Consum	30	1	3
Total 34:	30	1	3
6. Treball i Pensions			
- Treball	4	-	1
- Seguretat Social	2	-	1
- Pensions	4	1	-
Total 13:	10	1	2
7. Serveis Socials			
- Gent gran	3	-	-
- Discapacitat física	11	3	1
- Discapacitat psíquica	6	1	-
- Altres serveis socials	6	2	-
Total 33:	26	6	1
8. Cultura			
- Alumnes universitaris	2	-	3
- Gestió acadèmica universitària	1	-	-
- Normalització lingüística	10	2	-
- Altres temes culturals	-	-	-
Total 18:	13	2	3
9. Justícia			
- Seguretat Ciutadana	8	-	2
- Administració de Justícia	8	1	2
- Serveis penitenciaris	6	5	-
Total 32:	22	6	4
10. Infants			
- Protecció	18	1	14
- Alumnes ensenyament	34	7	19
- Personal docent	5	5	4
- Gestió acadèmica ensenyament	8	-	-
- Pares d'alumnes	-	1	-
- Altres aspectes educatius	1	2	-
Total 119:	66	16	37
11. Dones			
- Dones	-	-	-
Total:	-	-	-
12. Immigració			
- Immigració	16	-	-
Total 16:	16	-	-
Total 769:	572	91	106

ANNEX 3

SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ (SIC)

1. El servei d'informació al ciutadà, en dades

En aquest apartat donem compte de les principals actuacions del Servei d'Informació al Ciutadà (en endavant SIC), entre les quals també s'inclou una referència a aquelles demandes d'intervenció sobre qüestions estrictament privades i que estan fóra del nostre àmbit competencial.

En el darrer exercici de 2002, la informació relativa al SIC, repartida abans entre la segona i la tercera part del Llibre primer, ja es va agrupar en un sol annex, que contempla tant les dades numèriques o estadístiques com les explicacions a les mateixes.

En el diagrama que presentem a continuació, Actuacions del Servei d'Informació, donem les dades sobre els grans números del Servei. Quant al nombre total d'actuacions, aquest any s'ha produït una lleugera disminució en 99 actuacions, que representa un percentatge del 2,96%. Ja en l'informe de l'any anterior dèiem que el nombre d'actuacions es movia des de feia uns set anys al voltant d'aquestes xifres. Així, des de l'any 1997 en què es va superar el llindar de les 3.000 actuacions, no han disminuït, però sí que s'han produït oscil·lacions creiem que poc significatives i que van des d'una disminució del 7% de les actuacions de l'any 2000 respecte les del 1999, fins a un increment del 8,9% de les actuacions de l'any 2002 respecte de les 2001. Aquesta és, doncs, una primera constant en les dades que presentem, les 3.000 i escaig actuacions del SIC.

Una segona constant, i aquesta més significativa, ni que sigui per tractar-se d'una tendència que s'ha mantingut inalterable en aquest mateix període, és l'increment de les actuacions a través de la consulta telefònica en detriment de les visites personals. Si bé l'any 1999 l'increment va ser de 3,76 punts, els anys 2000 a 2002 els increments van ser de 1,04; 1,41 i 1,48; i en aquest 2003, hem tornat a percentatges superiors, un 4,16%.

Aquestes dades resulten més rellevants si s'analitzen des del global d'aquests darrers anys. Si el 1998 les consultes telefòniques representaven en nombres rodons el 62% i les visites personals el 38%, actualment al 2003, les primeres són el 74% i les segones el 26%.

Tant en les consultes telefòniques com en les visites personals en desglossem aquelles consultes que considerem resoltes, bé perquè donem l'orientació oportuna i adrecem a l'entitat o organisme competent, bé perquè valorem com a correcta l'actuació de l'administració i no aconsellem la presentació de queixa, i aquelles en que considerem que pot haver-hi una actuació incorrecta o en tot cas susceptible de ser investigada i n'aconsellem la plasmació en una queixa.

Les dades que ens resulten aquí podrien convidar a una certa reflexió o si més a un comentari. Al marge que el que pugui moure a l'usuari del servei a presentar finalment una queixa sigui degut a raons que no estiguin al nostre abast, el cert és que si li atribuïm una valoració del nostre grau d'eficàcia o de capacitat de convenciment podem concloure que som molt més eficaços i convincents en el contacte personal que telefònic. I això és així des que vam decidir-nos a conservar i quantificar aquesta dada. Si mirem des de l'any 1999 fins ara, en el cas de les visites personals, entre el 67 i el 72% de les persones a qui se'ls hi ha dit que ens presentin la queixa, efectivament ho fan; mentre que en el cas de les consultes telefòniques ens situem invariablement entre el 21 i el 29%.

Cal considerar en la valoració que fem, que la facilitat de comunicació que representa el telèfon pot provocar un tipus de consultes, que de no existir-ne, potser no s'arribarien a plantejar; però en qualsevol cas tampoc tenim perquè concloure necessàriament que les qüestions que es plantegen telefònicament tenen menys fonament que les plantejades en presència personal.

Si tenim en compte que les consultes telefòniques augmenten en disminució de les visites personals, i encara que amb tota seguretat aquest fenomen es dóna en altres serveis d'informació, haurem de posar l'accent en buscar sistemes per perfeccionar aquest aspecte del nostre servei.

ACTUACIONS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ

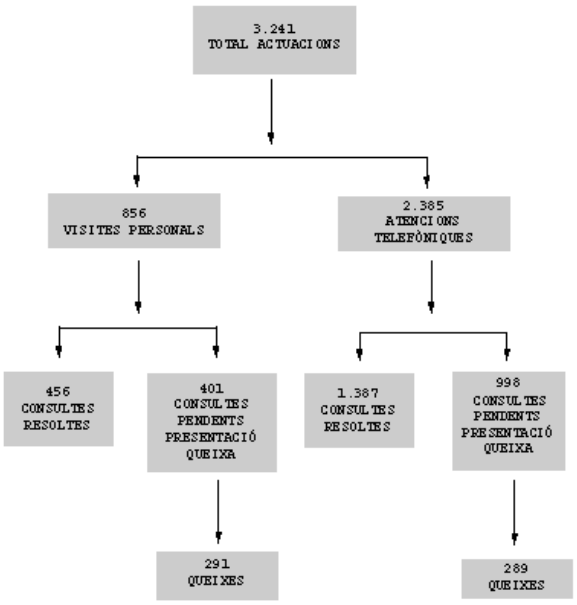

Pel que fa a les característiques dels usuaris del SIC, en donem les dades de sexe i territori. Cap novetat significativa tampoc en aquest sentit. Els homes són els que més ens visiten i les dones les que més ens truquen. L'any passat apuntàvem una lleugera tendència a la baixa de les visites pel que fa als homes tot i que mantenint-se per sobre de les visites de les dones; aquest any han tornat a pujar, com ja van fer també l'any 2001 respecte del 2000.

En les trucades, els percentatges de superioritat de les dones es manté més estable, sempre entre el 56 i el 59%, i sense apuntar cap tendència més o menys marcada.

CARACTERÍSTIQUES DELS USUARIS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ PER RAÓ DEL SEXE

EN VISITA PERSONAL

Total: 837(*)

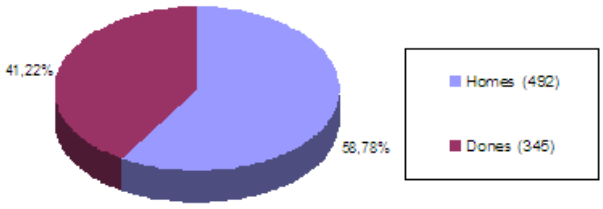

EN ATENCIÓ TELEFÒNICA

Total: 2.369(*)

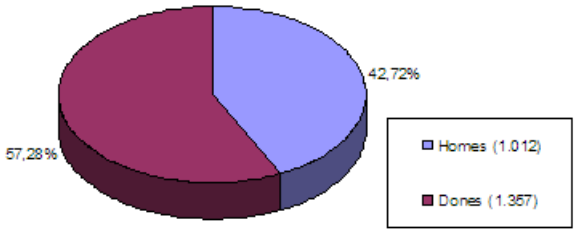

(*) La diferència fins a 856 en el cas de visites personals i fins a 2.385 en el cas d'atencions telefòniques correspon ales consultes realitzades per col·lectius.

Quant a la distribució territorial de les actuacions del SIC, un any més destaquem la preponderància de les actuacions que tenen el seu origen en les comarques de Barcelona. La tendència però, tot i que no sabem si es consolidarà o no, és lleugerament a la baixa. Si més no en les visites personals, hem passat a Barcelona d'un 92% de l'any 2000 a un 87% del 2003, tot i que cal tenir en compte que s'hi inclouen aquí les visites conseqüència dels desplaçaments periòdics de l'oficina, que es realitzen a tot el territori de Catalunya però principalment a les comarques de fora de Barcelona, i que pretenen precisament contrarestar l'excessiva centralització.

En les trucades telefòniques, l'efecte Barcelona és menys destacat i podríem dir que globalment la resta de territoris pràcticament doblen, en relació amb les visites personals, l'ús del SIC.

Destaquem l'increment del concepte Altres, que indica les persones que ens truquen de fora de Catalunya, les menys, i aquelles que no ens han volgut donar la dada, tot i que els insistim en què es demana a efectes merament estadístics, com ara la presentació de dades davant el Parlament.

CARACTERÍSTIQUES DELS USUARIS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ PER RAÓ DEL TERRITORI

	Nombre	%
EN VISITA PERSONAL	856	100
Barcelona	744	86,92
Tarragona	54	6,30
Girona	20	2,34
Lleida	20	2,34
Altres(*)	18	2,10
EN ATENCIÓ TELEFÒNICA	2.385	100
Barcelona	1.734	72,71
Tarragona	162	6,79
Girona	162	6,79
Lleida	88	3,69
Altres(*)	239	10,02

(*) El concepte Altres fa referència tant a persones procedents de fora de Catalunya com a aquelles persones que no han volgut donar-nos aquesta dada, que d'altra banda només es demana a efectes purament estadístics.

A continuació, relacionem les actuacions del SIC, distingint l'actuació bé sigui en visita personal o bé en atenció telefònica, desglossades per comarques. S'agrupen en un total per províncies per quadrar el número facilitat en la informació precedent.

ACTUACIONS DEL SIC PER COMARQUES

	Visites Personals	Atencions Telefòniques
BARCELONA		
Alt Penedès	11	36
Anoia	7	47
Bages	10	40
Baix Llobregat	62	253
Barcelonès	548	835
Berguedà	0	5
Garraf	12	31
Maresme	20	123
Osona	4	38
Vallès Occidental	52	199
Vallès Oriental	18	127
Total comarques Barcelona	744	1.734
GIRONA		
Alt Empordà	5	29
Baix Empordà	2	27
Cerdanya	0	1
Garrotxa	2	10
Gironès	6	40
Pla de l'Estany	0	5
Ripollès	3	7
Selva	2	43
Total comarques Girona	20	162
LLEIDA		
Alta Ribagorça	0	0
Alt Urgell	1	8
Cerdanya	0	1
Garrigues	0	6
Noguera	3	3
Pallars Jussà	0	5
Pallars Sobirà	0	1
Pla d'Urgell	5	6
Segarra	6	13
Segrià	2	31
Solsonès	0	2
Urgell	3	11
Val d'Aran	0	1
Total comarques Lleida	20	88
TARRAGONA		
Alt Camp	9	10
Baix Camp	6	40
Baix Ebre	3	11
Baix Penedès	18	22
Conca de Barberà	2	7
Montsià	0	6
Priorat	1	6
Ribera d'Ebre	1	2
Tarragonès	13	56
Terra Alta	1	2
Total comarques Tarragona	54	162
ALTRES		
Alacant	1	4
Almeria	0	1
Balears	0	6
Castelló	0	1
Madrid	0	5
Navarra	0	1
Palència	0	1
València	0	3
Estranger	4	2
No volen identificar-se	13	215
Total Altres	18	239
TOTAL ACTUACIONS	**856**	**2.385**

Pel que fa a l'àmbit material de les actuacions del SIC, podem comprovar, comparant-ho amb l'epígraf 1.4. de l'annex 1 i el gràfic 2.3.1. de l'annex 2 que reflecteixen la classificació material de les queixes, que l'ordre de les àrees quant a la quantitat és pràcticament el mateix. La diferència està en el primer lloc, ocupat en el cas de les queixes, per Infants, que ja hem explicat que ha rebut, entre d'altres, 618 queixes relatives totes elles al Programa d'Educació Compensatòria. Podem parlar així d'un equilibri entre la matèria de les queixes i de les actuacions del SIC.

Observem com a destacable que l'àrea relativa a qüestions privades que, pel que fa al SIC, sempre resulta significativa, i que ho imputem a un cert desconeixement de l'abast competencial de la nostra Institució, aquest any 2003 passa del segon al cinquè lloc i de representar en el total de les actuacions un 15,32% a un 10,86%. Ja l'any passat van baixar d'un 18 al 15%, per bé que es mantenien en el segon lloc quant a volum. Potser és massa aviat per treure'n conclusions, però podríem aventurar-ne algunes raons, com ara un cada cop millor i major coneixement de les nostres funcions per part del ciutadà i també la proliferació, que aplaudim, d'un major nombre d'oficines, públiques i privades, d'atenció i informació al ciutadà.

En l'epígraf 3 d'aquest annex, expliquem, com en d'altres exercicis, unes quantes actuacions relatives a temes privats que hem considerat més significatives.

Pel que fa a les altres àrees, es mantenen pràcticament totes, en els mateixos percentatges que l'exercici anterior. A destacar potser la baixada en temes de justícia que podria respondre al mateix que hem dit de les privades, i l'augment important en matèria d'administració general que potser justificaria en un proper exercici que en féssim un major desglossament, que d'altra banda donem en les queixes, i que ajudaria a veure amb més precisió les actuacions que es duen a terme en aquesta matèria.

ACTUACIONS DEL SIC PER MATÈRIES

TOTAL: 3.241

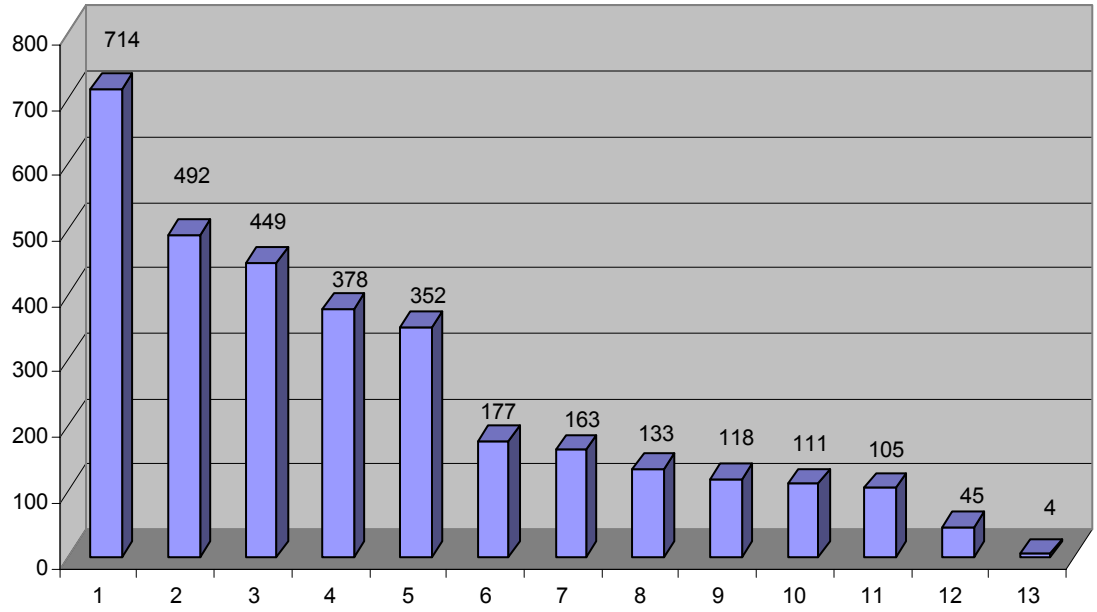

1. Administració general (22,03%)
2. Consum (15,18%)
3. Ordenació del territori (13,85%)
4. Justícia (11,66%)
5. Privades i/o inconcretes (10,86%)
6. Tributari (5,46%)
7. Cultura (5,03%)
8. Treball i Pensions (4,10%)
9. Sanitat (3,64%)
10. Serveis Socials (3,43%)
11. Immigració (3,24%)
12. Infants (1,40%)
13. Dones (0,12%)

2. ELS DESPLAÇAMENTS FORA DE LA SEU

Com l'any 1999, també l'any 2003 s'han convocat dues consultes electorals: les eleccions municipals, el mes de maig, i les eleccions al Parlament de Catalunya, el mes de novembre.

En aquestes circumstàncies procurem no fer coincidir cap desplaçament de l'oficina del Síndic amb els períodes electorals. Aquesta és la raó per la qual els desplaçaments han estat inferiors en nombre als realitzats durant els anys en què no hi ha convocatòries electorals a Catalunya.

L'objectiu, la preparació i el procediment d'actuació emprats en ocasió del desplaçament de l'oficina del Síndic han estat explicats en els darrers informes. Només volem deixar constància que la incorporació als desplaçaments de l'Adjunt per a la Defensa dels Drets dels Infants iniciada l'any 2002, ha esdevingut ordinària. L'adjunt atén les visites que plantegen qüestions referents al seu àmbit d'actuació, visita centres escolars públics de la zona i s'entrevista amb els claustres de professors.

Les poblacions visitades han estat les següents:

El Vendrell (Baix Penedès): desplaçament realitzat el dia 23 de gener. S'instal·là l'oficina al local públic edifici Fàtima, i es van atendre 11 visites.

Cervera (Segarra): visita feta el dia 20 de febrer. El Síndic rebé un total de 15 consultes a les dependències del Conservatori Municipal de Música.

Valls (Alt Camp): el dia 3 de desembre l'oficina del Síndic es desplaçà a Valls, i s'instal·là als locals de l'Institut d'Estudis Vallencs. Es van atendre 13 consultes.

Mollerussa (Pla d'Urgell): desplaçament realitzat el dia 17 de desembre. A les dependències del Centre Cultural es van atendre 6 consultes.

3. LES QUEIXES PRIVADES

Els conflictes d'ordre privat que es presenten a la consideració del Síndic, tant mitjançant consulta directa com per comunicació telefònica, signifiquen un nombre important de les actuacions realitzades. Vegeu l'apartat 1 d'aquest annex 3 i també les dades que figuren en l'annex 1.

Els temes privats que ens plantegen els ciutadans són bàsicament aquells que ja hem tingut ocasió de comentar en els darrers informes. La notícia és que continuen plantejant-se qüestions com els conflictes amb asseguradores i entitats de crèdit, dificultats per a la reincorporació al mercat de treball de persones que ja han complert 50 anys, conflictes entre familiars per raons econòmiques, conflictes entre veïns d'un mateix immoble i aquells que afecten els habitatges, tant en allò que fa referència a les condicions econòmiques de lloguer i possible desnonament com a les reformes, manteniment i condicions de compra.

Igualment, són habituals les qüestions plantejades per persones afectades per algun trastorn de conducta, a les quals la nostra Institució intenta, donar una resposta o una atenció que els satisfaci.

Com és habitual, en aquests casos es procura orientar de forma genèrica el ciutadà i dirigir-lo cap a les institucions o recursos que li poden donar alguna resposta o solució.

ANNEX 4

RELACIÓ DE RESOLUCIONS AMB UN RESUM DEL SEU CONTINGUT I LA INDICACIÓ PRESA PER L'ADMINISTRACIÓ

Tot seguit es relacionen ordenades per àrees (que coincideixen amb els capítols o seccions d'aquest Informe) i dins de cada àrea, per administracions afectades, aproximadament 343 resolucions del Síndic (advertiments o recordatoris de deures legals, suggeriments interpretatius o organitzatius i propostes de conciliació o acord, així com recomanacions, és a dir propostes d'innovació normativa), que corresponen a 390 actuacions o queixes, amb un resum del seu contingut i la indicació de la posició presa per l'Administració (acceptació, no acceptació, pendent de resposta).

Entre els assumptes relacionats, s'incorporen també un seguit de casos en els quals el Síndic va demanar informe a l'Administració, per haver rebut una queixa, quan havia transcorregut el termini que l'Administració té per resoldre i la informació que aquesta va lliurar incorporava la resolució ja adoptada.

Els departaments de la Generalitat que se citen responen a l'estructura i organització del govern de la Generalitat vigent abans de 22 de desembre de 2003.

ÀREA 01. ADMINISTRACIÓ GENERAL

SUBÀREA PERSONAL

DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA

QUEIXA 2002/1009

El Síndic, en relació amb la manca de resposta del Departament de Benestar i Família a una sol·licitud presentada per la promotora de la queixa demanant un certificat de serveis prestats, recorda al Departament de Benestar i Família l'obligació de dictar resolució expressa, facilitant en aquest cas, fins on sigui possible, les dades professionals reclamades per la promotora de la queixa. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ I RELACIONS INSTITUCIONALS

QUEIXA 2001/2407

El Departament de Governació i Relacions Institucionals, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, i en relació amb l'aplicació del dret de consort en la convocatòria de concurs general de mèrits i capacitats per a la provisió de 32 llocs de treball d'educador en els centres penitenciaris de Catalunya, manifesta que s'han adoptat criteris per interpretar-lo d'una manera flexible i que el benefici s'amplia a les unions estables de parelles i a aquelles en les que el cònjuge té una relació laboral amb l'administració, sempre que sigui de caràcter indefinit o fix, el que no passa en el cas concret.

QUEIXA 2003/793

El Síndic, en relació amb una errada en la sol·licitud de participació en un concurs general de mèrits i capacitats arran del qual no s'han tingut en compte els serveis prestats pel promotor de la queixa en més de 25 anys de servei en llocs d'administració general del grup A, suggereix al Departament de Governació i Relacions Institucionals que revisi la decisió presa en relació amb la puntuació que realment li corresponia com a mèrit i, en conseqüència, que també es revisi l'adjudicació dels llocs sol·licitats en el concurs de trasllats. No acceptat.

QUEIXA 2003/971

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb l'adjudicació de les places convocades pel Departament d'Ensenyament en un concurs de mèrits, suggereix al Departament de Governació i Relacions Institucionals que per a properes convocatòries s'estudiï l'ús de termes que no deixin lloc a interpretacions dubtoses que puguin perjudicar els interessos dels funcionaris participants en els concursos i la seva intervenció davants els departaments implicats perquè la promotora de la queixa pugui assolir definitivament la plaça que amb posterioritat al concurs se li va adjudicar en comissió de serveis al Departament d'Ensenyament. Acceptat.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I INTERIOR

QUEIXA 2002/1022

El Síndic suggereix al Departament de Justícia i Interior que doni instruccions per tal que es reconsideri el criteri del Departament en relació amb la compensació de jornada i horari de treball dels membres del cos de Mossos d'Esquadra, adaptant-lo a la interpretació fixada pel TSJC en la resolució d'un recurs de cassació en

interès de llei, (sentència 1/2001, de 22 de gener), que no exclou l'aplicació dels coeficients correctors quan s'aplica el sistema de compensació per les hores acumulades per perllongament de la jornada diària de treball, per haver treballat en dies lliures de servei i per trobar-se en situació de disponibilitat. El Síndic, després de les argumentacions donades per part del Departament de Justícia i Interior per no acceptar el suggeriment i adoptar la interpretació del Decret 146/1996, de 30 d'abril, regulador de la jornada i horari de treball dels Mossos d'Esquadra, a la Sentència del TSJC 1/2001, de 22 de gener, desestimatòria d'un recurs de cassació en interès de llei, recomana al Departament de Justícia i Interior la possibilitat de modificar la norma per tal d'ajustar-la al criteri interpretatiu defensat. Acceptat, ja que el Departament ha elaborat un projecte de modificació del Decret 146/1996.

QUEIXA 2002/1204

El Síndic en relació amb el desacord per part de la promotora de la queixa amb la declaració com a no apta per causes mèdiques en la convocatòria de procés selectiu per a l'accés al cos de tècnics especialistes de la Generalitat de Catalunya, grup de serveis penitenciaris, suggereix al Departament de Justícia i Interior la possibilitat d'efectuar una revisió d'ofici de l'acte administratiu desestimatori del recurs d'alçada que la interessada va interposar contra l'acord del tribunal qualificador de les proves selectives. No acceptat.

QUEIXA 2002/2092

El Síndic suggereix al Departament d'Interior, en relació amb la disconformitat amb una circular del director del Servei Català de Trànsit que determina l'horari i el període de vacances del personal que presta el servei, que si considera convenient efectuar una regulació diferent de l'horari i les vacances a la prevista amb caràcter general pel personal funcionari que presta serveis de caràcter administratiu als departaments de la Generalitat o als seus organismes autònoms, és necessari que la previsió no només es faci en la relació de llocs de treball, sinó també en la corresponent previsió reglamentària. Acceptat.

QUEIXA 2002/2333

El Síndic, en relació amb l'alteració per part d'una resolució de la Direcció General de Seguretat Ciutadana del règim establert a la instrucció 2/2001 de la Direcció General de Seguretat Ciutadana per la qual es regula el procediment i les condicions de prestació de servei policial que s'organitza a partir d'autoritzacions del Servei Català de Trànsit, recorda al Departament de Justícia i Interior la necessitat que en cas que sigui necessària la participació dels membres del cos d'altres unitats, s'acordi les condicions de prestació del servei mitjançant la corresponent resolució amb la prèvia informació i participació de les organitzacions sindicals. Acceptat.

QUEIXA 2002/2574

El Síndic, en relació amb el desacord per part del col·lectiu de treballadors autònoms-Mossos d'Esquadra amb els criteris de compensació de jornada i horari de treball, suggereix al Departament d'Interior que procedeixi a la compensació de jornada i horari de treball en tots els casos de perllongament de jornada, treball en dies festius o situació de disponibilitat, i que valori la possibilitat de modificar la normativa per tal de clarificar l'aplicació de l'esmentat règim de compensació. Acceptat, ja que el Departament ha elaborat un projecte de modificació del Decret 146/1996.

QUEIXA 2002/3340

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part dels promotors de la queixa amb la manca de resposta del Departament de Justícia i Interior a la seva reclamació del grau personal que creuen que els hi correspon, suggereix al Departament de Justícia i Interior que realitzi totes les actuacions administratives necessàries a fi que es reconegui el grau consolidat als promotors de la queixa atès que el traspàs, tal com s'ha articulat, els ha significat un deteriorament del seu dret a la carrera professional i els hi ha suposat un greuge en relació amb els funcionaris no traspassats que es troben en una situació similar. No acceptat.

QUEIXA 2003/768

El Síndic, en relació amb la manca de resposta del Departament de Justícia i Interior a una sol·licitud on es requeria la realització de tots els tràmits necessaris per fer efectiva l'aplicació del règim de permutes dels cossos de policia local i del cos de mossos d'esquadra regulat pel Decret 233/2002 de 25 de setembre, recomana al Departament de Justícia i Interior que agiliti la tramitació del Decret de modificació de provisió de llocs de treball de funcionaris del cos de Mossos d'Esquadra i paral·lelament s'iniciï l'adaptació de la relació de llocs de treball. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/1228

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb el fet d'haver quedat exclòs del procés selectiu de la convocatòria d'accés a la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, pel fet de no haver acreditat adequadament els coneixements del nivell intermedi de català suggereix al Departament de Justícia i Interior la conveniència de revisar el determini d'excloure l'interessat del procés selectiu, per tal que pugui ser convocat a la tercera de les proves del procés, atès que en el moment en què va presentar la sol·licitud d'admissió a la convocatòria d'accés a la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, complia el requisit subjectiu per haver resultat exempt de la realització de la segona prova. No acceptat.

QUEIXA 2003/2581

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb l'exclusió d'una convocatòria per cobrir mitjançant adscripció provisional de sis places d'educador de medi obert a la Direcció General de Justícia Juvenil, suggereix al Departament de Justícia i Interior que consideri els límits que ha de respectar una actuació discrecional de l'administració en exercici de la seva potestat d'autoorganització, atès que la plaça a proveir no estava vacant, que el promotor de la queixa l'ocupava en funcions per desenvolupar la feina encomanada i que es va convocar la plaça per cobrir-la provisionalment amb uns requisits d'accés de caràcter contingent. No acceptat.

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

QUEIXA 2001/3221

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, planteja en el Parlament de Catalunya la situació de llarga precarietat en la feina que pateix un nombrós col·lectiu de treballadors al servei de l'ICS i el Parlament emet una resolució que té com a objecte l'inici d'un procés d'estabilització del personal interí i temporal.

CORPORACIÓ CATALANA DE RÀDIO I TELEVISIÓ

QUEIXA 2002/2691

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de la promotora de la queixa amb el fet de no ser contractada per Televisió de Catalunya tot i haver aprovat el concurs públic a la categoria d'administratives, suggereix a la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió que, malgrat l'existència d'informes desfavorables de departaments on va ser contractada que no especifiquen els motius ni l'obertura d'expedient sancionador, doni una nova oportunitat a la promotora de la queixa i estudiï la possibilitat que, per a properes contractacions temporals i atenent les previsions del conveni col·lectiu de Televisió de Catalunya, es recondueixi la seva situació. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2002/2147

El Síndic, en relació amb la manca de resposta a la sol·licitud presentada pel promotor de la queixa d'anul·lació de la convocatòria per a la selecció de tècnics auxiliars d'Arquitectura i Enginyeria de l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona, recorda a l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona el deure de resoldre expressament els procediments administratius. Acceptat.

QUEIXA 2002/3193

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'una agent del Cos de la Guàrdia Urbana amb la retirada de l'arma reglamentària per part de l'Ajuntament de Barcelona sense respectar el procediment previst legalment, suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que en futures situacions, i a fi de respectar la seguretat jurídica i professional del titular de l'arma, sigui lliurat un rebut a l'agent de la retirada i dipòsit de l'arma. No acceptat.

AJUNTAMENT DE CAMBRILS

QUEIXA 2002/2003

El Síndic, en relació amb la rescissió per part de l'Ajuntament de Cambrils d'un contracte de treball per no haver superat satisfactòriament el període de prova fixat, recomana a l'Ajuntament que revisi l'acte que va donar lloc a la seva baixa de la plantilla, atès que la realització d'unes tasques d'animació i dinamització no encaixen a la plaça objecte de convocatòria d'auxiliar administratiu, i per tant, l'avaluació del període de prova ha anat més enllà del que objectivament es podia haver exigit a la interessada. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PALAMÓS - DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I INTERIOR

QUEIXA 2002/2118; 2002/2119; 2002/3055; 2002/3056

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'un membre de la Policia Local de Palamós amb una informació que va fer-se pública en els mitjans de comunicació de la comarca referent a la seva situació de baixa laboral, considera que la informació sobre les causes de la baixa atempta contra el dret a l'honor del promotor de la queixa i recorda a l'Ajuntament de Palamós els límits del dret a la informació. En referència amb la disconformitat plantejada pel promotor de la queixa amb la retirada de l'arma per part de l'Ajuntament, el Síndic suggereix en data 27.11.02 al Departament de Justícia i Interior que resolgui l'aparent contradicció que s'estableix entre el Reglament d'armes estatal i el Decret 219/96, aprovat per la Generalitat de Catalunya, quant a la titularitat de l'arma i de la guia que l'acompanya. El Departament comunica que per l'ordre del Ministeri de l'Interior de 14 de novembre de 2002 (BOE 288, de 2.12.2002) regula aquesta qüestió en el mateix sentit que el Decret 219/96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SABADELL

QUEIXA 2002/3248

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de la promotora de la queixa amb el fet d'haver estat exclosa de la convocatòria PC1-02 per proveir quatre places de tècnic auxiliar de biblioteca adscrites al servei de cultura, recomana a l'Ajuntament de Sabadell que instrumenti la convocatòria pública amb el compliment dels requisits previstos en el Decret 214/90 i en el termini de 3 mesos des del nomenament de les persones amb les que les ha proveïdes interinament, que supri-

meixi el requisit d'accés consistent en tenir formació en l'àmbit de biblioteques, i que faci constar a la convocatòria que les bases es facilitaran als interessats en el Registre general així com el programa sobre el que versaran les proves i el termini d'esmena de defectes. Acceptat parcialment.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

QUEIXA 2001/1273

El Síndic recorda a la Diputació de Barcelona, en relació amb la manca de definició de les tasques que li pertoquen al promotor de la queixa com a auxiliar de gestió tributària, que la relació de llocs de treball es configura com un instrument per assolir la seva finalitat de sistema d'ordenació dels llocs de treball que pertanyen a una entitat local, la qual ha de contenir la denominació i característiques essencials de cada lloc, característiques que han de permetre identificar i distingir les tasques assignades a cadascun dels llocs de treball dintre de l'organigrama administratiu. En aquest sentit, proposa que es revisi la relació de llocs de treball i al mateix temps que s'estableixin criteris de valoració pels retards en el compliment horari. Acceptat parcialment, ja que s'accepta la revisió de la relació de llocs de treball.

SUBÀREA CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA

DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA - AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2001/1104

El Síndic recomana al Departament de Presidència que valori l'oportunitat d'endegar una iniciativa normativa que tingui per objectiu regular la incorporació de clàusules socials com a criteris per a l'adjudicació, mitjançant concurs, de determinats contractes públics en els quals sigui viable assolir determinats objectius de caire social, compatibles amb l'interès públic perseguit en l'àmbit de la contractació pública. El Síndic també recomana al Departament de Presidència i a l'Ajuntament de Barcelona, que estudiïn la possibilitat d'incloure en la pràctica de la contractació pública d'aquestes administracions, les clàusules socials com a condicions d'execució contractual a realitzar per l'empresa adjudicatària. Acceptat.

DEPARTAMENT DE TREBALL,INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

QUEIXA 2002/4327

El Síndic, en relació amb la preocupació manifestada pel Laboratori General d'Assaigs i Investigacions (LGAI) pels efectes de la privatització d'aquesta entitat, suggereix al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme l'aprovació de l'operació societària per Llei del Parlament i la necessitat de preveure expressament en el contracte les mesures de seguretat respecte el tractament de dades personals dels usuaris així com la previsió en els estatuts interns de totes les possibilitats d'exercici del dret de veto i els mecanismes per dirimir els conflictes que es puguin plantejar entre els usuaris i la societat. Acceptat parcialment pel que fa a l'adopció de mesures relatives a garanties dels drets dels usuaris.

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES - AJUNTAMENT DEL MASNOU

QUEIXA 2001/3625

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb l'ampliació d'un restaurant ubicat al port del Masnou, atès l'impacte visual que ha suposat en la façana marítima de la localitat i per l'ocupació de part del passeig marítim amb les instal·lacions que han estat autoritzades, suggereix a l'Ajuntament del Masnou i al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, d'acord amb el que estableix la Llei 5/98, de Ports de Catalunya, la conveniència de redactar un pla especial que defineixi els paràmetres necessaris per decidir quina ordenació se li vol donar a la zona portuària, atès que la seva tramitació i aprovació esdevindria un element clarificador de la qüestió objecte de queixa. Acceptat parcialment de manera expressa, ja que el Departament accepta les consideracions relacionades amb la necessitat de redactar el pla especial del port i no accepta, en canvi, el suggeriment relatiu a la durada màxima de les autoritzacions per a ocupar el domini públic portuari amb instal·lacions desmuntables o béns mobles. Malgrat tot, l'article 39 del Decret 258/2003, de 21 d'octubre, d'aprovació del Reglament de la Llei 5/1998, de ports de Catalunya, en enumerar els requisits de les sol·licituds d'autoritzacions en domini públic portuari, fixa un termini no superior a tres anys de durada de l'ocupació, recollint així l'argumentació del Síndic. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2001/2477; 2001/2490; 2001/2820

El Síndic, en relació amb la denegació per part de l'Ajuntament de Barcelona de les seves sol·licituds de llicència d'ús comú especial de la via pública, recorda a l'Ajuntament de Barcelona l'obligació de motivar els actes administratius que es dictin en l'exercici de potestats discrecionals atès que la manca de motivació situa al ciutadà en situació d'indefensió i inseguretat jurídica.

QUEIXA 2002/111; 2002/1395

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb diferents aspectes d'una convocatòria realitzada per l'Ajuntament de Barcelona per accedir als espais reservats a la Rambla per als pintors, recomana la possibilitat d'atorgar la llicència mitjançant licitació en funció del criteri de l'antiguitat, la formalització de convenis per a la celebració d'aquest tipus d'activitat a la via pública, la publicació de la normativa reguladora de la convocatòria en un diari oficial i la possibilitat de realitzar

una inspecció per part dels serveis municipals del desenvolupament de l'activitat dels pintors de la Rambla, atès que un control més exhaustiu prèvia la tramitació del corresponent procediment sancionador, donaria com a resultat la pèrdua dels permisos generant un major nombre de vacants, amb les quals es podria donar resposta a la demanda creixent. Acceptat parcialment, ja que l'Ajuntament es compromet a promoure l'activitat inspectora.

QUEIXA 2002/1381

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb una resolució de l'Ajuntament de Barcelona que denega la seva sol·licitud per participar en el sorteig de les places destinades a pintura, retrats i caricatura i tècniques d'aerosol al passeig central de la Rambla, atès que l'interessat no va aportar una documentació que se li havia demanat a través d'un missatge en el seu contestador de telèfon, recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que obliga les administracions públiques a resoldre expressament els procediments iniciats pels ciutadans, sense que la gestió telefònica pugui substituir en cap cas el mitjà previst legalment per practicar aquest requeriment, que és la notificació. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

QUEIXA 2002/3053

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat a un recurs de reposició interposat pel promotor de la queixa contra un acord de la Comissió de Govern que li ordenava la retirada d'un rètol publicitari per no disposar de llicència per a la seva instal·lació, recorda a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat el deure que té de donar resposta expressa al recurs de reposició interposat pel promotor de la queixa i li suggereix la possibilitat d'aprovar una normativa sobre paisatge urbà que inclogui alguna referència en relació amb l'activitat de publicitat a les façanes. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE LLOBREGAT

QUEIXA 2003/2285

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el fet que en el tràmit de canvi de titularitat d'un nínxol, l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat hagi limitat la concessió a 10 anys sense respectar les condicions del seu atorgament inicial a perpetuïtat, suggereix a l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat que s'iniciïn els tràmits necessaris per tal de revocar la resolució administrativa per la qual s'atorga la transmissió del dret funerari a la promotora de la queixa però limitada en el temps i s'emeti una nova resolució per la qual s'atorgui aquesta transmissió, respectant el títol a perpetuïtat, però sotmetent-lo, d'acord amb la jurisprudència, al termini màxim de 99 anys. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

QUEIXA 2002/4149

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de la promotora de la queixa amb una resolució administrativa de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet per la qual se li atorga la transmissió dels drets funeraris d'un nínxol propietat del seu pare però sotmès a una limitació temporal, suggereix a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet que s'iniciïn els tràmits necessaris per tal de revocar la resolució administrativa i emetre una nova resolució per la qual s'atorgui la transmissió sotmesa a una limitació temporal de 99 anys de durada, atès que el dret funerari es va adquirir de forma prèvia a l'entrada en vigor del Reglament del cementiri municipal. S'arxiva l'expedient, entenent-se com a no acceptat presumptament el suggeriment, atesa la manca de resposta de l'Ajuntament a les consideracions del Síndic.

AJUNTAMENT DE SANTA PERPÈTUA DE MOGODA

QUEIXA 2002/2387

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca d'execució d'un acord de la Comissió de Govern de Santa Perpètua de Mogoda en virtut del qual es declara en estat de ruïna un grup de nínxols situats al nord-est del cementiri municipal, suggereix a l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda que adopti les mesures necessàries per tal d'agilitar els tràmits relatius a la construcció del nou bloc de nínxols per procedir al trasllat de les restes existents en els nínxols del bloc B del cementiri municipal de Santa Perpètua de Mogoda. No acceptat.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

QUEIXA 2000/765

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Tarragona l'obligació de donar compliment a allò establert a la Llei 20/1991, de 25 de novembre, de promoció de l'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques que preveu que, en les poblacions que per reglament es determini, haurà d'existir almenys un vehicle especial o taxi condicionat que cobreixi les necessitats de desplaçament de persones amb mobilitat reduïda. No acceptat presumptament, atesa la manca de resposta de l'Ajuntament a les reiterades consideracions del Síndic.

AJUNTAMENT DE VILOBÍ DEL PENEDÈS

QUEIXA 2002/1067

El Síndic, en relació amb una denúncia per la situació de discriminació que es produeix en l'ús d'un local de titularitat municipal per part d'una societat cultural i recreativa atès que les condicions econòmiques d'entrada depenen de la circumstància de ser o no soci de l'entitat i de ser o no resident en el municipi, suggereix a

l'Ajuntament de Vilobí del Penedès que, en tant que titular del local que l'associació utilitza per dur a terme la seva activitat pública, faci les gestions necessàries per evitar que si l'associació persisteix en la situació de discriminació pugui gaudir d'espais i de fons públics per desenvolupar la seva activitat. Acceptat.

SUBÀREA COACCIÓ ADMINISTRATIVA. TRÀNSIT

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I INTERIOR

QUEIXA 2002/770

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el procediment de devolució d'ingressos indeguts pel cobrament d'una sanció de circulació, suggereix al Servei Català de Trànsit que s'unifiqui un procediment que sigui de coneixement general per a tots els ciutadans, de manera que puguin conèixer quins són els seus drets i alhora les obligacions que cal que compleixin per tal que les quantitats que els hi corresponguin els hi siguin retornades. No acceptat.

QUEIXA 2002/1296

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la imposició d'una sanció per infracció de trànsit fonamentada en la previsió contemplada a l'article 41.6 de la Convenció de Viena, en virtut de la qual els Estats membres no estan obligats a reconèixer la validesa dels permisos expedits en territori on el conductor no té la residència habitual, suggereix al Servei Català de Trànsit que revoqui la resolució sancionadora per vulneració dels principis de legalitat i tipicitat del procediment sancionador, atesa la manca de desenvolupament normatiu de l'esmentada previsió. No acceptat.

QUEIXA 2002/2925

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb una resolució del Servei Català de Trànsit que desestima sense entrar en el fons de l'assumpte un recurs d'alçada interposat pel promotor de la queixa, recorda a la Direcció del Servei Català de Trànsit, que les al·legacions de l'administrat en el curs d'un procediment sancionador no es poden ignorar en cap cas i que cal donar una resposta expressa i motivada, atès que, en cas contrari, es produeix un estat d'indefensió. No acceptat.

QUEIXA 2003/3061

El Síndic, en relació amb la manca de resposta expressa i motivada a les al·legacions que el promotor de la queixa va efectuar en un procediment sancionador per presumpta infracció de la normativa de trànsit, recorda al Servei Català de Trànsit que l'administració té l'obligació de respondre a totes aquelles qüestions que els administrats plantegin i que donant compliment a aquest mandat legal, el promotor de la queixa podrà tenir un coneixement més correcte respecte de les competències d'aquest organisme. No acceptat.

QUEIXA 2003/3076

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca de tramesa per part del Servei Català de Trànsit d'una documentació dins el termini per formular al·legacions i sol·licitar la pràctica de prova en el marc d'un procediment sancionador per una presumpta infracció de trànsit, suggereix al Servei Català de Trànsit, que revisi el seu determini sobre la negativa a la pràctica de les proves proposada per l'interessat que haurien permès determinar la veracitat dels fets imputats. No acceptat.

QUEIXA 2003/4335

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la notificació d'una diligència d'embargament per una infracció de trànsit per vehicle no assegurat, recorda al Servei Català de Trànsit que els fets declarats provats per resolució judicial penal, que en aquest cas demostren que el promotor de la queixa no era propietari del vehicle en la data dels fets, vinculen els òrgans administratius respecte dels procediments sancionadors que se substancien i per tant, li recomana que es revisi la resolució de la sanció dictada i se'n doni trasllat immediat a la Unitat de Recaptació de l'Agència Tributària perquè deixi sense efecte l'execució de la sanció iniciada amb la diligència d'embargament. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BADALONA

QUEIXA 2002/2829

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb diferents aspectes d'un procediment sancionador per presumpta infracció de la norma de circulació viària, suggereix a l'Ajuntament de Badalona, que atès que en la resolució a un recurs de reposició, no considera el promotor de la queixa responsable d'una infracció administrativa, resolgui retornar-li l'import de la taxa que va abonar amb els corresponents interessos de demora. No acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2000/527

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que es revisi l'expedient sancionador incoat contra el promotor de la queixa, arran de la denúncia formulada per la Guàrdia Urbana, per presumpta infracció de la normativa de circulació viària, ja que l'interessat es ratifica en el fet que l'agent va dir-li que retirés el vehicle, sense fer-li lliurament de cap denúncia, com hagués correspost en cas de considerar sancionable la conducta. No acceptat.

QUEIXA 2001/3228

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el pagament de l'import d'una taxa per la retirada d'un ve-

hicle de la via pública, suggereix a l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona que prèvia l'adopció dels acords que en dret corresponguin, es retorni al promotor de la queixa l'import de la taxa per la retirada del vehicle, atès que l'administració va decidir deixar sense efecte el procediment sancionador per causes imputables a la mateixa. Pendent de resposta.

QUEIXA 2001/3943

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la resolució d'un expedient sancionador que el considera autor d'una infracció de trànsit en tant que titular del vehicle i se li imposa una sanció pecuniària per no haver aportat la documentació acreditativa de la identitat del conductor responsable de la infracció, suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que revisi les actuacions derivades del procediment sancionador contra el promotor de la queixa i modifiqui el criteri sobre el contingut del deure del titular del vehicle d'identificar el conductor responsable de la infracció, en tant que l'administració, amb els mitjans facilitats pel promotor de la queixa, hauria d'haver exercit una mínima activitat investigadora per identificar al conductor infractor. Acceptat.

QUEIXA 2002/645

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb un expedient sancionador per infracció en matèria de trànsit, que es retorni al promotor de la queixa l'import abonat en concepte de taxa per prestació del servei de grua, ja que si els procediments sancionadors instruïts no s'han clos amb una resolució administrativa ferma que imputi al promotor de la queixa la comissió de la infracció denunciada, no se'l pot considerar com a obligat tributari de la taxa. No acceptat.

QUEIXA 2002/1215

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la retirada d'un vehicle per part de la grua municipal, considera que l'acció per reclamar la devolució de la taxa va prescriure atès que no consta que el promotor de la queixa hagués presentat cap escrit en aquest sentit, però respecte un escrit d'al·legacions presentat amb posterioritat, el Síndic recorda a l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona l'obligació de donar resposta expressa i motivada a les al·legacions i recursos que els administrats presentin. Pendent de resposta.

QUEIXA 2002/3843

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb una comunicació de l'Institut Municipal d'Hisenda on se l'informa la manera de fer efectiva una sanció de trànsit que li va ser notificada de manera incorrecta, recorda a l'Institut Municipal d'Hisenda el deure legal de practicar la notificació correctament atès que en cas contrari no es pot produir el coneixement formal de l'acte per part del subjecte denunciat i la impossibilitat tant d'optar per realitzar el pagament de la sanció amb descompte sense necessitat d'haver-se de desplaçar a les oficines de l'Institut com de formular al·legacions per a la seva defensa. Acceptat.

QUEIXA 2002/4317

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la disconformitat per la indefensió causada al llarg de la tramitació d'un expedient sancionador per la presumpta comissió d'una infracció de trànsit, que tingui en compte, a l'hora de resoldre el recurs d'alçada interposat per la promotora de la queixa contra la sanció, que la denúncia que li va ser notificada no conté un pronunciament precís sobre la responsabilitat imputada i que l'Ajuntament no ha adoptat cap resolució expressa sobre la prova sol·licitada i tampoc no ha notificat la proposta de resolució, que hagués estat preceptiva d'haver-se practicat la prova. Acceptat.

QUEIXA 2003/338

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la tramitació d'un expedient sancionador que declara el sobreseïment de l'expedient, suggereix a l'Institut Municipal d'Hisenda que valori la possibilitat de retornar l'import corresponent a la taxa al promotor de la queixa, ja que no existint subjecte sancionat, per causa imputable a l'administració, i sense negar que el fet imposable de la taxa s'ha produït, no és ajustat a dret considerar el reclamant subjecte passiu de la mateixa. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/3630

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la desestimació del recurs en què sol·licitava la devolució de l'import de la taxa per retirada del vehicle, suggereix a l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona que es retorni a la promotora de la queixa l'import de la taxa i els corresponents interessos de demora atès que en el moment en que el procediment sancionador es va deixar sense efecte per la mateixa administració, no existeix ja suport legal per considerar la promotora de la queixa com a subjecte passiu. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE COLLBATÓ

QUEIXA 2003/533

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb una resolució de sanció imposada per l'Ajuntament de Collbató, recorda a l'Alcalde de Collbató la necessitat d'indicar en la notificació de la denúncia el risc creat pel vehicle, la identificació del lloc concret d'estacionament i el raonament sobre la graduació de la sanció i li recomana que revoqui la resolució de la sanció imposada. Acceptat.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

QUEIXA 2003/442

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat a un escrit del promotor de la queixa on manifesta el seu desacord amb el cobrament d'una taxa per la retirada del seu vehicle, suggereix a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat que reconsideri la decisió adoptada de no retornar a l'interessat el pagament efectuat en concepte de taxa per la retirada del vehicle, atès que en els casos en què per raons imputables a l'Administració la comissió d'una presumpta infracció no finalitza amb una sanció, és procedent la devolució de l'import abonat en concepte de taxa, ja que no es pot considerar obligat tributari d'una taxa a la persona a qui no s'imputa el seu fet imposable. No acceptat.

AJUNTAMENT DE MATARÓ

QUEIXA 2001/3796

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb un procediment sancionador per infracció en matèria de trànsit per manca de notificació de l'obertura de l'expedient i de la sanció, suggereix a l'Ajuntament de Mataró que valori l'oportunitat de revisar les actuacions sancionadores atès que la notificació de la denúncia no es va practicar correctament i per tant, s'ocasiona al promotor de la queixa un estat d'indefensió. No acceptat.

AJUNTAMENT DE POLINYÀ

QUEIXA 2002/2872

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb diferents aspectes d'un procediment sancionador per presumpta infracció de la norma de circulació viària, suggereix a l'Ajuntament de Polinyà que previs els actes que en dret corresponguin, es deixi sense efecte l'expedient sancionador atesa la manca de resolució expressa i motivada respecte de les proves proposades en temps i forma pel reclamant i el fet de no donar-li trasllat de la proposta de resolució sancionadora per formular el corresponent recurs de reposició. Acceptat.

AJUNTAMENT DE RUBÍ

QUEIXA 2003/4095

L'Ajuntament de Rubí, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna de baixa els expedients de sanció tramitats contra el promotor de la queixa atès que es va comprovar que en les dates en què es van cometre les infraccions l'esmentat promotor no n'era el titular del vehicle.

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

QUEIXA 2002/1992

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb una provisió de constrenyiment amb motiu d'una sanció imposada en matèria de trànsit que el promotor de la queixa va conèixer per primer cop en rebre la notificació de la citada provisió, recorda a l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat que si bé la prestació del servei postal universal atorgat a l'entitat pública empresarial de Correus i Telègrafs no exclou la realització d'aquestes notificacions per la resta d'operadors en l'àmbit no reservat, els seus efectes es regiran per les normes de dret privat i conseqüentment, si l'Administració no pot provar els intents de notificació, s'haurà d'anular la sanció imposada i procedir a la devolució de l'import abonat per aquest concepte. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIBES

QUEIXA 2002/1002

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de la titular d'una targeta d'aparcament per a persones amb disminució amb la imposició d'una sanció per infracció en matèria de trànsit per aturar-se en zona de càrrega i descàrrega, suggereix a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes que l'aportació de la documentació acreditativa de la disminució així com la targeta d'aparcament, siguin elements de prova per contrastar amb els fets denunciats per l'agent denunciant a l'objecte de valorar, en virtut del principi de proporcionalitat, la graduació en l'aplicació de la sanció pecuniària i, en conseqüència, exigir l'abonament en la seva quantia mínima. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

QUEIXA 2002/4136

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de la promotora de la queixa amb el fet que no se li retorni l'import corresponent a la taxa per la retirada del vehicle, si bé l'administració va anul·lar la sanció estimant parcialment el recurs de reposició que va interposar, suggereix a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet que acordi la devolució de l'import de la taxa atès que si no existeix subjecte infractor, no es pot considerar la promotora de la queixa, a efectes fiscals, subjecte passiu de la taxa. No acceptat.

AJUNTAMENT DE TERRASSA

QUEIXA 2001/2064

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la retirada d'un vehicle d'una zona de parada de taxis, suggereix a l'Ajuntament de Terrassa que es retrotreguin les actuacions al moment en què es va notificar la denúncia, iniciant de nou la tramitació de l'expedient des d'aquell moment processal, atès que l'expedient san-

cionador presenta uns vicis de procediment que afecten la figura de la persona sancionada. No acceptat.

QUEIXA 2001/2153

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Terrassa, en relació amb la disconformitat amb una denúncia per infracció de la normativa de circulació viària, que es revisin les actuacions administratives que integren l'expedient sancionador i s'adopti la resolució que en dret correspongui per tal de deixar sense efecte la sanció imposada, atès que no ha quedat resolta la qüestió de fons perquè l'administració no s'ha pronunciat respecte als arguments exposats per l'administrat. No acceptat.

QUEIXA 2002/2742

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la imposició d'una sanció per infracció en matèria de trànsit degut a que el vehicle estacionat obstaculitzava el moviment de persones disminuïdes a la via pública, suggereix a l'Ajuntament de Terrassa que estudiï la possibilitat de revisar les actuacions derivades de l'expedient sancionador atès que el pas rebaixat no s'adapta als requisits previstos a la norma i no compleix plenament amb l'objectiu de facilitar el moviment de persones disminuïdes per la via pública amb plena seguretat i garanties. No acceptat.

QUEIXA 2002/4117

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la tramitació d'un expedient sancionador incoat per presumpta infracció de la normativa de circulació viària, suggereix a l'Ajuntament de Terrassa que deixi sense efecte l'expedient sancionador retornant al reclamant l'import de la taxa de la grua municipal i el de la multa, atesa la improcedència de la retirada del vehicle de la via pública, la insuficient motivació jurídica de la sanció imposada i la manca de resposta expressa a determinades al·legacions formulades pel reclamant i les deficiències en la visibilitat del senyal de prohibició de prohibit parar. No acceptat.

MINISTERI DE L'INTERIOR

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/924

El Síndic, en relació amb la imposició d'una sanció per conduir amb un permís internacional que no es considera vàlid a Espanya, decideix obrir una actuació d'ofici i constata:

– que d'acord amb la Convenció de Viena, els estats no estan obligats a reconèixer la validesa dels permisos expedits a conductors la residència normal dels quals no estigui situada al territori on el permís ha estat expedit, o bé hagin transferit la seva residència a un altre territori.

– que perquè aquesta previsió sigui operativa respecte de l'Estat espanyol es requereix un desenvolupament normatiu que ho expressi en aquest sentit.

Atès que correspon al Defensor del Poble supervisar l'Administració de l'Estat, el Síndic s'adreça a aquesta institució per tal que valori l'oportunitat de dirigir-se a l'administració competent per recomanar la modificació normativa corresponent.

PREFECTURA PROVINCIAL DE TRÀNSIT

QUEIXA 2003/3647

La Prefectura Provincial de Trànsit, després de diverses gestions telefòniques per part del Síndic, dicta la resolució d'un recurs favorable al promotor de la queixa, ja que deixa sense efecte la suspensió de l'autorització per conduir pel fet que la infracció de trànsit va ser comesa pel seu cunyat amb el que comparteix la titularitat del vehicle.

SUBÀREA COACCIÓ ADMINISTRATIVA. ALTRES

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

QUEIXA 2003/3961

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la imposició d'una sanció de 96 euros per viatjar sense títol o amb títol insuficient en els Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que en les comunicacions que s'adrecin a les persones obligades a pagar les percepcions mínimes, s'incorpori una informació explicativa a fi i efecte de fer-los coneixedors, amb major precisió, de les conseqüències de no abonar aquestes, d'acord amb el marc normatiu d'aplicació. Pendent de resposta.

SUBÀREA EXPROPIACIÓ FORÇOSA

AJUNTAMENT DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT

QUEIXA 2002/2727

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el retard per part del Jurat d'Expropiació de Catalunya en la resolució d'un expedient i amb la manca de notificació de la tramitació, recorda a l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat la necessitat d'adoptar mesures per tal d'evitar que es produeixin retards injustificats en la tramitació i resolució dels expedients d'expropiació. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT JOAN LES FONTS

QUEIXA 2000/2837

El Síndic, en relació amb la denegació per part de l'Ajuntament de Sant Joan les Fonts d'una indemnització sol·licitada pel promotor de la queixa per l'ocupa-

ció de part d'una finca de la seva propietat afectada per un projecte d'urbanització, suggereix a l'Ajuntament de Sant Joan les Fonts que estudiï la possibilitat de revocar la resolució per la qual es denega la indemnització al promotor de la queixa, atès que no es va dur a terme un expedient de domini per acreditar la propietat i per tant, l'Ajuntament no disposava de títol suficient per ocupar la zona a fi i efecte d'executar el projecte d'urbanització. No acceptat.

AJUNTAMENT DE TERRASSA

QUEIXA 2003/845

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de Terrassa davant una sol·licitud efectuada pel titular d'una concessió on demanava la seva consideració com a part en l'expedient del projecte de construcció de la segona estació dels Ferrocarrils de la Generalitat, recorda a l'Ajuntament de Terrassa el deure legal de notificar la seva resolució per escrit, amb remissió expressa a cadascuna de les qüestions formulades. Acceptat.

SUBÀREA RESPONSABILITAT PATRIMONIAL

AJUNTAMENT DE BALAGUER

QUEIXA 2000/2693

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca d'actuació per part de l'Ajuntament de Balaguer envers la seguretat dels parcs infantils, recorda a l'Ajuntament de Balaguer el principi constitucional de la responsabilitat patrimonial extracontractual de les administracions públiques per les lesions que pateixen els particulars en qualsevol dels seus béns i drets, i que el fet que s'asseguri el risc amb empreses privades no eximeix l'Administració de determinar la seva responsabilitat mitjançant un expedient administratiu que tingui en compte tots els elements d'instrucció necessaris per determinar l'existència d'aquesta. No acceptat presumptament, atesa la manca de resposta de l'Ajuntament de Balaguer a les consideracions del Síndic.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2001/1641

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb una reclamació de responsabilitat patrimonial formulada pels danys soferts per la promotora de la queixa, quan intentava dipositar brossa dins un contenidor de reciclatge de plàstic, que aquesta petició s'ha de tramitar, de conformitat amb allò establert a l'article 97.3 del TRLCAP, com un requeriment previ a l'òrgan de contractació, el qual, prèvia audiència del contractista, resoldrà el procediment decidint quina de les parts és responsable dels danys. No acceptat presumptament, atesa la manca de resposta de l'Ajuntament de Barcelona a les consideracions del Síndic.

QUEIXA 2001/3862

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la denegació per part de l'Ajuntament de Barcelona d'una reclamació d'indemnització per unes caigudes sofertes a l'Avinguda Mare de Déu de Montserrat i al carrer Alexandre Galí, recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal de tramitar els expedients de responsabilitat patrimonial d'acord amb el procediment legal i reglamentàriament previst, a fi de determinar si en la producció del dany concorren tots els requisits que el fan indemnitzable i li suggereix que revisi la seva actuació en relació amb el cas concret. No acceptat.

QUEIXA 2002/1786

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la retirada i posterior destrucció d'un vehicle per abandonament, sense prèvia notificació al titular, recorda a l'Ajuntament de Barcelona la importància del sistema de certificació amb acusament de recepció en la notificació per correu i li suggereix la necessitat de resoldre la reclamació de responsabilitat patrimonial presentada pel promotor de la queixa en sentit favorable i de forma expressa, sens perjudici de valorar la sostracció de les despeses generades pel trasllat i permanència del vehicle en el dipòsit, així com la compensació de culpes respecte les obligacions inherents a qualsevol titular d'un vehicle estacionat a la via pública. No acceptat.

AJUNTAMENT DE BLANES

QUEIXA 2002/1561

El Síndic, en relació amb la desestimació d'una reclamació de responsabilitat patrimonial per danys personals patits a conseqüència d'una caiguda a la via pública ocasionada per la instal·lació d'una portella d'enllumenat, recorda a l'Ajuntament de Blanes el deure legal d'indemnitzar si el ciutadà pateix un dany avaluable econòmicament que no té el deure jurídic de suportar i en la mesura que dins dels serveis públics municipals està el de conservar en estat d'ús segur les vies públiques, i que la Corporació no havia autoritzat la instal·lació dels focus encastats a la vorera, suggereix que revoqui la resolució que desestima la reclamació de la promotora de la queixa. No acceptat.

AJUNTAMENT DE CERVELLÓ

QUEIXA 2000/406

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cervelló, en relació amb la manca de resposta a una reclamació d'indemnització com a conseqüència del fets que van ser resolts a favor del promotor de la queixa, en sentència 963/98 del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, l'obligació de dictar resolució expressa en el procediment iniciat per l'interessat, per tal que pugui exercir les accions que consideri oportunes en defensa dels seus interessos. Acceptat.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

QUEIXA 2002/3081

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb l'actuació de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat davant la reclamació que va fer en relació amb els desperfectes que va patir el seu cotxe en el dipòsit després de ser retirat per la grua municipal, li recorda que el fet que les administracions assegurin amb empreses privades el risc que deriva de la seva responsabilitat civil, no significa mai l'exoneració de la responsabilitat objectiva que l'ordenament jurídic imposa a les administracions públiques de respondre de manera directa dels danys o les lesions que ocasionin als particulars a conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics. Acceptat.

QUEIXA 2003/752

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la manca de resposta de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat a un escrit on expressa la contrarietat per la destrucció d'un vehicle sense previ avís a la seva propietària, suggereix a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat que valori l'oportunitat d'iniciar d'ofici el procediment de responsabilitat patrimonial, sense obligar l'afectat a reclamar de forma expressa la indemnització del dany. Acceptat parcialment, ja que malgrat no iniciar d'ofici l'expedient de responsabilitat patrimonial adduint prescripció, admet que la titular del vehicle presenti una reclamació.

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

QUEIXA 2002/4475

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el retard en la notificació de la recollida en el dipòsit municipal d'un vehicle robat, suggereix a l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat que es resolgui, per part de l'òrgan competent, la reclamació formulada per la promotora de la queixa estimant la seva pretensió, sens perjudici de la valoració econòmica que del dany sofert s'efectuï per l'òrgan competent. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

QUEIXA 2003/1774

El Síndic, en relació amb el retard en la determinació de la responsabilitat i indemnització a conseqüència d'una caiguda en unes obres públiques, recorda a l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès el deure legal que té l'Administració municipal de resoldre, en un sentit o un altre la reclamació i que en el cas de danys eventualment ocasionats per contractistes de l'Administració, ha de ser l'òrgan municipal de contractació de l'obra qui, un cop escoltat el contractista, resolgui. Acceptat.

AJUNTAMENT DE TORELLÓ

QUEIXA 2000/60

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Torelló, en relació amb els danys soferts en un vehicle a conseqüència d'unes inundacions del dia 13 d'agost de 1998, que estudiï la possibilitat d'admetre a tràmit la reclamació de responsabilitat patrimonial del promotor de la queixa, ja que malgrat que s'ha desestimat per prescripció, el Síndic considera que aquest termini no ha de ser computat necessàriament des de la data en que es va produir el fet generador del dany, sinó des de la finalització de les gestions realitzades pel promotor de la queixa per exercitar el dret amb ple coneixement dels elements que es defineixen. S'arxiva, després de tres reiteracions desateses, entenent com a no acceptat presumptament el suggeriment.

ENTITAT METROPOLITANA DEL TRANSPORT

QUEIXA 2002/2353

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la tramitació que realitza Transports Metropolitans de Barcelona d'una reclamació per lesions a causa d'una caiguda a unes escales mecàniques, recorda a l'Entitat Metropolitana del Transport que el fet d'haver contractat una companyia asseguradora per resoldre el cas, no significa mai l'exoneració de la seva responsabilitat objectiva i per tant, li recorda el deure legal d'aplicar el procediment administratiu previst per les reclamacions de responsabilitat patrimonial. Acceptat.

SUBÀREA PROCEDIMENT: GOVERNACIÓ

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ I RELACIONS INSTITUCIONALS

QUEIXA 2003/865

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya a una sol·licitud per conèixer la relació de sol·licitants d'una convocatòria de beques de col·laboració i les puntuacions assignades d'acord amb els criteris fixats per les bases, i atès que es va obrir un nou termini de presentació de sol·licituds perquè la convocatòria no havia facilitat la difusió entre els estudiants, recorda a l'Escola d'Administració Pública que en futures ocasions gestioni la publicació de la convocatòria en el DOGC amb l'antelació suficient perquè arribi convenientment als seus destinataris i que no s'adjudiqui cap beca fins que hagi transcorregut el nou termini de presentació de sol·licituds.

SUBÀREA PROCEDIMENT: ENSENYAMENT

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

QUEIXA 2003/183

El Síndic, en relació amb la manca de resposta del Departament d'Ensenyament a diverses instàncies presentades pel promotor de la queixa sol·licitant el canvi de nom d'una escola, recorda al Departament d'Ensenyament el deure legal que obliga les administracions públiques a resoldre expressament els procediments iniciats pels ciutadans i li suggereix que es traslladi la informació del Departament al promotor de la queixa per tal que tingui coneixement fefaent del seu contingut i pugui resoldre el que millor li convingui en defensa dels seus interessos. Acceptat.

SUBÀREA PROCEDIMENT: CULTURA

DEPARTAMENT DE CULTURA

QUEIXA 2003/1591

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca de tramesa de la documentació per poder fer el pagament de la inscripció per participar en la convocatòria de proves per a l'obtenció del certificat de català del nivell K, suggereix al Departament de Cultura que valori la conveniència de revisar d'ofici la resolució desestimatòria del recurs d'alçada presentat per la promotora de la queixa, a fi de permetre que la interessada pugui accedir a la realització de la prova, atès el fet que el pagament fora de termini no comportaria cap greuge per a la resta de participants en la convocatòria deixant-los en situació més desavantatjosa. Acceptat.

SUBÀREA PROCEDIMENT: AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA

DEPARTAMENT D'AGRICULTURA,RAMADERIA I PESCA

QUEIXA 2003/593

El Síndic, en relació amb una inspecció de prima de bovins efectuada per la Delegació Territorial de Lleida del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca arran de la qual es va constatar que un vedell havia perdut els dos cròtals i per aquest motiu l'animal va ser immobilitzat i posteriorment sacrificat, suggereix al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca que acordi l'obertura d'ofici d'un expedient de responsabilitat patrimonial i que es facin els tràmits pertinents davant del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació perquè plantegi a la Comissió Europea la necessitat de modificar la normativa per adaptar-la a la realitat pràctica o bé s'avanci en la implantació d'un dispositiu electrònic d'identificació animal com a mètode oficial d'identificació. No acceptat.

SUBÀREA PROCEDIMENT: TREBALL

DEPARTAMENT DE TREBALL, INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

QUEIXA 2000/2100

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la desestimació de la seva sol·licitud d'acreditació com a tècnic de prevenció de riscos laborals per manca de reconeixement d'experiència professional, suggereix al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme que revisi la seva decisió atès que el promotor de la queixa demostra la realització d'avaluacions dels riscos i de tasques d'informació de caràcter general a tots els nivells, i en les matèries pròpies de la seva àrea. No acceptat.

QUEIXA 2002/3993

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'una societat laboral amb la denegació d'una subvenció per al desenvolupament de l'economia social per no complir el requisit d'estar inscrita en el Registre Mercantil i en els específics en funció de l'activitat, recorda al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme la necessitat d'establir un termini de forma prèvia a la desestimació de la sol·licitud per subsanar els defectes formals a fi d'agilitar els tràmits i afavorir els interessos del promotor.

SUBÀREA PROCEDIMENT: COMERÇ, CONSUM I TURISME

DEPARTAMENT DE TREBALL, INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

QUEIXA 2002/1616

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la forma de tramitar una sol·licitud d'ajut a empreses turístiques, recorda al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, el deure que té de resoldre de forma expressa les sol·licituds que se li presenten i la necessitat que en posteriors convocatòries es revisi la designació dels òrgans que resolen la sol·licitud i els que resolen els possibles recursos, atès que no queda clar si la resolució es fa des de la Direcció General de Turisme o des de Turisme de Catalunya. Acceptat.

SUBÀREA PROCEDIMENT: POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/1369

El Síndic, en relació amb una actuació d'ofici oberta per avaluar el grau de perillositat que generen les tanques metàl·liques protectores instal·lades a la carretera B-510 atès l'alt índex de sinistralitat en el tram de car-

retera que va des de Dosrius fins a sota del pont de la B-60, considera que no és competent per triar entre retirar les barreres de seguretat o substituir-les per unes altres amb un cantell més arrodonit però recorda al Departament de Política Territorial i Obres Públiques la necessitat de destinar tots els recursos necessaris a fi i efecte d'agilitar les intervencions que cal efectuar en aquest tram de carretera per augmentar la seguretat viària.

SUBÀREA PROCEDIMENT: ADMINISTRACIÓ LOCAL

AJUNTAMENT D'ALCANAR

QUEIXA 2002/505

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament d'Alcanar a diverses sol·licituds de subvencions per activitats a realitzar per diferents entitats del municipi, recorda a l'Ajuntament d'Alcanar el deure de resoldre expressament la sol·licitud de subvenció presentada pel promotor de la queixa, per tal que aquest tingui coneixement dels motius de la desestimació i pugui resoldre el que millor li convingui en defensa dels seus interessos. Acceptat.

AJUNTAMENT D'ALMOSTER

QUEIXA 2002/3654

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament d'Almoster a una sol·licitud d'informació d'un projecte d'obres per a la instal·lació de la conducció de les aigües pluvials al clavegueram, recorda a l'Ajuntament d'Almoster el deure legal que obliga totes les administracions públiques a resoldre expressament els procediments iniciats pels ciutadans, i li suggereix que traslladi la informació al promotor de la queixa per tal que tingui coneixement fefaent del seu contingut i pugui resoldre el que millor li convingui en defensa dels seus interessos. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2003/548

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de Barcelona a unes denúncies per ocupació il·legal de la via pública, recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que obliga les administracions públiques a resoldre expressament els procediments iniciats pels ciutadans i li suggereix que es traslladi la informació al promotor de la queixa per tal que tingui coneixement fefaent del seu contingut i pugui resoldre el que millor li convingui en defensa dels seus interessos. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/1664

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb els tràmits per regularitzar una inscripció en el padró municipal, suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, atès que l'error sembla generat per un tràmit informàtic que pot induir a confusió fins i tot a una persona experimentada, la possibilitat d'introduir alguna modificació en el corresponent protocol d'actuació que es traslladi a l'aplicació informàtica, mitjançant la qual la gestió de bloqueig requereixi una acció diferenciada o més complexa. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/3142

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del president d'una entitat amb la denegació de llicència d'ocupació d'espai públic per instal·lar unes parades per difondre les activitats socials, recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té, davant la sol·licitud del promotor de la queixa, d'iniciar un procediment administratiu que ha de finalitzar amb un acte administratiu motivat i notificat en forma, que, a més, ha d'identificar els recursos que poden interposar-se contra la resolució i els òrgans administratius i judicials davant dels quals es poden presentar així com els terminis. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BEGUES

QUEIXA 2002/4439

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb una resolució de l'alcaldia de Begues que ordenava la retirada d'uns cartells que mostrava el desacord de diferents grups ciutadans i polítics amb el pla especial de les pedreres, recorda a l'Ajuntament de Begues que els grups polítics no requereixen d'autorització per realitzar aquesta pràctica i que constatat l'ús inadequat de les instal·lacions per difondre el missatge, cal concedir un termini de 48 hores per retirar-lo, amb advertència d'execució subsidiària dels responsables dels cartells.

AJUNTAMENT DE CALAFELL

QUEIXA 2002/1382

El Síndic, en relació amb la manca de resposta per part de l'Ajuntament de Calafell a un recurs de reposició interposat pel promotor de la queixa contra un acord de la corporació local, recorda a l'Ajuntament de Calafell l'obligació de dictar resolució expressa el més aviat possible, notificant-se al recurrent per tal que pugui actuar en la forma que consideri adient en defensa del seu interès. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CAPÇANES

QUEIXA 2002/4091

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de la promotora de la queixa, que desenvolupa una activitat de perruqueria, amb la desestimació de la petició de formar part del llistat de serveis i activitats del punt d'informació turística instal·lat a l'entrada del poble,

suggereix a l'Ajuntament de Capçanes que valori l'oportunitat d'incorporar l'activitat de perruqueria en el llistat del punt d'informació atès el fet que la corporació ha incorporat activitats de caire privat. Acceptat parcialment. L'Ajuntament justifica la inclusió d'establiments privats indicant que els que s'enuncien estan relacionats amb l'alimentació atès que el poble no té cap restaurant, però que hi ha altres empreses privades, entre elles la perruqueria de la promotora de la queixa, no enunciades en la cartellera perquè no desperten cap mena d'interès turístic.

AJUNTAMENT DE CORBERA DE LLOBREGAT

QUEIXA 2003/3129

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de Corbera de Llobregat a un escrit de formulació d'unes iniciatives envers a una proposta general de senyalització, conservació i recuperació de la xarxa de camins del municipi, li recorda les garanties que reconeix la tramitació de les peticions als peticionaris i l'obligació de dictar una resolució decisòria expressa a l'objecte d'atendre l'escrit del promotor de la queixa, atès que la manca de resposta comportaria una vulneració de l'article 53.1. de la CE, que preconitza i garanteix l'eficàcia dels drets fonamentals, que vinculen tots els poders públics. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE GANDESA

QUEIXA 1998/3019

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Gandesa, en relació amb les deficients condicions de manteniment i de servei en què es troba el clavegueram a la localitat, que provoca que les aigües pluvials es barregin amb les residuals ocasionant perjudicis a les finques dels promotors de la queixa, que en tant no es construeixi i entri en funcionament l'estació depuradora i l'estació de bombeig d'aigües residuals que està prevista, s'apliquin mesures provisionals que evitin la invasió de les finques dels promotors de la queixa per les aigües residuals. No acceptat.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

QUEIXA 2002/4478

El Síndic, en relació amb el desacord per part del promotor de la queixa amb la desestimació d'una oferta adreçada al Museu de Gavà per formar part de la comissió assessora d'un projecte d'una publicació de caire històric i davant la sospita que la desestimació ve originada pel fet que el promotor de la queixa té un perfil polític actiu, recorda a l'Ajuntament de Gavà que en futures ocasions a l'hora d'establir els perfils de les persones que es busquen, per fonamentar les raons de la desestimació, siguin prèviament examinats i se suprimeixin tots aquells la lectura dels quals pot conduir a interpretacions errònies.

AJUNTAMENT DE LLIÇÀ DE VALL - PARETS DEL VALLÈS

QUEIXA 2001/3455

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la manca de resposta per part de l'Ajuntament de Lliçà de Vall i de Parets del Vallès a les denúncies per mal estat d'una carretera, recorda als ajuntaments de Lliçà de Vall i de Parets del Vallès, el deure que tenen de donar resposta expressa als escrits dels ciutadans i els hi demana que donin trasllat de la resposta al promotor de la queixa. Acceptat.

AJUNTAMENT DE MOIÀ

QUEIXA 2001/2929

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Moià, en relació amb la prestació del servei d'abastament d'aigua potable al nucli de la població de la Montjoia, que adopti les mesures necessàries per regularitzar-lo, que es rescabali el promotor de la queixa, que és titular d'una empresa de subministrament d'aigua, pel subministrament dels cabals d'aigua als habitatges del sector i que endegui les actuacions necessàries per poder garantir que l'aigua que arriba els veïns ho faci en condicions de salubritat. El promotor de la queixa, abans de la resposta de l'Ajuntament, comunica el seu desistiment, atesa la seva renúncia al subministrament del servei.

AJUNTAMENT DE MOLLERUSSA

QUEIXA 2002/1137

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Mollerussa, en relació amb la disconformitat per part d'un grup cultural amb la manca de resposta a una sol·licitud adreçada al regidor de cultura de devolució d'un ingrés efectuat per obtenir entrades per un Concurs Nacional de Vestits de Paper, que finalment no es va dur a terme, que estudiï la possibilitat d'efectuar la devolució de l'import de les entrades, atès el dret del públic a obtenir la devolució de l'import en cas de no estar conforme amb la variació de l'espectacle o amb les condicions o requisits disposats per l'empresa, llevat que aquest ja hagués començat i la variació obeís a causes de força major. Acceptat.

AJUNTAMENT DE MONTBLANC

QUEIXA 2002/2375

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part dels promotors de la queixa amb la votació dels socis membres d'una associació de veïns que impossibilita la prestació del servei de subministrament d'aigua a la seva finca, recorda a l'Ajuntament de Montblanc que el servei municipal d'abastament domiciliari d'aigua potable es configura legalment com un servei d'obligada prestació per al municipi i no es pot condicionar a l'eventual classificació del sector com a sòl urbà. Acceptat.

AJUNTAMENT D'OLESA DE MONTSERRAT

QUEIXA 2002/4257

El Síndic, en relació amb el risc que implica la instal·lació d'un fanal de llum a un pam de la barana d'un balcó que facilita l'accés a un habitatge en cas de robatori, suggereix a l'Ajuntament d'Olesa de Montserrat que consideri la viabilitat de canviar el sistema actual per un enllumenat adossat a la paret de l'immoble, atès que en cas de produir-se un robatori per haver accedit a través de la farola, es donarà un supòsit de responsabilitat patrimonial de la corporació, amb la conseqüència d'haver d'abonar una indemnització. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE PALAFOLLS

QUEIXA 2002/2121

El Síndic, en relació amb les dificultats per ornamentar amb jardineres una làpida del cementiri de Palafolls i la manca d'informació o les dades contradictòries facilitades per l'Ajuntament, recorda a l'Ajuntament de Palafolls el deure legal de traslladar la informació requerida per la promotora de la queixa, així com aquells aspectes necessaris per tal que disposi de tota la informació necessària sobre les condicions d'ús que s'han de respectar en el cementiri municipal. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT ANDREU DE LLAVANERES

QUEIXA 2002/2828

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la manca de resposta als escrits que va presentar davant l'Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres, recorda a l'Ajuntament el deure d'oferir una resposta expressa a la petició d'accés al registre d'interessos i activitats dels regidors. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

QUEIXA 2003/239

El Síndic, en relació amb les dificultats per transitar per un carrer afectat per unes obres d'urbanització aturades des de fa més de tres mesos atesa la climatologia adversa i les condicions de l'obra, suggereix a l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès que adreci un escrit al promotor de la queixa excusant els fets succeïts atès que iniciatives d'aquest tipus augmenten el grau de confiança dels ciutadans vers els poders públics, amb l'objectiu darrer d'atendre el dret de tot ciutadà a rebre uns serveis públics de qualitat. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/1304

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la retirada d'un vehicle estacionat en un terreny de propietat privada i el trasllat al dipòsit municipal, recorda a l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès l'obligació de respectar, davants possibles futures actuacions a la via pública, el procediment legalment previst en els casos de presumpció d'abandonament del vehicle i li recomana que en el cas concret, s'exoneri l'interessat del pagament de les despeses pel dipòsit del vehicle pel període comprès entre els 10 dies següents a la data en què el vehicle va tenir entrada al dipòsit fins a la data en què l'acte administratiu de retirada del vehicle va ser notificat. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE TORELLÓ

QUEIXA 2001/3244

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Torelló, en relació amb la tramitació d'una sol·licitud de llicència ambiental d'una empresa per al desenvolupament d'una activitat de perfumeria, la necessitat de complimentar, de forma prèvia a la seva resolució definitiva, les previsions establertes a la normativa d'aplicació en relació amb la prevenció d'incendis, és a dir, la que es relaciona en l'annex IV.B del Reglament general de desplegament de la Llei 3/1998, de la intervenció de l'administració ambiental. Acceptat.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

QUEIXA 2000/3594

El Síndic, en relació amb la inactivitat de l'Ajuntament de Tarragona davant les reiterades denúncies formulades pel promotor de la queixa en relació amb el mal ús d'un gual, que habitualment està ple de motocicletes, recorda a l'Ajuntament de Tarragona el deure que té de donar resposta expressa als escrits presentats pel promotor de la queixa i li recomana que siguin corregides, si s'escauen, aquelles actuacions irregulars. Acceptat.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

QUEIXA 2002/2903

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de l'Associació de Veïns de Pallejà amb la manca de resposta formal a diferents demandes d'informació del programa OPIC d'informació al consumidor impulsat per la Diputació de Barcelona, suggereix a la Diputació de Barcelona la necessitat de facilitar una resposta escrita al promotor de la queixa, però atesa la dificultat que suposa donar una resposta expressa en tots els casos, li recomana modificar el contingut informatiu que figura en el tríptic de difusió del servei. Acceptat.

SUBÀREA PROCEDIMENT: MEDI AMBIENT

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

QUEIXA 2003/3581

El Síndic, en relació amb el retard per part de l'Agència Catalana de l'Aigua a respondre les peticions d'in-

formació formulades pel promotor de la queixa davant la construcció d'un pou sense permís, recorda a l'Agència Catalana de l'Aigua el deure d'informar el promotor de la queixa de la finalització del procediment sancionador incoat contra el denunciat i la necessitat d'obrir un procediment administratiu adreçat a reposar les coses al seu estat anterior amb l'adopció d'una mesura cautelar per evitar la continuació de l'activitat infractora i la consideració del promotor de la queixa, com a interessat en l'esmentat procediment. Pendent de resposta.

SUBÀREA PROCEDIMENT: PARTICIPACIÓ EN AFERS PÚBLICS

AJUNTAMENT D'ALCANAR

QUEIXA 2002/3670

El Síndic, en relació amb la manca de resposta per part de l'Ajuntament d'Alcanar a diferents sol·licituds d'informació formulades per l'Agrupació Municipal del Partit dels Socialistes de Catalunya d'Alcanar, recorda a l'Ajuntament d'Alcanar que l'obtenció d'informació per part dels regidors sobre assumptes de competència municipal és un mitjà necessari perquè aquests puguin exercir les funcions pròpies del seu càrrec i que aquest dret pot ser exercit de forma directa quan exerceixen funcions delegades, quan es tracti d'assumptes inclosos a l'ordre del dia i quan es tracti de l'accés a informació que sigui de lliure accés als ciutadans. Acceptat.

AJUNTAMENT D'ALMACELLES

QUEIXA 2002/1451

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la negativa de l'Ajuntament a facilitar al grup municipal de Convergència i Unió còpia de la documentació corresponent als pressupostos de l'any 2002 durant el tràmit previ a la seva aprovació, recorda a l'Ajuntament d'Almacelles que la normativa vigent reconeix el dret dels regidors a disposar de còpies d'aquells documents de lliure accés, entre els que es troba el pressupost municipal. Desistiment promovent.

AJUNTAMENT DE L'ARBOÇ

QUEIXA 2002/1330

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'un regidor de l'Ajuntament de l'Arboç i portaveu del grup municipal de Convergència i Unió amb les dificultats per accedir al llibre de resolucions de l'Alcaldia i obtenir còpies de l'estat de comptes anual de l'any 2000, del pressupost del mateix any amb la despesa concreta i de les quantitats rebudes en concepte de dietes, quilometratge i indemnitzacions per cada regidor, recorda a l'Ajuntament de l'Arboç que, tal com està configurat el dret d'accés a la informació en la normativa de referència, el govern municipal està obligat a facilitar l'accés a aquella documentació municipal d'on es puguin extreure les dades concretes que interessin. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2002/1216

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb el desacord per part del grup municipal de CIU a l'Ajuntament amb el fet que els grups municipals no disposin de cap espai d'opinió a la revista «Barcelona Informació» ni a la web municipal, que s'articuli algun mecanisme per fer possible l'accés a aquests mitjans per part dels representants de les diverses opcions polítiques presents al consistori, i la participació ciutadana, per tal de garantir el dret a la informació i a la participació dels ciutadans de Barcelona en els assumptes públics. Acceptat.

QUEIXA 2003/347

El Síndic, en relació amb les dificultats que pateixen els grups amb representació social per accedir als mitjans de comunicació de titularitat pública, comunica als promotors de la queixa que comparteix la preocupació i la crítica per la manca d'un desenvolupament normatiu del dret d'accés a aquests mitjans i el deure dels poders públics de facilitar la participació de tots els ciutadans en els afers públics i comunica la possibilitat de fer-se ressó d'aquesta preocupació en el proper informe al Parlament.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

QUEIXA 2002/867

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Gavà, en relació amb la manca de publicació en la revista municipal Brugues d'una carta oberta escrita per un grup ecologista, que es doti a la necessària decisió de selecció de les informacions i opinions que ha de tenir cabuda en la revista municipal del major grau d'objectivitat possible. No acceptat.

AJUNTAMENT DE LA LLACUNA

QUEIXA 2003/2922

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del grup municipal socialista de l'Ajuntament de la Llacuna amb la denegació d'accés a un despatx que compti amb determinats mitjans materials i als llibres oficials de registre d'entrades i sortides, recorda a l'Ajuntament de la Llacuna la necessitat d'assignar un espai, despatx o local al grup municipal per al desenvolupament de les seves activitats, la determinació dels criteris i condicions d'utilització dels mitjans materials i humans que cal posar a disposició dels grups municipals per acord del Ple i el reconeixement del dret d'accés al registre de documents. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LLORAC

QUEIXA 2002/1885

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'un regidor no adscrit amb la negativa per part de l'Ajuntament de Llorac a considerar-lo membre de la Comissió Especial de Comptes i amb la ubicació injustificada de les oficines municipals a una altra població, suggereix a l'Ajuntament de Llorac que accepti la seva participació en la Comissió Especial de Comptes amb plenitud de drets i deures i que s'agilitin els treballs de recuperació de la Casa de la Vila a fi que pugui estar disponible el més aviat possible. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS

QUEIXA 2002/1217

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans el mandat legal de facilitar l'accés de tots els grups municipals a tots els mitjans de comunicació de titularitat municipal, la necessitat d'aprovar un reglament que reguli les condicions d'accés i ús als mitjans de comunicació municipals per part dels regidors, tenir en compte les consideracions referents a la inclusió en l'ordre del dia dels plens de les propostes de resolució, la capacitat d'un únic grup municipal per presentar propostes de resolució al ple signades pel seu portaveu, la consideració dels despatxos posats a disposició dels grups municipals on es pot realitzar la consulta de documentació i la necessitat de determinar per acord del ple, els criteris i condicions d'utilització dels mitjans materials i humans assignats als grups municipals. Acceptat.

QUEIXA 2002/4144

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'una regidora de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans amb la denegació d'accés a determinades informacions, recorda a l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans el deure legal de facilitar a tots els membres de la corporació la documentació íntegra de tots els assumptes inclosos en l'ordre del dia de les sessions dels òrgans col·legiats, i el dret d'accés de la promotora de la queixa a la informació en matèria de medi ambient. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANTA PERPÈTUA DE MOGODA

QUEIXA 2002/2580

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb el tractament que ha tingut una sol·licitud on demanava que se li indiqués el procediment establert per poder manifestar les seves opinions a través del butlletí d'informació municipal, recomana a l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda que consideri l'opció de reservar un espai d'opinió obert a tota la ciutadania en el butlletí d'informació municipal i que dicti una resolució expressa a la sol·licitud presentada pel promotor de la queixa. Acceptat parcialment. Si bé es descarta reservar l'espai d'opinió al butlletí municipal, s'ha subscrit un conveni amb un mitjà comarcal per editar un periòdic local obert a l'expressió ciutadana.

AJUNTAMENT DE VALLROMANES

QUEIXA 2003/858

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de dos regidors de l'Ajuntament de Vallromanes amb l'obstaculització en l'exercici de les seves funcions per part del grup municipal de CIU i l'equip de govern municipal des què van abandonar la formació política, suggereix al Departament de Governació i Relacions Institucionals i a l'Ajuntament de Vallromanes la necessitat de respectar els drets individuals dels regidors no adscrits a un grup municipal i la participació en les activitats pròpies de l'Ajuntament de manera anàloga a la resta de regidors. Acceptat.

ÀREA 02. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

SUBÀREA HABITATGE

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

QUEIXA 2002/2620

ADIGSA, en relació amb la manca d'adaptació d'un clavagueram al nombre d'habitatges de promoció pública connectats, amb el consegüent embús dels baixants i inundació de les terrasses, informa que amb posterioritat a la sol·licitud d'informe per part del Síndic, havia decidit independitzar la xarxa dels dos edificis i s'havia iniciat el procés d'adjudicació de les obres.

QUEIXA 2003/94

ADIGSA, amb posterioritat a la intervenció del Síndic i en relació amb les goteres i infiltració d'aigua en un habitatge de promoció pública, decideix aixecar la zona de la coberta que ocasionava les filtracions d'aigua i tornar a fer la impermeabilització d'un baixant.

QUEIXA 2003/1223

El Síndic, en relació amb el procés de reallotjament de les famílies afectades pel projecte d'ocupació dels terrenys ubicats al barri de Can Tunis que no poden adquirir una vivenda alternativa amb la indemnització que els hi ofereixen, suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que realitzi un esforç de coordinació amb l'Ajuntament de Barcelona i que s'aporti vivenda de titularitat pública en nombre suficient per oferir a totes elles una alternativa viable. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA - DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

QUEIXA 2000/595

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb uns habitatges que, malgrat comptar amb la cèdula d'habitabilitat, incompleixen el Decret 28/1999, de mínims d'habitabilitat objectiva, que davant l'advertiment que ha efectuat d'iniciar els corresponents procediments sancionadors sinó s'efectuen les obres de reparació en els terminis assenyalats, que aquests s'iniciïn contra el titular de la llicència d'obres, el qual, en definitiva, és qui va assumir les obligacions i les condicions que dimanàven de la llicència, i no contra la comunitat de propietaris en tant que els copropietaris de l'edifici no disposaven de llicència de primera ocupació. L'Ajuntament no va acceptar el suggeriment, atès que un jutjat de primera instància havia comunicat que calia entendre subrogada la comunitat de propietaris en el lloc de la promotora, que havia fet fallida.

El Síndic va suggerir també al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que s'exigís la llicència de primera ocupació com a requisit previ per a l'obtenció de la cèdula d'habitabilitat. Malgrat la no acceptació per part del Departament, amb posterioritat el Decret 259/2003, de 21 d'octubre, sobre requisits mínims d'habitabilitat estableix la necessitat d'acreditar la possessió de la llicència de primera ocupació o de la seva sol·licitud com a requisit per a obtenir la cèdula d'habitabilitat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2002/1257

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la tramitació d'una sol·licitud d'habitatge per part del Patronat Municipal de l'Habitatge de l'Ajuntament de Barcelona amb motiu de la pèrdua d'un habitatge de lloguer per manca de pagament, suggereix al Patronat Municipal de l'Habitatge de l'Ajuntament de Barcelona la necessitat de tractar la conflictivitat convivencial del promotor de la queixa des d'una actuació global d'inserció que en cap cas ha de portar a considerar com a no viable la seva sol·licitud d'habitatge. No acceptat.

QUEIXA 2003/1614

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el fet que la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge en la tramitació d'uns ajuts per la compra d'un habitatge de protecció oficial en règim especial amb el Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona, no apliqués el règim de primer accés consistent en una subvenció a fons perdut del 10%, suggereix al Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona que revisi els expedients dels interessats i esmeni davant la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge el possible error en l'apreciació de les circumstàncies dels interessats. Pendent de resposta.

SUBÀREA URBANISME

AJUNTAMENT DE BLANES

QUEIXA 2003/2106

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la construcció d'una paret d'obra sense llicència a la planta baixa d'un local, recorda a l'Ajuntament de Blanes que passat el termini per legalitzar unes obres no emparades per la corresponent llicència, l'Ajuntament ha d'acordar l'ordre d'enderroc i cessació dels usos il·legals, ordre que de no de complir-se voluntàriament s'haurà d'executar forçosament mitjançant l'execució subsidiària per part de l'Ajuntament. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CASTELLNOU DE BAGES

QUEIXA 2003/262

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca de recepció d'una convocatòria per la qual es va dissoldre una entitat de manteniment i conservació sense que a l'acta consti el nombre d'assistents i el resultat de la votació, suggereix a l'Ajuntament de Castellnou de Bages que o bé es modifiquin els estatuts segons el procediment establert, o bé es respectin els seus termes dissolent l'entitat en la forma que els seus articles estableixen amb el quòrum d'assemblea fixat a tal efecte. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

ACTUACIÓ D'OFICI 2000/802

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Gavà, en relació amb la situació en que es troben trenta famílies de Gavà que viuen en uns habitatges sense aigua ni xarxa de clavegueres en una zona de la barriada de la Barceloneta qualificada urbanísticament com a sistema viari, i davant la denegació de la proposta de modificació del planejament per part de la Comissió d'Urbanisme, que mentre no es resolgui el problema de coordinació entre l'Ajuntament de Gavà i el Departament de Política Territorial i Obres Públiques, es possibiliti el reallotjament dels residents en el barri en habitatges de protecció oficial, per tal de dotar-los d'unes condicions dignes de vida fins que no s'executa el planejament. No acceptat.

AJUNTAMENT DE LA ROCA DEL VALLÈS

QUEIXA 2001/3378

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de la Roca del Vallès a la sol·licitud d'informació presentada pels promotors de la queixa davant la possible il·legalitat d'un abocament de terres, recorda a l'Ajuntament de la Roca del Vallès el deure de les administracions d'informar els interessats sobre la tramitació dels expedients dels quals en formen part i assenyala que els veïns no han de sufragar el pressu-

post de desmuntatge del carrer de nova planta en tant que ve causat per una actuació il·lícita. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SABADELL

QUEIXA 2002/2656

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sabadell, en relació amb la manca d'execució d'una resolució municipal en la que s'ordenava al propietari d'un habitatge adequar la sortida de fums de la caldera a les ordenances municipals, que els actes administratius són plenament executius i que amb independència de la sanció de la conducta tipificada per la normativa urbanística com a infracció, les administracions públiques poden procedir a l'execució forçosa dels seus actes administratius, i li suggereix que a més d'imposar les sancions que consideri oportunes, procedeixi a executar subsidiàriament l'ordre d'enderroc a càrrec de l'interessat. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT RAMON

QUEIXA 2001/4070

El Síndic, en relació amb una queixa formulada per una associació de veïns que mostra el desacord amb l'aprovació de les Normes Subsidiàries de Planejament de Sant Ramon, valora positivament la decisió municipal d'elaborar un Pla d'Ordenació Urbanística Municipal però suggereix a l'Ajuntament de Sant Ramon que l'aprovació inicial del POUM es notifiqui personalment a les persones que van formular al·legacions, sens perjudici del tràmit de participació pública i de la possibilitat de formular, novament, al·legacions en aquest tràmit. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SITGES

QUEIXA 2003/185

El Síndic, en relació amb la presumpta existència d'una construcció il·legal al terrat d'una finca de Sitges, recorda a l'Ajuntament de Sitges la importància del transcurs del temps en el deure legal de complir amb els terminis de resolució, atès el fet que el retard o la inactivitat de l'administració competent en matèria de disciplina urbanística pot ocasionar la consolidació d'actes d'edificació contraris al planejament. Pendent de resposta.

SUBÀREA MEDI AMBIENT I QUALITAT DE VIDA

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

QUEIXA 2001/694

El Síndic recorda al Departament de Medi Ambient, en relació amb la disconformitat amb el programa de restauració de l'activitat extractiva *Les Ribes* duta a terme per una empresa, que un cop adoptada la decisió d'iniciar un procediment d'execució subsidiària, aquesta no pot quedar condicionada a l'acabament d'un procediment sancionador i que en cap cas l'ús de la potestat sancionadora pot fer disminuir la fiança destinada a garantir l'aplicabilitat de les mesures de protecció del medi ambient. No acceptat.

QUEIXA 2002/128

El Síndic, en relació amb la preocupació manifestada per una entitat ecologista amb la possible situació de risc d'inundació del polígon industrial Molí del Racó situat a Sant Sadurní d'Anoia, recomana al Departament de Medi Ambient que es portin a terme noves actuacions per determinar la inundabilitat de la zona i li suggereix la comprovació de l'execució de totes les condicions constructives imposades per la realització del pla parcial dirigides a corregir el perill d'inundació, la necessitat que existeixi un pla d'emergència específic pel polígon industrial en cas d'inundació i que els municipis afectats per la zona incorporin en els seus plans d'actuació les previsions derivades d'aquest risc. Acceptat.

QUEIXA 2002/4151

El Síndic, en relació amb el perill que suposa l'existència d'una zona de caça limítrof amb el refugi propietat del promotor de la queixa i davant la negativa per part del Departament de Medi Ambient a reconèixer una zona de seguretat a l'entorn del refugi, suggereix al Departament de Medi Ambient que acordi l'establiment d'una zona de seguretat perimetral per tal de garantir l'adequada protecció de les persones i dels seus béns. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/574

El Síndic, en relació amb l'existència d'un possible retard en l'elaboració dels estudis que han de permetre definir els cabals mínims ecològics a la conca del riu Gaià, suggereix al Departament de Medi Ambient que en el termini més curt possible, l'autoritat hidràulica es manifesti en relació amb la possibilitat d'implantar els cabals mínims de manteniment dels rius o trams de rius de les conques internes de Catalunya i que cas que no s'hagi fet ja, es consideri l'estat jurídic i d'ús real i efectiu d'aquelles concessions d'aprofitaments hidràulics públics que més incidència poden tenir en la definició i implantació dels cabals mínims ecològics, per si és possible procedir a la seva revisió, caducitat o indemnització per exigència d'adequació al Pla Hidrològic de Conques Internes. Pendent de resposta.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/1351

El Departament de Medi Ambient, amb posterioritat a la intervenció del Síndic i en relació amb la manca de desenvolupament reglamentari de la Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenat per a la protecció del medi nocturn, informa que la comissió per a la prevenció i correcció de la contaminació acús-

tica ha debatut les propostes de regulació que ha d'incloure el projecte de reglament i que el Departament té en tràmit la proposta de decret per la qual s'aprovarà el reglament que el 13 de maig es va sotmetre a informació pública.

AJUNTAMENT DE L'AMETLLA DE MAR

QUEIXA 2001/2879

El Síndic, en relació amb una denúncia de diverses irregularitats urbanístiques en relació amb la construcció d'un hotel a l'Ametlla de Mar, recorda a l'Ajuntament de l'Ametlla de Mar que no es pot iniciar l'activitat abans que s'hagi comprovat que les instal·lacions s'ajusten al projecte aprovat i la necessitat d'adoptar aquelles mesures preventives que esdevinguin adients per minorar els possibles riscos d'inundacions. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/1034

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació suficient de l'Ajuntament davant una utilització irregular d'un abocador de runa situat en una finca confrontant amb la del promotor, recorda a l'Ajuntament de l'Ametlla de Mar el deure de procedir a la regeneració i neteja dels espais degradats, tant en allò que fa referència a l'abocador il·legal com a la finca propietat del promotor de la queixa. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT D'ARENYS DE MAR

QUEIXA 2001/2920

El Síndic, en relació amb les queixes per la instal·lació i funcionament d'un centre d'esplai que ocasiona molèsties per sorolls, recorda a l'Ajuntament d'Arenys de Mar la seva competència reglamentària en matèria medioambiental i li suggereix la inclusió de l'activitat de centre d'esplai en l'annex II.1 del Decret que desenvolupa la LIIAA i la possibilitat de preveure en l'actualització del decret 276/94, pel qual s'aprova el Reglament d'instal·lacions destinades a activitats amb infants i joves, les condicions tècniques que haurien de tenir les instal·lacions i establiments que allotgen els casals d'estiu. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 1999/3520

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les denúncies presentades amb motiu de les molèsties que ocasiona el funcionament d'una empresa, sense llicència municipal, dedicada a la compravenda de ferralla,

– el deure de tramitar el procediment pel qual es resolgui el cessament de l'activitat sense dilacions, així com també de respectar els terminis que fixa la legislació vigent per tal de resoldre els procediments;

– l'obligació de l'Administració de procedir a l'execució forçosa de l'acte resolutori en el cas que no s'acompleixi de forma voluntària, dins del termini raonable que es fixi;

– l'obligació de fer efectiu el dret d'informació al qual té dret la promotora de la queixa, en virtut del que disposa la LRJPAC, que estableix que s'han de notificar als interessats les resolucions administratives que afectin els seus drets i interessos. No acceptat.

QUEIXA 2002/2186

El Síndic, en relació amb les molèsties que ocasiona el funcionament d'un taller mecànic situat en els baixos d'un immoble, recorda a l'Ajuntament de Barcelona l'obligació per part dels tècnics competents de realitzar uns nous mesuraments sonòmetrics, el deure d'adoptar amb caràcter immediat mesures provisionals, la verificació de si la maquinària del taller compleix les condicions de la llicència municipal i la necessitat de dur a terme la corresponent inspecció tècnica que verifiqui les molèsties denunciades així com l'elaboració d'un estudi d'impacte acústic, seguint les previsions legals. Pendent de resposta.

QUEIXA 2002/3996

El Síndic, en relació amb les molèsties per sorolls originades per les activitats que desenvolupa un grup de persones al Parc de la Ciutadella, recorda a l'Ajuntament de Barcelona que el dret de comportar-se lliurement a la via i als espais públics de Barcelona es veu limitat pel deure de respectar a les altres persones i als béns privats i li recorda el règim disciplinari que estableix l'ordenança sobre ús de les vies públiques i els espais públics de Barcelona. Pendent de resposta.

QUEIXA 2002/4373

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació de l'Ajuntament davant les denúncies presentades a conseqüència de les pudors que provenen d'un pis on s'acumulen moltes escombraries, suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que doni les ordres oportunes per tal d'agilitar el màxim possible la tramitació de l'expedient administratiu que permetrà accedir a l'habitatge per executar de forma subsidiària els treballs de neteja i eradicar, definitivament, el greu problema de salut pública. No acceptat.

QUEIXA 2003/774

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de Barcelona davant les denúncies per les molèsties que pateixen els veïns pels fums d'un restaurant, invoca els valors continguts a la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat i recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal d'actuar a fi de solucionar definitivament el problema plantejat fent compatible el legítim dret d'iniciativa empresarial amb

el dret dels veïns a gaudir d'una adequada qualitat de vida i a no haver de suportar més molèsties que aquelles raonablement necessàries. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BEGUR

QUEIXA 2001/1056

El Síndic, en relació amb la manca d'adopció i execució per part de l'Ajuntament de Begur de mesures per posar fi als aldarulls i trencaments de mobiliari urbà per part dels clients d'una discoteca quan aquesta tanca, li recorda la facultat que té per reduir els horaris de tancament de locals que ocasionen molèsties als veïns, el control que pot dur a terme la Policia Local amb la col·laboració dels Mossos d'Esquadra com a mesura preventiva i de caràcter dissuassori, les funcions de definició d'estratègies que pot dur a terme la Junta Local de Seguretat i la possibilitat d'incoar un expedient sancionador. No acceptat.

AJUNTAMENT DE BERGA

QUEIXA 2002/2916

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació suficient de l'Ajuntament de Berga davant les molèsties ocasionades per l'ús com a pista de ball d'un espai esportiu durant el període estival, recorda a l'Ajuntament de Berga el deure legal d'intervenció municipal davant aquesta activitat lúdica per tal d'atorgar, si s'escau, la corresponent llicència i la necessitat en qualsevol cas que l'activitat s'ajusti a allò establert a la normativa de protecció contra la contaminació acústica. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LES BORGES BLANQUES

QUEIXA 1999/2460

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de les Borges Blanques, davant la manca d'intervenció amb motiu de les molèsties que pugui ocasionar la instal·lació i funcionament d'un sistema d'aire condicionat i d'una xemeneia corresponent a la calefacció domèstica, que es doti dels instruments jurídics necessaris que li permetin intervenir amb total legitimació i eficàcia en la regulació d'assumptes com el denunciat. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CAMPRODON

QUEIXA 2002/1933

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació de l'Ajuntament de Camprodon davant les queixes per les molèsties ocasionades per una activitat de bar, recorda a l'Ajuntament de Camprodon el deure legal de comprovar que el nivell d'immissió interna dins l'habitatge de la promotora de la queixa i el nivell d'immissió a l'ambient de la via pública se situa dins els nivells de tolerància acceptats per la normativa així com la prevalença del principi de legalitat i la protecció del dret a la intimitat i a gaudir d'una qualitat de vida digna davant el dret a exercir una activitat econòmica. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CASTELL-PLATJA D'ARO

QUEIXA 2002/2915

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació de l'Ajuntament de Castell-Platja d'Aro per posar fi a les molèsties ocasionades pels crits d'unes cotorres i els lladrucs de dos gossos, recorda a l'Ajuntament de Castell-Platja d'Aro el deure legal d'adoptar les mesures oportunes per tal d'iniciar el corresponent procediment sancionador fins a la fase de proposta de resolució o bé fer arribar la documentació al Departament de Medi Ambient per tal que sigui aquest qui instrueixi i resolgui el procediment i atès que el municipi supera els 5.000 habitants li recorda, en virtut de la Llei de protecció contra la contaminació acústica, el deure d'iniciar l'estudi per la posterior tramitació de l'ordenança municipal en matèria de contaminació acústica. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CASTELLDEFELS

QUEIXA 2003/1374

El Síndic, en relació amb les molèsties per sorolls ocasionades per unes obres, suggereix a l'Ajuntament de Castelldefels que s'estableixi un programa d'execució de l'obra i s'adoptin aquelles mesures correctores que de forma més efectiva i proporcional puguin esmorteïr el soroll i que si de les actuacions dutes a terme se'n deriva el que les obres hagin de perllongar-se durant més temps de l'habitual, es condicioni la seva execució a l'adopció de solucions constructives alternatives. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CUBELLES

QUEIXA 2001/1531

El Síndic, en relació amb la inactivitat de l'Ajuntament de Cubelles per tal de corregir les molèsties que provoca l'activitat d'un bar, li recorda la necessitat de realitzar mesuraments sonomètrics i de vibracions, aixecant acta i seguint els criteris tècnics i els protocols generalment acceptats, l'aplicació dels instruments de correcció i adaptació de l'activitat a la normativa, segons els resultats dels mesuraments, la necessitat de controlar el compliment dels horaris d'obertura i tancament i li recomana l'adopció d'una ordenança municipal específica en matèria de sorolls, vibracions i convivència ciutadana. Acceptat.

AJUNTAMENT DE DOSRIUS

QUEIXA 2002/4472

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació de l'Ajuntament de Dosrius davant una denúncia per la

venda de pa en establiments no especialitzats que no reuneixen les condicions de venda i higiene que ordena la normativa vigent, li recorda el deure legal d'exercir les funcions inspectores municipals en matèria de control d'aliments.

AJUNTAMENT DE L'ESCALA

QUEIXA 2000/495

El Síndic recorda a l'Ajuntament de l'Escala, en relació amb les molèsties que ocasiona el deficient condicionament d'un bar musical situat en els baixos d'un immoble, el deure que té l'Ajuntament d'adoptar les mesures que consideri oportunes, i valorar si procedeix la revocació de la llicència provisional que l'activitat té atorgada i no permetre el seu funcionament fins que no s'acrediti l'esmena de les deficiències detectades i es procedeixi, en el seu cas, a l'atorgament de la llicència definitiva. També recorda la necessitat de dur a terme els corresponents mesuraments sonomètrics, per tal de verificar la deguda insonorització del local. No acceptat.

AJUNTAMENT D'ESPLUGUES DE LLOBREGAT

QUEIXA 1998/3794

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat, en relació amb les molèsties per sorolls i vibracions ocasionades pel funcionament d'una activitat de supermercat, l'obligació que té l'Ajuntament d'exercir les seves competències i de fer ús de les potestats per tal d'imposar i executar les mesures necessàries per acabar amb les deficiències detectades. Acceptat.

QUEIXA 2001/3129

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat, en relació amb les denúncies presentades amb motiu de les molèsties que ocasionen els fums i pudors provinents d'una activitat de restauració, que la normativa vigent en matèria d'intervenció integral de l'administració ambiental estableix com una de les condicions generals de funcionament de les activitats, la d'aplicar les millors tècniques disponibles per tal d'evitar al màxim les immissions no desitjades i evitables i l'administració competent ha de vetllar pel compliment efectiu d'aquesta condició. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LES FRANQUESES DEL VALLÈS

QUEIXA 2001/3801

EL Síndic, en relació amb la manca d'actuació suficient de l'Ajuntament davant les queixes per sorolls i molèsties que ocasionen les tasques de càrrega i descàrrega derivades d'una activitat de fusteria metàl·lica, suggereix a l'Ajuntament de les Franqueses del Vallès el seguiment d'uns paràmetres concrets en la medició del soroll i la necessitat d'assegurar que la utilització de la via pública per les operacions de càrrega i descàrrega es realitza sense obstaculitzar el trànsit ordinari de vehicles i vianants evitant situacions d'inseguretat, i respectant tot allò que en relació amb l'ús de la via pública estableix l'ordenança general de convivència ciutadana i rural del municipi. No acceptat presumptament, atesa la manca de resposta a les reiterades peticions de resposta a les consideracions del Síndic.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

QUEIXA 2002/134

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Gavà, en relació amb un escrit presentat per un grup ecologista, que l'error en la qualificació del recurs per part del recurrent no serà obstacle per a la seva tramitació, sempre que es dedueixi el seu veritable caràcter, per la qual cosa l'Ajuntament resta obligat a adoptar una resolució administrativa a l'efecte. Acceptat.

QUEIXA 2002/4370

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació suficient per part de l'Ajuntament de Gavà davant les molèsties per sorolls i incompliment d'horari que li ocasiona l'activitat d'un bar, i atès que han transcorregut els sis mesos del permís provisional que se li va concedir sense que hagi executat l'aïllament acústic, li recorda el deure legal de donar compliment a l'execució de les resolucions administratives municipals i fer efectives les mesures necessàries per preservar el dret a la intimitat i a una qualitat de vida digna dins el domicili. Acceptat.

QUEIXA 2002/4379

El Síndic, en relació amb les molèsties originades per l'acumulació de brutícia i les males olors que desprèn un dipòsit d'escombraries fora del contenidor, suggereix a l'Ajuntament de Gavà que, cas de confirmar-se amb la corresponent inspecció, que el servei de recollida d'escombraries és deficient o que existeix una insuficient dotació de contenidors a la zona, s'adoptin les mesures addicionals que es considerin pertinents per eradicar les deficiències i minimitzar els perjudicis. Acceptat.

AJUNTAMENT DE GRANOLLERS

QUEIXA 2003/2484

El Síndic, en relació amb les molèsties per vibracions a conseqüència d'unes obres que es fan al carrer, suggereix a l'Ajuntament de Granollers que estudiï la possibilitat de realitzar una inspecció en la zona i els corresponents mesuraments a fi i efecte de comprovar si la maquinària utilitzada per l'empresa constructora compleix amb els valors límits definits en la normativa i, en el seu cas, adoptar les mesures pertinents per minorar aquestes molèsties. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE LLORET DE MAR

QUEIXA 2001/1924

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Lloret de Mar, en relació amb les molèsties que origina l'activitat d'un bar, la necessitat que el projecte per a l'obtenció de la llicència ambiental incorpori un estudi d'impacte acústic, la necessitat de disposar d'una ordenança municipal de sorolls i vibracions, i una vegada concedida la llicència municipal, la necessitat de considerar si concorren les circumstàncies previstes en l'epígraf d'anul·lació i revocació de llicències del ROAS o la possibilitat d'iniciar l'activitat sancionadora. Acceptat.

QUEIXA 2002/3656

El Síndic, en relació amb la denúncia per part del promotor de la queixa de les molèsties originades per una activitat d'oci, suggereix a l'Ajuntament de Lloret de Mar que si en la propera inspecció del local es constata que no s'ha efectuat cap obra d'insonorització, adopti les mesures necessàries a fi i efecte de restaurar la legalitat mediambiental, sense perjudici de la incoació de l'expedient sancionador corresponent. Acceptat.

AJUNTAMENT DE MANRESA

QUEIXA 2001/3082

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Manresa, en relació amb les actuacions a la via pública desenvolupades per determinats establiments de restauració i que han estat autoritzades per l'Ajuntament durant els caps de setmana i divendres dels mesos de juliol, agost i setembre de 2001,

– que l'Ordenança municipal sobre el control de la contaminació acústica està pensada pel desenvolupament d'activitats de caràcter excepcional i extraordinari, mentre que les actuacions autoritzades tenen un certa vocació de continuïtat, per la qual cosa se'ls hi hauria d'aplicar l'Ordenança sobre establiments de pública concurrència, que en regular les llicències temporals d'obertura i funcionament, estableix que la durada per a la qual s'atorguen se cenyirà a l'acte, festa o revetlla i no es podran autoritzar més de sis dies a l'any, llevat que es tramiti la corresponent llicència municipal;

– la necessitat de dur a terme els corresponents mesuraments sonomètrics, per tal de poder controlar si es respecten els nivells sonors que fixa l'ordenança municipal de la contaminació acústica;

– que abans d'autoritzar aquestes activitats a la via pública, l'Ajuntament ha de conèixer la incidència que aquestes activitats poden tenir quant a sorolls i vibracions, realitzant un control *ex-ante* de les característiques de les instal·lacions, per tal de proporcionar el més elevat nivell de qualitat de vida als seus ciutadans. No acceptat.

AJUNTAMENT DE MATARÓ

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/4552

El Síndic, amb motiu d'una actuació d'ofici oberta arran d'una consulta efectuada pel síndic municipal de Mataró per analitzar la normativa que regula els valors límit del nivell sonor dels ciclomotors, conclou:

– que la Directiva 97/24/CEE ha establert els nivells sonors admissibles dels vehicles de motor de 2 o 3 rodes i, en particular, dels ciclomotors;

– que a partir del 17 de juny de 2003 tots els vehicles matriculats a Espanya han de complir amb els requisits tècnics previstos en el capítol 9 de la Directiva i que la normativa aplicable als ciclomotors matriculats amb anterioritat és la que conté el Decret de 25.5.1972, relatiu a l'homologació de vehicles en relació amb el soroll;

– que el certificat de característiques tècniques dels ciclomotors és l'instrument que facilita a l'Administració el coneixement del valor relatiu al ciclomotor aturat, que facilita el control dels ciclomotors en circulació; i

– que la normativa municipal no pot fixar valors més restrictius que els que resulten de la transposició de la Directiva.

AJUNTAMENT DE MOLLET DEL VALLÈS

QUEIXA 2001/4057

El Síndic, en relació amb les molèsties originades per l'ús de monopatins en una pista de *skateboard*, suggereix a l'Ajuntament de Mollet del Vallès que es realitzi un mesurament del soroll en els termes de l'ordenança de convivència ciutadana i de la via pública del municipi i en cas de superació dels nivells d'immissió, s'adoptin mesures correctores addicionals per minorar el soroll. Acceptat parcialment, en quant s'han fet nous mesuraments que garanteixen només el compliment dels valors d'immissió si hi ha tan sols dos o tres patinadors.

AJUNTAMENT DE MONTMELÓ

QUEIXA 2002/2721

El Síndic, en relació amb les molèsties per la instal·lació d'un focus de llum que il·lumina l'habitatge de la promotora de la queixa i li dificulta el descans nocturn, suggereix a l'Ajuntament de Montmeló que adopti les mesures necessàries per minimitzar les molèsties i que els serveis tècnics concertin una visita al domicili de la promotora de la queixa en la franja horària que permeti comprovar els perjudicis denunciats. Acceptat.

AJUNTAMENT D'ÒDENA

QUEIXA 2002/3026

El Síndic, en relació amb les molèsties originades per una activitat desenvolupada en una clínica veterinària, suggereix a l'Ajuntament d'Òdena, en la mesura que el titular de l'activitat no ha acomplert el requeriment de presentar la sol·licitud de llicència ambiental, que estudiï l'adopció de mesures de caire coercitiu que, en cas d'incompliment reiterat, podrien donar lloc a la suspensió parcial de l'activitat. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PALAU-SATOR

QUEIXA 2002/1883

El Síndic, en relació amb les molèsties ocasionades pels lladrucs dels gossos que es troben en una granja de xais i amb l'estat en què es troben dos camins públics davant els fems líquids que s'aboquen des de la granja, suggereix a l'Ajuntament de Palau-Sator que valori l'oportunitat de dotar-se d'una ordenança sobre tinença d'animals i convivència ciutadana, que inclogui, entre d'altres, alguna previsió específica per evitar les molèsties denunciades pels promotors de la queixa. No acceptat.

AJUNTAMENT DE LA PALMA DE CERVELLÓ

QUEIXA 2002/2201

El Síndic, en relació amb la situació de risc d'incendi forestal en què es troba l'habitatge del promotor de la queixa, que llinda amb un bosc de propietat privada en situació de deixadesa, recomana a l'Ajuntament de la Palma de Cervelló la necessitat de comptar amb un pla de prevenció d'incendis forestals atesa la situació del municipi en una zona d'alt risc, i la verificació del compliment dels deures de conservació i neteja per part del titular del bosc. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DEL PONT DE VILOMARA I ROCAFORT

QUEIXA 2002/980

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació per part de l'Ajuntament del Pont de Vilomara i Rocafort davant una denúncia per les molèsties que provoca una activitat ramadera, recorda a l'Ajuntament de Pont de Vilomara i Rocafort el deure legal d'efectuar el control corresponent sobre l'activitat ramadera dirigit tant a obtenir la seva possible legalització, com a l'aplicació de les mesures correctores que calguin per tal de no provocar més molèsties que aquelles que els veïns puguin estar obligats a suportar cas que s'autoritzi. Acceptat.

AJUNTAMENT DEL PRAT DE LLOBREGAT

QUEIXA 2002/3448

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació suficient per part de l'Ajuntament del Prat de Llobregat per tal de solucionar les molèsties de sorolls que provoca l'activitat d'un bar situat als baixos d'un immoble, suggereix a l'Ajuntament del Prat de Llobregat la realització de noves comprovacions sonomètriques sobre el nivell d'immissió acústica en l'habitatge de la promotora de la queixa en el moment més desfavorable o de màxima activitat i l'establiment de mesures d'aïllament eficaces, cas que sigui possible compatibilitzar l'activitat amb l'ús ordinari de l'habitatge de la promotora de la queixa. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE REUS - DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

QUEIXA 2002/2217

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de Reus a la sol·licitud de verificació de les correccions d'una instal·lació d'una antena de telefonia mòbil, recomana a l'Ajuntament el reintegrament de l'import de la taxa que el promotor de la queixa ha abonat per la denúncia, atès que els efectes que de la tramitació d'aquesta se'n poden derivar pel denunciant, van més enllà de l'àmbit del benefici particular i se situen en la defensa de l'interès públic al qual ha de servir l'Administració amb objectivitat, i la revisió de l'article 9.3 de l'ordenança reguladora de la taxa. Així mateix, recomana al Departament de Medi Ambient, a efectes de dotar d'un major grau de seguretat jurídica la tramitació del procediment per a la instal·lació d'antenes o dispositius de telecomunicacions en la demarcació no urbana, l'acceleració dels tràmits per l'aprovació i publicació del reglament de desplegament de la Llei 2/2002 que preveurà la sol·licitud d'informe a la Comissió Tècnica dins el procediment, així com l'acceleració de la revisió dels annexos del Decret 148/01 a l'objecte que les prescripcions per la redacció del projecte tècnic recullin les que s'assenyalen a la instrucció tècnica que s'ha donat a conèixer a les operadores de telefonia mòbil. Acceptat parcialment. L'Ajuntament de Reus no accepta les consideracions adreçades en relació amb la taxa abonada en concepte de denúncia, tot i que les tindrà en compte en el moment de la confecció de l'expedient de modificació d'ordenances. El Departament de Medi Ambient pren en consideració les recomanacions del Síndic i indica que impulsarà les actuacions oportunes per a dur terme la difusió de la instrucció tècnica que s'ha donat a conèixer als operadors de telefonia mòbil.

AJUNTAMENT DE REUS

QUEIXA 2002/3645

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de Reus a les denúncies per les molèsties ocasionades pel soroll de les motos en la recollida de

pizzes en una pizzeria per efectuar el repartiment a domicili, li suggereix la necessitat de preveure, en el projecte que es presenta per obtenir la llicència municipal, l'espai que es pensa reservar per a l'emplaçament dels vehicles, la manera en què s'articula el procés de recollida de la mercaderia i la possibilitat de valorar l'adopció d'una resolució que acordi la reducció horària de l'activitat. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE LA ROCA DEL VALLÈS

QUEIXA 2000/2082

El Síndic, en relació amb les molèsties per sorolls i per manca de respecte de l'horari de tancament que ocasiona l'activitat d'un bar, recorda a l'Ajuntament de la Roca del Vallès el deure legal de procedir a la comprovació de l'eficàcia de les mesures correctores aplicades, incorporant aquelles altres, si s'escau, que siguin necessàries per tal de complir amb els llindars d'immissió sonora que siguin d'aplicació, preservant el dret dels veïns a la seva intimitat i a no haver de suportar més molèsties que aquelles convingudes per la normativa específica, a més de prendre les mesures cautelars adients que siguin necessàries. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/2110

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació de l'Ajuntament de la Roca del Vallès front les molèsties pels sorolls ocasionats per les activitats musicals i lúdiques organitzades pel consistori en el pati de l'Institut d'Ensenyament Secundari, recorda a l'Ajuntament de la Roca del Vallès la necessitat de tendir en l'adopció dels seus actes a trobar un equilibri entre el dret dels veïns al descans i en el dret a l'oci i li recomana que valori la possibilitat de trobar indrets alternatius per a concentrar les actuacions i l'adopció d'unes condicions en la realització dels espectacles, orientades a minimitzar les molèsties que possibilitaria el control de la Policia Local en els domicilis afectats per sorolls. No acceptat.

AJUNTAMENT DE RODONYÀ

QUEIXA 2002/2591

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de la promotora de la queixa amb l'actuació de l'Ajuntament de Rodonyà relatiu al manteniment d'un abocador municipal al costat del seu domicili, suggereix a l'Ajuntament de Rodonyà que adopti les mesures necessàries a fi de legalitzar, si no ho està, l'abocador i dotar-lo de les condicions tècniques per al seu funcionament, i li recorda la possibilitat de demanar l'auxili i col·laboració de la Junta de Residus en el cas que calgués procedir a la legalització de l'abocador o es decidís la clausura. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT ANDREU DE LA BARCA

QUEIXA 2002/2586

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació de l'Ajuntament de Sant Andreu de la Barca davant les denúncies provocades per les molèsties que origina una activitat de taverna-bar, suggereix a l'Ajuntament de Sant Andreu de la Barca que revisi si les conductes descrites pel promotor de la queixa en relació amb la instal·lació de l'aire condicionat, els sorolls, els horaris i l'ocupació de la via pública compleixen les determinacions de la normativa. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT BARTOMEU DEL GRAU

QUEIXA 1998/1684

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Bartomeu del Grau, en relació amb les molèsties que produeix una granja d'engreix de porcs que:

- una activitat qualificada com a molesta, insalubre, nociva o perillosa no es pot exercir sense llicència, i encara que aquesta s'hagi obtingut, tampoc pot començar l'activitat a funcionar sense la corresponent visita de comprovació;

– la paralització d'un procediment per causa no imputable a l'interessat, no es pot entendre caducat, donant lloc aquesta dilació a la responsabilitat disciplinària del funcionari causant de la demora;

– l'emplaçament d'una activitat s'ha de supeditar a allò que estableixin les ordenances municipals o els plans aprovats pel respectiu ajuntament. Així, davant la presència de dues normatives successives en matèria urbanística, el règim jurídic aplicable serà el que es trobi en vigor quan la resolució es dicta, sempre i quan l'Administració resolgui dins del termini, ja que en cas contrari, la normativa d'aplicació serà la vigent al temps de la petició de la llicència. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE CODINES

QUEIXA 2001/780

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Feliu de Codines, en relació amb les molèsties que genera el funcionament d'un bar situat en els baixos de l'immoble on viuen els promotors de la queixa, l'obligació que té com administració autoritzant de la llicència d'activitat d'iniciar les actuacions tendents a intervenir en l'activitat i imposar les mesures de correcció i adaptació que resultin necessàries per acabar amb les molèsties de sorolls que el seu funcionament provoca. També recorda la conveniència de modificar l'Ordenança municipal en matèria de sorolls i d'elaborar una Ordenança específica en matèria d'establiments de pública concurrència. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT JOAN DESPÍ

QUEIXA 2002/4380

El Síndic, en relació amb les molèsties per sorolls que origina un aparell d'aire condicionat, suggereix a l'Ajuntament de Sant Joan Despí que fonamenti la proposta de resolució sancionadora en el marc normatiu derivat de la Llei de la intervenció integral de l'Administració ambiental i s'adopti una mesura que possibiliti, després d'un darrer requeriment desatès, el precinte de la font que genera les molèsties per sorolls. L'expedient s'arxiva pel desistiment de l'interessat, que notifica a l'Ajuntament que l'activitat origen de les molèsties s'ha traslladat.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE TORELLÓ

QUEIXA 2001/3244

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Torelló, en relació amb la tramitació d'una sol·licitud de llicència ambiental d'una empresa per al desenvolupament d'una activitat de perfumeria, la necessitat d complimentar, de forma prèvia a la seva resolució definitiva, les previsions establertes a la normativa d'aplicació en relació amb la prevenció d'incendis que es relaciona a l'annex IV.B del Reglament general de desplegament de la Llei 3/1998, de la intervenció de l'administració ambiental. Acceptat.

QUEIXA 2001/3536

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Torelló, en relació amb la tramitació d'una sol·licitud de llicència ambiental d'una empresa per al desenvolupament d'una activitat de perfumeria, la necessitat de complimentar, de forma prèvia a la seva resolució definitiva, les previsions establertes a la normativa d'aplicació, en relació amb la prevenció d'incendis, és a dir, s'ha d'acompanyar la documentació de seguretat en matèria de prevenció d'incendis que es relaciona a l'annex IV.B del Reglament general de desplegament de la Llei 3/1998, de la intervenció de l'administració ambiental. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT QUIRZE DEL VALLÈS

QUEIXA 2001/3096

El Síndic, en relació amb el desacord amb les molèsties per sorolls ocasionades per unes instal·lacions de bars i discoteques, suggereix a l'Ajuntament de Sant Quirze del Vallès que de cara a la propera nova obertura de les instal·lacions, esmerci els esforços de control previ, especialment pel que fa a la comprovació de l'efectivitat de les mesures d'aïllament, i que consideri la possibilitat de rebaixar el límit de decibels dins el local, per tal que l'emissió a l'exterior sigui més moderada. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT VICENÇ DELS HORTS

QUEIXA 2003/700

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació de l'Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts quant a les denúncies per molèsties de sorolls i fums que ocasiona una activitat de bar, recorda a l'Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts el deure legal de posar fi al manteniment de les causes que estan generant una il·legítima intromissió en l'exercici del dret fonamental a la intimitat personal i familiar en l'àmbit domiciliari del promotor de la queixa i la seva família. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANTA CRISTINA D'ARO

QUEIXA 2001/2570

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro, en relació amb les reiterades demandes de neteja del bosc situat al darrera de l'habitatge del promotor de la queixa, per tal d'evitar el perill d'incendis, el deure legal d'actuar en congruència i de realitzar quantes actuacions administratives i executives estiguin al seu abast, per tal que s'executin aquells treballs necessaris de prevenció d'incendis forestals, segons la normativa vigent, en allò que fa referència a la neteja dels boscos confrontats a les urbanitzacions i nuclis urbans del municipi i en concret en la zona a que fa referència la present queixa. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANTA SUSANNA

QUEIXA 2002/1317

El Síndic, en relació amb la manca d'actuació suficient per part de l'Ajuntament de Santa Susanna davant les reclamacions per les molèsties que provoca una activitat hotelera, li recorda el deure legal de legalització de l'activitat com a condició no només de compliment de la legalitat, sinó com a instrument per a preservar el dret dels veïns a gaudir de la seva intimitat i a un entorn saludable, sense haver de suportar més molèsties que aquelles que no superin els llindars admesos. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SITGES

QUEIXA 2001/3424

El Síndic, en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de Sitges a la disconformitat per l'obertura d'un restaurant que causa molèsties per sorolls i immissions de fums i pudors, suggereix a l'Ajuntament de Sitges que realitzi una nova actuació inspectora en el moment més crític quant a les molèsties, centrant-se en els sorolls propis de l'activitat i dels clients que es transmeten a l'interior de l'habitatge i en l'immissió de fums i pudors en el moment més crític de la seva producció. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SOLSONA

QUEIXA 2002/674

El Síndic, en relació amb les molèsties per sorolls i vibracions derivades d'un taller de serralleria metàl·lica, recorda el deure de les administracions locals de vetllar pel compliment de la llei en el seu territori i d'adoptar les mesures necessàries a fi d'ordenar en el territori la implantació de les activitats segons una planificació prèvia, de manera que aquestes no afectin de manera desproporcionada i inacceptable el medi ambient i la salut de les persones. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE TORDERA

QUEIXA 1999/1739; 2000/2186

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Tordera, en relació amb la construcció d'un magatzem en el que s'ha instal·lat un taller de venda i reparació de tractors i maquinària agrícola,

– l'obligació de l'Ajuntament de donar trasllat de les resolucions administratives, amb específica menció dels recursos a interposar, als interessats en el procediment;

– que en cap cas l'activitat podrà començar a funcionar fins que el tècnic municipal competent hagi comprovat que s'han adoptat totes les mesures correctores imposades a la llicència, amb constància a la corresponent acta de comprovació favorable;

– que en el procediment per a la concessió de la llicència s'ha d'incorporar un informe sanitari emès per part del cap local de sanitat. S'arxiva l'expedient, després de cinc reiteracions desateses, entenent com a no acceptat presumptament el recordatori.

AJUNTAMENT DE TOSSA DE MAR

QUEIXA 2002/3195

El Síndic, en relació amb les molèsties originades pels sorolls que genera el funcionament d'una discoteca a Tossa de Mar, recorda a l'Ajuntament de Tossa de Mar la necessitat de posar en marxa els mecanismes necessaris per verificar el compliment de les condicions tècniques que han de reunir els establiments públics, atès que en cap cas la posada en marxa de l'activitat pot suposar un risc per a la seguretat de les persones que es poden veure afectades per les deficiències en matèria d'insonorització i aïllament acústic. Pendent de resposta.

ÀREA 03. TRIBUTÀRIA

SUBÀREA GESTIÓ TRIBUTÀRIA

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES

QUEIXA 2002/4142

El Síndic, en relació amb la manca de resposta a un recurs de reposició interposat contra una liquidació practicada per la Delegació de Lleida en concepte de modificació de contracte social i constitució de societat, recorda al Departament d'Economia i Finances l'obligació de l'administració de donar resposta expressa i motivada als recursos que els interessats interposen, atès que tot i que la norma preveu les accions que poden utilitzar els administrats, en cas de silenci administratiu, el pronunciament de l'administració és en tot cas preceptiu. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2002/2008

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca d'una resolució administrativa que motivi l'augment de la taxa corresponent al gual d'unes places d'aparcament, suggereix a l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona que notifiqui de forma personal els increments de referència als subjectes passius afectats, oferint els recursos que en dret corresponen per a la seva impugnació atès l'estat d'indefensió que la manca de notificació individual produeix als subjectes passius i les errades materials produïdes en l'aplicació dels increments acordats. Pendent de resposta.

QUEIXA 2002/4255

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la Queixa amb l'embargament de béns que li ha estat practicat, per impagament, en període voluntari, de l'Impost de Vehicles de Tracció Mecànica, atès que amb anterioritat havia cedit el vehicle gravat a l'Ajuntament de Barcelona, suggereix a l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona que en la mesura que els òrgans competents de l'administració no varen actuar amb la suficient diligència tramitant la baixa, s'adopti la resolució que en dret correspongui i s'aboni al reclamant l'import del tribut. Acceptat.

QUEIXA 2003/1598

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb el retard en que l'Institut Municipal d'Hisenda tramità la seva sol·licitud d'ingressos indeguts derivada dels embargaments de comptes corrents que de forma errònia se li van aplicar, recorda a l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona el deure de l'administració de retornar les quantitats indegudament ingressades, amb abonament de l'import principal més els corresponents interessos de demora. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BLANES

QUEIXA 2003/3101

El Síndic, en relació amb una exempció fiscal en l'Impost de Vehicles de Tracció Mecànica atorgada al promotor de la queixa amb efectes d'1 de gener de 2004 que se li hagués pogut concedir per l'any 2003, suggereix a l'Ajuntament de Blanes que, prèvia adopció dels acords que en dret corresponguin, es retorni al promotor de la queixa l'import corresponent a l'Impost sobre Vehicles de Tracció Mecànica corresponent a l'any 2003 i els interessos de demora. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CASTELLBISBAL

QUEIXA 2003/851

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb uns acords municipals que aproven l'ordenació i imposició de contribucions especials pel finançament d'unes obres d'urbanització que contempla com a possibles contribuents els promotors de la urbanització i el promotor de la queixa com a titular de la parcel·la, suggereix a l'Ajuntament de Castellbisbal que es revisi la totalitat de l'expedient impositiu i l'ordenança municipal que regula les contribucions especials i que es modifiquin els apartats i acords referits als obligats tributaris, atès que no és ajustat a dret contemplar alhora dos obligats tributaris per una mateix liquidació. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CUNIT

QUEIXA 2002/4437

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca de notificació d'unes contribucions especials sobre les que se li va aplicar un recàrrec del 20%, suggereix a l'Ajuntament de Cunit que s'estimi el recurs interposat per la promotora de la queixa i li sigui retornat l'import corresponent al recàrrec de constrenyiment i els corresponents interessos de demora atès que el domicili on es van practicar les notificacions constitueix la segona residència de la promotora de la queixa i els instruments d'informació de què l'administració disposa possibiliten el coneixement dels domicilis fiscals reals dels contribuents. No acceptat.

QUEIXA 2003/270

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb una resolució de l'Alcaldia de Cunit, que desestima una petició de devolució d'interessos de demora d'unes quotes urbanístiques, suggereix a l'Ajuntament de Cunit que adopti la resolució que en dret correspongui i aboni al reclamant l'import dels interessos, atès que no resulta ajustat a dret retornar l'import de la quota d'un ingrés que l'administració ha declarat com a indegut sense retornar els interessos que la citada quantitat ha generat. No acceptat.

AJUNTAMENT DEL MASNOU

QUEIXA 2003/256

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb un recàrrec imposat a la promotora de la queixa en el cobrament d'una plusvàlua, atès que va sol·licitar una informació prèvia sobre els mitjans de pagament que no li va ser lliurada, suggereix a l'Ajuntament del Masnou que se li retorni l'import corresponent al recàrrec de constrenyiment abonat amb els corresponents interessos de demora, i amb caràcter general, que en els documents liquidatoris s'incorpori un breu redactat en el que es faci menció expressa a les formes en que el subjecte passiu pot fer efectiu el pagament. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PREMIÀ DE MAR

QUEIXA 2002/3839

El Síndic, en relació amb el desacord amb la manca de resposta a un escrit presentat davant l'Ajuntament de Premià de Mar relatiu a l'increment de la quota de la taxa per recollida d'escombraries i amb el fet que abans quedava inclosa dins el rebut de l'IBI, considera que tot i no existir una actuació irregular que hagi lesionat els drets bàsics del reclamant, el més adient seria donar resposta al promotor de la queixa comunicant-li les modificacions legals que han experimentat les figures impositives de referència. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SABADELL

QUEIXA 2002/4262

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sabadell en relació amb la disconformitat per part d'una associació de veïns amb l'import de les quotes per contribucions especials a satisfer per la instal·lació de serveis a diferents carrers de Sabadell:

– que valori prendre en consideració les al·legacions dels veïns relatives a les xarxes d'aigua, gas, electricitat i telecomunicacions així com la qüestió relativa a jardineria;

– que s'inclogui el valor dels terrenys que hagin d'ocupar les obres en les partides que fixen el cost de les obres a finançar amb contribucions especials, únicament si l'expropiació dels terrenys és imprescindible per realitzar l'obra que genera el benefici especial;

– que ponderi en cada cas els interessos públics i privats concurrents i que avaluï quin és el benefici general que rep la col·lectivitat i l'especial de determinades persones per tal de fixar el percentatge corresponent;

– que es notifiqui de forma individualitzada a cada subjecte passiu la quota que ha de satisfer pel concepte de contribucions especials, amb les formalitats i trasllat dels recursos corresponents en via administrativa i jurisdiccional. Acceptat.

AJUNTAMENT DE VALLIRANA

QUEIXA 2001/2547

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Vallirana, en relació amb el desacord manifestat pel promotor de la queixa amb la liquidació d'IBI i plus-vàlua per unes finques adquirides en document privat que no va poder escripturar donat que la immobiliària venedora va fer fallida, la necessitat de deixar d'actuar com un particular que està transaccionant amb uns béns immobles, atès que no es tracta de béns patrimonials, i que en la mesura en que l'Ajuntament no reconeix que el promotor és titular de les finques, no pot considerar-lo com a subjecte passiu obligat al pagament d'aquests tributs. No acceptat.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

QUEIXA 2002/3233

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb el recàrrec del 10% que ha hagut d'abonar respecte de dos rebuts d'IBI i de la taxa per recollida d'escombraries per no efectuar el canvi de domicili fiscal, suggereix a la Diputació de Barcelona que valori la possibilitat de retornar al promotor de la queixa l'import del recàrrec atès que si es té en compte el principi d'equitat, la possibilitat real de modificació del domicili fiscal no era complexa tenint en compte que les oficines de l'organisme tributari i del padró municipal es troben dins el mateix ajuntament i existeixen mecanismes informàtics que permeten actualitzar les dades dels residents. No acceptat.

DIPUTACIÓ DE TARRAGONA

QUEIXA 2003/3486

El Síndic, en relació amb la manca de resposta per part de l'Oficina de Móra d'Ebre a unes qüestions en relació amb la notificació de diferents tributs de cobrament periòdic, recorda a Base Gestió d'Ingressos Locals de la Diputació de Tarragona que l'administració tributària ha de prestar als contribuents la necessària assistència i informació per el compliment de les seves obligacions tributàries i el coneixement dels seus drets i li suggereix que es dirigeixi per escrit al promotor de la queixa per informar-lo del sistema de notificació per edictes. Pendent de resposta.

ENTITAT METROPOLITANA DE SERVEIS HIDRÀULICS I TRACTAMENT DE RESIDUS

QUEIXA 2002/2682

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la regulació legal i l'aplicació del TAMGREM (taxa ambiental de gestió de residus municipals) suggereix a l'Entitat de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus que es modifiqui o ampliï el redactat de l'article 7 de l'ordenança reguladora del TANGREM, de manera que es defineixin les diferents agrupacions d'habitatges que es contemplen per tal que els ciutadans puguin saber a quin grup correspon el seu habitatge i això els hi permeti fer càlculs per obtenir la quota a pagar per la taxa en qüestió, i que es doni la màxima publicitat per mitjans no telemàtics a la normativa i en especial a les ordenances fiscals, tenint en compte que no tots els ciutadans tenen encara un accés fàcil i directe a les consultes a través de mitjans telemàtics. No acceptat.

ÀREA 04. SANITAT

SUBÀREA SALUT PÚBLICA

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

QUEIXA 2002/3987

El Síndic, en relació amb una denúncia per una presumpta liquidació irregular del rescabalament de l'import d'uns taxis abonats pels desplaçaments a un hospital amb motiu d'unes sessions de radioteràpia, suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que doni les ordres oportunes a fi de verificar els pagaments pels viatges efectuats i revisar les quantitats pagades, per tal de, si fos el cas, corregir el presumpte error en un dels tres abonaments, autoritzant el pagament reclamat per la interessada. Acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/1485

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb les «iguales» percebudes per un metge d'un CAP, obre una actuació d'ofici a fi que el Departament de Sanitat i Seguretat Social prengui les mesures adients per tal de corregir, si fos el cas, l'actuació del facultatiu. Pendent de resposta.

DEPARTAMENTS DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL I JUSTÍCIA I INTERIOR

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/2739

El Síndic, en relació amb l'actuació d'ofici oberta sobre el projecte d'hospitalització psiquiàtrica penitenciària, recomanat amb anterioritat, posa de manifest:

– que el pla vol potenciar els elements sanitaris i de salut mental en els centres penitenciaris, millorar l'assistència psiquiàtrica penitenciària, permeabilitzar les relacions amb la xarxa pública normalitzada, generar coneixement científic especialitzat a través de la formació, la docència i la investigació i augmentar la satisfacció dels professionals.

– que els aspectes més rellevants del model assistencial són l'homogeneïtat interna de criteris, el caràcter sanitari i de preeminència de les decisions clíniques, l'adaptació a la normativa d'internaments en establiments penitenciaris i unes relacions cooperatives amb la xarxa psiquiàtrica pública.

– que el projecte disposarà de 67 llits, àrea d'urgències, àrea de consultes i tallers, àrea de treball administratiu i biblioteca i una ràtio de personal de 1,3/llit.

El Síndic considera que l'esmentat projecte podrà donar una assistència psiquiàtrica integral i adequada als malalts mentals de les presons a Catalunya alhora que evidencia una millora de l'assistència sanitària.

SUBÀREA DEFICIÈNCIES SANITÀRIES

DEPARTAMENTS DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL - BENESTAR I FAMÍLIA - TREBALL, INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

ACTUACIÓ D'OFICI 2000/1459

El Síndic suggereix als departaments de Sanitat i Seguretat Social, Benestar i Família i Treball, Indústria, Comerç i Turisme el desplegament dels programes, serveis i recursos destinats a l'atenció dels malalts mentals. Amb la resposta dels departaments, el Síndic posa de manifest:

– que el Departament de Sanitat i Seguretat Social després d'haver implantat el Programa d'Atenció Específica a les persones amb trastorns mentals severs en tots els centres de salut mental de Catalunya, ha previst continuar creant nous serveis de rehabilitació comunitària en salut mental;

– que el Departament de Benestar i Família ha previst la creació de 480 places de llar residencial, ha posat en funcionament el programa de suport a la vida autònoma en la mateixa llar i ha previst prendre mesures de suport a la rehabilitació psicosocial i a la integració social i laboral; i

– que el Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme comparteix els suggeriments del Síndic i creu que les variables que s'han de tenir en compte en els processos d'inserció de les persones amb trastorn de salut mental són diverses i complexes i exigeixen la participació d'equips tècnics capaços d'integrar-les. Acceptats parcialment, malgrat entendre que s'ha de continuar avançant en la implantació de programes i mesures necessàries per facilitar la rehabilitació i inserció laboral de les persones amb trastorns mentals.

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

QUEIXA 2002/271

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb els relats sobre l'assistència sanitària que rep una població de la comarca de la Garrotxa, per part del metge titular substitut i l'actitud de la delegació territorial a Girona en l'eventual obertura d'un expedient disciplinari, suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que doni les ordres oportunes per tal que la Secretaria General del Departament adopti una decisió sobre els fets impugnats. Acceptat.

QUEIXA 2002/4356

El Síndic, en relació amb el presumpte tracte incorrecte per part d'un metge d'un hospital de Tarragona i amb la disconformitat amb el fet que un informe d'una prova radiològica va ser redactat en castellà, suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que doni les ordres oportunes a fi que s'adeqüi l'activitat dels professionals de l'hospital als respectius drets dels usuaris i es valori la oportunitat d'investigar les actuacions del metge. Acceptat.

QUEIXA 2003/666

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el fet que la població de Caldes de Malavella no pugui gaudir de servei mèdic i d'infermeria de forma continuada i que per aquest fet la població s'hagi de desplaçar a rebre atenció sanitària a l'ABS de Cassà de la Selva, suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiï la possibilitat de reconsiderar la revisió del dispositiu d'atenció continuada de l'ABS Cassà de la Selva i una ambulància durant les 24 hores a Llagostera, i que, de forma consensuada amb l'Ajuntament de Caldes de Malavella, l'ICS i el Servei Català de la Salut, es pugui arribar a un acord que satisfaci les demandes de les persones afectades. No acceptat.

QUEIXA 2003/1472

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'una infermera que treballa a la Ciutat Sanitària de Bellvitge i que ha patit una patologia concreta amb el fet que la Unitat Bàsica de Prevenció de Riscos Laborals no fa l'informe d'avaluació de riscos laborals per tal de poder-la traslladar de lloc de treball, suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que doni les ordres oportunes a fi que es resolgui ben aviat el procediment i s'agiliti l'estudi del lloc de treball de la promotora de la queixa. Pendent de resposta.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/1487

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb motiu de la visita a la Unitat de Psiquiatria de l'Hospital de Santa Maria, de Lleida:

– la necessitat de reformar i fer-ne el conseqüent manteniment del mobiliari i del material existent a la unitat de referència psiquiàtrica infantil i juvenil;

– la possibilitat d'estudiar l'ampliació del col·lectiu d'auxiliars;

– la necessitat de separar els malalts pel tipus de patologia que pateixen;

– la preservació del dret a la intimitat dels malalts, separant els dos llits de què disposen les habitacions, amb mampares o elements separadors; i

– la necessitat de prendre mesures per corregir els aspectes negatius que pot produir la sobreocupació, atesa la creixent demanda dels darrers anys.

QUEIXA 2003/1568

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de la promotora de la queixa amb el desplaçament que ha de realitzar fora de Catalunya pel tractament de la seva malaltia consistent en un «hemangioma cavernós gegant», suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que doni les ordres oportunes a fi que s'estudiï la possibilitat que la interessada pugui rebre tractament en algun centre hospitalari de Catalunya. Acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/1914

El Síndic, en relació amb l'actuació d'ofici oberta per avaluar l'atenció sanitària que reben els immigrants estrangers residents, proposa al Departament de Sanitat i Seguretat Social que continuï millorant les condicions assistencials i augmentant les avaluacions continuades del sistema, així com els recursos dels serveis d'urgències dels CAP amb més afluència d'immigrants, utilitzant tots els recursos disponibles, i posa de manifest:

– que els CAPs corresponents a una major població immigrant són els serveis d'atenció a la dona, els d'obstetrícia i els de pediatria;

– que el Servei d'Atenció a Immigrants estrangers i Refugiats adreça les persones nouvingudes a Barcelona al CAP de les Drassanes, que és el que atén més immigrants;

– que s'ha incrementat molt l'empadronament i, per tant, la constància oficial d'un major nombre de persones de la població que ha de ser atesa;

– que per la necessitat d'especial atenció a persones immigrades s'han augmentat, de mitjana, en dos metges i dues infermeres cada un dels quatre EAP de Ciutat Vella, a banda d'altres recursos administratius;

– que s'han pres mesures que milloren qualitativament la situació dels recursos existents com ara:

• l'elaboració d'un Quadern de Bona Praxi consensuat amb els Consells dels Col·legis professionals de Catalunya;

• un Pla de Formació per a tots els professionals acordat amb l'Institut d'Estudis de la Salut;

• un estudi sobre necessitats sanitàries específiques de la població immigrant, encarregat a l'Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques;

• un web específic que permet l'intercanvi d'informació entre professionals;

• onze diccionaris de conversa mèdica; - una unitat especialitzada de referència, com és la Unitat de Malalties Tropicals del CAP Drassanes;

• protocols específics sobre determinats problemes de salut; i

• la creació de l'Oficina de Cooperació Sanitària Internacional i Salut Migracional.

QUEIXA 2003/2944

El Síndic, en relació amb la desestimació per part del Servei Català de la Salut d'una sol·licitud presentada per la promotora de la queixa de prestació de caràcter excepcional a fi que se li practiqui cirurgia estereotàxica a la Clínica Ruber de Madrid, suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que doni les ordres oportunes a fi que s'estudiï la possibilitat de revisar l'acord de desestimació de la petició de la promotora de la queixa, atès que s'ha esgotat la intervenció terapèutica oferta per la xarxa pública de Catalunya. Acceptat.

QUEIXA 2003/2948

El Síndic, en relació amb la desestimació d'una sol·licitud d'autorització d'assistència de caràcter excepcional a la Clínica Universitària de Navarra per la intervenció i tractament del seu fill, que pateix d'un tumor a la cama esquerra i que a Catalunya només li ofereixen l'amputació de l'extremitat sense donar-li cap més alternativa, suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que doni les ordres oportunes per tal d'estudiar la possibilitat de revisar l'acord de desestimació de la petició de la interessada i es pugui considerar l'autorització d'assistència de caràcter excepcional pels tractaments amb *Melfalan* i TNF a Navarra, a fi de no malmetre la salut del seu fill ni penalitzar social i econòmicament a la família. Acceptat.

ÀREA 05. CONSUM

AGÈNCIA PROTECCIÓ DE DADES - MINISTERI DE JUSTÍCIA

ACTUACIÓ D'OFICI 2002/4510

El Síndic, en relació amb el desacord amb la gestió dels registres de solvència patrimonial i crèdit, suggereix a l'Agència de Protecció de Dades la conveniència d'establir l'obligació per part dels responsables dels fitxers relatius al compliment d'obligacions dineràries, de comunicar als afectats, en el moment de notificació de la inscripció, el seu dret a sol·licitar la cancel·lació o rectificació de les dades inexistents o inexactes, el termini de resposta de la sol·licitud i la possibilitat d'adreçarse a l'Agència de Protecció de Dades per el cas de no obtenir resposta dins de termini o en disconformitat amb la mateixa. Atès que l'Agència entén que seria necessària una modificació normativa al respecte, el Síndic es va adreçar, per raó de la seva competència, al Defensor del Poble, que va fer seva la nostra recomanació, tot adreçant-la al Ministeri de Justícia. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE TREBALL, INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

ACTUACIÓ D'OFICI 2002/3049

El Síndic, en relació amb la situació en que es troba l'entitat *Opening School*, que no pot continuar amb les classes als seus alumnes i la situació en que es troben

aquells que van formalitzar contractes de crèdit al consum, destaca els següents aspectes conflictius:

– manca d'adhesió a la Junta Arbitral per part de les entitats financeres que han formalitzat operacions de crèdit al consum;

– indicis d'irregularitats abans del tancament de les acadèmies: clàusules abusives en els contractes i recurs generalitzat a la figura del crèdit al consum;

– necessitat de combatre la sensació de desconfiança dels ciutadans front l'Administració en la defensa dels seus interessos; i

– necessitat d'introduir modificacions normatives adreçades a una major protecció dels drets i interessos dels consumidors i usuaris. Acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/984

El Síndic, en relació amb una actuació d'ofici davant la nova regulació de determinats aspectes del subministrament d'energia elèctrica a través del Decret 329/01, recomana al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme:

– respecte la facturació i la verificació dels comptadors, la regulació d'un procediment per al supòsits de reclamació i denúncia;

– respecte l'exigència de descomptes per interrupcions no programades i per manca d'atenció, la determinació d'un procediment per atendre les reclamacions envers els descomptes que el Decret 329/01 no regula; i

– respecte la responsabilitat per danys i perjudicis causats per les empreses de distribució, l'establiment d'un procediment administratiu limitat als usuaris domèstics i petits empresaris per resoldre les controvèrsies en aquesta matèria.

AJUNTAMENT DE BARCELONA - DEPARTAMENTS DE JUSTÍCIA I INTERIOR I DE TREBALL, INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

QUEIXA 1999/3713

El Síndic, en relació amb una denúncia per l'expulsió del promotor i el seu fill disminuït psíquic d'un bar, suggereix a l'Ajuntament de Barcelona i als departaments de Justícia i Interior i de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, en relació amb les denúncies en matèria de consum i dret d'admissió plantejades pels ciutadans, la conveniència que iniciïn les actuacions necessàries per valorar el tractament que cal donar a aquest tipus de denúncies, amb la finalitat de donar una resposta homogènia amb independència de quina sigui l'administració receptora de la denúncia i aquella que finalment la tramiti. Acceptat parcialment, ja que el Departament de Justícia accepta el suggeriment; el de Treball, Indústria, Comerç i Turisme l'accepta tot i considerant que les competències d'investigació i sanció són de l'Ajuntament de Barcelona; i aquest darrer tot i acceptar el suggeriment, entén que no s'ha produït cap vulneració del dret d'admissió.

AJUNTAMENT DE CABRA DEL CAMP

QUEIXA 2001/3122; 2001/3123

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb una reclamació d'uns rebuts acumulats i pendents de pagament en concepte de conservació d'escomesa d'aigua per part de l'entitat responsable del subministrament d'aigua a la urbanització, suggereix a l'Ajuntament de Cabra del Camp que intervingui, com a titular del servei públic, en les controvèrsies que es produeixin entre el prestador del servei i els usuaris del mateix. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE MOLINS DE REI

QUEIXA 2003/785

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la denegació de l'autorització per connectar el seu domicili a una xarxa de subministrament d'aigua en el marc d'un projecte d'urbanització, suggereix a l'Ajuntament de Molins de Rei que s'adoptin les mesures oportunes per tal de proveir una solució provisional al problema de subministrament d'aigua, sens perjudici que la instal·lació definitiva del servei s'articuli en el marc de l'execució del planejament urbanístic. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DEL MONTMELL

QUEIXA 2001/3009; 2001/3256

El Síndic suggereix a l'Ajuntament del Montmell que s'iniciïn les actuacions necessàries per assumir la prestació del servei de subministrament domiciliari d'aigua potable a la urbanització de la Talàia Mediterrània, sens perjudici que apliqui al finançament i gestió d'aquest servei aquelles fórmules, d'entre les previstes per l'ordenament jurídic, que des de l'Ajuntament es considerin oportunes. Acceptat.

ENTITAT METROPOLITANA DEL TRANSPORT

QUEIXA 2001/2294

El Síndic suggereix a l'Autoritat Metropolitana del Transport i als Ajuntaments de Barcelona, Esplugues de Llobregat, Sant Just Desvern i Sant Joan Despí, en relació amb la implementació d'una xarxa de tramvia per unir la comarca del Baix Llobregat amb la ciutat de Barcelona, que es doni a conèixer a la ciutadania les raons que han portat a les administracions implicades a considerar l'opció del tramvia com a idònia, front l'alternativa del metro. No acceptat.

ÀREA 06. TREBALL I PENSIONS

SUBÀREA PENSIONS ESPECIALS

DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA

QUEIXA 2003/1824

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la denegació d'una indemnització per privació de llibertat per extemporània, suggereix al Departament de la Presidència que valori l'oportunitat d'estudiar la reobertura del termini de presentació de sol·licituds atesa la greu malaltia que va patir el promotor de la queixa, que li va impedir presentar la sol·licitud en el temps establert. No acceptat. Donat que el temps d'hospitalització i rehabilitació del promotor de la queixa van ser anteriors a la publicació del Decret 288/00, que amplia la cobertura d'indemnització, i el promotor de la queixa va presentar la sol·licitud l'any 2003, el Departament de la Presidència indica que l'expedient no pot ser considerat com a presentat dins del termini.

QUEIXA 2003/2045

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la manca d'antecedents de la seva privació de llibertat als arxius municipals als efectes de sol·licitar una indemnització, suggereix al Departament de la Presidència la possibilitat d'acceptar i valorar la documentació aportada pel promotor de la queixa que acredita l'estada als Batallons de Treballadors als efectes de poder resoldre l'expedient d'indemnització per privació de llibertat. Acceptat.

SUBÀREA SEGURETAT SOCIAL

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

QUEIXA 2002/3880; 2002/3838

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el fet de no poder accedir ni obtenir del CRAM una informació sol·licitada, recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social el deure legal de facilitar la documentació sol·licitada a la promotora de la queixa i l'accés a l'expedient, així com el lliurament de còpies dels informes i proves realitzades. Acceptat.

MINISTERI DE TREBALL I AFERS SOCIALS

QUEIXA 2003/344

El promotor de la queixa, en relació amb la disconformitat amb el fet que la Tresoreria General de la Seguretat Social li embargui uns fons d'un compte corrent per deutes a la Seguretat Social corresponents al Règim Especial de Treballadors Autònoms, suggereix al Defensor del Pueblo que la Tresoreria de la Seguretat Social aixequi l'embargament i retorni els diners al compte corresponent, atès que allò embargat està constituït per l'import de la pensió que percep el deutor i que cal sotmetre l'embargament als límits que estableix la Llei d'enjudiciament civil. Pendent de resposta.

ÀREA 07. SERVEIS SOCIALS

SUBÀREA DEFICIENTS FÍSICS

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

QUEIXA 2003/3058

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb l'incompliment per part de l'empresa promotora del conjunt d'habitatges on resideix de la normativa vigent en matèria de barreres arquitectòniques, suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que faci complir les previsions normatives sobre accessibilitat i que es requereixi, per tant, l'empresa promotora a executar les obres necessàries per fer arribar l'ascensor al pàrquing. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2000/1904

El Síndic, en relació amb la problemàtica que tenen les persones amb mobilitat reduïda davant l'obligació de validar la targeta rosa quan accedeixen als autobusos, suggereix a l'Institut Municipal de Persones amb Disminució de l'Ajuntament de Barcelona, que valori la viabilitat de fer extensiu el nou títol a la vista de Transports Metropolitans de Barcelona per a totes aquelles persones que, per raons de mobilitat reduïda, el marcatge del títol de transport els suposi una dificultat, malgrat la instal·lació de barreres de subjecció. No acceptat.

AJUNTAMENT DE TERRASSA

QUEIXA 2002/2322

El Síndic, en relació, amb la disconformitat per part del promotor de la queixa, que és usuari d'una cadira de rodes i titular d'una targeta d'aparcament per a discapacitats, amb la retirada del seu vehicle estacionat a una terminal d'autobusos, suggereix a l'Ajuntament de Terrassa que valori la possibilitat de retornar al promotor de la queixa la quantitat abonada en concepte de retirada del vehicle, atès que en apreciar-se una causa que justifica l'estacionament i exonera de responsabilitat al titular del vehicle, no es pot considerar acreditada la comissió d'una infracció sancionable que empari la mesura de retirar el vehicle. No acceptat.

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE CATALUNYA

QUEIXA 2001/3626

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el fet que la titular d'un jutjat d'instrucció va impedir a la promotora de la queixa d'accedir a la Sala amb el seu gos pigall, suggereix al Tribunal Superior de Justícia que valori l'oportunitat de difondre entre el personal de les oficines judicials aquelles indicacions que poden ajudar a facilitar l'accessibilitat d'aquestes persones en les seves relacions amb l'Administració de Justícia. No acceptat.

AUTORITAT PORTUÀRIA DE BARCELONA

QUEIXA 2002/2495

El Síndic, en relació amb les dificultats per a les persones amb mobilitat reduïda que presenta l'empedrat de la zona Maremàgnum de Barcelona dins l'espai portuari, suggereix a l'Autoritat Portuària de Barcelona que valori la viabilitat d'habilitar una franja de paviment llis que, sense suprimir globalment el paviment de la llamborda, faciliti el passeig en aquest espai. Acceptat.

SUBÀREA DEFICIENTS PSÍQUICS

DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA

QUEIXA 2001/4165

El Síndic, en relació amb la necessitat de transport adaptat d'un noi del Pont de Suert per traslladar-se a un centre ocupacional de Vielha, suggereix al Departament de Benestar i Família, a més d'una actuació coordinada entre totes les administracions implicades, un esforç important d'aportació de recursos, atesa la incidència que té el servei de transport en la qualitat de vida de les persones amb dificultats per desplaçar-se. El 8 de gener de 2003 el Consorci Comarcal de l'Alta Ribagorça, amb la col·laboració dels departaments de Benestar i Família i de Política Territorial i Obres Púbiques, posa en funcionament el Servei de Transport Adaptat de l'Alta Ribagorça. Acceptat.

QUEIXA 2002/2409

El Síndic, en relació amb la proposta de baixa del seu fill en un centre ocupacional de Sant Just Desvern i amb els presumptes episodis de maltractament al seu fill per part d'educadors del centre, suggereix al Departament de Benestar i Família que es porti a terme una actuació adreçada a intentar moderar el conflicte plantejat, tenint en compte els interessos de tots els implicats i la necessitat d'iniciar una activitat adreçada a moderar la conflictivitat per part de qui és responsable, en darrer terme, de la prestació del servei i sempre des de la perspectiva de preservar els interessos dels usuaris. Acceptat.

QUEIXA 2003/608

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la denegació d'una sol·licitud d'ajut dins del Programa d'ajuts de suport a les persones amb dependències per no superar el barem de tercera persona, suggereix al Departament de Benestar i Família la possibilitat d'estudiar que la promotora de la queixa rebi algun tipus d'ajut per assistència personal o domiciliària per fer front a les dificultats que quotidianament comporta l'atenció a una persona amb greus limitacions en la seva autonomia vital. Acceptat.

CONSELL COMARCAL DEL VALLÈS ORIENTAL - DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA –ENTITAT METROPOLITANA DEL TRANSPORT

QUEIXA 2000/1268

El Síndic suggereix al Consell Comarcal del Vallès Oriental que, atès que disposa dels mitjans materials i econòmics necessaris per exercir la seva competència en matèria de transport adaptat, faciliti el transport adaptat a la filla dels promotors perquè pugui anar des del seu domicili a Santa Maria de Palautordera fins el centre de dia a Granollers. Pendent de resposta.

SUBÀREA GENT GRAN

DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA

QUEIXA 2002/714

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la tramitació d'un ajut de suport a una família amb una persona gran discapacitada, que va ser atorgat el mateix dia de la defunció de la persona afectada, suggereix al Departament de Benestar i Família que consideri el dret per part de la interessada a percebre l'ajut corresponent al període comprès entre la data que va finalitzar el termini de sis mesos previst legalment i la data de la defunció. Acceptat.

QUEIXA 2003/19

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la denegació de la sol·licitud d'un ajut per sufragar les despeses del centre de dia on es troba ingressada la seva mare, suggereix al Departament de Benestar i Família la necessitat de motivar de forma suficient la resolució i la necessitat de valorar totes i cadascuna de les sol·licituds d'ajut, independentment de l'existència de crèdit pressupostari, per tal que aquells ciutadans que no compleixen els requisits puguin rebre una resposta ràpida i no es mantinguin situacions d'expectativa innecessàries. Acceptat.

SUBÀREA ALTRES SERVEIS SOCIALS

DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA

QUEIXA 2001/1501

El Síndic, en relació amb la situació en què es troba una família d'ètnia gitana de Lleida, que han estat desnonats de l'espai que venien ocupant des de feia cinc anys i que ocupen actualment una construcció abandonada que no reuneix les mínimes condicions d'habilitat, i després de diversos intents frustrats per part de l'Ajuntament de Lleida i del Departament de Benestar i Família de definir un pla de reallotjament voluntari, els hi suggereix que en el futur posin solució a la manca d'entesa entre les dues administracions amb competència en la matèria, atès que en el cas concret ha comportat que un projecte inicial d'actuació coordinada hagi estat substituït per unes intervencions més fragmentades i d'abast més reduït. No acceptat.

QUEIXA 2003/18

El Síndic, en relació amb el desacord amb la tramitació d'una sol·licitud d'ajut per a famílies amb una persona gran discapacitada al seu càrrec, atès que aquesta es va resoldre cinc mesos més tard, quan ja havia mort la persona discapacitada, motiu pel qual no es va rebre l'ajut, suggereix al Departament de Benestar i Família que les resolucions que acordin atorgar l'ajut tinguin efectes des del moment de la sol·licitud i no des de la data de la resolució, a fi d'evitar que el termini que trigui l'Administració en resoldre perjudiqui els sol·licitants. Acceptat.

CONSELL COMARCAL DEL BAIX EBRE

QUEIXA 2001/3552

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la denegació dels ajuts de menjador i transport escolar que al llarg de diferents cursos els promotors de la queixa van sol·licitar per als seus tres fills, suggereix al Consell Comarcal del Baix Ebre que en les properes convocatòries s'inclogui el termini per a l'atorgament de les subvencions dins les bases reguladores, que es concreti el valor que es donarà a cadascun dels criteris i la forma en què seran tinguts en compte a l'hora de calcular l'import dels ajuts, així com la necessitat de respectar els principis de publicitat, objectivitat, lliure concurrència i igualtat en la convocatòria de concurs públic. Acceptat.

ÀREA 08. ENSENYAMENT UNIVERSITARI I CULTURA

SUBÀREA ALUMNES UNIVERSITARIS

DEPARTAMENT D'UNIVERSITATS, RECERCA I SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ

QUEIXA 2001/1448

El Síndic, en relació amb una sol·licitud per part de la Federació de Sords de Catalunya per tal de preveure recursos adaptats a les persones sordes que volen tenir accés als estudis universitaris, considera l'opinió dels experts universitaris que integren la Comissió del Consell Interuniversitari de Catalunya i suggereix al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació que si encara no s'ha fet es prenguin mesures per posar en marxa mètodes com els amplificadors d'ona. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/1919

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'un estudiant d'Enginyeria Superior Informàtica amb la denegació d'una beca universitària per manca de matriculació d'uns crèdits dels quals només es podia matricular al segon quatrimestre o a l'estiu, recomana al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació que en el marc d'una futura conferència sectorial estudiï la introducció en la norma reguladora d'elements clarificadors o flexibilitzadors que evitin la denegació de beques a qui compleix requisits de capacitat, nivell de renda i ha seguit escrupolosament en la matriculació de les assignatures els requisits exigits. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/3066

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'un jubilat amb el fet de no rebre cap ajut en el preu de la matrícula universitària a la Facultat de Física de la Universitat de Barcelona i amb el pagament d'un recàrrec del 50% pel fet que anteriorment havia obtingut una llicenciatura en una altra facultat de la mateixa universitat, suggereix al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació la regulació d'una previsió normativa a fi d'incloure una exempció en els preus acadèmics universitaris per a jubilats. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

QUEIXA 2003/1271

El Síndic, en relació amb la denegació d'una beca a un universitari per no tenir aprovat un nombre mínim de crèdits del curs anterior a conseqüència de la mort del seu pare, realitza diverses gestions que van cloure amb la comunicació a l'interessat que el seu cas havia estat revisat pel departament d'afers acadèmics de la universitat i que s'havia tramés al Ministeri d'Educació amb el vist-i-plau favorable pel que fa als requisits acadèmics. Posteriorment, se li va concedir la beca.

SUBÀREA PERSONAL DOCENT UNIVERSITARI

UNIVERSITAT DE BARCELONA

QUEIXA 2001/3374

El Síndic suggereix a la Universitat de Barcelona que estudiï la possibilitat que els posseïdors del títol de Llicenciat en Econòmiques de l'especialitat d'Economia política i Sociologia interessats en obtenir la llicenciatura en Economia puguin convalidar parcialment les assignatures coincidents i fixar les que quedarien pendents per cursar per a l'obtenció del títol de Llicenciat en Economia. Pendent de resposta.

SUBÀREA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

CORREOS Y TELÉGRAFOS, S.A.

QUEIXA 2003/3036

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el fet que la Sociedad Estatal de Correos y Telégrafos, S.A. utilitzi únicament el castellà en el logotip i amb la manca d'impresos i material en català a les oficines de Catalunya, suggereix a la Sociedad Estatal de Correos y Telégrafos, S.A. que adopti mesures per corregir la situació d'il·legalitat, atès que la normativa vigent estableix que els documents de tràfic de les empreses que presten serveis públics han de fer-se, com a mínim, en català, i que consideri el fet que la decisió d'utilitzar el castellà en el logotip no contribueix a que una part dels ciutadans consideri a l'entitat com a pròpia. Davant la resposta de Correos no acceptant els suggeriments, el Síndic es reafirma en la manca d'impresos en català contravenint la Llei de política lingüística. Acceptat parcialment, ja que Correos reconeix l'incompliment i accepta corregir la situació.

QUEIXA 2003/3078

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca d'atenció en català en el servei d'atenció telefònica al client de la Societat Estatal Correos y Telégrafos, S.A., suggereix a la Sociedad Estatal de Correos y Telégrafos, S.A. que adopti mesures per tal de respectar els drets lingüístics dels ciutadans, atès que la normativa vigent preveu que les empreses i els establiments dedicats a la prestació de serveis que desenvolupin la seva activitat a Catalunya, han d'estar en condicions de poder atendre els consumidors quan s'expressin en qualsevol de les llengües oficials de Catalunya. No acceptat.

MINISTERI DE CIÈNCIA I TECNOLOGIA

QUEIXA 2002/1148

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya, en relació amb l'ús exclusiu de la llengua castellana en l'expedició per la Inspecció de Telecomunicacions de Barcelona de les llicències d'estació d'aficionats i d'estació radioelèctriques, que es facin les gestions oportunes per tal que es permeti el promotor de la queixa fer ús del seu dret d'opció lingüística. No acceptat, la nova Llei 32/2003, de 3 de novembre, no contempla les consideracions fetes pel Síndic i que el Ministeri de Ciència i Tecnologia es va comprometre a estudiar.

DEPARTAMENT DE CULTURA

QUEIXA 2002/3496

El Síndic recorda al Conseller de Cultura, en relació amb la manca de resposta per part de la Direcció General de Política Lingüística a l'ampliació del recurs d'alçada presentada pel promotor de la queixa davant la qualificació obtinguda en una prova d'aptitud de català, el deure legal que té de dictar resolució expressa en tots els procediments i a notificar-la, i li recomana que adopti les mesures necessàries per tal d'evitar que per manca del personal necessari no es pugin atendre les legítimes reclamacions dels ciutadans. Acceptat.

QUEIXA 2003/980

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el fet que el Registre Civil de Granollers no disposi de l'imprès per demanar un certificat de naixement internacional en llengua catalana, recomana al Departament de Cultura que estudiï la possibilitat d'adreçar-se al Ministeri de Justícia impulsant la modificació de la certificació de naixement internacional per tal que a Catalunya es puguin expedir també en llengua catalana, atès que correspon a la Generalitat impulsar la modificació legislativa de les normes estatals que siguin un obstacle per a l'ús del català en tots els àmbits. Acceptat.

QUEIXA 2003/3534

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca de lliurament en català, per part d'un fedatari públic, d'unes còpies compulsades sol·licitades, suggereix al Departament de Cultura que estudiï la possibilitat de dur a terme alguna actuació conjunta amb el Col·legi de Notaris de Catalunya, amb la finalitat d'impulsar i assegurar el coneixement, l'ús i la protecció de la llengua catalana en relació amb l'activitat professional d'aquest col·lectiu. Acceptat.

COL·LEGI DE NOTARIS

QUEIXA 2003/3309

El Síndic recorda al Col·legi Oficial de Notaris de Catalunya, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la impossibilitat d'obtenir una escriptura de constitució d'una empresa en català, que prengui les mesures adients per tal d'evitar que es produeixin en un futur situacions anòmales pel que fa a l'exercici dels drets lingüístics dels ciutadans.

SUBÀREA ALTRES TEMES CULTURALS

AJUNTAMENT DE LA VANSA I FÓRNOLS

ACTUACIÓ D'OFICI 2002/1416

El Síndic, en relació amb una actuació d'ofici oberta amb motiu dels danys que té l'Església de Sant Julià dels Sarrics, del municipi de Sisquer, a causa del deficient estat de conservació en què es troba, recorda a l'Ajuntament de la Vansa i Fórnols el deure legalment establert de preservació i manteniment d'aquest bé immoble per assegurar la integritat del seu valor cultural.

ÀREA 08. SEGURETAT CIUTADANA, JUSTÍCIA I SERVEIS

PENITENCIARIS

SUBÀREA SEGURETAT CIUTADANA

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I INTERIOR

ACTUACIÓ D'OFICI 2002/355

Arran del tràgic esdeveniment succeït en un dels establiments públics del Maremàgnum, el Síndic obre una actuació d'ofici respecte els serveis de vigilància de l'espai portuari i suggereix al Departament de Justícia i Interior:

– concentrar en una mateixa empresa de seguretat la vigilància privada a efectes de coordinar les actuacions i unificar els criteris;

– establir uns criteris i protocols d'actuació per part del Consell de Seguretat Privada i fer-los extensius als Mossos d'Esquadra que actuen a Barcelona fent les funcions de control i inspecció dels espectacles i activitats recreatives;

– establir un protocol d'actuació a través de la Junta Local de Seguretat per a la zona del Port que determini els criteris d'actuació per al manteniment de la zona de seguretat pública en aquest espai; i

– control per part del Departament de Justícia i Interior pel que fa a l'exercici de les competències sancionadores delegades atès que la Direcció General del Joc i d'Espectacles no rep la informació requerida de la major part dels districtes. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/1404

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb l'actuació dels Mossos d'Esquadra davant la manca d'identificació per part del promotor de la queixa, suggereix al Departament de Justícia i Interior que s'articuli un mecanisme àgil per facilitar als interessats la informació del registre d'identificacions que els afecti, sense reproduir aquella altra relativa a la intimitat de les persones. Pendent de resposta.

SUBÀREA COL·LEGIS PROFESSIONALS. ORGANITZACIÓ

COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA

QUEIXA 2002/4294

El Síndic, en relació amb una denúncia per la presumpta actuació professional incorrecta d'un lletrat, suggereix a la Comissió de Deontologia del Col·legi d'Advocats de Barcelona que s'adoptin les mesures necessàries per tal que la resolució de la Comissió sobre l'assumpte es dicti al més aviat possible, atès el temps transcorregut des que el promotor de la queixa va formular la denúncia. Pendent de resposta.

CONSELL DE COL·LEGIS D'ADVOCATS DE CATALUNYA

QUEIXA 2001/985

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb l'actuació professional d'un lletrat, suggereix al Consell dels Col·legis d'Advocats de Catalunya que adopti les mesures oportunes per tal d'agilitar la tramitació de l'expedient, amb la finalitat que es pugui resoldre en un temps raonable. Pendent de resposta.

COL·LEGI DE METGES DE BARCELONA

QUEIXA 2003/3113

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del president de la Comissió de Deontologia del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya en relació amb el fet que un escrit adreçat a ell no li va ser tramès i va ser contestat directament pel Secretari de la Junta de Govern, valora que no existeix irregularitat administrativa, però suggereix al President del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona que valori la possibilitat de dur a terme alguna iniciativa amb la finalitat de facilitar el flux d'informació entre la Secretaria de la Junta de Govern i els òrgans del Consell als quals s'adrecin les comunicacions de les quals, per manca de competència material, no se'ls doni trasllat per a la seva tramitació. Pendent de resposta.

SUBÀREA SERVEIS PENITENCIARIS

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I INTERIOR

QUEIXA 2000/3084

El Síndic, en relació amb les presumptes difamacions de què ha estat objecte un funcionari interí del cos de tècnics especialistes, per part de diferents representants sindicals, amb motiu de la incoació d'un expedient disciplinari ordinari, suggereix a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació del Departament de Justícia la possibilitat d'incloure el fet en els

supòsits tipificats en el Decret legislatiu 1/97, en la mesura que la seva emissió pot ser atribuïda a persones concretes vinculades amb una relació de funció pública a la Generalitat de Catalunya. No acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2001/3736

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Joves de Barcelona:

– respecte de les mesures de seguretat i higiene, caldria instal·lar un sistema de BIES i d'intercomunicadors en totes les dependències del centre;

– respecte dels mitjans personals, seria necessari disposar de més personal, perquè el centre acull a una població jove que necessita molt suport, recolzament i motivació;

– respecte de la infrastructura i atès que, com a conseqüència de la mort d'un jove al centre amb les tanques metàl·liques del pati, es va recomanar a l'Administració que incoés d'ofici un expedient de responsabilitat patrimonial, que no es va acceptar, sí que s'ha acceptat buscar un sistema alternatiu a les tanques metàl·liques. Acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2001/4096

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Figueres:

– respecte a la infrastructura, els locutoris s'haurien de pintar de nou i s'hauria de disposar de màquina de fotografiar per tal d'agilitar la tramitació dels DNI;

– respecte els estrangers no comunitaris, el Síndic posa de relleu el temps que triguen en obtenir el permís per poder treballar;

– respecte el personal del centre, el Síndic destaca el gran nombre de baixes que es produeixen i que encara es fan més evidents en un centre petit;

– respecte les mesures de seguretat i higiene, el Síndic posa de manifest que els mateixos interns demanen a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació que creï un centre d'alta seguretat a Catalunya pels primers graus i presos més conflictius; i

– respecte les prestacions de treball, el Síndic posa de relleu que quan l'intern pot sortir de la presó, encara no està en condicions de cobrar immediatament l'atur.

El Departament de Justícia i Interior manifesta que es tindran en compte en la mesura que ho permetin les disponibilitats pressupostàries. No acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2001/4119

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Tarragona,

– respecte la infrastructura, l'arranjament total del menjador, la reforma de les dutxes i l' arranjament del despatx del mòdul 1;

– la necessitat de disposar de màquina de fotografiar per tal d'agilitar la tramitació dels DNI, i de publicacions en altres idiomes a la biblioteca del centre;

– respecte a les mesures de seguretat, és necessari instal·lar detectors de fums i càmares a les cel·les del Departament Especial, millorar la coordinació entre la policia autonòmica destinada al centre i la direcció d'aquest, i establir un protocol que delimiti les competències de la direcció del centre i dels responsables policials pel que fa a les autoritzacions de comunicacions o visites de familiars a interns en centres hospitalaris; i

– respecte el personal del centre, caldria prendre mesures per combatre la manca de continuïtat del personal de vigilància a conseqüència de l'aplicació dels pactes de personal.

El Departament de Justícia i Interior manifesta que es tindran en compte en la mesura que ho permetin les disponibilitats pressupostàries. No acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2001/4193

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Quatre Camins:

– respecte les mesures de seguretat, caldria substituir les càmares de videovigilància per noves càmares d'alta tecnologia en color, acabar la instal·lació del sistema de detecció d'incendis en totes les dependències del centre i la necessitat de disposar de dos vehicles per custodiar el perímetre del centre, en comptes d'un;

– respecte el servei sanitari, caldria imposar fòrums on explicar al personal sanitari que no treballa en centres penitenciaris l'experiència de la sanitat penitenciària; i

– respecte als mitjans personals, es detecta una manca de funcionaris, especialment en el Departament Especial.

El Departament de Justícia i Interior manifesta que es tindran en compte en la mesura que ho permetin les disponibilitats pressupostàries. No acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2002/2323

El Síndic, suggereix al Departament de Justícia i Interior, amb motiu de la visita efectuada a la Unitat d'Hospitalització Penitenciària de l'Hospital de Terrassa que adopti les mesures necessàries per tal de resoldre la problemàtica en relació amb:

– la manca de ventilació de les sales de fumadors i la manca d'espai físic a la secretaria mèdica;

– la conducció dels malalts i la necessitat de fer un estudi sobre la viabilitat d'atorgar una dotació de mossos d'esquadra a la UHP per realitzar les conduccions internes i d'adoptar mesures per tal que no es produeixin

problemes de coordinació amb els mossos d'esquadra en les conduccions externes;

– l'atenció del pacient psiquiàtric de mitja i llarga estada;

– l'establiment del tub pneumàtic del laboratori fins el penitenciari, un cop resoltes les qüestions de seguretat i finançament; i

– la manca de coordinació entre les instituciones penitenciàries i la policia autonòmica.

El Departament de Justícia i Interior manifesta que es tindran en compte en la mesura que ho permetin les disponibilitats pressupostàries. No acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2002/3111

El Síndic, en relació amb una actuació d'ofici oberta per tal de valorar la informació que es dóna als interns de tots els centres penitenciaris sobre el dret que tenen a ser visitats pels Jutges de Vigilància Penitenciària, recomana a la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil del Departament de Justícia i Interior que a tots els centres penitenciaris es vetlli perquè s'apliqui el procediment més adequat per tal que les demandes per entrevistar-se amb el Jutge de Vigilància Penitenciària es comuniquin immediatament. Acceptat.

QUEIXA 2003/1800

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb el trasllat del centre penitenciari Brians al centre penitenciari Quatre Camins atès que aquest darrer centre es troba lluny del seu domicili familiar, suggereix a la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil que es donin instruccions per tal de resoldre a la major celeritat el recurs que el promotor de la queixa va interposar contra el trasllat. Acceptat. El promotor de la queixa és traslladat al centre penitenciari de Brians.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/1828

El Síndic suggereix al Departament de Justícia i Interior, amb motiu de la visita realitzada al Centre Penitenciari d'Homes de Barcelona:

– en relació amb la infrastructura, resta pendent la instal·lació de calefacció en la segona, tercera i quarta galeries i a la resta de dependències i espais comuns del centre;

– respecte el servei sanitari, el Síndic denuncia la manca de ventilació i de separació entre els malalts orgànics i psiquiàtrics a la infermeria del centre;

– respecte les mesures de seguretat, caldria fer extensiu el sistema de detecció d'incendis a tot el centre;

– respecte l'alimentació, es constata la manca de carretons tèrmics per traslladar el menjar i un incompliment del RD 3484/00 que assenyala la necessitat que la cuina disposi de maquinària per rentar els estris de cuina, ja que això permet una major temperatura i, per tant, una major desinfecció;

– respecte el tractament, caldria augmentar les ofertes de treball productiu per tal que un major nombre d'interns hi pugui tenir accés;

– respecte la substitució dels centres penitenciaris de Barcelona, caldria valorar si és necessari variar les dates d'execució del procés de substitució dels centres penitenciaris atesa la massificació dels mateixos o bé estudiar altres possibilitats;

– en relació amb la distribució dels interns, caldria separar els interns penats i els interns preventius tal i com estableix el reglament penitenciari i prendre mesures per tal de solucionar el problema relatiu a la massificació dels interns; i

– respecte la ràtio de personal, considera que, tenint en compte la massificació del centre, és insuficient, especialment la de personal de psiquiatria. Pendent de resposta.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/2043

El Síndic suggereix al Departament de Justícia i Interior en la seva visita al centre penitenciari Ponent:

– respecte la distribució dels interns, en la què denuncia la massificació i insuficient ràtio de personal, que es faci una separació entre interns penats i preventius;

– respecte la infrastructura, es posa de manifest que no s'ha fet l'ampliació de potència del sistema elèctric prevista al pla quatriennal, ni la separació de les dependències destinades a malalts psiquiàtrics, així com la manca d'espai físic a la infermeria;

– respecte el tractament, s'hauria de disposar d'una dotació de funcionaris suficient per donar cobertura a la separació dels interns sancionats dels classificats en primer grau del Departament Especial;

– respecte el voluntariat, s'haurien de ponderar les mesures de seguretat establertes perquè aquestes no suposin una desincentivació dels voluntaris a l'hora de treballar. Pendent de resposta.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/2168

El Síndic suggereix al Departament de Justícia i Interior, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Tarragona:

– respecte la distribució dels interns, que es faci la separació entre interns penats i preventius;

– respecte la infrastructura del centre, que es dugui a terme la construcció d'un nou centre penitenciari en aquesta demarcació i que s'acabin les obres pendents;

– respecte les mesures de seguretat, que s'instal·li un sistema de detecció d'incendis suficient, així com detectors de fum;

– respecte l'alimentació, que es proveeixi el centre de carretons tèrmics per traslladar el menjar, que es remodelin les càmares frigorífiques i que es justifiqui

l'impacte en la suficiència de l'alimentació de la imputació de les gratificacions als interns que treballen a cuina i que suposa una reducció de les racions diàries de dieta normal;

– respecte el tractament, que s'augmenti la plantilla del centre i es redueixi el nombre d'interns del Departament Especial;

– respecte els funcionaris de vigilància, que es valori el grau de motivació i satisfacció en les seves funcions i es plantegin aquelles mesures, que congruents amb la finalitat de la institució, tendeixin a incrementar-lo; i

– respecte les relacions amb el Jutge de Vigilància Penitenciària i amb la Fiscalia, que es prenguin mesures per flexibilitzar el criteri per la concessió de permisos. Pendent de resposta.

ÀREA 10. INFANTS

SUBÀREA PROTECCIÓ

DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA

QUEIXA 2000/933

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de l'Associació de Pares per a la Integració dels Nens Discapacitats amb el retard en les respostes de les sol·licituds d'ajuts per als infants i amb els motius al·legats en les denegacions de les mateixes, suggereix al Departament de Benestar i Família que en base a la igualtat d'oportunitats i al dret a una qualitat en l'atenció de la vida quotidiana dels infants discapacitats, els ajuts s'atorguin d'ofici i sense estar sotmesos a prioritats pressupostàries. No acceptat.

ACTUACIONS D'OFICI 2001/798 i 1999/2070 a 1999/2075; 1999/3055; 1999/3254 a 1999/3259; 2000/3860; 2000/3861; 2000/3892; 2000/3893; 2001/858

El Síndic, en relació amb l'actuació d'ofici oberta amb la finalitat d'obtenir una visió global de l'exercici dels drets dels infants que resideixen en els centres residencials d'acció educativa suggereix al Departament de Benestar i Família:

– la disposició d'un fulletó de benvinguda en tots els CRAE, amb un contingut informatiu que inclogui, entre altes coses, el funcionament del centre, els drets dels estadants, les normes de convivència, la competència de les persones responsables i el telèfon del contacte dels professionals;

– l'establiment d'un procediment de queixa en el centre i davant la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència;

– la implantació d'un sistema d'avaluació de la qualitat de l'atenció residencial que vagi integrat en un procediment instituït d'assessorament, suport i formació específica dels centres per part dels òrgans de la DGAIA;

– la regulació normativa específica de la inspecció per a CRAE, a fi que permeti una atenció educativa de qualitat en la qual la participació activa dels nois i noies sigui primordial;

– una planificació del recurs d'atenció residencial que, partint d'un estudi de necessitats, ofereixi la plaça adequada a cada un dels infants i adolescents que ho necessitin;

– la creació de nous centres, especialment per adolescents, per evitar la llista d'espera per poder ingressar en un centre;

– la creació de centres diversificats que donin resposta a necessitats diverses, com ara l'atenció a grups de germans i les llars per a població vertical i de poques places; i

– l'adopció de les mesures necessàries per fer possible que els infants estiguin més a prop del seu entorn. Atès que l'expedient, juntament amb els corresponents a les visites realitzades a diversos centres d'acció educativa, van donar lloc a l'Informe sobre els Centres Residencials d'Acció Educativa presentat al Parlament de Catalunya el juny de 2003, el Síndic decideix tancar l'expedient.

ACTUACIONS D'OFICI 2002/2237 a 2002/2241

El Síndic suggereix al Departament de Benestar i Família amb motiu de la visita a les institucions col·laboradores d'integració familiar de Catalunya:

– que s'endenguin mesures que facin possible les propostes d'acolliment familiar com a primera mesura per part dels EAIA i dels equips tècnics dels centres d'acolliment;

– que es revisi la legislació catalana a fi de preveure altres tipus d'acolliment;

– que s'estableixin mesures per millorar i adequar els horaris i els espais de visita dels infants amb els seus pares, quan no poden portar-se a terme amb normalitat, com seria desitjable;

– que es realitzi una major difusió de l'acolliment familiar a fi d'augmentar el nombre de famílies acollidores disponibles, per tal que els infants i adolescents que es troben en llista d'espera puguin accedir a aquest recurs; i

– que es facin les actuacions pertinents per donar un millor tractament fiscal a les famílies acollidores. Pendent de resposta.

QUEIXA 2002/2640

El Síndic suggereix al Departament de Benestar i Família, en relació amb la preocupació per part d'una Associació de famílies de persones amb discapacitat psíquica amb el fet que dos infants de tres anys que pateixen una discapacitat psíquica i es troben tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència residint en un centre que atén persones discapacitades adultes, que atorgui als dos infants una plaça en un centre residencial d'acció educativa per a infants atès que la condició d'infant ha de prevaler a la condició de dis-

capacitat i un centre per a persones discapacitades adultes s'allunya d'aquesta idoneïtat. No acceptat.

QUEIXA 2002/3861

El Departament de Benestar i Família, amb posterioritat a la intervenció del Síndic i en relació amb la disconformitat per part dels pares d'uns infants tutelats per la DGAIA pel manteniment dels seus fills en un centre residencial d'acció educativa, informa que davant l'evolució positiva dels pares, s'ha previst proposar per als infants la mesura d'acolliment en la mateixa família amb el manteniment de les funcions tutelars per part de l'Administració i que els infants disposen d'eines personals i de diferents professionals als quals recórrer per si es torna a produir un episodi de crisi familiar.

QUEIXA 2002/4089

El Síndic, en relació amb una visita efectuada al centre residencial d'acció educativa Pere Tarrés davant una denúncia per la situació de descontrol en que es troba el centre que ha patit un intent frustrat de trasllat, suggereix al Departament de Benestar i Família que es recolzi l'equip educatiu en aquesta darrera etapa del funcionament del centre, que es procedeixi a realitzar els trasllats dels infants en centres més adequats a les seves necessitats, i que es creïn més centres a fi de donar sortida a la gran manca de places residencials. Acceptat.

QUEIXA 2002/4322

El Síndic, en relació amb la insuficiència d'ajuts que reben els avis acollidors dels seus néts, suggereix al Departament de Benestar i Família que les dificultats de caràcter econòmic quedin corregides a través de l'augment dels ajuts base i que es prenguin les mesures necessàries per evitar el retard en la regularització de l'acolliment i per facilitar l'obtenció dels permisos de sortida de Catalunya, així com els altres tràmits que per a la gent gran amb pocs recursos els suposen un esforç suplementari a la criança d'infants amb dificultats. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/420

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la intervenció de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència i de l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció en la tramitació de la nacionalitat de la seva filla acollida, suggereix al Departament de Benestar i Família que adopti les mesures organitzatives oportunes per evitar que es tornin a produir situacions de demora, en base al principi d'eficàcia que ha de regir la relació de l'Administració amb els ciutadans i la diligència exigible al tutor en l'exercici de les seves funcions. Acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/616

El Síndic suggereix al Departament de Benestar i Família, amb motiu de l'obertura de l'actuació d'ofici per tal de conèixer les condicions d'una possible repatriació de menors immigrants magribins no acompanyats:

– que consideri el fet que es tracta de situació de desamparament de fet atès que manquen les persones a les que correspon l'exercici de les funcions de guarda;

– que prengui mesures per tal de conèixer les condicions de l'entorn familiar atès que no existeix una xarxa específica de serveis socials al país d'origen i la utilització del mediador-intermediari del districte presenta febleses a l'hora d'assegurar l'atenció al menor; i

– que es faci una protecció administrativa i material dels nois no acompanyats des del primer moment i que es garanteixi la tornada a un entorn en el qual no s'apreciï un exercici inadequat de la pàtria potestat per part dels seus pares. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/776; 2003/1216; 2003/1761

El Síndic, en relació amb la manca de plaça residencial per un nen menor d'edat que pateix retard mental sever amb alteració de conducta, considera que les mesures per a l'atenció residencial als joves menors d'edat que pateixen disminució i trastorns de conducta engegades pel Departament de Benestar i Família no donen resposta en el moment present a l'assumpte plantejat: l'atenció residencial per a aquell grup d'adolescents amb trastorns mixtes que no poden, en un determinat període de la seva evolució, viure amb les seves famílies i li suggereix la necessitat de donar atenció residencial al fill de la promotora de la queixa, a banda dels serveis de respir. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/2940

El Síndic, en relació amb la preocupació manifestada per l'EAIA del Raval Sud de Barcelona davant la impossibilitat de treballar amb els pares en situacions de maltractament infantil del tipus de negligència greu i amb el fet que sigui l'equip del territori qui comuniqui als pares el desemparament i l'internament del fill, suggereix al Departament de Benestar i Família:

– la conveniència d'establir circuits extraordinaris per als casos d'atenció a famílies la relació amb les quals comporta un risc per la seva integritat física;

– la necessitat que aquests circuits siguin coneguts per tots els equips de la infància i l'adolescència a fi que no s'hagin de pactar en cada cas que es presenta, evitant així un retard injustificable en situacions tan greus; i

– la necessitat que es doni als EAIA tot el suport que necessiten en aquests casos: suficients sales per rebre els pares, i en espais separats d'altres situacions de la DGAIA, un recolzament jurídic i tècnic immediat i l'activació del circuit extraordinari amb agilitat. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/3254

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part de l'Associació de Famílies Acollidores de Girona per la manca de cobrament dels ajuts establerts per part de diverses famílies acollidores, recorda al Departament de Benestar i Família que les despeses que comporta l'acolliment d'infants petits són elevades i que aquests fets generen una manca de confiança que limita la possibilitat d'acollir per nuclis familiars que no puguin finançar aquestes despeses amb anticipació i per tant, li suggereix que es prenguin totes les mesures adients per assegurar el pagament a totes les famílies acollidores amb la regularitat prevista, i en el seu defecte, perquè l'endarreriment sigui el més breu possible. No acceptat.

QUEIXA 2003/3404

El Síndic suggereix al Departament de Benestar i Família, en relació amb la disconformitat per part dels pares de cinc fills tutelats per la DGAIA amb el fet que els dos infants petits no vegin els seus pares i germans atesa la suspensió de les visites per l'adjudicació d'una família preadoptiva que finalment no es va realitzar, que es busqui un centre residencial per a tots els germans junts, que s'intensifiquin les visites dels dos fills petits amb els seus pares equiparant-les a les que tenen amb els fills grans i que es realitzin el mateix dia i a la mateixa hora per a tots els fills de la família. Pendent de resposta.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/3561

El Síndic fa una valoració molt positiva del Servei d'Orientació i Mediació i del Telèfon de la Infància que va visitar arran d'una actuació d'ofici i recomana al Departament de Benestar i Família, a fi de potenciar el servei de mediació, que consideri la possibilitat d'elaborar un Reglament de desplegament de la Llei 8/95, d'atenció i protecció dels infants i adolescents. No acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/3681

El Síndic suggereix al Departament de Benestar i Família amb motiu de la visita efectuada al centre Can Rubió d'Esparreguera que atén nois i noies tutelats per la DGAIA que pateixen alteracions psicològiques greus:

– que es creïn més recursos, especialment a les comarques de Tarragona, Lleida i Girona, per tal d'oferir les places necessàries per a la demanda actual i apropar aquest recurs als nois i noies de tota Catalunya i a les seves famílies;

– que es promogui la creació de recursos intermedis per a nois i nois que surten de la unitat de crisi d'adolescents, UCA, a fi d'integrar-los a la vida quotidiana del centre. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/4445

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el fet que no es procedeixi a l'internament en un centre residencial de dos infants que es troben tutelats per la DGAIA i en acolliment familiar, atesa l'atenció inadequada per part de la família acollidora, suggereix al Departament de Benestar i Família que es faci l'internament cautelar dels infants i se suspenguin les visites amb els acollidors, fins que es pugui clarificar quina és la situació personal d'aquests infants i quina és la proposta més adient pel al seu interès. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE CULTURA - DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

QUEIXA 2000/239

El Síndic, en relació amb la denúncia per part de l'Associació de pares de nens sords de Catalunya dels dèficits existents en la subtitulació en català de programes de televisió, videos i jocs d'ordinador, suggereix al Departament d'Ensenyament i al Departament de Cultura que s'augmentin les dotacions pressupostàries per tal de reforçar la subtitulació de pel·lícules per a infants i adolescents en català, així com la producció de vídeos en DVD i jocs d'ordinador en aquesta llengua. Acceptat parcialment. El Departament de Cultura informa de l'ajut destinat a la traducció al català del canal visual Web (televisió a través d'Internet) de la Federació de sords de Catalunya.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

QUEIXA 2002/733

El Síndic, en relació amb una queixa en relació amb el tractament que s'ha fet des d'un CEIP dels presumptes abusos sexuals per part d'un professor a una de les filles de la promotora de la queixa, suggereix al Departament d'Ensenyament que inclogui el coneixement dels drets dels infants en els programes de formació organitzats pel departament, que formi especialistes sobre el maltractament infantil i sobre les millors formes del seu abordatge des de l'escola així com l'establiment de la designació d'un d'aquests especialistes en cada centre docent a fi que actuï com a assessor de la resta de mestres en casos de detecció de presumptes maltractaments. Acceptat parcialment. El Departament d'Ensenyament trasllada la resolució del Síndic a la Direcció General de Formació i Innovació Educativa per tal que pugui considerar l'impuls d'actuacions concretes en aquest àmbit.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I INTERIOR - BENESTAR I FAMÍLIA

QUEIXA 2000/640

El Síndic, en relació amb una denúncia d'un pare per la situació d'alt risc en què es troba la seva filla que va ser declarada desemparada pel Departament de Justícia

sense que fins el moment actual hagi estat localitzada i protegida, suggereix al Departament de Benestar i Família i al Departament de Justícia que es facin totes les gestions possibles perquè s'agiliti la cerca de la nena, atesa la situació de risc en la que es troba. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I INTERIOR

QUEIXA 2001/644

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb els ajuts que s'atorguen mensualment a les famílies acollidores extenses i alienes, que reconsideri la necessitat d'augmentar l'ajut atorgat a les famílies acollidores extenses, sense diferenciació amb les alienes, des d'una perspectiva àmplia dels acolliments familiars com un tipus de recurs alternatiu que requereix abocar-hi recursos apropiats i suficients. Acceptat.

QUEIXA 2001/1468

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb una denúncia per vulneració dels drets dels adolescents al centre residencial d'acció educativa Colònia Agrícola del Vallès, l'establiment dels mitjans necessaris per conèixer la situació real dels nois en un centre, el personal que els atén i la forma en que es respecten els seus drets en la vida quotidiana, a fi de poder intervenir a temps en situacions que atemptin contra els seus drets. Acceptat.

ACTUACIÓ D'OFICI 2003/4149

El Síndic, amb motiu de la visita efectuada als centres de justícia juvenil Oriol Badia, El Segre, Til·lers, Montilivi i l'Alzina suggereix al Departament de Justícia i Interior:

– que s'incrementi el nombre de places disponibles en aquests centres;

– que l'augment es faci efectiu amb la creació de nous centres de dimensions més reduïdes que les dels centres actuals amb les darreres ampliacions;

– que es creï un centre a Tarragona;

– que es creïn places per a noies a totes les demarcacions;

– que es creï un centre terapèutic o unitats terapèutiques annexes a centres ordinaris;

– que es trobi de forma urgent un nou emplaçament al centre Folch i Torres; i

– que s'augmenti el nombre de sales de visita al centre El Segre i es millorin les condicions de la carretera d'accés. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2002/1793

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la disconformitat per part de la promotora de la queixa amb el tracte que la Guàrdia Urbana va donar al seu fill de 15 anys amb motiu d'una sanció de trànsit, que es donin instruccions sobre el tracte que han de rebre els adolescents en ser objecte de sancions, sobre quina informació se'ls ha de donar, en presència de qui se'ls ha d'explicar el motiu i l'abast de la sanció, i de quina forma cal fer-ho. Acceptat.

SUBÀREA ALUMNES ENSENYAMENT

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT - AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2000/3789

El Síndic, en relació amb les dificultats que tenen uns alumnes de segon curs de Batxillerat per realitzar el treball de recerca pel fet que sent menors de divuit anys, no poden entrar a l'Arxiu Històric de la Ciutat, la Biblioteca de Catalunya o biblioteques de facultat, suggereix al Departament de Cultura, al Departament d'Ensenyament i al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació que es faciliti als centres d'ensenyament no universitaris més informació sobre el patrimoni cultural i les seves vies d'accés i més informació sobre les vies d'accessibilitat a les biblioteques universitàries amb l'objecte de millorar les tasques escolars que han de dur a terme els estudiants catalans. Així mateix, suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que doni publicitat a les mesures que l'Institut de Cultura ha establert per al conjunt de museus de gestió municipal, relatives a l'accessibilitat dels menors d'edat als museus a totes les escoles. Acceptat. El Departament d'Ensenyament inclou a la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya unes «Instruccions d'accés als arxius, biblioteques, centres d'investigació i museus de la Generalitat de Catalunya». Acceptat.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

QUEIXA 2000/3598

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que adopti les mesures oportunes per garantir la gratuïtat del servei de menjador dels alumnes que hagin de ser escolaritzats en centres concertats d'educació especial de fora del seu municipi per disposició del Departament d'Ensenyament, atès que aquest constitueix un dels supòsits pels quals la LOGSE preveu la titularitat del servei. Així mateix, el Síndic suggereix que s'adoptin les mesures oportunes per tal d'informar els pares dels alumnes, del caràcter voluntari de les activitats complementàries, extraescolars i de serveis ofertes pel centre, i per tant del seu pagament, que fins ara feien efectiu obligatòriament. Acceptat.

QUEIXA 2001/2426

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la convocatòria per a l'atorgament d'ajuts de menjador pels alumnes dels centres d'atenció educativa preferent, que es busqui la forma de fer compatible la verificació del compliment dels requisits demanats amb la cobertura de situacions d'exclusió que per les seves pròpies característiques difícilment poden presentar la documentació que es demana, per tal d'evitar que moltes de les situacions d'exclusió social quedin al marge dels ajuts, desvirtuant així bona part de la finalitat compensatòria que justifica l'existència de les beques de menjador. Acceptat parcialment. En la convocatòria d'ajuts per al curs 2002-2003 s'intenten pal·liar les desigualtats a través de mesures com l'atorgament de puntuació per despeses de lloguer o hipoteca o a través de la baremació d'un punt per les famílies monoparentals i la concessió de dotacions extraordinàries per als CAEP. Malgrat tot, les mesures adoptades produeixen un increment en altres centres, però no en el cas de l'Enric Granados.

QUEIXA 2001/2835

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el fet que dos bessons de nou mesos no hagin pogut accedir ni a l'escola municipal ni a l'escola bressol municipal on havien formulat sol·licitud de preinscripció, denuncia davant el Departament d'Ensenyament la manca de places d'escola bressol i li suggereix la necessitat d'intensificar la promoció de noves places d'escola bressol i d'augmentar els ajuts per plaça a una tercera part. Acceptat parcialment. El Departament d'Ensenyament fa constar que en la delimitació de les àrees d'influència, es tindrà en compte l'acord de l'ajuntament corresponent, després d'escoltar els òrgans institucionals de participació i consulta, i els centres afectats, i informa de la darrera convocatòria de subvencions per a l'obtenció de places públiques de primer cicle d'educació infantil.

QUEIXA 2001/3398

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb el fet que una filla seva no hagi estat admesa en un centre tot i viure-hi a pocs metres, suggereix al Departament d'Ensenyament la necessitat d'evitar que un ideari confessional de la pedagogia com és la participació en les activitats promogudes per una comunitat cristiana, es pugui convertir en un criteri d'admissió, ni que sigui complementari, al tractar-se d'una escola sostinguda amb fons públics. Acceptat.

QUEIXA 2001/4105

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que adopti les mesures oportunes per garantir la gratuïtat del servei de menjador dels alumnes que hagin de ser escolaritzats en centres concertats d'educació especial de fora del seu municipi. Aquesta gratuïtat no queda coberta amb els ajuts al menjador establerts pel centre concertat, ja que aquests cobreixen únicament una part del cost del servei. Acceptat.

QUEIXA 2001/4141

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'uns pares amb el fet que des de l'escola no es permeti l'assistència dels seus dos fills a l'activitat de natació, ofereix la possibilitat de resoldre el conflicte a través una mediació per part de l'Adjunt per a la Defensa dels Drets dels Infants entre el Delegat Territorial, l'escola i els pares. No acceptat.

QUEIXA 2002/349

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la disconformitat per part d'un pare que es troba pendent d'una resolució judicial de separació, amb el canvi de centre del seu fill per voluntat de la mare i sense el seu consentiment, que en situacions de separació, les sol·licituds de preinscripció als centres vagin signades pel pare i la mare, i que en els casos en què la situació de separació i desacord en el canvi de centre siguin coneguts amb posterioritat a la formalització de la sol·licitud, aquest no es faci efectiu i es resti a l'espera bé de l'acord d'ambdós progenitors, o bé de la decisió judicial corresponent. Acceptat.

QUEIXA 2002/1214

El Síndic, en relació amb el malestar per part de l'Associació de Pares per a la Integració dels Nens Discapacitats amb la difusió d'uns díptics arran d'una campanya promoguda pel Consell Comarcal del Vallès Oriental, la Junta de Directors de Secundària del Vallès Oriental, la de Primària i el Departament d'Ensenyament, suggereix al Departament d'Ensenyament la necessitat de fer esment de forma explícita la voluntat integradora de l'ensenyament públic, que ha d'incloure als alumnes amb discapacitats físiques. No acceptat.

QUEIXA 2002/2048

El Síndic, en relació amb la insuficiència d'ajuts per beques de menjador escolar que pateixen els alumnes de la comarca del Baix Llobregat, suggereix al Departament d'Ensenyament que augmenti les partides destinades als ajuts per menjador escolar, atès l'augment de l'alumnat immigrant i la situació precària d'aquestes famílies, sotmesa a la precarietat laboral i les activitats laborals submergides. No acceptat.

ACTUACIONS D'OFICI 2002/2151 a 2002/2156; 2002/4237; 2002/4253; 2002/4319; 2002/4321; 2002/4323; 2002/4351 a 2002/4353; 2002/4467; 2003/2798 a 2003/2801

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, amb motiu de l'actuació d'ofici oberta per tal de estudiar les accions i eficàcia dels recursos compensatoris en el sistema educatiu:

– que es reconsideri en volum i urgència el paper que una acció compensadora específica ha de tenir dins del conjunt de l'activitat del Departament, amb un programa separat i estructurat;

– que es valori la conveniència d'introduir canvis en el futur i de reorientar el recurs de les UEC;

– que s'estableixi les estratègies adequades per procurar als alumnes que ho requereixin les adquisicions bàsiques a què pot aspirar tot l'alumnat de Catalunya, ja sigui integrant aquests centres amb altres en zones singulars, ja sigui fent el centre objecte d'una experiència pilot o extraordinària;

– que es faci una proposta al Parlament respecte una partida pressupostària oberta per ajuts i beques;

– que la posada en marxa del Pla d'actuació per a l'alumnat de nacionalitat estrangera, PAANE, en cap cas comporti la supressió de llocs de professors de compensatòria i la desaparició de les referències del PEC en les instruccions del Departament de cara al començament del curs;

– que l'acceleració en la socialització es faci amb tacte pedagògic per tal d'evitar que es proposin fites inassolibles que desanimin als alumnes; i

– la necessitat de revisar els propòsits, les estratègies i la titulació dels professionals destinats als recursos de les UAC, les UEC i els TAE i la realització d'un estudi que es proposi conèixer la realitat de la igualtat d'oportunitats dels alumnes que es trobin en una situació de desavantatge social que tingui com a punt de partida la influència dels factors socials que impedeixen a importants grups d'alumnes assolir nivells d'estudis secundaris i superiors i una condició personal a la que haurien pogut arribar si haguessin gaudit de prou oportunitats. Pendent de resposta.

QUEIXA 2002/2265

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb el sistema de pagament de les llars d'infants de titularitat del Departament d'Ensenyament, que tenen establert el preu de menjador per mesos i no per dies, suggereix al Departament d'Ensenyament que unifiqui la normativa a fi que els infants de les escoles bressol puguin gaudir de la flexibilitat que suposa el pagament del menjador només quan s'utilitzi. No acceptat.

QUEIXA 2002/2497

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb un error en l'ordenació alfabètica dels cognoms en el procés de preinscripció i matriculació d'alumnes de determinats ensenyaments pel curs escolar 2002-2003, suggereix al Departament d'Ensenyament que consideri la interpretació de l'Institut d'Estudis Catalans per a les pròximes ordenacions alfabètiques dels cognoms en el procés de matriculació d'alumnes i que adopti les instruccions necessàries als diferents centres educatius a fi que la tinguin en compte. Acceptat.

QUEIXA 2002/3188

El Síndic, en relació amb la manca de resolució efectiva per part del Departament d'Ensenyament davant els problemes que origina l'actuació d'una mestra amb els alumnes i altres membres de la comunitat educativa, suggereix al Departament d'Ensenyament que prevegi accions concretes per evitar el manteniment de la situació, reconsiderant la tasca assignada a la mestra problemàtica i buscant solucions que tot respectant la personalitat i els recursos personals d'aquesta, prioritzin el tracte als alumnes i el seu dret a un ensenyament de qualitat. No acceptat.

QUEIXA 2003/3912

El Síndic, en relació amb la preocupació manifestada per la Comissió Ciutadana Pro Integració Escolar amb la integració d'alumnes que pateixen algun tipus de discapacitat en centres ordinaris, suggereix al Departament d'Ensenyament que consideri la possibilitat de no traslladar-los a centres docents d'educació especial si es troben perfectament integrats en centres ordinaris.

QUEIXA 2003/1127

El Síndic, en relació amb la situació en que es troben tres alumnes xinesos que assisteixen a classe a l'IES Terra Roja de Santa Coloma de Gramenet sense saber ni el català ni el castellà suggereix al Departament d'Ensenyament que busqui una solució per als alumnes que es troben en espera per entrar al TAE, a fi que no hagin d'assistir a classes on no poden aprendre res i que fan inviable el seu dret a l'educació. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/1516

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'una mare amb la denegació d'una plaça de P3 per al seu fill en els dos centres sol·licitats en primer i segon lloc, propers a casa seva, i l'adjudicació d'una plaça en un centre que es troba a mitja hora caminant de casa seva, entén que el procediment d'admissió ha estat correcte, però recorda al Departament d'Ensenyament que a l'edat de tres anys la proximitat de l'escola és important, atès que és un factor que pot canviar la vida quotidiana de l'infant en permetre-li o no dinar a casa, i per tant, és convenient oferir-ne un nombre adequat de places per evitar aquestes situacions.

QUEIXA 2003/2829

El Síndic, com ja havia fet en resolucions anteriors, suggereix al Departament d'Ensenyament que es modifiqui el sistema de sorteig que s'utilitza per desempatar les sol·licituds de preinscripció als centres que han obtingut la mateixa puntuació. El Departament d'Ensenyament informa que, com a conseqüència de l'entrada en vigor de la Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació, està revisant la normativa d'accés a les escoles per introduir les modificacions corresponents en aquest sentit. Acceptat.

QUEIXA 2003/4549

El Síndic, en relació amb una moció presentada per l'Ajuntament de Castelldefels al Departament d'Ense-

nyament on es denuncia la manca de recursos necessaris per a ajuts de menjador a la comarca del Baix Llobregat, suggereix al Departament d'Ensenyament que augmenti les partides destinades als ajuts per menjador escolar, a través de partides obertes segons les necessitats detectades. Pendent de resposta.

DEPARTAMENTS D'ENSENYAMENT, SANITAT I SEGURETAT SOCIAL, BENESTAR I FAMÍLIA I TREBALL I INDÚSTRIA

QUEIXA 2002/4461

El Síndic, en relació amb els problemes que pateixen els infants afectats d'al·lèrgies alimentàries, suggereix al Departament d'Ensenyament que es prenguin les mesures apropiades per poder assegurar-los el dret al menjador escolar quan els pares ho sol·licitin i suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social la divulgació del que són les al·lèrgies alimentàries, la confecció de dietes personalitzades i l'elaboració d'un protocol interdepartamental i la formació continuada del personal sanitari. Així mateix, el Síndic suggereix al Departament de Benestar i Família que estudiï la conveniència de reconèixer les al·lèrgies com a malaltia que implica un cert grau de disminució i que se'n segueixi la certificació i les prestacions socials adequades i suggereix al Departament de Treball i Indústria, que prengui les mesures adequades per garantir que es respecta la normativa vigent sobre l'etiquetatge, a fi que els usuaris puguin saber sempre la composició exacta dels productes. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA

QUEIXA 2000/1118

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la denegació del PUA de l'any 2001 a la seva filla, per raó de necessitat de priorització de sol·licituds de més interès social, suggereix al Departament de Benestar i Família, en base a la igualtat d'oportunitats i al dret a una qualitat en l'atenció de la vida quotidiana dels infants discapacitats, que els ajuts s'atorguin d'ofici i que no estiguin sotmesos a prioritats pressupostàries. No acceptat.

AJUNTAMENT DE LA JONQUERA

QUEIXA 2003/1698

El Síndic, en relació amb el desacord per part del promotor de la queixa amb què els alumnes escolaritzats en centres d'altres municipis percebin únicament l'ajut corresponent al 50% del cost del material i amb el fet que aquesta condició no es trobi recollida de forma expressa en la convocatòria dels ajuts, suggereix a l'Ajuntament de la Jonquera que, de cara a futures convocatòries s'elaborin unes bases reguladores i se segueixi el procediment establert normativament, en garantia de la seguretat jurídica dels usuaris i que es prengui en consideració la possibilitat d'atorgar la totalitat de l'ajut corresponent als interessats. Pendent de resposta.

CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ

QUEIXA 2002/3441

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la impossibilitat d'accedir a un ajut de transport escolar que li correspondria pel seu nivell de renda si el seu fill anés a una escola més llunyana del lloc de residència suggereix al Consell Comarcal de l'Alt Empordà que d'acord amb el principi d'igualtat en l'exercici del dret a l'educació, s'atorgui un benefici econòmic al promotor de la queixa a fi que es compensi la situació desfavorable en què es troba en relació amb altres escolars que gaudeixen de l'ajut. No acceptat.

SUBÀREA PARES D'ALUMNES

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

QUEIXA 2002/1895

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la disconformitat per part d'un grup de pares d'alumnes d'un CEIP amb el mètode pedagògic d'una mestra de l'escola, que reconsideri la tasca de tutoria assignada a la mestra, atès el dret dels alumnes a un ensenyament de qualitat i en un clima positiu i facilitador de l'aprenentatge, i la necessària relació que s'ha d'establir entre la tutora i els pares dels alumnes per a una bona escolarització. No acceptat.

SUBÀREA CENTRES DOCENTS ENSENYAMENT

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

QUEIXA 1999/954

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, inclou en l'Acord de Govern el projecte de les obres d'adequació del CEIP Artur Martorell de Badalona, que malgrat tot i per problemes d'adequació dels terrenys no s'inicien fins el febrer del 2003.

QUEIXA 2003/495

El Síndic, en relació amb una queixa adreçada per l'Associació de Mares i Pares d'un IES de Granollers per la situació en la que es troba el batxillerat nocturn, recorda al Departament d'Ensenyament que el fet que el batxillerat no estigui inclòs en l'ensenyament obligatori, no justifica la manca d'oferta suficient i que els adolescents han de poder accedir a l'educació secundària en igualtat d'oportunitats i, per tant, li suggereix que s'estableixin els mitjans necessaris per fer efectiu el dret a l'educació als alumnes que necessiten estudiar batxillerat en horari nocturn. Acceptat.

SUBÀREA GESTIÓ ACADÈMICA ENSENYAMENT

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

QUEIXA 2002/4293

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la manca d'expedició d'un títol de protèsic dental, suggereix al Departament d'Ensenyament que s'agiliti la tramitació del títol i es doni una resposta immediata a l'interessat. Acceptat.

SUBÀREA ALTRES ASPECTES EDUCATIUS

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

QUEIXA 2001/2464

El Síndic, en relació amb una queixa promoguda pel Col·lectiu d'Estudiants del Conservatori Superior de Música Municipal de Barcelona que exposa diferents aspectes considerats irregulars en la situació actual dels ensenyaments musicals, suggereix al Departament d'Ensenyament la necessitat que a Catalunya existeixi un sistema educatiu públic que ofereixi una formació artístico-musical de qualitat pels tres graus d'ensenyament, i que la programació del nombre de places de l'Escola compti amb la participació del col·lectiu d'estudiants de Música, que és el sector afectat. No acceptat.

QUEIXA 2002/1128

El Síndic, en relació amb la sol·licitud d'una tercera línia de transport al centre Monsoriu per part dels representants del Consell escolar i de l'AMPA dels IES de Monsoriu i del CEIP de Breda, suggereix al Departament d'Ensenyament que consideri la possibilitat d'atorgar-la, atès que en els darrers cursos hi ha hagut suficients sol·licituds com per endegar una nova línia, i el fet que l'IES Monsoriu és l'únic IES de la zona que imparteix cicles formatius. No acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

QUEIXA 2003/447

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca de lavabos en els parcs en el marc de les sortides que realitzen els alumnes, suggereix a l'Ajuntament de Barcelona la necessitat de dotar de serveis els principals parcs i equipaments susceptibles de ser inclosos en visites pedagògiques per a alumnes, així com la confecció de material informatiu que inclogui una relació de llocs per visitar i els serveis disponibles. Acceptat.

SUBÀREA PERSONAL DOCENT

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

QUEIXA 2001/582

El Síndic, en relació amb una queixa que fa referència a la manca de places en els centres d'educació especial per a llicenciats en Pedagogia i Psicologia, i atès que el Decret 277/95, de 25 de novembre, preveu un desenvolupament normatiu que permetria que en els centres esmentats es disposés d'altre personal qualificat, i no només de mestres de pedagogia terapèutica, suggereix al Departament d'Ensenyament que el mencionat desenvolupament normatiu es dugui a terme. No acceptat.

QUEIXA 2002/1329

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la manca de rectificació d'una errada aritmètica en el còmput de l'antiguitat efectuat en una convocatòria de concurs de mèrits per a l'adquisició de la condició de catedràtic, recorda al Departament d'Ensenyament la facultat que la llei atribueix a l'administració de rectificar sense límit temporal els errors materials a fi d'evitar que una simple errada tingui uns efectes no desitjats. No acceptat.

QUEIXA 2002/1406

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa amb la negativa del director del centre docent d'ensenyament públic en el qual presta els seus serveis a autoritzar un permís per assistir a les convocatòries del Consell Escolar del Conservatori de Música de la Diputació de Tarragona, del qual és membre en representació dels pares, que se li reconegui el dret d'assistència a les reunions, atès que la funció de representació col·legial és un deure inexcusable de caràcter públic que contribueix al correcte funcionament del centre, i que les funcions que en ell es duen a terme són de naturalesa pública. No acceptat.

QUEIXA 2002/2875

El Síndic, en relació amb la manca de reconeixement del dret a consolidar part del complement específic per a l'exercici del càrrec de director de centres docents públics de Catalunya al promotor de la queixa, que havia estat director de zona educativa rural, considera que el complement específic no ha de portar aparellat necessàriament el dret a exigir-ne la consolidació entenent que és una opció legítima del legislador, però recorda al Departament d'Ensenyament la conveniència que en les reunions que amb motiu de les conferències sectorials es duguin a terme entre els representants de les comunitats autònomes i del Ministeri d'Educació, es valori la possibilitat de consolidar part del complement específic previst per als directors de les zones escolars rurals, per tal d'atorgar-los un tractament similar respecte de la previsió recollida a la LO 9/95, per al complement específic dels directors de centres públics docents.

QUEIXA 2002/3933

El Síndic, en relació amb el desacord amb la denegació d'una comissió de serveis sol·licitada a un IES, sugge-

reix al Departament d'Ensenyament que estudiï la possibilitat que en properes convocatòries s'estableixi una preferència en igualtat de condicions respecte de l'especialitat a impartir en l'adjudicació de destinacions que hagin quedat vacants amb posterioritat a la resolució del procediment, per als casos dels funcionaris que havent sol·licitat una comissió de serveis en base a circumstàncies de caràcter personal greu, no se'ls hagués pogut concedir per manca de vacants. No acceptat.

QUEIXA 2003/106

El Síndic, en relació amb la disconformitat amb la denegació de la comissió de serveis sol·licitada per la promotora de la queixa en base a circumstàncies de caràcter personal greu suggereix al Departament d'Ensenyament que estudiï la possibilitat que en properes convocatòries s'estableixi una preferència en igualtat de condicions respecte de l'especialitat a impartir, en l'adjudicació de destinacions que hagin quedat vacants amb posterioritat a la resolució del procediment, per als casos dels funcionaris que havent sol·licitat una comissió de serveis en base a circumstàncies de caràcter personal greu aquesta no se'ls hagués pogut concedir per manca de vacants. No acceptat.

QUEIXA 2003/1701

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part del promotor de la queixa que ha prestat serveis a tallers de llengua catalana des de fa més de 8 anys, amb el fet de no haver estat inclòs dins la borsa d'interins perquè va renunciar a fer una substitució, suggereix al Departament d'Ensenyament que no es tingui en compte la renúncia i que l'interessat ocupi el lloc dins la borsa que li correspondria en cas de no haver-la efectuat, atès que el promotor de la queixa va renunciar per ocupar un altre lloc de treball de caràcter docent dins del Departament d'Ensenyament. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/1777

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament la conveniència d'introduir a la normativa reguladora de la borsa de treball per prestar serveis amb caràcter temporal com a personal interí docent, la possibilitat que, tenint en compte un determinat llindar de quilòmetres des del punt de residència dels docents fins al centre de treball a què siguin destinats, aquests hi pugin renunciar sense que això comporti la baixa de l'esmentada borsa. Acceptat.

QUEIXA 2003/2018

El Síndic, en relació amb la denúncia per part del Comitè intercentres del personal laboral del Departament d'Ensenyament amb el fet que els mestres de les llars d'Infants del Departament fan vuit hores d'atenció directa als nens i nenes i no tenen, per tant, hores no lectives per a preparació de matèries, reunions, programacions i atenció a pares i mares, suggereix al Departament d'Ensenyament que s'equipari l'horari d'atenció directa als infants dels mestres de les escoles bressol amb la dels altres mestres, a fi que puguin portar a terme aquelles altres funcions que també els son encomanades. Pendent de resposta.

QUEIXA 2003/2200

El Síndic, en relació amb la disconformitat per part d'un professor substitut amb el fet de no haver pogut presentar dins de termini una sol·licitud de destinació pel curs 2003-2004 i accedir a les llistes d'espera d'interins, suggereix al Departament d'Ensenyament que consideri la possibilitat d'admetre la sol·licitud de participació de l'interessat en el procés tenint en compte que s'ha produït un error en la informació proporcionada pel mateix personal del Departament que no és atribuïble a l'interessat. El Departament d'Ensenyament indica que si bé no es va poder adjudicar cap destinació al promotor de la queixa, no ha estat exclòs de la borsa de treball per a prestar serveis amb caràcter temporal com a personal interí docent. Acceptat.

DIPUTACIÓ DE TARRAGONA

QUEIXA 2002/4038

El Síndic, en relació amb el desacord amb el fet que la convocatòria d'una plaça de professor de violí a l'Escola de Música de Tortosa efectuada per la Diputació de Tarragona, estableixi com a requisit específic posseir el permís de conduir vehicles, suggereix a la Diputació de Tarragona que reconsideri l'exigència del permís de conduir com a requisit específic en les convocatòries de selecció de personal en aquells casos en què la naturalesa del lloc de treball no ho justifiqui. Acceptat.

ANNEX 5

RELACIÓ DE RESOLUCIONS AGRUPADES

PER ADMINISTRACIONS AFECTADES I VALORACIÓ DE L'ACTUACIÓ

La present relació conté, agrupades per administracions afectades, dades relatives a les resolucions del Síndic (recordatoris de deures legals, suggeriments i recomanacions, i també aquelles actuacions de l'Administració produïdes amb posterioritat a la intervenció del Síndic) amb expressió de la matèria, el número d'expedient i les abreviatures corresponents a la valoració que es fa de la posició presa finalment per l'Administració, correspondència que s'incorpora a l'inici de la relació.

AC: Acceptat; **NA**: No acceptat; **PR**: Pendent de resposta; **ACP**: Acceptat parcialment; **APS**: resolt amb posterioritat a la intervenció del Síndic

ADMINISTRACIÓ CENTRAL		
Ministeri de Ciència i Tecnologia		
08. Normalització lingüística	1148/02	NA
Ministeri de Justícia		
05. Consum	4510/02	PR
Ministeri de l'Interior		
01. Coacció administrativa. Trànsit	924/03	PR
Ministeri de Treball i Afers Socials		
06. Seguretat social	344/03	PR
ADMINISTRACIÓ PERIFÈRICA		
Prefectura provincial de Trànsit	3647/03	APS
ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA		
Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca		
01. Procediment: Agricultura, ramaderia i pesca	593/03	NA
Departament de Benestar i Família		
01. Personal	1009/02	PR
04. Deficiències sanitàries	1459/00	ACP
07. Deficients psíquics	4165/01	AC
	2409/02	AC
	608/03	AC
	1268/00	PR
07. Gent gran	714/02	AC
	19/03	AC
07. Altres serveis socials	1501/01	NA
	18/03	AC
10. Protecció infants	933/00	NA
	2237/02	PR
	2640/02	NA
	3861/02	APS
	4089/02	AC
	4322/02	PR
	420/03	AC
	616/03	PR
	776/03 i 2 més	PR
	2940/03	PR
	3254/03	NA
	3404/03	PR
	3561/03	NA
	3681/03	PR
	4445/03	PR
	640/00	PR
10. Alumnes ensenyament	4461/02	PR
	1118/00	NA
Departament de Cultura		
01. Procediment: Cultura	1591/03	AC
08. Normalització lingüística	3496/02	AC
	980/03	AC
	3534/03	AC
10. Protecció infants	239/00	ACP
Departament d'Economia, Finances i Planificació		
03. Gestió tributària	4142/02	AC

ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA

Departament d'Ensenyament		
01. Procediment: Ensenyament	183/03	AC
10. Protecció infants	239/00	ACP
	733/02	ACP
10. Alumnes ensenyament	3789/00	AC
	3598/00	AC
	2426/01	ACP
	2835/01	ACP
	3398/01	AC
	4105/01	AC
	4141/01	NA
	349/02	AC
	1214/02	NA
	2048/02	NA
	2151/02 i 16 més	PR
	2265/02	NA
	2497/02	AC
	3188/02	NA
	1127/03	PR
	2829/03	AC
	4549/03	PR
	4461/02	PR
10. Pares d'alumnes	1895/02	NA
10. Centres docents ensenyament	954/99	APS
	495/03	AC
10. Gestió acadèmica ensenyament	4293/02	AC
10. Altres aspectes educatius	2464/01	NA
	1128/02	NA
10. Personal docent	582/01	NA
	1329/02	NA
	1406/02	NA
	3933/02	NA
	106/03	NA
	1701/03	PR
	1777/03	AC
	2018/03	PR
	2200/03	AC
Departament de Governació i Relacions Institucionals		
01. Personal	2407/01	APS
	793/03	NA
	971/03	AC
Departament de Justícia i Interior		
01. Personal	1022/02	AC
	1204/02	NA
	2092/02	AC
	2333/02	AC
	2574/02	AC
	3340/02	NA
	768/03	PR
	1228/03	NA
	2581/03	NA
	2118/02 i 3 més	
01. Coacció administrativa. Trànsit	770/02	NA
	1296/02	NA
	2925/02	NA
	3061/03	NA
	3076/03	NA
	4335/03	AC

ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA

05. Consum	3713/99	ACP
08. Seguretat ciutadana	355/02	PR
	1404/03	PR
08. Serveis penitenciaris	3084/00	NA
	1828/03	PR
	2043/03	PR
	2168/03	PR
	3736/01	AC
	4096/01	NA
	4119/01	NA
	4193/01	NA
	2323/02	NA
	3111/02	AC
	1800/03	AC
10. Protecció infants	640/00	PR
	644/01	AC
	1468/01	AC
	4149/03	PR
Departament de Medi Ambient		
01. Procediment: Medi ambient	3581/03	PR
02. Medi ambient i qualitat de vida	694/01	NA
	128/02	AC
	4151/02	PR
	574/03	PR
	1351/03	APS
	2217/02	ACP
Departament de Política Territorial i Obres Públiques		
01. Contractació administrativa	3625/01	AC
01. Coacció administrativa. Altres	3961/03	PR
02. Habitatge	94/2003	APS
	1223/03	PR
	595/00	AC
07. Deficients físics	3058/03	PR
Departament de Presidència		
01. Contractació administrativa	1104/01	AC
06. Pensions especials republicans	1824/03	NA
	2045/03	AC
Departament de Sanitat i Seguretat Social		
01. Personal	3221/02	APS
04. Salut pública	3987/02	AC
	1485/03	PR
04. Deficiències sanitàries	1459/00	ACP
	271/02	AC
	4356/02	AC
	666/03	NA
	1472/03	PR
	1568/03	AC
	2944/03	AC
	2948/03	AC
06. Seguretat social	3880/02 i 3838/02	AC
10. Alumnes ensenyament	4461/02	PR
Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme		
01. Contractació administrativa	4327/02	ACP
01. Procediment: Treball	2100/00	NA
01. Procediment: Comerç, consum i turisme	1616/02	AC
04. Deficiències sanitàries	1459/00	ACP

05. Consum	3049/02	AC
	984/03	PR
	3713/99	ACP
10. Alumnes ensenyament	4461/02	PR
Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació		0 8 .
Alumnes universitaris	1448/01	PR
	1919/03	PR
	3066/03	PR

AJUNTAMENTS

Ajuntament d'Alcanar		
01. Procediment: Administració local	505/02	AC
01. Procediment: Participació en afers públics	3670/02	AC
Ajuntament d'Almoster		
01. Procediment: Administració local	3654/02	AC
Ajuntament de l'Arboç		
01. Procediment: Participació en afers públics	1330/02	AC
Ajuntament de l'Ametlla de Mar		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2879/01	PR
	1034/03	PR
Ajuntament d'Arenys de Mar		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2920/01	AC
Ajuntament de Badalona		
01. Coacció administrativa. Trànsit	2829/02	NA
Ajuntament de Balaguer		
01. Responsabilitat patrimonial	2693/00	NA
Ajuntament de Barcelona		
01. Personal	2147/02	AC
	3193/02	NA
01. Contractació administrativa	1104/01	AC
	111/02 i 1395/02	ACP
	1381/02	PR
01. Coacció administrativa. Trànsit	527/00	NA
	3228/01	PR
	3943/01	AC
	645/02	NA
	1215/02	PR
	3843/02	AC
	4317/02	AC
	338/03	PR
	3630/03	PR
01. Responsabilitat patrimonial	1641/01	NA
	3862/01	NA
	1786/02	NA
01. Procediment: Administració local	548/03	PR
	1664/03	PR
	3142/03	PR
01. Procediment: Participació en afers públics	1216/02	AC
02. Habitatge	595/00	NA
	1257/02	NA
	1614/03	PR
02. Medi ambient i qualitat de vida	3520/99	NA
	2186/02	PR
	3996/02	PR
	4373/02	NA
	774/03	PR

AJUNTAMENTS

03. Gestió tributària	2008/02	PR
	4255/02	AC
	1598/03	AC
05. Consum	3713/99	ACP
07. Deficients físics	1904/00	NA
10. Protecció infants	1793/02	AC
10. Alumnes ensenyament	3789/00	AC
10. Altres aspectes educatius	447/03	AC
Ajuntament de Begur		
02. Medi ambient i qualitat de vida	1056/01	NA
Ajuntament de Berga		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2916/02	AC
Ajuntament de Blanes		
01. Responsabilitat patrimonial	1561/02	NA
02. Urbanisme	2106/03	AC
03. Gestió tributària	3101/03	PR
Ajuntament de les Borges Blanques		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2460/99	AC
Ajuntament de Cabra del Camp		
05. Consum	3112/01 i 3123/01	PR
Ajuntament de Calafell		
01. Procediment: Administració local	1382/02	PR
Ajuntament de Cambrils		
01. Personal	2003/02	AC
Ajuntament de Camprodon		
02. Medi ambient i qualitat de vida	1933/02	PR
Ajuntament de Capçanes		
01. Procediment: Administració local	4091/02	ACP
Ajuntament de Castell-Platja d'Aro		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2915/02	AC
Ajuntament de Castellbisbal		
03. Gestió tributària	851/03	PR
Ajuntament de Castelldefels		
02. Medi ambient i qualitat de vida	1374/03	AC
Ajuntament de Castellnou de Bages		
02. Urbanisme	262/03	PR
Ajuntament de Cervelló		
01. Responsabilitat patrimonial	406/00	AC
Ajuntament de Collbató		
01. Coacció administrativa. Trànsit	533/03	AC
Ajuntament de Corbera de Llobregat		
01. Procediment: Administració local	3129/03	PR
Ajuntament de Cornellà de Llobregat		
01. Expropiació forçosa	2727/02	AC

AJUNTAMENTS

Ajuntament de Cubelles		
02. Medi ambient i qualitat de vida	1531/01	AC
Ajuntament de Cunit		
03. Gestió tributària	4437/02	NA
	270/03	NA
Ajuntament de l'Escala		
02. Medi ambient i qualitat de vida	495/00	NA
Ajuntament d'Esplugues de Llobregat		
02. Medi ambient i qualitat de vida	3794/98	AC
	3129/01	AC
Ajuntament de les Franqueses del Vallès		
02. Medi ambient i qualitat de vida	3801/01	NA
Ajuntament de Gandesa		
01. Procediment: Administració local	3019/98	NA
Ajuntament de Gavà		
01. Procediment: Participació en afers públics	867/02	NA
02. Urbanisme	802/00	NA
02. Medi ambient i qualitat de vida	134/02	AC
	4370/02	AC
	4379/02	AC
Ajuntament de Granollers		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2484/03	PR
Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat		
01. Contractació administrativa	3053/02	AC
01. Coacció administrativa. Trànsit	442/03	NA
01. Responsabilitat patrimonial	3081/02	AC
	752/03	ACP
Ajuntament de Lliçà de Vall		
01. Procediment: Administració local	3455/01	AC
Ajuntament de Lloret de Mar		
02. Medi ambient i qualitat de vida	1924/01	AC
	3656/02	AC
Ajuntament de la Jonquera		
10. Alumnes ensenyament	1698/03	PR
Ajuntament de la Llacuna		
01. Procediment: Participació en afers públics	2922/03	AC
Ajuntament de Llorac		
01. Procediment: Participació en afers públics	1885/02	AC
Ajuntament de Manresa		
02. Medi ambient i qualitat de vida	3082/01	NA
Ajuntament del Masnou		
01. Contractació administrativa	3625/01	AC
03. Gestió tributària	256/03	AC
Ajuntament de Mataró		
01. Coacció administrativa. Trànsit	3796/01	NA

AJUNTAMENTS

Ajuntament de Molins de Rei		
05. Consum	785/03	PR
Ajuntament de Mollerussa		
01. Procediment: Administració local	1137/02	AC
Ajuntament de Mollet del Vallès		
02. Medi ambient i qualitat de vida	4057/01	ACP
Ajuntament de Montblanc		
01. Procediment: Administració local	2375/02	AC
Ajuntament de Montmell		
05. Consum	3009/01 i 3256/01	AC
Ajuntament de Montmeló		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2721/02	AC
Ajuntament d'Òdena		
02. Medi ambient i qualitat de vida	3026/02	AC
Ajuntament d'Olesa de Montserrat		
01. Procediment: Administració local	4257/02	PR
Ajuntament de Palafolls		
01. Procediment: Administració local	2121/02	PR
Ajuntament de Palamós		
01. Personal	2118/02 i 3 més	AC
Ajuntament de Palau-Sator		
02. Medi ambient i qualitat de vida	1883/02	NA
Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans		
01. Procediment: Participació en afers públics	1217/02	AC
	4144/02	AC
Ajuntament de la Palma de Cervelló		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2201/02	PR
Ajuntament de Parets del Vallès		
01. Procediment: Administració local	3455/01	AC
Ajuntament de Polinyà		
01. Coacció administrativa. Trànsit	2872/02	AC
Ajuntament del Pont de Vilomara i Rocafort		
02. Medi ambient i qualitat de vida	980/02	AC
Ajuntament del Prat de Llobregat		
02. Medi ambient i qualitat de vida	3448/02	PR
Ajuntament de Premià de Mar		
03. Gestió tributària	3839/02	NA
Ajuntament de Reus		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2217/02	ACP
	3645/02	PR
Ajuntament de la Roca del Vallès		
02. Urbanisme	3378/01	AC

AJUNTAMENTS

02. Medi ambient i qualitat de vida	2082/00	PR
	2110/03	NA
Ajuntament de Rodonyà		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2591/02	NA
Ajuntament de Roses		
07. Altres serveis socials	1061/02	AC
Ajuntament de Rubí		
01. Coacció administrativa. Trànsit	4095/03	APS
Ajuntament de Sabadell		
01. Personal	3248/02	ACP
02. Urbanisme	2656/02	NA
03. Gestió tributària	4262/02	AC
Ajuntament de Sant Andreu de la Barca		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2586/02	PR
Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres		
01. Procediment: Administració local	2828/02	AC
Ajuntament de Sant Bartomeu del Grau		
02. Medi ambient i qualitat de vida	1684/98	AC
Ajuntament de Sant Boi de Llobregat		
01. Coacció administrativa. Trànsit	1992/02	PR
01. Responsabilitat patrimonial	4475/02	PR
Ajuntament de Sant Cugat del Vallès		
01. Responsabilitat patrimonial	1774/03	AC
01. Procediment: Administració local	239/03	PR
	1304/03	AC
Ajuntament de Sant Feliu de Codines		
02. Medi ambient i qualitat de vida	780/01	NA
Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat		
01. Contractació administrativa	2285/03	PR
Ajuntament de Sant Joan les Fonts		
01. Expropiació forçosa	2837/00	NA
Ajuntament de Sant Pere de Ribes		
01. Coacció administrativa. Trànsit	1002/02	AC
Ajuntament de Sant Pere de Torelló		
01. Procediment: Administració local	3244/01	AC
02. Medi ambient i qualitat de vida	3244/01	AC
	3536/01	AC
Ajuntament de Sant Quirze del Vallès		
02. Medi ambient i qualitat de vida	3096/01	PR
Ajuntament de Sant Ramon		
02. Urbanisme	4070/01	AC
Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts		
02. Medi ambient i qualitat de vida	700/03	PR

AJUNTAMENTS

Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet		
01. Contractació administrativa	4149/02	NA
01. Coacció administrativa. Trànsit	4136/02	NA
Ajuntament de Santa Cristina d'Aro		
02. Medi ambient i qualitat de vida	2570/01	AC
Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda		
01. Contractació administrativa	2387/02	NA
01. Procediment: Participació en afers públics	2580/02	ACP
Ajuntament de Santa Susanna		
02. Medi ambient i qualitat de vida	1317/02	PR
Ajuntament de Sitges		
02. Urbanisme	185/03	PR
02. Medi ambient i qualitat de vida	3424/01	AC
Ajuntament de Solsona		
02. Medi ambient i qualitat de vida	674/02	PR
Ajuntament de Tarragona		
01. Contractació administrativa	765/00	NA
01. Procediment: Administració local	3594/00	AC
Ajuntament de Terrassa		
01. Coacció administrativa. Trànsit	2064/01	NA
	2153/01	NA
	2742/02	NA
	4117/02	NA
01. Expropiació forçosa	845/03	AC
07. Deficients físics	2322/02	NA
Ajuntament de Tordera		
02. Medi ambient i qualitat de vida	1739/99 i 2186/00	NA
Ajuntament de Torelló		
01. Responsabilitat patrimonial	60/00	NA
Ajuntament de Tossa de Mar		
02. Medi ambient i qualitat de vida	3195/02	PR
Ajuntament de Vallirana		
03. Gestió tributària	2547/01	NA
Ajuntament de Vallromanes		
01. Procediment: Participació en afers públics	858/03	AC
Ajuntament de Vilobí del Penedès		
01. Contractació administrativa	1067/02	AC

CONSELLS COMARCALS

Consell Comarcal de l'Alt Empordà		
10. Alumnes ensenyament	3441/02	NA
Consell Comarcal del Baix Ebre		
07. Altres serveis socials	3552/01	AC

DIPUTACIONS

Consell Comarcal del Vallès Oriental		
07. Deficients psíquics	1268/00	PR
Diputació de Barcelona		
01. Personal	1273/01	ACP
01. Procediment: Administració local	2903/02	AC
03. Gestió tributària	3233/02	NA
Diputació de Tarragona		
03. Gestió tributària	3486/03	PR
10. Personal docent	4038/02	AC

UNIVERSITATS I COL·LEGIS PROFESSIONALS

Universitat Autònoma de Barcelona		
08. Alumnes universitaris	1271/03	APS
Universitat de Barcelona		
08. Personal docent universitari	3374/01	PR
Col·legi d'Advocats de Barcelona		
08. Col·legis professionals. Organització	4294/02	PR
Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya		
08. Col·legis professionals. Organització	985/01	PR
Col·legi Oficial de Metges de Barcelona		
08. Col·legis professionals. Organització	3113/03	PR

ALTRES ORGANISMES

Agència de protecció de dades		
05. Consum	4510/02	PR
Autoritat portuària de Barcelona		
07. Deficients físics	2495/02	AC
Corporació Catalana de Ràdio i Televisió		
01. Personal	2691/02	PR
Correos y Telégrafos, S.A.		
08. Normalització lingüística	3036/03	ACP
	3078/03	NA
Entitat metropolitana de serveis hidràulics i tractament de residus		
03. Gestió tributària	2682/02	NA
Entitat Metropolitana del Transport		
01. Responsabilitat patrimonial	2353/02	AC
05. Consum	2294/01	NA
07. Deficients psíquics	1268/00	PR
Tribunal Superior de Justícia de Catalunya		
07. Deficients físics	3626/01	NA

ANNEX 6

RELACIÓ D'ADMINISTRACIONS QUE NO HAN COL·LABORAT AMB EL SÍNDIC DE GREUGES

L'article 22 de la Llei 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges de Catalunya, disposa que les autoritats, els funcionaris i en general tota persona dependent de l'Administració o afecte a un servei públic han de facilitar al Síndic de Greuges o a la persona en qui delegui les informacions, l'assistència i l'entrada a totes les dependències, centres, organismes i entitats que sol·licitin, i també les dades, els expedients i altres documents necessaris que permetin dur a terme adequadament les actuacions investigadores.

L'article 24 de la Llei 14/1984, de 20 de març, habilita el Síndic de Greuges per fer públic el nom de les persones i els departaments, els organismes o les entitats que obstaculitzin l'exercici de les seves funcions, i també destacar aquesta actuació en l'informe anual al Parlament o comunicar-la a la Comissió del Síndic de Greuges.

En el transcurs de l'any 2003, el Síndic ha decidit arxivar expedients de queixa per manca de col·laboració de l'Administració, ja sigui per l'absència de resposta als reiterats requeriments d'informació formulats o per una resposta insuficient que no ha estat completada per les administracions requerides, a petició d'aquesta Institució. També reflectim, aquells expedients que un cop rebut l'informe de l'administració i havent fet el Síndic les seves consideracions, ja sigui un recordatori de deures legals, un suggeriment o una recomanació, no han estat contestats, malgrat les reiteracions fetes, i hem hagut d'arxivar-los tot entenent no acceptades presumptament les esmentades consideracions.

A continuació es relacionen, agrupats per administracions afectades, les dades relatives a aquests expedients, amb el seu número i any, un resum de l'objecte de la queixa, la data d'entrada i la data d'arxiu d'aquesta.

Pot pensar-se de la lectura d'aquestes tres relacions que els casos en què les administracions no han col·laborat amb el Síndic són pocs. Podríem dir allò que només que n'hi hagi un ja resulta incorrecte o excessiu. Però no és tan sols això el que volem destacar. De fet, a 31 de desembre de 2003, l'oficina del Síndic tenia 51 expedients dels quals se'n podria haver acordat el seu tancament per manca de col·laboració. Això és, expedients que com a mínim s'ha hagut de reiterar la petició d'informació a partir de la primera tres vegades més. I expedients que havent propiciat una consideració del Síndic que tan sols requereixen una resposta de l'Administració en el sentit de si l'accepta o no i que, no obstant això, hem hagut també de reclamar com a mínim en dues ocasions més.

El perquè aquests expedients no estan arxivats és ben simple. El Síndic en un exercici legítim de les seves funcions podria perfectament decidir-ne l'arxiu i incrementar una estadística lluïda de tramitació àgil. Però, no és aquesta l'opció que hem triat. Mantenim l'expedient obert, insistint amb tenacitat davant les administracions amb l'únic objectiu d'arribar a atendre, ni que sigui amb molt retràs, al ciutadà. Tenacitat que en molts cops se'ns agraeix, però que també en molts d'altres se'ns critica com ineficàcia. Però el que és pitjor, i aquí volem fer un crit d'atenció a totes les administracions implicades i a les persones que les integren, és que aquestes actituds revertiran tard o d'hora en una desconfiança del ciutadà en les seves institucions.

Per això, vam decidir afegir un nou llistat, epígraf 4 d'aquest annex, on relacionem totes les administracions que a 31 de desembre de 2003 no havien respost la nostra petició d'informació o la nostra consideració. Agrupats per administracions, en donem el número d'expedient, un petit resum i la data d'entrada de la queixa, i el nombre de peticions i reiteracions realitzades.

Finalment, incorporem un cinquè llistat que informa d'aquelles administracions que, tot i acabar facilitant la informació demanada pel Síndic, ho han fet amb el que considerem un retard excessiu i obligant a fer fins a tres reiteracions des del requeriment inicial, la qual cosa entenem com una inadequada col·laboració amb la Institució.

En aquest cas, hem reflectit a més del número i any de l'expedient, del resum de l'objecte de la queixa i de la data d'entrada; la informació relativa a la data de la primera petició feta a l'administració, el nombre de reiteracions realitzades i la data de la resposta finalment rebuda.

No hem consignat si l'expedient està ja arxivat o no, i quina valoració ha merescut pel Síndic l'actuació de l'administració, ja que aquí el significatiu és el retard en la resposta. Normalment, això sí, es tracta d'expedients conclosos, en cas contrari, n'hauríem d'haver valorat l'arxiu per manca de col·laboració. Malgrat tot, deixem constància que bona part dels mateixos no són necessàriament actuacions administratives en les que hagi calgut fer alguna mena de consideració general sobre la que després l'administració s'hagi de pronunciar en el sentit de si accepta o no les nostres consideracions. Es tracta, en gran mesura, d'actuacions administratives correctes, ja sigui prèvia o posterior a la intervenció del Síndic, la qual cosa palesa que la inadequada atenció a les peticions del Síndic no amaga necessàriament defugir explicacions respecte d'actuacions incorrectes, com podria semblar, però evidencia una manera d'actuar d'algunes administracions que requereix, si més no, un exercici d'autocrítica que tingui com a objectiu final una millor atenció dels interessos públics.

Aquest preàmbul, reprodueix quasi amb exactitud el que vàrem fer en l'Informe de l'exercici anterior, corresponent a les actuacions de l'any 2002, perquè creiem que és important el que hi diem, i també perquè és útil per qui s'apropa a aquest Informe anual del Síndic, i concretament a aquest annex, per primer cop.

Tenim constància que algunes administracions l'han llegit i n'han fet el seguiment i celebrarem la seva desaparició d'aquestes relacions en aquest o propers exercicis, no ja pel que representa de respecte a la Institució del Síndic de Greuges, sinó per la consideració deguda als ciutadans que necessiten dels nostres serveis i que totes les administracions han d'observar.

Amb independència que valorem, en termes generals, l'actuació de les administracions sotmeses a les inves-

tigacions del Síndic com a correcta, tal com es pot veure en els successius informes presentats fins a la data; i que les relacions que el Síndic hi manté són especialment fluïdes, les llistes que segueixen evidencien que aquestes relacions, pel que fa a les respostes degudes al Síndic i als ciutadans, han de millorar.

1. Expedients arxivats per manca de resposta a les peticions d'informació

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa núm. 643/2002

Resum: Manca de resposta a petició de resolució expressa en relació amb una llicència d'ampliació d'una residència geriàtrica.

Data d'entrada: 27.02.2002

Data d'arxiu: 25.07.2003

AJUNTAMENT DE PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS

Queixa núm. 4075/2002

Resum: Manca d'enllumenat públic en un barri de la localitat amb motiu d'unes obres.

Data d'entrada: 20.11.2002

Data d'arxiu: 26.06.2003

AJUNTAMENT DE SANT ANDREU DE LLAVANERES

Queixa núm. 1326/2002

Resum: Molèsties pels lladrucs d'un gos.

Data d'entrada: 29.04.2002

Data d'arxiu: 12.12.2003

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE GUIXOLS

Queixa núm. 2055/2002

Resum: Denúncia de passivitat de l'Ajuntament davant de problemes d'inundacions en un habitatge a causa de la configuració urbanística del sector.

Data d'entrada: 10.06.2002

Data d'arxiu: 03.02.2004

2. Expedients arxivats per resposta insuficient que no ha estat completada

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa núm. 1156/99

Resum: Manca de resposta a les al·legacions en procediment de llicència d'activitat.

Data d'entrada: 21.04.1999

Data arxiu: 30.04.2003

Queixa núm. 2170/99

Resum: Molèsties per sorolls, vibracions, emissió de fums i gasos tòxics d'una empresa taller de colorants.

Data d'entrada: 13.07.1999

Data d'arxiu: 15.01.2004

Queixa núm. 3833/1999

Resum: Manca de motivació i utilització de models estandarditzats en les resolucions de les al·legacions presentades en un procediment sancionador en matèria de trànsit.

Data d'entrada: 30.12.1999

Data d'arxiu: 15.01.2004

AJUNTAMENT DE BIGUES I RIELLS

Queixa núm. 911/99

Resum: Activitat de magatzem elèctric que inicia l'activitat abans de ser-li atorgada llicència i, aparentment, sense complir amb les condicions de l'Ordenança municipal.

Data entrada: 29.03.1999

Data d'arxiu: 29.12.2003

AJUNTAMENT DE SANT CARLES DE LA RÀPITA

Queixa núm. 1354/2000

Resum: Molèsties per sorolls provocades pel funcionament d'un bar musical.

Data d'entrada: 24.07.2000

Data d'arxiu: 04.07.2003

3. Expedients arxivats com a no acceptats presumptament, atesa la manca de resposta a les consideracions del Síndic

AJUNTAMENT DE BALAGUER

Queixa núm. 2693/2000

Resum: Danys soferts per la caiguda del fill del promotor en un parc infantil, havent denunciat prèviament davant del consistori la manca d'interès d'aquest en la seguretat dels parcs.

Data d'entrada: 12.09.2000

Data de la consideració: 18.09.2002

Nombre de reiteracions desateses: 2

Data d'arxiu: 25.07.2003

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa núm. 3308/2000

Resum: Inactivitat de l'ajuntament davant les denúncies presentades per l'activitat de venda no sedentària al districte de Ciutat Vella d'afiladors que no disposen de llicència municipal ni estan donats d'alta d'IAE.

Data d'entrada: 06.11.2000

Data de la consideració: 25.03.2002

Nombre de reiteracions desateses: 2

Data d'arxiu: 15.01.04

El promotor sol·licita expressament que es reflecteixi la circumstància d'aquest arxiu en l'Informe al Parlament.

Queixa núm. 3866/2000

Resum: Activitat comercial de productes químics que provoca molèsties per sorolls i vibracions.

Data d'entrada: 22.12.2000

Data de la consideració: 07.01.2003

Nombre de reiteracions desateses: 2

Data d'arxiu: 15.01.2004

Queixa núm. 467/2001

Resum: Disconformitat amb el sistema de recollida pneumàtica d'escombraries al districte de Gràcia, que provoca molèsties al veïnat.

Data d'entrada: 15.02.2001

Data de la consideració: 15.11.2002

Nombre de reiteracions desateses: 2

Data d'arxiu: 15.01.2004

Queixa núm. 1641/2001

Resum: Reclamació patrimonial per accident sofert a la via pública, per culpa d'uns contenidors de reciclatge.

Data d'entrada: 15.05.2001

Data de la consideració: 22.06.2001

Nombre de reiteracions desateses: 5

Data d'arxiu: 28.07.2003

AJUNTAMENT DE CALAFELL

Queixa núm. 2930/1997

Resum: Molèsties ocasionades per la terrassa d'un hotel durant els mesos d'estiu.

Data d'entrada: 06.10.1997

Data de la consideració: 04.11.1998

Nombre de reiteracions desateses: 3

Data d'arxiu: 15.12.2003

En data 30.01.2004, l'Ajuntament informa de la comunicació de cessament de l'explotació per finalització del contracte de lloguer.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

Queixa núm. 765/2000

Resum: Sol·licitud de llicència de taxi sense resposta.

Data d'entrada: 03.03.2000

Data de la consideració: 28.08.2000

Nombre de reiteracions desateses: 5

Data d'arxiu: 17.06.2003

AJUNTAMENT DE TORDERA

Queixes núm. 1739/1999 i 2186/2000

Resum: Disconformitat amb actuació municipal en relació amb la construcció d'un magatzem que, segons el promotor, té com a finalitat exercir l'activitat de taller de reparació de tractors.

Dates d'entrada: 02.02.1999 i 11.07.2000

Data de la consideració: 13.02.2001

Nombre de reiteracions desateses: 5

Data d'arxiu: 24.04.2003

AJUNTAMENT DE TORELLÓ

Queixa núm. 60/2000

Resum: Reclama indemnització per danys causats per obstrucció del clavagueram.

Data d'entrada: 13.01.2000

Data de la consideració: 08.11.2001

Nombre de reiteracions desateses: 3

Data d'arxiu: 09.04.2003

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Queixa núm. 4149/2002

Resum: Aprofitant la transmissió d'un dret funerari a perpetuïtat, l'Ajuntament en limita la durada.

Data d'entrada: 28.11.2002

Data de la consideració: 14.01.2003

Nombre de reiteracions desateses: 2

Data d'arxiu: 12.12.2003

4. Expedients pendents de rebre resposta per part de les administracions, després de diverses reiteracions (51)

AJUNTAMENT D'AIGUAFREDA (1)

Queixa núm. 3638/2002

Resum: Desacord amb el cobrament de la taxa de clavagueram.

Data d'entrada: 27.02.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

AJUNTAMENT DE L'AMETLLA DE MAR (1)

Queixa núm. 2879/2001

Resum: Molèsties per sorolls per l'activitat d'esbarjo d'un hotel construït dins d'un barranc.

Data de la consideració del Síndic: 08.08.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DE BADALONA (1)

Queixa núm. 1898/2003

Resum: Molèsties pels sorolls dels veïns, agreujades per la presència d'un nen malalt a la família.

Data d'entrada: 11.06.2003

Nombre de peticions d'informe: 3

AJUNTAMENT DE BALAGUER (1)

Queixa núm. 4134/2001

Resum: Rebut tributari cobrat amb recàrrec erròniament.

Data de la consideració del Síndic: 23.10.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 4

AJUNTAMENT DE BARCELONA (9)

Queixa núm. 3077/1999

Resum: Molèsties per sorolls derivats de la instal·lació d'un aparell d'aire condicionat.

Data d'entrada: 21.10.1999

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Queixa núm. 313/2000

Resum: Problemes medioambientals dins l'àrea situada a l'entorn de l'Hospital Clínic i la caserna de Bombers, a l'Eixample de Barcelona.

Data d'entrada: 02.02.2000

Nombre de peticions d'informe realitzades: 5

Queixa núm. 2602/2000

Resum: Molèsties per sorolls i fums a un habitatge situat al carrer Unió de Barcelona

Data d'entrada: 29.08.2000

Nombre de peticions realitzades: 3

Queixa núm. 2779/2000
(inclòs Informe 2002)

Resum: Molèsties per sorolls i bafs dels aparells d'aire condicionat d'un immoble.

Data de la consideració del Síndic: 05.10.2001

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 5

Queixa núm. 2590/2001
(inclòs Informe 2002)

Resum: Incompliment d'una resolució municipal d'ordenació a ajustament de llicència d'unes obres.

Data de la consideració del Síndic: 21.05.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 4

Queixa núm. 2710/2001
(inclòs Informe 2002)

Resum: Denúncies per irregularitats en la rehabilitació d'un edifici veí.

Data d'entrada: 18.07.2001

Nombre de peticions d'informe realitzades: 5

Queixa núm. 874/2002

Resum: Disconformitat amb procediment sancionador per presumpta infracció de la normativa de circulació viària.

Data d'entrada: 20.03.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Queixa núm. 2410/2002

Resum: Molèsties per sorolls de treballs de tallat i modelatge de pedres d'una construcció

Data d'entrada: 05.07.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Queixa núm. 1684/2003

Resum: Manca d'execució d'una ordre de cessament d'activitat d'uns aparells d'aire condicionat d'un hotel.

Data d'entrada: 26.05.2003

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

AJUNTAMENT DE BIGUES I RIELLS (2)

Queixa núm. 2412/2002

Resum: Manca de resposta a la petició d'enderrocament d'un mur, d'alçada superior a la permesa, l'obra del qual va ser aturada pel mateix Ajuntament.

Data d'entrada: 05.07.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Queixa núm. 1343/2003

Resum: Desacord amb actuacions tributàries.

Data d'entrada: 22.04.2003

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

AJUNTAMENT DE CABRA DEL CAMP (2)

Queixa núm. 3122 i 3123/2001

Resum: Manca de pagament dels rebuts de l'aigua

Data de la consideració del Síndic: 26.03.2003

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DE CABRILS (1)

Queixa núm. 2706/2002

Resum: Manca de resposta a la petició de participació amb una parada en una fira.

Data de la consideració del Síndic: 03.10.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DE CALAFELL (1)

Queixa núm. 246/2002

Resum: Disconformitat amb l'atorgament d'una llicència d'obres.

Data de la consideració del Síndic: 14.06.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DE CAMBRILS (1)

Queixa núm. 2269/2002

Resum: Molèsties per sorolls provocades per la maquinària de l'empresa concessionària de la neteja de la via pública de la localitat.

Data d'entrada: 26.06.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

AJUNTAMENT DE CANET DE MAR (1)

Queixa núm. 4504/2002

Resum: Funcionament d'una casa de colònies sense llicències.

Data d'entrada: 30.12.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

AJUNTAMENT DE CASTELL-PLATJA D'ARO (1)

Queixa núm. 4287/2001

Resum: Manca d'actuació municipal davant les reclamacions de millora, conservació i manteniment de serveis públics d'enllumenat, vials i neteja d'una urbanització.

Data de la consideració del Síndic: 10.04.2003

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DE CORBERA DE LLOBREGAT (1)

Queixa núm. 1414/2002

Resum: Manca de control municipal d'unes obres d'urbanització.

Data d'entrada: 07.05.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

AJUNTAMENT D'ESPARREGUERA (1)

Queixa núm. 1790/2001

(inclòs Informe 2002)

Resum: Denúncies per presumpta infracció urbanística dels propietaris de finques colindants.

Data de la consideració del Síndic: 03.03.2003

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT D'ESPONELLÀ (1)

Queixa núm. 2576/2001

Resum: Irregularitats a l'entorn d'una llicència d'obres.

Data d'entrada: 04.07.2001

Data de petició d'informe complementari: 02.12.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

AJUNTAMENT DE LES FRANQUESES DEL VALLÈS (1)

Queixa núm. 2816/2001

Resum: Desacord amb les contribucions especials aprovades pel finançament de l'acabament d'una urbanització.

Data de la consideració del Síndic: 12.03.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 4

AJUNTAMENT DE LLIÇÀ D'AMUNT (1)

Queixa núm. 2902/2002

Resum: Urbanització que no disposa de xarxa de clavegueram, asfaltat, enllumenat ni aigua corrent.

Data d'entrada: 13.08.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

AJUNTAMENT DE MONT-ROIG DEL CAMP (1)

Queixa núm. 2922/2002

Resum: Manca de resposta municipal a la manifestació de disconformitat amb temes urbanístics.

Data d'entrada: 19.08.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 4

AJUNTAMENT D'OLIVELLA (1)

Queixa núm. 3624/2001

Resum: Disconformitat amb facturació de consum d'aigua.

Data d'entrada: 30.10.2001

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

AJUNTAMENT DE PALAFOLLS (1)

Queixa núm. 2121/2002

Resum: Limitacions a la decoració de la làpida d'un nínxol del cementiri municipal.

Data de la consideració del Síndic: 28.11.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DELS PALLARESOS (1)

Queixa núm. 3073/2002

Resum: Manca d'actuació municipal davant denúncia presentada per manifestacions ofensives efectuades per una funcionària municipal.

Data de la consideració del Síndic: 14.10.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DEL PAPIOL (1)

Queixa núm. 2702/2002

Resum: Prohibició de pas per uns camins a un pastor.

Data d'entrada: 29.07.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

AJUNTAMENT DE PONTONS (1)

Queixa núm. 767/2003

Resum: Manca de resposta a petició d'arranjament d'un camí.

Data d'entrada: 04.03.2003

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

AJUNTAMENT DE SANT ANDREU DE LLAVANERES (1)

Queixa núm. 4355/2002

Resum: Manca d'actuació suficient davant les denúncies per molèsties provocades pels gossos.

Data d'entrada: 13.12.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

AJUNTAMENT DE SANT CUGAT DEL VALLÈS (1)

Queixa núm. 2560/2002

Resum: Manca de resposta a escrits d'una associació de veïns.

Data d'entrada: 16.07.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

AJUNTAMENT DE SANT ESTEVE SESROVIRES (1)

Actuació d'ofici núm. 3742/2000

Resum: Manca de resposta municipal a denúncies de moviments de terres presumptament sense llicència en uns terrenys en tràmit de requalificació

Data de la darrera petició d'informe: 14.08.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

AJUNTAMENT DE SANT HILARI DE SACALM (1)

Actuació d'ofici núm. 1410/2002

Resum: Molèsties per sorolls d'establiments de pública concurrència.

Data de la darrera petició d'informe: 06.09.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE FARNERS (1)

Queixa núm. 2513/1999

Resum: Obres no emparades per llicència i contràries al planejament.

Data de la consideració del Síndic: 31.07.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DE SANTA SUSANNA (1)

Queixa núm. 1317/2002

Resum: Molèsties provocades per les activitats lúdiques dels hotels de la població.

Data de la consideració del Síndic: 18.03.2003

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DE SOLSONA (1)

Queixa núm. 674/2002

Resum: Possible manca de llicència d'activitat d'un taller.

Data de la consideració del Síndic: 11.03.2003

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DE TARRAGONA (1)

Queixa núm. 804/2002

Resum: Manca de resposta a una demanda d'informació.

Data de la consideració del Síndic: 19.09.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

AJUNTAMENT DE VILASSAR DE MAR (3)

Queixa núm. 3734/2002

Resum: Inactivitat municipal davant denúncies per construcció il·legal d'una barbacoa.

Data d'entrada: 29.10.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Queixa núm. 3874/2002

Resum: Denúncia de competència il·legal en l'activitat de gimnàs per part de l'Ajuntament.

Data d'entrada: 06.11.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Queixa núm. 4480/2002

Resum: Manca d'actuació municipal davant les denúncies presentades per les molèsties per sorolls conseqüència de les activitats diürnes d'un local públic.

Data d'entrada: 24.12.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA (1)

Actuació d'ofici núm. 1073/2000

Resum: Avaluació del grau de compliment de la Llei 10/1993, de 8 d'octubre, que regula l'accés a l'entorn de les persones amb disminució normal acompanyades de gossos pigall, especialment en relació amb els locals i establiments oberts al públic.

Data de la consideració del Síndic: 26.06.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I INTERIOR (5)

Queixes núm. 223,224 i 225/2003

Resum: Manca de resposta a sol·licitud de documentació

Data d'entrada: 22.01.2003

Nombre de peticions d'informe realitzades: 6

Queixa núm. 452/2003

Resum: Denegació d'assistència sanitària.

Data d'entrada: 06.02.2003

Nombre de peticions d'informe realitzades: 6

Queixa núm. 1224/2003

Resum: Manca de reconeixement de baixa laboral en un centre penitenciari.

Data d'entrada: 07.04.2003

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA (1)

Queixa núm. 4294/2002

Resum: Denúncia de la presumpta actuació professional incorrecta d'un lletrat no atesa per la Comissió de Deontologia del Col·legi.

Data de la consideració del Síndic: 26.03.2003

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

5. EXPEDIENTS EN ELS QUALS S'HAN SUBSTANCIAT AMB EXCESSIU RETARD LES PETICIONS D'INFORMACIÓ DEL SÍNDIC O LES RESPOSTES A LES SEVES CONSIDERACIONS

AJUNTAMENT D'AMER

Queixa núm. 1127/2002

Resum: Preocupació per l'actuació dels serveis socials amb uns infants.

Data de recepció de resposta incompleta: 18.11.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 13.08.2003

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa núm. 3046/2000

Resum: Manca d'execució d'ordre d'enderroc d'unes obres il·legals.

Data de la consideració del Síndic: 03.10.2001

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

Data resposta: 29.04.2003

Queixa núm. 843/2001

Resum: Manca d'actuació de l'Ajuntament davant de reiterades denúncies per molèsties a conseqüència d'un aparell d'aire condicionat.

Data d'entrada: 14.03.2001

Nombre de peticions d'informe realitzades: 5

Data resposta: 11.07.2003

Queixa núm. 2847/2001

Resum: Molèsties pel funcionament d'uns aparells d'aire condicionat.

Data de recepció de resposta incompleta: 08.04.2002

Nombre de peticions d'ampliació realitzades: 3

Data resposta: 11.07.2003

Queixa núm. 725/2002

Resum: Desacord amb multa per estacionament en un pas zebra pintat parcialment.

Data d'entrada: 04.03.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Data resposta: 04.02.2003

Queixa núm. 1458/2002

Resum: Inactivitat de l'ajuntament davant la situació de degradació en què es troba un passatge.

Data d'entrada: 09.05.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 16.01.2003

Queixa núm. 1779/2002

Resum: Obres en elements comuns no autoritzades per la comunitat de veïns.

Data d'entrada: 17.05.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 12.02.2003

Queixa núm. 3237/2002

Resum: Disconformitat amb la denúncia efectuada per un vigilant de zona blava.

Data d'entrada: 19.09.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 04.07.2003

Queixa núm. 3290/2002

Resum: Imposició de sancions de trànsit d'un vehicle transferit amb anterioritat.

Data d'entrada: 25.09.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 26.06.2003

Queixa núm. 3551/2002

Resum: Molèsties provocades per un local on s'ha instal·lat una activitat de bar-llibreria.

Data d'entrada: 15.10.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Data resposta: 23.10.2003

Queixa núm. 4289/2002

Resum: Desacord amb imposició d'una sanció de trànsit

Data d'entrada: 10.12.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 14.11.2003

Queixa núm. 301/2003

Resum: Retirada d'un vehicle de la via pública, malgrat estar correctament estacionat.

Data d'entrada: 28.01.2003

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

AJUNTAMENT DE BELLVEI

Queixa núm. 585/2002

Resum: Disconformitat amb una derrama especial per fer front a la manca de pagament d'unes quotes d'urbanització.

Data d'entrada: 22.02.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 10.02.2003

AJUNTAMENT DE BESALÚ

Queixa núm. 2078/2002

Resum: Manca de resposta de l'ajuntament a una denúncia per ocupació d'un espai públic a una urbanització.

Data d'entrada: 10.06.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Data resposta: 04.04.2003

AJUNTAMENT DE BIGUES I RIELLS

Queixa núm. 4272/2001

Resum: Molèsties per pudors provinents d'un corral d'animals situat en la finca confrontant, que no respecta la distància mínima prevista a la normativa.

Data de recepció de resposta incompleta: 26.07.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 07.08.2003

AJUNTAMENT D'ESPARRAGUERA

Queixa núm. 2711/2001

Resum: Manca de resposta a sol·licitud de certificat de serveis prestats.

Data d'entrada: 18.07.2001

Nombre de peticions d'informe realitzades: 5

Data resposta: 27.05.2003

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Queixa núm. 1135/2002

Resum: Manca d'actuació de l'ajuntament davant denúncies i peticions d'intervencions en la conservació d'un carrer.

Data d'entrada: 12.04.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Data resposta: 28.10.2003

AJUNTAMENT DE MAÇANET DE LA SELVA

Queixa núm. 2398/2002

Resum: Manca de neteja i manteniment de camí local.

Data d'entrada: 04.07.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 17.06.2003

AJUNTAMENT DE MATADEPERA

Queixa núm. 2503/2002

Resum: Demanda de canvi d'ubicació dels contenidors de reciclatge i establiment de mesures de conscienciació de la ciutadania

Data d'entrada: 11.07.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 04.02.2003

AJUNTAMENT DE MONTMELL

Queixes núms. 3009/2001 i 3256/2001

Resum: Manca de subministrament d'aigua a una urbanització.

Data de la consideració del Síndic: 01.02.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 3

Data resposta: 18.02.2003

AJUNTAMENT DE MONTORNÈS DEL VALLÈS

Queixa núm. 2838/2002

Resum: Manca de resposta de l'ajuntament a les denúncies pel mal estat d'un parc de la localitat.

Data d'entrada: 06.08.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 19.03.2003

AJUNTAMENT DE LA PALMA DE CERVELLÓ

Queixa núm. 1608/2003

Resum: Manca de resposta a sol·licitud de canvi d'ubicació de contenidors d'escombraries.

Data d'entrada: 19.05.2003

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 05.12.2003

AJUNTAMENT D'OLIVELLA

Queixa núm. 2622/1998

Resum: Manca de serveis i infrastructures d'una urbanització.

Data de reobertura: 17.07.2001

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Data resposta: 17.02.2003

AJUNTAMENT DE SANT JOAN DESPÍ

Queixa núm. 1980/2002

Resum: Molèsties per sorolls d'activitats musicals i festes realitzades en un local al costat del domicili de la promotora.

Data d'entrada: 03.06.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Data resposta: 27.10.2003

AJUNTAMENT DEL VENDRELL

Queixa núm. 1096/2000

Resum: Desacord amb liquidació de la taxa de recollida d'escombraries.

Data de recepció de resposta incompleta: 09.07.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Data resposta: 21.08.2003

ENTITAT MUNICIPAL DESCENTRALITZADA DE VALLDOREIX

Queixa núm. 3028/2002

Resum: Lentitud per retornar un aval dipositat per garantir la realització d'unes obres.

Data d'entrada: 29.08.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 04.09.2003

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa núm. 3736/2000

Resum: Embargament de compte corrent per presumptes dèbits tributaris desconeguts.

Data de la consideració del Síndic: 17.04.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 4

Data resposta: 04.02.2003

Queixa núm. 4190/2002

Resum: Desacord amb la taxa de gual.

Data d'entrada: 29.11.2002

Nombre de peticions d'informe: 3

Data resposta: 10.07.2003

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa núm. 3598/2000

Resum: Manca de transport escolar per a una nena discapacitada psíquica i impossibilitat d'ús gratuït del transport públic.

Data d'entrada: 27.11.2000

Data 2a consideració del Síndic: 26.06.2002

Nombre de reiteracions realitzades: 3

Data resposta: 12.03.2003

Queixa núm. 2626/2001

Resum: Desacord amb l'assignació dels horaris lectius d'un centre docent.

Data de recepció de resposta incompleta: 11.02.2002

Nombre de peticions d'ampliació realitzades: 4

Data resposta: 06.03.2003

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa núm. 4021/2001

Resum: Manca de concessió de segona opinió mèdica

Data d'entrada: 29.11.2001

Nombre de peticions d'informe realitzades: 4

Data resposta: 19.02.2003

Queixa núm. 4197/2001

Resum: Signatura de full de consentiment informat en blanc.

Data de recepció de resposta incompleta: 26.03.2002

Nombre de peticions d'ampliació realitzades: 4

Data resposta: 03.02.2003

Queixa núm. 430/2002

Resum: Desacord amb procés selectiu.

Data d'entrada: 11.02.2002

Nombre de peticions d'informe: 3

Data resposta: 14.03.2003

Queixa núm. 1032/2002

Resum: Inactivitat de l'administració davant la venda incontrolada d'oli de palma.

Data d'entrada: 04.04.2002

Nombre de peticions d'informe realitzades: 3

Data resposta: 07.02.2003

DEPARTAMENT DE TREBALL, INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa núm. 2100/2000

Resum: Desacord amb la no acreditació com a tècnic en relacions laborals.

Data de la consideració del Síndic: 22.02.2002

Nombre de peticions de resposta a la consideració realitzades: 4

Data resposta: 20.03.2003

ANNEX 7

ALTRES ACTIVITATS DE LA INSTITUCIÓ

En aquest annex es relacionen, agrupades per tipus d'activitats i dins d'aquestes cronològicament, totes aquelles activitats realitzades o en les quals ha participat aquesta Institució, que no s'hagin destacat en algun dels altres annexos d'aquesta tercera part del Llibre primer de l'Informe. Així, per exemple, no hi trobarem les relatives, ja siguin visites o conferències, a les relacions de col·laboració amb altres ombudsman, que tenen un annex propi; ni les que fan relació a actuacions de la Càtedra d'Immigració, Drets i Ciutadania que s'expliquen en l'apartat de Convenis dins l'annex d'Organització de la Institució i Convenis; ni tampoc les audiències i visites a autoritats amb motiu de la presència a Catalunya d'homòlegs nostres i altres representants institucionals d'altres autonomies o estats, que també s'expliquen a l'annex de relacions amb altres ombudsman.

En principi, i per evitar la reiteració excessiva d'una dada ja prou coneguda, en les cites contingudes en les relacions adjuntes quan les activitats són del Síndic, Anton Cañellas i dels dos Adjunts, Enric R. Bartlett i Jordi Cots, només se'ls identifica pels càrrecs, obviantne els seus noms. Només en el cas dels assessors i assessores se'ls identifica amb el seu nom.

1. Relacions amb el Parlament

Març

7

Lliurament al President del Parlament, Molt Hble. Sr Joan Rigol de l'Informe corresponent a l'any 2002.

Abril

24-25

Presentació de l'Informe corresponent a l'any 2002 davant la Comissió del Síndic de Greuges.

Juny

4

Presentació davant del Ple del Parlament de l'Informe corresponent a l'any 2002.

Reunió del Síndic amb la presidenta de la Comissió del Síndic de Greuges, Il·ltre. Sra. Dolors Comas d'Argemir, i els diputats i diputades membres de la Comissió, Il·ltre. Sr. Joan Ridao, Il·ltre. Sr. David Pérez, Il·ltre. Sr. Pere Lladó i Il·ltre. Sra. Alícia Sánchez-Camacho, integrants de la delegació que va visitar Iugoslàvia l'any 2002; acompanyats del Sr. Josep Antoni Delgado, antic assessor de les Nacions Unides a Kosovo (UNMIK) i de la Sra. Judit Salas, coordinadora del Programa de Cooperació amb els Balcans.

18

Lliurament al President del Parlament, Molt Hble. Sr. Joan Rigol de l'Informe extraordinari sobre els Centres Residencials d'Acció Educativa a Catalunya.

30

Presentació al President del Parlament, Molt Hble. Sr. Joan Rigol d'una delegació búlgara en visita al Síndic de Greuges, formada pel Ministre de Justícia, Sr. Anton Stankov, les diputades del Parlament de Bulgària, Sra. Ekaterina Mihailova i Sra. Tatiana Doncheeva, el president del Tribunal d'Arbitratge amb la Cambra Búlgara de Comerç i Indústria, Sr. Silvy Chernev i la Cònsol General de Bulgària a Barcelona, Hble. Sra. Adela Clemente de Pedret.

Juliol

1

Reunió de treball de la delegació búlgara amb la presidenta de la Comissió del Síndic de Greuges, Il·ltre. Sra. Dolors Comas d'Argemir; la vicepresidenta, Il·ltre. Sra. Rosa Bruguera; els membres de la Comissió, Il·ltre. Sr. Pere Lladó, Il·ltre. Sr. Josep Rull, Il·ltre. Sra. Joaquima Alemany, Il·ltre. Sr. David Pérez, Il·ltre. Sr. Josep Casajuana i el lletrat major, Dr. Ismael E. Pitarch.

Novembre

6

Presentació al President del Parlament, Molt Hble. Sr. Joan Rigol d'una delegació del Parlament de Vojvodina (Sèrbia) en visita al Síndic de Greuges.

Reunió de treball de la delegació de Vojvodina amb la lletrada, Sra. Ester Andreu.

2. Visites i reunions de treball

En aquest epígraf es relacionen tant les visites rebudes a la Institució com les que els seus membres han realitzat fora de la mateixa, així com entrevistes i reunions de treball mantingudes en relació amb temes vinculats amb la tasca de la Institució.

No s'hi inclouen les visites i reunions que manté el Síndic Anton Cañellas o d'altres col·laboradors amb aquelles persones que venen a plantejar una consulta o presentar una possible queixa, ja que la deguda confidencialitat pel que fa als seus promotors només permet donar dades de la temàtica, de la qual se n'informa oportunament al capítol relatiu al Servei d'Informació al Ciutadà i als corresponents annexos estadístics. Tampoc no s'inclouen amb caràcter general totes aquelles reunions o actuacions que poden portar causa de la tramitació d'un expedient concret, a menys que es tracti de temes d'abast molt general.

Gener

3

Participació del Síndic, acollint la proposta realitzada per Novartis i la Fundació Salud, Innovación y Sociedad, a Santiago de Compostela, en la firma de l'acord de col·laboració de Novartis Farmacèutica, S.A. i el Valedor do Pobo de Galícia, per a canalitzar els ajuts als afectats per l'enfonsament del petroler «Prestige».

13

Entrevista de l'Adjunt d'infants amb el Sr. Francesc Riu, del Secretariat de l'Escola Cristiana.

14

Entrevista del Síndic amb el Cònsol del Marroc, Hble. Sr. Bouchaïb El Khalfi.

15

Entrevista de l'Adjunt d'infants amb la Sra. Núria Castillo, del «Projecte d'Atenció Domiciliària».

16

Visita de l'Adjunt i els assessors Maria Josep Juan-Torres i Eugeni Castelló a la Federació ECOM.

Febrer

4

Entrevista de l'Adjunt amb el Sr. Jordi Gutiérrez (Federació TRADE CC.OO.).

5

Entrevista del Síndic amb el Sr. Josep Antoni Delgado, director de serveis del Departament de Medi Ambient.

6

Visita al Síndic i reunió amb el Sr. Raimon Ribera, nou director del Centre UNESCO a Barcelona.

7

Participació de la cap de gabinet a la reunió de constitució dels grups de treball d'IQUA

11

Entrevista de l'Adjunt d'Infants amb representants del Centre Cívic de Bon Pastor.

13

Visita de l'Adjunt d'Infants al Consell Comarcal d'Osona i reunió amb la responsable d'educació, Sra. Molist.

18

Entrevista de l'Adjunt d'Infants amb els doctors Martínez Roig i Arimany, de l'Institut de Medicina Legal de Catalunya.

19

Entrevista de l'Adjunt d'Infants amb el Sr. Xavier Puigdollers, director general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

21

Entrevista de l'Adjunt amb el Sr. Josep M. Figueras, director de REGESA.

23

Entrevista del Síndic amb la Dra. Teresa Sanromán, Catedràtica d'Antropologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

28

Entrevista de l'Adjunt amb la Sra. M.Lluïsa Marín, directora de RAUXA.

Març

4

Reunió de l'Adjunt d'Infants amb la Sra. Fina Castells, de la Diputació de Barcelona.

13

Entrevista de l'Adjunt amb el Sr. Miquel Àngel Barrabia, cap de Gabinet del regidor de Presidència i Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona.

17

Entrevista de l'Adjunt d'Infants amb la Sra. Isabel Ramos, de la Diputació de Barcelona.

19

Visita de l'Adjunt d'Infants a la Sra. Anna Maria Geli, Secretaria de la Família.

24

Visita al Síndic de la Sra. Martha Liliana Castellanos, jutge en equitat de Colòmbia.

25

Entrevista de l'Adjunt amb la Sra. Blanca Ruíz, del Grup de Presons de la Comissió de Defensa de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.

26

Entrevista del Síndic amb el Sr. Antoni Rovira, ex Defensor del Poble en funcions.

31

Entrevista de l'Adjunt amb la Sra. Susanna Bouis, subdelegada del Govern a Barcelona.

Entrevista de l'Adjunt i l'assessor Eugeni Castelló amb el Sr. Ricard Ruíz de Querol, director de Relacions Institucionals de Telefónica a Catalunya.

Abril

1

Visita al Síndic de Mn. Miquel Rodríguez Sala, president de CONESTI, associació dedicada a temes d'immigració.

3

Reunió del Síndic, l'Adjunt i l'assessora Pilar Busquiel amb el Dr. Tomàs Font, Catedràtic de Dret Administratiu de la Universitat de Barcelona.

Visita al Síndic del Sr. Àngel Fernández Vicente, autor de *Les veus de la presó*.

7

Visita al Síndic i reunió amb l'alcaldessa de Prats del Rei, Il·lma. Sra. Maria Bertran.

Entrevista de l'Adjunt amb la Sra. Susanna Bouis, subdelegada del Govern a Barcelona.

8

Visita al Síndic d'una delegació institucional de Sierra Leona, encapçalada per la Ministra de Comerç i Indústria, Sra. Kadie Sesay i membres del seu gabinet; el nou Cònsol a Barcelona, Sr. Henry Moses i el Sr. Ramon Abellán, empresari català, acompanyats pel Cònsol de Croàcia a Barcelona, Hble. Sr. Juli Bàrcena.

15

Visita al Síndic del nou delegat territorial d'Ensenyament, Sr. Josep Antoni Llovet.

25

Entrevista i reunió de treball del Síndic, l'Adjunt, la secretària general i la cap de gabinet amb el senyors Ognian Shentov, Vladimir Yordanov i Maria Yordanova , director, director adjunt i cap del programa legislatiu del Centre for the Study of Democracy de Sofia (Bulgària).

Maig

9

Entrevista del Síndic amb el Sr. Lluís Reverter, secretari de la Fundació «La Caixa».

13

Entrevista del Síndic i l'assessor Joaquim Soler amb una delegació de l'Associació CLAM contra l'assetjament moral.

15

Visita de l'Adjunt d'Infants a l'Àrea de Benestar Social de la Diputació de Barcelona.

19

Visita al Síndic del Comissari per als Drets Humans del Consell d'Europa, Excm. Sr. Álvaro Gil-Robles. Reunió del Síndic i el Comissari amb el Dr. Jaume Pagès, conseller-delegat del Fòrum 2004.

Reunió de treball de l'Adjunt i l'assessora Alexandra Solà a la seu de Càritas Diocesana, amb la seva directora, Sra. Núria Gispert.

Reunió de l'Adjunt d'Infants amb la Sra. Anna Maria Geli, Secretaria de la Família; el Sr. Xavier Puigdollers, director general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència i la Sra. Victòria Perarnau, directora de l'Institut Català d'Acolliment i Adopció.

22

Visita del Síndic i l'Adjunt d'Infants i reunió amb l'Hble. Sra. Núria de Gispert, Consellera de Justícia i Interior.

Entrevista de l'Adjunt amb el director del Programa de Refugiats i Immigrants de Creu Roja-Barcelona, i membres de l'Àrea d'Activitats i Formació.

27

Reunió de l'Adjunt d'Infants amb la Sra. Anna Solé, directora general de Justícia Juvenil.

28

Visita del Síndic i l'Adjunt d'Infants i reunió amb l'Hble. Sra. Irene Rigau, Consellera de Benestar i Família.

29

Visita al Síndic del Sr. Joaquim Giol, de Càritas de Girona, de presentació del document de treball sobre immigració.

Juny

10

Visita de l'Adjunt d'Infants al Sr. Ramon Farré, secretari general del Departament d'Ensenyament.

11

Entrevista de l'Adjunt d'Infants amb el Sr. Pere Solà, director general d'Ordenació Educativa.

20

Entrevista del Síndic amb l'Il·lm. Sr. Joaquim Bayo, Jutge-Degà dels Jutjats de Primera Instància i Instrucció de Barcelona.

26

Reunió de l'Adjunt d'Infants amb el Dr. Vall i el Sr. Fernández, de la Direcció General de Seguretat Ciutadana.

30

Visita al Síndic d'una delegació del Parlament de Bulgària. Reunió de treball del Síndic, l'Adjunt d'Infants, la secretària general i la cap de gabinet amb la delegació, en relació amb la instauració de l'ombudsman a Bulgària.

Juliol

1

Reunió de treball del Síndic amb el 4t tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Barcelona, Il·lm. Sr. Ignasi Cuervo.

Reunió de treball del Síndic amb el secretari general de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, Sr. Carles Duarte.

Reunió de l'Adjunt d'Infants amb el Sr. Xavier Puigdollers, director general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

2

Visita al Síndic de la Comissió de la Gent Gran del Col·legi d'Advocats de Barcelona.

Entrevista de l'Adjunt d'Infants amb la Sra. Maria Correa, assistent social de l'Ajuntament de Terrassa.

9

Visita al Síndic del Dr. Josep Ramos, director mèdic de la Unitat de Serveis Mentals de l'Hospital de Sant Joan de Déu, de presentació del projecte d'Unitat d'Hospitalització Penitenciària.

22

Entrevista del Síndic amb l'Il·ltre. Dr. Josep M. Vallès, diputat al Parlament.

Agost

26

Entrevista del Síndic amb l'Excm. Sr. Jordi Solé-Tura.

Setembre

4

Entrevista del Síndic i l'assessor Joaquim Soler amb una delegació de l'Associació Catalana de Tècnics d'Emergències, en relació amb el transport sanitari.

8

Entrevista del Síndic i l'assessor Joaquim Soler amb representants de la Fundació PRAHU, dedicada a la immigració i la reinserció dels majors de 40 anys al mercat laboral.

12

Visita de l'Adjunt d'Infants a la Sra. Beguer, de la Fiscalia de Menors.

16

Reunió de treball de l'assessora Montse Cusó amb els responsables del Telèfon de la Infància.

17

Visita al Síndic de l'alcaldessa de Prats del Rei, Il·lma. Sra. Maria Bertran.

Entrevista de l'Adjunt i l'assessor Eugeni Castelló amb el Sr. Valentí Sallas, director general de Serveis Comunitaris.

20

Entrevista del Síndic i l'Adjunt amb la Sra. Gabriela Rodríguez Pizarro, relatora especial dels Drets dels Migrants de Nacions Unides, i el Sr. José Manuel Bandrés, president de l'Institut de Drets Humans de Catalunya.

Octubre

1

Visita al Síndic del Sr. Josep M. Rovira, director general de Fecsa-Endesa i del Sr. Antoni Torvà, director de comunicació d'Endesa.

3

Assistència del Síndic a París, a la reunió convocada pel Comissari per als Drets Humans del Consell d'Europa, Álvaro Gil-Robles, per a la preparació de la Taula Ro-

dona dels Ombudsman Regionals d'Europa, dins del Fòrum 2004.

9

Reunió de l'Adjunt d'Infants amb la Sra. Anna Solé, directora general de Justícia Juvenil.

31

Reunió del Síndic, l'Adjunt d'Infants, la secretària general i la cap de gabinet, amb el Sr. Jaume Guardans, de preparació de la col·laboració amb el Defensor del Poble de Colòmbia.

Novembre

4

Entrevista de l'Adjunt d'Infants amb el Sr. José María Mena, Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

6-7

Visites del Síndic acompanyant una delegació parlamentària de Vojvodina (Sèrbia) al President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, Excm. Sr. Guillem Vidal, i al secretari general de la Presidència de la Generalitat, Sr. Carles Duarte.

11

Visita al Síndic del Sr. Pere Led, del Departament d'Ensenyament, de presentació del Pla per a la millora de la convivència als centres de secundària.

13

Entrevista de l'Adjunt amb el Sr. Jordi Puigderrajols, Defensor del Ciutadà de Mataró.

14

Participació, a la seu del Consell d'Europa a Strasbourg, de la cap de gabinet a la reunió convocada pel Comissari per als Drets Humans, preparatòria de la taula rodona d'ombudsman regionals d'Europa del Fòrum 2004.

25

Reunió de treball del Síndic, l'Adjunt, la cap de gabinet i els assessors Eugeni Castelló i Sílvia Vèrnia amb el Sr. Xavier Hernández, director; el Sr. Enric Colet, president del Consell Assessor; la Sra. Maria del Mar Pérez, cap de l'àrea d'assessoria jurídica i el Sr. Joan Codina, director de comunicació; de l'Agència Catalana de Protecció de Dades.

Desembre

1

Entrevista de l'Adjunt amb el Sr. Eduard Planells, coordinador dels serveis perifèrics de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

9

Visita al Síndic del president del Tribunal Català per a la Defensa de la Competència, Hble. Sr. Lluís Franco.

15

Visita al Síndic del Sr. Enrique Cañizares i del Sr. Roque de las Heras, director a Barcelona i director general del Centre d'Estudis Financers.

16

Entrevista de l'Adjunt d'Infants amb el Sr. Palacín, síndic municipal de Reus.

24

Visita al Síndic de la presidenta de la Comissió del Síndic de Greuges del Parlament, I. Sra. Dolors Comas d'Argemir.

3. Visites i inspeccions a centres i dependències administratives

S'agrupen per àmbits d'actuació i als efectes de tenir una visió global d'una part de les actuacions realitzades en cada un dels àmbits, les visites a determinades dependències de diferents administracions que, en la gran majoria de casos, constitueixen una actuació d'ofici del Síndic, ja sigui com a conseqüència o com a origen d'aquestes.

3.1. Centres penitenciaris

Les visites a centres penitenciaris han estat realitzades per l'Adjunt, Enric R. Bartlett i l'assessora Maria Trias, principalment, amb la participació en algunes visites de l'assessor Joaquim Soler.

3 juny	Centre penitenciari d'Homes de Barcelona
19 juny	Centre penitenciari Ponent de Lleida
27 juny	Centre penitenciari de Tarragona

3.2. Centres de menors i d'ensenyament

Les visites d'inspecció a centres de menors o dependències que gestionen recursos relacionats amb els menors, així com als centres docents han estat realitzades per l'Adjunt d'infants, Jordi Cots i les assessores Montserrat Cusó i Judit Sartorio.

23 gener	CEIP Àngel Guimerà i IES Andreu Nin, del Vendrell.
19 febrer	CEIP Jaume Balmes i IES Antoni Torroja, de Cervera.
27 març	Escola Vedruna, del Raval de Barcelona.
5 maig	EAIA del Raval de Barcelona.
9 maig	Centres El Bosc i Vilana.
19 maig	IES Maria Aurèlia Campmany, de Cornellà de Llobregat.
21 maig	Institució Col·laboradora d'Acolliment Familiar Intress, de Lleida.
27 maig	Centre de justícia juvenil Oriol Badia, de Tarragona.
13 juny	Escola Sagrada Família, de Barcelona.
2 octubre	Centre d'atenció d'infants tutelats amb problemes de salut mental Can Rubió, d'Esparreguera.

16 octubre	Centre de justícia juvenil El Segre, de Lleida.
28 octubre	Centre d'estimulació precoç per a infants disminuïts Nexe.
29 octubre	Centre de justícia juvenil L'Alzina, de Palau-Solità i Plegamans.
6 novembre	Centre de justícia juvenil Montilivi, de Girona.
12 novembre	Centre de justícia juvenil L'Alzina, de Palau-Solità i Plegamans.
3 desembre	CEIP Mare de Déu de la Candela i IES Narcís Oller, de Valls.
4 desembre	Centre d'Observació de justícia juvenil, Els Tillers.
17 desembre	CEIP Pompeu Fabra i IES Terres de Ponent, de Mollerussa.
18 desembre	IES Dolors Mallafré, de Vilanova i la Geltrú.
19 desembre	Centre d'acolliment Talaia, de Barcelona.

3.3. Centres sanitaris

Les visites a centres hospitalaris han estat realitzades pel Síndic, l'Adjunt Enric R. Bartlett i l'assessor Joaquim Soler, principalment, amb la participació en algunes visites de l'assessora Maria Trias.

6 maig	Parc Hospitalari Psiquiàtric Martí Julià de Salt.
19 juny	Hospital de Santa Maria de Lleida.

3.4. Centres de disminuïts

Les visites a centres de disminuïts han estat realitzades per l'Adjunt Enric R. Bartlett i els assessors Maria Josep Juan-Torres i Eugeni Castelló.

10 desembre	Centre Residencial Josep Mas i Dalmau, de Sant Joan Despí.
16 desembre	Centre Montserrat Montero, de Cerdanyola del Vallès.

4. Descentralització de l'oficina del síndic

Durant aquest any 2003 el nombre de sortides de descentralització de l'oficina del Síndic ha estat menor en relació amb d'altres anys, pel fet d'haver-nos trobat immersos en dos processos electorals, les eleccions municipals del mes de maig i les autonòmiques del novembre. A la independència i la neutralitat que guien les actuacions de la nostra Institució, hi hem d'afegir també una especial cura a l'hora d'evitar possibles utilitzacions polítiques o partidistes. Posaríem en qüestió el respecte a les nostres institucions, respecte que hem d'exigir i protegir al mateix temps.

Els desplaçaments realitzats, que s'expliquen amb més detall a l'annex 3 de la tercera part del llibre primer, han estat els següents:

23 gener	El Vendrell
20 febrer	Cervera
3 desembre	Valls
17 desembre	Mollerussa

Totes aquestes sortides són realitzades pel Síndic Anton Cañellas, que és qui rep i atén personalment als ciutadans, acompanyat de l'Adjunt d'infants Jordi Cots, qui visita també un centre escolar de la localitat, del responsable de premsa Anton Clapés, per coordinar les conferències de premsa davant dels mitjans locals i comarcals, de la cap de gabinet Margarita Cuscó i del responsable del Servei d'Informació Manuel Sanz.

5. Conferències, taules rodones, cursos i seminaris

Gener

15-22-29

Participació de l'Adjunt i l'assessora Alexandra Solà a les Sessions de treball sobre Política i Immigració, organitzades per la Fundació Etnòpolis-SOS Racisme, l'Associació Catalunya-Líban i la Fundació Ramon Trias Fargas.

21

Participació de l'Adjunt en la Cloenda de la 2a Jornada sobre Drets Humans i Salut Mental, organitzada per la regidoria de drets civils de l'Ajuntament de Barcelona

24

Participació de l'assessor Joaquim Soler en la cloenda del Congrés de Salut Mental organitzat per la regidoria de drets civils de l'Ajuntament de Barcelona.

27-28

Participació de l'Adjunt d'Infants en el «I Foro de Derechos: la protección del menor», organitzat per la Defensora del Poble de Castilla-la Mancha.

Febrer

25

Presentació de l'Adjunt d'Infants del III Curs sobre abusos sexuals i maltractaments a menors, a l'Institut d'Estudis de la Salut.

Març

6

Ponència de l'assessor Joaquim Soler en la Jornada «Per unes pensions dignes i suficients» organitzada per la FATEC, a la seu del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya.

14

Conferència del Síndic «Protecció dels Drets Fonamentals davant les Administracions Públiques» en el marc del XXI Curs de Drets Humans, organitzat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya; i presentació del Defensor del Pueblo Andaluz, Excm. Sr. José Chamizo.

20

Ponència del Síndic «Nous reptes de l'Estat del Benestar», al Fòrum Europa Barcelona 2003.

Abril

1

Participació de l'Adjunt en la Taula Rodona celebrada dins el Curs sobre Interculturalitat, organitzat per l'Escola Judicial del Consell General del Poder Judicial.

3

Participació de la cap de gabinet a les «Jornades sobre sortides professionals», organitzades per la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona.

29

Participació de l'assessora Montserrat Cusó en la Taula Rodona sobre Maltractaments Infantils, organitzada pel Col·legi Casp, de Barcelona.

30

Conferència del Síndic en l'acte de cloenda del I Congrés Estatal sobre Violència Domèstica, organitzat per la Fundació Pere Tarrés.

Maig

7

Conferència del Síndic «Negligències i maltractaments a la Gent Gran» a la Cloenda de les IX Jornades Geriàtriques i Sociosanitàries del Pirineu, organitzades per la Fundació Sant Hospital de la Seu d'Urgell.

15

Ponència de l'assessor Joaquim Soler sobre els drets dels usuaris de la sanitat a les Jornades de gestió de serveis sanitaris, organitzada per la Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària, a l'Hospital de Sant Pau de Barcelona.

28

Sessió impartida per la cap de gabinet en el Curs sobre Dret Administratiu, organitzat pel Col·legi d'Advocats de Sabadell.

Juny

7

Sessió impartida per la cap de gabinet en el Curs sobre «Defensa y representación de las entidades locales», organitzat per l'INAP de Madrid.

11

Intervenció de l'Adjunt d'Infants a la VIII Jornada de Pedagogia Hospitalària a Catalunya.

18

Sessió impartida per la cap de gabinet en el Curs d'Hisendes Locals, organitzat per la Diputació de Tarragona.

25

Cloenda de l'Adjunt d'Infants del Màster sobre Infància de la Universitat de Barcelona.

Juliol

8

Conferència del Síndic a l'acte de cloenda del postgrau de Treball Social i Educatiu amb Immigrants, organitzat per la Fundació Pere Tarrés.

8-9

Participació de l'Adjunt d'Infants a la sessió organitzada pel Parlament italià a Roma, sobre el projecte de llei per establir un defensor dels drets de l'infant.

10

Participació de l'assessora Montserrat Cusó en el Curs d'Estiu de la Universitat Politècnica de Catalunya sobre els Drets dels Infants en Risc, a Vilanova i la Geltrú.

Setembre

25

Conferència del Síndic a la cloenda del curs 2002-2003 i acte de lliurament de diplomes als alumnes del Centre d'Estudis Financers.

Octubre

3

Sessió impartida per la cap de gabinet en el Mestratge de Dret Local i Urbanístic, organitzat per la Universitat Autònoma de Barcelona i l'Associació Catalana de Municipis.

7

Intervenció del Síndic en els actes commemoratius del 30è aniversari de la mort de Jacques Maritain, amb motiu de la presentació del llibre de Raïssa Maritain, *Les grans amistats.*

9

Intervenció del Síndic en l'acte de cloenda de la Jornada de Protecció Jurídica i integral de la Gent Gran, organitzada per la Comissió dels Drets de la Gent Gran de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.

Novembre

4

Ponència del Síndic «Els Defensors dels Drets Humans», en l'acte commemoratiu del 30è aniversari de la mort de Jacques Maritain.

6

Sessió impartida per la cap de gabinet en el Curs sobre la gestió de serveis públics locals, organitzat per la Diputació de Lugo.

19

Conferència de l'Adjunt d'Infants, «Infància i resiliència: el dret a ser feliç», dins del cicle organitzat per l'Escola Hospitalària de l'Hospital de Sant Joan de Déu, de Manresa.

23-24

Participació de l'Adjunt d'Infants en la 1a Jornada de Coordinació Institucional de les Comarques Gironines.

24

Participació del Síndic en l'acte de cloenda del lliurament de premis i beques de la Fundació Agrupació Mútua.

26

Ponència del Síndic «Constitución y autonomías» en el marc de les Jornades celebrades a Segòvia, amb motiu del 25è aniversari de la Constitució espanyola, organitzat per l'Instituto de Estudios de la Transición Española.

27

Participació de l'Adjunt d'Infants a la Primera Taula Rodona del 7è Fòrum FEDAIA, sobre el tema «La infància en risc, vista des del Síndic de Greuges».

27-30

Participació de l'Adjunt, com a expert invitat, en la Conferència «The ombudsman in South-Eastern Europe», organitzada pel Centre for the Study of Democracy de Bulgària, celebrada a Sofia.

Desembre

3

Participació de l'Adjunt en la Taula Rodona sobre la situació penitenciària, organitzada per l'Associació d'Estudiants de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona.

11

Ponència del Síndic «Constitució i reforma: l'experiència de la transició espanyola i els processos de reforma en el països asiàtics», a les Jornades en commemoració del 25è aniversari de la Constitució espanyola.

Participació del Síndic en la taula rodona «L'experiència del procés de la transició espanyola des de Catalunya».

12

Participació de l'Adjunt d'Infants en la mesa inaugural de les Jornades «Les adolescències en el traspàs de la modernitat», organitzada per la Fundació Cassià Just, amb la ponència «Família i societat».

6. Actes de representació

Gener

6

Assistència del Síndic al lliurament dels Premis Nadal.

27

Assistència del Síndic a la XII Jornada europea del Consell Català del Moviment Europeu, celebrada al Parlament de Catalunya

Assistència del Síndic als actes en commemoració de la cessió de Menorca a Espanya per la Pau d'Amiens de 1802, organitzat pel Tinent General de la Regió Militar Pirenaica, Excm. Sr. Luis Alejandre Sintes.

28

Assistència de l'Adjunt i l'assessora Alexandra Solà a la Taula Rodona «Imams i autoritats religioses musulmanes a Europa», organitzada per l'Institut Europeu de la Mediterrània i la Secretaria d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya.

30

Assistència del Síndic al XXIII Premi de les Lletres Catalanes Ramon Llull.

Assistència de l'assessor Manuel Sanz a la presentació del llibre «La participació pública en els procediments administratius ambientals», editat per la Fundació Internacional Olof Palme.

Febrer

3

Assistència del Síndic a la conferència-col·loqui del Sr. Romano Prodi, president de la Comissió Europea, «La Europa del mañana», organitzat per Tribuna Barcelona.

Assistència del Síndic a la Convenció Catalana per al Debat sobre el Futur de la Unió Europea, al Parlament de Catalunya.

6

Assistència del Síndic al comiat del director del Centre UNESCO a Barcelona, Sr. Fèlix Martí, i a la presentació del nou director, Sr. Raimon Ribera.

Assistència del Síndic a la presentació del Manifest pel Fòrum Cívic per una Constitució Europea, al Paranimf de la Universitat de Barcelona.

7

Assistència del Síndic a la sessió solemne del Festivitat de Sant Raimon de Penyafort a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.

11

Assistència del Síndic a la missa exequial del Pare Miquel Batllori.

17

Assistència del Síndic i l'assessora Sílvia Vèrnia al *Workshop* «Legislador i tècnica legislativa, a la seu del Parlament.

18

Assistència del Síndic a l'acte de celebració de l'any de la Mercè 2003, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, i a la conferència de Fra Joaquim Millán «Sant Pere Nolasc, un lluitador per la justícia al segle XIII».

20

Assistència de l'assessora Alexandra Solà a la Jornada sobre «Los movimientos migratorios en el siglo XXI», organitzada per la Fundació per a la modernització d'Espanya.

21

Assistència del Síndic a l'acte d'inauguració de la XI Reunió Plenària del Círculo de Montevideo, al Palau de la Generalitat.

Assistència del Síndic a la conferència «Convención Europea: estado actual de los debates», organitzada pel Patronat Català Pro-Europa.

22

Assistència del Síndic a l'acte de cloenda de la XI Reunió Plenària del Círculo de Montevideo, al Palau de la Generalitat.

Assistència del Síndic a la conferència del Defensor del Poble de Colòmbia, Dr. Eduardo Cifuentes, en la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia, organitzada per l'Ajuntament de Barcelona.

24

Assistència del Síndic a la conferència «Cristianisme i Europa» del Cardenal Gofred Panneels, Arquebisbe de Malines (Brusel·les), organitzada pel Patronat Català Pro-Europa.

27

Assistència del Síndic a la celebració de la 21a Setmana del Llibre en Català.

Assistència de l'assessor Manuel Sanz a la presentació del llibre «La selecció dels funcionaris al servei de les administracions locals de Catalunya», editat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.

Març

3

Assistència del Síndic a l'acte d'investidura com a Doctor Honoris Causa de l'Hble. Sr. Josep Laporte i Salas, organitzat per la Universitat Oberta de Catalunya.

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del XVI Premi Solidaritat 2002, atorgat a l'Escola CONTRA, en el Parlament de Catalunya.

4

Assistència del Síndic a l'acte homenatge en reconeixement a la seva trajectòria acadèmica al professor Gabriel Ferraté, en la Universitat Politècnica de Catalunya.

5

Assistència del Síndic a la II Jornada «Les Illes Balears i Catalunya a la Unió Europea».

Assistència del Síndic a la missa homenatge a Barcelona al president del Consell d'Estat, Excm. Sr. Íñigo Cavero.

Assistència de l'assessora Sílvia Vèrnia a la presentació per al món local de l'Agència Catalana de Certificació, a la seu de l'Escola d'Administració Pública.

8

Assistència del Síndic a l'acte d'imposició de distincions de l'Agrupació Espanyola de Foment Europeu.

11-12

Assistència de l'Adjunt d'Infants als actes del 5è aniversari de l'escola infantil de Boadilla del Monte (Madrid).

23

Assistència del Síndic al concert de música catalana «Celebrem la primavera», ofert a l'Auditori de Barcelona per l'Agrupació Mútua.

24

Assistència del Síndic a la recepció en honor del nou Tinent General de la Regió Militar Pirenaica, Excm. Sr. Francisco Boyero Delgado.

Assistència del Síndic a l'acte de recepció com acadèmic de número a l'Il·lm. Sr. Joan Verger Garau, a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.

Assistència de l'assessor Joaquim Soler a la presentació del Llibre Blanc de les Professions Sanitàries.

25-26

Assistència de l'assessora Montserrat Cusó en la reunió organitzada per la Comissió de Cohesió Social del Consell d'Europa, Forum for Children and Families, a Strasbourg.

26

Assistència del Síndic i l'Adjunt a la inauguració de la seu de la Casa Àsia.

31

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament dels II Premis de Teatre BCN, organitzat per la revista *Teatre BCN*.

Assistència de l'Adjunt a la presentació del llibre «Las comunidades autónomas y la posición española en asuntos europeos» d'Eduard Roig Molés, organitzat per l'Institut d'Estudis Autonòmics.

Abril

1

Assistència del Síndic a l'acte de presa de possessió dels membres de la Comissió Jurídica Assessora.

3

Assistència del Síndic a les exèquies per l'escriptor Terenci Moix, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona.

5

Assistència del Síndic a la presentació pública de la Fundació Rubí, ciutat de la dansa.

7

Participació del Síndic a la Jornada de Portes Obertes de l'ONCE de Catalunya.

9

Assistència a la inauguració de l'exposició «Tarradellas o la reivindicació de la memòria 1899-1988».

23

Assistència del Síndic a la missa amb motiu de la celebració de la Diada de Sant Jordi al Palau de la Generalitat.

Assistència del Síndic, l'adjunt i la cap de gabinet a la recepció institucional amb motiu de la Diada de Sant Jordi al Palau de la Generalitat.

Assistència del Síndic a la missa exequial de Mn. Josep Vidal.

24

Assistència de l'assessor Manuel Sanz a la jornada sobre risc d'inundacions organitzada per l'Agència Catalana de l'Aigua, a la Universitat Politècnica de Catalunya.

28

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament de medalles, felicitacions i distincions, el Dia dels Mossos d'Esquadra.

29

Assistència de l'Adjunt d'Infants a la presentació de l'estudi sobre els menors estrangers indocumentats no acompanyats (MEINA), organitzat pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

29-30

Assistència de l'assessora Maria Trias al «I Congrés Estatal sobre Violència Domèstica», organitzat per les escoles universitàries de treball social i educació social de la Universitat Ramon Llull-Fundació Pere Tarrés i la Fundació Assistència i Gestió Integral, celebrat a Barcelona.

30

Assistència del Síndic a l'acte d'investidura com a Doctor Honoris Causa del Dr. Asim Kurjak, Catedràtic d'Obstetrícia i Ginecologia de la Universitat de Zagreb, organitzat per la Universitat Autònoma de Barcelona.

Assistència del responsable de comunicació Ton Clapés a la Jornada sobre accessibilitat a Internet, organitzada per la Diputació de Barcelona a Sant Adrià de Besòs.

Maig

5

Assistència del Síndic a la conferència «Europa en crisi, una perspectiva des del Parlament Europeu», organitzada pel Consell Català del Moviment Europeu.

6

Assistència del Síndic a l'acte del lliurament del XV Premi Internacional Catalunya 2003 a l'escriptora, psiquiatra i activista social Nawal al-Sa'dawi.

7

Assistència del Síndic a la taula rodona «Església i Nacionalisme: nova lectura del document Arrels cristianes de Catalunya», organitzada pel Grup Sant Jordi de Defensa i Promoció dels Drets Humans.

Assistència de l'assessor Manuel Sanz a la taula rodona sobre l'Administració Pública, organitzada per l'Associació Catalana de Gestió Pública, a la Universitat Pompeu Fabra.

8

Assistència de l'assessora Sílvia Vèrnia al Seminari «Administració i noves tecnologies. Noves relacions amb els ciutadans?», organitzat per l'Institut d'Estudis Autonòmics.

9

Assistència del Síndic a la conferència «Les Nacions Unides: la nostra esperança, el nostre futur», organitzada per l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya.

Assistència del Síndic a l'acte institucional del Dia d'Europa a l'Ajuntament de Barcelona.

Assistència del Síndic a la recepció oferta per la representació a Barcelona de la Comissió Europea i l'Oficina del Parlament Europeu, amb motiu del Dia d'Europa.

12

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament de despatxos als alumnes de la 53a promoció de la carrera judicial, presidit per SS.MM. els Reis d'Espanya, a la seu de l'Escola Judicial.

14

Assistència de l'Adjunt a la presentació del llibre sobre Ferran Valls i Taberner de Josep Maria Mas i Solench, organitzat per la Reial Acadèmia de les Bones Lletres.

15

Assistència de l'Adjunt a la presentació del llibre «Una ética de la solidaridad» d'Adela Cortina, organitzat per Cristianisme i Justícia.

18

Assistència de l'Adjunt a la 11a Festa de la Diversitat, organitzada per SOS Racisme.

20

Assistència del Síndic a la sessió solemne de recepció oficial com a acadèmica numerària de la Sra. M. de los Ángeles Calvo Torras, organitzat per la Reial Acadèmia de Doctors.

22

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament de premis Pimes 2003 organitzat per PIMEC-SEFES i a l'acte de reconeixement al President de la Generalitat M. Hble. Sr. Jordi Pujol.

23

Assistència del Síndic a l'acte institucional del Dia de la Justícia.

26

Assistència de l'Adjunt a la conferència del Sr. Albert Navarro, director del Gabinet del Secretari General del Consell de la Unió Europea, «Perspectives de la política exterior i de seguretat de la Unió Europea», dins el Fòrum de Reflexió Permanent Europa Futura, organitzat per la Fundació Carles Pi i Sunyer.

28

Assistència del Síndic a l'acte de proclamació i lliurament del XXXV Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

29

Assistència del Síndic a la conferència-col·loqui del Sr. Federico Mayor Zaragoza «Hacia un mundo nuevo», organitzat pel Club de Roma.

Assistència de l'Adjunt d'Infants i l'assessora Montserrat Cusó al Congrés «Adopció a Catalunya i Adopció Internacional», organitzat per l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció.

30

Assistència de l'Adjunt d'Infants a l'acte de celebració dels 50 anys de l'Associació Catòlica Internacional de Serveis a la Joventut Femenina, de Barcelona.

Juny

3

Assistència del Síndic a la Cerimònia d'agermanament entre la Basílica de la Mercè i el Santuari de la Benaurada Verge Maria de Palestina.

Assistència de l'Adjunt a l'acte de presentació del llibre «L'evolució de l'Administració i la funció pública a Catalunya» de Josep Ramon Morera i a la conferència «Reflexió sobre el moment actual de la gestió pública a Catalunya» de Francisco Longo, organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.

9

Assistència del Síndic a les XX Jornades Europees de Pasqua «Vers una refundació de la Unió Europea?», organitzades pel Patronat Català Pro-Europa al Castell de Peralada.

10

Assistència del Síndic a la recepció oferta per l'Ambaixada de Bulgària i el Consolat a Barcelona, amb motiu del centenari de John Anatassof, pioner de la informàtica i inventor de la computadora.

Assistència de l'Adjunt a l'acte de presentació de la Fundació Galatea del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya.

Assistència del Síndic i l'Adjunt a l'acte d'homenatge al Pare Miquel Batllori, organitzat per la Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull.

11

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament de la Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya, en la categoria d'or, atorgada al mestre Jordi Savall.

12

Assistència del Síndic al Seminari «Los órganos especializados de promoción de la igualdad de trato», organitzat per la Fundación Secretariado General Gitano, a Madrid.

Assistència de l'Adjunt a la XI Conferència Anual d'Ètica, Economia i Direcció, organitzada per ESADE.

14

Assistència del Síndic a l'acte de constitució de la Corporació Municipal de Barcelona.

16

Assistència del Síndic a la presentació del llibre de Maurici Serrahima *Del passat quan era present, volum I: 1900-1947,* al Parlament de Catalunya.

17

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament dels XV Premis a la Investigació sobre Comunicació de Masses.

Assistència de la cap de gabinet a l'acte d'imposició de togues del Col·legi d'Advocats de Sabadell.

18

Assistència del Síndic a la trobada de final de curs dels Amics de l'Institut-Escola.

19

Assistència del Síndic i de l'Adjunt d'Infants a la Jornada «Codi Civil de Catalunya» al Palau de la Generalitat.

25

Assistència del Síndic a la inauguració del Festival d'Estiu de Barcelona, Grec 2003.

Juliol

5

Assistència del Síndic al Concert de la Banda de l'Exèrcit Suís i la Banda Municipal de Barcelona.

16

Assistència del Síndic a la missa amb motiu de la Festivitat de la Mare de Déu del Carme i a la recepció oferta a la Comandància Naval.

Setembre

2

Assistència del Síndic a la presentació del llibre *Jordi Pujol: una vida dedicada a construir Catalunya*.

3

Assistència del Síndic a l'acte de concessió de la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya al Sr. Francesc Candel.

6

Assistència del Síndic a la inauguració de les noves instal·lacions de l'àrea d'adolescents del complex assis-

tencial de salut mental de l'Hospital Sagrat Cor de Jesús Benito Menni.

9

Assistència del Síndic a la presentació del «Canal Parlament».

10

Assistència del Síndic a la conferència «Setembre 1714: la lluita en el recor» del Dr. Joaquim Albareda, professor de la Universitat Pompeu Fabra.

11

Assistència del Síndic, acompanyat dels seus Adjunts, Secretària general i cap de gabinet a l'Ofrena floral al monument a Rafael de Casanova, amb motiu de la Diada Nacional de Catalunya.

Assistència del Síndic i dels adjunts a la recepció oferta pel Parlament de Catalunya, amb motiu de la Diada Nacional de Catalunya.

Assistència del Síndic a l'acte de descobriment de la placa commemorativa del 25è aniversari del retorn a Catalunya del President Tarradellas, a l'aeroport de Barcelona.

16

Assistència del Síndic a la inauguració del monument a la memòria de Manuel Carrasco i Formiguera, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona.

Assistència de l'assessora Mar Aldeano a l'acte de celebració «20 anys de la Revista Llengua i Dret», organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.

17

Assistència del Síndic a la conferència «Universalisme dels valors i diversitat cultural» de Jean Daniel, director de *Le Nouvel Observateur*, organitzada per l'Institut Europeu de la Mediterrània.

18

Assistència del Síndic al discurs inaugural de l'Excm. Sr. Nikiforos Diamandouros, Defensor del Poble Europeu, del VI Congrés de l'Associació Espanyola de Ciència Política i de l'Administració.

Assistència de l'assessora Alexandra Solà a la conferència sobre «El dret d'informació ambiental», organitzada per l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.

19

Assistència del Síndic al Pregó de les Festes de la Mercè, pronunciat per la Sra. Fàtima Mernissi, escriptora i professora de l'Institut Universitaire de la Recherche Scientifique, de la Universitat Mohamed V, de Rabat.

Assistència del Síndic a la recepció oferta per l'Ajuntament de Barcelona, amb motiu de les Festes de la Mercè.

Assistència de l'Adjunt i l'assessora Maria Trias a l'acte d'inauguració de la Unitat Hospitalària Psiquiàtrica del centre penitenciari Can Brians.

21

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament dels Premis Nacionals de Cultura de la Generalitat.

24

Assistència del Síndic, la cap de gabinet i el Dr. Barbetta, Difensore Civico de la Llombardia a la missa solemne amb motiu de la festa de la Mare de Déu de la Mercè, a la Basílica de la Mercè; i assistència als actes celebrats a l'Ajuntament de Barcelona.

25

Assistència del Síndic a l'acte d'inauguració del Curs Acadèmic 2003-2004 de totes les universitats catalanes a la Universitat Politècnica de Catalunya.

26

Lliurament al Síndic de la Medalla Conesti, atorgada per la Fundació Conesti, dedicada a temes d'immigració.

29

Assistència del Síndic, dels seus Adjunts i la secretària general a la conferència-col·loqui del M. Hble. Sr. Joan Rigol, President del Parlament de Catalunya, «Política i Societat: avui i aquí», organitzada per Tribuna Barcelona.

Assistència de l'Adjunt a la Taula Rodona «L'acció social de l'empresa: el repte d'integrar-se en la gestió empresarial», organitzada per ESADE.

Octubre

2

Assistència de l'Adjunt a la inauguració del curs acadèmic de la Universitat Pompeu Fabra.

3

Assistència del Síndic a les II Jornades de Voluntariat Penitenciari, organitzades per l'Escola Judicial.

Assistència de l'Adjunt als actes organitzats amb motiu del Dia de la Policia.

8

Lliurament al Síndic del Premi a la millor aportació professional dins l'atenció a les persones grans, atorgat per l'Associació ACRA (Associació Catalana de Recursos Assistencials).

Assistència de l'assessora Alexandra Solà a la conferència sobre «Matrimonis de conveniència», organitzada per l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.

11

Assistència del Síndic als actes amb motiu de la festivitat de la Mare de Déu del Pilar, patrona de la Guàrdia Civil.

15-17

Assistència de l'assessora Montserrat Cusó a la VII reunió de l'European Network of Ombudsmen for Children, a Estocolm.

23

Assistència de l'Adjunt a la lliçó inaugural, a càrrec del professor Enric Argullol, del Programa d'Estudis de Dret Públic, organitzat per l'Institut d'Educació Contínua de la Universitat Pompeu Fabra.

29

Assistència del responsable de comunicació Ton Clapés a la presentació del manifest contra els blocs electorals en els mitjans de comunicació públics de Catalunya, celebrat al Col·legi de Periodistes de Catalunya.

30

Assistència de l'Adjunt d'Infants a la inauguració del centre obert Aldees Infantils per a infants i joves, de Sant Adrià de Besòs.

Novembre

10

Assistència del Síndic a l'acte commemoratiu del 50è aniversari de l'Escola Universitària de Treball Social de Barcelona.

Assistència del Síndic a la Jornada sobre «Cooperació judicial i policial en la Unió Europea», organitzada pel Consell Català del Moviment Europeu.

12

Assistència de l'Adjunt a l'acte commemoratiu dels 10 anys de l'Institut d'Educació Contínua de la Universitat Pompeu Fabra.

20

Assistència de l'Adjunt al VII Seminari «Autonomia i Justícia a Catalunya», organitzat pel Consell Consultiu de la Generalitat de Catalunya, el Consell General del Poder Judicial i el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Lliurament a l'Adjunt d'Infants d'un dels Premis Nacionals d'Infància de Catalunya 2003, organitzat pel Consorci dels Premis Nacionals d'Infància de Catalunya i la Generalitat de Catalunya.

27

Assistència del Síndic a la inauguració de la Conferència Internacional de l'Institut Internacional de Governabilitat de Catalunya.

28

Assistència del Síndic a la presentació del Llibre blanc del Patronat Català Pro-Europa, *L'ampliació de la Unió Europea: efectes per a Catalunya.*

Assistència del Síndic a la cloenda de la Conferència Internacional de l'Institut Internacional de Governabilitat de Catalunya.

Desembre

4

Assistència de l'Adjunt a la conferència del Sr. Miquel Roca i Junyent, amb motiu de la celebració del Dia de la Constitució, organitzada per Caixa Fòrum.

5

Assistència del Síndic i l'Adjunt a la sessió de constitució del Parlament de Catalunya i a l'elecció del President del Parlament, M. Hble. Sr. Ernest Benach.

12

Assistència del Síndic a la 53a Festa de les Lletres Catalanes de la Nit de Santa Llúcia.

13

Assistència del Síndic al dinar de Santa Llúcia, organitzat per l'ONCE.

14

Assistència de l'Adjunt a la festa de Nadal organitzada per l'Associació RAUXA.

15

Assistència de l'assessora Alexandra Solà a la conferència «La resposta del dret davant d'activitats molestes i sorolloses», organitzada per l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.

15-16

Assistència del Síndic a la sessió d'investidura del President de la Generalitat de Catalunya, M. Hble. Sr. Pascual Maragall.

7. Actes protocol·laris

Gener

9

Visita al Síndic de l'alcaldessa de Sant Boi de Llobregat, Il·lma. Sra. Montserrat Gibert.

14

Visita al Síndic del nou Cònsol general de la Xina, Hble. Sr. Gao Zhengyue.

21

Assistència del Síndic a la recepció del Consolat francès a Barcelona, amb motiu de la visita de l'Ambaixador de França a Espanya, Excm. Sr. Olivier Schramek.

24

Visita de comiat del Tinent General de la Regió Militar Pirenaica, Excm. Sr. Luis Alejandro Sintes, nomenat Cap de l'Estat Major de l'Exèrcit.

Assistència del Síndic a la recepció de comiat a Capitania.

27

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol de Finlàndia, Hble. Sr. Lluís Maria Ginjaume.

29

Audiència del Síndic amb S.M. el Rei, per fer-li lliurament de l'Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya.

Febrer

4

Visita al Síndic de l'Il·lm. Sr. José María Yusty, Coronel d'Intendència.

Març

11

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat de Xina, amb motiu del 30è aniversari de l'establiment de relacions diplomàtiques entre la República Popular Xina i Espanya.

13

Assistència del Síndic, els adjunts i la cap de gabinet al sopar ofert pel Cònsol General de la Xina, Hble. Sr. Gao Zhengyue.

20

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat de França i el Consolat d'Alemanya amb motiu del 40è aniversari del Tractat de l'Elisi.

21

Assistència del Síndic a la celebració del Dia Nacional organitzat pel Consolat de Grècia.

25

Visita al Síndic del nou Cònsol de Xile, Hble. Sr. Marcelo Aguirre Domay.

Abril

2

Invitació del Síndic als Srs. Narcís Rucabado, col·laborador de *La Veu de Sarrià* i al Sr. Joaquim Cabesa per assistir a la col·locació de la placa informativa sobre l'origen de la reixa de la seu de la Institució, procedent de l'antiga finca de Can Ponsic del barri de Sarrià.

Maig

8

Visita de comiat del Cònsol General del Brasil, Hble. Sr. Renato L.R. Marqués.

12

Assistència del Síndic a la recepció de comiat del Cònsol General de França, Hble. Sr. Christian Rouyer.

26

Visita de comiat de l'Excm. Sr. Manuel Fuentes, General en cap de la Guàrdia Civil a Catalunya.

Juny

1

Assistència del Síndic al concert ofert pel Tinent General Francisco Boyero al Comandament Regional Pirinenc.

2

Visita del Síndic al Cònsol General de Portugal, Hble. Sr. Antonio Quinteiro.

5

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel director de l'Institut Francès de Barcelona, M. Reliquet, i l'Ambaixador de França a Àustria, M. Catta.

11

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat General de Rússia, amb ocasió de la Festa Nacional.

18

Visita al Síndic del nou Cònsol General de França, Hble. Sr. Bernard Valero.

19

Assistència del Síndic a la recepció oferta per l'Oficina del Govern del Québec a Barcelona, amb motiu de la Festa Nacional del Québec.

23

Visita al Síndic de l'Excm. Sr. Jacob Söderman, anterior Defensor del Poble Europeu.

25

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat de Croàcia, amb ocasió del Dia Nacional.

26

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol general de Bolívia, Hble. Sr. J. Manuel Corrales.

Juliol

3

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol general de Suïssa, Hble. Sr. Josef W. Eisele.

9

Visita al Síndic del nou Cap de la Guàrdia Civil a Catalunya, Excm. Sr. General de Brigada Antonio Carrascosa.

14

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General de França amb motiu de la Festa Nacional Francesa.

22

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat General de Bèlgica, amb ocasió de la Festa Nacional.

Agost

28

Visita al Síndic del Sr. Antoni Rovira, ex-defensor del poble en funcions.

Setembre

9

Assistència del Síndic i l'Adjunt a l'acte de presa de possessió de la Sra. Susanna Bouis com a delegada del Govern a Catalunya.

12

Visita al Síndic del nou Cònsol general dels Estats Units, Hble. Sr. Juan Alsace.

30

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat General de Xina, amb ocasió del 54è aniversari de la fundació de la República Popular Xina.

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol general dels Estats Units, Hble. Sr. Juan Alsace.

Octubre

9

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol general honorari de Finlàndia, Hble. Sr. Lluís Ginjaume.

Novembre

4

Visita de comiat del General Comandant Militar de Barcelona i Tarragona, Excm. Sr. José Domingo Agredano.

7

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat de França, en honor dels membres del Comitè organitzador del Primer Fòrum Mundial de Desenvolupament Sostenible.

14

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel General Comandant Militar de Barcelona i Tarragona, Excm. Sr. José Domingo Agredano, amb motiu del seu passi a la reserva.

19

Assistència a la recepció oferta per l'Ambaixadora de Panamà, Excma. Sra. Vicentina Rodríguez-Figares i la Cònsol, Hble. Sra. Gloria Urrutia Vernaza.

29

Visita del Sr. Jorge Luis Maiorano, ex-defensor del poble de l'Argentina i actual president de l'Observatori dels Drets Humans de l'Argentina.

Desembre

5

Assistència del Síndic i l'Adjunt a la recepció oferta pel President de la Generalitat, amb motiu del Dia de la Constitució.

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat General de França als membres de la Legió d'Honor residents a Catalunya.

8

Assistència del Síndic a la Missa amb motiu de la Festivitat de la Immaculada Concepció, a la capella castrense del Parc de la Ciutadella.

10

Assistència del Síndic a la missa i recepció oferta pel Coronel en Cap del Sector Aeri de Catalunya amb motiu de la Festivitat de Nostra Senyora de Loreto, Patrona de l'Exèrcit de l'Aire.

Assistència del Síndic i l'Adjunt a la recepció oferta pel Consolat General del Japó, amb motiu del natalici de l'emperador del Japó.

12

Assistència del Síndic a la presa de possessió del nou General Comandant Militar en Cap de Barcelona i Tarragona, Excm. Sr. Cayetano Miró i Valls.

13

Visita al Síndic del Sr. Carlos Morenilla, adjunt al Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana.

16

Assistència del Síndic a la recepció oferta per l'Ambaixador del Líban, Excm. Sr. Samir Moubarak, amb motiu de la Setmana Libanesa de Barcelona.

18

Recepció oferta pel Síndic als professors participants en el Curs sobre el Síndic de Greuges organitzat a la Universitat de Barcelona.

19

Visita al Síndic del president del Consell de Cambres de Comerç de Catalunya, Sr. Miquel Valls.

20

Assistència del Síndic a l'acte de presa de possessió del Molt Hble. Sr. Pasqual Maragall, com a President de la Generalitat de Catalunya.

23

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel President de la Generalitat a les autoritats amb motiu de les festes nadalenques.

8. MITJANS DE COMUNICACIÓ

Temes generals, relacionats amb la Institució

31 març

Entrevista al Síndic pel butlletí de la federació sindical TRADE-CCOO.

26 abril

Entrevista al Síndic a RAC1. Programa *Via lliure*.

8 maig

Entrevista al Síndic al Consorci de Comunicació de les Corporacions municipals i comarcals.

13 maig

Entrevista al Síndic a *Metro directe*. Tema: Presentació de l'Informe 2002.

20 octubre

Entrevista de l'Adjunt a RAC1. Tema: Jornades de coordinació de defensors del poble.

23 octubre

Entrevista a l'Adjunt d'infants a *El Periódico de l'estudiant*.

5 desembre

Intervenció al Programa *Tot és possible*, de RAC 1.

Contaminació acústica

22 febrer

Entrevista al Síndic a TV3. Programa *Parlament*. Tema: Queixes de sorolls provocats per activitats lúdiques nocturnes.

6 octubre

Entrevista a l'Adjunt a Catalunya Cultura.

Discapacitats

16 gener

Entrevista al Síndic a Ràdio Salut. Tema: Conveni amb la ONCE.

7 febrer

Entrevista al Síndic a Ràdio Estel. Programa *Catalunya sense barreres*.

16 novembre

Entrevista de l'Adjunt a Ràdio 4 (RNE). Programa *Gent del Món*.

Ensenyament

30 abril

Entrevista a l'Adjunt d'infants a Catalunya Ràdio. Tema: Absentisme escolar.

Sanitat

26 febrer

Entrevista al Síndic a TVE2. Programa *Catalunya avui*. Tema: Informe extraordinari sobre la atenció primària de la salut a Catalunya.

Infants

9 març

Entrevista a l'Adjunt d'infants a *El Mundo*. Tema: Menors competint en esports d'èlit.

3 octubre

Entrevista a l'Adjunt d'infants a Ràdio Sabadell. Tema: Accés dels menors a Internet.

20 novembre

Entrevista a l'Adjunt d'infants a Com Ràdio. Programa *La República*.Tema: Dia Internacional dels Drets dels Infants.

Temes d'actualitat

8 febrer

Entrevista al Síndic a TV3. Programa *Parlament*. Tema: Clàusules socials en la contractació pública.

11 febrer

Enregistrament del programa documental dedicat al President de la Generalitat, Jordi Pujol a TV3.

3 desembre

Entrevista a l'Adjunt d'infants al programa *La República*, de COM Ràdio.

Desplaçament Oficina del Síndic de Greuges

20 gener

Entrevista al Síndic a Calafell Ràdio. Desplaçament al Vendrell

4 desembre

Entrevista a l'Adjunt d'infants a Ona Valls. Desplaçament a Valls.

Cal tenir en compte que amb motiu d'aquests desplaçaments de l'oficina i durant l'estada a la localitat visitada el Síndic Anton Cañellas convoca una conferència de premsa amb els mitjans locals i comarcals.

9. Visites docents

Es detallen en aquest epígraf les visites realitzades a la nostra seu, prèvia sol·licitud, de centres docents d'ensenyament secundari, universitari i de formació d'adults, per a conèixer la Institució del Síndic de Greuges i les seves funcions. Les sessions informatives són impartides pel Síndic, els seus adjunts, altres càrrecs i els assessors i les assessores.

24 gener	Escola Arrels de Solsona
12 març	Alumnes del XXI Curs de Drets Humans de l'Institut de Drets Humans de Catalunya.
13 març	Escola El Cim de Terrassa.
9 maig	Facultat d'Econòmiques de la Universitat de Barcelona. Alumnes de l'assignatura d'Institucions Polítiques i Administratives de Catalunya.
4 juny	Alumnes d'Estudis d'Educació Social de la Universitat de Girona.
31 octubre	Visita d'alumnes de l'Escola de Policia de Catalunya.
25 novembre	Visita IES Baix Camp, de Reus.
27 novembre	Alumnes d'un Mestratge sobre Gestió de Centres Assistencials del Perú, en un *stage* a Barcelona.
19 desembre	Visita del Grup Cultural de Poble Nou, de Barcelona.

ANNEX 8

ORGANITZACIÓ DE LA INSTITUCIÓ I CONVENIS

ORGANITZACIÓ DE LA INSTITUCIÓ

Es relaciona a continuació totes aquelles persones amb indicació del seu càrrec o funcions que, amb independència del seu vincle i del règim de col·laboració, han treballat durant aquest any per aquesta Institució.

Síndic de Greuges	Anton CAÑELLAS BALCELLS
Adjunt al Síndic	Enric R. BARTLETT CASTELLÀ
Adjunt per a la Defensa dels Drets dels Infants	Jordi COTS MONER
Secretaria General	Elisabet ABELLA ROCA
Cap de Gabinet	Margarita CUSCÓ TURELL
Assessors/es	Joaquim SOLER PONT M. J. JUAN- TORRES CARCELLER Pilar BUSQUIEL SORIANO M. Dolors ROVIRA CORCOY Alexandra SOLÀ MASSANELL Manuel M. SANZ BAZÁN Montserrat CUSÓ TORELLÓ Maria TRIAS V. DE LLOBATERA Sílvia VÈRNIA TRILLO Eugeni CASTELLÓ TARRIDA Judit SARTORIO ALBALAT M. del Mar ALDEANO MARTÍN
Assessor d'Estudis	Lluís SOLS LUCIA
Assessor responsable de comunicació	Anton CLAPÉS PONS
Secretària del Síndic	Glòria DORCA SELLABONA
Responsable de Serveis Generals i del Programa de Cooperació amb els Balcans	Judit SALAS CALDUCH
Responsable de Publicacions i Documentació	Antoni MANCHÓN FARRERAS
Responsable d'Informàtica (1)	Joan Carles PÉREZ VÁZQUEZ
Responsable de Dades de Resolucions (1)	Júlia HERNÁNDEZ JANÉS
Suport administratiu	Bibiana BOFILL FRIAS Carme CAÑADILLA ESTRADA Dolors MOLINA COSIALLS Nativitat MOLINA TERRÉN Rosa ÀVILA CASAS Stella VILADOT POU Elisabet LÓPEZ LORENTE Montserrat AMAT NOVES Núria ANDRÉS BAROT Neus LÓPEZ MATA Sònia JIMENO RAMÍREZ
Majordomia	Montse MARQUÉS RODRÍGUEZ Antoni S. GARCÍA MARÍN Fermí CAMÍN BÁZQUEZ Jordi MARTÍNEZ ARAGÓN
Col·laboradors/res	Raquel ABAD VERGÉS Isabel BALLESTEROS BALBASTRE
Becaris/àries	Eduard CASES SALLA Míriam FERNÁNDEZ VILAMALA Clàudia FONT ANDRÉS Otger PERICH ROCA Sandra SANZ CABALLERO Jordi TENA GALINDO Elena TORNER DIEZ

(1) Dedicació parcial

1. Personal

La plantilla de personal de la Institució durant l'exercici corresponent a l'any 2003 està integrada per 35 llocs de treball i en la data d'elaboració d'aquest Informe es troba coberta i no s'ha produït cap canvi quant a les persones que els ocupen en relació amb l'exercici anterior.

2. Col·laboracions

S'ha comptat com en anys precedents amb la col·laboració de personal laboral temporal, aquells que en la relació precedent consten com a col·laboradors/res, tant per cobrir situacions d'incapacitat, permisos de maternitat, llicències i reduccions de jornada, com per fer front a acumulacions de tasques o obres o serveis determinats.

Continuem disposant dels serveis de gestió de la base de dades de resolucions del Síndic i d'assessorament extern en temes informàtics. Tots dos llocs de treball, com ja s'apunta en les notes al peu, són en règim d'una dedicació parcial equivalent al d'un terç de la jornada habitual del personal de la Institució. Destaquem això no obstant que el suport informàtic es manifesta cada cop més important per la Institució. La generalització de l'ús de mitjans telemàtics i la demanda creixent, ja sigui interna com externa, ens obliga a reforçar sovint aquesta col·laboració, ja sigui reclamant una major dedicació, ja sigui contractant nous serveis externs.

3. Formació del personal

La formació del personal continua ocupant un lloc destacat en la política de personal de la Institució. En la

mesura de les nostres possibilitats, condicionades no ja tant per les disponibilitats pressupostàries sinó pel nombre d'efectius, que a vegades dificulta la participació, s'atenen totes les peticions relatives al cursos i seminaris que a criteri de la Institució es consideren d'interès per la funció que es desenvolupa.

Participem de la xarxa formativa de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, a través de l'Escola d'Administració Pública, i hem designat una responsable de formació que és present en les reunions de treball a les que se'ns convoca. Som destinataris també dels fons AFCAP que possibiliten la realització de cursos d'informàtica a la nostra seu i en grups reduïts, la qual cosa com hem dit abans resulta molt útil, ja que permet oferir formació en el mateix centre de treball i dins de la jornada amb una afectació mínima pel que fa al desenvolupament de les activitats diàries.

Els cursos i altres activitats formatives realitzats durant aquest exercici del 2003 han estat els següents:

3.1. Personal administratiu i de suport

Per al personal d'aquest grup, s'ha posat l'accent principalment en els cursos d'informàtica, continuant el procés iniciat durant l'anterior exercici. Els cursos i les persones participants han estat els següents.

– Curs de Microsoft Excel 2000 inicial. Durada de 12 hores 30 minuts. Dies: 19 a 23 de maig de 2003. Adreçat a cinc administratius. Realitzat dins de la jornada de treball, a la mateixa seu de la Institució. Finançat amb fons AFCAP. Assistents: Bibiana Bofill, Carme Cañadilla, Elisabet López, Dolors Molina i Nativitat Molina.

– Curs Microsoft Excel 2000 inicial. Durada de 12 hores 30 minuts. Dies: 26 a 30 de maig de 2003. Adreçat a cinc administratius i altre personal de suport. Realitzat dins de la jornada de treball, a la mateixa seu de la Institució. Finançat amb fons AFCAP. Assistents: Raquel Abad, Montserrat Amat, Núria Andrés, Antoni Manchón i Judit Salas.

– Curs MS Power Point 2000. Durada de 21 hores. Dies: 17 a 21 de novembre de 2003. Adreçat a cinc assessors. Realitzat dins de la jornada de treball a la mateixa seu de la Institució. Finançat amb fons AFCAP. Assistents: Eugeni Castelló, Margarita Cuscó, Montserrat Cusó, Judit Salas, Sílvia Vèrnia.

– Curs MS Acces 2000. Durada de 20 hores. Dies: 17 a 26 de novembre de 2003. Adreçat a sis administratius. Realitzat dins de la jornada de treball a la seu de la Institució. Finançat amb fons AFCAP. Assistents: Isabel Ballesteros, Bibiana Bofill, Glòria Dorca, Neus López, Antoni Manchón, Dolors Molina.

– Curs Photoshop 7. Durada de 10 hores. Dies: 27 i 28 de novembre de 2003. Adreçat a 2 persones, responsables de la web i de les publicacions. Realitzat dins de la jornada de treball a la seu de la Institució. Finançat amb fons AFCAP. Assistents: Anton Clapés i Antoni Manchón.

Com a cursos específics, vinculats a d'altres àmbits, s'han realitzat els següents:

– Curs «Els sistemes d'informació a les organitzacions: eficàcia i transparència», organitzat pel Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, els dies 6 a 8 de febrer de 2003. Finançat amb fons del Síndic de Greuges. Assistent: Antoni Manchón.

– Curs «Els processos tècnics a la biblioteca digital», organitzat pel Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, els dies 30 de juny i 1 i 2 de juliol de 2003. Finançat amb fons del Síndic de Greuges. Assistent: Antoni Manchón.

– Curs de català (nivell de suficiència), organitzat pel Consorci per a la Normalització Lingüística, durant el darrer trimestre de l'any 2003. Fora de jornada laboral. Finançat amb fons del Síndic de Greuges. Assistent: Isabel Ballesteros.

– Taller d'atenció telefònica (formació comunicació, informació i habilitats). Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Durada de 16 hores. Dies: 10, 13 i 18 de març i 10 d'abril de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons de l'EAPC. Assistent: Stel·la Viladot, administrativa.

– Curs sobre la direcció d'equips (formació d'actualització, funció de comandament intermedis i responsables). Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, a càrrec de l'empresa MBD EyT. Durada de 20 hores. Dies: 10, 12 i 25 de març i 7 d'abril de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons del Síndic de Greuges. Assistent: Judit Salas, responsable de serveis generals.

– Taller d'organització del treball administratiu (formació bàsica). Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Durada de 18 hores. Dies: 2, 4, 8 i 10 d'abril i 8 de maig de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons de l'EAPC. Assistent: Rosa Àvila, administrativa.

– Taller de registre d'entrada i sortida de documents (formació bàsica). Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Durada de 8 hores. Dies: 23 i 25 d'abril de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons del Síndic de Greuges. Assistent: Raquel Abad, auxiliar administrativa, adscrita al Registre.

– Curs bàsic de Seguretat Social: afiliació i cotització (formació bàsica). Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, a càrrec de la Tresoreria General de la Seguretat Social. Durada de 10 hores. Dies: 7 i 9 de maig de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons del Síndic de Greuges. Assistent: Bibiana Bofill, administrativa, adscrita a personal i gestió econòmica.

– Seminari sobre la conservació i eliminació de documents: avaluació i tria (formació bàsica). Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, a càrrec de l'arxiver del Departament de Governació i Relacions Institucionals. Durada de 5 hores. Dies: 11 de juny de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons del Síndic de Greuges. Assistent: Dolors Molina, administrativa adscrita a serveis generals i a formació.

– Curs sobre Diagnòstic de necessitats formatives: grups de formació-acció (formació per a responsable de formació). Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Durada de 10 hores. Dies: 2 i 4 de juliol de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons de l'EAPC. Assistent: Dolors Molina, administrativa, responsable de formació.

– Curs sobre drets i deures del personal (formació bàsica). Organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Durada de 15 hores. Dies: 15, 17 i 19 de setembre de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons de l'EAPC. Assistent: Antoni Manchón, delegat de personal.

– Taller sobre la comunicació dins l'equip (actualització comandaments intermedis i responsables). Organitzat per l'Escola d'Administració Pública. Durada de 15 hores. Dies: 16 i 18 de setembre i 16 d'octubre de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons del Síndic de Greuges. Assistent: Judit Salas, responsable de serveis generals.

– Curs sobre Conceptes generals sobre contractació administrativa (formació bàsica). Organitzat per l'Escola

d'Administració Pública de Catalunya, a càrrec de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa. Dies: 2, 7, 9, 14 i 16 d'octubre de 2003, dins de la jornada de treball i a la seu de l'EAPC. Finançat amb fons de l'EAPC. Assistent: Bibiana Bofill, administrativa adscrita a personal i gestió econòmica.

3.2. Personal assessor i tècnic

A banda de la formació informàtica, que s'explica a l'epígraf precedent, i que varen rebre un total de cinc assessors, durant aquest exercici, el personal assessor i tècnic i d'altres càrrecs de la Institució van assistir i participar en els següents cursos, la major part d'ells de pagament i finançats amb càrrec al pressupost de formació del Síndic de Greuges.

– Seminari de Dret Local, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona, l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i la Federació de Municipis de Catalunya, que es desenvolupa durant els mesos d'octubre a juny, tots els anys, en una sessió mensual. Hi assisteixen quatre assessors de la Institució, Sílvia Vèrnia, Eugeni Castelló, Manuel Sanz i Alexandra Solà, en funció dels temes desenvolupats.

– «La reforma de la Ley de Haciendas Locales», organitzat pel Col·legi de Secretaris, Interventors i Tresorers d'Administració Local de Barcelona, els dies 5 a 7 de febrer de 2003. Assistent: Margarita Cuscó.

– Fòrum Europa Barcelona 2003, organitzat per Flor de Maig, els dies 19 a 21 de març de 2003. Assistents: Lluís Sols i Eugeni Castelló.

– Jornades sobre la Llei d'aigües i el procediment administratiu, organitzades per APROMA (Associació interdisciplinar de professionals del medi ambient), els dies 27 i 28 de març de 2003. Assistent: Sílvia Vèrnia.

– II Simposi «Administració pública i tecnologies de la informació i la comunicació», organitzades per l'Observatori de l'evolució de les institucions, a la Universitat Pompeu Fabra els dies 29 i 30 de maig de 2003. Assistents: Sílvia Vèrnia i Eugeni Castelló.

– Jornada sobre «Renda garantida de ciutadania», organitzada per la Secretaria de Política Social de CCOO. Fundació Un sol Món, el dia 25 de juny de 2003. Assistent: Maria Josep Juan-Torres.

– Curs «Disseny web per a tothom», organitzat per TIMONCOM, SL. Assistents: Lluís Sols, Anton Clapés i Antoni Manchón.

– IV Fòrum de la Seguretat: el risc territorial, organitzat per l'Institut d'Estudis de la Seguretat, els dies 2 i 3 d'octubre de 2003. Assistent: Manuel Sanz.

– XIII Seminari per a l'estudi de la legislació i la doctrina jurisprudencial aplicable a Catalunya, organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, de l'octubre del 2003 al juliol del 2004, en una sessió mensual. Assistents: Eugeni Castelló, Manuel Sanz, Judit Sartorio, Alexandra Solà i Sílvia Vèrnia.

– Curs de recaptació d'ingressos locals, organitzat pel Col·legi de Secretaris, Interventors i Tresorers d'Administració Local de Barcelona, els dies 26 a 28 de novembre de 2003. Assistent: Margarita Cuscó.

– XI Congrés Dret i Salut. «Sistema Nacional de Salut: cohesió i consolidació», organitzat per l'Associació de Juristes de la Salut, els dies 29 a 31 de novembre de 2003 a Conca. Assistent: Joaquim Soler.

– Seminaris del Grup d'Estudis sobre els Drets dels Immigrants (GESDI), organitzats per l'Institut de Dret Públic, al Parc Científic de Barcelona. Assistent: Alexandra Solà.

4. Convenis

4.1. Conveni amb el Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya per a la realització de pràctiques dels alumnes de les Escoles de Pràctica Jurídica

En aquest cinquena edició del Conveni, hem comptat amb la col·laboració de dos alumnes de l'Escola de Pràctica Jurídica del Col·legi de Barcelona. La selecció dels becaris va atorgar la primera de les dues beques a l'alumna del Col·legi d'Advocats de Vic, Miriam Fernández i Vilamala, que, en rebre una oferta laboral, va renunciar-hi el mes de febrer, sent substituïda per Sandra Sanz i Caballero, primera suplent seleccionada. La segona beca ha estat ocupada durant tot l'any per Eduard Cases i Salla.

Els becaris són els qui atenen, en primera instància, els ciutadans que, tant en visita personal o telefònicament, s'adrecen a la Institució en demanda d'informació. Atenen la seva consulta, els orienten i adrecen a l'organisme adequat tot explicant-los les funcions i competències del Síndic i, si és el cas, els ofereixen la possibilitat de presentar formalment una queixa. Compten per l'exercici d'aquesta activitat amb el suport directe de l'assessor responsable del Servei, així com de tota la organització de la Institució.

4.2. Convenis de cooperació educativa amb Universitats

Hem continuat, un any més, amb la nostra col·laboració amb el món universitari, per a participar en la formació dels nostres futurs professionals.

4.2.1. Universitat Pompeu Fabra. Màster en Dret Públic i Organització Administrativa

– De febrer a juliol de 2003, Jordi Tena i Galindo, llicenciat en Dret, ha realitzat pràctiques en la nostra Institució, sota la direcció de dos tutors, assessors del Síndic. Les pràctiques han consistit en la gestió i tramitació d'expedients de queixa en els àmbits d'urbanisme, habitatge i consum així com en els àmbits d'administració general i d'administració local. Les seves funcions han estat des de la valoració de l'admissibilitat o no de les queixes i les peticions d'informe a les administracions afectades fins a l'estudi de propostes de resolució dels expedients.

4.2.2. Universitat de Barcelona. Practicum II de la Facultat de Dret

– Durant els mesos de maig i juny, Clàudia Font i Andrés, alumna de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, ha realitzat pràctiques en la nostra Institució, sota la tutoria d'un assessor del Síndic, responsable entre d'altres àmbits de les àrees de consum i serveis socials. Les seves funcions han estat de recerca de normativa i jurisprudència en l'àmbit de consum i en l'estudi d'algunes queixes en aquest mateix àmbit.

4.2.3. Universitat Autònoma de Barcelona. Llicenciatura en Dret

Dins el Conveni Marc de col·laboració subscrit el passat mes de maig entre la Universitat Autònoma de Barcelona i el Síndic de Greuges de Catalunya (veure epígraf 4.7. d'aquest mateix annex) amb vistes a l'execució d'activitats de caràcter docent i assessorament entre ambdues institucions, s'estableixen les estades en pràctiques a la seu del Síndic de Greuges d'alumnes de la Llicenciatura en Dret.

– Durant els mesos de desembre de 2003 i gener de 2004 , Otger Perich i Roca, alumne de la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona, ha realitzat pràctiques en la nostra Institució, sota la tutoria de la cap de gabinet del Síndic. Les seves funcions, atesa la curta estada de sis setmanes, han estat les de preparació detallada de les dades relatives a les actuacions del Síndic de Greuges durant el 2002 pel que fa a l'àmbit dels serveis socials.

4.3. Conveni de col·laboració amb l'Institut de Drets Humans de Catalunya

L'Institut de Drets Humans de Catalunya és una institució privada que té com a objectiu la difusió dels drets polítics, econòmics, socials i culturals amb la que el Síndic de Greuges de Catalunya ve col·laborant des de fa molts anys, i molt especialment en el Curs de Drets Humans que aquest institut organitza i que aquest any 2003 arribava a la seva vint-i-unena edició.

Amb la voluntat de reforçar aquesta col·laboració, aquest any 2003 s'ha signat un Conveni amb la voluntat de promoure l'assistència i participació en el Curs de Drets Humans tot oferint places al personal, i una beca per a un alumne en pràctiques durant tres mesos a la nostra Institució.

Així, durant el període de 20 d'octubre de 2003 fins el 19 de gener de 2004, hem acollit l'alumna Elena Torner Díez, llicenciada en Dret, que ha realitzat un treball de recerca en l'àmbit dels serveis socials, consistent en l'estudi de les recomanacions del Síndic en aquests darrers anys en relació amb els continguts dels diferents instruments de reconeixement de drets socials subscrits pel nostre país.

4.4. Conveni de col·laboració amb el Col·legi i l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya

L'any 1996 es va subscriure amb el Col·legi i l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya un conveni de col·laboració per la realització d'informes pericials i estudis tècnics en l'àmbit professional de l'enginyeria que possibilitin la missió investigadora del Síndic de Greuges en aquelles matèries relacionades amb el medi ambient i les activitats classificades, que requereixen d'uns coneixements i una especialització dels quals l'oficina del Síndic no en disposa.

La col·laboració establerta mitjançant aquest Conveni ve prestant-se des de llavors i fins a la data amb la freqüència que el Síndic la demana i amb l'atenció i dedicació requerides. Són uns quants els professionals que, designats pel Col·legi, han actuat en el curs de la investigació de queixes facilitant la resolució del Síndic. En aquest Informe concretament es relata una queixa a l'epígraf de Medi ambient en la resolució de la qual es va comptar amb el concurs d'un d'aquests professionals.

4.5. Conveni de cooperació entre els defensors del poble de la Toscana i de Catalunya

En el marc del Conveni de cooperació subscrit el passat any 2002, la institució del Síndic de Greuges va ser cridada a col·laborar en la celebració d'unes Jornades realitzades a Florència els passats 19 i 20 de setembre de 2003.

Així, l'assessor Joaquim Soler va participar en les mateixes amb la presentació de la ponència «Danys a la salut causat per les transfusions sanguínies i els hemoderivats, responsabilitat patrimonial i actuacions dels poders públics».

4.6. Conveni de col·laboració entre el Síndic de Greuges i la delegació territorial de la ONCE a Catalunya

En l'Informe de l'any 2002, destacàvem ja, tot avançant-nos, la signatura d'aquest Conveni amb la ONCE a Catalunya, el dia 16 de gener de 2003. Ha estat doncs durant aquest any 2003, quan s'ha començat a treballar en els objectius fixats.

En el transcurs d'aquest any 2003 hem anat disposant d'uns quants materials d'informació i difusió transcrits al sistema braille i en sonor, com el llibre sobre el Síndic de Greuges, el resum de l'informe corresponent a l'any 2002 i els fulletons informatius de la institució.

S'han realitzat a la seu del Síndic de Greuges sessions informatives per part de personal de l'ONCE per a la correcta atenció a persones amb discapacitat visual.

Finalment, i dins el projecte de modificació i millora de la pàgina web del Síndic de Greuges, hem previst adaptar-la a les persones amb discapacitat visual.

4.7. Conveni Marc de Col·laboració entre el Síndic de Greuges de Catalunya i la Universitat Autònoma de Barcelona

En data 30 de maig de 2003, a la Sala de Graus de la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona, l'Excm. i Mgfc. Rector de la Universitat Autònoma de Barcelona, doctor Lluís Ferrer Caubet i el Síndic de Greuges de Catalunya, Excm. Sr. Anton Cañellas Balcells, van subscriure en representació de les respectives institucions un Conveni Marc amb l'objectiu de col·laborar en activitats docents, assistencials, d'investigació i assessorament pròpies dels seus respectius àmbits competencials.

Així per exemple, en l'execució de programes o projectes d'investigació, en la formació del personal investigador i tècnic, en l'assessorament relacionat amb les seves activitats, en la divulgació i el coneixement de la institució del Síndic de Greuges dins la comunitat universitària, en la divulgació dels drets humans i les llibertats públiques, en les estades en pràctiques a la seu del Síndic dels alumnes de la Llicenciatura en Dret, en l'accés recíproc als seus fons bibliogràfics i documentals, llevat dels documents reservats o confidencials, i en tot allò que considerin d'interès comú i que s'emmarqui dins dels seus objectius institucionals.

Fruit d'aquest Conveni, ha estat l'establiment del Curs sobre el Síndic de Greuges de Catalunya, realitzat durant els mesos d'octubre a desembre d'aquest any 2003, i que expliquem amb més detall en l'annex 12.

5. La càtedra d'immigració, drets i ciutadania

Les activitats de la Càtedra d'Immigració, Drets i Ciutadania, creada sota els auspicis de la Universitat de Girona, el Bisbat de Girona i el Síndic de Greuges de Catalunya, han estat durant aquest any 2003, les següents:

– Els dies 20 i 21 de març de 2003 a l'Auditori de la Caixa de Girona, la Càtedra, juntament amb el Grup de Recerca sobre les Migracions i el Mercat de Treball, va organitzar un Simposi «El fenomen migratori: noves respostes a noves realitats».

El Simposi va ser inaugurat per l'Alcadessa de Girona, Sra. Anna Pagans, el Síndic de Greuges, Sr. Anton Cañellas, el Bisbe de Girona, Sr. Carles Soler, el Rector de la Universitat de Girona, Sr. Joan Batlle i el director de la Càtedra, Sr. Eduardo Rojo.

En el Simposi es van debatre cinc ponències:

– El fenomen migratori a escala mundial. Estudi dels factors que el potencien, amb especial atenció a les polítiques de co-desenvolupament, a càrrec del Sr. Patrick Taran, del Departament de Migracions de l'Organització Internacional del Treball.

– El marc comunitari de les polítiques d'immigració. De Tampere a Sevilla. Polítiques d'integració de la immigració o de control dels fluxos migratoris?, a càrrec del Sr. Francisco Fonseca, Cap del Gabinet del Comissari europeu Antonio Vittorino. Aquesta ponència va ser moderada per la Secretaria del Consell Científic de la Càtedra i assessora del Síndic de Greuges, Sra. Alexandra Solà.

– Immigració i ciutadania, a càrrec del Sr. José Chamizo, Defensor del Poble Andalús, Sr. Manuel Alcaide, Diputado del Común de Canàries, Sra. María Luisa Cava de Llano, Adjunta del Defensor del Poble, i Sr. Enric Bartlett, Adjunt del Síndic de Greuges.

– L'actuació de les administracions locals davant la nova realitat de la immigració, a càrrec de la Sra. Pia Bosch, regidora de Serveis Socials de l'Ajuntament de Girona, Sr. Leoncio Collado, regidor de Serveis Socials de l'Ajuntament de Lorca, Sr. Baldomer Gudayol, regidor de l'Àrea de Qualitat de Vida de l'Ajuntament de Salt, i Sr. Jordi Rustullet, regidor d'Acció Social de l'Ajuntament de Banyoles.

– El marc estatal de les polítiques d'immigració. Regulació vigent i propostes de reforma, a càrrec del Sr. Ignasi Camós, professor de Dret del Treball i de la Seguretat Social de la Universitat de Girona.

El Simposi va ser clausurat pel Síndic de Greuges, Anton Cañellas.

– El 30 de gener de 2003 es va reunir a la seu del Síndic de Greuges de Catalunya el Consell Científic de la Càtedra, amb la presència del Síndic Anton Cañellas, del membre del Consell Director i Adjunt al Síndic, Enric Bartlett, i la secretària del Consell Científic, l'assessora Alexandra Solà.

– Pel que fa al Consell Director de la Càtedra, s'ha reunit en tres ocasions, el 29 de maig, el 17 de juny i el 19 de novembre, amb el Director de la Càtedra, Eduard Rojo, per programar les activitats de la mateixa.

– El 12 de desembre de 2003 a la Sala de Graus de la Facultat de Dret de la Universitat de Girona, la Càtedra, juntament amb el Grup de Recerca sobre Migracions i Mercat de Treball, va organitzar una Jornada d'Estudi sobre «El nou marc legal de l'Estrangeria a Espanya», en la qual van participar l'Adjunt Enric R. Bartlett i l'assessora Alexandra Solà, al voltant de quatre ponències:

– El nou marc legal de la política d'estrangeria a Espanya: reflexions i consideracions introductòries, a càrrec del Dr. Ignasi Camós Victoria, del Grup de Recerca sobre Migracions i Mercat de Treball.

– Les reformes estatals i comunitàries en matèria de nacionalitat, a càrrec de la Dra. Aurèlia Álvarez, professora titular de Dret internacional privat de la Universitat de Lleó.

– Les reformes en matèria penal, a càrrec de la Dra. Elisa García España, professora titular de Dret penal de la Universitat de Màlaga.

– Els canvis legislatius en matèria laboral i de Seguretat Social, a càrrec de la Dra. Pilar Charro Baena, professora titular de Dret del treball i de la Seguretat Social de la Universitat Rey Juan Carlos.

– Finalment, el 17 de desembre de 2003, es va mantenir una sessió de treball del Consell Científic de la Càtedra amb el professor Antonio Izquierdo Escribano, Catedràtic de la Universitat de la Corunya, especialista en l'estudi del fenomen migratori. En aquesta sessió van participar-hi l'Adjunt Enric R. Bartlett i els assessors Alexandra Solà, Sílvia Vèrnia i Lluís Sols.

ANNEX 9

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES OMBUDSMAN

En la línia de reforçar la projecció de la institució del Síndic de Greuges, en tant que Comissionat del Parlament de Catalunya, a nivell internacional, estatal i català, al llarg de l'any 2003, el Síndic ha mantingut, i, fins i tot, ha incrementat les relacions institucionals, de treball i d'intercanvi amb els altres comissionats autonòmics de l'Estat, amb el mateix Defensor del Pueblo, el Defensor del Poble Europeu, els ombudsman d'altres països i regions, els ombudsman locals i els de les universitats.

Així mateix, el Síndic ha continuat participant i col·laborant amb les associacions i federacions internacionals d'ombudsman, la Federación Iberoamericana del Ombudsman (FIO), l'International Ombudsman Institute (IOI), l'European Ombudsman Institute (EOI) i l'Association d'Ombudsman et Médiateurs de la Francophonie (AOMF).

1. Relacions institucionals dins l'àmbit estatal

1.1. Jornades de Coordinació entre Defensors del Poble de l'Estat

Les Jornades de Coordinació entre Defensors del Poble de l'Estat espanyol s'han consolidat com el principal motiu de trobada de tots els ombudsman parlamentaris de l'Estat, en haver-se celebrat ja la seva XVIIIa edició. En aquesta ocasió, les organitzava la Defensora del Pueblo de Castilla-La Mancha, Maria Henar Merino Senovilla, i es van celebrar els dies 19 a 22 d'octubre a l'Edifici de la Universitat de Castilla-La Mancha, a Toledo, i al Museu Municipal d'Albacete. Prèviament, en el mes de juny, els defensors van mantenir una reunió preparatòria a la seu del Defensor del Pueblo Andaluz a Sevilla.

A aquestes jornades de coordinació, va assistir una delegació encapçalada pel mateix Síndic de Greuges, Anton Cañellas; el seu adjunt, Enric R. Bartlett, l'adjunt per a la defensa dels drets dels infants, Jordi Cots, la secretària general, Elisabeth Abella, i la cap de gabinet, Margarita Cuscó.

El programa previst incloïa una ponència base que tenia per títol «Atención a la salud mental» i que va ser desenvolupada en nou ponències i tres tallers de treball.

Les ponències més específiques es van referir, la primera d'elles, a «Servicios y recursos asistenciales en la atención de la salud mental», i va ser presentada per l'Ararteko del País Basc, el Defensor del Pueblo Andaluz i el Valedor do Pobo de Galícia.

La segona tractava el tema de «El enfermo mental como sujeto de derechos», i va ser moderada i presidida per l'Adjunt del Síndic de Greuges de Catalunya i l'Adjunt Primer de la Defensora del Pueblo de Castilla-La Mancha.

La tercera relativa al tema de «Los soportes de la salud mental: familias y asociaciones y la integración de las personas con enfermedades mentales», va ser desenvolupada per l'Adjunto Segundo del Defensor del Pueblo de España, el Procurador del Común de Castilla y León i el Síndic de Greuges de Catalunya.

Van presentar-se també les conclusions dels tres tallers, que s'havien elaborat, en diverses reunions de treball prèvies a la realització de les jornades. A aquestes reunions hi van assistir assessors de les oficines dels Comissionats. En el primer taller, celebrat a Lleó, i en el qual es va estudiar el tema de «El acceso a la vivienda», hi va participar l'assessora Pilar Busquiel; en el segon, celebrat a Vitòria, al voltant de «La discapacidad física o psíquica», hi va participar l'assessor Eugeni Castelló; i en el tercer, celebrat a Saragossa, s'hi va tractar el tema de »La violencia doméstica», amb la participació de l'assessora Maria Josep Juan-Torres.

Un cop clausurades les jornades, es va celebrar el «II Foro de Derechos Ciudadanos» entorn al tema «El Sistema Público y Privado de atención social y sanitaria a las personas con enfermedad mental en España», amb la participació com a ponent del Sr. José Guimón, Catedràtic de Psiquiatria de la Universidad del País Vasco. El Foro va ser presentat per la Defensora del Pueblo de Castilla-La Mancha, Maria Henar Merino i el Defensor del Pueblo Andaluz, José Chamizo.

Cal destacar que dins del marc d'aquestes jornades, els defensors autonòmics van signar un conveni de col·laboració. La finalitat d'aquest conveni marc és establir un espai de cooperació i d'intercanvi d'experiències i informació, per tal de millorar els nivells d'eficàcia de les funcions portades a terme pels comissionats parlamentaris autonòmics.

1.2. Altres activitats dins l'àmbit estatal

El Síndic ha tingut al llarg de l'any diversos contactes amb el Defensor del Pueblo de España, Enrique Múgica, els dies 28 i 29 de març i 29 d'octubre a Madrid per tractar diversos aspectes del Programa Institucional de Cooperació amb els Balcans. D'aquest programa se'n fa esment a l'annex 12 amb més detall.

El Síndic de Greuges de Catalunya també ha mantingut contactes amb la resta de Comissionats de l'Estat espanyol, tant a la seu de la institució del Síndic a Barcelona com a altres seus.

D'aquestes trobades, podríem destacar les Jornades d'intercanvi celebrades a la seu del Síndic de Greuges de Catalunya amb el Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, els dies 15 i 16 de setembre. Assessors i personal d'ambdues institucions van debatre diversos temes monogràfics vinculats amb les seves respectives responsabilitats, alhora que els síndics analitzaven aspectes relacionats amb els objectius i el funcionament de les institucions que representen.

El Síndic també va coincidir amb el Síndic de la Comunitat Valenciana en una reunió de defensors autonòmics que es va celebrar a Alacant el 31 de gener per tal de preparar la IV Trobada de Defensors Regionals de la Unió Europea.

D'altra banda, el Síndic de Greuges va participar en la signatura de l'acord de col·laboració entre l'empresa farmacèutica Novartis S.A., la Fundación Salud, Innovación y Sociedad, i el Valedor do Pobo de Galícia. L'objectiu d'aquest conveni és el d'ajudar a pal·liar els efectes del desastre ecològic del «Prestige».

2. Relacions institucionals dins l'àmbit català

2.1. Relacions amb els síndics locals

La Trobada anual de Síndics i Defensors locals de Catalunya enguany ha celebrat la seva V edició. Es va celebrar el dia 27 de març a Santa Coloma de Gramenet i va participar el Síndic de Greuges amb la presència del seu adjunt, Enric R. Bartlett, la cap de gabinet, Margarita Cuscó i l'assessor Manel Sanz.

Aquest any, però, s'ha realitzat una altra trobada dels síndics locals i el Síndic de Greuges de Catalunya, arran de la jornada d'intercanvi de síndics locals catalans i difensores civicos italians de la regió de la Llombardia. El Síndic s'havia ofert a col·laborar per tal que aquesta trobada fos possible, fet que es produí el dia 23 de setembre.

L'organització de la jornada va anar a càrrec del Defensor de la Ciutadania de Badalona i van participar-hi síndics locals catalans i difensores civicos de la regió de la Llombardia. El Difensore Civico della Regione Lombardei, Alessandro Barbetta i els difensores civicos locals de la Llombardia: senyors Lia, Paramatti i Zattoni, van presentar junt amb els síndics locals catalans diverses ponències. La jornada d'intercanvi es va iniciar amb una exposició sobre el marc legal de les institucions, presentada pel Difensore Civico della cittá di Bergamo, Giovanni Paramatti, i el Defensor del Ciutadà de Mataró, Jordi Puigderrajols. La segona exposició va tractar dels aspectes organitzatius i va tenir com a ponents al Síndic de Greuges de Reus, Francesc Palacín i al Difensore Civico dei Comuni di Gardone Riviera, Salò, Tignale e Toscolano Maderno, Vittorio Zattoni. L'última exposició es va centrar en la valoració dels resultats obtinguts fins al moment, l'expansió i difusió de la institució i va ser desenvolupada pel Difensore Civico della provincia di Lecco, Luigi Lia i la Defensora del Ciutadà de Girona, Maria Teresa Sesseras. També van participar en la jornada el seu adjunt, Enric R. Bartlett, la cap de gabinet, Margarita Cuscó i l'assessor Manel Sanz.

El Síndic va participar en els actes d'obertura i de cloenda de la jornada, en els quals hi va destacar la proximitat entre Catalunya i la Llombardia, ja que ambdues són dipositàries d'un gran llegat cultural, però sobretot, perquè comparteixen el fet de ser el motor econòmic del seu Estat, i la importància de la figura de l'ombudsman com a defensor i garantia del respecte envers els drets humans.

2.2. Relacions amb els síndics universitaris

El 5 de setembre, l'assessora Mar Aldeano va assistir, en representació del Síndic de Greuges, a la Trobada anual de Síndics de Greuges de les Universitats públiques catalanes i de les Illes Balears, organitzada per la síndica de la Universitat de les Illes Balears a Palma de Mallorca.

Els temes tractats van ser, entre altres, la propietat intel·lectual i els conflictes que sorgeixen entorn a aquest tema entre professorat, i entre professorat i estudiants; el sistema d'atorgar beques, i els temes tractats a la VI Trobada Estatal de Defensors Universitaris, entre ells, les normes bàsiques d'actuació dels Defensors Universitaris, els defensors i la integració en l'espai europeu d'educació, el paper del Defensor en la millora de la qualitat de les universitats: funcions dels departaments, formació d'investigadors, formació permanent.

3. Relacions institucionals dins l'àmbit internacional

3.1. IV Trobada d'Ombudsman Regionals de la Unió Europea

Els dies 9 a 11 d'abril es va celebrar la IV Trobada d'Ombudsman Regionals de la Unió Europea a València. El Síndic de Greuges va participar amb la presència del seu adjunt, Enric R. Bartlett; l'adjunt per a la defensa dels drets dels infants, Jordi Cots; la secretària general, Elisabeth Abella, la cap de gabinet, Margarita Cuscó i l'assessora Alexandra Solà.

En el marc d'aquesta trobada, el Síndic va pronunciar una conferència amb el títol «El futur d'Europa» i va actuar com a moderador en la taula rodona posterior, en la qual hi van participar el cap d'Administració i Finances del Defensor del Poble Europeu, Joao Sant'Anna i el Catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat de València, Antonio Bar Cedón.

La conferència inaugural sobre «La Constitució Europea», va anar a càrrec del Director of the Task Force Future of the Union and Institutional Questions at the Secretariat General of the European Commission, Paolo Ponzano.

Les taules rodones van girar entorn a diversos temes d'actualitat com la «Immigració i asil. Paper de la UE», i «La protecció del medi ambient en la UE i el paper dels Defensors regionals». Aquesta és ja la quarta trobada d'ombudsmen regionals europeus que s'organitza, amb periodicitat bianual, des de l'any 1997, quan es va celebrar la primera, a iniciativa del Síndic Cañellas, a Barcelona.

3.2. Reunió anual de l'European Network Ombudsman for Children

La reunió de l'ENOC d'aquest any tingué lloc els dies 15 al 17 d'octubre de 2003, a Estocolm. Després de l'habitual presentació dels extractes de l'informe relatius a les activitats més rellevants de cada oficina d'ombudsman, es passà a debatre extensament el tema de la justícia juvenil a Europa, un tema que preocupa especialment el conjunt de defensors europeus dels drets dels infants. Per part nostra, poguérem manifestar que tenim una bona legislació, però també vam fer avinent el temor que un model de justícia juvenil com el català, prou valorat, podria entrar en crisi si no se li presta la deguda atenció i la dotació de mitjans suficients.

Una altra de les qüestions abordades a Estocolm fou la promoció de figures d'ombudsman infantils no solament a Europa, sinó per al món sencer. Hi ha hagut una progressiva acceptació del treball dels defensors dels drets dels infants. Cada any es registren noves incorporacions a l'ENOC. Una de les més recents, la de Grècia, s'ha configurat d'una manera molt semblant al que preveu la llei catalana del Síndic de Greuges. A Europa, vençuts uns inicials recels envers aquests ombudsman sectorials, vint països ja en disposen; i en molts casos són *regionals* (per diferenciar-los dels nacionals). Aquesta qüestió, a més, havia estat tractada en una reunió específica del Fòrum Europeu per a la Infància i la Família, que tingué lloc a Estrasburg, els dies 25 i 26 de març de 2003, en la qual també participà el Síndic de Greuges de Catalunya.

3.3. Reunió anual de la Secció europea de l'IOI

El mes d'octubre, l'adjunt Enric R. Bartlett, va participar en la reunió anual de la Regió Europea de l'Institut Europeu de l'Ombudsman (IOI)a Nicòsia (Xipre), organitzada en aquesta ocasió per l'oficina de l'Ombudsman de Xipre. També van participar el Defensor del Poble Europeu, Nikoforos Diamandouros, l'Ombudsman federal de Bèlgica, Herman Wuyts i l'Ombudsman nacional d'Holanda, Roel Fernhout. Aquest congrés va girar entorn del tema «Els canvis en la institució de l'ombudsman a Europa».

3.4. VI Congrés de l'Association d'Ombudsman et Médiateurs de la Francophonie (AOMF)

Dins del marc de relacions amb federacions d'ombudsman, cal destacar la participació del Síndic al VI Congrés de l'AOMF (Association des Ombudsmen et Médiateurs de la Francophonie) que es va celebrar a Tunísia el mes d'octubre. En aquest congrés, el Síndic va presentar una ponència sobre «El procés administratiu com a garantia dels drets dels administrats».

3.5. Participació en altres jornades i seminaris

Ens invitaren així mateix a una jornada d'estudis organitzada pel defensor dels menors del Vèneto (Itàlia), el dia 28 de març de 2003, encaminada a promoure, a Itàlia però també a Europa en general, la ratificació de la Convenció europea sobre l'exercici dels drets de l'infant, adoptada pel Consell d'Europa el 25 de gener de 1996, coneguda per Convenció d'Estrasburg –no ratificada per l'Estat Espanyol–. Amb tot i que una indisposició impedí a l'Adjunt per als infants de ser-hi personalment, s'hi llegí la ponència en la qual s'explicava el treball a favor dels infants que acompleix la nostra Institució.

L'Adjunt per als infants participà, a Roma, en la jornada que tingué lloc al Parlament italià el 9 de juliol de 2003, de debat sobre les institucions dedicades a la protecció dels infants. A part d'exposar-hi la nostra experiència, ho feren els ombudsman infantils d'Estíria, França, la Comunitat Autònoma de Madrid, Hongria, Dinamarca, Noruega i Portugal.

Dins del marc del conveni de col·laboració entre el Síndic de Greuges de Catalunya i el Difensore civico de la Regió de Toscana, Romano Fantappié i que es detalla a l'annex 8, el proppassat mes de setembre, l'assessor Joaquim Soler en nom del Síndic es va desplaçar a Florència per participar i presentar una ponència sobre «El contacto de enfermedades víricas producido por vía sanguínea (VIH y VHC). Responsabilidad de la Administración y las respuestas legislativas en Catalunya y España» en el Consiglio Regionale Difensore cívico Regione Toscana dedicat a l'experiència del Defensor en matèria de sanitat.

El mes de novembre, el Síndic es va desplaçar a Amsterdam a fi de mantenir una reunió de treball amb l'Ombudsman local de la ciutat d'Amsterdam, Nora H. C. Salomons. L'esmentada reunió es va centrar en el proper seminari d'ombudsmen regionals de la Unió Europea previst per l'any 2005, i la possibilitat de mantenir contactes amb els síndics locals catalans, donats els seus coneixements i experiència com a ombudsman d'una ciutat important d'Holanda.

El Síndic va assistir també durant el mes de novembre al VIII Congrés anual de la FIO a Panamà, activitat de la qual donem compte amb més detall a l'annex 10.

També en el mateix mes de novembre, l'adjunt Enric R. Bartlett va participar, en representació del Síndic, a la Conferència d'Ombudsman regionals sobre la figura de l'Ombudsman en el sud-est d'Europa. El Center for the Study of Democracy, i el Ministeri de Justícia de Bul-

gària, que van organitzar la conferència junt amb el Defensor del Poble de Grècia, havien visitat la institució del Síndic de Greuges en dues ocasions, i havien participat en diverses sessions de treball organitzades pel Síndic, referents a la instauració i funcionament de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya. La invitació al Síndic volia correspondre al suport rebut per instaurar la figura de l'ombudsman nacional a Bulgària. L'adjunt va ser un dels dos ponents de la cinquena sessió juntament amb un representant de Bòsnia-Hercegovina i va pronunciar una conferència sobre «L'adequació de la institució dels ombudsman a les diverses realitats territorials dels estats».

3.6. Reunions a Barcelona amb ombudsman europeus i iberoamericans

En el marc de les relacions entre institucions d'Ombudsman d'Iberoamèrica, el Síndic es va reunir el dia 22 de febrer amb el Defensor del Poble de Colòmbia, Eduardo Cifuentes, que s'havia desplaçat a Barcelona amb motiu de la seva participació en la «Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia» organitzada per l'Ajuntament de Barcelona. Un cop finalitzada la taula rodona, el Síndic i el Defensor del Poble de Colòmbia van tenir oportunitat d'intercanviar impressions i de parlar de la institució de la defensoria i de la situació actual de Colòmbia en relació amb els drets humans.

El mes de març, el Síndic va rebre la visita del Defensor del Poble d'Àustria, Peter Kostelka. El Dr. Kostelka, acompanyat pel Síndic, va ser rebut pel President del Parlament de Catalunya, M. Hble. Sr. Joan Rigol; per l'Alcalde de Barcelona, Excm. Sr. Joan Clos i pel secretari general de la Presidència, Carles Duarte.

El mes d'abril el Síndic va rebre la visita de l'Adjunt del Defensor del Pueblo de la Ciudad de Buenos Aires, Alejandro Nató i de Iago de Balanzó i Solà, director de l'Institut Català de Cooperació Iberoamericana.

El de setembre, el Síndic va rebre també la visita del nou Defensor del Poble Europeu, Nikiforos Diamandouros amb qui va mantenir una reunió de treball junt amb el diputat al Parlament de Catalunya, Josep Maria Vallès i l'assessor principal del Defensor del Poble Europeu, José Martínez Aragón. Aquell mateix dia, el Defensor del Poble Europeu va pronunciar una conferència a l'Associació Espanyola de Ciència Política i de l'Administració.

El 30 de novembre el Síndic va rebre el Defensor del Poble d'Equador, Claudio Mueckay, la Comisionada de Derechos Humanos del Defensor del Pueblo de Ecuador para los ecuatorianos en Catalunya, Dulce María Achundia i el Secretari per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya, Salvador Obiols.

ANNEX 10

LA FEDERACIÓ IBEROAMERICANA D'OMBUDSMAN

La Federació Iberoamericana d'Ombudsman (en endavant FIO) agrupa tots els defensors del poble nacionals, estatals, regionals-autonòmics i provincials de tot l'àmbit iberoamericà. El Síndic de Greuges n'és membre des de la seva constitució i va ser-ne vicepresident i membre del Consell Rector.

Els membres de la FIO van participar als actes de celebració del 25è aniversari de la Constitució Espanyola a Madrid dins del marc de les Jornades de Defensors del Poble i drets constitucionals, organitzades pel Defensor del Pueblo de España, Enrique Múgica. Tot aprofitant la presència de gran part dels membres de la FIO a Madrid van mantenir un intercanvi d'impressions i, a més, van ser rebuts per S.M. el Rei, Joan Carles I.

Posteriorment, el mes de novembre el Síndic participà en el VIII Congrés i en l'Assemblea anual a la ciutat de Panamà.

El Congrés va organitzar-se sota el lema: «Democracia y Derechos humanos» i es va desenvolupar en sis sessions al voltant de tres grans temes. La conferència magistral a càrrec de la senyora Thoraya Obaid, directora executiva del Fondo de Población de las Naciones Unidas i secretària adjunta d'aquesta organització tenia per títol «El Programa de Acción del Cairo y los Organismos Defensores de los Derechos Humanos».

El primer tema que es va abordar va ser el de «Transparencia y democracia», que va ser analitzat des de les vessants següents:

– Accés a la informació,

– Llibertat d'expressió, i

– Corrupció.

A continuació el Defensor del Pueblo de Venezuela, Germán Mundaraín, la Procuradora para la Defensa de los Derechos Humanos del Salvador, Beatrice Carrillo i el Comisionado de Derechos Humanos de México D.F., Emilio Álvarez van glossar la seva experiència en les intervencions realitzades en relació amb l'enfortiment de la transparència i la democràcia.

En aquesta sessió, el Síndic va intervenir com a comentarista, tot analitzant els aspectes de l'accés a la informació en els aspectes següents:

• el dret a la informació dels afectats per reformes urbanístiques,

• el dret a la informació dels afectats per actuacions que afecten el medi ambient, l'accés a la informació dels càrrecs electes, el dret dels càrrecs electes d'accedir als mitjans de comunicació de l'administració amb els ciutadans.

El Síndic va expressar que obrir l'administració, fer que els ciutadans puguin accedir amb amplitud i facilitat a la informació que necessiten és treballar –treballar eficaçment– en defensa dels seus drets.

La segona sessió es va dedicar a analitzar el tema «Retos para asegurar la protección de los migrantes»,

que es va desenvolupar incorporant la visió des d'Amèrica Llatina, a càrrec de Diego Beltrand, director del programa regional de apoyo a las defensorías del pueblo en Ibeoramèrica; i la visió des d'Europa, a càrrec d'Enrique Múgica, Defensor del Pueblo de España, així com l'informe de la FIO, a càrrec de Manuel Guedán, expert de la Universidad de Alcalá de Henares.

En el transcurs del Congrés es va presentar també el Primer Informe Iberoamericà sobre la situación de los migrantes en toda la región.

El tercer tema «El Ombudsman y el fortalecimiento de los sistemas internacionales de protección de los derechos humanos», va centrar-se en l'anàlisi del sistema interamericà, de l'europeu i del de les Nacions Unides.

Aquest apartat va complementar-se amb les experiències de les intervencions emprades pel Defensor del Pueblo de Perú, Walter Alban Peralta, pel Defensor de los Habitantes de la República de Costa Rica, José M. Echandi, i pel Defensor del Pueblo de Vicente López (Argentina), Carlos Costenla.

En finalitzar el Congrés es va reunir l'Assemblea General de la FIO que, entre d'altre aspectes, va debatre els informes del president, dels vice-presidents i de la Secretaria tècnica.

El Congrés va aprovar la Declaració de Panamà amb el contingut següent:

«RECONOCEN el importante papel que desempeñan los Ombudsman como garantes del respeto y vigencia de los derechos humanos como condición básica para la vida en democracia.

»RESPALDAN los esfuerzos de la región por mantener el sistema democrático como forma de gobierno, a través del fortalecimiento del Estado de derecho.

»REITERAN su preocupación por los problemas que siguen obstaculizando el desarrollo integral de sus sociedades e impiden el derecho de las personas a una vida digna e instan a los Estados a que favorezcan la adopción de políticas que permitan garantizar el derecho fundamental de libre acceso a la información pública como instrumento indispensable en pro de la transparencia y en contra del flagelo de la corrupción.

»RECOMIENDAN a los Estados de la región a que configuren una política pública integral en materia de migraciones, coordinada desde las más altas instancias del Poder Ejecutivo, con adecuada asistencia técnica y suficiente participación y consenso de todos los sectores, públicos y privados, implicados y especialmente del organismo miembro de la FIO que corresponda y de organizaciones no gubernamentales de defensa de los derechos humanos en general y de los derechos de los migrantes en particular.

»REAFIRMAN su compromiso a difundir el *I Informe sobre Derechos Humanos*, preparado por esta Federación sobre el tema de Migrantes.

»EXHORTAN a los Estados a ratificar las normas internacionales en materia de migraciones con incidencia indirecta en ella, y en particular las procedentes de las Naciones Unidas, del Sistema Interamericano y Europeo.

»RATIFICAN su compromiso por difundir los alcances y contenidos de la Opinión Consultiva número 18 emitida por la Corte Interamericana de Derechos Humanos sobre la Situación de los Trabajadores Migrantes Indocumentados.

»SE COMPROMETEN a continuar con la labor de estudio y difusión del Derecho Internacional de los Derechos Humanos y del Derecho Internacional Humanitario y REITERAN a los Estados a ratificar o adherirse a los instrumentos internacionales y regionales sobre la materia.

»RESPALDAN los procesos de fortalecimiento de los sistemas internacionales y regionales de protección de los derechos humanos y RECOMIENDAN se estudie la viabilidad de la participación directa de las víctimas o sus representantes para presentar casos directamente ante la Corte Interamericana de Derechos Humanos y ENCOMIENDAN a los Estados de la región a cumplir las decisiones de los órganos internacionales de protección de los derechos humanos.

»RECOMIENDAN a los Estados, que aún no lo han hecho, la firma y posterior ratificación del Protocolo Facultativo a la Convención contra la Tortura de las Naciones Unidas, adoptado en diciembre del 2002, que instaura un novedoso mecanismo de prevención de la tortura mediante un mecanismo nacional e internacional de visitas a lugares de detención.

»SOLICITAN a los gobiernos de la región que se encuentren negociando Tratados de Libre Comercio, se aseguren de que los mismos contengan garantías de respeto de los derechos humanos y que consideren a los Ombudsman en los procesos de discusión de los mismos.

»ACOGEN con carácter vinculante los acuerdos propuestos por la Red de Defensorías de la Mujer en su Declaración a la VIII Asamblea de la FIO, la cual se adjunta a esta Declaración. En relación con el punto 6 de la misma, será considerado cuando la Federación retome el debate de la reforma de sus Estatutos.

»HAN TOMADO conocimiento, con satisfacción, que en Chile se han reactivado los esfuerzos por dar nacimiento constitucional a la institución del Defensor del Ciudadano mediante el sometimiento de la correspondiente iniciativa a la discusión de la Cámara de Diputados. Nuestra Federación espera que en esta oportunidad dicho empeño fructifique y Chile no tarde en incorporarse al conjunto de naciones que ya cuentan en Iberoamerica con esta relevante herramienta de protección y promoción de los derechos humanos.

»REITERAN su solicitud al Senado de la República Dominicana, para que culmine el proceso de designación del primer defensor o defensora del pueblo en esa Nación.

»SOLICITAN a las autoridades de la República Federativa de Brasil y a las de la República Oriental de Uruguay que se unan a la corriente Iberoamericana de Ombudsman, como aspiración legítima de todas las personas de la región y como elemento esencial de la democracia y del Estado de Derecho.

»REITERAN su pesar por el trágico deceso del Alto Comisionado de Derechos Humanos de las Naciones Unidas, Sergio Viera de Mello, renovando el apoyo de la Federación Iberoamericana del Ombudsman al trabajo que lleva a cabo el Alto Comisionado Adjunto, Beltrand Ramcharan.

»REITERAN su reconocimiento a la labor que desempeña el Instituto Interamericano de Derechos Humanos como Secretaría Técnica de la FIO, y su labor en la promoción y consolidación de la figura del Ombudsman en la región.

»MANIFIESTAN su reconocimiento por la ejecución del Programa Regional de Apoyo a las Defensorías del Pueblo de Iberoamérica, que se desarrolla con fondos de la Unión Europea y de la Agencia Española de Cooperación Internacional y en especial a la Universidad de Alcalá de Henares.

»EXPRESAN su agradecimiento al Defensor del Pueblo de la República de Panamá, Juan Antonio Tejada Espino, por la organización del VIII Congreso y al Pueblo de Panamá por su hospitalidad y atención y MANIFIESTAN su complacencia de que estos acuerdos sean conocidos como DECLARACIÓN DE PANAMÁ.

»En la ciudad de Panamá, Panamá, a los veinte días del mes de noviembre de 2003».

ANNEX 11

PROGRAMA INSTITUCIONAL DE COOPERACIÓ AMB ELS BALCANS

1. Presentació

En aquest annex exposem la tasca de cooperació que el Síndic de Greuges ha desenvolupat un any més, el 2003, a la regió dels Balcans.

L'any 1998 el mateix Síndic va impulsar un programa de cooperació jurídica que, amb molts bons resultats i gràcies al finançament majoritari de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI), s'ha mantingut, ampliat i consolidat al llarg de tots aquests anys i s'ha donat a conèixer amb el nom de «Programa institucional de cooperació». Recordem que tant els resultats d'aquesta tasca, duta a terme conjuntament amb el Defensor del Poble i el Col·legi d'Advocats de Madrid, com també la implicació de la nostra Institució s'han detallat àmpliament als annexos corresponents dels informes al Parlament dels anys 1998 a 2002.

En aquest sentit, val la pena destacar que l'any 2003, amb finançament de l'AECI, s'ha editat, en versió castellana, bosniana i sèrbia, una publicació en format de revista que divulga la tasca de cooperació duta a terme pel Programa institucional de cooperació des de l'any 1999. Aquesta publicació ha estat àmpliament difosa, tant als Balcans com a casa nostra.

Val a dir que per tirar endavant un programa d'aquesta envergadura cal comptar amb la dedicació permanent de determinades persones. Així, a més de la participació del Síndic i de la resta de personal de la Institució, és imprescindible una dedicació més intensa. Aquesta responsabilitat és assumida per la coordinadora del programa, una jurista que forma part de la plantilla d'aquesta Institució i que treballa el dia a dia de l'acció de cooperació, tant des del nostre país com des de la regió balcànica, amb viatges d'identificació i seguiment. Com que la seu de les institucions que dirigeixen el programa es troba a Barcelona i Madrid, hi ha una coordinadora a cada ciutat i, per tant, la coordinadora de Barcelona exerceix les seves funcions des de l'Oficina del Síndic de Greuges.

Aquest fet evidencia el compromís d'aquesta Institució en el desenvolupament del programa i promou la projecció internacional no tan sols del Síndic de Greuges de Catalunya i de les institucions catalanes que hi col·laboren, sinó també de la realitat del nostre país.

La major part de les activitats de cooperació del Síndic de Greuges a la regió dels Balcans formen part de l'esmentat Programa institucional de cooperació, que, com hem dit, dirigeixen conjuntament el Síndic, el Defensor del Poble i el Col·legi d'Advocats de Madrid amb finançament majoritari de l'AECI, per bé que també hi contribueixen econòmicament, a parts iguals, les tres institucions que el dirigeixen. No obstant això, el Síndic, atesa la sensibilitat envers les necessitats de les institucions jurídiques dels Balcans, també ha col·laborat, al marge del programa institucional de cooperació, amb les institucions que li ho han sol·licitat, com és el cas del Parlament de la Regió Autònoma de Vojvodina (Sèrbia), com s'explica a l'apartat següent.

2. Catalunya: un model per a la Regió Autònoma de Vojvodina (Sèrbia)

La Regió Autònoma de Vojvodina, amb capital a Novi Sad, té una població de dos milions d'habitants, una mica més del 20% de la població de tot Sèrbia. Aquesta regió del nord de Sèrbia es caracteritza per la seva composició multicultural i s'ha mostrat sempre molt interessada en l'organització de les institucions d'autogovern catalanes, com a referència per a la regulació de les seves institucions pròpies, que Milosevic va abolir a final dels anys vuitanta, juntament amb les de Kosovo.

De fet, l'interès de la Regió Autònoma de Vojvodina pel model català ja va quedar palès durant la visita de la delegació parlamentària de la Comissió del Síndic a Vojvodina el setembre de l'any 2002, acompanyada pel mateix Síndic. Els detalls d'aquell viatge, que tenia per objectiu la familiarització dels parlamentaris catalans amb la realitat dels països amb què el Síndic col·labora, es troben recollits a l'Informe al Parlament de l'any 2002 *(vegeu-ne apartat 7 de l'annex 12)*

En aquest context de cooperació, al cap d'uns mesos, el president del Parlament de Vojvodina, Nenad Canak, es va adreçar al Síndic de Greuges per demanar-li que una delegació del seu Parlament fos rebuda a Barcelona, en el marc d'una visita d'estudi, amb l'objectiu de conèixer amb més detall els poders legislatiu, executiu i judicial a Catalunya. El mateix Parlament de Vojvodina va informar que els treballs de preparació de l'Estatut de la Regió de Vojvodina s'havien basat en el model d'Estatut d'Autonomia de Catalunya, i que el Parla-

ment d'aquella regió havia proposat a la Comissió Constitucional del Parlament de Sèrbia (que actualment treballa en l'elaboració de la Constitució de Sèrbia) el model espanyol d'Estat de les autonomies.

El Parlament de Vojvodina es compon de 120 diputats i, juntament amb el serbi, té quatre llengües oficials més, corresponents a les minories nacionals de Vojvodina.

La delegació del Parlament de Vojvodina, composta per Aleksandar Kravic (vice-president), Gordana Radic-Popovic i Bojan Kostres (assessors del president) i Aleksandra Jerkov (departament internacional del Parlament), es reuní amb el President del parlament, el secretari general del Departament de la Presidència, el president del Tribunal Superior de Justícia, lletrats del Parlament i un advocat del Gabinet Jurídic de la Generalitat.

Així mateix, en les reunions de treball, la delegació va rebre diversa documentació d'interès, en serbi i en anglès. La visita dels parlamentaris serbis a Catalunya, segons ens van manifestar ells mateixos, va ser de gran utilitat per al procés de reconstrucció política de Vojvodina i tot Sèrbia.

3. Activitats en el marc del programa institucional de cooperació

En els apartats 4, 5, 6 i 7, que a continuació presentem, exposem els aspectes més rellevants relacionats amb la tasca duta a terme durant l'any 2003 en el marc del Programa institucional de cooperació.

L'organització de les activitats requerí una tasca de coordinació desenvolupada per les dues coordinadores del programa. Aquestes dues juristes duen a terme la preparació de les activitats i participen en la seva execució, per la qual cosa, quan l'activitat té lloc als Balcans, s'hi desplacen, juntament amb els professionals del nostre país que hi participen. D'altra banda, les coordinadores aprofiten aquests viatges per reunir-se amb els professionals i les autoritats del país a fi d'identificar nous projectes, avaluar amb els interessats els resultats de les diferents activitats o difondre els objectius que es van assolint.

4. El paper dels ombudsman regionals en la protecció dels drets humans fonamentals

Els dies 28 i 29 de febrer els ombudsman de la Republika Srpska (Bòsnia-Hercegovina) van organitzar a la ciutat de Banja Luka, capital de la Republika Srpska, la conferència "El paper dels ombudsman regionals en la protecció dels drets humans fonamentals". Abans de centrar-nos en el contingut de la conferència, és convenient que fem referència al context en el qual va ser organitzada.

Com hem exposat en ocasions anteriors, l'Estat de Bòsnia-Hercegovina és format per les anomenades dues entitats polítiques: la Federació de Bòsnia-Hercegovina i la Republika Srpska (República Sèrbia de Bòsnia-Hercegovina). A Bòsnia-Hercegovina hi ha tres institucions d'ombudsman diferents: una d'estatal i dues de regionals (la institució dels ombudsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina i la institució dels ombudsman de la Republika Srpska)

Les dues institucions regionals, des de la seva creació (l'any 1994, en el cas dels ombudsman de la Federació i, l'any 2000, pel que fa a la Republika Srpska), són col·legiades, i cada una té tres titulars de ciutadania bosniana. En canvi, la institució de l'Ombudsman per als Drets Humans de Bòsnia-Hercegovina (d'àmbit estatal), creada l'any 1995, amb els Acords de Pau de Dayton, va ser concebuda en aquell moment com una institució unipersonal. En virtut de l'annex 6 d'aquests acords l'Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE) va nomenar ombudsman un membre de la comunitat internacional, per a un període de cinc anys. L'any 2001 es va aprovar una llei que regulava aquesta institució d'àmbit estatal, en substitució de l'annex 6 dels Acords de Dayton, i que preveia tres titulars com a components de la institució. En aplicació d'aquesta llei, el Parlament de Bòsnia-Hercegovina va elegir com a ombudsman tres ciutadans bosnians, que han començat a exercir les seves funcions l'1 de gener de 2004.

Aquesta «bosnització» de les institucions d'ombudsman, doncs, no implica només que els titulars tinguin la ciutadania bosniana, sinó que siguin elegits pels parlaments corresponents en comptes de la comunitat internacional, fet que en el cas de les institucions d'ombudsman de les entitats es va produir l'any 2002 i en cas de l'ombudsman estatal ha tingut lloc l'any 2003. Una altra conseqüència d'aquest procés és l'increment del nombre de titulars, ja que des de l'1 de gener de 2004, a Bòsnia-Hercegovina hi ha 9 ombudsman, això és, tres titulars per cada una de les tres institucions existents.

Davant d'aquest increment de titulars d'Ombudsman, alguns sectors han plantejat la possibilitat d'unificar les tres institucions d'ombudsman en una de sola, de caràcter estatal. No obstant això, d'acord amb l'opinió de la Comissió de Venècia núm. 192/2002 referent a aquest assumpte, no hi ha cap obligació expressa que existeixi una única institució d'ombudsman a Bòsnia-Hercegovina, d'àmbit estatal.

Amb l'objectiu de discutir el paper de les institucions d'ombudsman de les dues entitats de Bòsnia-Hercegovina, amb la finalitat de contribuir al debat sobre la situació abans descrita, va tenir lloc la conferència a Banja Luka, organitzada, com hem dit, pels ombudsman de la Republika Srpska.

El Programa institucional de cooperació va aportar-hi dos ponents: Enric Bartlett, adjunt del Síndic de Greuges de Catalunya, i Bartolomé José Martínez, assessor del Defensor del Poble. La participació del programa institucional de cooperació es va produir a conseqüència de la petició formulada pels ombudsman de la Republika Srpska a les coordinadores del programa, en ocasió de la reunió tinguda durant el viatge d'identificació a Bòsnia-Hercegovina, exposat a l'apartat 8 d'aquest annex.

Tots dos ponents van tenir especial protagonisme en la sessió titulada «Relacions entre els ombudsman estatals i regionals en els estats europeus complexos». Respo-

nent a la petició dels amfitrions, l'adjunt al Síndic de Greuges va ser el conductor de la sessió.

Les intervencions dels ponents del Programa institucional de cooperació es van centrar en l'experiència de les institucions d'ombudsman de l'Estat espanyol a l'hora d'articular mecanismes de cooperació i col·laboració.

Van participar en la conferència representants de les tres institucions d'ombudsman de Bòsnia-Hercegovina, l'Ombudsman de Macedònia i un representant de l'Ombudsman de Grècia, a més de jutges bosnians i representants de l'OSCE.

Hem de destacar la important contribució de la Institució del Síndic de Greuges en les discussions de la conferència, ja que ni a Macedònia ni a Grècia existeixen institucions d'ombudsman regionals que coexisteixin amb una institució estatal, com sí passa a Bòsnia-Hercegovina.

5. L'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia: l'experiència d'un projecte pilot

5.1. Presentació

Al llarg de tot l'any 2003 ha funcionat un projecte pilot que hem posat en marxa a la ciutat sèrbia de Nis, amb la finalitat que els resultats d'aquesta experiència posin sobre la taula un model a tenir en compte en el futur disseny del sistema d'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia, atès que, amb l'actual procés d'elaboració de la nova Constitució i de diferents lleis relatives a l'advocacia, aquest és un moment clau per fer propostes d'aquest tipus.

En conseqüència, hem treballat paral·lelament dos aspectes: l'execució del projecte pilot i la promoció del reconeixement constitucional i legal de l'assistència jurídica gratuïta a tot el territori de Sèrbia, com un servei que ha de ser prestat per advocats i finançat amb pressupostos públics.

Concretament, el projecte pilot estableix un model d'assistència jurídica gratuïta pioner a Sèrbia, gestionat per un col·legi d'advocats (el Col·legi d'Advocats de Nis) i basat en el principi de la professionalitat. Aquest model consisteix en la prestació, per part del col·legi, de dos serveis: orientació jurídica al ciutadà (fase I del projecte) i assistència lletrada davant els tribunals (fase II del projecte). El 17 de febrer i l'1 de juliol se'n van iniciar les fases I i II, respectivament, de manera que des de l'1 de juliol s'ofereixen tots dos serveis paral·lelament. Els advocats del col·legi de Nis dedicats al projecte són 76 i al llarg de l'any han utilitzat aquests serveis prop de 1.500 ciutadans.

Aquest projecte pilot té origen en el conveni signat entre el Col·legi d'Advocats de Nis i l'Ajuntament de Nis, d'una part, i les institucions que dirigeixen el Programa institucional de cooperació, de l'altra. L'aportació d'aquestes últimes consisteix a proporcionar assistència tècnica als professionals serbis, tant des del nostre país com també des de Sèrbia, a més de participar en el finançament del projecte.

5.2. Visites d'estudi al nostre país

Els representants de les institucions sèrbies implicades van visitar-nos per participar en sessions de treball preparatòries. Així, del 27 de març al 3 d'abril, poc després d'haver-se posat en marxa la fase I del projecte, una delegació del Col·legi d'Advocats de Nis, de l'Ajuntament de Nis i del Ministeri de Justícia de Sèrbia va fer una visita d'estudi centrada en el Servei d'Orientació Jurídica, que els va servir per comentar i resoldre els problemes detectats des de l'entrada en funcionament de l'oficina d'assessorament jurídic a Nis. Més endavant, el mes d'octubre, altres representants de les institucions sèrbies esmentades juntament amb representants del Col·legi d'Advocats de Belgrad i de l'Ajuntament de Belgrad, van participar en una altra visita d'estudi, aquesta vegada sobre l'organització del torn d'ofici. Durant les sessions de treball, els convidats serbis van analitzar el sistema de gestió, finançament i qualitat de la prestació de l'assessorament jurídic, així com també del torn d'ofici; les relacions entre els col·legis d'advocats i les administracions públiques competents en la matèria i les relacions amb els serveis d'assistència social. Amb motiu de les dues visites de treball al nostre país, la coordinadora del programa a Barcelona, responsable de Serveis Generals del Síndic de Greuges, va presentar davant de les delegacions sèrbies la ponència titulada «Síndic de Greuges de Catalunya: tasca relacionada amb l'àmbit de l'advocacia».

5.3. Sessions de treball a Sèrbia

Amb l'objectiu de debatre i divulgar els resultats que s'anaven assolint, s'han fet a Sèrbia presentacions oficials del projecte pilot, coincidint amb l'inici de cada fase, i hem organitzat taules de treball amb les institucions implicades en la futura institucionalització de l'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia. Concretament, hem organitzat, a l'Ajuntament de Nis, la presentació oficial de la fase I (28 de febrer) i de la fase II (26 de juny). El 28 de febrer també va tenir lloc la signatura oficial del conveni de col·laboració entre les institucions que dirigeixen el Programa institucional de cooperació i les institucions de Nis (Col·legi d'Advocats i Ajuntament). Pel que fa a les taules de treball, el 27 de juny vam coorganitzar amb el Ministeri de Justícia serbi una taula rodona, inaugurada per l'ambaixador espanyol a Belgrad, amb l'objectiu d'impulsar per primera vegada el debat sobre la introducció de la institució de l'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia entre les autoritats i professionals competents i amb capacitat de decisió. Posteriorment, l'11 de desembre, vam celebrar la taula rodona de presentació de resultats i avaluació «L'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia: l'experiència d'un projecte pilot».

5.4. Continuïtat del projecte a Nis i extensió a Belgrad

La valoració del projecte pilot per les institucions sèrbies ha estat excel·lent. En aquest sentit, a més del compromís de les institucions de Nis, que han decidit mantenir, un cop finalitzat el projecte pilot, la continuïtat de

l'assistència jurídica gratuïta amb finançament propi, hem d'assenyalar la bona acollida que el projecte ha tingut a Belgrad.

Atès l'interès de l'advocacia de Belgrad en la creació a Sèrbia d'un model d'assistència jurídica gratuïta per als ciutadans socialment vulnerables, prestada pels col·legis d'advocats com a garantia de qualitat, el Col·legi d'Advocats de Belgrad s'ha involucrat plenament en el projecte pilot des del mes de juny, tot participant en les diferents reunions de seguiment i avaluació que han tingut lloc, a Sèrbia i al nostre país, per intercanviar punts de vista amb els advocats de Nis, el Ministeri de Justícia de Sèrbia i els nostres experts. A més, per decisió de la seva junta directiva, es va crear la Comissió de Gestió del Projecte d'Assistència Jurídica Gratuïta.

Volem destacar que la ferma voluntat de les institucions de Nis i Belgrad augura la permanència del sistema iniciat amb el nostre projecte pilot, ja que, gràcies a la signatura de convenis entre els col·legis d'advocats de Nis i Belgrad i els seus respectius ajuntaments, l'any 2004 es prestarà, amb finançament local, assistència jurídica gratuïta a la ciutat de Nis i a un dels setze districtes de Belgrad, segons el model posat en marxa amb el projecte pilot.

Com que l'objectiu últim del projecte pilot és impulsar la institucionalització de l'assistència jurídica gratuïta, és a dir, la seva extensió a tot el territori de Sèrbia mitjançant la incorporació a l'ordenament jurídic i el finançament públic permanent, ens sentim molt satisfets que aquesta extensió a poc a poc vagi esdevenint una realitat gràcies a l'esforç de les institucions de Nis i Belgrad.

5.5. La futura institucionalització de l'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia

Arran dels fructífers resultats obtinguts amb el projecte pilot a Nis, plantegem estendre progressivament aquest model a tot el territori de Sèrbia.

Més enllà de proveir tot Sèrbia d'un sistema d'assistència jurídica gratuïta basat en el model del projecte pilot, l'objectiu últim, com ja s'ha esmentat, és institucionalitzar aquest model.

El sistema d'assistència jurídica gratuïta que proposem a Sèrbia es caracteritza pels quatre trets següents: 1) reconeixement constitucional de l'assistència jurídica gratuïta; 2) desenvolupament d'aquest dret en una llei específica; 3) prestació de l'assistència jurídica gratuïta (orientació jurídica i defensa lletrada davant dels tribunals) exclusivament pels col·legis d'advocats; 4) finançament públic de l'assistència jurídica gratuïta i gestió dels fons pels col·legis d'advocats.

El mes de desembre, amb motiu de la segona taula de treball a què hem fet referència, vam convocar a Belgrad els representants de totes les institucions implicades en la institucionalització de l'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia (ajuntaments, col·legis d'advocats, Ministeri de Justícia, Ministeri de Treball, Ministeri d'Afers Socials, Parlament de Sèrbia), per fer balanç dels resultats del projecte pilot i fer-ne una lectura en clau de futur. De les conclusions a què es va arribar, en destaquem les següents:

– els serveis que s'han posat en marxa amb el projecte pilot responen a una necessitat social amb una àmplia demanda;

– actualment no hi ha obstacle legal que impedeixi posar en funcionament en el territori de Sèrbia el sistema implantat amb el projecte pilot;

– els fons necessaris per aplicar la institucionalització de l'assistència jurídica gatuïta a Sèrbia existeixen actualment en els pressupostos públics actuals, amb la qual cosa, ja de bon començament, la institucionalització no hauria d'implicar un augment de despesa per part de l'Estat, ja que només es tractaria de destinar partides pressupostàries existents als col·legis d'advocats, perquè les gestionessin;

– la implicació dels ministeris de Sèrbia és important per a la futura institucionalització de l'assistència jurídica gratuïta, però no cal esperar a tenir el seu finançament per posar en marxa el sistema plantejat pel projecte pilot, com ho demostra el fet que a partir del gener de 2004, en virtut dels convenis que es firmaran entre els col·legis d'advocats i els ajuntaments de Nis i Belgrad, es començarà a prestar l'assistència jurídica gratuïta;

– l'assistència jurídica gratuïta ha d'existir a Sèrbia, perquè és un requisit d'accés a la UE, i per això és el moment d'establir un model que ha demostrat que funciona.

Aquestes conclusions evidencien que les institucions i autoritats sèrbies són conscients del significat i la importància del projecte pilot i que el model d'assistència jurídica gratuïta que proposem es considera viable arran dels resultats del projecte pilot i de la ferma voluntat política de les institucions sèrbies.

En aquest sentit, destaquem que les coordinadores i el vicepresident del Col·legi d'Advocats de Belgrad van reunir-se al Ministeri de Treball de Sèrbia amb l'objectiu de tractar les possibilitats de col·laboració del Ministeri en les mesures dirigides a reintroduir en el mercat de treball els empleats dels serveis municipals d'assessorament jurídic que en un futur, arran de la implantació del model del projecte pilot al territori de Sèrbia, seran substituïts pels membres dels col·legis d'advocats.

Així mateix, les coordinadores, el vice-president del Col·legi d'Advocats de Belgrad, un membre de la Comissió d'Assistència Jurídica Gratuïta del Col·legi d'Advocats de Belgrad i un altre de la Comissió de Nis, es reuniren reunió amb la ministra d'Afers Socials de Sèrbia per discutir la contribució del Ministeri en la futura institucionalització del nostre model d'assistència jurídica gratuïta, a través de la provisió de fons.

Un altre fet rellevant és que els ponents espanyols de la taula rodona i les coordinadores van assistir el dia 12 de desembre a la presentació sobre el projecte, a càrrec del president de l'Assemblea Municipal de Nis, davant de l'audiència de la Conferència Permanent de Municipis de Sèrbia i Montenegro, reunida a Belgrad i composta en aquella ocasió per prop de tres-cents alcaldes i presidents municipals. Així, els resultats del nostre projecte

pilot van ser difosos en un marc privilegiat i d'alt impacte polític. Els materials divulgadors del Programa institucional de cooperació i del projecte pilot van ser distribuïts entre els participants de la conferència.

Cal subratllar que el projecte pilot aplicat a Sèrbia ha despertat també l'interès dels col·legis d'advocats de Bòsnia-Hercegovina i de Macedònia, que han participat en les dues taules rodones celebrades a Belgrad, amb la qual cosa la nostra iniciativa i el model proposat d'assistència jurídica gratuïta han tingut una dimensió regional.

No voldríem finalitzar aquest apartat sense fer referència al tríptic que hem editat amb el títol: «L'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia: l'experiència d'un projecte pilot», en dues versions, castellana i sèrbia, i amb el finançament de l'AECI. Es tracta d'un material divulgatiu, en color i amb fotografies, que recull l'origen, les característiques i dades estadístiques del projecte pilot; la presentació i contribució de les institucions participants al projecte; les conclusions sobre els resultats obtinguts amb el projecte pilot i, a partir d'aquestes, la proposta de model d'assistència jurídica gratuïta per a Sèrbia. Els tríptics han estat distribuïts des del mes de desembre, tant al nostre país com als Balcans.

6. Pendent d'aprovació la Llei de l'Ombudsman de Sèrbia

El mes de febrer de l'any 2003, el Síndic de Greuges de Catalunya, el Defensor del Poble i el Degà del Col·legi d'Advocats de Madrid van signar un Memoràndum d'Entesa amb l'ambaixador de la Missió de l'OSCE a Sèrbia i Montenegro, el qual tenia per objectiu regular els compromisos de totes aquestes institucions amb vista a executar un projecte de suport al futur ombudsman de Sèrbia.

Davant de l'esperada aprovació durant l'any 2003 de la llei de creació de l'ombudsman de Sèrbia, el Programa institucional de cooperació i la missió de l'OSCE a Sèrbia i Montenegro van voler comprometre's a dur a terme una sèrie d'activitats de suport al procés d'establiment de la institució i, un cop establerta, a reforçarne la independència, credibilitat i eficàcia, tot proporcionant assessorament expert, a través de visites d'estudi al nostre país, l'estada d'un expert nostre a la seu de l'Ombudsman de Sèrbia i conferències informatives sobre l'ombudsman adreçades a diferents col·lectius professionals.

Val a dir que, amb caràcter previ, nosaltres ja havíem estat vinculats a la promoció de la creació de la institució en aquell país. De fet, en el passat hem cooperat eficaçment amb l'OSCE en diversos projectes: taules rodones, visites d'estudi de parlamentaris serbis al nostre país i assessorament durant el procés legislatiu. Va ser aquesta satisfactòria col·laboració i experiència prèvia les que van originar la signatura del Memoràndum d'Entesa.

Malgrat tot, aquest projecte no s'ha pogut dur a terme durant l'any 2003, atès que encara no s'ha aprovat la llei i, en conseqüència, tampoc el nomenament de l'ombudsman de la República de Sèrbia.

Tanmateix, l'any 2003 s'han creat les institucions de l'Ombudsman de Montenegro i de l'Ombudsman de Vojvodina (regió autònoma de Sèrbia).

El retard en l'aprovació de la llei de l'Ombudsman de Sèrbia, malgrat que ja hi ha un projecte de llei, es deu al fet que el Parlament de Sèrbia encara debat la futura Constitució; a més a més, hi hagué eleccions parlamentàries el 28 de desembre, amb la conseqüent constitució de govern i les preceptives negociacions poden retardar encara més l'aprovació de nova legislació.

7. Publicitat i difusió del programa institucional de cooperació

Com en anys anteriors, hem continuat tenint una presència significativa en els mitjans de comunicació de la regió dels Balcans, que s'han fet ressò de la nostra tasca.

Amb motiu de la presentació oficial de la fase I del projecte pilot d'assistència jurídica gratuïta a Nis *(vegeu apartat 5 d'aquest annex)*, els diaris *Narodne novine, Vecernje novosti i Blic* van publicar articles sobre la posada en marxa d'aquest projecte pioner.

Així mateix, la presentació oficial de la II fase del projecte pilot va ser objecte d'una àmplia difusió, a través de la premsa escrita (diari *Narodne novine)*, la ràdio (Ràdio Nis programa I edició matinal i Ràdio Banker programa matinal) i de la televisió (*NTV Niska Televizija:* programa «Hocu da znam» (Vull saber) i el programa diari en directe titulat «El tema del dia».

D'altra banda, el diari *Danas* va reflectir en un article el debat que va tenir lloc a la taula rodona celebrada el 27 de juny a Sèrbia, en el marc del projecte pilot, i va recollir fidelment les paraules de l'ambaixador espanyol a Belgrad sobre l'oportunitat històrica d'introduir aquest dret a la Constitució de Sèrbia.

Així mateix, destaquem que la revista que hem editat amb el títol «Programa institucional de cooperació: cooperació jurídica als Balcans des de 1999» *(vegeu apartat 1 d'aquest annex)* i el tríptic titulat «L'assistència jurídica gratuïta a Sèrbia: l'experiència d'un projecte pilot» *(vegeu apartat 5.5 d'aquest annex)* han contribuït de forma important a la divulgació del programa.

8. Viatge d'identificació de projectes a Bòsnia-Hercegovina

Del 2 al 6 de març de 2003 les dues coordinadores del Programa institucional de cooperació van visitar Bòsnia-Hercegovina per identificar nous projectes de col·laboració.

Van tenir reunions a les dues entitats polítiques de Bòsnia-Hercegovina, a Sarajevo (capital de la Federació de Bòsnia-Hercegovina) i a Banja Luka (capital de la Republika Srpska). Les institucions interlocutores bosnianes van ser la Fiscalia General de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, la Cort Estatal de Bòsnia-Hercegovina, la Fiscalia General de l'Estat, la institució dels ombudsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, el

Col·legi d'Advocats de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, la Fiscalia General de la Republika Srpska, el Col·legi d'Advocats de la Republika Srpska, la institució dels ombudsman de la Republika Srpska i l'Ombudsman per als Drets Humans.

Tot seguit, detallem els aspectes més destacats de les reunions.

8.1. Els ombudsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina

Els ombudsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina van posar en relleu que la seva comunicació amb el poder judicial és insuficient, la qual cosa és preocupant tenint en compte que una de les àrees respecte de les quals reben més queixes és l'Administració de justícia, especialment en relació amb la vulneració del dret dels ciutadans a un judici just i a la igualtat davant de la llei, també reconeguda durant el transcurs dels processos judicials. Així mateix, van destacar les dilacions indegudes causades pels òrgans judicials.

D'altra banda, van subratllar la necessitat de clarificar la relació entre el Ministeri de Justícia (poder executiu) i els òrgans de govern de la judicatura (poder judicial), en benefici de la independència d'aquest últim.

En relació amb l'àrea d'infància, van afirmar la necessitat de coordinar els esforços de les diferents administracions públiques afectades per donar tractament més idoni als casos d'abusos sexuals. En aquest sentit, es van referir a la participació de la seva institució com a coordinadora del grup de treball format a l'efecte d'elaborar la recent Llei de família. Els assessors de la Divisió per als Drets del Nen de la institució van afegir que, a proposta seva, el Ministeri de Justícia havia acceptat posar en marxa un grup de treball encarregat de redactar una llei específica sobre violència domèstica. Van destacar que les seves investigacions mostren que la violència domèstica és un fenomen que augmenta progressivament i que és urgent l'adopció de mesures.

8.2. Els ombudsman de la Republika Srpska

Quant a la tasca de l'Ombudsman a l'àrea de l'Administració de Justícia i dels menors, els ombudsman de la Republika Srpska van coincidir amb l'opinió expressada pels seus homòlegs de la Federació i van insistir en la necessitat d'articular una via de comunicació fluida amb els òrgans de govern de jutges i fiscals.

8.3. El fiscal general de la Federació de Bòsnia-Hercegovina

El fiscal general de la Federació de Bòsnia-Hercegovina va assenyalar que existeix una bona relació entre la fiscalia i els ombudsman de la Federació, però que seria molt útil aplicar fórmules de coordinació en les àrees en què totes dues institucions són competents, com és el cas de maltractaments a menors, tràfic de persones, etc. Va indicar també que en casos de tràfic de persones i irregularitats en processos penals, els ciutadans acostumen a adreçar-se als ombudsman i que per resoldre aquests casos cal el treball conjunt de judicatura, fiscalia i ombudsman.

8.4. La Cort Estatal de Bòsnia-Hercegovina

En la reunió amb el magistrat de la Cort, es va discutir la possibilitat d'elaborar un protocol d'actuació en l'àmbit de la Federació i de la Republika Srpska que definís les actuacions que haurien de dur a terme les institucions competents durant la investigació de casos de maltractaments a menors.

8.5. El fiscal general de la Republika Srpska

El fiscal general va exposar detalladament l'estructura, la composició, el mandat i les funcions dels recentment establerts consells de la judicatura i la Fiscalia de Bòsnia-Hercegovina.

D'altra banda, es va adherir plenament a l'opinió del seu homòleg de la Federació sobre la necessitat de promoure la comunicació i el treball conjunt de la judicatura i la fiscalia amb les institucions d'ombudsman. Hi va afegir que, per desgràcia, la institució de l'ombudsman és encara desconeguda entre les autoritats i l'Administració en general, les quals no li dispensen l'atenció que mereix. Així mateix, va considerar un encert que el Programa institucional de cooperació estudiï la possibilitat d'implantar a Bòsnia-Hercegovina fórmules dirigides a coordinar les actuacions derivades dels casos de maltractaments a menors.

8.6. El Ministeri de Justícia de la Federació de Bòsnia-Hercegovina

El Ministeri de Justícia es va mostrar molt interessat a rebre informació detallada sobre les relacions entre la judicatura i l'ombudsman al nostre país i sobre les iniciatives dutes a terme a casa nostra per coordinar actuacions en els casos de maltractaments a menors.

8.7. Conclusions

És necessari articular una via de comunicació formal entre l'Administració de justícia i les institucions d'ombudsman per garantir el seguiment de les actuacions de l'ombudsman per part de la judicatura i la fiscalia i arribar a posicions de consens en benefici dels ciutadans.

En aquest sentit, el recent establiment a Bòsnia-Hercegovina dels consells generals de la judicatura i fiscalia pot facilitar l'articulació d'aquesta comunicació.

D'altra banda, cal coordinar les actuacions de totes les institucions amb competència en els procediments relatius a la investigació i enjudiciament de maltractaments i abusos sexuals a menors. L'actiu paper desenvolupat per les institucions d'ombudsman en la defensa dels drets dels nens fa desitjable incloure aquesta institució en el procés de protocol·lització de les actuacions. L'interès de la judicatura i la fiscalia per treballar

aquesta qüestió és una mostra de la viabilitat de posar en marxa una iniciativa amb l'objectiu de coordinar actuacions entre les administracions afectades.

8.8. Projectes identificats basats en l'experiència catalana

A partir de les necessitats manifestades per les institucions bosnianes, vam plantejar-nos la possibilitat de posar en marxa a Bòsnia-Hercegovina iniciatives que a Catalunya han donat bons resultats: la signatura del conveni entre el Síndic de Greuges de Catalunya i el Consell General del Poder Judicial, d'una banda, i els protocols d'actuació existents a Catalunya en matèria d'abusos sexuals i altres maltractaments a menors.

Aquestes iniciatives han estat molt ben rebudes per les institucions bosnianes, per la qual cosa hem dissenyat dos projectes: 1) elaboració i seguiment d'un conveni entre els consells generals de la judicatura i la Fiscalia de Bòsnia-Hercegovina i/o els ministeris de Justícia amb les institucions d'ombudsman de Bòsnia-Hercegovina; 2) elaboració i seguiment d'un protocol bàsic d'actuacions en abusos sexuals i altres maltractaments a menors. Un cop elaborat, implantació del protocol a través d'un projecte pilot per valorar-ne l' ampliació a altres àmbits territorials.

Aquests projectes podran executar-se quan s'hi assignin els fons necessaris.

ANNEX 12

CURS UNIVERSITARI SOBRE «EL SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA»

En l'annex 8 d'aquest Informe, i en el seu epígraf 4, relatiu a Convenis, avançàvem el Conveni-marc subscrit amb la Universitat Autònoma de Barcelona, que tot seguit expliquem amb més detall.

Aquest conveni respon a l'interès d'ambdues institucions per mantenir de forma permanent una relació amb l'entorn socioeconòmic i la col·laboració amb institucions que facilitin la tasca educativa i també l'intercanvi i la difusió del coneixement científic i cultural.

En general, aquest conveni estableix un marc de col·laboració conjunta en tots aquells àmbits i qüestions que ambdues institucions considerin d'interès comú i que entrin dins dels seus respectius objectius institucionals.

Els seus objectius són l'execució d'activitats de caràcter docent i assessorament entre ambdues institucions, així com també l'accés recíproc als fons bibliogràfics i l'execució de programes o projectes d'investigació que siguin d'interès per totes dues parts.

El conveni marc de col·laboració s'ha desenvolupat en diversos acords, entre ells, un conveni de col·laboració per a la realització d'accions formatives i un altre per a la realització de pràctiques dels alumnes de la Facultat de Dret de la UAB a la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, ja esmentat en l'epígraf 4.2 de l'annex 8. Les accions formatives s'han concretat en la realització d'un curs específic sobre «El Síndic de Greuges de Catalunya».

El curs sobre el Síndic de Greuges de Catalunya s'emmarca dins de l'objectiu de difondre el coneixement i la tasca que desenvolupa la institució a fi que els ciutadans en coneguin la seva existència i les possibilitats d'intervenció en matèria de drets humans i llibertats públiques.

Aquest curs respon també a l'interès del Síndic Cañellas de reforçar els lligams amb tota la societat catalana i, en aquest cas, amb els àmbits professionals i educatius.

Reforç i obertura a la societat, al debat de les idees. És el debat que existeix en la nostra societat, que es desenvolupa de manera molt especial, però no exclusiva, en l'àmbit universitari, en el qual amb aquest curs pretenem participar.

En aquesta primera edició, el curs sobre «El Síndic de Greuges de Catalunya» es va configurar com un crèdit de lliure elecció dins del programa de la llicenciatura de Dret de la UAB, i va constar de 16 sessions amb una durada de 1 hora i mitja cadascuna, tot incorporant una vessant teòrica de coneixement de la institució i una altra de pràctica.

El Síndic de Greuges de Catalunya, Anton Cañellas, juntament amb la degana de la Facultat de Dret, Francesca Puigpelat, va participar en la inauguració del curs el proppassat dia 10 d'octubre tot presentant una ponència titulada «La Defensa dels drets constitucionals dels ciutadans pels comissionats parlamentaris. Actualitat i perspectives».

Els professors del curs procedien de diversos àmbits. Entre ells, hi havia professionals de l'equip del Síndic de Greuges de Catalunya: Enric R. Bartlett, adjunt del Síndic, Jordi Cots, adjunt per a la defensa dels infants, Margarita Cuscó, cap de gabinet, i els assessors i assessores Eugeni Castelló, Manel Sanz, Alexandra Solà, Joaquim Soler, Lluís Sols i Sílvia Vèrnia.

Cal destacar també la participació de professors de la Universitat Autònoma de Barcelona: Josep Maria de Dios, vicedegà de la facultat de Dret, Mercè Barceló, professora titular de Dret Constitucional de la UAB, Teresa Freixes, catedràtica de Dret Constitucional de la UAB, Manuel Gerpe, catedràtic de Dret Constitucional de la UAB, Montserrat Peretó, professora titular de Dret Financer i Tributari i Joan Lluís Pérez-Francesch, professor titular de Dret Constitucional i Síndic dels Universitaris de Dret de la UAB. Per completar el conjunt del professorat, cal esmentar tres persones procedents d'àmbits diferents: Antoni Rovira, director del departament de Dret Públic de la Universidad Autónoma de Madrid i exDefensor del Poble en funcions, que es va encarregar de clausurar el curs amb un ponència sobre «L'Ombudsman i la societat civil», Martha Liliana Castellanos, jutge d'equitat de Colòmbia, i Ismael E. Pitarch, lletrat major del Parlament de Catalunya.

El programa del curs incloïa diversos temes relacionats amb l'activitat d'aquesta institució. En la primera sessió, el Dr. Joan Lluís Pérez-Francesch va parlar de la

institució de l'ombudsman, del seu origen històric, de la Llei del Defensor del Poble i dels diversos comissionats parlamentaris autonòmics.

En la segona sessió, la Dra. Mercè Barceló va analitzar la normativa reguladora de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, fent referència a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i a la Llei del Síndic de Greuges de Catalunya, així com també als aspectes relatius al nom, l'elecció, el mandat i les prerrogatives i garanties.

La Dra. Teresa Freixes va referir-se a la tasca de defensa dels drets fonamentals i les llibertats públiques, tot fent esment a la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea.

A mesura que avançava el curs, les sessions es van centrar en la tasca concreta de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya. Per aquest motiu, es va considerar interessant disposar de l'experiència d'algunes de les persones que formen part de l'equip d'aquesta institució. En concret, la Sra. Margarita Cuscó, cap de gabinet del Síndic va dedicar una sessió a comentar l'organització interna de la institució i el contingut del mandat legal que té el Síndic de Greuges en relació amb l'activitat de supervisió que desenvolupa.

Posteriorment, el Sr. Manel Sanz, assessor del Síndic i responsable del Servei d'Informació Ciutadana va intervenir en el curs per parlar sobre el procediment d'actuació del Síndic de Greuges: la tramitació de les queixes presentades pels ciutadans, les actuacions d'ofici, les peticions d'informe i els tipus de resolucions, entre d'altres aspectes rellevants del funcionament de la institució.

El curs també va comptar amb la participació d'especialistes que no pertanyien ni a l'àmbit de la Universitat Autònoma de Barcelona ni a la institució del Síndic de Greuges. Un d'ells és la Sra. Martha Liliana Castellanos, que va exercir com a jutge d'equitat a Colòmbia i que es va referir a la utilització de tècniques alternatives en la defensa dels drets constitucionals d'acord amb la seva experiència personal, fent esment també a la intervenció mediadora.

L'equip d'assessors del Síndic s'organitza en grups de treball en funció de les diverses àrees temàtiques. Per això, un cop analitzats els trets definitoris de la institució, es va creure interessant d'introduir la vessant més pràctica, tot fent una tria de les matèries que es treballen i facilitant que fossin els mateixos assessors responsables els que expliquessin les actuacions realitzades en cadascun d'aquests àmbits. En concret, es van dedicar sessions completes a temes com el medi ambient, la immigració, la sanitat i la seguretat social, i el consum i els serveis socials.

Així, l'assessora Sílvia Vèrnia va explicar les propostes fetes pel Síndic en relació amb l'activitat administrativa, com ara el procediment, la contractació o la responsabilitat patrimonial de l'administració, entre d'altres. També es va referir a les propostes fetes en relació amb els temes de medi ambient.

El curs incloïa una visita a la institució, que es va aprofitar per conèixer la seu i per impartir-hi una de les sessions del programa. Concretament, l'assessora Alexandra Solà va exposar les intervencions i propostes del Síndic entorn del fenomen de la immigració.

En la sessió següent, l'assessor del Síndic en matèria de sanitat i seguretat social, Joaquim Soler, va exposar les actuacions realitzades per la institució en aquest àmbit, com ara respecte de les llistes d'espera o de les pensions, entre d'altres.

D'altra banda, les queixes relacionades amb consum i serveis socials les va presentar l'assessor Eugeni Castelló, el qual va fer referència a la defensa dels drets dels consumidors i a les queixes rebudes en matèria d'atenció social a la gent gran, a persones amb discapacitats físiques o psíquiques i a persones en situació de pobresa.

L'assessor d'estudis, Lluís Sols, va referir-se als informes extraordinaris del Síndic de Greuges de Catalunya, a la seva motivació i contingut i a la seva elaboració. També va referir-se al que anomenem el llibre segon de l'informe anual, que és una reflexió sobre un tema concret. En aquest sentit, va fer una incidència especial en el del darrer informe, que se centra en l'atenció a la gent gran dependent a Catalunya.

Cal destacar que aquest curs també va dedicar una sessió a explicar la figura de l'adjunt per a la defensa dels drets dels infants. De fet, va ser el mateix adjunt, Jordi Cots, qui va explicar-ne la tasca, dedicada a la protecció dels drets dels menors.

L'adjunt al Síndic, Enric R. Bartlett, també va participar en aquest curs per analitzar dos grans temes, com són la intervenció del Síndic de Greuges en procediments jurisdiccionals i la creació de normes d'actuació administrativa.

A la darrera sessió, Antoni Rovira, exDefensor del poble en funcions, va presentar una ponència sobre l'Ombudsman i la societat civil. Com en les sessions anteriors, Rovira va emprar la seva experiència personal en la institució del Defensor del Poble per referir-se a diversos temes d'actualitat en què els ombudsman poden exercir la seva «auctoritas». Cal tenir en compte també la col·laboració del lletrat major del Parlament de Catalunya, Ismael E. Pitarch, que finalment no va poder intervenir.

Un cop finalitzades les sessions, es va demanar als alumnes que hi havien participat que ens traslladessin la seva opinió sobre el contingut, les matèries, el professorat i la conveniència del curs.

Aquests alumnes confirmaven la conveniència d'impartir un curs específic sobre el Síndic de Greuges de Catalunya als estudiants universitaris, atès que admetien que, abans del curs, en coneixien poc la tasca. També consideraven positiva la participació conjunta de professors universitaris i assessors del Síndic, que, tot i no ser professionals de la docència, van poder donar una visió pràctica de la tasca que porta a terme la institució del Síndic de Greuges de Catalunya.

Per tot això, les valoracions altament positives que els estudiants han fet d'aquest curs han motivat que, pel curs acadèmic vinent, se'n plantegi la 2a edició. En aquest cas, però, es farà amb la intenció d'obrir-lo a la participació dels estudiants de la majoria de llicencia-

tures que s'imparteixen a la Universitat Autònoma de Barcelona, i no només de la llicenciatura en Dret.

ANNEX 13

ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

Publicacions Oficials dels Informes al Parlament de Catalunya emesos pel Síndic de Greuges

Informe 1984

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 56, de 17 d'abril de 1985.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 30, de 30 d'abril de 1985. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 28, de 28 de maig de 1985. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1985

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 120, de 19 de març de 1986.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 92, de 25 d'abril de 1986. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Gregues.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 60, de 7 de maig de 1986. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1986

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 197, de 16 d'abril de 1987.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 145, de 16 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 99, de 25 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1987

– B*utlletí Oficial del Parlament*: núm. 252, d'11 de març de 1988.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 19, de 15 de novembre de 1988. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 15, de 27 de desembre de 1988. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1988

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 54, de 31 de març de 1989.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 67, de 16 de maig de 1989. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 33, de 24 de maig de 1989. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1989

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 149, de 29 de març de 1990.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 152, de 6 de juny de 1990. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 70, de 27 de juny de 1990. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe sobre els dipòsits municipals de detinguts a catalunya

- *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 233, de 31 de gener de 1991.

- *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 217, de 17 d'abril de 1991.

Informe 1990

- *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 250, de 22 de març de 1991.

- *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 231, de 19 de juny de 1991.

- *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 100, de 26 de juny de 1991.

Informe 1991

- *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 4, de 15 d'abril de 1992.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 1, de 3 de juny de 1992.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 12, de 30 de juny de 1992.

Informe 1992

– Butlletí Oficial de Parlament: núm. 99, de 31 de març de 1993.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 85, de 29 d'abril de 1993.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 53, de 16 de juny de 1993.

INFORME 1993

– *Butlletí Oficial de Parlament*: núm. 203, de 16 de març de 1994.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 161, de 25 de març de 1994.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 84, de 6 d'abril de 1994.

INFORME 1994

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 313, de 17 de març de 1995.

– *Diari de Sessions sèrie C:* núm. 280, de 4 d'abril de 1995.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 121, de 19 d'abril de 1995.

INFORME 1995

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 30, de 21 de març de 1996.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 31, de 12 d'abril de 1996.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 11, de 9 de maig de 1996.

INFORME 1996

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 153, de 21 de març de 1997.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 178, de 17 d'abril de 1997.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 49, de 4 de juny de 1997.

INFORME 1997

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 265, de 20 de març de 1998.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 308, de 7 de maig de 1998 i núm 310, de 8 de maig de 1998.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 81, de 27 de maig de 1998.

INFORME 1998

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 380, de 19 de març de 1999.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 446, de 28 d'abril de 1999 i núm. 449, de 29 d'abril de 1999.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 118, de 5 de maig de 1999.

INFORME SOBRE ELS CENTRES D'ACOLLIMENT PER A INFANTS I ADOLESCENTS DESEMPARATS DE CATALUNYA

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 12, de 5 de gener de 2000.

– *Diari de Sessions Sèrie C*: núm. 62, de 15 de juny de 2000

INFORME SOBRE ELS ESPAIS PÚBLICS DE JOC A CATALUNYA

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 12, de 5 de gener de 2000.

– *Diari de Sessions Sèrie C*: núm. 62, de 15 de juny de 2000

INFORME EXTRAORDINARI SOBRE L'ACTUACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA EN MATÈRIA DE PREVENCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT EL RISC D'INUNDACIONS I AVINGUDES

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 114, de 22 de novembre de 2000

INFORME 1999

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 34, de 24 de març de 2000

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm 50, d'1 de juny de 2000

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 23, de 27 de juny de 2000

INFORME 2000

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 165, de 27 de març de 2001

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 175, de 26 d'abril de 2001

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 52, de 16 de maig de 2001

ANNEX 14

LLEI 14/1984, DE 20 DE MARÇ, DEL SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA

LLEI 14/1984, DE 20 DE MARÇ, DEL SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA (DOGC NÚM. 421 DE 30-3-1984) MODIFICADA PER LA LLEI 12/1989, DE 14 DE DESEMBRE (DOGC NÚM. 1234 DE 22-12-1989)

Conformement al mandat que fa l'article 35 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, aquesta Llei estableix l'organització i el funcionament de la Institució del Síndic de Greuges.

DISPOSICIONS GENERALS

Article 1

1. El Síndic de Greuges és la Institució que, d'acord amb l'article 35 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, té per missió defensar els drets fonamentals i les llibertats públiques dels ciutadans. Amb aquesta finalitat supervisa l'actuació de l'Administració pública de la Generalitat i de les autoritats i del personal que en depenen o afectes a un servei públic. Supervisa també l'actuació dels ens locals de Catalunya en tot allò que afecta les matèries en què l'Estatut d'Autonomia de Catalunya atorga competències a la Generalitat.

2. El Síndic de Greuges compleix les seves funcions amb independència i amb objectivitat, investigant i resolent els expedients iniciats d'ofici i les queixes formulades a petició de part.

Article 2

1. El Síndic de Greuges és elegit pel Parlament d'acord amb el procediment i amb la majoria que estableix l'article 5.

2. El Síndic de Greuges es relaciona amb el Parlament mitjançant una Comissió constituïda amb aquesta finalitat. Aquesta Comissió coneix també de les queixes i de les peticions relatives a la defensa dels drets i de les llibertats fonamentals dels ciutadans que hom li adreci.

3.El Síndic de Greuges es pot adreçar en qualsevol moment a la Comissió parlamentària esmentada en l'apartat anterior i aquesta li pot demanar que hi comparegui per informar d'afers de la seva competència.

4. Anualment informa al Parlament de la seva actuació.

Article 3

L'Administració i en general tots els poders públics dependents de la Generalitat de Catalunya són obligats aauxiliar, amb caràcter preferent i urgent, el Síndic e Greuges en les seves investigacions.

Article 4

1. Per tal de donar compliment al que estableix aquesta Llei, el Síndic de Greuges ha de cooperar amb el Defensor del Poble i coordinar-hi les pròpies funcions.

2. D'acord amb l'apartat anterior, el Síndic de Greuges pot establir convenis amb el Defensor del Poble. Aquests convenis han de fixar la durada que tindran, els àmbits de les Administracions que comprendran, els supòsits d'actuació del Síndic, les facultats que aquest podrà exercir i les comunicacions que tindrà amb el Defensor del Poble.

3. El Síndic de Greuges ha de trametre al Defensor del Poble les queixes relatives a l'activitat de qualsevol òrgan de l'Administració pública de l'Estat a Catalunya que hom li presenti, i ho ha de comunicar a l'autor de la queixa.

TÍTOL I. DE LA FORMA D'ELECCIÓ, DEL CESSAMENT I DE LES CONDICIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES

Article 5

1. Quan s'haurà d'elegir el Síndic de Greuges, d'acord amb aquesta Llei, la Comissió parlamentària a què fa referència l'article 2 presentarà al Ple del Parlament, en el termini màxim d'un mes, el candidat o els candidats al càrrec.

2. Havent estat feta la proposta, el Ple del Parlament, en una sessió convocada amb aquesta única finalitat, elegirà el Síndic de Greuges per majoria de les tres cinquenes parts. El mandat del Síndic de Greuges és de cinc anys.

3. En el cas que no s'aconsegueixi aquesta majoria de les tres cinquenes parts, s'haurà de tornar a iniciar el mateix procediment. Si havent transcorregut tres mesos cap dels candidats proposats no obté la majoria establerta per l'apartat anterior, en la votació subsegüent n'hi haurà prou amb la majoria absoluta.

Article 6

1. El President del Parlament ha d'acreditar amb la seva signatura el nomenament del Síndic de Greuges, que s'ha de publicar en el Diari Oficial de la Generalitat i en el Boletín Oficial del Estado.

2. El Síndic de Greuges ha de prendre possessió delcàrrec davant la Mesa del Parlament.

Article 7

Per poder ésser elegit Síndic de Greuges hom ha de complir les condicions següents:

a) Gaudir de la condició política de català.

b) Ésser major d'edat i gaudir del ple ús dels drets civils i polítics.

Article 8

1. La condició de Síndic de Greuges és incompatible amb:

a) Qualsevol mandat representatiu.

b) El compliment de funcions directives i l'afiliació en partits polítics, en sindicats de treballadors i en associacions empresarials.

c) La de membre del Consell Consultiu de la Generalitat i del Tribunal Constitucional.

d) Qualsevol càrrec polític o funció administrativa de l'Estat, de les Comunitats Autònomes o de les entitats locals.

e) L'exercici de les carreres judicial, fiscal i militar.

f) Qualsevol activitat professional, mercantil i laboral.

2. Quan concorrerà una causa d'incompatibilitat en qui haurà estat elegit Síndic de Greuges, aquest, abans de prendre possessió, haurà de cessar en el càrrec o en l'activitat incompatibles o bé sol.licitar l'excedència en la funció. Si no ho fa en els vuit dies següents a l'elecció, s'entendrà que no accepta el nomenament. La mateixa norma s'ha d'aplicar en el cas de sobrevenir una incompatibilitat.

Article 9

El Síndic de Greuges no és subjecte a cap mandat imperatiu. No rep instruccions de cap autoritat i compleix les seves funcions amb autonomia i segons el seu criteri.

Article 10

El Síndic de Greuges gaudeix de les prerrogatives que són necessàries per a exercir adequadament les seves funcions, d'acord amb la legislació vigent.

Article 11

1. El Síndic de Greuges cessa per alguna de les causes següents:

a) Per renúncia.

b) Per transcurs del temps pel qual fou elegit.

c) Per mort.

d) Per pèrdua de la condició política de català.

e) Per incapacitat o per inhabilitació per a l'exercici dels drets polítics declarada per decisió judicial ferma.

f) Per condemna a causa de delicte dolós per sentència ferma.

g) Per negligència notòria en el compliment de les obligacions i dels deures del càrrec.

2. En aquest darrer cas el cessament és decidit per majoria de les tres cinquenes parts dels membres del Parlament en un debat específic, en el qual el Síndic de Greuges té dret a assistir i a fer ús de la paraula abans de la votació. En els altres casos és declarat pel President del Parlament, que tot seguit n'ha de donar compte al Ple.

3. Un cop produït el cessament, s'iniciarà el procediment per a l'elecció del nou Síndic de Greuges, que s'ha de fer d'acord amb l'article 5. En el supòsit segon de l'apartat primer d'aquest article el Síndic de Greuges ha de continuar en l'exercici de les seves funcions fins que el seu successor no haurà estat nomenat.

TÍTOL II. DEL PROCEDIMENT I DE L'ACTUACIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES

Article 12

1. Als efectes del que disposa l'article 1, es poden adreçar al Síndic de Greuges sol.licitant-li que actuï en relació amb la queixa que formulen:

a) Les persones físiques o jurídiques que invoquen un interès legítim relatiu a l'objecte de la queixa, no essent-ne cap impediment la nacionalitat, la residència, la minoria d'edat, la incapacitat legal del subjecte, l'internament en un centre penitenciari o de reclusió ni en general qualsevol relació de subjecció o dependència especials d'unaAdministració o d'un poder públic.

b) Els Diputats al Parlament de Catalunya, i també els Diputats i els Senadors a les Corts Generals elegits per les circumscripcions electorals de Catalunya.

c) Les Comissions del Parlament, especialment les d'investigació i la prevista en l'apartat 2 de l'article 2.

2. També s'hi poden adreçar sol.licitant-li que actuï, dins l'àmbit territorial de les seves competències, els càrrecs electius dels ens locals de Catalunya.

Article 13

1. Les queixes li han d'ésser presentades per l'interessat mitjançant un escrit raonat, acompanyat dels documents que poden servir per a esclarir el cas.

2. Totes les actuacions del Síndic de Greuges són gratuïtes per a la persona interessada, i no hi és necessària l'assistència d'advocat ni de procurador.

Article 14

La correspondència i les altres comunicacions que les persones físiques privades de llibertat pel fet de trobar-se en centres de detenció, d'internament o de custòdia vulguin tenir amb el Síndic de Greuges gaudeixen de les garanties que estableix la legislació vigent.

Article 15

Entre la producció del fet que és objecte de la queixa i la formulació escrita d'aquesta al Síndic de Greuges no pot transcórrer més d'un any. L'inici de les actuacions,

quan es produeixin d'ofici, no és sotmès a cap termini preclusiu.

Article 16

1. El Síndic de Greuges ha de registrar i acusar la recepció de totes les queixes que hom li formula, que pot tramitar o bé rebutjar: en aquest darrer cas ho ha de comunicar a l'interessat mitjançant un escrit motivat.

2. El Síndic de Greuges no pot investigar les queixes l'objecte de les quals es troba pendent d'una resolució judicial, i pot suspendre la seva actuació si, havent-la iniciada, una persona interessada interposa demanda o recurs davant els tribunals; l'haurà de suspendre, però, quan el procediment només es trobarà pendent de sentència.

3. El Síndic de Greuges ha de vetllar perquè l'Administració resolgui en temps i en forma deguts lespeticions i els recursos que li han estat formulats o presentats.

4. El Síndic de Greuges ha de rebutjar les queixes anònimes, les queixes en què advertirà mala fe, falta de fonament o inexistència de pretensió i aquelles en la tramitació de les quals s'irrogués perjudici al legítim dret de tercera persona.

Article 17

Les decisions i les resolucions del Síndic de Greuges no són objecte de recurs de cap mena, i les queixes que se li formulen no afecten per res els terminis previstos per a l'exercici de les accions que siguin procedents en via administrativa o jurisdiccional.

Article 18

Pel que fa a l'actuació del Síndic de Greuges i al dret d'adreçar-s'hi quan hagin estat declarats els estats d'excepció o de setge, hom s'atindrà al que disposa la legislació vigent.

Article 19

Havent estat admesa la queixa a tràmit o iniciat l'expedient d'ofici, el Síndic de Greuges prendrà les mesures d'investigació que considerarà oportunes per a esclarirlos. Podrà donar-ne compte al Departament, l'organisme, l'entitat o la dependència administrativa afectats perquè dins de quinze dies, que podrà ampliar en funció de les circumstàncies que hi concorrin, llur cap li'n trameti un informe escrit.

Article 20

1. Si la queixa a investigar o l'expedient iniciat d'ofici afecten la conducta de persones al servei de l'Administració, el Síndic de Greuges ho comunicarà al superior jeràrquic de l'afectat i, si s'escau, al cap de personal de qui depèn.

2. Al mateix temps requerirà a l'afectat que, en el termini que li fixarà, el qual en cap cas no pot ésser superior a quinze dies, respongui per escrit sobre els fets o les circumstàncies objecte de la queixa o de l'expedient i hi adjunti els documents i les testimoniances complementàries que consideri adequats.

3. Sens perjudici de la documentació aportada a què fa referència l'apartat anterior, el Síndic de Greuges pot requerir a la persona afectada que comparegui a informar.

Article 21

El superior jeràrquic o l'autoritat que prohibeixin al personal al seu servei de respondre a les requisitòries del Síndic de Greuges hauran de manifestar-ho al mateix afectat i al Síndic de Greuges mitjançant un escrit motivat.

Article 22

Les autoritats, els funcionaris i en general tot el personal dependent de l'Administració o afecte a un servei públic han de facilitar al Síndic de Greuges o a la persona en qui ho delegui les informacions, l'assistència i l'entrada a totes les dependències, centres, organismes i entitats que sol.licitin, i també les dades, els expedients i altres documents necessaris que permetin de dur a terme adequadament les actuacions investigadores.

Article 23

Les actuacions que s'han de practicar en el curs d'una investigació s'ha de fer amb la reserva i la discreció més absolutes, sens perjudici d'incloure'n el contingut en els informes al Parlament, si el Síndic de Greuges ho creu convenient.

Article 24

El Síndic de Greuges pot fer públic el nom de les persones i els Departaments, els organismes o les entitats que obstaculitzin l'exercici de les seves funcions, i també destacar aquesta actuació en l'informe anual al Parlament o comunicar-la a la Comissió a que fa referència l'article 2.2.

Article 25

L'autoritat i el personal al servei de l'Administració que impedeixin l'actuació del Síndic de Greuges negant-se a trametre els informes, els documents i els expedients que els sol.licita poden incórrer en la consegüent responsabilitat penal, d'acord amb la legislació vigent. En aquest cas el Síndic de Greuges donarà trasllat dels antecedents al Ministeri Fiscal perquè exerciti les accions oportunes.

Article 26

Si durant les investigacions s'observen indicis d'haver-se comès infraccions disciplinàries o produït conductes o fets pressumiblement delictius, el Síndic de Greuges ho comunicarà a l'òrgan competent o ho farà avinent tot seguit al Ministeri Fiscal.

Article 27

En l'exercici de les funcions d'investigació i resolució d'una queixa o d'un expedient el Síndic de Greuges pot formular a les autoritats i al personal al servei de l'Administració pública o que en depèn les advertències, les recomanacions, els suggeriments i els recordatoris relatius a llurs deures legals. En cap cas no pot modificar o anul.lar actes o resolucions administratius.

Article 28

1. El Síndic de Greuges pot proposar al Departament, a l'organisme o a l'entitat afectats, en el marc de la legislació vigent, fórmules de conciliació o d'acord que facilitin una resolució positiva i ràpida de les queixes.

2. Si en la investigació d'una queixa o d'un expedient creu que l'aplicació de les disposicions normatives condueix a un resultat injust o perjudicial, podrà recomanar o suggerir a la institució, al Departament o a l'entitat competents les mesures o els criteris que considera adequats per a remeiar-ho o les modificacions que li sembla oportú d'introduir en els textos normatius.

Article 29

El Síndic de Greuges ha d'informar del resultat de les investigacions, fins i tot en el cas d'arxivament de les seves actuacions, l'autor de la queixa, la persona al servei de l'Administració pública afectada o que en depèn i l'autoritat del Departament, de l'organisme o de l'entitat en relació amb la qual s'ha formulat la queixa o iniciat l'expedient d'ofici.

TÍTOL III. De les relacions amb el Parlament

Article 30

1. Anualment, abans d'haver transcorregut trenta dies des de l'inici del segon període ordinari de sessions, el Síndic de Greuges ha de presentar al Parlament un informe de les seves actuacions, en el qual ha de constar necessàriament:

a) El nombre i la mena de les queixes formulades i dels expedients iniciats d'ofici.

b) Les queixes rebutjades, les que es troben en tramitació i les ja investigades amb el resultat obtingut, i també les causes que hi van donar lloc.

2. No han de constar en l'informe les dades personals que permetin la identificació pública dels interessats en el procediment d'investigació. No obstant això, quan ho considerarà necessari hi podrà incloure el nom d'aquelles persones a qui fa referència l'article 23.

3. En el mateix termini ha de presentar la liquidació del pressupost de la institució que correspon a l'exercici anterior.

4. Pot presentar també informes extraordinaris quan ho requeriran la urgència o la importància dels fets que motiven la seva intervenció.

Article 31

El Síndic de Greuges ha d'exposar oralment un resum del dit informe en una sessió específica del Ple del Parlament, al final de la qual els Grups parlamentaris podran intervenir per a fixar llur posició.

Article 32

Quan el Parlament es trobarà dissolt, el Síndic de Greuges s'hi relacionarà per mitjà de la Diputació Permanent.

Article 33

1. Per a complir les seves funcions, el Síndic de Greuges ha de disposar d'una oficina, l'organització i el funcionament de la qual coordina i dirigeix; amb aquesta finalitat pot dictar les instruccions corresponents.

2. Aquesta oficina ha de tenir els mitjans personals i materials necessaris, d'acord amb les partides pressupostàries que s'inclouran en el pressupost del Parlament de Catalunya.

3. Correspon al Síndic de Greuges l'elaboració del projecte de pressupost a què es refereix l'apartat anterior.

Article 34

1. El Síndic de Greuges, amb la conformitat prèvia de la Comissió parlamentària esmentada en l'article 2, pot designar una persona de la seva confiança per a ocupar el càrrec d'Adjunt, la qual ha de complir les condicions establertes a l'article 7 i no trobar-se afectada per les incompatibilitats enumerades en l'article 8.

2. Correspon a l'Adjunt d'auxiliar el Síndic de Greuges i d'assumir les funcions d'investigació que per a la resolució d'una queixa o d'un expedient li encomani o li delegui; en aquest cas gaudeix de les mateixes prerrogatives, drets i obligacions.

3. En els casos previstos en les lletres c), e), f) i g) de l'article 11 l'Adjunt exercirà interinament les funcions del Síndic de Greuges fins que el Parlament no haurà cobert la vacant.

4. L'Adjunt cessarà automàticament en el moment de la presa de possessió del nou Síndic de Greuges.

5. El Síndic de Greuges, amb la conformitat prèvia de la Comissió parlamentària esmentada en l'article 2, pot designar una persona de la seva confiança per a ocupar

el càrrec d'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, la qual ha de complir les condicions establertes per l'article 7 i no trobar-se afectada per les incompatibilitats enumerades en l'article 8.

6. Correspon a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants assumir les funcions d'investigació que per a la resolució d'una queixa o d'un expedient sobre els drets dels infants li encomani o li delegui el Síndic de Greuges; en aquest cas, gaudeix de les mateixes prerrogatives, drets i obligacions.

7. L'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants cessarà automàticament en el moment de la presa de possessió del nou Síndic de Greuges.

Disposició addicional

En el cas que el finiment del mandat del Síndic de Greuges coincideixi amb el Parlament dissolt, aquell continuarà en l'exercici de les seves funcions fins que el nou Parlament n'haurà nomenat el successor.

Disposició transitòria

Dins els quatre mesos d'haver entrat en vigor aquesta Llei el Parlament iniciarà el procediment per a nomenar el Síndic de Greuges.

Disposició final

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el Diari Oficial de la Generalitat.

LLIBRE SEGON

1. Introducció

2. La utilització de videocàmeres per al control,

la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit

2.1. Introducció

2.2. Marc normatiu

2.3. Qüestions que se susciten

2.4. Consulta a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya

2.5. Consulta al Servei Català de Trànsit

2.6. Marc normatiu al País Basc

2.7. Conclusions

3. El procediment de renovació de les autoritzacions per instal·lar els dispositius d'enregistrament de caràcter fix

4. L'ús de càmeres de videovigilància per les empreses de seguretat privada

5. Els treballs del Grup de l'article 29 de la Directiva 95/46/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, i del Comitè de protecció de Dades del Consell d'Europa en relació amb el tractament de dades personals mitjançant vigilància per videocàmeres

6. Apunt final

LLIBRE SEGON

ALGUNES CONSIDERACIONS SOBRE ELS SISTEMES ELECTRÒNICS DE VIDEOVIGILÀNCIA

1. Introducció

La utilització cada cop més freqüent dels sistemes electrònics de videovigilància, també fa més corrent que la possible instal·lació d'aquests aparells –amb diverses finalitats, i pels avantatges i els inconvenients que comporta– sigui objecte de debat en els fòrums d'opinió. La Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per la qual es regula la utilització de videocàmeres per les forces i cossos de seguretat en llocs públics, és una norma de referència obligada quan s'aborda aquesta qüestió. Abans d'entrar en vigor la citada llei, aquesta Institució va considerar la qüestió de la instal·lació de sistemes de videovigilància per part dels ajuntaments.[1]

Com a conclusió de la seva investigació, l'any 1996, el Síndic de Greuges va recomanar als ajuntaments que suspenguessin el funcionament dels sistemes de vigilància als carrers mitjançant càmeres de vídeo mentre no es disposés de la previsió legal suficient per instal·lar-ne. L'informe que es va elaborar aconsellava esperar que l'ús de les videocàmeres fos legalment regulat i es pogués demanar autorització per instal·lar-ne i fer-ne ús amb garanties suficients.

En opinió del Síndic, en aquesta regulació calia determinar els mitjans de control de la concordança entre el seu ús real amb l'autoritzat i l'emmagatzematge, conservació, tractament i destrucció de les filmacions o enregistraments. A més a més, entengué que la instal·lació fixa de videocàmeres no pot tenir una durada indefinida, sinó que ha de ser condicionada a la persistència dels motius que vagin justificar-la, amb la qual cosa la seva continuïtat ha de ser objecte de revisions periòdiques.

A l'Informe, el Síndic de Greuges recordà que el Tribunal Constitucional ha aplicat el test del Tribunal Europeu de Drets Humans, que exigeix que els límits dels drets fonamentals a la intimitat, a la pròpia imatge, a la inviolabilitat del domicili i a l'autodeterminació informativa, a més a més de ser interpretats restrictivament, han de complir certs requisits:

1) ha de ser previst en una llei anterior a la nova imposició;

1. Els suggeriments formulats, arran la tramitació de la queixa núm. 1809/1994, es transcriuen a l'Informe del Síndic de Greuges de Catalunya corresponent a l'any 1996 (vegeu pàgs. 11648 i 11649 del BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997).

2) ha de ser necessari, en una societat democràtica, per a la seguretat nacional, la defensa de l'ordre o la prevenció de les infraccions penals;

3) ha de ser proporcional a la causa legítima que l'origina i a la finalitat que persegueix.

Amb l'aplicació d'aquest test a la instal·lació de les càmeres es conclou que l'al·legació del menor cost econòmic dels sistemes de videovigilància en relació amb la presència de la policia no justifica, per ella mateixa, aquestes instal·lacions. Igualment es recorda que vigilar, observar una persona o un espai físic determinats, en cerca de dades per prevenir o demostrar la comissió d'actes il·lícits, en particular utilitzant mitjans tècnics de suport, implica la prèvia i necessària existència de motius racionals suficients per justificar-la.

Aquestes reflexions, formulades l'any 1996, s'han vist ateses en el marc jurídic derivat de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per la qual es regula la utilització de videocàmeres per les forces i cossos de seguretat en llocs públics, i pel Decret 134/1999, de 18 de maig, que regula l'autorització i l'ús de càmeres i altres dispositius per captar i enregistrar imatges i sons en llocs públics, així com la seva utilització posterior pel que fa al registre, la custòdia i la destinació dels enregistraments obtinguts amb aquells aparells.

Examinat aquest marc normatiu, hem constatat que l'opció del legislador, en la línia del que esmentàvem abans, no és la generalització d'aquest tipus de dispositius per criteris d'abaratiment de costos, sinó l'ús que se'n faci d'acord amb el principi de proporcionalitat, en el doble vessant d'idoneïtat i d'intervenció mínima.

Tanmateix, l'expansió de l'ús d'aquests dispositius és, en l'actualitat, una realitat palpable. Darrerament, en la tramitació d'alguns assumptes, ja sigui a conseqüència de les queixes presentades pels ciutadans davant d'aquesta Institució o arran la gestió d'actuacions d'ofici, hem tingut ocasió d'estudiar l'esmentada normativa per a la resolució d'alguna de les qüestions plantejades en aquestes actuacions.

Vam considerar, doncs, convenient d'obrir una actuació d'ofici[2] per analitzar la normativa d'aplicació d'aquests mitjans en relació amb els aspectes següents:

1) la utilització de videocàmeres fixes i mòbils per al control, la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit;

2) el procediment de renovació de les autoritzacions per instal·lar els dispositius d'enregistrament de caràcter fix;

3) el règim jurídic que s'aplica en l'àmbit de la seguretat privada quan les empreses d'aquest sector utilitzen aquests dispositius per a les seves tasques.

En ús de les atribucions que ens confereix la nostra Llei reguladora, ens vam adreçar al Departament de Justícia i Interior de la Generalitat de Catalunya en sol·licitud d'un informe en relació amb els aspectes que tot seguit es desenvolupen, i també a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya.

L'estudi d'aquests informes i de la normativa d'aplicació ens ha portat a les consideracions que tot seguit detallem.

2. La utilització de videocàmeres per al control, la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit

2.1. Introducció

L'ús d'aquests dispositius per a la vigilància i la disciplina del trànsit és una eina que les administracions competents utilitzen, darrerament amb més freqüència, tant a les vies urbanes com a les interurbanes.

En una de les darreres reformes del Reial Decret 339/1990, de 2 de març, pel qual s'aprova el text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària, s'incorpora una previsió que permet notificar la denúncia en un moment posterior a l'acte que la justifica, quan l'autoritat ha tingut coneixement dels fets gràcies a mitjans de captació i reproducció d'imatges que permetin identificar el vehicle. En concordança amb aquesta nova previsió, es va aprovar la modificació del Reglament del procediment sancionador en matèria de trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària, per adequar-lo a les modificacions de la darrera reforma legislativa.

Actualment, doncs, la presència de l'agent al lloc de la infracció per formular la denúncia no és imprescindible, amb la qual cosa era previsible un increment d'aquests dispositius de captació d'imatges per a la disciplina del trànsit que, com hem esmentat, ja es constata avui dia.

Són diverses les propostes que ja s'havien posat en marxa i que ara es consoliden a l'empara d'aquest nou marc normatiu. Els mitjans de comunicació escrita se n'han fet ressò els darrers mesos i n'han destacat els resultats positius en la disminució dels accidents de trànsit.

Aquestes propostes fan referència a diversos sistemes: càmeres instal·lades a les cruïlles amb semàfors; control de la velocitat mitjançant radars mòbils amb un dispositiu complementari que capta i reprodueix la imatge dels vehicles que superen els límits establerts; l'ús de càmeres digitals per agilitar la retirada de vehicles de la via pública, en els supòsits previstos legalment, amb validació a distància per part de l'agent de l'autoritat, a fi i efecte d'autoritzar la retirada del vehicle mitjançant el servei de grua.

Aquesta Institució s'ha manifestat a favor d'adoptar mesures que redueixin els accidents de trànsit, amb la seva seqüela de morts, lesionats, danys econòmics i dolor. Tanmateix, aquestes mesures estan subjectes a uns límits que cal respectar. En la nostra societat aquestes regles les fixa l'ordenament jurídic, i és per això que, quan en considerem la viabilitat, hem d'acudir imperiosament i en primer lloc a aquest ordenament.

2. Que ha donat lloc a la tramitació de l'expedient de queixa núm. 2413/02.

2.2. Marc normatiu

La disposició addicional vuitena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per la qual es regula la utilització de videocàmeres per les forces i cossos de seguretat en llocs públics, determina que la instal·lació i ús de videocàmeres i de qualsevol altre mitjà de captació i reproducció d'imatges per al control, regulació, vigilància i disciplina del trànsit s'efectuarà amb subjecció a allò que disposen les lleis orgàniques 5/1992, de 29 d'octubre, de regulació del tractament automatitzat de dades de caràcter personal i 1/1982, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge,[3] en el marc dels principis d'utilització d'aquesta llei.

Aquests principis d'utilització són els que s'enumeren a l'article 6 de la Llei orgànica, 4/1997, de 4 d'agost, que s'expressa en els termes següents:

«La utilización de videocámaras está presidida por el principio de proporcionalidad, en su doble versión de idoneidad y de intervención mínima.

»La idoneidad determina que sólo podrá emplearse la videocámara cuando resulte adecuado, en una situación concreta, para el mantenimiento de la seguridad ciudadana, de conformidad con lo dispuesto en esta Ley.

»La intervención mínima exige la ponderación, en cada caso, entre la finalidad pretendida y la posible afectación por la utilización de la videocámara al derecho al honor, a la propia imagen y a la intimidad de las personas.

»La utilización de videocámaras exigirá la existencia de un riesgo razonable para la seguridad ciudadana, en el caso de las fijas, o un peligro concreto, en el caso de las móviles.

»No se podrán utilizar videocámaras para tomar imágenes ni sonidos del interior de las viviendas, ni de sus vestíbulos, salvo consentimiento del titular o autorización judicial, ni de los lugares incluidos en el artículo 1 de esta Ley cuando se afecte de forma directa y grave a la intimidad de las personas, así como tampoco para grabar conversaciones de naturaleza estrictamente privada. Las imágenes y sonidos obtenidos acciden-talmente en estos casos deberán ser destruidas inmedia-tamente por quien tenga la responsabilidad de su custodia.»

La disposició addicional primera de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, fa un reconeixement exprés de la potestat de les comunitats autònomes amb títols competencials per a la protecció de les persones i els béns i per al manteniment de l'ordre públic, per establir les normes que regulin l'ús de videocàmeres per part de les seves forces de policia i de les policies locals del seu territori.

Dins d'aquest marc normatiu, a Catalunya, el Decret 134/1999, de 18 de maig, regula l'autorització i l'ús de càmeres i altres dispositius per captar i enregistrar imatges i sons en llocs públics, així com la seva utilització posterior pel que fa al registre, la custòdia i la destinació dels enregistraments obtinguts amb aquells aparells.

La regulació de la instal·lació de videocàmeres per al control del trànsit és definida a la Disposició addicional segona d'aquest decret en termes molt similars als utilitzats en el desenvolupament reglamentari d'aquesta matèria en l'àmbit estatal. El règim jurídic és el següent:

«2.1. La policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i els policies locals efectuaran la instal·lació de videocàmeres i de qualsevol altre mitjà de captació i reproducció d'imatges i en faran ús per al control, la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit en les vies públiques amb subjecció a la normativa inclosa a la disposició addicional 8a. de la Llei 4/1997, de 4 d'agost i al present decret.

»2.2. Són autoritats competents per ordenar la instal·lació dels dispositius a què es refereix l'apartat anterior:

»En les vies públiques en les quals la regulació del trànsit no estigui atribuïda als municipis, el director del Servei Català de Trànsit en el territori on els Mossos d'Esquadra exerceixin aquesta competència.

»En les vies públiques competència dels municipis, l'alcalde del municipi respectiu.

»2.3 En la resolució on s'ordenin la instal·lació i l'ús d'aquests dispositius constaran: l'òrgan responsable de l'operació de la gravació, la identificació de les vies públiques o trams d'aquestes, les mesures que cal adoptar per tal de garantir el respecte de les disposicions legals vigents, així com l'òrgan encarregat de la seva custòdia i de la resolució de les peticions d'accés i cancel·lació. La vigència de la resolució serà indefinida, sempre i quan no variïn les circumstàncies que la van motivar.

»2.4 Aquesta resolució s'haurà de notificar a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància, que, si s'escau, si ho estima pertinent, podrà emetre informe sobre l'adequació de la resolució als principis generals de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.

»La custòdia i conservació de les gravacions i la resolució dels drets d'accés i cancel·lació correspondrà als òrgans que es fixin a la resolució mitjançant la qual s'autoritzin la instal·lació i utilització dels dispositius. El règim de conservació i custòdia de les gravacions obtingudes es regiran pels mateixos principis aplicables a les gravacions obtingudes mitjançant les videocàmeres que regula el present decret.

»2.5. L'exercici dels drets d'accés i cancel·lació de les gravacions per part dels afectats es regirà pel que disposa l'article 15 d'aquest Decret.

»2.6. No serà necessària la resolució d'autorització quan s'utilitzin mitjans de captació i reproducció d'imatges de caràcter mòbil amb la finalitat d'assegurar el compliment de la normativa de trànsit i seguretat vial. No obstant això, el Servei Català de Trànsit i/o la Direcció General de Seguretat Ciutadana podran dictar les instruccions i directrius necessàries sobre la seva utilització per part dels agents del cos de la policia de la Generalitat encarregats de la vigilància del trànsit».

3. L'article 2 de la LO 4/1997, de 4 d'agost, quan defineix l'àmbit d'aplicació de les videocàmeres, estableix que la captació, reproducció i tractament d'imatges i sons, en els termes previstos en aquesta llei, així com les activitats preparatòries, no es consideraran intromissions illegítimes en el dret a l'honor, a la intimitat personal i a la pròpia imatge, a l'efecte d'allò que estableix la LO 1/1982, de 5 de maig.

2.3. Qüestions que se susciten

De tot el que hem exposat es desprèn que el règim aplicable es singularitza respecte al contingut general a la Llei orgànica en consideració de les circumstàncies concurrents: l'especificitat de l'objecte de filmació, les carreteres i els vials l'ús de les quals presenta una perillositat intrínseca a la conducció de vehicles de motor; i, d'altra banda, la residual incidència que l'ús d'aquests dispositius a la xarxa viària i a les finalitats del trànsit pot tenir a l'esfera privada de la persona.

Alhora, però, l'ús d'aquests mitjans d'enregistrament d'imatges en la regulació, control i disciplina del trànsit i la seguretat viària està subjecte als principis de proporcionalitat, en els vessants d'idoneïtat i d'intervenció mínima. D'altra banda, l'ús de videocàmeres exigeix l'existència d'un risc raonable per a la seguretat ciutadana i, en el cas d'ús de dispositius mòbils, requereix l'existència d'un perill cert i concret per a la seguretat, d'acord amb els principis d'utilització que s'enumeren a l'article 6 de la Llei orgànica, 4/1997, de 4 d'agost.

Atès que la llei orgànica esmentada no exclou de l'aplicació d'aquests principis els enginys adreçats a regular i millorar la seguretat del trànsit, entenem que l'existència d'un risc raonable en el cas de les càmeres fixes i, en el cas de dispositius mòbils, d'un perill concret, són paràmetres que no es poden obviar.

Quan en el desenvolupament reglamentari cerquem els mecanismes previstos (informació al públic de l'existència d'aquestes videocàmeres, autoritzacions prèvies per l'òrgan competent, informes de la Comissió de Control de Dispositius de Videovigilància, règim de control, custòdia i destinació de les gravacions, mitjans per exercir el dret d'accés i cancel·lació, etc.) per garantir el compliment d'aquests principis en l'ús dels dispositius esmentats per al control i la disciplina del trànsit, ens trobem que la regulació expressa és molt escassa, sobretot en allò relatiu a les càmeres mòbils.

Així per exemple, si ens cenyíem exclusivament a una interpretació literal de la disposició addicional 2a. del Decret 134/1999, de 18 de maig, podríem entendre que no és preceptiu informar el públic de l'existència d'aquestes càmeres, ja siguin fixes o mòbils i, d'altra banda, tampoc no cal resolució d'autorització ni informe de la Comissió de Control de Dispositius de Videovigilància en aquest darrer cas, és a dir, quan es volen instal·lar càmeres mòbils.

En canvi, sí que es preveu l'exercici del dret d'accés i cancel·lació d'enregistraments per part dels afectats, que es regeix pel règim general determinat a l'article 15 del decret. Atès que difícilment els afectats poden exercir aquest dret si no se'ls informa de l'existència d'un dispositiu que pot enregistrar les imatges que capta del seu vehicle, sembla que ens trobem davant d'una previsió destinada a ser ineficaç, a no desplegar-ne la virtualitat, excepte que l'enregistrament s'utilitzi en un procediment sancionador notificat a l'interessat.

D'altra banda, d'una interpretació literal de la disposició addicional única del Reial decret 596/1999, es desprèn que la resolució per la qual s'ordena la instal·lació i ús d'aquests dispositius és indefinida, sempre que no variïn les circumstàncies que la vagin motivar. En canvi, en el règim general, que regula tots els altres dispositius de videocàmeres usats per les forces i cossos de seguretat, les autoritzacions tenen una vigència d'un any, i se'n pot sol·licitar la renovació si persisteixen els motius que la van originar.

En aquest sentit, se'ns plantegen dubtes respecte a la justificació de les excepcions previstes quan aquests sistemes de captació i reproducció d'imatges s'utilitzen per al control, la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit en relació amb el règim general, així com les raons que justifiquen un tracte diferenciat entre les càmeres fixes i les mòbils quan, en tots els casos, cal respectar els principis d'utilització de l'article 6 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.

2.4. Consulta a la Comissió de Control de Dispositius de Videovigilància de Catalunya

En resposta a la consulta del Síndic a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància sobre el règim jurídic d'utilització de les videocàmeres per al control del trànsit, en data 7 de novembre de 2001, se'ns va fer avinent el següent:

«[...] D'acord amb el que preveu la disposició addicional vuitena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, la instal·lació i utilització de videocàmeres i altres mitjans de captació i reproducció d'imatges a la via pública per al control, regulació, vigilància i disciplina del trànsit, es regeix per la regulació específica en matèria de trànsit, però ha de subjectar-se al marc dels principis d'utilització establerts pel seu article 6 i, per tant, ha d'estar presidida pel principi de proporcionalitat, en les seves vessants d'idoneïtat i d'intervenció mínima, com a resultat de la ponderació entre la finalitat a la qual ha de servir la instal·lació i la possible afectació del dret a la intimitat de les persones.

»A més, tant la disposició addicional única del Reial decret 596/1999 com la disposició addicional 2a. del Decret del Govern de la Generalitat 134/1999 han recollit aquella previsió de la llei orgànica i han inclòs referències específiques als mitjans mòbils de captació i reproducció d'imatges amb la finalitat d'assegurar el compliment de la normativa de trànsit, en les quals es determina expressament que la utilització d'aquests mitjans no requereixin l'autorització exigida per a les instal·lacions de caràcter fix ni, consegüentment, l'informe d'aquesta Comissió [...].

»[...] Quant al deure d'informar el públic de la presència de videocàmeres, l'article 9.1 de la Llei orgànica 4/1997, així com l'article 22 del Reial decret 596/1999 i l'article 11 del Decret del Govern de la Generalitat 134/1999, l'han enunciat amb referència a les instal·lacions fixes de videovigilància, per la qual cosa, la utilització de les videocàmeres mòbils o altres aparells mòbils instal·lats en vehicles policials per a la vigilància del trànsit, que permeten captar imatges per a la identificació de vehicles automòbils i mesurar la seva velocitat, resta exclosa de l'àmbit material d'aplicació dels esmentats preceptes.»

Sembla, però, que en part aquest posicionament va ser matisat en l'acord adoptat per la comissió en la sessió tinguda el 13 de març de 2002, en la qual s'adoptà un criteri en relació amb aquesta matèria, a la vista del diversos expedients en els quals s'ha demanat informe sobre la instal·lació de videocàmeres en vehicles per al control del trànsit per part de les forces i cossos de seguretat.

En aquest acord es determina que, si bé l'apartat 6 de la disposició addicional 2a. del Decret 134/1999, de 18 de maig, preveu que no serà necessària la resolució d'autorització quan s'utilitzin mitjans de captació i reproducció d'imatges de caràcter mòbil per assegurar el compliment de la normativa de trànsit, en sentit estricte, aquesta exempció d'autorització només es refereix a videocàmeres mòbils destinades al control de trànsit. Per tant, es pot entendre que la instal·lació de videocàmeres en vehicles requereix l'autorització expressa del Servei Català de Trànsit o dels alcaldes. En canvi, d'acord amb l'esmentat precepte, cadascuna de les utilitzacions de la videocàmera mòbil, instal·lada en un vehicle no requereix autorització prèvia. Feta aquesta distinció, semblaria que les videocàmeres mòbils són aquelles que un agent de l'autoritat transporta amb ell i, segons la seva discreció, utilitza per assolir les finalitats predeterminades per la legislació en matèria de trànsit.

La comissió entén que aquesta interpretació del sentit propi del text de la norma concorda amb el paràgraf 1 de la mateixa disposició addicional 2a. del Decret 134/1999, de 18 de maig, vist que aquest es refereix a la instal·lació de videocàmeres, sense distingir si es tracta d'instal·lar-ne de fixes o de mòbils. No fa tampoc aquesta distinció la disposició addicional vuitena de la Llei orgànica. Per tant, on aquests preceptes no distingeixen, cal entendre compreses en les seves prescripcions, tant la instal·lació de videocàmeres fixes com mòbils, destinades al control del trànsit.

Segons la comissió, abona aquesta interpretació el fet que, d'acord amb la Llei orgànica, la utilització de les videocàmeres mòbils per a funcions de control de seguretat pública, està sotmesa a autorització expressa en cada cas, i aquesta utilització només és justificada en supòsits de major gravetat que els que permeten la instal·lació de videocàmeres fixes. Per tant, si en el cas del trànsit s'exigeix l'autorització expressa de l'autoritat competent respecte a cadascuna de les instal·lacions fixes de videocontrol de trànsit, amb més motiu s'ha d'exigir també autorització expressa per instal·lar videocàmeres mòbils en vehicles.

La comissió conclou tot manifestant que la instal·lació de videocàmeres en vehicles per al control del trànsit requereix autorització expressa de l'autoritat competent, i que aquesta autorització li ha de ser comunicada per tal que, si ho estima pertinent, emeti l'informe sobre l'adequació de la resolució als principis de la Llei orgànica.

2.5. Consulta al Servei Català de Trànsit

Com hem exposat a l'inici d'aquest estudi, en ús de les atribucions que ens confereix la nostra Llei reguladora, en data 25 de juny de 2003 ens vam adreçar al Departament de Justícia i Interior de la Generalitat de Catalunya en sol·licitud de la informació següent, en relació amb les vies públiques on el Servei Català de Trànsit és l'autoritat competent per ordenar la instal·lació d'aquests dispositius:

1) procediment per autoritzar aquestes instal·lacions, ja siguin de caràcter fix o mòbil;

2) aspectes que es tenen en compte per adoptar la decisió d'instal·lació;

3) condicions tècniques d'instal·lació i d'informació al públic;

4) mecanismes previstos en matèria de custòdia i destinació dels enregistraments i en relació amb l'accés i la cancel·lació dels enregistraments, per part dels ciutadans.

En resposta a aquestes qüestions, mitjançant un informe de data 27 d'octubre de 2003, el Servei Català de Trànsit va fer avinent el següent:

«[...] La resolució del director del Servei Català de Trànsit que autoritzi, si s'escau, la instal·lació i l'ús d'aquests dispositius ha de determinar l'òrgan responsable de la gravació de les imatges, la identificació de les vies públiques o trams d'aquestes, l'òrgan encarregat de la custòdia de les imatges i de la resolució de les peticions d'accés i cancel·lació.

»D'acord amb la disposició addicional segona del Decret 134/1999, de 18 de maig, la resolució del director del Servei Català de Trànsit s'ha de notificar a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància, que, si ho estima pertinent, podrà emetre informe sobre l'adequació de la resolució als principis generals de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.

»Pel que fa als sistemes mòbils de captació i reproducció d'imatges amb finalitat d'assegurar el compliment de la normativa de trànsit i seguretat viària, la disposició addicional 6.2 del Decret 134/1999, de 18 de maig, preveu que no serà necessària la resolució d'autorització administrativa, tot i que el Servei Català de Trànsit i/o la Direcció General de Seguretat Ciutadana podran dictar les instruccions i directrius necessàries sobre la utilització per part dels agents del cos de la policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra encarregats de la vigilància del trànsit.[4]

»En relació amb els aspectes que es tenen en compte per adoptar la decisió d'instal·lació de sistemes fixos de captació i reproducció d'imatges, cal esmentar, en primer lloc, que aquesta decisió està presidida pel principi de proporcionalitat, en la seva doble vessant d'idoneïtat, per a les finalitats perseguides i d'intervenció mínima. La instal·lació d'aquests dispositius, doncs, ha de preservar totalment els drets fonamentals relatius a l'honor, la intimitat familiar i personal i a la pròpia imatge.

»En segon lloc, la instal·lació i l'ús d'aquests dispositius s'ha d'efectuar pel director del Servei Català de Tràn-

4. De l'informe rebut no es desprèn, però, que aquestes instruccions s'hagin dictat.

sit, tenint en compte les finalitats previstes al text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària, aprovat pel Reial decret legislatiu 339/1990, de 2 de març.

»Aquestes finalitats es concreten, en el moment de prendre la decisió sobre l'oportunitat d'autoritzar la instal·lació i l'ús dels dispositius fixos de captació i reproducció d'imatge, en els següents aspectes: prevenció de la sinistralitat, assegurament d'una mobilitat fluïda a la xarxa viària, obtenció real de dades sobre l'estat del trànsit per a una correcta informació als usuaris de les vies públiques, suport a l'actuació dels cossos policials competents en matèria de control i ordenació del trànsit i, finalment, si s'escau, la detecció de presumptes conductes punibles en matèria de trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària.

»Pel que fa a les condicions tècniques d'instal·lació, la sol·licitud d'autorització ha de contenir la descripció de les característiques tècniques dels sistemes de captació i reproducció d'imatge –model, característiques de l'objectiu, capacitat de gravació d'imatges o bé únicament imatge contínua, capacitat de moviment–, així com la identificació de la via en què es pretén instal·lar, el punt quilomètric exacte de la ubicació i el sentit de la marxa objecte de control.

»Quant a les condicions tècniques d'informació al públic de la instal·lació i ús de sistemes de captació i reproducció d'imatges, us fem avinent l'aplicació per part d'aquest organisme del criteri establert per la Secretaria General Tècnica del Ministeri de l'Interior en la seva instrucció de 7 de juny de 1999, consistent en la no aplicabilitat del procediment d'informació al públic de les instal·lacions destinades al control, la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit.[5]

»Els mecanismes de custòdia i destinació de les gravacions, així com l'exercici dels drets d'accés i cancel·lació de les gravacions per part dels ciutadans, en l'àmbit de les imatges obtingudes pels sistemes de captació i reproducció que hagin de ser autoritzats pel director del Servei Català de Trànsit, són els que es preveuen en els articles 14, 15 i 16 del Decret 134/1999, de 18 de maig, de reproducció de la videovigilància per part de la policia de la Generalitat i de les policies locals de Catalunya.

»En aquest sentit, la resolució que ordeni la instal·lació i l'ús dels dispositius ha d'identificar l'òrgan encarregat de la seva custòdia i de la resolució de les peticions d'accés i cancel·lació de les gravacions, en funció de quina sigui l'Administració o bé l'òrgan sol·licitant.

»Pel que fa als dispositius que instal·li el Servei Català de Trànsit, cal esmentar que aquests no procediran a gravar imatges per tractar-se d'un sistema d'imatge contínua, llevat de casos molt extraordinaris i sempre en supòsits de comissió d'il·lícits administratius o penals. En el cas que esdevinguin aquestes gravacions, l'òrgan encarregat de la custòdia i conservació de les gravacions i de l'exercici dels drets d'accés i de cancel·lació és el Servei de Gestió de Trànsit de la Subdirecció General de Trànsit.»

Constatem doncs, en principi, una divergència entre el criteri de la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància i el Servei Català de Trànsit quant a l'autorització de la instal·lació de videocàmeres en vehicles per al control del trànsit.

2.6. Marc normatiu al País Basc

La Comunitat Autònoma del País Basc també té competència en matèria de protecció de les persones i els béns i de manteniment de l'ordre públic, per la qual cosa, d'acord amb allò que estableix la disposició addicional primera de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, ha dictat les disposicions necessàries per regular i autoritzar l'ús de les videocàmeres per les seves forces de policia i per les dependents de les corporacions locals del seu territori.

Mitjançant el Decret 168/1998, de 21 de juliol, ha incorporat una regulació específica d'aquests dispositius, a la disposició addicional 2a., quan s'utilitzen amb finalitats de trànsit i seguretat viària.[6]

Aquesta regulació és molt similar a la catalana, però és explícitament més garantista, atès que enumera uns criteris d'instal·lació i ús d'aquests dispositius amb l'objectiu de concretar com es dóna compliment als principis de l'article 6 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, tenint en compte l'especificitat que representa l'ús d'aquests dispositius amb finalitats de trànsit i seguretat viària, que no s'incorporen a la nostra regulació.

Així, se cita expressament que la instal·lació i utilització d'aquests dispositius és presidida pel principi de proporcionalitat, en el doble vessant d'idoneïtat i d'intervenció mínima i es descriuen els paràmetres que es tindran en compte per assegurar-ne el compliment i per determinar quan és justificat l'ús d'aquests dispositius, en els termes següents:

«[...] A tal fin se ponderará la adecuación de su empleo para optimizar el conocimiento, uso, circulación y seguridad de la red viaria, garantizar el respeto a la legislación sobre seguridad vial y, en su caso, constatar las infracciones de la misma. Para ello se atenderán a criterios tales como la naturaleza de la vía o carretera, el nivel de flujo y congestión del tráfico, los índices de siniestralidad, la climatología, u otras circunstancias singulares que concurran en la vía o en determinados tramos de la misma[...]».

5. Mitjançant aquest informe, la Secretaria General Tècnica entén que el Reglament de desenvolupament i execució de la Llei orgànica 4/1997 no conté el règim jurídic aplicable a aquest tipus de videocàmeres, en la mesura que l'àmbit objectiu d'aquestes és diferent del previst en aquesta llei. Així doncs, la seva instal·lació i ús tan sols han de complir el règim especial previst a la disposició addicional vuitena de la Llei orgànica 4/1997, i les regles fixades a la disposició addicional única del Reial decret 596/1999. Per tant, en la mesura que l'articulat d'aquest reglament no és d'aplicació, les previsions d'informació al públic contingudes a l'article 22 d'aquest no s'han de tenir en compte per a les instal·lacions destinades al control, la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit.

6. Vegeu *Butlletí Oficial del País Basc* núm. 142 ZK, de 29 de juliol de 1998.

Com hem comentat a l'apartat 2.5, aquests paràmetres són presos en consideració pel Servei Català de Trànsit; però en el cas del País Basc, són expressament previstos, amb caràcter vinculant, per un reglament regulador.

D'altra banda, també incorpora una referència explícita al règim de conservació i custòdia, i estableix un termini màxim d'un mes per a la destrucció dels enregistraments.

Respecte a l'ús de mitjans de captació i reproducció d'imatges de caràcter mòbil, s'explica que l'enregistrament d'imatges amb aquests mitjans s'ha adequar als principis d'utilització i conservació referits en aquesta disposició addicional, que hem analitzat anteriorment.

Com a la normativa catalana, d'una interpretació literal –no pas l'única, certament, que es pot fet d'una norma jurídica– podem concloure que l'ús de dispositius mòbils no se sotmet a resolució emesa per l'autoritat competent i, en el cas dels fixos, la resolució que ordeni d'instal·lar-ne i servir-se'n és indefinida, mentre no variïn les circumstàncies que el vagin motivar.

D'altra banda, en la resolució de 15 de juny de 1999,[7] del director de Trànsit i Parc Mòbil del Departament d'Interior del País Basc, per la qual s'acorda la instal·lació i ús de cinemòmetres i dispositius complementaris per a la captació i reproducció d'imatges per al control, regulació, vigilància i disciplina del trànsit en determinats punts de la xarxa viària dels territoris històrics de Biscaia i Guipúscoa, es preveu que en els trams sotmesos a control de velocitat el públic ha de ser informat de l'existència d'aquests dispositius, mitjançant senyals informatius adequats a aquesta finalitat.

Aquesta decisió s'expressa en els termes següents:

«[...] El objetivo perseguido responde a una filosofía más ambiciosa que la mera constatación de infracciones en puntos concretos de la vía, ya que lo que se pretende es disuadir de forma efectiva a los conductores para que adecuen la velocidad a los límites específicos fijados para esos tramos especialmente conflictivos. Un ejemplo claro de esta intencionalidad es que los conductores son advertidos por medio de señales informativas sobre la existencia de radares en la zona. En definitiva, prevalece el aspecto preventivo frente al meramente punitivo, reforzando de esta forma la seguridad vial y mejorando la fluidez de la circulación, factores ambos insistentemente reclamados por la sociedad por incidir directamente en la agilidad y seguridad de los desplazamientos, como presupuestos básicos que condicionan el actual marco de las relaciones económicas y laborales, e incluso la calidad de vida (desplazamientos por motivos de ocio, vacaciones, etc..).»

En aquest punt, l'aproximació efectuada pel Ministeri de l'Interior i, en assumir-la, pel Servei Català de Trànsit, divergeixen de la formulada per les autoritats basques. Si bé és cert que els dos enfocaments de la qüestió pretenen assolir l'interès general, identificat en la reducció del nombre i la gravetat dels sinistres, sembla evident que no és indiferent optar per l'un o per l'altre i que, en tot cas, els arguments en favor del primer no poden utilitzar-se en favor del segon.

2.7. Conclusions

Una de les conclusions d'aquest estudi és la diversitat d'interpretacions i de desenvolupaments normatius de la disposició addicional vuitena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per part dels operadors jurídics.

Així doncs, veiem que la submissió de l'ús d'aquests dispositius als citats principis s'articula de diferents maneres: la confiança que el gestor tingui cura del seu compliment, l'elaboració d'unes instruccions que serveixin de referent i de compliment obligatori o bé l'autorització de l'òrgan competent, mitjançant resolució, que determini la zona d'enregistrament, característiques tècniques de les càmeres, rètols informatius, règim de control, custòdia i destinació dels enregistraments, amb el previ informe de la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància perquè informi sobre l'adequació de la instal·lació als principis generals de la llei orgànica. Cada un d'aquests tres criteris modula, de major a menor, el grau de confiança en el gestor d'aquest sector de l'interès públic, abstractament considerat i amb independència de les persones concretes que n'exerceixin les funcions a cada moment.

Per exemple, el Servei Català de Trànsit fa una interpretació literal de la disposició addicional 2.6 del Decret 134/1999, de 18 de maig, en el sentit que no és necessària la resolució d'autorització administrativa quan s'utilitzin mitjans de captació i reproducció d'imatges de caràcter mòbil amb la finalitat d'assegurar el compliment de la normativa de trànsit i seguretat viària. D'altra banda, com hem dit, tampoc no ens consta que hagi dictat instruccions i directrius sobre la seva utilització per part dels agents del cos de la policia de la Generalitat encarregats de la vigilància del trànsit.

En canvi, la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya entén que la instal·lació de videocàmeres en vehicles per al control del trànsit requereix autorització expressa de l'autoritat competent i que aquesta autorització li ha de ser comunicada per tal que, si ho estima pertinent, emeti un informe sobre l'adequació de la resolució als principis de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.

Un altre exemple és la qüestió de la informació al públic de l'existència d'aquestes videocàmeres. En aquest sentit, el Servei Català de Trànsit, seguint la instrucció de 7 de juny de 1999 de la Secretaria General Tècnica del Ministeri del Interior, considera que no és d'aplicació aquest procediment d'informació al públic a les instal·lacions destinades al control, la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit.

En canvi, la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya entén que aquest deure d'informar el públic, d'acord amb l'article 9.1 de la Llei orgànica 4/1997 i l'article 11 del Decret 134/1999, s'enuncia amb referència a les instal·lacions fixes de videovigilància, per la qual cosa, la utilització de les videocàmeres mòbils instal·lades en vehicles policials per a la vigilància del trànsit resta exclosa de l'àmbit

7. Vegeu *Butlletí Oficial del País Basc* núm. 1888 ZK, de 30 de setembre de 1999.

material d'aplicació dels esmentats preceptes. Així, ens sembla lògic deduir que aquest advertiment sí que és necessari per a les instal·lacions fixes.

D'altra banda, el Govern Basc, quan regula la instal·lació i ús de cinemòmetres i dispositius complementaris en determinats punts de la xarxa viària, preveu que en els trams sotmesos a control de velocitat cal informar el públic de l'existència d'aquests dispositius, fent prevaler l'aspecte preventiu davant el punitiu.

Un altre exemple d'aquesta diversitat en el règim jurídic rau en el desenvolupament de les previsions respecte a l'exercici del dret d'accés i cancel·lació dels enregistraments per part dels ciutadans. Igualment, és divers el règim jurídic de conservació i custòdia, així com el termini per a la destrucció dels enregistraments.

En aquest sentit, a la regulació del País Basc ens trobem davant una regulació explícita de tots aquests aspectes, idèntica a la ja prevista en el règim general que estableix, entre altres coses, la destrucció dels enregistraments en el termini d'un mes. El Decret 134/1999, de 18 de maig, en canvi, es remet a la regulació que sobre aquesta matèria es preveu en el règim general d'utilització. Així doncs, pel que fa al règim jurídic sobre la custòdia i conservació dels enregistraments, el reglament de Catalunya entén que hi són d'aplicació els principis que el mateix decret regula de forma general i, pel que fa a l'exercici del dret d'accés i cancel·lació d'enregistraments, manifesta que es regirà pel que disposa l'article 15 del decret. De tota manera, entenem que el termini citat, d'un mes, també hi és aplicable per remissió a allò que disposa l'article 16.1 del decret.

Certament, com ja hem vist, la residual incidència que l'ús d'aquests dispositius a la xarxa viària i a les finalitats del trànsit pot tenir en l'esfera privada de la persona, pot explicar aquest tracte jurídic més lleuger i aquesta diversitat en el desenvolupament normatiu i en la interpretació d'aquest.

Ara bé, cal tenir en compte que l'ús i la instal·lació d'aquests dispositius són aspectes sotmesos als principis de l'article 6 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost i subjectes a allò que disposen les lleis orgàniques 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i 1/1982, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge, en el marc dels principis d'utilització d'aquesta llei.

En aquest sentit, considerem que cal vetllar perquè aquests principis es respectin. I, si la normativa d'aplicació tingués una redacció més entenedora, potser aquesta pluralitat hermenèutica que dificulta l'aplicació dels esmentats principis, en tota la seva plenitud, es podria minorar.

És per això que, en ús de les atribucions que ens confereix la nostra Llei reguladora, i a l'efecte esmentat, ens permetem recomanar la modificació del punt 2 de la disposició addicional del Decret 134/1999, de 18 de maig, en els aspectes següents:

1) Per donar compliment al principi de proporcionalitat, en el doble vessant d'idoneïtat i intervenció mínima, considerem que caldria descriure en la norma els paràmetres que es tindran en compte per assegurar-ne el compliment, és a dir, explicitar els criteris d'ús que permetin definir quan és justificat o no, com també els criteris per a la instal·lació d'aquests dispositius.

Si les finalitats que es persegueixen amb la instal·lació de videocàmeres són, com tot sembla indicar, les que se citen a l'informe facilitat pel Servei Català de Trànsit i que es descriuen en el punt 2.5 d'aquest informe, entenem que aquestes s'haurien d'incorporar a la norma.

2) Som de l'opinió, que l'aplicació d'aquestes tecnologies ha d'anar més enllà de la constatació d'infraccions i que ha de tenir com a prioritat dissuadir conductes perilloses dels conductors, amb l'objectiu darrer de potenciar la prevenció en l'àmbit de la seguretat viària.

D'altra banda, difícilment els afectats poden exercir el dret d'accés i cancel·lació dels enregistraments si no són informats de l'existència d'un dispositiu que pot enregistrar les imatges que capta del seu vehicle, així com de l'autoritat responsable de la seva instal·lació.

A fi i efecte d'assolir aquests objectius, considerem que seria oportú valorar novament si, per dissuadir els conductors de conductes perilloses –i alhora permetre als afectats l'exercici del dret d'accés i cancel·lació–, és justificat excepcionar el règim comú de les videocàmeres fixes que implica l'advertiment que són instal·lades. En cas que la conclusió fos negativa –conclusió per la qual s'inclina aquesta Institució–, és oportú d'aplicar i citar expressament a la disposició addicional esmentada allò previst a l'article 11 del mateix Decret 134/1999, de 18 de maig, pel que fa a la publicitat de l'existència de videocàmeres fixes, que es desenvolupa mitjançant l'Ordre de 29 de juny de 2001, de regulació dels mitjans pels quals s'informa de l'existència de videocàmeres fixes instal·lades per la policia de la Generalitat i les policies locals de Catalunya en llocs públics.

3) Coincidim amb el criteri de la Comissió de Control dels Dispositius de Videoviligància de Catalunya sobre l'exigència d'autorització expressa de l'autoritat competent, si escau amb informe d'aquesta comissió, per instal·lar videocàmeres en vehicles per al control del trànsit.

Tal com manifesta la comissió, abona aquesta interpretació el fet que, d'acord amb la llei orgànica, la utilització de les videocàmeres mòbils per a funcions de control de seguretat pública està sotmesa a autorització expressa en cada cas, i aquesta utilització només és justificada en supòsits de major gravetat que els que permet la instal·lació de videocàmeres fixes. Per tant, si en el cas del trànsit s'exigeix autorització expressa respecte de cadascuna de les instal·lacions fixes, amb més motiu s'ha d'exigir també autorització expressa per instal·lar-ne de mòbils en vehicles.

Amb tot, del nostre estudi es desprèn que l'aplicació de la norma no s'efectua d'acord amb aquesta interpretació i que, per tant, la qüestió no és pacífica.

Per això considerem que cal una menció explícita de la necessitat d'aquesta autorització expressa per instal·lar videocàmeres mòbils en vehicles, que ha de ser comunicada a la comissió per tal que, si ho estima pertinent, emeti l'informe oportú sobre l'adequació de la resolució als principis de la llei orgànica.

4.80.

4) Per últim considerem que caldria desenvolupar el règim de conservació i custòdia dels enregistraments obtinguts, fent menció expressa del termini a partir del qual s'han de destruir, que, d'acord amb el règim general, és d'un mes a partir d'haver-los obtingut, com també del règim jurídic per exercir el dret d'accedir-hi i cancel·lar-les.

3. El procediment de renovació de les autoritzacions per instal·lar els dispositius d'enregistrament de caràcter fix

D'acord amb l'article 7.1 del Decret 134/1999, de 18 de maig, de regulació de la videovigilància per part de la policia de la Generalitat i de les policies locals de Catalunya, la instal·lació amb caràcter fix i l'ús dels dispositius per part de la policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i de les policies locals requereix l'autorització administrativa prèvia, que atorgarà el director general de Seguretat Ciutadana.

Aquestes autoritzacions s'atorguen per un període d'un any, llevat que la resolució d'autorització estableixi una durada inferior. L'article 9.2 del Decret 134/1999, de 18 de maig, disposa que, abans que transcorri el període màxim d'autorització, se'n pot sol·licitar la renovació, si persisteixen els motius que la van originar. Si aquests motius han variat i el dispositiu no es considera necessari per protegir la seguretat ciutadana, l'òrgan sol·licitant haurà de comunicar-ho a l'òrgan que en va autoritzar la instal·lació per tal que procedeixi a retirar-la.

En la memòria corresponent a l'any 2002, la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya, s'expressava en els termes següents:

«[...] Con todo, no resultará ocioso recordar que las mismas [es refereix a les autoritzacions concedides en anys anteriors] tienen, por disposición legal [...] y reglamentaria [...], una duración limitada a un año y que su prórroga [...] debe ser solicitada y concedida antes de su caducidad, lo que, creemos que muy frecuentemente, no habrá sucedido [...]».

El 25 de juny de 2003 vam demanar al Departament de Justícia i Interior que ens informés sobre els mecanismes previstos per articular aquest procediment de renovació, el nombre d'autoritzacions que havien estat renovades i els instruments d'inspecció per controlar aquells dispositius que, tot i no haver renovat l'autorització, continuaven en funcionament.

Mitjançant un informe de data 21 d'octubre de 2003, la Direcció General de Seguretat Ciutadana ens va fer avinent el següent:

«[...] De conformitat amb les funcions que té encomanades pel mateix Decret 134/1999, de 18 de maig, la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya, en sessió del dia 8 de gener de 2003, va examinar una 'Proposta d'acord sobre les sol·licituds de renovació de les autoritzacions d'instal·lació fixa de videovigilància', als efectes que els òrgans autoritzants comuniquessin aquests criteris als òrgans sol·licitants de renovació.

»En virtut d'aquest acord, i als efectes de resoldre la petició de renovació, les autoritzacions d'instal·lacions fixes de videovigilància s'agrupen en tres categories:

1) Videovigilància de la via pública: juntament amb l'escrit de l'òrgan competent amb què se sol·licita la renovació, s'ha d'aportar un informe de valoració de la utilització de les càmeres que motivi la necessitat de la renovació. Aquest informe ha d'incloure els aspectes següents:

a. Utilització que s'ha fet de la instal·lació aprovada: hores gravades, actuacions derivades de les gravacions, persones detingudes, tipologia dels delictes, etc.

b. Llistat de les incidències constatades durant l'any de funcionament del sistema de videovigilància, que permeti comparar-les amb les produïdes durant l'any anterior i/o durant el temps que no funcionava el sistema de videovigilància. Especialment, el descens del nombre de delictes en les estadístiques delictives.

c. Estadístiques en relació amb les gravacions que han passat a disposició judicial o administrativa, així com una valoració de la idoneïtat de les mateixes per a perseguir els delictes que més habitualment es produeixen a la zona vigilada.

2) Videovigilància perimetral: juntament amb l'escrit de l'òrgan competent amb què se sol·licita la renovació, cal aportar un informe de valoració de la utilització de les càmeres, que motivi la necessitat de la renovació.

3) Videovigilància perimetral interna: l'escrit amb què se sol·licita la renovació ha de contenir una motivació mínima que la justifiqui.

»Al mes d'abril d'enguany, des d'aquesta Direcció General es va trametre als alcaldes-presidents dels ajuntaments als quals s'havia autoritzat la instal·lació de dispositius fixos de gravació un escrit mitjançant el qual se'ls recordava l'obligació de sol·licitar la renovació, si es donaven els requisits previstos a la normativa, tot informant-los dels criteris adoptats per la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya als quals s'ha fet esment anteriorment i advertint-los que, en cas contrari, calia desactivar o desmuntar els dispositius.

»En atenció a aquesta comunicació, i tret d'error, dinou ajuntaments han instat de la Direcció General de Seguretat Ciutadana l'atorgament de la corresponent renovació. A data d'avui, onze sol·licituds han estat resoltes favorablement.

»S'ha resolt, igualment, l'atorgament de la pròrroga de l'autorització de la instal·lació de videocàmeres pel cos de Mossos d'Esquadra al Palau de la Generalitat.

»Quant al procediment per a la renovació, cal indicar que aquest segueix els mateixos tràmits que el previst per a l'atorgament de l'autorització: l'òrgan sol·licitant tramet a la Direcció General de Seguretat Ciutadana la documentació, que es fa arribar a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya; aquesta emet un informe sobre la conveniència i adequació de la sol·licitud de pròrroga a l'ordenament jurídic i, finalment, el director general de Seguretat Ciutadana dicta la corresponent resolució.»

Atesa aquesta informació, valorem positivament els criteris adoptats per estudiar l'oportunitat de renovar les autoritzacions atorgades, en funció de les categories de videovigilància definides.

Si bé en aquest informe s'afirma que, de les dinou peticions de renovació presentades, onze s'han resolt en sentit positiu, no hi consta el motiu pel qual la resta s'han rebutjat, ni tampoc a quants ajuntaments s'ha adreçat l'escrit mitjançant el qual es recorda l'obligació de sol·licitar la renovació o, en el seu cas, de desactivar o desmuntar els dispositius.

I, si analitzem la informació que es desprèn de les memòries que, amb caràcter anual, publica la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya, és possible concloure que el nombre de dispositius instal·lats per ajuntaments i que han rebut informe favorable és superior al de les sol·licituds de renovació presentades.

És per això que entenem que la Direcció General de Seguretat Ciutadana, en tant que òrgan competent per atorgar les autoritzacions i resoldre la seva renovació, ha d'articular mecanismes complementaris als ja desplegats per inspeccionar aquells dispositius que, havent estat autoritzats fa més d'un any, no han estat objecte de la sol·licitud de renovació i no han estat desactivats o desmuntats, a l'efecte d'exigir el compliment de la normativa.

Amb tot, considerem que el compliment de la normativa correspon a qui instal·la aquests dispositius i sol·licita l'autorització. Per això també adrecem aquest estudi a la Federació de Municipis de Catalunya i a l'Associació de Municipis i Comarques, tot demanant-los que recordin el compliment d'aquest deure legal als seus associats.

Si analitzem, però, quines són les conseqüències quan s'incompleix aquest deure legal, constatem que les eines que ofereix el règim sancionador previst a la norma són, certament, poc específiques i d'una eficàcia dubtosa.

El marc normatiu no habilita expressament l'ens autoritzant a adoptar mesures coercitives o sancionadores davant aquests incompliments, sinó que és bastant lacònic en allò que fa referència a la tipificació de les infraccions i no estableix un règim sancionador. El que fa és remetre a les previsions normatives reguladores d'àmbits relacionats directament amb aquesta matèria i tipificar infraccions en l'àmbit disciplinari, aplicables a les forces i cossos de seguretat de l'Estat.

És l'article 10 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, el que regula les infraccions i sancions, i ho fa en els termes proposats pel Consell d'Estat en el seu informe a l'avantprojecte d'aquesta llei, que, en relació amb aquest aspecte, considerava que la proposta elaborada pel Ministeri d'Interior, on es formulava una remissió genèrica a la regulació que s'estableixi al règim disciplinari corresponent, no oferia garanties de seguretat.

Així doncs, l'article 10 de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, disposa el següent: «Cuando no haya lugar a exigir responsabilidades penales, las infracciones a lo dispuesto en la presente Ley serán sancionadas con arreglo al régimen disciplinario correspondiente a los infractores y, en su defecto, con sujeción al règimen general de sanciones en materia de tratamiento automatizado de los datos de carácter personal.

La disposició addicional setena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, regula el règim disciplinari de les forces i cossos de seguretat de l'Estat i tipifica com a faltes molt greus les infraccions següents:

»1) Alterar o manipular los registros de imágenes y sonidos siempre que no constituya delito.

»2) Permitir el acceso de personas no autorizadas a las imágenes y sonidos grabados o utilizar éstos para fines distintos de los previstos legalmente.

»3) Reproducir las imágenes y sonidos para fines distintos de los previstos en esta Ley.

»4) Utilizar los medios técnicos regulados en esta Ley para fines distintos de los previstos en la misma.»

La resta d'infraccions a allò que disposa aquesta llei es consideren faltes greus en el règim disciplinari de les forces i cossos de seguretat de l'Estat.

De la lectura d'aquest article es desprèn que, més enllà de la responsabilitat penal derivada de les conductes que compleixen els requisits del tipus penal descrit als articles 197 i 198 del Codi penal, o de la possible responsabilitat disciplinària, els incompliments del que disposa la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, se subjecten, en defecte de tot el que hem exposat, al règim general de sancions en matèria de tractament automatitzat de les dades de caràcter personal.

En aquest sentit, en una primera interpretació podríem afirmar que l'autoritat competent per exercir la potestat sancionadora en matèria de tractament automatitzat de dades personals per la Generalitat de Catalunya i pels ens que integren l'Administració local és l'Agència Catalana de Protecció de Dades, d'acord amb l'article 5.1.i) de la Llei 5/2002, de 19 d'abril. Quan no es puguin exigir responsabilitats penals o no es pugui sancionar una determinada conducta de conformitat amb el règim disciplinari corresponent als infractors, seria aquesta Agència la competent per sancionar aquella, d'acord amb el règim general de sancions en matèria de tractament automatitzat de les dades de caràcter personal.

Amb tot, si tenim en compte el que disposa l'article 2.3 de la Llei 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal,[8] haurem de concloure que les funcions de l'agència se circumscriuen, davant la manca de regulació específica, al tractament de dades personals que es faci a partir de les imatges i els sons obtinguts, i no a sancionar l'ús de dispositius l'autorització dels quals no s'ha renovat, un cop transcorregut el termini d'un any.

D'altra banda, en les funcions atorgades pel marc normatiu a la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància, es posa més èmfasi en el vessant consultor que no pas controlador d'aquest òrgan, en la mesura que no es fa una menció expressa a una possible potestat sancionadora.

8. Article 2.3 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre: «Es regeixen per les seves disposicions específiques i pel que preveu especialment, si s'escau, aquesta llei orgànica, els tractaments de dades següents: e) els procedents d'imatges i sons obtinguts mitjançant la utilització de videocàmeres per les Forces i els Cossos de Seguretat, d'acord amb la legislació sobre la matèria».

En aquest sentit, si es comparen les competències que corresponen a aquesta comissió i les que té atribuïdes, per exemple, l'Agència Catalana de Protecció de Dades, s'observa que a aquella no se li ofereix la possibilitat de vetllar, amb caràcter general, pel compliment de la legislació en la matèria. Així doncs, la possibilitat de reclamar els enregistraments per part de la comissió podria equiparar-se a la funció inspectora atribuïda a l'Agència Catalana de Protecció de Dades, però en aquest cas no va acompanyada, com ja hem esmentat, de la potestat sancionadora que s'atribueix a aquesta, la qual cosa afebleix el seu exercici.

Tanmateix, la comissió pot ordenar la destrucció dels enregistraments quan, en l'exercici de les seves competències, constati l'incompliment dels criteris i principis establerts a la Llei orgànica 4/1997.

L'article 2 del reglament d'organització i funcionament intern de la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya estableix que les funcions d'aquesta comissió són les que li atribueix l'article 4 del Decret 134/1999, de 18 de maig, de regulació de la videovigilància per part de la policia de la Generalitat i de les policies locals de Catalunya, i per l'article 16 del Reglament de desplegament i execució de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, aprovat pel Reial decret 596/1999, de 16 d'abril. La previsió abans esmentada que la comissió pot ordenar la destrucció dels enregistraments és regulada en aquest darrer instrument normatiu, article 16 f).

4. L'ús de càmeres de videovigilància per les empreses de seguretat privada

L'enregistrament d'imatges i so amb la finalitat de prevenir el delicte o identificar el delinqüent és una activitat confiada a les forces i cossos de seguretat públiques. Aquest enregistrament també l'efectuen, les entitats bancàries i les empreses privades. Qualsevol observador pot constatar que el nombre de videocàmeres utilitzades per la vigilància privada supera de molt el de les instal·lades per les forces i cossos de seguretat de l'Estat.

En aquest sentit, des d'un punt de vista formal, en la mesura que estem davant d'una conducta que pot repercutir sobre drets fonamentals, la naturalesa pública o privada del responsable dels enregistraments no és rellevant a aquests efectes i, per tant, considerem que el règim jurídic que fins ara hem estudiat també s'hauria d'exigir quan es fa un ús privat de videocàmeres amb finalitats de vigilància.

La disposició addicional 9a. de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, estableix que, en el termini d'un any, el Govern elaborarà la normativa corresponent per adaptar els principis inspiradors de la present llei a l'àmbit de la seguretat privada.

Atès això, semblaria que, en ocasió del desenvolupament reglamentari d'aquesta llei, era oportú complir aquest mandat. Tanmateix, el Reial decret 596/1999, de 16 d'abril, no ho fa.

L'única referència que hi ha en relació amb les videocàmeres privades és a l'ús que en pot fer la policia. El reglament estableix, a l'article 2.2, que les forces policials poden utilitzar càmeres de les quals no siguin titulars sempre que la policia en tingui un control i direcció efectius pel que fa al procés complet de captació, enregistrament, revisió i custòdia de les imatges. I, en aquests casos, es dóna la paradoxa que sí que és d'aplicació la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost i el reglament que la desplega.

En resposta a una pregunta parlamentària al Congrés dels Diputats,[9] en relació amb aquest marc normatiu, en data 17 de setembre de 2001 el secretari d'Estat de Relacions amb les Corts responia el següent: «[...] Por lo que respecta a la regulación de la utilización de videocámaras en lugares públicos en el àmbito de la seguridad privada, se ha elaborado por la Secretaria General Técnica del Ministerio del Interior un proyecto de Real Decreto por el que se adaptan los principios inspiradores de la Ley Orgánica 4/1997, de 4 de agosto, por la que se regula la utilización de videocámaras por las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad en lugares públicos, al ámbito de seguridad privada, y que actualmente se encuentra en tramitación [...]».

Fins avui, no ens consta que aquesta norma s'hagi elaborat.

Aquesta mancança també l'ha fet palesa la Comissió de Control dels Dispositius de Videovigilància de Catalunya. A la memòria corresponent a l'any 2002 consta un acord adoptat per aquesta comissió que s'envià a la Comissió de Justícia del Congrés dels Diputats sol·licitant que es fessin les gestions oportunes per instar el desplegament normatiu previst a la citada disposició addicional.

El 25 de juny de 2003 ens vam adreçar al Departament de Justícia i Interior en petició d'informe en relació amb aquesta qüestió, amb informació sobre els requisits que, en el seu cas i en el marc de la normativa que regula l'exercici de les competències que corresponen a la Generalitat de Catalunya en matèria de seguretat privada (Decret 272/1995, de 28 de setembre), s'exigeixen a les empreses de seguretat que exerceixen les seves funcions a Catalunya i que utilitzen dispositius d'enregistrament.

Després de recordar, també, que resta pendent de compliment la previsió formulada per la disposició addicional novena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, el director general de Seguretat Ciutadana informà del següent:

9. Pregunta formulada per la Il·lma. Senyora Margarita Uría Extebarría, diputada del grup EAJ-PNV, en exercici de la seva funció de control de l'executiu. Es tracta de la tramitació 184/014893: «[...] ¿Cuál es la razón por la que el Gobierno del Estado ha incumplido el mandato del legislador y no ha elaborado la normativa que regule la utilización de videocámaras en lugares públicos en el ámbito de la seguridad privada? ¿Cómo se valora lo que supone la carencia de regulación de esta materia y la seria afectación que esta anómala situación provoca en derechos fundamentales y libertades públicas de los ciudadanos y ciudadanas? [...]». Pàgina 38 del *Butlletí Oficial de les Corts Generals. Congrés dels Diputats*, Serie D núm. 220, de 26 de juliol de 2001.

Quan la mateixa diputada reiterà la mateixa petició davant l'Excm. Sr. Acebes, ministre d'Interior, en un debat del 12 de desembre de 2002, aquest respongué: «[...] Me ocuparé, señora portavoz del Grupo Parlamentario Vasco (EAJ-PNV), señora Uría, del tema de la videovigilancia privada [...]». Pàgines 21168 a 21171, del *Butlletí Oficial de les Corts Generals*, Senat, sèrie I, núm. 651, de 12 de desembre de 2002.

«[...] El Reglament de seguretat privada, aprovat mitjançant el Reial decret 2364/1994, de 9 de desembre, recull, dins l'apartat corresponent a les mesures de seguretat específiques per als bancs, les caixes d'estalvi i la resta d'entitats de crèdit, dues previsions referides a la qüestió interessada.

»L'article 120 del Reglament regula els equips o sistemes de captació i registre per a obtenir imatges dels autors de delictes contra les persones i contra la propietat, comesos en els establiments o oficines, que permetin la seva posterior identificació. El mateix precepte fa referència a les condicions de funcionament d'aquests equips, la protecció i la conservació, reserva i destinació del contingut dels suports destinats a la gravació d'imatges. L'article 121, per la seva banda, relatiu a les mesures de les cambres cuirassades i de les caixes de lloguer, recull també la possibilitat d'instal·lar, en llur interior, un circuit tancat de televisió.

»En els casos en què s'instal·lin aquests sistemes de seguretat (ja sigui per establiments obligats a disposar de mesures de seguretat, com els ja esmentats, ja sigui per la resta d'usuaris) s'han de respectar els requisits establerts per la normativa. En concret, i d'acord amb l'article 39 del Reglament de seguretat privada, les operacions d'instal·lació i manteniment han de ser realitzades per empreses de seguretat autoritzades.

»Pel que fa, doncs, als requisits exigits a les empreses de seguretat que utilitzen dispositius de gravació, escau assenyalar que quan les empreses de seguretat privada incloguin dispositius de gravació com un sistema de seguretat, aquests s'han de recollir en els contractes que concretin la prestació de serveis, de conformitat amb el que estableix l'article 20 del Reglament de seguretat privada.

»Els contractes de serveis subscrits amb les empreses de seguretat que tinguin el domicili social a Catalunya i l'àmbit d'actuació limitat a aquest territori, han de ser presentats davant les delegacions territorials del Govern de la Generalitat, òrgans que en tenen atribuïda la recepció per l'article 6 del Decret 272/1995, de 28 de setembre, de regulació de l'exercici de competències en matèria de seguretat privada.»

Així doncs, només podem trobar una referència expressa a l'ús de videocàmeres a l'article 120.1.a) [10] del Reglament de seguretat privada, que regula el seu ús en bancs, caixes d'estalvis i altres entitats de crèdit.

Certament, els límits de la instal·lació i l'ús privat de la videovigilància han estat definits per la doctrina jurisprudencial emesa en els casos en què s'ha plantejat una possible vulneració de determinats drets fonamentals, bàsicament el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge, per aplicació del principi de proporcionalitat, o en relació amb l'admissió d'una prova videogràfica en un procés judicial.

Tanmateix, mentre no es doni compliment a la disposició addicional novena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, d'aprovar una reglamentació per a l'ús de la videovigilància per la seguretat privada, conviuen dos règims jurídics diferents respecte a unes conductes materialment iguals.

Si s'ha considerat necessari prestar una especial atenció a les activitats dels cossos i forces de seguretat quan utilitzen aquests dispositius, en la missió que els encomana l'article 104.1 de la Constitució Espanyola (protegir el lliure exercici dels drets fonamentals i garantir la seguretat ciutadana, amb absolut respecte a la llei i a la resta de l'ordenament jurídic), i regular el seu ús mitjançant la llei orgànica objecte d'estudi, considerem imprescindible aplicar aquest raonament quan l'ús d'aquestes videocàmeres per a la vigilància la realitzen subjectes privats, en la mesura que els drets fonamentals potencialment lesionats en un supòsit i l'altre són els mateixos.

Així doncs, cal complir el mandat derivat de la disposició addicional novena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, amb la màxima diligència possible, per incorporar els principis inspiradors de la present llei a l'àmbit de la seguretat privada.

Com que es tracta d'una iniciativa que ha d'adoptar l'Administració de l'Estat, la supervisió de la qual atribueix al Defensor del Poble l'article 1 de la Llei orgànica 3/1981, de 6 d'abril, li remetem aquestes consideracions, a fi i efecte que valori l'oportunitat de recordar a l'Administració de l'Estat el mandat derivat de la disposició addicional novena de la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost.

5. Els treballs del grup de l'article 29 de la Directiva 95/46/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, i del Comitè de Protecció de Dades del Consell d'Europa en relació amb el tractament de dades personals mitjançant vigilància per videocàmeres

Per últim ens fem ressò de les consideracions que, en l'àmbit europeu, ha generat aquesta qüestió.

El Grup de l'article 29 sobre protecció de dades,[11] en data 25 de novembre de 2002 va adoptar un document de treball relatiu al tractament de dades personals mitjançant vigilància per videocàmera, on s'expressa en els següents termes:

«Durante los últimos años, en Europa, los organismos públicos y privados han recurrido cada vez con más frecuencia a los sistemas de captación de imagen. [...]

10. «[...] El contenido de los soportes será estrictamente reservado, y las imágenes grabadas únicamente podrán ser utilizadas como medio de identificación de los autores de delitos contra las personas y contra la propiedad, debiendo ser inutilizados el contenido de los soportes y las imágenes una vez transcurridos quince días desde la grabación, salvo que hubiesen dispuesto lo contrario las autoridades judiciales o la Fuerzas y Cuerpos de Seguridad competentes».

11. Aquest Grup es va crear en virtut de l'article 29 de la Directiva 95/46/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i la lliure circulació d'aquestes. Es tracta d'un organisme de la UE, amb caràcter consultiu i independent, per a la protecció de dades i el dret a la intimitat. Les seves funcions es descriuen a l'article 30 de la Directiva 95/46/CE i a l'article 14 de la Directiva 97/66/CE.

Si bien la vigilancia por videocámara parece estar en cierto modo justificada en determinadas circunstancias, también se dan casos en los que se recurre a la protección mediante videocámaras de manera impulsiva, sin considerar adecuadamente los requisitos y medidas pertinentes. A veces, esto es debido a las ventajas económicas que conceden, en su mayoría, los organismos públicos, así como a las propuestas de mejores condiciones en materia de seguros derivadas de la utilización de equipos de vigilancia por videocámara [...] El objetivo del presente documento de trabajo consiste en realizar un análisis inicial partiendo de la existencia de normativas parcialmente diferentes, así como de la presencia de disposiciones excesivamente detalladas en la legislación nacional de los diferentes Estados miembros, lo que requiere un enfoque más sistemático y armonizado».

El Grup de Treball afirma que la Directiva 95/46/CE no és aplicable al tractament de dades constituïdes per imatges i so quan aquests s'utilitzen amb finalitats de seguretat pública, defensa, seguretat de l'Estat o per a l'exercici de les activitats de l'Estat en àmbits del dret penal, així com per a l'exercici d'altres activitats no compreses en l'àmbit d'aplicació del dret comunitari.

Tanmateix, el Grup de Treball determina que les operacions de tractament realitzades amb les finalitats esmentades estan subjectes a garanties, en compliment del Conveni núm. 108/1981 i de les recomanacions pertinents del Consell d'Europa.

A més a més, recorda que la vigilància per videocàmera realitzada per motius de necessitat real de seguretat pública o per la detecció, prevenció i control de delictes ha de complir els requisits establerts a l'article 8 del Conveni per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, que garanteix la protecció del dret a la intimitat i, en ambdós casos, estar emparada en disposicions específiques conegudes pel públic, i estar relacionada amb la prevenció de riscos concrets i delictes específics i ser proporcional a aquests. També han de tenir-se en compte els efectes que produeixen els sistemes de vigilància per videocàmera i especificar sempre clarament qui és el responsable del tractament, a fi i efecte que els interessats puguin exercir els seus drets. Aquest darrer requisit, afirmen, està relacionat amb el fet que la vigilància per videocàmera la realitzin, conjuntament, la policia i altres autoritats públiques o entitats privades, la qual cosa implica un risc de confusió en relació amb el paper i la responsabilitat individuals sobre les tasques que es realitzin.

D'altra banda, el grup del projecte sobre protecció de dades (CJ-PD) del Consell d'Europa ha elaborat un informe que conté els principis per a la protecció dels individus en referència a la recol·lecció i el processament de les dades extretes mitjançant la videovigilància, que s'ha incorporat a la resolució adoptada pel Comitè Europeu sobre Cooperació Legal (CDCJ) en la seva 78a reunió, del maig de 2003.

Aquestes directrius estan destinades a les activitats de videovigilància que impliquen el processament de dades personals dins l'àmbit d'aplicació de la Convenció per a la protecció dels individus en relació amb el processament automàtic de dades personals del Consell d'Europa (Convenció núm. 108), que desenvolupa la referència general a la vida privada inclosa a l'article 8 de la Convenció per a la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals, en la mesura que la videovigilància no es troba inclosa en cap de les recomanacions dictades pel Consell d'Europa sobre protecció de dades personals, incorporant drets i salvaguardes addicionals.

Així doncs, segons l'informe, aquestes instruccions cobreixen tota activitat de videovigilància que permeti l'observació sistemàtica, la recollida o l'emmagatzematge de dades personals relacionades amb un o més individus, en particular respecte a la seva conducta, presència o moviments. Aquestes directrius haurien d'incloure també l'observació sistemàtica, ja sigui permanent o per un cas concret, o ja sigui que s'hagin processat les dades parcialment o totalment de manera automàtica, o que formin part d'un sistema d'arxiu o que constitueixin un processament sistemàtic no automàtic.

Aquestes instruccions s'adrecen als estats membres, productors, homes de negocis, proveïdors de serveis i d'accés i investigadors amb la intenció de desenvolupar software i tecnologies que se centren en els temes relacionats amb els drets fonamentals sobre les dades pel que fa referència a la videovigilància. Els estats membres del Consell d'Europa haurien d'assegurar que aquests principis s'apliquen de la manera més consistent possible.

Aquestes directrius també poden servir com a estructura bàsica per a altres activitats de vigilància que no estiguin basades en enginys de videovigilància.

Les directrius són les següents:

En totes les activitats de videovigilància s'hauria de garantir que s'adopten mesures necessàries per assegurar que aquesta activitat compleixi els principis de protecció de dades personals, en particular:

1) assegurar que es porta a terme de manera justa i segons la llei per raons legítimes, específiques i explícites; les dades personals precedents de la videovigilància no s'haurien de processar d'una manera incompatible amb la finalitat amb què s'havien recollit;

2) només es podrà utilitzar la videovigilància si, depenent de les circumstàncies, la finalitat no es pot complir amb mesures que interfereixin menys en la privacitat, tenint en compte que les mesures alternatives no impliquin despeses excessives;

3) utilitzar la videovigilància de manera adequada, rellevant i no excessiva en relació amb finalitats determinades i específiques en casos individuals en què es demostri que n'hi ha necessitat, per tal d'evitar una infracció no intencionada i injustificada dels drets i les llibertats fonamentals de l'individu, per exemple, la llibertat de moviment, i per assegurar la privacitat, fins i tot en espais públics;

4) la videovigilància es portarà a terme de manera que no permeti reconèixer les persones filmades si la finalitat del procés no requereix la seva possible identificació;

5) evitar que les dades es classifiquin, s'indexin o es guardin innecessàriament; en cas que sigui necessari

guardar-les, les dades s'han d'eliminar al més aviat possible quan ja no siguin necessàries per a la seva finalitat específica i determinada;

6) abstenir-se de les activitats de videovigilància en què el processament de dades impliqui la discriminació envers determinats aspectes de dades o grups de dades únicament per motius polítics, religiosos, de salut o vida sexual, origen racial o ètnic;

7) deixar clar de manera apropiada quina videovigilància es porta a terme, la seva finalitat i la identitat del controlador, o informar el subjecte afectat abans de l'enregistrament de les dades abans esmentades; tenint en compte les circumstàncies específiques, s'hauria de proporcionar al subjecte afectat un altre tipus d'informació, si això fos necessari per garantir el processament just de les dades personals i no comprometés la finalitat de la vigilància;

8) assegurar que durant el període d'emmagatzematge, el subjecte afectat té dret a accedir a les dades i, en el seu cas, el dret a rectificar, bloquejar i/o eliminar-les, a menys que aquest fet impliqui un esforç desproporcionat;

9) prendre totes les mesures tècniques i organitzatives necessàries per salvaguardar la integritat de la informació recollida;

10) en cas que l'emmagatzematge per part de la policia de dades personals amb mitjans automàtics precedents de la videovigilància, els principis de la Recomanació R (87) 15 que regula l'ús de les dades personals en el sector policial també haurien de tenir-se en compte;

11) limitar l'ús de sistemes videovigilància al lloc de treball per exigències organitzatives i productives o amb finalitat de seguretat ocupacional; aquest sistema no hauria d'utilitzar-se per a la vigilància sistemàtica de la qualitat i quantitat del rendiment individual al lloc de treball.

Els empleats o els seus representants n'haurien de ser informats o consultats abans d'introduir o adoptar un sistema de videovigilància; en cas que el procediment de consulta revelés una possibilitat d'infracció del drets dels empleats al respecte a la seva intimitat i a la dignitat humana, el seu acord podria ser demanat; en cas de demanda judicial o contradenúncia, els empleats podrien iniciar els tràmits legals pertinents a causa d'aquest enregistrament.

12) en cas que les dades es registrin i es guardin, s'ha de fer de manera que els subjectes de les dades puguin exercir el seu dret a accedir-hi, d'acord amb les disposicions de la legislació sobre protecció de dades, sense obtenir informació sobre altres persones.

6. Apunt final

Amb les consideracions precedents hem volgut, com és habitual en aquest apartat de l'Informe anual al Parlament, demanar una especial atenció sobre una matèria que considerem prou important. Les innovacions tecnològiques al servei de les forces i cossos de seguretat de l'Estat han de servir a la missió que la Constitució els encomana: protegir el lliure exercici dels drets i llibertats i garantir la seguretat ciutadana.

Atès que la utilització de videocàmeres per al control, la regulació, la vigilància i la disciplina del trànsit pot ser útil per protegir drets fonamentals com ara el dret a la vida i a la integritat física, *a priori*, benvinguda sigui. Però el seu ús ha de ser estrictament respectuós amb els drets i les llibertats dels ciutadans, i és això que justifica les reflexions desenvolupades en l'apartat 2, que ens porten a recomanar la modificació de la normativa catalana en relació amb quatre aspectes: la menció expressa dels criteris justificadors de la instal·lació i ús; la publicitat del seu funcionament; la clarificació de l'exigència d'autorització expressa per instal·lar-ne en vehicles per al control del trànsit i, finalment, el desenvolupament del règim de conservació i custòdia dels enregistraments obtinguts.

Amb la mateixa finalitat de millorar la realització efectiva dels drets afectats, en l'apartat 3 demanem que l'òrgan competent de la Generalitat de Catalunya per atorgar les autoritzacions per a les instal·lacions fixes de videovigilància adopti mesures per assegurar que, transcorregut el termini de vigència, cas que no se sol·liciti o no s'obtingui la renovació, aquestes instal·lacions deixin de funcionar. Igualment, reflexionem sobre la possibilitat d'enfortir el règim jurídic per facilitar l'assoliment d'aquest objectiu.

En l'apartat 4 ens referim al preocupant buit normatiu, amb incompliment del termini fixat per la Llei orgànica 4/1997, en relació amb les instal·lacions de videovigilància privada.

Finalment, fem una ressenya dels treballs de la Unió Europea i del Consell d'Europa, que, entenem, haurien de ser tinguts en compte a l'hora de considerar les reflexions antecedents.

Anton Cañellas
Síndic de Greuges